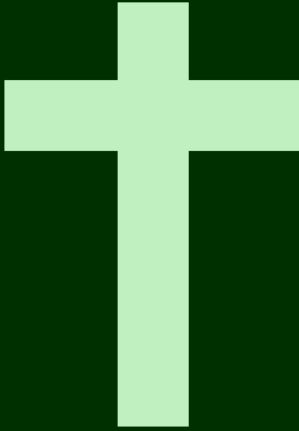

KAMEETHARI ÑAANTSI: Iñaaventaitzirira

Avinkatharite Jesucristo

The New Testament in the Pichis Ashéninka language of Peru

**KAMEETHARI ÑAANTSI: Iñaaventaitzirira Avinkatharite
 Jesucristo
 The New Testament in the Pichis Ashéninka language of Peru
 El Nuevo Testamento in la Pichis Ashéninka lingua de Peru**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ashéninka, Pichis

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
 b72f15e8-2b09-5a3e-bcda-702eafc504d4

Contents

MATEO	1
MARCOS	65
LUCAS	102
JUAN	166
JANTAYETAKERI	215
ROMA-SATZIITE	276
1 CORINTO-SATZIITE	305
2 CORINTO-SATZIITE	335
GALACIA-SATZIITE	353
EFESO-SATZIITE	363
FILIPPOS-SATZIITE	373
COLOSAS-SATZIITE	380
1 TESALÓNICA-SATZIITE	387
2 TESALÓNICA-SATZIITE	392
1 TIMOTEO	395
2 TIMOTEO	403
TITO	409
FILEMÓN	413
HEBREO-PAYEENI	415
SANTIAGO	437
1 PEDRO	444
2 PEDRO	452
1 JUAN	457
2 JUAN	464
3 JUAN	465
JUDAS	466
JOÑAAKAYEETAKERIRI	468
.	498

Kameethari N̄aantsi Josankinatakeri Mateo

Icharineyetari Jesucristo
(Lc. 3.23-38)

¹ Jiroka ivairopayeeni ikaratzi icharineyetari Jesucristo. Tema iriitake icharine David-ni, ipoña eejatzi Abraham-ni.

² Ikanta pairani Abraham-ni, itzimake itomi ipaitakeri Isaac. Ikanta Isaac tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Jacob. Ikanta Jacob tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Judá. Tera aparoni ikanta itomi Jacob, osheki ikaratake itomipayeeni.

³ Ikanta Judá jovaiyantakaakero Tamar, ipaitakeri Fares, iriima pashine ipaitakeri Zara. Ikanta Fares tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Esrom. Ikanta Esrom tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Aram.

⁴ Ikanta Aram tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Aminadab. Ikanta Aminadab tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Naasón. Ikanta Naasón tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Salmón.

⁵ Ikanta Salmón jovaiyantakaakero Rahab, ipaitakeri Booz. Ikanta Booz jovaiyantakaakero Rut, ipaitakeri Obed. Ikanta Obed tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Isaí.

⁶ Ikanta Isaí tzimanake itomi irirori, ipaitakeri David. Iriitakera pinkatharitaintsiri. Ikanta pinkathari David jovaiyantakaakero iina Urías, ipaitakeri Salomón.

⁷ Ikanta Salomón tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Roboam. Ikanta Roboam tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Abías. Ikanta Abías tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Asa.

⁸ Ikanta Asa tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Josafat. Ikanta Josafat tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Joram. Ikanta Joram tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Uzías.

⁹ Ikanta Uzías tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Jotam. Ikanta Jotam tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Acaz. Ikanta Acaz tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Ezequías.

¹⁰ Ikanta Ezequías tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Manasés. Ikanta Manasés tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Amón. Ikanta Amón tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Josías.

¹¹ Ikanta Josías tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Jeconías. Irojatzí itzimantanakari irirentzipayeeni eejatzi. Aripaitera ipokaiyakeni ovayiriite poñaachari Babilonia, jaanakeri maaroni inampiki.

¹² Okanta ipiyeeyaani jaantaveetakariri maaroni Babilonia-ki. Tzimai itomi Jeconías irirori, ipaitakeri Salatiel. Ikanta Salatiel tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Zorobabel.

¹³ Ikanta Zorobabel tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Abiud. Ikanta Abiud tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Eliaquim. Ikanta Eliaquim tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Azor.

¹⁴ Ikanta Azor tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Sadoc. Ikanta Sadoc tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Aquim. Ikanta Aquim tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Eliud.

¹⁵ Ikanta Eliud tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Eleazar. Ikanta Eleazar tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Matán. Ikanta Matán tzimanake itomi irirori, ipaitakeri Jacob.

¹⁶ Ikanta Jacob tzimanake itomi irirori, ipaitakeri José. Iriitakera oimendoritakeri María. Iroka María iroora ovaiyantakeriri Jesús, irijatzi ipaitaitakeri eejatzi Cristo.

¹⁷ Iriitake ikaratzi icharinentayetakari. Jetanakaro Abraham-ni irojatz David-ni, ikarataiyini 14. Ipoñaana David-niki irojatz jaantaveetakariri Babilonia-ki, ikarataiyini 14. Ipiyeeyaanira jaantaveetakariri Babilonia-ki, irojatz itzimantakarí Cristo, ikarataiyini 14 eejatzi.

Itzimantakarí Jesucristo

(Lc. 2.1-7)

¹⁸ Jiroka okanta itzimantakarí pairani Jesucristo. Ikanta José, tzi-matsi iinathori opaita María. Ikashiyakaro iinantyaaro. Iro kantacha te iriñaamaityaaro intsipavaityaaro. Iro kantacha María motzitake, ikantakaakaro Tasorentsinkantsi.

¹⁹ Ikanta José, tampatzikashirera inake irirori, ikovake irovashaanteromi iromanekiini, te inkove irovaariperovaitero inkemakoitero itzimashivaitaka eentsite.

²⁰ Ikanta ikinkishirevaitara José tsiteni, jomishimpyaakeri imaninkarite Pava jimayira, ikantakeri: “José, icharine David-ni. ¿Opaitama pikinkishiretantari povashaantero María? Payero, tema Tasorentsinkantsi kantakaarori omotzitanakarí.”

²¹ Aririka intzimake eentsika, pimpaiteri JESÚS. Iriitakera ovavisaakotairine isheninkapayeeni ikaariperoshirevaitake.”

²² Ari okanta omonkaratantakarí maaroni josankinatakari pairani Kamantantneri, ikantakeranki:

²³ Ari ovaiyantake tsinane kaari ñeerine shirampari, intzime otomi, Impaitaiteri Emanuel, akantziri añaaneki aaka: “Itsipatai Pava.”

²⁴ Ikanta ikakitanai José, jimatakero okaratzi inintakaakeriri Pava, jaakero iinantyaari.

²⁵ Te irimaantamaityaaro irojatz itzimantakarí oponkitzitanakarí otomi. Ipaitaitakeri JESÚS.

2

Ipokake iyotaneri iriñeerí Jesús

¹ Intzimake Jesús nampitsiki Belén saikatsiri janta Judea-ki. Tema itzimantakarira Jesús, iri pinkathariventantsiri Herodes. Ari jareetakari nampitsiki Jerusalén iyotaneripayeeni ikenapaakero ishitovapiintzi ooryaatsiri.

² Josampitapaakeri: “¿Tsikama isaikika ivinkatharite Judío-payeeni ovakera tzimaintsiri? Janta nonampiki nopoñaaka, noñaakeri impokiro niyotantakarí tzimake. Iro nopokantaiyarini noñaapinkathateri.”

³ Ikanta ikemavakera pinkathari Herodes, antaro ikinkishiretanaka, ari ikempitaakari eejatzi maaroni Jerusalén-satzi.

⁴ Opoña ikaimakaantakeri Herodes maaroni ijevare omperatasorentsitaari, eejatzi maaroni iyotzinkari, josampitakeri: “¿Tsika janta intzimeka Cristo?”

⁵ Ikantaiyanakeni irirori: “Intzime janta nampitsiki Belén saikatsiri Judea, tema ari okantz irosankinare kamantantneri, ikantake:

⁶ Ari osaikiri nampitsi Belén janta Judea-ki, tekatsi thainkerone.

Ari imoñeeyaaari pinkatharijanori janta. Iriitake jevatairine Israel-mirinkaite ikaratzi nashitaari naaka.”

⁷ Ipoña Herodes, ikaimakaantakeri pokayetaintsiri iriñeeri ovakera tzimaintsiri, josampitakeri: “¿Tsikapaite piñaakerika impokiro piyotantakeri tzimake pinkathari?”

⁸ Ikamantakeri maaroni. Opoña ikantanakeri irirori: “Kameetha, pi-matero piyaate Belén-ki, pamene tsika isaikajaantzi eentsika. Aririka piñaakeri, eejatzira pinkenapai jaka, pinkamantanaina. Niyaateeta eejatzi naaka, noñaapinkathatakiteri.”

⁹ Irojatzí jiyaaantanakeri. Eejatzi iñaanairi impokiro iñaakeri chapinki ipoñaakanta. Iñaashitakeri jaatzinkapaake, iro jiyotantapaakarori pankotsi isaikira eentsi.

¹⁰ Ikanta iñaakerira, kimoshire ikantaiyapaakani.

¹¹ Areetaiyapaakani pankotsiki, iñaapaakeri eentsi eejatzi iriniro María. Jotypeerovashitapaakari, iñaapinkathatapaakeri. Jashitaryaakotapaakeri jamakeneriri, ipapaakeri oro, ipakeri kasankaayetatsiri, ipakeri eejatzi paitachari mirra. Osheki ovinaro irokapayeeni.

¹² Ikanta jimagaiyapaakani, jomishimpyaakeri Pava, ikantziri: “Eero pipiyashitari Herodes. Pinkenanai pashineki avotsi piyaatantaiyaari pinampiki.”

Jovamaitake eentsi

¹³ Aritake piyeeyaani iyotaneripayeeni. Japiitairo imaninkarite Pava jiñaanatziri José imishireki, ikantziri: “José, pishiyakayeri eentsi eejatzi iriniro, piyaate nampitsiki Egipto. Ari pisaikeri janta irojatzí nonkantantaiyaamiri: ‘Pimpiyee.’ Aatsikitake Herodes iroveri eentsika.”

¹⁴ Ikanta ikakitanake José, ikamantakero María, tsiteni ishiyaka Egipto-ki, jaanakeri eentsi.

¹⁵ Ari isaikakeri janta, irojatzí ikamantaari Herodes. Ari okanta omonkaratantakeri josankinatakeri pairani kamantantani, ikantake: Isaikavetaka notomi nampitsiki Egipto, ari nokaimairi impiyeeta eejatzi.

¹⁶ Ikanta Herodes, iyotake jamatavitakeri iyotaneripayeeni, te impiyashitairi. Otyaanakeri imashirenka. Jomityaantake irovayiritepayeeni, ikantakeri: “Piyaate janta Belén-ki, paperoteri povamairi eentsipayeeni, pinthonkanakeri maaroni ovakera tzimaintsiri, eejatzi maaroni ikaratzi tzimakotaintsiri apite irosarentsite.” Tema ari ikamantakeri chapinki jiñaantakaririranki iyotaneriite ovakeraini impokiro.

¹⁷ Irootake iñaanetakari pairani kamantantani paitachari Jeremías, ikantake:

¹⁸ Okaimaperotatzí Ramá-sato iragaiyaani.

Osheninkathorini Raquel onatzi irakotakariri eentsitepayeeni.

Iro ovashireneentantakeri jovamaitzitaikakero maaroni eenchaanite.*

¹⁹ Okanta osamanitake, kamai Herodes, eekero isaikake José nampitsiki Egipto. Ari iñaanatairiri imaninkarite Pava imishirekiini,

²⁰ ikantairi: “José, kantaira piyaatai pinampiki, paanairi peentsite pintsipataanairi iriniro. Tema kamai kovavetachari iroverimi.”

²¹ Ari ikantaka José, piyaa inampiki Israel.

* **2:18** Iroka Raquel irootake iinani Jacob, iro inintaperotane. Irooma Ramá nampitsi onatzi, otzimi saikatsiri iipatsiteki Israel-mirinkaite. Jaka iroñaaka iñaaventziziro Mateo okaraiti josankinatakeri pairani kamantantani paitachari Jeremías iñaaventziro Raquel eejatzi Ramá-satoite oñaashitaiyaroni, tema athataaayaaro tsinaneete Jerusalén-satoite oñaashitaiyaani irooriite aririka irovamaitaiteero ovaiyaneete.

²² Iro jareevetaa José inampiki, ikantaitavairi: “Iri pinkatharitaatsi Arquelao Judea-ki. Jimpoyaataari iririni Herodes.” Ari ikinkishiretanaa José, eero ikenanai janta. Ari japiiyeetairi ikantaitziri imishireki: “Paamaiyaarira Arquelao.” Irootakera ikenantanaari José Galilea-ki.

²³ Ikanta jiyaatake, isaikapai nampitsiki Nazaret. Tema ari okanta omonkarantakari josankinatakeri pairani kamantantaneri, ikantake: Nazaret-satzi impaitaiteri.

3

Ikamantantakeri Juan oviinkaatananeri (Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Okanta pairani janta Judea-ki, tsika te inampiitaro, ipokake Juan oviinkaatananeri, ikamantantzi.

² Ikantantapaake: “Povashaantairo pikaariperoshirevaitake, tema irootaintsi impinkathariventantai jaka Inkitesatzi.”

³ Irootake iñaanetakari pairani kamantantaneri paitachari Isaías, ikantake: Icheraacheraataitzi janta tsika te inampiitaro, ikantaitzi: Povameethataineri Pinkathari tsika inkenapaake.

Pinkempitakaantero itampatzikaitziro avotsi.

⁴ Iithaaretakari pairani Juan, jontyeetziro ivitzi camello, jovathakitakari meshinantsimashi. Jañaantari jovayetari kentori, iri jimiretari iyaaki pitsi.

⁵ Oshekira pokashitakeriri pairani Juan, Jerusalén-satzi ipoña Judea-satzi, ipokashitakeri eejatzi ikaratzi nampiyetarori antaraaki jiña Jordán.

⁶ Ikamantakoyetapaaka ikaariperoshirevaitake, iroora joviinkaatanantay-eetakariri jiñaaki Jordán.

⁷ Ari ipokaiyavetaka Fariseo-payeeni, eejatzi Saduceo-payeeni, ikovi iroviinkaatyामी. Iro kantamaitacha ikisathatavakeri Juan, ikantakeri: “Te pinkameethashiretaiyeni eero, pikempitashitakari maranke. ¿Piñaajaantakema eero jovasankitagaitaimi?”

⁸ Omaperorika povashaantairo tsika pikantaveta pairani, pinkameethashiretaiyeni, pinkempityaaro pankirentsi kithotatsiri.

⁹ Eero pikantashirevaitashita: ‘Aña naaka icharine Abraham-ni, te onkovaperoty novashaantairo nokaariperoshirevaitzi.’ Pinkeme nonkante: ‘Eero pikantakaaperovaitashita piñaajaante eero, ikovaperotane Pava, aña kantatsi iratziritakairo iroka mapi, iro impoyaataiyarine incharineyetaiyari Abraham-ni.’

¹⁰ Eerorika pikempitaro pankirentsi kithotatsiri, ichekakaitakaro chacha pankirentsi ponkitziki kaari kithotatsine, ompoña iragaitanakero impomeetero.

¹¹ Aririka irovashaantanairo atziri ikaariperoshirevetaka, ari noviinkaatanakyaari jiña. Iro kantamaitacha, aatsikitake matzirori iñaapinkatharentsizi, noñaapinkathatzitataikari naaka, te aritaajate inkempitakaantena iromperatane onkantya naantyaaniriri i-zapato-te. Iriitakera kempitakaantyaarone iroviinkaatanatyeerimi Tasorentsinkantsi, iroviinkaatanatyeerimi eejatzi paampari.*

¹² Tema aririka aavatero avankire, atekakitakero eejatzi. Atayiro opentakereki. Iro aake okithoki, otekitakero kameetha, ovakoyetakero.

* 3:11 Ikantakotziri Juan jaka: “Osheki noñaapinkathataikeri naaka.” Ikantatzi: “Te arite nayeneri i-zapato-te.” Tema pairani iro jantayetapiintziri aparoni omperataari jayiniri i-zapato-te omperatariri. Iro joshiyakaaventziri jaka Juan. Tema omaperoty Jesús jimatziro irirori janaakotantzi, tekatsi kempityaarine, te aritaajate inkempitakaantena naaka iromperatane.

Ari inkempitagaiyaari eejatzi aatsikitaantsiri, irinashiyetaiyaari atziri, irinashinonkayetaiyaari inkarate kempisantanairine, iriima ikaratzi kaari ovashaanterone ikaariperoshireyetake, intagairi paampariki kaari tsi-vakanetsine.”

Joviinkaata Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³ Opoña ipokake Jesús antaraaki jiña Jordán, ipoñaakaro Galilea. Ipokashitakeri Juan iroviinkaateri.

¹⁴ Te inkovavetya Juan iroviinkaateri Jesús, ikantavakeri: “¿Opaitama pipokashitantanari naaka noviinkaatemí? Aña eeroka oviinkaatenane naaka.”

¹⁵ Jakanakeri Jesús: “Nokovaperotatzi poviinkaatena. Irootake ikovakaak-enari Pava.” Kovanake Juan, ikantziri: “Aritake noviinkaatakemi.”

¹⁶ Jaanakeri, joviinkaatakeri. Iro intonkaantanaiyaarimi Jesús, kempivaitaka ashitaryaanakityeeyaami inkite, iñaatziri ipokashitapaakeri Tasorentsinkantsi ikenapaake inkiteki ikempitapaakari shiro.

¹⁷ Ikemaitatzi inkiteki ikantaitanake: “Notomi inatziira irika netakokitari, osheki nokimoshireventakeri.”

4

Inkaariperoshiretakaiterimi Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

¹ Ikantakaanakarira Jesús Tasorentsinkantsi, jatanake janta tsika te inampiitaro, ari ikovavetakari kamaari inkaariperoshiretakairimi.

² Osheki kitaite isaikavaitake, itzitakaro ovanaronsi, ayimatakeri itashe. Okaratzi 40 kitaite isaikavaitake.

³ Ikanta kamaari, ipokashitakeri Jesús inkaariperoshiretakairimi. Ikantapaakeri: “Omaperotatyaarika Itomitami Pava, pimpeyero tanta iroka mapi, poyaaro.”

⁴ Jakanakeri Jesús, ikantanakeri: “Tzimatsi osankinarentsi kantatsiri: Tera intaani onkovityiimotai tanta oyaari, aña iroora kovaperotacha ankempisantaairo maaroni ikantayetairi Pava.”

⁵ Ipoña kamaari jaanakeri nampitsiki tasorentsitatsiri, isaikakaakeri jenoki otavantoki tasorentsipanko.*

⁶ Ikantavetapaari: “Omaperorika Itomitami Pava, pimitaye osaavikinta. Pinkinkishiretero josankinaitakeri pairani okantzi: Irotyaantemiri Pava imaninkarite aamaakoventemine.

Iri thomaavakemine eero pomposantavaitapaaka mapiki.”

⁷ Jakanakeri Jesús: “Okantzi eejatzi josankinaitakeri pairani: Te onkameethate piñaantashivaityaari Pivinkatharite Pava.”

⁸ Japiivetakari kamaari jaanairi Jesús janta tonkaariki otzishi. Jamenakaakeri maaroni nampitsi ipinkathariyetzira atziiriite, tema kameetha okanta ovaneenkayetaka.

⁹ Ikantziri: “Piñaakero okaratzi tzimatsiri. Aririka potyeerovashitakyaana piñaapinkathatena, ari nompakemiro maaroni.”

¹⁰ Jakanakeri Jesús, ikantanakeri: “Piyaataveete intaina. Satanás pinatzi eeroka. Tema josankinaitake pairani, kantatsiri: Añaapinkathateri Avinkatharite, iri ankempisante apaniro.”

¹¹ Irojatzira jiyaatantanaari kamaari. Pokaiyapaakeni imaninkarite Pava, jampitakoyetapaakeri Jesús.

* 4:5 Iro ipaitaitzi Jerusalén nampitsi tasorentsitatsiri.

*Jetanakari jantayetziri Jesús**(Mr. 1.14-20; Lc. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)*

¹² Ikanta Jesús ikemakoveentakari Juan jashitakoitakeri. Iroora ipiyan-tanari irirori janta Galilea-ki.

¹³ Tera isaikapai Nazaret-ki, jantara ikenanai nampitsiki Capernaum, ari isaikapairi. Tema inkaarethapyaaki osaiki Capernaum, tsika inampivetaro charineyatariri Zabolón-ni ipoña Neftalí-ni

¹⁴ Ari okanta omonkaratantakeri okaratzi iñaaventakeri pairani kamantan-tereri Isaías, ikantake:

¹⁵ Osaiké inampitsite Zabolón eejatzi Neftalí janta inkaarethapyaaki, Intatsikero antaraaki jiña Jordán, Saikatsiri Galilea-ki, tsika ipiyotapaa atziri kaari asheninkatane.

¹⁶ Tsika itzimi kempitakarori isaikayetyeemi otsirenikitzi, iriitake ñaayetairiri ootamentotsi.

Otsimankakoveentakari iraampare kathatayeri inkenayetaimi sarinkaveniki. Iro kantamaitacha, kempitaa iroñaaka isaikaatyeeimi okitainkatzi.

¹⁷ Ari jetanakarori Jesús ikamantapaakeri atziripayeeni, ikantapaakeri: “Povashaantairo pikaariperoshirevaitake, tema irootaintsi impinkathariventantai jaka Inkitesatzi.”

¹⁸ Ipoña ipampithacheraanakero inkaare saikatsiri Galilea, irojatzí iñaantapaariri Simón, ipaitaitziri eejatzi Pedro, itsipatarí irirentzi ipaita Andrés, ikithataiyini. Tema shimaatzinkari jinaiyini.

¹⁹ Ikantapaakeri: “Poyaatena, onkempivaitaiyaaro iroñaaka iriimi atziri noshimaatakagaiyaami.”

²⁰ Arira joyaatanakeri, jookanakero iithamento.

²¹ Iro jovaanakityaani kapicheeni, iñaapaatziiri Jacobo, itsipatakari irirentzi Juan, isaikaiyini ipitoki jovaipatziro iithare itsipatakari eejatzi iriri Zebedeo. Jovajaanakeri eejatzi irirori,

²² eeniro jookanakeri iriri ipitoki, joyaataiyanakerini Jesús.

²³ Ari okantaka, ithonka janiitakero Jesús Galilea, jiyotaantake maaroni nampitsi tsika japatotapiintaita, ikamantantakero Kameethari Ñaantsi ñaaventakotzirori impinkathariventantai Pava. Jovashinchaayetake maaroni mantsiyayetatsiri nampitsiki.

²⁴ Ikemakotaitanakeri Jesús intaina. Ikemaiyakeni eejatzi Siria-satzi, jamayetapaakeneri maaroni mantsiyayetatsiri isheninka, irovashinchaayeteneri. Jamakeri maaroni aayetzi kantashivaitachari mantsiyarentsi, katsivaitatsiri, kamanavaitatsiri, kisoporokivaitatsiri. Jamakeri eejatzi jaakayetziri peyari. Ari ithonkiri jovashinchaayetavakeri Jesús.

²⁵ Joyaataiyakerini osheki Galilea-satzi, Decápolis-satzi, Jerusalén-satzi, Judea-satzi, poñaayetanainchari eejatzi intatzikero antaraaki jiña Jordán.

5*Ikinkithatzi Jesús tonkaariki, ikantakota kimoshiretaatsine**(Lc. 6.20-23)*

¹ Ikanta iñaakerira Jesús osheki apatotzimentakariri, tonkaanake otzishiki, ari isaikapaake. Pokaiyapaakeni iriyotaane, ipiyotzimentapaakari.

² Ari jiyotaayetakeri, ikantziri:

³ “Kimoshirera inkantaiya eentashiretatsiri, tema iriitake ñagairone impinkathariventantai Inkitesatzi.

4 Kimoshire inkantaiya iraaneeentavaitachari, tema iriitake imposhenkaitaiya.

5 Kimoshire inkantaiya tsinampashireri, tema iriitake saikaatsine kameetha kipatsiki ishinetaantaitziri.

6 Kimoshire inkantaiya kovakovatzirori inkameethashirete, tema aritake iriñeero ikokovatziri.

7 Kimoshire inkantaiya neshinonkashiretaneri, tema iri ineshinonkayee-taiya eejatzi irirori.

8 Kimoshire inkantaiya kiteshireri, tema iriitake ñagairine Pava.

9 Kimoshire inkantaiya oitsimariyirori mashirenkaantsi, tema iriitake intomintayetaiyaari Pava.

10 Kimoshire inkantaiya inkarate inkemaantsitakaiyaari ikameethashiretzi, tema iriitake ñagairone impinkathariventantai Inkitesatzi.

11 Kimoshire pinkantaiya irimanintavaitaitemi, inkemaantsitakaiyaami, eejatzi inthaiyakoityaami, okantakaantziro pikempisantaanara.

12 Thaamenta pinkantayetanakyaa, tema Pava pinayetaimine inkiteki. Pinkinkishiretakotero iroka, tema ari ikempitaayeetakeriri eejatzi pairani etayetakarori Kamantantaneri.”

Kempitarori tzivi

13 “Pikempitakarora eerokaite tzivi. Aririka inkonovaitero tzivi tsika ompaitya, eerora apantaro inkatyokantaityaaro. Ontzimaty e irimanintaitero, irookayeetakeri iraatzikashivaityaaro.”

Kempitariri ootamentotsi

14 “Aririka osaike nampitsi tonkaariki, okoñaatzi maaroni aririka ootya tsirenipaite, te omana nampitsi. Kitainkatakotaneri pinayetanaatzi eeroka eejatzi, eerokatakera iyotaayetanairine maaroni atziri, eero pomanimotziri okaratzi piyoyetanairi.

15 Ari okempitari eejatzi, aririka oisheri ootamentotsi, te omanakoteri kantzirinaki. Tema avakotziri jenoki inkitainkatakotantyaari maaroni saiktsiri pankotsiki.

16 Ari pinkempitanaiyaari eejatzi eeroka, pisaikayetanai kameetha iriñaantayetyaamiri pisheninka okameethatzi maaroni pantayetanairi. Iro iriyotantaiyaari irirori iriñaapinkathateri Ashitairi Inkitesatzi.”

Iñaaventakero Jesús Ikantakaantaitane

17 “Eero pikinkishiretashita iroora nopokantari novashaan-takaayetaimiro pikempisantziro Ikantakaantaitane, te nonkove eejatzi novashaantakaimiro iñaaventakeri pairani Kamantantaneri. Aña iro nopokantakari nomonkaratero okaratzi iñaaventayeetakeri pairani.

18 Omapero onthonkaiya apaata kipatsi eejatzi inkite, iro kantamaitachari eero othonkimaitaatsi Ikantakaantaitane, irojatzi omonkaratantakyaari maaroni.

19 Eerorika pikempisantziro Ikantakaantaitane, eerorika eejatzi piyotaayetairi pisheninka inkempisantayetairo, eerora panintagaaro impinkathariventantai Inkitesatzi. Iriima tsika intzime matakterone ikempisantayetairo, impoña iriyotaantairo, iriitakera iriiperotaatsine inkiteki.

20 ¿Piñaajaantakema kameethashire ikantayetaka iyotzinkari eejatzi Fariseo? Aña te. Tera irimonkarayetero kyaaryooperoini irirori inintakaavetariri Pava. Eerorika panaakoyetairi eeroka

pinkameethashireyetai, eerora piñeero tsika ipinkathariventantai Inkitesatzi.”

Iñaaventakotziro Jesús kisaantsi
(Lc. 12.57-59)

21 “Piyotaiyironi eeroka okaratzi ikantayeetziriri pairani etakaan-tayetarori, ikantaitziri:
Eero povantzi. Aririka povantake, irovasankitagaitemi eeroka.

22 Iro kantamaitacha nokantzi naaka: Eero pikishiri pisheninka, jovasanki-taitzimikari. Eero pikantavaitziri eejatzi: ‘Tekatsi piyomatsite eeroka.’ Jovasankitaimikari pinkatharentsiiite. Te onkameethate eejatzi pinkisa-neentavaiteri pisheninka piitamasonzivaiteeri, papeshitaarokari pinta-gaiya sarinkaveniki.

23 Tema paapiintzi pipira tasorentsipankoki, pimpometeneri Pava, iro kantamaitacha aririka pinkinkishiretapaakero tzimatsi ikishimentzimiri pisheninka,

24 ari pookanakeri pipira, piyaatashiteri kisakemiri. Pinkantairi: ‘Asheninká, thame aakameethatavakagaiya.’ Aririka paapatziyavakagaiya kameetha, pimpiyeera tasorentsipankoki, irojatzi pimpantapaiyaariri Pava pipira.

25 Aririka intzime kishemineri, impoña iraanakemi pinkatharentsiki, pintharovakote eeroka avotsiki, pinkantairi: ‘Eero pikisavaita, thame aakameethatavakagaiya.’ Tema aririka irareetakaakyaami pinkatharentsiki, inkantaitakeri iromperatane: ‘Paanakeri irika.’ Ari iraaeyeetanakemiri irashitakoitemi.

26 Eerorika pipinatashitari okaratzi pireevetakeri, eerora piñagairo iroimishitovakaantaimi. Omaperora.”

Iñaaventakotziro Jesús mayempitaantsi

27 Piyotaiyironi eeroka ikantayeetakeri pairani, ikantaitzi:
Eero pimayempitzi.

28 Iro kantamaitacha nokantzi naaka: Pineveshiretyaarorika piñiuro tsinane, matakamira, pimayempishiretakero.

29 Jiroka noshiyakaaventemiro: Iroorika pokiperero pantanta kaariperori, povashaantairo, pinkempitakaantero pinkithoryaateeromi, pookero. Tema te pinkovero poki atsipetakagaiyaami sarinkaveni, iro kameethatatsi pisaikanarookitai.

30 Iroorika pakopero pantanta kaariperori, povashaantairo pinkempi-takaantero pinthatzinkatyeeromi, pookero. Tema te pinkovero pako at-sipetakagaiyaami sarinkaveni, iro kameethatatsi pisaikaponthokitai.

Iñaaventziro Jesús ookavakagaantsi

31 “Ikantaitake eejatzi pairani:

Aririka irookavakaitya, ontzimatye impayeeteri tsika osankinatakota irookavakaantyaari.

32 Iro kantamaitacha nonkante naaka: Kaariperoshire jinake ikaratzi ookashitarori itsipatari. Tema aririka aavetaiya pashine oime, omayempitz-imotakeri etavetari oimentari. Arira ikempitakeri eejatzi agairori, mayem-pitake irirori. Temaita okaariperoveta irookeromi atziri itsipatari, aririka iriñeero omayempitzimoteri.”

Iñaaventziri Jesús pairyaashivaitariri Pava

33 “Piyotaiyironi eejatzi ikantaitakeriri pairani etakaanrarori:
Eero pipairyaashivaitari Pava.

Iro pinkante: 'Irovasankitainaata Novinkatharite eerorika nomonkarayiro nokantayetziri.' Aririka pinkantake, ontzimatyepimonkarayetero.

³⁴ Iro kantacha nokantzi naaka: Te arite pimpairyeeeri Pava, pimonkaratantyaarori pikantayetziri. Eero pipairyiuro inkite, tema ari isaikiri Pava janta.

³⁵ Eero pipairyiuro kipatsi, tema irojatzijashitari Pava, ari jetsiyaryaakitapiintari. Eero pipairyiuro Jerusalén, tema ari ipinkathariventantziri Pinkatharijanorentsi.

³⁶ Eero pipairyiuro piito, pinkante: 'Eerorika nomonkaratziro nokantziri, inthatzinkaitenaroota noito.' Tera eeroka materone pishookakairo pipai, ompoña pincheenkaishitakagairo eejatziri.

³⁷ Eerora pamatavitantzi. Omaperorika pantero pikantayetziri, ari pinkante: 'Jee, nomatero.' Eerorika pantziro, intaani pinkante: 'Eero nomatziro.' Tema te onkameethate poshekyeero piñaane."

Iñaaventziro Jesús ikaminthaitziri kisaneentantatsiri
(Lc. 6.27-36)

³⁸ "Piyotaiyironi eeroka ikantaitakeri pairani:

Aririka pinkithoryiiteri irooki pashine atziri, okameethatzi impiyakoven-taiyaari, inkithoryiitaitemiro poki eeroka. Aririka pinkiryaako-teri pashine atziri, okameethatzi impiyakoventaityaari inkiryaako-taitemi eejatziri eeroka.

³⁹ Iro kantacha nokantzi naaka: Te okameethatzi pimpiyatyaari kisa-neentzimiri. Aririka impasavorotemi kashetavoroki, pishinetaineri eejatziri pashinevoroki impasatemiita.

⁴⁰ Aririka inkovaite irapithaitemiro piithaare, pishineteneri iraanakero eejatziri piithaare poveviryaaakotapiintantari.

⁴¹ Aririka iromperaityaami paanakero ovaakarontsi pookero niyanki avotsi, paanakero ovaakarontsi panaakairo ikantavetakamira tsika pookero.

⁴² Aririka inkantaitemi: 'Pimpenaro,' okameethatzi pimperi. Aririka inkantaitemi eejatziri: 'Pimpavakenaro, ari noipiyeeemi,' okameethatzi pimperi eero pithañaapithatari.

⁴³ Piyotaiyironi eeroka ikantaitakeri pairani:

Pineshinonkateri pisheninkajanori. Iriima tsika itzimi kishimiri, pinkisheri irirori.

⁴⁴ Iro kantacha nokantzi naaka: 'Petakotyaari kisayetzimiri. Pamanakoyetairi maaroni irineshinonkatantyaariri Pava irirori. Eero pipiyatari kisaneeentzimiri, paakameethayetairi.'

⁴⁵ Irootake ikovakaayeetakeriri itomintayetaari Ashitairi Inkitesatzi. Iriitake ovetsikakeriri ooryaatsiri, oorentakotziriri maaroni atziri: kameethashireri, eejatziri kaariperoshireri. Iriitake ovetsikakerori eejatziri inkane, jovyaryiiniri maaroni atziri: kameethashireri, eejatziri kaariperoshireri.

⁴⁶ Intaanirika petakotashityaari ikaratzi etakotayetamiri eeroka, ¿piñaajaantzima ari impinataimi Pava? Aña eero, iro jimatapiintakeri kaariperoshireri kovakotziriri isheninka kireeki.

⁴⁷ Intaanirika petakoyetakaari pisheninka, ¿amenaashivaitakara?. Tema iro jimayetapiintakeri eejatziri kaari pisheninkata irirori.

⁴⁸ Kameethashirera pinkantayetanaiaa eeroka, pinkempitakotaiyaari Ashitairi Pava, tema omapero ikameethashireperotake irirori."

6

Iñaaventziri Jesús pashitantachari

1 “Povashaantairo poñaakayetapiintziri atziri pantayetziro pinkameethashiretantaiyaarimi. Eenirorika piyaatayee pantero, tekatsira impinatamiri Ashitairi Inkitesatzi.

2 Aririka pimpashitanta, te onkameethate pikantantayetanake: ‘Nopashitanka naaka.’ Irootakera jameyetari kamataviri, ikoviro irirori iriñaapinkathayeeteri. Iro kantacha, intzimakarikami ñaapinkathaterine jaka, iro iriñaamatsite irirori iriñaapinkathaventaiteri.

3 Aririka pampitakoteri eeroka ashinonkainkari, eerora pikamantziri pitsipaminthare,*

4 omanaantsiini onkantakotya pipashitantakari. Jiyotake Pava irirori, iriitake pinataimine.”

*Iñaaventziro Jesús ñañaañaataantsi
(Lc. 11.2-4)*

5 “Aririka piñaañaateri Pava, te apantaro pinkempitakotyaari kantakaap-erovaitachari. Ikatziyapiintayeta irirori janta japatotapiintaita, ikatziya eejatzi niyankineki nampitsi, onkantya iriñaantayetyaariri isheninka. Iro iriñaamatsite irirori iriñaapinkathaventaiteri. Omaperora.

6 Irooma eeroka, aririka piñaañaate, pashitakotya apaniro pipankoki pinkovakoteri Ashitairi tsipatakamiri apaniroini. Iri ñiimiri apaniro, ari irineshinonkatakyami, iriitake eejatzi pinataimine.

7 Tema aririka piñaañaate, te apantyaaro papiipiitero okaratzi pikantakeri. Iro jameyetari irirori kaari asheninkata aaka. Iñaajaantzi japiipiitziro ikan-tayetakeri ari inkemakeri Pava.

8 Paamaventya pikempitakotarikari eeroka. Tekeramintha pinkovakoteri Ashitairi kovityiimoyetamiri, jiyotzitataikaro irirori maaroni.

9 Jiroka pinkante piñaañaatapiinte eeroka:

Ashitanari, nampitarori inkiteki,
Tasorentsi pinatzi eeroka.

10 Pimpinkathariventaina naaka.

Pantakainaro jaka kipatsiki okaratzi pinintakaanari eeroka,
Pinkempitakainari inkiteveri, pantakairi irirori maaroni pinintakairiri.

11 Pimpapiintenaro kovityiimotanari noyaari.

12 Pimpeyakotainaro nokaariperoshirevaitake,

Tema nomatakero naaka eejatzi, nopeyakotairi ikaratzi ovaariperoshiretak-enari.

13 Eero pishinetana iriñaantaityaana, inkovaite irantakaitenaro kaariperori. Ari pinkantaitatyero pimpinkathariventante. Ari pinkantaitatyero ontz-imimotemi pishintsinka, eejatzi povaneenkaro. Ari onkantyaari.

14 Tema aririka pimpeyakotairi atziri kishimiri, ari impeyakotaimi eejatzi eeroka Ashitairi Inkitesatzi.

15 Irooma eerorika pipeyakotairi eeroka atziri kishimiri, eerora ipeyakotzi-taami Ashitairi irirori.”

Iñaaventziro Jesús tzitaantsi

16 “Aririka pintziventya pinkinkishiretakoteri Pava, eero pikaman-tantayetzi, pinkante: ‘Notziventatyaari Pava.’ Paamaiya eeroka pikempitarikari kamataviri. Itzitapiintaveta irirori, montyoryaa

* 6:3 Pinkempitakaantero te iyotemi pampate tsika opaita antakeri pakojanori.

ikantayeta ivoroki iriyotantaityaari itziventatya. Iroora iñaamatsite irirori iriñaapinkathaventaiteri. Omaperora.

¹⁷ Irooma eeroka aririka pintzitaventyaari Pava pinkinkishiretantyaariri, pinkivaporotya, ipoña pinkishitakya kameetha,

¹⁸ iro eero jiyotantaitami pitziventatya. Apaniro iriyotemi Ashitairi Inkitesatzi, iriitakera pinataimine.”

Iñaaventziro Jesús inkitesato ovaakarontsi

(Lc. 12.32-34)

¹⁹ “Te apantaro povaarantashivaitya jaka kipatsiki, ovana opathayi, ari jiyotapaari eejatzi koshintzi.

²⁰ Iro kameethatatsi pantayetanairo piñaantaiyaarori pisaikai kameetha inkiteki. Kempitavaitaka povaarantatyeeyaami inkiteki tsika te om-pathaanetapai, tsika te intzimapai eejatzi koshintzi.

²¹ Tsikarika povaarantaka, ari pinkinkishiretapiinterori.”

Iñaaventziri Jesús ootamentotsi

(Lc. 11.33-36)

²² “Kameetharika onkantya poki, piñaantaro kameethaini, okempitaro pinkoñeetyaakotatyeemi.†

²³ Terika apantaro poki, eero piñaantaro kameethaini, kempitaka pintsirenikitakotatyeemi.”‡

Iñaaventziro Jesús ashaarantaantsi

(Lc. 16.13)

²⁴ “Tekatsi materone irantavaiteneri apite omperatanteneri. Tema aparoni inkovaperote irimonkarateneri jomperatariri, iriima pashine, inkisaneentanakeri. Ari okempitzitari eejatzi: Tekatsira materone iranteneri Pava ikovakaantziri irirori, aririka inkinkishiretakoyeetero eejatzi ashaarantaantsi inkempitakaantanakero iroorikami omperatyaarine.”

Iñaaventziro Jesús kantzimoshiretaantsi

(Lc. 12.22-31)

²⁵ “Pinkeme nonkante: Tera apantaro onkantzimoshirevaityaami pinkante: ‘¿Opaitama noyaari, opaitama nomiretyaari, opaitama nonkithaatyaaari?’ Aña tzimataitatsi pashine ankinkishiretapiintairi añaantareki, iro kovaperotaitachari, anayiro okaratzi ovayetapiintari, okaratzi akithaayetapiintari eejatzi.

²⁶ Thame ankinkishiretakoteri tsimeripayeeni. Te iriyote impankitanontya iroyaari, te irovetsike ipanko irovanontya ivankire. Iro kantamaitacha Pava, ipayetapiintakeri irovarite. Aakara jimaperotataitzi jetakotai Pava.

²⁷ Aririka paakoventyaaro onkantzimoshirevaityaami ¿arima pinkantakero povavineentavairo posarentsite?

²⁸ Intsityaa ankinkishiretakotero inchatyapayeeni, te añeero antavaitanete, te ontyaanontya onkithaatyaaari. Iro kantamaitacha te onkantzimoshirevaityaaro, onkante: ‘¿Opaitama nonkithaatyaaari?’§

²⁹ Ovaneenkata kameetha, anayiri jovaneenkaveta Salomón, pinkatharivetchari pairani.

† 6:22 Oshiyakaaventachari okitsi kameethari, aparoni pimantaneri (kaari mashithatatsi), tsika itzimi ñeeroni inkemathatairo okaratzi irantakairiri Pava. Tema isaikanaatzi okitainkatzi. ‡ 6:23 Oshiyakaaventachari eerorika apantaro oki, aparoni mashithari, tsika itzimi kaari ñeeroni inkemathatairo okaratzi irantakairimi Pava. Tema isaikatzi tsika otsirenikitzi. § 6:28 Iro ikantakoitzi jaka “inchatyapayeeni” paitachari “lirio.”

³⁰ Iriitakera Pava ovaneenkatayetzirori. Okantaveta kapiche añaaavetaro ovaneenkatapaintya, iro osamani, tekatsi apantyaarone aririka onkamatey-atanake, tema inchekayeetakero, impoña intaayetakero. ¿Eeroma ikempoy-aaventzimi eeroka Pava? Aritake, eero pikisoshiretzi.

³¹ Aritapaake okantzimoshirevaitami, pikantzi: ‘¿Opaitama noyaari, opaitama nireri, opaitama nonkithaayaaari?’

³² Apatziro okantzimoshirevaitari ikaratzi kaari kempisantatsine. Irooma eerokapayeeni, jiyotakoyetziro Ashitairi Inkitesatzi opaiyetarika kovityi-imojetamiri.

³³ Iroora kovaperotachari pinkokovatairi impinkathariventaimi, pinkokovatairi eejatzi irovameethashiretami, irojatzí piñaantaiyaarori impayetaimiro okaratzi kovityiimojetamiri.

³⁴ Ari okanta, eero okantzimoshirevaitami ompaityaarika avishimotemiri osaitekira. Tema maaroniki kitaite piñeero ompaitya avishimotemiri.”

7

Iñaaventziro Jesús kantzimataantsi

(Lc. 6.37-38, 41-42)

¹ “Te apantaro ankantante: ‘Kaariperoshire inatzi nosheninka.’ Aririka ankantantake, ari irimayeetai aaka, inkantayeetai: ‘Kaariperoshire pinatzi eejatzi eeroka.’

² Aririka ankantakoteri asheninka, ari inkantakotanakai eejatzi aaka. Ontzimatyee aamaia, aririka ontzime antzimotantane, imaperoitaikari aaka apaata impiyatayeetai.

³ Okempivaitakaro aririka otyaakitaimi antaro inchapeto okiki, ¿kantat-sima ameneri pashine otyaakitachari kapicheeni irookiki?

⁴ ¿Tema eero okanta ankanteri: ‘Pimpoke, nagaimiro otyaakitakemiri pokiki?’ Tema otyaakitakemi eeroka antaro inchapeto.

⁵ Pikempitakari kamataviri. Petavakyaaro eeroka paavairo inchato otzikaakemiri, irojatzí pamenantanaiyaari kameetha paantaiyaaniriri otyaakitakeri pashine.

⁶ Tera impayeetapiintaiteri otsitzi vathatsi tasorentsitsiri. Ari okempitari eejatzi tera impayeeterimi chanchó mareryaayetatsiri, tema ari iroipatsitakero iratzikavaitavakero. Tera impayeeteri ikovayevetari, osheki inkatsimate, ari iratsikantake.”*

Iñaaventziri Jesús amanaperotziriri Pava

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ “Pinkampitante, pinkokovate eejatzi, aritake piñaakero impayeetemiro pikovakotantziri. Pinkempitakaantero pareetya aparoni pankotsi, pinkan-tapaakeri ashitarori: ‘Pashitaryeenaro.’ Aritake irashitaryaakemiro ipanko.

⁸ Aritake impayeetairi kampilantayetatsiri. Inkarate amemenatairone, ari iroññaakaitairi. Aririka inkantaiteri: ‘Pashitaryeero.’ Aritake irimatakero.

⁹ Aririka inkampitemi pitomi, inkantemi: ‘Apa, pimpena tanta.’ ¿Arima pimpakeri mapi?

¹⁰ Aririka inkantemi: ‘Pimpena shima noya.’ ¿Arima pimpakeri maranke iroyaari?

* **7:6** Inkantantziri jaka: “vathatsi tasorentsitsiri” ipoña “mareryaayetatsiri,” iro oshiyakaaventacha kameethari Ñaantsi tasorentsitsiri. Tema iñaane Pava, okempitari ikaratzi mareryaayetatsiri. Iriima otsitzi ipoña chanchó, irira oshiyakaaventacha, ikarayetzi kaari koverone inkempisantero kameethari Ñaantsi, osheki ikisaneentakeri kamantantziri. Tera arite impankiventayeetaari, terika inkovero inkempisante.

11 Iro kantacha eeroka petakotari pitomipayeeni, kaariperoshire pinaveta. Iriira ovatsiperotzirori Ashitairi Inkitesatzi, jetakotari irirori maaroni amanayetairiri.

12 Aririka pinkove iretakotaityaami, petavakyaaro eeroka petakotantya. Irootakera okantakotziri Ikantakaantaitane, irojatzira ikantakeri eejatzi pairani kamantantaneri.”

Iñaaventaitziro avotsimanchaki
(Lc. 13.24)

13 “Aririka pinkove pinkyaavankotairi Pava, pinkempitakaantero pim-pampithatayeeromi avotsimanchaki. Tema tzimatsi pashine avotsisaante, kaari pomereentsitachane inkenantaityaaro. Osheki pampithatakerori, irashinonkaayeetaiya sarinkaveniki.

14 Irooma avotsimanchaki, te iroshekite kenantyaarone, iriitake areetaachane Pavakinta, inkantaitaatyeero irañagai janta.”

Iñaaventziri Jesús thairi
(Lc. 6.43-44)

15 “Pinkyaaryootaiyeni, jamatavitzimikari oshiyavetariri kamantantaneri, inkempitakotapaakyaari ikantaranki oisha te inkatsimatanete. Iro kantamaitacha kaariperoshire inayetaziira, ikempitakari piratsi katsimari.

16 Ontzimatyeeera ankempoyeero jantayetziri ayotantantyaari ikameethashiretzirika. ¿Añiroma uva onkithotantyaaro ovaato kitochee? Tera. ¿Omatziroma higo onkithotantyaaro iroori? Te omata eejatzi.

17 Inchato saankanatatsiri oshooki, okithotzi kameetha. Irooma inchato sampiyashitaintsiri, te onkithokinete.

18 Tema inchato saankanatatsiri oshooki, te iriñeetero onkaariperote okithoki. Ari okempitari eejatzi inchato sampiyashitaintsiri, eero jiñeetziro onkameethate okithoki.

19 Tema itovaitziro inchato kaari kithotatsine, iragaitakero intagaitero.

20 Pinkempoyaaakoyetairi iyotaayetaimiri. Ikempitakarorika okithotzi inchato saankanatatsiri oshooki, pimatero jiyotaayetzimiri.”

Jiñaaventziri Jesús iyotakoperotanairiri
(Lc. 13.25-27)

21 “Tzimavetachara osheki kantavetanari: ‘Novinkatharite pini eeroka, noñaapinkathakikitakemi.’ Iro kantacha eero jiñeero impinkathariventairi Pava. Intaani inkarate antayetanaorori ikovakaantziri Ashitanari Inkitesatzi.

22 Aririka nompinkatharitari apaata napatotairi maaroni atziri. Tzimatsi kantayetaatsine: ‘Novinkatharite, nopairyaakemi naaka noñaaventayetzimi. Nopairyaakemi novavisaakotziri jaakayetziri peyari. Nokantayetziri eejatzi nosheninka: Iro notasonkaventantari nopairyiiri Jesús.’

23 Iro kantamaitacha nonkantanakeri naaka: ‘Te niyotemi. Piyaataveete jantyaatziini, omapero pikaariperoshiretake.’ ”

Iñaaventaitziri apite ovatzikirori ipanko
(Lc. 6.46-49)

24 “Pinkeme, aririka pinkinkishiretero maaroni nokantakemiri, aririka pinkempisantanakero maaroni, ari okameethatzi. Irootake piyotanetyaari. Pinkempitakyaari ovatzikirori ipanko oshirantapathatzi kipatsi.

25 Oparyaaveta iniroite inkane, amaraniveta. Otampyaavetaka shintsiini, ookantavetapaakaro pankotsi, te aavyeero. Tema ovatzikakitya kameetha oshirantapathatzi kipatsi.

²⁶ Ari okempitari eejatzi, eerorika pikinkishiretziro nokantayetakemiri, eerorika pinkempisantanaairo, eero piñiuro piyotanetyaaro. Pinkempitakotakaari ovatzikirori ipanko impanepathatzi.

²⁷ Oparyaapaake inkane, amaranitapaake. Opoña otampyaatapaake, ookantapaakaro, tyaanake pankotsi, aanakero. Te iñeetairo.”

²⁸ Irootake jiyotaayetakeriri Jesús ikaratzi apatoventakariri. Ipampoy-aaminthaitanakeri.

²⁹ Tera omaanta ishintsinka jiyotaantzira, janayiri jiyotaantzi iyotzinkarite.

8

Jovashinchagairi Jesús omatziri pathaarontsi

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

¹ Ikanta joirinkaa Jesús ikinkithatakera tonkaari otzishiki, joyaatairi osheki atziri.

² Ari ipokashitakeriri aparoni atziri omatziri pathaarontsi, jotyperovashitapaakari Jesús, ikantapaakeri: “Pikovirika, ari onkantake povashinchagina.”

³ Iroora jakotashitantakariri, jantantakari kapicheeni irako, ikantzi: “Nokovi, peshitakotai.” Eshitanake ipathaavaiveta.

⁴ Ipoña Jesús ikantavetavaari: “Eerora pikamantakotana. Apatziro povanakero piyaatashiteri omperatasorentsitaari, pimonkaratantyaarori Ikantakaantane Moisés, pimperi pashitakaariri Pava, iriyotantaityaari eshitakaimi.”

Jovashinchagairi Jesús irotzikatane ijevare ovayiriite

(Lc. 7.1-10)

⁵ Ikanta jovaanaa Jesús, areetaiyakani nampitsiki Capernaum. Ari ipokakeri ijevare ovayiriite Roma-satzi, iriñeeri Jesús,

⁶ ikantapaakeri: “Novinkatharite, tzimatsi notzikatane nopankoki, maperokitaka imantsiyatake, kisoporokitake.”

⁷ Jakanakeri, ikantziri: “Aritake niyaatake novashinchagairi.”

⁸ Iro kantamaitacha ikantanake irirori: “Osheki noñaapinkathatakemi eeroka, kaaripero nonake naaka, niyotzi eero okantzi pinkyaavankotena. Intaani nokovi pinkantakaanteri, ireshitakotai. Tema aritake omatakya pinkanteri.*

⁹ Tema tzimatsi omperatanari naaka, tzimatsi eejatzi ovayiripayeeni nomperatari naaka. Aririka nonkanteri: ‘Piyaate,’ aritake iriyaatake. Aririka nonkante pashine: ‘Pimpoke,’ aritake impokake. Aririka nonkanteri notzikatane: ‘Pantero iroka,’ jimatziro jantziro.”

¹⁰ Ipampoyaanakeri Jesús ikemakeri ikantake irika ijevare ovayiriite. Ikantanakeri oyaataiyirini: “Iriira matakero irika ikempisantzi, jaka Israel-ki te intzime aparoni asheninka kempityaarine. Omaperora.

¹¹ Pinkeme, aririka impinkathariventantai Inkitesatzi, ari intzimake osheki kaari asheninkata poñaayetachari pashineki nampitsi, tsika intzime anintaayetaachane intspataiyaari Abraham-ni, Isaac-ni eejatzi Jacob-ni.

¹² Iro kantamaitacha eerora itzimapero tai asheninka saikaatsineri janta. Iriitake ikovakaaveetakari impinkathariventairimi maaroni janta, osheki-maitaka ipiyathataka, irootake irookantaiyariri otsirenikitake. Ari iriraavaitaiyaari, iratsikaikivaitya inkemaantsitaiya.”

* **8:8** Irika ijevare ovayiriite Roma-satzi, kaarira Judío, pashinesatzi atziri jinatz. Tema pairani aparoni Judío, te inkyavankoteri pashinesatzi kaari isheninkata.

¹³ Ipithokashitanaari ijevare ovayiriite, ikantziri: “Pimatairo pimpiye pipankoki. Tema pimatakero pikempisantzi eeroka, irootake ireshitakotantaiyaari potzikatane.” Aripaitera javisakotanake irotzikatane janta ipankoki.

Jovashinchagairo Jesús iriyote Pedro
(Mr. 1.29-34; Lc. 4.38-41)

¹⁴ Ikanta Jesús jatake ipankoki Pedro. Iñaapaatziro iriyote, onoryaaka, aakero saavakirentsi.

¹⁵ Ipampitapaakero kapicheeni akoki, eshitakotanake. Piriintanaka, amenayefavakeneri ompaitya ompavakeriri.

¹⁶ Okanta osheetyaanake, jamaitapaakeneri osheki jaakiri peyari. Jovashinchaayetairi, ikisathatavakerira kapicheeni iveyarite. Jovashinchaayetairi eejatzi maaroni mantsiyayetatsiri.

¹⁷ Arira okanta omonkaraantakari iñaaventakeri pairani kamantantaneri Isaías, ikantakeranki: Iriira aanakerori amantsiyare, Irijatzi aanakerori eejatzi okaratzi akemaantsiyetari.

Oyaaterine Jesús
(Lc. 9.57-62)

¹⁸ Ikanta iñaakeri Jesús joshekiperotapaake atziri apatotzimentariri, ikan-tanakeri iriyotaane: “Thame amontyagai intatsikero.”

¹⁹ Ikantavetavaari iyotzinkari: “Iyotaantaneri, nokovi noyaatanakemi tsikarika pikenayetzi eeroka.”

²⁰ Jakanake Jesús, ikantziri: “Aparoni otsitziniro, tzimatsi imoro imaan-tari, eejatzi tsimeripayeeni tzimatsi iromayero. Iriima irika Itomi Atziri tera otzimi ipanko imaantapiintyaari irirori.”

²¹ Ari ikantanake aparoni iriyotaane: “Iyotaanari, nokovavetaka naaka noyaatanakemi, iro kantamaitacha aririka noñaanairi niritari nonki-tatanairi, arira noyaatemiri.”

²² Ipoña ikantanakeri Jesús: “Poyaatena. Tema ikaratzi kamashireyeta-siri, ari inkitatairi irirori kaminkaripayeeni.”

Joimairentziro Jesús tampyaa
(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Ipoña jotetanaa Jesús pitotsiki, itsipatanaari iriyotaane.

²⁴ Ikanta jimontyaakotanaka, maanake Jesús pitotsiki. Iro joveraakove-taiyakani niyankyaaki, omapokakeri iriyotaane otampyaatapaake an-tarote, otetaatapaaka jiñaan pitotsiki, otamakaanakera inkaare.

²⁵ Jiyaatashiitanakeri, jovakiryetapaakeri Jesús, ikantapaakeri: “¡Iyotaa-nari, empiinkatye! ¡Povavisaakotainal!”

²⁶ Ikantanakeri irirori: “¿Opaitama pitharovantari? ¿Tekerama pikempisan-taperotziita?” Piriintanaka, joimairentakero tampyaa eejatzi ikempitakero otamakaane inkaare, avisanake, mairyaatanai kameetha.

²⁷ Ipampoyaaminthaitanakeri Jesús, iñaapinkathatanakeri iniroite, ikan-tavakaayeta: “¿Ipaaitama atziritatsiri irika? Joimairentziro tampyaa, eejatzi inkaare.”

Gadara-satzi jaakiri peyari
(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Aritake areetaiyakani intatsikero, aatakotaiyapaakeni nampitsiki paitachari Gadara. Ari ishiyashitavakari apite atziri jaakiri peyari ipoñaakaro kitataariki. Katsimaki ikantakaakari peyari, osheki itharovakaitakari, te arite inkenayeete janta.

²⁹ Ikantavakeri: “¡Jesús, Itomi Pava! ¿Irootaintsima povasankitaina? ¿Tsikama nokantakemi eeroka?”

³⁰ Ari itzimi janta osheki chancho, ishintaraavaitaiyini.

³¹ Ñaavaitanake iveyarite, ikantanake: “Aririka povavisaakotairi irika naakane, potyaantena naaka ipiyotaka chancho.”

³² Jakanakeri Jesús, ikantziri: “Piyaate peyari.” Matanaka. Jatanake peyaripayeeni chanchoki, jaakapaakeri, iroora ishiyantaiyanakari impere-tatzi otzishi, mitagaiyapaakani maaroni inkaareki, aperotaka ipiinkake.

³³ Ikanta iñaakerira aamaakoventariri, shiyeeyanakani. Jatake nampitsiki, ikamantapaakeri maaroni atziri okaratzi iñaakeri.

³⁴ Iroora jiyaatashiitantanakariri Jesús, ikantaitapaakeri: “Te nonko-vaiyeni pisaiki nonampiki, pamene tsika pinkene.”

9

Jovashinchagairi Jesús kisoporokiri

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Ipoña jotetanaa Jesús pitotsiki, montyaakotaa, ipiya inampiki.

² Ari jamaitakeneri kisoporokiri, janatakoitakeri shitashintsiki jono-ryaantapiintari. Jiyoshiretavakeri Jesús atziri amakotakeriri, iñaanatavakeri mantsiyari, ikantavakeri: “Tharomentashire pinkantanakya notomi, ari novashinchagaimi, tema ipeyakoitaimiro pikaariperoshirevetaka.”

³ Ikanta ikemavake iyotzinkariite, ikantashiretanake: “Ithainkatziiri Pava irikavé.”

⁴ Jiyotake eejatzi Jesús opaita ikantashiretakeri, josampitanakeri: “¿Opaitama okaariperotantari pikantashiretziri?”

⁵ ¿Tema onkameethate nonkante: ‘Ipeyakoitaimiro pikaariperoshireveta?’ ¿Irooma pikovi nonkanteri: ‘Pinkatziye, paniitai?’

⁶ Iroñaakara piyoteri irika Itomi Atziri otzimimotziri ishintsinka, ari impeyakotairi kaariperoshirevetachari.” Ipithokashitanakari mantsiyari, ikantziri: “Pinkatziye, paanairo ponoryaantavetari, piyaatai pipankoki.”

⁷ Ari ikatziyanaka mantsiyavetachari, jatai ipankoki.

⁸ Iñaakeri maaroni atziri apatotainchari, ipampoyaavakeri jiyaataira. Ikantaiyanakeni: “Omaperotatziiri Pava, iriitakera matakoreri otzimi-motantakariri ishintsinka Jesús.”

Jagaitanakeri Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Ikanta jovaanaka Jesús, irojatziira iñaantapaakariri paitachari Mateo, kovakotziriri isheninka kireeki. Ikantapairi: “Poyaatena.” Katziyanaka, joyaatanakeri.

¹⁰ Ipoña jaanakeri ipankoki irovakaiyaari, itsipataanakeri iriyotaane. Osheki jatanaintsiri kovakotziriri isheninka kireeki, jiyaatake eejatzi osheki kaariperoshireyetatsiri. Ari itsipatakari Jesús jovaiyakani.

¹¹ Ikanta iñaakeri Fariseo-payeeni, ikaimakeri iriyotaane Jesús, josampitakeri: “¿Opaitama itsipatantariri Jesús kovakotantatsiri kireeki, itsipatakari eejatzi kaariperoshireyetatsiri? Te onkameethate.”

¹² Ikemavakera Jesús, ikantanake irirori: “Aririka irimantsiyate atziri ipokashitziri aaventantzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tekatsi inkove irirori.

¹³ Ontzimatyepinkinkishiretero Ikantakaanane Pava, kantatsiri: Te nonkovajaantairo pamayetaina pipira pimpometainari. Iro nokovaperotairi pineshinonkayetaiyaari pisheninka.

Tera iro nopokantajaantakari naaka nonkaimashireyetairi kameethashireri, aña nopokashitatziiri kaariperoshireri nonkaimashire-tairi irovashaantairo kaariperori.”

Iñaaventziro Jesús itzitaita

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

14 Ipoña ipokaiyakeni iriyotaane Juan, josampitapaakeri Jesús, ikantziri: “¿Opaitama kaari itzitanta piyotaane? Notzitapiinta naaka, ari ikempitari eejatzi iriyotaane Fariseo-payeeni.”

15 Jakanakeri Jesús, ikantanakeri: “Aririka inkempiyeeetyaari aavakaachari, ¿arima irovashireneentaitakya? Aryaajaini apaata, aririka irigaaitakeri iimentaitari, aripaitera intzitaitya.

16 Tema aparoni paisatori ikithaaitari, aririkami irovap-atankaitantyaaro osape ovakerari, ari osaraaperotanake aririka ampithatanakyaarika ovakerari.

17 Eejatzi okempitari, te aritzi paisatori meshinantsinaki irovantay-eeetyaaro eeryaatatsiri jimiretairi. Aririka irovantayeetakyaaro, ari isanaryaanake, apaavaitashitakya jimireetari, eejatzi meshinantsinaki irirori. Iri aritatsi ovakerari meshinantsinaki irovantayeetyaaro, eero japaavai-tanta apiteroite.”

Irishinto Jairo opoña tsinane antzitakeriri iithaare Jesús

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

18 Tekera inthonkero iriñaavaite Jesús, areetapaaka aparoni jevari, iñaapinkathatapaakeri, ikantapaakeri: “Kamake nishinto, iro nopokantari piyaate nopankoki pantantaiyaaro kapicheeni pako, añaagaita.”

19 Ari jiyaaatanake Jesús, eejatzi iriyotaane joyaatanakeri.

20 Okanta aparoni mantsiyatatsiri tsinane, osheki osarentsi osokaavaitaka, tzimakotake 12 osarentsi, okenashitapaakeri itaapiiki Jesús, antzitakeri kapicheeni opatziki iithaare.

21 Tema okantashiretakitzi: “Aririka nantzitakeri iithaare, ari neshitako-tai.”

22 Ipthokashitanakaro Jesús, ikantziro: “Tharomenta pinkantanaiya nish-into, ovashinchagaimi pikempisantake.” Apathakero eshitanake omantsi-yare tsinaneka.

23 Ikanta jareetapaaka Jesús ipankoki jevari, iñaapaatziri shoviriventzirori kamaintsiri, osheki atziri akivainkatainchari.

24 Ikantapaakeri Jesús: “Pisheke, te onkame piraakotaiyakarini, aña omakoryaatzi.” Thainkaya jovaitakeri Jesús.

25 Ipoña jomishitovapaakeri maaroni, kyaapaake Jesús, joirikavakota-paakero, piriintanaa eentsika.

26 Te omanakotanakya jantakeri Jesús, ikemakoitanakeri maaroni.

Jovashinchagairi Jesús apite mavityaakiri

27 Ikanta jovaanaka Jesús, ipatzimatanageri apite mavityaakiri, ikaimakotziri, ikantzi: “¡Icharine David-ni, pineshinonkataiyaana!”

28 Irojatzi jareetantapaakeri pankotsiki, eejatzi mavityaakiri irirori. Ipokashitapaakeri okarikiini, josampitakeri Jesús, ikantziri: “¿Pikinkishire-tama eeroaka ari novavisaakotaimi?” Ikantaiyini irirori: “Jee, aritake pi-matakero novinkatharite.”

29 Jakotanake Jesús, ipampitaakitakeri, ikantziri: “Ovashinchagaimi pikempisantaana.”

30 Apathakero amenanai kameetha. Ishintsithavetavaari, ikantziri: “Tera nonkove pinkamantakotena novashinchagaimi.”

³¹ Iro kantamaitacha jiyaataira, ikamantantayetanake, ithonka ikemakoi-tanakeri Jesús.

Ĩñaavaitakaitziri kisovaaneri

³² Ipoña jamaitapaakeneri Jesús aparoni atziri jaakiri peyari, kisovaante ikantaka.

³³ Ari jovashinchaavakeri Jesús irika atziri, ñaavaitanai ikisovaante-takaavetakari peyari, tema jomityaantapithatakeri iveyarite. Maaroni ikempoyeetanakeri Jesús, ikantashiretitanake: “Tera añaapiinte oshiyaarine irika anampiki Israel-ki.”

³⁴ Iro kantamaitacha ikantaiyini Fariseo-payeeni irirori: “Jimatakaatziri-irira ijevare peyariite jovashichaantariri iriakane.”

Sampainkatake pankirentsi

³⁵ Ithonka jiyaayetake Jesús maaroni nampitsiki, jiyotaantayetake japatotapiintaita. ĩñaaventapiintakero Kameethari Ñaantsi tsika onkantya impinkathariventantai. Jovashinchaayetakeri maaroni, tekatsi aparoni mantsiyarentsi pomerentsizimotyaarine.

³⁶ ĩñaayetzirira osheki apatotzimentariri, antaro Jesús jetakoshiretakari, ikantake: “Omapero jashinonkaayetaka irika atziripayeeni. Ikempitakar oisha eerorika itzimi aamaakoveentyaarine.”

³⁷ Eekerora ikantanakitziiiri iriyotaane: “Ikempitakarora irikapayeeni atziri, osampainkatzi pankirentsi, iro kantamaitacha te intzimaperote atziri aavatairone.

³⁸ Pamanairi Avinkatharite irotyaanteeta osheki jatatsineri atziriki, tema kapatacha osheki kempisantayetaatsine.”

10

Jiyoshiitake Jesús 12 Irotyaantajanore

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹ Ipoña jiyoshiitake Jesús ikaratzi 12 iriyotaane, jimatanakero irirori irovashinchaayetairi mantsiyari, eejatzi ikaratzi jaakayetziri peyari, tema ipasavyaakari itasonkaventantzi.

² Jirika ikaratzi 12 jiyoshiitakeri Jesús: Etanakarori Simón, ipaitakeri Pedro. Ipoñaapaaka Andrés, irirentzi Pedro. Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo itsipatakari irirentzi Juan.

³ Ipoñaapaaka Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo kovakovetariri kireeki isheninka, ipoñaapaaka Jacobo itomi Alfeo, Tadeo,

⁴ ipoñaapaaka Simón, ipaitaitakeri eejatzi Kisakotantaneri. Ipoñaapaaka ovekaraantapaakarori Judas Iscariote, iriitakera pithokashitaintanchari.

Jotyaantaitakeri karataintsiri 12

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵ Opoña jotyaantakeri Jesús karataintsiri 12, ikantavakeri: “Eerora pikeni janta isaikayetzi atziri kaari asheninkata aaka, eero pikeni eejatzi inampiki Samaria-satziite.

⁶ Iri petapaintya piyaatashiteri ikaratzi icharineyeteri Israel-ni, tsika itzimi kempitakariri oisha itzipinavaita.

⁷ Tsikarika pinkenayetake pinkamantantayete, pinkante: ‘Irootaintsi impinkathariventantai Inkitesatzi.’

⁸ Povashinchaayetairi maaroni mantsiyari, povañaayetairi kamayeve-tachari, povashinchagairi pathaavaitatsiri, eejatzi jaakayetziri peyari.

Tema neshinonkataari pinayetake, te piñe inkovakoitemiro. Iro pimatanairi eeroa pineshinonkatantaiya eejatzi.

⁹ Eerora paanake piireekite pitharateki,

¹⁰ eero paanake eejatzi pitharate, eero paanake apite piithaare, pi-zapato-te, piyotzikiro, tekatsi aparoni paanake. Tema ikantaitzi:

Impinaiteri antavaitatsiri.

¹¹ Aririka pareetya nampitsiki, pamenapaake aakameethateme, iri pi-saikimotapaake, irojatz pavisantakyaari pashineki nampitsi.

¹² Ari pareetakyaarika pankotsiki, povethatapaakyaari ikaratzi saikatsiri.

¹³ Aririka irakameethatavakemi irirori, ari iriñeero isaikai kameetha okaratzi povethatapaakari. Irooma eerorika jaakameethatavakemi, amenaashitakara povethatapaakari.

¹⁴ Eerorika jaakameethaitzimi, eerorika ikempisantaitzimi eejatzi, pavisap-ithateri, potekanairo piipatsikiite.

¹⁵ Tema iriitake irimaperoiteri apaata irovasankitaiteri irika, ari anaanakero ikantayeetairi Sodoma-satzi ipoña Gomorra-satzi. Omaperora.”

Iriñaashitakaitatyeemi apaata

¹⁶ “Notyaantatziimi iroñaaka. Pikempivaitakari jotyaantaitziri oisha tsika ipiyota piratsi katsimari. Iro kantacha ontzimatyete pinkempitakotyari koviyantzi maranke. Ontzimatyete eejatzi pinkempityaari aparoni shiro te ikatsimavaitzi.

¹⁷ Paamaventya. Tema irakaantaitatyeemi jevaripayeeniki impanavaitaitemi pankotsiki japatotapiinta.

¹⁸ Impoña iraaeyetanakemi isaikayetzira pinkatharijanorentsi, okantakaantzirora paventaana ari piñaaventayetainari, irojatz inkemantayetaiyaari, eejatzi pashinesatzi atziri kaari asheninkata.

¹⁹ Aririka piñaakero iraaeyetanakemi, eero pikantashirevaitzi: ‘¿Opaitama nonkantapaakeri?’ Tema tzimatsi iyotashiretakaimirone ompaitya piñaanetyaari.

²⁰ Eerora piyotashitanakaro apaniro eeroa ompaitya piñaanetyaari, Tasorentsinkantsi poñaachari Ashitamiriki, iri iyotakaimirone onkarate pinkantayetapaakeri.

²¹ Ari iriñeetake aakaanterine irirentzi irovamaakaanteri. Piñe aakaanterine itomi. Piñe ovakaanterine ashtariri ikisaneentanakeri.

²² Oshekira piñeero inkisaneentaitemi okantakaantziro pipairyaana pikempisantaanara naaka, iro kantamaitacha aririka pinkantaitanakityeero paventaiyaana, aritake novavisaakoshiretami.

²³ Aririka inkisaneentaitanakemi aparoni nampitsiki, pavishe pashineki nampitsi. Tema tekera pinthonkeroota pinkenayete maaroni nampitsiki tsika isaikayetzi Israel-mirinkaite, irojatz impiyantaiaaari irika Itomi Atziri. Omaperora.

²⁴ Tera iriñeete aparoni eenirora jiyotaitziri iranaakoteri iriyotanetya tsika itzimi iyotairiri. Te añee eejatzi aparoni onampitaari iranaakoteri tsika itzimi onampitariri iñaapinkathaiteri.

²⁵ Intaani añiuro kantatsi iyotaari inkempitakotyaaari iyotairiri pairani. Ari ikempitari eejatzi onampitaari. Tema ikisaneentayeetakena naaka iroñaaka, ikempikaantaitakena naakami Beelzebú ivinkatharite peyari. Eeroa ovat-sipero inkisaneentaitemi pikempisantaanara.”

¿Niinkama añapinkathateri?

(Lc. 12.2-9)

26 “Iro kantamaitacha eerora pipinkashivaiyetari irikapayeeni. Ontzimatye onkoñaatakoyetai okaratzi omanakovetainchari, ooñaarontayetairo kaari ikemathaveeta pairani.

27 Apaniro niyotakaayetaimiro eeroka irokapayeeni, te iriyotakotzimaityaaro thainkaneri irirori, iro kantamaitacha eeroka kinkithatakaayetairine.

28 Eero pipinkashivaiyetari kovatsineri irovemi, tema eero jimatziro irirori irotyaantemi sarinkaveniki. Iriira piñaapinkathatai Pava, tema iriitake matziro irotyaantemi sarinkaveniki.

29 Pamene, te impinaperotya tsimeripayeeni, iro kantamaitacha jiyotzi Pava aririka inkamakaante aponi.*

30 Jiyotzitaro Pava okaratzi tzimayetatsiri aishi.

31 Piñaakero, jaamaakotari Pava tsimeripayeeni, eerokara jimaperotataitzi jaamaakotami. Eero pipinkashivaitari kisaneentzimiri.

32 Aririka pinkanteri pisheninka: ‘Noñaapinkathatairi Jesús,’ aritake nonkantairi Ashitanari Inkitesatzi: ‘Apá, iñaapinkathataana irika, asheninkataari.’

33 Irooma pinkanteririka pisheninka: ‘Te noñaapinkathateri Jesús,’ ari nokempitaiyaari naaka, nonkantairi Ashitanari: ‘Apá, te iriñaapinkathatena irika, te asheninkataari.’”

Iñaaventakota Jesús

(Lc. 12.49-53; 14.26-27)

34 “Tera nokovi onkompitzimotyaami. Tema te iro aponi nompokantyaari niyotaaayetairi atziri irakameethatavakaiya. Aña nopokakera, kempivaitakami namatyeemi ovthaamentotsi pantaminthatavakantaari.

35 Tema iro nopokantakari: Inkisaneentantyaariri atziriite jiritari, Onkisaneentantyaarori tsinane iniroteri, Onkisaneentantyaarori tsinane ayirotari.

36 Iri pithokashitavakaachane atziriite inkisaneentavakaanaiya ikaratzi isaikavankotavakaiyani.

37 Tema iro onimotzimiri petakoyetyaari piri, piniro, povaiyanepayeeni eejatzi. Iro kantamaitacha aririka anaanakero okaratzi petakotana naaka pavantaana, tera pinkyaaryoote pikempisantaana.

38 Ontzimatye pinkyaaryoovero noñaaventayetakemiri, onkantavetya impaikakoitemi. Aririka povashaantakero, tera pinkyaaryoovero pikempisantaana.

39 Tema ikaratzi etakovaitachari apaniro jantayetziro inevetashiyetari, ari impeyashitakya. Iriima inkarate kamimentenane jantanairo nokovakairiri naaka, aritake iravisakoshiretai.”

Impinayeetari

(Mr. 9.41)

40 “Tzimatsirika impaitya aapatziyaamineri, naakara jaapatziyaka. Ari okempitari eejatzi, tsikarika impaitya aapatziyeeyaanane naaka, iriira jaapatziyaka Ashitanari itzimi otyaantakenari jaka.

41 Tzimatsirika iyotemine kamantantaneri pinatzi, ari opoña jaapatziyanakami, ari pimonkaraiyaari impinataimi Pava apaata. Ari okempitari eejatzi, tzimatsirika iyotakemine kameethashireri pikantanaa

* 10:29 Kantakotachari jaka “te impinaperotya tsimeripayeeni,” tema kantatsi iramanantaitantyaari aponi kireeki inkaraterika apite tsimeri.

pikempisantana, ari opoña jaakameethatanakemi, ari pimonkaratyaari impinataimi Pava apaata.

⁴² Aririka iriyoitemi eerokatake niyotaane, irootake impayeetantyaamiri pimire, jiyotakero Pava, iriitake pinatairine irika etakotakamiri.”

11

Jotyaantziri Juan iriyotaane (Lc. 7.18-35)

¹ Ikaratakero Jesús jiyotaayetakeri 12 iriyotaane. Ovaanaka inkamantante maaroni nampitsiki saikayetatsiri janta.

² Ikanta Juan oviinkaatananeri, jashitakoitakeri chapinki, ikemakotakeri jantayetakeri Cristo, jotyaantake apite iriyotaane irirori,

³ irosampiteri Jesús, inkanteri: “¿Eerokatakema ipaitaitziri, ‘Pokatsineri?’ Kaaririka eeroka, ¿Tzimatsima pashine naamaiaari?”

⁴ Ikanta jareetaiyakani, josampitapaakeri Jesús. Irootakera ikantantana-kariri irirori: “Aririka piyaatai, pinkamantapairi Juan maaroni pikemak-enari eeroka, okaratzi piñaayetakeri nantayetakeri eejatzi.

⁵ Tema namenakaayetairi mavityaakiri, naniitakaayetairi kisoporokiri, novashinchaayetairi maaroni pathaavaivetachari, nokemakaayetairi matayempiri, novañaayetairi kaminkari, noñaaventayetaineri Kameethari Ñaantsi ashinonkainkaripayeeni.

⁶ Irootake inkimoshireyetantaiyaari inkarate kaari kisoshireventainane.”

⁷ Ikanta ipiyeeyanaani iriyotaane Juan, josampitanakeri Jesús ikaratzi apatotzimentakariri, iñaaventziri Juan, ikantzi: “¿Ipaitema pikinkishire-tari piñaakeri chapinki janta tsika te inampiitaro? ¿Iriima piñaake apa-roni kempitakarori savoro opiyonkatonkitakaaro tampyaa okantakaari te iminthashireta?

⁸ ¿Piñaapaakerima jovaneenkataka ikithaata? Aña tera. Tema ikaratzi ovaneenkatachari ikithaata, isaikavankotziri irirori pinkatharentsi.

⁹ Iro piyaatashitantariri piyotaiyakenira kamantantaneri jinatzi. Tema jimaperotatziro irirori janaakeri kamantantaneriite.

¹⁰ Iriitake josankinatakoitakeri pairani, iñaanatzi Pava Itomi, ikantziri: Notomí, ari notyaantake etyaarone inkamantakotemi, Iriitake ovetsikanontemineri tsika pinkenapaake eeroka.

¹¹ Pinkeme nonkante naaka: Osheki atziri tzimavetainchari, tekatsimaita anayerine jiyotanetakari Juan. Iro kantamaitacha inkarate ipinkatharivent-ai Pava inkiteki, aparoni tsinampashiretatsiri janta, janaakotairira irirori Juan. Omaperora.

¹² Tema jetanakarora pairani Juan ikinkithatakaayetakemi, tzimatsi os-heki atziri nevetanakarori shintsiiini iriñeero tsika ipinkatharitai Inkitesatzi. Iniroite ikovanake iriñeero kempivaitaka ishintsitaitzi aririka irovayiri-taitya. Irojatziki ikantayeeta iroñaaka.

¹³ Pairani tekera intzime Juan, tzimavetacha Kamantantaneri ipoña Ikan-takaantaitane eejatzi.

¹⁴ Iriima Juan, iriitakera ñaaventakotakeriri pairani, iriitakera Elías-tatsiri piyaatsineri.

¹⁵ Kovirori inkemathatero, inkempisante.

¹⁶ Nokempitakaantakemiri naaka koshekavaiarentzi eentsi aririka inkashiyavaite,

¹⁷ ikantaitziri: ‘Thame ashovirite amasheetantyaari.’ Temaita inkove. Ikan-taitziri eejatzi: ‘Intsiyaa ampanthai ovashiretantyaari.’ Te inkovero eejatzi.

¹⁸ Ari pikempitaiyakani. Piñaavetavakari Juan, itzitapaakaro irirori irovarite, te jimiretarō kachori, pikantaiyakerini: ‘Jaakatziiri peyari, iro itzivaitantari.’

¹⁹ Ipoña ipokavetaka Itomi Atziri, te intzivetyaaro irirori ovaritentsi, jimiretarō kachori eejatzi. Pikantaiyakerini: ‘Kaariperori jinatzi irinta, niyavairentzi, shinkiryaantzi jinatzi eejatzi. Jaapatziyari kovakotziriri kireeki isheninka, jaapatziyitari eejatzi kaariperoshireri.’ Tekatsi ompaitya, tema aparoni iyotaneri ari iriyyeetairi apaata omapero jiyotaneta, aririka iriñaayeetakerō onkarate avisayetaatsine.”

Ikantamacheetziri kisoshireri nampitsiiteki
(Lc. 10.13-16)

²⁰ Ipoña iñaaventakotanakeri Jesús ikaratzi ñaayevetakarori itasonkaventantayetake nampitsiiteki, iro kantamaitacha te irovashaantero ikaariperoshiretaiyini. Ikantanake:

²¹ “Ikantamacheetziri Corazín-satzi, eejatzi Betsaida-satzi. Osheki iñaayevetakana notasonkaventantayetake, temaita inkempisantaiyeni. Iriimi ñaakenane Tiro-satzi, eejatzi Sidón-satzi notasonkaventantzi, aritakemi irovashiretakotanakyaami ikaariperoshireyetake, irovashaantanakeromi. Impoña inkempisantayetaimi maaroni iriroriite.*

²² Apaata aririka iraaeyeetairi kameethashireyetaintsiri, eerora jimaperoitairi irovasankitaayeetairi Tiro-satzi, eejatzi Sidón-satzi. Iro kantamaitacha imaperoyeetairi irovasankitaiteri Corazín-satzi, eejatzi Betsaida-satzi, tema iñaavetakana notasonkaventantayetzi, temaita inkempisante.

²³ Eejatzi inkempiyetaiya Capernaum-satzi, ikinkishiretaiyakani irirori iriyaayetai inkiteki, iro kantamaitacha osheki ikisoshiretake, iriyaayetai ikenayetzi kaminkari. Iriimi ñaakeronemi Sodoma-satzi pairani okaratzi iñaayetakeri Capernaum-satzi, inkempisantaiyakenimi irirori, eero japerotzirimi pairani Pava saikayatsinimi iroñaaka.

²⁴ Aririka iraaeyeetairi apaata kameethashireyetaintsiri, iriira imaperoyeetairi irovasankitaaperoitairi Capernaúm-satzi, anaanakero jovasankitaitakeri pairani Sodoma-satzi.”

Pimpokashitaina naaka, ari piñeero nomakoryaakaayetaimi
(Lc. 10.21-22)

²⁵ Ipoña jiñaañaatanakeri Jesús Ashitariri, ikantanakeri: “Apá, eeroka pinkathariventziriri maaroni inkitesatzi, eejatzi maaroni kipatsisatzi, osheki nopaasoonketakemi. Tema eeroka iyotakaayetairiri eentsi tsinampashireri, kaari jiyoyetzi iyotaneriite.

²⁶ Tema irootake onimotakemiri.”

²⁷ Ipoña ikantanakeri piyotzimentakariri: “Iri Ashitanari iyotakaakenarori maaroni. Apanirora ikanta irirori jiyoperotana naaka tema Itomi jovana. Ari nokempitakari eejatzi naaka apanirora niyoperotziri. Impoña iriyoyetairi eejatzi inkarate niyotakaayetairiri naaka.

²⁸ Aririka piñeero pimakoshirevaite, aririka piñeero ompaitya pim-pakoovaityaari, pimpokashitaina naaka, pinkamantainaro, aritake piñeero nomakoryaakaayetaimi.

²⁹ Eero pimanintziro pimpakoovaiyetyaari, naakatake omperatamiri panatero. Tema tzimatsi nokoviri niyotaimiri, tera niyote naaka notsi-maashiretantya, tsinampashire noni. Ari piñeero nomakoryaashiretakagaimi.

* **11:21** Tema irikaite Corazín-satzi ipoña Betsaida-satzi judío jinayetzi. Iriroma Tiro-satzi ipoña Sidón-satzi pashinesatzi atziri jinayetatz, te isheninkatari judío-payeeni.

³⁰ Tema okaratzí nomperatantari naaka, tera opomerentsiperota.”

12

Iñaaventziro Jesús kitaite jimakoryaantaitari

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ Okanta aparoni kitaite jimakoryaantaitari, ikenanake Jesús pankirentsimashiki. Tema itasheeyaatzíini iriyotaane, javiikitanake okithoki pankirentsi iroyaari.

² Iñaakeri Fariseo-payeeni, irootake ikantantakariri Jesús: “Pameneri piy-otaane. Iroka kitaite jimakoryaantaitari onatzi, te oshinetaantsite iraviiki-vaite.”

³ Ari jakanakeri Jesús ikantziri: “Tema piñaanatakoteri ikantakota David-ni, aantavetariri itashe itsipatayetakari ikarataiyini.

⁴ Ikyaaakeranki tasorentsipankoki, jovakaro tasorentsitanta, ipayetakeri eejatzi itsipatakari. Te oshinetaantsiveta, intaani jovayetapiintaro omperatasorentsitaari.

⁵ Josankinaitake eejatzi pairani Ikantakaantaitane, okantzi: ‘Eero pan-tavaitantaro kitaite jimakoryaantaitari.’ Iro kantamaitacha jiyaatapiintzi omperatasorentsitaari kitaite jimakoryaantairi janta tasorentsipankoki, jantavaitapiintzi. Tekatsi kishimenterine.

⁶ Nokantzi naaka, tzimatsira jaka iñaapinkathaperoiteri, iriira anayirori tasorentsipanko.

⁷ Iro josankinatantaitakari pairani, kantatsiri: Te nonkovajantairo pamayetaina pipira pimpometainari, Iro nokovaperotake petakoyetaiyaari pisheninka. Ari pinkemathateromi iroka, eero pikantzimentzirimi irikapayeeni, tema te inkaariperoshirete.

⁸ Irika Itomi Atziri ipinkathariperotzi irirori, janayiro kitaite jimakoryaantaitari.”

Atziri kisovakori

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Ipoña jovaanaka Jesús, ikyaaapai eejatzi japatotapiintaita.

¹⁰ Ariya isaikakeri janta atziri kisovakotatsiri. Ikanta Fariseo-payeeni, josampitakeri Jesús, ikantziri: “¿Aritatsima povashincheeri kisovakori kitaite jimakoryaantaitari?” Iro josampitantariri onantyaari inkantakoteri.

¹¹ Ipoña jakanakeri irirori, ikantziri: “Tera pamenaminthashitari poishate aririka irotetya omoronaki kitaite jimakoryaantaitari, petakotari, pinoshikiri.

¹² Iriira jetakoperoyeeta atziri, janayiri oisha. Tema te onkaariperoshire-takaanke ankaminthaante kitaite jimakoryaantaitari.”

¹³ Jiñaanatanakeri atziri kisovakori, ikantziri: “Pinthaaryaavakotai.” Matanaka atziri, akotsitanai, okempitanaaro pashine irako.

¹⁴ Iro kantamaitacha kisaiyanakani Fariseo-payeeni. Jataiyakeni, ikinkithavaitaiyakeni, ikantaiyini: “¿Tsika ankantakerika Jesús, ampeyakaantyaariri?”

Josankinatakotziyeetakari pairani Jesús

¹⁵ Ikanta Jesús, iyotake ikovaitatzi irovaiteri, irootake jovaantanaari. Ari jovaatanakeriri osheki atziri, jovashinchagairi maaroni mantsiyari.

¹⁶ Ikantayevetakari: “Eerora pikamantakotana.”

¹⁷ Ari omonkaratari josankinatakaayeetakeriri pairani kamantaneri Isaias-ni, ikantzi:

¹⁸ Jirika nomperatane, iriitake niyoyaakeri.

Netakotane inatzi, iri oimoshirenkanari.

Kiso iroveri Tasorentsinkantsi,

Iñaaventaineri kaari asheninkata, inkantairi kyaaryootatsiri.

¹⁹ Eero ishincheenkaventa irirori,

Eero ikemaitziri inchecheraate iriñaaventakotya,

²⁰ Eero jovatsitaperotziro irirori irisataaperotero sonkari sataavetainchari,

Eero joitsivakiri paamparimenki kapichevetainchari ipaampatake,

Irojatziki inkitsirinkayeetantakyaarori iriñeetairo kyaaryootatsiri.*

²¹ Iriitakera iroyaakoneentairi ikaratzi kaari asheninkata impairyagairi ivairo.

Kishimatziriri Tasorentsinkantsi

(Mr. 3.20-30; Lc. 11.14-23)

²² Ipoña jamaitakeneri Jesús jaakiri peyari, imavityaakitakaakeri, ikiso-vaantetakaakeri eejatzi. Jovashinchaavakeri, amenanai kameetha, kan-tanai eejatzi iñaavaivaitai.

²³ Ipampoyaaaminthatanakeri maaroni atziri, ikantaiyanakeni: “¿Iriitaa-jatakema irika charinetariri David-ni?”

²⁴ Ikanta ikemaiyakeni Fariseo, ikantaiyanake irirori: “Irika atziri jo-vashinchaatziiri ashitariri peyari Beelzebú, irootake jovavisaakotantariri ikaratzi jaakayetziri peyari.”

²⁵ Iro kantamaitacha Jesús jiyotakotakeri ikinkishireyetakari, ikantanakeri: “Aririka irantaminthatavakaiya atziri ipinkatharivent-taitziri, ari iriñaakero irovapintavakaiya. Eejatzi okempita aririka irantaminthatavakaiya inampiki atziri, ari iriñaakero irovapintaavakaiya inampiki. Aririka irantaminthatavakaiya atziri ikaratzi isaikavankotavakaa, ari iñaakero irovapintaavakaiya ipankoki.

²⁶ Ari ikantari eejatzi peyari aririka irantaminthatavaiyaami. ¿Eeroma iñiuro inthonkya aririka irovapintaavakaanakya?

²⁷ Iriirikami kamaari Beelzebú ovashincheenane naaka, ¿irijatzima kamaari ovashinchiiriri piyotaaneyetari eeroka jovavisaakotantariri kaakaneritatsiri? Aririka okanta pikamantakotatziri piyotaane, ari inkishimentakemiro okaratzi pikantakeri.

²⁸ Tema iri Tasorentsinkantsi poñaachari Pavaki ovashinchaanari naaka novavisaakotantariri jaakiri peyari. Tema irijatzi Pava omapokakemiri eeroka ipinkathariventantzi.

²⁹ Aririka inkovaite inkoshiiteri shintsitatsiri kameetha atziri, ontzimatyereitavakyaari irosoiteri, ari onkantya eero ikisakoventantaro jashivetari aririka irayitaiteri.

³⁰ Tema ikaratzi kaari aapatziyanari naaka, iriitake kisaneentanari. Inkarate kaari ampitakotenari iriyoyaakotena, japaatakotatyana.

³¹ Iro kantamaitacha nokantzi naaka: Kantatsi impeyakotairi Pava inkarate kaariperoshirevetachaneri, eejatzi inkempitagairi maaroni ñaavaivetarori kaariperori ñaantsi. Iriima kishimatakerine Tasorentsinkantsi, eero ipeyakotairi.

* **12:20** Oshiyakaaventachari sonkari ipoña paamparimenki tsivakimataintsiri, iriitake atziriite ikaratzi kempisantavetachari kapicheeni, ashinonkaashireyetachari, mansiyashireyetatsiri, shipetashireyetatsiri, tema aritake ineshinonkayetairi Jesús irikaite, eero ishinetziri irashinonkaayetaiya, aña aavyaashire inkantakaayetaiyaari, iroshireperoyetaiya.

³² Ari okempitari eejatzi: Kantatsi impeyakotairi Pava inkarate kantzimavetyaarine Itomi Atziri, iriima inkarate kishimatakerine Tasorentsinkantsi, eero jiñeero impeyakoitairi.

³³ Onkempivaityaaro aririka iriñeetero kameethari chochoki, jiyotaitzi kameethari onatzi ovaato inchato tsika opoñaakara chochoki. Ari okempitari eejatzi aririka iriñeetero chochoki piyantatsiri, jiyotaitzi kaaripero onatzi ovaato inchato tsika opoñaaka iroori.

³⁴ Pikempitakari maranke, kaariperoshire pikantaiyakani. Tekatsi pinke-nakairo piñaavaitero kameethari, te apantyaaro pikinkishireyeteri, irootake okaariperoyetantakari pikantayeziri.

³⁵ Aparoni kameethashireri ikinkishiretaro kameethari, irootake okameethatantari jantayeziri. Iriima kaariperoshiretatsiri te ikinkishiretapiintaro kameethari, irootake okaariperotantari jantayeziri.

³⁶ Irootake nokantantari naaka, aritake iramenakoyeetairo apaata okaratzi kaariperori iñaaneyetari.

³⁷ Kameetharika okaratzi piñaaneyeteri, ari irakameethayeetaimi. Irooma terika onkameethate, inkantayeetaimi: ‘Kaariperoshire pinake, ontzimatyepinkemaantsitaiyaaro osheki.’”

*Ikovaveta kaariperoshireri intasonkaventantaite
(Lc. 11.29-32)*

³⁸ Ipoña jakaiyanakeni Fariseo itsipatakari iyotzinkariite ikantanakeri: “Iyotaantaneri, nokovi noñeemi pintasonkaventante.”

³⁹ Ari jakanake Jesús ikantzi: “Kaariperoshire pinaiyini eeroka, pi-thainkane povakeri Pava, pikovaiyini piñeena nontasonkaventante. Iro kantamaitacha eero noñaakimiro, intaani piñeero kempityaarone okaratzi avishimotakeriri pairani Jonás,

⁴⁰ tsika okanta jiniyantakariri kempitariri antari omani, tema mava ki-taite isaikake imotziki. Ari inkempityaari eejatzi irika Itomi Atziri inkitave-tapaintya mava kitaite pipatsiki.

⁴¹ Apaata aririka iramenakotayeetairo okaratzi jantayeetziri, ari iriyakoventaimi Nínive-satzi, tema ikempisantairi pairani irirori Jonás jovashaantanairo ikaariperoshirevetaiyani. Tema irika saikimotakemiri eeroka iroñaaka janayirira Jonás.

⁴² Apaata aririka iramenakotayeetairo okaratzi jantayeetziri, ari iyakoventaimi tsinane pinkatharitatsiri pairani nampitsiki Sabá, tema opokashitakeri iroori iyotaneri pinkathari Salomón, okempisantairi. Irika saikimotakemiri iroñaaka eeroka janayiri Salomón.”

*Ipiyashitanta peyari
(Lc. 11.24-26)*

⁴³ “Okempivaitakarora isaikashiretantyaarimi peyari aparoni atziri, ipankotsitetakaro irañaantare. Aririka irookaveetakyaari, avisakovetaa atziri isaikantakari peyari. Jatavetaa inkenavaite tsika janta te inampiitaro, eero jiñii tsika isaikae.

⁴⁴ Impoñaakya inkantashiretai peyari: ‘Nompiyee nopankoki tsika nopoñaaka.’ Piyaa peyari, iñaapairi atziri kameetha opishitaka irañaantare, ovaneenka okantaka.

⁴⁵ Impoña iriyaatashitakeri maperotzirori ipeyaritzi, inkantakeri: ‘Thame aate nopankoki, pintsipatyana ampinkatharite.’ Iramake inkarate 7. Ari irashinonkaaperotyaari irika atziri, eero ikempitaa jashinonkaaveta pairani kapicheeni. Arira pinkempitaayetaiyari iroñaaka eerokaite.”

Iñaaventziro Jesús iriniro ipoña irirentzi
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ Eeniro ikinkithatakaayetaziiri Jesús atziri apatotzimentakariri, ari areetapaaka iriniro otsipatakari irirentzipayeeni, okatziyapaaka jakakiroki, okaimakaantapaakeri.

⁴⁷ Ikantaveetakari: “Ari areeta piniro otsipatakari pirentzipayeeni, okovi oñeemi.”

⁴⁸ Ari jakanake ikantzi: “¿Otzimikama pikinkishiretaiyarini iro nonirontari, iri nirentzitari?”

⁴⁹ Jookotanakeri ikaratzi jiyotaayetaapiintakeri, ikantzi: “Irikapayeeni iri-itakera nokempitakaantaari nirentzi, iriitake nokempitakaantaari eejatzi noniro.

⁵⁰ Tema maaroni antanairori ikovayetziri Ashitairi Inkitesatzi, iriitake nirentzitaari, iriitake notsirotaari, iriitake nonirontaari.”

13

Joshiyakaaventziri Jesús pankivarentzi
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Ipoña ishitovanai Jesús pankotsiki, jatanai inkaarethapyaaki. Ari isaika-paake.

² Ipiyotzimentapaari eejatzi osheki atziri. Iñaake othataka pitotsi, oteta-paaka, saikapaake. Katziyeeyakani atziri irirori inkaarethapyaaki.

³ Joshiyakaaventaziiri okaratzi ikinkithatakaayetakeriri, ikantzi: “Tzi-matsi aparoni pankivarentzi jatatsiri impankite.

⁴ Ikanta jookakitakero ivankire, tzimatsi ookakitapainchari avotsiki, ipokapaake tsimeri, jovapaakaro.

⁵ Tzimatsi pashine ookakitapainchari omapiporokitzi tsika te ontzimaper-ote kipatsi, ari oshookavetanakari thaankiperoini. Tera ontontapathataye kipatsi,

⁶ sampiyashitanake pankirentsi ishintsitapaake ooryaa, tema te onkyaa-erote opariitha inthomointa.

⁷ Tzimatsi pashine ookakitapainchari kitocheemashiki, anaanakero iroori oshookanake, kamanake pankirentsi.

⁸ Irooma pashine ookakitapainchari okameepathatzi kipatsi, saankana oshookanake, kithokitanake maaroni. Tzimayetanai okitho aparopay-eeeni okaratzi shookapaintsiri. Aparoni shookapaintsiri oshekiperotanake okitho, pashine osheki piyokineentanake, pashine eepiyokiini okithoki-tanake.*

⁹ Kovatsiri inkemathatero, irovayempitayya inkempisante.”

¿Opaitama joshiyakaaventarori Jesús?
(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Ipoña josampitakeri iriyotaane, ikantziri: “¿Opaitama poshiyakaaven-tantaniriri atziripayeeni okaratzi piñaaventayetziri?”

¹¹ Jakanake Jesús, ikantzi: “Ishineyeetaimiro eerokaite piyotairo tsika ikanta ipinkathariventantai Inkitesatzi, iriima irikaite te irishineyeeteneri irirori.

* **13:8** Kantakotajaantachari jaka “okaratzi shookapaintsiri,” aamaaka okaratzi 100 okithoki, pashine okaratzi 60 okithoki, pashine okaratzi 30 okithoki.

¹² Tsikarika itzimi otzimimotakeri, ari ontzimimoperotairi osheki. Iriima kaari otzimimotzi, eekero iriñaatyero eero otzimimoperotairi.†

¹³ Irootakera noshiyakaaventantarori iroka, onkantya iramenavetya irikaite, eero iñaamaitaro. Ari inkemavetyaaro, eero ikemathatavakero nokantayevetakari.

¹⁴ Iriiyetakera iñaaventake pairani Isaías-ni, ikantake: Pinkemaiyavetakya, eeromaita pikemathataiyavakero. Pamenaiyavetya, eeromaita piñagaiyironi.

¹⁵ Tema kisoshire ikantaiyakani irikaite.

Matayempi jinaiyake.

Mavityaaki jinaiyake eejatzi.

Irootake kaari iñaantaiyaroni,

Kaari ikemantaiyani,

Kaari ikinkishiretantaiyani.

Tera inkempisantaiyeeni, eero novavisaakotairi.

¹⁶ Irooma eeroka kimoshire pinkantaiyaani, tema piñagairo, pikemayetairo eejatzi.

¹⁷ Tema iro ikovaiyavetakarini pairani kamantantaneriite eejatzi kameethashireri, iriñeeromi irirori okaratzi piñaayetairi eerokaite. Ikovavetaiyakani inkemeromi pikemaiyakerini eeroka. Tema te iriñaatyena, te inkemaiyenani. Omapero.”

Iñaaventziro Jesús joshiyakaaventziri pankivairentzi
(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ “Pinkeme noñaaventemiro okaratzi noshiyakaaventakeri pankivairentzi.

¹⁹ Tzimatsi kemirori noñaaventziro ipinkathariventantai Pava, temaita ikemathatziro. Ikanta ipokake ovaariperoshiretantatsiri jovashaantakaa-paakeri ikempisantavetana. Iriitake kempitakarori pankirentsi ookakitapainchari avotsiki.

²⁰ Tzimatsi eejatzi tharomentaventarori noñaane, ikempisanti thaankiini. Iri kempitakarori pankirentsi ookakitapainchari omapiporokitzi.

²¹ Tera iriyotakoperotatyero ñaantsi, te ikisashitaro ikemaantsiven-tanako ikempisanti, jovashaantanakero. Ikempitakaro pankirentzi sampishitaintsiri tera onkyaaperotaty oparitha inthomointa kipatsiki.

²² Tzimatsi eejatzi kemavetarori noñaane, iro kantamaitacha inevevaitaro intharomentavaiya, osheki eejatzi ikinkithashiretakotziro irovaakaro, irootake ipeyakotantakarori noñaane, te inkempisante. Ikempitakaro pankirentsi ookakitapainchari kitocheemashiki, kaari kithokitatsine.

²³ Tzimatsi pashine kemirori noñaane, ikempisantanakero. Ikyaarvoventanairo. Iri oshiyakarori pankirentsi shookapaintsiri okameepathatzi kipatsi, oshekiperotanake okitho, pashine osheki piyokineentanake, pashine eepiyokiini okithokitanake.”‡

Iñaaventakotziri Jesús pankitzirori trigo

²⁴ Ipoña joshiyakaaventakeneri eejatzi Jesús, ikantake: “Jiroka oshiyari eejatzi ipinkathariventantai Inkitesatzi, oshiyari aparoni atziri pankitzirori kameethakiri trigo.

† 13:12 Okaratzi ñaaventakotachari jaka, jiroka okantakota: Kapicheenirika pinkempisantavakero nokantakemiri, kapicheenira piyotairo. Irooma pinkempisantaperotavakerika, osheki piyotavakeri, eekero niyotakaaperotanakityeemiro. ‡ 13:23 Pamenero kantakotachari janta versículo 13.8.

²⁵ Okanta tsirenipaite jimagaiyini iratziritepayeeni eejatzi irirori, pokake kisaneentziriri jamake okitho trigo-niro, ipankitakereri irovaneki, ikonovakero trigo-perori, piyanaka.

²⁶ Ipoña oshookanake trigo-perori, kithokitanake. Ari okempitakari eejatzi trigo-niro ikonovaitakerori.

²⁷ Ikanta jiyotaitakero, jiyaatashitakeri ashitarori, ikantaitakeri: ‘Kempitaka te apantyaaro okitho trigo apankitakeri povaneki, ¿opaitama okonovanrori oshookake trigo-niro?’

²⁸ Ikantanake ashitarori irovane: ‘Aña iri pankitakerori kisaneentanari.’ Ikantzi iratzirite: ‘¿Pikovima niyaate nonthokayetairo trigo-niro?’

²⁹ Jakanake, ikantzi: ‘Eero, aamaashitya, ari pinthokakotakero trigo-perori.

³⁰ Ari okantavaka onkonovyaaroota oshooke, irojatzi osampatantakyaari trigo-perori. Aripaitera nonkantemiri: Pinthatzinkero trigo-niro, pintayero. Paviikitairo trigo-perori, povayetairo.’ ”

Joshiyakaaventaitziro okitho iryaanitatsiri

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ Ipoña japiitakero Jesús joshiyakaaventakereri, ikantzi: “Jiroka oshiyari eejatzi ipinkathariventantai Inkitesatzi, okempivaitakari pankitziro iryaanitatsiri okitho pankirentsi. §

³² Iryaani okantaveta okitho, iro kantamaitacha aririka oshookanake, anayiro pashine pankirentsi, antaro onteveyetanake ari irimavoshiyetyaari tsimeripayeeni ontsimankatapeshitake.”

Joshiyakaaventaitziro shineyakairori tanta

(Lc. 13.20-21)

³³ Jiroka pashine joshiyakaaventakeri Jesús, ikantzi: “Aririka ipinkathariventantai Inkitesatzi, oshiyakotaro aparoni tsinanane oveysikirori tanta. Aakero trigo-pane, ikonovakero shineyakairori. Aritake oñaake oshineye otantanepathate.”

Tsika okanta joshiyakaaventantarori Jesús iñaaventayetakeri

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Ari ikantapiintatya Jesús joshiyakaaventziro okaratzi jiyotaantayetziri. Tekatsi aparoni kaari iroshiyakaavente.

³⁵ Ari omonkarataakari iñaaventakeri pairani kamantantneri iñaaventakotziro ikantakeri Pava:

Noshiyakaaventatyeneri atziri maaroni noñaaventeneri.

Noñaarontaineri kaari jiyoveeta pairani ovakera oveysikantakari kipatsi irojatzi iroñaaka.

Jooñaarontziro Jesús kempitarori trigo-niro

³⁶ Ipoña jiyaatanai Jesús, jookayetanairi atziri apatotzimentakariri, jatanake pankotsiki. Ari josampitakeri iriyotaane, ikantziri: “Piyotainaro okaratzi poshiyakaaventakeri. ¿Opaitama oshiyakaaventachari trigo-niro ikonovaitakerori ipankiitziro trigo-perori?”

³⁷ Ikantzi Jesús: “Irika Itomi Atziri iriitake kempitakariri ashitarori irovane ipankiitakero trigo-perori.

§ 13:31 Iro ikantakoitzi jaka okitho iryaanitatsiri pankirentsi, paitachari mostaza, shookatsiri inampiki pashine atziri.

38 Iroka ovaantsitsitsiri irootake oshiyakaaventarori kipatsi asaikan-tayetari. Iroka trigo-perori iri oshiyakaaventacha ikaratzi ipinkatharivent-ari Pava. Irooma trigo-niro iri oshiyakaaventacha ikaratzi jashiyetari Kaariperori.

39 Irika kisaneeentantsiri pankitakerori trigo-niro iri oshiyakaaventacha kamaari. Kempityaarone jaavataitziro okitho trigo, oshiyakaaventa aririka onthonkaiya apaata kipatsi. Irikapayeeni aavayetakerori okitho iri oshiyakaaventacha maninkariite.

40 Piñaakero, japatotakaantaitakero trigo-niro, itagaitakero. Iroora oshiyakaaventacha aririka onthonkaiya apaata kipatsi.

41 Irika Itomi Atziri irotyaantairi maninkariite, irapatotakaantairi kaariperoshiretatsiri, tema te inkove inkonovaiyaari ikaratzi kempisantayetakerori.

42 Impoña intaayeetairi kaariperoshireri, ari iriraavaiyaari iratsikaiki-vaiya inkemaantsitaiya.

43 Iriima ikaratzi kameethashireyetaintsiri, shipakirya inkantaiya inkem-pitayetaiyaari ooryaatsiri. Isaikimoyetairi Ashitairi tsika ipinkatharivent-antzi irirori. Povayempitaya.”

Iñaaventziri Jesús omanachari kireeki

44 Ipoña ikantake eejatzi Jesús: “Jiroka pashine noshiyakaaventemiri. Tzimatsi osheki kireeki jomanaitziri ovaantsiki. Ikanta aparoni atziri iñaakeri, te arite iraanakeri, eejatzi jomananairi, tekatsi inkamante, ikan-tashiretanake irirori: ‘Ontzimatyé namananero iroka kipatsi, ari onkantya nashitanyaariri ikaratzi tzimatsiri janta.’ Ipoña ipimantakero okaratzi tz-imimovetariri, jamanantakero kipatsi. Kimoshire ikantaka, tema jamanan-takotakeri osheki kireeki. Ari okempitari eejatzi aririka impinkatharivent-antzi Inkitesatzi.”

Iñaaventziro Jesús mareryaari pinaperotachari

45 Ikantzi eejatzi Jesús: “Aririka impinkathariventantzi Inkitesatzi, ikem-pitari aparoni atziri kovaintsiri iramanante mareryaari.**

46 Jiñaake mareryaari, osheki ikovake irayeri. Ipoña ipiyanaa inampiki, ipimantapaakero okaratzi tzimimotziriri, jamanantakero iroñaaka mar-eryaari.”

Iñaaventziro Jesús kithare

47 Ikantake eejatzi Jesús: “Aririka impinkathariventantzi Inkitesatzi, ikempitari aparoni kithatatsiri. Jaake osheki kantavaiyetachari shima.

48 Ipoña jinoshikotakeri othapyaaki, ikoyaayetakeri kameethatatsiri. Ikaratzi kaari kameethayetsine, jookayetakeri.

49 Ari onkempitaiyaari apaata aririka onthonkaiya kipatsi. Impokake maninkariite, irinashiyetaiyaari kameethashireri, ari inkempitaakeriri ee-jatzi kaariperoshireri.

50 Impoña intaayeetairi kaariperoshireri, ari iriraavaitaiyaari, iratsikaiki-vaiya inkemaantsitaiya.”

Iñaaventziri Jesús ovakerari ovaakarontsi ipoña paisatori

51 Ari ikantzi Jesús: “¿Pikemathatakeroma okaratzi nokantayetakeri?” Ikan-taiyini iriyotaane: “Nokemathatakeroma.”

** 13:45 Iro ikantakoitzi jaka mareryaari, okarayetzi mareryaayetatsiri kempiyetarori mapi ipaitaitziri “perla,” osheki inintaitziro. Iro kantamaitacha kimota okanta ovinaro.

⁵² Ipoña ikantanake eejatzi Jesús: “Noshiyakaanteri aparoni ashitaanitachari, tzimatsiri irovaakaro pinayetachari. Jaapiintziro paisatori irovaakaro, jaapiintziro eejatzi ovakerari. Aritake inkempitaiyaari eejatzi iyotzinkariite aririka impinkathariventairi Inkitesatzi, iriyotaantairo okaratzi etarori jiyotaantaitziro pairani, iriyotaantairo eejatzi ovakerataatsiri.”

Ipiyaa Jesús Nazaret-ki
(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ Ikaratakero Jesús joshiyakaaventakero okaratzi iñaaventakeri, ari jiyaaanai.

⁵⁴ Ikenanai inampiki. Jiyotaantayetapai japatotapiintaita. Ipampoy-aaminthatakeri ikaratzi kemayetakeriri, ikantaiyini: “¿Ipaitema matakaakeriri irika jiyotanetantakari, ipoña itasonkaventantzi eejatzi?”

⁵⁵ ¿Kaarima irika itomi osheronkapiintzirori inchakota, otomitari María? ¿Kaarima irirentzipayeeni irika: Jacobo, José, Simón, ipoña Judas?††

⁵⁶ ¿Tema ari akaratziro iritsiropayeeni anampitaro jaka, ipaitama pinkatharentsitakaakeriri?”

⁵⁷ Osheki ithainkaitakeri, ikisaneentaitanakeri. Irojatziki ikantantanakari Jesús: “Ari ikantatya kamantantaneri te iriñaapinkathaiteri inampikira irirori.”

⁵⁸ Tema osheki ithainkimavaitaitakeri Jesús inampiki, irootake kaari itasonkaventanta.

14

Ikamantakari Juan oviinkaatananeri
(Mr. 6.14-29; Lc. 3.19-20; 9.7-9)

¹ Ikanta pinkathari Herodes paitachari Tetrarca, ikemakotakeri Jesús.

² Ikantziri iromperatane: “Irika Jesús iriitakera Juan oviinkaatananeri. Iriitakera añagaatsi, piñeeri otzimi ishintsinka.”

³ Tema iri Herodes aakaantzitakariri Juan, joosotakaanakeri, jominkyaaakeri. Iro kantakaanziro iinavetari irirentzi Felipe paitachari Herodias.

⁴ Tema ikaminaavetatyari Juan irika Herodes, ikantavetari: “Te arite paapithatantziro.”

⁵ Ari ikovavetaka irovakaanterimi, iro kantamaitacha osheki ñaapinkathatakeriri Juan, jiyotaiyini kamantantaneri inatzi. Itharovakaanakari Herodes atziri, ikantashiretzi: “Aririka novakaanakeri, ari inkisaneentaitakena.”

⁶ Okanta omonkarataka kitaite joimoshirenkavetaro itzimantari Herodes. Ipiyotaiyaka osheki isheninka, joimoshirenkaiyirini. Ari opokapaake ishinto Herodias, amasheetapaake. Osheki ookimotanakari Herodes.

⁷ Ikaratakero: “Tzimatsirika ompaitya pinkampitenari, ari nompakemiro. Omapero, jiyotzi Pava eero namatavtzimi.”

⁸ Ipoña okantziro iniro: “Pinkanteri inthatzinkakaanteri Juan.” Iro okantantakariri: “Nokovi pamakotakenaro iito Juan matzitaki.”

⁹ Ari jovashiretanakari Herodes, te inkovavetya. Iro kantamaitacha ikemaiyakeri isheninka ikantakerori inkaaranki.

¹⁰ Irootake ithatzinkakaanantakariri Juan.

¹¹ Jamaitakero iito, ipakoitakero aanakenero iniro.

†† 13:55 Jacobo, irijatziki ikantaitziri eejatzi Santiago.

12 Ipoña ipokaiyapaakeni iriyotaane Juan, ikitatairi. Arira jiyaataiyanake isaiki Jesús, ikamantakeri.

Jovakaari Jesús 5,000 atziri
(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

13 Ikanta ikemake Jesús kamake Juan, otetanaka pitotsiki iriyaatero tsika te inampiitaro. Iro kantamaitacha ikemakoitakeri tsika iriyaate, shiyeyanakani ikenaitake avotsiki, joyaaitanakeri.

14 Iro jaatakotapaakitziini Jesús, iñaapaatzi osheki piyotzimentakariri. Jetakoshiretapaakari, jovashinchaake osheki mantsiyayetatsiri.

15 Okanta osheetyaanake, ikantzi iriyotaane Jesús: “Pamene, asaikatziira tsika te inampiitaro, aritake sheetyaake eejatzi. Pinkaratero pikinkithatzi, iriyaaita atziri nampitsiki irovapaiya.”

16 Jakanakeri, ikantziri: “¿Opaita iratsipetantyaarori iriyaayetai? Pimperero eero irovarite.”

17 Ikantanake iriyotaane: “Tekatsi nomperi naaka. Intaani otzimi okaratzi 5 tanta ipoña apite shima.”

18 Ikantzi Jesús: “Pamakenari jaka.”

19 Ari ikantziri maaroni atziri: “Pisaikaiyeni.” Thointaiyanake atziriite. Ipoña jaakero tanta, eejatzi shima, amenanake jenoki inkiteki, iñaañaatanake, ikantzi: “Paasonke Ashitanari, eerokatake pakenarori iroka noyaari.” Ipoña ipitharyaakero, ipayetakeri iriyotaane, jovavisaitakaniri irirori atziri-payeeni apatotainchari.

20 Ari ikaratzi jovaaiyakani maaroni, kemaiyakani. Ipoña japatotairo tzimakaarantapaintsiri, joteyetairo kantziriki, okaratzi 12 jaikitaachari.

21 Aamaaka ikaratzi 5,000 shirampari ovainchari. Tzimitacha eejatzi tsinane ipoña eentsipayeeni ovainchari.

Janiitantaro Jesús inkaare
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

22 Ipoña ikantairi Jesús iriyotaane: “Thame petaiyaaro pimontyagai intasikero.” Ikantakeri eejatzi piyotzimentakariri: “Kantatsi piyaataiyeene.”

23 Iro ikenantanakari irirori tonkaariki, iñaañaateri Ashitariri. Okanta otsirenitanake, saikake apaniroini Jesús janta.

24 Overaakotaiyaani iriyotaane niyankyaaki, antaro otamakaane inkaare, oipiyapiyatakotakeri tampyaa.

25 Okanta okitaitzimatake, pokai Jesús janiitantaaro inkaare.*

26 Te iriyotavairi, itharovaiyanakeni iriyotaane, ikaimaiyanakeni: “¡Kaak-itake shiretsivé!”

27 Iñaanatapairi irirori, ikantziri: “Naaka pokaatsi, tontashire pinkantya eero pitharovavaitzi.”

28 Ari ikantanake Pedro: “Eerokama Novinkatharité, pinkantakaiyaaro naniitantaaro naaka inkaare.”

29 Ikantzi Jesús: “Pimpokanake.” Aniitanake Pedro inkaareki jiyaatashitanakeri isaikakera.

* 14:25 Kantakotachari jaka: “Okanta okitaitzimatake,” irootake oshiyarori jametari jantayetapi-intziro ovayiriite jaamaventa tsirenipaite, onkantya eero japaatashitantaro inkakivaite aparoni ovayiri maaroni tsireni, ontzimatyé intzime cuatro ovayiri aamaventachaneri. Aparoni etanakaarone ovakera otsirenitanake, pashine aririka oniyankiitzimatake tsireni, pashine aririka oniyankiitake tsireni, overaantapaakyaaroni iri kitaitakotatsine.

³⁰ Iro kantamaitacha ikinkishiretanakero Pedro antaro otamakaane inkaare, itharovanake, iro itsitsiyantanakari, ikaimanake: “Pinkathari paavaina.”

³¹ Jakotashitanakeri Jesús, jaavairi. Ipoña ikantziri: “Kapiche pikempisan-takena. ¿Opaitama pikisoshiretantari?”

³² Ikanta jotetapaa pitotsiki, avisainkatanake tampyaa.

³³ Iniroite iñaapinkathatanakeri iriyotaane, ikantaiyanakerini: “Omaperota-tatya eerokatake Itomi Pava.”

*Jovashinchaantake Jesús Genesaret-ki
(Mr. 6.53-56)*

³⁴ Ikanta areetaiyaani intatsikero nampitsiki Genesaret.

³⁵ Iro jaatakotapaakitziini Jesús, jiyotaitavakeri. Ikamantaitakeri maaroni nampitarori janta, jamayetapaakeri mantsiyayetatsiri.

³⁶ Ikantaitakeri Jesús: “Pishineteri mantsiyari irantzitavakemiro kapicheeni piithaare, یرهشیتاکۆیەتانییاری.” Ari okantamaitaka, ikaratzi antzitakeriri kapicheeni iithaare, eshitakoyetai.

15

*Ovaariperoshiretziriri atziri
(Mr. 7.1-23)*

¹ Ipoña ipokaiyakeni Fariseo itsipatakari iyotzinkariite. Ipoñaayetaka nampitsiki Jerusalén. Ikantapaakeri Jesús:

² “Judío anaiyini. Iro ametaiyari akivaakota tekera ovanakyaata, ari okanta jiyotaayetairi pairani acharineete. ¿Opaitama kaari jimatantaro piy-otaane? Jovapiintaiyani te inkivero irako.”

³ Jakanake Jesús, ikantzi: “Irojatzi paakoventa eerokaite jiyotaayetairi pairani acharineete, temaita pimatantaro jiyotaayetairi Pava.

⁴ Jiroka ikantziri Pava:

Piñaapinkathateri ashitamiri.

Ikantake eejatzi:

Ontzimaty eirovamaiteri kishimatziriri ashtariri.

⁵ Iro kantamaitacha pikantashitapiinta eeroka: ‘Aritatsi ankanteri ashiyetairi: “Nokashiyakaakeri Pava maaroni noireekite, eero okantzi nonkaminthaimi eeroka.”’

⁶ Piyotaantashiyetakaro jameyetairi pairani, te piyotaantero ikovakaajaan-tairi Pava. Irootakera kaari jetakotantaari asheninka ashtariri.

⁷ Kamataviri pinaiyini. Eeroka iñaaventake pairani Isaias, ikantake:

⁸ Iñaapinkathavaantevetashitana atziripayeeni.

Iro kantacha te inkinkishiretakotena kameetha.

⁹ Amenaashivaita jotyeerovayeta iñaapinkathavetana, Tema jiyotaantashitaro jameyetairi irirori.”

¹⁰ Ikaimakeri Jesús maaroni piyotzimentakariri, ikantziri: “Pinkempisan-taiyeni, pinkemathatantyaarori noñaaventer:

¹¹ Ikaratzi ovayetairi te jovaariperoshiretantzi, irooma okaratzi añaavaiyetziri, iroora matzirori ovaariperoshiretantzi.”

¹² Ipoña ipokashitapaakeri iriyotaane okarikiini, ikantapaakeri: “Te onimo-teri Fariseo-payeeni ikemakemi pikantake.”

¹³ Ikantanake Jesús: “Ashitanari Inkitesatzi, ari inthonkairo okaratzi kaari ipankitzi irirori.

14 Piñaashityaari, te iriyotaiyeni irirori, joshiyakari aparoni mavityaakiri. Ikempitakotakari eejatzi jakathatavakaa mavityaakiri, te iriyote tsika inkene, apiteroite imparyee omoronaki.”

15 Ari ikantzi Pedro: “Pooñaarontenaro okaratzì poshiyakaaventakeneriri irikapayeenì.”

16 Ikantzi Jesús: “¿Tekerama ontzimimotoemi eeroka piyotane?”

17 ¿Tema piyote okaratzì ovayetapiintari okenayetzi asheetoki, impoña amishitovairo?”

18 Irooma añaavaitero kaariperori akinkishireyetari, irootake ovaariperoshiretantatsiri.

19 Tema ashireki opoñaayeta kaariperori kinkishiretaantsi, ovantaantsi, mayempitaantsi, kaari kinataantsi, koshitaantsi, thayakotaantsi, kishimataantsi.

20 Irootakera iroka ovaariperoshiretantatsiri. Irooma eerorika akivaakota ankoverika oya, te ovaariperoshiretantzi iroori.”

Okempisantzi tsinane Canaán-sato
(Mr. 7.24-30)

21 Ipoña ikenanake Jesús nampitsiki paitachari Tiro irojatzì Sidón-ki.

22 Ari opokashitakeri janta aparoni tsinane Canaán-sato, te judío onatye iroori. Okantapaakeri: “Novinkatharite, eeroka icharine pinkathari David-ni. Nokovi pinkaminthagaina osheki oñaashitakaro nishinto, jaakiro peyari.”

23 Ari jimairetake Jesús, te irakero. Ipoña ikantaiyini iriyotaane: “Pomityaantairo iyaataita, osheki oñaashirenkakai.”

24 Ikantanakero Jesús: “Intaani jotyaantakena Ashitanari nonkaminthaayetairi nosheninka Israel-mirinkaite, ikaratzì oshiyakariri oisha ipeyayetaka.”

25 Iro kantamaitacha tsinaneka, otyeerovashitanakari Jesús, okantanakeri: “Pinkathari, pinkaminthagaina naaka.”

26 Ikantanakero irirori: “Apaata tsinane. Tema ikantaitakeranki: ‘Te aapithateri irovarite eentsite amperi otsitzi iroyaaro.’”*

27 Akanakeri iroori, okantziri: “Omapero pikantakeri Pinkathari. Iro kantamaitacha, jovapiintamatsitaro otsitzi jovaryaayeetziro ovaritentsi otap-inaki.”

28 Jakanairo Jesús, ikantzìro: “Tsinané, omapero pikempisantai eeroka. Irootake nomatantyaarori pikovakotakenari.” Apathakero avisakotai ishinto.

Jovashinchaake Jesús osheki atziri

29 Ipoña jovaanaka Jesús ikenayetake othapyaaki inkaare Galilea. Irojatzì itonkaantanakari otzishiki, ari isaikapaakeri janta.

30 Ari ipokashitakeriri osheki atziri, jamayetakeri kantavaiyetachari imantsiyare: ethorivaitatsiri, mavityaakiri, kisovaanteri, pesaponthokiri, maaroni. Ithonkiri jovashinchaayetairi.

31 Ipampoyaaminthaitakeri Jesús jiñeetakerira iñaavaaitakagairi kisovaanteri, janiitakaayetairi kisoporokiri, ethorivaitatsiri eejatzi, jamenakaayetairi mavityaakiri. Ikantaiyini atziriite: “Omapero ikameethataike Pava, iri-itake pinkathariventairiri Israel-mirinkaite.”

Jovakaari Jesús 4,000 atziri
(Mr. 8.1-10)

* **15:26** Iriira joshiyakaaventzi judío-payeeni ikempitakaari eentsi. Iriima kaari judío-tatsi joshiyakari otsitzi.

³² Ipoña Jesús japatotakeri iriyotaane, ikantakeri: “Osheki netakotakari atzirite, tema mava kitaite isaikaiyakeni jaka ikempisantana, tekatsi irovaiya. Aririka iriyaatashitaiya eero jovanaa, ari aakeri itashe avotsiki.”

³³ Ikantaiyini iriyotaane: “Pamene, asaikatziira jaka tsika te inampiitaro. ¿Tsikama ayeka ovakaiyaariri? Osheki ikarataiyini.”

³⁴ Ari josampitziri Jesús iriyotaane: “¿Tsikama okaratzi tanta tzimatsiri?” Ikantzi iriyotaane: “Tzimatsi okaratzi 7, tzimitcha eejatzi shimaaniki.”

³⁵ Ipoña ikantaitakeri ikaratzi piyotainchari: “Pisaikaiyeni.”

³⁶ Jaakero tanta ipoña shimaaniki, ipaasoonkeventakero. Ipoña ipetoryaakero tanta, ipayetakeri iriyotaane, jovavisaakeneri piyotainchari atziri.

³⁷ Ovaaiyakani maaroni, kemaiyakani. Ipoña japatotairo tzimakaantapantsiri, ijaikitai okaratzi 7 kantziri.

³⁸ Kempitaka ikaratzi 4,000 shirampari ovainchari. Tzimitcha eejatzi tsinanepayeeni ipoña eentsipayeeni ovainchari.

³⁹ Ipoña ikantanai Jesús: “Ari avaiyakani, kantatsi piyaayetai.” Ari jote-tanaa Jesús pitotsiki, montyaanaka iipatsiteki Magdala-satzi.

16

Ikovakoitziri Jesús intasonkaventante (Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ Ipoña ipokaiyakeni Fariseo itsipatakari Saduceo, ikovavetaiyatyaani intzipishiretakairimi Jesús onantyaari iriyakoventerimi. Ikantaveta-paakari: “Intsityaa pintasonkaventante niyotantyaari omaperotatya opoonaro pitasorenka inkiteki.”

² Jakanake Jesús ikantzi: “Pikantapiintaiyini eeroka aririka piñeero onkityonkaiyee osheetyaana: ‘Osaryaamanaatyee onkitaitamanai.’”

³ Irooma piñaamanairo menkori onkityonkaiyee inkiteki, pikantzi: ‘Omparyaatye inkane.’ Ñaakero, piyotakovetaro inkite, piyotakotziro eejatzi aririka omparyee inkane. Iro kantamaitacha te piyotzimaityaaro okaratzi piñaayevetari jaka kipatsiki.

⁴ Te pinkameethataiyeni eeroka, thainka povakeri Pava, irootake pikovantaiyarini piñeena nontasonkaventante, iro kantamaitacha eero noñaakimiro. Intaani piñeero oshiyaarone okaratzi avishimotakeriri pairani Jonás.” Ari jyaatanai Jesús.

Shineyakaarori itantane Fariseo (Mr. 8.14-21)

⁵ Ikanta jareetaiyakani iriyotaane Jesús intatsikero, te iraanake itantane, imaisantanakero.

⁶ Ikantzi Jesús: “Paamaiyaaro shineyakairori itantane Fariseo eejatzi irashi Saduceo-payeeni.”

⁷ Ipoña josampitavakaanaka iriyotaane, ikantavakaiyani: “¿Opaitama ikantantairori iroka? ¿Irooma ikantantairi tera amake tanta?”

⁸ Iyotake Jesús ikantavakaari iriyotaane, ikantziri: “Tera pinkempisantap-erotaiyeni eeroka, irootake pikinkishirevaitantari, pikantaiyini: ‘Te amake tanta.’”

⁹ ¿Tekerama pinkemathataiyeroni? Chapinki otzimaveta tanta okaratzi 5, iro kantamaitacha novakaayetaka 5,000 shirampari. Paviitayetairo eeroka tzimakaarantapantsiri. ¿Tsikama okaratzi kantziri pavitairi?

¹⁰ Eejatzi okempita tzimatsiriranki 7 tanta, novakaayetaka 4,000 shirampari. ¿Tsikama okaratzi kantziri pavitairi?

11 ¿Opaitama kaari pikemathatantaro eeroka? Tera iro noñaavente jovaitari tanta. Aña nokantatziimi: ‘Paamaiyaaro shineyakairori itantane Fariseo eejatzi irashi Saduceo.’”

12 Arira ikemathataiyanakero iriyotaane, tera iro iriñaavente Jesús shineyakairori tanta, joshiyakaaventatziiro okaratzi jiyotaantayetzi Fariseo eejatzi Saduceo.

Jiyotake Pedro: Cristo inatzi irika Jesús

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

13 Ipoña ikenanake Jesús janta Cesarea-ki, irootake inampitsite Filipino. Ari josampitakeri iriyotaane, ikantziri: “¿Opaitama ikinkishiretakoitariri Itomi Atziri?”

14 Jakaiyanakeni, ikantzi: “Tzimatsi atziri kantatsiri, ‘Juan oviinkaantan- taneri piriintaacha.’ Ikantzi pashine, ‘iri koñaataatsi Elías.’ Ikantzi pashine ‘iri Jeremías-ni.’ Tzimatsi kantayetatsiri eejatzi, pashine kamantantaneri pinatzi.”

15 Ipoña ikantziri iriyotaane: “Eeroka. ¿Tsikama pikantaiyini?”

16 Jakanake Simón Pedro, ikantzi: “Eerokatake Cristo Itomi Pava Kañaneri.”

17 Ikantzi Jesús: “Omapero pikantake Simón itomi Jonás, kaari atziri iyotakaakemirori iroka, iri Ashitanari Inkitesatzi iyotakaakemirori.

18 Ari nompaitaimiri naaka Pedro, iro mapi oshiyakaaventacha pivairo. Tema mapi pinkempitaiyaari, ari novetsikairori nopanko. Inkarate kempisantaatsine apaata, iri oshiyayetaarone pankotsi. Eero jimatziro impyakaashitaiyaari ikaratzi nampitarori sarinkaveni.

19 Iri poshiyeeya aamaventadori ashitakoro pankotsi, kantatsi irashitary- eero, irashitero, irantsiriitero shintsiini. Iroora pankotsi oshiyakaaven- tacha tsika impinkathariventantai Inkitesatzi. Tema inkarate pishineyetairi eeroka jaka, iriitake ishineyeetzi janta inkiteki. Iriima inkarate kaari pishineyetai eeroka jaka, iriitake kaari ishineyeetzi janta inkiteki.”

20 Ipoña ikantanakeri Jesús maaroni iriyotaane: “Apaatara pikaman- tantzi, pinkante: ‘Iriitake Cristo irika Jesús.’”

Iñaaventziro Jesús inkame

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

21 Ipoña Jesús ikamantakeri iriyotaane, ikantziri: “Irootantsi aate nampit- siki Jerusalén, iniroite inkemaantsitakaiyaana janta ijevajanore omper- atasorentsitaari, ijevare iyotzinkariite ari irovakaanaitenari. Iro kanta- maitacha avisavetakya mava kitaite ari nañagai eejatzi.”

22 Ipoña Pedro, jaanakeri Jesús jantyaatziini, ikantakeri: “Pinkatharí, te onimotena naaka pikantziri, te nonkove avishimotemi iroka.”

23 Ari ipithokanaka Jesús, ikantanake: “Piyaate Satanás. Tema te poshire- taro eeroka ikovakaanari Pava, intaani poshiretaro ikovapiintakeri atziri- ite.”

24 Ikantanakeri Jesús maaroni iriyotaane: “Tzimatsirika kovatsiri intsipatyaana, irovashaantaro ikovashiyetari irantero, onkantavetya impaikaoterimi, intsipatyaana.

25 Tema ikaratzi etakovaitachari apaniro jantayetziro inevetashiyetari, ari impeyashitaiya. Iriima inkarate kamimentenaneri jantayetanairo noko- vakairiri naaka, aritake iravisakoshiretai.

26 Tema amenaavaitashita jiñeetziro otzimimotantzi osheki ovaakarontsi tzi mayetatsiri jaka kipsatsiki, ompoña iriñeetero impeyashitaiyaaro añaantarensi. ¿Kantatsima impinakoventaitya eero iñaantaitaro impeyashitaitya?

²⁷ Ari impiye apaata irika Itomi Atziri iramairo irovaneenkaro Ashitariri, intsipataiyaari maninkariite, iri pinatapairone okaratzí jantayeetakeri.

²⁸ Kyaaryoora, tzimatsira pikaratzí jaka, tekera pinkameeta ari piñaakeri Itomi Atziri tsika inkantya impinkathariventante.”

17

Ishipakiryiimotziri Jesús iriyotaane

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Okanta avisake okaratzí 6 kitaite, ipoña Jesús jaanakeri Pedro, Jacobo, ipoña Juan, irirentzira Jacobo. Itonkaiyanakeni otzishiki.

² Ari ipashinetzimotakeri iriyotaane, ishipakiryaanake iporo, joshiyanakari ooryaatsiri, ari okempitanakari iithaare kitamaroki okantanaka.

³ Iñaatziiri Moisés-ni, ipoña Elías ikinkithavaitakairi Jesús.

⁴ Ikanta Pedro, ikaimakotanakeri Jesús, ikantzí: “Pinkathari, omapero okameethatzi pamakena jaka. Kameetha novetsikemi mava pankoshetantsi: aparóni pashitya eeroka, aparóni irashitya Moisés, irashitya aparóni Elías.”

⁵ Iñaavaiminthaitzi, opamankapaakeri menkori, shipakirya okantapaaka. Ikematzi iñaavaitaitanake menkoriki, ikantaitzi: “Notomi inatziira irika netakokitakari, osheki nokimoshireventakeri. Pinkempisantairi.”

⁶ Ikanta ikemaiyakero iroka ñaantsi, oyootaiyanakani osaaviki, iniroite itharovaiyanake.

⁷ Iro kantamaitacha Jesús ipokashitapaakeri iriyotaane, ipampitapaakeri, ikantzí: “Pinkatziyayetana, eero pitharovaiyini.”

⁸ Jamenavetaiyanaani, tekatsi iriñaanai, aparóni ikatziyaka Jesús.

⁹ Ikanta joirinkaiyaani otzishiki, ikovakotakeri eero ikamantantziro iñaakeri irojatzí apaata aririka irañagai. Tema irika Itomi Atziri ari irañagai inkamavetakyaarika.

¹⁰ Ipoña josampitanzí iriyotaane, ikantzí: “¿Opaitama ikantakotziri iyotzinkariite ikantaiyini: ‘Aririka impokimatake Cristo, iriira eevatapaintsine Elías impoke?’”

¹¹ Jakanake Jesús, ikantzí: “Omaperotatya ikantziri, iriitakera eevatapaintsine Elías impoke, irovameethashiretantapaake.

¹² Pinkeme nonkante naaka: Areevetaka Elías, iro kantamaitacha te iriyotaiyavakerini atziri, osheki jovasankitaavaitakeri. Ari inkempitaiteri eejatzí Itomi Atziri, osheki irovasankitaiteri.”

¹³ Ari jiyotaiyanakeni iriyotaane iri jiñaaventzi Juan oviinkaatananeri.

Jovvisaakotziri Jesús evankari jaakiri peyari

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Ikanta jareetaiyaani ipiyotaiyani atziri. Ari ipokashitakeriri Jesús aparóni atziri. Jotyeerovashitapaakari, ikantzí:

¹⁵ “Pinkathari, petakotaiyaanari notomi osheki ikamanavaitake, iniroite ikemaantsivaitaka, osheki itaavaitapiintaka, ipiinkavaitzi jiñaaki.

¹⁶ Namavetakaniri piyotaane, irovvisaakotainari. Iro kantamaitacha te irimateri.”

¹⁷ Ari jakanake Jesús, ikantanake: “Tetya pinkempisantaiyeni eeroka, pikenashivaitaka. ¿Tsikapaitema piyotaiyeni? Pamakenari eentsi.”

¹⁸ Iksithatanakeri peyari, jatanake. Ari jeshitakotanairi evankari.

¹⁹ Ikanta iriyotaane Jesús, josampitairi apaniro, ikantairi: “¿Opaitama kaari nomatantaro naaka novavisaakoteri?”

²⁰ Ikantzi Jesús: “Iro kaari pimatantari tema tekera pinkempisantaperote. Pinkeme nonkante: Onkantavetya pinkempisanteeronkavetya, kantatsi pinkantero otzishi: ‘Pishirinke.’ Ari oshirinkake. Tema tekatsi kompitzi-motyamine aririka pinkempisantaperote. Omaperora.

²¹ Iro kantachari pinkoverika povashincheeri oshiyakariri irika evankari, ontzimatye pamaneri kyaaryooperoini Pava, pintziventyaari.”

Japiitairo Jesús iñaaventziro inkame
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² Ikanta isaikaiyini Jesús nampitsiki Galilea, ari ikantakeri iriyotaane: “Irootaintsi impithokashitaityaari Itomi Atziri.

²³ Ari irovaiteriri. Iro avisavetakya mava kitaite, aritake irañagai eejatzi.” Iniroite jovashiretaiyanakani iriyotaane ikemakeri ikantake.

Ipinaitzirori ashi tasorentsipanko

²⁴ Ikanta jareetaiyaani Jesús nampitsiki Capernaum, ari ipokakeri kovakotantatsiri kireeki ashi tasorentsipanko, josampitapaakeri Pedro: “¿Ipinatapiintziroma iyotaimiri ashi tasorentsipanko?”

²⁵ Ikantanake Pedro: “Ipinatapiintziro.” Ikanta ipiyapaa pankotsiki, iri thaavakotavainchari Jesús josampitavairi: “¿Opaitama pikinkishiretari eeroka Simón? ¿Ipaitema ikovakotapiintziri pashinesatzi pinkathariite? ¿Iri-ima ikovakoyetzi isheninkajanori? ¿Iriima ikovakoyetzi areetzinkari atziri kaari isheninkata?”

²⁶ Ari jakanake Pedro, ikantzi: “Iri ikovakoyetzi areetzinkari atziri.” Ikantzi Jesús: “Ari okanta. Tema te onkovajaantya impinayetairo ikaratzi isheninkajanoeyetari.

²⁷ Iro kantamaitacha te nonkove inkisaneentavaitya kovakotantatsiri kireeki. Piyaate pinkachaate inkaareki. Aririka pinoshikake aparoni, pamenavaanteteri, ari piñeeri kireeki. Paanakeneri kovakotantatsiri, pimperi. Iriitake pimpinaventyaari eeroka eejatzi naaka.”

18

Tsika itzimi iriiperotatsiri
(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ Ikanta japatotaiyakani iriyotaane Jesús, josampitakeri, ikantziri: “Aririka impinkathariventantai Inkitesatzi. ¿Itzimikama iriiperotatsine intsipatyaari impinkatharite?”

² Ipoña Jesús ikaimake aparoni eentsi, jovatziyakeri niyankineki isaikaiyakeni irirori,

³ ikantzi: “Eerorika paventaanaari Pava, poshiyakotaiyaari ikantara irika eentsi, eerora piñiuro impinkathariventantai Inkitesatzi. Omapero.

⁴ Tema irika eentsi te iriyote ishamevaite. Maaroni inkarate oshiyakotaiyaarine, iriitakera iriiperotaatsine aririka impinkatharitai Inkitesatzi.

⁵ Inkarate pairyaanari ikempisantaana, impoña irakameethatanairi aparoni oshiyariri irika eentsi, naakatakera jaakameethatake.”

Ari irantakaantaiteero kaariperori
(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ “Intzimerika antakaakerine kaariperori kempitaariri irika eentsi ikempisantaana, kameethavaitakemi inthatayeeteneri mapi ikentsiki, irovinkaitakeri inthomoyaaki inkaare.

⁷ Omapero onkoveenkate jaka kipatsiki. Iriñeete osheki antayerone kaariperori. Iro kantacha ari irovasankitaayetairi inkarate antakaan-takerone.

⁸ Iroorika pako, iroorika piitzi pantanta kaariperori, povashaantairo, pinkempitakaantero pinthatzinkakityeeromi, tema iro kovaperotacha pavisakoponthokitai. Te arite otzimaveta apite pako, apite piitzi, impoña piñeero apaata pinkantaitatyeeni pintagaiya.

⁹ Iroorika poki pantanta kaariperori, povashaantairo, pinkempitakaantero pinkithoryaakityeeromi, tema iro kovaperotacha pavisakopityaakitai. Te arite otzimaveta apite poki, impoña piñeero apaata irookaitaimi opaampatzi sarinkaveniki.”

Jiñaaventaitziri oisha peyachari
(Lc. 15.3-7)

¹⁰ “Paamaventya pimanintavaitzirika oshiyanaariri irika eentsi. Tema ikempoyaaventari maninkariite nampiyetarori Ashitanariki Inkitesatzi.

¹¹ Tema iro ipokantakari Itomi Atziri irovvisaakoshireyetairi ikaratzi peyavetainchari.

¹² Pinkeme noshiyakaaventemiro. Tzimatsi aparoni piratachari ikaratzi 100 oisha. Impoña impeyakaantakya aparoni, karatanai 99 iroishate. Ari irookanakeri pashine, jatake otzishimashiki inkokovatairi peyeenchari.

¹³ Inkantya iriñeeri iniroite intharomentya jagairira peyavetainchari. Iniroite inkimoshirete, aananakeri ikimoshireventziri karavetachari 99 kaari peyachane.

¹⁴ Ari ikempitari eejatzi Ashitairi Inkitesatzi, te inkove impeyakaan-tavaitya aparoni ikaratzi oshiyanaariri irika eentsi.”

Tsika okanta ipeyakotantaitzi

¹⁵ “Aririka piñeeri pisheninka irantzimotemiro kaariperori, piyaatashi-teri, pinkinkithavaitakairi apaniro, poñaakeri okaratzi ikenakaashitakari. Aririka inkempisantakemi, pimatakeri, pikempitakaantaari iriirikami pirezintzianori.

¹⁶ Irooma eero ikempisantzimi, paanake pashine kempisantzinkari, eerorika apite, iri pinkarateri pinkaminairi. Iro pimonkaraantyaarori ikantaitziri:

Intzimerika aparoni iyakoventaari, ontzimatyeeera intzime mava atziri, terika, apite ñaakotakerine okaratzi ikenakaashitakari, aritatsira irovasankitaayeeteri.

¹⁷ Eerorika ikempisantzi irika, pinkamanteri japatotapiintaita maaroni. Eerorika ikempisantashita, poshiyakaanteri kaari pisheninkata, tema ikempitakotakari kovakotziriri kireeki isheninka.

¹⁸ Tema inkarate pishineyetairi eeroka jaka, irijatzi ishineyeetziri janta inkiteki. Iriima inkarate kaari pishineyetairi eeroka jaka, iriitake kaari ishineyeetziri janta inkiteki. Omapero.

¹⁹ Pinkeme nonkante eejatzi: Aririka pinkarate apite, aririka oshiyavakaiya pinkinkishiretane, impoña pinkovakotakeri Ashitairi Inkitesatzi, ari iri-matakemiro.

²⁰ Tsikarika japatoyeta apite atziri, eerorika mava, ipairyana ikempisantaana, ari nosaikitari naaka nokempiyari.”

²¹ Ari ipokapaake Pedro, josampitapaakeri Jesús, ikantziri: “Pinkathari, aririka ontzime irantzimotenari nosheninka, ¿tsikama onkarate nompeyakoteri? ¿Arima onkarate 7?”

²² Ipoña jakanake Jesús, ikantanakeri: “Tera aritzi pimpiyatantya. Tema te intaani pimpeyakoteri onkarate 7, osheki onkarate papiipiitero.”*

* **18:22** Ikantakoyeetziri jaka “osheki onkarate papiipiitero,” aririka apiitapiintakero ampeyakotante onkarate 7, apiitairo 7, impoña apiitairo 7, irojatzii aretantakyaari onkarate 70.

Ikantakota apite atziri ireevetatsiri

²³ “Aririka impinkathariventantai Inkitesatzi, iroovaitake jantziri pinkathari ikovakoyetziri iromperatane impinatairi jireevetziri.

²⁴ Ikanta ikovakoyetziri ireevevetatsiri, ari ipokapaake aparoni ireeveperotatsiri osheki kireeki.[†]

²⁵ Tekatsi iraye impinatairiri. Ari ikantanake pinkathari: ‘Paanakeri irika shirampari, iina, itomipayeeni, eejatzi okaratzi tzimimotziriri, pimpimantari. Ari onkantya naantaiyaari kireeki ikaratzi jireevetanari.’

²⁶ Ikanta ikemavakera irika omperataari, jotypeerovashitanakari pinkathari, ikantanakeri: ‘Eero pipimantana, poyaakotavakena kapicheeni, aritake nompinataimi.’

²⁷ Ikanta irika pinkathari jineshinonkatanakari iromperatane, ikantzi: ‘Aritake, te pireevetaana.’ Ipeyakotairi okaratzi jireevetziri.

²⁸ Ikanta jiyaatai omperataari, jotonkyotaka irirori avotsiki ireevetziriri kapicheeni, ikaratzi 100 denario. Joirikakentsitavakeri, ikantziri: ‘Pimpinataena iroñaaka pireevetanari.’

²⁹ Ari jotypeerovashivetanakari, ikantziri: ‘Poyaavakena kapicheeni aritake nompinataimi.’

³⁰ Te inkove, jaanakeri, jominkyakaantakeri, ikantzi: ‘Aririka pimpinataina pireevetana, ari nomishitovakaantaimi.’

³¹ Iro kantacha jiñaakeri ikarataiyini, te onimotanakeri, jatake ikamantakeri pinkathari.

³² Ikanta pinkathari ikaimakaantakeri, ikantziri: ‘Kaariperoshire pinatzi eeroka. Nopeyakotaimiro eeroka pireevetanari pikampitakenara.’

³³ Ari pinkempitantemi eeroka, pinkaminthaantayete.

³⁴ Antaro ikisanaka pinkathari, jominkyakaantakeri, ikantziri: ‘Aririka pimpinataina eeroka, ari nomishitovakaantaimi.’

³⁵ Iroora irantairi eejatzi apaata Ashitanari Inkitesatzi, eerorika pineshinonkayetaari pisheninka.”

19

Jiyotaantzi Jesús ikantzi: te apantyaaro pookero piina (Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ Ikanta ithonkanakero Jesús jiyotaantzi Galilea-ki, jatake ikenanakero intatsikero Jordán-ki irojatzji Judea-ki.

² Ipiyotzimentaitavaari. Jovashinchaapai osheki mantsiyari janta.

³ Ari ipokashitakeriri Fariseo-payeeni, ikovi inkompitakaiyaarimi Jesús, josampitapaakeri ikantziri: “¿Shinetaantsitatsima aparoni atziri inkove irookashivaityaaro iina?”

⁴ Ari jakanakeri irirori, ikantanakeri: “¿Tema piñaanatakotero ovakera jovetsikantaitakari atziri. Tema jovetsikaitakeri shirampari ipoña eejatzi tsinane?”

⁵ Ikantaitakeranki:

Ari irookaventairi shirampari ashitariri, iraye iina, Aparoni inkantanaiya ivathaki jaavakaanara.

⁶ Irootakera eero okantanta intsiparyeeyaaro shirampari itsipataakaakeriri Pava, tema aparoni jinanaatzi, eero okantzi irookavakaiya.

⁷ Ipoña josampitziri ikantzi: “¿Opaitama josankinatantari pairani Moisés, ikantake:

[†] 18:24 Ikaratzi 10 mil talento. Ari onkantavetya irantavaite osheki osarentsi, eero ipinakoventa.

Aririka irookavakaitya, ontzimatyé impayeeteri tsika osankinatakota irookavakaantyaari?”

⁸ Ikantzi Jesús: “Okantakaantziro te pinkempisantane, irootake ishine-tantamirori Moisés. Iro kantamaitacha te ari onkanta pairani ovakera opoñaantanakari maaroni.

⁹ Pinkeme nonkante naaka: Ikaratzi ookashivaitarori iinantari impoña iragai pashine, imayempitake. Irooma omayempitakerika iinantaitari, kantatsi irookaitero. Itzimirika ayirori tsinane ookaaro, imayempitake irirori.”

¹⁰ Ipoña ikantaiyini iriyotaane: “Aririka okanta, eerotyaa yeetzimi iinantaitari.”

¹¹ Ari jakanakeri Jesús, ikantziri: “Iriirika Pava kovakayemirone, aritake pinkemathatakeri.

¹² Tzimatsi kantachari eero okantanta irayete iina atziri. Tema tzimatsi atziri ari ikantzita itzimapaake eero okantzi iraye iina. Tzimatsi pashine jaathokitaiziri, eero okantzi iraye iina. Tzimatsi eejatzi kovatsiri isaikashivaita, tema ikyaaryoventatziiri irika pinkathariventantatsiri inkiteki. Kovatsiri irimatero nokantakeri, irantero.”

Itasonkaventziri Jesús eentsipayeeni
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Ipoña jamaitapaakeri Jesús eentsipayeeni, ikantaitapaakeri: “Nokovi pamanakotenari neentsite, potzimikapatziitoteri pintasokaventer.” Ari ikantzi iriyotaane Jesús: “Eero poñaashirenkiri Avinkatharite.”

¹⁴ Ipoña ikantzi Jesús: “Eero pikantziri, nokovi iramayeetenari eentsipayeeni. Tema inkarate kempitaiyaarine irikapayeeni eentsi, iriitakera ñagairone tsika impinkathariventantai Inkitesatzi.”

¹⁵ Ikanta Jesús ipampipatziitoyetakeri eentsipayeeni, jatanai.

Ashaarantachari evankari
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.15-17)

¹⁶ Ikanta aparani evankari ipokashitakeri Jesús, josampitapaakeri, ikantziri: “Kameethari iyotaantaneri. ¿Opaitama nantairi noñaantaiyaarori kantaitaachane añaantarentsi?”

¹⁷ Ari jakanake Jesús, ikantzi: “¿Opaitama pikantantanari ‘kameethari?’ Tekatsira aparani kameethatsine, apaniro ikantakaaro Pava ikameethatzi. Pinkoverika piñagairo añaantarentsi, pimonkarayetairo Ikantakaantaitane.”

¹⁸ Ikantzi irirori: “¿Otzimika?” Ikantzi Jesús:

Eero povantzi.

Eero pimayempitzi.

Eero pikoshitzi.

Eero pithaiyakotanta.

¹⁹ Piñaapinkathateri ashiyetamiri.

Petakotaiyaari pisheninka pinkempitakaanteri petakotapiinta eeroka.

²⁰ Ari ikantzi evankari: “Nomatakero maaroni irokapayeeni, irojatzi netanakaro pairani eeniro neentsitapaakeni. ¿Opaitama kovityaachari iroñaaka?”

²¹ Ikantzi Jesús: “Pikovirika pinkameethashirete, piyaate pipankoki, pimpi-mantero maaroni tzimimotzimiri, pimpayeteri ashinonkainkari, tema inkiteki piñeero panintaayetaiya. Aririka pimatakero pimpokanake, poyaatena.”

²² Ikanta ikemake evankari, ovashire ikanta ipiyanaa, tema ashaarantzinkari inatzi.

²³ Ipoña Jesús ikantanakeri iriyotaane: “Iniroitera ompomerentsitzi-motyaaari ashaarantachari impinkathariventairi Inkitesatzi. Omapero.”

²⁴ Eekero ikantatzi: “Oshekira ompomerentsitya inkyaantyaarimi piratsi camello imoroki kithapi. Iro ovatsipero ompomerentsitya inkye ashaarantachari tsika impinkathariventantai Pava.”

²⁵ Ikanta ikemaiyakeni iriyotaane, ipampoyaavakaanaka, ikantaiyini: “¿Impaiyaakama avisakoshiretaatsine?”

²⁶ Ari jamenayetanakeri Jesús, ikantzi: “Eeroty jimatziro apaniro atziri, iriima Pava tekatsi pomerentsitzimotyaaarine.”

²⁷ Ipoña jakanake Pedro, ikantanake: “Jirikayetakena nokaratzi nokovi noyaatemi, nookayetanakero maaroni tzimimotanari. ¿Opaitama impinay-eetainari apaata?”

²⁸ Jakanake Jesús, ikantzi: “Aririka ovakeratai apaata kipatsi, ari impinkathariventantai Itomi Atziri, inkempitaiyaari ikantaranki aparoni pinkathari isaikantaro ovaneenkatachari isaikamento. Ari pinkempitaiyaari eejatzi eerokapayeeni pimpinkathariventayetairi maaroni charinentayetyaarine Israel-ni, ikaratzira 12 jinashiyeta. Omapero.

²⁹ Tema ikaratzi oyaatakenari, jookaventayetanakero ipanko, irirentzi, iritsiro, ashitariri, iina, ireentsite, iipatsite. Aritake iriñaayetairo ontzimi-moyetairi osheki, tema iriitake pairyaayetanari. Irijatzi ñaayetairone kantaitaachaneri añaantarentsi.

³⁰ Tema tzi mayetatsi etayetarori iroñaaka, iriira ñeerone irimpoiyyetai. Tzi-mayetatsi eejatzi impoiyyetatsiri iroñaaka, iriira ñaayeterone iretayetaiyaaro.”

20

Antavaitatsiri chochokimashiki

¹ “Aririka impinkathariventantai Inkitesatzi, iriivaitake ikantaranki aparoni atziri tzi matsiri ichochokimashite. Jiyaatake okitaityaamanai iramene antavaitatsine ivankiremashiki.

² Ikanta jiñaake kovatsiri irantavaite, ikantakeri: ‘Aririka petanakyaaro pantavaite iroñaaka irojatz sheeteeni, nompinatemi aparoni denario.’ Ikantaiyini antavairentzi: ‘Kameethatake.’ Jotyaantaitakeri pankirentsi-mashiki.

³ Ikanta ijenokiityaapaake ooryaatsiri eejatzi ipiyanaa ashitarori ivankiremashi nampitsiki. Jiñaapai pashine ikatziyeeyaani tekatsi irantavaire.*

⁴ Ikantapaakeri: ‘Aririka piyaate pantavaite novankiremashiki, ari nomp-inaperotakemi.’ Ari jiyaataiyakeni irantavaite.

⁵ Ari ikempitaakero itampatzikatapaake ooryaatsiri, eejatzi itainkanake ooryaa.†

⁶ Ari ikempitakerori eejatzi osheetyaanake, jiñaapai atziri isaikaiyini, tekatsi irantavaire, josampitapaakeri: ‘¿Tekatsima pantavaire pisaikashiva-tantari kitaiteriki?‡’

⁷ Ari jakaiyanakeni, ikantzi: ‘Aña tekatsi antavaitakainane.’ Ikantzi irirori: ‘Piyaate eejatzi eeroka pantavaite novankiremashiki, ari nompinap-erotakemi.’

⁸ Okanta otsirenitanake, ashitarori ivankiremashi, ikantakeri kempoyiniriri iireekite: ‘Pinkaimeri maaroni antavairentzi pimpinateri. Iriira petavakya pimpinateri impoitapaintsiri jantavaitake, irojatz pimatantakyaariri etakarori kapichekitait jantavaitake.’

* **20:3** Iri ikantaitziri pairani ooryaatsiri 3. † **20:5** Ikantaitziri pairani ooryaatsiri 6, eejatzi ikantaitziri ooryaatsiri 9. ‡ **20:6** Ikantaitziri pairani ooryaa 11.

⁹ Ikanta ipokake impoitapaintsiri jantavaitzi, kapiche jantavaitake, iro kantacha ipinaitakeri aparoni denario.

¹⁰ Ipoña ipokaiyakeni etakarori jantavaitake kapichekitaite, jiñaajaantzi iri impinaperoite. Aña te, aparonimacheeni denario ipinaitakeri eejatzi.

¹¹ Ikanta jaavetakari ipinaitakeriri, ikisanakeri ashitarori irantavaire,

¹² ikantanakeri: 'Irikapayeeni impoitapaintsiri jantavaitzi, te irantavaiperote, iro kantacha jimonkaraakana ikaratzi pipinatakenari, aña naaka kemaantsiperotakariri ooryaatsiri.'

¹³ Ari ikantzi ashitarori ivankiremashi: 'Asheninká, nopinatakemi kameetha, ¿tema nokantzitakami kapichekitaite nompinatemi aparoni denario?'

¹⁴ Jirika piireekite nompinatemiri, piyaatai pipankoki. Naaka nintashitacha nompinateri aparoni denario impoitapaintsiri jantavaitzi,

¹⁵ ¿Eeroma okantzi nompinateri irika nonintashitari naaka? ¿Pikisaneentakotatyaanaroma nokaminthaantzi?'

¹⁶ Tema zimayetatsi etayetarori iroñaaka, iri ñeerone irimpoiyyetai. Tzimayetatsi eejatzi impoiyyetatsi iroñaaka, iri ñeerone iretayetaiyyaaro."

Japiitairo Jesús iñaaventziro irovamaiteri

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Ikanta itonkaanake Jesús iriyaatero Jerusalén-ki, jaanakeri 12 iriyotaane ikenakaanairi avotsiki, ari ikantakeri:

¹⁸ "Aatatziiira Jerusalén-ki. Ari iraaakaanaiteriri Itomi Atziri, irayeri ijeyare omperatasorentsitaari, intsipatakyaari iyotzinkariite, iri iyakoventerine irovaiteri.

¹⁹ Irootake iraananyakyaariri atziri kaari asheninkata. Ari impasavaitaiteri. Impoña impaikakotaitakeri. Iro avisavetakya mava kitaite, ari irañagai eejatzi."

Ikoviri Jacobo ipoña Juan

(Mr. 10.35-45)

²⁰ Okanta iina Zebedeo opokashitakeri Jesús, otsipatakari otomipayeeni: Jacobo ipoña Juan. Otyeerovashitapaakari, okantapaakeri: "Nokovi pinkaminthayena."

²¹ Ipoña Jesús josampitanakero, ikantziro: "¿Opaita pikovakotanari?" Okantzi iroori: "Tema irootaintsi pimpinkatharentsite, nokovi intsipatyaami notomi impinkathariventante, isaikimotemi aparoni pakojanoriki, iriima pashine isaike pampateki."

²² Ipoña ikantanake Jesús: "Tetya piyotero opaita pikovakotanari. Osheki nonkemaantsityaari naaka. ¿Arima pamavetakero eeroka pinkemaantsitya osheki? ¿Arima poshiyakyaana nonkame naaka?" Ari ikantaiyini: "Aritake nomatakero."§

²³ Ipoña ikantanake Jesús: "Omapero, irootaintsi pimatero onkarate nonkemaantsityaari. Irooma pintsipatyaana ampinkathariventante pisaikete aparoni nakojanoriki, pashine nampateki, tera naaka kanterone tsika intzime nontsipatyaari, intaani jiyotzi Ashitanari tsikarika itzimi ikashiyakaayetakari."***

²⁴ Ikanta ikemaiyavakera pashine iriyotaane, ikisaitanakeri Juan eejatzi Jacobo.

§ 20:22 Iro ikantakotzi Jesús jaka: "¿Arima pimatakero eeroka pirero kepishaari onkarate nireri naaka? ¿Arima poshiyakyaana nompinkaate naaka?" *** 20:23 Iro ikantakotzi Jesús: "Omapero, aritake pimatakero pirero nireri naaka, aritake pinkempitakyaana nompinkaate naaka."

²⁵ Ipoña japatotakeri Jesús maaroni iriyotaane, ikantziri: “Piyotaiyini eeroka tsika ikanta ivinkatharite kaari asheninkata, osheki jomperatanta. Ari ikempitari eejatzi iriiperoyetatsiri iñaapinkathayeeztziri irirori.

²⁶ Irooma eerokaite, aririka pinkove piriiperote, iri poshiyakotya ikantara otzikataari.

²⁷ Iroorika pinkove pijevatakaante, iri poshiyakotya ikantara omperataari.

²⁸ Tera iro impokantyaari Itomi Atziri iromperatantya, aña iro ipokantakari iroshiyakotyaari otzikataari, inkamimentante, iri pinakoventantat-sine, irovatsinaryaakoventairi maaroni.”

Jamenakaitziri apite mavityaakiri
(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Ikanta javisaiyanake Jericó-ki, osheki atziri oyaatanakeriri.

³⁰ Ari isaikake avotsinampiki apite mavityaakiri. Kemake irirori, ikantaitzi: “Ari inkenapaake Jesús jaka avotsiki.” Irootake ikaimantanakari, ikantzi: “¡Pinkathari, icharine David-ni, pineshinonkataiyana naaka!”

³¹ Osheki ikisathaveetanakari. Te irimairete, eekero ikaimanakitzi shintsiini: “¡Pinkathari, icharine David-ni, pineshinonkatyaana naaka!”

³² Ari jaatzinkapaakari Jesús, ikaimakeri, ikantziri: “¿Ipaíta pikoviri nantz-imotoemiri?”

³³ Ikantaiyini irirori: “Pinkathari, nokovi namenavaitai naaka kameetha.”

³⁴ Iniroite jineshinonkashiretanakari Jesús irika mavityaakiri, ipampitakeneri irooki. Arira jamenavaitanairi kameetha, joyaatanakeri eejatzi Jesús irirori.

21

Areetaa Jesús Jerusalén-ki
(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Ari okarikitzimatapaake irareetantyaari Jerusalén-ki. Areetaiyakani Betfagé-ki omontenampitari otzishi Olivos. Ari jotyaaantakeri Jesús apite iriyotaane,

² ikantakeri: “Piyaate nampitsiki amontetakeri, ari piñeeri onthatakotya aparani burro ontsipatakyaari iryaani. Pinthataryaakotero, pamakenaro.

³ Tzimatsirika osampitavakemine, pinkanteri eeroka: ‘Ikovatziuro pinkathari. Aritake iroi-piyeemiri.’ ”

⁴ Ari omonkaratari josankinatakeri pairani kamantantaneri, ikantake:

⁵ Pinkamantayetaari maaroni Jerusalén-satzi: Kaakitataike Pivinkatharite ipokashitakemi, Tsinampashire ikantaka, ikyaakotakari aparani burro Evonkiro onatzi burro, ovaiane piratsi jaakaitziri tenari.

⁶ Ikanta jotyaaantakeri apite iriyotaane, jimatakero okaratzi ikantakeri Jesús.

⁷ Jamakero burro otsipatakari iryaanite. Jovankeetakeri manthakintsi imitzikarakiki inkene inkyaakoityaaro. Ipoña Jesús ikyaakotanakaro.

⁸ Ikanta atziripayeeni piyotainchari janta, jomaronkashiyetakeri imanthaki avotsiki tsika inkenanakera. Tzimatsi pashine chekayetaintsiri inchashi iromaronkashiteriri eejatzi.

⁹ Ikaratzi atziri eevataintsiri, ikaratzi eejatzi oyaatakeriri itaapiiki, ikaimaiyini, ikantzi:

¡Thame añaapinkathatairi icharine David-ni!

¡Tasonkaventaari inatzi, tema Pinkathari apaitziri otyaaantakeriri!

¡Kaakitataike Avinkathariperotyaari!

¹⁰ Irojatzí jareetantapaakari Jesús nampitsiki Jerusalén. Ari josampi-tavakaanaka nampitarori, ikantaiyini: “¿Niinka irika?”

¹¹ Tzimatsi atziri kantanaintsiri: “Iriitake Jesús kamantantaneri inatzi, iri poñaachari Nazaret-ki saikatsiri janta Galilea-ki.”

Jomishitoviri Jesús pimantayetatsiri tasorentsipankoki
(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Ikanta Jesús, kyaapaake osaikira tasorentsipanko. Jomishitovapaakeri pimantayetatsiri eejatzi ikaratzi amanantayetatsiri. Jotatsinkayetapaakero jovantayeetariri kireeki, ari ikempitaakero eejatzi tsika jovayeeztiri shiro.

¹³ Ikantapaakeri: “Okantzi osankinarentsi, iñaavaiziri Pava, ikantzi: Nopanko onatzi iroka, ari iramanapiintaitenari. Iro kantacha eerokaite pamatavitantapiintake jaka pipimantayetzira, pikempitakaantakero koshintzipanko.”

¹⁴ Ipoña Jesús, ipokashitapaakeri janta tasorentsipankoki osheki mav-tyaakiri, kisoporokiri, jovashinchaayetairi maaroni.

¹⁵ Tema osheki okameethatake jantakeri Jesús. Ikanta iñaakeri evankariite jantakeri, ikaimaiyanake, ikantzi:

¡Thame añaapinkathatairi icharine David-ni!
Iro kantamaitcha ijvarepayeeni omperatasorentsitaari, itsipatakari iy-otzinkariite, ikisaiyanakani, tema te onimoteri.

¹⁶ Ari josampiitanakeri Jesús, ikantaitziri: “¿Pikemakerima ikantaiyirini evankariite?” Ari ikantzi Jesús: “Nokemakeri. ¿Tema piñaanatero eeroka osankinarentsi? kantatsiri:

Iri evankariite eejatzi eentsipayeeni thotayetzirori itene,
Pikantakaakari iriñaapinkathayetaimi.”

¹⁷ Ipoña Jesús, piyanaka ikenanairo Betania-ki. Ari jimaapairi.

Jiyakataitziro kaari kithotatsi pankirentsi
(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Okanta okitaitamanai eejatzi ipiyaaro Jesús nampitsiki. Ari itashaa-paake niyanki avotsi.

¹⁹ Jiñaapaake avotsinampiki okatziya pankirentsi, jiyaatashitanakero, iñaapaatzí te ontzime okithoki, iyoshiuta oshi. Ikantanakero: “Ari pashi povero eero otzimai pikithoki.” Okanta pankirentsi, kamashitanake.*

²⁰ Ikanta iñaakerora iriyotaanepayeeni, ipampoyaaaminthananakero, josampitaiyanakeri: “¿Tsika okantaka okamashifantanakari pankirentsi?”

²¹ Ari jakanakeri Jesús, ikantziri: “Omapero nonkantemi, kyaaryoorika paventaiyaana, eerorika pikisoshirevaitzi, ari pimatakero eeroka, ari anaanakero okanta piñaakero pankirentsi. Kantatsi pinkantemi: ‘Oshirinke otzishi, ompiinke inkaareki.’ Kantatsi omatya.

²² Tema onkarate pinkovakoyetairiri Pava, aririka paventaaper-otanakyaari, aritake impakemiro.”

Ishintsinka Jesús
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ Ikanta ipiyaara Jesús tasorentsipankoki, jiyotaantapai eejatzi. Ari ipokashitapaakeriri ijvare omperatasorentsitaari, itsipatakari antarikon-apayeeni, josampitapaakeri: “¿Niinkama otyaantakemiri poñaakantero pish-intsinka?”

* **21:19** Kantakotachari jaka “pankirentsi,” iroora ipaitaitzitari higuera.

24 Ari jakanakeri Jesús, ikantanakeri: “Eejatzi naaka tzimatsi nosampitemiri. Aririka pakakenaro, aritake nonkantakemi ipaita otyaantakenari.

25 Tema joviinkaantantake Juan-ni, ¿Niinkama otyaantakeriri? ¿Pavama? ¿Atzirima?” Ipoña ikantavakaiyanaka: “Aririka ankantakeri Pava otyaantakeri, ari inkantanakai: ‘¿Opaitama kaari pikempisantantari?’

26 Aririka ankante: ‘Atziri otyaantakeri,’ ari inkisanakai atziripayeeni.” Tema ikantaiyini atziri kamantantaneri inatzi Juan-ni.

27 Ari jakaiyini, ikantzi: “Te niyotero.” Ari ikantanake eejatzi Jesús: “Ari nokempita naaka, eero nokamantzimiro ipaita otyaantakenari.”

Iñaaventaitziri apite itomintaitari

28 Ipoña josampitantake Jesús, ikantzi: “¿Tsika okantzimotamika eerokaite iroka? Tzimatsi aparoni atziri tzimatsiri apite itomi. Okanta aparoni kitaite ikantakeri itomi: ‘Notomi, piyaate pantavaite pankirentsimashiki.’

29 Ari jakanakeri itomi, ikantanakeri: ‘Te nonkove.’ Iro kantacha osamani-ityaake, opiyimoshiretaari itomi, jatake irantavaite.

30 Ipoña jiyaatashitakeri pashine itomi, ikantakeri eejatzi. Ikantanake irirori: ‘Ari nomatakero, Apá.’ Iro kantacha te iriyaate.

31 ¿Tsikama itzimika apite itomi antakerori ikovakeri ashitariri?” Ari jakaiyanakeni, ikantzi: “Iri antakerori pashine jomperatakari.” Ipoña ikantzi Jesús: “Iriira etyaarone iranaakotemi impinkathariventairi Pava ikaratzi kovakoyetziriri kireeki isheninka, eejatzi okaratzi mayempiroyetatsiri. Omaperora.

32 Tema ipokakeranki Juan oviinkaantantaneri, ikamantavetakami tsika pikantya pinkameethashiretantaiyaarimi, iro kantacha te pinkempisan-tavakeri. Iriima ikaratzi kovakoyetziriri kireeki isheninka, ipoña mayem-piroyetatsiri, okempisantavakeri. Piñaayevetavakari eerokaite, iro kantacha te povashaantero tsika pikantaiyani, onantyaari pinkempisantavakeri.”

Kaariperoshireri antavairyaaantzi (Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

33 “Pinkeme pashine noshiyakaaventemiri. Tzimatsi aparoni atziri pankitzirori chochokimashi, jotantakotakero maaroni othapiki, jovetsikashitakero iroveronta ovaaki apaata, jovetsikake eejatzi pankoshetantsi inkene iramenakoitero. Ipoña jamenake atziri amenerone ivankiremashi. Jatake irirori intaina.

34 Okanta okithopaitetake chochoki, jotyaantake iromperatane iragaate.

35 Ikanta antavairyaaantzi amenirori pankirentsimashi, jiñaavakerira ipokaiyake omperataari, jaavakeri jomposavaitavake aparoni, jovakeri pashine, ishemyaantakari mapi pashine.

36 Ipoña jotyaantake pashine iromperatane, osheki ikarataiyakeni. Ari ikempitaitavakeri eejatzi irirori.

37 Ovekaraantapaakarori, jotyaantakeri itomijanori irirori, ikantzi: ‘Ari iñaapinkathaitavakeri notomi naaka.’

38 Ikanta irikapayeeni antavairyaaantzi, jiñaavakerira itomi, ikantavakaanaka: ‘Iri ashitaiyaarone apaata iroka pankirentsimashi. Thame averi, ayeroota aaka.’

39 Joirikavakeri, jaanakeri othapiki pankirentsimashi, jovakeri.

40 Aririka impokanake ashitarori ivankiremashi, ¿tsikatya inkanterika irikapayeeni antavairentzi?”

⁴¹ Ari jakaiyanakeni, ikantzi: “Ontzimaty e irovamagaiteeri irikapayeeni kaariperori, iramenai pashine kameethari amenairone pankirentsimashi, tsika intzime otyaantapiinteneriri okithoki ivankire.”

⁴² Ipoña ikantzi Jesús: “Tema piñaanatero okantziri Osankinajanorentsi: Imanintavetakaro mapi ovetsikirori pankotsi, Iro kantamaitacha jovatziyeetairo mapi pankotsinampiki, ikempitakagaitaaro iroorikami tzinkamintsi.

Iriitakera Avinkatharite Pava ovairori onampinaki, Irootake apampoyaaminthatantakariri osheki.”

⁴³ “Iro nokantantari: Eero piñeero eeroka impinkathariventaimi Pava, iri impinkathariventai pashinesatzi atziri ikaratzi oshiyaarone pankirentsi okithokitzi ikempisantanaira.

⁴⁴ Jiroka okantakota mapi: Intzimerika paryaatsine osaiki iroori, ari iñaakero intankavaite. Iriima inkarate anavyeeri, ari iriñaakero oshemyeeri.”

⁴⁵ Ikanta ijevare omperatasorentsitaari itsipatakari Fariseo-payeeni jiyotavakero iriitake joshiyakaaventake Jesús.

⁴⁶ Ari ikovaiyavetanaka irakaantanakerimi, iro kantacha osheki itharovakaakari atziripayeeni. Tema ikantashiretaiyini atziri kamantantaneri inatzi Jesús.

22

Joshiyakaaventaitziri aavakaachari

¹ Ipoña japiitakero Jesús joshiyakaaventziro jiyotaantziri. Ikantzi:

² “Aririka impinkathariventantai Inkitesatzi, joshiyakotakari aparoni pinkathari oimoshirenkiriri itomi jaavaka.

³ Jotyaantakeri iromperatane, inkamanteri inkarate pokatsine iromoshirenkya. Iro kantacha irikapayeeni, te impokaiyeni.

⁴ Ipoña jotyaantake pashine iromperatane, ikantavakeri: ‘Pinkanteri nokaimane impoke iroya, novamaakeri vathayetatsiri nopira, tema noimoshirenkatziri notomi iravakaiya.’

⁵ Iro kantacha eekero jijaatatzi ipiyathataiyani. Jatayetzi aparoni irovaneki, pashine ikenayetanake ipimantayetzi.

⁶ Tzimatsi pashine ovasankitaavakeriri omperataari, ipoña jovakeri.

⁷ Ikanta ikemake pinkathari, jotyaantake irovayirite, japerotakeri jovakeri ovantaintsiri, itaakero inampitsite.

⁸ Ipoña ikantairi pashine iromperatane: ‘Aritake ovetsikayetaka ovaritentsi oimoshirenkantyaari, te ayeete impokemi nokaimakaantayevetakari.

⁹ Piyaate avotsiki ikenapiintayeetzi, pinkantayeteri inkarate piñeeri impo-keeta oimoshirenkya.’

¹⁰ Ikanta jijaayetake omperataari, japatotakeri ikaratzi jiñaakeri: kameethari eejatzi kaariperori. Piyotaiyakaani osheki oimoshirenkachane.

¹¹ Ari jijaatanake pinkathari irameneri ikaratzi pokaintsiri. Jiñaatzi osatekainchari aparoni te inkithaatashitapaakyaari aavakaachari.

¹² Ikantapaakeri: ‘Asheninka, ¿tsika pikanta pikyaantakari jaka te pinkithaatzimentyaari notomi?’ Ari jimairetake, te irake.

¹³ Ipoña pinkathari inkantakeri iromperatane: ‘Poosovakoteri, poosokiteri, pookeri otsirenikitake, ari iriravaaityaari iratsikaikivaitya inkaantsivaitya.’

¹⁴ Tema oshekira inkaimaveetya, iro kantamaitacha kapiche inkarate iriyoshiyeetairi.”

Iñaaventaitziri kireeki impinayeeteriri pinkathari

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Ipoña ipiyeeyanakani Fariseo-payeeni. Ikinkithavaitaiyakeni, ikantavakaiyani: “¿Tsika ankenakairoka ankompitakaantyaariri Jesús?”

¹⁶ Ipoña jotyaaantakeri iriyotaane irirori itsipatakari iraaapatziyaneete Herodes, ikantapaakeri Jesús: “Iyotaantaneri, okaratzí piyotaantziri omapero onatzi. Arira onkantya iriyotakoyeetantyaariri kyaaryooperoini Pava. Tema tekatsi pintharovakaiya.

¹⁷ Pinkantena eeroka opaita pikinkishiretari: ¿Okameethatzima amperi kireeki ikovakotakaantane Pinkathari César?”

¹⁸ Iro kantacha Jesús, jiyotavakeri ikinkishiretari, ikantziri: “Kamatavirí. ¿Ipaítama piñaantantanari?”

¹⁹ Poñaakenari kireeki pipinatantapiintariri Pinkathari.” Ari jamaitapaakeneri aparóni kireeki ipaítaitziri “denario.”

²⁰ Ipoña josampitziri: “¿Niinkama ashitarori ivairo jaka? ¿Niinkama irika oshiyakaantainchari?”

²¹ Ikantaiyini: “Iraishi César.” Ari ikantzí Jesús: “Tema iri César ashitari, pantantyaanari okaratzí ikovakayimiri, pimpinateri. Iriima maaroni okaratzí jashitari Pava, pantantyaanari ikovakayimiri irirori.”

²² Ikanta ikemaiyavake ikantake Jesús, ipampoyaaminthatanakeri, jovashaantanakeri. Jataiyeeni.

Josampitakoventaitziro irañagai kamayetatsiri

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Ipoña ipokaiyakeni Saduceo iriñeeri Jesús. Iriitake Saduceo kantapiintsiri: “Eero jañagai kamayetatsiri.” Josampitapaakeri Jesús,

²⁴ ikantapaakeri: “Iyotaantaneri, josankinatake pairani Moisés, okantzí: ‘Aririka inkame aparóni atziri, eerorika jovaiyantakaanakero iina, oshine-taantsitzi iragairo irirentzi, irovaiyantakagairo. Iro kantacha ontzimatye inkempitakaanteri iriirikami ashitakyaarine irirentzi kamaintsiri.’

²⁵ Thame ankantavake: Tzimatsi 7 irentzitavakaachari. Etarori itzimi iraaake iina, tekerá irovaiyantakairo iina, ikamake jagairo pashine irirentzi.

²⁶ Ari ikempitakari eejatzí apitetanaintsiri irirentzi. Ipoñaapaaka pashine mavatanaintsiri. Ari ikempitakari maaroni ikaratzira 7.

²⁷ Okanta osamanitake kamai eejatzí iroori tsinane.

²⁸ Aririkami irañaaeyetaimi apaata kamayetatsiri, ¿itzimika oimentapero-taiyaari tsinaneka? Tema maaroni ikaratakera 7 jiinantavetakaro.”

²⁹ Ipoña jakanake Jesús, ikantziri: “Pikenakaashitakaro eeroka, te piyotakotero Osankinajanorentsi, te piyotakotairo eejatzí ishintsinka Pava.

³⁰ Tema aririka irañaaeyetai apaata kamayetatsiri, eero itzimayetai aavakaayetachaneri. Iroshiyapaiyaari imaninkarite Pava Inkitesatzí.

³¹ ¿Tema piñaanatakotero tsika onkantya aririka irañaaeyetai kamayetatsiri? Tema ikantake Pava, iñaavaitzí:

³² Naakatake Pava iñaapinkathatziri Abraham, Isaac, eejatzí Jacob.

Ari ayotaiyini añaaeyetsi irirori, tema te onkante aparóni kaminkari iñaapinkathateri Pava, intaani jimatziro añaaeyetsiri.”

³³ Ikanta ikemaitakerira Jesús ikantayetakeri, ipampoyaaminthaitanakeri, ikantayeetzí: “Omápero okameethatzí jiyotaantziri.”

Iñaaventaitziri ikovakaaperotantziri Pava

(Mr. 12.28-34; Lc. 10.25-28)

³⁴ Ipoña japatotaiyakani Fariseo, tema ikemake kameetha jakakeri Sادuceo josampitakeriri.

³⁵ Ikanta aparoni, irijatzi iyotakoperovetarori Ikantakaantaitane, ipokashitakeri Jesús irosampiteri, tema ikovi inkompitakaiyaarimi, ikantapaakeri:

³⁶ “Iyotaantaneri, ¿tsikatya otzimika Ikantakaantaitane anayirori pashine?”

³⁷ Ari jakanake Jesús, ikantzi: “Pivinkatharite inatzi Pava, ontzimatye petakoperotaiyaari, petakoshiretaiyaari, pampithashire povairi eejatzi.

³⁸ Irootakera etarori Ikantakaantaitane ikovaperotakaantaitziri.

³⁹ Ari oshyari apitetanaintsiri: Ontzimatye petakotaiyaari pisheninka, pinkempitakaantairi pikaminthairo eeroka pivatha.

⁴⁰ Aririka pimonkaraakero iroka apitetanaintsiri, pimatakerora maaroni josankinayetakeri Moisés-ni, eejatzi maaroni josankinayetakeri kamantan-
taneri.”

¿Ipaitema charinentariri Cristo?

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ Ipoña jimatanakero irirori Jesús, josampitakeri Fariseo-payeeni itsi-
patari japatoiyani.

⁴² Ikantziri: “¿Ipaitema pikinkishiretakotariri eeroka Cristo? ¿Ipaitema charinentariri?” Ikantaiyini Fariseo: “Icharine David-ni inatzi.”

⁴³ Ipoña ikantzi Jesús: “¿Opaitema iñaavaitakaantariri pairani David-ni Tasorentsinkantsi, okanta joshiyakaantakariri Ivinkatharite? Tema ikan-
takeranki:

⁴⁴ Iñaavaitake Pinkathari, ikantavairi novinkatharite:

Pisaikapai Nakojanoriki ampinkathariventante,
Irojatzii apaata novasankitaantaiyaariri kisaneeentakemiri,
Ari paatzikantaiyaariri piitzi.

⁴⁵ Aña imatzitataikaro David-ni ikantziri: ‘Novinkatharite jinatzi.’ ¿Tsikama inkene incharinentyaari?”

⁴⁶ Ari imairetaiyanake te irake. Tharovashire ikantaiyakani, tekatsira ko-
vanaatsine irosampitanairi.

23

Iñaavaitaziri iyotzinkariite ipoña Fariseo-payeeni

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ipoña ikinkithataakaakeri Jesús ikaratzi apatotzimentakariri, eejatzi iriy-
otaanepayeeni, ikantzi:

² “Pameneri iyotzinkariite ipoña Fariseo, iro jaakoventa jovaakakoyetziro okaratzii josankinayetakeri pairani Moisés-ni.

³ Okameethatzi pinkempisanteri onkarate inkantayetemiri, iro kanta-
maitacha te onkameethate poshiyakotyaaari okaratzii jantayetzi, tema te jimonkarayetziro irirori.

⁴ Omapero opomerentsita okaratzii ikovakayimiri pimayetairimi. Te iñaamaitaro impomerentsitzimentyaaro irirori irimayetero.

⁵ Jantashiyetaro ikoviri irirori onkantya iñaantaityaariri. Osheki inebetaro meshinantsimonki tsika joteyeetziro Osankinajanorensi jontarekakotziro ishempaki, eejatzi itamakoki. Osheki eejatzi jovaneenkaponkitziyetziro iithaare irishirikake manthakintsi.

⁶ Iro ikovapiintake irosatekaiteri niyanki aririka irovaiyaani isheninka. Ari ikempitari eejatzi aririka iriyaate pankotsiki japatotapiintaita.

⁷ Ikovi ñaapinkatha irovethatapiintaityaari aririka iriñeeteri. Ikovi eejatzi inkantayeeteri: '¡Iyotaantanerí!'

⁸ Te okameethatzi pimatero eeroka, eero pikovashita inkantaitemi: '¡Iyotaantanerí! Tema maaroni eerokaite kempivaitaka pirentzitivakaatyeeya. Aparoni ikanta iyotaantatsiri, iriitake Cristo, tekatsi pashine.

⁹ Jaka kipatsiki, te onkameethate pinkantashivaityaari pisheninka: '¡Ashitanarí! Tema aparoni ikanta Ashitamiri Inkitesatzi.

¹⁰ Te onkameethate eejatzi inkantayeetemi: '¡Novinkatharité! Tema aparoni ikanta pivinkatharite, iriitake Cristo.

¹¹ Inkarate kovatsiri iririiperote, iroshiyakotyaaari ikantaranki otzikataari.

¹² Tsikarika itzimi kovashivaitachane iriñaaipinkathayeeterimi, aritake iriñaakero intsinampashiretakaitairi. Iriima tsika itzimi tsinampashirevaitatsiri, iriitake ñeerone iriñaaipinkathayeetairi.

¹³ ¡kamtamacheetzimi eeroka iyotzinkariite ipoña Fariseo, kamataviriri pinake! Osheki potzikakeri ikaratzi kovatsiri impinkathariventairi Pava. Tema eero piñeero eeroka impinkathariventaimi, teya pinkove impinkathariventairi pashine.

¹⁴ ¡kamtamacheetzimi eerokaite iyotzinkariite ipoña Fariseo, kamataviriri pinake! Pampotakaro kamaimetzinkaro pashitaro opanko, iro posamaninkantarori pamanapiintaveta eero jiyotantaitami. Iro kantamaitacha antaro irovasankitaayeetaimi.

¹⁵ ¡kamtamacheetzimi eerokaite iyotzinkariite ipoña Fariseo, kamataviriri pinake! Osheki pipomerentsiventakari atzirite kaari asheninkata iroshiyakotai aaka a-judio-tzi, piyotaakeri inkamatavirite irirori. Iro inkempitakotantyaamiri eeroka iratsipetaiyaaro sarinkaveni.

¹⁶ ¡kamtamacheetzimi eerokaite, oshiyariri mavityaakiri jakathatavakaiyani! Tema aririka impairyeeetero tasorentsipanko, ikantayeetzi: 'Irovasankitaina Pava eerorika nomonkaratziro nokantziro.' Iro kantacha pikantapiintaiyake eerokaite: 'Eerorika jimonkaraitziro, tekatsi ompaitya.' Irooma aririka impairyeeeteri oro saikatsiri tasorentsipankoki, pikantapiintake: 'Ontzimatyé irantaitero ikantaitakeri.'

¹⁷ ¡Masontzishirerí, mavityaakishirerí! ¿Ipaítama kovaperotachari, iriima oro? Kaari, tema iro irooperotatsi tasorentsipanko otasorentsitakairi oro.

¹⁸ Ari okantari eejatzi aririka impairyeeetero pomepirinimentotsiki, ikantayeetzi: 'Irovasankitaina Pava eerorika nomonkaratziro nokantziro.' Iro kantacha pikantapiintaiyake eerokaite: 'Eerorika jimonkaraitziro, tekatsi ompaitya.' Irooma aririka impairyeeeteri piratsi itaayeetziri pomepirinimentotsiki, pikantapiintake: 'Ontzimatyé irantaitero ikantaitakeri.'

¹⁹ ¡Masontzishirerí, mavityaakishirerí! ¿Ipaítama kovaperotachari, iriima piratsi? Kaari, tema iro irooperotatsi pomepirinimentotsi otasorentsitakairi itaayeetziri.

²⁰ Ikaratzi pairyirori pomepirinimentotsi, arira okaratzi ipairyaaakero maaroni ikaratzi itaayeetziri janta.

²¹ Eejatzi joshiyari ikaratzi pairyirori tasorentsipanko, arira okaratzi ipairyaaakero ikaratzi tzimantarori.

²² Ikaratzi pairyirori inkite, ipairyaaakero maaroni janta tsika isaikinta Pava, ikempitakaantakaro iriimi Pava impairyaaake.

²³ ¡kamtamacheetzimi iyotzinkariite ipoña Fariseo, kamataviriri pinake! Pinashitapiintaniri pashitakaariri Pava, pipayetapiintziri inchashaaniki. Temaita pantayetero kovaperotachari ikovakayimiri: Pinkameethashireyete, pineshinonkashiretante, paventaashiretayaari.

Irootake kovaperotachari pantayetairo, eero povashaantamaitaro panteneri pashinera.*

²⁴ ¡Mavityaakiri, akathatavakaachari! Pikempitakari aparoni pankiven-tariri shikiryaaniki eero jirakotantari, iro kantamaitacha jirakotakeri antari piratsi.†

²⁵ ¡Kantamacheetzimi eeroa iyotzinkariite ipoña Fariseo, kamataviri pinake! Pikempitakotakaro iraaamentotsi eejatzi ovamentotsi, okiteveta kameetha jakakiroki, irooma inthomointa kipatsi okantaka. Ari pikantayetakari eeroa kantatsi iriñeetemi kameethashire pinatzi, aña koshintzi pinake, pikovapiintakero apaniro panintaavaitya.

²⁶ ¡Mavityaakiri Fariseo! Pinkempitakaanya poshetaapiintziro inthomointa piraamento eejatzi povamento, onantyaari onkitetai jakakiroki eejatzi.

²⁷ ¡Kantamacheetzimi eeroa iyotzinkariite ipoña Fariseo, kamataviri pinatzi! Poshiyakaro okitamaroveta jovantaitariri kaminkari, ovaneenka okantaka jakakiroki. Iro kantacha inthomointa, ari isaikake itonkiporoki kaminkari, shityeenkatakake.

²⁸ Ari pikempitayetakari eeroa, iñaayevetakami atziri pantakero kameethari, iro kantamaitacha inthomointa kamatavishireri pinake, kaariperoshiretakemi.

²⁹ ¡Kantamacheetzimi eeroa iyotzinkariite ipoña Fariseo, kamataviri pinake! Opaitama povetsikapiriniyetantarori tsika ikitayeetakeri kamantanteneri, ipoña povaneenkayetakero inkene inkinkishiretakoyeetapiintai-teri, inkantaite: ‘Kameethashire jinake irika.’

³⁰ Ipoña pikantaiyini eejatzi: ‘Arimi nontzimityaami naaka eerotya no-vamaayetzirimi, eero noshiyakotari nocharineni ikaratzi ovamaakeriri kamantanteneri.’

³¹ Eerokatake kamantakotacha apaniro, iri poshiyakoyeta eeroa pichari-neni ikaratzi ovamaayetakeriri pairani kamantanteneri.

³² ¡Intsityaa pimonkatatero eeroa kaariperori okaratzi jetakaananakari pairani picharineete!

³³ ¡Tema poshiyakari pisheninkatyaarimi maranke! Kaariperoshire pikan-taka. ¿Tsikama pinkantaiyaaka pishiyapithatantaiyaarori pashinonkagaiya sarinkaveniki?

³⁴ Irootake notyaantantyaamiriri kamantanteneri, iyotaneri, impoña iy-otzinkari. Iriitake povamaakaante aparopayeeni, pimpaikakotakaanteri. Iriima pashine, pimpasatakaantavaiteri tsika japatotapiintaita, osheki po-vasankitaayeteri maaroni nampitsiki.

³⁵ Iro piñaantyaarori eeroa irovasankitaaventaitemiri ikaratzi kamayetaintsiri pairani, jetanakaro kameethashireri Abel irojatzi Zacarías itomini Berequías. Iriitake jovamaayeetake pairani iriyaateromi pomepirinimentotsiki ipoñaanakaro tasorentsipankoki.

³⁶ Omapero nokantzimi ari irovasankitaaventaitemiri irikapayeeni nosheninka.”

Jiraaneentakotaro Jesús Jerusalén

(Lc. 13.34-35)

³⁷ “¡Jerusalén-satzí! Osheki povake Kamantanteneri. Pishemyaayetak-eri ikaratzi jotyaantaveetakamiri. Tema nokovavetapiintaka nonkem-pityaarimi tsimeri isamoronkiitziri iriryaanite, ari nonkanterimi naaka maaroni ikaratzi notomintaari. Iro kantacha te pinkovaiyeni.

* **23:23** Iro ikantaitzi jaka inchashaaniki: menta, eneldo, comino. † **23:24** Kantakotachari jaka “antari piratsi,” iriira ipaitatzitari “camello.”

³⁸ Jaka tsika pisaikapiintaiyavetaka eero iñeetai impaitya nampitaiyaarone.

³⁹ Tema eero okantaitatya piñaapiintaina jaka, irojatzí apaata pinkantantaiyaari:

Tasonkaventaari inatzi, tema Pinkatharentsi apaitziri otyaantakeriri."

24

Iñaaventziro Jesús imporokaitero tasorentsipanko (Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ipoña ishitovanake Jesús ipoñaanakaro tasorentsipankoki, irootake iriyaatai. Ari ikantziri iriyotaaneete: "Pamenero tsika okanta jovetsikayeetziro tasorentsipanko."

² Jakanakeri irirori, ikantanakeri: "Maaroni piñaakeri, eerora piñeero apaata tsika okanta mapi opeviryaayeta iroñaaka, iro iraperoitero imporokayeetero. Omaperora nokantzimi."

Iriñeeteri aririka onthonkimataiya (Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24)

³ Ikanta itonkaanake otzishiki Olivos, ari isaikapaake. Ari josampitziri iriyotaaneete, ikantziri: "Intsityaa pinkantena, ¿tsikapaitema omonkaratya pikantakeri? Aririka pimpiyimatai, aripaitema onthonkimatantaiyaari, ¿tsika onkantya niyotantyaari?"

⁴ Ari jakanakeri Jesús, ikantanakeri: "Ontzimatye paamaventya jamatavitaizimikari.

⁵ Tema osheki kovatsine iramatavitemi apaata, impairyapaakena, inkante: 'Cristo nonatzi naaka.'

⁶ Tema ari pinkemakoyetakero ovayiritaantsi, paamaiya omintharovashiretzimikari. Ontzimatye avisayete irokapayeeni, tema tekeraatara omonkaratya onthonkantaiyaari maaroni.

⁷ Irantaminthatavakaayetya maaroni nampitsiki inkarate iromityaan-tayeteri pinkathariyetatsiri. Iriñeete mantsiyarentsi, tashetsi, onikayetya kipatsi tsikarikapayeeni.

⁸ Irootakera etanakyaaarone inkemaantsitayeetyaaro irokapayeeni.

⁹ Impoña irakaantayetanakemi eeroka, irimaimaneyeetemi irojatzí irovamaantayeetyaamiri. Osheki inkisaneentayetanakemi atziri okanta-kantaantziro pipairyana pavantaanara.

¹⁰ Ari iriñeetake atsipetashitarori ikempisantavetaka, iriñeete kisaneentavakaachane, iriñeete eejatzí aakaantavakaachane.

¹¹ Osheki pokapaintsine iroshiyavetapaakyaarimi kamantantaneri, iramatavitapaakeri inkarate kempisantavakerine.

¹² Irantayeperoitero kaariperori, eero ikaminthaavakaanaa atziri.

¹³ Iriima tsika itzimi kyaaryootaintsine, iriitakera avisakoshireyetaatsine.

¹⁴ Aririka othotyaakya inkemayeetairo maaroni kipatsiki Kameethari Ñaantsi ñaaventakotzirori ipinkathariventantai Pava, aripaitera omonkarataiya onthonkantaiyaari maaroni.

¹⁵ Iro kantacha ari piñaakeri ipaitayeetziro 'Pinkaari Aperotantaneri,' iñaaventakeri pairani kamantantaneri Daniel, isaikapaake tsika otasorentsiti. (Maaroni ñaanayeterone iroka, okovaperotatya inkemathatairo.)

¹⁶ Inkarate nampitaiyaarone apaata jaka Judea-ki, ontzimatye irishiyayetái tonkaari otzishiki.

¹⁷ Písaikirika jakakiroki pípanko, ari pimpoña pishiyanaake, eerora pikyaa-panaatzi paapanaate tsikarika ompaitya.

¹⁸ Povanekirika písaiki, pishiyanaake tsika pikantara, eero paapanaatziro piithaare.

¹⁹ ¡Inkantamacheetero apaata onkarate thomonteyetatsine, eejatzi onkarate tzimayetatsine eentsite eeniro ithoyetzi!

²⁰ Pamaneri Pava, onkanyaama aririka pishiyayetake, eero pomonthaantaro kyaarontsi, eero pishiyanta eejatzi kitaiteriki jimakoryaantaitari.

²¹ Tema antaro iriñeetero irashinonkaitya apaata. Pairani ovakera jovet-sikayeetakero kipatsi, irojatzi iroñaaka, te iriñeetero oshiyaarone iroka ashinonkaantsi. Eerora apiita iriñeetairo oshiyaarone.

²² Eeromi ishintsitaitzi iroimairentaitero iroka ashinonkaantsi, tekatsimi avisakotaatsine. Ikamintha intzimayete jiyoshiitayeetairi, aventaayetaariri Pava, irootakera joimairentantaitakarori thaankiini iroka ashinonkaantsi.

²³ Aririka pinkeme inkantaitemi: ‘Jirika Cristo.’ Pashine kantatsine: ‘Jirinta Cristo,’ eerora pikempisantziri.

²⁴ Tema impokayetapaake oshiyakotyaarine Cristo, oshiyakotyaarine kamantanteneri. Ari intasonkaventantashiyetapaakya, inkovavetya iramavitemi, ikaratzi jiyoshiitayetakeri Pava.

²⁵ Aritakera nokamantziyetakamiro.

²⁶ Impoña inkantaitakemi: ‘Areetaka janta tsika te inampiitaro.’ Eeromaita piyaatashitziri. Inkantaite eejatzi: ‘Ari isaiki inthomointa pankotsiki.’ Eeromaita pikempisantziri.

²⁷ Tema aririka impiye Itomi Atziri, iroshiyapaiyaaro okantaranki ookatharontsi. Etanakyaaero omporekanake ishitovapiintzi ooryaatsiri, irojatzi tsika ikyaapiintzi.

²⁸ Tsikarika isaiki aparoni shitzivari, ari ipiyoventariri amempori.”*

Impiyantaiyaari Itomi Atziri

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

²⁹ “Aririka onkaratapaake apaata jashinonkaita antaro, ari intsivakake ooryaa, eero joorenta kashiri eejatzi. Impoña inthopiryaayetake inkiteki impokiro, maaroni ikaratzi oorentayetachari inkiteki inthonkya imporokayete eejatzi.

³⁰ Aripaite inkoñaatapai Itomi Atziri inkiteki. Antaro intharovayetanake atziri jaka kipatsiki. Tema iriñeetavairo irovaneenkaro eejatzi ishintsinka, inkenantapaiyaaro menkori.

³¹ Intyootapaake shintsini maninkariite, irapatotapairi ikaratzi jiyoshi-itayetakeri nampitarori maaroni tsikarika jaka kipatsiki, irojatzi tsika ochentetapaa.

³² Okempitaranki aririka piñaapiintziro eereshiyetai pankirentsi, piyotzi irootaatsi osarentsitzimatai.†

³³ Iroora piyoteri eerokapayeeni, aririka piñaayetakero nokantayetakemiri, okarikitzimataana.

³⁴ Omaperora nonkante, eerora ikamayetzita irika asheninkapayeeni, irojatzi iriñaantayeetakyaarori nokamantayetakemiri.

³⁵ Eerora okantaitatyaani piñeero inkite eejatzi kipatsi irooma okaratzi noñaaneyetakari omaperoitaatyeeni iroori.

* **24:28** Ikempitara añaapiintziri amempori jevotaiyani, ayotzi tzimatsi kamaintsiri. Ari okempitari eejatzi aririka añaayetakero okaratzi iñaaventayetakeri jaka Jesús, ayotzi irootaintsi impiyimatai.

† **24:32** Ikantakoitziri jaka “pankirentsi” higuera onatzi.

³⁶ Iro kantacha tekatsira iyotatsine tsikapaite, iri ovatsipero inkiteveri maninkariite, te jiyotzi. Tema apaniro ikantakaaro Ashifanari jiyotziro irirori.

³⁷ Arira oshiyaaro pairani isaikantavetari Noé, ari onkantaiyaari eejatzi aririka impiye Itomi Atziri.

³⁸ Tema pairani tekera areeta oonkaro, onimovaitziri atziri, jovavaitaiyani, jiravaitaiyini, pashine aayetatsiri iina. Irojatzii jotetantanakari Noé pitotsiki.

³⁹ Tekatsi inkinkishiretakote, irojatzii omapokantakariri oonkaro, ari jap-erotakari maaroni. Arira onkempitagaiyaari aririka impiye Itomi Atziri.

⁴⁰ Tema isaike apite antavaitatsiri irovaneki, aparoni iraaheetanai inkiteki. Iriima pashine irookaitanairi.

⁴¹ Osaiké apite tsinane ontononkavaite, aparoni iraaheetanai inkiteki. Irooma pashine tsinane, irookaitanairo.

⁴² Paamaventaiya eeroka, tema te piyote tsikapaite impiye Pivinkatharite.

⁴³ Pinkinkishiretakoteri aparoni atziri, aririkami iriyote impokatye koshintzi tsireni, arimi iraaaventakyaami, eero ikoshitaarantaitzirimi ipankoki.

⁴⁴ Ari onkantaari, ontzimatyé paamaventayetaiye eejatzi eeroka. Tema tekatsi iyotatsine tsikapaite impiye Itomi Atziri.

⁴⁵ Poshiyakotyaaari aparoni otzikataari kameethashireri, kinkishiret-achari kameetha. Jookanakeri ipankoki omperatariri, ikantanakeri: ‘Pamenenari ikaratzi saikatsiri pankotsiki.’

⁴⁶ Kimoshirera inkantaiya irika omperataari, aririka impiye omperatariri, tema iriñaapairi jimonkarataakero ikantanakeriri.

⁴⁷ Aritake irishinetaakeneri iraaakoventyaaniri maaroni okaratzi jashitari.

⁴⁸ Iriima aparoni kaariperoshireri omperataari, ikantzi: ‘Eero ipiyita omperatanari.’

⁴⁹ Impoña irovasankitaavaitakeri pashine omperataari. Jatake inkempiyayetyaari shinkiryaaantzi.

⁵⁰ Onimovaitziri irika omperataari, iromapokashitaiyaari irareetaiye omperatariri.

⁵¹ Irimaperoteri irovasankitaapairi, irookapaakeri janta tsika ikashiyakaifakari kamataviri. Ári iriraavaityaari, iratsikaikivaitya inkemaantsitaiya.”

25

Iñaaventaitziro 10 evankaro

¹ “Aririka impinkathariventantai Inkitesatzi, oshiyatyaaro 10 evankaro jatatsiri tsireni omonthaiyaari aavakaachane. Aayetanake ootamentopayeeni.

² Tzimatsi okaratzi 5 evankaro kyoshiretaintsiri, tzimatsi eejatzi okaratzi 5 evankaro kaari kyoshiretatsine.

³ Irokapayeeni 5 evankaro kaari kyoshiretatsine aavetanakari ootamento, iro kantacha kapiche aanake iyaaki.

⁴ Irooma pashine kyoshiretaintsiri, aayetanake iroori ootamento, aanake eejatzi osheki iyaaki.

⁵ Tera impokitatyeyya thaankiini aavakaachane, ayimatapaakero ovochoki, magaiyanakeni.

6 Okanta niyankiite tsireni, okematzi ikaimaitzi, ikantaitzi: ‘¡Kaakitake aavakaachaneri, pomonthaavakyaari!’

7 Kakitaiyanakeni evankaro, ojaikiyetanairi iyaaki ootamentopayeeni.

8 Evankaropayeeni kaari kyoshiretatsine, okantavetanakaro kyoshiretatsiri: ‘Pimpena iyaaki pootamento, irootaintsi intsivake nootamento naaka.’

9 Ari okantanake: ‘Eero nopimi, ari inkovityiimotakyaana naaka, piyaate pamanantapainte.’

10 Iyaaminthaitapaintzi amanantzi, areetapaaka aavakaachaneri. Irokapayeeni okarlatzi aamaventainchari, omonthaavakari, jaanakero janta tsika iroimoshirenkaiteri. Jashitaitanakero ashitakorontsi.

11 Okanta opiyavetapaaka jatatsiri amanantzi, okaikaimavetapaaka, okantapaake: ‘¡Pashitaryeenaro naaka!’

12 Okematzi jakaitanakero, ikantaitziro: ‘Tetya niyotemi. Omapero.’

13 Ontzimatyeera paamaventayetaiya eeroka. Tema te piyote tsikapaita impiye Itomi Atziri.”

Jiñaaventaitziri kireeki
(Lc. 19.11-27)

14 “Tema aririka impinkathariventantai Inkitesatzi, joshiyakotatyaaari aparoni atziri kovatsiri iriyaate intaina, irapatotakeri iromperatane, ipanakeri iraamaventyaaniri okarlatzi jashitari.

15 Ipoña ipakeri aparopayeeni iromperatane iireekite. Iriima pampithashiretachari kameetha, impanakeri ikarlatzi 5 kireeki, pashine amataachari jiyotzi impanakeri ikarlatzi apite, iriima pashine ovekaraanta-paakarori impanakeri aparoni. Ipoña, jatake intaina.

16 Ikanta irika ipayeetakeri 5 kireeki, jantavaitakaakeri, joshekyaaakeri jagai ikarlatzi eejatzi 5.

17 Ari ikempitakeri ipayeetakeri apite, joshekyaaakeri irirori, jagai ikarlatzi eejatzi apite.

18 Iriima pashine ipayeetakeri aparoni, jaanakeri iireekite, ikitatakeri kipatsiki.

19 Okanta osamanitake piyaa ashitariri kireeki, ikaimakaantapairi iromperatane iriyote opaita jantantakeri iireekite.

20 Ari ipokapaake ipayeetakeri 5 kireeki, joñaakapairi pashine 5 kireeki joshekyaaakeri, ikantapaake: Pinkathari, 5 kireeki pipakena pairani, jirika pashine 5 noshekyagairi.

21 Ikantzi Pinkathari: ‘Arivé nomperatane, kameethashireri pinake. Kapiche kireeki pikempoyaaakena, ari pinkempoyagai pashine osheki. Pimpoke, pintsipatyaana panintagaiya.’

22 Ipoña jareetapaaka ipayeetakeri apite kireeki, ikantapaake: ‘Pinkathari, apite kireeki pipakena, jirika pashine apite noshekyagairi.’

23 Ari ikantzi Pinkathari: ‘Arivé nomperatane, kameethashireri pinake. Kapiche kireeki pikempoyaaakena, ari pinkempoyagai osheki pashine. Pimpoke, pintsipatyaana panintagaiya.’

24 Ipoña jareetapaaka ipayeetakeri aparoni kireeki, ikantapaake: ‘Pinkathari, niyotzi naaka mashiryaaantzi pini, pampoyetanta pantavaitakaantzi piireekite, ari okanta poshekyaaantari.’

25 Iro notharivantakari, naakeri piireekite, nokitatakeri kipatsiki. Jirika iroñaaka namaimiri.

26 Ari jakanakeri ikantziri: ‘Kaariperoshire pinatzi osheki piperaneta. Piyovetaka ari nonkisakemi eerorika poshekyaanari kireeki,

²⁷ piñaavetaka eero pimatziro eeroka, pamenemi impaitya antavaitakaimirine, ari iroshekineentakemi iroñaaka, iri pimpavainarimi nopiyaara.'

²⁸ Ipoña ikantayeetakeri ikaratzi saikaintsiri: 'Paapithateri kireeki, pim-pairi pashine oshekyaaakeriri 10 kireeki.'

²⁹ Tema tsikarika itzimi otzimimotakeri, ari ontzimimotairi osheki. Iriroma kaari otzimimotzi, eekero iriyaatatye iriñeero eero otzimimoperotairi.

³⁰ Paanakeri irika kaariperoshireri, pookeri tsika otsirenikitzi. Ari iri-raavaiyaari, iratsikaikivaitya inkemaantsivaitaiya."

Iñaaventaitziro iyakoventaantsi

³¹ "Aririka impiye Itomi Atziri ñaapinkatha irovayeetairi. Intsipataiyaari maaroni maninkariite, inkempitaiyaari ikantaranki aparoni pinkathari isaikantaro ovaneenkatachari isaikamento.

³² Irapatotairi maaroni atziri tsikarika irisaikai irirori. Irinashiyetaiyaari iromisaikayetairi. Iroshiyakotyaaari aparoni atziri nashitariri ipira te inkovakairi inkonovayetya.

³³ Iromisaikairi ikovaperotziri irakojanoriki, iriima imanintayetziri iram-pateki iromisaikairi.*

³⁴ Impoña iriñaavaitake Pinkathari, iriñaanateri jinashitakari irakojanoriki, inkanteri: 'Pimpoke maaroni, osheki intharomentakagaiyaami Ashitanari, pinampitaiyaaro tsika ipinkathariventantzi irirori, tema ari jovetsikanontakemiri pairani ovakera jovetsikantakarori kipatsi.

³⁵ Tema piñaanaranki aavetana notashe, iro kantacha pipakena novarite. Piñaana ayimatana nomire, pipakena nirakeri. Piñaakena nareeta pinampiki, pineshinonkatakena pipankoki.

³⁶ Piñaana nosaraakovaitzi, pipakena nokithaatari. Piñaana nomantsiy-atake, pampitakotakena namataakotantaari. Jominkyakaantaitakena, pipokashitakena piñaana.'

³⁷ Impoña inkantaiyeni kameethashireri: 'Pinkathari. ¿Tsikapaite noñiimi pitasheneentzi, nopantamiri povarite? ¿Tsika noñiimi pimireneentzi, nopantamiri pimire?'

³⁸ ¿Tsikapaite noñiimi, naakameethatantamiri nopankoki? ¿Tsika noñiimi pisaraakovaitzi, nopantamiri piithaare?'

³⁹ ¿Tsikapaite noñiimi pimantsiyatzi, jashitakoitzimi, niyaatashitakemi noñiimi?'

⁴⁰ Ari jakanake Pinkathari, ikantzi: 'Tema pikaminthaakeriranki ikaratzi aventaayetanari noshiyakaantaari iyeki, aña naakatakera pikaminthaake. Omapero.'

⁴¹ Ipoña ipithokashitanakari jinashitakari irampateki, ikantziri: 'Kaariperori, piyaate eeroka pinkemaantsitaiyaari paampari kaari tsivakanetaatsine, ikashiyakaitakariri kamaari intsipataiyaari maaroni imaninkarite irirori.

⁴² Aña piñaavetakana notasheneentzi, te pimpena noyaari. Ayimatakana nomire, te pimpena nomiretyaari.

⁴³ Piñaavetana nareeta pinampiki, te pineshinonkatena pipankoki. Piñaavetana nosaraakovaitzi, te pimpena nonkithaatyaari. Piñaavetana nomantsiyatzi, jominkyakaantaitakena, te pinkivantena.'

* **25:33** Iri ikantakoitzi jaka oisha, iriitake piratsi ikovaperoitakeri jomisaikaitakeri akotsijanoriki. Iriima cabra, iri piratsi imanintayeetakeri jomisaikaitakeri ampatentsiki.

⁴⁴ Impoña jakanake kaariperoshireri, ikantzi: ‘Novinkatharite, ¿tsikapaita noñaavetami pitasheneentzi, pimireneentzi, pikivantana, pisaraakovaitzi, pimantsiyatzi, jominkyetakemi, temaita nonkaminthaayetemi?’

⁴⁵ Ari ikantzi Pinkathari: ‘Tera pineshinonkayetaiyai, onkantavetakya iryaani irinayeete, naakatakera pantzimotake. Omapero.’

⁴⁶ Irootake iratsipetantayeetyaorori kantaitaachaneri ashinonkaantsi. Iriima inkarate kameethashireyetaintsine, inkantaitaateero irañaaayetai.”

26

Ikamantavakaita iraaakanteri Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Ikanta ithonkanakero Jesús okaratzi iñaaventayetakeri, ikantanakeri iriyotaane:

² “Piyotaiyini eeroka kapatapaaka apite kitaite joimoshirenkapiintaitziro Anankoryaantsi. Arira iraaakaantereri Itomi Atziri impaikakoiteri.”

³ Ikanta ijevare omperatasorentsitaari itsipatakari iyotzinkariite, ipoña antarikonaite, japatotaiyakani ipankoki Caifás ijevajanorera omperatasorentsitaari.

⁴ Ari ikamantavakaiyakani, ikantayetake: “Thame amataviteri Jesús ayeri ovakaanteri.

⁵ Iro kantacha eerora amaimanetziri kitaite joimoshirenkaita, ikisakoven-tarikari atziripayeeni.”

Isaitantitari Jesús kasankaari

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Ikanta ikenanai Jesús Betania-ki, ipankoki Simón pathaavaivetachari.

⁷ Ari areetapaaka tsinane amakotake kasankaari, kameetha okantaka onaki jovetsikaitziro mapi paitachari “alabastro,” osheki ovinaro. Osaitantapaakari iitoinaki Jesús isaikakera jovaiyani.

⁸ Ikisaiyanaka iriyotaane jiñaakero, ikantaiyanake: “¿Opaitama apaavaitan-tarori?”

⁹ Aririkami ompimantya, iragaitemi osheki kireeki impayeterimi ashinonkainkari.”

¹⁰ Jiyotakotakeri Jesús, ikantziri: “¿Opaitama pikisantarori iroka tsinane? Kameetha okanta noñaakero naaka antakeri.

¹¹ Arira inkantaitayeeyaani ashinonkainkari piñeeri pintsipatyaari, irooma naaka eero piñiironkantaityaani pintsipatyaana.

¹² Tema eevatatzi osaitantanaro kasankaari omotaitaro apaata aririka inkitaitakena.

¹³ Aririka inkamantantayeetairo Kameethari Ñaantsi, inkinkithatakoitairo iroka tsinane, ari onkantya iroshiretantaitaayarori antakeri. Omapero.”

Ikinkishirya Judas iraaakanteri Jesús

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Ikanta Judas Iscariote karavetariri 12 iriyotaane Jesús, jiyaatashitakeri ijevare omperatasorentsitaari.

¹⁵ Ikantapaakeri: “¿Ipaitama pimpenari aririka namakemiri?” Ari jofñaakaitanakeri ikaratzi 30 ipeviryaaka kireeki.

¹⁶ Aripaitera jamemenatanakero Judas tsikapaita iraaakanteri.

Overaantarori jovakaanaari iriyotaane

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

17 Areetapaaka etarori kitaite jovantapiintaitarori tantaponka, pokaiya-paakeni iriyotaane Jesús, josampitziri: “¿Tsika onkotsitakaan-teka oyaari kitaiteriki Anankoryaantsi?”

18 Ari ikantanakeri: “Piyaate nampitsiki. Ari pomonthaiyaari aparoni shirampari, pinkanteri: ‘Ikantzi iyotaanari: “Monkaratapaaka, nokovi niyaate pipankoki noimoshirenkero kitaite Anankoryaantsi, nontsipatyaari niyotaanepayeeni.” ’”

19 Ari jimatakeri iriyotaane okaratzi ikantakeriri Jesús. Jonkotsitakaan-take iroyaari kitaiteriki Anankoryaantsiki.

20 Aritake sheetyaanake jareetapaaka Jesús, saikapaake irovaiyaani itsipatapaakari iriyotaane ikarataiyakeni 12.

21 Ikanta jovaiyani, ikantanake Jesús: “Pinkeme nonkante, pikarataiyini eeroka jaka, tzimatsira aparoni pithokashityaanane. Omaperora.”

22 Ovashire ikantaiyanakani. Aparonipayeeni josampitanakeri: “¿Naakama pinkathari?”

23 Ipoña jakanakeri, ikantzi: “Tsikarika itzimi ayootakenari, iriitakera pithokashityaanane.

24 Kyaaryoora impeyakotya irika Itomi Atziri, tema irootake josanki-natakoyeetakeriri pairani. ¡Ikantamacheetzi pithokashityaarine! Eeromi itzimaajatzi irirori.”

25 Ari iñaavaitanake Judas pithokashityaarine, ikantzi: “¿Naakama iyotaanari?” Ikantzi Jesús: “Irootake pikantakeri.”

26 Eenirora jovaiyani jaakero Jesús tanta, ipaasoonkeventakeri, ipetoryaakero, ipayetakeri iriyotaane, ikantziri: “Jiroka, poyaaro, novatha onatzi.”

27 Ipoña jaakotakeri imiretairi, ipaasoonkeventakeri, ipakotakeri iriyotaane, ikantziri: “Piraiyeni maaroni,

28 tema niraane onatzi iroka, irootake ooñaarontaperoterone antzimotavakaiaaari, iro shitovaatatsine onkantya irariperoyeetantaiyaariri kaariperoshireri.

29 Pinkeme nonkante, eerora niritaaro iroka irojatzi apaata aririka impinkathariventantai Ashitanari, ari apiitairori eejatzi.”

*Iñaaventakero Jesús irookaventante Pedro
(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)*

30 Ikanta ithonkanakero jamampaakotari Pava, jataiyanake tonkaariki otzishi Olivos.

31 Ipoña Jesús ikantziri iriyotaane: “Irootaintsi pookaventaiyena iroñaaka tsireni. Tema josankinaitake pairani kantatsiri:

Noveri amaakoventariri oisha, ari inthonkya irovaraayetanakya ipira.

32 Iro kantacha aririka nañagai, Galilea-kira noyaapaimi.”

33 Ari jakanake Pedro, ikantzi: “Aritaima irookaventakemi pashinepayeeni, eero nomatziro naaka.”

34 Ikantzi Jesús: “Pinkeme nonkantemi, iroñaaka tsireni tekeri iriñeeta tyoopi, mavasatzi pinkantake: ‘Te noñiiri Jesús.’ Omaperora.”

35 Ari ikantzi Pedro: “Eero nookaventzimi, kempitaka ari ankarate ankame.” Ari ikantaiyakeni eejatzi maaroni iriyotaane.

*Jamani Jesús Getsemaní-ki
(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)*

36 Ikanta Jesús itsipatakari iriyotaane, areetaiyakani Getsemaní-ki, ikantapaakeri: “Ari pisaikavake jaka, niyaaneentavake naaka janta, namane.”

³⁷ Intaani jaanakeri Pedro itsipataanakeri apiteranki itomi Zebedeo. Ari jiraashiretakotapaakari iniroite Jesús.

³⁸ Ikantziri: “Ovamaimatatyana novashirenka. Ari pisaikaiyavakeni eeroka jaka, thame ankakempite.”

³⁹ Ovaaneentanaka kapicheeni irirori. Otyeerovapaaka, amanapaake. Ikantzi: “Ashitanari, pishinetanarika eeroka, pintsiparyaakoventena onkarate nonkemaantsityaari. Iro kantacha eero pimatano okaratzi nokovavetakari naaka, iro pimate okaratzi pikovakaakenari.”

⁴⁰ Ipoña ipiyashitapaakari iriyotaane, iñaapaatziiri imagaiyini. Ikantapaakeri Pedro: “¿Tema pinkisashityaaro pivochoki pintsipatyana ankakempite?”

⁴¹ Pinkakite, pamane, otzimikari pikenakaashitane. Tema te pinkisashivainetya eeroka, osheki inaveta kameethatatsiri pikovavetari panterimi.”

⁴² Eejatzi ipiyanaa Jesús, amanapai, ikantzi: “Ashitanari, eerorika pitsiparyaakoventana onkarate nonkemaantsityaari, pimateroma opaita pikovakaakenari eeroka.”

⁴³ Ikanta ipiyapaa, eejatzi jiñaapairi jimagaiyini, tema iniroite okantaka ivochoki.

⁴⁴ Ipiyapithatanaari, mavatake ipiyaka jamani. Irojatzzi japiitapai ikan-tayetakeri inkaaranki.

⁴⁵ Ipoña ipiyashitapaakari iriyotaane, ikantapaakeri: “¿Irojatzzima pimagaiyini? Monkaratapaakara irakaantaitantyaariri Itomi Atziri, iragaitanakeri janta kaariperoshireriki atziri.

⁴⁶ Pintzinaye, thame aatai. Okarikitzimatapaake pithokashityaanane.”

Jagaitakeri Jesús

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Iñaavaiminthaitzi Jesús, areetapaaka Judas ikaravetapiintari. Osheki itsipatapaakari, jamayetake irovathaamento, ipasamento. Irotyaantane inatzi ijevajanore omperatasorentsitaari, ipoña irashi antarikonaite.

⁴⁸ Tema Judas pithokashitaneri, ikantzitakeri inkaaranki iramane: “Tsikarika intzime nonintaaporotapaake, iriitake, poirikeri.”

⁴⁹ Ikanta jareetapaakara Judas, jontsitokapaakari okarikiini Jesús, ikantapaakeri: “Iyotaanari.” Inintaaporotapaakeri jovethatapaakari.

⁵⁰ Ipoña josampitantzi Jesús, ikantzi: “Asheninká, ¿Ipaitama pipokashitziri?” Ari joirikaitapaakeri Jesús, iraaantaitanakyariri janta iramanakoiteri.

⁵¹ Ikanta aparoni tsipatakariri okarikiini Jesús, inoshikanakero iyotsirote, itotzitakeri iyempita irotzikatane ijevare omperatasorentsitaari.

⁵² Ari ikantanake Jesús: “Povairo piyotsirote, ipiyeetamikari. Tema ikaratzi ovesantatsiri, jovesaitziri irirori.

⁵³ Tema piyotzi kantatsimi namaneri Ashitanari, aritakemi iromityaan-takena osheki maninkariite kisakoventyaanari.*

⁵⁴ Iro kantamaitacha ari onkantyaari omonkaantyaari okaratzi josank-inatakoyeetakenari pairani.”

⁵⁵ Ipoña Jesús ipithokashitanakeri ikaratzi pokashitakeriri, ikantziri: “¿Naakama koshintzi pamashitantanari povathaamento, pipasamento? ¿Tema nokantaitatya piñaapiintana niyotaantzi tasorentsipankoki, kaarima paantana?”

* **26:53** Iro ikantaitzi jaka “osheki maninkariite,” 12 legion ikaratzi.

56 Ari onkantyaari, irootake omonkaratantyaari okaratzi josankinayetak-eri pairani kamantantneri.” Aripaite ishiyayetanaka iriyotaane, jookaven-taitanakeri Jesús apaniro.

Japatoventaitari Jesús

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

57 Ikanta jagaitanakerira Jesús ipankoki Caifás, ijevajanore omperatasorentsitaari, ari japatotaiyakani maaroni iyotzinkariite itsipatakari antarikonapayeeni.

58 Noshikacha ineetsiini Pedro joyaatakoventakeri Jesús, irojatz jaree-tantapaakari ipankoki ijevajanore omperatasorentsitaari. Iro inkyaanta-paakyaarimi pankotsiki itsipayetapaakari kempoyaaventaneri, ikovi Pedro inkemakoveriteri tsika inkantaiteri Jesús.

59 Ikanta ijevarepayeeni omperatasorentsitaari itsipatakari ikaratzi apa-totainchari, jamenavetaiyaka impaitya thaiyakotyaaerine Jesús onantyaari irovakaanteri.

60 Te iriñaamaitya, okantavetaka ipokayevetaka osheki kovatsiri inthaiyakotyaaerimi. Ipoña ikatziyanaka apite thaiyakotanakariri,

61 ikantanake: “Nokemiri naaka chapinki iñaavaitzi ikantzi: ‘Ari nom-porokakero tasorentsipanko, iro avisavetakya mava kitaite, nonthonkairo novetsikairo.’”

62 Ari ikatziyanaka ijevajanore omperatasorentsitaari, ikantanakeri Jesús: “¿Opaitama kaari pakanta? ¿Tema pinkemeri okaratzi ikantakotakemiri?”

63 Irojatz jimairetake, te irake. Ari ishintsithatanakeri, ikantziri: “Pimpairyeeeri Kañaaneri Pava, onkantya niyoperotantyaari kyaaryoorika onkarate pinkantenari. ¿Eerokama Cristo Itomi Pava?”

64 Ari jakanake Jesús, ikantzi: “Irootake pikantakeri. Iroñaaka piñeeri Itomi Atziri intsipataiyaaari irakojanoriki Pava impinkatharitari. Impoña piñeeri impiye inkenapai menkoriki.”

65 Ikanta ikemavakera jevajanori, isaperyaanakero iithaare ikisanakara, ikantanake: “Naakero, ipairyaashitakeri Pava. Tekatsira pashine ankoveri inkantakoiteri. Pikemaiyakeni eeroka okaratzi ithainkakeri Pava.

66 ¿Ipaitema pikantaiyirini eeroka?” Ari jakaiyanakeni, ikantaiyini: “¡Tzi-make ikenakaashitane! ¡Ontzimatyee inkame!”

67 Ipoña ichoontaporovaitaitanakeri. Tzimatsi pashine kaposaporovaitanakeriri. Tzimatsi eejatz pasaporovaitanakeriri.

68 Josampitzimaitaitari ikantaitziri: “Cristo, ¿tema kamantantneri pinatzi, intsityaa pinkantena ipaita pasavaitzimiri?”

Ikantzi Pedro: Te noñiiri naaka Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

69 Ari isaikake Pedro jakakiroki, iro oñaantapaakariri otzikataaro, okanta-paakeri: “¿Tema eeroka itsipataranki Jesús irika Galilea-satzi?”

70 Iro kantacha osheki ñaakeriri Pedro jotekanakero, ikantanake: “Tetya, te niyoteri ipaita pikantanari.”

71 Ari ishitovaneentanake Pedro jakakiroki. Ari oñaapairi pashine otzikataaro, okantapaakeri itsipayetakari: “Irijatz irika itsipataranki Jesús Nazaret-satzi.”

72 Ari japiitanakero Pedro jotekanakero, ikantanake: “Apaniro jiyotzi Pava, te niyoteri naaka irika shirampari pikantanari.”

⁷³ Tekera osamanite, japiitakeri ikaratzi itsipatakari ikantziri: “Eerokatake itsipatapiintari Jesús, tema Galilea-satzi pini, iriivaitake ikantziro jiñaavaitzi.”

⁷⁴ Ikantanakeri: “Tevé, te niyoteri irika shirampari pikantanari. Jiyotzi Pava nothaiyarika, irovasankitainaaata.” Aripaite iñaanake tyoopi.

⁷⁵ Ari ikinkishiretanairo Pedro ikantakeriranki Jesús: “Tekera iriñeeta tyoopi, mavasatzi poteke, pinkante: ‘Te noñeeri Jesús.’” Shitovanake Pedro, iniroite jiraavaitanaka.

27

Jagaitanakeri Jesús Pilato-ki (Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ Okanta okitaityaamanai, apatotaiyamanaka jevariite itsipayetakari anarikonapayeeni, ikamantavakaiyakani iroveri Jesús.

² Ipoña joosotaitanakeri Jesús, jagaitanakeri isaikira Poncio Pilato, jevariperori inatzi irika.

Ikamantakeri Judas

³ Ikanta Judas aakaantaneri, jiyotanake irovamaakaantashityaari Jesús. Iniroite ikinkishiretanaka, jatake iroiipyeneri 30 kireeki ijevare omperatasorentsitaari, ipoña antarikonaite,

⁴ ikantapairi: “Jirika piireekite. Te onkameethate okaratzi nantakeri. Tekatsi irante Jesús naakaantashitakeri.” Ikantaiyanakeni irirori: “Intaanityaami, piyotziro eeroka.”

⁵ Ari japishoonkanakeri kireeki janta tasorentsipankoki, ishiyaperotanakitya ipiyanaka, irojatzu ishirikantapaakari.

⁶ Ikanta ijevare omperatasorentsitaari, jagairi kireeki, ikantaiyini: “Te oshinetaantsite ankempoyagairi kireeki, tema iriitake apinatakeriri irovakaantaitantyaariri.”

⁷ Ari josampitavakaiyani: “¿Tsika ankanterika aaka irika kireeki?” Ipoña ikantaiyini: “Thame amanantantyaaro pitzitharipatha kipatsi, tsika inkitay-eeteri aririka inkamayete kaari asheninkata.”

⁸ Irojatzu iroñaaka ipaitayeetziro iroka kipatsi: “Iraantsipatha.”

⁹ Ari okanta omonkaratantakeri josankinatakeri pairani kamantaneri Jeremías, ikantake:

Jagaitakeri 30 ipevirya kireeki,
Okaratzi ikovaiyakeri icharinepayeeni Israel impinateri,

¹⁰ Iri jamanantayeetantakarori pitzitharipatha,
Irootake ikovakaakenari Pinkathari namanantero.

Pilato josampitziri Jesús (Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹ Aritake areetaka Jesús isaiki jevariperori, josampitavakeri, ikantziri: “¿Eerokama ivinkatharite Judío-payeeni?” Ari jakanake Jesús, ikantzi: “Irootake pikantakeri.”

¹² Ikanta ijevare omperatasorentsitaari itsipayetakari antarikonaite, osheki ikantakovetapaakariri Jesús. Te jakimaita irirori.

¹³ Ipoña ikantzi Pilato: “¿Tema pinkeme okaratzi ikantakoyeetzimiri?”

¹⁴ Eeniro jimairerate, te irake. Ipampoyaaminthatanakeri Pilato irika Jesús.

*Jiyakoventaitziri Jesús**(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)*

15 Tzimatsi jametapiintari jevariperori: Maaroni osarentsi aririka iroimoshirenkaiyaani judío-payeeni, jomishitovakaantzi aparoni isheninka jaakaantaitziri tsikarika intzime inkovaiyakeri.

16 Tzimatsiya aparoni judío jaakaantaitziri ipaita Barrabás, ikemakoitane inatzi irika jantakerora koveenkatatsiri.

17 Ikanta japatotaiyakani atziriite, josampitantake Pilato, ikantzi: “¿Niinkama pikoviri nomishitovakaanteri? ¿Iriima Barrabás? ¿Iriima pikovi Jesús ikantaitziri Cristo?”

18 Jiyotake Pilato ikisaneentashiitari Jesús, irootake jaakaantaitantakariri.

19 Tema inkaaranki, okantakaantakeri iina, okantake: “Eero pimaimanevaitziri eeroka kameethashireri. Osheki jomishimpyaakaantakena tsireni omintharovashiryaaakena.”

20 Iro kantacha ijevarera omperatasorentsitari itsipatakeri antarikona-payeeni, jotsimaakeri atziriite, inkantayeni: “Iro kameethatatsi iromishitovaiteri Barrabás, iriima Jesús irovaiteri.”

21 Ipoña japiitanakero jevariperori josampitantzi: “¿Niinkama pikoviri nomishitovakaantairi?” Ari ikantayini maaroni: “¡Iri Barrabás!”

22 Ari ikantzi Pilato: “¿Tsikama nonkanterika Jesús ipaitaitziri Cristo?” Jakaiyini atziri: “¡Pimpaikakotakaanteri!”

23 Ari ikantzi jevariperori: “¿Tzimatsima kaariperori jantakeri?” Eekero ishintsitatzi ikaimaiyini atziriite, ikantzi: “¡Pimpaikakotakaanteri!”

24 Ari jiyotanake Pilato jamenaashivaitaka josampitantzi, tema osheki ikatsimashireyetake atziripayeeni. Ikaimakaantake jiña, iñetakeri maaroni ikivaakotanaka, ikantanake: “Tera naaka kovatsine novakaanteri irika kameethashireri. Pikovaiyakerika, eeroka iyotaiyeroneri.”

25 Ari ikantaiyanakeni iriroriite: “Nokovaiyini, naakatake irookantaitya ompaityaarika avisaintsiri eejatzi novaiyanepayeeni.”

26 Ipoña jomishitovakaantaitakeri Barrabás. Iriima Jesús ipasatakaantaitanakeri, jiyakoventakeri impaikakoiteri.

27 Ikanta ovayiriite, ikyaakaanakeri Jesús ipankoki Pilato ipaitaitziro “Pretorio.” Ari japatoventakariri maaroni ovayiri.

28 Isapokaitakeri Jesús, ikithaataitakeri kithaarentsi jonkeromaitatsiri os-hiyarori ikithaayetapiintari pinkathariyetatsiri.

29 Ipoña jamathaitaitakeri kitocheetapo iitoki, joirikakaitakeri irakoperoriki savorokaraki. Ipoña jotypeerovashiitanakari Jesús ithainkimavaitaitziri, ikantayini: “¡Paakameethatavakeri ivinkatharite judío-payeeni!”*

30 Osheki ichoontaporovaitakeri, jomposainavaitantari savorokaraki.

31 Ikanta jeshitakero ishirontzimentavaitakeri. Isapokaineri ikithaatakeri inkaaranki, ikithaataineri iithaare, jaanakeri impaikakoteri.

*Ipaikakoitziri Jesús irojatziki kamantakeri**(Mr. 15.21-41; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)*

32 Ikanta jiyaataiyanakeni, jomonthaitakeri Simón poñaachari Cirene, ish-intsiventaitakeri iranatanakero impaikakotantaityaariri Jesús.

33 Irojatziki jareetantakeri tonkaariki opaita Gólgota (akantziro aaka: Atziri-itioni.)

* 27:29 Tema irooyetake jameyetapiintari pinkathariite jamathaiyetaro poreryaayetatsiri, joirikayetapiintziro eejatzi irakoperoriki ashirokaraki.

34 Ari ipakoveetakari Jesús imire ikonovaitakero iyepitentsi, ikanta ithove-tavakaro kapiche, temaita irirero.†

35 Ipoña ipaikakotaitakeri. Ikanta ovayiriite jaakero ikithaayetari Jesús, itsiparyaaavakaayetakaro, ikempitakaantakero jñaaretaita iro iriyotantyaari intzime ayerone. Ari omonkaratakari ifñaaventakeri pairani kamantantneri, ikantake:

Íñaareventayeetakaro noithaare,
Ipavakaayeetakaro.

36 Ari isaikaventaiyirini, jaamaakoventari.

37 Ipoña josankinaitake kantakaantakerori ipaikakoitantakariri, okantzi: IRIKA JESÚS, IRIITAKE IVINKATHARITE JUDÍO-PAYEENI. Jontarekakoitak-eneri jeñokiini ipatziitoki.

38 Ari itsipataitakeri ipaikakoitziri apite koshintzi, ikatziyakotaka aparoni irakojanoriki, pashine irampateki.

39 Ithainkimayetakeri ikaratzi avisayetatsiri janta, jotekainata,‡

40 ikantaitziri: “Aña eeroka porokirori tasorentsipanko, iro avisake mava kitaite povetsikairo eejatzi. Eerokami Itomi Pava ¿Opaitama kaari payiitanta ipaikakoitakemi? Povavisaakotaiya.”

41 Irojatz ikantakeri eejatzi ijevare omperatasorentsitaari itsipayetakari iyotzinkariite, Fariseo-payeeni, ipoña antarikonaite, ikantaiyini:

42 “Jovavisaakotziri pashine, ¿kaarima imatantaro irovavisaakotya irirori, iriromi ivinkatharite Israel-mirinkaite? ¿Arimi irovavisaakotakya ipaikakoitakeri, aritake ankempisantakerimi?”

43 Javentaavetakari Pava, intsityaa añeeri omaperorika jetakotari ari irovav-isaakotairi. Tema ikantapiintzi: ‘Naaka Itomi Pava.’”

44 Jimatzitakaro koshintzipayeeni itsipatakari ipaikakota, ithainkavaitak-eri.

45 Ikanta itampatzikatapaake ooryaatsiri, omapokashitapaaka otsireni-tanake, irojatz sheeteeni ithaperotanakara ooryaa.§

46 Ari ikaimanake Jesús shintsiini, ikantanake: “¡Elí! ¡Elí! ¿Lama sabactani?” (Iro ikantaitziri añaaneki aaka: “¡Pavá! ¡Pavá! ¿Opaitama pookaventantakana-nari?”)

47 Ikanta ikaratzi saikaventakeriri, ikemavetavakari ikaimanake, ikan-taiyini: “Pinkemeri, ikaimatziiri Elías.”

48 Ipoña ishiyapainta aparoni, jomitsiyaatapaintzi manthakintsi kepishaariki, jankoviitakeri savoropankeki, jovaankakotakeneri iratsiniyaatavakeromi.

49 Ikantaiyini pashine: “Añaavakeriita ari impokake Elías irovayiiitairi.”

50 Ipoña japiitanakero ikaimanai shintsiini, peyakotanaka.

51 Okanta janta tasorentsipankoki, saperyaanake niyanki tontamaitatsiri ithatashiitziirori, apikota okantanaka, oñoaanaka jenoki irojatz osaaviki. Iniroite onikanaka tankayetanake mapi.

52 Ithonka iporokakoyetanake kaminkari, osheki kameethashireri ka-mayetaintsiri, añaaayanai.

53 Tema jañagairanki Jesús, ikaratzi añaaayetanaatsiri ishitovanairo omoroki jiyaayetai iriroriite nampitsiki tasorentsitsatsiri, joñaakayetantaa.

† 27:34 Irootakera joitaitziri atziri eero ikemaantsivaitanta aririka irovasanakitagaiteri. ‡ 27:39 Iro jametaiyarini judío-payeeni jotekainata aririka inthainkashiretante. Iro oshiyarori ametaiyarini aakapayeeni, aririka ookoteri atziri anthainkashireteri: “¡Piñaakero! ¡Pikemakero!” § 27:45 Iro ikan-tayeeztziri pairani: joveraanaka ooryaa 6, ari omapokapaakari otsitenitanake irojatz joveraanaka ooryaa 9.

⁵⁴ Ikanta ijevare ovayiriite itsipayetakari pashine ikaratzi ikatziyaventakari Jesús, jiñaakero onikaro, jiñaakero okaratzi avisayetaintsiri, iniroite itharovanake, ikantanake: “¿Omaperovetyaama Itomintari Pava irika?”

⁵⁵ Tzimatsi eejatzi janta tsinanepayeeni amenakotakeriri, irootake poñeenchari Galilea-ki oyaatziri Jesús, osheki ampitakoyetakeri.

⁵⁶ Jiroka okaratayini: María Magdalena, María iriniro Jacobo ipoña José, ari osaikake eejatzi iriniro itomipayeeni Zebedeo.

Ikitaikeri Jesús

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Ikanta osheetyaanake, ari ipokakeri aparoni ashaarantachari poñaachari Arimatea, ipaita José. Irijatzi jiyotaapiintakeri Jesús.

⁵⁸ Jiyaatashitakeri Pilato, ikantapaakeri: “Pishinetenari nonkitatairi Jesús.” Ikanta Pilato ikantakaantake iraanairi inkitatairi.

⁵⁹ Ikanta José iponatantakeri Jesús kiteri manthakintsi.

⁶⁰ Jovakotakeri ovakeranatake jimorontashiitziri kaminkaripayeeni shirantaaki, joipinaakaantake iniroite mapi, joshepitakotantakeri. Piyana José.

⁶¹ Okanta María Magdalena, ipoña pashine María, osaikaventapaintziri tsika ikitaitakeri.

Aamaakoventavetariri tsika ikitaitakeri

⁶² Okanta avisanake jovetsikaventapiintaitaro kitaite jimakoryaantaitari, ari jiyaatake ijevare omperatasorentsitaari itsipatakari Fariseo-payeeni janta ipankoki Pilato,

⁶³ ikantapaakeri: “Pinkathari, chapinki eeniro jañaaveta amatavitanteneri, nokemiri ikantzi: ‘Aririka nonkamavetakya, iro mavatapaintsine kitaite, aritake nañagai.’

⁶⁴ Nokovi potyaante aamaakoventyaarine irojatzii omonkaratantakyaari mava kitaite. Aamaashitya iriyaatake tsireni iriyotaanepayeeni, iragaateri. Impoña inkantaiya: ‘¡Añagai Jesús!’ Aririka irimatakero, ari ovatsiperotakya iramatavitante.”

⁶⁵ Ari ikantanake Pilato: “Jirika ovayiriite, paanakeri, pinkanteri iraa-maventyaari tsikarika okanta pikoviri eeroka.”

⁶⁶ Ari jiyaataiyankenii, jovitsinekakoyetapaakeri omoroki. Ari isaikaventi-yirini.

28

Jañaantaari Jesús

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Okanta avisanake kitaite jimakoryaantaitari, aritake kitaitamanake etapiintarori kitaite. Ari iyaatamanai María Magdalena otsipatanakaro pashine María amenairo tsika ikitaitakeri Jesús.

² Ari onikanakari shintsiini kipatsi, tema jayiitapaakitzi inkiteveri maninkariite jotanampyaapaakero mapi jashütantaveetarori omoro, isaikantapaakaro.

³ Shipakiryaa ikantapaaka ikempitapaakaro ookatharontsi. Kitamaaniki okantaka iithaare kempivaitaka sharaka.

⁴ Ikanta ovayiriite aamaakoventavetariri, iñaavakerira, antaro itharovaiyanakeni, kempivaitanaka inkamanakityeemi.

⁵ Ipoña irika maninkariite, ikantanakero tsinanepayeeni: “Eero pitharovaiyini eeroka. Niyotake iri pipokashitzi Jesús ipaikakoveetakeri.

⁶ Te añeeri jaka, añagai. Tema ari ikantzitakaranki. Pimpoke, pamenero tsika jovaveetakari Avinkatharite.

⁷ Pimpiyanake, pinkamantayeteri iriyotaanepayeeni, pinkaneri: ‘Añagai Jesús, piyaatai Galilea-ki, ari piñaayetairiri.’ Aritake nokamantakemi.”

⁸ Okanta opiyanaka pampoyaashire okantayetanaka. Iro kantacha iniroite okimoshiretanake, oshiyashitanakari iriyotaane onkamantayeteri. Oshiyaminthaita iyaate onkamantante,

⁹ ari joñaakakarori Jesús, jovethatavakaro. Iyaatashitanakeri okarikiini, otyeerovashitapaakari, avithanokiitapaakari.

¹⁰ Ipoña ikantziro Jesús: “Eero pitharovi, piyaate pinkamantayetairi nirentziyetaari, iriyaataita Galilea-ki, ari iriñaayetainari.”

Ikantayetziri ovayiri

¹¹ Okanta opiyeeyanaka tsinane onkamantante, jatanake eejatzi ovayiri-ite nampitsiki, ikamantapaakari ijevare omperatasorentsitaari okaratzi avisantsiri.

¹² Ari japatoiyanakani antarikonaite, ikantavakaiyani: “¿Tsika ankantyaaka omanakotantyaariri?” Ikaimaitakeri ovayiri, ikantziri: “Jirika osheki nompinatemiri,

¹³ pinkantayeteri atziriite: ‘Niyankiite tsireni, nomaanake. Aamaa ari ipokaiyakeni iriyotaane, jaanairi.’

¹⁴ Aririka inkemake jevari, naakatake kantakoventemine eero jovasanki-taantami.”

¹⁵ Ari jimatakero ovayiriite, jaakeri ipinaitakeriri, jantakero okaratzi ikantaitakeriri. Irootakera jantetaari maaroni judío-payeeni iroka, irojatziri iroñaaka.

Jotyaantziri Jesús iriyotaane

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ Ikanta 11 iriyotaane Jesús, jatayakeni Galilea-ki osaikira otzishi ikantakeriranki Jesús ari iriñeeriri.

¹⁷ Ikanta jiñaavairira, jotypeerovashitavaari. Iro kantacha tzimayetatsi kisoshireventavairiri.

¹⁸ Ikanta jokarikitapaakari Jesús, ikantapairi: “Iriñaapinkathaperoyeetaina inkiteki eejatzi kipatsiki.

¹⁹ Irootake nonkantantyaamiri: Piyaatero maaroni nampitsi, pinkempisantakaayetairi atziripayeeni, pothotyero maaroni. Aririka inkempisantayetai, poviinkaayetairi, pimpairyeeeri Ashitairi, Itomi, ipoña Tasorentsinkantsi.

²⁰ Piyotaayetairi atziripayeeni irimayetairo okaratzi nokamantayetakemiri. Arira nontsipatapiintatyeeyaami naaka, kiso novemi irojatziri apaata onthonkantaiyaari kipatsi.” Ari nonkantyaari.

Kameethari Ñaantsi Josankinatakeri Marcos

Ikamantantakeri Juan oviinkaatanereri
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Jiroka okanta opoñaantanakari Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Itomi Pava, paitachari Jesucristo.

² Pairani tzimatsi kamantantanereri ipaita Isaías. Josankinatakotakeri Pava iñaanatziiri Itomi, ikantziri: Notomí, ari notyaantake etyaarone inkamantakotemi, Iriitake oveysikanontemine.

³ Incheraacheraaventapaakemi tsika te inampiitaro, inkantantapaake: Povameethataineri Avinkatharite tsika inkenapaake, Pinkempitakaantero itampatzikaitziro avotsi.

⁴ Ari okantamaitaka, monkarataka iñaaventayeetakeri. Kinkithatake pairani Juan tsika te inampiitaro, iñaaventapaakero oviinkaataantsi, ikantantapaake: “Poviinkaatzimentyaari Avinkatharite, povashaantaro kaariperori, aritake impeyakoyetaimiro pikaariperoshirevetaka.”

⁵ Oshekira pokashitakeriri Juan, Judea-satziite ipoña Jerusalén-satziite. Ika-mantakoyetapaakero ikaariperoshiretzi, irootake joviinkaayeetantakariri jiñaaki Jordán.

⁶ Iithaaretari Juan, jontyeetziro ivitzi camello. Jovathakitari meshinantsi-mashi. Jañaantari jovayetari kentori, jimiretari iyaaki pitsi.

⁷ Jiroka ikantake Juan ikinkithatzi: “Aatsikitake maperotzirori iñaapinkatharentsitzi, noñaapinkathatziitakariri naaka. Te aritaajate inkempitakaanyaana iromperatane onkantya noiyotashitantaayariri nozapato-ryeerri.

⁸ Iriitakera kempitakaanyaarone iroviinkaatanatyeerimi Tasorentsinkantsi. Naakamacheeni intaani noviinkaatanamatsitaro jiña.”

Joviinkaata Jesús
(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ Ikanta ipokake Jesús ipoñaakaro nampitsiki Nazaret saikatsiri Galilea. Joviinkaatavakari Juan antaraaki jiña Jordán.

¹⁰ Iro intonkaantanakyaarimi Jesús, kempivaitaka ashitaryaanakityeeyaami inkite, iñaavakeri josaaviinkashitapaakari Tasorentsinkantsi ikenapaake jenoki joshiyapaakari shiro.

¹¹ Ikemaitatzi jenoki ikantaitanake: Oshekira nokimoshireventakemi Notomi, eerokatake netakoperotane.

Inkaariperoshiretakaiterimi Jesús
(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Ikantakaanakarira Jesús Tasorentsinkantsi, jatake tsika te inampiitaro.

¹³ Ari ikovavetakari Satanás inkaariperoshiretakairimi. Tema osheki kitaite isaikake janta itzimayetzira koveenkari piratsi, okaratzi 40 kitaite. Iro ipokantapaakari maninkariite jampitakotakeri.

Jetanakari jantayetziri Jesús
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Ipoña ikenanake Jesús Galilea-ki inkamantantero Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri tsika ikanta Pava ipinkathariventantai. Aritakera jashitakoitakeri Juan irirori.

15 Ikantantapaake Jesús, ikamantantzi: “Monkarataka iriñeetantyaariri Pava impinkathariventantai, pinkempisantairo Kameethari Ñaantsi. Povashaantayetairo pikaariperoshirevaitzi.”

Jaantaitanakariri 4 shimaatzinkari

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

16 Okanta pashine kitaite ikenanake Jesús inkaarethapyaaki Galilea, iñaapaatziiri paitachari Simón itsipatakari irirentzi Andrés ikithataiyini. Tema shimaatzinkari inaiyini.

17 Ikantapaakeri: “Poyaaten, onkempitaiyaaro iroñaaka iriimi atziri noshimaatakagaiyaami.”

18 Aripaitera joyaatanakeri, jooakanako iithamento.

19 Iro jovaavetanaka kapicheeni, iñaapaatziiri itomipayeeni Zebedeo paitachari Jacobo itsipatakari irirentzi Juan, isaikaiyini ipitoki jovaipatziro iithare.

20 Jaanakeri eejatzi. Eeniro isaikanake iriri itsipayetanaari iratzirite.

Atziri jaakiri peyari

(Lc. 4.31-37)

21 Aritake areetiyakani Jesús nampitsiki Capernaum. Okanta aparoni kitaite jimakoryaantaitari, jiyotaantapaake japatotapiintaita.

22 Tera omaanta ishintsinka jiyotaantzira, janaanakeri iyotzinkariite, iniroite ipampoyaaaminthaitanakeri.

23 Ariya isaikakeri janta atziri jaakiri peyari, kaimanake irirori,

24 ikantzi: “Jesús, Nazaret-satzi, niyotzimi naaka, eerokatake itasorentsita Pava. Iro pipokantari jaka paperotaiyanani.”

25 Ikantanakeri Jesús: “¡Pimairete peyari! ¡Piyaate!”

26 Ikaimanake shintsiini atziri, jompetatakaavaitanakeri iveyarite, jooakanerira.

27 Ikantavakaanaka atziriite: “Piñaataiteri irika, ikitsirinkiri jovavisaakotziri jaakiri peyari.” Ipampoyaaaperoitanakeri.

28 Ikemakoitanakeri thaankiini Jesús maaroni janta Galilea-ki.

Jovashinchagairo Jesús iriyote Pedro

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29 Ikanta ishivotanaira Jesús japatotapiintaita, jaanakeri Juan ipoña Jacobo, ikenaiyanakeni ipankoki Simón, isaikitaro eejatzi Andrés irirentzi Simón.

30 Iro jareetapaakityaani, ikantaitavakeri: “Okatsirinkavaitatzi iriyote Simón.”

31 Eekero ipithokashitaro, jakathavakotakero, jomisaikakero. Eshitanake okatsirinkavaiveta. Piriintanaka amenayetavakeneri ompaitya ompavakeri.

Jovashinchaayetziri Jesús mantsiyari

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 Okanta osheetyaanake, jamaitapaakeneri Jesús osheki mantsiyari, jamaitakeneri eejatzi osheki jaakiri peyari.

33 Ipiyotzimentaitapaakari pankotsiki.

34 Jovashinchaayetairi maaroni. Tera ishinete aparoni peyari iriñaavaite jovashinchaayetzirira ikaratzi jaakayetziri. Tema jiyotzi peyari irirori tsika ipaita Jesús.

*Jiyotaantzi Jesús maaroni Galilea-ki
(Lc. 4.42-44)*

³⁵ Okanta okitaitzimatake, ananenkanaka Jesús iñaañaatzi tsika te inampi-itaro.

³⁶ Ikanta Simón itsipatakari ikaratzi joyaataiyirini, ikokovatairi.

³⁷ Ikanta iñaapairi, ikantapairi: “Iyotaanari, ikokovaitziimi.”

³⁸ Jakanakeri irirori ikantzi: “Thame aate, tera iro nompokantyaari no-saike jaka, ontzimatyey niyotaantayete eejatzi pashineki nampitsi.”

³⁹ Ari okantamaitaka, ithonka Jesús janiitakero Galilea, jiyotaantake maaroni nampitsi tsika japatotapiintaita, jovashinchaayetai osheki jaakayevertari peyari.

*Jovashinchaayetziri omatziri pathaarontsi
(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)*

⁴⁰ Ipoña ipokake omatziri pathaarontsi, jotypeerovashitapaakari Jesús, ikantapaakeri: “Pikovirika, ari onkantake povashinchagaina.”

⁴¹ Jamenanakeri Jesús, jetakoshiretanakari. Jantantakari kapicheeni irako, ikantziri: “¡Nokovi, peshitakotai!”

⁴² Eshitakotanake ipathaavaivetaka.

⁴³ Ikantavetavaari jiyaataira inampiki,

⁴⁴ ikantziri: “Eerora pikamantakotana. Apatziro povanakero piyaatashiteri omperatasorentsitaari, pimonkaratairo ikantakaantakeri pairani Moisés-ni, paanake pinkitevathatantaiyaari, iroora iriyoyeetantaityaari eshitakotaimi.”

⁴⁵ Iro kantamaitacha pathaavaivetachari, ikamantantanake nampitsiki tsika okanta jeshitakotantaari. Iro kaari aritantanaa isaikanai Jesús nampitsiki. Jatake tsika te inampiitaro, ari isaikakeri. Arimaitaka ipokashitziriri osheki atziri.

2

*Jovashinchagairi Jesús kisoporokiri
(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)*

¹ Avisake tsika okaratzi kitaite, eejatzi ipiyaa Jesús nampitsiki Capernaum. Ikemayetavai atziriite, ikantaitzi: “Areetaa Jesús.”

² Ipiyotzimentavaari eejatzi, te irantetapaakyaaro pankotsi. Jiyotaayetaipairi maaroni.

³ Tzimatsiya 4 atziri pokashitakeriri Jesús janatakotakeri kisoporokitatsiri.

⁴ Te onkante iriñeeri, jotzikaakeri atziriite piyotainchari. Ataitanake jenoki pankotsiki, joveyantakero ikatziyakara Jesús, jovaniiryaakotakeri mantsiyari.

⁵ Ikanta Jesús, jiyotakotavakeri iraventaashiretaneete, iñaanatavakeri mantsiyari, ikantziri: “Notomí, ipeyakoitaimiro pikaariperoshirevetaka.”

⁶ Kemavakeya iyotzinkariite, ikantashiretaiyanake irirori:

⁷ “Ithainkakeri Pava irika. Tema tekatsi kanterone impeyakotantero kaariperori, apaniro ikanta irirori Pava ipeyakotantziro.”

⁸ Iyotake Jesús ikinkishiretakari, ari josampitziri, ikantziri: “¿Opaitama pikinkishirevaitashitantari?”

⁹ ¿Tema onkameethatzimotemi nonkanteri kisoporokiri: ‘Ipeyakoitaimiro piyaariperoshirenka?’ ¿Irooma pikovi nonkanteri: ‘Pinkatziye, paanairo ponoryaamento, piyaatai?’

¹⁰ Iroñaaka piñeeri Itomi Atziri tzimatsi ishintsinka, ipeyakotziri kaariper-oshireriite.” Ipthokashitanakeri kisoporokiri, ikantanakeri:

¹¹ “¡Pinkatziye! Paanairo ponoryaamento. Piyaatai.”

¹² Katziyanaka mantsiyari, jaanairo jonoryaantavetari, shitovanake. Maaroni atziri iñaavakeri. Ipampoyaaminthatanakeri iñaayetakerira. Itharomentaventananakeri Pava, ikantayetanake: “Omapero okameethatake iroka. Tera añaapiinte oshiyaarone.”

Jaantanakariri Jesús paitachari Leví
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Ipoña japiitapairo Jesús jiyotaayetapairi atziri inkaarethapyaaki. Ari ipiyotzimentaitavaari eejatzi.

¹⁴ Ikanta ithonkanakero jiyotaantzi, avisanake. Irojatzí iñaantapaakariri itomi Alfeo paitachari Leví, isaiki irirori ikovakoyetziri kireeki isheninkapayeeni. Ikantapaakeri: “¡Poyaatena!” Katziyanaka, joyaatanakeri.

¹⁵ Ipoña Leví irirori, jaanakeri Jesús irovakaiyaari ipankoki. Ari jiyaatzitakari eejatzi iriyotaane, ikempiyapaakari kovakoyetziriri isheninka kireeki, ipoña kaariperoshireriite. Osheki piyotaincha jovaiyani.

¹⁶ Ikanta Fariseo-payeeni itsipatakari iyotzinkariite, josampitakeri iriyotaane Jesús, ikantziri: “¿Opaitama ikempiyantariri iyotaimiri kaariper-oshireriite, ikempiyakari eejatzi kovakotziriri isheninka?”

¹⁷ Ari jakanake Jesús, ikantanakeri: “Aririka irimantsiyate atziri ipokashitziri aaventanzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsine tekatsi inkove irirori. Tera iro nopokajaantantakari naaka nonkaimashireyetairi kameethashireriite, aña nopokashitaatziiri kaariperoshireriite nonkaimashireyetairi.”

Iñaaventziro Jesús itzitaita
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸ Tzimatsira pokashitakeriri Jesús, josampitapaakeri ikantziri: “Itzi-tapiintakaro iriyotaane Juan irovarite, ari ikempitari iriyotaane Fariseo-payeeni. ¿Opaitama kaari itzitantaro piyotaane eeroka?”

¹⁹ Jakanakeri Jesús, ikantziri: “Aririka inkempiyeyaari aavakaachari, ¿Arima irovashireneentaitakya? Kempitaka eero, aña kimoshirera inkantaitya irovaitya.

²⁰ Irooma apaata, aririka iragaitakeri iimentaitari, aripaitera intziventavaitaiyaari.

²¹ Aparoni paisatori ikithaaitari, aririkami irovapatankaitantyaaro ovakeramairi osape, arira osaperyaaperotanake ampithatanakyaarika ovakeramairi.

²² Iroora aritatsi irovayeetero ovakerari imireyeetari, ovakerariki meshinantsinaki. Irooma irovantashiitakyaaro paisatonakiki, ari osanaryaakotanake, apiteroite apaatashivaitakya.”

Iñaaventziro Jesús kitaite jimakoryaantaitari
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ Okanta aparoni kitaite imakoryaantaitari, ikenanake Jesús pankirentsimashiki. Ari javiikitanakeri iriyotaane okithoki pankirentsi.

²⁴ Te onimoteri Fariseo-payeeni, josampitakeri Jesús, ikantanakeri: “¿Opaitama javiikitanarori piyotaane? ¿Tema iriyote te oshinetaantsite kitaiteriki jimakoryaantaitari?”

²⁵ Jakanake Jesús ikantziri: “¿Tema piñaanatakoteri ikantakota David-ni itsipayetakari ikarataiyini aantavetakariri itashe?”

²⁶ Ikyaaake tasorentsipankoki ijevavetari Abiatar-ni, jovakaro tasorentsianta, ipakeri eejatzi itsipayetakari. Tera oshinetaantsiveta, intaani jovapi-intavetaro Omperatasorentsitaari.”

²⁷ Eekero ikantanakitzi Jesús: “Tema iriira atziriite kantakaantakerori jovetsikantaitakarori kitaite jimakoryaantaitari. Tera iro kitaite jimakoryaantaitari kantakaanterone jovetsikayeetantakariri atziriite.

²⁸ Irika Itomi Atziri ipinkathariperotzi irirori, janayiro iroka kitaite.”

3

Atziri kisovakori

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

¹ Ipoña ikyaapai eejatzi Jesús japatotapiintaita. Ari isaikake atziri kiso-vakori.

² Ikovaitatziira iriñeeteri irovashinchaayetairi mantsiyari kitaite jimakoryaantaitari. Aamaane jovaitakeri, onantyaari inkantakoiteri.

³ Ipoña Jesús ikaimakeri mantsiyari, ikantziri: “Pimpoke, posatekya niyanki.”

⁴ Josampitakeri piyotzimentakariri: “¿Otzimikama shinetaantsitsisiri anteri kitaite jimakoryaantaitari? ¿Tema arite aneshinonkatante, irooma aritatsi avamaante? ¿Tema aritzi antero kameethari, irooma aritatsi ankaariperovaite?” Tekatsira akatsine.

⁵ Ipampoyaanakeri Jesús piyotzimentakariri, ovatsimashiretanakeri jiñaayetakerira te irineshinonkayetante, ikantanakeri mantsiyari: “¡Pinthaaryaavakotai!” Matanaka, akotsitanai kameetha atziri.

⁶ Ikanta Fariseo-payeeni, jatake ikinkithavaitakairi aapatziyariri Herodes iramene tsika inkantero irovamaakaanantyaariri Jesús.

Piyotaita inkaarethapyaaiki

⁷ Ipoña ishitovanai Jesús, ikenanai inkaarethapyaaiki itsipatanaari iriyotaane. Jyaaareki jovanakeri Galilea-satzi, Judea-satzi,

⁸ Jerusalén-satzi, Idumea-satzi, maaroni nampiyetarori intatsikero antaraaki jiñaa Jordán. Ikemakotakeri eejatzi Tiro-satzi, Sidón-satzi, ikantaitzi: “Osheki itasonkaventantake Jesús, jantake osheki kaari iñaapiintaitzi.” Pokaiyanakeni iriroriite iriñeeri.

⁹ Irootake Jesús ikantantanakariri iriyotaane irameneneri pitotsi, eero janavyeetantari.

¹⁰ Jimatakeri Jesús, jovashinchaayetake osheki. Otatsinkapirinikivavakaaka mantsiyari ikovira irantantavakyaari kapicheeni irako.

¹¹ Ipokayetzira jaakayetziri peyari, jotypeerovashitari Jesús, ikaimimaita shintsiini, ikantzi: “¡Eeroka Itomi Pava, niyotzimi naaka!”

¹² Onkantya eero jiyotzitantaitari Jesús, ikisathayetakeri.

Jiyoshiitake Jesús 12 Irotyaantajanoriite

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Ipoña itonkaanake Jesús otzishiki. Arira ikaimakaanapaakeri ikaratzi ookimotakariri. Jataiyakeni ikaratzi ikaimakaanakeri.

¹⁴ Aripaitera jiyoshiitake 12 intsipatapiintyaari, iriitake irotyaanteri inkinkithatakaantayete.

¹⁵ Ipasavyaakari irovashinchaayetairi irirori mantsiyari, ikaratzi jaakayetziri peyari.

¹⁶ Jirika ikaratzi jiyoshiitakeri: Simón, ipaitakeri Pedro.

¹⁷ Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo itsipataakeri Juan, irijatzi irirentzi Jacobo. Ipaitakeri “Boanerges,” (akantziri añaaneke aaka: “Otomio ookatharontsi.”)

¹⁸ Ipoñaapaaka eejatzi Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, eejatzi Simón ipaitakeri “Kisakotanteneri,”

¹⁹ ipoñaapaaka Judas Iscariote, tsika intzime pithokashityaarine.

Kishimatziriri Tasorentsinkantsi

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23)

²⁰ Ipoña ipokaiyeeni Jesús pankotsiki. Ari ipiyotzimentavaari osheki atzirite, te onkante iriyaatapainte irovaiya Jesús.

²¹ Tzimatsi kantayetaintsiri: “Shinkiventaka Jesús.” Iro ipokantavetakari isheninkathoriite, iraanairimi.

²² Areetaiyapaakani eejatzi iyotzinkariite ipoñaayetaka Jerusalén, ikanta-paake irirori: “Irika atziri jovashinchaatziiri ashitariri peyari paitachari ‘Beelzebú,’ irootake jovashinchaayetantariri ikaratzi jaakayetziri peyari.”

²³ Ikanta ikemakera Jesús, japatotaiyakerini, joshiyakaaventatziiniri okaratzi ikantayetakeriri, ikantziri: “¿Tzimatsima peyari kami-naavakaachari eero jaakantanta?”

²⁴ Aririka irantaminthatavakaiya atziri tsika ipinkathariventaitziri aparoniki nampitsi, jiñiuro jovapintaavaka.

²⁵ Aririka irantaminthatavakaiya eejatzi atziri isaikavankotavakaiyani, ari iriñaakero irovapintaavakaiya.

²⁶ Ari ikantari eejatzi peyari aririka irantaminthatavakaiyaami, ari irova-pintaavakaakya, eero iñiuro ishintsite, ari inthonkyaari.

²⁷ Aparoni atziri ñaaperotachari kameetha, tekatsira materine inkyashiteri ipankoki irayiteri jashiyetari irirori. Irooma aririka iroosoitakeri, aritake irimaitakeri.

²⁸ Pinkeme nonkante: kantatsi impeyakotairi Pava inkarate kaariper-oshirevaitatsine, onkantavetakya inkantzimavaiyetakyaari.

²⁹ Iriima inkarate kantzimavaitakerine Tasorentsinkantsi, irashira irovaatyero, eero va ipeyakoitari.”

³⁰ Iroora ikantantakari Jesús, tema ikantayeetatziri: “Kamaari inatzi.”

Iriniro Jesús ipoña irirentzipayeeni

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Ariya areetapaakari iriniro Jesús otsipatakeri irirentzipayeeni, okaimakaantapaakeri, okatziyapaaka jakakiroki.

³² Ikantavetakari ikaratzi apatoventakariri: “Ari opokiri piniro otsi-patakeri pirentzipayeeni, okovi ñeemi.”

³³ Ikantanake Jesús: “¿Niinkama pikinkishiretaiyarini eeroka iro non-irontari, iri nirentzitari?”

³⁴ Ari jamenayetanakeri apatoventakariri, ikantzi: “Irikaite, iriiyetakera nokempitakaantaari nirentzi, irijatzi nokempitakaantaari noniro.

³⁵ Ikaratzi intanairori ikovayetziri Pava, iriitakera nirentzitari, irojatzi notsironaari, irojatzi nonirontari.”

4

Joshiyakaaventziri Jesús pankivarentzi

(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

¹ Ipoña ipiyanaa eejatzi Jesús inkaarethapyaaki, jiyotaantapai. Ipiyotz-imentaitavaari. Otetanaka pitotsiki, saikakotake niyankyaaki kapicheeni, katziyeeyakani atzirite othapyaaki ikempisantziri.

² Maaroni jiyotaayetziriri, joshiyakaaventatziiniri, ikantzi:

³ “Tzimatsi aparoni pankivarentzi, jatatsiri impankite.

⁴ Ikanta jookakitakero ivankire, tzimatsi ookakitapainchari avotsiki. Ipoña ipokaiyapaakeni tsimeri, jovapaakaro.

⁵ Tzimatsi pashine ookakitapainchari tsika omapiporokitzi te ontzimaperote kipatsi. Thaankiperoini oshookavetanaka. Tera ontontapathaperotatye kipatsi,

⁶ sampishitanake pankirentsi jooryaapaakera ooryaa. Tema te onkyaaperote oparitha inthomointa.

⁷ Tzimatsiya pashine ookakitapainchari okitocheemashitzi, anaanakero iroori oshookanake. Te onkithokite.

⁸ Tzimatsiya pashine ookakitapainchari okameethavanetzi kipatsi, saankana oshookapaake, kithokitanake maaroni. Tzimayetai okitho aparopayeeni okaratzi shookaintsiri. Aparoni shookapaintsiri, eepiyokiini okithokitanake, pashine osheki piyokineentanaintsiri, pashine oshekiperotanaintsiri okitho.”*

⁹ Eekero ikantanakitzi Jesús: “Kovatsiri inkemathatero, irovayempitaty inkempisante.”

¹⁰ Aritake jataiyeeni maaroni atziri, intaani isaikake Jesús itsipayetakari oyaayetapiintakeriri, ipoña 12 iriyotaane. Ari josampitaiyakeri Jesús, ikantziri: “¿Tsikama okantakotaka okaratzi poshiyakaaventakeri inkaaranki?”

¹¹ Jakanakeri Jesús, ikantzi: “Iroñaakara nonkamantemiro kaari piyovetaiyani, aritake piyotairo tsika ikanta Pava ipinkathariventantzi. Iriima pashinepayeeni, eero nokamantzitari irirori, intaani noshiyakaaventayeteneri,

¹² ari onkantya eero iñaantaro ikemayevetari. Onkantavetakya inkempisante, eero ikemathatziro, ari onkantya eero ipashineshretantaa, tema eero ipeyakoitairi irirori.”

¹³ Ipoña Jesús josampitziri, ikantziri: “¿Tema piyotavakero noshiyakaaventakeri? Aririka noshiyakaaventakemiro pashine, ¿tsikatya pinkantya piyotantyaarori?”

¹⁴ Tema irika atziri ookakitakerori ivankire, iriira oshiyakaaventacha kamantantzirori iñaane Pava.

¹⁵ Tzimatsi kemavetarori ñaantsi, ipokapaake Satanás, imaisantakaapaakeri. Iriiyetakera oshiyakaaventziri ookakitapainchari avotsiki.

¹⁶ Tzimatsi kemavetarori ñaantsi, ikempisantaveta thaankiini. Joshiyakovetakero ookakitapainchari omapiporokitzi, oshookavetanaka thaankiini.

¹⁷ Tera iriyotakoperotatyeero ñaantsi, te inkisashityaaro ikemaantsiven-tanakaro ikempisantanairo ñaantsi, jovashaantanakero. Joshiyakarora pankirentsi sampishitanaintsiri, tera onkyaaperotatye oparitha inthomointa kipatsiki.

¹⁸ Tzimatsi pashine kemavetarori ñaantsi, oshiyakaaventakeri ookakitapainchari kitocheemashiki.

¹⁹ Okantakaantziro jamatavivaita apaniro, ikinkishiryaaotaro irashaarantya, iro ikovaperotake ontzimimotairi maaroni. Anaanakero ñaantsi ikemavetakari, joshiyakero pankirentsi kaari kithotatsine.

²⁰ Tzimatsiya kemavakerori ñaantsi, oshiyakaaventakeri ookakitapainchari okameethavanetzi kipatsi. Ikempisantanai, joshiyakotakaro

* **4:8** Kantakotajaantachari jaka “okaratzi shookapaintsiri,” aamaaka okaratzi 30 okithoki, pashine okaratzi 60 okithoki, pashine okaratzi 100 okithoki.

aparoni shookapaintsiri, tzimanaintsiri eepiyokiini okithokitanake, pashine osheki piyokineentanaintsiri, pashine oshekiperotanaintsiri okitho.”†

Onkoñaatakoyetai omanakoyevetainchari

(Lc. 8.16-18)

²¹ Ipoña ikantake eejatzi: “Ankoverika ootyaari ootamento, ¿arima antatakotakeri kovitzinaki? ¿Avakotzirima otapinaki? Tera. Aña iro akovi onkoñeetye maaroni inkene amenavaite.

²² Ari onkantyaari eejatzi, ontzimatyee onkoñaatakoyetai omanakoyevetainchari, ooñaarontairo kaari ikemathaveeta pairani.

²³ Kovirori inkemathatairo, inkempisante.”

²⁴ Ikantanakeri eejatzi: “Paamaiyaarora okaratzi pikemakeri. Otzimikari pantzimotantane, jimaperoyetaimikari apaata eeroka.‡

²⁵ Tsikarika itzimi otzimimotakeri, ari ontzimimotziitairi. Iriima kaari otzimimotzi, eekerora iriyaatatyee iriñeero eero ontzimimoperoyetairi.”§

Joshiyakaaventziro Jesús oshooki pankirentsi

²⁶ Ipoña ikantanake eejatzi Jesús: “Tzimatsira oshiyari ipinkathariventantai Pava. Oshiyatyaarira aparoni shirampari pankitzirori pankirentsi,

²⁷ imayira tsireni, inkakitamanai. Temaita iriyotero tsika okanta oshookantanakari ivankire.

²⁸ Apanirora oshookavaitzi, etanakyaaaro oshitovanake iryaani oshi, impoña ompovainkaryaanake, tzimanake osheki okithoki.

²⁹ Onkantya osampatake, monkarapaitetapaaka iravatantaityaarori.”

Joshiyakaaventaitziro okitho incható iryaanitatsiri

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ Ikantanake eejatzi Jesús: “¿Opaitama oshiyari eejatzi ipinkathariventantai Pava? ¿Opaitama noshiyakaaventemirori?

³¹ Oshiyatyaarora aririka ampankitero iryaanitatsiri okitho pankirentsi. Okantaveta iryaani onaveta,**

³² aririka ampankitakero, oshookanake, anaanakero pashine pankirentsi, antaro onkantayetya oteva, ari irimavoshiyetyaari tsimeri otsimankatapeshitake.”

¿Opaitama joshiyakaaventantarori Jesús iñaaventayetziri?

(Mt. 13.34-35)

³³ Ari ikantapiintatya Jesús joshiyakaaventayetziniri atziri okaratzi jiyotaayetziriri. Kapicheenirika inkemathayetakero atzirriite, kapicheenira iriyotaayeteri. Oshikirika inkemathayetakero atzirriite, oshekira iriyotaayeteri.

³⁴ Tekatsi aparoni okaratzi ikamantantziri kaari joshiyakaaventzi. Iriima iriyotaane, ikemathatakaakeri maaroni otzimi jiyotaantayetakeri.

Joimarentziro Jesús tampyaa

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

† 4:20 Pamenero kantakotachari janta versículo 4.8. ‡ 4:24 Okaratzi ñaaventakotachari jaka, jiroka okantakota: Kapicheenirika pinkempisantavakero nokantakemiri, kapicheeni piyotairo. Irooma pinkempisantaperotavakerika, osheki piyotavakeri, eekero niyotakaaperotanakityeemiro. § 4:25 Jiroka okantakotziri okaratzi iñaaventaitziri jaka: Ikaratzi iyotavakerone niyotaakeriri, eekero niyotakaaperotanakityeeri. Iriima kaari kempisantavakerone niyotaavetakariri, irimaperotya eero jiyotairo. ** 4:31 Iro ikantakoitzi jaka “okitho iryaanitatsiri pankirentsi” paitachari mostaza, shookatsiri inampiki pashine atziri.

³⁵ Okanta osheetyaanake, ikantanairi iriyotaane: “Thame amontyagai intatsikeronta.”

³⁶ Aritake jatanai maaroni piyotzimentakariri. Tema aritake isaikake irirori pitotsiki montyaakotaiyanaani. Tzimatsiya oyaatanakeriri ikenakoyetanake pashineki pitotsi.

³⁷ Ari omapokapaakari iniroite tampyaa, otamakaanake antaro, otetaatapaaka jiŋaa pitotsiki, irootzimatake intsitsiyakote.

³⁸ Jovakiryagaitanakeri jimayira poopaki pitotsi, jotziitotaka, ikantaitziri: “¡Iyotaanarí! ¡Antsitsiyakotatyé!”

³⁹ Piriintanaka Jesús, iŋaanatanakero tampyaa, ikantziro: “¡Aritapaake pitampyaatake!” Ikantzitanakaro inkaare eejatzi: “¡Pimairyaa!” Avisanake tampyaa, mairyaatanai inkaare.

⁴⁰ Ikantziri iriyotaane: “¿Opaitama pitharovantanakari? ¿Tekerama paventaari Pava?”

⁴¹ Osheki iŋaapinkathatanakeri, ikantavakaiyani itharonkakiini: “¿Ipaitatyakama irika joimairentantarori tampyaa, joimairentziro eejatzi inkaare?”

5

Gadara-satzi jaakiri peyari (Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ Areetapaaka Jesús intatsikero inkaare, inampiki Gadara-satzi.

² Iro jaatakotapaakitziini, ishiyashitavakari jaakiri peyari ipoŋaakaro kitataariki,

³ ari isaikavaitziri irirori. Te iravaaveeteri joosoveetantari ashirotha.

⁴ Itzimpeshiro joosoveetantari iitziki eejatzi irakoki. Tekatsira kitsirinkerine.

⁵ Ari ikantaitatyaani maaroni kitaite eejatzi tsireni, ikenayetzi otzishiki, kitataariki, ikaimavaitzi, itotakaayetaro mapishetapayeeni.

⁶ Ikanta iŋaavakerira ipokake Jesús, ishiyashitavakari, jotypeerovashitapaakari.

⁷ Ikaimapaake shintsiini, ikantzi: “¡Jesús, Itomi Pavaperotatsiri, tera nonkove povashinonkaina! ¿Tsikama pinkantaajatenaka?”

⁸ Tema ikisapaakitziiri Jesús, ikantapaakeri: “¡Piyaate peyari!”

⁹ Ipoŋa josampitanakeri: “¿Tsikama pipaitaka?” Ari jakanake peyari, ikantzi: “Nopaita ‘Oshekyaanzi,’ tema osheki nokarataiyini.”

¹⁰ Eekero ikantanakitzi peyari: “Te nonkove pomityaantena pashineki nampitsi.”

¹¹ Ari ipiyotaka tyonkaarikiini osheki chanco ishintaraiyini.

¹² Ikantaiyini peyari: “Pomityaantena janta chanchoki.”

¹³ Ari ikantzi Jesús: “Pimatero.” Arira ishiyeeyanakani chanco imperetatzi otzishi, mitagaiyapaakani inkaareki, ari ithonka ipiinkake. Aamaaka ikaraveta 2,000 chanco.

¹⁴ Itharovaiyanakeni amaakoventariri, shiyeeyanakani ikamantantapaake nampitsiki, ikamantakeri eejatzi maaroni saikayetatsiri irovaneki. Pokaiyanakeni iramenero avisaintsiri.

¹⁵ Ipokashiitanakeri Jesús, iŋeetapaatziiri jaakavetari peyari. Isaikake, ikithaataa, kameetha ikantanaa. Itharovakaapaakari iŋaapaakeri.

¹⁶ Ikaratzi ŋaakeriri inkaaranki ikamantavakeri pokayetaintsiri, ikantzi: “Piŋaakeri irika, iriitake Jesús ovavisaakotairiri. Joviinkakaantake eejatzi osheki chanco.”

¹⁷ Ikantaitanakeri Jesús: “Piyaatai, te nonkove pisaikimotena.”

18 Ipoña jotetana Jesús pitotsiki. Ikantavetavaari jovavisaakotairi: “Nokovi noyaatanakemi.”

19 Jakanake Jesús, ikantzi: “Eero poyaatana, piyaatai pisheninkaki. Pinkantapairi: ‘Jineshinonkataana Pinkathari.’”

20 Jimatakero jaakavetari peyari, jatai inampiki paitachari Decápolis, ikamantapairi maaroni atziri, ikantapairi: “Jovavisaakotaana Jesús.” Ipampoy-aaminthaitanakeri ikemaitzirira ikantayetapairi.

Irishinto Jairo opoña tsinane antzitakeriri iithaare Jesús

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 Ikanta ipiya Jesús ipoñagaaro intatsikero. Ipiyotzimentavaari osheki atziri inkaarethapyaaki.

22 Ari jareetapaakaya jevatatsiri japatopiintaita ipaita Jairo. Jiñaapaakeri Jesús, jotypeerovashitapaakari,

23 ikantapaakeri: “Onkamatyee nishinto. Nokovi piyaate pantantaiyaaro kapicheeni pako, eshitakotaita.”

24 Ari jiyaatanake Jesús, iro kantamaitacha joyaatanakeri osheki atziri, janavyiimatanakeri.

25 Okanta aparoni tsinane osokaavaitachari, tzimakotake 12 osarentsi omantsiyavaifake,

26 osheki jaaventaveetakero, aperotakero tzimimovetarori opinaventa. Amenaashivaitaka, eekero iyaatatzi omantsiyatzi.

27 Okemake iroori iñaaventaitziri Jesús, ikantaitzi: “Ovashinchaantaneri inatzi Jesús.” Osatekantanakeri atziri okenashitanakeri itaapiiki, antzita-paakeri kapicheeni iithaare.

28 Tema okantashiretanakitzi iroori: “Aririka nantzitakeri iithaare, ari neshitakotai.”

29 Apathakero eshitanake osokaavaiveta.

30 Jiyotzitanaka Jesús tzimatsi ovashinchaashitakeri ishintsinka, josampitanakeri oyaayetakeriri, ikantziri: “¿Niinkama antzitakenarori noithaare?”

31 Jakanakeri iriyotaane, ikantzi: “¿Tema piñeeri janavyiimatakemi atziri? Eekero pikantatzi: ‘¿Niinka antzitakenarori noithaare?’”

32 Eekero jamemenatanakitzi Jesús, iriñeeri antzitakeriri iithaare.

33 Okanta tsinaneka oñaapinkathanakeri Jesús, okavaitanaka. Tema iro jovashinchagai. Iyaatashitanakeri, otyeerovashitapaakari, okamantakotapaaka.

34 Ikantanakero irirori: “Tsinané, ovashinchagaimi paventaane. Kantatsi piyaatai, kimoshire pinkantanaiya, aritake eshitakotaimi.”

35 Tekera inthonkero Jesús iñaanatziro, areetaiyapaakani poñeenchari ipankoki Jairo. Ikantapaakeri: “Kamakera pishinto. Eerora poñaashirenkashivaitari iyotaantaneri”

36 Ikanta ikemavakera Jesús ikantaitapaakeri, ikantanakeri Jairo: “Eero povashireta, paventaiyaana naaka.”

37 Tekatsi ishinete iroyaatanakeri. Intaani jaanakeri Pedro, Jacobo, Juan. Iriitake Juan irirentzi Jacobo.

38 Ikanta jiyaatake, areetaka ipankoki Jairo. Iñaapaatziri jakivaamashitaka atziriite, jiraakotaiyaroni.

39 Kyaapaake Jesús, ikantapaakeri: “¿Opaitama piraantaiyarini? Te onkame, omakoryaatzi.”

40 Thainkashire jovaveetanakeri Jesús. Jomshitovapaakeri maaroni. Intaani isaikanake ashitarori, eejatzi iriyotaane. Ikyashitanakero jonoryeetakerora eentsi.

41 Joirikavakotapaakero, iñaanatzimaitaro, ikantziro: “¡Talita cumi!” (akantziri aaka: “Eentsi, pimpiiriinte.”)*

42 Piriintanaa eentsika, aniitanai. Tema tzimake 12 osarentsite, irootake aniivaitantanaari. Ipampoyaaminthatanakeri ikaratzi ñaakerori.

43 Ikantzi Jesús: “Pimperoota ovarite.” Ipoña ikantanakeri eejatzi: “Tera nonkove pinkamantayeteri atziriite.”

6

Ipiyaa Jesús Nazaret

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

1 Ikanta Jesús ipiya inampiki, ari joyaatairi maaroni iriyotaane.

2 Okanta aparoni kitaite jimakoryaantaitari, jiyotaantake Jesús japatotapi-intaita. Ipampoyaaminthataitakeri. Ikantayeetzi ikemaitzirira: “¿Tsiaktya jaakerori jiyotanantakari? ¿Niinkama matakairiri kaari iñaapiintaitzi?”

3 ¿Tema iriitake añaapiintzi josheronkayetziro inchakota? ¿Tema iri otomi María? ¿Tema añaari Jacobo, José, Judas ipoña Simón, iriitake irirentzipayeeni? ¿Arira akarayetziro iritsiro anampitaro jaka?” Ari opoña te inkempisantaiteri Jesús.*

4 Iro ikantantanakari: “Ari jashi jovatziro kamantantaneri, te iriñaapinkathaiteri isaikayetzira isheninka.”

5 Irootakera kaari okantanta Jesús iroñaakantero ishintsinka janta. Te iroshekiperote mantsiyari jovashinchaake jantantanakari kapicheeni irako.

6 Antaro jovashiretakotakari ikaratzi kisoshirevaitatsiri, kaari kovatsine inkempisantai. Iroora ikenantanakari jiyotaantayetzi pashineki nampitsi tzimayetatsiri janta.

Jotyaantaitziri iyotaari

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

7 Ipoña Jesús japatotakeri 12 iriyotaane. Ipasavyaakari ishintsinka inkit-sirinkantyaariri irirori peyari. Jotyaantakeri, intsipatavakaayetanakya inkarate apite.

8 Ikantavakeri: “Eerora paanake pitharate, povarite, eejatzi piireekite, intaani paanake pikotzi.

9 Eero okantzi paanake eejatzi pashine piithaare. Aparoni pinkyaantanakya pi-zapato-te.”

10 Ikantzitavakari eejatzi: “Pareetakyaarika aparoni pankotsi, arira pi-maapiintatye, irojatzi pavisantakyaari pashineki nampitsi.

11 Eerorika jaakameethaitzimi, eerorika ikempisantaitzimi eejatzi, pavis-apithateri. Potekanairo piipatsikiite, iro iriyotantyaari te inkempisanterri Pava. Iriira irimaperoitai irovasankitaiteri apaata, anaanakero inkantayee-tairi Sodoma-satzi ipoña Gomorra-satzi. Omaperora.”

12 Ikanta jiyaayetakera iriyotaane Jesús ikamantayetairi atziri irovashaantairo ikaariperoshireyetzi.

13 Jovvisaakoyetake jaakiri peyari, jovashinchaayetai eejatzi osheki mantsiyari jotziritantari yeenkantsi.

Ikamantakari Juan oviinkaatananeri

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

* 5:41 Irootake iñaavaitakeri Jesús, tema arameo onatzi jiñaanetari irirori. ikantaitzitari eejatzi Santiago.

* 6:3 Jacobo, irijatzira

14 Areetakotakari pinkathari Herodes okaratzi Jesús jantayetziri. Tema ikantayeetake: “Añagaira Juan oviinkaatanereri. Piñeeri otzimi ish-intsinka.”

15 Pashine kantayetsiri: “Elías inatzi.” Ikantayeetzi eejatzi: “Aamaa iriitake pashine kamantantanereri.”

16 Ikanta ikemakera Herodes ikantayeetakeri, ikantanake irirori: “Iriitakera añagaatsi Juan nothatzinkakaantakeri.”

17 Opoñaantzitakari Herodes jashitakotakaantziri Juan, okantakaantziro Herodías, iinantavetari Felipe irirentzi Herodes. Irootake jünantaariya Herodes irirori.

18 Tema ikaminaantavetatyá Juan, ikantavetakari Herodes: “Te onkameethate piinantaara iina pirentzi.”

19 Iro opoñaantari okisaneentziri Herodías, okovake ovamaakaanterimi.

20 Irootake jashitakotzitakaantantakariri Herodes. Iro kantamaitacha Herodes iniroite jiñaapinkathatakeri Juan, jiyotzi kameethashireri ini, itasorentsitakaane Pava jinatzi. Tera inkove irovaiteri. Tema maaroni ikaminaavetariri, okompitzimoshiretakari Herodes. Ari jeshiventavetaro ikempisantziri.

21 Opoña aparoni kitaite, joimoshirenkavetaro Herodes itzimantakari pairani. Ipokaiyakeni ikaratzi ipinkatharentsiti, ipokake ijevare ovayiriite Roma-satzi, ipokake jevayetsiri Galilea-ki. Ovaiyakani.

22 Opoña okyaapaake ishinto Herodías jovaiyanira, amasheetapaake, ooki-motapaakari Herodes amasheetane, ari ikempitakari itsipatakari jovaiyani. Ikantanakero Herodes: “Ari nompakemi opaitarika pinkampitenari.”

23 Eero namatavitzimi, jiyotzi Pava kyaaryoo nokantzi. Iroorika pinkovemi okaratzi nopinkathariventziri, arityaami onkantake nompemi kashetani.”

24 Iyaatashitanakero iniro, okantapaakero: “¿Opaitama nonkampiteriri?” Okantanake iroori: “Pinkampiteri iito Juan oviinkaatanereri.”

25 Piyapaaka evankaro, okantapaakeri: “Nokovi pimpenaro iito Juan, povakenaro matzitaki.”

26 Jovashiretanaka antaro pinkatharika. Tema maaroni ikemaitakeri inkaaranki, ikantakerori evankaro, tekatsi inkenakaanairo, ontzimatyé impero okovakotakeriri.

27 Jotyaantake ovayiri iramakeneri iito Juan.

28 Jatanake ovayiri jashitakoyeetzirira Juan, ithatzinkapaakeri, jamakotakero iito matzitaki. Ipaitakero evankaroka, aanakenero iniro.

29 Ikanta ikemaiyakeni iriyotaane Juan-ni. Pokaiyakeni, ikitatairi.

Jovakaari Jesús 5,000 shirampari
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

30 Aritake areeyetaa irotyaantane, apatotapaa maaroni isaikira Jesús, ikamantapairi okaratzi jantayetakeri.

31 Eekero ipokaminthatatzi atziri, piyayetacha pashine. Te onkantapainte iriyaataiyeeni Jesús irovaiya. Irootake ikantantanakariri Jesús iriyotaane: “Thame aate tsika te inampiitaro, amakoryaavakeeta kapicheeni.”

32 Otetaiyanakani pitotsiki, jataiyini.

33 Iro kantamaitacha, osheki amenakotavakeriri jiyaatanake, jiyotavakeri. Shiyeeyanakani ikenaiyake avotsiki, ipoñaanakaro nampitsiiteki. Iri etaikyaroni jareeta, apatotaiyapaakani.

³⁴ Ikanta jareetapaaka Jesús, jiñaapaatziiri ipiyotaiyakani. Jetakoshiryaa-paakari. Tema ikempitakityaari oisha eerorika itzimi aamaakoventyaarine. Jiyoatayetapairi eejatzi.

³⁵ Aritake sheetyaanake, ipokashitapaakeri iriyotaane, ikantapaakeri: “Iyotaanari, asaikatziira jaka tsika te inampiitaro.

³⁶ Pinkaratero piyotaantzi, iriyaataita atziripayeeni nampitsiki iramanante iroyaari.”

³⁷ Ari ikantake Jesús: “Pimperu eeroka iroyaari.” Ikantziya: “¿Pikovatziima niyaate namanantakite novakayaariri? Oshekira ovinaro, eero janteta kireeki aamaaka 200 denario ompinatyaari, novakaantyaariri maaroni.”

³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Tsika okaratziika tanta jamanontakari atziriite? Piyaate pamenakitero.” Ikanta jamenakitziro, ikantziri: “Tzimatsi 5 tanta, ipoña apite shima.”

³⁹ Ikantzi Jesús: “Pomisaikeri maaroni atziri onatsiryaaapankaatake kataroshimashi, pinashiyetayarira pomisaikayeteri.”

⁴⁰ Ari jimatakeri. Tzimatsi nashiyetainchari isaikayetake aamaaka ikaratzi 100 atziri, jimataka eejatzi pashine aamaaka ikaratzi 50 atziri. Ari ikantayetakeriri, jomisaikakeri maaroni.

⁴¹ Ipoña Jesús, jaakotanakero 5 tanta okonovakarira apite shima, amenanake inkiteki, ipaasoonketanake. Ipetoryaakero tanta, ipakeri iriyotaane, jovavisaakeneri irirori atziripayeeni. Ari ikempitaakeriri eejatzi shima, jantetaakari maaroni.

⁴² Maaroni jovaiyakani, kemaneentaiyakani.

⁴³ Ijaikiyeetai 12 kantziri okaratzi jovakaantakari.

⁴⁴ Aamaaka ikaratzi 5,000 shirampari ovainchari.

Janiitantaro Jesús inkaare (Mt. 14.22-27; Jn. 6.15-21)

⁴⁵ Ari ikantanairi Jesús iriyotaane: “Thamera, petaiyaaro pimontyagai nampitsiki Betsaida.” Ikantanakeri piyotzimentakariri: “Kantatsira piyaayetai pipankoki.”

⁴⁶ Ikanta jiyaatanaira maaroni atziri, tonkaanake Jesús otzishiki iriñaañaate.

⁴⁷ Aritake tsirenitanake, overaakotaiyaani iriyotaane niyankyaaki inkaare jimontyaakotaiyani. Apaniro isaikake Jesús otzishiki,

⁴⁸ jamenakotakeri iriyotaane, shintsi ikomataiyini oipiyapiyatakotakerira tampyaa. Okanta okifaitzimatake, jiyaatashitairi, janiitantaaro inkaare, inkeshitapairi itaapiiki, iro iravisanakerimi.

⁴⁹ Ikanta jiñeeyavairi, joshiyakaantzi shiretsi inatzi, kaimaiyanakeni,

⁵⁰ tema maaroni otsinkashiryaaanakeri iñaakerira. Ipoña ikantapaakeri Jesús: “Naakatake pokaatsi, eero pitharovi, dontashire pinkantaiyaani.”

⁵¹ Otetapaa pitotsiki, avisainkatanake tampyaa. Ipampoyaaminthataiyakerini.

⁵² Tema tekeraata inkemathatero joshekyaaantakarori Jesús tanta, iro okantakaantziro ikisoshirevaitaiyani.

Jovashinchaantzi Jesús Genesaret-ki (Mt. 14.34-36)

⁵³ Irojatzii jareetantaiyapaakari inampiki Genesaret-satzi.

⁵⁴ Iro jaatakoiyapaakitziini, jiyoitavakeri Jesús.

⁵⁵ Ikamantavakaanaka maaroni nampitarori janta, jamakoyeetakeri mantsiyari inaryaamentoki. Tsikarikara isaiki Jesús, ari jamakoyeetziniriri.

⁵⁶ Omataka ikenayetzira iryaaniki nampitsi, nampitsiki antaro, eejatzi ovaantsiki, jovakoyeetziniri mantsiyari avotsiki, ikantayeetziri: “Pishineteri irantzitavakemiro piithaare kapicheeni.” Tema maaroni antzityetak-eriri iithaare eshitakoyetai.

7

Ovaariperoshiretziriri atziri (Mt. 15.1-20)

¹ Ipoña ipokaiyake Fariseo itsipatakari iyotzinkari, ipoñaayetaka Jerusalénki. Japatoventapaakari Jesús.

² Tema iñaapaakitziri iriyotaane te irantero jametapiintaitari ikivaakota jovaiyanira. Ikishimatapaakeri.

³ Tema okaratzi jantapiintziri Fariseo-payeeni, eerorika ikivaakota, eero jovaa. Irootake jametapiintakari pairani icharineete: Aririka inkove iroya, ontzimatyete inkivaakotavakya, inkitevathatantyaari.

⁴ Aririka irareetaiya jamanantavaitzi, tekera irovapaiyaata, inkivaakoperotapaiya. Tera aparani onkantya jameyetari, ikivayetzitaro eejatzi iriraamento, iyovite, ironkotsimento, imaamento, maaroni.

⁵ Irootake josampitantakariri Jesús, ikantziri: “¿Opaitama ipeyakotantakarori piyotaane jiyotaayetairi pairani acharineete? Noñaapaakeri jovaiyani, te inkivaakotya.”

⁶ Jakanake Jesús, ikantzi: “Kamataviri pinaiyini. Eeroka iñaaventake pairani Isaiás-ni, ikantake josankinatzi:

Iñaapinkathavaantevetashitana atziripayeeni.

Iro kantacha te inkinkishiretakotena kameetha.

⁷ Amenaashivaita jotyeerovayeta iñaapinkathavetana,

Tema jiyotaantashivaitaro jameyetari irirori.

⁸ Pipeyakotakaro eeroka Ikantakaantane Pava, pantashiyetakaro jametayetari atzirite. Pikivayetziro piyovite, piraamento. Oshekira okaratzi pantashiyetakari.”

⁹ Ikantziri eejatzi: “Iroora pantayeperotake pameyetari, pithainkanakero Ikantakaantane Pava.

¹⁰ Okantzi irosankinare Moisés-ni:

Piñaapinkathateri ashitamiri.

Okantzi eejatzi:

Ontzimatyete irovamaiteri kishimavaiterine ashtariri.

¹¹ Iro kantamaitacha eeroka pikantapiintzi: ‘Ankashiyakairirika Pava aireekite, ontzimatyete amperi. Onkantavetakya añeeri irashinonkaavaitya ashtairi.’

¹² Ari pikantakarori eeroka, piyotaashiyetakari atziripayeeni inthainkanta-vaite, te irineshinonkayetairi ashtariri.

¹³ Intaani pantashiyetakaro jameyetari pairani picharine, irootake pithainkantakarori iñaane Pava. Arira pikantapiintatya pantayetziro kempitakarori iroka.”

¹⁴ Opoña ikaimakeri Jesús maaroni apatotainchari, ikantziri: “Pinkempisantaiyeni, onkantya pinkemathatantyaarori nonkanteri.

¹⁵ Maaroni jovayeeetari, te ovaariperoshiretante. Irooma okaratzi amishitovayetziri poñaachari inthomointa, irootakera ovaariperoshiretantatsiri.

¹⁶ Povayempitayaaro iroka.”

¹⁷ Ikanta jiyaataiyeeni atziri, kyaapai Jesús pankotsiki. Ari josampitakeri iriyotaane, ikantziri: “¿Opaitama poshiyakaaventakeri?”

18 Jakanake Jesús, ikantzi: “¿Tema pinkemathatavakero eejatzi eeroka? ¿Tema piyote eeroka te ovaariperoshiretantzi okaratzi jovayeetari?”

19 Tekatsira onkantero ashire, intaani okeniro asheetoki, irojatzí oshito-vantanaiyaari.” Iro jiyotaantakeri Jesús, tema te onkaariperote okaratzi jovayeetari.

20 Ipoña ikantanake eejatzi: “Irooma aririka ankinkishiretya antakairi asheninka kaariperori, irootakera ovaariperoshiretantatsiri.

21 Tema inthomointa ashireki opoñaayeta, okempitaya: kaariperori kinkishiretaantsi, kaari kinataantsi, mayempitaantsi, ovantaantsi,

22 koshtaantsi, mashithataantsi, kaariperoshiretaantsi, amatavitaantsi, mayempiryookitaantsi, samakoneentaantsi, kishimataantsi, asagaaventaantsi, masontzishiretaantsi.

23 Tema okaratzi ikinkishiretapiintaka atziri kaariperori onatzi, irootake iñaantarori ovaariperoshirevaiziri. Tema inthomointa ishireki opoñaayetaka irokapyeeni.”

Aventaari Pava Sirofenicia-sato

(Mt. 15.21-28)

24 Opoñaashitaka ikenanake Jesús nampitsiki paitachari Tiro, irojatzí janta Sidón-ki. Ari isaikapaake aparoni pankotsi, te inkovavetya inkemakoiterimi. Iro kantacha te onkante iromanakotya.

25 Tema janta zzimatsi aparoni tsinane, jaakiri peyari oshinto. Okemakotavakeri iroori Jesús, iyaatashitanakeri, otyeerovashitapaakari.

26 Kaari judío iroka tsinane, opoñaatya iroori pashineki nampitsi opaita Sirofenicia. Okantapaakeri: “Jesús, povashinchagainaro nishinto, jaakatzi-iro peyari.”

27 Ikantanakero irirori: “Apaata tsinane. Tema ikantaitakeranki: Te aapithateri irovarite eentsi amperi otsitzi iroyaaro, apaniro jovaro irirori irojatzí inkematzii tantakyaari.”*

28 Ipoña akanake tsinane, okantziri: “Omaperotatya pinkathari. Ari ikatziyapiintari otsitzi irirori jantyaatziini, jovayetaro ovaritentsi jookakaantayetziri eenchaaniki.”

29 Ikantzi Jesús: “Ari okanta, omaperotatya pikantakeri. Kantatsi piyaatai, ari piñaapairo pishinto, eshitakotai iroori.”

30 Okanta iyaatai tsinane opankoki, oñaapairo ishinto onoryaaka omaamentoki, eshitakotai.

Jovashinchagairi Jesús omatayempivetari

31 Ipoña jovaanaa Jesús isaikavetapaakara nampitsiki Tiro, ikenanairo Sidón-ki, Decápolis-ki irojatzí jareetantaari Galilea-ki.

32 Ari jamaitakeneri aparoni atziri matayempiri, kisovaanteri inatzi eejatzí. Ikantaitapaakeri: “Jesús, pantantavakyaari kapicheeni pako.”

33 Ipoña Jesús jaanakeri jantyaatziini, josaantantakari irakoimpeki iyempitaki, jotziritantakari ichoore ineneki.

34 Amenanake inkiteki, jovineenkatanaka, ikantziri: “¡Efata!” (akantziri añaneeki aaka: “ovitaryagaiyaata.”)

35 Apathakero ivitaryaanaka iyempita, te inkisovaantetanai eejatzí, kantana iñaavaitzi.

36 Ikantavetakari Jesús: “Eerora pikamantakotana.” Iro kantacha ipiyathatakari, ikamantakeri maaroni atziri.

* 7:27 Iriira joshiyakaaventyeetzi judío-payeeni, ikempitari eenchaaniki. Iriima kaari judío-tatsine ikempitari otsitzi.

37 Ipampoyaaminthaitanakeri Jesús, ikantayeetzi: “¿Opaitama okameethatantari jantziri irika? Ikemakagairi matayempitari, iñaavaitakagairi eejatzi kisovaanteri.”

8

Jovakaari Jesús 4,000 shirampari (Mt. 15.32-39)

1 Ikanta japatotaiyanira osheki atziri, thonkapaaka irovarite. Ikaimakeri Jesús iriyotaane ikantziri:

2 “Antaro netakoshiretakari atziripayeeni. Tema mavatake kitaite itsipatakana jaka, tekatsitapaake irovaiyaari.

3 Aririka notyaantairi, ari aakeri itashe avotsiki, tema tzymayetatsi poñaachari intaina.”

4 Jakanake iriyotaane, ikantziri: “¿Tsikama ayeka ovakaiyaariri jaka tsika te inampiitaro?”

5 Josampitziri Jesús: “¿Tsikama okaratzi tanta tzymatsiri?” Ikantaiyini irirori: “Tzymatsi 7.”

6 Ipoña jomisaikakaantakeri Jesús maaroni atziri kipatsiki. Jaakero 7 tanta, ipaasoonkeventakero, ipetoryaakero, ipakeri iriyotaane jovavisaakeneri atziripayeeni irirori.

7 Tzimitacha eejatzi tsikarika ikaratzi shimaaniki. Ipaasoonkeventakeri eejatzi, ipayeetakeri atziripayeeni.

8 Ovaityakani maaroni, kematziiitayakani. Ijaikitai okaratzi tzymakaantapaintsiri 7 kantziri.

9 Maaroni ovainchari aamaaka ikaratzi 4,000 shirampari. Ari jomityaan-tayetairiri.

10 Ipoña jotetanaa Jesús pitotsiki itsipatanaari iriyotaane, montyaakotanaa intatsikeronta opaitara Dalmanuta.

Ikovakoyeetzi Jesús intasonkaventante (Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

11 Ipoña ipokaiyapaakeni Fariseo, iñaanaminthatapaakeri Jesús, ikovi iriñeero intasonkaventante, iro iriyotantaityaari omaperotatya opoña itasorenka inkiteki, tema iñaantatyaari.

12 Jovineenkatanaka Jesús, ikantzi: “¿Opaitama ikovantari iriñeena nontasonkaventante irikapayeeni? Eero noñaakimaitari. Omaperora.”

13 Piyanaka Jesús, montyaakotanaa.

Shineyakairori itantane Fariseo (Mt. 16.5-12)

14 Ari ipeyakotanakaro iriyotaane iraanontanakyaami tanta, intaani jaamatsitanake aparoni janta ipitoki.

15 Ari ikantzi Jesús: “Ontzimaty paamaventyaaro shineyakairori itantane Fariseo eejatzi irashi Herodes.”

16 Ari iñaanatavakaiyani iriyotaane, ikantavakaa: “Kaarima amantaka tanta.”

17 Ikanta Jesús jiyotake ikantavakaari iriyotaane, ikantzi: “¿Ipaitama pikan-tavakaamentari: ‘Kaari amantaka tanta?’ ¿Tema pikemi? Kisoshire pikan-taka.”

18 Tzimavetacha poki te piñaante, tzimavetacha piyempita te pinkeme. ¿Tema pinkinkishiryeeero noshekyaan-takarori tanta?

19 Tema 5 tanta tzimavetacha, iro kantamaitacha jovaiyakani 5,000 shirampari. Piyoyagairo okaratzi tzimakaantapaintsiri. ¿Tsikama okaratzi kantziri jaikitaachari?" Ikantaiyini: "12 kantziri."

20 "Eejatzi nokempitaakero, karavetachari 7 tanta, jovaiyakani 4,000 shirampari. Piyoyagairo tzimakaantapaintsiri. ¿Tsika okaratzi kantziri pijaikitairi?" Ikantaiyini: "7 kantziri."

21 Ari ikantziri: "¿Tekerama pinkemathateroota?"

Jovashincheetziri mavityaakiri

22 Areetaka Jesús nampitsiki Betsaida. Jamaitakeri mavityaakiri, ikantaitapaakeri: "Pantantanakyaari kapicheeni pako."

23 Ipoña Jesús, jakathavakotanakeri. Jaanakeri othapiki nampitsi. Ichoontaakitakeri, jantantakari kapicheeni irako. Josampitzimaitari: "¿Kantatsi pamene?"

24 Ari jamenanake, ikantzi: "Amenavetaana, noñaavetaari atziri janitaiyini, iro kantamaitacha te inkoñaaperote, joshiyakaro incható."

25 Ipoña japiitakeri ipampitaakitzi, iñaantaari jamenakagairi eejatzi. Ari jeshitakotanake, koñaatanai jameni intaina, iñaanairo maaroni.

26 Jotyaantairi, ikantavairi: "Eerora pikenanai nampitsiki, te nonkove pinkamantakotena."

Jiyotake Pedro: Cristo inatzi irika Jesús

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Ipoña jovaanaka Jesús, itsipatanaari iriyotaane, iriyaatero maaroni nampitsi saikatsiri Cesarea-ki inampitsiteki Filipino. Okanta niyanki avotsi josampitakeri iriyotaane, ikantziri: "¿Ipaitama ikinkishiretakotanari atziripayeeni?"

28 Ari jakaiyanakeri: "Ikantayeetzi Juan-ni oviinkaatananeri pinatzi, ikantayeetzi eejatzi Elías pinatzi. Tzimatsi kantayetatsiri eejatzi pashine, kamantananeri piriintaacha."

29 Ipoña josampitanakeri irirori, ikantziri: "¿Opaita pikinkishiretari eeroka?" Ari jakanake Pedro: "¡Cristo pinatzi!"

30 Ikantzi Jesús: "Eerora pikamantakotana."

Iñaaventziro Jesús inkame

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 Ari jetanakaro Jesús ikamantziri iriyotaane onkarate avishimoterine, tema iri apaniro paitaincha Itomi Atziri. Ikantziri: "Oshekira noñeero noñaashitakoventyaami. Osheki inkisaneentena pinkatharipayeeni, eejatzi ijevarepayeeni omperatasorentsitaari, eejatzi ikaratzi iyotzinkariite. Irova maakaanfena. Iro avisavetakya mava kitaite, añaana."

32 Ari ikantakeriri, te iromanero. Ipoña Pedro, jaanakeri Jesús jantyaatzini, ikovavetaka inkaminairimi.

33 Ipthokapithatanakeri, jamenanakeri iriyotaane, ikisathatanakeri Pedro, ikantziri: "¡Piyaate Satanás! Tera poshoretaro eeroka ikovakaantziri Pava, intaani poshoretaro ikovayetziri atziriite."

34 Ipoña ikaimakeri Jesús piyotzimentakariri, ikaimakeri eejatzi iriyotaane, ikantakeri: "Tzimatsirika kovatsiri intsipatyana irovashaantari ikovashiyetari irantero. Onkantavetya impaikakoiterimi, intsipatyana."

35 Ikaratzi etakovaitachari apaniro jantayetziro inevetashiyetari, ari impyashitakya. Iriima inkarate kamimentenane, okantakaanziro ikempisanziro Kameethari Ñaantsi, aritake iravisakoshiretai.

36 Amenaavaitashitara iñeetziro otzimimotantzi osheki ovaakarontsi tzimayetatsiri jaka kipatsi, impoña iriñeetairo impeyaashiitaiyaaro añeentarentsi.

37 ¿Kantatsima impinakoventaitya eero iñaantaitaro impeyashitaitya?

38 Tema ikaratzi pashikiventakotanari naaka iñaaventaina kaariperoshireriki atziri, ari nonkantzitaiyaari naaka eejatzi nompashikiventairi apaata aririka nompiye namairo irovaneenkaro Ashitanari nontsipataiyaari maninkariite, tema naaka Itomi Atziri.”

9

1 Ipoña ikantanake eejatzi Jesús: “Kyaaryoora, tzimayetatsi pikaratzi jaka, tekeraata pinkameeta, ari piñaakero ishintsinka Pava tsika ikanta ipinkathariventantzi.”

Ishipakiryiimotakeri Jesús iriyotaane

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

2 Okanta avisanake 6 kitaite. Tonkaanake Jesús otzishiki, jaanakeri Pedro, Juan, ipoña Jacobo. Ari ishipakiryiimotakeriri.

3 Kitamaro okantanaka iithaare, tekatsi ankempitakaantya okitamaronanaka.

4 Iñaatziri Elías itsipatapaakari Moisés, ikinkithavaitakaapaakeri Jesús.

5 Iñaavaitashitanaka Pedro, ikantanakeri Jesús: “Iyotaanarí, omapero okameethatzi pamaiyakena jaka. Kameetha novetsikaiyemine mava pankoshetantsi: aparoni pashitya eeroka, aparoni irashitya Moisés, irashitya aparoni Elías.”

6 Tema itharovaiyanakitzini, irootake iñaavaitashivaitantanakari.

7 Ipoña opokapaake menkori otsimankakotapaakeri. Ikematzi ikantaitzi: “Notomi inatzira irika netakokitari, pinkempisanteri.”

8 Ipoña jamenaperovetaiyanaani, tekatsi iriñaanai, intaani Jesús.

9 Ikanta joirinkaiyaanira otzishiki, ikovakotakeri eero ikamantantziro iñaakeri irojatzi apaata aririka irañagai. Tema irika Itomi Atziri ari irañagai inkamavetakya.

10 Irootake eero ikamantakotantari, iro kantacha osheki josampitavakaiyakani irirori tsika opaita ikantakotziri Jesús, ari irañagai inkamavetakya.

11 Ipoña josampitaiyakeri, ikantziri: “¿Opaitaka ikantakotziri iyotzinkariite iriira eevatapaintsine Elías impoke?”

12 Ari jakanake Jesús, ikantziri: “Omaperotatya, iriitakera eevatapaintsine Elías impoke, irovatampatzikatantapaake. ¿Tsikama okantzika josankinatakoyetakena pairani? Tema okantzi: ‘Irika Itomi Atziri, osheki inthainkavaitaiteri.’

13 Pinkeme, aritakera pokake Elías. Osheki imaimaneetavakeri, imonkaratakeri okaratzi josankinatakoyetakeriri.”

Jovavisaakotziri Jesús eentsi jaakiri peyari

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

14 Ikanta jareetaa Jesús jookanakeri iriyotaane, iñaapaatziri ipiyotzimentakari osheki atziri itsipatakari iyotzinkariite iñaanaminthatziri.

15 Ikanta iñaavairira ipokai Jesús, ipampoyavairi, ishiyanaka irovethavaiyaari.

16 Josampitapaakeri Jesús, ikantzi: “¿Ipaitama piñaanatzimentziriri?”

17 Akanake aparoni, ikantanake: “Iyotaanarí, namatziimiri notomi jaakiri peyari, te onkantai iñaavaitai.

18 Impokashitapairirika, osheki jomposakaavaitari kipatsiki. Ishimorepaantevaitakaari, jatsikaikivaita, ikisotakairi. Nokantavetakari piyotaane irovavisaakotainari, te irimateri.”

19 Jakanake Jesús, ikantanake: “Tetya pinkempisantaiyeni eeroka. ¿Tsikapaitema piyote? Pamakeri jaka eentsi.”

20 Jamaitapaakeneri. Ikanta peyari iñaapaakerira Jesús, jompetatakaanakari shintsiini eentsika, tyaanake, ipinaavaita kipatsiki, ishimorepaantevaitanake.

21 Josampitanakeri Jesús iriri eentsi, ikantziri: “¿Tsikapaitema jetantanakari peentsite?” Ikantzi: “Ari ikantzita ovakera jeentsitapaake.

22 Itaakaavavetakari paampariki, ipiinkavaitzi eejatzi jiñaaki, ikovi irovamayerimi. Kantatsirika pineshinonkatyaana, pimatero.”

23 Ikantziri Jesús: “¿Opaitama pikantantarori ‘Kantatsirika...?’ Aririka pinkempisantanai, aritake omatakya maaroni.”

24 Ipoña ikaimanake shintsiini iriri eentsi, ikantanake: “Kempisantavetachana, terika nokempisantaperotzi, pinkempisantakaaperotaina eeroka.”

25 Eekerora iñaatzi Jesús ipokaiyapaakeni atziri, ikisathanakeri peyari, ikantanakeri: “Pintainaryeeyaari eentsi, eerora pipiyashitaari eejatzi.”

26 Ikaimanake shintsiini peyari. Ikamanatakaanakeri eentsika. Osheki kantanaintsiri: “Kamake eentsika.”

27 Ipoña jakathavakotanakeri Jesús, jovatziyakeri. Añaanai.

28 Ikanta ikyaapaakera Jesús pankotsi, ari josampitakeriri iriyotaane apaniroini, ikantziri: “¿Ipaitaka kaari nomatantari naaka novavisaakoteri?”

29 Ikantzi Jesús: “Imaperotatya ishintsitzi irika peyari, okovitya aakoveityaaro amane, antziventyaari eejatzi.”

Japiitairo Jesús ikamantakota inkamimotante

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

30 Ipoña jovaanaa Jesús, ikenayetanai Galilea-ki. Tera inkove inkemakoteri atziriite.

31 Tema jiyotaayetatziri iriyotaane, ikantayetziri: “Irootaintsira irakaantaiteri Itomi Atziri, irovaiteri. Avisavetakya, mava kitaite, aritake irañagai eejatzi.”

32 Iro kantamaitachari te iriyotaiyavakeroni okaratzi ikamantavetariri. Tekatsi kovatsine irosampiteri.

Tsika itzimi iriiperotatsiri

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

33 Aretaiyaani Capernaum-ki. Ikanta isaikaiyapainira pankotsi, josampitakeri Jesús, ikantziri: “¿Opaitaka pikantavakaari inkaaranki avotsiki?”

34 Ari imairetaiyakeni irirori. Tema ikantavakaamentatyaaro inkaaranki avotsiki tsikarika itzimi iriiperotatsiri.

35 Saikanake Jesús, japatotakeri 12 iriyotane, ikantziri: “Aririka pinkove piriiperote, poshiyakotyaari ikanta otzikataari, te ipinkathariventantzi irirori.”

36 Jamake aparoni eentsi isaikaiyakenira, ithomaakeri, ikantzi:

37 “Inkarate pairyirori novairo ikempisantaana, impoña irakameethatairi aparoni kempitariri irika eentsi, naakara jaakameethatake. Ari okempitari eejatzi, aririka paakameethatakana naaka, kempiperovaitaka iri paapatziyanaa itzimi otyaantakenari jaka.”

Ari akaratziri kaari kisaneentairi

(Lc. 9.49-50)

38 Ari ikantanake Juan: “Iyotaanari, noñaake chapinki aparoni atziri pairiirori pivairo, jovavisaakotzimaitari jaakiri peyari. Tera añeeri ankarteri jaka, novashaantakaakeri.”

39 Ikantzi Jesús: “Eero povashaantakairimi. Tema ikaratzi tasonkaventantsiri ipairiirora novairo, eerora ikishimataana osamaniityaake.

40 Tema ari akaratziri itzimi kaari kisaneentaine.

41 Aririka inkaminthagaitemi impairyetero novairo, inkantaite: ‘Nom-pakoteri jiñaa jashitaari Cristo.’ Iriira impinaitairi apaata. Omaperora.”

Eero pantakaantziro kaariperori

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

42 “Tsikarika itzimi antakaakerine kaariperori aparoni eentsi aventaanari, oshiyakariri irika jaka, ari irovasankitaayeetairi. Iro kameethatsimi inthayeeteneri mapi ikentsiki, iroviinkaitakeri inkaareki.

43 Iroorika pako pantapiintantyaami kaariperori, povashaantero onkantya pavisakotantaiyaari, pinkempitakaantero pinthatzinkatyeeromi pako. Irojatzí piyaaponthokitantaiyaari inkiteki. Tema te apantyaaro otzimaveta apite pako ompoña piñagairoya apaata irookaitaimi sarinkaveniki tsika pinkantaitatyeeni pintagaiya,

44 tsika janta te inkaamanetapai chovitsi, tsika te intsivakanetapai paampari.

45 Iroorika piitzi pantapiintantyaami kaariperori, povashaantero onkantya pavisakotantaiyaari, pinkempitakaantero pinthatzinkatyeeromi piitzi. Irojatzí piyaaponthokitantaiyaari inkiteki. Tema te apantyaaro otzimaveta apite piitzi ompoña piñagairoya apaata irookaitaimi sarinkaveniki tsika pinkantaitatyeeni pintagaiya,

46 tsika te janta inkaamanetapai chovitsi, tsika te intsivakanetapai paampari eejatzí.

47 Iroorika poki pantapiintantyaami kaariperori, povashaantero onkantya pavisakotantaiyaari, pinkempitakaantero pinkithoryaateeromi poki. Irojatzí piyaapityaakitantaiyaari inkiteki. Tema te apantyaaro otzimaveta apite poki ompoña piñagairoya apaata irookaitaimi sarinkaveniki tsika pinkantaitatyeeni pintagaiya,

48 tsika te janta inkaamanetai chovitsi, tsika te intsivakanetai paampari eejatzí.

49 Tema paamparikira iriñaantayeetyaami maaroni, inkempitakaan-
tatemiro eejatzí okanta katyori.

50 Kameetha okanta tzivi okatyotzi, aririka inkonovaitero tsika ompaitya, eero apantaaro inkatyokantaityaaro. Ari pinkantanaiyaari eeroka ontzimatye pinkempitakotaiyaaro tziviperori, paapatziyavakaiya, tema te apantaro pintzimaventavakaiya.”

10

Jiyotaantzi Jesús ikantzi: te apantyaaro pookero piina

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

1 Ikanta jovaanaa Jesús iriyaatero Judea, ikenanakero intatsikero Jordán. Japatotzimentavaari osheki atziri. Jetapaaro jiyotaayetapairi ikempitapi-intzirora.

2 Ari ipokakeri Fariseo, josampitapaakeri Jesús ikovi inkompitakaiyaarimi, ikantapaakeri: “¿Shinetaantsitatsima aparoni atziri irookero iina?”

3 Jakanake Jesús, ikantanakeri: “¿Opaitama ikantakaantziri Moisés-ni?”

⁴ Ikantaiyini irirori: “Ishinetakaantziro Moisés-ni ookero aina aririka impayeetairo tsika osankinatakota ookavakaantsi.”

⁵ Ari jakanakeri Jesús, ikantanakeri: “Okantakaantziro te pinkempisan-tanete, irootake ishinetantakamirori iroka.

⁶ Tema pairani etantanakari jovetsikantzi Pava, jovetsikakeri shirampari, jovetsikitakaro eejatzi tsinane.

⁷ Iro jookantariri shirampari ashitariri, onkantya iraantyaari iina,

⁸ aparoni ikantanaa jaavakaanaara. Tera apite atziri inkaratanaí, aparó jinanaatzi.

⁹ Irootakera eero okantanta intsiparyeeyaaro shirampari itsipataakaakariri Pava.”

¹⁰ Ikanta isaikaiyini pankotsiki, josampitairi iriyotaane okaratzi ikantak-eri,

¹¹ ikantanake Jesús: “Tsikarika itzimi ookerone iina, aririka iragai pashine tsinane, jimayempiventakero etavetarori.

¹² Ari okempita tsinane aririka ookeri oime, agairika pashine shirampari, omayempitake eejatzi.”

Itasonkaventziri Jesús eentsipayeeni

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Ari jamaitakeneri Jesús eentsipayeeni, ikovaitzi irantantavakyaari kapicheeni irako. Ikanta iriyotaane Jesús ikisathatavakeri amayetziriri eentsi.

¹⁴ Te onimotanakeri Jesús iñaakerira, ikantziri: “Pishineteri eentsipayeeni impokashitenaata. Eero pithañaana. Maaroni kempitaiyaarine irirori, iriítake ñagairone ipinkathariventantzi Pava.

¹⁵ Omaperó, eerorika iñaapinkathaitziri Pava inkempitakoityaari ikantara eentsipayeeni, eerora iñeetairo ipinkatharítai.”

¹⁶ Ithomaavakeri eentsipayeeni, jotzimikapatzitoyetakeri, itasonkaven-tayetakerira.

Evankari ashaarantachari

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Iro iravisantanaiyaarimi Jesús, ishiyashitakari aparoni evankari, joty-eerovashitapaakari, josampitapaakeri: “Kameethari Iyotaantanerí, ¿opaita nantairi noñaantaiyaarori añaantarentsi kantaitaachanerí?”

¹⁸ Ari jakanakeri Jesús, ikantziri: “¿Opaitama pikantantanari: ‘Kameethari pinatzi?’ Apanirora ikantakaaro Pava ikameethatzi, tekatsi pashine.

¹⁹ Aritakema piyotakotakero Ikantakaantaitziri: Eero povantzi, eero pi-mayempitzi, eero pikoshitzi, eero pithaiyakotanta, eero pamatavitantzi, piñaapinkathateri ashitamiri.”

²⁰ Jakanake irirori, ikantzi: “Iyotaantanerí, nothotyaakero maaroni iro-jatzi netanakaro pairani eeniro neentsitapaakeeni.”

²¹ Ipoña Jesús jamenanakeri, jetakotanakari, ikantziri: “Tzimatsi apa-roni kovityaapainchari kaari pantzi. Piyataate pipankoki, pimpimantero maaroni pashitari, pimpashiyetyaari ashinonkaachari. Tema ari piñaairo panintagaiya inkiteki. Pimpokera, poyaatena.”

²² Ikanta ikemavakera, okantzimoneentanakari. Ovashire ikanta ipiyanaa, tema ashaarantzinkari inatzi.

²³ Ipoña Jesús, jamenanake maaroni inampinaki, ikantziri iriyotaane: “¿Osheki opomerentsita iriyaatai ashaarantzinkari ipinkathariventantzi Pava!”

²⁴ Jiyokitziiitanake iriyotaane ikemakerira ikantakeri. Ipoña japiitanakero ikantzi: “Notomiite. ¡Osheki ompomerentsitzimotyaaari iriyaatai tsika ipinkathariventanti Pava aventuraori irashaakaro!

²⁵ Tema eero okantzi inkye piratsi camello imoroki kithapi, iro ovatsipero opomerentsita inkye ashaarantzinkari tsika ipinkatharitzii Pava.”

²⁶ Eekero jiyokitziiitanakitzi iriyotaane, ikantashireyetanake: “¿Tsikama impaityaaka avisakoshiretaatsine?”

²⁷ Jamenanakeri Jesús, ikantziri: “Eerora imatziro apaniro atziri, iriitakera Pava matakayerine. Tema tekatsi pomerentsitzimotyaaarine irirori.”

²⁸ Ipoña ikantanake Pedro: “Jirikatakena maaroni nokarataiyakeni, nookayetanakero okaratzi tzimimoyetanari, noyaataiyakemi.”

²⁹ Jakanake Jesús, ikantanakeri: “Omaperotatya, tzimatsirika kempisan-tanairori Kameethari Naaantsi, kamantakoyetanairori eejatzi, ari okanta jookayetanakarori inampi, irirentzi, iritsiro, ashitariri, iina, ireentsite, irovane,

³⁰ iriitake ñagairone impairi Pava osheki. Osheki onkarate pankotsi, irirentzi, iritsiro, ashitariri, ireentsite, irovane. Onkantavetakya osheki inkisaneentavaitaiteri, tema eero osamani onkanya iriñeero añaantarentsi kantaitaachaneri.

³¹ Tema tzimayetatsi etayetarori iroñaaka, iri ñeerone irimpoiyyetai. Tzimayetatsi eejatzi impoiyyetatsi iroñaaka, iri ñeerone iretayetaiyyaaro.”

Japiitairo ikamantakota Jesús irovamagaiteri

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² Ikanta itonkaiyini ipampithatziro avotsi jiyaatziro Jerusalén-ki. Iriitake eevatatsi Jesús janiitaiyiniira. Ipampoyaaminthataiyakerini iriyotaane, tharovashire ikantaiyani joyaatziri. Ipoña japiitakero Jesús japatotziri 12 iriyotaane, inkamanteri onkarate avishimoterine, ikantakeri:

³³ “Aatatziira Jerusalén-ki. Arira iraaeyeeteri Itomi Atziri irakaanteri ijevare omperatasorentsitaari intsipatakyaari iyotzinkariite, iriyakoventeri irovaiteri, impoña iraaheetanakeri atziriki kaari asheninkata,

³⁴ irishirontzimentavaitaiyyaari, impasavaitaiteri, inchoontavaitaiteri, irovaitakeri. Iro avisavetakya mava kitaite, ari irañagai eejatzi.”

Ikoviri Jacobo itsipatari Juan

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ikanta Jacobo itsipatakari Juan, itomipayeeni Zebedeo, jontsitoka-paakari okarikiini Jesús, ikantakeri: “Iyotaantaneri, nokovi pantainaro nonkampitemiri.”

³⁶ Josampitanakeri irirori: “¿Ippaitama pikoviri nantemiri?”

³⁷ Ikantaiyini: “Tema irootaintsi pimpinkathariventante, pishinetena no-saikanampitemi pakojanoriki nontsipatyaami ampinkathariventante.”

³⁸ Ikantanakeri Jesús: “Tera piyotero opaita pikampitanari. Osheki nonkemaantsityaari naaka. ¿Arima pamavetakero eeroka pinkemaantsitya osheki? ¿Arima pinkempitakyaana nonkame naaka?”*

³⁹ Ikantaiyini irirori: “Aritake nomatakero.” Ikantzi Jesús: “Omapero, irootaintsira pimatero onkarate nonkemaantsityaari,†

* **10:38** Iro ikantakotzi Jesús jaka: “¿Arima pimatakero eeroka pirero kepishaari onkarate nireri naaka? ¿Arima pinkempitakyaana iroviinkaaitena naaka?” † **10:39** Iro ikantakotzi Jesús: “Omapero, aritake pimatakero pirero nireri naaka, aritake pinkempitakyaana iroviinkaaitena naaka.”

⁴⁰ irooma pisaikanampitena nakojanoriki pintsipatyana ampinkathariventante, eero okantzi naaka noshinetaimiro, irashira tsika itizimi ikashiyakaayeetzikari.”

⁴¹ Ikanta ikemaiyakeru pashine iriyotaane, ikisanakeri Jacobo eejatzi Juan.

⁴² Ipoña japatotanairi eejatzi, ikantziri: “Piyotaiyini eeroka tsika ikanta pinkathariyetatsiri jaka, jomperanatanta. Ari ikempitari eejatzi iriiperoyetatsiri iñaapinkathayeetzi irirori.

⁴³ Irooma eerokaite, aririka pinkove piriiperote, iri pinkempitakotya ikantara otzikataari.

⁴⁴ Iroorika pinkove pijevertakaante, iri pinkempitakotya ikantara omperataari.

⁴⁵ Tera iro impokantyaari Itomi Atziri iromperatantya, aña iro ipokantakari inkempitakotyaari otzikataari irojatzi inkamimentantakyaari, iri pinakoventantatsine, irovatsinaryaakoventairi maaroni.”

Jamenakagaitairi kameetha Bartimeo
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Ikanta jareetaka Jesús nampitsiki Jericó. Ipoña jovaanaa itsipatanaari iriyotaane eejatzi ikaratzi apatotzimentakariri. Okanta avotsinampikira, iñaapaakeri atziri paitachari Bartimeo, itomi Timeo, ikovakoyetantzi impashiyeetyaari.

⁴⁷ Ikanta ikemake irirori, iriitake Jesús poñaachari Nazaret, ikaimakotavakeri, ikantziri: “¡Jesús, icharinentari David-ni, pineshinonkataina!”

⁴⁸ Ikisathaveetanakari irimairtantyaari, eekero ikaimanakitzi shintsiini: “¡Icharinentari David-ni, pineshinonkataina!”

⁴⁹ Katziyapaaka Jesús, ikantzi: “Pinkaimenari.” Ari ikaimaitakeri ikantaitziri: “Pinkatziye, ikaimatziimi, thaamenta pinkantanakya.”

⁵⁰ Jookanakero iveviryaakoro, katziyanaka, ishiyashitapaakari Jesús.

⁵¹ Josampitavakeri, ikantziri: “¿Opaitama pikovakotanari? ¿Tsika nonkantaimitika?” Jakanake irirori, ikantzi: “Iyotaantanerí, nokovi namenavaitai kameetha.”

⁵² Ikantanake Jesús: “Kantatsi piyaatai, ovashinchagaimi paventaanara.” Apathakero jamenanai kameetha, joyaatanakeri Jesús.

11

Areetaa Jesús Jerusalén-ki
(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Irootzimatake irareetya Jesús Jerusalén, joveraaka osaiki nampitsi Betfagé ipoña Betania, omontenampitakaro otzishi Olivos. Ari jotyaantakeri apite iriyotaane,

² ikantakeri: “Piyaate nampitsiki amontetakari. Arira piñaapaake aparoni evonkiri burro inthatakotya, tekera ikyaakoitairiita. Pinthatarayaakoteri, pamanenari.

³ Aririka ikantaitavakemi: ‘¿Pinkanterika pithatarayaakotantariri burro?’ Pinkantanakeri eeroka: ‘Ikovatziiri Pinkathari. Ari iroipiyeemiri eejatzi.’ ”

⁴ Jataiyakeni, iñaapaakeri ithatakotaka evonkiri burro pankotsinampiki. Ithatarayaakotapaakeri.

⁵ Tzimatsiya atziri ñaavakeriri, ikaimakotakeri: “¿Pinkanterika pithatarayaakotantariri burro?”

⁶ Ikantanakeri irirori okaratzi ikantavakeriri Jesús. Ishineetakeneri iraanakeri burro.

⁷ Jamaitakeneri Jesús. Jovaitakeneri manthakintsi imitzikaraki burro, ikyaakotanakari Jesús.

⁸ Tzimatsi omaronkashitakeriri manthakintsi, pashine chekanaintsi inchashi iromaronkero eejatzi onkantya ovaneenkantantyaari tsika ikenanakera.

⁹ Atziripayeeni eevataintsiri, ikaratzi oyaatakeriri itaapiiki eejatzi, ikaimaiyini, ikantaiyini:

¡Kaakitataike añaapinkatharevé!

Tasonkaventaari inatzi, tema Pinkathari apaitziri otyaantakeriri.

¹⁰ Aakameethatairi impoyaatyaarine acharine David-ni.

¡Kaakitataike Avinkathariteperotyaari!

¹¹ Areetapaaka Jesús Jerusalén-ki, kyaapaake tasorentsipankoki, jame-nayetapaakero maaroni. Tema aritakera sheetyaanake, piyanaka Betania-ki itsipatanaari 12 iriyotaane.

Jiyakatziro Jesús pankirentsi kaari kithotatsi

(Mt. 21.18-19)

¹² Okanta okitaitamanai, piyaa Jesús ipoñagaaro Betania, itashaapaake niyanki avotsi.

¹³ Jamenake jantó iñaake okatziya pankirentsi, ovaneenka okanta oshi. Jiyaatashitanakero, iramene tzimatsirika okitho. Tekatsimaita, iyoshiita oshi, tema tekera onkithopaitetai.*

¹⁴ Jiyakatanakero pankirentsi, ikantzi: “Ari pashi povaatyeero eero pikithotai.” Ikemaiyakerini maaroni iriyotaane.

Jomishitoviri Jesús pimantayetatsiri tasorentsipankoki

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵ Ikanta jareetaiyapaani Jerusalén-ki. Kyaapaake Jesús osaikira tasorentsipanko, jomishitovapaakeri pimantayetatsiri eejatzi ikaratzi amanantayetatsiri. Jotatsinkayetapaakero jovayeetzi kireeki, ari ikempitaakero eejatzi tsika jovayeetzi shiro.

¹⁶ Tera ishinetanai aparoni iravisakayero irovaakaro osaikira tasorentsipanko.

¹⁷ Ipoña jiyotaantanake, ikantzi: “Pairani josankinaitakero, kantatsiri: ‘Nopanko onatzi iroka, ari iramanapiintenari poñaayetachari maaroni nampitsi.’ Iro kantamaitacha eerokapayeeni pamatavitantapiintake janta pipimantayetzi, pikempitakaantakero koshintzipanko.”

¹⁸ Ikanta ikemaiyakeni iyotzinkariite, itsipatakari ijevare omperatasorentsitaari, jamenaiyakero tsika inkenakairo irovamaakaanteri. Iro kantamaitacha itharovakaayetakari Jesús, tema osheki pampoyaakeriri iñiirira kameetha okanta jiyotaantayetzi.

¹⁹ Tema aritakera sheetyaake, piyanaa Jesús.

Sampishitanake pankirentsi jiyakatakeri

(Mt. 21.19-22)

²⁰ Ikanta ikenamanai osaiki pankirentsi, iñaatziro sampishitanake, kamanake maaroni oparitha.

²¹ Ikinkishiryanaano Pedro jiyakatakeri chapinki Jesús. Ikantziri: “Iyootaanari, pamenero pankirentsi piyakatanakeri, sampishitanake.”

²² Jakanake Jesús, ikantzi: “Paventaiaari eeroka Pava.

* **11:13** Kantakotachari jaka “pankirentsi,” irojatzira ipaiyeetzitari “higuera.”

²³ Tema aririkami pinkovakoterimi Pava iroshirinkeromi otzishi irookero inkaareki, eerorika pikisoshiryaavaitanake, iri pavantaanakya, aritake irimatakemiro. Omaperora.

²⁴ Iroora nokantantamirori iroka, tema aririka pamaneri Pava pinkampiteri tsika ompaitya, pavantaanakyaaaririka, aritake irimatakemiro pikovakotziriri.

²⁵ Aririka pamaneri Pava, pimpeyakotairo kaari onimotemine jantzimotaitzimiri eeroka, onantyaari Ashitairi inkitesatzi impeyakotaimi eeroka pikenakaashitakari.

²⁶ Eerorika pipeyakotairo jantzimotaitzimiri eeroka kaari onimotemine, arira inkempityaari eejatzi Ashitairi Inkitesatzi, eero ipeyakotzitaami eeroka pantakero kaariperori.”

Ishintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Ikanta jareetaiyapaani Jerusalén-ki, aniivaitapai Jesús tasorentsi-pankoki. Ipokashitapaakeri ijevare omperatasorentsiitaari, itsipatakari iyotzinkariite, ipokake eejatzi antarikonaite.

²⁸ Josampitapaakeri, ikantziri: “¿Niinkama otyaantakemiri poñaakantero pishintsinka?”

²⁹ Ari jakanake Jesús, ikantanakeri: “Tzimatsi eejatzi naaka nosampitemiri, aririka pakakena ari nonkamantakemiro niinka otyaantakenari.

³⁰ Tema joviinkaantantake Juan-ni, ¿Niinkama otyaantakeriri? ¿Pavama? ¿Atzirima?. Pakaiyenitya.”

³¹ Ipoña ikantavakaanaka: “Aririka ankantakeri Pava otyaantziri, ari inkantanakai: ‘¿Opaitakaya kaari pikempisantantari?’

³² Aririka ankante: ‘atziri otyaantakeri,’ ari inkisanakai atziripayeeni. Tema ikantaiyini atziririite, omaperora kamantantaneri inatzi Juan-ni.”

³³ Ari jakaiyanakeni, ikantaiyini: “Te niyotero.” Ikantzitanaka eejatzi Jesús: “Ari nokempita naaka, eero nokantzimiro niinka otyaantakenari.”

12

Kaariperoshireri antavairentzi

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ Ari jetanaaro Jesús joshiyakaaventziro okaratzi jiyotaantayetziri, ikantzi: “Ipankitake aparoni shirampari chochokimashi, jotantakotakero, jovetsikanontakero iroveronta apaata ovaaki, jovetsikake pankoshetantsi inkene iramenakoitero pankirentsimashi. Ipoña jamenake amenerone ivankiremashi, jatake irirori intaina.

² Okanta irakapaitetake ivankire, jotyaantavetaa iromperatane iragaatemi okithoki.

³ Ikanta iñaavakeri antavairentzi, jaavakeri ipasavaitavakeri, joipiyeeri tekatsi iraanai.

⁴ Jotyaantzitaveta eejatzi pashine iromperatane. Itsitokainavaitakeri, ikaviyavaitakeri, joipiyakeri.

⁵ Jotyaantake eejatzi pashine, jovaitakeri. Osheki ikaratzi jotyaantavetaka, tzimayetatsi ipasavaitakeri, jovaitakeri pashinepayeeni.

⁶ Aparoni ikantapaaka itomi irirori, jetakokiperotari, jotyaantakeri, ikantashiretzi: ‘Irikarika notomi naaka ari iñaapinkathaitakeri.’

⁷ Iro kantamaitacha irikapayeeni amenirori pankirentsimashi, ikantavakaa: ‘Jirikataa ashitaiyaarone apaata pankirentsimashi. Thame ovamayeri, ayeroota aaka.’

⁸ Jaavakeri, jovakeri. Jookakeri othapikitapaaka pankirentsimashi.

⁹ ¿Ipaitema iranteri ashitarori pankirentsimashi? ¿Tema ari impokanake irirori, irovakeri aamaventavetarori ivankiremashi, iramenanai pashine?

¹⁰ ¿Tema piñaanatero osankinarentsi? Kantatsiri:

Imanintavetakaro mapi ovsikirori pankotsi.

Iro kantamaitacha jovatziyeetairo mapi pankotsinampiki, ikempitaka-gaitaaro iroorikami tzinkamintsi.

¹¹ Iriitakera Avinkatharite Pava ovairori onampinaki.

Irootakera apampoyaaaminthatantakariri.”

¹² Ari ikovavetaianakani irakaantanakerimi Jesus, jiyotavakero iriitake iñaaventakotziri. Te onkante, tema itharovakaayetatyaari atziri piyotzimentakariri. Jovashaantanakeri, jiyaapithatairi.

Kameethama impinayeeteri pinkathari
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ipoña jotyaaantaitake Fariseo itsipatakari ikaratzi aapatziyayariri Herodes, ikovaiyaveta inkompitakaiyaarimi Jesús.

¹⁴ Ikanta jareetaiyakani, ikantapaakeri: “Iyotaantanerí, okaratzi piñaaneteri eeroka iroopero onatzi, kaarira inintakaantashitari atziri. Piyotaantziro eeroka kyaaryooperoini inintakaantzi Pava. ¿Okameethatziama amperi kireeki ikovakotakaantane Pinkathari César?”

¹⁵ Jiyotakotakeri Jesús, ikovatzi iramataviterimi ikaratzi osampitakeriri, ikantanakeri: “¿Ipaitema piñaantantanari? Pamakenari kireeki, namenavakeriita.”

¹⁶ Jamaitapaakeneri. Ikantzi Jesús: “¿Ipaitema ashitarori iroshiyakaaro jaka? ¿Ipaitema ashitarori ivairo?” Ikantaiyini irirori: “Irahi César.”

¹⁷ Ikantanake Jesús: “Tema iri César ashitari, pantantyaaniri okaratzi ikovakayimiri pimpinateri. Irooma maaroni okaratzi jashitari Pava, pantantyaaniri ikovakaayetzimiri irirori.” Iyokitzi ikantaiyanakani ipampoyaanakeri Jesús.

Josampitakoventaitziro aririka irañagai kamayetaintsiri
(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Ipoña ipokaiyakani Saduceo iriñeeri Jesús. Iriitake Saduceo kantayetasiri eero jañagai kamayetaintsiri. Josampitapaakeri:

¹⁹ “Iyotaantanerí, josankinatake pairani Moisés-ni, kantatsiri:

Aririka inkame aparani shirampari, irookaventanairo iina. Eerorika jovaiyantakairo, okameethatzi inantaiyaaro irirentzi. Aririka ovaiyantai tsinane, kempivaitanaa iriirikami ashityaarine oime kamaintsiri.

²⁰ Thame ankantavake: Tzimatsi 7 shirampari, irirentzi jinaiyatziini. Etarori itzimi jaavetaka iina, tekera osamanite, kamake, te irovaiyantakaanakero iina.

²¹ Ipoña jaavetaro pashine irirentzi apitetatsiri itzimi. Ari ikempitakari irirori, kamake, te irovaiyantakairo. Ipoñaavetapaaka mavatatsiri itzimi, eejatzi ikempitakari irirori.

²² Ari ikantakari maaroni ikarataiyinira 7 irirentzi. Tekatsi aparani ovaiyantakairone. Okanta osamanitake kamai eejatzi iroori tsinane.

²³ Aririkami irañaaeyetaimi apaata ikamayevetakara, ¿itzimikama oimentaperotari tsinaneka? Tema maaroni ikaratzira 7 jiinantavetakaro.”

²⁴ Jakanakeri Jesús, ikantziri: “¿Opaitama kaari pikemathatantaro osankinarentsi? ¿Opaitama kaari piyotakotantaaro ishintsinka Pava?”

²⁵ Tema aririka irañaa yetai apaata kamayetaintsiri, eero itzimapai aavakaayetachaneri. Inkempitapaiyaari maninkariite saikayetatsiri inkiteki.

²⁶ Irooma okantakota irañaa yetai kamayetaintsiri, ¿tema piñaanatero irosankinare Moisés-ni tsika ikanta Pava iñaanatantakariri otaara kitocheemaishi? Ikantakeri:

Moisés, Naaka Pava, iñaa pinkathaziri Abraham, Isaac, eejatzi Jacob.

²⁷ Ari ayotziri, añaa yetatsi irirori, tema te imatziro kaminkari iriñaa pinkathateri Pava, intaani añaa yetatsiri. ¿Ñaa kero? Pikenakaashitakarero eeroka.”

*Iñaa ventakoitziro ikovakaaperotairi Pava
(Mt. 22.34-40)*

²⁸ Ari ipokapaake aparoni iyotzinkari, ikemapaakeri iñaanatavakaa. Iyotapaake kameetha Jesús jiyotaakeri Saduceo, josampitapaakeri irirori: “¿Otzimikama etarori okovaperota Ikantakaantaitane?”

²⁹ Jakanake Jesús, ikantzi: “Jiroka kovaperotachari, okantzi: Pinkeme Israel-mirinkaite, irika Avinkatharite Pava, Pinkathari apaniro ikanta irirori.

³⁰ Petakoperotaiyaari, petakoshiretaiyaari, petakoshintsitaiyaari, pampithashire povairi eejatzi.

Iroora kovaperotachari Ikantakaantaitane.

³¹ Ari okempitaro apitetanaintsiri, okantzi:

Petakotaiyaari pisheninka, pinkempitakaantairi pikaminthairo pivatha eeroka.

Tekatsira pashine Ikantakaantaitane anayirori irokapayeeni.”

³² Ikantanake iyotzinkariite: “Kameethatake, Iyotaantaneri, omaperotatya pikantakeri: Aparoni inatzi Pava tekatsi pashine.

³³ Osheki okameethatake etakoperotaiyaari, etakoshiretaiyaari, etakoshintsitaiyaari, pampithashire ovanairi. Eejatzi ankempitavakaanaaiya aaka, etakotavakagaiya. Iroora ikovakaaperotairi Pava, anayiro ipometayeetziniri, maaroni jashitakaayeetariri Pava.”

³⁴ Ikanta Jesús, iñaa keri kameetha okaratzi ikantakeri, ikantanakeri: “Irootaintsimi piñeero piñaa pinkathatairi Pava, onantyaari impinkathariventaimi irirori.” Tekatsira kovanaatsine irosampitanairi Jesús.

*¿Ipaita charinentariri Cristo?
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)*

³⁵ Ipoña jiyotaantake Jesús tasorentsipankoki, ikantzi: “¿Opaitama pikinkishiretari eeroka, aririka pinkemeri iyotzinkariite, ikantzi irirori: ‘Irika Cristo-tatsine icharinera irinatye David-ni?’

³⁶ Tema Tasorentsinkantsi ñaava itakaakeri pairani David-ni, ikantake:

Iñaa vitake Pinkathari, ikantavairi novinkatharite:

Pisaikapai nakojanoriki, ampinkathariventante,

Irojatzi apaata novasankitaantaiyaariri kisaneentayetakemiri, ari pimakoryaakiitantaiyaariri.

³⁷ Aña ikantzitaita David-ni irirori: ‘Novinkatharite inatzi Cristo.’ ¿Tsikama inkene incharinentyaari?” Ikanta maaroni atziri piyotainchari, onimoyetakeri ikemiri ikantayetziri Jesús.

*Iñaa ventakoitziri iyotzinkariite
(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)*

³⁸ Ipoña ikantake eejatzi Jesús: “Paamaiyaari iyotzinkariite. Osheki in-
evetaro irovaneenkatziiitya, ishametakaayetero iithaarethanthanaa. Ikovi
ñaapinkatha irovethatapiintaityaari iriñeeteririka.

³⁹ Aririka iriyaate pankotsiki japatotapiintaita, ikovapiintziro
irosatekakya niyankineki. Ari ikempitari aririka irovaiyaani isheninka,
ikovapiintzi irosatekya.

⁴⁰ Jampoyetaro eejatzi kamaimetzinkaro jashiyetaro opanko. Iro
josamaninkayetantarori jamanayetapiintzi eero jiyotantaitari. Iro
kantamaitacha antarora irovasankitaayetairi.”

Ashinonkainkaro tsinane
(Lc. 21.1-4)

⁴¹ Ikanta Jesús isaikimotapaakero jovayeetapiintziri kireeki,
jamenaminthatziri oteyetziriri iireekite. Ipokaiyakeni ashaarantzinkari
iroteperoyete irirori iireekite.

⁴² Ipoña opokapaake tsinane kamaimetzinkaro, ashinonkainkaro onatzi,
otetapaake iroori apimentyakiteeni kireeki, tekatsi antetachane iraman-
antaitantyaari.

⁴³ Ikantanakeri Jesús iriyotaane: “Anaantake iroka tsinane, anaakeri
ikaratzi oteyevetainchari. Omaperora.

⁴⁴ Tema ikaratzi oteyevetainchari osheki, jotetashitakari tzimakaantat-
siri iireekite. Irooma iroka ashinonkainkaro, apintziryaakeri otetakeri
oiireekite amanantantyaarimi okovayetziri.”

13

Iñaaventakotziro Jesús omporoke tasorentsipanko
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ikanta ishitovanai Jesús tasorentsipankoki, ikantzi aparoni iriyotaane:
“Iyotaanari, pamenerotya mapi jovetsikantayeetarori, antaro onayetzi, ova-
neenkavaitaka pankotsi.”

² Ikantzi Jesús: “Maaroni pankotsi okaratzi piñiirika, irootaintsira im-
porokaiteero, eero iñagaitairo peviryaaayetachari mapi.”

Iriñeeteri aririka onthonkimataiya
(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Ipoña itonkaanake otzishiki Olivos, jimontetapaakero tasorentsipanko.
Ari isaikapaake Jesús. Ikanta Pedro, Juan, Jacobo ipoña Andrés, josampitak-
eri jantyaatziini, ikantziri:

⁴ “Pinkamantena: ¿Tskapaitema omatya pikantakeri? Aririka omonkaratz-
imatakya, ¿tsika onkantyaaka niyotantyaari?”

⁵ Ari jakanake Jesús ikantzi: “Paamaventya jamataviitzimikari.

⁶ Tema osheki kovatsine iramatavitemi apaata, impairyapaakena,
inkante: ‘Cristo nonatzi naaka.’

⁷ Ari pinkemakotakero ovayiritaantsi, paamaiya omintharovashiret-
zimikari, tema ontzimaty omonkarayetya irokapayeeni, tekera
omonkaratyaata onthonkantaiyaari maaroni.

⁸ Irantaminthatavakaayetya maaroni nampitsiki inkarate iromityaan-
tayeteri pinkathariyetatsiri. Iriñeetero osheki onikayetya, iriñeetero ee-
jatzi osheki intashaaneantayeete. Irootakera etanakyaarone inkemaantsiy-
eetyaaro irokapayeeni.

⁹ Ontzimatyeeera paamaayetya. Tema irakaantaitatyeeemi jevaripayeeniki impasanavaitaitemi pankotsiki papatotapiinta. Impoña iraaeyeeanakemi isaikayetzira pinkatharijanorentsi okantakaantziroora paventaana, ari piñaaventayetainari janta.

¹⁰ Iro kovaperotacha iretyaaro atziripayeemi inkemakotairo Kameethari Ñaantsi maaroni nampitsiki.

¹¹ Aririka iraaeyeeanakemi, eero pikantashiretzi: ‘¿Opaitama nonkanteriri?’ Tema Tasorentsinkantsi iyotakaimirone opaita pinkanteri, tera eeroka ñaavaitashitachane.

¹² Ari iriñeetake aakaanterine irirentzi irovamaakaanteri. Piñe aakaanterine itomi. Piñe ovamaakaanterine ashitariri ikisaneentanakeri.

¹³ Oshekira piñeero inkisaneentaitemi okantakaantziro pipairyaana pikempisantaanara naaka, iro kantamaitacha aririka pinkantaitanakiyeeero paventaiyaana, aritake novavisaakotaimi.

¹⁴ Aririka piñaakeri ipaitayeetziri ‘Pinkaari Aperotantani’ isaikapaake tsika te inintakaitziri, inkarate nampitaiyaarone apaata jaka Judea-ki, ontzimatyeeera ishiyayetai tonkaari otzishiki. Tema iro iñaaventakeri pairani kamantaneri Daniel-ni.” (Maaroni ñaanayetairone iroka, okovaperota inke-mathatairo.)

¹⁵ “Pisaikirika jakakiroki pipanko, ari pimpoña pishiyana, eeroa pikyaapanaatzi paapanaate tsika ompaitya.

¹⁶ Povanekirika pisaika, eero paapanaatziro piithaare.

¹⁷ ¡Inkantamacheetero apaata onkarate thomonteyetatsine, eejatzi onkarate tzi mayetatsine eentsite eeniro ithotzi!

¹⁸ Pamaneri Pava, onkantya aririka pishiyayetake, eero omonthaantami kyaarontsi.

¹⁹ Tema antaro iriñeetero irashinonkaitya apaata. Pairani ovakera jovetsikayeetakero kipatsi, irojatzi iroñaaka, tera iriñeetero kempityaarone iroka ashinonkaantsi. Eero apiita iriñeetairo eejatzi kempityaarone.

²⁰ Eeromi ishintsitake Avinkatharite joimarentziro ashinonkaantsi, tekatsi avisakotaatsinemi. Ikamintha intzimayetai jiyoshiiyetairi irirori, aventayetaiyaarine, irootakera joimarentantakarori ashinonkaantsi.

²¹ Aririka pinkeme inkantaitemi: ‘Jirika Cristo.’ Pashine kantemine: ‘Jirinta Cristo,’ eeroa pikempisantziri.

²² Tema impokayetapaake kempitakotyaarine Cristo, kempitakotyaarine kamantantani. Ari intasonkaventantashiyetapaakya, inkovavetya iramatavitemi ikaratzi jiyoshiitairi Pava.

²³ Paamaventayetyaara eeroa, aritakera nokamantziyetakamiro.”

Impiyantaiyaari Itomi Atziri
(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴ “Apaata, aririka onkaratapaake jashinonkaita antaro, ari intsivakake ooryaa, eero joorentaa kashiri,

²⁵ inthopiryaayete impokiro inkiteki, maaroni oorentayetachari inkiteki imporokayete eejatzi.

²⁶ Aripaitera impokai Itomi Atziri inkenantapaiyaaro menkori, iriñeetavairo ishintsinka eejatzi irovaneenkaro.

²⁷ Impoña irotyaantakeri maninkariite, irapatotairi ikaratzi jiyoshiitaitakeri nampiyetarori maaroni tsikarika jaka kipatsiki, irojatzi tsika ochentetapaa.

²⁸ Arira okempitaro piñaapiintziro eereshiyetai pankirentsi, piyotzi osarentsipaitetzimatai.*

²⁹ Iroora piyoteri eerokapayeeni, aririka piñaayetakero nokamantayetakemiri, okarikitzimataana.

³⁰ Eerora ikamayetzita irika asheninkapayeeni, irojatziriñaantayeetakaarori nokamantayetakemiri. Omapero.

³¹ Eerora okantaitaatyaaani piñeero inkite eejatziki patsi, irooma noñaaneyetakari omaperoitaatyeeeroni iroori.

³² Tema apaniro ikantakaaro Ashitairi jiyotziro tsikapaite omonkarayetya. Tera jiyotziro Itomi, iri ovatsipero maninkariite saikatsiri inkiteki.

³³ Paamaiya, aamaventa pinkantya, pamane. Tera piyote tsikapaite omonkaratantyaari.

³⁴ Okempitayaaaro aririka iriyaate shirampari intaina. Irookanakero ipanko, inkantayetanakeri maaroni iromperatane opaitarika iranteneriri. Eejatziki inkempitaakeri kempoyaaventarori pankotsi, inkantanakeri: 'Paamaventaiyaana.'

³⁵ Paamaiya eeroka, tema te piyote tsikapaite impiye ashitarori ipanko, tsireniiteeni, niyankitepaite, iriñaapaitetakerika tyooopi, onkitaitamanairika,

³⁶ onkantyaama aririka iromapokairo impiye, eero iñaapaimi pimaye.

³⁷ Okaratziki nokantayetzimiri eeroka, irootakera nokantayetzitariri eejatziki maaroni: Paamaiya."

14

Ikamantavakaita irakaanteri Jesús

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Ari kapatapaaka apite kitaite joimoshirenkapiintaitziro Anankoryaantsi, jovantapiintaitarori eejatziki tantaponka. Ari ikamantavakaari ijevare omperatasorentsitaari itsipatakari iyotzinkariite, ikantavakaiyani: "Thame amataviteri Jesús ayeri, ovakaanteri.

² Iro kantacha eerora amaimanetziri kitaite joimoshirenkaita, ikisakovenarikari atziriite."

Isaitantaitari Jesús kasankaari

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Ikanta ikenanai Jesús Betania-ki, ipankoki Simón pathaavaivetchari. Ari isaikake jovaiyani. Areetapaaka tsinane amakotake kasankaari. Iyoshi-ita ovaa inchateya paitachari "nardo," osheki ovinaro, kameetha okantaka onaki jovetsikaiziro mapi opaita "alabastro." Osataakotakero opatziki, osaitantakarori ipatziitoki Jesús.

⁴ Kisanaka ikaratziki ñaakerori, ikantavakaanaka: "¿Opaitama aparatantarori kasankaari?"

⁵ Aririkami ompimantya, iragaitemi osheki kireeki inkaratemi 300 denario ampashityaaririmi ashinonkainkari." Ikisanakero tsinaneka.

⁶ Ari ikantzi Jesús: "Piñaashityaaro, ¿Opaitama pikisantarori? Kameetha okanta noñaakero naaka antakeri.

⁷ Ari inkantaitatyeeni ashinonkainkari piñeeri pintsipatyaari, pinkoverika petakotyaari, ari pimpashitakyaari. Irooma naaka, eerora okantaitatyaani piñeena pintsipatyaana.

* **13:28** Kantakotachari jaka "pankirentsi," irojatzira ikantayeetziri "higuera," iro shookatsiri pashineki nampitsi.

8 Iroka tsinane antatziiro aavyiiri iroori, eevatake osaitantanaro kasankaari omotaitaayaaro aririka inkitaikakena.

9 Aririka inkamantantayeetairo Kameethari N̄aantsi, inkinkithatakoitairo tsinaneka, ari onkantya iroshiretantaiyaarori antakeri iroori. Omaperora.”

Ikinkishirya Judas irakaanteri Jesús

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

10 Ikanta Judas Iscariote, jiyaatashitakeri ijevare omperatasorentsitaari impimanteri Jesús. Iriivetaka karavetariri 12 iriyotaane.

11 Antarora ikimoshiretaiyanakeni jevari, ishinetaakeri imperi kireeki. Jamemenatanakero Judas tsikapaite irakaanteri Jesús.

Overaantarori jovakaanaari iriyotaane

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

12 Areetapaaka etarori kitaite jovantapiintaitarori tantaponka, jova-maapiintaitzi eejatzi jovaitari kitaiteriki Anankoryaantsi. Josampitakeri iriyotaane Jesús, ikantziri: “Iyotaanari, ¿Tsikama onkotsitakaanteka aaka?”

13 Ari ikantanakeri apite iriyotaane: “Piyaate nampitsiki. Ari pomon-thaiyaari shirampari jaakotziro ijiñaate kovityaaniki. Poyaatzishitanakeri,

14 tsikarika inkyaapai, pinkanteri ashitarori ipanko: ‘Ikovi iriyote iyotaa-nari tsika janta irovakaiyaari iriyotaane.’

15 Ari iroñaakanakemiro jenoki ipanko, antaro okantaka jovetsikaitakero maaroni inkene irovaitya. Ari ponkotsitakaanteri oyaari.”

16 Jatake iriyotaane areetaka nampitsiki. Jiñaakero okaratziki ikantakeriri, ari jonkotsitakaantakeri iroyaari.

17 Okanta osheetyaanake areetapaaka Jesús, itsipatapaakari eejatzi 12 iriyotaane.

18 Ikanta jovaiyanira, ikantzi Jesús: “Pikaratakera payootana, tzimatsira aparoni pithokashityaanane. Omaperora.”

19 Ovashire ikantaiyanakani. Josampitayetanakeri, ikantziri: “¿Naakama pithokashityaamine?” Pashine osampitziri: “¿Naakama?”

20 Ikantzi Jesús: “Iriitake aparoni pikaratakera payootakana.

21 Kyaaryoora impeyakotyia Itomi Atziri, tema irootake josankinatakoyee-takeriri pairani. Ikantaitake: ‘¡Ikantamacheetziri aakaanterine! Eero itzimaa-jaitzimi irirori.’”

22 Eenirora jovaiyani, jaakero Jesús tanta. Ipaasoonkeventakero, ipetoryaakero, ipayetakeri iriyotaane, ikantziri: “Poyaaro, novatha onatzi.”

23 Ipoña jaakotakero imiretairi, ipaasoonkeventakero, ipakotakeri iriyotaane, jirayetake maaroni.

24 Ikantziri: “Niraanera onatzi, iro shitovatsine iravisakoshiretantaiyaari osheki. Irootake oñaakantaperoterone antzimotavakaiyaari.

25 Eerora niritaaro, irojatziki apaata tsika impinkathariventantai Pava, ari napiitairori. Omaperora.”

Iñaaventziro Jesús irookaventante Pedro

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

26 Ikanta jamampaakotanakari Pava, jataiyanaini tonkaariki otzishi Olivos.

27 Ikantzi Jesús: “Irootaintsira pookaventaayenane tsireni. Tema josanki-naitake pairani kantatsiri:

Noveri aamaakoventariri oisha, ari inthonkya iroivaraayetanakya ipira.

28 Iro kantacha, aririka nañagai, Galilea-kira noyaapaimi.”

29 Ipoña ikantzi Pedro: “Aritaima irookaventakemi pashinepayeeni, eero nomatziro naaka.”

30 Ikantzi Jesús: “Iroñaaka tsirenika, tekeraata irapiiitero iriñe tyoopi, mavasatzi pinkantake: ‘Te noñiiri Jesús.’ Omaperora.”

31 Eekero ishintsitatzi Pedro, ikantzi: “Eero nookaventzimiitsi, kempitaka ari ankarate ankame.” Ari ikantaiyakeni eejatzi maaroni.

Jamani Jesús Getsemani-ki
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

32 Ikanta jareetaiyakani Getsemani-ki, ikantapaakeri iriyotaane: “Ari pisaikavake jaka, noñañaatavake.”

33 Iri itsipatanaka Pedro, Jacobo ipoña Juan. Antaro jiraashiretakota-paaka.

34 Ikantziri: “Ovamaimatayaana novashirenka. Ari pisaikaiyavakeni eeroka, pinkayempite.”

35 Jovaaneentanaka kapicheeni irirori. Otyeerovapaaka kipatsiki, jamanapaake, onkantya eero ikemaantsintaromi avishimoterine.

36 Ikantziri: “Ashitanari, tekatsi pomerentsitzimotemine eeroka. Nokovaveta pintsiparyaakoventenami onkarate nonkemaantsityaari. Iro kantacha eero pimatano okaratzki nokovavetakari naaka, iro pimate opaita pikovakaakenari eeroka.”

37 Ipoña ipiyapaaka, iñaapaatziiri imagaiyini. Ikantapaakeri Pedro: “Simón, ¿Opaita pimaantari? ¿Tema pinkisashityaaro pivochoki?”

38 Pinkayempite, pamane, otzimikari pikenakaashitane. Tema te pinkisashivainetya, osheki inaveta kameethatatsiri pikovavetari panterimi.”

39 Eejatzi ipiyanaa, amanapai. Irojatzki japiitapai ikantayetakari inkaaranki.

40 Ikanta ipiyapaa, eejatzi iñaapairi jimagaiyini, tema antaro okantaka ivochoki. Ikaanivaitzi iriyotaane, te iriyote tsika inkante.

41 Iro mavatanaintsiri ipiyapaaka, ikantapaakeri: “¿Irojatzima pimagaiyini? Monkaratapaakara irakaantaitantyaariri Itomi Atziri, iragaiteri janta kaariperoshireki atziri.

42 Pintzinaye, thame aatai. Okarikitziimatapaakera pithokashityaanane.”

Jagaitakeri Jesús
(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

43 Iñaavaiminthatzi Jesús, areetapaaka Judas ikaravetapiintari. Osheki itsipatapaakari, jamayetake irovathaamento, ipasamento. Irotyaantane inatzi pinkathariite apatoventari Jesús: Ijevare omperatasorentsitaari, iyotzinkariite, ipoña antarikonaite.

44 Tema Judas, pithokashitantachari, ikantzitakari inkaaranki iramanevo: “Tsika intzime nonintaaporotapaake, iriitake, poosoteri, paanakeri.”

45 Ikanta jareetapaaka, jontsitokapaakari okarikiini Jesús, ikantapaakeri: “Iyotaanari.” Inintaaporotapaakeri jovethatapaakari.

46 Joirikaitapaakeri Jesús, joosoitapaakeri.

47 Ikanta aparoni tsipatakari okarikiini Jesús, inoshikanakero iyotsirote, itotzitakeri iyempita irotzikatane ijevare omperatasorentsitaari.

48 Ipoña ikantzi Jesús: “¿Naakama koshintzi, pamashitantanari povathaamento, pipasamento?”

49 Tema nokantaitatya piñaapiintana niyotaantzi tasorentsipankoki ¿Kaarima paantana janta? Ari onkantya, iro omonkaratantyaari josankinatakoitakenari pairani.”

50 Shiyeeyanakani iriyotaane, jookaventaitanakeri apaniro.

Evankari shiyanainchari

⁵¹ Tzimatsiya evankari oyaatakoventanakeriri Jesús. Ikithaavetaka. Iro kantamaitacha joirikaveetakarira irirori,

⁵² jookanakero iithaare ithañaanakara, ishiyamerekitashitanaka.

Japatoventaitari Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Ipoña jagaitanakeri Jesús ijevajanoreki omperatasorentsitaari. Ari japatotaiyakani maaroni ijevare omperatasorentsitaari, itsipatakari antarikon-aite, ipoñaapaaka iyotzinkariite.

⁵⁴ Ikanta Pedro noshikaka irirori ipoki ineetsiini, jonyaatakoventakeri Jesús, irojatz jareentanapaaka osaikira ipanko ijevajanore omperatasorentsitaari. Ari ikatziyapaakari itsipatapaakari iromperatanepayeeni, jakitsitaiyani paampariki.

⁵⁵ Ikanta ijevarepayeeni omperatasorentsitaari itsipatakari ikaratzi apatotainchari, jamenavetaka impaitya thaiyakotyaaarine Jesús onantyaari irovakaanteri.

⁵⁶ Tzimavetaka osheki thaiyakovetapaakariri, te omonkaratavakaamaita okaratzi ikantayevetakari pashinepayeeni.

⁵⁷ Opoña ikatziyanaka aparopayeeni, ithaiyakotanakari Jesús, ikantzi:

⁵⁸ “Nokemiri naaka chapinki irika, ikantzi: ‘Ari nomporokakero tasorentsipanko, irovetsikane atziri, iro avisavetakya mava kitaite nonthonkya novetsikaineri naaka pashine, kaari ipomerentsita atziri irovetsikairo.’”

⁵⁹ Tera, onashiyetaka okaratzi ikantayetakeri pashine.

⁶⁰ Ipoña ikatziyanaka ijevajanorite omperatasorentsitaari, josampitanakeri Jesús, ikantziri: “¿Opaitama kaari pakanta? ¿Tema pinkeme okaratzi ikantakoitzimiri?”

⁶¹ Irojatz jimairetake, te irake. Japiitziiri josampitziiri: “¿Eerokama Cristo, Itomi Tasorentsitakaaneri?”

⁶² Jakanake Jesús, ikantzi: “Naakatake. Irootaintsi piñeeri Itomi Atziri intsipataiyaari irakojanoriki Pava impinkatharite. Impoña piñeeri eejatzi impiye inkenapai menkoriki.”

⁶³ Ikanta ikemakera jevajanori, jaanakero iithaare isaperyaakero ikisanakara, ikantzi: “¿Tzimatsima pashine ankoveri inkamantakoiteri?”

⁶⁴ Pikemaiyakeri maaroni ithainkakeri Pava. ¿Tsikama pikantaiyinika eeroka?” Ikantzi maaroni: “¡Tzimataike ikenakaashitane! ¡Ontzimatyee inkame!”

⁶⁵ Tzimatsi aparopayeeni choontavorotanakeriri. Tzimatsi pashine otzimikaporotakeriri, ipoña ikaposavaitziri, ikantzimaitari: “¿Intsityaa piyote kamantantaneri?” Imatzitakaro eejatzi iromperatane jevajanori, ipasavorovaitakeri.

Ikantzi Pedro: Te noñiiri naaka Jesús

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Isaikakera Pedro irirori jakakiroki, shitovapaake tsinane irotzikatane ijevajanore omperatasorentsitaari.

⁶⁷ Oñaapaakeri Pedro jakitsita paampariki, okantziri: “¿Tema eeroka itsipataranki Jesús irika Nazaret-satzi?”

⁶⁸ Jotekanakero Pedro, ikantanake: “Tetya, te niyote ipaita pikantanari.” Shitovanake kapicheeni. Irojatz iñaantanakari tyoopi.

⁶⁹ Okanta osamaniityaake, oñagairi eejatzi, okamantakeri ikaratzi akitsitachari, okantziri: “Irijatziitara irika.”

⁷⁰ Japiitanakero Pedro jotekiro. Tekera osamanite, japiitanakero ikaratzi saikaintsiri josampitziri, ikantziri: “Eerokatake itsipata Jesús, tema Galilea-satzi pinatzi, iriivaitake ikantziro iñaavaizti.”

⁷¹ Ikantzi: “Te niyoteri pikantanari. Jiyotzi Pava omapero nokantzi, nothaiyarika, irovasankitainaata.”

⁷² Ari japiitanakero iñaanake tyoopi, kantanaka apite japiitakero. Ikinkishiryaanakero Pedro ikantakeriri Jesús: “Tekera apitetanake iriñe tyoopi, mavasatzi poteke, pinkante: ‘Te noñeeri Jesús.’” Iraanaka ikinkishiryaanakerora.

15

Jagaitanakeri Jesús Pilato-ki

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Okanta okitaimanai, japatotaiyamanaa maaroni ñaapinkatharents: ijevere omperatasorentsitaari itsipatakari antarikonaite, ipoña iyotzinkariite, osheki iñaaventakeri Jesús. Ipoña joosoitanakeri, jagaitanakeri isaikira Pilato.

² Josampitavakeri Pilato, ikantziri: “¿Eeroka ivinkatharite judío-payeeni?” Jakanake Jesús, ikantzi: “Irootake pikantakeri.”

³ Ikanta ijevere omperatasorentsitaari, ikisaneentanakeri, ithaiyakovaitanakeri.

⁴ Japiitanakeri Pilato josampitziri: “¿Tekatsima pinkanteri eeroka? ¿Tema pinkeme okaratzi ikantakoyeetzimiri?”

⁵ Te irake Jesús. Ipampoyaaminthatanakeri Pilato irika Jesús.

Jiyakoveentaitziri Jesús

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

⁶ Tzimatsi jantapiintziri Pilato: Maaroni osarentsi aririka iromoshirenkaiyaani judío-payeeni, jomishitovakaantzi aparoni isheninka jaakaantaitziri, tsikarika intzimerika inkovakeri.

⁷ Tzimatsi aparoni paitachari Barrabás, itzimi jashitakoitziri itsipayetakari ikaraiyini jovantake, jovayiritari ivinkatharite.

⁸ Ikanta ipokaiyapaakeni atziri, ikovakotapaakeri Pilato irantero jametapiintari.

⁹ Jakanake Pilato, ikantzi: “¿Iriima pikovi nomishitovakaanteri ipaitaitziri ‘Ivinkatharite judío-payeeni?’ ”

¹⁰ Jiyotzi Pilato, ikisatya ijevere omperatasorentsitaari jaakaantantakariri Jesús.

¹¹ Iro kantamaitacha ijevarera omperatasorentsitaari, jotsimaakeri atziri-ite inkante: “Iro kameethatatsi iromishitovaiteri Barrabás.”

¹² Japiitanakeri Pilato josampitziri: “Irika ipaitaitziri ‘Ivinkatharite judío,’ ¿Tsikama nonkanterika?”

¹³ Ikantzi ikaimaiyini atziri: “¡Pimpaikakotakaanterivé!”

¹⁴ Ikantzi Pilato: “¿Tzimatsima kaariperori jantakeri?” Eekero ishintsitatziri ikaimaiyini ikantzi: “¡Pimpaikakotakaanterivé!”

¹⁵ Ikovanake Pilato iranteneri ikovakeri atziripayeeni, jomishitovakaantakeri Barrabás. Iri ipasatakaantanake Jesús, jagaitanakeri impaikakoiteri.

¹⁶ Ikanta ovayiriite ikyakaanakeri Jesús ipankokira Pilato, ipaitaitziro “Pretorio.” Ari japatotakaanaitakeriri maaroni ovayiri.

¹⁷ Ikithaataapaakeri kitharentsijonkeromayperotatsiri kempitarori ikithaayetapiintari pinkathariyetatsiri. Ipoña jamathaitakaitakeri kitocheetapo.

¹⁸ Iroora jantantarori iroka, tema ithainkimavaitziiri. Ikaimakotzi-maitari, ikantzi: “jirikataa ivinkatharite judío-payeeni!”

¹⁹ Ipoña jomposainavaitantakari savoro. Ichoontaporovaitakeri. Joty-eerovashitzimaitari iriñaapinkathaterimi ikantzi.

²⁰ Ari jeshitakero ishizontimentavaitakari. Isapokaineri ikithaatakeriri inkaaranki, ikithaatairi iithaare. Jaanakeri impaikakoteri.

Ipaikakoitziri Cristo irojatzi ikamantakari
(Mt. 27.32-56; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

²¹ Ikanta Simón, poñaachari Cirene, iriri Alejandro ipoña Rufo, jomonthaitakari jareeta irirori nampitsiki, ishintsiventaitakeri iranatanakero impaikakotantaityaariri Jesús.

²² Jagaitanakeri tonkaariki opaita “Gólgota” (akantziri aaka: “Atziritiini.”)

²³ Ipaikoitapaakeri imire ikonovaitakero kepishaari, te irirero.*

²⁴ Ipoña ipaikakotaitakeri. Ikanta ovayiriite itsiparyaavakaakaro ikithaayetari Jesús, ikempitakaantakero iñaaretaita iro iriyotantyaari intzime ayerone.

²⁵ Aritake jenokiityapaake ooryaatsiri, ipaikakotaitakerira Jesús.†

²⁶ Josankinaitake kantakaantakerori ipaikakoitantakariri, okantzi: IVINKATHARITE JUDÍO-PAYEENI.

²⁷ Ari itsipataitakeri ipaikakoitziri apite koshintzi, ikatziyakotaka aparoni irakojanoriki, pashine irampateki.

²⁸ Ari omonkaratakari osankinatainchari pairani, okantzi: Itsipataitakeri kaariperoshiretatsiri.

²⁹ Ithainkimavaiyetakeri ikaratzi avisayetatsiri janta, jotekainata, ikantziri: “Aña eeroka porokirori tasorentsipanko, iro avisake mava kitaite povetsikairo eejatzi.‡

³⁰ ¿Ipaitema kaari payiitanta ipaikakotaitakemi povavisaakotaiya?”

³¹ Irojatzi ikantakeri eejatzi ijevere omperatasorentsitaari itsipatakari iyotzinkariite, jovashiyaventari, ikantavakaiyani: “Jovavisaakotziri pashine, ¿Kaarima imatantaro irovavisaakotya irirori?”

³² †Intsiyaa irayiite Cristo-vetachari ipaitaitziri ‘Ivinkatharite Israel-mirinkaita,’ omatantyaari ankempisanteri!” Jimatzitakaro eejatzi itsipatakari ipaikakota, ithainkimavaitakeri.

³³ Ikanta itampatzikatapaake ooryaatsiri, omapokashitapaaka otsirenitana, irojatzi sheeteeni ithaperotanakara ooryaa.§

³⁴ Ari ikaimanake Jesús shintsiini, ikantanake: “¡Eloi! ¡Eloi! ¿Lama sabac-tani?” (Iro ikantaitziri añaaneki aaka: “Pava, Pava, ¿ipaitama pookaventanta-kanari?”)

³⁵ Ikanta irikapayeeni saikaventakeriri Jesús, ikemavetavakari ikaimanake. Ikantanake: “Pinkemeri, ikaimatziiri Elías.”

³⁶ Ishiyapainta aparoni, jomitsiyaatapaintzi manthakintsi kepishaariki, jankoviitakeneri savoropaneki, jovaankakotakeneri iratsimiyaatero, ikantzi: “Añaavakeriita ari impokake Elías irovayiiitairi.”

³⁷ Ipoña japiitanakero ikaimanai shintsiini, tera iraneenkatanai.

* **15:23** Iroka kepishaari opaita “mirra.” Iro joitaitziri atziri, ijempavathantyaari, eero ike-maantsivaitanta aririka irovasankitagaiteri. † **15:25** Iro ikantayeetziri pairani: joveraaka ooryaa

3. ‡ **15:29** Iro jametaiyarini judío-payeeni jotekainata, aririka inthainkashiryaante. Iro kempitarori ametaiyarini aakapayeeni, aririka ookote atziri anthainkashireteri, ankante: “¡Piñaakero! ¡Pikemakero!” § **15:33** Iro ikantayeetziri pairani: joveraanaka ooryaa 6, ari omapokapaakari otsirenitana irojatzi joveraanaka ooryaa 9.

³⁸ Okanta janta tasorentsipankoki, saperyaanake niyanki tontamaitatsiri ithatashiitzirori, opoñaanaka jenoki irojatzí osaaviki, apikota okantanaka.

³⁹ Ikanta ijevare ovayiriite katziyaventakariri eejatzí Jesús, ifñaakerira ikaimanake shintsiini ikamantanakari, ikantanake irirori: “Omaperove-tayaama Itomintari Pava irika.”

⁴⁰ Tzimatsi eejatzí tsinane amenaiyeentsini jantyaatziini. Jiroka okaraiyini: María Magdalena, Salomé, María iriniro iyaapitsi Jacobo ipoña José.

⁴¹ Irokapayeeni tsinane irootake tsipatakariri pairani Jesús Galilea-ki, osheki ampitakoyetakeriri. Otsipatakaro eejatzí pashine tsinanepayeeni oyaatapaakeriri Jesús ipokakera Jerusalén-ki.

Ikítaitakeri Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Aritake sheetyaanake. Irootake kitaite jamenarontapiintaita iroyaari osaitekira, kitaite imakoryaantaitari.

⁴³ Ikanta José poñaachari nampitsiki Arimatea, ikaratapiintziri japatota jeveriite, irijatzí oyaaventariri Pava impinkathariventantai. Te intharove jiyaatashitanakeri Pilato, ikantapaakeri: “Pishinetenari nonkitatairi Jesús.”

⁴⁴ Tema jomapokapaakeri Pilato, te iriyovetya kamakera Jesús. Ikaimakaantakeri ijevare ovayiriite, josampitakeri omaperorika ikamake Jesús.

⁴⁵ Ikamantaitakerira Pilato, ishinetaineri José iraanairi.

⁴⁶ Jamanantashitakeri kithaarentsi jentamaitatsiri. Ikentakoryaakotairi, japonatakeri. Jovakotakeri jimorontashiitziri kaminkaripayeeni shirantaaki, joipinakaantake mapi, joshepitakotantakeri.

⁴⁷ Okanta María Magdalena otsipatakaro María irinirora José, amenaiyakeni iroori tsika jovaitakeri.

16

Jañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Avisanake kitaite jimakoryaantaitari. María Magdalena, otsipatakaro pashine María irinirora Jacobo, opoña Salomé, amanantaiyakeni kasankaari, iyaate otzirintaiyaarimi Jesús-ni.

² Okanta okitaitamanai domingo, ananenkamanaka iyaate omoroki jovevetakarira Jesús. Aritake shitovimatapaake ooryaatsiri areetzimatapaakara janta.

³ Okantavakaiyani: “¿Impaityaaka otamikerone mapi jashitakotantaitakariri?”

⁴ Iro amenavetapaaka, oñaatzí otamikaka mapi, tema antaro mapi oni.

⁵ Kyaapaake omoroki jovevetakarira. Oñaashitapaaka aparani evankari isaikake akojanoriki, okitamaanikitake iithaare. Otharovaianakeni.

⁶ Ipoña ikantanakero irirori: “Eero pitharovi. Iriima pipokashiveta Jesús Nazaret-satzí, ipaikakotaitakeri chapinki. Añagaira, te isaiké jaka. Pamenero jovevetakariri.”

⁷ Pimpiyanake, pinkamantayetairi iriyotaane, pinkantairi eejatzí Pedro arira iriyaatai Jesús Galilea-ki, ari piñaayetairiri. Aritake ikamantzitakami.”

⁸ Oshiyapithatanakaro omorona, ompevaitanaka. Tekatsi pashine atziri onkamantanake, tema otharovanakitzi.

Joñaakaaro María Magdalena
(Jn. 20.11-18)

⁹ Aritake añagai Jesús kapichekitaite domingo, iro jetanaa joñaakaaro María Magdalena jovashinchagairi pairani jaakavetaro karatatsiri 7 peyari.

¹⁰ Irojatzí jyaatashitantanakariri iroori ikaratzi itsipatakari pairani Jesús, oñaapaatziiri jiraavaitaiyani, okamantapaakeri oñagairi.

¹¹ Ikanta ikemavetaiyavakaro oñagairi Jesús jañagai, te inkempisan-taiyeroni.

Joñaakaari Jesús apite iriyotaane
(Lc. 24.13-35)

¹² Ikanta Jesús, joñaakaari apite iriyotaane jiyaataiyini avotsiki, ipashinevorotapai kapicheeni.

¹³ Ari ipiyeeyanakani irirori, ikamantavetapaakari ikarataiyini. Ari ikempitaitakeriri eejatzi, te inkempisantaiteri.

Jotyaantziri Jesús iriyotaane
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴ Ikanta jovavaiminraithaitaiyani 11 iriyotaane, ari joñaakakariri Jesús, ikaminaathatapaakeri, iñaakerira kisoshire ikantayetaka, te inkempisanteri ikaratzi ñaayetairiri jañagai.

¹⁵ Ikantapairi: “Piyaae pothotyero maaroni kipatsi. Piñaaventaineri atziripayeeni Kameethari Ñaantsi.

¹⁶ Tsikarika intzime kempisantavakerone, oviinkaataanaachane, iriitakera avisakoshiretaatsine. Iriima kaari kempisantavakerone, irovasankitaitaateyeri.

¹⁷ Jiroka inkantayetanakya inkarate kempisantaanaatsine: irovashinchaayetairi jaakayetziri peyari impairyeena naaka. Iriñaavaitayetairo kantashivaiyetachari ñaantsi.

¹⁸ Aririka iroirikavetyaari maranke, aririka iriravetyaaro piyantatsiri, tekatsi onkanteri, eero ikami. Ari onkantake irovashinchaayetairi mantsiyaripayeeni eejatzi.”

Jovajenokaa Jesús inkiteki
(Lc. 24.50-53)

¹⁹ Ithonkanakero Avinkatharite ikamantayetakeri, irojatzí jovajenokantaari inkiteki, itsipatapaari Pava ipinkathariventantapai. Isaikimotapairi irakojanoriki.

²⁰ Ikanta jiyaataiyanakeni iriyotaane, ikamantantake maaroni nampitsiiteki. Avinkatharite matakaayetakeriri, jantakaayetakeri kaari iñaapiintayeetzi, ari onkantya iriyotantaityaari omaperotatya ikamantantayeetzi. Ari onkantyaari.

Kameethari Ñaantsi Josankinatakeri Lucas

Jovethaitari Teófilo

¹ Osheki kovavetaincha irosankinateromi okaratzi avishimoyetakairi.

² Ikovaitake irothotyeetero okaratzi jiyotaayetakairi ñaayetajaantakerori ovakeraini tsika itzimi kamantakairori ñaantsika.

³ Ari nokempitakari eejatzi naaka Teófilo. Tema namampaakaro ineet-siini tsika okanta opoñaantanakari, irootake nosankinatantaamirori eeroka okaratzi avisayetaintsiri.

⁴ Ari onkantya piyotakotantyaarori kyaaryooperoini okaratzi jiyotaave-taitakamiri.

Iñaaventaitziro itzimantakari Juan

⁵ Pairani, ipinkatharitantari Herodes janta Judea-ki, ari isaikiri aponi omperatasorentsitaari ipaita Zacarías, icharine Abías-ni jini. Irooma iina opaita Elisabet, irisaro Aarón-ni onatzi eejatzi iroori.

⁶ Kameethashire ikantaiyani apiteroite iñaapinkathatziri Pava. Jimonkarayiniri okaratzi ikovakairiri, tekatsi aponi inkenakaashita-paintya.

⁷ Iro kantacha te intzime irovaiyane, tema maanirothaki onatzi Elisabet. Jantarikonatashitaiyakani.

⁸ Okanta aponi kitaite, ari omonkarataa jantapiintantarori Zacarías jomperatasorentsitaaritantari.

⁹ Tema iro jametaiyapiintari omperatasorentsitaari, ikempitakaantakero iñaaretaita, ari iñeetakero iri Zacarías kyaatsine tasorentsipankoki intayeneri Pava kasankainkari.

¹⁰ Piyotaiyachani atziri jakakiroki jamanaiyini, itagaitzirora kasankainkari.

¹¹ Arira joñaakakariri Zacarías imaninkarite Avinkatharite, ikatziyimota-paakari irakoperoriki itayirora kasankainkari.

¹² Iniroite itharovanake, osheki ipampoyaaminthatavakeri iñaavakerira.

¹³ Ipoña iñaavaitanake maninkari, ikantzi: “Zacarías, eero pitharovi. Tema ikemaitakemiro pamanane. Ari piñaakero piina Elisabet, ovaiyante. Iri pimpaiteiri Juan.

¹⁴ Aririka intzimakerika pitomi, osheki pinkimoshireventeri, ari inkempitakyaari eejatzi atziripayeeni.

¹⁵ Tema iriiperori inkantakaiyaari Pava. Eerora pimiretakaari kachoyetatsiri ishinkiitari. Tema inampitzitantatyaari Tasorentsinkantsi tek-eraminta intzimeeta.

¹⁶ Inkinkishiretakaayetaiyaari Israel-mirinkaite inkempisantairi Avinkatharite Pava.

¹⁷ Iriitake eevatapaakerine Avinkatharite. Inkantakaakyaarira ish-intsinkani Elias, ari iraapaatziyashiretakaayetaiyaari ashitaaniriite maa-roni irovaiyaneete. Ari intsimaryaashiretakaayetairi katsimashireri, ari onkantya irovetsikashiretantaityaari inkempisantaiteri Avinkatharite.”

¹⁸ Jakanakeri Zacarías maninkari, ikantziri: “¡Ari! ¿Tsikama onkantya niy-otantyaarori iroka? Tema antarikona nonake naaka, eejatzi okempitakari noina iroori.”

¹⁹ Ikantzi maninkari: “Naakatake Gabriel, poñaachari Pavaki. Jotyaantak-ena nonkamantemiro Kameethari Ñaantsi.

²⁰ Iro kantamaitacha, okantakaantziro pithainkañaanetakena, kisovaante pinkantya iroñaaka, irojatzi omonkaratantakyaari okaratzi nokantakemiri.”

²¹ Saikaiyatsinira pashine jakakiroki joyaaventaiyarini Zacarías, ipoña ikantavakaiyani: “¿Ipaítama josamanitantari Zacarías tasorentsipankoki?”

²² Ikanta ishitovavetapaara Zacarías, te onkante iriñaavaitapai, jookojooko-vaitashitapaa. Arira jiyotaitanakeri tzimatsi iñaakeri tasorentsipankoki. Jashira jovanakero ikisovaantetanake.

²³ Irojatzi jimonkaraantaarori kitaite jantavaitzi tasorentsipankoki, jatai ipankoki irirori.

²⁴ Okanta Elisabet iinara Zacarías, motzitate. Iniroite opampithashire-taka, te oshitovai opankoki ikaratzi 5 kashiri omairentaka, okantashire-vaitzi:

²⁵ “Irootake jinintakaakenari Pinkathari naaka, ari onkantya eero iman-intashiretantaitana.”

Iñaaventaitziro intzimantyaari Jesús

²⁶ Okanta, aritake avisanake 6 kashiri, jotyaaantairi Pava maninkari Gabriel nampitsi paitachari Nazaret saikatsiri Galilea-ki,

²⁷ iriñeero aparoni evankaro kaari iyoterine shirampari, paitachari María, tema irootake iinantyaaro evankari paitachari José, icharineni David.

²⁸ Ikanta ikyaapaakera maninkari osaikira María, ikantapaakero: “¡Novethatami María, itsipatatyaami eeroke Avinkatharite. Panaakoyetakero pashine tsinaneyetatsiri ineshinonkaperotami Pava!”

²⁹ Okanta oñaavakerira maninkari, opampoyaminthatavakari, okink-shiretakotziro ikantapaakerori jovethatapaakero.

³⁰ Ipoña ikantziro maninkari: “María, eero pitharovi, tema iyaminthaane Pava pinatzi.

³¹ Ari piñaakero pimotzite, intzime peentsite. Iri pimpaiteri JESÚS.

³² Iriitake materone iririiperote, impaitayeeteri Itomi Jenokisatzi. Tema Pava Avinkatharite, iriitake pinkatharitakairine ikempitaakerira pairani icharineni David ipinkatharitakaakeri.

³³ Irijatzira pinkathariventairine ikaratzi icharinentayetakarini Jacob-ni, ari inkantaitatyeeroni impinkathariventantai irirori.”

³⁴ Ari osampitanakeri María, okantziri: “¿Tsikama inkene nomotzite, tera noñe shirampari?”

³⁵ Jakanakero maninkari, ikantziro: “Irira kantakaiyaarone Tasorentsinkantsi. Tema impamankantatyeeyaamiro ishintsinka Jenokisatzi, oshiyapaakyaaromi opamankantzi aamparentsi. Irootake impaitantyaari povaiyane Tasorentsi Itomi Pava.

³⁶ Ari okempitakarini eejatzi pisheninkathori Elisabet, ipaitaveetari maanirothaki, okantavetaka antarokonavetaka iroori, motzital. Tzimakotake 6 kashiri.

³⁷ Tema tekatsi kompitzimotyaaarone Pava.”

³⁸ Opoña okantanake María: “Naakatake iromperatane Pinkathari, iranteno okaratzi pikantakenari.” Irojatzi ipiyantanaari maninkari.

Iyaatake María areetaro Elisabet

³⁹ Ipoña pashine kitaite, shintsiiini iyaatanake María, jatake tonkaariki Judea-ki osaikira aparoni nampitsi,

⁴⁰ irojatzi areetantakarini ipankoki Zacarías, ovethatapaakero Elisabet.

⁴¹ Okanta okemavakero Elisabet ovethatapaakarora María, ishevevanaka omotzitakeri. Tema ikantakaanakityaaro Elisabet Tasorentsinkantsi,

42 oñaavaitanake shintsiini iroori, okantanake: “Eerokatakera anayirori pashine tsinaneyetatsiri itasonkaventaitakemira. Ari inkempityaari eejatzi povaiyane.

43 ¿Ipaítama pipokashitantanari irinironityaari Novinkatharite?

44 Tema nokemavakemira povethatapaakana, ishevevanaka nomotzitakeri naaka, ikimoshiretanake.

45 Kimoshirera pinkantaiya eejatzi eeroka pikempisantakera, tema ari-take omonkarataiya okaratzi ikovakaakemiri Avinkatharite.”

46 Opoña okantanake María:

Iniroite noveshiryaaventaiyaari Novinkatharite,

47 Kimoshire nonkantaventyaari Pava tsika itzimi ovavisaakoshiretainane.

48 Tema iñaakero iromperatane ashinonkaavaitaka,

Aripaitera inkantayeetai: Iniroite itasonkaventaitakero.

49 Tema iniroite jantzimotakenari matzirori otzimi ishintsinka.

¡Tasorentsi onatzi ivairo!

50 Ari inkantaitatyeyyaani ineshinonkayetairi inkarate incharinentay-eetyaari apaata,

Tsikarika intzime ñaapinkathayetairine.

51 Iro ishintsinka imatantayetakari.

Japerotzitairi ipampithashirevetari iranterimi kantakaaperovaitachari.

52 Ikaratzi pinkatharivetachari, ikantakaantakero Pava eero jiyaatakaantaro impinkatharite,

Iri iñaaperotakaayeta ikaratzi tsinampashiryaavetachari.

53 Jashaarantakaayetari ikaratzi tashaaneentavetachari,

Iriroma ikaratzi ashaarantavetachari jaapithayetairi tzimimovetariri jomishitovakerira.

54 Jineshinonkatairi Israel-mirinkaite, tema iromperatane inayetake.

Te impeyakotyaaari ikaminthaayetziri,

55 Tema iro ikantayeetakeriri pairani acharineyetakari,

Jetanari Abraham-ni irojatzi inkarate incharinentayetaiyaaari.

56 Ari osaikimovaitapaintziro María iroka Elisabet ikaratzi mava kashiri, irojatzi opiyantaari opankoki iroori.

Itzimantakari Juan oviinkaatananeri

57 Ikanta omonkaraaka ontzimaanitanyaaari Elisabet, tzimake otomi.

58 Ari ipokaiyakeni osheninkapayeeni ikimoshireventaiyironi, tema jiyotaiyakeni iniroite jineshinonkatakaro Pava.

59 Aritake maakotapaake 8 kitaite eentsika, jagaitanakeri intomeshitaaniteri, ari ikovaveetaka impaitaiterimi Zacarías, tema ivairora onatzi iriri.

60 Irojatzi okantantanakari iriniro: “Eero ipaita Zacarías, impaitya Juan.”

61 Ari ikantaitanakero: “¿Opaitakaya? Tema tekatsi pisheninka paitachaneri Juan.”

62 Ipoña jookotaitakeneri ashitariri josampiitzi, tsika inintzi impaiteri.

63 Jookotake Zacarías inchakota iramaiteneri, ari josankinatakeri, okantzi: “Juan impaitya.” Ipampoyaaminthatanakeri ikaratzi osampitakeriri.

64 Jomapokashitanana iñaavaitanai Zacarías. Iniroite iñaapinkathatanakeri Pava, ipaasoonketanakeri.

65 Paraanka ikantaiyanakani isheninkapayeeni Zacarías. Tema ithonka ikemaitakero tonkaariki Judea-ki okaratzi avisaintsiri.

66 Pampithashire ikantaiyaka ikaratzi kemakovetakeriri, ikantaiyini: “¿Tsikama impaityaaka apaata irika? Tema kempoyaaventa jovakeri Avinkatharite irika eentsika.”

Ikamantantakeri Zacarías

⁶⁷ Ikanta Zacarías, ashitakariri eentsika, ikantakaanakari Tasorentsinkantsi, ikamantantanake, ikantzi:

⁶⁸ Kameetha inake Avinkatharite Pava, ivavanetari Israel-mirinkaite, Ipokake irovatsinaryaakoyetai.

⁶⁹ Jotyaantakairi matzirori jovavisaakoshiretanti, Iriitake icharinentakari David-ni, iromperatane.

⁷⁰ Iro iñaavaitakaayetakeriri pairani tasorentsitatsiri kamantantaneri.

⁷¹ Iri ovavisaakoyetagaineri itzimavetara kisaneentayevetairi.

⁷² Tema jineshinonkataari ikaratzi acharineyetakari, Eero ipeyakotaro tasorentsitatsiri irantzimotavakaiyaari.

⁷³ Irootake iroka ishinetaakeriri pairani acharineni Abraham, Onkarate irantzimotairi.

⁷⁴ Intsiparyaakoventai itzimayevetara kisaneentayetairi, Tekatsi antharovakaiya ankempisantairi.

⁷⁵ Kiteshire ankantayetaiya. Kameethashire ankantzimentaiyaari maaroni kitaiteriki.

⁷⁶ Irooma eeroka notomi, impaitayeetemi iyamantanerite Jenokisatzi.

Tema eerokatake eevaterine Pinkathari, povetsikanonteri tsika inkenayetanake.

⁷⁷ Eeroka kamantairine asheninkapayeeni, iro iriyotantyaari iriitake ovavisaakotantaneri.

Iri peyaakotairine ikaariperoshirevaivetaka.

⁷⁸ Tema iniroite okantaka jineshinonkatai Pava,

Jotyaantakairi poñaachari inkiteki ikempitakotapaakaro okantaranki ovakera okitaityaamanai.

⁷⁹ Ikitainkatakotairi ikaratzi saikayetatsiri otsirenikitzira. Ikitainkatakotairi eejatzi ikaratzi otsimankakovetakari iraampare iyotakaantatsiri iriiaayetaaty sarinkaveniki.

Iri oñaakantairone tsika ikantaita isaikaitzi kameetha.

⁸⁰ Kameethara ikimotatzi eentsika, ñaaperoshire ikanta. Ari inevetaro isaikavaizti janta tsika te inampiitaro, irojatzti omonkaratantakari iroñaakyaari Israel-mirinkaite.

2*Itzimantakari Jesús*

(Mt. 1.18-25)

¹ Ipoña Pinkathari César Augusto, ikantakaantake irosankinatakotya maaroni atziri.

² Aripaite omapokaka irosankinatakoyeetya ijevatakaantantari Cirenio janta Siria-ki.

³ Maaroni atziri jiyaaatayakeni irosankinatakoyetya inampiki tsika ipoñaayeta pairani icharine.

⁴ Irojatzti itonkaantanakari José irirori, ipoñaanaka Nazaret saikatsiri janta Galilea, iriyaatero nampitsiki tsika itzimake pairani Pinkathari David, opaita Belén saikatsiri janta Judea. Tema irika José icharine ini David-ni.

⁵ Ari irosankinatakotyaari irirori intsipatyaaro iinathori María, tsika otzimi ikashiyakari irayero. Iro kantamaitacha aritake motzitake iroori.

⁶ Ikanta jareetaiyakara Belén-ki, irootaintsi ontzimaanite María.

⁷ Ari itzimakeri etanakarori otomi. Oponatakeri, onoryaakeri irovamentoki piratsi, tema te oñaapaake tsika omaapaake.

Maninkariite ipoña aamaventariri oisha

8 Okanta jantyaatziini nampitsi, tzimatsi kakiventziriri tsireni iroishate jaamaventari.

9 Ari joñaakakari imaninkarite Avinkatharite. Ikitainkatakotantapaakari irovaneenkaro Avinkatharite, iniroite itharovaiyanakeni.

10 Iñaanatapaakeri, ikantziri: “Eero pitharovashivaita. Tema namatziimi Kameethari Ñaantsi, iro oimoshirenkairine maaroni atziri.

11 Tzimataikera iroñaaka ovavisaakotantaneri, janta inampikira pairani pinkathari David-ni, iriitake Cristo Avinkatharite.

12 Jiroka piyotantyaariri: Ari piñaakeri imponaiteri eenchaaniki ironory-eetakeri irovamentoki piratsi.”

13 Iñeetazi ikoñaatapaake osheki inkiteveri itsipatapaakari maninkari, jamampaaventapaakari Pava, ikantaiyini:

14 ¡Iro aritataitatsi otzimimotziri irovaneenkaro Pava nampitarori ojenokitajaantzira inkite!

¡Isaikayetai kameetha iyaminthaanepayeeni jaka kipatsiki!

15 Ikanta ipiyeeyanaani maninkariite inkiteki, ikantavakaanaka aamaventariri iroishate: “Thame aate Belén-ki, amenakitero opaita avisaintsiri. Ari añeoreri ikamantakaantakairi Avinkatharite.”

16 Shiyeeyanakani, irojatzi jiñaantapaakarori María otsipatakari José, onoryaakeri eenchaanikite irovamentoki piratsi.

17 Ikanta jiñaapaakeri, ikamantantapaakero okaratzi ikantakeriri inkaaranki maninkari.

18 Ipampoyaaaminthataitakeri aamaventariri oisha ikemaitzirira ikinkithavaitzi.

19 Irooma María, antaro opampithashiretakotaro iroori okaratzi ikantaitapaakerori.

20 Ipoña ipiyeeyanaani aamaventakotariri oisha, tharomenta ikanta jamampaaventanaari Pava, tema iñaayetakero okaratzi ikamantaitakeriri inkaaranki.

Jagaitanakeri Jesús tasorentsipankoki

21 Ari maakotapaake 8 kitaite eenchaaniki, jagaitanakeri intomeshitaaniteri. Irojatzi ipaiyeetantakariri JESÚS tema ari ipaitzitakari maninkari tekeramintha omotziteriita María.

22 Okanta jimonkarataakero kitaite joimairentaiyani onantyaari inkitevathayetai, tema iro ikantakaantakeri Moisés-ni. Ari jagaitanakeri Jesús Jerusalén-ki irashitakaityaari Avinkathariteki.

23 Iro irimonkaraantyaarori Osankinarentsijanori ikantakaantziri Avinkatharite, kantatsiri:

Iriirika shirampari omapokane tsinane,

Irashitakaayeetyaari Pinkathari, itasorentsite irinatye.

24 Irimatantyaarori irimonkarayero ikantakaantane Pinkathari, ontzimatyepometaineri Pava:

Apite tookitzi, eerorika apite iryaani shiro.

25 Tzimatsiya janta Jerusalén-ki aparoni shirampari ipaita Simeón. Tampatzikashire ini irika shirampari, ñaapinkathatasorentsitaneri ini, tema iri inampishiretantakari Tasorentsinkantsi. Iriitake oyaaventarori imposhenkayeetaiyaaari Israel-mirinkaite.

26 Jiyoshiretakaakeri Simeón Tasorentsinkantsi, eero ikamita irirori irojatzi iriñaantakyaariri Isaipatziitotane Avinkatharite.

27 Ikantakaakari Tasorentsinkantsi, pokake tasorentsipankoki. Ipoña ashitariri Jesús jaanakeri tasorentsipankoki irimonkaraantyaarori ikan-takaantaitane,

28 ithomaavakeri Simeón irika eenchaaniki, ipaasoonketanakeri Pava, ikantzi:

29 Monkaraaka Pinkathari okaratzi pishinetaakenari, Pishinetaina iroñaaka nonkame, tema pomperatane povakena.

30 Tema noñagairi ovavisaakotantaneri,

31 Iriitake potyaantakeri ovavisaakotairine atziripayeeni,

32 Iri kitainkatako yetairine atziri kaari asheninkata,

Iri kantakaiyaarone iriñaapinkathayeetantyaariri Israel-mirinkaite.

33 Ipampoyaaminthatanakeri ashitariri, ikemakoventziri iñaantsikoventaitziri Jesús.

34 Ikanta Simeón itasonkaventakerira, ikantanakero iriniro Jesús: “Irika eenchaaniki iri kantakaiyaarone impeyashitantaiyaari osheki asheninka Israel-mirinkaite, kempivaitaka imparyaateemi, iri kantakaiyaarone eejatzi iravisaakoshiretantaiyaari osheki, kempivaitaka intzinagaateemi iparyaavetaka. Tema osheki inkantaite: ‘Kaari irooperori ñaantsi iñaaneyetakari.’

35 Tema irika eenchaaniki iriira oñaakanterone okaratzi impampithashire-taiyaari. (Iro kantamaitacha iniroite povashiretanakya eeroka kempivaitakami irovathaayeetateemi.)”

36 Ari osaiki eejatzi aparoni tsinane paitachari Ana, kamantantanero oni iroori, irishinto Fanuel icharinentayetanakari Aser. Antarokonatake iroori. Aytavetaka oime ovakera omainarotapaake, 7 osarentsi otsipavetakari oime.

37 Kamaimetzinkaro onatzi, tzimake okaratzi 84 osarentsite. Ari ashi ovatziro osaiki tasorentsipankoki, aakoventaro kitaite eejatzi tsireni amani, otziventakaro eejatzi.

38 Ari opokapaakeri iroka tsinane, opaasoonketapaakeri Pava. Ipoña oñaaventanakeri eenchaaniki, irojatzi ikemantaiyakarini ikaratzi oyaakoven-tarori irovatsinaryaako yetairi Jerusalén-satzi.

Piyantaari Nazaret-ki

39 Aritakera imonkaraakero okaratzi ikantakaantayetziri Pinkathari, piyaa Galilea-ki osaikira inampi Nazaret.

40 Tharomenta ikanta ikimotatzi eenchaaniki, eekero jiyaatatzi ishintsitzi, iyotaneri jinatzi. Aamaventa jovakeri Pava.

Isaiki Jesús tasorentsipankoki

41 Ari ikantapiintatya osarentsiki ashitariri Jesús jiyaatzi Jerusalén-ki joimoshirenkiro Anankoryaantsi.

42 Ikanta Jesús aritake tzmanake 12 irosarentsite, jataiyakeni Jerusalén-ki tema iro jametaiyapiintari iroimoshirenkya.

43 Aritake karatake joimoshirenkaiyani, piyeeyaani ashitariri, iro kan-tamaitacha irojatzi isaikanakeya Jesús irirori janta Jerusalén, te iriyote ashitariri.

44 Iñaajaantake eevatake Jesús ikempiyayetanaari ikarataiyini. An-itake aparoni kitaite, ari ikovavetaari, josampivetakari isheninkapayeeni ikaratzira jiyaataiyini.

45 Tera iñeeri, ipiyaa Jerusalén-ki inkokovatairi.

⁴⁶ Mava kitaite jiñaantaariri isaiki tasorentsipankoki, ikinkithavaitakaayet-ziri iyotakotzirori Ikantakaantaitane, josatekaitakeri niyanki, josampiminthaziri.

⁴⁷ Ipampoyaaminthataitakeri iñeetakerira omapero jiyotaneta, jakayetakero kameetha okaratzí josampiyetakeriri.

⁴⁸ Ikanta jiñaapairira ashitariri, ipampoyaaminthataapaakeri, okantapaakeri iriniro: “Notomí, ¿tsikama pinkantenaka? Osheki nokokovatakemi notsi-patari piri, iniroite pomintharovaneentakena.”

⁴⁹ Ipoña jakanake irirori, ikantanake: “¿Opaitama pikokovatantanari? ¿Tema piyote iro kovaperotacha nanteneri ikovakaanari Ashitanari?”

⁵⁰ Iro kantacha te inkemathatero ashitariri okaratzí ikantakeri.

⁵¹ Jaanairi, jataiyeni Nazaret-ki. Jantzirora maaroni okaratzí jomperatariri iriri. Iro kantacha pampithashire ovakotakeri iriniro.

⁵² Eekero itharomentatya Jesús ikimotatzí, iyotane ikanta. Kempoy-aaventa joviri Pava. Ari ikempitaakeriri eejatzí atziripayeeni iyaminthaane joviri.

3

Ikamantantziri Juan oviinkaatananeri (Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

¹ Aritake monkarataka 15 osarentsi ipinkathariventantzi Tiberio César. Ari ijevatziri Poncio Pilato irirori janta Judea-ki. Iriima Herodes ijevatzí irirori Galilea-ki. Iriima Felipe irirentzi Herodes, ijevatzí irirori Iturea-ki eejatzí Traconite-ki. Ipoña Lisaniás, ijevatzí irirori Abilinia-ki.

² Iriima Anás itsipatakari Caifás ijevatziri irirori omperatasorentsitaari. Aripaite iñaanashiretakeri Pava itomí Zacarías paitachari Juan janta tsika te inampiitaro.

³ Irojatzí ikenayetantanakari Juan intatsikero Jordán, iñaaventziro oviinkaantaantsi, ikantzí: “Poviinkaatzimentaiyaari Avinkatharite, povashaantairo pantayetzíro kaariperori, ari impeyakoyeetaimiro pikaariperoshirevetaka.”

⁴ Tema iro josankinatakeri pairani Isaías kamantantaneri, ikantake: Inkamantantaite apaata janta tsika te inampiitaro, inkantaite: Povameethataineri Pinkathari tsika inkenapaake, Pinkempitakaantero itampatzikaitziro avotsi.

⁵ Onkameethapathayetai otenkanaayetzí, Ovintenyetai otzishi. Tampatzíka onaatye avotsi okaratzí tzipivetachari, Omameripanka onkantayetaiya.

⁶ Ari iriñeero maaroni atziri tsika ikanta Pava jovavisaakotantzi.

⁷ Ikantayetavakeri atziri pokayetaintsiri iroviinkaatya: “Te pinkameethashiretaiyeni eeroka, pikempitashitakari maranke. ¿Piñaajaantake eero jovasankitagaitaimi?”

⁸ Omaperorika povashaantairo tsika pikantaveta pairani, pinkameethashireyetai, pinkempityaaro pankirentsi kithotatsiri. Eero pikantashirevaitashita: ‘Aña naaka icharineni Abraham, te onkovaperotya novashaantairo nokaariperoshirevaitzi.’ Pinkeme nonkante: Ari inkovakerikami Pava, kantatsi iratziritakairo iroka mapi, iro impoyataiyaarine incharinentayetakari Abraham-ni.

⁹ Pankirentsi kaari kithotatsi, iponkitziryeetzíro impomeyeetero. Ari inkempiyeeetaimi eeroka eerorika pikameethashiretai.”

¹⁰ Ikanta atziripayeeni josampitanakeri, ikantziri: “¿Opaitama nantairi?”

11 Ari jakanakeri, ikantzi: “Tzimatsirika apite piithaare, pimperi aparoni kaari otzimimotzi. Tzimatsirika povarite, ari pinkempitakero eejatzi.”

12 Ipoña ipokaiyakeni kovakotziriri kireeki isheninka ikovi iroviinkaaty, ikantapaakeri: “Pinkathari, ¿opaitama nantairi naaka?”

13 Ikantakeri: “Eero panaakairo ikantaitakemiri onkarate pinkovakotanteri.”

14 Ikanta ovayiriite Roma-satzi, josampitakeri eejatzi, ikantziri: “Naaka, ¿ipaitama nantairi?” Jakanakeri, ikantzi: “Eero pasaryiimatanta, eero pithaiyakotanta eejatzi onkanta paapithatantayariri atziri tsikarika ompaitya. Pinkimoshireventeri ikaratzi ipinaizimiri eeroka.”

15 Osheki atziri aamaventakariri Juan, ikantashiretaiyini: “¿Kaarima irika Cristo?”

16 Ari ikantanakeri Juan maaroni atziri: “Naaka intaani noviinkaantantaro jiña. Iro kantamaitacha, aatsikitake maperotziriri iñaapinkatharentsitzi, noñaapinkathatzitataikari naaka. Te aritaajate inkempitakaantena naaka iromperatane onkanta no-zapato-ryaantayariri. Iriitakera kempitakaantayarone iroviinkaantantatyeerimi Tasorentsinkantsi, iroviinkaantantatyeerimi eejatzi paampari.

17 Tema aririka aviikitero avankire, otekakitziro, ipoña atayiro opentakeereki. Iro aake okithoki, otekitakero, ovakoyetakero. Ari inkempitagaiyaari Avinkatharite eejatzi, irinashiyetaiyaari atziri. Ineshinonkayetaiyaari inkarate kempisantanairine, iriima kaari ovashaanterone ikaariperoshirevaitzi, intagairi paampariki kaari tsivakanetatsine.”

18 Osheki ikaminaantake Juan iñaaventziniri atziripayeeni Kameethari Ñaantsi.

19 Ari ikempitaakeriri eejatzi Herodes pinkatharitatsiri, ikaminaathave-takari, jaakerora Herodías iinantavetari Felipe irirentzi. Tema tzimatsi eejatzi osheki pashine kaaripero jantayetakeri.

20 Iroora ovatsiperotakerori jantakeri Herodes jashitakotakaantakeri Juan.

Joviinkaata Jesús

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

21 Ikanta joviinkaayetzirira Juan osheki atziri, ari joviinkaatakeri Jesús irirori. Jamanaminthaitzi Jesús, kempivaitaka ashitaryaanakityeeyaami inkite,

22 iñeetatzi ipokashitakeri Tasorentsinkantsi ikenapaake jenoki ikempitapaakari shiro. Ikemaitatzi inkiteki ikantaitanake: “Eerokatakera Notomi netakoperotane. Osheki nokimoshireventakemi.”

Icharineyeteri Jesús

(Mt. 1.1-17)

23 Ikanta Jesús jetantanakarori jantayetakeri, ari tzimake 33 irosarentsiste. Ikantayeetzi iri tomintakeri José. Tomintanakariri José ipaita Eli,

24 tomintanakariri Eli ipaita Matat, tomintanakariri Matat ipaita Leví, tomintanakariri Leví ipaita Melqui, tomintanakariri Melqui ipaita Jana, tomintanakariri Jana ipaita José,

25 tomintanakariri José ipaita Matatías, tomintanakariri Matatías ipaita Amós, tomintanakariri Amós ipaita Nahum, tomintanakariri Nahum ipaita Esli, tomintanakariri Esli ipaita Nagai,

26 tomintanakariri Nagai ipaita Maat, tomintanakariri Maat ipaita Matatías, tomintanakariri Matatías ipaita Semei, tomintanakariri Semei ipaita José, tomintanakariri José ipaita Judá,

27 tomintanakariri Judá ipaita Joana, tomintanakariri Joana ipaita Resa, tomintanakariri Resa ipaita Zorobabel, tomintanakariri Zorobabel ipaita Salatiel, tomintanakariri Salatiel ipaita Neri,

28 tomintanakariri Neri ipaita Melqui, tomintanakariri Melqui ipaita Adi, tomintanakariri Adi ipaita Cosam, tomintanakariri Cosam ipaita Elmodam, tomintanakariri Elmodam ipaita Er,

29 tomintanakariri Er ipaita Josué, tomintanakariri Josué ipaita Eliezer, tomintanakariri Eliezer ipaita Jorim, tomintanakariri Jorim ipaita Matat,

30 tomintanakariri Matat ipaita Leví, tomintanakariri Leví ipaita Simeón, tomintanakariri Simeón ipaita Judá, tomintanakariri Judá ipaita José, tomintanakariri José ipaita Jonán, tomintanakariri Jonán ipaita Eliaquim,

31 tomintanakariri Eliaquim ipaita Melea, tomintanakariri Melea ipaita Mainán, tomintanakariri Mainán ipaita Matata, tomintanakariri Matata ipaita Natán,

32 tomintanakariri Natán ipaita David, tomintanakariri David ipaita Isaí, tomintanakariri Isaí ipaita Obed, tomintanakariri Obed ipaita Booz, tomintanakariri Booz ipaita Salmón, tomintanakariri Salmón ipaita Naasón,

33 tomintanakariri Naasón ipaita Aminadab, tomintanakariri Aminadab ipaita Aram, tomintanakariri Aram ipaita Esron, tomintanakariri Esron ipaita Fares, tomintanakariri Fares ipaita Judá,

34 tomintanakariri Judá ipaita Jacob, tomintanakariri Jacob ipaita Isaac, tomintanakariri Isaac ipaita Abraham, tomintanakariri Abraham ipaita Taré, tomintanakariri Taré ipaita Nacor,

35 tomintanakariri Nacor ipaita Serug, tomintanakariri Serug ipaita Ragau, tomintanakariri Ragau ipaita Peleg, tomintanakariri Peleg ipaita Heber, tomintanakariri Heber ipaita Sala,

36 tomintanakariri Sala ipaita Cainán, tomintanakariri Cainán ipaita Arfaxad, tomintanakariri Arfaxad ipaita Sem, tomintanakariri Sem ipaita Noé, tomintanakariri Noé ipaita Lamec,

37 tomintanakariri Lamec ipaita Matusalén, tomintanakariri Matusalén ipaita Enoc, tomintanakariri Enoc ipaita Jared, tomintanakariri Jared ipaita Mahalaleel, tomintanakariri Mahalaleel ipaita Cainán,

38 tomintanakariri Cainán ipaita Enós, tomintanakariri Enós ipaita Set, tomintanakariri Set ipaita Adán, tomintanakariri Adán iriitake Pava.

4

Inkaariperoshiretakaiterimi Jesús (Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

1 Ikanta ipiyaa Jesús ipoñaagaro Jordán, isaikashiretantakari Tasorentsinkantsi. Ikantakaanakari Tasorentsinkantsi, jatake tsika te inampiitaro.

2 Ari isaikakeri okaratzi 40 kitaite, irojatzi ikovavetantakari kamaari inkaariperoshiretakairimi. Tema tekatsi irovaiya janta, ayimatakeri itashe.

3 Pokake kamaari, ikantavetapaakari: “Omaperotatyaarika Itomintami Pava, pimpeyero tanta iroka mapi, poyaaro.”

4 Ari jakanakeri Jesús, ikantanakeri: “Tzimatsi osankinarentsi kantatsiri:

Tera apatziro okovityiimotari atziri iroyaaro tanta, iroora kovaperotacha ankempisantaairo maaroni ikantairi Pava.”

⁵ Ipoña kamaari jaanakeri Jesús tonkaariki otzishi, jookotapaintziniri maaroni nampitsi ipinkathariyetzira atziriite.

⁶ Ikantziri: “Ari nonkantakaakyaaro iriñaapinkathayetaimi maaroni piñaayetakeri, ari nompakemiro eejatzi irovaneenkaro. Tema irootake jashitakaayeetakanari naaka maaroni, ari onkantake nomperi itzimirika nokoviri.

⁷ Aririka potyeerovake piñaapinkathatena, maaroni ikaratzi piñaakeri, eeroa ashitanaiyaarine.”

⁸ Ari jakanakeri Jesús, ikantziri: “Tzimatsi osankinarentsi, kantatsiri: Añaapinkathateri Avinkatharite Pava, iri ankempisante apaniro.”

⁹ Ipoña kamaari jaanakeri nampitsiki Jerusalén, isaikaakeri jenoki otavan-toki tasorentsipanko, ikantapairi: “Omaperorika Itomintami Pava, pimitaye osaavikinta kipatsiki.

¹⁰ Tema tzimatsi osankinarentsi, kantatsiri: Irotyaantemiri Pava imaninkarite aamaventyaamine,

¹¹ Iri thomaavakemine, Eero pomposantavaitapaaka mapiki.”

¹² Ari jakanakeri Jesús, ikantziri: “Aritake ikantaitake pairani: Te onkameethate piñaantashivaityaari Pivinkatharite Pava.”

¹³ Ikanta kamaari tera inkitsirinkashityaari Jesús inkaariperoshiretakairi, jintainaryaapaintari.

Jetanakari jantayetziri Jesús
(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Ikanta ipiyaa Jesús Galilea-ki, otyaakari ishintsinka Tasorentsinkantsi. Ithonka ikemakoyeetanakeri maaroni.

¹⁵ Jiyotaantayetake maaroni tsika japatotapiintaita. Tharomenta ikan-taventakari maaroni.

Ipiyaa Jesús Nazaret
(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Ikanta Jesús piyaa inampiki Nazaret tsika jantaritake. Okanta aparoni kitaite jimakoryaantaitari, jatake Jesús japatotapiintaita, tema iro jametapi-intakari irirori. Ari ikatziyanakari iriñaanatero osankinarentsi.

¹⁷ Ipayeetakeri irosankinare kamantantaneri Isaías-ni. Ikanta jap-inairyaakero osankinarentsi, iñaatziro josankinaitakero, kantatsiri:

¹⁸ Isaikantana naaka Itasorenka Avinkatharite, Tema iri saipatziitotakenari onantari noñaaventaineri ashinonkainkari Kameethari Ñaantsi.

Irijatzi otyaantakenari novavisaakoyetairi okantzimoneentashirevaiyetari. Nonkamantayetairi jaakaantayeetziri tsika inkantaiya intsiparyaakoven-tayeetairi.

Impoña namenakaayetairi mavityaakiri, Nosaikakaashivaitaiyaari ikaratzi jotzikayeetari.

¹⁹ Noñaaventayetairo tsikapaite irakameethatantai Avinkatharite.

²⁰ Ipoña japinaitanairo Jesús osankinarentsi, ipanairi kinkithatakaan-tapiintatsiri, saikanake. Irojatzi ipampoyaaakeri maaroni atziri ikaratzi saikaintsiri japatotapiintaita.

²¹ Ari jetanakaro ikantayetanakeri: “Omonkaraimoyetakami iroñaaka iroka osankinarentsi okaratzi pikemakeri.”

²² Ipampoyaaminthaitanakeri Jesús, tema kameetha okanta iñaaventayetziri. Osheki ñaaventakoyetanakeriri kameethaini. Ikantayeetzi eejatzi: “¿Kaarima irika itomi José?”

²³ Irojatzí ikantantanakariri: “Kempitaka ari pinkantakena: ‘Intsityaa aaventantzinkari paaventya eeroka.’ Tema osheki nokemakoventakemi pantayetakeri Capernaum, intsityaa pantapairo eejatzi jaka pinampiki.’”

²⁴ Eekero ikantanakitzi Jesús: “Omaperottyaara nonkantemiri, ari jashi jovatziro kamantantaneri te iriñaapinkathaiteri inampiki tsika isaikayetzí isheninka.

²⁵ Tema omaperotya iroka, pairani eeniro isaikavetani Elías, te omparyaa-gairanki inkane okaratzi mava osarentsi ipoña 6 kashiri janta Israel-ki, iniroite itasheneentaitake. Osheki kamaimetzinkaro tzimavetachari janta,

²⁶ iro kantamaitacha, te irotyaantaiteri Elías-ni iriyaatashitero aparoni kamaimetzinkaro, intaani jotyaaantaitakeri nampitsiki Sarepta saikatsiri Sidón-ki, osaikiranki aparoni tsinane kamaimetzinkaro kaari isheninkata.

²⁷ Ari okempitakari eejatzi eeniro isaikaveta kamantantaneri Eliseo, tzimavetacharanki Israel-ki osheki mantsiyari pathaavaitatsiri. Iro kantamaitachari te irotyaantaiteri Eliseo irovashinchagai aparoni, intaani jotyaaantaitakeri Naamán kaari isheninkata poñaachari nampitsiki Siria, jovashinchagairi.”

²⁸ Ikanta ikemaiyakera ikaratzi saikaintsiri japatotapiintaita, iniroite iki-saiyanakani.

²⁹ Ikatziyeyanakani, jagaitanakeri Jesús overaathapita nampitsi, ikenakaitanakeri tsika osaiki impereta irotziyeyeremi.

³⁰ Iro kantamaitacha Jesús, ishiyapithatanakari josatekantanakari niyanke, jatai.

Atziri jaakiri peyari (Mr. 1.21-28)

³¹ Ikanta Jesús oirinkanaa nampitsiki Capernaum saikatsiri Galilea. Jiyotaantayetapai kitaiteriki jimakoryaantaitari.

³² Tema te omaanta ishintsinka jiyotaantzira, ipampoyaaminthaitakeri.

³³ Okanta janta tsika japatotapiintaita, ari isaikakeri aparoni atziri jaakiri peyari, kaimanake shintsiini irirori,

³⁴ ikantzi: “Piñaashityaana Jesús Nazaret-satzi, niyotzimi naaka eerokatake itasorentsita Pava. Iro pipokantari jaka paperotaiyenani.”

³⁵ Ikisathanakeri Jesús, ikantanakeri: “¡Pimairete peyari, piyaatai! Tyaanake atziri jintainaryaanakari iveyarite, temaíta irovaaperovaitanakeri.”

³⁶ Ipampoyaaminthaitanakeri maaroni, ikantavakaiyani: “¿Ipaitatyaakama irika? Joitsinampairi jomishiyiri peyari iñaashincheenkatziri.”

³⁷ Ari ithonka ikemakoyeetanakeri Jesús maaroni nampitsiki okaratzi saikatsiri janta.

Jesús jovashinchagairo iriyote Pedro (Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Ipoña ishitovanake Jesús japatotapiintaita, kyaapaake ipankoki Simón. Okanta iroori iriyote Simón, omatakeri iniroite saavakitaantsi. Ikan-taitavakeri Jesús irovashinchaapairo.

³⁹ Joyootashitanakaro onoryaakara, kempivaitaka iriñaashincheenkatatyeeromi saavakitaantsi. Eshitakotanake osaavakiveta, piriintanaka amenayetavakeneri ompaitya ompavakeriri.

Jovashinchaayetziri Jesús mantsiyaripayeeni
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.31-34)

⁴⁰ Okanta osheetyaanake, jamaitapaakeneri Jesús osheki atziri kantashiv-aiyetachari imantsiyare. Ikanta iñaavakerira Jesús, intaani ipampitanta-vakari kapicheeni irako, eshitakoyetanai.

⁴¹ Osheki jomishitovitake eejatzi iveyarite, iniroite ikaimayetzi peyari, ikantzi: “¡Itomi Pava pinatzi!” Iro kantamaitacha Jesús, ikisathayetakeri peyari, te ishineteri iriñaavaite, tema jiyotzi irirori peyari iriitake Cristo.

Jiyotaantzi Jesús maaroni Galilea-ki
(Mr. 1.35-39)

⁴² Okanta okitaityaamanake, ananenkanake Jesús apaniroini ikenanake tsika te inampiitaro. Osheki amemenatairiri tsikarika ikenake. Ikanta jiñeetairi tsika isaiki, te ishineeteri iriyaatai.

⁴³ Irojatziki ikantantanakari Jesús: “Ontzimatyete inkemaitero eejatziki pashineki nampitsi Kameethari Naantsi ñaaventakotziri ipinkathariventantai Pava. Tema irootake nopokantakari naaka jaka.”

⁴⁴ Eekerora jiyaataakanakitziiro Jesús ikinkithatanake pankotsiiteki japa-totapiintaita okaratziki saikatsiri Galilea-ki.

5

Kaari iñeetapiintzi shimaataantsi
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ Okanta aparoni kitaite, isaiki Jesús inkaarethapyaaki Genesaret. Jatsinakimatakeri atziri ikaratziki piyotzimentakariri ikempisantziiro iñaane Pava.

² Ari jiñaake Jesús apite pitotsi ovaataka oparaiteki. Tekatsi ote-tanyaarone, tema ikivaiyatziironi ishimaamento.

³ Otetapaaka Jesús pitotsiki. Tema iriira ashitaro Simón iroka pitotsi, ikantakeri irotyaantero kapicheeni niyankyaaki. Ari isaikantanakaro Jesús pitotsi, jetanaaro jiyotaayetanairi atziri.

⁴ Ikanta ithonkanakero jiyotaantzi, ikantzi: “Simón, paanakero pipito niyankyaaki inkaare, ari pishimaatyaari.”

⁵ Ari jakanake Simón, ikantzi: “Ari noshimaavaiveta tsirenipaite, tekatsi naye. Eerokara kantanari, aritake nomatakero.”

⁶ Jimatakero ishimaata, jaake osheki shima, iro onthatyiimatemi ishimaamento.

⁷ Ikaimavakotairi ikaratapiintziri ishimaata irampitakotairi. Ikanta jiyaatashitanakeri, ikenakotaiyakeni pashineki pitotsi, ijaikitakero apiteroite, iroovetainchami intsitsiyakotaiyeni.

⁸ Ikanta jiñaakero Simón Pedro avisaintsiri, jotypeerovashitanakari Jesús, ikantanakeri: “Pintainaryeeyaana pinkatharí, kaariperoshireri nonatzi naaka.”

⁹ Tema iniroite itharovanake Simón jiñaakera jaake osheki shima. Ari ikempitakari eejatziki maaroni itsipataiyarini.

¹⁰ Jimatzitanakaro Jacobo eejatziki Juan, itomipayeeni Zebedeo, tema iri itsipatakari Simón. Iro kantamaitacha Jesús ikantanakeri Simón: “Eero pitharovashivaita, onkempitaiyaaro iroñaaka iriimi atziri noshimaataka-gaiyaami.”

¹¹ Ikanta jaatakotaiyapaini, jookaventanakero maaroni, joyaataiyanakari Jesús.

Jovashinchagairi Jesús omatziri pathaarontsi
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Okanta pashine kitaite jareetaka Jesús aponi nampitsi, ari ipokakeri omatziri pathaarontsi. Ikanta jiñaapaakeri Jesús, jotypeerovashitapaakari, ikantapaakeri: “Pinkathari, pikovirika ari onkantake povashinchagina.”

¹³ Ipoña jakotanake Jesús, jantantakari kapicheeni irako, ikantziri: “Nokovi, peshitakotai.” Eshitanake ipathaaveta.

¹⁴ Ari ikantziri: “Tera nonkove pinkamantakotena. Apatziro povanakero piyaatashiteri omperatasorentsitaari, pimonkarayero josanki-natakeri Moisés-ni, paanake pinkitevathatantaiyaari, onkantya iriyotantaityaari eshitakotaimi.”

¹⁵ Iro kantamaitacha ikemakoyeetanakeri intaina Jesús. Osheki atziri piyotzimentakariri ikempisantziri. Ikovaiyini irovashinchaayetaineri eejatzi imantsiyarepayeeni.

¹⁶ Iro kantacha Jesús joshitaapiintaka irirori tsika te inampitaitaro, ari jamaniri.

Jovashinchagairi Jesús kisoporokiri
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ Okanta pashine kitaite jiyotaantzi Jesús, ari isaikaiyakeni Fariseo itsipayetakari iyotzinkariite, poñaayetachari nampitsiki Galilea, Judea, eejatzi Jerusalén-ki. Tema otyaakarira Jesús ishintsinka Avinkatharite, kantatsi irovashinchaayeteri mantsiyari.

¹⁸ Ipoña jareetaiyapaakani atziri janatakotakeri shitashintsiki aponi kisoporokiri. Ikovavetaiyakani inkyaakaapaakerimi pankotsiki, ironryaakoterimi isaikakera Jesús.

¹⁹ Tera onkantatye inkyaakayeri, tema osheki atziri piyotaincha. Jataitakaanakeri jenoki pankotsiki, imorontakero pankotsi, jovayiitakotakeri mantsiyari josatekantanakari piyotzimentakariri Jesús.

²⁰ Ikanta Jesús jiyoshiretaiyavakeri osheki javentaakari, iñaanatavakeri mantsiyari, ikantziri: “Asheninká, ipeyakoyeetaimiro pikaariperoshirevetaka.”

²¹ Ikanta ikemavake iyotzinkariite itsipayetakari Fariseo, ikantashiretaiyanakeni: “Ithainkatziiri Pava irikavé. Tema tekatsi kanterone impyakotantero kaariperori, apaniro ikantakaaro Pava.”

²² Iro kantamaitacha Jesús jiyoshiretakotakeri, ari josampitziri: “¿Opaitama pikinkishirevaitashitantari?”

²³ ¿Tema okameethatzi nonkante: ‘Ipeyaakoitaimiro pikaariperoshirevetaka?’ Irooma pikovi nonkanteri: ‘Pinkatziye, piyaatai.’

²⁴ Iroñaaka piyoteri Itomi Atziri otzimizotziri ishintsinka, ari impeyakotairi kaariperoshirevetachari.” Ipithokashitanakari mantsiyari, ikantziri: “Pinkatziye, paanairo pishitashi, piyaatai.”

²⁵ Piriintanaka kisoporokiri, jaanairo ishitashi jonoryaantavetari. Jiñeetavairi jiyaatai ipankoki, kimoshire ikantaventanakari Pava.

²⁶ Maaroni atziripayeeni ipampoyaaminthatanakeri, ikimoshireventanakeri iriroriite Pava. Itharonkakiini ikantaiyini: “Tera añaapiintero kempityaarone iroka.”

Jaantaitanakariri Leví
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Ikanta ishitovanaira Jesús, iñaapaakeri paitachari Leví isaiki irirori ikovakotziri kireeki isheninka, ikantapaakeri: “Poyaatena.”

²⁸ Katziyanaka Leví, jookanakero maaroni, joyaatanakeri.

²⁹ Ipoñaashitaka Leví, jaanakeri Jesús iroimoshirenkya ipankoki itsipataanakeri iriyotaane. Ari jiyaatakeri eejatzi osheki kovakotziriri kireeki isheninka, osheki jatayetaintsiri pashine. Ari ikaratayakerini jovaiyani.

³⁰ Ikanta Fariseo itsipatakari iyotzinkariite, iñaanaminthatakeri iriyotaane Jesús, ikantziri: “¿Opaitama pikempiyantariri povaiyani kaariperoshireri ipoña kovakotziri kireeki isheninka?”

³¹ Ipoña jakanake Jesús irirori, ikantanakeri: “Aririka irimantsiyate atziri, ipokashitziri aaventantzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tekatsi inkove irirori.

³² Tera iro nompokantajaantakyaari naaka nonkaimashireyetairi kameethashireri, aña nopokashitziri kaariperoshireri nonkaimashiretairi irovashaantairo kaariperori.”

Iñaaventziro Jesús itziventaita
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ipoña josampiitakeri Jesús, ikantaitziri: “¿Opaitama kaari itziventanta piyotaane? Iriima irashi Juan, ipoña irashi Fariseo-payeeni, osheki itziventatapiintaiyani irirori, jamanaiyini eejatzi. Nofiiri piyotaane eeroka, te intziventanetya, ovavaiyetacha, iravaitatsi imire.”

³⁴ Ari jakanake Jesús, ikantzi: “Aririka inkempiyetyaari aavakaachari, ¿arima irovashireneentaitakya?”

³⁵ Aryaajaini apaata, aririka iragaitakeri iimentaitari, aripaitera intziventaita.”*

³⁶ Ipoña joshiyakaaventanakeneri Jesús, ikantziri: “Aparoni paisatori ikithaataitari, aririkami irovapatankaitantyaaro osape ovakerari, ari omaperotanakya osaperyaanake aririka ampithatanakya ovakerari. Tera ariperotakairo paisatori ikithaataitari irovapatankaitantyaaromi ovakerari.

³⁷ Te jaritzi eejatzi paisatori meshinantsinaki irovantayeetyaaro eeryaatatsiri jimiretaitari. Aririka irovantayeetakyaaro, ari isanaryaanake, apaavaitashitakya imiretaitari, eejatzi inkempitakya meshinantsinaki irirori.

³⁸ Iri aritatsi ovakerari meshinantsinaki irovantayeetyaaro eeryaari jimireetari. Iro eero japaavaitanta apiteroite.

³⁹ Ikaratzi ametarori jimiretaro poitatsiri, eerora jametaaro imiretaiyaaro eeryaari. Inkantapiinte: ‘Iro kameethatatsi amiretyaaro poiri.’ ”

6

Iñaaventziro Jesús kitaite imakoryaantaitari
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ Okanta aparoni kitaite imakoryaantaitari, ikenake Jesús pankirentsimashiki. Ikanta iriyotaanepayeeni javiikitanake okithoki, jamirokakitzimaitaro inkene iroyaaro.

² Te onimoteri Fariseo-payeeni, josampitakeri ikantziri: “¿Ipaaitama paviikitantarori? ¿Tema piyote tera oshinetaantsite kitaiteriki imakoryaantaitari?”

³ Ari jakanake Jesús, ikantanake: “¿Tema piñaanatakoteri eeroka ikantaranki pairani David-ni itsipayetakari ikaratayini aantavetakari itashe?”

⁴ Ikyaaake tasorentsipankoki, jaakero tasorentsianta, jovakaro irirori, ipayetakeri eejatzi ikaratzi itsipayetakari. Tema te oshinetaantsiveta irovaityaaro, intaani jovapiintayetaromperatasorentsitaari.”

* **5:35** Iriitakera Jesús oshiyakaaventachari jaka. Iriitakera kempitakariri jaavakaayeta atziri. Kantakotachari eejatzi jaka, aririka iraaeyetakeri iimentaitari, irijatzira kantakotacha aririka irovaamayetakeri, osheki irovashirevaitanakya iriyotaanepayeeni.

⁵ Ipoña ikantake eejatzi: “Irika Itomi Atziri ipinkathariperotzi irirori, janayiro iroka kitaite.”

Atziri kisovakori
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Okanta pashine kitaite imakoryaantaitari, ikyaake Jesús japatotapiiñaita, jiyotaantapai eejatzi. Ari isaikakeri atziri kisovakotatsiri irakoper-oriki.

⁷ Ikanta iyotzinkariite itsipayetakari Fariseo, aamaane jovakeri Jesús iriñeeri aririka irovashincheeri mantsiyari kitaite imakoryaantaitari, onantyaari inkantakoteri.

⁸ Iro kantamaitacha Jesús, jiyotake irirori opaita ipampithashireyetakari. Ikaimakari atziri kisovakori, ikantziri: “Pimpoke, posatekya niyanki.” Pokapaake kisovakori, katziyapaaka.

⁹ Ipoña ikantzi Jesús: “Tzimatsi nosampitaiyemiri: ¿Otzimikama shinetaantsitatsiri anteri kitaite jimakoryaantaitari? ¿Tema arite aneshinonkatante, irooma aritatsi ovamaante? ¿Eeroma aritzi antero kameethari, irooma aritatsi ankaariperovaite?”

¹⁰ Ipampoyaanakeri piyotzimentakariri, ipoña iñaanatanakeri mantsiyari, ikantziri: “Pinthaaryaavakotai.” Matanaka, akotsitanai kameetha.

¹¹ Iro kantamaitacha irikapayeeni, iniroite ikisaiyanakani. Ikinkithavaitaiyakeni tsika inkanteri Jesús.

Jiyoshiitake Jesús 12 Irotyaantajanore
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² Ipoña itonkaanake otzishiki iramaneri Pava. Ari jaakoventakaro maaroni tsireni jamani.

¹³ Okanta okitaitamanai, japatotakeri maaroni iriyotaane. Ari jiyoyaakeri ikaratzi 12, iriitake ipaiyetakeri Otyaantajanoriite.

¹⁴ Jirika ikaratzi jiyoyaakeri: Simón, iri ipaitakeri Pedro. Ipoñaapaaka Andrés irirentzira Simón. Ipoñaapaaka Jacobo itsipataakeri Juan, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo. Ipoñaapaaka Simón ipaitaitziri kisakotantaneri,

¹⁶ ipoñaapaaka Judas irirentzi Jacobo. Ipoñaapaaka eejatzi Judas Iscariote, tsika itzimi pithokashityaarine apaata.

Ikinkithatakaari Jesús osheki atziri
(Mt. 4.23-25)

¹⁷ Ipoña joirinkaiyaani Jesús itsipataari iriyotaane. Ari isaikaiyapaakeni ovintenipathatzi. Osheki atziri piyotzimentapaakariri, Judea-satzi, Jerusalén-satzi, Tiro-satzi eejatzi Sidón-satzi. Ipokaiyakeni irikapayeeni inke-mero iñaaventziri Jesús, ikovaiyatziini eejatzi irovashinchaayetairi imantsiyaritepayeeni.

¹⁸ Tema ikaratzi jaakayetziri peyari, jovashinchaayetairi.

¹⁹ Ikovaiyanake atziri irantantavakyaari kapicheeni irako, tema otzimi-motziri Jesús ishintsinka, jovashinchaayetziri maaroni.

Iñaaventaitziri kimoshiretatsine eejatzi ashinonkaachari
(Mt. 5.1-12)

²⁰ Ipoña Jesús ipampoyaanakeri iriyotaane, ikantziri: “Kimoshirera pinkantaiya ashinonkainkari, tema eerokatake ñagairone impinkathariventantai Pava.

²¹ Kimoshirera pinkantaiya piñaavetaro iroñaaka pitashaaneentavaitzi, tema irootaintsi piñeero pinkemaneentaiya. Kimoshirera pinkantaiya piñaavevetaro piraaneentavaita iroñaaka, tema irootaintsi piñeero pishirontavaitaiya.

²² Kimoshirera pinkantaiya onkantavetakya piñaavevetaro iroñaaka inkisaneentayeetemi, irookimaitemi, inkaviyavaitaitemi, irimanintavaitaitemi, okantakaantziro poshiretaari Itomi Atziri.

²³ Tharomenta pinkantayetaiya, pinkimoshireyetai, tema Pava pinayetaimine inkiteki. Pinkinkishiretakotyaaro tsika ikantayeetakeri pairani etayetakarori kamantantaneri, irootakera avishimotzimiri eejatzi eeroka iroñaaka.

²⁴ ¡Inkantamacheeteri ashaarantzinkari! Tema aritake jiñaayetakero iroñaaka janintaavaiyetaka.

²⁵ ¡Inkantamacheeteri ikaratzi ñiirori iroñaaka ikemaneentayeta! Tema ari iriñeero apaata irirori intashaaneentai. ¡Inkantamacheeteri ikaratzi ñaayetzirori iroñaaka ishirontavaita! Ari iriñeero apaata inkemaantsivaitaiya, ari iriraavaitaiyaari eejatzi.

²⁶ ¡Inkantamacheeteri ikaratzi jasagaaventaitari iroñaaka! Tema ari ikempitaaveetakari pairani kempitakovetariri kamantantaneriite.”

Petakotyaari kisaneentayetzimiri
(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Iro kantamaitacha pinkeme nokantzi naaka: Petakotaiyaari ikaratzi kisaneentayetzimiri, paakameethayetairi.

²⁸ Eero pipiyatari kishimavaitzimiri. Pamanakoyetairi thaiyakovetamiri.

²⁹ Aririka impasaitemi kashetavoroki, pishinetyaari irapiteroryaavorotemi impasatemi. Aririka inkovaite iragaitero piithaare posaavantapiintari, pishineteneri iraanakero pikithaatakari eejatzi.

³⁰ Aririka inkantayeetemi: ‘Pimpena,’ okameethatzi pimpimantanete. Aririka irayitayeetemiro pashitari, okameethatzi eero pikiñaaneventziro.

³¹ Pikovirika iretakoyeetyaami, petavakyaaro eeroka petakotantya.

³² Iriirika petakotashitakya ikaratzi etakotayetamiri eeroka, ¿Kameethatakema iroka? Aña te, tema iro jimatapiintakeri kaariperoshireri.

³³ Iriirika paakameethatashitakya ikaratzi aakameethatzimiri eeroka ¿Kameethatakema iroka? Aña te, tema iro jimatapiintakeri kaariperoshireri.

³⁴ Aririka inkantaitemi: ‘Pimpavakenaro, ari noipiyeemi,’ impoña pimpavakeri tema piyotzi ari irimaitaimi eeroka apaata. ¿Kameethatakema iroka? Aña te, tema iro imatapiintziri kaariperoshireri.

³⁵ Petakoyetaiyaari eeroka kisayetzimiri, eero pipiyatari. Pimpimantanete aririka inkamitayeetemi, eero poyaaventa irimayetaimi eeroka. Iniroite impinayeetaimi, itomintaamira Jenokisatzi. Omaperora jetakoyetakari irirori maaroni kaariperoshireripayeeni.

³⁶ Ikempitara Ashitairi jetakotanta, ari pinkempitanaiyaari eeroka.”

Ñaaventziro Jesús kantzimataantsi
(Mt. 7.1-5)

³⁷ “Eero pikantzimantantzi, jimaitaimikari eeroka apaata. Eero piyakoventantzi, jimaitzimikari eeroka apaata. Aririka pimpeyakotante, ari irimayeetaimi eeroka apaata.

³⁸ Pimpimantanetai, tema ari irimayeetaimi eeroka apaata, iranaakaayeeetaimiro eeroka okaratzi pipimantakeri. Tzimatsirika pantakeri, ari inkempitayeetaimi apaata eeroka.”

39 Ipoña joshiyakaaventanakeneri Jesús, ikantzi: “¿Kantatsima irakathatavakaiya mavityaakiri? ¿Tema ari imparyaaake apiteroite omoronaki?”

40 Tera iriñeete aparoni eenirora jiyotaitziri iranaakoteri tsika itzimi iyotairiri. Irooma apaata aririka iriyotaaperoitakeri ari inkempitaiyaari iyotairiri pairani.

41 ¿Opaitama pikovantari pameneneriri pashine otyaakitziro irookiki? Petavakyaaro eeroka paavairo antaro inchapeto otyaakitakemiri.

42 Tema eero okantzi pinkanteri pisheninka: ‘Pimpoke, nayemiro otyaakitakemiri pokiki.’ Aña zimataitatsi pokiki eeroka antaro inchapeto otyaakitakemiri. ¡Kamataviri! Petavaiyaaro paavairo eeroka otyaakitakemiri pokiki, inkene pameneneriri pisheninka otyaakitainchari kapicheeni irookiki.”

Ari jiyoitzirori onkithotanakerika

(Mt. 7.15-20)

43 “Aparoni inchato saankanatatsiri oshooki, te iriñeetero onkaariperote okithoki. Irooma inchato sampiyashitatsiri, te kameetha iriñeetero onkithokite.

44 Tema okaratzi kameethayetsiri chochoki, tera onkameethavaitashitya apaniro, aña iro kantakaarori ovaato okameethatzira iroori. ¿Añiroma aparoni higo onkithotantyaaro ovaato kitochee? ¿Kantatsima aparoni uva okithotantaro kitochee eejatzi?

45 Arira ikempiyetanaari kameethashireri ikinkishiretapiintaro kameethari, irootake okameethatantari jantayetziri. Iriima kaariperoshireri te ikinkishiretapiintaro kameethari, irootake okaariperotantari jantayetziri. Tema okaratzi ipampithashireyeteri, irootake jiñaaneyetakari eejatzi.”

Iñaaventaitziri apite ovatzikirori ipanko

(Mt. 7.24-29)

46 “¿Opaitama ikantantayeetantari: ‘Pinkathari, pinkathari?’ Temaita irantaitenaro okaratzi nokantayetziri.

47 Tzimayetatsi matanairori okaratzi nokantayetziri. Jiroka ikempiyetanaari:

48 Ikempitakari aparoni atziri ovetsikatsiri ipanko, ikiyashitakero itzinkami oshirantapathatzi kipatsi, jovatzikakero. Ipoña opokake iniroite amarani, ookantapaakaro shintsiini pankotsi, te eevokero. Tema jovatzikaitakiziro kameethaini oshirantapathatzira.

49 Iriima ikaratzi peyakotarori nokantayetziriri, kaari antanairone. Ikempitakari aparoni atziri ovetsikavetachari ipanko, temaita inkiyashitero inthomointa. Okanta opokake iniroite amarani, ookantapaakaro shintsiini, tyaanake. Te iriñeetairo.”

7

Jovashinchagairi Jesús inampire ijevare ovayiriite

(Mt. 8.5-13)

1 Aritake ithonkanakero Jesús ikinkithatakayiri atziripayeeni, jatai nampitsiki Capernaum.

2 Ikanta imantsiyatake iretakoperotane inampire ijevare ovayiriite Roma-tatzi, irootaintsi inkamemi.

3 Ari ikemakoventakakeri Jesús, jotyaantake irantarikonate judío-payeeni, inkaimeri Jesús, irovshinchagairiita inampire.

4 Ikanta jiyaatashitakeri Jesús, ikantapaakeri: “Okovaperota pampitakoteri ijevare ovayiriite,

5 tema jaakameethatapiintakena, jovetsikaiyakena pankotsi tsika napatopiinta.”

6 Ikanta Jesús, joyaatanakeri. Iro irareetantyaarimi ipankoki, jomonthaakari isheninkathori ijevare ovayiri, iriitake pashine jotyaaantakeri, ikantapaakeri irirori: “Jesús, ikantakaantzimi jevari, ikantzi: ‘Kaariperori nonatzi naaka, eero pikyaavankotana.*

7 Irootake kaari niyaatashitantami noñeemi naaka. Intaani nokoviro piñaane pinkantakaantavakeri nonampire, aritake ireshitakotai.

8 Tema tzimatsi omperatanari naaka, tzimatsi eejatzi ovayiri nomperatari naaka. Aririka nonkanteri: “Piyaate,” aritake iriyaatake. Aririka nonkante pashine: “Pimpoke,” aritake impokake. Aririka nonkanteri nonampire: “Pantero iroka,” imatziro jantziro.”

9 Ikemavakerira Jesús, ipampoyaanakeri, ikantanakeri itsipatakari: “Iritake matakrori irika ikempisantzi, tera intzime jaka Israel-ki aparoni asheninka kempityaarine irika. Omaperora.”

10 Ikanta ipiyeeyani pankotsiki jotyaaantakeri, iñaapaatziiri nampirentsi, eshitakotai imantsiyaveta.

Jovañagairi Jesús eentsite kamaimetzinkaro

11 Ipoña ikenanake Jesús aparoni nampitsi paitachari Naín, iri itsipayetaka iriyotaane. Osheki eejatzi atziripayeeni.

12 Iro jareetzimatata nampitsiki, jomonthaakotantaka jagaitziri aparoni kaminkari inkitaiteiri, apintzi inatzi otomintari aparoni tsinane kamaimetzinkaro. Osheki atziri oyaatakerori iroka tsinane.

13 Ikanta Jesús iñaavakerora tsinane, iniroite jetakoshiretanakaro. Ikantziro: “Aritapaake piraavaitaka.”

14 Ipokapaake okarikiini, ipampitapaakero jovantaitakariri. Katziyeeypaakani anatakotziriri. Ikantzi Jesús: “Evankari, eeroka noñaanatzi, pimpirintai.”

15 Piriintana kamavetainchari ñaavaitanai. Jakathatanairi Jesús irojatziri iniroiki.

16 Iniroite itharovaiyanake ikaratzi ñaakeriri. Ikimoshireventaiyanakari Pava, ikantaiyanake: “Pokataike iriiperori kamantantani.” Ipoña ikantaiyini eejatzi: “Pokataike Pava iri neshinonkayetaine aaka.”

17 Ithonkara ikemakoyetanakero jantakeri Jesús maaroni Judea-ki, eejatzi pashineki nampitsi okaratzi saikanampiyetatsiri.

Jotyaaantakeri Juan iriyotaane

(Mt. 11.2-19)

18 Ikanta Juan ikemake irirori okaratzi avisaintsiri, ikamantakeri iriyotaanepayeeni. Ari ikoyaake apite iriyotaane,

19 jotyaaantakeri irosampiteri Jesús, inkanteri: “¿Eerokama ipaitaitziri ‘Pokatsineri?’ Kaaririka eeroka, ¿Tzimatsima pashine naamayaari?”

20 Ikanta ipokaiyakeni, iñaapaakeri Jesús, ikantapaakeri: “Jotyaaantakena Juan oviinkaatanterini nosampitemi: ¿Eerokama ipaitaitzi ‘Pokatsineri?’ Kaaririka eeroka, ¿Tzimatsima pashine naamayaari?”

21 Tema eekero jovashinchaayetatziri Jesús kantavaiyetachari imantsiyare, ikaratzi jaakayetziri peyari, jokiryaakaayetai osheki mavityaakiri eejatzi.

22 Irojatziri ikantantanakariri pokaintsiri: “Aririka piyaatai, pinkamantapaiiri Juan maaroni okaratzi piñaayetakeri eeroka nantakeri,

* 7:6 Irika ijevare ovayiri kaarira judío, pashinesatzi atziri jinatzi. Tema pairani aparoni judío, te inkyaaavankoteri kaari isheninkata.

okarlatzi pikemakenari eejatzi. Tema namenakaayetairi mavityaakiri, naniitakaayetairi kisoporokiri, nokemakaayetairi ashitakempitari, novashinchaayetairi omatziri pathaarontsi, novañaayetairi kaminkari, nonaaventayetaineri ashinonkainkari Kameethari Ñaantsi.

²³ Irootake inkimoshiretantaiyaari inkarate kaari kisoshireventainane.”

²⁴ Ikanta ipiyeeyanaani irotyaantane Juan, josampitanakeri Jesús ikarlatzi apatotzimentakariri, iñaaventziri Juan, ikantziri: “¿Ipaitema pipampithashiretakotariri piñaakeri chapinki janta tsika te inampiitaro? ¿Iriima piñaake aparoni kempitarori savoro opiyonkatonkitakaaro tampyaa okantakaantziro te iminthashireta?”

²⁵ ¿Piñaakerima irovaneenkatakya ikithaataka? Tema maaroni ikarlatzi anintaavaitachari, ovaneenkatzitachari ikithaata, isaikavankotziri pinkatharentsi.

²⁶ Aña iro piyaatashitantakariri piyotaiyakeni kamantantaneri jinatz. Tema jimaperotaziiro irirori janaakeri kamantantaneripayeeni.

²⁷ Iriitakera josankinatakoyeetake pairani, iñaanatziiri Pava itomi, ikantz: Notomí, ari notyaantake etyaarone inkamantakotemi, Iriitake ovetsikanontemine tsika pinkenapaake eeroka.

²⁸ Nokantzi naaka: Atziriite ikarlatzi tzimayevetainghachi, tekatsira aparoni kamantantaneri anayerine jiyotanetakari Juan. Iro kantamaitacha inkarate impinkathariventairi Pava inkiteki, aparoni tsinampashiretaatsiri janta, janaakotajaantairira irirori Juan.”

²⁹ Ikanta atziriite itsipatakari kovakoyetziriri isheninka kireeki, jiyotanairo tampatzikashire ini Pava, joviinkaayetakeri Juan.

³⁰ Irima Fariseo-payeeni itsipatakari iyotzinkariite te irishinetya iroviinkaayeteri Juan, ari japaatzirori okarlatzi irantzimotanteri Pava.

³¹ Ipoña ikantz Pinkathari Jesús: “¿Ipaitema nonkempitakaanteriri irikaite?”

³² Nonkempitakaanteri ovashaantavarentzi eentsi aririka iroshiyakaantavaite ikarlatzi jeentsitaiyini, inkantavakaiyaani: ‘Thame ashovirite amasheetantyaari.’ Eeromaita ikovi. Impoña inkantavetya eejatzi: ‘Intsityaa amampaavaitya ovashiretantyaari.’ Eero ikovimaita eejatzi.

³³ Iroora jimayetakeri irikaite. Jiñaayevetakari Juan, itziventapaakaro irirori ovaritentsi, te jimiretaro kachori, iro kantamaitacha ikantakotaiyak-erini: ‘Jaakatziiri peyari.’

³⁴ Ipoña ipokake Itomi Atziri, te intziventavetyaaro irirori ovaritentsi, jimiretaro kachori. Ikantakotaiyakari: ‘Kaariperori inatzi, niyavarentzi jini, shinkiryaaantzi, jaapatziyari kovakotziriri kireeki isheninka, jaapatziyari eejatzi kaariperoshireri.’

³⁵ Tekatsi ompaitzimaitya, tema aparoni iyotaneri ari iriyoyeetairi apaata omapero jiyotanetari, aririka iriñaajaantayeetairo onkarate avisayetatsine.”

Jareetari Jesús aparoni Fariseo paitachari Simón

³⁶ Ikanta aparoni Fariseo jaanakeri Jesús irovakaiyaari. Areetaiyaka ipankoki, thointapaake Jesús jovapiintaita.

³⁷ Okanta aparoni kaariperoshireri tsinane nampitarori janta, oke-makoventakeri Jesús ipokake ipankoki Fariseo irovaiyaani, jatake iroori aakotanake kasankaari ovarianto onaki jovetsikaitziro mapinaki.†

† 7:37 Iro ikantakoitzi jaka mapinaki, ipaitaitziri pashineki nampitsi “alabastro.”

³⁸ Okatziyimotapaakari iityeempekiki Jesús, irayimotapaakari. Oth-aatanakara oyaaki okiki ashetakeri iitziki, oshetantamaitari oishi. Ipoña onintaakiivaitakeri, osaitantanakari kasankaari.

³⁹ Ikanta irika Fariseo amakeri Jesús, iñaakeri, ikantashiretanake: “Irimaperotatyeeeromi irika inkamantanterite, ari iriyotakeromi tsika okantavaita iroka tsinane pampitakeriri, tema kaariperoshireri onatzi.”

⁴⁰ Ipoña Jesús ikantanakeri Fariseo: “Simón, tzimatsi nokoviri nonkan-temi.” Ari ikantzi: “Intsityaa pinkantenaro iyotaanteneri.”

⁴¹ Ipoña ikantzi: “Aparoni atziri, ipakeri iireekite pashine apite atziri. Aparoni ipake 500 denario, iriroma pashine ipakeri 50 denario.

⁴² Okanta osamanitake, te onkante irika apite atziri iroiipiyeeri kireeki, ipeyaakoitairi irireevetane apiteroite. Intsityaa pinkantena, ¿Itzimikama etakoperotantachane?”

⁴³ Ikantzi Simón: “Nokantzi naaka iri etakoperotantacha atziri ipeyakoperoitakeri irireevetane.” Ari ikantzi Jesús: “Ari pimatakeri pikantakeri.”

⁴⁴ Jamenanakero Jesús osaikake tsinane, ikantziri Simón: “¿Piñaakero antakeri iroka tsinane? Nokyaavankotakemi eeroka, temaita pimpena jiña nonkivakiitapaakyari. Iroorima iroka tsinane, okivakiitantakanaro oyaaki shitovanaintsiri okiki, ipoña oshetantakanaro oishi.

⁴⁵ Te pinintavorotavakena povethatavakyaana eeroka, iroorima iroka tsinane osheki onintaakiitakena.

⁴⁶ Te pisaipatziitotantyaanari eeroka yeenkantsi piñaapinkathatena, irooma iroka tsinane, osaitantakanaro kasankaari noitziki.

⁴⁷ Osheki okaariperoshirevetaka iroka tsinane, impeyakoitainero tema osheki etakotantaka. Iriroma tsika itzimi ipeyakoitziri kapicheeni, kapicheeni jetakotanta.”

⁴⁸ Ipoña ikantanakero tsinane: “Ipeyakoitaimiro okaratzi pikaariperoshirevetaka.”

⁴⁹ Ikantaiyanakeni ikaratzi itsipataiyarini: “¿Ipaitatyaakama irika irimatantyaarori kaariperori impeyakotantero?”

⁵⁰ Eekero Jesús ikantanakitziro tsinane: “Piyaatai kameetha, tema iro pavisakoshiretantaari pikempisantanai.”

8

Tsinane ampitakoyetakeriri Jesús

¹ Ikanta Jesús itsipayetakari 12 iriyotaane, japerotakero nampitsi ikinkithatake, iñaaventakeri Pava tsika ikanta ipinkathariventantai.

² Ari itsipataro eejatzi tsinaneete okaratzi jovashinchagairi jaakavetaro peyari, eejatzi okaratzi mantsiyayevetachari. Jiroka okaratzi oyaatakeriri: Maria ipaiyeetziri eejatzi Magdalena jaakavetari ikaratzi 7 peyari,

³ opoñaapaaka Juana iina Chuzana iromperatane Herodes, opoñaapaaka Susana. Ari ikaratakero eejatzi pashinepayeeni tsinane okaratzi papiintakeriri kireeki Jesús.

Joshiyakaaventziri Jesús pankivairyaaantzi

(Mt. 13.1-15, 18-23; Mr. 4.1-20)

⁴ Ipoña ipiyotzimentapaakari Jesús osheki atziri poñaayetachari pashineki nampitsi. Joshiyakaaventziiniri okaratzi jiyotaayetziri, ikantziri:

⁵ “Tzimatsi aparoni pankivairentzi jatatsiri impankivaite. Ikanta jookak-itakero ivankire, tzimatsi ookakitapainchari avotsiki, ithonka jaatzikak-itakero, ipoña ipokaiyapaakeni tsimeri, jovapaakaro.

⁶ Tzimatsi pashine ookakitapainchari omapiporokitzi kipatsi. Okanta oshookavetanaka pankirentsi, sampiyashitanake, tema te irenkapathataye kameethaini kipatsi.

⁷ Tzimatsi pashine ookakitapainchari okitocheemashitzi. Okanta oshookavetanaka, kamanake anaanakero kitocheemashi.

⁸ Tzimatsi pashine ookakitapainchari okameethavanetzi kipatsi, saankana okanta oshookapaake, kithokitanake. Aparopayeeni shookapaintsiri kameetha tzimayetai 100 okithoki.” Ipoña ikantanake Jesús: “Kovirori inkemathatero, irovayempitaya inkempisante.”

⁹ Ikanta iriyotaane Jesús josampitakeri opaita oshiyakaaventachari okaratzi jiyotaantakeri.

¹⁰ Jakanakeri Jesús, ikantziri: “Eerokaite nonkamante kaari piyove-taiyani, ontzimatyey piyotairo tsika ikanta Pava ipinkathariventantai. Iri-ima pashinepayeeni, eero nokamantziri irirori, intaani noshiyakaaven-teneri. Ari onkantya iramenavetya irikaite, eero iñaatzimaitaro. Ari inke-mayevetyaaro, eero ikemathatavakero nokantayevetakari.

¹¹ Jiroka oshiyakaaventachari: Iroka okithoki ipankiitakeri, iñaanera Pava oshiyakaaventacha.

¹² Okaratzi ookakitapainchari avotsiki, oshiyakaaventari kemavetarori ñaantsi, ipokapaake kamaari imaisantakaapaakeri, tema te ikempisantz, eero javisakoshiretai.

¹³ Ari okempita ookakitapainchari omapiporokitzi, oshiyakaaventari kemavetarori ñaantsi thaankiperoini ikempisantz. Tera iriyotakoperotaty-eero ñaantsi, jovashaantanakero ikempisantz. Te ikisashitaro irantakaiteeri kaariperori, ikempivaitakaro pankirentsi kaari kyaaperotatsine oparitha inthomointa kipatsiki.

¹⁴ Ari okempita ookakitapainchari okitocheemashitzi, oshiyakaaventari kemavetarori ñaantsi. Okantakaantziro okantzimoshirevaitari, ikinkishire-takotaro irashaarantya, inevevaitaro inthaamentavaitya. Iro anaanakero ñaantsi ikemavetakari, ikempitakaro pankirentsi kaari kithotatsine.

¹⁵ Irooma okitho ookakitapainchari okameethavanetzi kipatsi, oshiyakaaventziri kempisantanairori ñaantsi, kameethashire ikantana, joshiyakotanaaro pankirentsi saankana ishookanake, osheki okithotanake.”

Onkoñaatakoyetai omanakoyevetainchari

(Mr. 4.21-25)

¹⁶ Ipoña ikantake eejatzi: “Ankoverika ootyaari ootamento, ¿arima an-takatakeri kovitzinaki? ¿Amanakotzirima otapinaki? Aña te. Ovakotziri jenoki inkene inkoñeenkatakote akarataiyini.

¹⁷ Ari onkempityaari eejatzi, ontzimatyey onkoñaatakoyetai omanakoyeve-tainchari, ooñaarontairo kaari ikemathaveeta pairani.

¹⁸ Paamaventyaaro okaratzi pikemakeri. Tsikarika itzimi otzimimotakeri, ari ontzimimoperotairi osheki. Iriima kaari otzimimotzi, eekero iriyaataye iriñeero eero otzimimoperotairi.”*

Iriniro Jesús ipoña irirentzipayeeni

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Okanta opokashitakeri iriniro Jesús otsipatakari irirentzipayeeni oñeeri. Temaita onkante oñeeri jotzikaakero atziri piyotzimentakariri.

* **8:18** Okaratzi ñaaventakotachari jaka, jiroka okantakota: “Kapicheenirika pikempisantavakero nokantakemiri, kapicheeni piyotairo. Irooma pinkempisantaperotavakerika, osheki piyotavakeri, eekero niyotakaaperotanakiyemiro.”

²⁰ Ipoña ikantaitakeri: “Ari opoki piniro otsipatakari pirentzipayeeni, okovi oñeemi.”

²¹ Ikantanake irirori: “Ikaratzi kemanairori iñaane Pava ipoña jantanairo okaratzi ikovayiriri, iriitake nirentzitari, iro nonirontari.”

Joimairentziro Jesús tampyaa
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² Ipoña jotetanaa Jesús pitotsiki itsipatanaari iriyotaane, ikantanairi: “Thame amontye intatsikeronta.” Jataiyake.

²³ Ikanta jimontyaakotaiyani, maanake Jesús. Ari omapokapaakari iniroite tampyaa, kimota otamakaanake inkaare, otetaatapaaka jiña pitotsiki, iroovetaincha intsitsiyakote.

²⁴ Ari jovakiryeevanakeri Jesús, ikantaitziri: “¡Iyotaanarí! ¡Antsitsiyakotatye! Piriintanaka, iñaanatanakero tampyaa, ikantziri: “¡Aritapaake pitampyaatake!” Ipoña ikantziri inkaare eejatzi: “¡Pimairyaa!” Avisanake tampyaa, mairyaatanai.

²⁵ Ipoña ipithokashitari iriyotaane, ikantziri: “¿Tsikama okenake paventaane?” Iniroite iñaapinkathanakeri, ikantavakaiyani iriyotaane itharonkakiini: “¿Ipaityaakama irika joimairentantarori tampyaa, joimairentziro eejatzi inkaare?”

Gadara-satzi jaakiri peyari
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ikanta imontyaanakarora Jesús intatsikeroki inkaare Galilea, areetaka inampiki Gadara-satzi.

²⁷ Iro jaatakotapaakitziini, ishiyashitavakari jaakiri peyari. Pairanitate jaakiri peyari te inkithaataiya, te jametaiya isaikai pankotsiki, ari isaikavaizti kitataarimashiki.

²⁸ Ikanta iñaavakeri jareetapaaka Jesús, ishiyapaaka, jotypeerovashitaapaakari. Kaimanake shintsini, ikantzi: “¡Jesús, Itomi Pavaperotatsiri! ¿Tsikama pinkantajaantenaka? Tera nonkove povashinonkaina.”

²⁹ (Tema ikisathavetavakityaari peyarika irovashaantairiita shirampari. Pairanitate inampishiretantakari. Osheki joosoveetantari ashirotha, ithatyi. Ishishiyavaita otzishimashiki ikantakaari peyari.)

³⁰ Ipoña Jesús josampitakeri peyari, ikantziri: “¿Tsikama pipaitaka?” Jakanake peyari, ikantzi: “Nopaita ‘Oshekyantzi.’” Tema osheki ikarataiyini.

³¹ Eekero ikantanakitzi peyari: “Tera nonkove paperotaiyena.”

³² Ari ipiyotaiyani osheki chanchochi. Ikantaiyini peyari: “Pomintyaantena janta chanchochi.” Ipoña ikantzi Jesús: “Pimatero.”

³³ Ikanta Oshekyantzi, ikyaaantashiretapaakari chanchopayeeni. Irojatzishiyanakanakari tsika imperetatzi otzishi, mitagaiyapaakanani, ari ithonka ipiinkake inkaareki.

³⁴ Itharovaiyanakeni aamaakoventariri chanchopayeeni, shiyeeyanakeni ikamantatapaake nampitsiki, ikamantakeri eejatzi maaroni saikayetsiri irovaneki.

³⁵ Pokaiyapaakeni atziri iramenero okaratzi avisaintsiri. Ipoña jiyaatashiitanakeri Jesús. Iñeetapaatziri jaakavetari peyari isaikake itsipatakari, ikithaataka, kameetha ikantanana. Iniroite itharovaitanake.

³⁶ Ikaratzi ñaakerori inkaaranki avisaintsiri, ikamantavakeri pokayetaintsiri, ikantzi: “Piñeeri jaakavetari peyari, iriitakera Jesús ovavisaakotairiri.”

³⁷ Ikanta maaroni Gadara-satzi, ikantaiyakeri Jesús: “Piyaatai, te nonkove pisaikimotena.” Iro ikantantari, tema iniroite itharovakaanakari. Ipoña jotetanaa Jesús pitotsiki, jatai.

³⁸ Ari ikantavetavaari jovavisaakotairi: “Nokovi noyaatanakemi.” Jakanakeri Jesús, ikantanakeri:

³⁹ “Eero poyaatana, piyaatai pisheninkaki pinkamantapairi, pinkanteri: ‘Jovavisaakotaana Pava.’” Ariya jimatakeri shirampari, jatai ikamantantapairo okaratzi jovavisaakotairi Jesús.

*Irishinto Jairo opoña tsinane antzitakeriri iithaare Jesús
(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)*

⁴⁰ Ikanta ipiyaara Jesús, tharomenta ipiyotzimentavaari atziri, tema iri joyaakoneentakeri.

⁴¹ Tzimatsi aparani shirampari ipaita Jairo, iriitake jevatakaantatsiri tsika japatotapiintaita. Ari iñaapaakeri Jesús, jotypeerovashitapaakari, ikantapaakeri: “Nokovi piyaate nopankoki.”

⁴² Tema okamimatatzi irapintote irishinto. Ari tzimake 12 osarentsite. Ikanta joyaatzirira atziripayeeni irika Jesús, jatsinakimatanakeri.

⁴³ Okanta aparani tsinane kemaantsivaitachari osokaata iraane, tzimakotake 12 osarentsi oñaashivaitaka, aperotakero tzimimovetarori opimantziro opinatantari aaventantzinkari, tekatsimaita kanterone iraaventero.

⁴⁴ Okenashitapaakeri itaapiiki Jesús, antzitakeri kapicheeni opatziki iithaare. Apathakero eshitanaake osokaavaita iraane.

⁴⁵ Ipoña josampitantanake Jesús, ikantzi: “¿Niinkama antzitakenarori noithaare?” Tekatsi kamantatsine ipaita antzitakeriri. Ipoña Pedro itsipatakari ikarataiyini, ikantzi: “Iyotanari, tema piñeeri jatsinakimatakemi osheki atziri, eekero pikantatzi: ‘¿Ninkama antzitanarori noithaare?’”

⁴⁶ Eekero ishintsitanakitzi Jesús ikantzi: “Tzimatsi antzitakenarori noithaare. Tema nokemavakero noshintsinka tzimatsi ovashinchaashitakeri.”

⁴⁷ Okanta oñaakerora iroka tsinaneka te omanakota okaratzi antakeri, iniroite otharovanake, opokashitapaakeri Jesús, otyeerovashitapaakari, maaroni ikemaitakero okamantakota, ikemaitakero eejatzi tsika okanta omapokanaka eshitakotai osokaavaita.

⁴⁸ Ikantanakero Jesús irirori: “Tsinané, iro ovavisaakotaimi paventaane. Kantatsi piyaatai, kimoshire pinkantanaiya.”

⁴⁹ Tekeramintha inkaratero Jesús iñaanatziro tsinane, areetapaaka poñeenchari ipankoki jevatakaantatsiri japatotapiintaita, ikantapaakeri: “Kamakera pishinto, aritapaake poñaashirenkiri iyotaantaneri.”

⁵⁰ Ikanta ikemakeri Jesús areetapainchari, ikantanake irirori: “Eero pitharovashivaita. Paventaiaana, aritake eshitakotai.”

⁵¹ Ikanta jareetaiyapaaka pankotsiki, tekatsi ishinete inkyaapaake, in-taani Pedro, Jacobo, Juan, ashitarori irishinto ipoña iniro.

⁵² Osheki iraaokotaiyaroni kamaintsiri. Ikantapaake Jesús: “Eero pira-gaiyani, te onkame eentsika, omakoryaatzi.”

⁵³ Thainkashire jovaveetakari Jesús, tema omapero jiñeetakero okamake eentsika.

⁵⁴ Ikanta Jesús joirikavakotapaakero, iñaanatzimaitaro shintsiiini ikantziro: “¡Tsinané, pimpiriinte!”

⁵⁵ Piyashinenkatapaaka eentsika, piriintanaa. Ari ikantzi Jesús: “Pimper-ora oyaari.”

⁵⁶ Ipampoyaaminthatanakeri ashitarori eentsika. Eekero ikantanakitzi Jesús: “Tera nonkove pinkamantantero okaratzi piñaakeri.”

9

Jotyaantaitziri 12 iyotaari (Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ Ipoña Jesús japatotakeri 12 iriyotaane ipasavyaakari ishintsinka onkantya inkitsirinkantyaariri peyari eejatzi mantsiyarentsi.

² Jotyaantakeri inkamantantero tsika ikanta Pava ipinkathariventantai, irovashinchaayetairi mantsiyayetatsiri eejatzi.

³ Ikantavakeri: “Eerora paanake tsika ompaitya, eero paanake pikotzi, pitharate, povarite, piireekite, eero okantzi paanake eejatzi apite piithaare.

⁴ Aririka pareetakya aparoniki pankotsi, arira pimatapiintatye irojatz pavisantakyaari.

⁵ Eerorika jaakameethaitzimi janta, pavisapithateri, potekanairo piipatsikiite, iro iriyotantyaari te inkempisante.”

⁶ Ikanta jiyataiyakeni iriyotaane, ithonka ikamantantakero nampitsiki Kameethari Ñaantsi, osheki mantsiyari jovashinchaayetake.

Ikamantakeri Juan oviinkaatanereri (Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Ikanta pinkathari Herodes ipaitaitziri eejatzi Tetrarca ikemakoventakeri Jesús okaratzi jantayetziri, okantzimoshiretanakeri, tema tzimatsi kantatsiri: “Añagaira Juan oviinkaatanereri.”

⁸ Pashine kantatsiri: “Elías inatzi.” Ikantayetzi eejatzi: “Aama pashine kamantantereri piriintaacha.”

⁹ Irojatziki ikantantanakeri Herodes: “Aña nothatzinkakaantakeri Juan-ni. ¿Tsikama itzimi nokemakoventziri iroñaaka?” Osheki ikovake iriñeerimi Jesús.

Jovaiyani 5,000 shirampari (Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-34; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Ikanta ipiyayetaara otyaantaari, ikamantapairi okaratzi jantayetakeri. Ipoña japatotavairi maaroni, jaanakeri nampitsiki ipaitaitziro Betsaida.

¹¹ Iro kantacha iyotaiyake atziri tsika ikenake joyaatanakeri. Ikanta Jesús jaavakeri kameetha, ikamantakeri tsika ikanta Pava impinkathariventantai, jovashinchaayetakeri mantsiyayetatsiri.

¹² Aritake sheetyaanake, ipokashitapaakeri Jesús 12 iriyotaane, ikanta-paakeri: “Potyaantairi atziripayeeni, iramene tsika irimaye, tsika iroyaa eejatzi, tema asaikatzi jaka tsika te inampiitaro.”

¹³ Jakanake Jesús, ikantanakeri: “Pimpereri eeroka iroyaari.” Ari ikan-taiyini: “Tekatsi nomperiri, intaani otzimi 5 tanta ipoña apite shima. ¿Pikovima niyaate namanantakiteneri iroyaari maaroni atziri?”

¹⁴ Aamaaka ikarataiyini 5,000 shirampari apatotainchari. Ipoña Jesús ikantziri iriyotaane: “Papatoyeteri inkarate 50 atziri pomisaikayeteri, ari pinkempitakeriri maaroni.”

¹⁵ Ari ikantakero, jomisaikakeri maaroni atziri.

¹⁶ Jaakero Jesús 5 tanta ipoña apite shima, jamenanake inkiteki, ipaa-sonkeventakero ovaritentsi, ipoña ipetoryaakero ipakeri iriyotaane impayeteri maaroni atziri apatotainchari.

¹⁷ Jovaiyakani maaroni, kemaneentaiyakani shintsiiini. Jiyoyeetai 12 kantziri okaratzi tzimakaantapaintsiri.

Jiyotake Pedro: Cristo inatzi Jesús

(Mt. 16.13-20; Mr. 8.27-30)

¹⁸ Ikanta isaiki Jesús jiñaañaatzi itsipatari iriyotaane. Ari josampitakeriri ikantziri: “¿Ipaitema ipampithashiretakotanari atziripayeeni?”

¹⁹ Ari jakaiyanakeni: “Ikantayeetzi Juan-ni oviinkaataneri pinatzi, ikantayeetzi eejatzi Elías-ni pinatzi. Tzimatsi kantatsiri eejatzi: ‘Iri pashine piriintaacha etarori kamantantaneri.’”

²⁰ Ipoña ikantzi Jesús: “¿Tsikama pikantaiyinika eeroka?” Ari jakanake Pedro, ikantzi: “Eerokatake Cristo poñaachari Pavaki.”

Iñaaventziro Jesús inkame

(Mt. 16.21-28; Mr. 8.31-9.1)

²¹ Ari ikantanakeri Jesús iriyotaane: “Eerora pikamantakotana.”

²² Eekero ikantanakitzi: “Oshékira inkemaantsitakaityaari irika Itomi Atziri, omapero inkisaneentena ijevarite antarikona, ijevare omperatasorentsitaari, eejatzi ikaratzi iyotzinkariite. Ari irovamaakaantakena. Iro kantacha avisavetakya mava kitaite, ari nañagai.”

²³ Ipoña ikantanakeri maaroni: “Tzimatsirika kovatsiri intsipatyana, irovashaantero ikovashivaiyetari iranteri, onkantavetakya impaikakoven-taiterimi joshiretaana, intsipatapiintyaana kitaiteriki.

²⁴ Tema ikaratzi etakovaitachari apaniro jantayetziro inevetashiyetari, ari impeyaashitakya. Iriima inkarate kamimentenane okantakaantziro ikempisatana, aritake iravisakoshiretai.

²⁵ Amenashivaitara ontzimimotantemi oshéki ovaakaronsi jaka kipatsiki, impoña iriñeetairo impeyaashitaiya, apanirora japerovaitaita.

²⁶ Tema inkarate pashiventakotenari naaka, eejatzi okaratzi noñaaneyetakari, ari irimatapairi eejatzi Itomi Atziri impashiventakotairi apaata aririka impiye iramairo irovaneenkaro, irashi Ashitariri, irashi eejatzi maninkariite tasorentsitsiriri.”

²⁷ Ipoña ikantanake eejatzi Jesús: “Kyaaryoora, tzimatsi pikaratake jaka, tekerá inkameeta ari iriñaanairo tsika inkantya Pava impinkathariventante.”

Ishipakiryiimotziri Jesús iriyotaane

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Okanta avisake 8 kitaite, tonkaanake Jesús otzishiki iriñaañaate, ari itsipatanakari Pedro, Jacobo ipoña Juan.

²⁹ Ikanta jiñaañaatzira, ari ipashinevorotanake Jesús, kitamaro okantanaka iithaare oshipakiryanaake.

³⁰ Iñeetatzi apite katziyapainchari itsipatapaakari Jesús, Moisés inatzi itsipatakari Elías.

³¹ Ari ikatziyeeyapaakani otapotakari irovaneenkaro, iñaaventziro tsika inkantya Jesús impeyakaityaari Jerusalén-ki.

³² Ayimatakerira ivochokini Pedro eejatzi ikaratzi itsipatakari. Okanta avishimotanakeri ivochoki, iñaatziro irovaneenkaro Jesús itsipatarira apite koñaatapaintsiri.

³³ Iro ipiyimatanaka apiteka tsipatapaintariri Jesús, ikantzi Pedro: “¿Iyotaanari, kameethavaitake asaíke jaka! Ari novetsikemiri mava pankoshetantsi, apononi pashi eeroka, irashitya apononi Moisés, irashitakya apononi Elías.” Iñaavaitashitanaka Pedro, te iriyote opaita ikantziri.

³⁴ Iñaavaiminthaitzi Pedro, opamankapaakeri menkori, itharovanake.

³⁵ Ikematzi iñaavaitaitanake menkoriki ikantaitzi: “Notomi netakokitane inatzi irika, iri pinkempisante.”

³⁶ Okaratapaakera ñaantsi iñaavaitaitakeri, iñeetatzí apaniro ikantanáa Jesús ikatziya. Tera inkamantantzityaaro iriyotaane tsika ikanta iñaakeri, iromanane jovakero.

Jovashinchiiri Jesús eentsi jaakiri peyari

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Okanta okitaitamanai, oirinkaiyaani Jesús ipoñagaaro tonkaariki otzishiki, osheki pokapaintsiri iromonthaavaiyaari.

³⁸ Ari josatekaka aparonsi shirampari, kaimanake shintsiiini ikantzi: “Jesús, nokovi pamenenari napintzite notomi!

³⁹ Jaakatziiiri peyari, osheki ikaimakaavaitziri, ishimorepaantetakairi ikamanavaitzi, jomposakaavaitari, te irovashaanteri kapicheeni.

⁴⁰ Nokantavetakari piyotaane irovavisaakotainari, te inkanteri.”

⁴¹ Jakanake Jesús ikantanake: “Tetya pinkemanete eeroka. ¿Tsikama onkarate nosaikimotanaimi, noñeero nonkisashityaami? Pamakeri pitomi jaka.”

⁴² Ikanta jamaitapaakeri eentsi, ishinkiventakaanakari peyari, tyaanake osaaviki, iniroite jompetavaitanaka. Ipoña Jesús ikisathatakeri peyari, eshitakotanai eentsika, jaanairi ashitariri.

⁴³ Ipampoyaaminthatanakeri atziri iñaakerora ishintsinka Pava.

Japiitairo Jesús ikamantakota inkamimotante

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ipoña japiitakero Jesús ikantziri iriyotaane:

⁴⁴ “Povayempitatyaaero eeroka iroka ñaantsi, eero pipeyakotaro. Tema irika Itomi Atziri impithokashiitatyeeeri irakaantaiteri.”

⁴⁵ Iro kantamaitacha te inkemathataiyeroni okaratzí ikantavetariri, tema jomanapithaitatziiiri eero ikemathatantaro. Iro itharovantaiyarini tekatsi osampiterine opaita iñaaventakotziri.

Tsika itzimi iriiperotatsine

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Ikanta iriyotaane Jesús ikantavakaamentakaro niinkarika iriiperotatsine.

⁴⁷ Iro kantamaitacha Jesús jiyoshiretakeri ipampithashiretari. Jaake aparonsi eentsi, jomisaikakeri tsika isaikaiyini.

⁴⁸ Ipoña ikantzi: “Ikaratzí aapatziyariri kempitariri irika eentsi okantakaantziro ipairyiuro novairo, kempivaitakara naakami irapatziye. Ari okempitari eejatzi, aririka irapatziyena naaka, kempivaiperotanaka iri irapatziyake tsika itzimi otyaantakenari jaka. Ikaratzí kaari iriiperotatsine ironaaka jaka, iriira iriiperotaatsine apaata.”

Ari akaratziri kaari kisaneentairi

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Ipoña ikantanake Juan: “Iyotaanari, noñaake chapinki aparonsi atziri pairyirori pivairo, jovashinchaakeri jaakiri peyari. Tera añaeri ankarateri jaka, novashaantakaakeri.”

⁵⁰ Ari ikantanake Jesús: “Eero povashaantakairimi, tema ari akaratziri kaari kisaneentairi.”

Ikisathataiziri Jacobo ipoña Juan

⁵¹ Aritake monkaratzimatapaaka irovajenokantaiyaari Jesús, tontashire ikantanaka iriyaate Jerusalén-ki.

⁵² Jotyaaantake impaitya amenaronterine janta Samaria-ki.

⁵³ Iro kantamaitacha te inkovaiyeni Samaria-satzi inkenimoteri, tema jiyotaiyini iriyaataye Jerusalén-ki.

⁵⁴ Ipoña Jacobo itsipatakari Juan, ikantanakeri Jesús: “Pinkathari, thame ankaimakaante paampari inkiteki, ikempitaakero pairani Elías, iraperotyaa intaiya maaroni.”

⁵⁵ Ari ipithokashitanakari Jesús, ikisathanakeri, ikantziri: “Tetya pinkameethashirete eeroka.

⁵⁶ Tera iro ipokantakari Itomi Atziri jaka impeyashivaitaiya atziri, ontzimatye irovavisaakoyetairi.” Irojatzji ikenantanakari pashineki nampitsi.

Kovavetachari iroyaaterimi Jesús

(Mt. 8.18-22)

⁵⁷ Ikanta jiyaatanaira Jesús, ikantaveetavaari avotsiki: “Pinkathari, nokovi noyaatemi tsikarika pinkenayete eeroka.”

⁵⁸ Jakanakeri Jesús ikantziri: “Aparoni otsitziniro tzimatsi imoro tsika imaapiintzi, eejatzji ikempitari tsimeri tzimatsi iromayero. Iriima irika Itomi Atziri tera ontzime ipanko irimaantapiintyaari.”

⁵⁹ Ipoña Jesús ikantanakeri pashine: “Poyaatena eeroka.” Ari ikantzi irirori: “Pinkathari, nokovavetaka noyaatanakemi, iro kantamaitacha nokovi noñaanakero nonkitateri nirintari, ari noyaatemiri.”

⁶⁰ Ikantanakeri Jesús: “Poyaatena, pishineteri ikaratzi kamashireyetatsiri inkitatairi irirori kamayetatsiri. Ontzimatye piñaaventantairo eeroka tsika inkantya Pava impinkathariventantai.”

⁶¹ Ari ikantanake pashine: “Pinkathari, nokovi naaka noyaatemi, iro kantamaitacha pishinefena novethatapanaatyaari nosheninka nonampiki.”

⁶² Jakanake Jesús, ikantziri: “Apatziro pamenapiintziro pikiyashitziro pivankire, tekatsi pamenayetanaí pashine. Ari ikempitari kaari ovashaantairone jantayetapiintziri, tera apantapero inkantya iñeero impinkathariventairi Pava.”

10

Jotyaantaitakeri ikaratzi 70

¹ Ipoña Jesús jiyoyaake pashine ikaratzi 70, apitepayeeni jotyaantakeri, ireevateri nampitsiki tsika inkenanakera irirori.

² Ikantayetziri: “Ikempitakero atziripayeeni pankirentsi osampainkatzi, iro kantacha te intzimaperote impaitya aavatairone. Piñaañaateri eeroka Pinkathari irotyaanteeta jatatsineri atziriki, tema kapatacha osheki kempisatayetaatsine.

³ Notyaantaiyatyeemine, nonkempitakaantemi jotyaantaitziri oisha tsika ipiyota piratsi katsimari.

⁴ Eerora paanake pitharate, piireekite, pi-zapato-te. Eero povethatari imoña pinkinkithavaitakairi inkarate piñaanakeri avotsiki posamanitzikari.

⁵ Aririka pareetayetakya pankotsi, povethatapaakyaari saikatsiri. Pinkantapaakeri: ‘Inkaminta pisaikavaite kameetha pipankoki.’

⁶ Tzimatsirika impaitya aakameethatakemine, aritake iñaakero isaikake kameetha. Irooma eerorika jaakameethataitzimi, amenaashita povethatapaakari.

⁷ Apatziro pimaapiintatye pankotsiki tsika pareetaka, eero pamemenatzi pashine pankotsi. Ari poyaari, pirero onkarate impayeetemiri. Tema aparoni antavaitatsiri ipinayetziri.

⁸ Aririka irakameethataitemi aparoniki nampitsi, poyaarora onkarate impayeetemiri janta.

⁹ Povashinchaayeteri janta mantsiyari, pinkanteri: ‘Irootaintsi im-pinkathariventantai Pava.’

¹⁰ Irooma pareevetakya aparoni nampitsi, eerorika jaakameethaitzimi, pavisapithateri, pinkantanake:

¹¹ ‘Ari notekanairo noipatsikiite jaka, iro piyotantyaari te pikempisantsi. Iro kantamaitacha ontzimatyé piyote irootaintsira impinkathariventantai Pava.’

¹² Tema irimaperoitairi irovasankitaiteri apaata, anaanakero inkantayee-tairi Sodoma-satzi. Omaperora.”

Ikantamacheetziri kisoshireri nampitsiiteki

(Mt. 11.20-24)

¹³ “Ikantamacheetziri Corazín-satzi, eejatzi Betsaida-satzi. Iñaayevetakaro notasonkaventantayetake, temaita inkempisantayeni. Iriimi ñaakenanemi Tiro-satzi eejatzi Sidón-satzi, aritakemi irovashiretakotakyaami ikaariper-oshireyetsi, irovashaantakeromi. Impoña inkempisantaime maaroni irirorite.*

¹⁴ Aririka iraaeyeetairi apaata kameethashireri, eero imaperoitziri irovasankitaayeetairi Tiro-satzi eejatzi Sidón-satzi. Iriima Corazín-satzi, eejatzi Betsaida-satzi, iri imaperoyeetai irovasankitaayeetairi.

¹⁵ Eejatzi inkempitagaiya Capernaum-satzi, ipampithashiretaiyani irirori iriyaayetai inkiteki, iro kantamaitacha kaminkarimashiki inkenayetai.

¹⁶ Tzimatsirika kempisantemine, naakatake ikempisantake. Itzimirika manintashiretakemine, naakara imanintashiretake. Itzimirika manintashiretakenari naaka, jimanintakeri tsika itzimi otyaantakenari jaka.”

Ipiyayetaa jotyaaantaitakeri karatatsiri 70

¹⁷ Kimoshire ipiyeeyaani jotyaaantaitakeri 70, ikantayetapai: “Pinkathari, nopairyirora pivairo, jantakero peyari nokantayetziri.”

¹⁸ Ikantzi Jesús: “Noñaakeri Satanás jovaryeetakeri inkiteki ikempitavaitakaro ookatharontsi.

¹⁹ Tema naaka pakemiro shintsinkantsi, ari onkantake posatekantyaari maranke eejatzi kitoniripayeeni. Ari poitsinampaakeri peyari kisaneentzimi, tekatsimaita avishimotemine.

²⁰ Eerora pikimoshireventashitaro jantakero peyari pikantakeriri. Iroora pinkimoshirevente josankinayetairo pivairo inkiteki.”

Ikimoshiretzi Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Irojatzi ikimoshiretananakari Jesús, ikantanake: “Ashitanari, eerokatake pinkathariventziriri inkiteveri, eejatzi kipatsisatzi, iniroite nopaasonketakemi. Tema eerokatake iyotakaayetairiri tsinampashireri kaari jiyoyetsi iyotaneriite jaka. Ari okantamaita Ashitanari, irootake onimotakemiri eeroka.”

²² Ikantzi Jesús: “Iri Ashitanari pasavyaakenarori maaroni. Apaniro ikanta irirori jiyoperotana naaka tema itomi jovana. Ari nokempitzitakeri eejatzi naaka apanirora niyoperotziri. Impoña inkarate niyotakaayetairi naaka ari iriyoyetairi Pava.”

²³ Ipoña Jesús japatotakeri iriyotaane, jaanakeri jantyaatziini, ikantakeri: “Kimoshirera irinaatye inkarate ñaayetairone okaratzi piñaayetairi eeroka.

* **10:13** Tema ikaratzi Corazín-satzi ipoña Betsaida-satzi judío inayetzi. Iriroma Tiro-satzi ipoña Sidón-satzi pashinesatzi atziri inayetzi te isheninkatari judío-payeeni.

24 Tema tzmavetacha osheki kamantantaneri, eejatzi pinkathariite kovavetainchari iriñeeromi okaratzi piñaakeri eeroka, iro kantacha te onkante iriñeero, te inkemayetairo eejatzi.”

Aakameethataneri Samaria-satzi

25 Ari isaikakeri iyotaantzirori Ikantakaantaitane, ikovake inkompitakaiyaari Jesús, ikantake irirori: “Iyotaanarí, ¿opaitama nanteri naaka onkantya noñaantaiyaarori kantaitachari añaantarentsi?”

26 Ikantanake Jesús: “¿Ipaitama okantziri Ikantakaantaitane? ¿Tsikama okantzi piyotakotziro eeroka?”

27 Ari jakanake irirori, ikantzi: “Petakoshiretaiyaari Avinkatharite Pava, petakoperotaiyaari, petakoshintsityaari, pampithashire povairi. Ari okempitari eejatzi: Ontzimatyete etakotavakaiya maaroni, akempitara akaminthayiro avatha, ari ankempitanairi asheninka.”

28 Ipoña ikantzi Jesús: “Omapero pikantakeri. Pantero iroka, aritake pavisakoshiretai.”

29 Iro kantamaitacha irika, ikovajaantzi irotzikaaventanakya, josampitzi Jesús: “¿Niinkama nonkempitakaanteri nosheninka?”

30 Ipoña ikantanake Jesús: “Tzimatsira asheninka poñaachari Jerusalén-ki ikovi iriyaatero nampitsiki Jericó. Okanta niyanki avotsi, jomonthaakari koshintzi, itsitokavaitakeri, jookanakeri avotsinampiki ikamimatake.

31 Ikanta pokake omperatasorentsitaari, iñaavetapaakari jonoryaaka, javisapithatanakeri.

32 Ari ikempitakareri eejatzi Leví-mirinkaite, iñaavetapaakari jonoryaa, javisapithatanakeri.

33 Ipoña ipokake aparoni Samaria-satzi, jiñaapaakeri jonorya, jineshi-nonkatapaakari irirori.

34 Jaaventapaakeri jotziritantakareri yeenkantisi, ipoña ikyaakotakaanakareri imoraneke, jaanakeri nampitsiki. Iriitake aamaventakareri.

35 Okanta pashine kitaite, jaake apite denario, ipinakoventanakeri, ikantanake: ‘Paamaventyaanari irika, aritake nompinatapaimi eejatzi aririka nompiyake.’”

36 Ari ikantzi Jesús: “Mava ikaratzi noñaaventakeri ñaakeriri ikoshiitzi. ¿Tsikaty itzimi kempitakaantakariri isheninka?”

37 Jakanake iyotakotzirori Ikantakaantaitane, ikantzi: “Iriira matapaakeriri neshinonkatariri.” Ipoña ikantzi Jesús: “Piyaatai, irojatzira pimateri eeroka.”

Jareetaro Jesús opankoki Marta opoña María

38 Ikanta javisanake Jesús areetaka pashineke nampitsi. Ari osaikiri tsinane paitachari Marta, iro isaikimotapaake opankoki.

39 Iroka tsinane tzimatsi irento opaita María. Iroora tsipatavakariri okarikiini Jesús okempisantzirori ikinkithavaitzi.

40 Iro kantamaitacha Marta osheki okantzimotakaro amemenavaitzi ompaitya ompavakeriri Jesús. Irojatziti opokashitantakariri, okantapaakeri: “Pinkathari, ovapintaakena nirento. ¿Pinkantenaro ampitakotavakena?”

41 Ikantzi Jesús: “Marta, ¿opaitama okantzimoshiretantamiri onkarate pantayeteri?”

42 Pinkeme nonkantemi: Aparoni okanta kovaperotachari, irootake okoy-aakeri María tema tekatsi kanterone irapithatairo.”

11

Iñaaventziro Jesús ñaañaataantsi
(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ Ipoña Jesús jiyaaatake iriñaañaate. Ikanta aparoni iriyotaane, ikantakeri: “Pinkathari, piyotainaro iñañaataitzi, ikempitairo Juan-ni jiyotaantziro ñaañaataantsi.”

² Ari ikantzi Jesús: “Jiroka pinkante piñañaatapiinte eeroka:

Ashitanari, inkitesatzi,

Tasorentsi pinatzi eeroka.

Pimpinkathariventaina naaka.

Pantakanairo jaka kipatsiki okaratzi pinintakaanari eeroka.

Pinkempitakainari saikatsiri inkiteki, jantayetziro okaratzi pinintakairiri.

³ Pimpapiintenaro kovityiimotanari noyaari.

⁴ Pimpewayakotainaro nokaariperoshirevaitake,

Tema nomatakeri naaka eejatzi, nopeyakotairi ikaratzi ovaariperoshiretak-enari.

Eero pishinetaana iriñaantaityaana, inkovaite irantakaitenaro kaariperori.”

⁵ Ipoña ikantanakeri eejatzi: “Aririka intzime aparoni pitsipaminthare, impokake niyankiite, inkantemi: ‘Pimpavakena mava tanta,

⁶ tema tzimatsi areetachari nopankoki, tekatsi tzimatsine nompavakeriri.’

⁷ Impoña pinkantavetyaari: ‘Eero poñaashirenkana nomaakaatziiri neentsipayeeni, aritake nashitanairo nopanko eejatzi, irootake eero okantanta nompemi.’

⁸ Kempivaitaka eero pikovaveta pimperi onkantavetya iriimi pitsipaminthare. Iro kantacha eekerora ishintsitatzi ikampitzimi, ari peshiventanakeri pintzinaye, pimpavakeri okaratzi ikoviri.”

⁹ Ikantziya Jesús: “Pinkampitante, pinkokovate eejatzi, aritake piñaakero impayeetemi pikoviri. Pinkempitakaantero pareetya aparoni pankotsi, pishintsiventapaakeri, pinkanteri: ‘Pashitaryeenaro. Aritake irashitaryeetakemiro.’

¹⁰ Arira impayeetairi kampilantayetatsiri. Inkarate amemenaterone ari iroñaakaitairi. Aritake irashitaryeetaineri inkarate shintsishintsitatsiri inkaime.

¹¹ Tema aririka inkampitemi pitomi, inkantemi: ‘Apá, pimpena tanta.’ ¿Arima pimpakeri mapi? Aririka inkantemi: ‘Pimpena shima noya.’ ¿Arima pimpakeri maranke iroyaari?

¹² Aririka inkantemi: ‘Pimpena kithokintsi.’ ¿Arima pimpakeri kitoniro?

¹³ Tema piyotzi petakotari pitomipayeeni eeroka, kaariperori pinaveta. Iriira maperotziro Ashitairi saikatsiri inkiteki, jetakotari irirori ikaratzi amanayetapiintziri, inampishiretakaayetari Tasorentsinkantsi.”

Maimanetavakaachari pankotsiki
(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

¹⁴ Ipoña Jesús jovavisaakotakeri aparoni kisoaanteri jaakiri peyari. Ikanta jovashinchagairira, ñaavaitanai kisoavaantevetachari. Iniroite ipampoyaaminthaitanakeri Jesús.

¹⁵ Tzimatsi kantayetainantsiri: “Ipasavyaayaari irika ashitariri peyari, ipaitatziri ‘Beelzebú,’ irootake jimatantarori jovavisaakotziri ikaratzi jaakayetziri peyari.”

¹⁶ Tzimatsiya pashine kovatsiri iñeero intsonkaventante Jesús, iro iriyotantaityaari omaperotatya opoña itasorenka inkiteki, tema iñaantaitatyaari.

¹⁷ Ikanta Jesús jiyotake okaratzi ipampithashiretari atziriite, ikantanake: “Aririka irantaminthatavakaiya atziri ipinkathariventaitziri nampitsi,

jiiñiro jovapintaavaka. Aririka irantaminthatavakaiya eejatzi atziri isaikavankotavakaiyani, ari iriñaakero irovapintaavakaiya.

¹⁸ Ari ikantari eejatzi peyari aririka irantaminthatavakaiyaami, ari irova-pintaavakaakya eero iñiñiro ishintsite, ari inthonkyaari. ¿Opaitama pikantantari iri ovashinchaanari Beelzebú?

¹⁹ Iriirikami kamaari Beelzebú ovashincheenane, ¿irijatzima kamaari ovashinchiiriri piyotaaneyetari eeroka jovavisaakotantariri jaakayetziri? Aririka okanta, pikamantakotziiri piyotaane, ari inkishmentakemiro okaratzi pikantakeri.

²⁰ Tema iriitake Pava kantakaarori novashinchaayetantariri jaakiri peyari, tema jomapokakemi Pava eeroka ipinkathariventantzi.

²¹ Aparoni atziri ñaaperori kameetha, tekatsira materine inkyaashiteri ipankoki irayiteri okaratzi jashitari.

²² Irooma impokashitakeri pashine atziri anayiriri ishintsitzi, iraa-pithatakeri javentaavetari, iraa-pithatakeri jashitari, irantetaakyaaro.

²³ Tema ikaratzi kaari aapatziyanari naaka, iriitake kisaneentanari. Inkarate kaari ampitakotenari iriyoyaakotena, japaatakotatyana.”

Ipiyashitanta peyari (Mt. 12.43-45)

²⁴ “Okempivaitaka irinampishiretantyaarimi peyari aparoni atziri, ipankotsitetakaro irañaantare. Aririka irookaveetakyaari, avisakoveta atziri isaikantari peyari. Jatake inkenavaite tsika te inampitaairo, eero jiñi tsika isaika. Impoña inkante peyari: ‘Nompie nopankoki tsika nopoñaaka.’

²⁵ Piyaa peyari, iriñaapairi atziri kameetha opishitaka irañaantare, ova-noonka okantaka.

²⁶ Impoña peyari iriyaatashitakeri maperotzirori ipeyaritzi, inkanta-paakeri: ‘Thame aate nopankoki, pintsipatyana ampinkatharite.’ Iramake inkarate 7. Arira irashinonkaaperotyaari atziri, eero ikempitaa jashinonkaavetara pairani kapicheeni ikanta.”

Maperoterone inkimoshiretai

²⁷ Tekera inkaratero iñaavaatzi Jesús, okaimanake aparoni tsinane osatekainchari ipiyotaka atziri, okantzi: “Tharomenta onatye tsinane ovaiyantakemiri, antarintakaakemi othotaimi.”

²⁸ Ipoña jakanakero Jesús, ikantzi: “Iriira tharomentaperotaachane inkarate matairone inkempisantairo iñaane Pava.”

Ikovaiyini kaariperoshireri intasonkaventante Jesús (Mt. 12.38-42)

²⁹ Ikanta ipiyotapaaka osheki atziri, ikantanake Jesús: “¿Opaitama ikovantari iriñeena kaariperoshireri nontasonkaventante? Eero noñaakimaitari, intaani iriñeero kempitarori iñaakeri pairani Jonás.

³⁰ Tema ikantara pairani Jonás jiñeeyakeri Nínive-satzi, ari inkemitaiaari eejatzi Itomi Atziri iriñeeri irikaite.

³¹ Apaata aririka iramenakoyeetairo okaratzi jantayeeztziri, ari iyakoven-taimi tsinane pinkatharitatsiri pairani nampitsiki Sabá, tema opokashitakeri iroori iyotanerini paitachari Salomón, okempisantairi. Irika saikimotakemiri iroñaaka eeroka, janayiriri Salomón.

³² Eejatzi okempitari ari iriyakoventaimi apaata Nínive-satzi, tema ikempisantaiyakerini irirori pairani Jonás, jovashaantanakero jametayevetari. Irika saikimotakemiri iroñaaka eeroka jaka, janayirira Jonás.”

*Iñaaventziri Jesús ootamentotsi**(Mt. 6.22-23)*

³³ “Tema ankooverika ootyaari ootamento, ¿arima ovakotakeri otapinaki? Aña avakotziri jenoki inkene onkoñeenkate maaroni.

³⁴ Kameetharika poki, piñaantaro kameethaini, okempitaro pinkoñeetyaakotatyeeemi. Terika apantaro poki, eero piñaantaro kameethaini, kempitaka pintsirenikitakotatyeeemi.*

³⁵ Paamaventaperotya poitsivakirikari ootamentotsi saikantakamiri.

³⁶ Omaperotarika isaikantakami ootamentotsi, terika pantanairo kaariperori, aritake pooñaakantairo irooperori kameethari, pinkempitanaiyaari aparoni ootamentotsi joorentantzi.”

*Iñaaventakota iyotaantzirori Ikantakaantaitane**(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)*

³⁷ Ikanta ikaratapaakero ikinkithatake Jesús, ipokashitapaakero aparoni Fariseo iriyaatakairi ipankoki iroya. Ikanta jareetaka Jesús pankotsiki, saikapaake jovapiintaita.

³⁸ Osheki okompitzimotakari Fariseo jiñaakeri Jesús te irimonkaratero jametapiintari, inkivaakotapaakya irovantyaari.

³⁹ Iro kantamaitacha Jesús, ikantanake: “Pikempitakotakaro piraamento eejatzi povamento okiteveta kameetha jakakiroki, irooma inthomointa, kipatsi okantaka. Ari pikempiyetakari eeroka kantatsi iriñeetemi kameethashire pinatzi, aña koshintzi kaariperoshireri pinatzi.

⁴⁰ Masontzi. Tema tzimatsi ovetsikakemiri pivathaki koñaayetatsiri, ¿kaarima ovetsikashiretakemiri eejatzi inthomointa pañaantareki?

⁴¹ Okovaperotatya pimpashitantaiyaaro tzimimoshiretzimiri inthomointa pañaantareki, ari onkantya pinkiteperoshiretantaiyaari.

⁴² ¡Ikantamacheetzimi Fariseo! Pashitakaapiintari Pava inchashimpoki. Iro kantacha te panteneri ikoviri: Ontzimatyete pinkameethashiretai, petakoshiretaiyaari eejatzi. Tema iro kovaperovetachari pantayeteromi iroka, eero povashaantamaitaro pashinera.†

⁴³ ¡Ikantamacheetzimi Fariseo! Osheki pikovapiintziro posatekya niyankineki japatotapiintaita, ari pikempitaitaro eejatzi pikovi ñaapinkatha irovethatapiintaitaami aririka iriñeetemi.

⁴⁴ ¡Ikantamacheetzimi iyotzinkariite ipoña Fariseo, kamataviriri pinatzi! Pikempitashitakaro kaari jiyoitzi ari ikitayeetziri kaminkari, te iriyoyete atziri jaatzikakotatziri kaminkari.”

⁴⁵ Ari jakanake aparoni iyotaantzirori Ikantakaantaitane, ikantanakeri Jesús: “Iyotaantaneri, pikemakaakenaro eejatzi naakaite okaratzi pikantakeri.”

⁴⁶ Jakanake Jesús, ikantzi: “¡Ikantamacheetzimi eejatzi eeroka iyotaantzirori Ikantakaantane! ¿Opaitama piñaatenatakaantariri atziriite? Te piñaantamaityaaro eeroka pinkematenatyaaro.

⁴⁷ ¡Ikantamacheetzimi eeroka, opaitama povetsikapiriniyetantarori ova-neenkatachari tsika ikitayeetakeri etayetakarori kamantantaneri!. Iriita-jaantake jovamaayetakeri pairani pivaisatziite.

* **11:34** Oshiyakaaventachari oki kameethari, aparoni pimantaneri (kaari mashithatatsi), iri ñeerone inkemathatairo okaratzi irantakairiri Pava, tema isaikanaatziki okitainkatzi. Oshiyakaaventachari eerorika apantaro oki, aparoni mashithari, tsika itzimi kaari ñeerone inkemathatairo okaratzi irantakairiri Pava, tema isaikatzi tsika otsirenikitzi. † **11:42** Iro ikantaitziri jaka inchashimpoki: Menta, ruda, maaroni okaratzi ivankireetari. Irootake kempitarori pinitzi.

⁴⁸ Tema eerokatake ovetsikashiyetakeri tsika inkitayeeteri, ari okoñaatziri pakakotatziiri okaratzi jantayetakeri pivaisatziite.

⁴⁹ Tema iyotane jinake Pava, ikantake: ‘Ari notyaantake kamantantaneri intsipayetakyaari otyaantaari. Aparopayeeni irimaimaneete, irovayeetake pashine.’

⁵⁰ Ari onkantya irovasankitaantaityaarimi eeroka, okantakaantziro povamaayetakeri kamantantaneri etajaantanakarori pairani.

⁵¹ Eeroka pinataityaarone ironaaka okantakaantziro jovamaakaantaitakeri pairani, jetanakaro Abel-ni irojatzi Zacarias-ki tsika itzimi jovamaitakeri ipiyavetanaaro tasorentsipankoki ipometziniri Pava.

⁵² ¡Ikantamacheetzimi iyotaantzirori Ikantakaantaitane! Te pimataajatero eeroka piyotanetya, arira pikenakaakerori eeroka kaari ikemathatantaro pashinepayeeni.”

⁵³ Ikanta Jesús ithonkakeri ikantayetakeri. Ari jetanakaro Fariseo itsipayetapaakari iyotzinkariite, japatoventaari Jesús ikovake inkompi-takaiyaari onkantya inkemantyaariri ompaitya inkanteri.

⁵⁴ Ishintsithavaitakeri, ikovi iñaavaitakairi ñaantsi kaariperori onkantya inkamantakotantyaariri.

12

Shineyakairori itantane Fariseo

¹ Ipoña ipiyotzimentaitapaakari Jesús, anavyaapiriniakitaka ikantaka atziriite. Irojatzi ikantantanakari iriyotaane: “Ontzimatyepaamaventyaaro shineyakaarori itantane Fariseo, iramatavimento onatzi.

² Tema ontzimatyepa onkoñaatakoyetai okaratzi omanakoyevetainchari, oñaarontaiya kaari ikemathaveeta pairani.

³ Okaratzi pomanakaavetari, ari onkoñaatakotai. Okaratzi piñaavaitziri apaniro pipankoki, ari inkemakoyeetairo iriñaaventaaitero shintsini.”

¿Intzimekama añaapinkathateri?

(Mt. 10.26-31)

⁴ Ikantzi Jesús: “Asheninká, eero pipinkashivaitari materone irovemi, tema ari overaapaakari jaavyiiri irirori.

⁵ Jirika tsika intzime pimpinkeri: Iriitakera pimpinke Pava matzirori jovamaantzi, impoña irotyaantemi sarinkaveniki. Intaani iri piñaapinkathatai apaniro.

⁶ Tema te impinaperovetya tsimeripayeeni, iro kantamaitacha jiyotzi Pava aririka inkamakaante, tekatsi iramaakiite aparoni.*

⁷ Jiyotzitaro Pava okaratzi tzimayetatsiri aishi. Tema piñaakero jaamakotari tsimeripayeeni, eerokara imaperotzirori jaamakotami, eero pipinkan-tashivaita.”

Inkarate ñaaventakotainane atziriite

⁸ “Intzimerika kanterine isheninka: ‘Jashitana Jesús.’ Eejatzi inkempii-taiya Itomi Atziri inkantairi imaninkarite Pava: ‘Nashitaari irika.’

⁹ Iriima tsika intzime kantairine isheninka: ‘Te jashitana Jesús.’ Ari inkempii-tairi irirori, inkantaiteiri imaninkarite Pava: ‘Te nashitaiyaari irika.’

¹⁰ Tsikarika intzime kantzimatakerine Itomi Atziri, kantatsi impeyakoitairi. Iriima intzime kantzimatakerine Tasorentsinkantsi, eerora jiñiuro impeyakoitairi.

* **12:6** Kantakotachari jaka “te impinaperoty tsimeri,” irojatzi kantakotachari jamanantamatsi-tantaitari apite kireeki inkarate 5 tsimeri.

11 Aririka iraaeyetemi japatotapiintaita isaikayetzi pinkatharentsi, eero okantzimoshirevaitashitami, pinkante: ‘¿Opaitama nonkanteriri?’

12 Tema Tasorentsinkantsi iyotakaimirone opaitarika piñaavaaiteri janta.”

Iñaaventakoitziri masontzitatsiri ashaarantzinkari

13 Ipoña iñaavaaitzi aparoni piyotzimentakariri, ikantzi: “Iyotaanari, pinkantenari nirentzi impainaata kashetani jookanairi ashitanari.”

14 Ikantzi Jesús: “Asheninká, tera naaka amenakoyetzirori tzimaventavakaantsi nonkantantyaariri pirentzi.”

15 Eekero ikantanakitzi Jesús: “Paamaventya pineveyetaro ashaakarontsi. Tera iro ovañaayetemine.”

16 Ipoña joshiyakaaventanakeneri, ikantzi: “Tzimatsi aparoni ashaarantzinkari kithotaintsiri osheki ivankivaire irovaneki.

17 Ipampithashirevaitaka, ikantzi: ‘¿Tsikatyá noveroka oshekitaitsiri novankire?’

18 Ipoña ikantashiretanake: ‘Jiroka nanteri. Notantoryeero novantapiintari novankire. Impoña novetsikakaante iniroite, ari noverori okaratzi novankiretari, eejatzi nashaakaro.

19 Ari onimoteneri, tema osheki novanontakari. Osheki osarentsi nomakoryaavaite, novatziivaitya, niravaite nomire, noimoshirenkavaitya.’

20 Iro kantamaitachari, ikantzi Pava: ‘Masontzí, iroñaaka tsireni iraashinenkaitaimi, tera piyote impaitya agairone okaratzi pashitari.’

21 Arira ikantakotari oshekyaavaitashitarori irashaakaro, te joshekyaa-maityaaro okaratzi jashitari Pava.”

*Iñaaventziro Jesús kantzimoshiretaantsi
(Mt. 6.25-34)*

22 Ipoña ikantanairi iriyotaane: “Pinkeme nonkante: Tera onkameethate onkantzimoshirevaityaami, pinkante: ‘¿Impaitya noyaari, impaitya nomiretyaari, impaitya nonkithatyaari?’

23 Tema tzimatsi pashine ampampithashiretakotapiinteri añaantareki, iro kovaperotacha anayiro okaratzi ovayetapiintari, okaratzi akithaayetapiintari eejatzi.

24 Pimpampithashiretakoteri tsimeri. Te iriyote impankitanontya iroyaari, te irovetsike ipanko irovanontya ivankire. Iro kantamaitacha Pava, ipayetapiintakeri irovarite. Aakara jimaperotzi jetakotai Pava.

25 Aririka paakoventyaaro onkantzimoshirevaityaami, ¿arima pinkantakaakyaaro povavineentavairo posarentsite kapicheeni?

26 Tera onkantatye povavineentero kapicheeni, ¿opaitama okantzimoshiretantamiri?

27 Pimpampithashiretakotero inchateya, te añaero antavainete, te ontyaanontya onkithaatyaari. Iro kantamaitacha te onkantzimoshirevaityaaro, onkante: ‘¿Opaita nonkithaatyaari?’ Aña ovaneenkata kameetha, anayiri jovaneenkaveta Salomón pinkatharivetachari pairani.

28 Iriitakera Pava ovaneenkatzirori, okantavetaka kápiche añaavetaro ovaneenkatapainta, iro osamani, tekatsi apantyaarone aririka onkamateyatanake, tema inchekeyetakero, impoña intaayeetakero. Eeroka irimaperote inkempoyaaventemi Pava, aritake, eero pikisoshirevaitzi.

29 Aritapaake okantzimoshirevaitakami eeroka, pikantzi: ‘¿Opaita noyaari, opaita nireri?’

30 Apatzirora okantzimoshirevaitari ikaratzi kaari kempisantatsi. Irooma eeroka, jiyotakoyetzimiro Ashitairi opaitarika kovityiimoyetamiri.

³¹ Iro kovaperotacha pinkokovatairi impinkatharishireventaimi, impoña piñaayetairo impayetaimiro okaratzi kovityiimoyetamiri.”

Iñaaventziro Jesús inkitesato ovaararontsi
(Mt. 6.19-21)

³² “Eerokaite kempitakariri nopira, eero pitharovashitaiyani, tema iritake Pava kovaintsiri impinkathariventaimi.

³³ Pimpimantayetero tzimimotzimiri, pimpashitantaaro. Iro kameethatsi pantayetairo iroka piñaantaiyaarori pisaikai kameetha inkiteki. Kempitavaitaka povaarantatyeeyaami inkiteki tsika te ompathaanetapai, tsika te intzimapai koshintzi.

³⁴ Tema tsika janta povaarantaka, ari pimpampithashiretapiinterori eejatzi.”

Omperataari aamaventachari

³⁵ “Povathakitanakero piithaare. Poisayeteri pootamento.

³⁶ Pinkempityaari omperataari oyaaventariri irareetaiya ivinkatharite jomoshirenka, inkene irantavaineri thaankiini iromperatapaiyaari.

³⁷ Kimoshirera inkantaiya aponi omperataari itzimi iñaapairi ivinkatharite aamaventa ikantaka. Omaperora nonkante, aritake iromisaikairi jovapiintaita iritake oyiitainerine irovarite.

³⁸ Kimoshirera inkantayetya, intzime iriñeetapairi aamaventa ikanta, onkantavetya te iriyote tsikapaite irareetya, niyankiite terika onkitaitzimatake.

³⁹ Pinkemero iroka. Aririkami iriyote aponi ashitaanitachari impokatye koshiterine, ari iraamaventakyaami, eero ikoshitaarantaitzirimi.

⁴⁰ Iro piyoteri eerokaite, ontzimatyete paamaventayetya. Tema te piyote tsikapaite impiyantaiyaari Itomi Atziri.”

Kaariperori omperataari
(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Ari ikantanake Pedro: “Pinkathari. ¿Arima nokaratziri maaroni atziri poshiyakaaventakena?”

⁴² Ikantzi Jesús: “Pinkempitakotyaaari aponi otzikataari kameethashireri itzimi pampithashiretachari kameetha. Jookanakeri ipankoki omperatariri, ikantanakeri: ‘Pamenenari ikaratzi saikatsiri pankotsiki.’

⁴³ Kimoshirera inkantya irika omperataari, aririka impiye ivinkatharite iñaapairi jimonkaraakero ikantanakeriri.

⁴⁴ Aritake ishinetaakeneri iraamaakoventyaaniri okaratzi jashitari.

⁴⁵ Irooma inkantashiretakemi omperataari: ‘Eero ipiyita novinkatharite.’ Impoña irantavaitakeri ikaratzi jomperaitari eejatzi inkempitaakero tsinane jomperaitari. Jatake irovatziivaitya, ishinkivaitya.

⁴⁶ Onimovaitziri irika omperataari, iromapokashitaiyaari irareetaiya omperatariri. Irimaperoteri irovasankitaapairi, irookapairi janta tsika ikashiyakaitakari kisoshireri.

⁴⁷ Tema irika omperataari jiyovetakaro okaratzi inintakaavetariri ivinkatharite, temaita iraamaventaiaari impiye. Irootake impasaperoitantyaariri.

⁴⁸ Iriima itzimi kaari iyotakoterone okaratzi inintakairiri, eero ipasaperoitairi. Tema ikaratzi ishinetaayeetziri irantaperoyeteromi ikovaitziri, osheki iromperaityaari. Intzimerika osheki javentaayeetakari, osheki inkovakoyeeteriri irirori.”

*Iñaaventakota Jesús**(Mt. 10.34-36)*

⁴⁹ “Tema iro nopokantari novasankitairi kaariperoshireri, okempivaitakaro iriimi paampari namakemi kipatsiki. Osheki nokovataikemi etataitya irovasankitaayeete, aperotaiyaami kaariperori.

⁵⁰ Iro kantacha ontzimatyete netanakyaaro naaka nonkemaantsitanakya, irojatzji nomonkaraantakyaarori.

⁵¹ Piñaajaantake iro nopokantari iñaamatsiyeetairo atziri isaikameetha. Aña nopokakera, namatziro antaminthatavakaantsi.

⁵² Iroñaaka iriñeetero irantaminthatavakaiya atziri isaikavankotavakaiyani, apite atziri irantaminthateri pashine atziri karatatsiri mava.

⁵³ Aparoni evankari ari impithokashitakyaari iriri, impiyatziyaari eejatzji iriri inkisaneentero itomi. Ompithokashityaaro tsinane iniro, ompiyatzityaaro eejatzji iniro. Ompithokashityaaro tsinane ayirontari, ompiyatzityaaro eejatzji ayiro.”

*¿Tema piyotero kantainchari?**(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)*

⁵⁴ Ipoña Jesús ikantziri atziri piyotzimentakariri: “Tema aririka piñeero menkori ikyaapiintzi ooryaatsiri, pikantapiintzi: ‘Omparyaatye inkane.’ Omata pikantakeri.

⁵⁵ Tema aririka pinkemero tampyaa ompoñeeya katonko, pikantapiintzi: ‘Osaryaatye kameetha iroka kitaite.’ Omata okaratzi pikantziri.

⁵⁶ ¡Kamataviri! Piyovetaro eeroka tsika okanta piñaayetapiintziro inkite, eejatzji kipatsi. ¿Opaitama kaari piyotakotantaro okaratzi kantachari iroñaaka?”

*Paapatziyaari kisaneentzimiri**(Mt. 5.25-26)*

⁵⁷ “¿Opaitama kaari pamenantaro eeroka okaratzi kameethatatsiri?”

⁵⁸ Aririka intzime kishemineri, impoña iraanakemi pinkatharentsiki, pintharavakote eeroka avotsiki, pinkanteri: ‘Eero pikisavaita, thame aakameethatavakagaiya.’ Tema aririka irareetakaakyaami pinkatharentsiki, inkantaitakeri aamaventaneri: ‘Paanakeri irika.’ Irojatzji irantaitanakaamiri irashitakoitemi.

⁵⁹ Tema eerorika pipinatashitari okaratzi pirevere, eerora piñagairo iroimishitovakaantaimi. Omaperora.”

13*Eerorika povashaantairo pameyeteri, ari pimpeyaashitaiya*

¹ Ari ipokaiyakeni kamantziriri Jesús, tema Pilato jovamaakaantake Galilea-satzi janta ipometajaantaitapiintziniri Pava piratsi.

² Ikantanaake Jesús: “¿Piñaajaantzima eerokaite iro jantantaitakarori iroka tsika ikantaitakeri jovamaitakeri, tema janaatziiri ikaariperoshiretzi pashine Galilea-satzi?”

³ Nokantzi naaka: Te ari onkantya. Eerorika povashaantziro pameyeteri eeroka, ari pinkempitakotaiyaari irirori.

⁴ Ari ikempitakari karatatsiri 18 kamaintsiri atsinakakeri pankotsi janta Siloé, ¿piñaajaantzima iri maperotzirori ikaariperoshiretzi janayiri pashine Jerusalén-satzi?

⁵ Nokantzi naaka: Tera ari onkantya. Tema eerorika povashaantziro pameyeteri, ari pinkempitakotaiyaari.”

Joshiyakaaventaitziro pankirentsi kaari kithotatsine

⁶ Ipoña Jesús joshiyakaaventanakeru, ikantzi: “Otzimi aparoni atziri ivankire irovaneki. Aparoni kitaite jijaatake iramenero tzimakerika okitho, temaita iriñaapaake.

⁷ Ikantakeri aamakoventaniriri: ‘Tzimake mava osarentsi nopokaveta namenero novankire onkithote, temaita noñe. Pinchekero, amenaashivaita okatziya jaka.’

⁸ Ari jakanakeri irirori, ikantzi: ‘Eero novinkatharite, añaavairo iroka osarentsi eerorika okithotzi, nonkithatashitavakero oponkitziki notyaakivavairo onkithotantyaari.

⁹ Aririka onkithotai, kameetha onatzi. Irooma eerorika, aripaitera pinto-vakaantero.’ ”

Jovavisaakotziro Jesús aparoni tsinane kitaite imakoryaantaitari

¹⁰ Ikanta jiyotaantzi Jesús kitaite jimakoryaantaitari janta japatotapiintaita,

¹¹ ari osaikiya aparoni tsinane tzimakotaintsiri 18 osarentsi jaakaitziro. Tsinkamitzitake, te onkante onkatziye kameetha.

¹² Ikanta iñaapaakero Jesús, ikaimapaakero, ikantziro: “Tsinané, eshitakotaimi pimantsiyaveta.”

¹³ Jantzitakero kapicheeni otsinkamitzitake. Tampatzikatanai kameetha. Osheki otharomentäventanakari Pava.

¹⁴ Iro kantamaitacha te onimoteri jevatsisiri japatotapiintaita, iniroite ikisanaka, iñaakeri jovashinchaantake Jesús kitaite jimakoryaantaitari. Ikan-tanakeri atziriite: “Tzimatsi 6 kitaite jantavaintaitari, ari pimpokeri inkene irovashinchagaitemi. Te onkameethate kitaite jimakoryaantaitari.”

¹⁵ Irojatzji jakantanakari Jesús, ikantzi: “¡Kamataviri! Kitaiteriki jimakoryaantaitari pithataryaakotapiintziri pipira pashitakoyetziri pirakairi imire.*

¹⁶ Tema iroka tsinane asheninka onatzi, iro isarontari Abraham-ni tzi-makotake 18 osarentsi iñaashitakaakero peyari. ¿Tema onkameethate ovash-incheero kitaite jimakoryaantaitari?”

¹⁷ Ikantanakera Jesús, iniroite ipashiventanaka ikaratzi kisaneentziriri. Iro kantamaitacha kimoshire ikantaiyanakani atziri ikaratzi ñaakerori jantakeri Jesús.

Joshiyakaaventaitziro okitho inchato iryaanitatsiri

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Ipoña ikantanake Jesús: “¿Opaitama oshiyari ipinkathariventantai Pava? ¿Ipaitama noshiyakaaventemirori?”

¹⁹ Aña oshiyaatyaaro aririka impankiitero okitho iryaanitatsiri pankirentsi. Tema tzimatsi aparoni atziri pankitakerori irovaneki, anaanakero pashine pankirentsi, antaro oteveyetanake, ari imavoshiyetari tsimeri otsimankatapeshitake.”†

Joshiyakaaventaitziro shineyakairori tanta

(Mt. 13.33)

²⁰ Ipoña japiitakero ikantzi Jesús: “¿Ipaitama noshiyakaaventemirori ipinkathariventantai Pava?”

²¹ Aña okempitatyaaoro shineyakaarori tanta. Aparoni tsinane, aakero kapicheeni, okonovakero tantapatha, tekeru osamanite, shineyanake maaroni.”

* **13:15** Iri ipirayetari janta: buey ipoña asno. † **13:19** Iro ikantakoitzi jaka okitho iryaanitatsiri pankirentsi paitachari mostaza, iro shookatsi inampiki pashine atziri.

Iñaaventaitzi iryaanityenkakiini ikyaapiintaitzi

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² Ithonka ikenayetake Jesús nampitsiki jiyotaantayetzi. Irojatzí ikenantanakari Jerusalén-ki.

²³ Ari josampitaitakeriri, ikantaitziri: “Pinkatharí, ¿kapichema avisakotaat-sine?” Ipoña ikantzi Jesús:

²⁴ “Ontzimatyé piñaashintsitya pinkempitakaantyaaro pinkyaagaatyeeemi iryaanityenkakiini ikyaatapiintaitzi. Tema osheki kovavetachane inkyaan-taiyaaro, eeromaita imatziro.

²⁵ Aririka irashitanakero ipanko ashitarori, irojatzirika pisaikake jakakiroki, pinkantavetya: ‘Pinkatharí, pashitaryeenaro.’ Impoña irakanake irirori, inkante: ‘Te niyotemi tsika pipoña eeroka.’

²⁶ Impoña pinkantavetanakya eeroka: ‘¿Tema piyotena akaratziranki avaiyari, akaratziranki iravaitaiyini? Piyotaantapiintake nonampiki.’

²⁷ Inkante irirori: ‘Omapero, te niyotemi tsika pipoña. Piyaataveete pankiventarori kaariperori.’

²⁸ Arira piraavaityaari, patsikaikivaitya, aririka piñaayetairi Abraham, Isaac, Jacob intsipataiyaari ikaratzi kamantantaneriite isaíke ipinkathariventantai Pava. Irooma eeroka jakakiroki pisaikai.

²⁹ Tema inkarate avisakoshiretaatsine impoñaayetaiya tsikarika overaapaa kipatsi, isaikayetai irayooyetairi Pava tsika ipinkathariventantai.

³⁰ Tema tzimatsi etayetarori iroñaaka, iriira ñeerone irimpoiyeai. Tzi-mayetatsi eejatzí impoiyetatsiri iroñaaka, iriira ñaayetairone iretayetaiyaaro.”

Jiraaneentakotaro Jesús Jerusalén

(Mt. 23.37-39)

³¹ Ari jareeyetapaaka Fariseo, ikantapaakeri Jesús: “Piyaatai, kaakitaintsi Herodes ikovi iroveni.”

³² Ikantzi Jesús: “Piyaate, pimpiyanake, pinkanteri kempitakariri sagari, novashinchaayetziri jaakiri kamaari, novashinchaayetziri mantsiyari. Intaani okapatapaaka mava kitaite nonkaratantyaarori nantziri.

³³ Iro kantamaitacha, eekero niyaatatye irojatzí mavatapaintsine kitaite, tema iro aritatsi irovayeeteri maaroni kamantantaneriite Jerusalén-ki.

³⁴ ¡Jerusalén-satziite! Osheki povake kamantantaneriite. Pitsitokayetak-eri ikaratzi jotyantaaveetakamiri. Tema nokovavetapiintaka nonkempityaarimi tsimeri isamoronkiitziri iriryaanite. Ari nonkanterimi naaka ikaratzi notomintaari. Iro kantamaitacha te pinkovaiyeni.

³⁵ Iroka pinampi tsika pisaikapiintayeveta, eero ifeetai impaitya nampitaiyaarone. Pinkeme nonkante: Eerora piñiitaana, irojatzí apaata pinkantan-taiyaari: ‘Tasonkaventaari inatzi, tema Pinkatharentsi apaítziri otyaantak-eriri.’ ”

14

Jesús jovashinchagairi eeniyavaitatsiri

¹ Okanta aparóni kitaite jimakoryaantaitari, ikenake Jesús ipankoki ij-e-vare Fariseo iroya. Osheki kempoyaakeriri ompaitya iranteri.

² Ariya isaikakeri janta aparóni mantsiyari eeniyavaitatsiri.

³ Ipoña Jesús josampitakeri iyotaantayetzirori Ikantakaantaitane itsi-pataakeri Fariseo, ikantziri: “Kitaite jimakoryaantaitari onatzi iroñaaka, ¿tama oshinetaantsite ovashinchaante?”

⁴ Te irakaiyeni, irojatzí imairetaiyakeni. Jaakeri Jesús mantsiyari, jovash-inchagairi, jotyantairi.

⁵ Ipthokashitanakari irikapayeeni, ikantziri: “Aririka irotetya pipira omoroki kitaite jimakoryaantaitari, ¿tema ari pinoshikairi thaankiper-oini?”*

⁶ Tema tekatsi inkante irakanakeri.

Oimoshirenkachari aavakaantsiki

⁷ Ari isaiki Jesús ipampoyiiri inkarate ayooterine ijevare Fariseo, tharovako ikantaiyani ikovi irosatekayetya intsipatantyaari jevari iroya. Ipoña Jesús joshiyakaaventanakeneri, ikantanake:

⁸ “Aririka inkaimayeetemi poimoshirenkya aavakaantsiki, eerora piko-vashita posasatekatya pinkove pintsipatyaari jevari, tema tzimatsi pashine pokatsine anaakotzimiri jiriiperotziri irirori.

⁹ Aririka irareetapaakya kaimakaantzimiri, inkantapaakemi: ‘Eero posasatekata eeroka, piyaate pisaikae jantyaatziini.’ Iniroitera pimpashiventanakya.

¹⁰ Aña iro kameethatatsi aririka piyaate eero posasatekavaita, pisaikapaae jantyaatziini. Impoña impokake kaimakemiri, inkantemi: ‘Asheninka, pimpoke posatekya eeroka janta.’ Aripaitera iriñaapinkathayeetemi.

¹¹ Tsikarika itzimi kovashivaitachane iriñaapinkathayeeterimi, aritake iriñaakero intsinnampashiretakaitari. Iriima tsika itzimi tsinnampashirevaitatsiri, iriitake ñeerone iñaapinkathayeetairi.”

¹² Ipoña ipthokashitanakari Jesús aanakeriri irovakaiyaari, ikantziri: “Aririka pinkaime atziri povakaiyaari, eero pikaimashitari pisheninkajanotari eeroka, pirentzi, ipoña ikaratzi ashaarantachari, tema ari onkantake impiyataiyaami eeroka irovakaiyaami.

¹³ Aririka poimoshirenkya, iri pinkaimayete ashinonkainkari, mavityaakiri, pesaponthoyetatsiri.

¹⁴ Ari piñeero pinkimoshiretai, tema irikapayeeni, eero okantzi impiyatayami apaata iromoshirenkya. Iro kantamaitacha ari impinayeetaimi pantakeri aririka iriñaayetai kameethashireri.”

Joshiyakaaventaitziro iniroite jovaita

¹⁵ Ikanta ikemavakera aparoni ikaratzi isaiki jovaiyani, ikantanake: “Ki-moshirera inkantya inkarate ovaachane impinkatharitanakerika Pava.”

¹⁶ Ipoña ikantzi Jesús: “Tzimatsi aparoni atziri, jovetsikakaante iniroite oimoshirenkaantsi, ari irovaiyaani. Ithonka ikaimakeri ikarataiyini.

¹⁷ Ikanta omonkaratapaaka irovantyaari jotyaantakeri iromperatane inkamanteri ikaratzi ikaimakaantakeri, tema irootaintsi irovaiyaani.

¹⁸ Tera inkove impokaiyeni ikaratzi ikaimakaantaveetakari. Jetanakaro aparoni, ikantzi: ‘Eero okantzi niyaate, niyaatye namenero ovaantsi namanantakeri. Irootake eero okantanta niyaate.’

¹⁹ Ikantake pashine: ‘Niyaatye noñaantyaari namanantakeri nopirapayeeni, irootake eero okantanta niyaate.’†

²⁰ Ari ikantake pashine eejatzi: ‘Eero okantzi niyaate, tema ovakera naavakaaka.’

²¹ Ipoña ipiya omperataari, ikamantapairi ivinkatharite kantainchari. Iniroite otsimaanakari, ikantanakeri iromperatane: ‘Piyaate, paniitero tsika overaa nampitsi, pamakeri ashinonkainkari, mavityaakiri, pesaponthoriite inkarate piñeeri janta.’

* **14:5** Iri ipirayeetari janta: buey ipoña asno. † **14:19** Iri kantakotachari jaka nopirapayeeni, karatatsiri 5 buey.

²² Ari jimatakeru iromperatane. Ipoña ikantairi ivinkatharite: ‘Nomatakeru okaratzi pikantakenari. Iro kantamaitacha eeniro okaankitzi pankotsi.’

²³ Ipoña ikantziri iromperatane: ‘Pinthonkeru paniitero avotsi, piyaayete tsikarika, pishintsiventeru inkarate piñeeri janta, impokeeta ojaikityaata nopanko.’

²⁴ Pinkeme nonkante: ‘Oshkira netavetakari nokaimakaantziri, eero-maita iñaajatziro iroya kapicheeni novetsikakaantakeri ovaritentsi.’”

Pomerentsitachari ankempitakotyaari Cristo

²⁵ Osheki ikaratzi oyaatakeriri Jesús. Ipoña ipithokashitanakari, ikantziri:

²⁶ “Aña iro onimotzimiri petakoyetari piri, piniro, piina, pitomi, pirentzi, pitsiro, petakota eejatzi apaniro eeroka. Iro kantacha aririka anaanakero okaratzi petakotyaanami naaka paventaana, tera pinkyaaryoote pinkempisantena.

²⁷ Ontzimatyepinkyaaryoovero noñaaventayetakemiri, onkantavetakya impaikakoitemi. Aririka povashaantakeru, eerora nokempitakaantami eeroka niyotaane.

²⁸ Aparoni kovatsiri irovetsike pankotsipenthakii, iretavakyaaro impampithashiretya zimatsirika irimatantyaarori irovetsikero.

²⁹ Ari onkantya inthonkantyaarori iretanakyaaro irovetsikero, tema aririka irookaventakeru ari ishironaventakyaari inkarate ñeerine.

³⁰ Inkantaiyeni: ‘Piñaamatsiteri irika, te iraaavyeero, jookashitaro.’

³¹ Ari ikempitari eejatzi, aparoni pinkathari zimatsiri 10,000 irovayirite, iriminthata irovayirityaari pashine pinkathari zimatsiri 20,000 irovayirite. Ontzimatyeeera iretavakyaaro impampithashiretavakya, aririka iroitsinampaakeri.

³² Iñaakerorika eero joitsinampairi, eenirora joveraa intaina pashine pinkathari pokatsiri irovayirityaari, irotyaantake kanterine: ‘¿Tsikama ankantyaaka eero ovayiritavakaanta?’

³³ Ari okempitari eejatzi ontzimatyepetavakyaaro pimpampithashiretavakya eerokaite, tema eerorika povashaantziro petakoyetaru okaratzi pashiyetari, eerora nokempitakaantaami niyotaane.”

Kempitarori tzivi kaari katyotaatsine

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴ “Tema kameetha okanta tzivi okatyotzi. Iro kantacha aririka inkonovertaero tsika ompaitya, eero apantaaro inkatyokantaityaaro.

³⁵ Tekatsi apantaiyaarone tzivi, eero aritaajatzii eejatzi isaiponkitziantaityaaro pankirentsi, ontzimatyepetavakyaaro irookaitero. Kovirori inkemathatero iroka, irovayempitayainkempisante.”

15

Jiñaaventaitziri oisha peyavetachari

(Mt. 18.10-14)

¹ Osheki kovakotziriri kireeki isheninka itsipatakari atziri kaariperoshireri, ikempisantzi jiyotaantzi Jesús.

² Ikanta Fariseo itsipatakari iyotzinkariite, iñaaventanakeri Jesús, ikantzi: “Pameneri irika, ikempiyakari atziri kaariperoshireri, itsipatari jovapiintaiyani.”

³ Ipoña Jesús joshiyakaaventanakeneri, ikantanake:

4 “Tzimatsi piratachari ikaratzi 100 iroishate. Okanta aparoni kitaite, ipeyaka aparoni iroishate, jookanakeri pashine 99 oisha tsika te inampitaro, jatake ikokovatairi peyeenchari. ¿Tema pimatziro eeroka iroka?

5 Ikanta iñaapairi iroishate, ikomshire ikanta janatapairi.

6 Tema jareetara ipankoki, japatotapairi isheninka, ikantapairi: ‘Pimpoke pintsipatyana aimoshirenkyá, tema noñagairi noishate peyavetainchari.’ ”

7 Eekero ikantatzi Jesús: “Arira onkempitagaiya inkiteki, iniroite inkimoshirevetaiteri aparoni atziri ovashaantairori ikaariperoshireveta. Iranaanakeri 99 kameethashiretaiyatsiri.”

Joshiyakaaventaitziri kireeki peyavetachari

8 Ipoña ikantzi: “Aparoni tsinane tzimatsi 10 oireekite. Okanta aparoni kitaite ipeyapithatakaro aparoni oireekite, ovaampatake ootamento, opishitakero maaroni opanko okokovatairi oireekite.*

9 Okanta oñagairi, okaimakeri osheninka, okantakeri: ‘Pimpoke, pintsipatyana noimoshirenkyá, tema noñagairi noireekite peyavetainchari.’ ”

10 Eekero ikantatzi Jesús: “Arira inkempitagaiya imaninkarite Pava iniroitera inkimoshirevetai iñaakerika aparoni atziri jovashaantairo ikaariperoshirevaitzi.”

Iñaaventaitziri tomitsi aparavaitatsiri

11 Ipoña ikantanake eejatzi Jesús: “Aparoni atziri tzimatsi apite itomi.

12 Ikanta iyaapitsi itomi, ikantakeri iriri: ‘Apá, pimpenaro okaratzi pashitakaiyaanari.’ Ari ikantakero, itsiparyaakeneri itomi okaratzi irashitakaiyaariri apaata aparopayeeni.

13 Tekera osamanite, jatake iyaapitsi itomi intaina pashineki nampitsi. Ari japaravaitashitakari iireekite.

14 Ikanta japerotakeri japaratakeri maaroni, iñeetake iniroite tashetsi janta nampitsiki. Ari ikovityaanaka ikaratzi japaratashivaitakari.

15 Ipoña jiyaaashitakeri nampitarori janta ikovi antavairentsi, jotyaantaitakeri iramaventyaari chancho.

16 Iniroite itashaake, ikovake irayooteri chancho, tema tekatsi perine iroyaari.

17 Ipoña ikantashiretanake evankari: ‘Osheki janintaavaita jovatziita antavaitatsiri ipankoki ashitanari, ¿ipaitama nashinonkaantavaitantari naaka jaka notasheneentzi?

18 Ontzimatyé niyaatai ashitanariki, nonkantapairi: Apá, tzimatsi kaariperori nantzimotakemiri, eejatzi nokempitaakeri Inkitesatzi.

19 Te arite pinkempitakaantaina pitomi, intaani nokovi pinkempitakaan-terani ikaratzi antavaitzimiri.’

20 Ari ipoña ikatziyanaka, pokai ashitariki. Ikanta ashitariri, amenavookitatsi irirori iñaavairi ipokai, ishiyashitavaari, javithanotavairi, inintaaporo-tavairi.

21 Ikantapaake itomi: ‘Apá, tzimatsi kaariperori nantzimotakemiri, eejatzi nokempitaakeri Inkitesatzi. Te arite pinkempitakaantaina pitomi.’

22 Iro kantamaitacha ashitariri, ikantakeri iromperatane: ‘Pamake irooperori kithaarentsi, pinkithaataavairi notomi. Poveneri irakoki mar-eryaatatsiri, pinkyaantakaiyaari eejatzi zapato.

23 Impoña pamenake evonkiri vaca kameetha ivathate, povamayeri. Nokovi aimoshirenkyá.

* 15:8 Ikantakoitziri jaka “kireeki,” irijatzira ipaitayeetziri “dracma,” kireeki inatzi jashiyetari Grecia-satzi. Iriitake ipinatantairiri antavaitatsiri aparoni kitaite.

²⁴ Tema irika notomi kamavetaka, iro kantamaitacha añagai iroñaaka. Pairani ipeyaka, iñeetairi iroñaaka.' Ari jetanakaro joimoshirenkaiyani.

²⁵ Ikanta irantarite irirentzi saikatsi jantavaitzi ovaantsiki. Pokai pankotsiki, ikemapaatziiri joimoshirenkaiyani.

²⁶ Josampitapaake aparoni iromperatane opaita ikimoshiretantaitari.

²⁷ Ari ikantanakeri: 'Areeta pirentzi, irootake jovamaakaanantakari piri evonkiri vaca, tema kameetha jareeta pirentzi tekatsi avishimoterine.'

²⁸ Ari ikisapaaka, te inkove inkyaapai pankotsiki. Ipoña jiyaatashitakeri iriri, osheki ipankiventakari intsipatantyaariri joimoshirenka.

²⁹ Irojatziki ikantantanakariri iriri: 'Piñaavetana naaka osamani nosaikimotzimi, tekatsi nantzimotemi. Tetya pimpajaatena aparoni piratsi noimoshirenkya.'

³⁰ Iro kantamaitacha ipokaira iyeka thonkitakemiriri piireekite ipiro mayempiro, iriyya povamainiri vathatatsiri poimoshirenkavairi.'

³¹ Ari jakanake iriri, ikantziri: 'Notomí, ari pathi poviro pisaikimotakena eeroka, maaroni okaratziki nashitari, eerokara ashitaro maaroni.'

³² Irootake ankimoshiretantyaari iroñaaka, tema irika pirentzi, kamavetaka, iro kantacha añagai iroñaaka. Ipeyavetaka jiñeetairi iroñaaka.'

16

Joshiyakaaventaitziri kaariperori omperataari

¹ Ipoña Jesús ikantakeri eejatziki iriyotaane: "Tzimatsi aparoni atziri ashaarantachari. Itzimi irirori iromperatanepayeeni. Okanta aparoni kitaite tzimatsi pokaintsiri, ikantaitakeri ashaarantachari: 'Irika ijevare pomperatane, japaratakemiro pashaakaro.'

² Ikanta irika ashaarantaneri ikaimakeri iromperatane, josampitakeri: '¿Opaitama pantakeri? Nokemake ikantaitana. Nokovi poñaakenaro okaratziki pantavaitakenari. Tema ari okaratapaake pijevatziri nomperatanepayeeni.'

³ Ari ikantashiretanake irika omperataari: '¿Tzikatya nonkantyaaka iroñaaka? Iromishitovatyeena omperatanari. Te onkante nompankivaite, aririka nonkampitante impashityaana, osheki nompashiventya.'

⁴ Ipoña ikantashiretzi: 'Niyotake ompaitya nanteri iriakameethatantaityaanari pankotsiki aririka iromishitovaitakena.'

⁵ Japatotakeri ikaratziki ireevetziriri ivinkatharite, ikantakeri etakarori: '¿Tzikama ikaratziki pireevetziriri novinkatharite?'

⁶ Ikantziki irirori: 'Nireevetziriki ikaratziki 100 inchatonaa jovaitzi yeenkantsi.' Ipoña ikantziki: 'Jiroka pireevere, thaanki posankinate, intaani inkaratai 50 inchatonaa pireeveteri.'

⁷ Ipoña josampitakeri pashine ikantziki: '¿Eeroka tsikama ikaratziki pireevetzi?' Ikantziki: 'Nireevetzi okaratziki 100 ipiyotakoyeetziro trigo.' Ipoña ikantziki eejatziki: 'Jiroka pireevere, posankinate, intaani onkaratai 80 ipiyotakoyeetziro.'

⁸ Ikanta irika pinkathari, joñaakantakeri iromperatane tema iñaakeri omatatziri jiyotzi tsika inkenakairo kantainchari. Arira ikantayetari atziripayeeni iroñaaka, imatayta jiyotzi tsika ikenakairo iriakameethayetantyaariri isheninka, janayiri tsika ikanta kempisantzinkariite.'

⁹ Irojatziki ikantantanakari Jesús: "Ontzimatyepiyote paakameethatantyaaro pashaarantayetari iroñaaka onkantavetya te

† 15:29 Ikantakoitzi jaka "piratsi," iriitakera cabra.

apantaperotaro, iroora onantaiyaari irakameethayeetaimi apaata eeroka janta inkiteki.

¹⁰ Itzimirika kyaaryootaintsiri kapicheeni, iriitake kyaaryooperotaatine. Itzimirika kaariperoshiretatsiri kapicheeni, iriitake maperotairone inkaariperotai.

¹¹ Terika pinkyaaryoovero ashaakaronsi kaari apantaperotaro jaka, tekatsira ameentyaamine irooperoriki.

¹² Terika pinkyaaryoovero ashinentsi, tekatsira pemineri pashityaari eeroka.

¹³ Tekatsira aparoni omperataari materone irantavaitene apite pinkathari. Tema aparoni inkovaperote jomperatari, iriima pashine inkisaneentakeri. Ari okempitari eejatzi, tekatsira materone inkempisanteri Pava, aririka impampithashiretakotero ashaakaronsi, kempivaitaka omperanatatyeyearimi.”

¹⁴ Ari ikaratzi ikemaiyakeni Fariseo, tema irijatzi nevetarori ashaakaronsi, ishirontzimentakeri Jesús ikemiri ikantayetakeri.

¹⁵ Ipoña ikantanakeri: “Piyotzi potzikaaventaiyani eeroka eero jiyotantami atziri, iro kantamaitacha jiyotzimiro Pava okaratzi pipampithashireyeteri. Tema okaratzi irooperotziimovetariri atziri, ipinkimatziro Pava.”

Ikantakaantaitane ipoña ipinkathariventantai Pava

¹⁶ “Tema pairani iñaaventayeetakeri Ikantakaantaitane ipoña irosankinare kamantanteneriite. Ipoña ikinkithatake Juan. Ikematziiro iroñaaka atziriite Kameethari Nnaantsi tsika ikanta ipinkathariventai Pava. Iniroite ikovi iriñeero okempitaro ishintsitaitzi aririka irovayiritaitya.

¹⁷ Te opomerentsita aperotaiya apaata kipatsi eejatzi inkite, iro kantamaitacha eero aperotzimaitaatsi Ikantakaantaitane.”

Jiyotaantzi Jesús ikantzi: “te apantyaaro pookero piina”

¹⁸ “Itzimirika ookerone iina, aririka iragai pashine tsinane, jimayempiventakero etavetarori. Ari ikempitari eejatzi agairone tsinane jookiri oime, imayempitake irirori.”

Ashaarantachari ipoña Lázaro

¹⁹ “Tzimatsi aparoni atziri ashaarantachari, tsika itzimi ovaneenkatachari ikithaatapiinta. Jaakoventaro kitaiteriki joimoshirenka ovaneenka jovatzi-ivaite.*

²⁰ Tzimitacha eejatzi aparoni ashinonkaavaitachari ipaita Lázaro, ithonka ipathaavaitake irika. Ari jonoryaapiinta jakakiro ipankoki ashaarantaneri.

²¹ Iriitake kovatsiri iriyoeyero jovaryaayetziro irovanaro ashaarantachari. Pokatsi otsitzi ithotziri ivathaaroki.

²² Ikanta apaata kamake ashinonkainkari, jaanakeri imaninkarite Pava, jatake isaikira Abraham. Ipoña kamitaka eejatzi ashaarantachari, ikitaitakeri.

²³ Ikanta janta sarinkaveniki, osheki ikemaantsivaitaka irika ashaarantavetachari. Jamenakotakeri intaina jiñaatziiri Abraham itsipatakari Lázaro.

²⁴ Ari ikaimanake irirori, ikantzi: ‘Chariné, Abraham, pineshinonkatena. Potyaanteri Lázaro iramaajatakana kapicheeni jiña nomiretavakyaari, tema itashineentatyaana shintsiini paampari.’

* **16:19** Iro ikantakoitziri jaka “ovaneenka,” kithaarentsi jonkeromaitatsiri. Osheki ovinaro iroka. Intaani ikithaayetaro ashaarantachari.

²⁵ Ikantanake Abraham: ‘Nochariné, poshiretyaaro pashaakaro pairani, eejatzi ikempita Lázaro joshiretaro iñaashivaitakari. Iro kantamaitachari kimoshire ikanta irirori jaka, irooma eeroka ontzimatyé pinkemaantsi-vaitaiya.

²⁶ Tekatsi pinkene pimpoke, tzimatsi iniroite impereta otzikairi, eero okantzi eejatzi niyaatashitemi eeroka.’

²⁷ Eekero ikantaveta irirori: ‘Pinkeme nokantzimi chariné, potyaante jatatsineri isaiki ashitanari.

²⁸ Tzimatsi janta ikaratzí 5 nirentzi, pinkamanteri eero ipokanta irirori jaka, osheki jiñaashitaitaro.’

²⁹ Ari ikantzi Abraham: ‘Tzimatsi Ikantakaantakeri Moisés, tzimatsi eejatzi ikantayetakeri kamantantaneri, iro inkempisanteri.’

³⁰ Ipoña ikantzi eejatzi: ‘Eerotyaaami, Chariné, Abraham. Tzimatsirika aparoni kamatsiri kamantairine añaatsiri atziri, ari irovashaantairo kaariperori jameyetari.’

³¹ Eekero ikantanakitzi Abraham: ‘Tema te inkempisantero ikantayeve-tari Moisés eejatzi ikantayetakeri kamantantaneri, eerotyá ikempisantaajatziri inkamantavetyaari aparoni kaminkari.’”

17

Eero pantakaantziro kaariperori

¹ Ipoña Jesús ikantanakeri iriyotaane: “Ari intzimapiintatyé antakaanterone kaariperori. Inkantamacheeteri irika.

² Tsikarika itzimi antakaakerine kaariperori aparoni eentsi aventaanari, ari irovasankitaayeetairi. Iro kameethatatsimi inthayeeteneri mapi ikentsiki, iroviinkaitakeri inkaareki, ari onkantya eero ikaariperotakaan-tantami.

³ Ontzimatyé pampaventya eeroka. Tema intzimerika aparoni antzi-motemine kaariperori, pinkaminairi. Aririka irovashaantanairo jantayeve-takari, pimpeyakotero jantzimovetakamiri.

⁴ Ari okempitari eejatzi. Tzimatsirika atziri osheki irantzimotapiin-takemi, okempitaajatyaama onkarate 7 irapiipiitero aparoniki kitaite, ontzimatyéera papiipiiteri pimpeyakotero aririka impokashitapiintakemi inkovakotemi pimpeyakotairi.”

Paventaaperotakaina

⁵ Ikanta Otyaantajanoriite, ikantanakeri Jesús: “Nokovi poshiretakaaper-otyana.”

⁶ Ipoña ikantzi Avinkatharite: “Onkantavetakya eero iniroitetzi poshire-taana, onkempityaaro okitho iryaani pankirentsi, aritake pimatakero iniroite inchato katziyeenchari, pinkantero: ‘Pishirinke, piyaate pinkatziye janta inkaareki.’ Nonkante, arira omatakya.”*

Irantayeteri omperataari

⁷ “Aririka intzime pomperatane, piñaavairi irareetaiya joshevavaitzi po-vaneke, jaamaakoventari pipira çarima pinkantavairi: ‘Payootapaina?’

⁸ Aña eero, intaani pinkantavairi: ‘Ponkotsitapai ovaritentsi. Povathak-itya inkene poyiitena, irojatzí novantakyaari, nirake nomire eejatzi. Impoña pimpoite eeroka povaiya.’

* **17:6** Iro ikantakoitzi jaka “okitho iryaani pankirentsi,” paitachari “mostaza,” iro shookatsiri inampiki pashine atziri. Iro ikantakoitzi jaka “iniroite inchato,” paitachari “sicómoro,” irojatzí shookatsiri pashineki inampi atziri.

⁹ ¿Arima pimpaasonketakeri okaratzi iranteri pomperatane? Aña eero.

¹⁰ Arira pinkempityaari eejatzi eeroka, aririka pimonkarataakero okaratzi inintakaimiri Pava, ompoña pinkante: 'Eero asagaaventavaita jomperayeetai, tema intaani amonkaraamatsitero okaratzi ikovakaayee-takairi antero.'

Jovashinchagaitziri 10 pathaavaivatsiri

¹¹ Ipoña javisanake Jesús iriyaatero Jerusalén-ki, ikenanakero Samaria-ki ipoñaanakaro Galilea.

¹² Ikanta jareetapaaka apononiki nampitsi, ari jomonthaavakari 10 shirampari pathaavaivatsiri, intaina ikatziyeeyapaaka.

¹³ Ikaimaiyini, ikantzi: "¡Iyotaanteri Jesús, pineshinonkataina naaka!"

¹⁴ Ari jamenanakeri irirori, jiñaatziiri ikatziyeeyani, ikantziri: "Piyaatashiteri omperatosentsitaari iramenavakemiro pivathaaro." Ikanta jiyaataiyanakera, omapokashitaka opeyanaka ivathaaro, eshitakoyetana.

¹⁵ Ikanta aparoni iñaakerora jeshitakotai ipathaavaivatsi, tharomentaka ipiyaa irirori, ikimoshireventanakeri iniroite Pava.

¹⁶ Jotyeerovashitapaakari iitziki Jesús, ipaasonketapaakeri. Irika piyaachari Samaria-satzira inatzi.

¹⁷ Ipoña ikantzi Jesús: "¿Tema 10 ikaratzi eshitakotaatsi, tsikama ikenakeka pashine?"

¹⁸ Tekatsira nosheninka piyaatsine inkimoshireventairi Pava impaasonketeri, intaani ipiya pashinesatzi atziri."

¹⁹ Ari ikantanakeri Jesús pathaavaivetchari: "Pintzinaanai, piyaatai. Iro ovashinchagaimi poshoretana."

Etantanakyaarori impinkathariventantaite (Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ Ipoña Fariseo josampitakeri Jesús, ikantziri: "Tsikapaite etantanakyaarori impinkathariventantai Pava." Ari jakanake irirori: "Omapokashitaiyaara impinkathariventantai Pava.

²¹ Eero ikantaitzi: 'Jiroka jaka. Jironta janta.' Tema aritake pinkatharishireventantai Pava."

²² Ipoña ipithokashitanakeri iriyotaane, ikantziri: "Ari pinkovavetaiya apaata piñeerimi kapicheeni irika Itomi Atziri, eero okantzimaita.

²³ Ari pinkemake inkantaite: 'Jirika jaka.' Pashine kantatsine: 'Jirinta janta.' Eerora piyaatashitziri, eero poyaatziri eejatzi.

²⁴ Aririka impiye Itomi Atziri, inkempitapaiyaaro oporeki ookatharontsi, ompoñaanakya tsika overaa kipatsi irojatzit tsika janta othapitapaa.

²⁵ Aña etavakya iriñaavakero inkemaantsitya iniroite, irimanintavaiteri irikaite atziriite tzimayetatsiri iroñaaka.

²⁶ Tema onkempityaaro tsika okanta pairani eeniro isaikaveta Noé. Ari onkempitzitaiya eejatzi aririka impokimatai Itomi Atziri.

²⁷ Onimotziri atziri jovavaiyeta, jiravaitaiyini, jaavakaayeta eejatzi. Irojatzit ikyaantanakari Noé irirori pitotsiki jovetsikakeri. Okanta oonkanaka kipatsiki, aperotakeri maaroni atziri ipiinkake.

²⁸ Ari onkempityaaro eeniro isaikaveta pairani Lot. Onimotziri atziri jovaiyani, jiravaitaiyini, jiyomparitaiyani, ipankivaitaiyini, jovetsikaiyini ipanko eejatzi.

²⁹ Iro kantamaitacha omonkaratapaaka kitaite ishitovantanakeri Lot nampitsiki Sodoma, jomapokashitaka iparyaapaake iririite paampari, ari japerotakeri maaroni atziri itaga.

³⁰ Aritakera onkempitagaiyaari eejatzi aririka impiye Itomi Atziri.

³¹ Tzimatsirika saikatsiri jakakiroki ipanko, arira impoñaanakya irishiye, eerora ikyaaapanaatzi irapanaate tsika ompaitya. Itzimirika saikatsine irovaneki, irishiye tsika ikantara, eero ipiyapanaata.

³² Pinkinkishiretakotero okaratzi avishimotakerori iina pairani Lot.

³³ Ikaratzi etakovaitachari apaniro jantayetziro inevetashiyetari, ari impyaashitakya. Iriima inkarate kamimentenane jantanairo nokovakairiri naaka, aritake iravisakoshiretai.”

³⁴ Eekero ikantatzi Jesús: “Tzimatsi tsipatavakaachane irimaye. Apanira iraaheetai inkiteki, iriima pashine irookayeetanairi.

³⁵ Tzimatsi apite tsinane tsipatavakaachane otononkavaitzi. Apanoni iraaheetai inkiteki, irooma pashine irookayeetanairo.

³⁶ Irisaika apite atziri irovaneki. Apanoni iraaheetai inkiteki, iriima pashine irookaitanairi.”

³⁷ Ipoña josampitanakeri ikantzi: “¿Tsikatya janta Pinkathari?” Ikantzi Jesús: “Tsikarika osaikai ivatha kaminkari, ari impiyoventyaarira tziso.”†

18

Iñaaventaitziro kamaimetzinkaro ipoña kaariperori pinkathari

¹ Ipoña joshiyakaaventanakero Jesús onkantya iramanayeetantyaarimi kitaiteriki, eero jovashaantayeetantaro.

² Ikantzi: “Tzimatsi apanoni nampitsi, ari isaikiri kaariperori pinkathari, te iriñaapinkathateri irirori Pava, iri ovatsipero te iriñaapinkathateri atziri.

³ Ari osaikitari eejatzi apanoni tsinane kamaimetzinkaro. Opokashitakeri kaariperori pinkathari, okantziri: ‘Nokovi pinkaimenari kisaneentanari, povetsikainaro avishimotanari.’

⁴ Teya inkovavetya pinkatharika. Ipoña ikantashiretake: ‘Te noñaapinkathateri Pava, eejatzi nokempitairi atziri.

⁵ Iro kantacha iroka kamaimetzinkaro, ontzimatye nantenero kameethari okoviri. Nosamarokari aririka oñaashirenkena ompipiyatashitena.’ ”

⁶ Ikantzi Jesús: “Piñaakero ikantashiretakeri kaariperori pinkathari.

⁷ Iri maperotzirori Pava irirori, eero ishenkaatsi irantaineri kameethari ikoyaayetairi, tsika itzimi aakoventanaarori jamanairi kitaiteriki.”

⁸ Eekero ikantatzi Jesús: “Eerora ishenkaita irantantaityaarori kameethari. Iro kantacha aririka impiyapaake Itomi Atziri, ¿eekeroma iriñaapaatye aventaapiintyaarine kipatsiki?”

Joshiyakaaventaitziri Fariseo ipoña kovakotziri kireeki isheninka

⁹ Tzimayetatsi pampithashiretachari kameethashire inatzi. Ipoña imanintashirevaitziri pashine atziri. Irootake Jesús joshiyakaaventantanakariri, ikantzi:

¹⁰ “Tzimatsi apite atziri jiyaatake tasorentsipankoki iramane. Fariseo inatzi apanoni, iriima pashine iri kovakotziriri kireeki isheninka.

¹¹ Ikanta ikatziyapaaka Fariseo jamani, ikantzi: ‘Pava, iniroite nopaasoonketzimi, tema te nokempitari naaka pashine atziri, koshintzi ini, kaariperoshire ikanta, mayempiri ini, ari ikempitakari irika kovakotziriri kireeki isheninka.

¹² Apitesatzi notzitapiintaro novarite avisayetzira kitaite jimakoryaan-taitari, nookapiintzi kireeki ikaratzi ipinaitanari.’

† 17:37 Ikempitara añaapiintziri amempori jevotaiyani, ayotzi tzimatsi kamaintsiri. Ari okempitari eejatzi aririka añaayetakero okaratzi iñaaventayetakeri jaka Jesús, ayotzira irootaintsi impiyimatai.

¹³ Ipoña irirori kovakotziriri kireeki isheninka, ikatziyapaaka jantyaatzi-
ini, oyootapaaka jamani te iramene jenoki. Tema okatsitzimoshiryaaakeri,
ikantzi: 'Pava, pinkaminthayena naaka, kaariperoshire nonatzi.' ^{*}

¹⁴ Ikantzi Jesús: "Iriitake jaakameethayeetairi irika, kameethashire ikanta
jiyaatai ipankoki, te inkempityaari pashine. Tema tsikarika itzimi iri-
iperovaitatsiri iroñaaka, ari intsinampashiretakaitairi. Iriima tsika itzimi
tsinampashirevaitatsiri iroñaaka, ari iriñeero iririiperotakaitairi."

Itasonkaventziri Jesús eentsipayeeni
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ Ipoña jamayeetapaakeneri Jesús eenchaaniki, ikovaitzi irantanta-
vakaari kapicheeni irako. Iro kantacha iriyotaanera Jesús, ikisathatavak-
eri amayetziriri eentsi.

¹⁶ Irojatzi ikantantanakari Jesús: "Pishineteri eenchaaniki impokashitena.
Eero pithañaña. Tema inkarate kempitaiyaarine irirori, iriitakera
ñaagairone ipinkathariventantai Pava.

¹⁷ Omaperora, eerorika iñaapinkathaitziri Pava inkempitakoityaari ikan-
tara eentsipayeeni, eero iñeetairo ipinkatharitai."

Evankari ashaarantachari
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Ikanta aparoni pinkathari josampitakeri Jesús, ikantziri: "Kameethari
Iyotaantanerí, ¿opaitama nanteri noñaantaiyaarori kantaitaachaneri
añaaantarensi?"

¹⁹ Ipoña jakanake Jesús, ikantzi: "¿Opaitaka pikantantanari: 'kameethari
pini?' Apanirora ikantakaaro Pava ikameethatzi, tekatsi pashine.

²⁰ Piyotakotakeroma Ikantakaantaitane, kantatsiri: Eero povantzi, eero
pimayempitzi, eero pikoshitzi, eero pithaiyakotanta, eero pamatavitantzi,
piñaapinkathateri ashitamiri."

²¹ Ari jakanake evankari, ikantzi: "Iyotaantanerí, nothotyaakero maaroni
irojatzi netanakaro pairani eeniro neentsitapaakeni."

²² Ikanta ikemakerira, ikantzi Jesús: "Tzimatsi aparoni kovityaapainchari
kaarí pante. Pimpimantero okaratzi pashitari, pimpashiyetyaari
ashinonkaachari. Tema ari piñagairo panintagaiya inkiteki. Impoña
pimpokanake, poyaatena."

²³ Ikanta ikemavakera, ovashire ikantanaka, tema ashaarantaperoneri
jinatzi.

²⁴ Tema iñaakerira Jesús iniroite jovashiretanaka, ikantanake: "¡Omapero
opomerentsita iriyaatai ashaarantzinkari tsika impinkatharitai Pava!

²⁵ Tema eero okantzi inkye piratsi camello imoroki kithapi, iro ovatsipero
ompomerentsitya inkye ashaarantzinkari tsika ipinkatharitai Pava."

²⁶ Ikantayetanake ikaratzi kemakeriri ikantake Jesús: "¿Impaityaakama
avisakoshiretaatsine?"

²⁷ Ipoña ikantzi Jesús: "Tzimatsi opaiyeta pomerentsitzimoyetariri atziri,
iriima Pava te opomerentsitzimotari."

²⁸ Ari ikantanake Pedro: "Jirika nokarataiyakeni naaka, nookayetanakero
okaratzi tzimimoyetanari, noyaataiyakemi."

^{*} **18:13** Kantakotachari jaka "okatsitzimoshiryaaakeri," iroora kantakotajaantachari jomposa-
shipaneetanakitya irika atziri. Tema irootake jametayetari judio-payeeni aririka onkatsitzi-
mohireteri tsikarika ompaitya. Onashitara okaratzi ametari aakapayeeni aririka amposashipa-
neetya, tema asagaaventavaitatya.

²⁹ Ikantanake Jesús: “Omaperora, tzimatsirika kovanairori impinkathariventairi Pava, irootake jookaventantanakarori ipanko, ashitariri, irirentzi, iina, ipoña irovaiyaneete,

³⁰ tema osheki impayetairiri Pava irika, ari anaanakeri okaratzi jookaventanakeri. Ari inkempitagairiri eejatzi apaata aririka iriñeero kantaitaachaneri añaaantarentsi.”

Japiitairo Jesús ikamantakota irovamagaiteri
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Ipoña Jesús japatotairi karatatsiri 12 iriyotaane, ikantziri: “Aatayeera iroñaaka Jerusalén-ki. Ari omonkaratyaari onkarate avishimoterine Itomi Atziri, tema irootake josankinatakoyetakeriri pairani kamantananeri.

³² Arira iraakaantaiteri, irayeri atziri kaari ashenkata. Iniroite ishironztimentavaitaityaari, inkemaantsitakaityaari, impoña inchoontaporovaitaiteri.

³³ Aririka onkaratake impasavaitaiteri, ari irovamagaiteri. Iro avisavetaka mava kitaite, ari irañagai eejatzi.”

³⁴ Iro kantamaitacha, te inkemathatero irikapayeeni ikaratzi kemavetainchari, tema te inkovaite inkemathatakagaiteri.

Jamenakagaitairi Jericó-satzi
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Ikanta Jesús areetzimatataka nampitsiki Jericó. Ari isaikiya aparoni mavityaakiri avotsinampiki ikampitantzi impashiityaari.

³⁶ Ikemake mavityaakiri, josampitakeri avisayetatsiri atziri, ikantziri: “¿Ipaita pokatsiri?”

³⁷ Ikantaitanakeri: “Ipokatzi Jesús, ipaitaitziri Nazaret-satzi.”

³⁸ Irojatziki ikaimantanakeri, ikantzi: “¡Jesús, icharinentari David-ni, pineshinonkataina naaka!”

³⁹ Osheki ikisathaveetanakeri irimairretantyaari. Eekero ikaimanakitzi shintsiiini, ikantzi: “¡Icharinentari David-ni, pineshinonkataina naaka!”

⁴⁰ Ari ikatziyapaaka Jesús, ikantzi: “Pamakenari jaka.” Ikanta jamaitapaakeneri, josampitavakeri.

⁴¹ Ikantziri: “¿Tsikama pikovi nonkantaimi?” Jakanake mavityaakiri, ikantzi: “Nokovi nokiryagai, Pinkathari.”

⁴² Ikantzi Jesús: “Kantatsi pokiryagai, iro ovashinchagaimi paventaana.”

⁴³ Omapokashitanaka jamenanai, joyaatanakeri Jesús, kimoshire ikantaventanakeri Pava. Ikanta atziriite iñaakero okaratzi jantakeri Jesús, jimatnanakero iriroriite itharomentaventanakeri Pava.

19

Jesús ipoña Zaqueo

¹ Ikanta jareetapaakara Jesús Jericó, janiitapaakero nampitsiki.

² Ikanta aparoni shirampari ijevare kovakotziriri kireeki isheninka ipaita Zaqueo. Ashaarantzinkari inatzi.

³ Ikovaperotake irirori iriñeeri Jesús. Iro kantacha te onkante tema osheki atziri otzikaakeriri, ikaraporoityokitziini eejatzi.

⁴ Ipoña jeevatanake Zaqueo, ataitapaake inchatoki inkene iñeeri Jesús, tema ari inkenapaakeri.*

* 19:4 Kantakotachari jaka inchatu, irootake ipaitaitziri pashineki nampitsi sicómoro.

⁵ Ikanta jareetapaaka jataitakera, jamenapaake jenoki, iñaapaakeri, ikantziri: “Zaqueo, payiitanake thaankiini, tema ari noshiretaro nomayimotemi pipankoki.”

⁶ Thaankiperoini jayiitanake Zaqueo. Kimoshire jaanakeri ipankoki.

⁷ Ikanta jiñeetakeri, ñaavaitanake atziriite ikantzi: “¿Opaitama ikyaavankotantariri Jesús aparoni kaariperoshiretatsiri?”

⁸ Ipoña ikantake Zaqueo: “Pinkathari, ari nompakeri ashinonkainkari kashetani nashaakaro. Tzimatsirika ipaita namatavitakeri nokoshitziri, ari noi piyeeneri onkarate 4 nayitakeriri.”

⁹ Ikantanake Jesús: “Iroñaaka piñeero pavisakoshiretai. Tema pimatanairo pikempitakotanaari Abraham-mirinkaitejanori.

¹⁰ Tema iro ipokantakari Itomi Atziri ikokovayetairi ikaratzi peyaashive-tainchari irovavisaakoshireyetairi.”

Joshiyakaaventaitziri 10 kireeki

¹¹ Irojatzii ikempisantayakeni atziri iñaaventakeri Jesús. Ipoña joshiyakaaventanakeneri, tema iñaajaantake atziriite koñaaroini impinkathariventantai Pava, tema jiñaakero irootaintsi irareetzimataiyaani Jerusalén-ki.

¹² Ikantanake: “Tzimatsi aparoni jevari jiyaatake pashineki nampitsi, impinkatharitakaiteri, impoña impiye.

¹³ Japatotanakeri 10 iromperatane, ipanakeri 10 kireeki, ikantayetanakeri: ‘Pantavaitakairi kireeki nopayetakemiri, irojatzii nompoyantapaakyaari.’[†]

¹⁴ Iro kantachari tzimatsi kaari koverine impinkathariventante. Jotyaantaitake kantatsineri: ‘Te nonkovaiyeni impinkatharite.’

¹⁵ Ikanta ipiya, aritake impinkatharitakaitakeri. Japatotapairi iromperatane ipayetanakeri kireeki, ikovi iriñeeri tsika ikanta jantavaitakaakeri iireekite.

¹⁶ Jetapaakaro ipokake aparoni, ikantapaake: ‘Pinkathari, noshekyakeri piireekite, nagai pashine ikaratzi 10.’

¹⁷ Ikantanake irirori: ‘Kameethatake nomperatane, kapike pikyaaryootake, aritake piñaakero pijevaventero onkarate 10 nampitsi.’

¹⁸ Ari ipokapaake pashine iromperatane, ikantapaake: ‘Pinkathari, noshekyakeri piireekite, nagai pashine ikaratzi 5.’

¹⁹ Eejatzii ikantanakeri irirori: ‘Ari pinkempityaari eeroka, ari piñaake pijevavente onkarate 5 nampitsi.’

²⁰ Ipokapaake pashine, ikantapaake: ‘Pinkathari, jirika piireekite kameetha noponatakemiri.

²¹ Tema iniroite notharovakaami omaperotatziimi pimashirenkata, te piñaakotya poshekyaanariri piireekite.’

²² Ikantanake irirori: ‘Kaariperori nomperatane pinatzi. Eeroka apeshityaarone okaratzi pikantakenari. Piyoveta ovanaa nomashirenkata, te noñaakonetya noshekyaanariri noireekite.

²³ Piñaaveta eero pimatziro eeroka, pamenemi impaitya antavaitakaimirine noireekite, ari iroshekineentakemi iroñaaka, iri pimpavainarimi nopiyaara.’

²⁴ Ari ikantziri atziri piyotainchari: ‘Payiteri kireeki, pimperi oshekyakeri ikaratzi 10.’

[†] 19:13 Ikantakoitziri jaka kireeki, iri ipaitayeetziri pairani “mina.” Iñaantaityaari iraayeeteri aparoni mina, ontzimatyte irantaventaiteiri inkarate mava kashiri.

²⁵ Ikantaiyanake atziri: ‘Pinkathari, ¿opaitama impantaityaariri, tema tzi-make irirori 10 kireeki pipakeriri inkaaranki?’

²⁶ Eekero ikantatzi ashitariri iireekite: ‘Tsikarika itzimi otzimimotakeri, ari ontzimimotairi osheki. Iriroma kaari otzimimotzi, eekero iriyaataye iriñeero eero otzimimoperoyetairi.’

²⁷ Ikantake eejatzi: ‘Pamakeri ikaratzi kisaneentanari kaari kovatsine nompinkathariventer, noñeeri pinthatzinkenari.’”

Areetaa Jesús Jerusalén-ki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Ithonkanakero ikantakeri Jesús, eevatanake jiyaatziro Jerusalén-ki.

²⁹ Ikanta jareetzimatata nampitsiki Betfagé ipoña Betania omontenampitakar otzishi Olivos. Ari jotyaaantakeri Jesús apite iriyotaane.

³⁰ Ikantakeri: “Piyaate nampitsiki amonetakari. Ari piñeeri evonkiri burro inthatakotya, tekera ikyaakoitariita. Pintharyaakoteri, pamakenari jaka.

³¹ Aririka irosampiitavakemi: ‘¿Pinkanterika pithataryaakotantariri burro?’ Pinkantanakeri eeroka: ‘Ikovatziri Pinkathari.’”

³² Jataiyanakeni jotyaaantaitakeri, jiñaakero okaratzi ikantaitakeriri.

³³ Ithataryaakotapaakeri burro. Josampitakeri ashitariri, ikantziri: “¿Pinkanterika pithataryaakotantariri?”

³⁴ Ikantanake irirori: “Ikovatziri Pinkathari.”

³⁵ Irojatzi jamantakaniriri. Jovanketakeneri manthakintsi imitzikaaki, ikyaakotakaitakeri Jesús.

³⁶ Ikanta janiitakaanakerira Jesús burro, jomaronkashiitanakeri manthakintsi avotsiki tsika inkenanakera.

³⁷ Ikanta jiyotaapiintakeri Jesús, oirinkimataka otzishi Olivos, ikaimaiyini itharomentavantanakari Pava, tema iñaayetaapiintakero itasonkaventantake Jesús.

³⁸ Ikantaiyini:

¡Kaakitataike avinkatharite! Tasonkaventaari inatzi, tema Pinkathari apaitziri otyaantakeriri.

¡Saikakaayetairi kameetha nampitarori inkiteki!

¡Iro aritaitatzi otzimimotziri irovaneenkaro Pava nampitarori ojenokita-jaantzira inkite!

³⁹ Ikanta Fariseo saikayetaintsiri eejatzi janta, ikantakeri Jesús: “Iyotaantanerí, pinkisathateri piyotaane.”

⁴⁰ Jakanake Jesús, ikantzi: “Aririka noimaientakeri ikaratzi kaimayetaintsiri, kempitaka ari onkantakemi mapi onkaimanake iroori.”

⁴¹ Ipoña jareetzimatapaakara Jesús Jerusalén-ki, jiraakotapaakaro iñaapaakerora.

⁴² Ikantzi: “¡Osheki aritemi pinkemathataajatavakeromi iroñaaka iroora kitaite piñaantaiyaarori pisaike kameetha! Iro kantamaitacha eero okantzi tema mavityaaki ikantakaitakami.

⁴³ Tema irootaintsi impoke kisaneentzimiri, irovetsikayetashitapaakemi iraperotantyaamiri. Inthonka intapotapaakemi overaa potanto, eero piñeero tsika pinkene pishiye.

⁴⁴ Ari imporokakoitakemi, irashiryetyaari maaroni. Eero iñeetairo mapipayeeni okaratzi oeviryaaayetachari iroñaaka, okantakaantziro te piyotavakeri itzimi pokashitakemiri.”

Jomishitoviri Jesús pimantayetsiri tasorentsipankoki

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ Ipoña ikyaapaake Jesús tasorentsipankoki, jomshitovapaakeri piman-tayetatsiri eejatzi ikaratzi amanantayetatsiri.

⁴⁶ Ikantayetzi: "Pairani josankinaaitakero kantatsiri: 'Nopanko onatzi iroka, ari iramanapiintaitenari.' Iro kantamaitachari eeroka pamatavitan-tapiintake janta pipimantayetziira, pikempitakaantakero koshintzipanko."

⁴⁷ Arira ikantapaakitya Jesús jiyotaantzi kitaiteriki tasorentsipankoki. Iro kantacha ijevera omperatasorentsitaneri, itsipatakari iyotzinkariite ipoña antarikonaite, jamemenatakero tsika inkenakairo irovakaanteri.

⁴⁸ Te onkantamaitya iriñe tsika inkenakairo, tema ovayempita ikan-taiyakani atziriite ikempisantziri Jesús.

20

Ishintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

¹ Ikanta Jesús jiyotaayetakeri atziri tasorentsipankoki, iñaaventziniri Kameethari Ñaantsi. Irojatz ipokantapaakari ijevera omperatasorentsitaari, itsipatakari iyotzinkariite, ipokake antarikonaite eejatzi.

² Josampitapaakeri Jesús, ikantziri: "Pinkanena, ¿ipaitama otyaantakemiri poñaakantero pishintsinka?"

³ Ipoña jakanake Jesús, ikantziri: "Tzimatsi eejatzi nosampitemiri naaka, ontzimatyepakena.

⁴ Tema joviinkaantantake Juan-ni, ¿ipaitama otyaantakeriri? ¿Pavama? ¿Iri-ima otyaantakeri atziri?"

⁵ Ari ikantavakaiyanakani irirori: "Aririka ankantakeri Pava otyaantakeriri, ari inkantanakai: '¿Opaitama kaari pikempisantantari?'"

⁶ Irooma ankanteri: 'Añaajaantzi atziri otyaantakeriri,' ari ishemyeetakai. Tema maaroni atziriite ikantaiyini kamantantani inatzi Juan-ni."

⁷ Irojatz ikantantaiyakani: "Te niyote ipaita otyaantakeriri."

⁸ Ari ikantzitanakari Jesús irirori: "Eejatzi naaka, eero nokamantzimiro ipaita otyaantakenari."

Kaariperoshireri antavairentzi

(Mt. 21.33-34; Mr. 12.1-11)

⁹ Ipoña Jesús joshiyakaaventanakeneri atziriite, ikantzi: "Tzimatsi aponi pankitzirori chochokimashi. Ipoña jamenake impaitya amenerone ivankiremashi, jatake irirori intaina osheki ipeyaka.

¹⁰ Ipoñaashitaka jotyaantai iromperatane iragaatemi okitho ivankire. Ikanta iñaavakeri antavairentzi, ipasavaitavakeri, joipiyeeri tekatsi iraanai.

¹¹ Jotyaantake pashine. Ari ikempitaakeri, ikisavaitavakeri, itsitokavaitakeri, joipiyeeri eejatzi tekatsi iraanai.

¹² Ipoña jotyaantake mavatanaintsiri iromperatane. Ari ikempitaitakeriri eejatzi, jantavaitavakeri, joipiyakeri.

¹³ Ikantzi ashitarori ivankiremashi: '¿Tsitakya nonkantyaaka? Iriirika notyaantake netakotane notomi naaka, ari iñaapinkathatakeri.'

¹⁴ Ikanta antavairentzi iñaavakeri itomi ipokake, ikantavakaiyani: 'Jirika ipokake ashitaiyaaroni apaata pankirentsishashi. Thame avamayeri, aye-roota aaka.'

¹⁵ Jaavakeri, jaanakeri othapikitapaara pankirentsishashi, jovakeri. ¿Opaitama iranteri ashitarori pankirentsishashi?"

¹⁶ Tema impokanake irirori, irovakeri maaroni aamaventarori irovane, iramenai pashine atziri." Ikanta irikaite ikaratzi kemakerori ikantakeri Jesús, ikantaiyanake: "¡Onkamintha eero omata!"

17 Ipoña Jesús ikempoyaanakeri atziriite, ikantanakeri: “¿Opaitama okantziri osankinatainchari?

Imanintavetakaro mapi irikaite ovetsikirori pankotsi.

Iro kantamaitacha jovatziyeetairo mapi pankotsinampiki, ikempitaka-gaitaaro iroorikami tzinkamintsi.”

18 Jiroka okantakota mapi: Intzimerika paryaatsine osaiki iroori, ari iriñaakero intankavaite. Iriiima inkarate anavyeeri, ari iriñaakero oshemyeeri.

Iñaaventakota kireeki impayeeteriri pinkathari

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

19 Ari ikovavetaka ijevare omperatasorentsitaari itsipatakari iyotzinkariite irakaanterimi Jesús, tema jiyotake iriitake iñaaventakotzi. Temaita onkante, osheki itharovakaayetakari atziri piyotainchari.

20 Ipoña jotyaantaitake amamenavarentzi, inkempitapaakyaari atziri kameethashireri, ikovaiyaveta inkompitakaiyaarimi Jesús, inthavetakotzi-maityaari pinkathariki.

21 Ikanta jareetaiyaka, ikantapaakeri Jesús: “Iyotaantanerí, okaratzi piñaanetari eeroka irooperori onatzi, kaarira inintakaantashitari atziri. Piyotaantziro eeroka kyaaryooperoini inintakaantzi Pava.

22 ¿Okameethatzima amperi kireeki ikovakotakaantane Pinkathari César?”

23 Iro kantamaitacha Jesús jiyotavake ikovatzi iramataviteri ikaratzi osampitakeriri, ikantanakeri irirori: “¿Opaitama piñaantantanari?

24 Intsityaa poñaakenari kireeki. ¿Ipaitema ashitarori iporo oshiyakaantainchari? ¿Ipaitema ashitarori ivairo eejatzi?” Ikantaiyini: “Irashi César.”

25 Eekero ikantatzi Jesús: “Tema iri César ashitari, pantantyaaniri okaratzi ikovakayimiri. Irooma okaratzi jashitari Pava, pantantyaaniri ikovakaayet-zimiri irirori.”

26 Te inkitsirinkeri inkompitakaiyaari, intaani ipampoyaanakeri ikemak-erira ikantake, tekatsi inkantanake.

Josampitakoventaitziro aririka iriñaagai kamayetatsiri

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

27 Ipoña ipokaiyakeni Saduceo iriñeeri Jesús. Iriitake Saduceo kantayetatsiri eero jañagai kamayetaintsiri. Josampitapaakeri Jesús,

28 ikantapaakeri: “Iyotaanari, josankinatake pairani Moisés-ni, kantatsiri: ‘Aririka inkame aponi shirampari, irookaventanairo iina. Eerorika jovaiyantakairo, okameethatzi iragairo irirentzi iinantaayaaro irirori. Aririka ovaiyantai tsinane, kempivaitaka iriirikami ashityaarine oime kamaintsiri.’

29 Thame oshiyakaaventavakero: Tzimatsi 7 shirampari, irirentzi jinaiyatzi. Etarori itzimi jaavetaka iina, tekera osamanite, kamake, te irovaiyantakaanakero iina.

30 Ipoña jaavetaaro pashine irirentzi apitetatsiri itzimi. Ari ikempitakari irirori, kamake, te irovaiyantakairo.

31 Ipoñaavetapaaka mavatanaintsiri itzimi, eejatzi ikempitaka irirori. Ari ikantakari maaroni ikarataiyakenira 7 irirentzi. Tekatsi aponi ovaiyantakairone tsinane.

32 Okanta osamanitake kamai eejatzi iroori.

33 Aririkami iriñaayetaimi apaata ikamayetakera, ¿tsikama itzimi oimenta-perotari tsinaneka? Tema ari ikaratzi 7 jünantavetakaro.”

34 Ari jakanakeri Jesús, ikantanakeri: “Intaanira jaayetzi iina atziriite añaayetzi iroñaaka jaka, jaakaavakaayetaro iina eejatzi.

³⁵ Iriima inkarate kitsirinkairone irañaa yetai apaata ikamavetakara, eero jaayetaitsi iina, eero jaakaavakaayetaatsi iina eejatzi.

³⁶ Tema eero iñaa pairo inkaamanetapai janta, inkempitapaiyaari maninkariite, tema itomi Pava jinayetaatzi jaññaayetaira.

³⁷ Irooma ikantakota irañaa yetai kamayetaintsiri, ¿tema piñaanatero irosankinare Moisés-ni tsika ikanta Pava iñaanatantakariri otaara kitocheemaishi? Ikantakeri:

Moisés, Naaka Pava, iñaa pinkathaziri Abraham, Isaac, eejatzi Jacob.

³⁸ Ari ayotziri, añaa yetatsira irirori, tema te imatziro kaminkari iriñaa pinkathateri Pava, intaani añaa yetatsiri. ¿Ñaa kero? Tema ikaratzi kamayevetachari, irojatzi jaññimotziri Pava.”

³⁹ Ari ikantanake aparoni iyotzinkari: “Iyotaantanerí, ari pimatajaantakero.”

⁴⁰ Tekatsira kovanaatsineri irosampitanairi.

¿Ipaaita charinentariri Cristo?

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Ipoña Jesús josampitantake, ikantzi: “¿Opaitama ikantantaitari, ‘irika Cristo-tatsine icharine irinatye David-ni?”

⁴² Aña iri David-ni osankinatakero kantatsiri: Iñaa vaitake Pinkathari, ikantavairi Novinkatharite, ikantziri: Pisaikapai nakojanoriki, ampinkathariventante,

⁴³ Irojatzí apaata novasankitaantaiyaariri ikaratzi kisaneeentayetakemiri, Ari paatzikairiri pinkempitakaantairi pimakoryaakiimento.

⁴⁴ Ñaa kero, ikantzitaita David-ni irirori: ‘Novinkatharite inatzi Cristo.’ ¿Tsikama inkene incharinentyaari?”

Iñaa ventakoitziri iyotzinkariite

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵ Maaroni atziriite ikemaiyakeri Jesús ikantakeri iriyotaane:

⁴⁶ “Paamaiyaari iyotzinkariite. Osheki invetaro irovaneenkatziiya, ishameetakaayetero iithaarethananaa. Ikovi ñaa pinkatha irovethatapiintaityaari aririka iriñeeteri. Aririka iriyaate pankotsiki japatotapiintaita, ikovapiintziro irosatekya niyankineki. Ari ikempitari aririka irovaiyaani isheninka, ikovapiintzi irosatekya.

⁴⁷ Jampoyetaro eejatzi kamaimetzinkaro jaapithayetziro opanko. Iro josamaninkantayetarori jamanayetapiintzi eero jiyotantaitari. Iro kanta-maitacha osheki irovasankitaayetaari.”

21

Ashinonkainkaro tsinane

(Mr. 12.41-44)

¹ Ari jamenaminthatziri Jesús irika ashaarantzinkari joteyetziri iireekite janta joteyetapiintzirira.

² Ipoña opokapaake tsinane kamaimetzinkaro ashinonkainkaro oni, ote-tapaake iroori apimentyakiteeni kireeki.

³ Ikantzi Jesús: “Omapero anaantake iroka tsinane, anaakeri ikaratzi oteyevetainchari.

⁴ Tema ikaratzi oteyevetainchari osheki ikashiyakaavetariri Pava, jote-tashitakari tzmakaantatsiri iireekite. Irooma iroka kamaimetzinkaro, ap-intziyaakeri otetakeri oireekite amanantantyaarimi ovarite.”

*Iñaaventziro Jesús omporoke tasorentsipanko
(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)*

⁵ Tzimatsi kantayetaintsiri: “Kameetha inatzi mapi jovetsikantayeetaroni tasorentsipanko, ovaneenka okanta.” Ipoña ikantanake Jesús:

⁶ “Okaratzi piñiiri ovetsikayetainchari, irootaintsira iraperoyeetero imporokaitero, eero iñagaitairo peviryaayetachari mapi.”

*Iriñeeteri aririka onthonkimataiya
(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)*

⁷ Ipoña josampitaitanakeri, ikantaitziri: “Iyotaanarí, ¿tsikapaitema omatya pikantakeri? Aririka omonkaratzimatasya, ¿tsika onkantaayaaka iriyotantayeari?”

⁸ Ari jakanake Jesús ikantzi: “Paamaventya jamataviitzimikari. Tema osheki kovatsine iramatavitemi apaata, impairyapaakero novairo, inkante: ‘Irootaintsira omonkaratzimatya, Naakatake Cristo.’ Eerora poyaatziri.

⁹ Ari pinkemakotakero ovayiritaantsi, maimanetavakaantsi, paamaiya omapokimikari, tema ontzimatyete omonkarayetya iroka, iro kantacha eekero iyaatatye.

¹⁰ Irantaminthatavakaanakya maaroni nampitsiki inkarate iromityaan-tayeteri pinkathariyetatsiri.

¹¹ Iriñeetero osheki onikayetya kipatsi, intashaaneentayeete, irimantsiyayeete. Iriñeete eejatzi osheki intharovakaayeetyaari, iriñeete inkiteki kaari iñeetapiintzi.

¹² Iroora etayetanakyaarone irakaantavaitanakemi atziri, imaimanemani-tanakemi. Impoña impasatakaantavaitaitemi japatotapiintaita, irashitakotakaantavaitemi. Iraayetanakemi isaikayetzi pinkatharentsijanori okanta-kaantziro pipairyaana pikempisantaana.

¹³ Iroora omyeentayeari iroka onkanta piñaaventantyaanari janta.

¹⁴ Ontzimatyeeera paventaiyaana naaka, eero pipomerentsiventashiv-aitaro ompaitya pinkantapaakeriri.

¹⁵ Tema naaka iyotakaimirone, ari onkanta eero piñaantaro impiya-ayami onkarate pinkanteriri.

¹⁶ Arira piñaake irakaantemi ashitamiri, irakaantemi pirentzi, irakaan-temi pisheninkathori eejatzi. Tzimayetatsira irovamaakaantaite.

¹⁷ Osheki piñeero inkisaneentaitemi okantakaantziro pipairyaana pikem-phisantaana.

¹⁸ Iro kantamaitacha eero opeyakaantaajata aparoni piishi.

¹⁹ Aririka pamavetero, iroora piñaantayetaiyaaaroni pavisakoshireyetai.

²⁰ Aririka piñaake intapotapaakero ovayiriite Jerusalén, ari piyote monkaratapaaka iraperoitantyaaroni.

²¹ Inkarate nampitaiyaarone apaata Judea-ki, ontzimatyeeera ishiyayetai otzishiki. Inkarate saikatsine tsika inampitaitaro, ari impoñeeya irishiyanaake. Inkarate saikatsineri irovaneki, eero ipiyapanaata ipankoki.

²² Tema ipiyakoveentaitayeari irikaite, ari omonkaratayetyaari okaratzi josankinayeetakeri pairani.

²³ ¡Inkantamacheetero apaata onkarate thomonteyetatsine, eejatzi onkarate tzimayetatsine eentsite eeniro ithotayetzi! Tema antaro onkanta irashinonkaayeetya aririka irovasankitaayeetairi.

²⁴ Iraperoyeetairimi Jerusalén-satzi. Iromperatane irovayetairi atziri poñaayetachari pashineki nampitsi. Iri oipatsitakerori nampitsi Jerusalén-ki kaari asheninkata, iroatzi omonkaratantaiyaari okaratzi ikovakaakeriri Pava irikaite.”

Impiyantaiyaari Itomi Atziri

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵ “Ari iriñeetake apaata kaari iñeetapiintzi inkiteki, impashineyetai ooryaatsiri, kashiri, eejatzi impokiro. Ari onkempityaari kipatsiki, iniroite irashinonkaayetaiya atziriite, eero jiyotai ompaitya irantayetairi onkantakaantero oyameninka otamakaane inkaare.

²⁶ Ari ovamaimatakeri itharonka atziriite impampithashiretakotero onkarate avisatsineri jaka kipatsiki. Ari irimatztakyaaro eejatzi inkiteveri otzimoyetziri ishintsinka, osheki inkakantayetanakya.

²⁷ Aripaitera impokai Itomi Atziri, inkenapai menkoriki, iriñeetavairo ishintsinka, eejatzi irovaneenkaro.

²⁸ Aririka piñaayetakero etanakyaaro kantayetachane, ovenokatamako pinkantya tema irootaatsi intsiparyaakoventayeetemi.”

²⁹ Ipoña joshiyakaaventanakeneri, ikantzi: “Pimpampithashiretakotero tsika okanta piñaayetapiintziro inchatopayeeni.*

³⁰ Aririka piñaakero eereshiyetai, piyotzi irootaatsi osarentsitzimatai.

³¹ Iroora piyoteri eerokaite, aririka piñaayetakero nokamantayetakemiri, irootaatsi impinkathariventantai Pava.

³² Omapero nonkante, eerora ikamayetzita irika asheninkapayeeni, irojatzi iriñaantayeetakyaarori nokamantayetakemiri.

³³ Eero okantaitatyaani piñeero inkite eejatzi kipatsi, irooma noñaaneyetakari omaperoitaatyeeni iroori.

³⁴ Aamaventa pinkantayetaiya eerokaite, eero otyaami piyaariperonka, ayimavaitemi eejatzi pishinkitya, onkantzimovaiyetyaami. Ñaa jomapokaitzimikari.

³⁵ Inkempiitapaakyaaro aparoni ivirentsi. Ari irivitaiyaari ikaratzi saikayetatsiri kipatsiki.

³⁶ Paamaiya, aakoventa pinkantya pamane, pinkante: ‘Pookaakoventena eero nokemaantsintaro ñaaventayetainchari. Povetsikashiretakaiyaana nomonthaantavaiyaariri Itomi Atziri.’ ”

³⁷ Tema kitaite jiyotaantzi Jesús tasorentsipankoki. Irooma tsiteni, jiyaatzi otzishiki Olivos, ari jimayiri.

³⁸ Ananenkayetaka osheki atziri ikempisantziri Jesús jiyotaantzira tasorentsipankoki.

22

Ikamantavakaita irakaantaiteri Jesús

(Mt. 26.1-5, 14-15; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

¹ Irootaatsi iroimoshirenkaitero jovantapiintaitarori tantaponka ipaitaitziro kitaite Anankoryaantsi.

² Ari ikamantavakaari ijevare omperatasorentsitaari itsipatakari iyotzinkariite, ikantavakaiyani: “Thame avamaakaanteri Jesús.” Iro kanta-maitacha iniroite itharovakaayetakari atziriite.

³ Ikanta Judas ipaitaitziri eejatzi Iscariote ikaravetapiintari 12 iriyotaane Jesús, ikamaarishiretakaanakeri Satanás.

⁴ Jiyaatashitakeri ijevare omperatasorentsitaari, eejatzi ijevare aamaventarori tasorentsipanko, ikinkithavaitakaakeri tsikapaite irakaanteri Jesús.

* **21:29** Iro ikantaitziri jaka piñaayetapiintziro inchatopayeeni, pankirentsi higuera shookatsiri pashineki nampitsi.

⁵ Iniroitera ikimoshiretaiyanakeni jevari, ikamantavakaiyaka imperi kireeki.

⁶ Aripaite jamemenatanakero Judas tsikapaite irakaanteri, eero jiyotzi-maita atziriite.

Overaantarori jovakaanaari iriyotaane

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷ Ari omonkaratapaakari kitaite jovantapiintaitarori tantaponka, jova-maapiintaitziri eejatzi oisha jovaitari kitaiteriki Anankoryaantsi.

⁸ Ipoña Jesús jotyaantakeri Pedro itsipatanakari Juan, ikantakeri: “Piyaate ponkotsitakaante oyaari kitaite Anankoryaantsiki.”

⁹ Ikantaiyini irirori: “¿Tsika janta pikovika nonkotsitakaante?”

¹⁰ Ikantzi Jesús: “Aririka pareetzimatakya nampitsiki, ari pomonthaakya shirampari aakotzirori iriñaate kovityaaniki. Poyaatzishitanakeri irojatzzi pankotsiki tsika inkyapaake.

¹¹ Tsikarika inkyapaake, pinkanteri ashitarori ipanko: ‘Ikovi iriyote iyotaanari tsika janta irovakaiyaari iriyotaane, iroimoshirenkero kifaite Anankoryaantsi.’

¹² Ari iroñaakanakemiro jenoki ipanko, antaro okantaka jovetsikaitakero inkene irovaitya. Arira ponkotsitakaanteri janta.”

¹³ Jataiyake iriyotaane, jiñaakero okaratzi ikantakeriri, ari jonkotsitakaan-takeri iroyaari.

¹⁴ Okanta omonkaratata irovantyaari, saikapaake Jesús itsipatakari iriy-otaane.

¹⁵ Ipoña ikantakeri: “Tema irootaintsi noñeero inkemaantsitakaitena, iniroite nokimoshiretzi ovaiyani iroñaaka kitaite Anankoryaantsiki.

¹⁶ Tema eerora novitaaro iroka, irojatzzi apaata omonkaratantaiyaari im-pinkathariventantai Pava, aripaite napiitapairori.”

¹⁷ Ipoña jaakotakero imiretairi, ipaasoonkeventakero, ipakotakeri iriy-otaane, ikantakeri: “Pirero iroka, pantetaiyaaro pikarataiyini.

¹⁸ Tema eero nritaaro naaka, irojatzzi apaata aririka omonkarataiya im-pinkathariventantai Pava.”

¹⁹ Ipoña jaanakero tanta, ipaasoonkeventakero, ipetoryaakero, ipayetak-eri iriyotaane, ikantziri: “Poyaaro, novatha onatzi, tema iro kamimentem-ine. Irootakera pinkinkishiretapiintantyaanari.”

²⁰ Ari ithonkakero jovaiyani, jaakotakero imiretairi, ikantzi: “Niraane onatzi, irootake shitovatsine onkantya iravisakotantaiyaari osheki atziri. Irootakera oñaakantairone ovakerari antzimotavakaiyaari.

²¹ Omapero nokantzi: Pikarataiyakeni payootana, tzimatsira aparoni pithokashitenane irakaantena.

²² Tema omapero impeyaakotya Itomi Atziri, ari matzimaitaka ikovaitak-eri pairani. Iro kantacha. ¡Inkantamacheeteri aakaanterine!”

²³ Ipoña iñaanatavakaiyanakani iriyotaane, ikantzi: “¿Itzimikama materone?”

Tsika itzimi iriiperotatsine

²⁴ Ipoña iñaanatavakaiyakani iriyotaane, ikantzi: “¿Tsikama itzimi iriiperotatsine apaata?”

²⁵ Ipoña ikantanake Jesús: “Piyotaiyini eeroka tsika ikanta pinkatharitat-siri jaka, jomperatanta. Tema iriipero jinayetzira ipashitantayeta ikosheka iromperatantyaari.

²⁶ Eerora pimatziro eerokaite aririka piriiperoyete iroñaaka, aña pinkem-pitakotyaari iyaapitsi jovaiyantaitziri. Aririka pijevatakaante, pinkempi-takotyaari otzikataari.

27 ¿Tsiikama itzimi iriiperotatsiri? ¿Tema iriitake iriiperotatsiri kempitariri oyaaventachari irantavaitaiteneri? Irooma naaka nonkempitakaantya pan-tavaitakaanemi povená.

28 Iro kantamaitacha, eerokaite tsipatapiintakanari, noñaayetzirora okaratzi pomerentsizimoyetanari.

29 Irootake noshinetantemirori pimpinkathariventante, ikempitaa-kenarora Ashitanari naaka ishinetaakenaro.

30 Ari piñeero ankarate avaiya, iravaitai janta tsika nompinkathari-tai. Ari pinkempitaiyaari ikantara aparoni pinkathari isaikantaro ova-neenkatachari isaikamento, pimpinkathariventayetairi maaroni inchari-mentayetyaari Israel, karatatsiri 12 jinashiyeta.”

Iñaaventziro Jesús irookaventante Pedro
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 Ipoña Jesús ikantanakeri iriyotaane: “Simón, ikampitantakemi Satanás iriñaantashireyetyaami, inkempitakaantemi intsikaatatyemimi.*

32 Iro kantamaitacha osheki namanakoventakemi eero povashaantaro pikempisantanaari. Tema aririka pimpiyashiretapaake, eerokatake aavyaashiretakaapaakerine pisheninka.”

33 Ari jakanake ikantanake: “Aña ayimatakena Pinkathari ankarate irashitakoitai, aritake ankarate eejatzi irovamagaitai.”

34 Ipoña japiitanakero Jesús ikantziri: “Pedro, nonkantemi, iroñaaka tsirenika, tekeraata iriñe tyoopi, mavasatzitake papiitero pinkantake: ‘Te noñiiri Jesús.’”

Tharato ipoña osataamentotsi

35 Ipoña Jesús josampitanakeri ikaratzi iriyotaane, ikantziri: “Chapinki-ranki notyaantakemi tera paanake pitharate, tera paanake pi-zapato-te. ¿Tzimatsima kovityiimotakamiri?” Ikantaiyini irirori: “Tekatsitya.”

36 Ipoña ikantziri eejatzi: “Aritatsira iroñaaka payero pitharate. Iriima inkarate kaari tzimatsine irosataamento, impimantero iithaare, iramanantanyaari.

37 Tema omapero omonkaratya okaratzi josankinatakoitakenari pairani, kantatsiri:

Ari itsipataitakeri kaariperoshireri.

Eero okantashita iroka, ontzimaty e monkaratya.”

38 Ikaimaiyanakeni iriyotaane: “Pinkathari, tzimatsi jaka apite osataamentotsi.” Ikantzi Jesús: “Aritapaake.”

Jamani Jesús Getsemani-ki
(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

39 Ipoña ikenanai Jesús otzishiki Olivos ikempitapiintzirora, ari itsipatari iriyotaaneete.

40 Ikanta jareetaiyakani janta, ikantapaakeri iriyotaane: “Pa-manaiyeni eeroka jaka inkempoyaaventaitantyaamiri otzimikari inkenakaashitakaityaamiri.”

41 Ari jovaaneentanaka irirori. Otyeerovapaaka kipatsiki, amanapaake.†

* **22:31** Ikantakoitziri jaka intsikaatatyemimi, ari ikempitaitzirori trigo-pane itsikaataitziro. Tema intsikaataitakeri, iyoshiitanakya oshiteki kaari apantyaarone. Irootake joshiyakaaventaitantari iriyotaaneete ikempitakotaro itsikaataitziro trigo-pane. Tema ari iriñeeteri tera irimatero inkameethashirete. † **22:41** Kantakotachari jaka jovaaneentanaka, tema jovaanakara kapiche Jesús, te osamani iriyaate, okempivaaitakaro overaa osanthatziranki aririkami irapishoonkaitero mapí.

⁴² Ikantzi jamani: “Ashitanari, iroorika pikovakaanari, paavyaakainaro pintsiparyaakoventenarimi onkarate nonkemaantsityaari. Iro kanta-maitacha, eerora pantanaro nokovavetari naaka, aña iro panteri okarlatzi pikovakaakenari eeroka.”

⁴³ Ari jomapokapaaka maninkari poñaachari inkiteki, ishintsishiretakaapaakeri.

⁴⁴ Tema iniroitera okantzimoshireneentanakari, jamanaperotanake. Iro oshitovantanakari iramasavitane okempivaitanakaro iriraane thaatanainchane ovitenkapaaka kipatsiki.

⁴⁵ Ikanta jamanake, piyapaaka, iñaapaatziiri iriyotaane jimagaiyini okantakaaro jovashiretaiyani.

⁴⁶ Ikantapaakeri: “¿Opaitama pimaantari? Pinkakitaiyeni, pamane eeroka inkempoyaaventaitantyaamiri otzimikari inkenakaashitakaityaamiri.”

Jagaitakeri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Iñaavaiminthaitzi Jesús, iñaashitakari pokaiyeentsiri. Iri eevatapaintsiri Judas ikaravetapiintari 12 iriyotaane. Jontsitokapaakari Jesús inthovoroteri.

⁴⁸ Ipoña Jesús ikantavakeri: “Judas, ¿Arima pipithokashitariri Itomi Atziri pithoporotapaakeri?”

⁴⁹ Ikanta iñaavakero ikarlatzi itsipatakari Jesús, ikantanakeri: “Pinkathari, thame ampiyatantyaari osataamento.”

⁵⁰ Akotanake, itotzitakeri irakojanori iyempita irotzikatane ijevajanore omperatasorentsitaari.

⁵¹ Ari ikantzi Jesús: “Aritapaake, eero pimaimanetziri.” Ipampitzitairi iyempita, eshitakotanai itoveetakari.

⁵² Ipoña Jesús ikantanakeri ikarlatzi pokashitakeriri, ijevare omperatasorentsitaari, aamakoventarori tasorentsipanko, antarikonaite, ikantziri: “¿Naakama koshintzi pamashitantanari posataamento, ipoña pipasamento?”

⁵³ ¿Tema piñaavetapiintana tasorentsipankoki niyotaantzi? ¿Kaarima paantana janta? Aritake onkantya, tema aripaitera jimatakaimiro iroñaaka tsireniveri kaari pimatzzi pairani.”

Ikantzi Pedro: “Te noñiiri Jesús”

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Ikanta joosoitanakeri Jesús, jagaitanakeri isaikira ijevajanore omperatasorentsitaari. Impoitatsi Pedro irirori joyaatakoventziri intainaini Jesús.

⁵⁵ Ipoña jovaampataitake paampari pankotsinampiki, jakitsitaiyani. Ari isaikitapaaka eejatzzi Pedro jakitsita.

⁵⁶ Okanta aparoni tsinane omperataaro, oñaapaakeri Pedro isaiki jakitsita. Opampoyapaakeri, ari okantzi: “¿Tema irijatzi irika itsipatapiintakari Jesús?”

⁵⁷ Iro kantamaitacha Pedro, ikantanake irirori: “Te noñeeri.”

⁵⁸ Okanta osamaniityaake, ikenapai pashine, ikantapairi Pedro: “¿Tema eejatzzi eeroka ari pikaratziri Jesús?” Ikantanai Pedro: “Tera naaka.”

⁵⁹ Iro osamani eejatzzi, tzimatsi pashine kantapaakeriri Pedro: “Omaperotyaa eerokatake tsipatariri Jesús chapinki, tema Galilea-satzi pinatzzi.”

⁶⁰ Ipoña ikantanai Pedro: “Te niyoteri pikantanari.” Aripaite iñaanake tyoopi.

⁶¹ Ari ipithokapainta Jesús, jamenapaintziri Pedro. Irojatzzi ipampi-thashiretantanakari Pedro ikantakeriranki: “Tekera iriñe tyoopi, mavasatzzi pinkante: ‘Te noñiiri Jesús.’”

⁶² Shitovanake jakakiroki, iniroite jiraavaitanaka.

Ipasavaitaitziri Jesús
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Ikanta irikaite ikaratzi aamaventakotariri Jesús, ishirontaven-tavaitakari, ipoña ipasavaitziri.

⁶⁴ Jotzimikaporotakeri, jomposaporomaitari, ikantziri: “¿Tema kamantan-neri pinatzi, intsityaa piyote ipaita omposaporotakemiri?”

⁶⁵ Tzimatsi osheki opaita ikantavaitziriri kaariperori ñaantsi.

Japatoventaitari Jesús
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Ikanta okitaitamanake, apatotaiyakani ijevajanore omperatasorentsi-taari itsipatakari antarikonaite, ipoña iyotzinkariite. Ari jamaitakeriri Jesús, josampiitakeri, ikantaitziri:

⁶⁷ “Pinkantena, ¿Eerokatakema Cristo?” Ari ikantzi irirori: “Aririka nonkan-takemi, eero pikempisantana.

⁶⁸ Aririka nosampitemi, tema eero pakana, eero papakaana eejatzi.

⁶⁹ Iro kantamaitacha etanakyaarora iroñaaka, ari iriñeero Itomi Atziri isaike irakojanoriki Pava iroñaakantairo ishintsinka.”

⁷⁰ Ipoña ikantaiyanake ikaratzi apatoventakariri: “¿Eerokatakema Itomi Pava?” Ari ikantzi Jesús: “Eerokatake kantatsi naakatake.”

⁷¹ Irojatzii ikantantaiyanakari: “¿Ippaitama ankoveri iroñaaka? Aakatake kemaiyakerini ikantakeri.”

23

Jagaitanakeri Jesús Pilato-ki
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Ipoña ikatziyeyanaani ikaratzi apatotainchari, jaanakeri Jesús Pilato-ki.

² Ikantapaakeri Pilato: “Irika atziri osheki jovaariperotakero nampitsi, ikaminaakeri atziriiite eero ipantaari kireeki pinkathari César, ikantake eejatzi Cristo inatzi iri pinkatharitatsi.”

³ Ipoña Pilato, josampitanakeri irirori, ikantziri: “¿Eerokama ivinkatharite Judío-payeeni?” Ari jakanakeri ikantzi: “Irootake pikantakeri.”

⁴ Ikantziri Pilato omperatasorentsiitaari, eejatzi maaroni atziriiite: “Tekat-sitya noñe ompaitya inkenakaashityaari irika.”

⁵ Iro kantamaitacha atziripayeeni eeniro ishintsitanakitzi ikantzi: “Os-heki ikaminaantake irika irimaimanetante atziriiite nampitsiki, jetanakaro Galilea-ki irojatzii iroñaaka jaka Judea-ki.”

Jovavisaitakeri Jesús janta Herodes-ki

⁶ Ikanta ikemavake Pilato ikaminaantake Galilea-ki, josampitakoven-tanakeri Jesús irirorika Galilea-satzi.

⁷ Ikematzi ikantaitzi iriitake. Jovavisaakeri Herodes-ki ipokira irirori jareeta Jerusalén-ki.

⁸ Ikanta Herodes iñaavakeri Jesús, iniroite ikimoshiretanake, tema osheki ikovavetapiintaka iriñeeri, osheki ikemakoventakeri eejatzi okaratzi jan-tayetakeri, ikovaperotake iriñeeri irirori intasonkaventante.

⁹ Osheki josampitavakeriri. Iro kantamaitacha Jesús te irakeri.

¹⁰ Ari isaikitakeri ijevare omperatasorentsiitaari itsipatakari iyotantaner-iite, osheki ikantakovetakariri.

¹¹ Ikanta Herodes itsipatakari irovayirite irirori, imanintashiretanakeri, ikaviyavaitanakeri. Ikithaantakarari irooperori kithaarentsi, joipiyeeri isaikira Pilato.

¹² Aripaite jaakameethatanakeri Herodes irika Pilato, tema pairani osheki ikisaneentavakaavetaka.

Jiyakoventaitziri Jesús

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38-19.16)

¹³ Ipoña Pilato japatotakeri ijevare omperatasorentsitaari itsipataakeri ikaratzi jevatakaantatsiri nampitsiki, eejatzi maaroni atziriite.

¹⁴ Ikantakeri: “Aña pamavetakanari irika atziri ovaariperoteronomi nampitsi, nosasampivetakari, te noñeero onkaariperote okaratzi jantakeri ikantakoyeetziriri.

¹⁵ Ari ikempitaka eejatzi Herodes, tema notyaantavetakaniri irirori. Tekatsitya irante irika atziri inkene ovakaanteri.

¹⁶ Intaani nompasatakaantakeri naaka, napakagairi.”

¹⁷ Irooya jametapiintari Pilato joimishitovakaantzi aparoni aakaantaari kitaiteriki iroimoshirenkaitya.

¹⁸ Iro kantamaitacha ikantaiyanakeni atziriite: “¡Te nonkoveri irika! ¡Iri poimishitovakaante Barrabás!”

¹⁹ Irika Barrabás iri jashitakoitziri okantakaantziro jovantake jimaimanetakeri pinkatharitatsiri nampitsiki.

²⁰ Ipoña japiivetaka Pilato tema ikovavetatya irirori iroipakaakaanterimi Jesús.

²¹ Iro kantacha japiitanakero atziriite ikaimaiyini: “¡Pimpaikakotakaanteri, pimpaikakotakaanteri!”

²² Iro mavasatzi japiivetakaro Pilato josampitantzi: “¿Opaitama kaariperori jantakeri irika? Tekatsitya ompaitya irante, eero okantzi ovakaan-tashityaari. Intaani nompasatakaantashityaari, iriyaaita.”

²³ Eekero ishintsitatzi atziriite ikaimaiyini, ikovi impaikakoiteri Jesús. Iro japiipiitaiyini ikaimaiyini eejatzi ijevare omperatasorentsitaari, ari omatakeri.

²⁴ Irojatzzi jantantakarori Pilato okaratzi ikovakeri.

²⁵ Jomishitovakaantakeri ovantzinkari maimanetziriri jevatakaantantatsiri nampitsiki, tema iri ikovaiyakerini atziriite. Ishinetakeneri inkantavaiteri Jesús ikovakaari iriroriite.

Ipaikakoitakeri Jesús

(Mt. 27.32-56; Mr. 15.21-41; Jn. 19.17-30)

²⁶ Ikanta jagaitanakeri Jesús, jomonthagaitakari paitachari Simón poñaachari Cirene, ari jareeta irirori ipoñagaaro irovaneki, ishintsiventaitakeri irantananakero impaikakoitantaariri Jesús.

²⁷ Osheki atziri oyaatakoventanakeriri Jesús. Tzimatsi tsinane irakotanakariri.

²⁸ Ari jamenapantziro Jesús okaratzi tsinane irakotakariri, ikantziro: “Jerusalén-sato, eero piraakovaitashitana naaka, aña piraakotaiya eeroaka, eejatzi povaiyaneete.

²⁹ Tema irootaatsi piñeero inkantayeetai: ‘Kimoshire onatye tsinane kaari ovaityantatsi, othotaavaitantashitakari.

³⁰ Impoña inkaimayeetai, inkantaite: “Pintarankashitena otzishi, pinkitatenata.”

³¹ Tema piñaakero tsika ikantaitakero inchato añainkaro, aña iro irovatsiper-oite kaminkaro.”

³² Ari jagaitanake eejatzi apite kaariperoshireri itsipataitanakeri Jesús irovaiteri.

³³ Ikanta jareetakaitapaakari ipaitaitziro atziriiitoni, ari ipaikakoitakeriri. Jovatzikakoitake aparoni kaariperoshireri irampateki, iriima pashine irakojanoriki.

³⁴ Ari ikantzi Jesús: “Ashitanarí, te iriyote opaita jantziri kemaantsi-takaakanari, pimpeyaakoteri.” Ipoña jagaitakero iithaare Jesús itsiparyaavakaakaro, ikempitakaantakero jiñaaretaita.

³⁵ Irojatzí jamenaiyakeni atziriiite. Jimatzitakaro jevatakaantatsiri nampitsiki, itsinampaimatakeri Jesús, ikantzi: “Jovavisaakotziri pashine, ¿kaarima imatantaro irovavisaakotya irirori? Aña iriimi Cristo iriyoshiitane Pava, ari irimatakeri.”

³⁶ Ari jimatzitakaro eejatzi ovayiriite, ithainkakeri Jesús, ipoña jamakotakeri kepishaari.

³⁷ Ikantapaakeri: “Intsityaa povavisaakotya, omaperorika eeroka ivinkatharite Judío-payeeni.”

³⁸ Tzimatsi osankinarentsi ikentakoitakeri jeñokiini ipatziitoki, iñaaneke Judío, iñaaneke Roma-satzi, iñaaneke eejatzi Grecia-satzi, okantzi: “IVINKATHARITE JUDÍO-PAYEENI.”

³⁹ Ari imatzitakaro eejatzi iñaanaminthatziri aparoni kaariperoshireri itsipatakeri ipaikakota, ikantziri: “Eerokatakerika Cristo, povavisaakotya, impoña povavisaakotzityaana naaka eejatzi.”

⁴⁰ Irojatzí jakantanakari pashine kaariperoshireri, ikisathanakeri ñaanatakeriri Jesús, ikantziri: “Pimatziaroma eeroka te piñaapinkathateri Pava, arira akaratakeri jovasankitaayetai.

⁴¹ Tema tzimatsi antakeri aaka añaantakarori jovasankitaayeetai. Iriima irika jovasankitaashiitakeri, tekatsi kaariperori irante.”

⁴² Ipoña jamenanakeri Jesús, ikantziri: “Pinkatharí, eerora pipeyakotana naaka apaata aririka pimpiye pimpinkathariventantai.”

⁴³ Jakanake Jesús, ikantzi: “Omaperora nonkantemi, aritakera pintsipata-paiyaana iroñaaka eeroka janta tsika ikimoshireetapai.”

⁴⁴ Ikanta itampatzikatapaake ooryaatsiri, omapokashitapaaka otsirenitana-ke, irojatzí sheeteeni ithaperotanaka ooryaa.*

⁴⁵ Ari itsivakanakeri ooryaatsiri. Okanta janta tasorentsipankoki, saperyaanake niyanki tontamaitatsiri ithatashiitzirori.

⁴⁶ Irojatzí ikaimantanakari Jesús shintsiiini, ikantzi: “Ashitanarí, paavakero noshire.” Ari ikantanake, kamanake.

⁴⁷ Ikanta ijevere ovayiri katziyamentakariri iñaakero okaratzi avisaintsiri, iniroite itharomentaventanakari Pava, ikantanake: “Omaperotyaaama ikameethashiretzi irika shirampari.”

⁴⁸ Eejatzi ikaratzi ñaayetakerori avisaintsiri, okatsitzimoneentanakeri jiyaayetai.†

⁴⁹ Iriima ikaratzi ñaapiintakeriri, eejatzi tsinanepayeeni, tsipatakeriri ipoñaantakeri Galilea-ki, intaina ikatziyeeyakani jamenakotakeri opaita avisaintsiri.

* **23:44** Iro ikantaitziri pairani: joveraanaka ooryaa 6, ari omapokapaaka otsirenitana-ke irojatzí joveraanaka ooryaa 9. † **23:48** Kantakotachari jaka “okatsitzimoneentanakeri,” iroora kantakotajantachari jomposashipaneetanakitya irika atziri. Tema irootake jametayetari judío-payeeni aririka onkatsitzimoshireteri tsikarika ompaitya. Onashitara okaratzi ametari aakapayeeni aririka amposashipaneetya, tema asagaaventavaitatya.

*Ikitaitakeri Jesús**(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)*

⁵⁰ Ikanta José poñaachari nampitsiki Arimatea saikatsiri Judea, kameethashire inatzi irika, iriitake itsipatapiintari japatota jevariite judío,

⁵¹ temaita onimoteri okaratzi ikantavaitaitakeriri Jesús, tema osheki joy-aaventakari irirori Pava impinkathariventantai.

⁵² Jiyaatashitakeri Pilato, ikantapaakeri: “Pishinetenari Jesús, nonki-tatairi.”

⁵³ Ipoña ikentakoryaakotairi, japonatantakariki manthakintsi, ikitatakeri ikiyeetziro imperetanaki, tsika otzimi kaari ikitatantaita kaminkari.

⁵⁴ Tema irootake kitaite jamenarontapiintaita iroyaari osaitekira kitaite jimakoryaantaitari.

⁵⁵ Okanta tsinanepayeeni tsipatakariri ipoñaantakariki Jesús Galilea-ki, oy-aatakoventanakeri, oñaakero tsika ikanta jonoryeetapaintziri ikitaitakerira.

⁵⁶ Okanta opiyeyapaakani ovet-sikayetakeri kasankaari. Omakoryeeyakeni, tema iro kitaite ikantakaantaitziri imakoryaantaityaaro.

24*Jañaantaari Jesús**(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)*

¹ Okanta okitaitamanai domingo, ananenkamanaka tsinane iyaate imperetamoroki tsika jominkyaakoitakeri Jesús, aanakero kasankaari ovet-sikakeri chapinki. Ari okaratakero eejatzi pashinepayeeni tsinane.

² Okanta amenavetapaaka, oñaatzi otamikanaka mapi jashitantaitakarori omorona.

³ Kyaapaake inthomoi, te oñaapairi tsika jovakoveetakarira.

⁴ Osheki otharovanake. Oñaashitaka ikatziyimotapaakaro apite evankari, shipakiryaa okantaka iithaare.

⁵ Tema otharovanakitziira, otyeerovashitanakari. Ari ikantziro: “¿Ipaaitama pamemenatantariri añaagatsiri jaka kaminkarimoroki?”

⁶ Tera isaiki jaka, aritake añaagai. Pinkinkishiretero okaratzi ikantakeri isaikantavetari Galilea-ki.

⁷ Ikantziranki: ‘Irootaintsira iraakaantaiteri Itomi Atziri, impaikakoteri kaariperoshireri atziri. Avisavetakya mava kitaite, aritake irañagai eejatzi.’”

⁸ Ari okinkishiretaiyanakero iroori okaratzi ikantakeriranki Jesús.

⁹ Opiyapithatanakoro omorona, okamantapaakeri 11 iriyotaane Jesús eejatzi pashinepayeeni.

¹⁰ Jiroka okaratzi tsinane: María Magdala-sato, Juana, María iriniro Jacobo ipoña pashinepayeeni tsinane, irootake kamantapaakeriri otyaantajanorite.

¹¹ Iro kantamaitacha ikaratzira okamantavetapaakari, te inkempisantero, iñaajaantake okantashivaita irokaite tsinane.

¹² Ikanta Pedro, jatanake omoronaki irirori, ishiyaperotanakitya. Jame-navetapaaka inthomointa omoronaki, jiñaapaatziro onoryaaka manthakintsi japonatantakariri. Ipampoyaapaakero jiñaapaakeri, piyaa pankot-siki.

*Avotsi jatachari Emaús-ki**(Mr. 16.12-13)*

¹³ Tekera osamanite, janiitaiyini apite iriyotaane Jesús iriyaatero nampit-siki paitachari Emaús. Te osamaniperote osaiki Jerusalén okaratzi 11 kilómetro.*

¹⁴ Iro iñaaventaiyini janiitzira okaratzi avisaintsiri.

¹⁵ Ikinkithavaiminthaitzi janiitaiyinira, pokapaake Jesús irirori itsipata-paakari janiitzira.

¹⁶ Iro kantamaitacha irika iriyotaane, kempitavaitaka irotzimikaitatyeer-imi irookiki, eero jiyotantavaari.

¹⁷ Ikantapaakeri: “¿Opaitama piñaaventziri paniitaiyinira? ¿Opaitama po-vashireneentantari?”

¹⁸ Ari jakanake aparoni ipaitaitziri Cleofas, ikantanake: “¿Eerokama apintzi kaari iyotakoterone okaratzi avisaintsiri Jerusalén-ki?”

¹⁹ Ikantzi: “¿Opaitama avisaintsiri?” Ari ikantaiyini iriyotaane: “Iri Jesús ipaitaitziri Nazaret-satzi, tsika itzimi jotyaaantakeri Pava, inkamantanta-nerite, iri jiyotavake atziriiite. Tema okaratzi jantayetakeri, okaratzi ikan-tayetakeri eejatzi, ari joñaakantzirori ishintsinka.

²⁰ Iro kantamaitacha jaakaantakeri ijevare omperatasorentsitaari itsi-patakari pinkathariite, jovakaantakeri janta ipaikakoitakeri.

²¹ Aña noñaajaantavetaka naakaite iri ookaventairine maaroni asheninka. Irootakera mavatatsiri iroñaaka kitaite jovantaitakariri.

²² Tzimayetatsiya tsinane nokaratapiintziri omapokashitakanari, ana-nenkamanaka iyaatamanai omoronaki.

²³ Tera oñaapairi jovakoveetakari Jesús, opiyaa okamantapai: ‘Noñaake maninkari, ikantakena: “Añagai Jesús.”’

²⁴ Ari jiyataiyanake nokarataiyini janta omoronaki, iñaapaakero okaratzi okantaiyakerini tsinane, te iñaamaitapaari Jesús.”

²⁵ Ari jakanakeri irirori, ikantanakeri: “¡Tetya piyotanetya eerokaite, os-heki pithainkashiretakero okaratzi ikamantantayetakeri kamantantanerite-ite!

²⁶ Aña iro kovaperotacha avishimoteri Cristo irokapayeeni, impoña iri-saikai irovaneenkaroki.”

²⁷ Arira jetanakaro jooñaarontziniri okaratzi osankinayetaiynchari tsika jiñaaventakoitziri Cristo. Ipoñaanakaro irosankinareki Moisés japerotakeneri okaratzi josankinayetakari maaroni kamantantaneriiite.

²⁸ Areetaiyakani nampitsiki tsika joshiretaro. Ari ikovi Jesús irav-isanakemi irirori kempivaitaka iriyaatatyeeemi intaina.

²⁹ Ikantaiyirini irika apite: “Eero pavishi, ari pisaikanake. Tema tsireni-ityaake.” Irojatzisi isaikantanakari Jesús pankotsiki isaikapaakera.

³⁰ Ipoñaashitaka isaikaiyini irovaiyaani, jaakero Jesús tanta, ipaasoonkeventakero, ipetoryaakero, ipayetakeri.

³¹ Aripaitera jiyotakaayeetanairi iriitakera Jesús. Iro kantamaitacha Jesús ipeyashitanaka, te iñaavairi tsika ikenake.

³² Ikantavakaiyani: “¿Tema tharomentashire pikanta ikinkithavaitakairanki avotsiki, jiñaaventairora osankinarentsi eejatzi?”

³³ Tera isaikanake, piyanaka Jerusalén-ki. Iñaapaatziiri ikaratakari 11 iriyotaane japatotaiyani, itsipayetakari ikaratapiintaiyini.

³⁴ Ikantaiyini: “Omaperora jañagai Avinkatharite. Tema joñaakaari Simón.”

³⁵ Ipoña ikamantantapaakero irirori okaratzi avishimotakeriri avotsiki, tsika okanta jiyotantaariri ipaasoonkeventapairo tanta.

* **24:13** Iro ikantakoitziri jaka 11 kilómetro, ikantaitziro pairani 60 estadio.

*Jesús joñaakari iriyotaane**(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)*

³⁶ Ikinkithavaiminthaitzi iriyotaane, osatekapaaka Jesús, jovethata-paakari ikantziri: “Pisaikaita kameetha.”

³⁷ Iniroite itharovaiyanakeni, iñaajaantake iri shiretsi ñaanatziriri.

³⁸ Ipoña ikantanakeri eejatzi: “¿Opaitama pitharovantari? ¿Opaitama pik-shireventantanari?”

³⁹ Pamenenaro nako, eejatzi noitzi, naakatake. Pimpampitena, pok-ityaana. Tema aparoni shiretsi te ontzime ivatha, te ontzime eejatzi itonki. Irooma naaka tzimatsi.”

⁴⁰ Ikantakerira, joñaakimaitari irako eejatzi iitzi.

⁴¹ Okantakaakari itharomentanaka te impampithashiretya aña iriivetaka Jesús. Eekero josampitanakitziiri, ikantziri: “¿Tsimatsima oyaari?”

⁴² Ari ipaitakeri tzimakaantatsiri shima itsipataitakeri iyaaki pitsi.

⁴³ Jaavakeri Jesús, jiñaakeri ikaratzi iriyotaane jovakari.

⁴⁴ Ari ikantzi: “Irootakera nokantzitakamiri eeniro notsipayetami. Ontzi-matye omonkarayetya okaratzi josankinatakoyetakenari Moisés-ni, kaman-tanteriite, ipoña salmos.”

⁴⁵ Ikemathatakaakeri Jesús okaratzi osankinatakoyetainchari.

⁴⁶ Ikantziri: “Irootake josankinayeetakeri. Ontzimatyete inkemaantsi-takaityaari Cristo, iro avisavetakya mava kitaite aritake irañagai.

⁴⁷ Ontzimatyeeera iriñaaventaitero novairo maaroni kipatsiki, ari iretai-tanakyaaro Jerusalén-ki. Ari onkantya irovashaantantaityaarori kaariper-ori jantayeetziiri, impeyakoyeetairi eejatzi.

⁴⁸ Eerokatake ñaayerone iroka.

⁴⁹ Ari piñaakero notyaantemiro okaratzi ishinetaakemiri Ashitanari. Arira pisaikaiyavakeni jaka Jerusalén-ki, irojatzii ishintsitakaantakyaamiri poñaachaneri inkiteki.”

*Jovajenokaitakaanakari Jesús inkiteki**(Mr. 16.19-20)*

⁵⁰ Ipoña Jesús jaanakeri iriyotaaneete janta Betania-ki. Ari itzinaavakotanaka, itasonkaventanairi.

⁵¹ Ikanta itasonkaventakeri, jomapokashita jovajenokaitakaanakari inkiteki.

⁵² Ikanta iñaapinkathaiyanakeri iriyotaane. Piyeeyaani Jerusalén-ki, iniroite ikimoshiretaiyanake.

⁵³ Ari ikantaitanakitya ithamentaventanaari Pava janta tasorentsi-pankoki. Ari onkantyaari.

Kameethari Ñaantsi Josankinatakeri Juan

Jatziritake ipaitayeetziri “Ñaantsi”

¹ Ovakera etantanakari jovetsikantayeetzi pairani, aritake tzimake ipaitayeetziri “Ñaantsi.” Ari itsipatari Pava. Tema Pava jinatzi irirori.

² Iriitake ikaratakeri pairani Pava ovakera etantanakari.

³ Iriitake ovetsikajaantakerori maaroni tzimayetsiri. Tekatsira aparoni okaratzi tzimayetsiri kaari irovetsikajaante irirori.

⁴ Ikempitakovaitakari kitainkari ikitainkatakotairira atziriite onkantya inkañaanetakantayetaiyaariri.

⁵ Ikempitakotapaakari kitainkatakotantatsiri otsirenikitzi. Temaita inkit-sirinker iroitsivakavakeri kempitakotakarori tsirenikiri.

⁶ Pairani jotyaantake Pava aparoni shirampari, ipaita Juan.

⁷ Iriitake ñaaventakotapaakeri ipaitayeetziri “Kitainkari,” ari onkantya inkempisantayeetantyaarori maaroni iriyotaanteri.

⁸ Irika Juan kaarira ipaitayeetziri “Kitainkari.” Aña iriitake pokaintsiri iriñaaventakoteri.

⁹ Tema aritake pokataike jaka kipatsiki maperotzirori ikempitakotari kitainkari, iriitakera kitainkatakotairiri atziriite.

¹⁰ Isaikapaintzi kipatsiki. Tema iriitake ovetsikakero kipatsi. Iro kanta-maitacha te iriyotavakeri atziriite.

¹¹ Isaikimovetapaintari isheninkamirinkaite. Iro kantacha te irakameethatavakeri.

¹² Iriima ikaratzi aakameethatataitavakeriri, pairyaapiintanairiri ikempisantai, iriyyetakera ishinetake Pava itomiyetaari.

¹³ Itomi jovajaantayetairi Pava. Temaita oshiyaro itomitantapiintayeta atziriite, inebetankakiini, ikovi irovaivantavaite. Aña iri Pava kovashitainchari intomitantya.

¹⁴ Irika ipaitayeetziri “Ñaantsi,” jatziritake, isaikimoyetapaintai. Kaminthaatziintaneri inatzi. Kyaaryoori onatzi iñaanetari. (Naakaite ñaajaantakero itasorenka, ari okempitajaantakaro itasorenka irapintzite itomi Ashitariri.)

¹⁵ Iriitake icheraaventapaakeranki Juan, ikantapaake: “Jirika noñaaventakeri pairani, nokantake: ‘Aatsikitake impoyaatapaaakyaanane, janaakovaitakena naaka, tema iri etataikaro pairani tekeramintha nontzime naaka.’”

¹⁶ Tema kameethatziivaitake irirori, irootake añaantayetaarori maaroiteni ikaminthaatziyyetapiintai.

¹⁷ Pairani, iriira Moisés-ni josankinatakaaveetakari Ikantakaantaitane. Iriima Jesucristo iriitajaantakera neshinonkayetairi, irijatzi ñavaiyetapaintzirori kyaaryoori.

¹⁸ Tekatsira materone iriñeeri Pava. Iriima irapintzite itomi Ashitairi, itzimi saikimotajaantziriri, iriitakera kamantairi aakaite ayotantaari tsika ikanta irirori.

Ikamantantakeri Juan oviinkaataneri

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Ikanta judio-payeeni nampitarori Jerusalén-ki, jotyaantake omperatorsentsitaariite itsipataakeri Leví-mirinkaite, iriyaate irosampiteri Juan, inkantapaakeri: “¿Niinkama eeroka?”

²⁰ Te iromanakotya Juan, ikamantantake, ikantzi: “Te naaka Cristo.”

²¹ Ipoña japiitaitziri josampiitzi, ikantaitziri: “¿Tsikama pipaitatyaaka? ¿Eerokama Elías-ni?” Ikantzi Juan: “Tera naaka.” Eekero ishintsitaitatzi josampiitzi: “¿Eerokama Kamantantaneri noyaakoneentari?” Ikantzi: “Te.”

²² Ari ikantaitziri: “¿Niinkama eeroka? Pinkamantana, inkene nonkaman-tapairi naaka otyaantanari. Intsiyaa pinkamantakotya.”

²³ Japiitanakero Juan, ikantzi: “Naakatakera cheraacheraatapaintsine tsika te inampiitaro, inkantante: ‘Povameethataineri Avinkatharite tsika inkenapaake, pinkempitakaantero itampatzikaitziro avotsi.’ Irootajaantake iñaaventzitari pairani kamantantaneri Isaias-ni.”

²⁴ Ikanta irika irotyaantaneete Fariseo-payeeni,

²⁵ eekero josampitanakitziri, ikantzi: “Te Cristo pinatyee eeroka, te eeroka Elías, te Kamantaneri pinatyee eejatzi. ¿Opaitama poviinkaatan-tan-tari?”

²⁶ Ari ikantzi Juan: “Intaani noviinkaatanamatsitaro naaka jiña. Iro kantamaitacha tzimatsi aparoni jaka pikarataiyakeri, kaari piyotaiyeni,

²⁷ iriitakera impoyaatapaaayaanane. Te aritaajate naaka inkempitakaantyaana iromperatane onkantya no-zapato-ryaantyaariri.”

²⁸ Maaroni iroka, iro avisaintsiri pairani janta ipaitayeetziro Betábara, intantsikeronta jiña Jordán tsika joviinkaatananziranki Juan.

Iroishate Pava

²⁹ Okanta okitaitamanai jiñaavairi Juan ikenapai Jesús, ikantzi: “Jirika iroishate Pava, iriira peyakotzirori iyaariperonka atzirite.

³⁰ Iriitake noñaaventzitaka nokantake: ‘Aatsikitake shirampari impoyaatyaanane, janaakovaitakena naaka, tema iri etataikaro pairani tek-eramintha nontzime naaka.’

³¹ Te niyovetari naaka. Aña iro nopokantakari noviinkaantante, onkantya iriyotantyaariri Israel-mirinkaite.”

³² Jiroka ikantanake eejatzi Juan: “Noñaataikeri Tasorentsinkantsi ikenapaake jenoki ikempitakari shiro. Jookantapaakari.

³³ Tera niyovetari naaka. Iro kantacha irika otyaantakenari noviinkaantante, ikantakena: ‘Aririka piñaake intzime iroshaavi-inkatashitakeri Tasorentsinkantsi irookantapaakyaari iitoki, iriitakera kempitakaantyaarone iroviinkantantyaarimi Tasorentsinkantsi.’

³⁴ Naakajaantake ñakeri, iro noñaaventakotantariri tema Itomi Pava jinatzi.”

Etanakarori jiyotaanetari Jesús

³⁵ Okanta okitaitamanai ari isaiki Juan itsipatakari apite iriyotaane.

³⁶ Ikanta jiñaavairi Jesús ikenapai, ikantzi Juan: “Jirinta iroishate Pava.”

³⁷ Ikemavakera apiteka iriyotaane Juan, joyaatanakeri Jesús.

³⁸ Ari ipithokanaka Jesús, jiñaatziiri joyaataiyakeri, ari ikantzi: “¿Tsikama piyaateka?” Ikantaiyini irirori: “Rabí (Iro ikantayeetziro ‘Iyotaanerí’), ¿tsika pinampitaroka?”

³⁹ Ikantzi Jesús: “Pimpoke piñeero.” Ikanta joyaataiyakeri, jiñaakero tsika jinampitaro. Ari jimayimotapaintziri tema aritake sheetyaake.*

⁴⁰ Irika kemakeriri Juan, oyaatanakeriri Jesús, iriitake Andrés irirentzi Simón Pedro.

⁴¹ Ikanta Andrés, apatziro jiyaatashitanakeri irirentzi, irika Simón, ikan-tapaakeri: “Noñaataikeri Mesías (iro ikantaitziri eejatzi, ‘Cristo.’)”

* **1:39** Kantakotachari jaka “sheetyaake,” irootake oshiyarori ikantaitziri pairani “joveraaka ooryaatsiri 10.”

⁴² Ipoña Andrés jaanakeri Simón isaikira Jesús. Ikanta Jesús jiñaavakeri irirentzi Andrés, ikantavakeri: “Eeroka Simón, itomi Jonás. Iroñaaka pim-paitaiya ‘Cefas.’” (Iro ikantaitziri eejatzi, Pedro.)†

Ikaimaitakeri Felipe ipoña Natanael

⁴³ Okanta okitaitamanai, jatake Jesús Galilea-ki. Ari jiñaakeriri Felipe, ikantapaakeri: “Poyaatena.”

⁴⁴ Irika Felipe, Betsaida-satzi jinatzi, irojatzi inampi Andrés eejatzi Pedro.

⁴⁵ Ikanta Felipe, jiyaatashitanakeri Natanael, ikantapaakeri: “Noñaataakeri josankinatakotakeri Moisés-ni janta Ikantakaantaitaneki, itzimi josanki-natakotzitakari eejatzi kamantantaneriite. Iriitake itomi José, Nazaret-satzi.”

⁴⁶ Ari ikantzi Natanael: “¿Tzimatsima kameethashireri janta Nazaret-ki?” Ikantzi Felipe: “Pimpoke, piñeeri.”

⁴⁷ Ikanta Jesús jiñaavakeri ipokake Natanael, ikantanake: “Kaakitataike irika Israel-mirinkajanori, tera inthaiyanetya.”

⁴⁸ Ari ikantzi Natanael: “¿Tsikama janta piñaanaka piyotantanari?” Ikantzi Jesús: “Noñaakemitya tekeramintha inkaimemi Felipe pisaiki pankirentsi-tapeshiki.”‡

⁴⁹ Ikantanake Natanael: “Rabí, ¡Eerokatake Itomi Pava, eerokatake Ivinkatharite Israel-mirinkaite!”

⁵⁰ Ikantzi Jesús: “Iro pikempisantantamatsitanakari nokantakemi ‘noñaakemi pisaiki pankirentsitapeshiki.’ Iro kantacha, arimaitaka piñaake pashine anayerone iroka.”

⁵¹ Eekero ikantanakitzi Jesús: “Ari piñaakero ashitaryeeya inkite. Ari impipiyataiyeni maninkariite iraniiryaashiteri Itomi Atziri.”§

2

Aavakaantsi Caná-ki

¹ Okanta mavatapaintsiri kitaite ari jaavakaitakari nampitsiki paitachari Caná, saikatsiri Galilea-ki. Ari osaikakeri eejatzi iriniro Jesús janta.

² Ari ikaimakaantaitakeri eejatzi Jesús itsipatanakari iriyotaanepayeeni.

³ Ikanta joimoshirenkaiyani, thaatapaaka jimiretaiyarini. Ipoña iriniro Jesús, okantakeri otomi: “Thaatapaaka imire.”*

⁴ Ikantzi irirori: “Tsinané, ¿Opaitama pikantantanari naaka? Aña teker a monkarapaitetyaata noñaakantantya.”

⁵ Okantanakeri iroori ikaratzi pakotantatsiri: “Panterora onkarate inkantemiri notomi.”

⁶ Ari othointaka janta 6 kovitzi mapinatatsiri, iro jovantapiintari judío-payeeni jiña a ikivayetantari inkitevathatantyaari. Iroka kovitzi, tzimayetatzi antetachari 50 litro jiña, pashine 60 litro.†

⁷ Ikantanakeri Jesús ikaratzi pakotantatsiri: “Pijaikite jiña maaroni kovitzi.” Ijaikiperoyetakero kovitzi.

⁸ Ipoña ikantzi Jesús: “Pinkitanake iroñaaka kapicheeni, paanakeneri amenakaantzirori oimoshirenkaantsi.” Ari ikantaiyakero.

† **1:42** Ikantaitziri “Cefas” iñaaneke arameo, irootake “Mapi.” ‡ **1:48** Paitachari jaka “pankirentsi-tapeshi,” irootake ikantayeetziri “higuera.” § **1:51** Oshiyakaaventachari jaka “ashitaryeeya inkite,” tema aritake onkantake iriñaayeetairi inkiteveri, kaari kantavetachari iriñeetapiintaiteri. * **2:3** Kantakotachari jaka jimiretairi, irootake “vino.” † **2:6** Kantakotachari jaka 50 litro pashine 60 litro jiña, irojatzi oshiyarori ikantaitziri pairani 2 cántaro pashine 3 cántaro.

⁹ Ikanta irika amenakaantzirori oimoshirenkaantsi ikemaantavakaro kapicheeni jimireetari otzimi peyanainchari ojiñaaveta, te iriyote tsika okenakotapaake irooperori jimireetari. Intaani jiyotaiyini pakotantat-siri, tema iriyyetake jaikitakerori jiña. Ipoña irika amenakaantzirori oimoshirenkaantsi, ikaimakeri aavakaachari,

¹⁰ ikantziri: “Iro jameyetari atzirite jetapiintaro ipakotantziro irooperori jimireetari, aririka inkematiitaiyakaani oimoshirenkachari, ari impakotantayeetero jentaakyaari. Irooma eeroka povapithaantakaro irooperori jimireetari irojatzji iroñaaka.”

¹¹ Iroka jantakeri Jesús nampitsiki Caná saikatsiri Galilea-ki, iro etanakarori itasonkaventantzi ari joñaakantzirori ishintsinka. Ari ikempisantaperotanakeri iriyotaanepayeeni.

¹² Ikanta okaratapaake iroka, jatanake Capernaum, itsipatanakaro iriniro, irirentzipayeeni, eejatzji iriyotaanepayeeni. Te osamani isaikapainte janta.

Jomishitoviri Jesús pimantayetsiri tasorentsipankoki
(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ Okarikitzimatai joimoshirenkapiintantarori judío-payeeni Anankoryaantsi. Jatake Jesús Jerusalén-ki.

¹⁴ Jiñaapaakeri tasorentsipankoki iyomparitariri ipirapayeeni, ipoña ishironepayeeni. Ari isaikayetakeri eejatzji iyomparitariri kireeki. §

¹⁵ Ikanta jiñaapaakeri, jampithatake Jesús ipasamento, jomishitovakeri maaroni iyomparitachari tasorentsipankoki, ari itsipataakeri ipirapayeeni. Josokitakeri iireekite ikaratzi iyomparitariri kireeki, jotatsinkitakeri isaikamentopayeeni.

¹⁶ Ikantakeri Jesús iyomparitariri ishirone: “¡Paanairi pipira! ¡Te arite pinkempitakaantero ipanko Ashitanari iyomparentsipanko!”

¹⁷ Ari ikinkithashiretanakero iriyotaane okaratzi josankinayeetakeri, kantatsiri:

Iniroite nonkisakotyaaro pipanko.

¹⁸ Ikanta judío-payeeni ikantanakeri Jesús: “Intsityaa poñaakena iroñaaka pintasonkaventante onkantya noñaantyaamiri omapero otzimi pishintsinka pimatantakarori iroka.”

¹⁹ Ikantzji Jesús: “Pimporokero iroka tasorentsipanko, ari avisavetakya mava kitaite, ari nontzinagairo eejatzji.”

²⁰ Ikantaiyini judío-payeeni: “Aña okaratzi 46 osarentsi jantavaitaitzi jovet-sikayeetantakarori iroka tasorentsipanko, ¿impoña pintzinagairoya eeroka onkarate mava kitaite?”

²¹ Iroka “tasorentsipanko” jiñaaventakeri Jesús, iro ikantakotzi ivatha irirori.

²² Ikanta itzinagaaranki Jesús, ikinkithashiretanairo iriyotaaneete iroka otzimi jiñaaventzitariki. Irootake ikempisantaperotantanakarori Osankinajarentsi, eejatzji okaratzi ikantayetakeri Jesús.

Maaroi teni jiyoshiretzi Jesús

²³ Eeniroira isaiki Jesús Jerusalén-ki joimoshirenkaitziro Anankoryaantsi, osheki kempisantanakeriri jiñaayetakeri itasonkaventantake.

²⁴ Iro kantacha Jesús, te iraventaashiretyaari irikaite, tema jiyoshiretziri maaroi teni.

§ 2:14 Kantakotachari jaka ipirapayeeni iriitake buey ipoña oisha. § 2:14 Ikaratzji pokayetsiri Jerusalén-ki, jamayetzji iireekite ipoñaakayetari inampiiteki irirori. Iro okovantari iriyomparityaari iireekiteki Jerusalén-ki, onkantya iramanantantyaari piratsipayeeni impometeneriri Pava.

²⁵ Te onkovajaantya Jesús inkamantayeeteri tsika ikantashireyeta atzirite, aña jiyoshiretazyiri irirori.

3

Jesús ipoña Nicodemo

¹ Tzimatsi aparoni Fariseo ipaita Nicodemo, iriiperori Judío jinatzi.

² Ikanta irika jatake tsireni iriñeeri Jesús. Ikantapaakeri: “Rabí, niyotaiyini iri Pava otyaantakemi piyotaaayetena, tema tekatsi kanterone iranero okaratzi poñaakantakeri eeroka, eerorika itsipashiretari Pava.”

³ Ari jakanake Jesús, ikantziri: “Intsityaa pinkempisantavakena. Itzimirika kaari apiitairone intzimai, eerora jiñeero impinkathariventantai Pava. Omaperora.”

⁴ Ikantzi Nicodemo: “¿Kantatsima irapiitairo intzimai aparoni shirampari antarikitaintsiri? ¿Arima onkantake inkyagai eejatzi othomonteki iriniro, inkene irapiitairo intzimai?”

⁵ Ari jakanake Jesús, ikantziri: “Itzimirika kaari tzimaatantaiyaarone jiñaa, kaaririka intzimashiretakaayete Tasorentsinkantsi, eerora jiñeero tsika ipinkathariventantai Pava.*

⁶ Ikaratzi jovaiyantayetziri atzirite, atziri jinatzi. Iriima ikaratzi tzimantairi Tasorentsinkantsi, tasorentsishire ikantanaa.

⁷ Eero okompitzimotami nokantakemi: ‘Ontzimatyepapiiyetairo pintzi-mayetai.’

⁸ Okempitara tampyeenka otasonkantapiintzi tsika okovakaaro. Pikemavetaro oyameninka, temaita piyote tsikarika okenapaake, tsikarika iyaatziro. Ari ikempiyetari eejatzi ikaratzi intzimashiretakaayetairo Tasorentsinkantsi.”

⁹ Japiitanakero Nicodemo josampitziri: “¿Tsikama okantakotaka iroka?”

¹⁰ Ikantzi Jesús: “¿Eeroka, iyotaapiintziriri Israel-mirinkaite, tema piyote tsika okantakota iroka?”

¹¹ Noñaaventaiyimiro okaratzi niyotakoyetziri. Noñaaventaiyimiro okaratzi nokitapiintajaantari. Iro kantamaitacha te pinkempisantaiyeni eerokaite nokantayetzimiri. Omaperora.

¹² Tera pinkempisantena noñaaventzimiro osavisato, iro ovatsipero eero pikempisantana aririka noñaaventemiro inkitesato.

¹³ Tekatsira aparoni jataintsine inkiteki, intaani itzimi aparoni poñeenchari inkiteki. Iriira añaaventzi, Itomi Atziri.†

¹⁴ Tema pairani Moisés-ni jovatzikakotakeri maranke tsika te inampiitaro, ari inkempitayeeteri eejatzi Itomi Atziri, ontzimatyepi irovatzikakoyeeteri irirori,

¹⁵ onantyaari inkañaaneyetai inkarate kempisantairine.”

Jetakotaari Pava maaroite osavisatzi

¹⁶ “Tema jetakoperokitaari Pava osavisatzi, ishinetakeri irapintzite Itomi inkamimentero, iro eero ikaamaneyetantaa inkarate kempisantairine, aña inkañaaneyetai.

* **3:5** Okaratzi ñaaventakotachari jaka “intzimaatantaiyaaro jiñaa,” tzimatsi oshiyakaaventayetchari:

(1) Tzimatsi kantatsiri iri ñaaventakotacha ikaratzi oviinkaatanachari jovashaantanaaro kaariperori. (2) Tzimatsi kantatsiri iro ñaaventakotacha itzimaare eenchaaniki. (3) Tzimatsi kantayetsiri iri ñaaventakotacha Tasorentsinkantsi, tema añaakotapiintakeri Tasorentsinkantsi joshiyakaaventayetziri jiñaa. † **3:13** Tzimatsi osankinarensi kantatsiri Itomi Atziri saikatsiri inkiteki.

¹⁷ Tema Pava te iro irotyaantantyaariri Itomi jaka kipatsiki iriyakoven-tayetairi osavisatzi, aña irovavisaakoshireyetaatyeeri.

¹⁸ Ikaratzi kempisantairine Itomi Pava, eero jiyakoventayeetziri. Iriima itzimi kaari kempisantayetaatsine, aritakera iriyakoventayeetairi, okanta-kaantziro te inkempisantairi irapintzite Itomi Pava.

¹⁹ Maaroni kaari kempisantatsine, aritakera iriyakoventayeetakeri, tema jantapiintatziro kaariperori. Tema jareevetapaintaranki kipatsiki ipaiy-eetziri 'Kitainkari,' iro ikovaperotajaantanake tsirenikiri, jimanintavakeri 'Kitainkari.'

²⁰ Maaroni antayetzirori kaariperori ikisaneentatziiri ipaiyeetziri 'Kitainkari.' Ikoimentavaita onkantya eero jiyotakoyetantaro jantayetzirori kaariperori.

²¹ Iriima itzimi matapiintanairori kyaaryoori, javentaatziitari 'Kitainkari,' onkantya iriñeentyaariri jantavaiventapiintanaatziiri Pava."

Iraapatziyaminthare iimentaitari

²² Ikanta okaratapaake iroka, jatanai Jesús Judea-ki itsipatayetanaari iriyotaane, ari ikaratakeri joviinkaantantzi.

²³ Matzitacha eejatz Juan joviinkaantantzi irirori Enón-ki, tsika okarikita-pai Salim, tema janta ari otzimaperotziri jiña. Ikaratzi jatayetaintsiri janta, joviinkaayeetavakeri.

²⁴ Tema tekera irakaantayeeteriita Juan irashitakoiteri.

²⁵ Ikanta tsika ikaratzi iriyotaane Juan jiñaanaminthatake aparoni Judío tsika onkantya inkitevathayeetantyaari.

²⁶ Ipoña jiyataiyakeni isaiki Juan, ikantapaakeri: "Rabí, irintaranki tsi-patakamiri intatsikero jiña Jordán, tsika itzimi piñaaventakotakenari, joviinkaantantzi iroñaaka irirori, osheki atziriite pokashitziriri."

²⁷ Ari jakanake Juan, ikantzi: "Tsikara ikanta piñaakeri irika, tera om-poñaashivaitya, aña iri Pava iriiperotakaakeri.

²⁸ Eerokayetake kemajaantakena nokantakeranki: 'Te naaka Cristo, aña intaani jotyaaantaitakena neevatapaakeri irirori noñaaventakoteri.'

²⁹ Thame noshiyakaaventemiro: aparoni aavakaantsiki, iri aapiintziro tsinane itzimi iimentaitari. Iriima itsipaminthare, eero jiñaaperovaita irirori, intaani inkimoshiretanake inkemakeririka iñaavaitanake jimetsi. Ari nokempitzitakari naaka iroñaaka, te niriiperovaita, iro kantamaitacha, antaro nokimoshiretake.

³⁰ Eekerora iriyaataty iririiperote irika, irooma naaka ari nompairani-ityaakoteri."

Itzimi poñeenchari jenoki

³¹ "Itzimi poñeenchari jenoki janayiri maaroiteni. Iriima nampitarori kipatsiki, osavisatzi jinatzi, jiñaaventashitapiintaro osavisato. Iriima poñeenchari inkiteki janayiri maaroiteni,

³² jiñaaventakotziro okaratzi jiñiiri, okaratzi ikemiri. Iro kantamaitacha eero ikempisantaitziro okaratzi jiñaaventziri.

³³ Iro kantacha inkarate kempisantanairine, ari irimatanakya irirori iñaaventanakeri Pava kyaaryoori jinatzi.

³⁴ Itzimi jotyaaantakeri Pava, iñaane Pava jiñaaventzi. Tema Pava jothotyiro inampishiretakaantantaro Itasorenka.

³⁵ Irika Ashitairi jetakotari Itomi, ipinkathariventakaakeri maaroiteni tzimayetatsiri.

³⁶ Itzimirika kempisantairine Itomi, ari inkañaanete. Iriima kaari kempisantairine Itomi, eero ikañaanetai irirori, intaani irapeshitaiyaaro irovasankitagairi Pava.”

4

Jesús ipoña Samaria-sato

¹ Ikanta Fariseo-payeeni ikemaiyake, ikantaitzi: “Tzimake osheki iriyotaane Jesús, joviinkaatake osheki atziriite, janaanakeri Juan.” Jiyotake irirori Jesús okaratzi ikemaiyakerini Fariseo.

² (Kaarimacheeni Jesús oviinkaatanatsine, aña iriyotaaneete inatzi.)

³ Irootake Jesús ishitovantanakari Judea-ki, ipiyaaro Galilea-ki.

⁴ Ari eentathakitzi inkenanairo iipatsiteki Samaria-satzi.

⁵ Irojatzí jareetantakari aparoni nampitsi saikatsiri Samaria-ki opaita Sicar, iro tsipanampitarori iipatsite pairani Jacob-ni ipanairiri itomi, José.

⁶ Ari osaikiri jiña*a* iiyakotane Jacob-ni. Tema jimakokitakera Jesús jani-itake, isaikimotapaakero jiña*a*, joveraaka ooryaa tampatzika.*

⁷ Ari opokake aparoni Samaria-sato onkaye jiña*a*. Ikantziro Jesús: “Pimpena jiña*a* niravake.”

⁸ Tema jiyaataiyatziini iriyotaane nampitsiki iramanante ovaritentsi.

⁹ Maaroni Judío-peroriite te jaapatziyari kameethaini Samaria-satziite. Ari akanakeri tsinane okantanakeri: “¿Tsiika pinkenakairoka eeroka, Judío pinatzi, ipoña pikampitana naaka Samaria-sato nompemi jiña*a*?”

¹⁰ Ari jakanakero Jesús, ikantziro: “Arimi piyote opaita ipantziri Pava, ari piyoterimi kampsitakemiri jiña*a*, eerokara kampitenanemi naaka. Aritake nompakemiro jiña*a* añaakaantatsiri.”

¹¹ Okantanake tsinane: “Pinkathari, tekachaajatake pinkitanyaaari jiña*a*, inthomoi okantaka omoro, ¿tsikatya payeroka pimpenari jiña*a* añaakaantatsiri?”

¹² Iri acharineete Jacob-ni panairori pairani iroka jiña*a*, irootake jimireta-jaantakari irirori, irojatzí jimireyetaka itomipayeeni, jimireyetakaro eejatzí ipiraite. ¿Panayirima eeroka?”

¹³ Jakanakero Jesús, ikantanakero: “Maaroni miretarori iroka jiña*a*, eero opeya imiretzi.

¹⁴ Iriima itzimi miretakyaarone jiña*a* nomperiri naaka, eerora jimirenetai. Tema jiñaatatsiri nopantziri naaka ari oshitovaashiretantaiyaari onkempivaityaaro oshitovaatanatateyeyarimi jiña*a* añaakaantatsiri.”

¹⁵ Okantzi tsinane: “Pinkathari, pimpenaro naaka iroka jiñaatatsiri, eero napiitantaaro nomiretai, eero nopipiyavaitanta jaka nonkaye jiña*a*.”

¹⁶ Ari ikantziro Jesús: “Piyaate, pinkaimeri piime, impoña pimpiyake jaka.”

¹⁷ Okantzi tsinane: “Tekatsi noime.” Ikantziro Jesús: “Kameetha pikantake, te intzime piime,

¹⁸ tema tzimavetaka pairani ikaratzi 5 piime. Iriima itzimi pitsipitari iroñaaka, kaarira piime. Omaperora okaratzi pikantake.”

¹⁹ Okemavakera ikantakero, okantanake tsinane: “Pinkathari, niyotanakemi naaka kamantantaneri pinatzi.

* 4:6 Ikantayetziri jaka “ooryaa tampatzika,” irojatzí ikantaitziri pairani joveraaka ooryaa 6.

²⁰ Pairani nocharineete Samaria-satziite jiñaapinkathatapiintakeri Pava jaka, otzishikira. Iro kantamaitacha eerokaite Judío-perori pikantaiyini janta Jerusalén-ki, ari añaapinkathatapiintairiri.”

²¹ Ikantanakero Jesús: “PINKEMPISANTAVAKE tsinane, irootaintsira piñaapinkathayetairi eerokaite Ashitairi, eero okovajaanta pimpoke jaka otzishiki, eero okovajaanta piyaate eejatzí Jerusalén-ki.

²² Omaperovetatya, te piyotaiyerini eerokaite ipaita piñaapinkathatapiintziri. Irooma naakaite niyotziri itzimi noñaapinkathatzi. Tema irika intzime ovavisaakotantatsine, judío irinatye.

²³ Iro kantacha, irootzimataintsí. Iriitake iroñaakara ñaapinkathatajaantziriri Ashitairi itzimi ñaapinkathashiretataitziriri. Tema iriiyetake ikoviri Ashitairi ñaapinkathayetairine.

²⁴ Pava iriijatzí Tasorentsinkantsí, kaari koñaatatsine. Inkarate ñaapinkathayetairine, ontzimatyé iñaapinkathashiretairi, te onkovajaantaiya irantayetairo koñaayetsirí.”

²⁵ Okantzi tsinane: “Niyotzi naaka, ari impokakeri Mesías, ipaiyeetziri Cristo. Aririka irareetakya irirori, ari inkamantapaakairo maaroni tsika okantakota.”

²⁶ Ikantzi Jesús: “Naakatake, itzimi ñaanatajaantakemi.”

²⁷ Ari jareetaiyapaani iriyotaane. Ipampoyaaminthatapaakeri jiñaapaakeri ikinkithavaitakairo tsinane. Iro kantamaitacha tekatsi osampitapaakerine opaita okoviri tsinane, tsikarika opaita ikinkithavaitakairori.

²⁸ Ari ookanakero tsinane oyovitenaki, jatake nampitsiki, okantapaakeri atziriite:

²⁹ “Pimpokaiyeni piñeeri aparoni shirampari itzimi iyotakenarori maaroni nantayetakeri pairani. ¿Kaarima ikantaka Cristo?”

³⁰ Ikanta ishitovaiyanakeni atziriite nampitsiki, pokaiyanakeni isaikakera Jesús.

³¹ Ari ipankiventaiyarini iriyotaane, ikantziri: “¡Rabí, poya!”

³² Ikantzi Jesús: “Tzimatsi opaita novari naaka, te piñeeyeroni eeroka.”

³³ Ari josampitavakaayetanaka iriyotaane: “¿Tzimatsima ipaita amakeneriri irovarite?”

³⁴ Iro kantacha Jesús, ikantanake: “Iro nokempitakaantari novarite naaka nantero ikoviri itzimi otyaantakenari, ontzimatyé nonthonkero eejatzí antavarentsi ipakenari.

³⁵ Jiroka pikantapiintaiyini eeroka: ‘Kapatapaaka 4 kashiri osampatantyaari pankirentsi.’ Iro kantacha naaka nonkantemi pamene pankirentsimashiki, aritake sampainkatake ontzimatyé aavatyá.

³⁶ Inkarate antavaitatsine iravatero pankirentsi ari impinayeetairi. Okaratzi pankirentsi iravayeetairi iriiyetakera oshiyakaaventacha inkarate kañaanetatsineri. Iroora inkimoshiretantaiyaari itzimi pankitakerori intsipataiyaari itzimi aavatairori.

³⁷ Tema omaperotatya iroka joshiyakaaventaitakeri, ikantaitzi: ‘Tzimatsi aparoni itzimi pankitakerori, tzimatsi pashine intzime aavatairone.’

³⁸ Notyaantakemi naaka piyaate eerokaite paavayetairo kaari pipomentsiventa pantavaiventana. Tema tzimayetsi pashine pankiventakarori jantavaiventakero. Eerokayetake anintagaarori irantavaitane irikaite.”

³⁹ Tema osheki Samaria-satzi saikatsiri nampitsiki kempisantavakeriri Jesús okantakaantziro tsinane okantantapaake: “Jiyotakenarori maaroni nantayetakeri pairani.”

40 Ikanta Samaria-satziite, jareetaiyapaakani ipankinatapaakari Jesús isaikimotanakeri inampiki. Ari jimatakeró Jesús, apite kitaite isaikanake,

41 osheki pashine kempisantantantsi ikemajaantakerira iriroriite okaratzi ikantayetziri Jesús.

42 Ari ikantayeevanakero tsinane: “Kempisantayetaana naaka iroñaaka, tera iro intaani nonkempisantantaiyaari okaratzi pikamantapaakena, aña naaka kemajaantairi okaratzi ikantayetziri. Niyotaiyeerini eejatzi omaper-atya iriitake ovavisaakoshiretantaatsine jaka kipatsiki, iriitake Cristo.”

Jovashinchagairi Jesús itomi aparoni jevari

43 Ikanta omonkarataka apite kitaite isaikapaake Jesús Samaria-ki, avisanake iriyaatero Galilea-ki.

44 Tema iri Jesús kantajaantantsi: “Aparoni kamantantneri te iriñaapinkathayeeteri inampijanoriki.”

45 Ikanta jareetaa Galilea-ki, osheki jaakameethayeetavairi janta, tema ari ikaratake jiyaataiyake Jerusalén joimoshirenkiro Anankoryaantsi, jiñaakero maaroni jantayetakeri Jesús janta.

46 Ari jareetaari Jesús janta Caná-ki saikatsiri Galilea-ki, tsika ipeyakero jiñaa okempivaitanakaro jimireetari. Tzimatsi janta aparoni iriiperori jevari, mantsiyataintsiri itomi janta Capernaum-ki.

47 Ikanta irika jevari ikemakotakeri Jesús ari jareeta Galilea-ki ipoñagaaro Judea-ki, jiyaatashitanakeri iriñeeri. Ipankinatapaakari, iriyaate ipankoki, irovashinchagairi itomi, irootaintsi inkamake.

48 Ari ikantanake Jesús: “¿Opaitama kaari pikempisantantana eeroakaite? Pikovajaantziya noñaakemiroti kaari piñaapiintzi pairani, pikovajaantzi notasonkaventantavake.”

49 Iro kantacha jevari ikantanakeri: “Pinkathari, thameeta iroñaaka, tekera ikamanakeeta notomi.”

50 Ipoña ikantzi Jesús: “Pimpiye pipankoki. Eshitakotai pitomi.” Ikempisantanake shirampari okaratzi ikantakeriri Jesús, piyanaka.

51 Ipiyaminthaita ipankoki, jomonthaakari iromperataneete, ikantavairi: “¡Eshitakotai pitomi!”

52 Josampitanakeri irirori tsika joveraa ooryaa jamataakoneentantanaari itomi, ikantaiyini iromperatane: “Chapinki, itainkanakera ooryaatsiri, ari avisanakeri ikatsirinkavaitzi.”†

53 Ari ikinkishiretanakero ashitariri aritake joveraakari ooryaatsiri chapinki ikantakeri Jesús: “Eshitakotai pitomi.” Iroora ikempisantantana- nakeri irirori, ari okempitanakari eejatzi maaroni isheninkamirinkaite irirori ikempisantanakeri Jesús.

54 Irootakera apitetaintsiri joñaakantziro Jesús itasonkaventantzi jareetaara Galilea-ki ipoñagaaro Judea-ki.

5

Kisoporokiri Betesda-satzi

1 Okanta okarayetapaake iroka, joimoshirenkaiyaani Judío Jerusalén-ki. Ari jiyaatzitakeri eejatzi Jesús.

2 Janta Jerusalén-ki, ari osaikiri jovaankanaayeeztziro jiñaa ipaitayeeztziri iñaaneke hebreo “Betesda.” Tzimatsi okaratzi 5 opankoshetaaniki. Ari otsipanampitaro osaiki ashitakorontsi ipaitayeeztziri “Oisha.”

† 4:52 Kantakotachari jaka “itainkanake ooryaa,” irootake ikantayeeztziri pairani “hora 7.”

³ Ari ipiyotakari osheki mantsiyari, mavityaakiri, kisoporokiri, ethorivai-tatsiri jonoryaayetaka kipatsiki joyaaventaro oshevaate jiña.

⁴ Tema ikantayeetzi: Inatzi ipokapiintzi maninkariite ishevaatakaero jiña, intzimerika etanakyarone impiinkaantakyaaro jiña oshevaatara, aritake یرهshitakotanai jimantsiyavaitzi.

⁵ Tzimatsi janta mantsiyarimashiki aparoni tzimakotaintsiri 38 osarentsi imantsiyavaitake.

⁶ Ikanta Jesús jiñaapaakeri jonoryaaka, jiyotapaake osamani okantaka jimantsiyavaitake irika, josampitapaakeri, ikantziri: “¿Pikovima peshitakotai?”

⁷ Ari jakanake mantsiyari: “Pinkathari, te intzime impaitya oviinkenari aririka oshevaapaitetya jiña. Tema nokovavetapiintara nompiinkaateminaaka, aritake janaakotakena pashine ipiinkaatake irirori.”

⁸ Ari ikantzi Jesús: “Pintzinaye, paanaero ponoryaamento, piyaatai.”

⁹ Apathakero jeshitakotanai irika, jaanaero ironoryaamento, aniitanai. Iro kantacha, tema kitaite jimakoryaantaitari onatzi,

¹⁰ ikantakeri judío-payeeni irika shirampari eshitakotaatsiri: “Kitaite jimakoryaantaitari onatzi iroñaaka, te oshinetaantsite paanaero ponoryaamento.”

¹¹ Jakanake irika shirampari, ikantzi: “Irinta itzimi ovashinchagaanari, ikantakena: ‘Paanaero ponoryaamento, piyaatai.’”

¹² Ari ikantaiyanakeni Judío: “¿Niinka kantakemiri: ‘Paanaero ponoryaamento, piyaatai?’”

¹³ Iro kantacha irika shirampari te iriyoteri niinka ovashinchagairiri, tema te iriñaavairi Jesús tsika ikenanake, ipiyotaiyakanira atzirriite janta.

¹⁴ Ipoña Jesús jiñagairi shirampari janta tasorentsipankoki, ari ikantziri: “Pinkeme, aritake eshitakotaimi iroñaaka, eerora papiitairo pantairo kaariperori, ari onkantya eero avishimotantami koveenkaperotatsiri.”

¹⁵ Ikanta irika shirampari jatanake, ikamantakeri judío-payeeni iriitakera Jesús itzimi ovashinchagairiri.

¹⁶ Iro opoñaantari ikovi judío-payeeni iroveri Jesús, tema jovashinchaantake kitaite jimakoryaantaitari.

¹⁷ Iro kantamaitacha, ikantanake Jesús: “Ari ikantaitatyaani jantavaitzi Ashitanari, ari nokempitzitari eejatzi naaka nantavaitzi.”

¹⁸ Irootakera, ikovaperotantanakari judío-payeeni iroveri Jesús, tema te intaani jantavaitantakaro kitaite jimakoryaantaitari, aña joshiyakotakari Pava, ikantakera Jesús iriitake Pava jiritajaantari irirori.

Ishintsinka Itomintari Pava

¹⁹ Ipoña Jesús jakanakeri, ikantzi: “Irika Itomitari Pava tekatsi iran-tashivaitya irirori ikovakaanekiini. Intaani jantziro okaratzi jiñaakotziriri Ashitariri. Maaroni okaratzi jantzi Ashitariri, irojatzi jantzi Itomi. Omapero.

²⁰ Tema jetakotari Ashitariri irika Itomitari, joñaakiri maaroni jantayetziri irirori. Eekero iroñaakatyeeeri tsikarika opaiyetari iniroitetatsiri, irootake pimampoyaminthataiyerine eerokaite.

²¹ Tema ikempitara Ashitariri jovañaayetziri kaminkari, ikañaanetakairi, ari ikempitari eejatzi Itomitari, irañaakaayeteri inkoveri irirori.

²² Tera iriyakoventantatsine Ashitariri, aña iri Itomi ishinetake iriyakoventantai,

23 ari onkantya maaroiteni iriñaapinkathayetantyaariri Itomi ikempitaayeetzirira Ashitariri. Itzimi kaari ñaapinkathatairine Itomitari, tera jiñaapinkathatztari Ashitariri, itzimi otyaantakeriri.

24 Itzimirika ovayempitatairone nokantayetziri, impoña inkempisananairi itzimi otyaantakenari, aritake inkañaaneshireyetai. Eero jovasankitaavaitaitziri, tema karatapaake ikaamanevaitzi, kañaane ikantayetaa. Omapero.

25 Irootzimataintsira omonkaratya, iroñaakatajaantake, inkemapaitetairo kamashireriite iñaane Itomi Pava. Inkarate kemavairone, aritake iriñaashireyetai. Omapero.

26 Tema ikempitara Ashitariri jañaakaantajaantzi, iro ishinetaakeriri eejatzi Itomi iriñaakaante irirori,

27 ishinetakeri eejatzi iriyakoventantai, tema iriitake Itomi Atziri.

28 Eero pipampoyaaminthatashitaro iroka. Tema irootzimataintsira omonkaratya inkemayetantaiyaarori kaminkariite iñaane,

29 ari impiintayetanake tsika ikitayetaka. Ikaratzi antayetakerori kameethari, ari inkañaaneyetai. Iriima ikaratzi antayetapiintakerori kaariperori, iriñaayevetaiya irovasankitaayeetairi.”

Ñayetajaantakeriri Cristo

30 “Tera nantashivaitaro naaka nokovashitari, iri Ashitanari shinetanarori namenakotemi. Okaratzi nokantakoventantziri tampatzika okantaka, tema te nantashivaityaaro nokovakaari naaka, aña iro ikoviri Ashitanari otyaantakenari.

31 Naakami kinkithatakovaitashitachane apaniro, tekatsira apantyaarone nokinkithatakovaivetaka.

32 Iro kantamaitacha tzimataitatsi pashine kinkithatakotanari, niyotzi irootake kyaaryooperotatsiri okaratzi ikinkithatakotakenari irirori.

33 Omaperovetatya iñaaventakena Juan potyaantantakariranki irosampitakteri. Tema okaratzi ikinkithatakotavakenari omaperotatya.

34 Iro kantacha tera iro noñaaventamatsite iroñaaka okaratzi ikinkithatakotanari aparoni atziri kempitakariri Juan. Aña iro noñaaventataitzi matzirori ovavisaakoshiretaimi.

35 Tema Juan ikempivetakari aparoni ootamentotsi itzimi kitainkapaaintsiri. Iro pikovapaaintziri eerokaite panintaavakyaaro ikempitari kitainkari.

36 Iro kantacha tzimatsi kinkithatakotanari naaka, anayiriri Juan. Okaratzi nantziri naaka, irootake ikantanari Ashitanari nantero, iroora oñaakantzirori iriira Ashitanari otyaantakenari.

37 Ari ikempitakariri Ashitanari, itzimi otyaantakenari, ikinkithatakotakena irirori, temaita pinkempisantero iñaane. Te piñaavorotaneteri.

38 Te onkyaantaajatyami iñaane, tema te pinkempisanteri irotyaantane.

39 Amatsinka pikantaveta piñaanatziro Osankinajanorentsi, tema ari poyaakoneantarori piñaayetairo pinkañaaneyetai. Iro kantamaitacha, aña naakavetaka okinkithatakotzi Osankinajanorentsi,

40 temaita pinkovayetaiyeni eeroka paventaayetyaana onkantya pinkañaanetantaiyaari.

41 Te nonkokovatashityaaro naaka intharomentavaityaana atziriite.

42 Aña niyotziyaiami tsika pikantaiyani eeroka, niyotzitami eejatzi te petakotari Pava.

43 Naakatake jovake Ashitanari nompoke nopairyagairo ivairo. Temaita paakameethataiyenani eerokaite. Irooma aririka impoke

pashine pairyaashivaitapaakyaarone ivairojanori irirori, iriia paakameethataiyerine.

⁴⁴ ¿Tsikama pinkene pinkempisantaiyeni, eerokara tharomentashivaitavakaacha, teya pinkokovatero iri tharomentaventaia Pavajanori?

⁴⁵ Eerora pikinkishirevaitashita naakara thavetakotemine Ashitanariki. Intzime thavetakotajaantaimine iriitake Moisés-ni, itzimi paventaapiintayetaari eerokaite.

⁴⁶ Tema arimi pinkempisantaantaakerimi Moisés-ni, aritakemi pinkempisantavakenami naaka, tema naakatake josankinatakotake Moisés-ni.

⁴⁷ Irooma te pinkempisantero okaratzi josankinatakeri, ¿tsikama pinkene pinkempisantero onkarate nonkantayetemiri naaka?"

6

Jovakaari Jesús 5,000 shirampari
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Ikanta okaratapaake iroka, montyaanaka Jesús intatsikero inkaare saikatsiri Galilea-ki, irojatzii ipaiyeetziri Tiberias.

² Osheki atziri oyaatakeriri, tema jiñaayetaktiiri itasonkaventantake jovashinchaayetaari mantsiyariite.

³ Ipoña itonkaanake Jesús otzishiki, ari isaikapaake itsipayetakari iriyotaane.

⁴ Irootake areetzimataiya kitaite Anankoryaantsi, aripaite joimoshirenkapiintari judío-payeeni.

⁵ Ikanta jamenapaake Jesús, jiñaatzi osheki atziri oyaatakeriri, ikantakeri Felipe: "¿Tsikama amananteka ovaritentsi ovakayaariri maaroni irika atziri?"

⁶ Aña josampitashitari Felipe iriñaantyaariri tsika inkante, tema jiyotajaan-take Jesús opaíta iranteri.

⁷ Ari jakanake Felipe, ikantanake: "Eerotya jantetaajata 200 denario amanantemi ovaritentsi, aña eepichokiini irovamatsitakya aparopayeeni irikaite."

⁸ Ipoña ikantanake Andrés, iriitake pashine iriyotaane, irirentzira Simón Pedro, ikantzi:

⁹ "Jirika jaka aparoni eentsi amaintsiri 5 tanta, apite shima. Iro kantacha, ¿arima irantetakyaari osheki atziri?"*

¹⁰ Ari ikantzi Jesús: "Pinkanteri maaroni isaikayete." Okataroshimashitatzii janta, ari isaikaiyakeni. Ikarataiyini 5,000 shirampariite.

¹¹ Ari jaakotanakero Jesús tanta, ipoña ikaratakero ipaasoonketakeri Pava, itsiparyeetakeneri ikaratzi saikamashitaintsiri. Ari ikempitaakeriri shima, ipayeetakeri maaroiteni kovatsiri.

¹² Ikanta ikemaiyapaakani maaroni, ikantairi Jesús iriyotaane: "Paayetairo opetoki okaratzi tzimakaantapaintsiri, eero apaavaitanta."

¹³ Jiyoyaayetairo iriyotaaneete, ijaikitai 12 kantziri opetoki tzimakaantapaintsiri karavetachari 5 tanta.

¹⁴ Irikaite atziri, jiñaakerora itasonkaventakero Jesús ovaritentsi, ikantaiyanakeni: "Omaperotaajatatya, iriitakera irika Kamantantaneri itzimi ishinetaitakeri impoke jaka kipatsiki."

¹⁵ Iro kantacha Jesús jiyotake ishintsiventaitatyeeeri irayeeetanakeri impinkathariventerii atziriite, eejatzii itonkaanai otzishiki, inkene isaikavaite apaniro.

* 6:9 Ikantaitzi jaka iroka tanta, iro jovetsikayeetake cebada.

Janiitantaro Jesús inkaare

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ Ikanta osheetyaanake, oirinkaiyaani inkaareki iriyotaane Jesús,
¹⁷ otetaiyapaani pitotsiki, montyaakotaiyaani iriyaatairo Capernaum-ki.
 Aritake tsireniperotanake, tekera impiyeeta irirori Jesús.

¹⁸ Ari otampyaatapaake, iniroite otamakaatanake inkaare.

¹⁹ Aritake santhatake jimontyaakotaiyani, jiñaatziiri Jesús ipokashitairi janiiantaaro inkaare. Antaro itharovaiyanakeni iriyotaane.†

²⁰ Ikantapai Jesús: “¡Naakatake, eero pitharovaiyini!”

²¹ Kimoshire ikantaiyani jotetavairi pitotsiki, tekera osamanite, aatako-taiyapaakeni ikovirora irareetya.

Osheki atziriite amemenatakeriri Jesús

²² Okanta okitaitamanai, irojatzi isaikaiyakeni atziriite intatsikero, jiy-otaiyakeni iro apinto pitotsi jimontyaantananaa iyotaariite, te inkaranairi Jesús.

²³ Ari areetakotantapaaka pashine pitotsi poñaayetachari Tiberias-ki, aataiyapaakeni tsika okarikitzi jovaiyakani tanta chapinki ipaasoonkeventakeri Avinkatharite.

²⁴ Ikanta jiñeeyake te isaike Jesús, eejatzi iriyotaaneete, otetaiyanakani atziriite pitotsiki, jatake Capernaum-ki inkokovatairi.

Ipaiyeetziri Jesús “ovaritensi añakaantaneri”

²⁵ Ikanta jareetaiyapaakani intatsikero, jiñaapairi Jesús, josampitapaakeri: “Rabí, ¿tsikapaitema pipokake eeroka jaka?”

²⁶ Ikantanakeri Jesús: “Irootakera pikokovatantanari eerokaite tema pike-maneentaiyakani chapinki povaiyakani, aña tera iro pikokovatantanari pikemathafanakero notasonkaventantake. Omapero.

²⁷ Te arite piñaashintsiventashivaitaro ovaritensi thonkanetachari, aña iro piñaashintsiventya ovaritensi enitatsiri, ontzime kañaanetakaimine. Iroora ovaritensi ipantziri Itomi Atziri, tema Pava, Ashitariri, iriitake jookotakeri.”

²⁸ Ipoña josampiitanakeri, ikantaitziri: “¿Tsikama nonkantayetyaaka noñaashintsiventantaiyaarori ikoviri Pava?”

²⁹ Jakanake Jesús: “Ikoviri Pava pantayetairi, ontzimatye pinkempisan-tairi irika itzimi jotyaantakeri.”

³⁰ Ipoña josampiitanakeri eejatzi: “¿Intsityaa pintasonkaventante onantyaari nonkempisantemi? ¿Opaitama pantayetakeri?”

³¹ Pairani acharineete jovayetakaro janta tsika te inampiitaro ipaiyeetziri ‘maná,’ irootake okantziri Osankinarentsi:

Pava pakeri iroyaaro ovaritensi paryeentsiri inkiteki.”‡

³² Jakanake Jesús, ikantzi: “Okaratzi ovaritentsiperotatsiri poñeenchari inkiteki, kaarira Moisés-ni panterone. Aña iri Ashitanari payetemirone. Omaperora.

³³ Tema irika ovaritensi ipantziri Pava, iriitakera poñeenchari inkiteki, iri kañaanetakayeetairine osavisatziite.”

³⁴ Ari ikantayeetanakeri: “Pinkatharí, pimpapiintenaro iroka ovaritensi.”

† 6:19 Kantakotachari jaka “santhatake jimontyaakotaiyani,” irojatzi ikantaitziri “5 terika 6 kilómetro,” ikantaitziri eejatzi pairani “25 terika 30 estadio.” ‡ 6:31 Jaka tsika oñaaventakota “ovaritensi,” irootake ikantayeetziri pairani “tanta.” Ari okempitari eejatzi, jiñaaventakoyeetzirora pairani tanta, iroora jiñaaventakoyeetzii maaroni ovaritensi. Iroovaitake akantapiintaiyini aakaite: “Poya kaniri,” tera intaani añaaventero kaniri, aña tzimataitatsi eejatzi vathatsi oyaari.

³⁵ Ikantzi Jesús: “Naakatakera ovaritentsi kañaanetakaanereri. Inkarate oshentashiretainaneri naaka, eero itashaavaitai. Inkarate kempisan-tainanane naaka, eero jimirevaitai.

³⁶ Tema aritake nokantaiyakemi, temaita pinkempisantaiyena okantave-taka piñaavetakana.

³⁷ Ikaratzi joshentashiretakaakanari Ashitanari, iriiyetakera oshentashireperotainane, eerora nomanintavakeri naaka.

³⁸ Tema te iro nompokantakyaari jaka nopoñaaka inkiteki nantayetero nokovashivaitari naaka, aña iro nantapiinte ikoviri Ashitanari, itzimi otyaantakenari.

³⁹ Jiroka ikoviri Ashitanari otyaantakenari, eero nopeyakaantaajatzi apa-roni ikaratzi joshentashiretakaayetaanari, aña ontzimatyte noviriintayetairi overaantapaakyaarone kitaite.

⁴⁰ Tema ikovi Ashitanari eejatzi, maaroni itzimi amenairine Itomi Pava, inkarate kempisantairine, aritake inkañaanetakaayetairi. Naakatajaantakera oviriintairine omonkaratapaakyaarika kitaite.”

⁴¹ Irootakera ipoñaantanakari judío-payeeni ikishimavaitanakeri Jesús, tema ikemakera ikantake: “Naakatake ovaritentsi poñeenchari inkiteki.”

⁴² Ari ikantavakaiyanakani: “¿Kaarima irika Jesús, itomi José? Niyotaiyirini naaka ashitariri. ¿Opaitama ikantantari: ‘Nopoñaatya inkiteki?’ ”

⁴³ Ikantanake Jesús: “Aritapaake pikishimavaitakena.

⁴⁴ Tekatsira oshentashirevaitashityaanane naaka, eerorika jamashire-tairi Ashitanari itzimi otyaantakenari. Naakatake oviriintajaantairine omonkaratapaakyaari kitaite.

⁴⁵ Irosankinareki kamantantanerite, ikantake:

Iriitajaantake Pava iyotagairine maaroiteni.

Maaroni itzimi kemairiri Ashitanari, itzimi iyotairiri irirori, joshentashire-taana naaka.

⁴⁶ Tera nonkantatyte tzimatsira ñaavorotakerine Ashitanari, aña apaniro jiñaavorotataitziri poñeenchari Pavaki.

⁴⁷ Itzimirika kempisantainane naaka, aritake inkañaanetai. Omapero.

⁴⁸ Naakatakera ovaritentsi añaakaanereri.

⁴⁹ Jovavetakaro picharineete ‘maná’ janta tsika te inampiitaro, kamayetzi-maitaka.

⁵⁰ Iriima oshiyakarori ovaritentsi noñaaventziri naaka ipoñaatya inkiteki. Intzimerika ovaiyaarine irika, eero ikaamanetai.

⁵¹ Naakatakera kañaaneri ovaritentsi poñeenchari inkiteki. Intzimerika ovakyaarone iroka ovaritentsi, ari inkañaanetai. Iroka ovaritentsi nopantziri naaka, novathajanora onatzi. Iriira noshinetakovolta osavisatziite inkañaaneyetantaiyaari.”

⁵² Ari ikantavakaiyani judío: “¿Tsikama inkenakairoka irika irovakaan-tairori ivatha?”

⁵³ Ikantanake Jesús: “Eerorika povaro eerokaite ivatha Itomi Atziri, eerorika piriri iriraane, eerora pikañaaneyetai. Omapero.

⁵⁴ Itzimirika ovakyaarone novatha, itzimi irakerone niraane, ari inkañaaneyetai. Naakatake oviriintajaantairine omonkaratapaakyaarika kitaite.

⁵⁵ Tema iroka novatha ovaritentsiperori onatzi, iroka niraane iro jimireperoitari.

⁵⁶ Intzimerika ovakyaarone novatha, intzime eejatzi irakerone niraane, itspashiretaatyaana naaka, eejatzi naaka notsipashiretaari irirori.

⁵⁷ Tema Ashitanari, itzimi otyaantakenari, kañaaneri jinatzi, iriitake añaakaanari naaka. Ari okempitari eejatzi, intzimerika ovaiyaanari naaka, iriitake nañaakaayetairi.

⁵⁸ Nokinkithatakotziirora ovaritentsi poñeenchari inkiteki. Iroka ovaritentsi te oshiyaro 'maná' otzimi jovayetakari pairani picharineete eeroka, okantavetaka jovayevetakaro, ikamayetake. Iriima inkarate ovakyaarine irika oshiyarori ovaritentsi, ari inkañaanetai."

⁵⁹ Irooyetakera jiyotaantakeri Jesús ipiyotaiyakani janta japatotapiintaita saikatsiri Capernaum-ki.

Iñaaventayeetziro kañaanetaantsi

⁶⁰ Ikanta ikemayeetakero iroka iyotaantsi, irikaite ikaratzi oyaatziriri Jesús, ikantaiyanakeni: "Iroka ikantayetakari Jesús pomerentsiitaka akantyaarori. ¿Ipaitema kempisantamatsiterine?"

⁶¹ Ikanta Jesús, jiyotake okaratzi ikishimavaitaiyiri, josampitanakeri: "¿Tema onimotemi iroka?"

⁶² ¿Opaitama avisatsine, aririka piñeeri Itomi Atziri irovajenokaiya tsika ipoñaaka pairani?"

⁶³ Okaratzi noñaaventakoyetakemiri, iroora kantakotacha okaratzi añaashiretakaantsiri, kaarira avathajanori noñaaventakote, tekatsi ompaiperotajaantya avatha. Aña iro noñaaventzi aventaaashirenkantsi kaari koñaanetatsi, kañaanetakaantsiri.

⁶⁴ Iro kantacha eenirotatsi tsika pikaratzi eerokaite kaari kempisantatsine." Tema jiyotzitataika Jesús itzimi kaari kempisantatsine, tsika itzimi pithokashityaarine.

⁶⁵ Eekero ikantanakitzi Jesús: "Iroora nokantzitantakamiri: 'tekatsira oshentashirevaitashityaanane naaka: eerorika ishineshiretaanari Ashitanari.'"

⁶⁶ Aripaitera, jiñeetake osheki piyapithatanakeri Jesús oyaavetapiintakariri.

⁶⁷ Ipoña Jesús josampitanakeri 12 iriyotaane: "¿Pikovima eejatzi eerokaite piyaatayetai?"

⁶⁸ Ari jakanake Simón Pedro: "Pinkathari, ¿Intzimekama niyaatashiteri? Aña eerokatake ñaaventajaantakerori kañaanetaantsi.

⁶⁹ Aritake nokempisantaiyakemi naakaite. Niyotaiyini eerokatake Cristo, Itomi Pava Kañaaneri."

⁷⁰ Jakanake Jesús, ikantziri: "¿Kaarima naaka iyoyaakemiri pikaratakera 12? Iro kantamaitacha, tzimatsi aparoni pikaratakera kamaari jinatzi."

⁷¹ Jiñaavaitakerora iroka Jesús, jiñaaventatziiri Judas, Itomi Simón Iscariote. Tema iriitake Judas pithokashityaarine, iriivetaka aparoni karatapiintakeriri 12 iriyotaane.

7

Irirentzipayeeni Jesús te inkempisantaiyerine

¹ Ikanta okaratapaake irokapayeeni, jareetantavaita Jesús janta Galilea-ki. Te inkove isaikanai Judea-ki, tema janta ikokovatatziiri judío-payeeni iroveri.

² Iro kantacha monkaratzimataa kitaite ikimoshireventapiintziro judío-payeeni ipaiyeetziri "pankoshetantsi."

³ Ithainkitanakari, irirentzi irirori okarikiini, ikantanakeri: "Eero pomanatziita jaka, piyaate Judea-ki iriñaantyaamiri janta piyotaaneete onkarate pantayeteri.

⁴ Tema ikaratzi kovatsiri irasagaamentaityaari, te jomanakaatziitaro jantayetziri. Pimatziroera eeroka pantayetziro opaiyetari, poñaakantero tsika ipiyotaiyani atziriite.”

⁵ Tetya inkempisantaajateri eejatzi irirentzipayeeni.

⁶ Ari ikantanake Jesús: “Aña tekerá omonkarapaitetyaata noñaakantantya naaka, irooma eerokaite aritzimovaitzimi maaroni kitaiteri.

⁷ Te inkisaneentemi eerokaite osavisatziite. Irooma naaka osheki ikisaneentana, tema koñaaro nokantziro naaka, okaratzi jantayetziri kaariperori onatzi.

⁸ Piyaataiyeni eeroka joimoshirenkaita, eero niyaatzita naaka, tema tekerá omonkarapaitetyaata noñaakantantya.”

⁹ Ikantakeri iroka, irojatzi isaikanake Galilea-ki.

Joimoshirenkiro Jesús ipaiyeetziri “pankoshetantsi”

¹⁰ Iro kantacha aritake jatayake irirentzipayeeni, jatanake eejatzi Jesús joimoshirenkaita te iroñaakantajaantya, aña iromananeikiini ikantaka.

¹¹ Ikokovatakeri judío-payeeni janta joimoshirenkaita, ikantaiyini: “¿Tsikama isaikaajatzika shirampari?”

¹² Osheki atziriite ñaaventakeriri Jesús. Tzimatsi kantayetziri: “Kameethari inatzi shirampari.” Tzimatsi pashine kantatsiri: “Te inkameethate, aña jamatavitakeri atziriite.”

¹³ Iro kantamaitacha, omanaantsikiini jiñaaventayetziri Jesús, tema itharovakaayetatyari judío-payeeni.

¹⁴ Okanta oniyankitake joimoshirenkaita, kyaapaake Jesús tasorentsi-pankoki, jiyotaantapai.

¹⁵ Pampoyaavaka ikantaiyanakani judío, ikantaiyini: “¿Tsikama jiyotane-tantari irika, te inkyaaperovetaajaty tsika jiyotaantayeetzi?”

¹⁶ Ari jakanake Jesús, ikantzi: “Okaratzi niyotaantziri tera naaka iyotashiyarone, aña iri iyotakaanaro otyaantakenari.

¹⁷ Inkarate kovaperotajaantanairone ikoviri Pava, ari iriyotairo iri Pava iyotakaanarori okaratzi niyotaantziri, tema te naaka iyotashivaityarone.

¹⁸ Tema ikaratzi iyotaantzirori jiyotashivaitari, ikokovatatzi iriñaapinkathayeetashityaari. Iriima itzimi kovakovatzirori iñaapinkathayeetairi otyaantakeriri, iriira ñavaaitzirori kyaaryoori. Tera intzipishirevainete irirori.

¹⁹ ¿Tema josankinavetakami pairani Moisés-ni Ikantakaantaitane? Iro kantacha, te pimonkaratayerone. ¿Opaitama pasaryaantanari naaka povená iroñaaka eeroka?”

²⁰ Ari ikantaiyanakeni atziriite: “¡Kamaari! ¿Ipaitama asaryaamiri irovemi?”

²¹ Ikantzi Jesús: “Maaroni eerokaite osheki pipampoyaakero piñaajatakana nantakeri kitaiteki jimakoryaantaitari.

²² Iro kantamaitacha, ikantakaantake Moisés-ni pintomeshitaanitapi-intante. (Okantavetaka kaari Moisés-ni poñaakaantayarone iroka, aña iri poñaakantanakoro avaisatziite tekeramintha intzime Moisés-ni.) Iro opoñaantari pitomeshitaanitapiintantzi eerokaite, okantavetaka kitaite jimakoryaantaitari.

²³ Piñaakero, pimonkaraantayarori eerokaite Ikantakaantane Moisés-ni pitomeshitaanitapiintantake kitaite jimakoryaantaitari. ¿Ipaitama pikisaneentantanari naaka novashinchagairi ivathaki maaroni aparoni atziri kitaite jimakoryaantaitari?

²⁴ Paamaventya ovapyimotashitamikari aririka piyakoventante. Aña tampatzikashirepero pinkantya pamenayetakotante.”

¿Iriitakema irika Cristo?

²⁵ Tzimayetatsi Jerusalén-satzi, osampitantanaintsiri, ikantzi: “¿Kaarima irika ikokovataitzi irovaiteri?”

²⁶ Jirinta isaikake, maaroni jiñeetziri ikinkithavaitzi. Tekatsitya akotashiterine. ¿Jiyotatzima jevariite omaperotatya Cristo jinatzí irika shirampari?

²⁷ Iro kantacha irika, ayotaiyirini tsika ipoñaaro. Irooma apaata aririka impokake maperotzirori ipaita Cristo, tekatsira iyotatsine tsika ipoñaaro.”

²⁸ Ikanta ikemake Jesús, isaikakera jiyotaantzi tasorentsipankoki, shincheenka ikantanake: “¿Arima, piyotaiyana eerokaite tsika nopoñaaro! Iro kantacha tera naaka nintakaashityaarone nompoke, aña iroyaantane nonatzi itzimi javentaaperoyeetari. Tsika itzimi kaari piyotaaajataiyini eerokaite.

²⁹ Niyotziri naaka tema ari nokaratziri, iriitake otyaantakenari.”

³⁰ Ari ikovavetanaka irakaantayeetanakerimi, iro kantacha tekatsi akotashiterine, tema tekerá omonkarapaiteta.

³¹ Osheki kempisantanakeriri Jesús, ikantaiyini: “Kaaririkami irika Cristo intzime pokatsine, eerotyaami itasonkaventantayetaajatzimi irika shirampari, ñaakero.”

Jotyaaantake Fariseo oirikerine Jesús

³² Ikanta Fariseo-payeeni ikemakero ikantayetakeri atziriite jiñaaventziri Jesús, jaapatziyanakari ijevare omperatasorentsitaari, jotyaaantake kempoy-aaventarori tasorentsipanko iroiririkakiteri.

³³ Ari ikantzi Jesús: “Kapichepaitetapaake nosaikimoyetanaimi eerokaite, impoña niyaatai isaikira otyaantakenari.

³⁴ Osheki pinkokovavetaiyaana eerokaite, iro kantacha eero piñagaana, tema eero pitsipatana tsika nosaikapai naaka.”

³⁵ Ari josampitavakaanaka judío-payeeni: “¿Tsikama iriyaamatsiteka irika eero añaantari? ¿Iriyaatayeema pashineki nampitsi joivaraayetaka asheninkapayeeni judío, inkene iriyotaayetairi kaari asheninkata?”

³⁶ ¿Opaitama ikantakotziri: ‘Pinkokovavetaiyaana, eeromaita piñagaana, tema eero pitsipatana tsika nosaikapai naaka?’ ”

Jiñaa kañaanetakaantatsiri

³⁷ Ovekaraantapaakarori kitaite ari joimoshirenkaperoyeetari. Arira ikatziyanakari Jesús, shintsiini ikanta jiñaavaitanake, ikantzi: “Itzimirika mireneentavaitatsineri, iroshentashiretaiyaana naaka, imirevaitaiya.

³⁸ Tema okantzi Osankinajanorentsi: Inkarate kempisantainane naaka, onkempivaityaaro oshiyaashiretantyaarimi jiñaa kañaanetakaantatsiri.”

³⁹ Iriira joshiyakaaventzi Jesús jaka inkarate kempisantairine ari inampishiretantaiyaari Tasorentsinkantsi. Okantavetaka tekeramintha irotyaantayeeteriita Tasorentsinkantsi, tema Jesús tekerata irovajenokashitaiyaaro irovaneenkaró.

Itzimporokanake atziriite

⁴⁰ Tzimayetatsi atziri kemakeriri Jesús ikantakeri, ikantaiyanake: “Omaperotatya irika shirampari kamantantaneri jinatzí.”

⁴¹ Tzimatsi pashine kantanaintsiri: “Cristo jinatzí irika.” Iro kantacha tzimatsi pashine kantatsiri: “Kaari, tema Cristo eero ipoñaaro Galilea-ki.

⁴² Tema okantzi Osankinajanorentsi: Icharine irinatye pinkathari David-ni intzime Cristo-tatsineri, impoñeeyaaro Belén-ki, inampikira pairani David-ni.”

43 Ari itzimporokanakeri atziriite iñaanatavakaamentanakarira Jesús.

44 Tzimayetatsi kovavetanainchari irakaanterimi, tekatsimaita akotashiterine.

Tera iriñeetaajate kempityaarine irika iñaavaitzi

45 Ikanta kempoyaaventarori tasorentsipanko jataiyeeni isaikira Fariseopayeeni itsipayetakari ijevare omperatasorentsitaari, ari josampitavairiri, ikantziri: “¿Opaitama kaari pamantakari?”

46 Ari ikantaiyini irirori: “¡Tera iriñeetaajate kempityaarine irika iñaavaitzi!”

47 Ikantaiyanake Fariseo: “¿Pimatzitakaroma eerokaite pishinetaka iratavavitemi?”

48 ¿Tzimatsima aparoni ajevarite kempisantakeriri irika shirampari? ¿Tzimatsima eejatzi naakaite Fariseo kempisantakeriri?

49 Intaanira ikempisantamatsitziri atziriite kaari iyotakoterone Ikan-takaantaitane, ovasankitaarira irinayete.”

50 Ikanta Nicodemo, Fariseo-tatsiri itzimiranki pokaintsiri iriñeeri Jesús, ikantanake:

51 “Okantzi Ikantakaantaitane, te oshinetaantsite iyakoventeri atziri terika ankemajaanteri aakaite inkene ayotero opaita jantakeri.”

52 Ari ikantaiyanake irirori: “¿Eerokatakema eejatzi Galilea-satzi? Piñaanaperotero Osankinajanorentsi, ari piñaakero tekatsira kamantantaneri poñaachane Galilea-ki.”

Tsinane mayempiro

53 Ipoña jiyataiyeeni ipankopayeeniki.

8

1 Iro kantacha Jesús tonkaanake irirori otzishiki Olivos.

2 Ikanta okitaitamanai, ipiyaa tasorentsipankoki. Osheki atziri piyotzi-mentavaari, saikapai Jesús jiyotaapairi atziriite.

3 Ikanta iyotzinkariite itsipayetakari Fariseo-payeeni jamakeneri aparoni tsinane jomonthagaitakari omayempitzi. Jovatziyapaakero niyankineki ipiyotaiyani.

4 Ikantapaakeri Jesús: “Iyootaanteri, iroka tsinane jomonthaakotajaan-taitakaro omayempivaitzi.

5 Ikantakaantake pairani Moisés-ni intsitokaitero, kantachari tsinane. ¿Tsiaktya pikantzika eeroka?”

6 Iro josampitantariri irikaite ikovi inkompitakaityaari, ontzimantyaari ompaitya inkantakoteriri. Iro kantacha Jesús oyootanaka josankinavaitan-taro irako kipatsiki.

7 Eekerora josampiyeeetziiri, ari ikatziyanaka joyootakara, ikantanakeri: “Terika pinkaariperoshiretaiyeni pikarataiyakenira eerokaite, petakaantyaaro pintsitokantyaaro mapi iroka tsinaneka.”

8 Eejatzi joyootanaa, japiitanairo josankinavaitzi kipatsiki.

9 Ikanta ikemaiyavakero kantachari, ari ipiyayetanaa, ikinkishire-takoyetanakero tsikara ikantayeta iriroriite. Iriira etatainakaro ipiyana-ka antarikonaite. Ikanta isaikanake Jesús apiteroini itsipatakaro tsinane jamayeetakeri,

10 ikatziyanaa joyootaka, ari josampitziro ikantziro: “Tsinané, ¿Tsikama ikenaiyakeni? ¿Tekatsima iyaatakairone iriyakoventemi?”

11 Akanakeri eero okantziri: “Tekatsitya, Novinkatharite.” Ikantzi Jesús: “Eejatzi naaka eero niyakoventzimi. Piyaatai iroñaaka, eerora papiitairo pinkaariperoshirevaitai.”

Jesús kitainkatakotziri osavisatzí

¹² Ipoña japiitanakero Jesús jiyotairi atziriite, ikantziri: “Naakatake kitainkatakotziri osavisatziite. Itzimirika oshentashiretaiyaanane naaka, aritake nonkitainkashiretakotairi, onkempivaityaaro te inkenavaitai ot-sirenikitzi.”

¹³ Ari ikantaiyanakeni Fariseo-payeeni: “Povakoventavaitashitaka pikinkithatakovaíta apaniro, tekatsira apantyaarone okaratzi pikinkithatakovaivetaka.”

¹⁴ Ari jakanake Jesús: “Apantaro okaratzi nokinkithatziri naaka, okantavetaka noñaaventakovaivetaka apaniro. Tema niyotzi tsika nopoñaakaro, tsika janta niyaatai. Iro kantamaitacha eerokaite, te piyotaiyeroni.

¹⁵ Iro pametashitapiintakari eerokaite poshiyakotari atziriite jiyakoven-tantzi. Irooma naaka tekatsi niyakovente.

¹⁶ Irooma aririka niyakoventante naaka, okaratzi nokantayetziri omaperotatya, tema te apaniro niyakoventante, aña ari nokaratzi Ashitanari itzimi otyaantakenari.

¹⁷ Jiroka okantzi Ikantakaantaitane ipayeetakemiri eerokaite: Aririka oshiyavakaa inkantayeteri apite kamantakotantatsine, omaperotatya okaratzi ikinkithatziri.

¹⁸ Naakatajaantakera kamantakotaincha. Eejatzi Ashitanari otyaantakenari irijatzi pashine kamantakotanari. Apitera nokaratzi nokamantakotaka.”

¹⁹ Ari josampitanakeri: “¿Tsikama isaikiri Ashitamiri?” Ikantzi Jesús: “Eerokaite te piyotaiyenani naaka, eejatzi pikempitairi Ashitanari. Arimi piyotaiyenami naaka, ari piyotakerimi eejatzi Ashitanari.”

²⁰ Arira ikinkithayetakero Jesús jiyotaantzira tasorentsipankoki, janta tsika jovayeetapiintziri kireeki jashitakaayeetariri Pava. Iro kantamaitacha tekatsira aakaanterine, tema tekera omonkarapaiteta.

Tsika janta niyaatai naaka, ero pareeyetaa eerokaite

²¹ Ipoña japiitanakero Jesús ikantzi: “Aririka niyaatai, osheki pinkokovayetaina eerokaite, iro kantamaitacha ari pinkamakoyetairo piyaariperonka. Tema tsika janta niyaatai naaka, ero pareeyetaa eerokaite.”

²² Ari ikantaiyanake judío-payeeni: “¿Ishinevaitatyaama irika. Irootya ikantantari ero areeta aakaite tsika iriyaate irirori?”

²³ Ikantanake Jesús: “Osavisatzi pinayetzi eeroka, irooma naaka jenokisatzi nonatzi. Ari pinampitaro eerokaite kipatsiki, irooma naaka inkiteki nonampitaro.

²⁴ Irootake nokantantamiri: ‘Ari pinkamakoyetairo piyaariperonka. Tema eerorika pikempisantairo nokamantakovetakara niinkarika naaka, irootakera pinkamakotantaiyaarori piyaariperonka.’”

²⁵ Ipoña josampitanakeri: “¿Niinkama eeroka?” Ari jakanake Jesús: “Ari-take nokamantzitakami ovakeraini.

²⁶ Tzimatsi osheki nonkantemiri, ari niyakoventakemi eejatzi. Tema okaratzi iñaavaitziri otyaantakenari kyaaryoori onatzi. Okaratzi nokamantayetzimiri eerokaite osavisatziite, irootake ikamantajaantanari irirori.”

²⁷ Iro kantacha irikaite kemakeriri Jesús, te inkemathatavakeri jiñaaventatziiri Ashitairi.

²⁸ Irootake ikantantanakari Jesús: “Aririka pimpaikakotakaantakeri Itomi Atziri, aripaitera piyote naakatake. Tera naaka antashivaityaarone nokovakaari. Intaani niyotaantziro okaratzi jiyotaanari Ashitanari.

²⁹ Tema itzimi otyaantakenari ari itsipashiretana naaka. Te irookaven-tena Ashitanari, tema nantapiintziniri okaratzi ookimotariri.”

³⁰ Ikanta iñaaventayetakerora Jesús iroka, osheki kempisantanakeriri.

Iro kyaaryoori isaikakaashivaitanaiyaamine

³¹ Ipoña Jesús ikantanakeri judío-payeeni ikaratzi kempisantanakeriri: “Aririka poisokerotanakyaaro noñaane, eerokatake kyaaryoori niyotaa-neete.

³² Aritake piyotairo kyaaryoori, iro saikakaashivaitanaiyaamine.”

³³ Jakaiyanakeni irikaite: “Icharineete Abraham-ni nonayetzi naakaite. Te intzime impaitya omperavaityaanane. ¿Opaitama pikantantanari eeroKa: ‘Ari pisaikashivaitanaiya?’ ”

³⁴ Ikantzi Jesús: “Ikaratzi antapiintzirori kaariperori, kempivaitaka omperatayeeyarimi. Omaperora.

³⁵ Aparoni omperataari kapichera isheninkavaitayeetyaari, iriima aparoni itomiitari inkantaitayeeyaanani isheninkamirinkayeetari.

³⁶ Tema aririka isaikakaashivaitanaiyaami Itomiitari, arira pisaikashitzi-ivaitaiya.

³⁷ Niyotaiyimi icharineete Abraham-ni pinatzi. Iro kantamaitacha piko-vaiyakeni povená, tema te ookimotami noñaaneyetari.

³⁸ Iroora noñaaventayetzi naaka okaratzi joñaakanari Ashitanari. Irooma eerokaite pantayetashitaro pikemakotairira ashitamiri eeroKa.”

Iriira ashitariri kamaari

³⁹ Ari jakaiyanakeni iriroriite: “¡Aña iri Abraham-ni ipaiyeetziri Ashitanari, iriitake novaisatziite!” Ipoña ikantzi Jesús: “Eerokami charinetyaarinemi Abraham-ni, ari pantakeromi okaratzi jantayetakeri irirori.

⁴⁰ Iro kantacha, okantavetaka noñaaventaperotakemiro okaratzi jiyotakaak-enari Pava, pikovaiyakeni eerokaite povená. ¡Iro kaari irimatánete pairani Abraham-ni!

⁴¹ Irojatzi pantapiintaiyakeri okaratzi jantakeri pairani pivaisatziite.” Ari ikantaiyanakeni iriroriite: “¡Tera naakaite irovaiyantane thainkatasorentsi-vaitaneri. Apaniro ikanta Ashitanari, iriitake Pava!”*

⁴² Ari jakanakeri Jesús: “Omaperomi iri Pava ashityaamine, ari petakotakyaanamani, tema Pavaki nopoñaakaro naaka, jirikatakana. Tera naaka pokavaitashitachane nonintakaanekiini, aña iri Pava otyaantakenari.

⁴³ ¿Opaitama kaari pikemathatantana eerokaite? Iroora kantakaantzirori tera pinkovaiyeni pinkempisantero noñaane.

⁴⁴ Iriitake ashitakamiri kamaari, pantapiintakeneri okaratzi ikoviri. Tema ari jashi jovakero kamaari ovakera etantanakarori, jovamaashiretantzi. Thairi jinatzi, te iriñaavaitero kyaaryoori. Aririka inkove iramatavitante, jiñaavaitziro thaiyaantsi. Iririite thairi jinatzi.

⁴⁵ Irooma naaka noñaavaitziro kyaaryoori ñaantsi, temaita pinkempisan-taiyena eerokaite.

⁴⁶ ¿Tzimatsima jaka aparoni pikarataiyake iyoperotajaantziro ikantzira: ‘Kaariperoshireri jinatzi Jesús?’ Tema kyaaryoori onatzi okaratzi noñaavaitziri ¿opaitama kaari pikempisantantana?

⁴⁷ Itzimirika jashitari Pava, ikempisantziro iñaane Pava. Irooma eerokaite tera jashitaami Pava, te pinkove pinkempisantaiyeni.”

Itzimitaika Cristo

⁴⁸ Ikanta judío-payeeni ikantanakeri Jesús: “Omatatya nokantaiyakemi Samaria-satzi pinatzi, tema kamaari pinatzi.”

* **8:41** Ikantakoitziri jaka “thainkatasorentsi-vaitaneri,” irijatzira ikantayeetziri mayempiriite. Tema joshiyakaaventapiintakeri pairani judío-payeeni, te inkinatanyeari Pava, jantayetzirora kaariperori.

⁴⁹ Ari jakanake Jesús: “Te nonkamaarite, noñaapinkathatziri naaka Ashitanari. Irooma eerokaite, te piñaapinkathataiyenani.

⁵⁰ Kaarira naaka kovashitachane piñaapinkathayetena, aña tzimatsi pashine kovatsiri iriñaapinkathayeetena, iriitakera iyakoventantaatsine.

⁵¹ Itzimirika kempisantairone noñaane, eerora ikaamaneyetai. Omaperora.”

⁵² Ari ikantaiyanake judío-payeeni: “Ari niyoperotaiyini omapero pika-maaritzi. Tema kamake Abraham-ni, ari ikempitakari kamantantaneriite, kamayetake maaroiteni. Ipoña pikantziya eeroka: ‘Itzimirika kempisantairone noñaane, eero ikaamaneyetai.’

⁵³ ¿Panayirima eeroka nocharineni Abraham? Kamake irirori, ari ikempiyetakari kamantantaneriite eejatzi. ¿Tsikama pimpaimatsityaaka eeroka?”

⁵⁴ Jakanake Jesús: “Naakami kovashitachane iriñaapinkathayeetenami, tekatsi apantyaarone. Iro kantacha itzimi ñaapinkathatakaantanari, iriitake Ashitanari. Irijatzi pikantapiintavetaiyarini eerokaite ‘Novavane.’

⁵⁵ Iro kantamaitacha eerokaite te piyotaiyerine. Irooma naaka noñiiri. Aririkami nonkante ‘te noñiiri,’ thairi nonake nokempitakotamiro eerokaite. Iro kantacha omapero noñiiri. Nokempisantziro iñaane.

⁵⁶ Pairani Abraham-ni, picharineyetanakari eerokaite, ikimoshiretake iriñeerora nompokapaitete. Aritake jiñaamaitakana, iniroite ikimoshiretake.”

⁵⁷ Ipoña judío-payeeni ikantanakeri Jesús: “Tekeraminta ontzime eeroka 50 posarentsite. ¿Ipoña pikantzi piñiiri Abraham-ni?”

⁵⁸ Ari jakanake Jesús: “Tekeraminta intzimeeta Abraham-ni. ‘Naakatzi-taka.’ Omaperora.”†

⁵⁹ Ikanta irikaite jaayevetanaka mapi ikovi impicheerimi. Iro kanta-maitacha Jesús, jomanapithatanakari. Shitovanake tasorentsipankoki.

9

Jovashincheeri Jesús mavityaakitatsiri itzimapaake

¹ Ikanta ikenayetzira Jesús, jiñaake aparoni mavityaakitatsiri, jashi jovatziro ovakera itzimapaake.

² Ikanta iriyotaane josampitakeri, ikantziri: “Rabí, ¿Ipaítama imavityaakitantsiri itzimake irika shirampari? ¿Irooma kantakaanarori iyaariperonka ashitariri? ¿Irojatzima kantakaanarori iyaariperonka irirori?”

³ Ari jakanake Jesús, ikantzi: “Te iro kantakaanterone iyaariperonka irirori, te onkantakaantero iyaariperonka ashitariri eejatzi. Iro okantantari iroka, onkanta iriñaantayeetyaarori iroñaakantayeetero ishintsinka Pava.

⁴ Eenirora okitaitetzi, ontzimatye antero irantavaire itzimi otyaantakeneri. Tema aririka ontsirenitana, tekatsira kanterone irantavaite.

⁵ Eenirora nosaiki naaka jaka kipatsiki, naakatake kitainkatakotziri osav-
isatzi.”

⁶ Ikaratakero iñaavaitake Jesús, ichoontanake kipatsiki, jamirokake kapicheeni kipatsipitha irakoki, jotziritaaakitakeri mavityaakirika.

⁷ Ipoña jiñaanatzi iri ikantziri: “Piyaate pinkivaakitya janta ovaankanaata paitachari Siloé.” Ari ikenanake mavityaakiri, ikivaakitapaaka. Ikanta ipiyapaaka, kantanai jameni kameetha.*

† 8:58 Ipaaryaapiintakara Jesús ikantzi: “Naakatzi-taka,” ari oshiyakaro jiñaavaitake Pava pairani, jiñaanatantakariri Moisés-ni. Tema pairani Moisés-ni josampitakeriranki Pava, ikantziri: “Tsikama pipaitaka.” Ari jakanake: “Naakatzi-taka.” Iro jiyotantaiyarini Judío-payeeni jiñaavaitake Jesús, ikovatzi irimonkaraiyaari Pava. * 9:7 Iroka paitachari “Siloé,” irojatziri ipaitayeetziri: “Otyaantaari.”

8 Ikanta isheninkapayeeni, ikaratzi ñaayetapiintziriri ikampitantzi impashiyeytaari, josampitavakaayeta, ikantzi: “¿Kaarima irika saikapiintatsiri ikovakotantzi impashiyeytaari?”

9 Tzimayetatsi kantatsiri: “Iriitake.” Pashine kantayetatsi: “Aña kaari, iriivaivetaka.” Iro kantamaitacha, ikantzi irirori: “Naakatake.”

10 Ipoña josampitanakeri: “¿Tsikama pikantairoka pamenantaari kameetha iroñaaka?”

11 Ari ikantanake irirori: “Irinta shirampari paitachari Jesús, iriitake matakenarori, tzimatsi jotziritakenari nokiki, ipoña ikantakena: ‘Piyaate ovaankanaata Siloé. Ari pinkivaakityaari.’ Ikanta niyaatanake, ari noki-vaakitapaaka, kantanai namene.”

12 Ipoña josampitanakeri: “¿Tsikama iroñaaka irika shirampari?” Ari ikantzi irirori: “Te niyote.”

Fariseo-payeeni josampitziri mavityaakiri eshitakotaatsiri

13 Ipoña jaayeeanakeri mavityaakivetachari isaikayetzi Fariseo-payeeni.

14 Tema kitaite jimakoryaantaitari onatzi, jotziritaakipaitetantakariri Jesús mavityaakivetachari, iro jamenantaari kameetha.

15 Ari josampitakeri Fariseo-payeeni tsika okanta jamenantaari kameetha. Ikantanake irirori: “Jotziritantakanaro nokiki kapike kipatsi, ipoña nokivaakitaka. Amenaana iroñaaka kameetha.”

16 Ari ikantayetsi Fariseo: “Itzimi antakero iroka kaarira irashi Pava, tema te iriñaapinkathatero kitaite jimakoryaantaitari.” Iro kantacha ikantaiyini pashine: “¿Kaariperoshireri irinatyeemi, eero jantaajatzirimi iroka?” Tera jaapatziyavakaamentaro ikantaiyakerini Fariseo-payeeni.

17 Ari japiitakeri josampitziri mavityaakivetachari: “¿Ipaitema pikinkishiretari eeroka, itzimikama amenakagaimiri kameetha?” Ikantzi irirori: “Kamantantaneri jinatzi.”

18 Kantaira iroñaaka jamenavaitai kameetha, te inkempisante judío-payeeni mavityaakipero jinaveta. Irojatzii ikaimantakariri ashitariri,

19 josampitavakeri, ikantziri: “¿Iriima pitomi irika? Pinkantenatya ari ikantatya imavityaakitzi ovakera itzimapaake ¿Tsikama okantaka jamenantaari iroñaaka kameetha?”

20 Ikantanake ashitariri: “Niyotaiyini iriitake novaiyane, ari ikantatya imavityaakitzi ovakera itzimapaake.

21 Iro kantacha te niyote tsika okanta jamenantaari kameetha iroñaaka, te niyote eejatzi ipaita amenakagairi kameetha. Posampiteri irirori, antari jinake, iriitake kamantemine.”

22 Iro ikantantari ashitariri tema itharovatzi, ikantaiyakera judío-payeeni: “Intzimerika kantaintsineri Cristo inatzi irika Jesús, eerora noshineyetairi inkyagai apatotapiintaiyani.”

23 Irootake ikantantakariri ashitariri: “Posampiteri irirori, antari jinake notomi.”

24 Japiitakero judío-payeeni ikaimairi mavityaakivetachari, ikantziri: “Piñaapinkathateri Pava, pinkamantena kyaaryooperoini, eero piñaapinkathavaitashitari irika shirampari kaariperoshireri jinatzi.”

25 Ari ikantanake irirori: “Te niyote naaka kaariperoshireri jinatzi. Intaani niyotzi naaka mavityaakiri nonaveta. Iro kantacha amenaana kameetha.”

26 Japiitakeri josampitziri: “¿Tsikatya ikantakemika? ¿Opaita jantakeri jamenakaantaamiri?”

²⁷ Ari jakanairi: “Aritake nokantakemi, iro kantacha te pinkempisante. ¿Opaitama pikovantari napiitemiro? ¿Pikovatziima pinkempisantaiyerini eerokaite?”

²⁸ Ari jetanakari ikaviyavaitanakeri, ikantaiyini: “Pinkempisanteri eeroka irika shirampari, irooma naakaite nonkempisantero Ikantakaantane Moisés-ni.

²⁹ Niyotaiyini naakaite jiñaanatakeri Pava pairani Moisés-ni. Iriima irika, tekatsi iyoterine tsika ipoñaakari.”

³⁰ Ari jakanake shirampari, ikantzi: “¡Tsikama okantatyaaka iroka! Aña jamenakagaana naaka kameethaini, teya piyotataiteri eerokaite tsika ipoñaakari.

³¹ Ayotaiyini maaroni te ikemiri Pava kaariperoshireri. Intaani ikemiro iñañaatanane itzimi ñaapinkathatziriri, ikaratzi antanairori ikovakayiriri.

³² Tekatsira ankemakoventapiinte tzimatsi amenakagairine mavityaakitsiri itzimapaake.

³³ Eeromi ipoñaakaro irika shirampari janta Pavakinta, eerotya jimataa-jatziromi iroka.”

³⁴ Ari ikantanakeri: “Piyariperonka pitzimakaake eeroka. ¿Pikovima piyotayetaina naaka iroñaaka?” Jomishitovakaantaitakeri.

Mavityaakishireri

³⁵ Iyotake Jesús jomishitovakaantaitakeri mavityaakivetachari. Ikanta jiñagairi apaata, josampitairi: “¿Pikempisantzirima eeroka Itomi Atziri?”

³⁶ Ari ikantzi irirori: “Pinkathari, pinkantena tsika itzimi, inkene nonkempisanteri.”

³⁷ Ikantzi Jesús: “Aritake piñaakeri, naakatake itzimi pikinkithavaitakaake.”

³⁸ Ikanta irika shirampari jotyeerovashitanakeri Jesús iñaapinkathatanakerira, ikantziri: “Nokempisantzimi Pinkathari.”

³⁹ Ipoña ikantzi Jesús: “Nopokake naaka jaka kipatsiki namenakoyetantai, ari onkantya iramenayetantaiyaari mavityaakiri. Iriima ikaratzi amenavetachari, mavityaaki inkantaiya.”

⁴⁰ Tzimayetatsi Fariseo tsipatakari Jesús, ikemakerira ikantakeri, josampitanakeri: “¿Pikempitakaantatyaanarima naakaite mavityaakiri?”

⁴¹ Ikantanake Jesús: “Omaperomi pinkempityaari mavityaakishireri eerokaite, tekatsira iyakoventemirone piyariperoshirenka. Irooma pikantaiyini te pikempitari mavityaakishireri, irootataikera piñaantaiyarori iriyakoventantaiyaamiro pipiyathatakana.”

10

Joshiyakaaventaitziro oishatanto

¹ Ipoña ikantanake Jesús: “Itzimirika kaari kyaatsine omorojanoki oishatanto, irataitashitakyaarika onampinatantoki inkyaantakyaari, koshintzi jinatzi, kaariperori jini. Omaperora.

² Iriima itzimi kyaatsiri omorojanoki, iriitakera aamaventapiintariri oisha.

³ Iriirika ashitryaajaanterone aamaventarori ashitakorontsi, impoña inkye aamaventariri oisha, impairyayetapaakeri oisha inkaimayetapairi, ari iriyovaantetavairi oisha. Iri omishitovajaanterine jaamaventapiintari iroishate.

4 Aririka iromishitovakeri jakakiroki maaroni, iri eevaterine aamaakoventariri, iroyaatzimaityaari oisha tema jiyovaantetziri iri amaaventariri.

5 Iro kantacha tera joyaatziri kaari jiñaapiintzi, aña osheki ishiyapithatari, tema te iriyovaanteteri.”

6 Ari ikantake Jesús joshiyakaaventziniri, iro kantacha te inkemathataiyerini irikaite opaita ikantziri.

Ikempitari Jesús kameethari aamaakoventanteri

7 Ipoña japiitanakero Jesús ikantziri: “Naakatajaantakera oshiyarori omorojano oishatanto. Omaperora.

8 Ikaratzi kaariperoriite etakarori ipokake tekeramintha nompoke naaka, joshiyashitakari koshintzi. Irootake kaari ikempisantantaiyarini oisha.

9 Naakatajaantake oshiyarori omorojano. Intzimerika kyagaatsine noshiyakarora omorojano, aritake iravisakoshiretai. Ari iroshiyakotaiyaari oisha ipipiyata ikyaapiintzi, ishitovapiintzi eejatzi. Te onkovityiimotyaaari irovarite.

10 Iriima koshintzi intaani ipoki inkoshite, irovante, iraperotante. Irooma naaka nopokake nañaakaashiretziiyetantai.

11 Naakatake oshiyari kameethari aamaakoventariri oisha. Tema aparoni kameethari aamaakoventariri oisha, ishineventari iroishate.

12 Tema aparoni impinayeeteri jaamaventari oishanentsi, aririka iriñaavakeri ovaminthatariri piratsi, jookaventziri, ari onkantya irovakaantayeetantyaari piratsi ishiyanakara amaaventariri, oivaraa inkantayetanakya pashine piratsi.

13 Iro ishiyantari amaaventashitariri, tema intaani ikovashita impinayeeteri. Tera iri oisha inkovaperote iramaakoventyaari.

14 Naakatake oshiyari kameethari aamaakoventariri oisha. Niyoyetziri noishate. Jiyotayetana eejatzi irirori.

15 Ikempitara jiyoperotana naaka Ashitanari, ari nokempitzitari eejatzi naaka niyoperotzitari irirori. Noshineventari naaka noishate.

16 Eeniroyetatsi eejatzi pashine noishate kaari saikatsine jaka. Ontzimatyenamayetairi irirori jaka. Aritake inkempisantayetaini irirori. Aparoni inkantya ipiyotaiyaani. Aparoni inkantaiya aamaakoventaiyaarine.

17 Jetakotana naaka Ashitanari tema noshinetero nañaantare inkene nañagai eejatzi.

18 Tekatsira shintsiventenane, aña naakatake shinetashitacha. Oztzimotana noshintsinka noshinetantari, iro nañaantaiyaari eejatzi. Tema irootake ikovakeri Ashitanari nantero.”

19 Ikanta ikemaiyavakeroni judío-payeeni iroka ñaantsi, japiitanakero te irapatziyavakaanaiya.

20 Tzimatsi osheki kantayetanaintsiri: “¿Opaitama pikempisantantariri? Ikamaaritatzi, iro ishinkiventantakari.”

21 Iro kantacha pashine kantatsi: “Tekatsira kamaari materone iriñaavaitero iroka ñaantsi. ¿Kantatsima kamaari iramenakagairi mavityaakivetachari?”

Ikisaneentanakeri judío-payeeni irika Jesús

22 Aritake kyaarontsipaitetai. Okanta janta Jerusalén-ki, joimoshirenkai-tatziro tasorentsipanko.

23 Ari isaikitakari Jesús tasorentsipankoki, janiivaiziti avisatapeshitzira ipaitayeetziro “Irashi Salomón.”

²⁴ Ipoña judío-payeeni ipiyotzimentapaakeri, josampitakeri: “¿Tsikapaitema onkarate pinkisoshiretakaayetena? Eerokarika Cristo, intsityaa pooñaarontataitenaro.”

²⁵ Jakanake Jesús ikantzi: “Aritake nokamantaiyakemi, temaita pinkempisantana. Okaratzi omatakaayetakenari ishintsinka Ashitanari, ooñaarontaperovaitakero kameethaini.

²⁶ Iro kantacha eerokaite te pinkempisantaiyeni, tema te pinkempitakaan-tayetya eerokami noishate.

²⁷ Ikarayetzi kempitakaan-taachari noishate jiyovaantetana, niyotzitari eejatzi naaka. Joyaayetana iriroriite.

²⁸ Naakatake kañaanetakaayetairine. Eero ipeyavaita, tekatsi aapithatenar-ine.

²⁹ Ikaratzi jashitakaanari Ashitanari, tekatsira aapithatenarine, tema iri matzirori jiririitetzii anaakoperotantatsiri maaroni.

³⁰ Tema itsipashiretanara Ashitanari, kempivaitaka aparonimi nonkantya.”

³¹ Ikanta judío-payeeni jaavetanaa mapi ikovi intsitokerimi,

³² iro kantacha Jesús, ikantanakeri: “Iro ishintsinka Ashitanari antakaayetakenarori osheki kameethayetatsiri okaratzi piñaakoyetakenari eerokaite. ¿Tsikama otzimika pintsitokaventenari?”

³³ Ari ikantaiyanakeni judío: “Te iro ompoñaantyaari nonkove nontsi-tokaventemiro kameethari okaratzi pantayetakeri, aña iro nontsitokaventem-temi pithainkatasorentsitakeri Pava. Tekatsi pimpaimatsitya eeroka, atziri pinatzi, iro kantzimaitacha pikempitakaan-tashivaitaka Pavami pinatye.”

³⁴ Ikantzi Jesús: “Jiroka osankinata Ikantakaan-taitane, Naaka kantatsi: ‘Pavaite pinaiyini eerokaite.’

³⁵ Ayotaiyironi Osankinajanorentsi, eero okantzi atekañaanetero. Iriitajaan-take Pava paitakeri atzirite ‘Pavaite’ itzimi jiyotakaayetakeri iñaane.

³⁶ ¿Ipaítama pikishimatantanari eerokaite pikantaiyini nothainkatasorentsi-take nokantakera naaka Itomi Pava? Aña naakatataike jookotake, jotyaan-takena nompoke kipatsiki.

³⁷ Eeromi nantziro naaka okaratzi jantziri Ashitanari, eerora pikempisan-taiyini.

³⁸ Iro kantacha aritakera nantakero. Onkantavetya eero pikempisantana naaka, iro pinkempisante okaratzi notasonkaventantayetake, iro piyoper-otajaan-tantyaari ari notsipashiretari Ashitanari, itsipashiretana eejatzi irirori.”

³⁹ Ari ikovavetaiyani eejatzi iraakaanterimi, iro kantacha Jesús ishiyapi-thatanakari.

⁴⁰ Piyanaa Jesús katonkokero jiña Jordán. Ari isaikapai janta, tsika joviinkaantanziranki Juan-ni.

⁴¹ Osheki atziri jatashitakeriri jiñiiri Jesús. Ikantaiyini: “Okantavetaka Juan-ni te intasonkaventantayete irirori, iro kantacha okaratzi ikinkithatakotakeriri irika shirampari kyaaryoori onatzi.”

⁴² Oshekira kempisantanakeriri Jesús janta.

11

Ikamantakari Lázaro

¹ Tzimatsi aparoni mantsiyari shirampari paitachari Lázaro, Betania-satzi jinatzi, ari janta onampitarori María ipoña Marta irento.

² (Iroka María, iritsirora Lázaro, irootakeranki saitantakari kasankaari iitziki Avinkatharite ipoña oshetantanaari oishi.)

³ Okanta apiteka iritsiro Lázaro, okantakaantakeri Jesús: “Pinkathari, jimantsiyatzi paapatziyane.”

⁴ Ikanta ikemavakera Jesús, ikantzi: “Iroka mantsiyarentsi eero ova-maantzi, aña ari iriñeeterori ishintsinka Pava, ari iriñeeterori eejatzi ishintsinka Itomi Pava.”

⁵ Okantavetaka Jesús osheki jetakotaro Marta, eejatzi irento, ipoña Lázaro, ikemavetakara ikantaitakeri jimantsiyatzi, eekero jovavisaanaatzi apite kitaite isaikavaitanai.

⁷ Ipoñaashitaka ikantanairi iriyotaane: “Thame ampiye Judea-ki.”

⁸ Ari ikantaiyanakeri iriyotaane: “Rabí, irovakera ikovaiyini janta judío-payeeni iroveni. ¿Eejatzima pikovi pimpiyanai janta?”

⁹ Ikantzi Jesús: “¿Tema omapero osamanitzi aparoni kitaite ikaratzi 12 hora? Itzimirika aniiatsiri kitaipaiteki, te jantzivavaita, tema jiñaakeri kitainkari jaka kipatsiki.*

¹⁰ Iriima itzimi aniiatsiri tsirenipaiteki, jantzivavaita, tema ikovityaatya janta kitainkari.”

¹¹ Eekero ikantanakitzi Jesús: “Makoryaakera aapatziyane Lázaro, iro kantacha ontzimatyé nyyaate noviriintairi.”

¹² Ari ikantaiyanake iriyotaane: “Pinkathari, kempitaka iro ireshitakotai, tema imakoryaatzi.”

¹³ Okaratzi Jesús ikantavetariri iriyotaane imakoryaatziira Lázaro, iñaajaantaiyini iriyotaane iro jiñaaventakotzi Jesús makoryaantsi.

¹⁴ Ipoña jooñaarontanakeri, ikantziri: “Kamakera Lázaro.

¹⁵ Ovana nokimoshiretake te nosaika janta, tema iro pinkempisantaperotantyaari, thame aate ameneri.”

¹⁶ Ikanta Tomás ipaitayeetziri “Tsipari,” ikantanakeri ikarataiyini jiyotaanetari: “Thametya oyaatanakeri, añaamatsite eerorika jovamaayeetai aaka.”†

Iri Jesús, oviriintaneri, añaakaantaneri

¹⁷ Ikanta jareetzimatapaaka Jesús, ikemapaake tzimakotake Lázaro 4 kitaite ikitayeentakariri.

¹⁸ Tera intainaperote Betania osaikira Jerusalén,‡

¹⁹ iro jiyaatashitantakarori judío-payeeni iroka Marta ipoña María, onkantya imposhenkaatyaarori ikamakera iyaariri.

²⁰ Okanta iyotakera Marta iro irareetzimatya Jesús, jatanake omonthaavakyaari. Iro saikanaintsi María pankotsiki.

²¹ Okantavakeri Jesús iroka Marta: “Pinkathari, arimi pisaikemi eeroka jaka, eeromi ikamimi noyaariri.

* **11:9** Oshiyakaaventachari jaka “12 hora,” irañaantare onatzi Jesús, iro kempitakarori aparoni kitaite. Tema jiñaavaitakerora Jesús iroka, jiyotzi teker a omonkarapaiteta irovamaantaiyaariri. Jiroka ikantakeri: “Pinkinkishiretakotero opaita avisatsiri aririka aniite kitaipaite. Tema aririka aniite kitaipaite, kameetha okoñaatzi, eero antzivavaita, añiuro eejatzi tsika ankene eero amenaashivaita tsikarika aate. Irooma aniiterika tsirenipaite, osheki antzivaty, amenaashitya tsikarika aate. Irootake aatantyaari iroñaaka tsika jinintakairo Pava, eero amenaashivaite aate. Eerorika aatzi tsikarika ikovakairo Pava, aritake amenaashivaitakya tsika aate. Tema iriitake Pava oshiyarori iroñaaka kitainkari, tsikarika aate, eero amenaashivaita.” † **11:16** Kantakoyeetziri jaka “Tsipari,” irijatzira ipaiyeetziri pairani “Dídimo.” ‡ **11:18** Kantakotachari jaka “te intainaperote,” iro oshiyarori ikantayeetziri iroñaaka 3 kilómetro, irojatzzi ikantayeetziri pairani 15 estadio.

²² Iro kantacha niyotzi naaka aririka pinkampiteri Pava ompaitya iran-temiri, aritake irimatakemiro.”

²³ Ari jakanakero Jesús: “Aritake irañagai piyaariri.”

²⁴ Okantzi Marta: “Niyotzi aritake impiriintai apaata overaanta-paakyaarone kitaite impiriintantayetaiyaari ikaratzi kamayetatsiri.”

²⁵ Ipoña Jesús ikantanakero: “Naakatake oviriintantatsiri, naakatake ovañaanteri. Itzimirika kempisantainane naaka, onkantavetakya inkame, ari irañagai.

²⁶ Ikaratzi añaaayetatsiri iroñaaka, intzime kempisantainane, eero ikaa-maneyetai. ¿Pikempisantziroma iroka?”

²⁷ Ari okantzi iroori: “Ari Pinkathari, nokempisantzimi naaka eerokatake Cristo Itomi Pava, itzimi ishinetaitakeri impoke jaka kipatsiki.”

Jiraapaaka Jesús ikitayeerira Lázaro

²⁸ Ikaratakero Jesús ikantayetakero iroka, jatanake Marta okaimiro irento María, okamantathatapaakero, okantziro: “Areetapaaka iyotaanteri, ikaimimi.”

²⁹ Okanta okemavake María, katziyanaka, jatanake oñeeri Jesús.

³⁰ Tekeratsita irareetya Jesús nampitsiki, irojatzí isaikake omonthaavakarira Marta.

³¹ Ikanta jiñeetakero María okatziyanaka ipoña oshiyana, irikaite judío ikaratzi tsipatarori opankoki, iposhenkaro, joyaataiyanakero jiñaajaantake iravañaitayeeya kitataariki.

³² Okanta areetapaaka María isaikake Jesús, otyeerovashitapaakari okantziri: “Pinkathari, arimi pisaikemi eeroa jaka, eeromi ikamimi noyaariri.”

³³ Ikanta Jesús, jiñaakero María irayimotapaakari, ari ikempitapaakari eejatzí judío-payeeni oyaatapaakerori, iniroite jovashiretanaka, okatsizimoshiretanakeri,

³⁴ josampitanakero: “¿Tsikama janta pikitatakerika?” Ari ikantaitakeri: “Pimpoke Pinkathari, piñeeri.”

³⁵ Ari jiraapaakari irirori Jesús.

³⁶ Ipoña ikantaiyanakeni judío: “¡Pameneri iniroite jetakotataikari!”

³⁷ Iro kantacha tzimatsi pashine kantanantsiri: “Iriivetaka irika amenakairiri mavityaakiri, ¿kaarima jamenanta tsika inkenakairo eero ikaman-tami Lázaro?”

Ipiriintaa Lázaro

³⁸ Apiitanakeri Jesús okatsizimoshiretanakeri, jiyaatashitanakeri okarikiini kitataari. Omorona onatzi, iro mapi joshepitayeetantakeri.

³⁹ Ikantanake Jesús: “Potanampyeero mapika.” Ari okantanake Marta iritsiro kamaintsiri: “Pinkathari, kempitaka aritake jenkaake, tema tzimake 4 kitaite ikamantakeri.”

⁴⁰ Ari jakanake Jesús: “¿Tema nokantakemi, pinkempisantenarika, ari piñaakero ishintsinka Pava?”

⁴¹ Jotanampyeetakero mapi. Ipoña jamenanake Jesús inkiteki, ikantanake: “Ashitanari, nopaasoonketzimi eeroa, tema pikemana.

⁴² Niyotzi ari pinkantapiintya pikemana. Irootake nokantantari inke-mantyaari irikaite atziri saikaintsiri jaka, onkantya inkempisantantyaari eerokatake otyaantakenari.”

⁴³ Ikanta okaratapaake iñaavaitakero iroka, ikaimanake: “¡Lázaro, pishi-tove!”

⁴⁴ Shitovapai kaminkari, joosotakaro manthakintsi irako eejatzi iitziki, irojatzji japonaporotakaro jankoviitayeetantavakariri. Ari ikantzi Jesús: “Poosoryaakoteri, iriyaataita.”

Ikamantavakaita irovakaantaiteri Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Irootakera ikempisantantanakari osheki judío-payeeni ikaratzi jataintsiri itsipataro María, ikaratzi ñaakerori okaratzi jantakeri Jesús.

⁴⁶ Iro kantacha tzimayetatsi jatashitanakeriri Fariseo-payeeni. Ikamanta-paakeri okaratzi jantakeri Jesús.

⁴⁷ Ikanta Fariseo-payeeni itsipatakari ijevare omperatasorentsitaari, japatotaiyakeri jevariite, ikantaiyini: “¿Tsikama ankantyaarika? Irika shiram-pari osheki itasonkaventantake.

⁴⁸ Aririka añashiminthatakyaaari, ari inkempisantaiteri maaroiteni. Im-poña impokake ijevarepayeeni Roma-satzi, imporokakaantakero tasorentsipanko, iraperotakaantakero anampitsite.”

⁴⁹ Iro kantacha, aparoni ikarataiyini, paitachari Caifás, iriitake ijevanore omperatasorentsitaari, ikantanake irirori: “Te piyotaiyeni eeroka.

⁵⁰ Iroora aritatsi ashinete aparoni atziri inkamimentayetai, ari onkantya eero japeroyeetantai anampiki.”

⁵¹ Iro kantacha Caifás, iriitakera omperatasorentsijanori, iñaavaitakaakeri Pava. Okantavetaka te iriyovetyaaro, iriira Jesús jiñaaventajaantake inkamimenterishi eninkapayeeni.

⁵² Tera intaani inkamimenterishi eninkapayeeni, aña ontzimatyen inkamimenterishi maaroiteni itomiite Pava oivaraayetainchari, onkantya irovithaakaantaiyaariri inkarate irashitaiyaari.

⁵³ Aripaitera ikovaiyakeni ijevare judío-payeeni irovamairi Jesús.

⁵⁴ Irootake Jesús kaari ikovantanaa inkempiyayetaniyaari judío-payeeni. Aña shitovanake isaikakera Judea, jatake tsika te inampiitaro osaiki nampitsi paitachari Efraín. Ari isaikakaapairiri iriyotaane.

⁵⁵ Irootaintsira iroimoshirenkapaitetairo judío-payeeni Anankoryaantsi, osheki atziri jatatsiri Jerusalén-ki irovetsikashireyetya.

⁵⁶ Ari ikokovayeetakeri Jesús, josampitavakaiyani janta tasorentsipankoki: “¿Tsikama pikantaiyini eeroka? ¿Arima impokake irirori joimoshirenkaita?”

⁵⁷ Ikanta Fariseo-payeeni itsipayetakari omperatasorentsijanoriite, ikantantayetake: “Intzimerika iyotaintsine tsika isaiki Jesús, inkamante, naakaanteriita.”

12

Isaitantaitari Jesús kasankaari

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

¹ Aritake kapatapaaka 6 kitaite iroimoshirenkantyaarori Anankoryaantsi, jatake Jesús Betania-ki, inampiki Lázaro itzimi joviriintairiranki.

² Ari joimoshirenkaitakeriri Jesús. Iro Marta oyiitantatsi. Ari isaikitakari eejatzi Lázaro itsipatakari Jesús jovaiyani.

³ Amakotapaake María kasankaari. Osheki ovinaroni iroka. Osaitanta-paakari iitziki Jesús. Ipoña oshetantanaari oishi. Kasankainka okantanaka maaroni pankotsiki.*

⁴ Ikanta Judas Iscariote, iriyotaane Jesús itzimi pithokashityaarine apaata, ikantanake:

⁵ “¿Opaitama kaari ipimantayeetantaro iroka kasankaari? Ari aantakyaami osheki kireeki, iri aneshinonkayetantyaaririmi ashinonkainkari.”†

⁶ Iro kantacha Judas tera iro inkantantyaari jetakotatyaari ashinonkaari-ite, aña koshintzi jinatzi. Iriitake jovayeetake inkempoyeeri kireeki, iro kantacha ikoshitapiintziri kapicheeni.

⁷ Ari ikantanake Jesús: “Piñaashiminthatyaaro, aña iroovetaka okashiyakaakanari, inkitayeetakenara.”‡

⁸ Iriima ashinonkainkariite ari inkantaitatyeeni isaikimotemi, irooma naaka eero nokantaitatyaani nosaikimotemi.

Ikamantavakaita irovaiteri Lázaro

⁹ Osheki Judío-payeeni iyotaintsi ari isaiki Jesús janta Betania-ki. Jiyaataiyakeni janta, tera intaani irameneri Jesús aña eejatzi Lázaro, itzimiranki joviriintairi Jesús.

¹⁰ Iro kantacha omperatasorensijanoriite ikamantavakaayeta eejatzi iroveri Lázaro.

¹¹ Tema iriitake Lázaro kantakaantakerori kaari jaapatziyayeetantanaari judío-payeeni ikempisantaitanakerira Jesús.

Areetaa Jesús Jerusalén-ki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² Osheki atziri jataintsiri Jerusalén-ki iroimoshirenkero Anankoryaantsi. Okanta okitaitamanai, ikemaiyakeni ari impokeri Jesús nampitsiki.

¹³ Ipoña ichekaiyanake oshiyarori kompiropena. Jataiyanake iromon-thaavakyaari, ikaimaiyini ikantzi:

¡Kaakitataike añaapinkathare!

Tasonkaventaari jinatzi, tema pinkathari apaitziri otyaantakeriri.

¡Iriitake Avinkathariperotetaiyaari aakaite Israel-mirinkaite!

¹⁴ Ari jiñaapaake Jesús evonkiri burro, ikyaakotanakari, tema okamantakotz-itakari Osankinajanorentsi, ikantaitake:

¹⁵ Sion-satoité, eero pitharovaiyini,

Pokataike Pivinkatharite,

Ikyaaakotakari evonkiri burro.

¹⁶ Ovakeraini, te inkemathataiyeroni iriyotaane iroka. Iro kantacha jovajenokashitaaroranki irovaneenkaro Jesús, aripaitera ikinkishiretanaka iriitakera Jesús josankinatakoyeetzi.

¹⁷ Atziriite ikaratzi tsipatakariranki Jesús joviriintairi Lázaro, ikinkithatakoyetakero okaratzi jiñaakeri.

¹⁸ Irootakera, jiyaatantayetanakari atziriite jomonthaavakari Jesús, tema ikemakotakeri joviriintantake.

¹⁹ Iriima Fariseo-payeeni ikantavakaiyani iriroriite: “Piñaakero, kempitaka eero akitsirinkiri. Pameneri, iro iriyaatashiteri maaroiteni.”

* **12:3** Iroka kasankaari ñaaventachari jaka, iro jovetsikayeetzi inchateya paitachari “nardo.” Okaratzi otenatzi aparoni libra, irojatziki ikantayeetairi iroñaaka 300 gramo. † **12:5** Kantakotachari jaka “osheki kireeki,” irijatzira ikantayeetziri pairani “300 denario.” Iri ipinayeetziriri antavairyaaantzi, aririka imonkaratzimatakero aparoni osarentsi irantavaitake. ‡ **12:7** Tzimatsijameyeetari pairani. Aririka inkamakaantayeete, isaitantari kasankaari, inkene inkitataiteri.

Ikokovatziri Jesús griego-thatatsiri

²⁰ Tzimayetatsi griego-thatatsiri konovakariri atziriite jataintsiri joimoshirenkaiyani.

²¹ Ipokashitapaakeri griego-thatatsiri irika Felipe, Betsaida-satzi, nampitsi saikatsiri Galilea-ki. Ikantapaakeri: “Pinkathari, nokovi noñeeri Jesús.”

²² Ari jiyaatanake Felipe, ikamantapaakeri Andrés. Apiteroite jiyaataiyanake, ikamantakeri Jesús.

²³ Ari ikantanake Jesús: “Monkarapaitetapaakara irovajenokashitan-taiyaarori irovaneenkaro Itomi Atziri.

²⁴ Aparoni okitho kaari sampiikitatsine impankiitero, ari ashi ovamat-sitero onkanta apakithoroini. Irooma aririka osampiikitapainte ikitaki-itakero, ari iriñeetakero onkithokiperotai. Omapero. §

²⁵ Itzimirika etakotashivaitachari jantayetziro inebetashiyetari, ari im-
peyashitaiya. Iriima itzimi manintanakerone jantashivaiyetari jaka kipat-
siki, ikamaventanaatziirora inkañaaneyetai.

²⁶ Tzimatsirika kovatsiri nonkempitakaanteri notzikatane, inkempi-
takotyaanaro naaka. Tsikarika nosaikai naaka, ari isaikitaiya eejatzi irirori
notzikatane. Itzimirika nokempitakaari notzikatane naaka, iriira Ashita-
nari kantakaiyaarone iriñaapinkathayeetantyaariri apaata.”

Ikamantakota Jesús irovamaiteri

²⁷ “¡Iniroite okatsitzimoshiretakena iroñaaka! ¿Tsikama nonkanteka?
¿Nonkantema: ‘Ashitanari, povatsinaryaakoshiretaina?’ ¡Aña irootakera
nopokantakari, nomonkaratairo!

²⁸ Ashitanari, poñaakantero povaneenkaro.” Ikemayeetatzí ñaavaitanaintsiri
inkiteki, ikantaizí: “Aritake noñaakantakero, iroñaaka napiitero.”

²⁹ Atziriite piyotainchari ikaratzi kemavakerori, ikantaiyanakeni:
“Ookatharonsi onatzi.” Iro kantacha ikantayetzi pashine: “Aparoni
maninkari ñaanatakeriri.”

³⁰ Ari ikantanake Jesús: “Tera intaani naaka iñaaneyete, aña eeroakaite
jiñaavaitzimentaitake.

³¹ Irootzimatataikera iriñeeteri irovasankitaayeeteri okantakaantziro
iyaariperonka osavisatziite, iroitsinampaayeetairi eejatzi pinkathariven-
tashivaitantainchari.

³² Iro kantacha aririka irovatzikakoitakena jaka kipatsiki, aritake
nonkaimashiretanairi maaroiteni.”

³³ Ari jooñaarontzirori Jesús tsika onkanta aririka irovamaayeetakeri.

³⁴ Ari jakaiyanakeni atziriite: “Ayotaiyini okantziri Ikantakaantaitane:
‘Kañaaneri inatzi Cristo.’ ¿Opaitama pikantantari eeroka ontzimatye
irovatzikakotaiteri Itomi Atziri? ¿Niinkama Itomi Atziri?”

³⁵ Ikantzi Jesús: “Eenirotsatsira isaikimotanaimi ipaiyeetziri ‘Kitainkari,’
iro kantacha intaanira isaikanai kapicheeni. Pinkempitakaantero paniitaty-
eemi okitainkatzi, ari onkanta eero omapokantami kempitarori tsireniri.
Tema ikaratzi anitatsiri otsirenikitzi, te iriñeero tsika ikeni.

³⁶ Pinkempisantairi ipaiyeetziri ‘Kitainkari’ eenirora isaikimoyetzimi,
pinkempitakotyaari irirori.”

Te ikempisantaiyini judío-payeeni

Ithonkanakero iñaavaitanakero iroka, shitovanake Jesús. Te joñaakantanaa.

§ 12:24 Kantakotachari jaka “okitho,” trigo onatzi.

³⁷ Okantavetaka Jesús osheki itasonkaventantavetaka inampiitekira irikaite, te inkempisantaiyeni.

³⁸ Ontzimatye omonkaratya josankinatakeri kamantantaneri Isaías-ni, kantatsiri:

Pinkathari, ¿Niinkama kempisanterone añaane?

¿Niinkama joñaakayeetakeri ishintsinka Pinkathari?

³⁹ Jiroka pashine josankinatakeri Isaías-ni, irootake kaari ikempisantantay-eeta, ikantakeranki:

⁴⁰ Iri Pava mavityaakitakaakeriri,

Imasontzitakaayetakeri,

Ari onkantya eero jokichaatanta

Eero ikemathavainetanta.

Ari onkantya eero ipiyashitantaana naaka,

Novavisaakotantaiyaariri.

⁴¹ Iro iñaavaitantakarori iroka Isaías-ni tema jiñaamampyaakityaaro irova-neenkaro Jesús, irootake ikinkithatakotantakariri.

⁴² Iro kantacha, osheki judío-payeeni kempisantanairiri Jesús, ari jimatzitanakaro iriiperoriite. Iro kantacha te irooñaarontero, tema itharovakaayetatyaari Fariseo-payeeni, eerora ishineyetairi inkyaayetai japatotapiintaiyani.

⁴³ Ari okantamaitaka. Iriira ikovaperotajaantanakeri Fariseo-payeeni iraa-patziyaminthatyaari, iriima Pava, tera.

Jesús iyakoventairine atziriite

⁴⁴ Ari iñaavaitanake shintsiini Jesús, ikantanake: “Itzimirika kempisainane naaka, tera apaniro ikempisantana, aña ikempisantzitakeri otyaantakenari.

⁴⁵ Ikaratzi okitaanari naaka, okempivaitakaro iriimi irokitakyaami otyaantakenari.

⁴⁶ Irootake nopokantakeri naaka, nonkempitaiyaari ‘Kitainkari,’ ari onkantya nonkitainkatakotantaiyaariri osavisatzi. Eero isaikayetai ot-sirenikitzi inkarate kempisainane.

⁴⁷ Tema te iro nompokantyaari naaka jaka kipatsiki novasankitaante, aña iro nopokantakeri novavisaakotante. Iro kantacha ikaratzi kemayevetarori noñaane, temaita inkempisante, kaarira naaka ovasankitayerine.

⁴⁸ Itzimirika manintakenari, kaari kempisaintairone noñaane, tzimakera impaitya ovasankitayerine. Kempivaitakara iroka ñaantsipayeeni okaratzi noñaavaiyetakeri atzirimi onatye, iroora ovasankitaantaatsine apaata, ipiyathavaantetaitanara.

⁴⁹ Tema naaka te noñaavaitashivaitya nonintakaanekiini. Ashitanari, itzimi otyaantakenari, iriitake kantakenarori okaratzi nokantayetakeri, okaratzi niyotaantayetakeri.

⁵⁰ Niyotzi naaka okaratzi ikantakaantziri Ashitanari iro kañaanetakaantsiri. Ari okantari, okaratzi nokantayetakeri naaka, nothotyaatziirora okaratzi ikantajaantakenari Ashitanari.”

13

Jesús ikivakiitziri iriyotaaneete

¹ Ari kapatapaaka aparoni kitaite iroimoshirenkantayeetyaarori Anankoryaantsi. Jiyotake Jesús monkarapaitetapaaka irookaventantyaarori kipatsika iro iriyaatai intsipatapaiyaari Ashitariri. Iniroite jetakoyetakari

ikaratzi kempisantakeriri, ari ikantapiintatya jetakotari irojatzi ovekaraan-tantapaakarori.

² Ikanta isaikaiyini jovaiyani, aritakera kamaaritanake Judas Iscariote, itomi Simón, itzimi pithokashityaarine Jesús.

³ Jiyotake Jesús tema ipoñaatyaaro irirori Pavaki, aritake impiye janta. Iriitake shintsitakaaperotakeriri Ashitariri.

⁴ Ari ikatziyanaka isaikakera jovaiyani, isapokanakero iveviryaakoro, jovathakitanakaro aparoni manthakintsi.

⁵ Ipoña jaake jiña isakero kivaakomentoki. Ikivakiiyetakeri iriyotaane, ipoña joshekiiyetantaari manthakintsi jovathakitakari.*

⁶ Iro inkivakiitantaaririmi Simón Pedro, ikantanake irirori: “Pinkatharí, ¿eerekama kivakiitenane naaka?”

⁷ Ari ikantzi Jesús: “Te pinkemathatero iroñaaka okaratzi nantziri, iro kantacha apaata, ari pinkemathatairo.”

⁸ Ikantanake Pedro: “¡Eero noshinetamaitami poshiyaari onampitaari pinkivakiitena!” Jakanake Jesús: “Eerorika nokivakiitzi, tera paap-ziyana.”

⁹ Ikantzi Simón Pedro: “¡Pinkatharí, eerotyá pikivakiitashitana, año pinkivena maaroni nakoki eejatzi noitoki!”

¹⁰ Iro kantacha Jesús, jakanairi: “Ikaratzi ovakera kaatainchari intaani onkovajaantya iroñaaka inkivakiiyetya, tema ari kitetake maaroni. Aritake kitetaiyakemi eerokaite, okantavetaka te maaroite pinkiteshiretaiyeni.”

¹¹ Tema jiyotakeri Jesús itzimi pithokashityaarine, irootake ikantantakari: “Te maaroite pinkiteshiretaiyeni.”

¹² Aritakera ithonkakero ikivakiiyetakeri, ikithaatanaaro Jesús irove-viryaaakoro, saikanai eejatzi tsika jovaiyani, ari ikantzi: “¿Pikemathatakeroma eerokaite okaratzi nantakeri?”

¹³ Pikantapiintaiyana eerokaite ‘Iyotaanarí, Pinkatharí.’ Omatatya pikan-tantanari eerokaite, tema naakatake.

¹⁴ Naakara ‘Iyotaaneri,’ naakara ‘Jevari.’ Iro kantacha, noshiyakotakari onampitaari eejatzi nokivakiiyetakemi, ari pinkempitayetyaari eerokaite pinkivakiitavakaayetya.

¹⁵ Naakatake oñaakakemirori, onkantya pinkempitakotantyaanarori eerokaite tsika nokantakemi naaka.

¹⁶ Tera iñaapinkathayeeetziri aparoni onampitaari iranaakoteri itzimi on-ampitariri. Tekatsi eejatzi aparoni otyaantaari anaakoteri itzimi otyaan-takeriri. Omaperora.

¹⁷ Aririka pinkemathatanairo iroka impoña pantanairo, aritake pinki-moshiretai.

¹⁸ Jiroka nonkantemiri, iro kantacha, tera maaroiteni noñaaventaiyemi. Niyotziri naaka ikaratzi niyoshiiyetairi. Arimaitaka omonkaratyaari Os-ankinajanorentsi, kantatsiri:

Tzimatsi ayootakenari, iriitakera pithokashityaanane.

* **13:5** Iro jameyeteri judío-payeeni ikivakiiyetapiinta inkyaayetapiintantaari ipankoki. Iroka an-tavairentsi, intaanira jantapiintziro aparoni onampitaari. Tema aparoni iriiperori atziri, eero okantzi inkivakiiyetante. Irootake kaari okameethatzi motantari ikivakiiyetakeriranki Jesús iriyotaane. Iro jantantakarori iroka Jesús, onkantya iriyotaantyaariri iriyotaane, onkantavetya jevarimi irinatye aparoni atziri, ontzimatyé irapaatziyaari pashine, inkempitakotyaaari ikantara aparoni onampitaari, tsinampashire inkantya.

19 Aririka omonkaratakya iroka, iroora pinkempisantaperotantyaanari 'Naakatzitaka.' Irootakera neevatantamirori nokamantzimiro.†

20 Intzimerika aapatziyaarine notyaantane, naakajaantake jaapatziyaka eejatzi. Itzimirika aapatziyakaanari naaka, iri jaapatziyajaantaka itzimi otyaantakenari.”

Ikamantzi Jesús iri pithokashityaarine Judas
(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21 Ari ithonkanakero iñaavaitakero iroka, iniroite okatsitzimoshiretanakeri Jesús. Eekero jooñaaronanakitziro iñaaventakeri, ikantzi: “Pikarataiyakeni eerokaite jaka tzimatsi aparoni pithokashityaanane. Omaperora.”

22 Ari ipampoyaavakaanaka iriyotaane, te iriyote tsika itzimi iñaaventzi.

23 Ikanta aparoni iriyotaane, iretakoperotane Jesús, itzimi saikimotakeriri okarikiini jovaiyani,

24 jiñaakeri Simón Pedro jiñaanacheratziri, ikantziri: “Posampiteri niinka jiñaaventziri.”

25 Ikanta irirori, jontsitokanakari okarikiini, josampiteri: “Pinkathari, ¿Niinkama?”

26 Ari jakanake Jesús: “Piñeena nashete kapicheeni tanta, intzimerika nompake, iriitakera.” Jashetake kapicheeni tanta, ipakeri Judas Iscariote, itomi Simón.

27 Ikanta jovavakaro Judas tanta. Aripaitera ikamaaritanake. Ari ikantziri Jesús: “Panterootara thaankiini pikinkishiretapiintakari.”‡

28 Iro kantacha ikaratzira jovaiyani tekatsira kemathatavakerone opaita ikantantariri.

29 Tema Judas iriitakera kempoyiiriri kireeki, iñaajaantaiyini ikantatziri Jesús iriyaateeta iramanante tsika ompaitya iroimoshirenkaiyaarini, iñaajaantake eejatzi iramanantaye impayeriri ashinonkainkariite.

30 Aritakera jovavakaro Judas tanta, jatanake. Aritake tsirenitanake.

Ovakerari Ikantakaantaitane

31 Aritakera jatanake Judas, ikantzi Jesús: “Monkarapaitetapaakara irovanekashitantaiyaarori irovaneenkaro Itomi Atziri. Iro ompoñaantyaari eejatzi iriñeetairo irovaneenkaro Pava.

32 Tema ari okantari, iriitajaantakera Pava oñaakanterone iriñeetantyaarori irovaneenkaro. Iroñaakatajaantakera irantero.

33 Notomiite, kapichetapaakera nosaikimoyetanaimi. Osheki pinkokovavetaiyaana eerokaite, iro kantacha eero piñagaana, Irojatzi nokantzi-takariri asheninkapayeeni judío, irojatzi napiitziyaamiri nonkantemiro eerokaite, tema eero pitsipatana tsika nosaikapai naaka.

34 Jiroka ovakerari nokantakaantane. Ontzimatyera petakotavakaayetaiya. Nokempitara naaka netakoyetami, ari pinkempitanaiyaari eerokaite, petakotavakaayetaiya.

35 Aririka petakotavakaanaiya eerokaite, ari iriyoyeetaimi maaroiteni eerokayetake niyotaane.”

Iñaaventziro Jesús irookaventante Pedro
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

† 13:19 Ipaaryaapiintakara Jesús ikantzi “Naakatzitaka,” ari oshiyakaro jiñaavaitake Pava pairani. Pamenero eejatzi Jn. 8.58. ‡ 13:27 Kantakotchari jaka “aripaitera ikamaaritanake,” tera iro kantakaanterone jovavakaro Judas tanta, okanta ikamaaritanakanari, aña iriitajaantake kantakaashitarori ikamaaritanakanari.

³⁶ Ikanta Simón Pedro josampitanakeri Jesús: “Pinkathari, ¿tsikama piyaateka?” Ari jakanake Jesús, ikantzi: “Tsika janta niyaate naaka, eero okantzi poyaatena eerokaite iroñaaka, irooma apaata ari onkantake poyaatena.”

³⁷ Ikantanake Pedro: “Pinkathari, ¿opaitama eero okantanta noyaatemi iroñaaka? ¡Aritake noshineventakyaami!”

³⁸ Jakanakeri Jesús, ikantziri: “¿Omaperoma pishineventyaana? Aña tek-eramintha iriñeeta tyoopi, mavasatzi pinkante: ‘Te niyoteri Jesús.’ Omapero.”

14

Iri Jesús oshiyarori avotsi jareetantaitari Ashitairiki

¹ “Eero povashirevaitaiyani. Paventaiyaari Pava, paventaiyaana eejatzi naaka.

² Janta ipankoki Ashitanari tzimatsi osheki tsika anampitapaiyaaro. Eeromi otzimi, eero nokantavaitzimi niyaatai novetsikayetapaimi tsika pinampitapaiyaaro.

³ Aririka niyaatai, aririka novetsikayetaimi tsika pisaikai, ari nompiyashitaimi naayetaatemi, onkantya pintsipatantaiyaanari eerokaite tsikarika nosaikajantai naaka.

⁴ Piyotaiyironi eerokaite avotsi jiyaatantaitari tsika nosaikai.”

⁵ Ari ikantanake Tomás: “Pinkathari, te niyotaiyeni tsika piyaate. ¿Tsikama nonkantyaaka niyotantayarori avotsi?”

⁶ Jakanake Jesús, ikantzi: “Naakara ‘Avotsi,’ ‘Kyaaryoori,’ ‘Añaantarentsi.’ Intaanira impampithavookitayeetaina naaka, ari irareeyeetaiya janta Ashitanariki.

⁷ Arimi piyoperotaiyenanemi, ari piyotairimi eejatzi Ashitanari. Aña aritake piyotzitataikari iroñaaka, iriitake piñaapiintakeri.”

⁸ Ikantanake Felipe: “Pinkathari, intsityaa poñaakenari Ashitamiri, tekatsi pashine nonkove.”

⁹ Ari ikantanake Jesús: “Felipe, ari osamanitake notsipayetakami eerokaite, ¿tekerama piyotena? Ikaratzi ñaakenari naaka, jiñaakeri Ashitanari. ¿Opaitama pikantantari?”

¹⁰ ¿Tema pinkempisantena ari nokaratziri Ashitanari, ari ikaratana irirori? Okaratzi nokantayetziri, tera naaka nintakaashivaityaarone noñaaventemiro. Aña iri Ashitanari tsipashiretanari, iriitake antakaajaantaro irantavaitane.

¹¹ Pinkempisantena ari nokaratziri Ashitanari, ari ikaratana irirori. Okompizimotamirika iroka, irootya pinkempisantaajate notasonkaventantayetake.

¹² Inkarate kempisantainane naaka, ari intasonkaventantayetai eejatzi. Aritake irimaperotanakero intasonkaventante, anaanakero okaratzi jiñaakoyeetakenari, tema niyaatzimatai naaka nontsipatapaiyaari Ashitanari. Omaperora.

¹³ Maaroni pairyagainane naaka inkovakoyetaina iñaañaatana, aritake nomatakeneri. Ari onkantya intharomentayeefantayariri Ashitanari, okantakaantziro jimatzimotantakeri Itomi.

¹⁴ Ompaityaarika pinkovakoyetainari pimpairyagaina naaka, aritake nomatakemiro.”

Ishinetaantaitziri Tasorensinkantsi

¹⁵ “Aririka petakoyetaiyaana, aritake pinkempisantaairo nokantakaantane.

¹⁶ Ari nonkampitairi Ashitanari irotyaantemi pashine Ookaakoventaneri,

¹⁷ Tasorentsijanori irinatye, iriitake tsipashiretapiintaiyaamine. Iriima osavisatziite eero isaikimotziri, tema te onkante iriineeri te iriyoteri eejatzi. Irooma eeroakaite piyotaiyirini, tema isaikimotakemi, iriira nampishiretantaiyaamine.

¹⁸ Eerora pikempitakotari miritzi jookaventayeetzi, ari nom-piyashitami.

¹⁹ Irootaintsira, eero jiñaayetaana osavisatziite. Iro kantacha eeroakaite ari piñaayetaina, kañaaneri pinkantayetaiya tema kañaaneri nonatzi naaka.

²⁰ Aripaitera piyoyetai notsipashiretari Ashitanari, eejatzi eeroakaite pitsipashiretana, ari nokempitari naaka notsipashiretami eeroakaite.

²¹ Inkarate kempisantavaanteyetainane, joñaakantziro kyaaryooperoini jetakotana. Irootake iretakotantaiyaariri Ashitanari, eejatzi naaka ari netakotaiyaari, ari noñaakayetaiyaari.”

²² Ikanta Judas (kaarira Iscariote) josampitanakeri: “Pinkathari, ¿Opaitama poñaakantaiyaanari naakaite, eeroya poñaakayetaari pashineete?”

²³ Jakanake Jesús: “Ikaratzi etakotanari naaka, ikempisantavaantetana. Irootake iretakotantaiyaari Ashitanari. Ari nokaratairi Ashitanari nontsipashireyetaiyaari irikaite.

²⁴ Iriima kaari etakotyaanane, ipiyathavaantetakana. Tera naaka iyotashivaityaarone okaratzi nokantayetakemiri, aña Ashitanari otyaantakenari iri iyotakaayetakenarori.

²⁵ Nokamantatziimiro maaroni irokapayeeni eenirora nosaikimoyetzimi.

²⁶ Iriima Tasorentsinkantsi, Ookaakoventaneri, irotyaantemiri Ashitanari intzime impoyaatyaanani, iriira iyotakaapaakemirone maaroni, impampithashiretakaayetaimiro okaratzi nokantayetakemiri.

²⁷ Kameethara pisaikayetai. Tera iro noñaaventashitya tsika okanta isaikakaantzi osavisatziite. Aña naaka matzirori onkantya pisaikantaiyaari kameethaperoini. Eero povashirevaitashita, eero pitharovavaitashita eejatzi.

²⁸ Aritake pikemayetakena nokantake: ‘Iro niyaatai, impoña nompiye ari ankaratai asaikayetai.’ Arimi petakoperoyetyaanami, eeromi povashirevaitami nookayetanaimira, aña aritakemi pinkimoshireventakenami piyotakera niyaatatye Ashitanariki, anaataikenari iroñaaka natziritapaintzira.

²⁹ Nokamantzitatyaamirora iroka, onkantya pinkinkishiretantyaari apaata, omonkarapaitetapaakyaarika.

³⁰ Eerora nonkinkithavaitzitakaayetyaami, tema aatsikitake pinkathariventantashivetachari kipatsiki. Okantavetaka te ipinkathariventana naaka.

³¹ Aritake onkantyaari, onkantya iriyotantyaari osavisatziite netakotari naaka Ashitanari, nantziniri okaratzi ikantanari irirori. Pinkatziyeyeni. Thame aate.”

15

Ikempitaro Jesús oponkitzithapero pankirentsi

¹ Eekero ikantanakitzi Jesús: “Naakara kempitarori oponkitzithaperori pankirentsi. Iriima Ashitanari iri kempitakariri itzimi pankitzirori.

² Eerorika okithotzi nohevatha, ichekathatziro ashitarori. Irooma otzimi kithotatsiri, jovameethachevatziro, jovaankiityaakotziro inkene onkithoperote.

³ Kempivaitaka iroñaaka aritake kaankiityaakoyetakemi eeroakaite, okantakaakami ñaantsipayeeni nokamantayetakemiri.

⁴ Aparoni ochevatha pankirentsi otzimi chevoryaathataintsiri eero okithotai, aña ontzimatye oshookantyaaro oponkitzitha. Ari okempitari eejatzi eerorika poisokerotana, eerora okantzi pantayetairo kameethari.

⁵ Naakatake kempitakarori oponkitzitha pankirentsi, irooma eerokaite pikempitakaroro nohevatha pinayetatzi. Ikaratzi oisokerotanari naaka ari nokempitizitariri irirori, kempivaitaka oshekimi inkithoperotai. Eerorika pitsipashireyetaana, tekatsira pantayetai.

⁶ Ikaratzi kaari oisokerotyaanari naaka, ari nookaventayetairi. Ari inkempitayetaiyaaro okamachevathatzi pankirentsi, jaayetziro intagaitero.

⁷ Oisokerorika povayetaina, pinkyaaryooventanairorika okaratzi niyotayetakemiri, pinkovakotairi Ashitanari opaiyetarika pikoviri, aritake irimatakemiro.

⁸ Aririka pimatanairo joshiyakaaventayeetakeri kithokiperotatsiri pankirentsi, aritake iriyoyeetaimi omapero niyotaaneyetaami. Iroora iriñaapinkathayeetantyaariri Ashitanari.

⁹ Iniroite netakoyetakami, noshiyakari Ashitanari jetakotana naaka. Panintaavaityaarora netakoyetaami.

¹⁰ Eekerorika pinkempisantanakityeero nokantakaantane, ari panintaavaityaaro netakotanka, nokempitairora naaka nokempisantaavantetzi Ashitanari nanintaavaitaro iretakonka.

¹¹ Iro nokamantantamirori iroka inkene ankarataiyeni ankimoshirete, irootake pinkimoshiretziitantaiyaari eeroka.

¹² Jiroka nokantakaantane: Ontzimatye petakotavakaayetaiya nokempitairora naaka netakoyetaami eerokaite.

¹³ Tsikarika itzimi shineventariri inkamimenteriri irapatziyane, joñaakantatziirora jetakotziitanta.

¹⁴ Naapatziyane pinayetatzi eerokaite aririka pantanairo okaratzi nokantzimiri.

¹⁵ Aritapaake nokempitakaantami onampitaari, tema aparoni onampitaari te iriyote okaratzi jantayetzi onampitariri. Aña nokempitakaantaami naapatziyane, tema nokamantaimiro maaroni ikantanari Ashitanari.

¹⁶ Tera eerokaite iyoshiitakenaneri, aña naaka iyoshiitayetaimi eerokaite. Naakatake otyaantayetemine piyaayete tsikarika, pinkempitakotaiyaaro pankirentsi kithoperotatsiri, ari pinkantapiintanakityeeya. Ari onkantya irimayetantaiyaamirori Ashitanari ompaityaarika pinkovakotenari pimpairyaayetainarika.

¹⁷ Jirokatake nokantakaantzimiri: Ontzimatye petakotavakaayetaiya.”

Inkisaneentayetanakemi osavisatziite

¹⁸ “Aririka piñaayetakero inkisaneentayetanakemi osavisatziite, pinkinkishiretero ari ikantaitakena naaka ikisaneentavaitaitakena.

¹⁹ Eekeromi poshiyaakotyaari osavisatziite, ari iretakoyetakyaamimi, ikempitavakaara irirori jetakotavakaiyani. Iro kantacha niyoshiitayetaimira naaka, pikempiyayetari osavisatziite, irootake ikisaneentamiri. Kempivaitaka iriñaaka kaarimi eeroka osavisatziite.

²⁰ Pinkinkishiretero nokantzitakamiri: Tera iñaapinkathayeetziro aparoni onampitaari iranaakoteri itzimi onampitariri. Ari inkempitayeetemiri eerokaite inkovayeete irovaitemi, inkempitayeetenara naaka. Ari okempitari eejatzi ikaratzi kempisantaavantetakenari naaka, aritake inkempisantaayetaimi eerokaite.

²¹ Iro inkovayeetantyaari irovayeetemi, naakatake irovimentaitemi, okantakaantziro tera iriyotaina iri Pava otyaantakenari.

²² Eero otzimaajatzimi ikenakaashitane, eerorikami nopokimi niyotaaeyetairi. Iro kantacha iroñaaka eerora okantai irookaakoventaiyaro iyaariperonka.

²³ Ikaratzi kisaneeentakenari naaka, ikisaneentzitarikari eejatzi Ashitanari.

²⁴ Eero otzimaajatzimi ikenakaashitane, eeromi notasonkaventzi-moyetakeri okanta jiñaayeeantakaro kaari jiñaapiintaitzi. Okantavetaka jiñaayetakero irokapayeeni, eekero ikisaneentatyaana, ikisaneentzitarikari eejatzi Ashitanari.

²⁵ Ari okantzimaita, tema ontzimatye omonkaratya osankinarentsi, kantatsiri:

Ikisaneentashivaitaitakana.

²⁶ Iro kantacha aririka impokake 'Ookaakoventaneri,' Tasorentsiperotatsiri, intzime notyaantapaimiri nontsipatyaari Ashitanari, iriitakera iyotaashiretakotantapaakenane naaka.

²⁷ Impoña pinkinkithatakoyetaina eerokaite, tema ari pitsipayetzitakana ovakeraini etantanakarori."

16

¹ "Iro nokantayetantamirori irokapayeeni, eero povashaantantaro paventaashiretyaana.

² Ari piñaayetakero eero ishineyetaimi pinkyagai tsika japatotapiintaita. Ari piñaayetakero eejatzi irovayeetemi, iriñaajaantayeete jantatziiniri Pava kameethari.

³ Iro irimatantyaarori iroka, tema te iriyoteri Ashitanari, te iriyotena eejatzi naaka.

⁴ Aririka omonkaratakya iroka, iroora pimpampithashiretakotantyaarori nokantayetakemiri. Irootakera neevatantamirori nokamantzimiro."

Jantakaantziri Tasorentsinkantsi

"Tera nonkamantzityaamiro ovakeraini iroka, tema irojatzinotsipayetami.

⁵ Iro kantacha iroñaaka jataana nontsipatapayaari itzimi otyaantakenari. Iro kantacha tekachajaini osampitakoventerone tsikara niyaatai,

⁶ intaani povashiretaiyani pikemakenara nokantakemiro irokapayeeni.

⁷ Iro kantacha pinkeme nonkantemiro kyaaryoori. Iroora kameethatzi-imotzimiri eerokaite niyaatai. Tema eerorika niyaatai, eerora ipoki paitachari 'Ookaakoventaneri' intsipashiretapiintayetaiyaami. Iroora aririka niyaatai, naakatajaantake otyaantapairine.

⁸ Aririka impokapaake Tasorentsinkantsi, iriira ooñaarontapaakeneriri ikinkishirevaishitari osavisatziite, tema ikenakaashivaitakaro ikinkishiretakotaro tsika okantakota kaariperonkantsi, tsika okantakota kameethashirenkantsi, tsika okantakota iyakoventaantsi.

⁹ Ari iriyotakaayetairi iroora kaariperonkantsi eerorika ikempisantayee-tana naaka.

¹⁰ Ari iriyotakaayetairi iroora kameethashirenkantsi, nomatzirora naaka novameethashiretantzi, tema niyaatairika Ashitanariki eero jokiyetaana.

¹¹ Ari iriyotakaayetairi itzimi jiyakoventayetakeri, iriitakera irika pinkathariventashivaitakariri osavisatziite.

¹² Eenirotatsi osheki onkarate nonkantemiri, iro kantacha iroñaaka kempitaka aritake anaanakemi nokantayetakemiri.

¹³ Aririka impokake Tasorentsijanori, iriitake iyotakaapaakemirone maa-roni kyaaryoori. Tema eero iñaavaitashivaitaro ikovakaashitari irirori, aña

inkamantantayetero ikemakeri. Ari iriyotakagaimiro onkarate avisayetatsine apaata.

¹⁴ Iri kemayetajaantainane noñaavaitero, impoña irovaakayetaimiro eerokaite, ari onkantya iriyotantayeetaiyaarori novaneenkaro.

¹⁵ Tema okaratzi jiyotanetari Ashitanari, irojatzi niyotanetari naaka. Irootake nokantantakari: ‘Iri kemayetajaantainane noñaavaitero, impoña irovaakayetaimiro eerokaite.’”

Onkantavetya povashiretya, aritake pinkimoshireyetai

¹⁶ “Kapichetapaake eero piñaayetaana, iro osamanivetakya ari piñeena eejatzi. Tema niyaataatye naaka Ashitanariki.”

¹⁷ Ikanta iriyotaane josampitavakaanaka: “¿Opaitama ikantakotziri? Ikan-tayetakai kapichetapaake eero añaayetairi, iro osamanivetakya ari añaagairi eejatzi, tema iriyaataatye Ashitaririki.

¹⁸ ¿Opaitama ikantakotziri ‘kapichetapaake?’ Te ankemathatero opaita iñaaventziri.”

¹⁹ Ari jiyotake Jesús ikovaiyatziini irosampiteri, ikantanakeri: “Nokantaiyakemi: ‘Kapichetapaake, eero piñaayetaana, iro osamanivetakya ari piñeena eejatzi.’ ¿Irootakema iroka posampitavakaamentari?”

²⁰ Ari piñaayetairo piraavaitaiya, ovashiretziita pinkantayetaiya, piñaaminthaterira osavisatziite ikimoshiretaiyini. Onkantavetya povashiretziitaiyaani, aritakera piñeero pinkimoshireyete. Omapero.

²¹ Aririka ontzimaantizimate aparoni tsinane, okemaantsivaita. Iro kantacha aririka intzinake ovaiyane, ompeyakotanakero okemaantsivaitaka aña okimoshireventanakitziiri eenchaanikite.

²² Ari onkempityaari eejatzi, ontzimatye povashireneentavaitya eerokaite iroñaaka. Iro kantacha aririka piñaavaina, osheki pinkimoshiretanai, tekatsi ovashiretakaiyaamine.

²³ Apaata tekatsira posampitainari naaka. Tema iri Ashitanari matayetaimirona ompaityaarika pinkovakotenari pimpairyayetainarika.

²⁴ Tema pamanapiintayetzirira Ashitanari pikovakoyetziri opaiyetarika, pikampiminthavaitashitakari. Irooma iroñaaka aririka pinkovakoyetairi, ontzimatye pimpairyapiintaina naaka. Arira pinkantya pinkovakotapiintairi, aritake irimatakemiro, irootake pinkimoshiretziitantaiyaari.”

Noitsinampaakero naaka osavisato

²⁵ “Noshiyakaaventatziimiro maaroni irokapayeeni noñaaventakemiri. Iro kantacha irootaintsi omonkaratya eero noshiyakaaventayetaimiro, aña koñaaroini noñaaventaimiri Ashitairi.

²⁶ Apaata, ari piñaayetairo eerokaite pimpairyagaina pinkovakoyetairirika Ashitanari. Tera naaka kampitakoveantaimine.

²⁷ Tema iriitajaantake Ashitairi etakoyetaami eerokaite. Iro jetakoyetan-taamiri, tema eerokaite petakoyetaana naaka, tema pikempisantaiyakena ari nopoñaakari naaka Pavaki.

²⁸ Noshitovanake Ashitairiki okanta nopokantanakari jaka kipatsiki. Iroñaaka nookaventanairo kipatsi iro nompiye Ashitairiki.”

²⁹ Ipoña ikantaiyanakeni iriyotaane: “Iroñaakara koñaatanake piñaavaitziri, te poshiyakaaventavaitero.

³⁰ Noñaayetakemi iroñaaka piyotziro maaroni tsikarika opaiyeta, te onkova-jaantya intzime impaitya osampitemine, aña piyotziro opaiyetarika ikinkishireyetairi. Irootakera nokempisantantari omapero pipoñaaka Pavaki.”

³¹ Ari jakanake Jesús, ikantzi: “¿Arima, kempisantayetaimima iroñaaka?”

³² Monkarapaitetzimatapaaka. Iroñaakara, piñaayero aparopayeeni eerokaite poiwaraiya pinkenayete tsikarika, ari pookaventanakena apaniroini. Iro kantacha temaita nosaike apaniro, aña Ashitanari tsipatanari.

³³ Nokamantayezimiro maaroni iroka onkantya piñaantyaarori kameetha pisaikete pintsipatyaana naaka. Jaka osaviki, osheki piñaayero eerokaite piñaashivaityaaro. Iro kantacha, pishintsishireyete. Tema noitsinampaataikero naaka osavisato.”

17

Jesús jamanakotziri iriyotaane

¹ Ikanta ithonkakero ikantayetakero irokapayeeni, amenanake Jesús inkiteki, ikantanake: “Ashitanari, monkarapaitetapaaka. Poñaakantayetairo iroñaaka irovaneenkaro pitomi, ari onkantya iroñaakantantyaarori pitomi eejatzi povaneenkaro eeroka.

² Eerokatake ovakeriri okanta ipinkathariventantakariri maaroiteni atziri, ari onkantya inkañaaneyetakaantyaariri ikaratzi pashitakaakariri.

³ Aririka iriyoyeetaimi apaniro Pipavaperotzi eeroka, iriyoyeetairi Jesucristo itzimi potyaantakeri, arira inkañaanetakaayetairi.

⁴ Noñaakantakemiro povaneenkaro jaka kipatsiki, nothotyaakemirora kipantakenari nantero.

⁵ Pishinetena nontsipataiyaami iroñaaka, Ashitanari, ari ankarate añaayetairo avaneenkaro akempitara pairani tekeramintha ovtsikero kipatsi.

⁶ Irikaite piyoshiitairi pashitakaanari, niyotaayetairi niinkarika eeroka. Eerokatake ashitzitakariri, ipoña pashitakaayetanaari naaka. Nokempisan-takaayetaimiri piñaane.

⁷ Ikinkishireyeta iroñaaka, okaratzi niyotanetari naaka, eerokatake iyotakaayetanarori.

⁸ Niyotaayetairi okaratzi piyotakaayetaanari, ikempisantayetanakero irikaite. Ipampithashiretanana kyaaryoo nokaratzimi eeroka, ikempisantayetanai eerokatake otyaantakenari.

⁹ Naakatake kampilakoveentziri irikaite. Tera iri nonkampitakoveente nampitashivaitarori kipatsiki, aña nokampitakoveentatziiri itzimi pashitakaanari.

¹⁰ Maaroni nashitari naaka irijatzi pashitari eeroka. Ikaratzi pashitari eeroka irijatzi nashitari naaka. Tema iriiyetake oñaakantayetairori novaneenkaro.

¹¹ Ero nosaikanaai jaka osaviki, niyaataira naaka nonkaratapaimi eeroka, irooma irikaite eekero irisaikanaatye. Ashitanari Tasorentsi, pinkempoyaaventero onkantya impairyaapiintantamiri, ari onkantya irovithaavakaantaperotyaari eejatzi, akempitavakara aaka.

¹² Eenirora notsipayetari jaka osaviki, naamaakoveentayetari, nokempoyaaventayetziri okanta ipairyaapiintantamiri. Eerora itzimayetai peyashivaitaachaneri, apatziro inkantakaiyaaro ipaiyetziri ‘Otomi peyashivaitaantsi,’ tema ari onkantya omonkaratantyaari oñaaventakeri Osankinajanorentsi.

¹³ Iroñaaka niyaatai pisaikinta eeroka. Irootake nokantantayetarori irokapayeeni eenirora nosaiki jaka osaviki, onkantya inkempitantyaanari naaka inkimoshiretaiyeni kameethaini irikaite.

¹⁴ Niyotaayetakeri piñaane, iro kantacha osheki ikisaneentaitanakeri, tema te ikempitanaari osavisatziite, nokempitara naaka te osavisatzi nonaty.

¹⁵ Te nonkovakotemi paayetairi isaikira jaka osaviki, intaani pinkempoy-aaventayetairi ikaariperotakaitzirikari.

¹⁶ Nokempitara naaka te osavisatzi nonaty, eejatzi irikaite te iroshiyanaiaari osavisatziite.

¹⁷ Pintasorentsishiretakairi irakoventantyaarori kyaaryoori. Tema kyaaryoori onatzi piñaanetari eeroka.

¹⁸ Pikempitaakena naaka potyaantakena nosaikimoyeteri osavisatziite, ari nonkempitziyaariri naaka notyaantayeteri irisaikimoyeteri.

¹⁹ Okovaperotatya iroñaaka nontasorentsishiretai noshineventaiyaarira irikaite, ari onkantya intasorentsishireperotantaiyaari eejatzi irirori.

²⁰ Tera intaani nonkampitakoventeri irikaite, aña nokampitakoventzitari eejatzi inkarate kempisantainane aririka inkinkithatakaayetairi irikaite.

²¹ Namanakoventziri maaroni irikaite onkantya irovithaavakaantaiyaari, aparoni inkantaiya irovithaanaiyami eeroka. Ashitanari, akempitara aaka ovithaavakaiyani, ari inkempiyetaiyaari eejatzi irovithaavakaaperotaiya, onkantya inkempisantantaiyaari osavisatziite eerokatake otyaantakenari.

²² Iroka novaneenkaro, okaratzi poñaakayetakenari, irojatzi nomatairi naaka noñaakayetairi iriroriite. Arira onkantya irovithaavakaantaperotyaari, akempitavakaara aaka.

²³ Tema pitsipashiretana eeroka, ari nonkempitzitakyaari eejatzi naaka nontsipashiretaiyaari iriroriite, ari onkantya irovithaavakaantaperotyaari. Iro inkinkishiretantayetyaari osavisatziite eerokatake otyaantakena, iniroite petakoyetakari pikempitaakenara naaka iniroite petakotakana.

²⁴ Ashitanari, eerokatake ashitakaayetakanariri irikaite, nokovi itsipayetaiyaana tsika janta nosaikai naaka, onkantya iriñaantaiyaarori novaneenkaro. Eerokatake ovaneenkatakakaanari, tema petakotzitaikana tekeramintha ovensikyaata kipatsi.

²⁵ Ashitanari tampatzikashireri, te iriyotaiyemine osavisatziite. Iro kantacha naaka niyotzimi, eejatzi ikempiyetaka irikaite jiyotzi eerokatake otyaantakenari.

²⁶ Niyotaayetairi niinkama eeroka, eekerora niyaatakaatyero niyotairi, tema nontsipashiretaiyaari, netakoyetaiyaari pikempitaakenara naaka petakotakana.”

18

Jagaitakeri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ Aritake ithonkanakero ikantayetakero iroka, shitovanake Jesús itsipatanaari iriyotaane iriyaatero intatsikeronta ovaryeenkaari ipaiyeetziro “Cedrón.” Ari otzimiri pankirentsishashi, tsika janta isaikapaake Jesús itsipayetakariri iriyotaane.

² Jiñitaro eejatzi irika Judas itzimi pithokashitantachane, tema ari isaikaapiintziriri Jesús iriyotaane janta.

³ Ari jareetapaaka Judas itsipatapaakari ovayiriite, ikonovakari kempoyaventaneri jotyaantakeri ijvare omperatasorentsitaari, irotyaantane eejatzi Fariseo-payeeni. Joirikayetapaakero irovantamento, jamake eejatzi irootamento.

4 Iro kantacha Jesús jiyotzitakaro maaroni avishimoterine, ishiovashitanakeri, josampitavakeri: “¿Ipaítama pikokovatziri?”

5 Ikantaiyini irikaite: “Nokokovatatziiri Jesús Nazaret-satzi.” Ari ikantzi Jesús: “Naakatake.” Irika Judas itzimi pithokashitakariri, ari ikaratakeri irikaite.

6 Jiñaavaitanakera Jesús, ipiyaponthotaiyanakani itaapiiki, tyeyanakeni.

7 Japiitanakeri Jesús, josampitziri: “¿Ipaítama pikokovatziri?” Japiitaiyanakero irirori, ikantzi: “Nokokovatatziiri Jesús Nazaret-satzi.”

8 Ari japiitanakeri Jesús, ikantziri: “Aritake nokantakemi naakatake. Naakarika pikokovataiyini, potyaantairi irikaite notsipayetakari, iriyaayetaita.”

9 Ari omonkaratari ikantzitajaantakari Jesús: “Ashitanarí, ikaratzi pashitakaakanari, eero ipeyakaantavaita aparoni.”

10 Ikanta Simón Pedro, otzimimotziri irirori irosataamento, jinoshikanakero, itotzitakeri iyempitaperonampi aparoni paitachari Malco, inampirera omperatasorentsijanori.

11 Ipoña Jesús, ikantanakeri Pedro: “Povairo posataamento. Aña iri Ashitanari shinetakenari nonkemaantsivaityaaro iroka, ¿eeroma okantzi nomonkarayeneri?”*

Jaayeetanakeri Jesús omperatasorentsijanoriki
(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

12 Ikanta ovayiriite itsipatakari ijevare, eejatzi ijevare kempoyaaventaneri irotyaantane judío-payeeni, joiarikanakeri Jesús, joosotanakeri.

13 Ari jetapaintaro ikenakaanakeri ipankoki Anás. Tema iriitake irikonkiri Caifás itzimi omperatasorentsijanotatsiri.

14 Irika Caifás iriitajaantakera kantakeriranki judío-payeeni: “Iroora aritatsi ashinete aparoni atziri inkamimentayetai.”

Pedro ikyaake iniyankiirentsiste Anás
(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

15 Ikanta Simón Pedro itsipatakari pashine iriyotaane Jesús, joyaatakovenakeri Jesús. Irika pashine iyotaari, iñaapiintane jinatzi omperatasorentsijanori, irootake ikyaantapaakari joyaatakoventakeri Jesús.

16 Iriima Pedro ari ikatziyapaakari jantakironta otantontsiki. Irootake irika iyotaari iñaatapiintane omperatasorentsijanori, ikinkithavaitakaanakarori aamaventarori ashitakoronsi, iro ominkyaantakariri eejatzi Pedro.

17 Okanta aamaventarori ashitakoronsi, osampitakeri Pedro: “¿Kaarima eeroka aparoni iriyotaane irika shirampari?” Ari jakanake Pedro, ikantzi: “Tera naaka.”

18 Tema okatsinkaityaatziira, irikaite onampitaari itsipayetakari kempoyaaventaneri jovaampataiyakeni paampari. Ari isaiki jakitsitaiyani. Ari itsipataiyakarini eejatzi Pedro irikaite, jakitsitaiyarini paampari.

Anás josampitziri Jesús
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

19 Ikanta omperatasorentsijanori jetanakari Jesús josampitakoventziniri iriyotaanepayeeni, ipoña okaratzi jiyotaantayetakari.

* **18:11** Jiroka ikantakotakeri jaka Jesús: “Iri Ashitanari shinetakenarori nomiretyaaro kepishaari.” Tema iro oshiyakaaventacha aririka inkemaantsivaitaitya, okempivaitaro jimireyeetaro kepishaari.

²⁰ Ari ikantanake Jesús: “Nokinkithatakaapiintakeri maaroiteni atzirite. Niyotaantapiintake japatotapiintaita eejatzi janta tasorentsipankoki, tsika japatotapiintaiyani maaroni judío-payeeni. Tetya nomanakaiyaaro okaratzi nokinkithayetziri.

²¹ ¿Opaitama posampitananari naaka? Posampitayeteri ikaratzi kemayetakenari. Iriiyetake iyotzirori okaratzi nokantayetakeriri.”

²² Ikantakerora Jesús iroka, aparani kempoyaaventaneri ipasavorotanakeri, ikantziri: “¿Arima pinkanteri pakeri omperatasorentsijanori?”

²³ Jakanakeri Jesús, ikantanakeri: “Tzimatsirika kaariperori noñaavaitakeri, pinkantenaro tsika otzimi. Aña okaratzi noñaavaitakeri kameetha onatzi. ¿Opaitama pipasavorotantanari?”

²⁴ Ikanta Anás jotyaantakeri janta Caifás-ki itzimi omperatasorentsijanotatsiri, joosotaka.

*Ikantzi Pedro: Te noñeeri naaka Jesús
(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)*

²⁵ Irojatziya ikatziyaka Pedro jakitsivaita paampariki. Ari josampitakeriri: “¿Kaarima eeroka aparani iriyotaane irika shirampari?” Ari jotekanakero Pedro, ikantanake: “Tera naaka.”

²⁶ Ikanta osamaniityaake josampitairi eejatzi aparani inampire omperatasorentsijanori, iriitakera isheninkathori itotzitakeri inkaaranki Pedro iyempita, ikantziri: “¿Kaarima eeroka noñaake itsipatami janta pankirentsishiki?”

²⁷ Ari japiitanakero Pedro jotekañaanetantzi, aripaitera jiñaanake tyoopi.

*Jaayeetanakeri Jesús Pilato-ki
(Mt. 27.1-2, 11-31; Mr. 15.1-20; Lc. 23.1-5, 13-25)*

²⁸ Tema aritake kitaitzimatake, jomishitovaitanairi Jesús ipankokira Caifás, jaayeetanakeri isaikinta Pilato ijevarite Roma-satzi. Te inkyeeyapaakeni judío ipankoki Pilato, tema aririka inkyaaavankotakeri ipiyathatakaro Ikantakaantaitane ikitevathatantaitari, eerora okantzi iroimoshirenkero kitaite Anankoryaantsi.

²⁹ Irootake ishitovantapaakari Pilato, ikinkithavaitakairi, ikantziri: “¿Opaitakama jantakeri irika shirampari?”

³⁰ Ikantaiyini irirori: “Eeromi ikaariperotzimi irika, eerotya namirimi jaka.”

³¹ Ari ikantzi Pilato: “Paanairi eerokaite, povasankitairi tsika okantzira ikantakaantaitzimiri.” Ikantaiyanakeni judío-payeeni: “Aña te pishinetapiintaiyena noveri nosheninkaite.”

³² Ari omonkaratakari ikantzitajaantakariki Jesús tsika onkantya irova-maayeeteri.

³³ Ipoña ipiyanaka Pilato ikyaapaintzi inthomoi ipankoki, ikaimapaakeri Jesús, josampitakeri: “¿Eerokatakema Ivinkatharite judío-payeeni?”

³⁴ Ari ikantzi Jesús: “¿Piyotashitaroma iroka posampitanari? Kempitaka tzimatsi ipaita kantakemiri niinkarika naaka.”

³⁵ Jakanake Pilato: “¿Naakama judío? Aña iri pisheninkaite amakemiri jaka itsipayetakari ijevare omperatasorentsitaari. ¿Ipaaitama pantakeri?”

³⁶ Ari ikantzi Jesús: “Te nompinkathariventante naaka jaka osaaviki. Ari onkantyaami, aritakemi piñaakemi osheki novayirite kisakoveentyaanari, eero jaakaantantana judío-payeeni. Iro kantacha tera ari nompinkathariventante jaka.”

³⁷ Japiitanakeri Pilato josampitanakeri: “¿Arima, eerokatake Pinkathari?” Ari ikantzi Jesús: “Eerokatake kantaintsiri. Irootake notzimantakari, irootake nopokantakari jaka kipatsiki noñaaventairo kyaaryoori. Tema ikarayetzi kamaitanaarori kyaaryoori, ikempisantavaanteyetana.”

³⁸ Ari ikantzi Pilato: “Irojatzitaveetacha, kyaaryoori.” Ikantanakerira, shi-tovanake ipiyotaiyakani judío-payeeni, ikantapairi: “Tetya noñeero ompaitya inkenakaashityaari irika shirampari.

³⁹ Poimoshirenkapaitetapiintziro Anankoryaantsi, pametapiintaiyaroni nomishitove aparoni jaakaantaitziri. ¿Nomishitovakaantairima ipaiyeetziri ‘Pivinkatharite?’ ”

⁴⁰ Ari ikaimaiyanakeni maaroiteni, ikantaiyini: “¡Eero pomishitoviri irika! ¡Iri pomishitove Barrabás!” Irooma irika Barrabás, koshintzi jinatzi.

19

¹ Ikanta Pilato ipasatakaantakeri Jesús.

² Ikanta ovayiriite jampitatapotake kitochee ikempitakaantakero amathairentsi, jamathaitakaakari Jesús. Ipoña ikithaatantakari jonkeromaitatsiri kithaarentsi.*

³ Ipoña ipiyotzimentapaakari, ishirontzimentavaitari ikantaiyirini: “¡Jirikataa Ivinkatharite judío-payeeni!” Ipasavorotzimaitari.

⁴ Eejatzi ishitovapai Pilato, ikantapairi judío-payeeni: “Pameneri, jirika nomishitovakeri onkantya piyotantyaari te noñe ompaitya inkenakaashityaari irika.”

⁵ Ari ishitovakaapaakero Jesús jamathaitayeetantakari kitocheetapo iitoki, ikithaayeetantakari eejatzi jonkeromaitatsiri kithaarentsi. Ikantzi Pilato: “¡Jirika shiramparika!”

⁶ Ikanta jiñaavakerira ijevare omperatasorentsitaari ipoña kempoyaaven-taneriite, ikaimaiyanakeni, ikantaiyini: “¡Pimpaikakotakaanteri! ¡Pimpaikakotakaanteri!” Ipoña ikantzi Pilato: “Jirika paanakeri eerokaite pimpaikakoteri, tema naaka te noñe ompaitya inkenakaashityaari irika.”

⁷ Jakaiyanakeni judío-payeeni: “Tzimatsi naakaite Ikantakaantaitanari, ontzimaty e irovamagaiteri irika, tema ikempitakaantashivaitaka Itomi Pava.”

⁸ Ikemavakera Pilato ikantaiyakeni ikempitakaanta Itomi Pava jinatzi, osheki itharovanake.

⁹ Eejatzi ipiyanaa inthomointa ipankoki, josampitapaakeri Jesús: “¿Tsikama pipoñaajaantaka eeroka?” Iro kantacha Jesús te irakeri.

¹⁰ Ikantzi Pilato: “¿Eeroma pakana? ¿Tema piyote pinkathariperori nonatzi naaka, ari onkantake nompaiakotakaantemi, ari onkantake eejatzi nomishitovakaantaimi?”

¹¹ Ipoña jakanake Jesús, ikantzi: “Eeromi ishinetakemiromi Jenokisatzi, eeroty pipinkathariventaperotaajatanami. Irootakera nokantantari naaka, iriitake maperotainchari ikaariperotake itzimi amakenari jaka, anaanakero piyaariperonka eeroka.”

¹² Aripaite ikokovetanaka Pilato iromishitovakaantairimi Jesús, iro kantacha eekero ikaimakotaiyatziirini judío-payeeni ikantaiyirini: “¡Aririka pomishitovakaantairi irika, tera paapatziyari pivinkathajanorite César! ¡Tema itzimirika kempitakyaarine irika, ikempitakaantashivaitaka pinkatharimi irinatye, ikisaneentatziiri César!”

* **19:2** Tema irootake jameyetaipiintaiyarini pinkathariite jamathaiyetaro poreryaayetatsiri, ikithaayetaro eejatzi kithaarentsi jonkeromaitatsiri.

¹³ Ikanta ikemavakera Pilato, jamakaantakeri Jesús, jagaitanakeri ipiyotzimentaitakari, jomisaikapaakeri tsika jamenakoyeetapiintziri iyakoven-taari, ipaiyeetziro “Mapipankaa,” iro ipaiyeetziri eejatzi iñaaneki hebreo “Gabata.”

¹⁴ Ikanta jovetsikaventapaitetarora Anankoryaantsi iroimoshirenkayee-tantyaarori, ari tampatzikatapaake ooryaatsiri. Ikantziri Pilato irikapayeeni judío: “¡jirika Pivinkatharite!”

¹⁵ Iro kantacha irikaite ikaimaiyini, ikantzi: “¡Inkame! ¡Inkame! ¡Pim-paikakotakaanteri!” Ari ikantzi Pilato: “¿Kantatsima nompaiakakotakaanteri pivinkatharite?” Ari jakaiyanakeni ijevare omperatasorentsitaari, ikantaiyini: “¡Intaanira César novinkathariteteta, tekatsi pashine!”

¹⁶ Ikanta Pilato, joipiyeeri Jesús iraanairi judío-payeeni impaikakoteri. Ari jaanakeriri.

Ipaikakoyeetakeri Jesús irojatzí ikamantakeri
(Mt. 27.32-50; Mr. 15.21-37; Lc. 23.26-49)

¹⁷ Ikanta Jesús irijatzi anatanakero inchakota impaikakotantyaari, iriyaate ipaiyeetziro “Atzirii-toni,” irojatzí ipaiyeetziri iñaaneki hebreo “Gólgota.”

¹⁸ Ari ipaikakoyeetakeriri, itsipataitakeri apite atziri, aparoni jovatzikakoitake irakoperoriki, jovatzikakoitakeri pashine irampateki.

¹⁹ Ikanta Pilato jontarekakotakaan-take ipaikakoyeetakeri Jesús aparoni osankinarentsi, kantatsiri: “JESÚS NAZARET-SATZI, IVINKATHARITE JUDÍO-PAYEENI.”

²⁰ Osheki judío-payeeni ñaanatakerori iroka osankinarentsi, tema te intainaperote osaiki nampitsi, tsika ipaikakoyeetakeri Jesús. Tema josankinayeetakero iroka osankinarentsi iñaaneki hebreo, iñaaneki griego, iñaaneki Roma-satzi.

²¹ Irootakera ikantantakariri Pilato irikaite ijevare omperatasorentsitaariite, ikantziri: “Eero posankinatziro: ‘Ivinkatharite judío-payeeni.’ Aña onkantatyeemi posankinatakaante: ‘Kempitakaantashivaitachari ivinkatharite judío-payeeni.’”

²² Iro kantacha Pilato, ikantanakeri: “Okaratzí nosankinatakeri, aritake ashí ovatyero osankinataka.”

²³ Ipoña ovayiriite aritakera ipaikakotakeri Jesús, jayitanakeri iman-thaki, itotakero 4-kotate ipavakaayetakaro aparopayeeni. Ipoña jayitakeri eejatzi iithaare, tera ovavikotatyá, aparoni okanta jontyeetziro irojatzí osaviki.

²⁴ Ari ikantavakaiyani ovayiriite: “Eero athatyaavaitziro iroka, intaani añaareventyaaro, ari añaero intzime ayerone.” Arira omonkaratari Osankinajarentsi, kantatsiri:

Ipavakaayeetakaro nomanthaki.

Iñaareventayeetakaro noithaare.

Irootakera jimataiyakerini ovayiriite.

²⁵ Okanta janta ipaikakoyeetakerira Jesús ari osaikitakari iriniro otsipatakaro irirento, María iinara Cleofas, ipoña María Magdalena.

²⁶ Ikanta Jesús jiñaakero iriniro, otsipatakari okatziyaka iriyotaane itzimi jetakoperotari, ikantanakero iriniro: “Tsinané, iriitakera pintomintaiyaari irika.”

²⁷ Ipoña ikantanakeri iriyotaane: “Irootakera pinirontaiyaari iroka.” Ari-paitera osaikavankotanakeri irika iyotaari.

28 Okanta avisayetakera maaroni iroka, iyotake Jesús aritake jimonkaratakero, ikaimanake: “¡Nomirevé!” Ari omonkaratari oñaaventakotakeriri Osankinajanorentsi.

29 Ari othointakotakariki kepishaari janta chomoki. Jaayeeatanake in-chateva, jankoviitaitake atsimiyaaterone kepishaari, jovaankakoitakeneri ipaantekira Jesús.†

30 Jatsimiyaavakero Jesús iroka kepishaari, ipoña ikantanake: “Othotyaa-paaka maaroni.” Ari ithamenkotanaka, jatashinenkatanake.

Josataamerekitaitakeri Jesús

31 Ari monkarapaitetapaaka jovetsikaventapiintaitaro kitaite jimakoryaantaitari. Irootake kaari ikovantaiyani judío-payeeni inkatziyakote ipaikakoyeetakeri kitaiteriki jimakoryaantaitari, tema iroka kitaite iro jiñaapinkathaperoyeetziri. Irootake ikovakotantakariri Pilato inkaraaporitakaanteri paikakotaari inkamantanakyaari thaankiini, irovatzikaryaakoyetairiita eejatzi.

32 Ikanta jiyaataianakeni ovayiriite, ikaraaporitapaakeri aparoni ikaratakero Jesús ipaikakoitziri, ipoña jimatakero pashine.

33 Ari ipithokashivetanakari Jesús, jiñaatzi aritake kamake. Irootake kaari ikaraaporitantaitari irirori.

34 Iro kantacha, aparoni ovayiri josataamerekitantanakari irosataamento, ari iyovanakeri iriraane okonovakaro jiña.

35 Itzimi kinkithatzirori iroka, iriitakera ñaajaantakerori. Omaperotaajatayaara ikamantzimiri ari onkantya pinkempisantantayetyaari eejatzi eerokaite.

36 Tema iro avisantayetakari irokapayeeni onkantya omonkaratantyaari okantzitakari Osankinajanorentsi:

Eerora ikaraavaitaitziniri aparoni itonki irirori.

37 Okantzitaka eejatzi Osankinajanorentsi:

Ari iramenakoyeetakeri irosataamerekitaiteri.

Ikitaitakeri Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

38 Ikanta okaratapaake iroka, José Arimatea-satzi, ikampitairi Pilato, ikantziri: “Pishinetenari naanairi Jesús.” Irika José irijatzi kempisantakeriri Jesús, iromananeikiini ikempisanti itharovakaarira judío-payeeni. Ikanta Pilato ishinetaakeneri. Jatake José, jaanairi.

39 Ari ipokitapaakari eejatzi Nicodemo, itzimi jatashitakeriranki Jesús tsireni, jamakotapaake ikonovaataitziro kasankaari, osheki otenanka iroka.‡

40 Ipoña José itsipatakari Nicodemo jaanairi Jesús, iponatantakariki manthakintsi jashetantakaro kasankaari. Iro jametayarini judío-payeeni ikitatapiintziri iyaminkarite.

41 Janta tsika ipaikakoyeetakeri Jesús, ari otzimiri pankirentsimashi, ari janta osaikiri ovakerari omorona tsika ikitaitziri kaminkari, tekera inkitay-eetantyaaro.

42 Ari jovayeetakeriri Jesús, tema okaarikiini osaikira iroka omorona, tema irootzimatapaake kitaite jimakoryaantapiintaiyarini judío-payeeni.

† 19:29 Kantakotachari jaka “inchateva,” irojatziki ikantayeeetziri pairani “isopo.” ‡ 19:39 Iroka kasankaari, ikonovayeetakerori mirra, ovaaki inchashi ipaiyeetziri ñloe. Osheki otenanka okaratzi 100 libra, irojatziki ikantayeeetairi iroñaaka 30 kilo.

20

*Jañaantaari Jesús**(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)*

¹ Okanta avisanakera kitaite jimakoryaantaitari, eenirora otsireñeenkatzi, ananenkanaka María Magdalena iyaate omoronaki jovayeetakerira Jesús. Oñaapaatziro otanampyaaka mapi jashiyeetantakarori omorona.

² Ipoña opiyanaka iroori oshiyaperotanakitya iyaatashiteri Simón Pedro itsipatakari pashine iyotaari, iretakoperotane Jesús, okantapaakeri: “¡Jagaitakeri Avinkatharite, te ayote tsikarika jovayeetairi!”

³ Ikanta Simón Pedro itsipatakari pashine iriyotaane Jesús, jatanake kitataariki.

⁴ Ishiyanakitya jiyaataiyanake apiteroite. Iro kantacha pashine ishiyaperotanakitya jookanakeri Pedro, iri etapaakaro jareetaka kitataariki.

⁵ Jinetapitapaake omoronakira, jiñaapaakitziro onoryaamaitaka iponayeetantakariri, temaita inkyaapaake inthomoi.

⁶ Ari jareetapaakari Simón Pedro, ikyaapaake inthomointa, jiñaapaakero eejatzi irirori onoryaamaitaka iponayeetantakariri.

⁷ Jiñiitapaakaro manthakintsi jankoviiyeetantavakariri iitoki, inashita jovayeetanakero te ontsipatyaaro iponayeetantakariri, kameetha jotzipiyeetanairo.

⁸ Ipoña ikyaapaake eejatzi pashine iyotaari itzimi etapaakarori jareetaka kitataariki. Jiñaapaakero okaratzi kantainchari, ari opoña ikempisantaperotanake.

⁹ Tekeramaita inkemathatero okantziri Osankinajanorentsi, aritake irañagai Jesús.

¹⁰ Ipoña ipiyeeyaani ipankoki irika apite iyotaari.

*Joñaakaaro Jesús María Magdalena**(Mr. 16.9-11)*

¹¹ Ari osaiki María opatzimoroki iraavaita. Okanta iraavaitaka, ari onepatpiti inthomointa omoronaki,

¹² oñaatziiri apite maninkari okitamaronkitake iithaare, isaikaiyakeni tsika jonoryaaveetakari Jesús. Aparoni isaikake jiiitoveetakari, isaikake pashine jiiitveetakari.

¹³ Ikanta maninkariite, josampitakero ikantziro: “Tsinané, ¿opaitama piraantari?” Akanakeri iroori, okantzi: “Tema jaayeetakenari Novinkatharite, te niyote tsika janta jovayeetakeri.”

¹⁴ Iro okantakitziini, ari opithokanaka, oñaatziiri Jesús, iro kantamaitacha te iyotavairi iriitakera.

¹⁵ Ari josampitanakero Jesús, ikantziro: “¿Ipaitama piraantari tsinané? ¿Ipaitama pikokovatziri?” Oñaajaantzi iroori iri ñaanatziirori aamaventarori pankirentsimashi, okantanakeri: “Pinkatharí, eerokarika aakeri, pinkamantena tsika janta povakeri, niyaateeta naaka namenairi.”

¹⁶ Ari jiñaanatanakero Jesús, ikantziro: “¡María!” Ari amenakeri iroori, okantzi: “¡Raboni!” (iro ikantaitziri iñaaneki hebreo “Iyotaaneri.”)

¹⁷ Ikantziro Jesús: “Eero poirikana, tema tekera niyaataita nontsi-patapaiyaari Ashitanari. Iro kantacha piyaate pinkamantenari iyekiite, iroora niyaatai nonkaratapairi Ashitanari tsika itzimi Ashitzitamiri eejatzi eerokaite. Iri Novavanetari naaka, irijatzi Pivavanetzitari eerokaite.”

¹⁸ Okanta iyaatanake María Magdalena, okamantapaakeri maaroni iyotaari oñeeri Avinkatharite, okamantapaakeri eejatzi okaratzi ikantakerori.

*Joñaakari Jesús iriyotaaneete**(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)*

¹⁹ Okanta otsirenitanake avisanakera jimakoryaantaitari kitaite, apatoyakani iyotaari jashitakotaiyakani shintsiiini itharovakaarira judiopyeeni. Ari ikyaapaakeri Jesús, ikatziyimotapaakari, jovethatapaari ikantapairi: “¡Pisaikayetai kameetha eerokaite!”

²⁰ Ari jovethatapaakarira, joñaakapaakeri irako, eejatzi imereki. Iki-moshireyetaianake irikaite jiñaavairira Avinkatharite.

²¹ Ipoña japiitanakero Jesús, ikantziri: “¡Pisaikayetai kameetha eerokaite! Ikempitaakenara jotyaaantakena naaka Ashitanari, ari nonkempitzityaamiri eejatzi eerokaite notyaantayetyeemi.”

²² Ari itasonkiri iyotaariite, ikantziri: “Isaikashiretantyaamiita Tasorentsinkantsi.

²³ Inkarate pimpeyakoyetairi eeroka jaka, aritakera ipeyakoyeetairi janta. Iriima kaari pimpeyakoyetai eeroka jaka, tera impeyakoyeetairi eejatzi.”

Iisoshirenkatane Tomás

²⁴ Ikanta Tomás ikaratapiintziri 12 iyotaari, itzimi ipaiyeetziri “Tsipari,” te isaike irirori jareetantapaakari Jesús.*

²⁵ Ipoña pashinepayeeni iyotaari ikamantairi, ikantziri: “Noñeeri Avinkatharite.” Iro kantacha Tomás jakanakeri, ikantziri: “Eerorika noñeeri naaka tsika ipaikavakoyetakeri, eerorika nokyaantavakotari irakoki, eerorika nokyaantamerekitari eejatzi, eero nokempisantziri.”

²⁶ Okanta avisanake 8 kitaite, japiitairo iyotaari japatotaiyani. Arira isaik-itakari eejatzi Tomás irirori. Jashitaiyakeroni shintsiiini ashitakoronsi, iro kantacha Jesús kyaapaake, ikatziyimotapaari, jovethatapaari ikantapairi: “¡Kameetha pisaikaiyeni eerokaite!”

²⁷ Ipoña ikantapaakeri Tomás: “Jiroka nako, pinkyaantavakotyaaana, pinkyaantamerekityaaana eejatzi. Eero pikisoshirevaitzi, ¡Pinkempisante!”

²⁸ Ari ikaimanake Tomás, ikantanake: “¡Novinkatharite, Novavane!”

²⁹ Ikantzi Jesús: “Aña iro pikempisantantamatsitanakari piñaakena. ¡Kimoshirera irinayetai inkarate kempisantaatsine kaari ñaayetaajatenane!”

Opaita josankinayeetantarori iroka

³⁰ Osheki japiipiitakero Jesús itasonkaventzimotakeri iriyotaaneete, te osankinatakoyetya jaka.

³¹ Iroomaitaka osankinayetantakari irokapayeeni onkantya pinkempisantantayetyaari, irika Jesús iriitake Cristo, Itomi Pava. Aririka pim-pairyaapiintanairi pinkempisantanairi, aritake inkañaanetakaayetaimi.

21*Joñaakari Jesús 7 Iriyotaane*

¹ Ikanta okaratapaake iroka, japiitakero Jesús joñaakari iriyotaane, inkaarethapyaaki ipaitayeetziri Tiberias. Jiroka okantaka.

² Ari itsipatavakaiyani isaiki Simón Pedro, Tomás, ipaitayeetziri eejatzi “Tsipari,” Natanael, poñaachari Caná-ki saikatsiri Galilea-ki, itomipayeeni Zebedeo, ipoña apite pashine iyotaari.*

* **20:24** Ikantakoyeetziri jaka “Tsipari,” irijatzira ipaiyeetziri pairani “Dídimo.” * **21:2** Ikantakoyeetziri jaka “Tsipari,” irijatzira ipaiyeetziri pairani “Dídimo.”

³ Ipoñaashita ikantzi Simón Pedro: “Niyaatatye noshimaatya.” Ikantaiyini pashine: “Ari ankarataiyanakemi.” Jafaiyanakeni, otetaiyapaakani pitotsiki. Iro kantacha, tekatsimaita iraye ishimaavetaiyakani tsireni.

⁴ Okanta okitaitzimatake, katziyapaaka Jesús oparaiteki inkaare. Iro kantacha iriyotaaneete te iriyotavairi iriitakera.

⁵ Ikaimakotapaakeri, ikantziri: “Evankariite, ¿Tekatsima pagaiyeni?” Ari jakaiyanakeni iriroriite: “¡Tetaavé!”

⁶ Ikantzi Jesús: “Poviinkero pakoperoriki piithamento, ari paake.” Ari jimataiyakeroni ikantaitakeriri. Tema jaakera osheki shima, tera iravvyagairo irinoshikairo iithamento.

⁷ Ikanta iyotaari iretakoperotane Jesús, ikantanakeri Pedro: “¡Iriitakera Avinkatharite irinta!” Ikemavakera Simón Pedro, ikithaatanaka, ookaatanaka inkaareki.

⁸ Iriima pashinepayeeni iyotaari pitotsiki ikenakoyetanai jinoshikaatakotairi ishimane, irojatzi jaatakotantapaari oparaiteki. Tema isaikakotaktizira niyankyaakiini.†

⁹ Ikanta jayiitaiyapaakeni, jiñaapaakitzi joisaka paampari, ari itashitakari shima, itsipataitakeri tanta.

¹⁰ Ari ikantzi Jesús: “Pamake shima ovakera paakeri.”

¹¹ Ikanta Simón Pedro, joooryaakotakeri ishimane, jinoshikakotakeri irojatzi oparaiteki. Antaripayeeni ikantayeta shima, ikaratzi 153. Temaita ontzimpeshe iithamento.

¹² Ari ikantzi Jesús: “Thame oya.” Tekatsira aparoni iyotaari osampiterine niinkarika, tema jiyoperotaiyakeri iriitake Avinkatharite.

¹³ Jaapaakero Jesús tanta, ipayetakeri aparopayeeni, ari ikempitaakeri eejatzi shima.

¹⁴ Irootakera mavatanaintsiri joñaakari Jesús iriyotaaneete jañagaira.

Paamakoventaiyaanari noishate

¹⁵ Ithonkanakero jovaiyani, josampitanakeri Jesús irika Simón Pedro, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿Petakoperotanama eeroka?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi eeroka Pinkathari, naapatziyami.” Ikantzi Jesús: “Paamakoventyaanarira nokempitakaantaari noishate.”

¹⁶ Japiitakeri josampitziri: “Simón, itomi Jonás, ¿petakotanama?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi eeroka naapatziyami.” Ikantzi Jesús: “Paamakoventapiintyaanari nokempitakaantaari noishate.”

¹⁷ Iro mavatanaintsiri josampitziri, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿paapatziyanama?” Ari jovashiretanaka Pedro, tema mavasatzi josampiminthatakeri, ari jakanakeri: “Pinkathari, eerokatake iyotziro maaroni, piyotzi eeroka naapatziyami.” Ikantzi Jesús: “Paamakoventyaanari nokempitakaantaari noishate.”

¹⁸ Tema eenirora pevankariperovetani, pikithaatapiintayeta ikeni piyaatayetzi tsika pinintakaaro. Irooma aririka pantarikonatapaake, inntaamini povaankavakotaiya, pashine kithaataimine, irayeetaimi tsika te pikovavetaro piyaate. Omaperora.”

¹⁹ Ikantantakarori Jesús iroka, ikovatzi inkemathayeetero tsika inkantya inkamai apaata Pedro iñaapinkathatairira Pava. Ipoña ikantanakeri eejatzi: “¡Poyaatenal!”

Iyotaari iretakoperotane

† 21:8 Kantakotachari “niyankyaakiini,” okaratzi osanthatzi “200 akonaki,” irojatzi ikantayeetairi iroñaaka “100 metro.”

²⁰ Ikanta ipithokanaka Pedro, jiñaatziiri joyaatakeri iyotaari iretakoperotane Jesús, irijatzi apitetzitariri Jesús jovaiyaniranki, itzimi osampitakeriri, ikantziriranki: “¿Pinkatharí, itzimikama pithokashityaamine?”

²¹ Arira jiñaavakeri Pedro irika impoitapaintsiri, josampitanakeri Jesús: “Pinkatharí, irikasa, ¿ipaitama avishimoterine?”

²² Ikantzi Jesús: “Arimi nonkovemi aritake onkantake irañe irika, irojatzi nompiyantakyaari apaata, ¿tera onkovajaantya piyotero iroka? Poshiretyaana eeroka.”

²³ Okanta apaata ithonka oivaraakotanaka iroka ikantakeri Jesús, ikemayetakeri maaroni iyekiite, iñaajaantayetanake eero ikamita irika iyotaari. Iro kantacha, tera inkantatye: “Ari nokovi...” aña ikantatzi: “Arimi nonkovemi, aritakemi onkantake irañe irika, irojatzi nompiyanta-paakyaari, ¿tera onkovajaantya piyotero iroka?”

²⁴ Naakatajaantakera ñaaventakotainchari nokantakera “irika iyotaari,” tema naaka osankinatajaantakerori iroka osankinarentsi. Irootakera ayoperotantaari omaperotatya iroka.

²⁵ Tera noñaaventero maaroni jantayetakeri Jesús, tema osheki onatzi. Arimi osankinatakoyetyaami maaroni, kempivaitaka arimi anaanakero maaroni kipatsi ompiyotya osankinarentsipayeeni. Ari onkantyaari.

Jantayetakeri Otyaantajanoriite

Ishinetakaantaitziri Tasorentsinkantsi

¹ Teófilo, pairani ovakera netantanakarori notyaantzimiro nosankinare, ari noñaaventakemiro maaroni jantayetakeri Jesús, noñaaventakemiro eejatzi okaratzi jetanakari jiyotaantziri,

² irojatzi omonkaratantapaakari jovajenokaa inkiteki. Tekera irovajenokaiyaata, jiyoshiitakeri Irotyaantajanorite, ikantakaakarira Tasorentsinkantsi, jiyotakaakeri ompaitya irantayeteri.

³ Ikanta ikamavetakara, jiñeetavairi koñaaroini, ari jiyotaiyini iriyotaane añagai. Okaratzi 40 kitaite joñaakapanaatari iriyotaane, jiyotaapanaatziri tsika ikanta ipinkathariventantzi Pava.

⁴ Eenirora itsipayetari Irotyaantajanorite, ikantzitakeri irojazitara isaikayetavake Jerusalén-ki, ikantakeri: “Arira poyaaventavakyaaro omonkaratya okaratzi ishinetaakemiri Ashitanari, tsika otzimi noñaaventzitamamiri.

⁵ Tema omapero Juan joviinkaantantakaro jiñaa, iro kantacha eero osamanitzimaita piñaayetantyaariri Tasorentsinkantsi irinampishiretantyaami kempivaitakami iroviinkaayeetantyaamirimi.”

Jovajenkantaari Jesús

⁶ Ikanta irikaite tsipatakariri Jesús, josampitakeri, ikantziri: “Pinkatharí, ¿Irootaintsima pintsiparyaaakoventairi nosheninkapayeeni Israel-mirinkaite?”

⁷ Ari jakanakeri Jesús, ikantziri: “Te onkovajaantya piyotero eerokaite tsikapaite, apaniro jiyotzi Ashitanari tsikapaiterika, iriitajaantake otzimotzi ishintsinka irantantyaarori.

⁸ Iro kantacha aririka impokake Tasorentsinkantsi irinampishireyantyaami eerokaite, iriitake aavyaashiretakaimine, impoña piyaayetanke piñaaventaina naaka, Jerusalén-ki, maaroni janta Judea-ki ipoña Samaria-ki, irojatzi intaina tsika overaapaa kipatsi.”

⁹ Ithonkara iñaavaitakero iroka, jamenaminthaitziri iriyotaane, jovajenokayeetairi Jesús, irojatzi ipeyantapaakari menkoriki, tera iriñeetanairi.

¹⁰ Jamenaminthaitzi tsika ikanta Jesús jovajenokaa inkitekinta, apite shirampari katziyimotapaakari okitamaraanikitake iithaare,

¹¹ ikantapaakeri: “Galilea-satzi, ¿Opaitama pipampoyiiri inkiteki? Piñaakeri tsika ikanta Jesús jovajenokaa jiyaatai, arira inkantajaantaiya eejatzi apaata aririka impiye.”

Jiyoyeetake pashine impoyaatyaarine Judas

¹² Ikanta ipiyeeyaani iyotaari janta Jerusalén-ki ipoñagaaro otzishiki ipaiyeetziri Olivos, te inainatajaante, oshinetaantsitzi iraniitayeete kitaiteriki jimakoryaantaitari.

¹³ Ikanta jareetaiyaani nampitsiki, ataitaiyapaini jenokinta pankotsi tsika jimaapiintaiyini. Jirika ikarataiyini: Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo itomi Alfeo, Simón ipaiyeetziri “Kisakotneri,” ipoñaapaaka Judas irirentzi Jacobo.

¹⁴ Maaroni irikaite ari ikantaitapiintatya japatotaiyani jiñaañaatyaiyini itsipayetakeri irirentzi Jesús, itsipataro María irinirora, ipoña pashinepayeeni tsinaneete.

15 Ikanta japatotaiyanira kempisantzinkariite, ikarataiyini 120 atzirite. Ari jiñaavaitanakeri Pedro, ikantanake:*

16 “Iyeikiite, monkarataka okarlatzi josankinataakaakeriri Tasorentsinkantsi pairani David-ni, jiñaaventakeri Judas itzimi jevatapaintsiri jaakaantziri Jesús.

17 Irika Judas iri atsipatapiintakari, ari akaravetari antavaireki.

18 Iro kantacha jaakeri kireeki ipinaveetakariri iyaariperonka, jamanantaka aparoni kipatsi. Ari iparyaakeri janta Judas, jovatziitotanaka, ithonka itankavaitapaake, ookaporenthakeerekivaitapaaka isheeto.

19 Ikanta ikemaiyakeni Jerusalén-satzi, ipaitakero kipatsika ‘Iraantsipatha,’ ikantziro iñaaneki irikaite ‘Acéldama.’

20 Tema osankinarentsiki Salmo-ki, ikantaitake:

Kaankithaantevetya onkantya ipanko,
Tekatsi nampitantaiyaarone.
Ikantaitake eejatzi:

Intzime pashine impoyaataiyaarine irantavaireki.

21 Tzimatsira jaka shirampariite itzimi tsipatapiintakari eenirora itsipavetai Avinkatharite Jesús,

22 itzimi akaratzitakari ovakera joviinkaataka Jesús irojatzji jovajenokantaari inkiteki. Okovatya amenai aparoni ankaratairi itzimi ñiitakariri eejatzi Jesús jañagaira.”

23 Ipoña jookoitake apite: José, ipaiyeetziri Barsabás, irijatzi ipaiyeetzitari Justo, ipoñaapaaka Matías.

24 Ari jiñaañaatakoventanakeri, ikantzi: “PINKATHARÍ, eeroka iyoshiretziriri maaroiteni, jirika apite nookotakeri, poñaakenari aparoni tsika itzimi pikoy-aakeri eeroka,

25 iriitake nonkaratairi notyaantajanoritzi nantavaitaimi, irimpoyaataiyaari Judas-ni opeyaashitakaakarira iyaariperonka irirori. Tema Judas, jatake irirori tsika iriyaatera.”

26 Ipoña ikempitakaantakero irikaite jiñaaretaita, jiñaatzi iriitake Matías. Iritakera karatanairiri irikaite 11 Otyaantajanoriite.

2

Ipokantakari Tasorentsinkantsi

1 Okanta omonkarataa joimoshirenkaitziro kitaiteri “Aavataantsi.” Japatotaiyaani maaroni iriyotaane Jesús.*

2 Ari omapokashitaitakari iniroite poimpatapaintsiri oshiyaveta-paakaro antaro tampyaa, okenapaake jenoki inkifeki, ookantapaakaro pankotsi tsika japatotaiyakani.

3 Iñaashitaitaika paampashithakeerekitapaintsiri, jookantapaakari aparo-payeeni ikaratzi apatotainchari.

4 Maaroiteniira inampishiretantapaakari Tasorentsinkantsi. Ari jetanakaro iñaavaiyetanakero pashinetatsiri ñaantsi, iriitakera Tasorentsinkantsi ñaavaitakaanakeriri.

5 Okanta janta Jerusalén-ki, ari isaikayetziri Judío-payeeni poñaayetchari intaina pashineki nampitsi. Iriiyetakera ñaapinkathatasorentsitaneriite.

* 1:15 Ikantayeetziri jaka kempisantzinkariite, irijatzi ipaiyeetzirira “Iyeikiite.” * 2:1 Kantakotachari jaka “Aavataantsi,” irojatzji ikantayeetzitari “Pentecostés.”

⁶Ikanta ikemaitakero poimpatapaintsiri, ipokaiyapaakeni osheki atziri, te iriyotavakero opaita kantachari, tema ikemathatakerero aparopayeeni ñaantsi okaratzi jiñaavaiyeetziri, irootake iñaane.

⁷Ipampoyaaavakaanaka, ikantavakaiyani: “¿Tema Galilea-satzi inatzi ikaratzi ñaavaiyetakerori pashineyetatsiri ñaantsi?”

⁸¿Tsikama ikantakeroka akemantariri jiñaavaitziro añaanepayeeni aaka?

⁹Tema akarayetakeri jaka Parto-satzi, Medo-satzi, Elam-satzi, Mesopotamia-satzi, Judea-satzi, Capadocia-satzi, Ponto-satzi, Asia-satzi,

¹⁰Frigia-satzi, Panfilia-satzi, Egipto-satzi, ipoña Africa-satzi okarikitapaira Cirene. Tema akaratakeri eejatzi poñaayetachari Roma, Judío-tatsiri ipoña kaari Judío-vetacha pairani.

¹¹Eejatzi Creta-satzi, ipoña Arabia-satzi. Ari akaratakeri maaroni irirori akemayetakeri iñaavaitantayetakero añaanepayeeni, ikinkithatakotziri Pava itasonkaventantzi.”

¹²Ipampoyaaavakaiyanakani atziripayeeni, te iriyote opaita jiñiiri. Ikan-tavakaiyani: “¿Opaitama iroka?”

¹³Iro kantacha tzimatsi eejatzi atziri thainkanteneri, ikantayetzi irirori: “¡Aña ishinkitaiyatyaani irikaite!”

Etanakarori ikinkithatanakeri Pedro

¹⁴Ipoña ikatziyanaka Pedro irirori, itsipatakarira 11 Otyaantajanoriite, iñaavaitanake shintsiini, ikantzi: “¡Asheninká! ¡Jerusalén-satziite! Pinkempisan-tavakena onkantya piyotantyaari.

¹⁵Piñaajaantakema eerokaite ishinkitaya irikapayeeni. Tera, tema ovakera ijenokiityaapaake ooryaa.†

¹⁶Aña omonkarataya okaratzi josankinatakeri pairani kamantaneri, Joelni, ikantake:

¹⁷Ikantzi Pava:

Tzimatsi avisatsine ovekaraantapaakyaarone kitaite.

Ari notyaantakeneri atziriite Notasorenka okempivaitakero irisakoperotai-tateenerimi.

Ari inkinkithatakoyetanaina itomipayeeni eejatzi irishintopayeeni.

Ari iriñaavyayetakya evankariite,

Ari imishiyetake antarikonayetaintsiri.

¹⁸Ari nonkempitaakeri evankaripayeeni jotzikayeetari, eejatzi evankaropayeeni.

Notyaantaineri Notasorenka apaata, ari inkinkithayetai.

¹⁹Ari iriñeetake inkiteki kaari iriñaapiintaite.

Iriñeetero kipatsikika irantsi, paampari, antaro kachaareenka.

²⁰Ompoña iriñeeteri ooryaatsiri intsivakimate,

Iriñeeteri eejatzi kashiri inkempityaaro irantsi,

Irootaatsira omonkarataiya kitaite impokantaiyaari Pinkathari.

Tema antaro irovaneenka onkantaiya.

²¹Inkarate pairyaanairine Pinkathari, javentaayetaari, iriyyetakera avisakoshiretaatsine.

²²¡Shirampariite! ¡Israel-mirinkaite! Pinkemaiyeni nonkante. Piñeeyakerini eeroka, irikaranki Jesús Nazaret-satzi, iriitakera jotyaantakemiri Pava. Itasonkaventayetakemi, joñaakayetakemiro okaratzi kaari piñaayevetaiyani pairani.

† 2:15 Kantakotachari jaka “ijenokiityaapaake ooryaa,” irootake ikantaitziri pairani “ooryaa 3.” Okaratzi jametari judío-payeeni irirori, te ishinkineta ovakera onkitaiyaamanake.

²³ Iro kantamaitacha, jamayeetapaakemiriranki irika, povamaakaantakeri eerokaite ipaikakotantakariri kaariperoshireriite, ari omonkaratakari onkarate avishimoterine, tema irootake ikinkishiretzitakari Pava.

²⁴ Ikanta joviriintairiranki Pava ikamavetakara, tera irishinetanairi inke-maantsivaitaiya. Tema te aavyaajateri kaamanetaantsi.

²⁵ Tema iri josankinatakotakeri eejatzi pairani David-ni, ikantake: Noñaapiintziri Novinkatharite itsipatana.

Tema isaikatzira irirori nakoperoriki, tekatsira impaitya kitsirinkenane.

²⁶ Irootake nokimoshiretantari, Kamenivaante nokanta notharomentari.

Iriitakera noyaakoperotaiyaari, naventagaiyaarira.

²⁷ Tema ero pookaventanaro noshire sarinkaveniki aririka nonkamave-takya.

Eero pishinetziro eejatzi novatha ompathaye, pitasorentsitate nonatziira.

²⁸ Piyotaakenaro tsika nonkantya nañaashiretai.

Osheki poimoshirenkaina aririka nontsipataiyaami.

²⁹ Iyekiite, ayotaiyini aaka tera iri acharineete David-ni ñaaventachane jaka, aña kamataike pairani irirori, ikitaitakeri, irojatzisi isaiki iroñaaka.

³⁰ Tema Kamantanteneri jinake irirori, jiyotataitake pairani tzimatsi ishinetakeneriri Pava, ari impinkatharitakairi aparani incharinentyaari.[‡]

³¹ Tema okempivaitakaro iriñaakityeeromi David-ni, jiñaaventakero irañagari Cristo, ikinkithatakotakeri ero isaiki irika sarinkaveniki, ero opathayi eejatzi ivatha.

³² Iriitakera jovañagairi Pava irika Jesús. Omaperotatya, maaroni noñeeyavairini naaka.

³³ Aritake ovajenokaa, isaikimotapairi irakojanoriki Pava ipinkathariventantapai. Ari omonkaratari okaratzi ishinetzitakariri pairani Ashitariri, aritake irotyaantakeneri Tasorentsinkantsi okempivaitakaro irisakoperotaitatyeenerimi. Irootajaantakera piñaayetakeri iroñaaka.

³⁴ Tema kaarira David-ni ovajenokaachane inkiteki, aña iriitataike ñaavaitakerori pairani iroka, ikantake:

Iñaavaitake Pinkathari, ikantavairi Novinkatharite: Pisaikapai nakojanoriki ampinkathariventante.

³⁵ Irojatzisi apaata novasankitaantaiyaariri kisaneentakemiri, ari paatzikairiri pinkempitakaantairi pimakoryaakiitamento.

³⁶ ¡Asheninká! iro kameethatatsi ayotaiyeroni iroka maaroni aakaite icharineyetaira Israel-ni. Irika Jesús itzimi pipaikakotakaantakeri eerokaite, iri ipinkatharitakaakeri Pava, irijatzisi Cristo.”

³⁷ Ikanta ikemaiyavakera ikaratzi apatotainchari, antaro oimeraashiretanakeri, josampitanakeri Pedro, eejatzi pashinepayeeni otyaantajanori, ikantaitanakeri: “Iyekiite, ¿tsikatya nonkantaiyaaka naaka?”

³⁸ Ari jakanakeri Pedro: “Pimpiyashireyetai, poviinkaatzimentaiyaari Jesuscristo, pimpairyaayetanaari. Iro iriyotantaityaari impeyakotaimiro Pava pikaariperovetaka, ari inampishiretantaiyaami Tasorentsinkantsi.

³⁹ Irootake ishinetaitakemiri eejatzi eeroka, irojatzisi ishinetzitaakariri pitomipayeeni, ipoña ikaratzi nampiyetarori intaina. Tema maaroni ikaimashireyetaari iriitakera ishinetziyeetakaniri eejatzi irirori.”

⁴⁰ Osheki okaratzi iñaaventakeneriri Pedro, ishintsithatantakari eejatzi, ikantayetakeri: “¡Povavisaakoshiretya! ¡Pintainaryeeyaari irika atziriite ke-nashivaiyetainchari!”

[‡] 2:30 Tzimatsi osankinarentsi paairyiriri Cristo isaikimotairi Pava tsika ipinkathariventantzi irirori.

⁴¹ Irojatzji ikempisantantanakari osheki atziri oviinkaayetanaka, aamaaka ikaratzi 3,000 atziri kempisantanaatsiri.

⁴² Oisokero jovanakero okaratzi jiyotaayetakeriri Otyaantajanori, kameetha jaapatziyavakaana. Ari ipetoryaapiintaiyironi tanta, jaakovenantanakaro eejatzji jiñaañaataiyini.[§]

Irañaantare etayetanakarori ikempisantzinkaritzji

⁴³ Ipampoyaanakero jiñaakero itasonkaventantayetake Otyaantajanori, jantayetakero kaari iñaayeetapiintzi.

⁴⁴ Osheki jaapatziyavakaanaka ikaratzi kempisantanaatsiri, jantetaavakaanaro okaratzi tzmimoyetziriri.

⁴⁵ Ipimantayetziro tzmimoyetziriri. Jayira kireeki itsiparyaaetztiniri pashinepayeeni kempisantanaatsiri ikaratzi ashinonkaayetachari.

⁴⁶ Ari ikantaitanaatya kitaiteriki jaapatziyavakaana japatotaiyanira tasorentsipankoki. Te irovshaantanakero ikaimavakaiyani ipankoki irovaiyaani, ari ipetoryiirori tanta. Kimoshire ikanta ikempiyavakaiyani, itsinampashireyetanaira.

⁴⁷ Itharomentapiintanakari Pava. Iroora onimoyetakeriri atziriite jiñaayetakero tsikara ikantayetanaa. Arira okantaitanaatya kitaiteriki joshekyaanairi Avinkatharite kempisantzinkariite inkarate avisakoshireyetaatsine.

3

Jovashinchagaitziri kisoporokiri

¹ Okanta pashine kitaite, aritake sheetyaake jiñaañaatapiintaitantari. Ari itonkaanakeri Pedro itsipatanakari Juan, iriyaatero tasorentsipankoki.*

² Ari jomonthaakotantaka jamaitziri aparoni shirampari kisoporokitatsiri. Ari ikantzitayta ovakera itzimapaake. Maaroni kitaite jamaitfapiintziri omorokira tasorentsipanko ipaiyeetziro “Ovaneenkaanto.” Ari isaikapiintziri onkantya impashiyetantyaariri kireeki ikampiyetzirira ikaratzi kyaayetsiri.

³ Ikanta irika jiñaavakeri Pedro itsipatakari Juan, iro inkyaantaapaakyaarimi tasorentsipankoki, ikampitavakeri impashitanakyaari kireeki.

⁴ Ari ipampoyaanakeri. Ikantziri: “¡Pamenena!”

⁵ Ikempisantatzji shiramparika, iñaajaantake impatyeeri tsika ompaitya.

⁶ Iro kantacha Pedro, ikantanakeri: “Te intzime noireekite, te intzime eejatzji oro, iro kantacha tzmitsi nantzimotemiri. ¡Pintzinaye! ¡Paniitai! Nompaiyeemiri Jesucristo Nazaret-satzi, iriitakera antemirone.”

⁷ Jakotashitanakeri, jakathatakeri, jovatziyakeri. Omapokashitanaka ishintsitanai iitziki eejatzji ishoonkitziki.

⁸ Ari jimitaanaka ikatziyanakara, aniitanake. Ari itsipatanakari irikaite ikyaapaake tasorentsipankoki, aniiniivaitanai, mitaamitaavaitanaa, itharomentanaari Pava.

⁹ Ithonkara jiñeetakeri janiitanaira, ikemakeri eejatzji itharomentanaara.

§ 2:42 Kantakotachari jaka “ipetoryiirori tanta,” iroora jantayetanaari kempisantzinkariite aririka inkinkishiretakoteri Jesucristo ikamimotantake. Ari ikantziro jayootavakaiyani, ipetoryiirori tanta, jovaiyani, jiraiyini eejatzji imire. Tema jimatakotaatziiri Jesús tsika ikantanairo joveraantanaaro jovakaanaari iriyotaanepayeeni. Irootakera jiñaaventapiintaitakeri, ikantaitzi “Pimpetoryeero tanta.”

* 3:1 Kantakotachari jaka “sheetyaake,” irootake ikantaitziri pairani “ooryaa 9.”

10 Ipampoyaatziiitanakeri jiñaakerora avisaintsiri, te inkom-piyeetavakyaari irika shirampari, iriitake kampitantapiintatsiri impashiyeetyaari janta omorokira tasorentsipanko, ipaiyeetziri “Ovaneenkaanto.”

Ikinkithatakaantzi Pedro ikyaapiintaitzi tasorentsipankoki

11 Ikanta kisoporokivetachari, te irookane jovanakeri Pedro itsipatakar Juan. Ipampoyaatziiitanakeri atzirriite, thaankiperoini ipiyotzimentapaakari avisatapeshitakera tasorentsipankoki ipaiyeetziro “Irashi Salomón.”

12 Ikanta jiñaavakeri Pedro, ikantavakeri: “¡Shirampariite! ¡Israel-mirinkaitel ¿Opaitama pipampoyaaminthatantanari naaka? Eerora pikinkishiretashiv-aita naakara ashitaro noshintsinka, naakara tasorentsi nomatantariri nani-takagairi irika.

13 Aña Ivavane Abraham-ni, Isaac-ni, Jacob-ni, ivavanetanakari eejatzi acharineete, iriitakera matakerori iroka, ari onkantya iriñaapinkathayeetantyaariri Itomi Jesús, tsika itzimi paakaantakeri eerokaite janta jevariiteki. Ikovavetaka Pilato irirori iromishitovakaantairimi, te pikovimaita eerokaite.

14 Iriitakemira pomishitovakaantaimi Tasorentsitsatsiri, matzirori itam-patzikashiretzi, aña intaani pomishitovantashitaari ovantzinkari.

15 Ari okanta eerokaite povamaantakariri ovañaashiretaneri. Iro kantacha Pava jovañagairi. Noñeeyakerini naakaite jañagai.

16 Okaratzi ovashinchagairiri irika shirampari piñaapiintziri eerokaite, iroora matakaakeriri javentaashiretanaaro nopairyaakenerira Jesús. Irootakera piñaantaiyakariri iroñaaka jeshitakotai kyaaryooperoini.

17 Iyekiite, niyotzi naaka, tera piyoperotero okaratzi pantayetakeri, ari ikempitakar eejatzi pijevarepayeeni.

18 Iro kantacha Pava, ari ikenakairori jimonkarairo okaratzi ikinkithatakaayetakeriri maaroni kamantaneriite, ikantake: ‘Aritake inkemaantsitakaitakyaari Cristo apaata.’

19 Irootakera, pimpiyashitantaiyaariri eerokaite Pava, povashaan-tayetairo piyaariperonka, onkempivaitakyaaromi iroshetakotaatyeeromi irirori pikaariperovetaka. Ari piñagairo intsipashiretaiyaami Avinkatharite, irovatsinaryaakoyetaimira.

20 Aritake irotyaantairi Pava eejatzi Jesucristo, tema ishinetzitakamiro pairani aritake impiye.

21 Onkantavetakya iroñaaka, ontzimaty eisaie Jesucristo inkiteki irojatzi irinintapaitetantakyaari Pava irovakeratakagairo maaroni okempiyev-tara pairani. Tema iro ikinkithatakaayetakeriri Tasorentsishireri kaman-taneneriite.

22 Irootakera jiñaaventakeri pairani Moisés-ni, ikantake: Ari irotyaantake apaata Pava pashine Kamantaneri, ari iroshiyakota-paakyaanaro naaka jotyaaantakenara. Asheninka irinaty. Maaroni inkamantayetapaakairi, ontzimaty ankempisantero.

23 Tema maaroni kaari kempisanterine irika kamantaneneri, ari iraperoy-eetakeri, eero jiñeeri isheninkapayeeni.

24 Ari ikempitzitakar eejatzi Samuel-ni, iñaaventakotakero okaratzi añaayetakeri iroñaaka, irojatzira iñaaventayetakeri eejatzi maaroni pashinepayeeni Kamantaneriite.

25 Eerokayetakera ñeerone okaratzi ishinetantakeri Pava otzimi ikinkithatakoayetakeri kamantaneneriite. Eerokayetakera ñeerone eejatzi

okaratzi jantzimotavakaakari pairani Pava itsipatakari acharineete. Tema Pava ikantakeri Abraham-ni:

Iriira picharine tasonkaventairine maaroni sheninkatavakaachari tsikarikapayeeni janta kipsatsikinta.

²⁶ Ikanta jovañagairi Pava itomi, ari jetakari jotyaantakemiri eerokaiteki, onkantya intasonkaventantyaamiri, ari onkantya maaroni eerokaite povashaantantaiyaarori piyaariperonka.”

4

Pedro ipoña Juan jaayetanakeri jevariiteki

¹ Eenirotatsi Pedro itsipatakari Juan ikinkithatakaayetziri atziriite, areetaiyapaakani omperatasorentsitaari, itsipatapaakari ijevare aamaventarori tasorentsipanko, ipoña Saduceo-payeeni.

² Iksaiyatyaani, tema Pedro ipoña Juan jiyotaatziri atziripayeeni, ikantayetziri: “Omapero irañaa yetai kamavetachari, iriitakera Jesús oñaakantapaintzirori.”

³ Joirikaiyapaakeri, jashitakotakaantakeri irojatzji onkitaitamanai, tema aritake sheetyaake.

⁴ Iro kantacha osheki ikaratzi kemayetavakerori kinkitharensi, ikempisantayetanake. Jiroka ikaratzi tzimanaintsiri kempisantzinkariite, ikarataiyini 5,000 shirampariite.

⁵ Okanta okitaitamanai, japatotaiyakani Jerusalén-ki maaroni ijevarite judío-payeeni, antarikonaite, ipoña iyotzinkariite.

⁶ Ari isaikakeri eejatzji Anás omperatasorentsijanori, Caifás, Juan, Alejandro, ipoñaapaaka isheninkamirinkaite omperatasorentsijanoriite.

⁷ Ikaimatakaantakeri iramayeetakeri Pedro ipoña Juan. Josatekaitavakeri niyanki japatotaiyakani, josampitakeri: “¿Niinkama shintsitakaimiri okanta pimatantakarori iroka? ¿Niinkama pipairyaakeri?”

⁸ Ipoña jakanake Pedro, ikantakaatziitakarira Tasorentsinkantsi, ikan-tanake: “Pinkathariite, Antarikonaite.

⁹ ¿Iriima piñaatsikoyentaiyanari mantsiyari novashinchagairi? ¿Pikovatziima piyotaiyeni tsika ikanta jeshitakotantaari?”

¹⁰ Ari nonkamantaiyakemiro, onkantya iriyotantyaari maaroiteni Israel-mirinkaite. Irika shirampari atsipataiyakari jaka, iriira Jesucristo ovashinchaakeri, ipaiyeetziri Nazaret-satzi. Iriitakera nopairyaakeri, irijatzira pipaikkotakaantakeri eerokaite. Iro kantamaitacha jovañagairi Pava.

¹¹ Irika Jesús iri oshiyakarori mapi pimanintakerira eerokaite, pikempitakovaitakari oveysikirori pankotsi. Iro kantacha jovatziyeetairo pankotsi-nampiki ikempitaaro iroorikami tzinkamintsi.*

¹² Tera intzime pashine kempityaarine Jesús jovavisaakotantzi. Tekatsi ampairyagai jaka osaviki kipsatsi, apaniro ikantakaaro Jesús.”

¹³ Ipampoyaitanakeri Pedro, eejatzji Juan, ikantaiyanakeni piyotzimentakariri: “Piñeeri irika, te iriyotaapiintaperoveetyaari, iro kantamaitacha ñaapinkathañaane jovayeeziri. ¿Iriima iyotaakeriri Jesús itsipatakari pairani?”

¹⁴ Irojatzji itsipatakari Pedro ipoña Juan irika atziri jovashinchagairi. Tera ontzime ompaitya inkantakotanakeriri.

¹⁵ Ipoña jomishitovakaantairi japatotaiyanira, ari isaikaiyanakeni irirori iñaanatavakaiyani.

* 4:11 Pamenero Mt. 21.42; Ef. 2.20; 1 P. 2.6-8.

16 Ikantzi: “¿Tsikama ankanterika irikaite shirampari? Maaroiteni Jerusalén-satzi jiyotaiyakeni itasonkaventantake. Eero amatairo omanakoteri.

17 Thame asaryiimatashityaari, ari onkantya eero jiyaatakaantaro iriñaaventeri Jesucristo, impairyaaapiintairi.”

18 Ipoña ikaimairi eejatzi. Ikantaiyakeri: “Aritapaakera piñaaventakeri Jesús, eero papiitairo piyotaantakoyetairi, pimpairyaaayetairi.”

19 Iro kantacha jakanakeri Pedro ipoña Juan, ikantanakeri: “¿Aritatsima nompiyathatyaari Pava, onkantya nonkempisantantyaamiri eeroikaite? Intsiyaa pinkatena.

20 Eerora okantzi novashaantairo noñaaventayetero okaratzi noñaajaantakeri, nokemajaantakeri eejatzi.”

21 Ikanta jasaryiimavaivetakarira jevariite, japakagairi. Tema maaroni atziriite itharomentanakari Pava jiñaayetakero avisayetaintsiri, tera ontzimatye ompaitya irovasankitaamenteriri.

22 Irika shirampari itzimi jovashinchaayeetairi, anaaneentanakero 40 tzimatsiri irosarentsite.

Jamanaiyini kempisantzinkariite iraventaashireperotantyaari eero itharovantaïyani

23 Ikanta Pedro ipoña Juan, aritakera japakagaitairi, jatake japatotaiyani ikarataiyini, ikamantakeri okaratzi ikantakeriri ijevare omperatasorentsitaari ipoña antarikonaita.

24 Aritakera ikemaiyakeroni, maaroiteni jiñaañaataiyanakeri Pava, ikantziri: “Pinkatharijanori, eerokatake ovetsikakero inkite, kipatsi, inkaare, ipoña okaratzi tzimantayetarori.

25 Eerokatake kinkithatakaakeri pairani pinampire David-ni, ikantake: ¿Ipaitama ikiñaaneventaiyirini atziriite?

¿Ipaitama ikinkishirevaitashitantakari?

26 Apatotaiyakani pinkathariventantatsiri jaka kipatsiki, Ipiyotayetaka jevariite, Irimaimanetantyaariri Pinkathari, eejatzi iriyoshiitaneka Cristo.

27 Arimaitaka jimatakeri Herodes ipoña Poncio Pilato japatotaiyakani nampitsikika, eejatzi Israel-mirinkaite ipiyotaiyakani itsipatakari pashinesatzi atziriite, imaimanetakeri Jesús, pitasorentsiti Pitomi, piyoshiitane.

28 Ari okantaka, jimatakeri irikaite okaratzi pikinkishiretakari tsika onkantya.

29 Iroñaaka, Pinkathari, pamenero eeroka jasaryiimatakana, pishinetainaro pinampiyetaanara eero notharovavaitant nonkamantantairo piñaane.

30 Iroora pishintsinka povashinchaantayetantyaariri mantsiyayetatsiri. Iroora pintasonkaventakaanakyaanariri nonpairyeeri Tasorentsi Pitomi Jesús.”

31 Ikanta ikaratakerora jiñaañaataiyakeni, ontziñaanaka janta tsika japatotaiyakani. Ikantakaantziitanakarira Tasorentsinkantsi iñaaventanakero iñaane Pava, tekatsi intharovakaanakya.

Maaroni tzimimoyetziriri ari ikaratzi jashitaiyaroni

32 Oshekitanakera kempisantanantsiri. Aparoni okantanaa ipampithashiretanari. Te imashitavakaiyaaro opaitarika, ipayetavakaaro okaratzi kovityiimoyetariri.

33 Irikaite Otyaantajanori eekero jiyaatatzi ikinkithatakotziro tsika okanta jañaantaari Pinkathari Jesús. Iniroitera ikaminthaayetakeri Pava maaroiteni.

³⁴ Te intzimavaite aparoni kovityaaneentavaitatsine, tema itzimirika tzi-matsine iipatsite, ipanko, ipimantayetziro. Iraakeri kireeki,

³⁵ impakeri Otyaantajanori, iriitake antetaariri maaroite jaantayetari aparopayeeni opaita ikoviri.

³⁶ Iroora jimatakeri aparoni Leví-mirinkaite ipaiyeetziri José, Chipre-satzi jinatzi, iri ipaitakeri Otyaantajanoriite irirori, Bernabé. (Oshiyakaaventachari iroka vairontsi Bernabé: “Itomi poshenkanteneri.”)

³⁷ Irika shirampari tzimatsi iipatsite, ipoña ipimantakero. Jaanakeri ovinaro iipatsite, ipapaakeri Otyaantajanoriite.

5

Ananías opoña Safira

¹ Iro kantacha tzimatsi pashine atziri ipaita Ananías, itsipatakaro iina opaita Safira, ipimantakero irirori iipatsite.

² Irika shirampari jaapatziyakaro iina, jomanakaarantake ovinaro iipatsite. Jamakeriya tzimakaarantapaintsiri, ipapaakeri Otyaantajanoriite.

³ Ikantavakeri Pedro: “Ananías, ¿ipaitama pishinetantakariri Satanás inthaiyakaiyaami, iro pikovantari pamataviteri Tasorentsinkantsi, pomanakaarantantakariri ovinaro piipatsite?”

⁴ “¿Kaarima eeroka ashivetyaarone kipatsika? ¿Kaarima eeroka ashityaarine ovinaro? ¿Opaitama pikinkishiretzitantakarori pantero iroka? Tera iri atziriite pamatavite, aña iriira Pava pikovavetaka pamataviterimi.”

⁵ Ikanta ikemavakera Ananías, tyaanake, kamanake. Iniroitera itharovaianakeni ikaratzi kemayetaintsiri.

⁶ Ipoñaanaka evankariite, iponatapaakeri, jaanakeri, ikitatakeri.

⁷ Tekera osamanite, ari okyaapaake iina Ananías, te iyote iroori opaita avisaintsiri.*

⁸ Josampitavakero Pedro, ikantziro: “Pinkantena, ¿Arima ikaratzi ovinaro?” Akanake iroori: “Jee, ari ikaratzi.”

⁹ Ikantziro Pedro: “¿Opaitama paapatziyavakaantakariri pikovi piñaantyaari Itasorenka Pinkathari? Jirika ipiyeyakani aanakeriri piime ikitatziri, iroñaaka irayitanakyaami eejatzi eeroka.”

¹⁰ Apathakerora okantanaka Safira otyaanake ikatziyakara Pedro, kamanake. Ikanta ikyeeyapaakeni evankariite, jiñaapaatziro kamake. Jaanakero, itsipatagairo oime ikitatakara irirori.

¹¹ Ikanta jiñeetakero avisaintsiri, iniroite itharovaianakeni kempisantzinkariite, eejatzi ikempitayetanakari ikaratzi kemakoyetakerori avisaintsiri.

Osheki itasonkaventantayeetake

¹² Eekero jiyaataakanakitziro Otyaantajanoriite japatotapiintaiyanakani janta avisatapeshitakera tasorentsipanko ipaiyeetziro “Irashi Salomón.” Eekero itasonkaventantayetanakitzi atzirimashiki.

¹³ Ipinkanera jovayetanakeri pashineete, te inkovayetanai intsipatanaiyaari. Iro kantamaitachari tzimataitatsira osheki tharomentaperoventanakariri.

¹⁴ Eekero ipokanakitzi shirampariite eejatzi tsinaneete, oshekitanake ikaratzi kempisantanairiri Pinkathari.

* 5:7 Kantakotachari jaka “tekerá osamanite,” iroora ikantayeetzitari eejatzi “3 horas.”

15 Jamakoyetapaakeri atziri imantsiyarite jonoryaakoyetapaakeri ishi-tashiki tsika inkenapaake Pedro. Ikantayetzi: “Inkenapaakerika Pedro jaka, aririka intsimankantanakyaari kapicheeni iraampare, aritake ireshitakotai.”

16 Ari ikempiyetapaakari atziriite poñaayetainchari nampitsiki saikanampitzirori Jerusalén, jamayetake osheki mantsiyariite eejatzi osheki jaakayetziri peyari, jovashinchaayetavakeri maaroiteni.

Ikisaneentaitanakeri Pedro ipoña Juan

17 Ikanta omperatasorensijanori, itsipatakari ikaratzi aapatziyakariri, irikaite Saduceo-payeeni, ikisaneentaiyanakani.

18 Jaakaantakeri Otyaantajanoriite, jashitakotakaantakeri.

19 Iro kantacha otsirenivetanakara, pokake imaninkarite Pinkathari, jashitaryaakotairi, jomishitovayetairi, ikantavairi:

20 “Piyaate tasorensipankoki, piñaaventaineri atziriite tsika okantakota ovakerari añaarentsisi.”

21 Okanta kapichekitaite, areetaiyapaakani tasorensipankoki, jetapaakaro ikinkithatakaantapaake. Tetya iriyotaajataiyeni irirori omperatasorensijanori, apatotaiyachani itsipayetakari irapatziyane, eejatzi maaroni irantarikonaite Israel-mirinkaite. Ipoña jotyaantake iramayeetakeri Otyaantajanoriite jashitakoveetakarira.

22 Ikanta jiyaatashivetanakari irashitakotane, te iriñaapairi. Piyapaaka,

23 ikantapaakeri: “Tera añaagairi. Irojatzi okanta noñaavetapaakaro ashita kameethaini, irojatzi ikatziyayeveta aamaventariri. Iro kantacha nashitaryaakovetapaakari, te noñaapairi.”

24 Ikanta ikemavakera omperatasorensijanori, ipoña ijevare aamaventarori tasorensipanko, ipoña ijevare omperatasorensitaari, josampitavakaiyanakani ompaityaarika avisatsineri.

25 Ariya jareetapaakari itzimi kamantapaakeriri: “Irikaite pashitakotakaantavetakari eerokaite, isaikaiyini janta tasorensipankoki ikinkithatakaayetziri atzirite.”

26 Irojatzi jiyaatantanakari ijevare aamaventaneriite, jaanake osheki iratzirite, jamairi eejatzi. Iro kantacha te irakotashivaiteri. Tema intharovakaayetyaari atziriite intsitokantyaari mapi.

27 Ikanta jareetakaapaakari, jovavisaapaakeri tsika japatotaiyakani jevariite. Ikanta omperatasorensijanori josampitavakeri,

28 ikantziri: “¿Tema pikemi nokantzi chapinki: ‘Aritapaake piñaaventakeri Jesús?’ Eekero piyotatziri maaroni Jerusalén-satzi. Pikantakotakena eejatzi naaka, pikantzi: ‘Iri ovamaakaantakeriri Jesús.’”

29 Ari jakanake Pedro ipoña pashineete Otyaantajanoriite, ikantanake: “Iriira Pava nonkempisantaperote, eerora nokempisantashivaitari atziri.

30 Tema omapero povamaakaantakeri eeroka Jesús, pipaikkotakaantakeri. Iro kantacha jovañaagairi Pava itzimajaantzi ikempisantakeri pairani acharineni.

31 Jovajenokairi Pava, jomisaikairi irakojanoriki, itsipataari ipinkathariventantzi. Iriira ovavisaakotagaineri eejatzi. Ikovake ampiyashireyeshitairi maaroni aakaite Israel-mirinkaite, ari onkantya impyakotantairori akaariperoshireyevetaka.

32 Naakara ñaakero okaratzsi jantayetakeri Jesús, ontzimatyete noñaaventero. Irijatzira Tasorensinkantsi matakainarone, tema iriitakera jotyaantakernari Pava inampishireyetaantayaana naakaite nokempisantairira.”

33 Ikanta ikemaiyakeni, antaro ikisanaka, ikovanake iroverimi.

³⁴ Iro kantacha ari ikatziyanaka aparoni janta, paitachari Gamaliel. Fariseo inatzi irirori, irijatzira iyotaanzirori Ikantakaantaitane. Ñaapinkatha joviri maaroni atziri. Ikantanake: “Asheninká, intsityaa amishitovavakeri kapicheeni irikaite.”

³⁵ Ipoña ikantzi: “¡Shirampariite! ¡Israel-mirinkaite! ontzimatyepinkinkishiretavakya kameetha tsikarika pinkanteri irika shirampariite.

³⁶ Pinkinkishiretakoteri paitachari Teudas, ikantakaaperovaitaka irirori. Japatotake pairani 400 atziri. Iro kantamaitachari jovamacheetakeri Teudas, ithonka itzimporokayetanake maaroni tsipayevetakariri, ari ipeyari.

³⁷ Eejatzi okempitaka pairani josankinatakotantari maaroni atziri, itzimaveta pashine paitachari Judas, Galilea-satzi inatzi. Japatotake atziri. Iro kantacha jovamaitakeri eejatzi irirori. Ipoña itzimporokayetanake maaroni tsipayevetakariri, ari ipeyari.

³⁸ Pinkeme nonkantemi naaka: Eero pimaimanetziri irika, piñaashiminthatavakyaari. Iiriirika antashivaitaro inintakaanekiini, ari impeyashitaiya apaniro, inkempitayetyaari apiteroka noñaaventakotakeri.

³⁹ Iro kantamaitacha, iriirika Pava matakaayetziriri okaratzi jantayetziri, eerora pimatziiri eerokaite poitsinampayeri. Paamaventya pimaimanetziririki Pava.”

⁴⁰ Onimotanakerira maaroni kemaintsiri. Ikaimairi eejatzi Otyaantajanori, ipasatakaantakeri, ikantakeri: “Aritapaake piñaaventakotziri Jesús.” Irojatzi japakaantaariri.

⁴¹ Ipoña ishitovaiyanaini Otyaantajanori japatoventaitakeri. Tharomenta ikantaiyanakani, ikantaiyini: “Piñaataitero ikempitakaantayeetairi apantaperoyetachari jovasankitaaventaitakarira Jesús, apairyiiri.”

⁴² Ari ikantapiintantaatya jiyotaantzi maaroni kitaite, ikinkithatakaantzi tasorentsipankoki, ikantzi: “Cristo inatziira irikaranki Jesús.” Arira ikempitaayetakerori eejatzi janta pankotsipayeeniki.

6

Jiyoyeetake 7 ampitakotaneri

¹ Ikanta joshekiperotanakera iriyotaane, ñaavaiyetanake griego-thatatsiri, ikantzi: “Pameneri jantapiintayetakeri hebreo-thatatsiri, ipapiintayetzirora ovaritentsi kamaimetzinkaro, jamaakiyetziro kaari isheninkatajaantayeta iriroriite.”

² Ipoñaashitaka 12 Otyaantajanoriite, japatotakeri maaroni iriyotaane, ikantakeri: “Tera arite nookero noñaaventanairi Pava naaka, nompapiintayetantyaamiri poyaari.

³ Iyekiite ontzimatyepamene jaka akarataiyini, inkarate 7 atziri, iriitakera amenakaantapiinterone iroka. Pinkoye kameethashiretzimotakemiri, iyotanetachari, inampishiretziitantari Tasorentsinkantsi.

⁴ Ari onkantya naakoventantyaarori naakaite noñaañayete, nonkinkithatakaante, niyotaantayete eejatzi.”

⁵ Ikanta maaroni apatotainchari, onimotanakeri okaratzi ikantakeriri. Ari ikoyeetakeriri Esteban, aventaariri kameetha Pava, inampishiretziitantakari Tasorentsinkantsi. Ikoyeetakeri eejatzi Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, ipoñaapaaka Nicolás Antioquía-satzi, tsika itzimi kempitakotaariri judío-payeeni, tema irika kaari isheninka judío pairani.

⁶ Ipoña jaayeevanakeri irika 7 janta isaikakera Otyaantajanori, ari jiñaañatakotavakeri, itasonkaventayetakeri jotzimikapatziitoyetantakari irako.

⁷ Eekerora oivaraanakitya iñaane Pava. Eekero joshekiperotanakitzi eejatzi iriyotaane janta Jerusalén-ki. Ari jimatzitanakaro ikempisan-tayetanake osheki omperatasorentsitaariite. Jaakaantantaitakariri Esteban

⁸ Ikanta Esteban osheki itasonkaventantayetake janta atzirimashiki, tema Pava neshinonkatakariri, ipakeri ishintsinka.

⁹ Iro kantamaitacha, tzi mayetatsi judío ikaratzi apototapiintachari itzimi paitachari “Jotzikaveetari.” Iriiyetake poñaayetaiinchari Cirene-ki, Alejandria-ki, Cilicia-ki ipoña Asia-ki. Ari iñaanaminthatanakeri Esteban.

¹⁰ Iro kantamaitacha te inkitsirinkeri, tema omapero Esteban jiyotane-takaakari Tasorentsinkantsi.

¹¹ Irootakera ikantantakariri iromananeikiini isheninka: “Nokovi pinthaiyakotyaaari Esteban. Pinkante: ‘Nokemakeri Esteban ithainkimavaitziri Moisés-ni, ari ikempitakeriri Pava eejatzi.’”

¹² Iroora ovatsimaaperotanakeriri atziriite ikisaneentanakeri Esteban, ari ikempitanakari antarikonaite, eejatzi iyotzinkariite. Jaakaantaitakeri, jaayeetanakeri japatotaiyani jevariite.

¹³ Arira jamaitapaakeri thaiyakotakariri Esteban, ikantapaake: “Irika shirampari osheki ithainkakero tasorentsipanko, ithainkakero Ikantakaan-taitane eejatzi.

¹⁴ Nokemakeri ikantake: ‘Ari imporokakero tasorentsipanko Jesús ipaiyeetziri Nazaret-satzi, ipoña irovashiñaayetairo ameyetari aakaite jiyotaayetairi Moisés-ni.’”

¹⁵ Ikanta jevariite apatotainchari, ipampoyaanakeri Esteban, iñaatziiri iporoki ikempitanakari maninkari.

7

Joipiyanakeneri ñaantsi Esteban irojatzji jovayeeantakariri

¹ Ikanta omperatasorentsijanori josampitakeri Esteban, ikantziri: “¿Omap-eroma ikantakoitzimiri?”

² Ari jakanake irirori, ikantzi: “¡Iyekiiite! ¡Ashitaanitachari! Pinkeme nonkan-temi. Pairani isaikavetantakari acharine Abraham-ni janta Mesopotamia-ki, joñaakakari ovaneenkatachari Pava, tekeraminthara iriyaatanakeeta iri-nampityaaro Harán-ki.

³ Ikantakeri: ‘Pookanaairo pinampitsite, pookanairi pisheninkamirinkaite, piyaate pashineki kipatsi noñaakemiri naaka.’

⁴ Ikanta Abraham-ni, jookanaairo inampitsite paitachari Caldea. Irojatzji ipokantaari inampitaaro Harán-ki. Ikanta ikamaira iriri, irojatzji jotyaantantakariri Pava jaka, tsika anampitaro iroñaaka aakapayeeni.

⁵ Iro kantamaitacha, tera irashitakaaperotyaaari, tekachajaini irashitakaiyaari kapicheeni. Ishinetzimitakaniri imperi apaata, aririka inkamake. Iriira ashitaiyaarone inkarate charinetaiyaarine. Irootakera ikantakeriri okantavetaka Abraham-ni tekeramintha intzime irovaiyane.

⁶ Iro kantacha ikantakeri eejatzi: ‘Iriñeero pincharineyetyaari irinampityaaro ipatsiteki pashine atziri. Onkarate 400 osarensi inkemaantsivaitya iromperavaitaityaari janta.

⁷ Impoña novasankitaakeri naaka inkarate omperavaitakyaarine. Iriima pincharineyetyaari namairi maaroni jaka nampitsiki, ari irantavaitainari naaka.’

⁸ Ipoña ikantakeri Pava eejatzi pairani Abraham-ni: ‘Ontzimatyepin-tomeshitaanitya, tema tzi matsi antzimotavakaiyaari.’ Jimatakero pairani

Abraham-ni. Eejatzi ikempitaakeriri itomi irirori, iro jimaakotapaakitzi-
ini 8 kitaite, itomeshitaanitakeri. Ari ikempitaakerori Isaac itzimaker-
anki Jacob-ni. Ari ikempitaakeriri eejatzi Jacob-ni 12 itomipayeeni, itzimi
acharineyetanakari aakaite.

⁹ Ikanta irikaite, itzimi acharineyetaari aakaite, ikisaneentakeri irirentzi
José, ipimantakeri. Ari okanta jareetantakariri inampiki Egipto-satzi. Iro
kantacha, arira itsipatapiintakariri Pava,

¹⁰ Jovavisaakotairi okaratzi ikemaantsivaivetaka. Ipakeri iyotanetaantsi,
irootake jaakameethatantakariri ivinkatharite Egipto-satzi paitachari
Faraón. Irojatzi ipinkathariventantakariri irirori maaroni Egipto-satzi,
eejatzi maaroni isheninkamirinkaite irirori Faraón.

¹¹ Ipoña areetaka antaro tashetsi janta. Osheki ikovityaaneentaiyakeni
Egipto-satzi. Ari okempitakariri eejatzi janta inampiki Canaán-satzi. Te
iriñeero pairani acharinene ompaitya irovayetaiyaari.

¹² Ari ikemakari Jacob eenirotatsi ovaritentsi janta Egipto-ki. Jotyantakeri
itomiite iramanantakite.*

¹³ Ikanta japiitakero jiyaataiyini, ari jiyotakagaari José irirentzipayeeni.
Ari okanta jiyotantakariri Faraón tsika itzimi isheninkamirinkaitetari José.

¹⁴ Ipoña José, ikaimakaantairi iriri Jacob, eejatzi maaroni isheninka, aa-
maaka ikaratzi 75 atziri jataintsiri Egipto-ki.

¹⁵ Ari okanta jareetantakariri Jacob Egipto-ki. Ari ikamairi irirori janta. Ari
ikempitakariri eejatzi ikaratzi acharineyetanakari.

¹⁶ Ipoñaashitaka jaatonkiyeetanairi Siquem-ki, jotyeetairi janta, otzimi
pairani Abraham-ni jamanantakeneriri itomipayeeni Hamor.

¹⁷ Okanta omonkaratzimataka okaratzi ikantakeriri pairani Pava
acharine Abraham-ni. Tzimanakera osheki ireentsite asheninkapayeeni
janta Egipto-ki,

¹⁸ Irojatzi itzimantakariri pashine pinkathari janta Egipto-ki, kaari iyotako-
terine José.

¹⁹ Ikanta irika pinkathari, osheki jamatavitakeri asheninka,
jovashinonkaavaitakeri. Ishintsiventakeri irookaventeriri ireenchaanikite,
onkantya inkamantyaari, eero joshekitanta.

²⁰ Aripaitera itzimakeri Moisés irirori. Iriitakera irika eentsi ookimo-
takariri Pava. Ikaratzi mava kashiri jomanavetakariri ipankoki ashtariri.

²¹ Okanta omonkarapaitetapaaka irookaventantyaariri inkamemi,
oñaakeri irishinto Faraón, aakeri, opiraanantyaari okempitakaantakeri
iriirikami ovaiyane irirori.

²² Ari ikantakariri Moisés-ni jiyotantakarori okaratzi jiyotanetari Egipto-
satzi. Iriiperori shirampari jinake, irooperori okantayetaka jantayetakeri.

²³ Ikanta otzimakera 40 irosarentsite Moisés-ni, ikovake irareetyaari
isheninkapayeeni, Israel-mirinkaite.

²⁴ Iro kantacha iñaapaake aparori Egipto-satzi jovasankitairi aparori
isheninka. Ikisakoventapaakariri Moisés isheninka, jovakeri Egipto-satzi.

²⁵ Iñaajaantake Moisés-ni ari ikinkishiretaiyakeni isheninkapayeeni, iri-
itakera jotyantakeri Pava intsiparyaakoventayetairi. Iro kantamaitacha
irikaite te iriyotakotaiyeri.

²⁶ Okanta okitaitamanai, iñaake jantavakaiyani isheninka. Ari
ikovavetaka Moisés irookakairimi, ikantavetapaakariri: ‘Eero
jovashinonkaavakaiyani pantavaka, pisheninka povavakaiyani.’

* 7:12 Kantakotachari jaka “ovaritentsi,” irootakera ikantayetziri eejatzi “trigo.”

²⁷ Ipoñaanaka irika antziriri isheninka, jotatsinkavakeri Moisés. Ikantziri: '¿Niinkama kantakemiri iroñaaka eerokara novinkatharite? ¿Pikovatziima eeroka piyakoventena?'

²⁸ ¿Pikovatziima povenaa naaka pikempitaakeri chapinki povantakariri Egipto-satzi?'

²⁹ Ikanta ikemavakera Moisés ikantakeriri isheninka, ari ishiyanaka. Jatake iipatsiteki Madián-satzi. Ari isaikakeri janta nampitsinentsiki, irojatzitizimantakariri apite itomi.

³⁰ Okanta avisake okaratzi 40 osarentsi. Janta tsika te inampiitaro, okaakitapaira otzishi paitachari Sinaí, ari joñaakakariri aparoni imaninkarite Pava, ipaampatakaairo kitocheemaishi.

³¹ Ipampoyaaaminthatanakero Moisés iñaakeri. Ikovajaantzi iramenero okarikiini, ari ikemakeriri Pinkathari iñaanatziiri, ikantziri:

³² 'Pava nonatzi naaka, naakatake iñaapinkathatake picharine, Abraham, Isaac, eejatzi Jacob.' Ari itharovanakeri Moisés, okavaitanaka, tera inkove iramenanairo.

³³ Ipoña ikantanakeri eejatzi: 'Pi-zapato-ryeeya, tema pikatziyantatyaaro iroñaaka kipatsi notasorensipathatakaakeri.

³⁴ Noñaakeri janta Egipto-ki nokoyaakeri pisheninkapayeeni, osheki jashinonkaavaitaka. Nokemakeri jatekashirevaitaiyakani. Irootake nopokantakariri nontsiparyaakoventaimi. Eerokatake notyaante janta Egipto-ki pantero.'

³⁵ Tema pairani imanintaveetakari Moisés-ni, ikantaitakeri: '¿Niinkama kantakemiri iroñaaka eerokara novinkatharite?' Iriitajaantakera jotyaantakeri Pava iroñaaka impinkathariventairi isheninkapayeeni, iri intsi-paryaakoventairi eejatzi. Iriitakera matakairine imaninkarite Pava iñaakeri ipaampatakaairo kitocheemaishi.

³⁶ Irijatzira Moisés-ni omishitovairiri pairani asheninkapayeeni Egipto-ki, osheki itasonkaventanzi janta. Arira ikempitaakerori eejatzi janta inkaareki ipaiyeetziri 'Kityonkaari,' eejatzi okempitaka isaikavaivetantakariri okaratzi 40 osarentsi tsika te inampiitaro.

³⁷ Irijatzira Moisés-ni kantakeriri pairani asheninkapayeeni: 'Ari irotyaantake apaata Pava pashine Kamantaneri, ari iroshiyakotapaakyaa-naara naaka jotyaantakenara. Asheninka irinatye.'

³⁸ Irijatzira Moisés-ni apatotakeriri pairani asheninkapayeeni janta tsika te inampiitaro, ikinkithavaitakaakeri maninkari janta otzishiki Sinaí, itsipayetakariri asheninkapayeeni. Iriitake ajaantakero ovañaantaneri ñaantsi, irojatzii jovavisaantakariri aakaite.

³⁹ Iro kantacha te inkove acharineete inkempisanteri Moisés-ni, osheki ipiyathatakariri. Iro ikovaiyakani impiyeemi inampiki Egipto-satzi.

⁴⁰ Irootake ikantantakariri Aarón-ni: 'Iriivetaka Moisés tsiparyaakoventaanari Egipto-ki. Iro kantacha te ayote opaita avishimotakeriri kaari ipokanta jiyaatzira chapinki otzishiki Sinaí. Povetsikena novavanetaiyaari.'

⁴¹ Ari jovetsikaitakeneri kempitavetyaarine evonkiri vaca. Ikovaiyakani inkempitakaanteri Pava. Jovamaakeneri ipirapayeeni iroimoshirenkantyaariri ivavane. Aña iriivetaiyakanira ovetsikakeri.

⁴² Irootakera, jintainaryaantanakariri Pava irikaite, ishinetanakeri iriñaapinkathatashityaari oorentayetachari inkiteki, tema iriitake josankinatakotzitariri kamantantaneriite, ikantake:

¡Israel-mirinkaite! ¿Naakama piñaapinkathatantaka pipirapayeeni pipometapi-intzirira?

Tema iro pantapiintakeri okaratzi 40 osarentsi janta tsika te jinampiitaro.

43 Aña iri Moloc piñaapinkathatashitapiintakari, pikekenatakaapiintakero ipankoshetaitzirira.

Arira pikempitapiintakeriri jivavanetashiitari kempitariri impokiro ipaiyeetziri Renfán,

Piñaapinkathatashivaitakari povetsikayetane eerokaite.

Irootakera noshinetantyaamiri iraaeyeetemi intaina panaanakero Babilonia.

44 Isaikavaitantakari pairani acharineete tsika te inampiitaro, otzimi-motziri tasorentsithaante. Ari jovakoyetzirori irosankinare Moisés-ni. Iroka tasorentsithaante, irootajaantakera jovetsikakaantakari Moisés-ni tsikara okantajaanta joñaakakeri Pava.

45 Irootakera iroka jaajaapiintakari pairani acharineete, irojatzi jareetan-takari kipatsiki tsika ontzime irashitaiyaari. Iroora jamayetairi ijevatan-takariri Josué, joitsinampaantakariri ashivetarori iipatsite, ikantakaarira Pava. Arira ikantaitatziro joisokerotakero tasorentsithaante, irojatzi itzimantakari pairani David-ni.

46 Ikanta pinkathari David, osheki jaakameethatakeri Pava, ikantake irirori: 'Tema eeroka Pava iñaapinkathatake pairani Jacob-ni, pishinetena naaka novetsikemi aparoni pankotsi pisaikantyaari.'

47 Iriimaitaka Salomón ovetsikakeneriri tasorentsipanko.

48 Iro kantamaitacha Pava, Jenokisatzi te inampitantaro pankotsi irovet-sikane atziri. Iroora iñaaventakeri kamantantneri, ikantake:

49 Jiroka ikantakeri Pava:

Irootakera inkite nothointantari nopinkathariventantzi.

Iroora kipatsi iroora nomakoryaakiitantapiintari.

¿Tsikama onkarateri pankotsi irovetsikayeetenari?

Eerora nantetaro nomakoryaantyaaro.

50 ¿Kaarima naaka ovetsikayetakero maaroni tzimayetsisiri?

51 Eekero ikantatzi Esteban: 'Iro kantacha eerokaite, ari pinkantapi-intaalya pikisoshiretzi, tera pinkempisantaneete, pikempitakari pashine-satzi atziri kaari asheninkayeta. Pashi povapiintakero pipiyathatakeri Tasorentsinkantsi pikempitakoyetaari picharineete.'

52 ¿Tzimaajatatsima aparoni kamantantneri kaari inkemaantsitakaavaitya pairani picharineete? Jovamaayetakeri ikaratzi kinkithataintsiri, ikantake: 'Aatsikitakera itzimi matzirori itampatzikatzi.' Aritakera pokake iroñaaka matzirori, iriitake pipithokashitaiyakari eerokaite, povakeri.

53 Tema eerokaite iyotayeveetaaro Ikantakaantaitane okaratzi jiyotaayeve-takairi maninkari, iro kantacha osheki pipiyathataka."

54 Ikanta ikemaiyavakera apatotainchari, antaro ikisanakeri Esteban, jatsikaikitashitanakari.

55 Iriima Esteban inampishiretziitantakarira Tasorentsinkantsi, jamenanake inkiteki, iñaakero irovaneenkaro Pava, iñaakeri eejatzi Jesús ikatziyaka irakojanoki Pava.

56 Ipoña ikantanake: "¡Pamene! Noñaakero inkite ashitaryaanaka, noñaakeri Itomi Atziri ikatziyaka irakojanoki Pava."

57 Ari joshepiyempitanakari irikaite. Ikaimaiyanakeni shintsini, ishiyashitapaakari Esteban. Joirikapaakeri.

58 Ipoña jaayeetanakeri othapitapaa nampitsi. Ari jetapaakari itsitokan-tari mapi, isapokaiyanakero iithaare, jookanakeneri aparoni evankari paitachari Saulo, ikantakeri: "Pamenavakenaro noithaare, nontsitokavak-eriita."

⁵⁹ Ikanta itsitokaitzirira Esteban, iñaañaatanakeri irirori Pava, ikantziri: “Novinkatharite Jesús, jatashinenkatakanara noñaapaimi.”

⁶⁰ Ari jotziverokanakari, iñaavaitanake shintsini, ikantanake: “Novinkatharite, eerora poipiyniri iroka kaariperonkantsi.” Ikaratakerora iñaavaitakero iroka, makoryaanake.

8

Ipatzimaminthatziri Saulo kempisantzinkariite

¹ Ikanta Saulo jamenakotakeri Esteban itsitokaitziri, ikantanake irirori: “Arivé, kamake Esteban.” Aripaitera etanakaro ipatzimaminthataitziri kempisantzinkariite janta Jerusalén-ki. Irootakera ishiyayetantanakari maarointeni Judea-ki, ikenayetanake eejatzi nampitsiki Samaria. Eeniro-maita isaikanake Otyaantajanori iriroriite.

² Ikanta ñaapinkathatasorensitaneriite ikitatakeri Esteban, iniroitera ji-raakovaitakari.

³ Iriima Saulo ikovavetaka irirori iraperoterimi kempisantaatsiri. Jiyaatapiintashiyetakeri ipankoki, jinoshikayetziri shirampari, tsinane, maaroni. Jominkyakaantayetakeri.

Ikinkithayeetziro Kameethari Ñaantsi nampitsiki Samaria

⁴ Iro kantacha maaroni shiyayanainchari, jatayetanake pashineki nampitsi. Ikinkithatakoyetakero Kameethari Ñaantsi janta.

⁵ Ikanta Felipe, iriitakera aparoni shiyainainchari eejatzi, areetaka nampitsi Samaria-ki. Ikinkithatakotapaakeri Cristo.

⁶ Ari japatotaiyanakani maaroni atziripayeeni, jovayempitakero ikinkithatziri Felipe, tema iñaayetakero itasonkaventantapaake eejatzi.

⁷ Jovashinchaayetai osheki atziri jaakavetari peyari. Antaro ikaimayetzi peyari ishiyayetara. Eejatzi okempitakari, osheki atziri kisoporokive-tachari, kaari kameethavetachane iitzi, jovashinchaayetairi maaroni.

⁸ Irootake ikimoshiretantakari maaroni nampitarori janta nampitsiki.

⁹ Iro kantacha tzimatsi janta paitachari Simón. Sheripiyari inavetaka pairani. Jamatavitake osheki atziri nampitachari Samaria-ki. Osheki ikan-takaaperovaitaka.

¹⁰ Iñaapinkathatzivetakari atziriite, jeveriite, maaroni, ikantayetzi: “Thame ankempisanteri, tema irika Simón imatakero iñaavyatari Pava.”

¹¹ Ikempisantaitziri Simón maaroni ikantayetziri. Oshekira osarensi ipampoyaaminthaitakeri isheripiyarinkakiini.

¹² Iro kantacha jareetapaakara Felipe, ikinkithatapaakero Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Jesucristo, ñaaventakotziri eejatzi Pava tsika inkantaiya impinkathariventantai. Joviinkaayetanaka shirampariite, eejatzi tsinanepayeeni.

¹³ Ari jimatzitanakaro eejatzi Simón irirori, ikempisantavetanaa, ovi-inkaavetaka eejatzi. Te irookane itsipatanakari Felipe, iñaakerira itasonkaventantayetzi. Ipampoyaminthatanakeri.

¹⁴ Ikanta Otyaantajanoriite saikatsiri Jerusalén-ki, ikemakotakeri Samaria-satzi ikempisantayetairo iñaane Pava. Irootakera jotyaaantantakariri Pedro ipoña Juan.

¹⁵ Ikanta jareetaiyakara Samaria-ki, jiñaañaakotapaakeri kempisantzinkariite, onkantya irinampishiretantaiyaariri iriroriite Tasorensinkantsi.

16 Tema intaani joviinkaayeetakeri ipairyeeetakeri Avinkatharite Jesús. Tekeramintha inampishiretantaari iriroriite Tasorentsinkantsi.

17 Ikanta Pedro ipoña Juan, jotzimikapatziitoyetantakeri irako aparopayeeni. Arira inampishireyetantanakeri Tasorentsinkantsi.

18 Jiñaakerira Simón jantakeri Otyaantajanori, ikaratzi jotzimikapatziitotantakeri irako atziri, inampishiretantaari Tasorentsinkantsi, ipinave-tanakari irirori Otyaantajanori,

19 ikantanakeri: “Jirika kireeki, pimpena eejatzi naaka pishintsinka, nonkempitantaamiri eeroka, onkantya nonampishiretakaantaaari Tasorentsinkantsi nosheninka, notzimikapatziitotantaari nako.”

20 Ari jakanakeri Pedro, ikantziri: “¡Arira pinkarataveetairi piireekite pimpeyashitaiya! ¿Piñaajaantakema ari pamanantantakyaaro piireekite ipashitanti Pava?”

21 Eerora pimataajatziro pinkempitakotyaanaro naaka, tema jiñaakemi Pava te pintampatzikashirete.

22 Povashaantairo piyaariperonka, pinkovakotairi Pava, añaamatsite ari impeyakotaimiro pikinkishirevetakeri.

23 Niyotakemi naaka, osheki pikisashirevaitaka. Arira pikantapiintatya pikaariperoshirevaitzi.”

24 Ipoña jakanake Simón, ikantanake: “Pamanakotaina eeroka Pinkathariki, onkantya eero avishimotantana okaratzi pikantakenari.”

25 Ikanta Pedro ipoña Juan, ikaratakero ikinkithatakotakeri Pava. Ipoña ikenayetanake pashine nampitsiki okaratzi saikatsiri janta Samaria-ki, ikinkithatakero janta Kameethari Ñaantsi. Arira ipiyeeyaani Jerusalén-ki.

Felipe ipoña Etiopía-satzi

26 Ikanta imaninkarite Pava, iñaanakeri Felipe, ikantziri: “Piyaate nampitsiki paitachari Gaza, iro pimpampithatanake avotsi poñaachari Jerusalén-ki irojatzi janta.” Tema iroka avotsi irootake kenachari tsika te inampiitaro.

27 Jatake Felipe. Okanta niyanki avotsi, jomonthaakeri Etiopía-satzi. Iriiperori inatzi. Iriitake kempoyiri kireeki janta Etiopía-ki tsika opinkathariventantzi tsinane paitachari Candace. Ipoñagaatyaaro irirori Jerusalén-ki iñaapinkathatziri Pava.*

28 Iroora iriyaatairo irirori inampiki, isaikantakero ishiyakomento, jiñaanavaitziro irosankinare Kamantantaneri Isaías-ni.

29 Iñaanashiretanakeri Tasorentsinkantsi irika Felipe, ikantziri: “Piyaate, pokarikityaari shiyakotainchari.”

30 Ikanta ipokashitapaakeri Felipe, ikematziri Etiopía-satzi iñaanatziro irosankinare Isaías-ni. Ari ikantziri: “¿Pikemathatziro piñaanatziri?”

31 Ari ikantzi Etiopía-satzi: “¿Tsika inkene nonkemathatero, tera intzime impaitya iyotainarone? Pimpoke eeroka, pintsipatyaana.”

32 Jirokara Osankinarentsi iñaanatziri: Ikempitakaayeetakari jaayeetziri oisha irovayeeteri. Ikempitakari oisha te inkaimavaite irameeyeeteri, Ari ikempitakari eejatzi irirori, maire ikantaka.

33 Tsinampashirera ikantakaayeetakari, te ontampatzikate okaratzi ikan-takoveetakariri.

* 8:27 Kantakotachari jaka “Iriiperori inatzi,” Totaanikiri inatzi. Tema iro jametaiarini pairani ikaratzi saikavankoyetziriri pinkathari, itotaanikiyeetziri, onkantya eero jovaiyantakaantantayeta ipankoki pinkathari.

Ari jovamaayeetakeri, temaita intzime irovaiyanepayeeni irirori.

³⁴ Ikanta irika iriiperori Etiopía-satzi, josampitanakeri Felipe: “Pinkantena. ¿Niinkama iñaaventziri Kamantantaneri? ¿Iriijatzima ñaaventacha? ¿Pashinema iñaaventzi?”

³⁵ Ari jetanakaro Felipe ikinkithatakanakeri irosankinareki Isaías-ni, iñaaventanakeneri Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Jesús.

³⁶ Okanta osamaniityaake, ikenimotapaakero jiña, ikantzi Etiopía-satzi: “Jiroka jiña. ¿Eeroma okantzi noviinkatya naaka?”

³⁷ Jakanakeri Felipe, ikantziri: “Pikempisantaperotanairika, ari onkantake.” Ikantzi Etiopía-satzi: “Nokempisantzi, iriitake Jesucristo Itomi Pava.”

³⁸ Ari jovatziyakaantapaakero ishiyakomento Etiopía-satzi. Ayiitanake apiteroite, jatanake jiñaaki. Ari joviinkaatakari.

³⁹ Ikanta itonkaanai jiñaaki, jaanairi Felipe Tasorentsinkantsi. Irika iriiperori Etiopía-satzi, tera iriñaanairi tsika ikenanake. Iro kantacha irika atziri kimoshire ikanta jiyaatai irirori.

⁴⁰ Iriima Felipe jiñaashitaaro irirori isaikapai Azoto-ki. Ipoña javisayetanake pashineki nampitsi ikamantantayetziro Kameethari Ñaantsi, irojatzi jaree-tantaari Cesarea-ki.

9

Pashineshiretai Saulo (Hch. 22.6-16; 26.12-18)

¹ Ikanta irirori Saulo, te irovashaantero jasaryiimayetari irovamayeri iriyotaane Pinkathari. Irootake jiyaatashitantakari omperatasorentsijanori Judío,

² ikantakeri: “Posankinateneri omperatasorentsitaari saikatsiri nampitsiki Damasco, pinkanteri: ‘Pishineteri Saulo iraa yeteri karatanairiri ipaiyeetziri “Avotsi.” Inkyayete japatoyeetapiinta, iroosoyeteri shirampari eejatzi tsinane, iramakeri jaka Jerusalén-ki.’”

³ Iro jareetzimataka nampitsiki Damasco, ari jomapokakeri morekanaintsiri inkiteki, joorentapaaka ikatziyakara Saulo.

⁴ Tyaanake Saulo. Ikematzi ñaantsi inkiteki, ikantaitzi: “¡Saulo! ¡Saulo! ¿Opaitama pipatzimaminthatantanari?”

⁵ Jakanake Saulo, ikantzi: “¿Niinkama eeroka Pinkathari?” Ari ikantaitanakeri: “Naakatakera Jesús itzimi pipatzimaminthatakeri. Eerokatakera ovasankitaavaitacha apaniro, okempivaitakaro pimpatziminthatatyeeayaaromi thoyempithovari.”

⁶ Ikanta Saulo, okavaitanaka itharovanakera, ikantanake: “Pinkathari, ipaita pikoviri nantairi naaka.” Ari ikantanakeri Avinkatharite: “Pintzi-naye, piyaate nampitsiki. Arira inkamantayeetemiro ompaitya panteri.”

⁷ Osheki itharovanake ikaratzi oyaatakeriri Saulo, tema ikemavakero eejatzi irirori ñaantsi, te iriñaamaityaari ñaavaitatsiri.

⁸ Ipoña ikatziyavetanaa Saulo. Ikovaveta irokiryanaai, te onkante iramenanaai. Irootakera jakathatantanaariri itsipayetakari, jaanakeri nampitsiki Damasco.

⁹ Ari isaikeri janta okaratzi mava kitaite, te onkante iramenavaitai, te irovaiya, te irirai eejatzi imire.

¹⁰ Okanta janta Damasco, ari isaiki aparoni iyotaari ipaita Ananías. Iriitake iñaanatakeri Avinkatharite imishireki, ikantziri: “¡Ananías!” Ari jakanakeri irirori: “¿Ipaita, Pinkathari? Jaka nosaiki.”

11 Ikantziri: “Piyaate janta avotsiki ipaiyeetziri ‘Tampatzikari.’ Ari osaiki ipanko paitachari Judas, ari posampitakoventeri aparoni shirampari ipaita Saulo, iri poñaachari nampitsiki Tarso. Ari isaikiri irirori iñaañaatzi.

12 Nomishitakaakeri irirori. Jiñaakemi pikyaashitapaakeri, potzimikap-atziitotantakari pako, irojatzji jamenavaitantanaari.”

13 Ikanta ikemavakera Ananías, ikantanake: “Pinkathari, osheki nokemi iñaaventayeetziri irika shirampari, koveenka okanta jantayetakeri Jerusalén-ki jovasankitaayetziri pitasorentsitakaane.”

14 “Iro ipokantari iroñaaka jaka, tema jotyaantatziiri omperatasorentsi-janori iraaeyeeteri pairyimiru javentaanaami.”

15 Ikantzi Pinkathari: “Piyaate. Tema irika shirampari iriitake nokoyaakeri naaka iñaaventaina maaroni nampitsiki. Inkinkithatakairi Israel-mirinkaite isheninkatari irirori, eejatzji pashinesatzi atziri kaari isheninkata, eejatzji ivinkatharite.

16 Ari noñaakakeri eejatzji tsika onkarate inkemaantsiventyaana naaka.”

17 Ipoña jiyaatake Ananías pankotsiki isaikake Saulo. Kyaapaake, jotzimikapatziiitotantapaakeri irako. Ikantziri: “Iyeki, jotyaantakena Avinkatharite Jesús, tsika itzimi oñaakakamiri avotsiki pikenapaakeranki. Iro jotyaantantani onkantya pokiryaantaiyaari, onkantya inampishirentyaamiri eejatzji Tasorentsinkantsi.”

18 Arira oparyaanake irookiki kempitavetariri shimapentaki, amenanai kameetha. Ipoña ikatziyanaka, jatanake iroviinkaataiteri.

19 Arira jovavaitanana, irojatzji ishintsitantaari kameetha. Kapichera isaikimovaitapaintziri kempisantzinkariite nampitarori Damasco.

Ikinkithatzi Saulo Damasco-ki

20 Arira jetanakaro Saulo ikinkithatakaanake japatotapiintayeta judío-payeeni, ikantzi: “Iriitakera Itomi Pava paitachari Jesús.”

21 Ipampoyaaminthatanakeri ikaratzi kemiriri, ikantavaka: “¿Tema iriitake irika kisaneentziri Jerusalén-ki ikaratzi pairyiriri Jesús? ¿Tema irijatzji pokaintsiri jaka irayeri kempisantzinkari janta omperatasorentsijanoriki?”

22 Iro kantacha Saulo eekero ishintsitatzi ikinkithatakaanantzi tekatsi intharovakaiya. Te iriyote opaita inkantayeteri judío-payeeni nampitarori Damasco-ki, ikemirira Saulo ikantzi: “Irikaranki Jesús Cristo inatzi.”

Saulo ishiyapithatari Judío-payeeni

23 Okanta avisanake osheki kitaite, ikantavakaaka Judío-payeeni: “Thame overi Saulo.”

24 Tema kitaiteriki eejatzji tsireniriki jonyaaventakari ishitovapiintaitzira nampitsiki, inkene iroveri. Iro kantacha Saulo jiyotake ikovatzi irovamairi.

25 Ikanta kempisantzinkariite, jotetakeri antaroki kantziri, jovaniiryaakotakeri tsirenipaite jakakiroki janta jotantoyeetziro nampitsi. Ari okanta ishiyantakari Saulo.

Areetaa Saulo Jerusalén-ki

26 Ikanta jareetaa Saulo Jerusalén-ki, ikovavetaka intsipatapaiyaarimi iriyotaane Pinkathari. Iro kantacha osheki itharovakaakari, iñaajaantzi te ikempisantaperotai irirori.

27 Iro kantacha tzimatsi kempisantzinkari paitachari Bernabé, jaapatziyanakari Saulo, jatake iroñaakantairi ipiyotara Otyaantajanori. Ikan-tapaakeri: “Irika Saulo iñagairi Avinkatharite janta avotsiki jatachari Damasco-ki, ari ikinkithavaitakaakeri. Ari jetanakaro Saulo janta nampit-siki Damasco iñaaventanairi ivairo Jesús. Tekatsi intharovakaanakya.”

²⁸ Ari ikantakari Saulo isaikantapaari Jerusalén-ki, itsipayetapaari irikaite Otyaantajanori.

²⁹ Iñaaventakeri ivairo Jesús Pinkathari, tekatsi intharovakaiya. Arira ikinkithatakaayetziri judío-payeeni Griego-thatatsiri. Iro kantacha ikovake iroveri irikapayeeni.

³⁰ Ikanta jiyotaiyakeni kempisantzinkariite, jaanakeri Saulo janta Cesarea-ki. Ipoña jotyaaantairi Tarso-ki.

³¹ Ikanta kempisantzinkariite, nampiyetarori Judea-ki, Galilea-ki ipoña Samaria-ki, kameetha ikanta isaikavaitaiyini, eekero jantakishireperotanakitzi, ñaapinkatha jovapiintanakeri Pinkathari, jookakoventakera Tasorensinkantsi. Eekerora jiyaatatzi joshekiperotanake.

Jovashinchagaitairi Eneas

³² Ikanta jareetantayetaka Pedro nampitsiite, irojatzi jareetantaka Lida-ki inampiyetarora itasorentsishiretakaitairi.

³³ Ari jiñaapaakeriri paitachari Eneas, kisoporokiri inatzi, tzimakotake 8 osarentsi jonoryaavaitaka.

³⁴ Jiñaanatapaakeri, ikantziri: “¡Eneas, irovashinchagaimi Jesucristo. Pinkatziye, paanairo ponoryaamento!” Arira ikatziyanakeri Eneas.

³⁵ Ikaratzi nampitarori Lida-ki eejatzi Sarón-ki, jiñaayetairira ikatziyavaita Eneas, iroora ikempisantantanakeriri Avinkatharite.

Añaantaari Dorcas

³⁶ Okanta nampitsiki Jope, tzimatsi aparoni iyotaaro opaita Tabita, iñaaneke griego ikantaitziro “Dorcas.” Iroka tsinane okaminthaantapiintake, oneshinonkatantapiintake.

³⁷ Ipoña aparoni kitaite, omantsiyatake Dorcas, kamake. Jaayeetakero, ikaatitakero, jonoryeetapaintziro jenoki opankoki.

³⁸ Okanta janta Jope-ki te intainaperote osaiki nampitsi Lida, tsikara jareetaka Pedro. Ikanta ikemaiyakeni iyotaariite ari isaikiri Pedro janta, jotyaaantake apite shirampari inkamantakiteri: “Pimpokanake thaankiperoini Jope-ki.”

³⁹ Jatanake Pedro. Ikanta jareetapaaka janta, jaayeetanakeri jenoki tsika jonoryeetakero. Otapotapaakeri maaroitni kamaimetzinkaro, iragaiyapaakani, oñaakayetapaakeri kithaarentsi oshirikapiintane Dorcas.

⁴⁰ Ipoña Pedro jomishitovakero maaroitni, ari jotypeerovanaka, ñaañaatanake. Ipoña ipithokashitanaaro kaminkaro, ikantziri: “¡Tabita, pintzinaye!” Ari okiryaanaa iroori, oñaatziiri Pedro, thointanaa.

⁴¹ Jakathavakotakero irirori, jovatziyakero. Ipoña ikaimayetakero kamaimetzinkaroite eejatzi ikaratzi itasorentsitakaitane, jiñaayetairo añaagai.

⁴² Ikanta ikemakoyetakero nampitsiki Jope, osheki kempisantanakeriri Pinkathari.

⁴³ Oshekira kitaite isaikavaitanake Pedro nampitsikika, iri isaikimotake shirampari paitachari Simón “Meshinantsipakori.”

10

Pedro ipoña Cornelio

¹ Tzimatsi Cesarea-ki aparoni shirampari paitachari Cornelio, iriitake ijevarite ovayiriite Roma-satzi ipaiyeetziri “Italia-satziite.”

² Irika shirampari ñaapinkathatasorentsivaitaneri jinatzi, ari ikaramirinkatziri isheninkaite iñaapinkathatziri Pava. Ipaipiintziri

ashinonkainkari osheki iireekite okantavetaka te isheninkatari. Jiñaañaatapiintakeri Pava irirori.

³ Okanta aparoni kitaite, aritake sheetyaake, tainkaperotake ooryaa, ari jomapokakeriri imaninkarite Pava ikyaashitapaakeri isaikakera irirori, iñaavakeri koñaaroini, ikantapaakeri: “¡Cornelio!”*

⁴ Ipampoyaaaminthatavakeri Cornelio, itharonkakiini josampitanakeri, ikantziri: “¿Pinkathari, ipaitama pikovakotanari?” Ikantanakeri maninkari: “Ikemakemiro Pava piñaañaatane, jiñaakemi pineshinonkayetantapiintaka.

⁵ Potyaante potzikatane nampitsiki Jope onkantya iramantyaariri Simón, ipaiyeetziri eejatzi Pedro.

⁶ Ari jimayimotziriri pashine Simón, ‘Meshinantsipakori’ saikathapyaatzirori inkaare. Iriira kamantemineri opaita pantairi.”

⁷ Ikanta ishitovanai maninkari, ikaimake Cornelio apite inampire. Ikaimake eejatzi aparoni ovayiri, iraventaane jöviri, ñaapinkathatasorentsivaitaneri jinayetatzi irirori.

⁸ Ikamantakeri okaratzi ikantaitakeriri. Jotyaantakeri Jope-ki.

⁹ Okanta okitaitamanai, joveraaka tampatzika ooryaa, irootaintsi irareet-zimataiyaani Jope-ki jotyaantakeri. Ari jataitanake irirori Pedro iriñaañaate jenoki pankotsipankaki.

¹⁰ Ikemaminthatakeri itashe, ikovake iroya, iro kantacha ovakera jonkot-siyeetzi iroyaari, ari jiñaavyatakari.

¹¹ Jiñaakero ashitaryaana inkite, jovayiiyeetakero kempivetarori antaro manthakintsimaanka, ithatoyeetakero opatziki.

¹² Okanta janta manthakintsimaankaki tzimatsi osheki kantashiv-aiyetachari piratsi, ipoña ikaratzi kamathayetatsiri kipatsiki, ipoñaapaaka tsimeripayeeni.

¹³ Ipoñaashita ikemake ñaanatakeriri, ikantziri: “Pedro, pintzinaye, povamayeri irikapayeeni, poyaari.”

¹⁴ Ari jakanake Pedro: “Eero Pinkathari. Te novapiintari naaka irikapayeeni ipinkayeetziri.”

¹⁵ Japiiyeetanakeri Pedro iñaanaitziri, ikantziri: “Tema irikapayeeni ikaratzi ishinetaantairi Pava, eerora pipaitashivaitari eeroka ‘pinkayeetziri.’”

¹⁶ Mavasatzi apiitaka iroka. Ipoñaashitaka jaayeetanairo manthakintsimaanka inkiteki.

¹⁷ Antaro okantzimoshirevaitanakari Pedro, ipampithashirevaita opaita oshiyakaaventachari okaratzi jiñaakeri. Arira jareetaiyapaakani irotyaan-tane Cornelio, josasampiventakotapaakero ipanko Simón.

¹⁸ Jareetapaakara pankotsiki, ikaimaiyapaakitziini josampitantapaake, ikantzi: “¿Ari jimayiri jaka Simón, ipaiyeetzi eejatzi Pedro?”

¹⁹ Ipampithashiretakominthaitaro Pedro jiñaakeri, jiñaanashiretakeri Tasorentsinkantsi, ikantziri: “Pamene, areetapaakara mava shirampari amemenatzimiri.

²⁰ Pinkatziye, payiite. Eerora pikisoshirevaitzi, pintsipatyaari, tema naakatake otyaantakeriri.”

²¹ Arira jayiitapaake Pedro, ikantapaakeri shirampariite: “Naakatake pikokovatzi. ¿Ipaaitama pipokantari?”

²² Ikantaiyanakeni irirori: “Nopoki jotyaantana Cornelio, ijevare ovayiriite. Tampatzikashireri jinatzi, ñaapinkathatasorentsivaitaneri jini, iri irakameethatapiintane pisheninkapayeeni judío. Tema chapinki

* 10:3 Kantakotachari jaka “itainkaperotanake ooryaa,” irootake ikantaitziri pairani “ooryaa 9.”

ipokashitakeri imaninkarite Pava, ikantakeri: ‘Pinkaimakaanteri Pedro, onkantya impokantyaari pipankoki, ari pinkemero onkarate inkamantemiri.’”

²³ Ikanta Pedro ikyaakaanakeri pankotsiki, ari jimagaiyapaakeni. Okanta okitaitamanake, jatake Pedro joyaataiyanageri pokashitakeriri, arira itsipatanakari eejatzi Jope-satzi, “iyekiite” inatzi.

²⁴ Okanta pashine kitaite areetaiyakani Cesarea-ki. Arira joyaaventakeri Cornelio itsipayetakari isheninkamirinkaite, eejatzi irapatziyaminthatane ikaratzi ikaimayetakeri irirori.

²⁵ Jareetapaakara Pedro pankotsiki, ishitovashitanakeri Cornelio, joty-eerovashitavakari, iriñaapinkathatavakerimi.

²⁶ Iro kantacha Pedro jovatziyakeri, ikantziri: “Pinkatziye, atziri nonatzi eejatzi naaka, arira nokempitami eeroka.”

²⁷ Ikanta jiñaanatziirira Cornelio, ikyaakaapaakeri, jiñaapaakitzi osheki atziri apatotainchari.

²⁸ Ikantanake Pedro: “Piyotaiyini eeroka, naakaite judío-payeeni te ishinetaimana nonkempiyaami eerokaite kaari nosheninkata, te aritaajate nonkyaavankotemi. Iro kantacha ovakeraini jiyotaakena naaka Pava, te arite nonkantayetemi: ‘Novinkane pinatzi.’”

²⁹ Irootakera kaari noshenkaantanaka nopokanake pikaimakaantakena. Iroñaaka nokovi niyote opaita pikaimakaantantanari.”

³⁰ Ikantanake Cornelio: “Chapinki, aritake tzimake 4 kitaite, ari ikarata-jantake iroñaaka ooryaatsiri, itainkakeri. Nosaiki naaka jaka nopankoki noztiventavaita, noñañaatzi osheetyaakera, ari ikoñaatzimotakena aparoni shirampari, shipakiryaa okantapaaka iithaare.†

³¹ Ikantapaakena: ‘Cornelio, ikemakemi Pava piñañaatziri, ikinkishire-takero pineshinonkatantapiintake.

³² Potyaante nampitsiki Jope amerine Simón, ipaiyeetziri eejatzi Pedro. Ari jimayimotziriri pashine Simón, meshinantsipakori nampitarori inkaarethapyaaki.’

³³ Ari niyaantakeri thaankipaiteeni iriñeetemi, pimatakero eeroka pipokanake thaankipaiteeni. Jirikayetakena iroñaaka ipiyotakaakana Pava. Intsityaa pinkantenaro okaratzi ikantakemiri Avinkatharite.”

³⁴ Ipoña ikantanake Pedro: “Arira niyotataiziri iroñaaka omaperotatya Pava te iramaakitaneeteri atziri,

³⁵ aña jaakameethayetzi iriñaapinkathatanairiri, tampatzikashiretatsiri, okantavetaka tsikarika inampiyetaro, kaari nosheninkaveta.

³⁶ Tema iroka Ñaantsi ñaaventakotziriri Jesucristo, okaratzi jatakotaintsiri nosheninkaki Israel-mirinkaite, iriitakera Pava kantakaarori nokinkithatakotantaariri irika. Tema iriitake pinkathariventaineri maaroitani, iriitakera saikakaayetaineri eejatzi kameetha.

³⁷ Piyoperotaiyironi eerokaite okaratzi avisaintsiri noipatsiteki. Tema pikemakoventakero jiñaaventakeroranki Juan-ni okantakota oviinkaataantsi. Irojatzi opoñaantanakari Galilea-ki,

³⁸ jiñeetakeri Jesús Nazaret-satzi. Iriira Pava ipakeri ishintsinka eejatzi Itasorenka. Ipoña ikekenayetanaake irirori jineshinonkatantayeta, jovavisakoyetake osheki jaakayetzi peyari. Iroora jimatantakarori iroka tema Pava tsipatakari.

³⁹ Naakayetake ñaayetajaantakeri maaroni jantayetakeri Jesús janta Judea-ki ipoña Jerusalén-ki. Ipoñaashitaka jovamaitakeri, ipaikakoyeetakerira.

† 10:30 Kantakotachari jaka “itainkakeri,” irootakera ikantayeetziri pairani “ooryaa 9.”

⁴⁰ Iro kantacha omonkaratakara mava kitaite jovañagairi Pava, ikan-takaakarora irirori noñaayetairi naakaite.

⁴¹ Tera iroñaakapanaatyaaari maaroitni atziri, intaani naakaite, ikaratzi jiyoshiiyetakeri pairani Pava iriñaayetairi. Aritakera jañagai, notsipatavaari novaiyani eejazi niravaitaiyini.

⁴² Iriitakera otyaantaiyakenari nonkamantayetairi atziriite, nonkantairi: ‘Iriira Jesús jovakeri Pava iriyakoventairine maaroni añaayetsiri, ipoña ikaratzi kamayetaintsiri eejazi.’

⁴³ Irijatzira Jesús jiñaaventakotzitari pairani Kamantantneriite, ikan-take: ‘Inkarate kempisantairine irika impairyayetairira, aritake impeyakotaineri iyaariperonka.’”

⁴⁴ Jiñaavaiminthatzi Pedro, arira inampishiretantapaakari Tasorentsinkantsi maaroitni kempisantakeriri ikinkithatzi.

⁴⁵ Ipampoyaaminthataiyakerini ikaratzi oyaatakeriri Pedro, jiñaakerora inampishiretantapaakari Tasorentsinkantsi kaari isheninkata, okempivaitakaro irisakoperotaityeenerimi,‡

⁴⁶ Ikemaiyakeri jiñaavaiyetantanakaro pashineyetsiri ñaantsi, itharomentanakeri Pava.

⁴⁷ Ipoña ikantanake Pedro: “¿Kantatsima ompetapithatyaari irovi-inkayetya irikaite atziri, kempiyetanakairi aakaite inampishiretantayetaari Tasorentsinkantsi?”

⁴⁸ Ari jotyaantake iroviinkaayeeteri irikaite impairyeteri Jesucristo. Ipoñaashitaka irikaite ikantanakeri Pedro: “Pisaikimovaitanakena.”

11

Ikamantapairi Pedro kempisantzinkariite Jerusalén-ki

¹ Ipoña ikemaiyakeri pashine Otyaantajanoriite ipoña iyekiite nampitarori Judea-ki, ikantaitzi: “Ikemayetairora Iñaane Pava kaari asheninkata, ikempisantayetai irirori.”

² Iro kantacha jareevetaara irirori Pedro Jerusalén-ki, jiñaanaminthatavairi judío kempisantayetaatsiri.*

³ Ikantavairi: “¿Opaitama pareetantariri kaari asheninkata, payooyetakeri eejazi?”†

⁴ Ari ikamantanakeri Pedro tsika okantajaanta opoñaantakeri. Ikan-tanakeri:

⁵ “Nosaiki naaka nampitsiki Jope, noñañaaminthatzira, ari noñaavyatakari. Noñaake kempitavetarori iniroite manthakintsimaanka, ithatoyetakero opatziki, jovaniiryetakero okenapaakero inkiteki irojatziki tsika nosaikakera naaka.

⁶ Ari namenaperotanakero, noñaake osheki katsimari piratsi, noñaake ikaratzi kamathayetsiri kipatsiki, ipoña tsimeripayeeni.

⁷ Ipoña nokemake ñaanatakenari, ikantana: ‘Pedro, pintzinaye, povamairi irikapayeeni, poyaari.’

⁸ Ari nakanake: ‘Eero Pinkathari, tema te namonkotaajatapiinteri naaka irikapayeeni ipinkayetziri.’

⁹ Japiyeetanakena iñaanaitana, ikantaitana: ‘Tema irikapayeeni ikaratzi ishinetaantairi Pava, eerora pipaitashivaitari eeroka “Ipinkayetziri.”’

‡ 10:45 Irikaite “oyaatakeriri Pedro,” irijatzira ipaiyeetzitari “Totameshitaaniri.” * 11:2 Kantakotachari jaka “judío,” irijatzira ipaiyeetzitari “Totameshitaaniri.” † 11:3 Kantakotachari jaka “kaari asheninkata,” irijatzitara ipaiyeetziri “kaari totameshitaaniri.”

¹⁰ Mavasatzi apiitaka iroka. Ipoñaashitaka jaayeetanairo inkiteki okaratzi noñaakeri.

¹¹ Arira jareetaiyapaakani mava shirampari kokovatanari, jotyaantaitakeri ipoñaakaro Cesarea-ki.

¹² Jiñaanashiretanakena Tasorentsinkantsi, ikantakena: ‘Poyaatanakeri irikaite, eerora pikisoshirevaitanake.’ Irootakera nomatakeri. Jirikara 6 iyekiite notsipatanakari. Iriira nokaratakeri nokyaavankotakeri aparoni shirampari kaari asheninkata.

¹³ Ikamantavakena, ikantana: ‘Chapinki, noñaake maninkari ikatziyapaaka jaka nopankoki, ikantakena: “Pötyaante jatatsineri nampitsiki Jope onkantya iramantyaariri Simón, ipaiyeetziri eejatzi Pedro.

¹⁴ Iriitakera kamantemirone tsika pinkantya pavisakoshiretantaiyaari, pinkaratairi maaroitni pisheninkamirinkaite.’”

¹⁵ Ikanta nokinkithavaitakaapaakeri, arira omapokashitatainakari inampishiretantapaakari Tasorentsinkantsi iriroriite, iroovaitakeranki inampishiretantakairi aakaite ovakeraini.

¹⁶ Arira nokinkishiretanakero ikantakeriranki Avinkatharite: ‘Omapero Juan joviinkaantaro jiña, iro kantacha ari piñaayetakero eerokaite irinampishiretantyaami Tasorentsinkantsi kempivaitakami iroviinkaayee-tanyaamirimi.’

¹⁷ Tema iriitajaantakera Pava neshinonkatariri eejatzi iriroriite ikempitaayetaira aakaite akempisantayetairira Pinkathari Jesucristo. ¿Niinkama naaka nonkovantyaari nomaimaneteri Pava?”

¹⁸ Ikanta ikemaiyavakera iyekiite nampitarori Jerusalén-ki, tekatsi inkantaiyanakeni. Itharomentaiyanakarini Pava, ikantaiyanakeni: “¡Arira okantari! ¡Ineshinonkatariri Pava kaari asheninkata! ¡Kantatsira iriroriite irovashaantairo eejatzi iyaariperonka, onkantya irañaashireyetantaiyaari!”

Kempisantaatsiri Antioquía-ki

¹⁹ Aritakera jovamayitzitaitakari Esteban, jetaitantanakarori ipatzimaminthayeeziri kempisantzinkariite. Iroora opoñaantanakari ishiyayetzipanaka tsikarika ikaratzi kempisantzinkariite janta Fenicia-ki, Chipre-ki ipoña Antioquía-ki. Ari ikinkithatakaayetakeriri judío-payeeni tsika okantakota Kameethari Ñaantsi, temaita inkinkithatakairi kaari isheninkata.

²⁰ Iro kantamaitachari, ari jareetaiyakani Antioquía-ki, kempisantaatsiri poñaachari Chipre-ki ipoña Cirene-ki. Ikinkithatakaayetapaakeri eejatzi kaari isheninkata, jiñaaventakeneri Kameethari Ñaantsi tsika ikantakota Jesús, Avinkatharitera.

²¹ Okantakaatziitakarira ishintsinka Avinkatharite irikaite, jovashaantakaakeri pashinesatzi atziri jametashivaiyevetakari. Oshekira kempisantanairiri Avinkatharite.

²² Ikanta kempisantaayetaatsiri Jerusalén-ki, ikemakotaiyakerini, jotyaantakeri Bernabé janta Antioquía-ki.

²³ Jareetakara Bernabé, iñaapaakeri tsika ikanta Pava ineshinonkayetakari irikaite, iniroite ikimoshiretapaake. Ikaminaayetapaakeri maaroitni ari onkantya iroisokeroshireyetantyaari Avinkatharite.

²⁴ Tema irika Bernabé neshinonkatanerini jinatzi, javentaashiretziitari Avinkatharite, inampishiretziitantari Tasorentsinkantsi. Irootakera joshekiperotantanakari kempisantanairiri Avinkatharite.

²⁵ Ipoñaaka Bernabé, jatake Tarso-ki iriñeeri Saulo.

²⁶ Ikanta iñaapairi, jamairi Antioquía-ki. Ari isaikimovaitakeri iriyotaa-neete aparoni osarentsi, jiyotayetake osheki atziri. Arira etanakaro janta Antioquía-ki ipaiyeetziri “Cristo-veriite.”

²⁷ Okanta aparoni kitaite, jareetayakani Antioquía-ki kamantantaneriite ipoñaanakaro Jerusalén-ki.

²⁸ Ipoñaashitaka, aparoni kamantantaneeri paitachari Agabo, ikatziyanaka japatotaiyani, ikantanake: “Arira iriñeetake iniroite tashetsi maaroni nampitsiki.” Iriira Tasorentsinkantsi ñaanashiretakeriri jiyotantakarori. Irootakera monkaratainchari pairani ipinkathariventantakari Claudio.

²⁹ Irootakera ikinkishiretantaiyakari Antioquía-satzi irineshinonkatyaari Judea-satzi irotyaanteneri iyekiite okaratzi iravyaayeteri.

³⁰ Iroora jimataiyakerini, ipaiyeetakeri Bernabé itsipatakari Saulo iri amenakaanterone. Jotyaaantakeri antarikonaite janta Judea-ki.

12

Jovamaitantakariri Jacobo, ipoña jashitakoitakeri Pedro

¹ Ikanta pinkathari Herodes ipatzimaminthatake tsikarika ikaratzi kemp-santzinkari.

² Ikantakaantake inthatzinkaiteri Jacobo, irirentzira Juan.

³ Ikanta jiñaakerora Herodes kameetha onimoyetakeri judío-payeeni, joirikakaantakeri eejatzi Pedro. Arira avisayetakeri iroka joimoshirenkayeeta jovantayeetapiintairori tantaponka.

⁴ Aritakera joirikakaantakeri Pedro, jashitakotakaantakeri. Jovayetake ikaratzi 16 ovayiriite aamaventapiintayetyaarine. Ikinkishirevetaka Herodes iroñaakanterimi atziriiteki onkaratakerika joimoshirenkaitaro kitaite Anankoryaantsi.

⁵ Jashitakominthaitziri Pedro, ñañaataiyatsini kempisantzinkariite japa-toventakarira Pava.

Jomishitovaitairi Pedro

⁶ Okanta omonkaratzimatapaaka iraanayaariri Herodes irika Pedro iroñaakanterimi atziriiteki. Jimayira Pedro tsireni josatekakeri apite ovayiri, joosoyeetantakeri apite ashirotha. Saikaiyatsini pashine ovayiriite ikyaapi-intayeetzi jaamaakoventari.

⁷ Ari jomapokashitakeri ipokake imaninkarite Avinkatharite, kitaisaante ikantakaapaakaro. Jotzinkamerekitapaakeri Pedro, jovakiryakeri, ikantziri: “¡Pintzinaanake!” Oparyaashivaitanaka ashirotha joosoyeetantakariri irakoki.

⁸ Japiitakeri maninkari, ikantziri: “Pinkithaatya, pi-zapato-tya.” Ari ikantakero Pedro. Eekero ikantatzi maninkari: “Pinkyaantyaaro pive-viryaaakoro, poyaatena.”

⁹ Shitovanake Pedro joyaatanakeri maninkari. Tera iriyote omaperorika okaratzi jantziri maninkari. Aña okempitzimovaitakeri iriñaavyatayeeyaami.

¹⁰ Iro kantacha javisanake aparoni aamaventariri, ipoña javisanakeri pashine. Iro irishitovimate, jareetapaakaro ashivotatsiri ashitakorontsi, ashityaashivaitanaka apaniro. Shitovaiyanake. Ikanta janiitakera, iro itaponeentanaka, ari jookanairi maninkari apaniro.

¹¹ Arira ikinkishiretanakeri Pedro, ikantanake: “Arira niyotziri iroñaaka omaperotatya jotyaaantakeri Pinkathari imaninkarite, intsiparyaakoven-takena Herodes-ki, itsiparyaakoventakena eejatzi tsika inkantavaitenami judío-payeeni.”

¹² Ikanta jiyotanakerora Pedro iroka, jatanake opankoki María, irinirora Juan, ipaiyeetziri eejatzi Marcos, tsika janta japatofaita iñaañaataitzi.

¹³ Kaimapaake ikyaapiintaitzi. Okanta aparoni evankaro paitachari Rode, jatanake ameneri niinkarika.

¹⁴ Ari iyovaantetavairi Pedro jinatzi, iniroitera okimoshiretanake, te ashitaryaajatanakeneri inkyaantapaakyaari, opiyatainaka inthomointa okamantantzi, okantapaake: “Pedro inatziira kaimatsiri.”

¹⁵ Ari ikantayeetavakero: “¡Te pishinkiventatya!” Iro kantacha eekero oshintsitazi iroori, okantzi: “Omaperotatya.” Ikantaiyini irirori: “Aama imaninkarite jinatzi, kaarira Pedro.”

¹⁶ Eekero ishintsitatz Pedro ikaimi. Ikanta jashitaryaakeneri, iñaatziiri Pedro inatzi, ikitakitziitaiyanakeni.

¹⁷ Ari jovaankanakero irako Pedro, onkantya imairetantaiyaarini. Ipoñaashitaka ikinkithatakotanakero tsika ikantakero Avinkatharite jomishitovantaariri. Eekero ikantanakitzi Pedro: “Pinkamanterira iroka Jacobo eejatzi pashine iyekiite.” Ari ishitovanai, jatanake pashineki nampitsi.

¹⁸ Okanta okitaitamanake, osheki okantzimoshiretaiyarini aamaventavetakariri, tema te iriyotaiyeni tsika ikenake Pedro.

¹⁹ Ikantakaantake Herodes inkokovayeetairi, iro kantacha tera iriñeetairi. Irootakera jookoyeetantanakariri aamaventavetakariri, jovamaakaantaitakeri. Ikanta avisake iroka, shitovai Herodes Judea-ki, jatake irinampitapaintyaaro Cesarea-ki.

Ikamantakari Herodes

²⁰ Arira ikantzitaya Herodes imaimaneminthavaitakeri nampitarori Tiro-ki eejatzi Sidón-ki. Ikanta ikinkishiretaiyakani imaimaneminthatane irakameethayetairi, tema aritake jiyomparitapiintaiyani. Jotyaantaiyake jatashiyeterine Herodes irapatziyeeyaari. Ikanta saikavankotziriri Herodes, iraventaaperotane, paitachari Blasto, jaakameethayetavakeri pokashitakeriri. Ikantakoventakeri Herodes-ki tsikapaite inkinkithavaitakaantyaariri.

²¹ Monkaratapaaka kitaite ikaimakaantakeri Herodes inkinkithavaitakairi. Ari ikyaantanakaro ovaneenkaro iithaare ikinkithavaitakaantapiintantari, thointapaaka isaikamentoki japatoyakani, ikinkithavaitanake.

²² Ari ikaimakotaiyirini atzirite, ikantzi: “¡Irinta ñaavaitantsiri, Pava jinatzi, kaarira atziriri!”

²³ Tetya onkantzimovaitaajatyaaari Herodes ikempitakaantaitakeri Pava itharomentaitakeri. Irootakera omapokashitanakari jomantsiyaakeri imaninkarite Avinkatharite, kenivaitanake, kamake.

²⁴ Iro kantacha, eekero iyaatakotanakitzi iñaanera Avinkatharite, eekero joshekiperotanakitzi kempisantzinkariite.

²⁵ Ikanta Bernabé ipoña Saulo jimonkaratakero jantakero jotyaantantaitakariri Jerusalén-ki, piyeeyaani Antioquía-ki, ari itsipataari Juan ipaiyeetziri eejatzi Marcos.

13

Jetanakaro ikinkithatakaantzi Bernabé ipoña Saulo

¹ Tzimayetatsi kamantantaneriite janta Antioquía-ki japatotapiintaiyanira kempisantzinkariite, tzimayetatsi eejatzi iyotaantaneriite. Jirika ikarataiyini: Bernabé, Simón ipaiyeetziri eejatzi Kisaakiri, Lucio

poñaachari Cirene-ki, Manaén ikaratakeri pairani Herodes joimonkaiyakani, ipoñaapaaka Saulo.*

² Okanta japatoventaiyarinira Avinkatharite, itziventaiyarini, jiñaanashiretakeri Tasorentsinkantsi, ikantakeri: “Pimpairyenari Bernabé pintsipataakenari Saulo onkantya nantavaitakaantyaariri.”

³ Ikanta ithonkatakero jiñaañaataiyakani, itziventaiyari, jotzimikapatzi-toyetantakeri irako irikaite, jotyaantaiyakerini.

Ikinkithataiyini Otyaantajanori Chipre-ki

⁴ Ikanta irotyaantanera Tasorentsinkantsi, jataiyanakeni Seleucia-ki, ari jotetaiyanakani iriyaatero Chipre-ki.

⁵ Aatakoiyapaakeni Salamina-ki. Jetapaakaro ikamantantapaakero iñaane Pava japatotapiintaiyari judío-payeeni. Arira jiyaatzitanakari eejatzi irirori Juan irampitakovaiteri.

⁶ Jaathakiryaaanakero othampishi, irojatzi jareetantakeri Pafos-ki. Ari jiñaakeri aparoni sheripiyari judío, thairi kamantantaneri jinatzi, ipaita Barjesús.

⁷ Irika sheripiyari irapatziyane inatzi janta pinkathari Sergio Paulo. Iyotaneri inatzi irika pinkathari, ikaimakaantakeri Bernabé ipoña Saulo, tema ikovatzi inkemero iñaane Pava.

⁸ Iro kantacha sheripiyarika paitachari iñaaneke griego Elimas, ikovave-taka irotzikatzikateri pinkathari eero ikempisantanta.

⁹ Ikanta Saulo, ipaiyeetziri eejatzi Pablo, ipampoyaanakeri irika, ikantakaatziitakarira Tasorentsinkantsi,

¹⁰ ikantanakeri: “¡Thairi! Kaariperori pinatzi. Itomi kamaari pinatzi. Pimanintakero kameethari. ¿Eeroma povashaantaajatairo potzizikayetziro okaratzi tampatzikatzimotziriri Novinkatharite?”

¹¹ Iroñaaka irovasankitaataveetemi, osamani pinkantya pimavityaakite.” Apathakerora ikantanaka, te irokichaatanai. Ikokovavaitzi akathavakotairine.

¹² Ikanta jiñaakerora pinkathari avisaintsiri, ikempisantanake. Ipampoy-aaminthatanakero iñaaventayeetzirira Avinkatharite.

Areetaka Pablo ipoña Bernabé Antioquia-ki saikatsiri Pisidia-ki

¹³ Ikanta ishitovanaira Pablo janta Pafos-ki itsipayetakari ikarataiyini otetanaka iriyaatero Perge-ki saikatsiri janta Panfilia-ki. Iro kantacha Juan, te iroyaatanairi, piyanaka irirori Jerusalén-ki.

¹⁴ Ikanta jareetaka Perge-ki avisanake pashineki nampitsi Antioquia saikatsiri janta Pisidia-ki. Ikanta janta, ikyeeyakeni japatotapiinta judío-payeeni kitaiteki jimakoryaantaitari, thointaiyapaakani.

¹⁵ Aritakera ithonkaitakero iñaanayeetziro irosankinare Kamantantanerite, Ikantakaantaitane eejatzi, ikantake jevatakaantatsiri japatotapiintaita: “Iyeekiite, kempitaka tzmatsi pinkanteri iroñaaka onkantya intharomentantayetyaari atzirriite.”

¹⁶ Ipoña ikatziyanaka Pablo, jakovakotanake onkantya irimaireretantay-eetyaari, ikantanake: “¡Shirampariite! ¡Israel-mirinkaite! ¡Maaroni eerokaite ikaratzi ñaapinkathatairiri Pava!

¹⁷ Iriitakera Pava iyoshiitakeriri pairani avaisatziite, Israel-mirinkaite. Iriitakera osheyyaakeriri. Ipoña joñaakantakero ishintsinka itsiparyaakoven-tairira Egipto-ki.

* 13:1 Irika “Herodes,” iriitakera pinkathariventantsiri pairani Galilea-ki.

¹⁸ Ipoña ipiyathavaitakari Pava janta tsika te inampiitaro okaratzi 40 osarentsi. Iro kantacha Pava jamavetakero ipiyathayetakari.

¹⁹ Ipoña japerotake Pava ikaratzi 7 isheninkamirinkatavakaa janta Canaán-ki, irootakera iipatsitetakaayetaariri avaisatziite.

²⁰ Maaroni iroka noñaaventakemiri avisakera 450 osarentsi okaratzi osamanitake. Ipoña ipairyaaakeneri jevariite amenakoyeterine, irojatzii jovekaraantantapaakarori Samuel-ni, kamantantaneri.

²¹ Iro kantamaitacha ikovavetaka aparoni ivinkathariteperotyaari. Irootakera Pava ipairyaaantakaniriri Saúl-ni, itomi Cis, isheninkamirinka Benjamin. Iriira pinkathariventakeriri okaratzi 40 osarentsi.

²² Iro kantacha Pava jovinkatharyaakeri Saúl-ni, jimpoayaantaaari David-ni. Tema iri David-ni jiñaaventakeranki Pava, ikantzi:

Noñaakeri David itomi Isaí, onimotakena,
Iriitake materone irantero nokoviri naaka.

²³ Ikanta itzimakera Jesús, icharinemirinkatakari David-ni. Iriitakera ishinetakeri Pava irotyaanteri irovvisaakoyetai aakaite Israel-mirinkaite.

²⁴ Tekeratsitara impokeeta Jesús, ikinkithakotzitakari Juan-ni, ikantake: 'Ontzimatyepimpishireyetai, poviinkaatzimentaiyaari Pava.'

²⁵ Ikanta Juan-ni jimonkaratzimatakero irantavaitane, ikantanake: '¿Piñaajaantakema naakatake irika? Tera naaka. Aña aatsikitakera noñaapinkathaperotzitari naaka, te aritaajate inkempitakaantyaana romperatane onkantya no-zapato-ryaantyaariri.'

²⁶ ¡iyekiite! ¡Abraham-mirinkaite! ¡Maaroni eerokaite ikaratzi ñaapinkathairiri Pava! Aakatajaantakera jotyaantayeetakai iroka Ñaantsi avisaakoyetaantaiyaari.

²⁷ Tema ikaratzi nampiyatarori Jerusalén-ki ipoña ijevarepayeeni, tera iriyotaiyavakerini Jesús, aña jiyakoventaiyakeri. Arira okanta kaari jiyotantaajatavakaro imonkaratakayaaarora okaratzi josankinatakoyetakeri kamantantaneriite, okantaveta japiipiitziivetakaro iñaanatapiintziro japato-tapiintaiyanira kitaiteriki jimakoryaantaitari.

²⁸ Ipoña ikovakotakeri Pilato irovakaanteri Jesús, okantavetaka tekatsi inkenakaashitapaintya irirori.

²⁹ Ikanta ithonkakero jantayetakero okaratzi jimonkaratakaayetakari josankinatakoyetakeriri pairani, jovatzikaryaakotakeri ipaikakotakeri, ik-itakeri.

³⁰ Iro kantacha Pava joviriintairi.

³¹ Arira jetanakaro Jesús joñaakapanaatari ikaratzi tsipatakariri pairani ipoñaantakari Galilea-ki irojatzii Jerusalén-ki. Oshekira okaratzi kitaite joñaakapanaatari. Iriitajaantakera ñaaventayetaariri iroñaaka tsikarikapayeeni isaikayetzi atziri.

³² Irijatziitara noñaaventzitamiri iroñaaka eerokaite, noñaaventzimirora Kameethari Ñaantsi tsika okantakota ishinetakeneriri Pava avaisatziite.

³³ Arira jimonkaratakero Pava okaratzi ishinetakeneriri, tema joviriintairira Jesús joñaakayetaari aakaite, tema icharineete anaiyatziini. Irootakera osankinatakotachari Salmo-ki, okantzi:

Notomi novimi eeroka.

Naakatake pirintana iroñaaka.†

† 13:33 Kantakotachari jaka "Salmos," irojatzira ikantayeetzitari "apitetanaintsiri." Tema panthaantsi onayetatzii ikantayeetziri Salmos. Oshekira onatzi, iroora apitetanaintsiri josankinayee-takero pairani iroka.

³⁴ Aritakera iñaaventzitakari Pava iroviriintairi Jesús, eero oshitzivaitanta ivatha. Ikantake iñaavaitake:

Ari nomonkaratakeneri David-ni okaratzi noshinetaajaantakeneriri.

³⁵ Pashineki Salmo okoñaatakoperotzi iroka, okantzi:

Eerora pishinetziri oshitzivaite ivatha pitasorentsita.

³⁶ Omaperora, kaarira David-ni oñaaventakote jaka, tema jañaavaitakaapaintziri Pava irika David-ni, ipoña imakoryaake, itsipataari ivaisatziite ikitayetaa, arira oshitzitairi ivatha.

³⁷ Irooma ivatha irika joviriintairi Pava, tera iriñeero oshitzivaite ivatha irirori.

³⁸ Iyekiite, ontzimatyeeera piyotayetai eerokaite, iriira noñaaventzi Jesús, tema iri matairori ipeyakotaimiro piyaariperonka.

³⁹ Eekerorika paakoventatyeeyaaro Ikantakaantane Moisés-ni, eerora ipeyakotaitzimiro piyaariperonka. Irooma aririka pinkempisantanairi Jesús, ari impeyakotaimiro irirori.

⁴⁰ Paamaventaiyaani eerokaite, papeshitarokari josankinatakotakeri kamantantaneeriite, ikantake:

⁴¹ Pinkemaiyeni manintzirori kyaaryoori,

Ari pinkitakitziitapainte, irojatzii pimpeyantakyaari.

Tema ontzimavetakya apaata ompaitya nantzimotaimiri,

Eeromaita pikempisanziro, intzimavetakya ooñaarontemirone.”

⁴² Ikanta ishitovimatanaira Pablo japatotapiintaita, ikovakotaiyakerini kaari isheninkata, ikantziri: “Pimpiyeera pashineki kitaite jimakoryaan-taitari, papiitero pinkinkithatakainaro iroka ñaantsi.”

⁴³ Ikanta jiyaataiyeenira judío-payeeni eejatzi kaari isheninkata japatotaiyani, tzimatsira osheki oyaatanakeriri Pablo ipoña Bernabé. Ari ikami-naathayetakeri onkantya irosokerotantyaarori ikaminthaayetairira Pava.

⁴⁴ Okanta areetapaa pashine kitaite jimakoryaanapiintaitari, ipiyotaiyakani osheki atziri inkempisantero iñaane Pava.

⁴⁵ Iro kantacha jiñaakerira judío-payeeni ipiyotaiyapaakani atzirite, ikisas-hiretaiyanakani, jetanakaro imaimanevaitanakeri Pablo, ithainkimavai-tanakeri.

⁴⁶ Tera intharovanake Pablo itsipatakari Bernabé, ikantakeri irirori: “Iro arivetachari netavakyaami nonkamantayetemiromi eerokaite iñaane Pava, tema judío pinayetzi. Irooma pimanintaiyakerora, eero piñeero iriñaashiretakaayeetaimi. Irootakera nonkinkithatakantyaariri iroñaaka kaari asheninkata.

⁴⁷ Tema ari okanta jotyaantakena Novinkatharite, ikantakena:

Eeroka nopairyaaake pinkitainkatako yetairi kaari pisheninkata,

Ari onkantya piñaaventantaiyaaniriri avisakotaantsi.

Pothotyeeero maaroni kipatsi.”

⁴⁸ Ikanta ikemaiyavakera kaari isheninkaveta, ikimoshiretaiyanakani, ikantaiyanakani: “Osheki okameethatataitzi iñaane Pinkathari.” Tema ithonka ikempisantaiyeeni ikaratzi jiyoshiyeetakeri iriñaashireyetai.

⁴⁹ Ithonka ikinkithatakoyeetanakero iñaane Avinkatharite nampitsipayeeniki.

⁵⁰ Iro kantacha judío-payeeni, ikinkithavaitakaake iriiperoriite jevatakaantatsiri nampitsiki, tsinaneete ñaapinkathataaro, tsipatapiintavetakari judío-payeeni japatotaiyani, jiminthatakaakari impatzimaminthateri Pablo ipoña Bernabé, jomishitovairi inampitsitekira.

⁵¹ Ikanta Pablo itsipatakari Bernabé jotekanairo iipatsikiite onkantya iriyotantayeetyaari te inkempisantaiteri Pava janta. Ari jiyaataianake pashineki nampitsi Iconio-ki.

⁵² Iro kantacha kimoshire ikantaiyakani iriyotaaneete, inampishiretzi-tantanakari Tasorentsinkantsi.

14

Jiyaatake Pablo itsipatakari Bernabé Iconio-ki

¹ Ikanta Pablo itsipatakari Bernabé, ikyeeyakeni japatotapiintaiyani judío janta Iconio-ki. Ikinkithatakaapaakeri, ari ikempisantaiyanake osheki judío-payeeni ipoña kaari isheninkata.

² Iro kantamaitacha, tzimayetatsi kisoshireri judío, ikaminaakeri kaari isheninkata irimaimaneteri kempisantakaantapaintsiri.

³ Irootakera, isaikantapaakari osamani janta. Eekero jiñaaventanakitziri Avinkatharite te intharovaiyeni. Itasonkaventakaayetakeri, ari okanta jiyoyeetantari omaperotatya iñaaventziro iyaminthaanka Avinkatharite.

⁴ Iro kantacha jimaimanetavakaanaka ikaratzi nampitarori janta. Tzimatsi aapatziyanakariri judío-payeeni, tzimatsi pashinepayeeni aapatziyanakariri Otyaantajanoriite.

⁵ Ipoñaashitaka judío-payeeni itsipayetakari kaari isheninkata, ikinkithavaitakaakeri jevariite irovasankitaavaiteri impoña intsitokakaan-tayyaari mapi.

⁶ Iro kantacha iriroriite, jiyotake okaratzi irantaiteri, shiyaka ikenaiyake Listra-ki ipoña Derbe-ki, iro nampitsiite saikayetatsiri janta Licaonia-ki. Ipoña jiyaayetanake eejatzi pashineki nampitsi okaratzi tzimayetatsiri janta.

⁷ Ari ikinkithayetakero eejatzi Kameethari Ñaantsi janta.

Itsitokaveetakari Pablo Listra-ki

⁸ Okanta janta Listra-ki tzimatsi aponi shirampari kisoporokiri, te irani-ivaitanete, tema ari ikantatya ovakera itzimapaake. Ari ithointaka irika shirampari,

⁹ ikempisantziri Pablo. Ipoñaashitaka Pablo ipampoyaanakeri shirampar-ika, jiyotakeri osheki javentaashiretziivaitaka, kantatsi irovashinchagairi.

¹⁰ Iñaanatanakeri shintsiiini, ikantanakeri: “¡Pinkatziye, pintampatzikatero piitzi!” Apathakerora jimitaanaka shiramparika katziyanaka, aniitanai.

¹¹ Ikanta iñeetakero jantakeri Pablo, ikaimaiyanakeni atziriite iñaaneeki Licaonia-satzi, ikantaiyini: “¡Janiiryimoyetakai pava joshiyakari atzirivé!”

¹² Ikempitakaanakari Bernabé iriimi ivavane paitachari “Júpiter,” iriima Pablo ikempitakaanakari iriimi ivavane paitachari “Mercurio,” tema iriitak-era ñaavaitatsi.

¹³ Ikanta iromperatasorentsite Júpiter, saikatsiri itasorentsipankote tsika ikyaapiintaitziro nampitsiki, jamake ipirapayeeni, inchateyapayeeni. It-sipayetakari atziriite ikovavetaiyani iriñaapinkathateri Otyaantajanoriite, irovamayeneri ipiraite, impometeneri.*

¹⁴ Iro kantacha Bernabé itsipatakari Pablo jiyotake irirori ikoviri irantaiy-eri, isaperyaanakero iithaare, josatekantanakari atziriite, ikaimanake,

¹⁵ ikantzi: “¿Opaitama pantantyaarori iroka? Atziri nonayetatzii naaka, ari nokempitami eerokaite. Irootakera nopokantakari nonkamantayetaimi po-vashaantayetairo pametashitapiintakari. Aña ontzimatyepinkempisantai-ri

* 14:13 Kantakotachari jaka “ipirapayeeni,” iriira toro-payeeni.

Pava Kañaanetatsiri, ovsikakerori inkite, kipatsi, inkaare, eejatzi maaroite tzimayetantarori.

¹⁶ Irijatzira shineyetakeriri pairani pivaisatziite jantapiintayetantakarori inevetashiyetari iriroriite.

¹⁷ Iro kantamaitacha tera iromanapithaperotyaaari onkantya eero jiyotantaajata añaatsira irirori. Tema iri Pava neshinonkatapiintakairi aakaite, jovyariiro inkane, okithoyetantari avankirepayeeni, iri payetairori maaroni ovayetari, ari okanta akimoshireyetantari.”

¹⁸ Okantavetaka ikantayevetakari atziriite iroka, osheki opomerentsitaka irovashaantakaantyaariri irovamayeneri ipirapayeeni impometeneri.

¹⁹ Ariya jareetaiyapaakani judío poñeenchari Antioquía-ki eejatzi Iconio-ki. Ikaminaayetapaakeri atziriite. Irootake itsitokantavetakariri Pablo. Jijnoshikanakeri jookakeri nampitsithapiki, iñaajaantake aritake jovamaakeri.

²⁰ Ipoña iriyotaaneete Pablo japatoyentapaakari, ari ipiriintanaari eejatzi ipiyanaa nampitsiki. Ikanta okitaitamanake jatake Derbe-ki itsipatanaari Bernabé.

²¹ Ikanta ikamantantapaakero Kameethari Ñaantsi janta Derbe-ki, ikempisantakaake osheki atziri. Ipoñaashitaka ipiyaaro Listra-ki, Iconio-ki irojatzi Antioquía-ki.

²² Ari ikinkithatatakaayetanairi iriyotaaneete, ikaminaayetanairi onkantya iroisokeroyetantyaariri javentaashireyetanakari, ikantayetziri: “Ontzi-matyeera añeero osheki ankemaantsivaityaari onkantya ankyaantaiyaari tsika ipinkathariventantai Pava.”

²³ Jiyoyaanake tsikarika ikaratzi antarikonaite jevaterine kempisantzinkariite tsikarika japatotapiintaiyani. Ipoña jijnañaaatakoventakeri, itziventayetakari, ikantapiintake: “Novinkatharite, paamakoventaiyaari irikaite aventaayetanaamiri.”

Piyaa janta Antioquía-ki saikatsiri Siria-ki

²⁴ Ipoña ikenapairo Pablo janta Pisidia-ki, irojatzi Panfilia-ki.

²⁵ Ikinkithatakaanake janta Perge-ki, ipoña javisanake irojatzi janta Atalia-ki.

²⁶ Arira jotetanaa irojatzi Antioquía-ki, tsika janta jiyoyeetakeriranki iriyaantantyaari inkamantaantero okantakota ikaminthaantai Pava. Irootakera jimonkaratakeri iroñaaka jantayetakero.

²⁷ Ikanta jareetaa Antioquía-ki, japatoyetapairi kempisantzinkariite, ikamantapairi okaratzi jantakaayetakeriri Pava, tsika ikanta Avinkatharite javentaashiretakaayetaari kaari isheninkata.

²⁸ Ari isaikapairi Pablo itsipatakari Bernabé itsipayetapaari iriyotaaneete.

15

Japatoyeeta Jerusalén-ki

¹ Ipoña jareeyetaka Antioquía-ki, tsikarika ikaratzi shirampariite ipoñaayetakaro Judea-ki, jiyotaantayetapaake, ikantantapaake: “Iyekiite, eerorika pimonkarayetziro Ikantakaantane Moisés-ni, pintomeshitaanitayaka, eerora pavisakoshireyetai.”

² Ikanta Pablo itsipatakari Bernabé osheki iñaanaminthatakeri irikaite aree-tapainchari. Irootakera ikovayeetantakari irotyaantaiteri Pablo, Bernabé ipoña pashinepayeeni, iriyaate Jerusalén-ki iriñeeri Otyaantajanoriite ipoña antarikonaite, inkinkithavaitakotero kantainchari.

³ Ipoña jotyaantakeri ikenanake Fenicia-ki irojatzí Samaria-ki, ikaman-tantayetanake tsika ikantayetaa ikempisantayetai kaari isheninkata. Iki-moshiretaiyanakeni iyekiite ikemavakera.

⁴ Ipoña jareetaiyakani Jerusalén-ki. Kameethara jaavakeri Kemp-isantinkariite, Otyaantajanoriite ipoña antarikonaite. Ikamantapaakeri iriroriite jantakaayetakeriri Pava.

⁵ Iro kantacha tsikarika ikaratzi Fariseo-payeeni kempisantaatsiri, ikatziyanaka iriroriite, ikantanake: "Ikaratzi kempisantayetaatsiri kaari asheninkata, okovaperotatya imonkarayetairo Ikantakaantane Moisés-ni, intomeshitaanitaiya."

⁶ Arira japatoiyakani Otyaantajanoriite itsipayetakari antarikonaite iriñaanatakotero tsika okantakota iroka.

⁷ Ikanta osamanitake jiñaanatavakaaventakaro, ikatziyanaka Pedro, ikanta-nake: "Iyekiite, pinkinkishiretaiyeroni eerokaite tzimatsi jantzimotayetakairi Pava pairani. Jotyaantakena naaka nokinkithatakaaayetairi Kameethari Ñaantsi kaari asheninkata, ari okanta ikempisantantayetaari iriroriite.

⁸ Tema Pava jiyotake tsika ikanta ishireki, ari joñaakayetairori ikovi irirori inampishiretantayetaiyaari Tasorentsinkantsi kaari asheninkata ikempitaayetakairanka aakaite.

⁹ Tema jaakameethatairi Pava irikaite ikempitakaira eejatzi aakaite, joitentashireyetairi javentaashiretaarira.

¹⁰ ¿Aritatsima piñaanatavaiyaari iroñaaka Pava? ¿Opaitama piñaaenatakaantavaiyaariri ayotaane? Tema pishintsiventavaitakeri irimonkarayero kaari aavyaajatzi aakaite, kaari iravyaajate eejatzi avaisatziite.

¹¹ Irootakera iyaminthaanka Avinkatharite Jesús ovavisaakoshireyetairi aakaite. Arira inkempitziyetaiyaari eejatzi iriroriite."

¹² Ari jimairetaiyanakeni maaroiteni, ikempisantanakeri Bernabé ipoña Pablo ikinkithatakotziro okaratzi jantakaayetakeriri Pava janta pashinesatziki atziiriite, itasonkaaventakaayetakeri.

¹³ Ikanta ithonkakeri ikamantantake, ikantanake Jacobo: "Iyekiite, pinkempisantavakena:

¹⁴ Ikamantakairo Simón tsika ikanta Pava jetantanakarori jiyoyaayetake pashinesatzi atziiriite, onkantya inkempisantantaiyaariri, impaiyaayetairi.

¹⁵ Arira omonkaratari iroñaaka josankinatatokakeri pairani kamantantane-rieriite, ikantake:

¹⁶ Aririka onkaratapaake iroka, ari nOMPIYE. Novatziyeero ipanko David tyagaintsiri.

Nompinkatharitakairi incharinetyaari ari inkempitaiyaari tsika ikanta irirori nopinkatharitakakeri.

¹⁷ Ari onkantya inkokovatantyaanari pashinesatzi atziiri, inkantayetaina: 'Novinkatharite,'

Ari onkantya nashiyetantaiyaariri kaari pisheninkata, impaiyaayetainara.

¹⁸ Arira ikantake jiñaaavaitake Avinkatharite, oñaakantzirori ikinkishiretzita-kari ovakeraini etantanakarori.

¹⁹ Irootakera nonkantantyaari naaka, eero aritzi añaaakaayetyaari kaari asheninkata ikaratzi kempisantayetairiri Pava.

²⁰ Intaani otyaanteneri osankinarentsi ashintsiventero eero jovayetantari vathatsi jashitakaitariri ivavanetashiyeetari, eero jimayempivaiyetanta, eero jovakoyetantaro iriraane piratsipayeeni.

21 Tema irooyetake iroka irosankinareni Moisés iñaaventakoyetapiintaitziri tsikarikapayeeni japatotapiintayetara judío kitaiteriki jimakoryaantaitari. Irootake jetanakari pairani. Irootakera irovashaantantyaarori irokapayeeni ero ikantzimoshiretakaantari asheninkapayeeni.”

22 Ikanta Otyaantajanoriite ipoña antarikonaite, itsipayetakari kempisantzinkariite, jiyoyaake irotyaanteri Antioquía-ki intsipatyaari Pablo ipoña Bernabé. Jirika ikaratzi jiyoyaakeri: Judas itzimi ipaiyeetziri eejatzi Barsabás, ipoña Silas. Iriiyetakera jevatakaayetakariri iyeekiite janta.

23 Iriiyetakera aanakerone osankinarentsi. Jiroka okantzi osankinata: “Iyeekiite, naakaite Otyaantajanoriite, antarikonaite. Novethataiyami eerokaite kaari nosheninkamirinkata nampiyetarori Antioquía-ki, Siria, ipoña Cilicia-ki.

24 Niyotaiyake tzimatsi poñaayetanainchari jaka, iri oñaashirenkakemiri janta, ikovi pimonkarayetairo Ikantakaantaitane, pintomeshitaanitaiya. Kaarira notyaantane naakaite.

25 Irootakera nokinkithavaitantakariki jaka, ari niyoyaake tsika ikaratzi akarataiyirini, onkantya iriyaatantyaari iriñeemi intsipatanakyaari etakokitane Pablo ipoña Bernabé.

26 Iriiyetakera apeshiventakariri Avinkatharite Jesucristo.

27 Jirika notyaantakemiri iroñaaka: Judas ipoña Silas. Iriitake kinkithavaitakaapaakemineri janta inkamantapaakemiro maaroni iroka.

28 Tera arite noñaakaavaityaami eerokaite, tema iro kameethatzimotakariri Tasorentsinkantsi, eejatzi naakaite. Aña intaani pimayetanairo okaratzi kovajaantachari. Jirokara:

29 Eerora povayetari vathatsi jashitakaitariri ivavanetashiyeetari. Eero povakoyetaro iriraane piratsi. Eero pimayempivaitzi. Aririka pimonkarayetanakero iroka, kameethatake. Ari okaratzi.”

30 Ikanta jotyaantaitakeri, jatake Antioquía-ki. Ari japatotapaakeri kempisantzinkariite, ipapaakeri osankinarentsi.

31 Ikanta jiñaanatavakero, ikimoshiretziitaiyanakeni.

32 Tema kamantanerira jinayetzi Judas ipoña Silas, itharomentakapaakeri iyeekiite iroisokerotyaari Pava, ikinkithavaitakaapaakerira.

33 Okanta osamanitakera isaikimovaitakeri kameetha, jotyaantairi tsika ipoñaakaro pairani.

34 Iro kantacha Silas okameethatzimotakeri irirori irisaikanake.

35 Eejatzi Pablo itsipatakari Bernabé irojatzi isaikanake iriroriite Antioquía-ki, ikarayetakari osheki pashinepayeeni, eekerora jiyotaantanakitzi, ikamantantziro iñaane Avinkatharite.

Pablo itsiparyaari Bernabé, japiitakero jiyaatzi ikinkithatzi

36 Ikanta osamanitake, ikantairi Pablo irika Bernabé: “Thame apiitero areetyaari inampiiteki iyeekiite tsika akamantantakero iñaane Avinkatharite. Amenairi tsika ikantayeta.”

37 Ari ikovavetaka Bernabé iraanakerimi Juan, ipaiyeetzitari eejatzi Marcos.

38 Iro kantacha te onimoteri Pablo iraanairi, tema Marcos jookaven-takeri janta Panfilia-ki, te irothotyero intsipatyaari tsika ikenayetake ikinkithatakaantzi.

39 Arira iñaanaminthatavakaiyakani. Aripaitera itsiparyaavakaanakari. Jaanakeri Bernabé irika Marcos, otetanaka ikenanake Chipre-ki.

⁴⁰ Iriima Pablo, jiyoyaakeri Silas. Ipoña jiñaañaatakotavakeri iyekiite, ikan-taiyini: “Novinkatharite, naventaami eeroke, aritake pinkaminthaakeri irika.” Ari jiyaataiyanakeni.

⁴¹ Ikanta ikenanake Siria-ki, ipoña Cilicia-ki, iminhashiretakaayetakari ikaratzi kempisantayetaatsiri.

16

Timoteo itsipatari Pablo ipoña Silas

¹ Ikanta jareetaka Pablo janta Derbe-ki itsipatakari Silas irojatzu jaree-tantakariki Lистра-ki. Arira jiñaake aparoni iriyotaane Avinkatharite ipaita Timoteo, otomi judío kempisantatsiri, griego-thari jirintari.

² Ikanta irika Timoteo kameetha iñaaventaiyirini kempisantzinkariite nampitarori Lистра-ki eejatzi Iconio-ki.

³ Ari ikovakeri Pablo inkarateri Timoteo. Iro kantacha jetavakari it-omeshitaanitakeri onkantya eero ikisavaitanta judío-payeeni nampitarori janta, tema jiyotaiyini maaroitene griego-thari jinatzi jirintari Timoteo.

⁴ Ikanta ikenayetanakera nampitsiiteki, ikamantayetanakeri kemp-isantzinkariite imonkarayetairo josankinatakerranki Otyaantajanoriite itsipatakari antarikonaite janta Jerusalén-ki.

⁵ Ari okanta ikyaaryooyetantanakari kempisantzinkariite javentaayetanaka, eekero jiyaatanakitzi kitaiteriki joshekiperotanake. Jomishimpyaakeri Pablo aparoni Macedonia-satzi.

⁶ Ikanta Pablo joshinampitanakero Frigia ipoña Galacia, tema te ishine-tairi Tasorensinkantsi inkinkithatakaante janta Asia-ki.

⁷ Irojatzira jareetantakariki Misia-ki. Ari ikinkishirevetakariki iriyaatero Bitinia-ki, iro kantacha te ishinetairi Itasorenka Jesús.

⁸ Avisanake janta Misia-ki, oirinkaiyapaakani nampitsiki Troas.

⁹ Arira janta jimishivaitakeri Pablo tsireniki, jimishitake aparoni Macedonia-satzi, ikantziri: “Pareetyaana nonampiki, pinkaminthaayetaina naakaite.”

¹⁰ Ikanta jimishivaitakera Pablo, arira novetsikaiyanakani niyaataiyeni Macedonia-ki, tema niyotanake iriira Pava kaimashireyetenakari janta noñaaventero Kameethari Ñaantsi.

Jashitakoyetakeri Filipos-ki

¹¹ Ari notetaiyanakani Troas-ki, apatziro novanakero niyaatziro Samotracia-ki. Okanta okitaitamanake irojatzu naatakotantapaakari nampitsiki Neápolis.

¹² Ipoña navisanake irojatzu Filipos-ki, inampiyetarora poñaayetainchari Roma-ki, otzinkami nampitsi onatzi janta Macedonia-ki. Ari nosaikavaita-paakeri janta.

¹³ Okanta aparoni kitaite jimakoryaantapiintari judío-payeeni, niyaatake jiñaathapyaaki, tema nokinkishiretaiyakani ari iñaañaatapiintaiyani. Ari noñaapaakeri tsinane apatotaiyakani, nothointaiyapaakani noñaaventziniro Kameethari Ñaantsi.

¹⁴ Okanta aparoni tsinane apatotainchari opaita Lidia, opoñaaro iroori nampitsiki Tiátira. Opoki iyomparivaita manthakintsi jonkeromaiyetat-siri. Tema oñaapinkathatapiintakeri Pava iroka tsinane, okemaminthatakeri ikinkithatzi Pablo, jiminhashiretakaanakero Avinkatharite.

¹⁵ Oviinkataka, otsipatakari ikaratzi saikavankotzirori. Ipoñaashitaka okantaiyanakana: “Piyotzirika eeroakaite nokyaaryooventairi

Avinkatharite, pimpokaiyemi pimaye nopankoki.” Ari nomataiyakeroni, tema irootake shintsiventakenari.

¹⁶ Ipoñaashitaka aparoni kitaite, niyaataiyini noñañaate, nomonthaaka aparoni evankaro otzikataaro. Jaakashiretzirora peyari, jiyotakaayetziro opaitarika avishimoterine atziri. Irootakera ipinayeetantari osheki onampitarori.

¹⁷ Iroka evankaro etanakaro oyaatanakeri Pablo, oyaataiyankenana eejatzi naakaite, okantzi okaimi: “¡Irika shirampariite inampire jinatzi Pava Jenokisatzi, iriitakera kamantemirone eerokaite pavisakoshiretantaiyaari!”

¹⁸ Ari okantapiintatya iroka kitaiteriki, irojatzi ovatsimashiretantakariri Pablo, ipithokashitanakaro, jiñaanatanakeri peyari aakashiretakerori, ikantziri: “Pyaapithatairo evankaroka, iri Jesucristo matakaimirone nopairyaakerira.” Apathakero ikantanaka peyari jiyaapithatairo.

¹⁹ Ikanta jiñaakero omperatarori, jiyotanake eerora jaantaaro osheki kireeki. Joirikakeri Pablo itsipataakeri Silas, jaanakeri jevariiteki, irojatzi janta ipiyotzimentapiintantayeeta.

²⁰ Ikantapaakeri amenakotaneriite: “Trikaite judío jinatzi. Ichapishiryaaetakeri atziriite jaka anampiki,

²¹ jiyotaayetakeri kaari ashineyetsi irantayeetero, tema asheninkamirinkaite inayetatzi Roma-satzi.”

²² Arira ipithokashitaitanakariri Pablo ipoña Silas, ikantake amenakotaneriite: “Pisapokayeteri, pimpasavaiteri.”

²³ Aritakera ipasavaitekeri osheki, jashitakotakaantakeri. Ikantanake: “Paamaakoventaperotayeeyaarira.”

²⁴ Ikemakera aamaakoventaneri ikantaitakeri, jominkyaaaperotakeri inthomointa, javikiitantakari inchakota.

²⁵ Okanta niyankiite tsireni, jiñaañaatzi ipoña ipanthagaiyini Pablo itsipatakari Silas, kemaiyatsini pashine ashitakotaari.

²⁶ Omapokashitanaka onikanaka, eevokapaakero jashitakoitakeri. Apathakero ashitaryaayetanaka ashitakorontsi, javitaryaakovaishitanaka ashitakotaari ithatakoventantakari ashirotha.

²⁷ Ipoña ikakitanake aamaakoventaneri, jiñaatziro ashitaryaaka jashitakoveetakeri, ari jinoshikanakero irovathaamento ikovi irosataiya, jiñaajaantake shiyayetaka ashitakotaariite.

²⁸ Iro kantacha Pablo ikaimitakotanakeri, ikantziri: “¡Eero povashinonkaavaitashita, eenirotatsi nosaikaiyini maaroitene jaka!”

²⁹ Ipoñaashitaka irika aamaakotaneri ikaimatakaantake ootamentotsi, ishiyaperotanakitya ikyaapaake, okavaitanaka itharovanakera, jotypeerovashitapaakari Pablo ipoña Silas.

³⁰ Ipoña jomishitovanakeri, josampitakeri, ikantziri: “Pinkathari, ¿Ipaitema nanteri naaka navisakoshiretantaiyaari?”

³¹ Ikantanakeri irirori: “Pinkempisantairi Pinkathari Jesús, aritake pavisakoshiretai eeroka eejatzi ikaratzi saikavankotzimiri.”

³² Jiñaaventanakeneri tsika ikantakota Avinkatharite eejatzi ikaratzi saikavankotakeriri.

³³ Ipoñaanaka eeniro niyankiite tsireni irika aamaakotaneneri ikivanakeneri jaavyaavaitakerira ipasayeetakeri. Ipoña joviinkaayetaka irika itsipayetakeri isheninkamirinkatariri.

³⁴ Ari jaanakeri ipankoki, ipapaakeri irovarite. Kimoshirera ikantanaka irika ikempisantairira Pava itsipayetaari ikaratzi saikavankotakeriri.

³⁵ Okanta okitaitamanake, irikaite amenakotaneriite ikantakaantakeri aamaakotaneneri, ikantake: “Pomishitovakaantairi irikaite.”

³⁶ Ipoña aamaakotantaneri, ikantakeri Pablo: “Ikantakaantakena amenakotaneriite nomishitovayetaimi. Kantatsi iroñaaka piyaatayetai kameetha.”

³⁷ Iro kantacha Pablo ikantanake irirori: “Irosankinatakotajaantanera Roma-satzi nonatzi naaka, iro kantacha ipasavaaitakena janta ipiyotzimentapiintaitanta, te iramenavakero tzimatsirika nokenakaashitane. Jashitakotakaantakena. ¿Iroñaakama ikovi iromanakaiyaana iromishitovayetaina? ¡Te nonkovero! Pinkanteri impokajaantanake irirori iromishitovayetaina.”

³⁸ Ikanta irika aamaakotantaneri, ikamantakeri amenakotaneriite. Ikemavakera irosankinatakotane inatzi Roma-satzi, iniroitera itharovaiyanakeni.

³⁹ Jatanake amenakotaneriite, ikantapaakeri Pablo ipoña Silas: “Pimpayakotaina novasankitaakaantavaitakemi.” Ari jomishitovakaantairi, ikantavairi: “Piyaataityaami.”

⁴⁰ Ari jiyaataiyeeni opankoki Lidia. Ikinkithatakaayetanairi kemp-santzinkariite, itharomentashiretakaayetanaari, jataiyeeni.

17

Imaimanetaitantake Tesalónica-ki

¹ Ikanta jareetantayetara Pablo ipoña Silas ikenayetanake Anfípolis-ki, Apolonia-ki irojatzi jareetantakeri Tesalónica-ki, ari otzimiri janta japatotapiintaiyani judío-payeeni.

² Tema iro jametapiintakeri Pablo aririka irareetya pashineki nampitsi, ikyaapiintzi tsikarika japatotapiinta judío-payeeni, ikinkithatzi. Irootakera jimatapaakeri iroñaaka. Ipoña japiitairo pashineki kitaite jimakoryaan-taitari, japiitairo eejatzi. Ari iñaanaminthatapiintakeriri judío.

³ Jookoyetatziiinirira Osankinajanorentsiki tsika iñaaventakota Cristo inkamimotante, impoñaashitakya irañagai eejatzi. Ikantayetziri: “Irika Jesús noñaaventakemiri, iriitakera Cristo.”

⁴ Arira ikempisantanakeri tsika ikaratzi judío, ikempiyanakeri Pablo ipoña Silas. Ikempisantaiyanake eejatzi osheki griego-thatatsiri ñaapinkathatasorentsitaneri, ari okempitzitakeri eejatzi ñaapinkathataaro tsinaneeete.

⁵ Iro kantacha judío-payeeni kaari kempisantatsine, te onimoshiretanakeri. Japatotake kaariperoshireriite. Jotyaantakeri irimaimanetante nampitsiki. Jimaimanevankotakeri eejatzi Jasón, ikokovatziri Pablo ipoña Silas.

⁶ Tera iriñaashityaari janta, jinoshikanakeri Jasón itsipataayetanakeri pashine kempisantzinkariite, jaanakeri isaikira jevatakaantzirori nampitsi, ikantaiyapaakeni: “¡Tzimatsira shirampariite ochapishiryaaantainsiri nampitsiite, pokake iroñaaka jaka.

⁷ Jirika Jasón omisaikavakeriri ipankoki! Ithainkayetakerora irikaite ikantakaantane pinkatharitatsiri Roma-ki, ikantaiyakeni: “Tzimatsi pashine pinkathari, ipaita Jesús.”

⁸ Ikanta ikemayeetavakero iroka, te onimotaiyanakeri atzirriite eejatzi jeveriite.

⁹ Ikovakoyeetakerira Jasón impinaventya itsipayetakari pashinepayeeni, ari onkantya irapakaantayeetapaintyaariri.

Jatake Pablo ipoña Silas Berea-ki

¹⁰ Ikanta kempisantzinkariite, jotyaantairi tsirenipaite Pablo ipoña Silas, iriyaatai Berea-ki. Ikanta jareetaiyakani janta, jataiyakeni japatotapiintaiyani judío.

11 Irikaite judío, nethaantaneri jinayetayini te inkempityaari Tesalónica-satzi, kameethara ikempisantavakero ñaantsi. Jaakovenanako kitaiteriki jiñaanatanakero Osankinajanorentsi iriñaantyaarori omaperotatyaarika ikamantayetziriri.

12 Osheki judío-payeeni kempisantanaintsiri, ari ikempitzitakari eejatzi griego-thatatsiri ñaapinkathataari, eejatzi tsinaneeete.

13 Iro kantacha judío-payeeni nampitarori Tesalónica-ki, ikemakotakari ikinkithatakaantatzi Pablo janta Berea-ki, pokaiyanakeni, imaimaneminhavaitapaakeri atzirite.

14 Iro kantacha kempisantzinkariite apathakerora jaanakeri Pablo inkaarethapyaaki. Iriima Silas ipoña Timoteo ari isaikanake irirori.

15 Ipoña javisakaitanakeri Pablo irojatzi jareetantakari Atenas-ki. Ikanta ipiyeeyaani Berea-ki, ikantapairi Silas ipoña Timoteo: “Ikaimakaantaimi Pablo, piyaatai thaankiperoini.”

Isaiki Pablo Atenas-ki

16 Ikanta Pablo joyaaventari Atenas-ki Silas ipoña Timoteo, osheki oñaashirenakeri irirori iñaayetziri Atenas-satzi iñaapinkathatziri oshiyakaantsipayeeni.*

17 Irootakera ikinkithavaitakaantakariri judío-payeeni, eejatzi pashine-payeeni ñaapinkathasorentsitaneri janta japatotapiintaiyani. Oshekira ikinkithavaitakaapiintake eejatzi kitaiteriki tsikarika ipiyotapiintaiyani atzirite janta nampitsiki.

18 Iñaanaminhayetziri eejatzi iyotaneriite janta nampitsiki. Tzimatsi kantayetatsiri: “¿Ipaitamatsita jiñaaventziri irika kiñaaneri?” Ikantaiyani pashine: “Kempitaka jiñaaventatzi pashinetatsiri pava.” Iro ikantayetantakari tema Pablo ikamantantatziiro Kameethari Ñaantsi tsika ikantakota Jesús, ipoña jañaantaari eejatzi.†

19 Ipoña jomiyaanakeri otzishiki paitachari “Areópago,” tsika japatotapiintaiyani. Josampitakeri: “Intsityaa piñaaventenaro ovakeratatsiri piyotantziri jaka nonampiki.

20 Tema piñaaventakenaro eeroka kaari nokemapiintaiyani. Nokovaiyani niyote opaita kantakotachari.”

21 (Tema okaratzi itzimaventziri Atenas-satziite ipoña areetzinkariite janta, ikempisantayetziro ovakerayetatsiri ñaantsi, irovaakimaityaaro.)

22 Ikatziyanaka Pablo ipiyotzimentaitakari, ikantanake: “Atenas-satziite, noñaakemi naaka, tzimatsi osheki pivavaneyetari, piñaapinkathatapiintayetakeri.

23 Nokenayetzira pinampiki, noñaayetakero pipomepirinimento. Tzimatsi aparani josankinataka, okantzi: ‘PAVA KAARI JIYOYEETZI.’ Irijatzitara noñaaventakotzimiri naaka.

24 Iriira ovetsikakerori kipatsi ipoña maaroiteni ikaratzi tzimantayetarori, iriijatzi Pinkathariventzirori inkite eejatzi kipatsi. Te isaikantaro tasorentsipanko irovetsikane atzirite.

* **17:16** Iroka nampitsi Atenas otzinkami onatzi nampitsi, ari inampitarori osheki iyotaneriite Griego-thayetatsiri. † **17:18** Ipaiveetziri jaka “iyotaneriite,” iriyyetakera kempisantayetzirori okaratzi jiyotaantayetziri paitachari “Epicuro,” ikantzi: “Iro kovaperotachari ankimoshirevaite.” Tzimatsi eejatzi pashine ipaiyeetziri jaka “iyotaneriite,” ipaita “Stoa-satziite.” Ikempisantaiyironi iriroriite okaratzi jiyotaantakeri pairani paitachari “Zenón,” ikantake: “Otzimatye añaakoperotanetya.” Iroora ipaiyetantari “Stoa-satziite,” tema japatotapiintaiyani janta ipaiyetziro iñaaneki iriroriite “Stoa,” ovaankiityaantsi onatzi, pothoporoki ikantayetziro.

²⁵ Te inkovityeero irirori irovetsikayeeteneri tsikarika ompaitya. Tema iriitake añaakaayetairi maaroni aakaite, irijatzi ovineenkatakaayetairi, ipayetairo maaroni tsikarika opaiyetarika.

²⁶ Iriitake ovetsikakeri etarori shirampari, joshekyaakeri, joivaraakeri irinampintayaro maaroni kipatsiki. Ipampithashiretztitaka tsikarika onkarate osamanite irinampiyetyaaro tsikarikapayeeni.

²⁷ Iroora jantantayetakarori iroka, onkantya inkokovayeetantaiyaariri. Kempivaitakami impapampivaitatyeeemi ikokovayeetzirira. Ari iriñaayetairi. Tema te intaina isaiki Pava ari itsipayetai maaroni aakaite.

²⁸ Tema iri añaakaayetairi iroñaaka, ishevatakaayetai, iri tzimakaayetairi. Irojatzira ikantayetzitari pisheninkaite eeroka, kinkitharyaantzi, ikantake: ‘Jashiyetai Pava.’

²⁹ Tema jashiyetai Pava, te arite ankinkishiretakovaityaari ari ikempitari oshiyakaantsi irovetsikane atziriiite, jovetsikayetzirira oro, kireeki, mapi.

³⁰ Tema pairani osheki jamavetakero Pava okaratzi jantashivaitakari imasontzinkakiini. Iro kantacha iroñaaka ikantayetairi maaroni tsikarikapayeeni inampiyetaroro, ikantairi: ‘Povashaantairo kaariperori pametashiyetai.’

³¹ Tema Pava aritakera jiyoshiitake aparoni shirampari, iriitakera irotyaantairi iramenakoyetairo okaratzi antayetakari. Aritakera jiyotajaantakero irirori Pava tsikapaiterika irimatairo. Tema joñaakantakeri shiramparika joviriintairira ikamavetaka.”

³² Ikanta ikemavakera iñaaventakeri kaminkari ipiriintaa, ishirontaven-taiyanakari. Tzimamaitacha pashine kantanakeriri: “Ari apiintero apaata nonkememi piñaaventero iroka.”

³³ Jiyaapithatanairi Pablo.

³⁴ Iro kantacha joyaatanakeri tsikarika ikaratzi, kempisantayetai irirori. Jirika ikaratziri kempisantaatsiri Dionisio, irijatziira aparoni karavetariri ipiyotapiinta Areópago-ki. Ipoñaapaaka aparoni tsinane paitachari Dámaris, tzimayetatsi pashine.

18

Areetaka Pablo Corinto-ki

¹ Ikanta okaratapaake iroka, ishitovanake Pablo janta Atenas-ki, jatake Corinto-ki.

² Arira iñaakeri aparoni judío paitachari Aquila, Ponto-satzi jinatzi irika. Irovakera jareetaka Aquila itsipatakaro iina Priscila ipoñaakaro Italia-ki, tema pinkathari Claudio ikantakaantake janta Roma-ki irishitovayete maaroni judío-payeeni. Jatake Pablo jareetari Aquila.

³ Ari isaikapaake Pablo intsipatyaaari. Tema okaratzi jantavaitapiintakeri irika, ishirikayetziro tontamaitatsiri manthakintsi, impankoyeetyaaro. Irojatzira jantavaitzitari pairani Pablo irirori.

⁴ Arira ikantapiintatya Pablo jiyaatzi japatotapiintaita kitaiteriki jimakoryaantaitari, ikinkithatakaantayetake onkantya inkitsirinkantyaariri judío-payeeni inkempisantakaayetairi, eejatzi griego-thatatsiri.

⁵ Ikanta Silas ipoña Timoteo areetaiyapaakani ipoñaagaaro Macedonia-ki. Arira jaakovenanakaro Pablo ikinkithatakaantana. Ikantayetakari judío-payeeni: “Irika Jesús, Cristo jinatzi.”

⁶ Iro kantacha te onimoteri judío-payeeni, ikisaneentanaka, ikaviyavai-tanakeri. Ari jotekanairo iithaare Pablo onkantya iriyotayeetantyaari te inkempisantaiyerine, ikantanakeri: “Eerokayetakera kantashityaarone

pimpeyashitantaiyaari, tera naaka kantashityaarone. Iroñaaka nomp-ithokashityaari kaari asheninkata.”

⁷ Shitovanake japatotapiintaita. Jatake ipankoki aparoni shirampari paitachari Justo, ñaapinkathatasorensitaneri jinatzi. Isaikanampitziro irirori japatotapiintaiyani judío-payeeni.

⁸ Ikanta Crispo, jevatatsiri japatotapiinta judío, ikempisantanakeri Avinkatharite, ari ikempitaakerori eejatzi ikaratzi saikavankotziriri. Eejatzi ikempitaanakari osheki Corinto-satzi, ikemayetakerora ñaantsi, kempisantayetanake, joviinkaayeetakeri.

⁹ Ikanta Pablo, jomishimpyaakeri Avinkatharite tsirenipaite, ikantakeri: “Eero pitharovi. Piyaatakairo pinkamantantero ñaantsi jaka, eero pimairetzi.”

¹⁰ “Tema ari notsipatami naaka, eerora jovatsinaavaitaitzimi jaka, tema tzimatsi osheki nashiyetaari naaka jaka nampitsiki.”

¹¹ Iroora isaikantanakari Pablo Corinto-ki, anaaneentanakero aparoni osarensi. Jiyotaayetanziro iñaane Pava.*

¹² Okanta ijevatantari Galión janta Acaya-ki, jetanakaro judío-payeeni imaimanetanakeri Pablo. Ipoña jaanakeri janta jevariki.

¹³ Ikantapaakeri: “Irika shirampari ikenakaashitakarora jiyotaayetziri atziriiite iñaapinkathatairi Pava, ipiyathatakaro ikantakaantayeetairi.”

¹⁴ Iro iriñaavaitanakemi Pablo, ikantanake Galión jiñaanatanakeri judío-payeeni: “Iroorika piñaaventzi ikenakaashitakarori irika shirampari, jovantake, aritake nonkemakemi pinkantayetenari.

¹⁵ Aña kempitaka pikantavakaamentashitaro okaratzi piñaavaiminthatashitari, okaratzi pipairyaaaminthavaitashitari, okaratzi pipaitashivaitari: ‘Ikantakaantaitanari.’ Piyotayeroni eerokaite tsika pinkantero, te nomeraaventavaitaro naaka.”

¹⁶ Jomishitovavetayakarini.

¹⁷ Ikanta griego-thatatsiri, joirikanakeri paitachari Sóstenes, iri jevatzi-tachari japatotapiinta judío. Ipasavaitanakeri. Iro kantamaitachari Galión, te irimatziivaityaaro irirori.

¹⁸ Oshekira kitaite isaikavaitanai Pablo janta Corinto-ki. Ipoña jiyaatai itsipatanaro Priscila ipoña Aquila, iriyaatairo Siria-ki. Ikanta janta Cencrea-ki, tekera irotetanaiyaata, jameentanakero iishi, ari irimonkarayerori okaratzi ishinentanakeri.

¹⁹ Ikanta jareetaka Efeso-ki, jatake Pablo japatotapiintaita, ari ikinkithatakaayetapaakeriri judío-payeeni. Ari jookanairiri Aquila ipoña Priscila.

²⁰ Ikovakovetavaari judío-payeeni osamani irisaikanake, iro kantacha Pablo te inkove.

²¹ Ikantanairi jiyaatzimatanaira: “Ontzimatyé nareetaiya Jerusalén-ki joimoshirenkaitara. Iriirika Pava kovatsine, ari nompiye noñaayetaatemi.” Ipoñaashitaka jotetana Pablo, jatai.

Piyaa Pablo Antioquia-ki ipoña ipiyanaaro ikinkithatzi

²² Ikanta jareeta Cesarea-ki, avisapai Jerusalén-ki irovethayetapaiyaari kempisantzinkariite. Ipoña javisanai Antioquia-ki.

²³ Ikanta osamanitake, japiitairo eejatzi jareetantayeta aparopayeeni nampitsi tzimatsiri janta Galacia-ki ipoña Frigia-ki, iminhashiretakaayetari iriyotaane.

* **18:11** Kantakotchari jaka “anaaneentanakero aparoni osarensi,” irojatzira ikantayeetziri aparoni osarensi ipoña 6 kashiri.

Ikinkithatzi Apolos janta Efeso-ki

²⁴ Okanta janta Efeso-ki, areetaka aparoni judío paitachari Apolos, Alejandria-satzi jinatzi. Kameetha ikinkithatzi, jiyotakotajaantziro Osankinajorentsi.

²⁵ Tzimatsira ñaaventzitaniriri Juan-ni oviinkaatanerani, ñaaventziyeetakaniri eejatzi okaratzi ikamantantakeri Juan-ni ikantakotara Jesús. Arira overaa jiyotakotziro irirori. Iro kantacha, kameetha ikanta joñaarontavetaro ñaaventzirira Jesús.

²⁶ Ari ikinkithatakaantapaake Apolos japatotapiintaita. Ikanta okemakeri Priscila ipoña Aquila, jaanakeri Apolos, jiyotaakeri tsika ikantakotajaantaka Jesús.

²⁷ Ikovake Apolos iravishe Acaya-ki. Ari ipavakeriri kempisanzinkariite Efeso-satzi aparoni osankinarentsi irakameethatantavakyaariri Acaya-satzi. Ikanta jareetaka Acaya-ki, osheki itharomentakaapaakari kempisanzinkariite ikaratzi ikaminthaayetairi Pava.

²⁸ Imatatziri Apolos ikitsirinkayetakeri judío-payeeni, joñaakayetziri Osankinajorentsi ñaaventakoitziri Cristo, ari okanta jiyotakotantanakariri Jesús, iriitakera Cristo.

19

Areetaa Pablo Efeso-ki

¹ Ikanta Apolos isaikira Corinto-ki, anonkanake Pablo otzishimashi, areetaka Efeso-ki. Ñaapaake kempisantavetaachari.

² Josampitapaakeri: “¿Inampishiretantakamima Tasorentsinkantsi ovakera ikempisantakaayeetakemi?” Ari ikantaiyanakeni iriroriite: “Tetya. ¿Opaitama kantakotachari iroka? ¿Ipaitama ikantaitziri Tasorentsinkantsi?”

³ Ari ikantzi Pablo: “¿Niinkama poviinkaatzimentakari pikempisantavetaara?” Ikantziyini iriroriite: “Iro noviinkaatzimenta okaratzi jiyotaantakeri Juan-ni.”

⁴ Ipoña Pablo jiyotaanakeri, ikantayetziri: “Joviinkaatananzira Juan-ni, oshiyakaaventamatsityaara jovashaantayeetairo kaariperori. Iro kanta-maitacha ikantzitakara Juan-ni: ‘Pikempisantairi aatsikitaintsiri, iiriira impoyaatapaakyaananeri.’ Iriitakera Jesucristo ñaaventakotakeri jaka.”

⁵ Ikanta ikemaiyavakera irikaite, joviinkaatzimentanakari Avinkatharite Jesús, ipaiyaayeetaineri irirori.

⁶ Ipoña Pablo jotzimikapatzii toyetantakari irako, ari inampishireyetantanakari eejatzi iriroriite Tasorentsinkantsi. Jiñaavaiyetantanakarori pashineyetsiri ñaantsi. Ikamantantayetanakero ñaantsi jiyotakaayetanairiri Pava.

⁷ Ikarataiyini 12.

⁸ Ipoña javisake Pablo japatotapiintaiyani judío, arira ikinkithatakaantapaakeri ikaratzi mava kashiri. Tekatsi intharovakaiya, ikovi iriyotakaayetairi atziriite tsika ikanta Pava ipinkthariventantairi.

⁹ Iro kantacha tzimatsi tsika ikaratzi kisoshirevaitantsiri, te inkove inkempisantaiyeni, ikishimavaitakeri karatanairiri ipaiyeetziri “Avotsi.” Ikanta Pablo, jintainaryaanakari irikaite. Jomiyaanakeri iriyotaaneete iparaavateki ipaiyeetziri “Tiranno.” Ari jiyotapiintakeri maaroni kitaite.

¹⁰ Ari ikantapiintanakitziro, tzimakotake apite osarentsi. Ikemakoyetairora ñaane Pava nampiyetarori Asia-ki, judío-payeeni, griegothatatsiri, maaroni.

¹¹ Oshekira itasonkaventantayetake Pablo janta ikantakaakarira Pava.

¹² Matataitachara eejatzi ovashinchaantanake imanthakiyetari Pablo. Aririka irayeetero tsikarikapayeeni, irotziriyeetantantakyaari mantsiyari, aritake ireshitakotai. Aritake onkantake eejatzi ireshitakoyetai jaakashireyetziri peyari.

¹³ Ikanta tsikarika ikaratzi judío kenakenavaitatsiri janta jovashinchaayetziri jaakashireyetziri peyari, ikovavetayaka iriroriite irovashinchaante impairyeeri Jesús. Ikantavetari peyariite jiñaanatzi: “¡Piyapithateri, tema nompairyemiri Jesús, jiñaaventakotziri Pablo!”

¹⁴ Irootakera jimavetayakarini 7 itomiite aparoni judío paitachari Esceva, jevavetari omperatasorentsitaneriite janta.

¹⁵ Iro kantacha jakakeri peyariite, ikantakeri: “Noñiri Jesús, niyotakotziri Pablo. Irooma eerokaite, te niyotakotemi.”

¹⁶ Ikanta jaakashiretziri peyari joirikanakeri irikaite, iniroitera iñaashintsitanakeri joitsinampaakeri maaroiteni, jomishiyeeri ipanko isapokamerekitakeri, antaro jovatsinaavaitakeri ivathaki.

¹⁷ Ikemaiyakeni nampitarori Efeso-ki, judío-payeeni ipoña griegothatatsiri, maaroni. Osheki itharovaiyanakeni. Arira okanta iñaapinkathatantayeetanakariri Avinkatharite Jesús.

¹⁸ Ari ipokayetanakeri eejatzi osheki kempisantayetaatsineri, ithavetakoyetapaakero iyaariperonka.

¹⁹ Jamayetapaakero sheripiyarivetachari tsika jiñaanatakotapiintziro, itaayetapaakero. Ikanta jamenayeetakeri tsikarika okaratzi opinatari itaayeetakeri, areetaka ikaratzi: 50,000 ikitho kireeki.

²⁰ Eekerora ikemakoperoyeetanakitziiri Avinkatharite.

²¹ Okanta okaratapaake irokapayeeni, jiminthataka Pablo irareetantya Macedonia-ki ipoña Acaya-ki. Impoña iravisanake irojatziri Jerusalén-ki. Ikantzitaka eejatzi: “Aririka niyaatake Jerusalén-ki impoña niyaatake Roma-ki.”

²² Ipoña jotyaantake Macedonia-ki apite ampitakotapiintakeriri, Timoteo ipoña Erasto, eenirotatsi isaikanake irirori Asia-ki.

Imaimanetantaitzi Efeso-ki

²³ Okanta janta Efeso-ki iniroitera ikantavakaamentaitakeri karatanairiri ipaiyeetziri “Avotsi.”

²⁴ Iriira poñaakaantakarori paitachari Demetrio, kireepakori. Tzimayetatsi eejatzi kempitakariri irirori jovetsikayetziro iryaani oshiyakaantaro otasorentsipankote ivavanetashitari ipaiyeetziri “Diana.” Iriira jaantayetari osheki kireeki.

²⁵ Japatotaiyakani maaroni kireepakoriite. Ikantake Demetrio: “¡Shirampariite! Tema iro añaantayani aakaite iroka antavaire.

²⁶ Iro kantacha, aritake pikemakotaiyakeri ipaiyeetziri Pablo, ikit-sirinkake osheki atziriite, ikantayetziri: ‘Irovetsikane atziriite tera impavate.’ Tera intaani ikantakero anampitsiteki Efeso, aña jimatzitaitakaro maaroni jaka Asia-ki.

²⁷ Tera intaani onkantzimoshireyetai eero jamanantaperoyeetanairi ovet-sikane, iroora kantzimoshireperotairi, arira ompeyakotakya ikemakoyeetziro iniroite avavane Diana maaroni jaka Asia-ki, arira irovashaantayeetanakero ipokayeetzi otasorentsipankoteki.”

²⁸ Ikanta ikemaiyakeni, antaro ikisaiyanakeni, ikaimaiyanakeni: “¡Iniroite onatzi Diana avavanetari jaka Efeso-ki!”

²⁹ Eekero jakivaaminthavaitashitanakitya irikaite. Ipoñaashitaka joirikaiyanakeri Gayo ipoña Aristarco, jaanakeri tsika japatotaiyapiinta

atziriite. Irika jaayeeetanakeri iriyyetakera itsipatapiintari Pablo jareetantayeta, Macedonia-satzi jinaiyini.

³⁰ Ikovavetaka Pablo inkyaapaakemi irirori, temaita ishineteri iriyotaa-neete.

³¹ Ari ikempitzitakari eejatzi tsikarika ikaratzi jevariite irapatziyane Pablo, ikantakaantakeri: “Eerora pimatztitaro eeroka janta.”

³² Ikanta janta japatotaiyakani, eekero ichecheraataiyatziini, tera oshiyavakaa okaratzi icheraavetaiyakarini. Tema irikaite atziriite te iriyoperotaiyeni opaita japatoventaiyarini, ikaikaimavaitashitaiyani.

³³ Iro kantacha tsikarika ikaratzi judío, iñaakeri Alejandro josatekaka janta ipiyotaiyakani, ishintsiventanakeri iriñaaveneri. Ikanta Alejandro jakotanake irimairerantayeetavakyaari, ikinkithavaitakaavetakari.

³⁴ Iro kantacha jiyotaiyakani atziriite judío jinatzi irika Alejandro, eekero japiitanakitziro ikaimaiyini, osamani ikantaka ikaimi, ikantaiyini: “¡Iniroite onatzi Diana avavanetari jaka Efeso-ki!”*

³⁵ Ipoña ikatziyanaka osankinaryaantzi, joimairerantakeri, ikantakeri: “Efeso-satzi, jiyotaitzi maaroni, aakaitera kempoyaaventarori otasorentsi-pankote avavane Diana, eejatzi oshiyakaane poñeenchari inkiteki.

³⁶ Irootakera pinkinkishiretantavakyaari kameetha, eero pimaimaneminthatantashivaita.

³⁷ Tema irikaite shirampari pamayetakeri, te irovaariperotero tasorentsi-panko, te inkishimaminthatero eejatzi avavane.

³⁸ Ikovirika iriyakoventante Demetrio itsipayetakari ikarayetziri, iraanakera ajevariki iramenakoteneri, iri ovetsikayeterine okaratzi kantzimoshiretariri.

³⁹ Irooma okovatyaarika ayotakotero maaroni aakaite, kempitaka kantatsi apatoteri maaroni jevariite, iramenakotantyaarori.

⁴⁰ Okaratzi avisayetaintsiri iroñaaka, kempitakara aritake irovasanki-taaventaitakairo amaimanetantake. Eerora otzimi ompaitya ankanteri ampiyakoventantyaari.”

⁴¹ Ikanta ithonkakerora iñaavaiyetakero iroka, jotyaantayetairi atziriite.

20

Jiyatzi Pablo Macedonia-ki ipoña Grecia-ki

¹ Ikanta othonkakara jakivaaminthaita, japatotakeri Pablo iyotaaneete ikaminaayetanairi. Ipoñaashitaka jovethayetanaari, jatake Macedonia-ki.

² Ari jareetayetanaari maaroni nampitsi tsika isaikayetzi iyekiite, ikaminaayetanairi. Irojatzira jareetantakarini Grecia-ki.

³ Ari isaikavaitapaakeri ikaratzi mava kashiri. Iro irotetanaiyaami iriyaatantyaari Siria-ki, ari ikemakari irovamaatyeeemi judío-payeeni irareetakyaarika janta. Irootakera ipiyantanaari Macedonia-ki.

⁴ Ari itsipatananaari Sópater Berea-satzi inatzi irirori itomi Pirro. Ipoñaapaaka Aristarco, ipoñaapaaka Segundo, Tesalónica-satzi inatzi. Ipoñaapaaka Gayo, Derbe-satzi inatzi. Ipoñaapaaka Timoteo, eejatzi Tíquico ipoña Trófimo, Asia-satzi inayetatzi irika.

⁵ Ari jeevataiyanakeri irikaite iyekiite, joyaaventapaakena naaka Troas-ki notsipatakari Pablo.

* **19:34** Kantakotachari jaka “osamani ikantaka ikaimi,” apite okanta hora osamanitake.

⁶ Okanta avisanakera kitaite jovapiintayeetantarori tantaponka, ari notetanaari Filipos-ki. Avisakera 5 kitaite, noñaayetapairi iriroriite janta Troas-ki, ari nosaikaiyapaakeni okaratzi 7 kitaite.

Jareetantaka Pablo Troas-ki

⁷ Okanta areetapaa kitaite japatotantapiintaitari, ari napatotaiyakani nonpetoryeero tanta, ikinkithatakaantayetakeri Pablo. Tema navisatyeeera onkifaitamanake, eekero jijaatakaanakitziiro ikinkithatzi niyankiitetakotakena.* †

⁸ Ari napatotaiyani jenoki pankotsi, osheki ootamentotsi joisayeetake.

⁹ Ikanta aparoni evankari paitachari Eutico ithointaka opatzimoroki pankotsi. Tema osamanitakera ikinkithatake Pablo, ayimatakerira ivochokini evankarika, paryaanake osaaviki, kamapaake.‡

¹⁰ Ipoña jayitapaake Pablo, joyootashitapaakari evankari, javithanotapaakeri. Ikantanake: “Eero pitharovaiyini, añagai.”

¹¹ Ipoña ipiyanaa Pablo jenoki, ipetoryaapaakero tanta, ovaiyakani. Eekero ikinkithatanakitzi, irojatzi okitaitantanakari. Ipoña navisaiyanakeni.

¹² Iriima evankarika, jaayeeetanairi jañagaira. Irootakera tharomentashireperotakaanakariri.

Javisanake Troas-ki irojatzi Mileto-ki

¹³ Ari neevataiyanakeni naakaite, notetaiyanakani irojatzi Aso-ki, ari nokinkishiretakari naanairi Pablo, tema ikovakitziira irirori inkenanake kipatsiki.

¹⁴ Ikanta noñaapairira Pablo janta Aso-ki, ari jotetanaari, jataiyakena Mitilene-ki.

¹⁵ Ipoña navisaiyakani janta, nokitaitakotapaake janta Quío-ki, ipoña namaatakotanai aparoni kitaite areetakana Samos-ki, ari naatakotapaintzi janta Trogilio-ki. Ipoña navisanake pashine kitaite, areetaiyakana Mileto-ki.

¹⁶ Ari okanta navisantanakarori Efeso te naatakotapainte, tema Pablo te inkove iriyaatapainte janta, onkantya eero josamaniperovaitanta Asia-ki. Ikovatzi irareetzitaiya Jerusalén-ki, tekera iroimoshirenkaitanakero kitaiteri “Aavataantsi.”§

Inkinkithatakairi Pablo irantarikonaite Efeso-satzi

¹⁷ Ikanta nareetakara Mileto-ki, ikaimakaantapaakeri Pablo irantarikonaita kempisantzinkariite Efeso-satzi.

¹⁸ Ikanta ipokaiyakani, ikantavakeri: “Piyotaiyini eerokaite tsika nokanta nosaikimotaiyakemi ovakera nareetantakari Asia-ki.

¹⁹ Ari nokantapiintatya nantavaitziniri Avinkatharite, tsinampashire nokanta, osheki niraavaitaka noñaayetakero ikovavetaiyakani judío-payeeni irimaimanevaitena.

* **20:7** Kantakotachari jaka “japatotantapiintaitari,” irojatziira ikantayeetzitari “etapiintarori kitaite pashineki domingo.” † **20:7** Kantakotachari jaka “impetoryeero tanta,” iroora jantayetanairi kempisantzinkariite aririka inkinkishiretakoteri Jesucristo ikamimotantake. Ari ikantziro jayootavakaiyani, ipetoryiira tanta, jovaiyani, jiraiyini eejatzi imire. Tema jimatakotaatziiri Jesús tsika ikantanairo joveraantanaaro jovakaanaari iriyotaanepayeeni. Irootakera iñaaventapiintaitakeri, ikantaitzi “impetoryeero tanta.” ‡ **20:9** Kantakotachari jaka “paryaanake osaaviki,” irootakera ikantakotiziri aparoni pankotsi, mava okanta oveviryaajovetsikayeetziro. Arira ipoñaakari iparyaake evankarika irojatzi osaaviki. § **20:16** Kantakotachari jaka “Aavataantsi,” irojatzi ikantayeetzitari “Pentecostés.”

20 Iro kantacha te novashaantanakero nokinkithatakaayetzimiro onkarate panintaavaiyaari, niyotaayetapiintakemi pipankoiteki, eejatzi tsikarika ipiyotapiintaiyani atziriite.

21 Nokinkithatakaayetakeri nosheninkapayeeni judío ipoña griego-thatsiri, nokantayetziri: Pimpiyashiyetairi Pava, paventagaiyaari Avinkatharite Jesucristo.

22 Iroñaaka niyaatatyera Jerusalén-ki, Tasorentsinkantsi minthashire-takaanari, te niyotzimaitya ompaityaarika avishimotenari janta.

23 Iro kantacha tsikarika niyaatayetzi, jiyoshiretakaana Tasorentsinkantsi, ikantashiretana: 'Oshekira piñaashivaitayetyaaro irashitakovaitaitemi.'

24 Iro kantamaitacha naaka, tekatsira ompaitzimotaajatyana onkarate nonkemaantsivaiyaari, te nonkaminthaatziitanakya. Iro kovaperotacha nonkimoshireventero nonkempitakaanakero irootaintsimi nomatakero noyiishitanti nareetya janta tsika overaa noshiye. Tema irootaintsi notho-tyeero ikantakenari Avinkatharite Jesús nonkamantantairo Kameethari Naantsi okantakota ikaminthaayetaira Pava.

25 Nokinkithatakaayetakemi eejatzi eerokaite tsika okantakota ipinkathariventantai Pava. Eeromaita papiitairo piñaayetaina.

26 Irootake nokovantari nonkantayetemi iroñaaka tera naaka kantakaashityaarone intzimayetantaiyaari peyashitaachaneri,

27 tema noñaaventakemiro maaroni ikinkishiretzitakari Pava iranteri, tekatsi aparoni nomanimotemi.

28 Pinkempoyaayetaiya, ari pinkempitakaayetaiyaariri eejatzi piyotapiintayetachari janta tsikara jovayetakeri Tasorentsinkantsi. Pinkempitaiyaari aamakoventaneri onkantya paamaventantyaariri kempisantayetairiri Avinkatharite, tema iriitake ikapathainkatzimentairi ipinaventayetairira.

29 Niyotzi naaka aririka niyaatai ari impokapaake pashineete, inkempitapaakyaari katsimari piratsi, inkovapaake iraperoteri kempisantzinkariite.

30 Arira intzinaanake pikarataiyakeni eerokaite iramatavitanakeri kempisantzinkariite, irovashaantakaanakeri ikempisantavetari.

31 Pinkinkishiretero eerokaite, mavara osarentsi nosaikimovaitapaintzimi, te novashaantapaintero nokaminaayetzimira maaroiteni, niraakovaitataikami.

32 Naventaari naaka Pava iroñaaka iyekiite, iriitake aamaventyaamine, iriitake kaminthayemiri tema irootake ikantayetakairi. Ari itharomentashiretakaayetaiyaami, aritake iriñaakaayetaimiro okaratzi ishineyetaikeriri maaroni itasorentsitakaane.

33 Te noñeero naaka nonevetakotantyaari, kireeki, oro, eejatzi ikithaayee-tari.

34 Piyotaiyini eerokaite, naakatajaantake antavaiventaincha okanta naantari kovityiimoyetanari, ari nokempitzitakaakariri eejatzi ikaratzi tsipayetakanari.

35 Arira nokenakairori niyotaantakamirori tsika ankantero antavaiperotapiintai, aneshinonkayetantyaariri kovityaaneentavaitatsiri. Ari nokinkishiretakamirori iñaaventapaintziri Avinkatharite Jesús, ikantake: 'Kimoshirepoventaari inatzi neshinonkataneri, tera ari inkantajaantaiteri ipashitaiteri.' "

36 Ikanta ithonkanakero Pablo ikantakero iroka, jotypeerovanaka jiñaañaakaanakeri maaroiteni piyotainchari.

³⁷ Maarointe jiragaiyakani, javithanotavakaayetaka, ari jovethatavaari Pablo iriyaataira.

³⁸ Ovashire ikantaiyanakani, tema ikantakerira eerora jiñagairi. Ipoña joyaataiyakeri irojatzi jotetantanaari Pablo.

21

Jiyaatantaari Pablo Jerusalén-ki

¹ Ikanta nookanairi iyekiite, otetaiyanaana, tampatzika novanakero niyaatake Cos-ki, okitaitamanake areetakana janta Roda-ki, ipoña navisanake irojatzi Pátara-ki.

² Ari noñaapaakeri janta antaro pitotsi jatatsiri Fenicia-ki, ari note-taiyanakani.

³ Ikanta namaatakotzira, namenakotanakero nampateki othampishi Chipre, nokenakotanake naakaite nakoperoiniki irojatzi Siria-ki. Tema tzmatsira ovaakarontsi irookayeetanakeri janta Tiro-ki, ari naatakotaiyapaake.

⁴ Noñaapaatziiri kempisantzinkariite, ari nosaikimovaitanakeri okaratz 7 kitaite. Ikantavakeri Pablo: “Eerora piyaatzi janta Jerusalén-ki.” Iro ikantantakari, tema jiyoshiretakaayetakitziiri Tasorentsinkantsi.

⁵ Iro kantacha avisanakera 7 kitaite, iro navishimatantanakyaarimi. Ari joyaataiyakenani maarointeni iyekiite, itsipayetakaro iinaite, eejatzi ireentsite. Irojatzi othapikitapaa nampitsi, ari notyeerovaiyapaakani janta impanekiite, noñaañaataiyakeni.

⁶ Ipoña novethatavakaayetanaa, otetanaana naakaite, piyeyanaani iriroriite ipankoiteki.

⁷ Ipoña namaatakotanai irojatzi Tolemaida-ki, ari novethayetapaari iyekiite, aparoni kitaite nosaikimovaitanakeri iriroriite.

⁸ Okanta okitaitamanake avisakotanakena, areetakana Cesarea-ki. Ipoña nokenanake ipankoki Felipe kinkithatakaneri, ari nosaikapaakeri. Irika Felipe iriitakera aparoni karatatsiranki 7 ipairyetakeri irampitakoyeteri otyaantajanoriite.

⁹ Tzimatsi Felipe 4 evankaro irishinto, kamantantanero onayetatz.

¹⁰ Aritake oshekitake kitaite nosaikapaake janta, ari jareetakari aparoni kamantantaneri ipoñaakaro Judea-ki, ipaita Agabo.

¹¹ Ikanta iñaayetapaakena naakaite jaapaakeri irovathakiro Pablo, joosotakari irakoki eejatzi iitziiki ipoña iñaavaitanake, ikantzi: “Arira inkantyaari ashitakariri irika ovathakirontsi iroosoteri judío-payeeni janta Jerusalén-ki, impoña irakaantakeri janta kaari asheninkata. Irootakera jiyotakaakenari naaka Tasorentsinkantsi.”

¹² Ikanta nokemaivyakeroni iroka, nokakantavetanakeri Pablo: “Eerora piyaatzi janta Jerusalén-ki.” Arira ikantzitavetakariri eejatzi Cesarea-satziite.

¹³ Iro kantacha ikantanake irirori: “¿Opaitama piraantaiyarini, ovana povashiretakaakana? Aña minthatakana naaka. Aririka onkantya iroosoyeetena irojatzi nonkamimentantyaariri Avinkatharite Jesús janta Jerusalén-ki, omavaityaata.”

¹⁴ Tera nonkitsirinkatyeei, intaani nokantanakeri: “Omatyaata ikoviri Avinkatharite.”

¹⁵ Ikanta okaratapaake iroka, ovetsikaiyanaana, jataiyakena Jerusalén-ki.

16 Ari jyoataiyanakena tsika ikaratzi Cesarea-satzi iyotaariite inatzi. Iriitakera aayetanakenari ipankoki aparoni shirampari Chipresatzi paitachari Mnasón, pairanitake jiyotaaritzzi irika, iriitakera nomayimotaiyerini.

Joirikayeetakeri Pablo tasorentsi-pankoki

17 Ikanta nareetaiyapaakani Jerusalén-ki, kimoshire ikantaiyani iyekiite iñaavakena.

18 Okanta okitaitamanake, jaayetanakena Pablo nareetyaari Jacobo, ari isaikitakari eejatzi maaroitemi antarikonaita.

19 Jovethatapaakari Pablo, ipoña ikamantapaakeri maaroni opaiyeta jantakaayetakeriri Pava janta inampiiteki pashinesatzi atzirriite.

20 Ikanta ikemaiyavakeni, itharomentanakari Pava. Ipoñaashitaka ikantaitanakeri Pablo: “Iyekí, ompero joshekitaake jaka asheninka judío-payeeni kempisantayetanaintsiri eejatzi, eeniromaita ishintsiventayetziri kempisantzinkariite irimonkarayetero Ikantakaanane Moisés-ni.

21 Ikemakoventakemi eeroka piyotaayetakeri asheninka nampiyetarori pashineki nampitsi, pinkantayeterimi: ‘Te onkovajaantya pinkempisantero Ikantakaanane Moisés-ni, te onkovajaantya pintomeshitaaniyetairi pitomite, te onkovajaantya eejatzi antayetairo okaratzi ameyetari pairani.’

22 ¿Tsikama ankantyaaka? Arira iriyoyetake iroñaaka asheninka, areetaami jaka.

23 Iro kameethatatsi pantero iroka: Tzimayetatsira akarataiyakeni jaka, ikaratzi 4 shirampari intzime monkaraterone ishinetantziri.

24 Pintsipatanakyaari irikaite, pantero onkarate kitevathatakagaimineri. Eerokara pinakoventerine inkarate impometayeteri, aririka irameetaikeneri iishi. Ari onkantya iriyoyeetantyaari thaiyaantsi onatzi okaratzi ikantakoyeetakemiri eeroka, aña pimatzitaitaitaro eeroka pimonkarayiro Ikantakaanaitane.

25 Irooma naakaite, niyotaiyini ikenakaashitakaro asheninkapayeeni shintsishintsishivaivetachari irimonkaratakateromi Ikantakaanaitane. Tema ikaratzi kaari asheninkayeta kempisantayetaatsiri, aritakera notyaantakeneri pairani osankinarentsi okaratzi nopampithashiretaiyakarini jaka, nokantakeri: ‘Eerora povayetari vathatsi ipometaitziniriri ivavanetashiyeetari. Eero povakoyetaro iriraane piratsi. Eero pimayempivaizti.’ Intaanimacheenira irantayetairo iroka.”

26 Ipoña Pablo jaanakeri 4 shirampari. Okanta okitaitamanake itsipayetakari inkitevathayetakaitairi, ikyaaake tasorentsi-pankoki inkamantante tsika onkarate kitaite onthonkantyaari ishinetakaanakeri, iñaaventakotakero tsikapaiterika iramayetantyaariri aparopayeeni irashitakaiyaariri Pava.

27 Ikanta omonkaratzimatapaaka 7 kitaite, tsikarika ikaratzi judío poñaayetachari Asia-ki, iñaakeri Pablo janta tasorentsi-pankoki. Japatotake atzirriite, impokashiteri Pablo iroirikeri,

28 ikaimaiyini, ikantzi: “¡Shirampariite! ¡Israel-mirinkait! ¡Pampitakotena! Iriitakera irika shirampari kenakenayetatsiri tsikarikapayeeni jiyotaayetziri atzirriite pithokashitariri asheninkapayeeni, pithokashitarori Ikantakaanane Moisés-ni, pithokashitarori eejatzi iroka tasorentsi-panko. Iro ovat-siperotainchari, ikyaaakaakeri iroñaaka kaari asheninkata janta tasorentsi-pankoki, ithainkatasorentsivaitakero.”

29 Iro ikantantarori iroka tema iñaakitziiri Pablo janta Jerusalén-ki it-sipatakari Trófilo poñaachari Efeso-ki, iñaajaantaiyakeni ikyaaakaakitziiri tasorentsi-pankoki.

³⁰ Apatotaiyapaakani osheki atziriite, shiyeeyapaakani, joirikapaakeri Pablo, jinoshikanakeri jomishitovakeri jakakiroki tasorentsipankoki, jashitaitanakero.

³¹ Iroovetaincha iroverimi, ari ikamantaitakeri ijevare ovayiriite poñaachari Roma-ki, ikantaitakeri: “Jimaimanetavakaatyaaara janta.”

³² Ikanta jevarika japatotanakeri irovayirite, ishiyeeyanakani ipiyotaiyakani atziri. Ikanta iñeeyavakerini ipokakera, jovashaantanakeri ipasavaitziri Pablo.

³³ Joirikaitapaakeri Pablo, ikantanakeri irovayirite: “Poosotantyaari apite ashirotha.” Ipoña josampitanakeri atziriite: “¿Niinka irika, opaita jantakeri?”

³⁴ Tzimayetatsi cheraacheraatanaintsiri, temaita oshiyavakaa okaratzicheraavetaiyakarini. Tera onkante iriyotero irika jevari opaita avisatsiri. Jotyaantakeri irovayirite iraanakeri Pablo janta jimaapiintaiyini.

³⁵ Ikanta joirinkakaaveetarira Pablo, eekero ishintsitatzi atziriite ikovi impasavaiteri, irootakera janatantainakariri ovayiriite inkene irotzikaaventer.

³⁶ Tema maaroiteni joyaatakoventaitakeri, ikaimaiyini: “¡Povamayerivé!”

Iñaaventakotari Pablo

³⁷ Irootzimatake irominkyeeteri jimaapiintzi ovayiriite, josampitanakeri Pablo jevarika, ikantziri: “¿Kantatsima nonkinkithavaitakaimi kapicheeni?” Ari ikantanake jevari: “¡Tsika piyotziroka noñaane!”

³⁸ Tetya Egipto-satzi pinatzi eeroka poñaakaantakarori chapinkipaite maimanetaantsi, kenapaintsiri tsika te jinampiitaro, jamake 4,000 ovayiriite.”

³⁹ Ikantziri Pablo: “Judío nonatzi naaka, nopoñaaro Tarso-ki saikatsiri janta Cilicia-ki. Otzinkami onatzi nonampi, nokovi pishinetena eeroka nokinkithavaitakairi nosheninka.”

⁴⁰ Ishinetakeri. Katziyanaka Pablo pavitsiki, itzinaavakotanaka irimairetantavakyaari isheninkapayeeni. Ari jimairetaiyanakeni. Kinkithavaitanake hebreo-ki iñaanekira iriroriite, ikantanakeri:

22

1 “Iyekiite, Ashitaanirí, pinkeme noñaaventakotyaari.”

2 Ikanta ikemaiyavakeri hebreo-ki iñaanekira iriroriite, ari jimaireperotaiyanake. Eekero ikantanakitzi Pablo:

3 “Judío nonatzi naaka. Notzimake Tarso-ki saikatsiri janta Cilicia-ki, iro kantacha jaka Jerusalén-ki nokimotatake, iriyotaane nonatzi Gamaliel, niyoperokitziro ikantakaantane avaisatziite. Nokovapiintavetaka naaka noshireperotyaari Pava, pikempiyetara eerokaite iroñaaka.

4 Pairani nopatzimaminthavaitakeri tsipatanaariri ipaiyeetziri ‘Avotsi’ novamaayeri. Osheki nonoshikayetake shirampari, tsinane, maaroni, nashitakotakaantayetakeri.

5 Iñaayetakena nantayetakero iroka maaroite ijevare omperatasorentsitaari eejatzi antarikonaite. Iriiyetake payetakenari osankinarentsi ipakaantziri asheninka judío janta Damasco-ki. Ipoña niyaatake janta nokokovayetziri irikaite, namayeri jaka Jerusalén-ki irovasankitaayeeteri.”

Ikamantakota Pablo ikempisantantaari
(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

6 “Ikanta naniitzi avotsiki, irootzimatake nareetya Damasco, joveraaka tampatzika ooryaatsiri, ari jomapokakenari morekanaintsiri inkiteki, joorentakotapaakena nokatziyakara,

7 ari notyaanakeri kipatsiki. Nokematzi ñaanatanari, ikantana: ‘¡Saulo! ¡Saulo! ¿Opaitama pipatzimaminthatantanari?’

8 Nosampitanakeri naaka: ¿Niinkama eeroka Pinkathari? Ari jakaitanakena: ‘Naakatakera Jesús Nazaret-satzi itzimi pipatzimaminthavaitakeri.’

9 Ikaratzi tsipataiyakanari iñeeyakeri oorentapainchari, iniroite itharovaiyanakeni, temaita inkemathataiyeroni iriroriite iñaanataitakenara.

10 Ipoña nosampitanakeri, nokantziri: ‘Pinkathari. ¿Ipaitama pikoviri nantairi naaka?’ Ari ikantanakena Pinkathari: ‘Pintzinaye, piyaafe nampitsiki Damasco. Arira inkamantayeetemiropaita pantayeteri.’

11 Tema mavityaaki jovanakena oorentakenari, jakathashitanaana notsi-payetakeri irojatzi Damasco-ki.

12 Ari isaikeri janta aparoni shirampari ipaita Ananías, ñaapinkathatasorentsitaneri jinatzi, jimonkarayetziro Ikantakaantane Moisés-ni. Ñaapinkatha joviri maaroitene judío nampitayetarori Damasco-ki.

13 Pokake Ananías iriñeena. Ikanta jareetapaaka, ikantapaakena: ‘Iyeki Saulo, pokiryagal.’ Apathakero nokantanaka nokiryanaai, amenavaitanaana.

14 Eekero ikantanakityaana Ananías: ‘Eerokara iriyoyaane Ivavane avaisatziite. Jiyoyaakemi onkantya piyotantaiyaarori ikovakaimiri irirori, ari piñaakeriri Cristo tampatzikatatsiri, ari pikemañaanetakeriri eejatzi.

15 Eerokatake kamantakotairine maaroni atziriki. Piñaaventayetairo okaratzi piñaakeri, okaratzi pikemakeri.

16 Iroñaakatake, tekatsi poyaaventanake. Pintzinaye, poviinkatya, pimpairyagairi Avinkatharite pinkovakotairi onkantya impeyakotan-taiyaamirori piyaariperonka.’”

Ikamantantziro Pablo jotyaaantaitziri inkinkithatakayeri pashinesatzi atziri

17 “Ikanta nopiyapaaka Jerusalén-ki, niyaatake tasorentsipankoki noñaañaate, ari noñaavyavaitakeri janta.

18 Noñaakeri Avinkatharite, ikantakena: ‘Pishintsitanake, pishitove Jerusalén-ki, tema eero ikempisantayeetzimi piñaaventena jaka.’

19 Ari nokantanakeri naaka: ‘Pinkathari, jiyotaiyini maaroitene niyaatapi-intake tsika japatotapiintaita, nominkyaakaantayetakeri ikaratzi kempisantalayezimiri eeroka, osheki nopasatakaantavaitakeri.

20 Tema jovamaayetakeriranki pinampire Esteban, ñaaventakotzimiri eeroka, ari nokaratzitakeri eejatzi naaka janta, naapatziyakotakari ovamaakeriri, naamaventakaniri eejatzi iithaarepayaeni.’

21 Iro kantacha ikantanakena Pava: ‘Piyaate, tema naakatake otyaantemine intaina isaikayetzira kaari pisheninkata.’”

Isaikimotakeri Pablo ijevarite ovayiriite

22 Ikanta ikemavakerora atziriite iroka, japiitaiyanairo ikaimaiyini ikantzi: “¡Irika shirampari te arite irañe! ¡Pashiryeyaari!”

23 Eekerora ishintsitatzii ikaimaiyini, jotekakotaiyani iithaareki.*

* 22:23 Ikantaitzi eejatzi, jookavanetzitaka kipatsi tsika ipiyotaiyakani, tema ikisaiyatyaani.

²⁴ Ikanta jevari, ikantakeri irovayirite: “Paanakeri inthomointa irika, ampasavaitavakeri onkantya inkamantantairori opaita iñaavaitakeri okanta jovatsimaantakariri isheninkapayeeni.”

²⁵ Aritakera joosotayeetakeri impasavaitantayaariri, josampitanakeri Pablo pashine jevari, ikantziri: “Irosankinatakotane Roma-satzi nonatzi naaka. ¿Shinetaantsitatsima impasavaitantena, tekeraatara iramenakoyee-tavakenaro opaita nokenakaashitakeri?”

²⁶ Ikanta ikemavakera irika, ipiyashitanaari ijevajanore irirori, ikantapairi: “Novinkatharite, ¿Piyotakema opaita antakeri? Iriitakera irika, irosankinatakotane Avinkatharijanorite saikatsiri Roma-ki.”

²⁷ Ikanta ikemavakera, ipokashitapaakeri Pablo, josampitapaakeri: “¿Omaperotatyaama posankinatakojanota eeroka?” Ari jakanake Pablo, ikantzi: “Jee.”

²⁸ Ikantzi jevari: “Oshekira nopinakoventakeri naaka onkantya nosankinatakotantyaari.” Ikantzi Pablo: “Tetya naaka, josankinatakotzifaitakanara ovakera notzimapaake.”

²⁹ Ikemaiyavakera ikantake, apathakero ikantanaka joosoryaakotanakeri. Itharovakaanakaro jevari, joosotakaantakerira osankinatakotachari Roma-ki.

Jaayetanairi Pablo japatoyetapiintaiyani ijevare judío-payeeni

³⁰ Okanta okitaitamanake, ikovi iriyotajaante jevari opaita jimaimaneminthatantariri judío-payeeni irika Pablo. Japatotakaantakeri ijevare omperatasorentsitaari, ipoña ijevajanore judío-payeeni. Jomishitovakaantakeri Pablo, jomisaikakeri tsikara japatotaiyani.

23

¹ Jamenaminthatapaakeri Pablo jevajanoriite apatotainchari, ipoña ikantanakeri: “Iyekiiite, naamaakoventapiintaka naaka eero otzimanta nantzi-moteriri Pava.”

² Ikanta Ananías, omperatasorentsijanori, ipasavaantetakaantakeri Pablo.

³ Iro kantacha Pablo, ikantanakeri: “¡Kamatavirí, Pavara pasatemine eeroka! Saikavetakami jaka pamenakotantyaanaro Ikantakaantaitane, ¿Tema pipiyathataro pipasatakaantakenara?”*

⁴ Ikanta apatotainchari, ikantanakeri Pablo: “¿Arima pinkanteri pinkaviy-eri iromperatasorentsijanore Pava?”

⁵ Ikantzi Pablo: “Iyekiiite, te niyoveta naaka omperatasorentsijanori jinatzi, tema okantzi Osankinajanorentsiki: ‘Eero pikaviyiri jevatakaantat-siri.’”

⁶ Jiyotzi Pablo tsikarika ikaratzi jevajanoriite apatotainchari, Saduceo jinayetatzi iriima pashinepayeeni Fariseo jinatzi, ikantanake: “Iyekiiite, Fariseo nonatzi naaka, eejatzi nosheninkamirinkaite. Iroora jiyakoventantaitanari iroñaaka tema nokempisantatziro irañaayetai kamayetatsiri.”

⁷ Iktakera Pablo, ari iñaanaminthatavakaanakari Fariseo-payeeni ipoña Saduceo-payeeni.

⁸ Tema ikantapiintaiyini Saduceo-payeeni: “Eero jañaayetai kamayetatsiri, te intzimanete maninkariite, te intzimanete eejatzi shiretsi.” Iriima Fariseo-payeeni, ikempisantayetzi irirori omaperoyetaty irokapayeeni.

* **23:3** Kantakotachari jaka kamataviriri, iriiyetakero omperatasorentsitaneriite, kempitarori okitamaroveta jovantaitariri kaminkari. Pamenero Mt. 23.27.

⁹ Ari ichecheraataiyini maaroiteni. Ikanta iyotzinkariite Fariseo, ikatziyayetanaka, ikantanake: “Irika shirampari te ontzime ikenakaashitane. Kempitakara maninkariitsi ñaanashiretakeriri, aamaashityarika shiretsi.”

¹⁰ Eenirora ishintsitayetzati ichecheraataiyini, itharovanake ijevare ovayiriite ari irovatsinaavaitakeri Pablo, ikaimakaantake irovayirite iromishitovairiita janta, iraanairi jimaapiintaiyini.

¹¹ Okanta otsirenitanai, joñaakagaari eejatzi Avinkatharite, ikantairi: “Pablo, eero pitharovi, arira piñaaventakena janta Roma-ki pikempitaakerora jaka Jerusalén-ki.”

Ikinkithashireeta irovaiteri Pablo

¹² Okanta okitaitamanake, ikinkithatavakaiyakani tsikarika ikaratzi judío, ikantavakaiyani: “Thame amashekaventaiyerine Pablo irojatzi ovantakyaariri.”

¹³ Anaanakero 40 ikarataiyinira shirampariite kantaintsiri.

¹⁴ Ipoña jiyaatashitanakeri ijevare omperatasorentsitaari, eejatzi antarikonaite, ikantaiyakerini: “Nokantaiyakani nomashekaventaiyerine Pablo irojatzi novantakyaariri.

¹⁵ Intsityaa pintsipatavakaiyaani eerokaite pikaratzi papatotapiintaiyani, pinkampitairi ijevare ovayiriite, pinkantairi: ‘Pamainari Pablo onkitaitamanake namenakoperotaineri ikenakaashitakari.’ Impoña naakaite aamaventa nonkantaiyakya novavakeri tekera irareetapaakyaata jaka.”

¹⁶ Kemake itzineri Pablo, jatanake imaapiintaiyini ovayiriite inkamanta-paakeri.

¹⁷ Ipoña Pablo ikaimake aparoni ovayiri, ikantakeri: “Paanakeri irika evankari janta pijevariteki, tzimatsi opaita inkamanteriri.”

¹⁸ Ikanta ovayirika jaanakeri ijevariteki, ikantapaakeri: “Jevari, ikovakotakena Pablo namakemiri irika evankari, tzimatsi ikoviri inkamantemiri.”

¹⁹ Ipoña jevarika, jaanakeri evankarika jantyaatziini, josampitakeri: “¿Opaita pinkamantenari?”

²⁰ Ikantanake evankari: “Ikinkithashiretaiyakani judío-payeeni inkovakotemi onkitaitamanai paanairi Pablo janta japatotapiintaiyani jevajonoriite, iramenakoperotero ikenakaashitane.

²¹ Eerora pikempisantziri, tema omanaiyakani 40 shirampariite. Ikantaiyake: “Thame amashekaventaiyerine Pablo irojatzi ovantakyaariri.’ Aritakera ovetsikaiyakani iroñaaka, joyaaventaiyani tsika pinkante eeroka.”

²² Ipoña jevarika jotyaantairi evankari, ikantavairi: “Eerora pikamantantziro iroka.”

Jovavisaitakeri Pablo janta pinkathariki Félix

²³ Ikanta jevarika ikaimake apite pashine ijevarite ovayiriite, ikantakeri: “Papatote 200 povayirite, pintsipataakeri 70 ovayiriite kyaakotachaneri moraki, eejatzi pashine 200 aatsineri irovathaamento. Paanakeri tsireni-paite Cesarea-ki.

²⁴ Impoña povetsikake mora inkyaakotanakyaari Pablo, pinkempoy-aaventerira kameetha. Paanakeri pinkathariki Félix.”

²⁵ Ari josankinatakerori irotyaanteneriri pinkathari, okantzi:

²⁶ “Irosankinare Claudio Lisias jotyaantziniri pinkathari Félix: Osheki novethatami.

²⁷ Irika shiramparika notyaantakemiri, joirikakaantavetakari judío-payeeni jaka, iroovetainchami iroverimi. Ikanta niyotake

irosankinatakotane ajevajanorite Roma-ki jinatzi, naanake novayirite, nookaventakeri.

²⁸ Nokovatziiira niyote opaita ikenakaashitakeri irika jimaimanetantaitariri, naanakeri japatotapiintaiyani ijevajanorite,

²⁹ noñaatzi imaimaneventashiitari Ikantakaantaitane jashiyetari irirorite. Tekatsi ompaitya irovantaityaariri, te arite eejatzi irashitakovaitaiteri.

³⁰ Tema nokemakera ikovaiyatziini judío-payeeni iroveri, irootakera notyaantantakamiriri iroñaaka eeroka. Nokantzitakeri eejatzi irikaite maimanevaitziriri inkamantemiro eeroka opaita itzimaventantariri irika.”

³¹ Jimonkaratakeri ovayiriite. Jaanakeri tsirenipaite Pablo janta Antípatris-ki.

³² Okanta okitaitamanake, piyeyyaani ovayiriite aniiashitanainchari. Iriima ikaratzi kyaakotanainchari eekero joyaatanakitziiri Pablo.

³³ Ikanta jareetakaakari Cesarea-ki, ipapaakeri osankinarentsi pinkatharika, ipoña ikantapaakeri: “Pinkathari, jirikara Pablo.”

³⁴ Arira ithonkakeri pinkathari iñaanatavakero osankinarentsi, josampitanakeri Pablo, ikantziri: “¿Tsika pipoñaaka?” Ikantzi Pablo: “Nopoñaaro Cilicia-ki.”

³⁵ Ikantanake: “Ari nonkemakemi apaata aririka irareetapaakya ikaratzi maimanetzimiri.” Ipoña ikantakaantake irayeetanakeri ipankoki Herodes, ari iraaaventayeetyaariri.

24

Iñaaventakotari Pablo janta Félix

¹ Okanta avisanake 5 kitaite, areetapaaka Cesarea-ki, Ananías omperatasorentsijanori itsipayetakari antarikonaite ipoña iyakoventaneri ipaita Tértulo. Javisashitapaakeri pinkathari irimaimanetakaaanteri Pablo.

² Ikanta jamayeetapaakeri Pablo, ñaavaitanake Tértulo, ikantanakeri Félix: “Paasoonke eeroka, pinkathari, noñeeyironi kameetha nosaiki, paasoonke piyotaneta osheki pantakeneri kameethatatsiri nosheninka.

³ Okaratakera iroka noñaapinkathaperojanorite Félix, oshékira ipaasoonketapiintaiyakemi maaroiteni nosheninka.

⁴ Iro kantacha eero osamanitanta, nokovatzii pinkempisantavakena kapicheeni nonkantemiri.

⁵ Noñaakeri naaka, irika shirampari ovaariperotaneri jinatzi. Ithonka ikekenayetake nampitsiki, tera intaani imaimanetakeri nosheninka nokaratzi no-judío-tzi, irijatzira jevatakaanairiri ikaratzi paitashivaitachari ‘Oshiretanaariri Nazaret-satzi.’

⁶ Ikovake eejatzi irovaariperoteromi notasorentsipankote, irootake noirikakaantakariri, nokovaiyavetaka namenakotantyaarimi Ikantakaantaitanari naakaite.

⁷ Iro kantacha, ipokapaake jevari Lisias, jaapithatanakeri, jovatsinaavaitanakena.

⁸ Ikantanakena: ‘Ontzimatyé piyaataiyeni janta pinkathariki irovet-sikemiro kantainchari.’ Intsitya posampitajaanteri eeroka ayotantyaarori kyaaryoori okanta nomaimaneminthatantakariri.”

⁹ Irojatzira ikantzitaiyarini eejatzi judío-payeeni ikaratzi pokaintsiri.

¹⁰ Ari itzinaavakotanaka pinkathari onkanta iriñaavaitantyaari Pablo. Ipoña ikantanake Pablo: “Osheki nokimoshireventakemi eerokatakera kemenane noñaaventakotyaaara, tema niyotzi eerokatake ovetsikapiintakeneriri nosheninkapayeeni imaimanetavakaa.

11 Kantatsi posampitakoventero eeroka, ovakera nareetaa naaka Jerusalén-ki okaratzi 12 kitaite, nokovaveta noñaapinkathatapairimi Pava.

12 Tera noñaanaminthatantavaite, te nomaimaneteri atziripayeeni tasorentsipankoki, eejatzi nokempitakari jantapayeeni nampitsiki, tekatsira nomaimaneyete japatotapiintaita.

13 Irikaite kamantakotakenari iroñaaka jaka, eerora iñeetziro omaperota-tyaara ikantakotanari.

14 Ari okantavetakari, notsipataari naaka ikaratzi ipaiyeetziri 'Avotsi.' Irootakera ikantayetakari iroñaaka irikaite iyakoventaneri nokempisan-tashivaitane onatzi. Aña ari nokenakairori naaka noñaapinkathatziri Pava ikempisantziri pairani novaisatziite. Nokempisantziro Ikantakaantane, eejatzi irosankinarepayeeni Kamantaneriite.

15 Ari noshiyayetari iriroriite, joyaaventari Pava irovañaayetairi ka-mayetaintsiri, tera intaani irañaayetai kameethashireri aña irimatzitaiyaaro kaariperoshireri.

16 Irootake nokovantapiintakari ero otzimi ompaitya nantzimoteriri Pava, eejatzi atziriite irirori.

17 Avisakera osheki osarentsi nokekenavaitake, nopiyaa nonampiki na-mai nompashitapaiyaariri nosheninka kovityaavaitatsiri, nokovavetapaa eejatzi nompometapainerimi Pava.

18 Irootakera nantziri tasorentsipankoki, aritake nameetakero noishi onkantya nonkitevathatantaiyaari, tetya osheki nonkarataiyeni, tekatsitya nomaimanevaite janta. Aripaitera iñaayetapaakenari tsikarika ikaratzi judío poñeenchari Asia-ki.

19 Iriiyetakemi pokatsine jaka inkinkithatakotena opaitarika iñaakotakenari.

20 Tera impokaiyatyeeni irirori. Jirikatzimaitaka pokaintsiri jaka ap-atoventzitanakari, intsityaa inkantemiita tzimatsirika iñaakotajaantakenari janta nokenakaashitzitakari.

21 Aama iro ikantakotanari nokantaiyakeri japatoventantanari, chapinkipaite, nokantakeri: 'Iroora jiyakoventantaitanari iroñaaka tema nokempisantaatziro irañaayetai kamayetatsiri.' "

22 Tema pinkathari Félix jiyotakoperotzitarira ipaiyeetziri "Avotsiveri," irootakera jovashaantantanakarori, ikantanakeri: "Aririka impokake jevari Lisias, ari inkamantaperotapaakenaro iroka."

23 Ipoña ikantakeri ijevare ovayiriite: "Eekerora paamaventatyeeyaari Pablo, pishinetzimaityaari irareetyaari irapatziyane impantavakyaariri kovityimotariri."

24 Okanta pashine kitaite, aritakera piyaara Félix, itsipatakaro iina Drusila, judío onatzi iroori. Ikanta ikaimakaantapai Pablo inkemavakeri iriñaaventeneri tsika okantakota javentaashiretantaariri Jesucristo.

25 Iro kantacha Pablo jetanakaro iñaaventanakeneri tampatzikashiretaantsi, ñakoshiretaantsi, irovasankitaantayeetai apaata. Ari itharovanakeri Félix, ikantanakeri: "¡Aritapaake, piyaatai! Ari napiitairo nonkaimakaantaimi apaata nosaikashivaiyarika."

26 Tema joyaaventavetaty Félix impinaterimi Pablo, onkantya irovashaantakaantantaiyaariri. Irootake japiipiitantavetakariri ikaimakaantziri inkinkithavaitakairi.

27 Avisakera okaratzi apite osarentsi. Ari okaratapaakeri ipinkathar-itzi Félix. Ikovatziiira irapatziyapiintyaari judío-payeeni, jashitakotakaan-akeri Pablo. Arira jimpoyaatapaariri pashine pinkathari paitachari Porcio Festo.

25

Ikovake Pablo iriitajaantake amenakoterine César

¹ Aritake ipairyetakeri Festo impinkathariventante. Iro avisanake mava kitaite jatake Jerusalén-ki ipoñaanakaro Cesarea-ki.

² Ikanta ijevare omperatasorentsitaari itsipayetakari iriiperoriite judío-payeeni, ikamantakotavakeri Pablo.

³ Ikovakotakeri irotyaantairi Pablo Jerusalén-ki. Ikinkishiretaiyakani iriroriite irovakaanteri niyankithakineki avotsi.

⁴ Ari ikantanake Festo: “Aritake jashitakoyetakeri Pablo janta Cesarea-ki, irootzimatake niyaatai janta.

⁵ Intsityaa iroyaataiyanakenani pijevarite, tzimatsirika ikenakaashitane irika shirampari, ari piyakoventeriri janta.”

⁶ Tera osamaniperote isaikavaitapainte Festo janta Jerusalén-ki, piyaa Cesarea-ki. Okanta okitaitamanake, ithointapaa isaikamentoki ipinkathariventantzira, ikaimakaantakeri Pablo.*

⁷ Ikanta ikyaapaake Pablo, ari ipokaiyapaakeni judío-payeeni poñaaayetainchari Jerusalén-ki, ikantakovaitapaakeri osheki kaariperori, okantaveta te iriñaayevetyaaro omaperotatyaarika okaratzi ikantakoyet-ziriri.

⁸ Iriima Pablo ñaaventakotanaka irirori, ikantake: “Tekatsi kaariperori nantake naaka, te nompiyathatyaaro Ikantakaantaitakeneriri nosheninkapayeeni, te novaariperotero tasorentsipanko, te nonkaviyavaiteri eejatzi César ijevajanorera Roma-satzi.”

⁹ Iro kantacha pinkathari Festo ikovatziiira irapatziyapiintyaari judío-payeeni, josampitanakeri Pablo: “¿Pikovi piyaate Jerusalén-ki, namenakotantyaamiri janta?”

¹⁰ Ikantanake Pablo: “Iroora tampsatikatsi nosaike naaka jaka pame-nakotena, tema eerokatake jovake César ijevajanore Roma-satzi. Aritake piyotaiyakani tekatsi kaariperori nantzimoyeteriri nosheninkapayeeni judío.

¹¹ Ontzimatyeeerikami nokenakaashiperotane, aritatsimi irovamaayeete-nami. Irooma tekatsira nonkenakaashitakya, te aritzi potyaantena janta. Nokovatziiira iriitajaantake pinkathari César amenakotenane.”

¹² Ipoña Festo ikinkithavaitakaakeri ikarataiyini ipinkatharitzi. Ari ikantanakeri: “Pikovatziiira iramenakotemi César, arira piyaateri janta.”

Jaayeetanakeri Pablo pinkathariki Agripa

¹³ Ipoña pinkathari Agripa itsipatakaro iina Berenice pokaiyakani Cesarea-ki, irovethatyaari Festo.†

¹⁴ Ikanta isaikavaitapaintzira janta, ikinkithavaitakaakeri Festo ikan-takotara Pablo, ikantakeri: “Tzimatsi jaka aparoni shirampari jookanairi pinkathari Félix jashitakoyetakeri.

¹⁵ Tema niyaatakera chapinkipaite Jerusalén-ki, osheki ikantakovaitavakeriri ijevare omperatasorentsitaariite itsipayetakari antarikonaite, ikovakotakena novakaanteri.

¹⁶ Ari nokantanakeri naaka: ‘Jiroka nametaiyarini naakaite Roma-satzi: Ontzimatyee irapatotaiyaani ikaratzi maimanetavakaachari, onkantya iriñaaventakotantyaari iyakoventaari. Omaperorika otzimi ikenakaashitane, aritake onkantake irovayeeteri.’

* **25:6** Kantakotachari jaka “tera osamaniperote,” irojazira ikantakoyeetzitari 8 terika 10 kitaite isaikavaitapaintzi. † **25:13** Irika Agripa, ipaitaitziri eejatzi Herodes.

¹⁷ Irootakera nomatakeri ipokaiyakera iriroriite, te noshenkaapaake, jatakana nosaikamentoki, nokaimakaantakeri shiramparika.

¹⁸ Iro kantamaitacha okaratzi ikantayevetapaakari iyakoventavetakariri, te noñeero onkantaperotya okaratzi nokinkishiretakovetakariri.

¹⁹ Intaani iñaaventashiyetakaro ikempisantashivaiyetari, iñaaventakeri eejatzi ipaiyeetziri Jesús jovamaayeetakeri, iriitakeya ikantziri Pablo eeniro jañi.

²⁰ Temaita niyotero naaka tsika nonkantero iroka, nosampitakeri Pablo ikovirika iriyaate Jerusalén-ki onkantya iramenakoyeetantyaariri janta.

²¹ Iriima Pablo ikovake iriitajaantake amenakoterine César Augusto avinkatharijanorite Roma-ki. Irootakera nokantantakeri irashitakoyee-tavakeri irojatzi notyaantantakyaariri.”

²² Ipoña Agripa, ikantanakeri Festo: “Nokovira nonkemeru naaka irika shirampari.” Ari ikantzi Festo: “Aritake pinkemajaantakeri onkitaimitanake.”

²³ Okanta okitaimitanake, ikyaake janta Agripa itsipatakaro Berenice ovaneenka ikantayetaka. Itsipayetakari eejatzi ijevaré ovayiriite, ipoña iriiperoriite atziri saikayetsiri janta. Ikantakaantake Festo iramayeeteri Pablo.

²⁴ Ari iñaavaitanakeri Festo, ikantzi: “Pinkathari Agripa, ñaapinkathataariite ikaratzi apatotainchari jaka, jirikatake irika shirampari. Osheki jiyakoventavaitakeri judío-payeeni janta Jerusalén-ki eejatzi jaka Cesarea-ki. Ichecher-aatapiintaiyini ikovi irovamaayeeteri.

²⁵ Noñaamaitakaro naaka tekatsi inkenakaashitya irika irovamaayee-tantyaariri. Iro kantamaitachari, iriitajaantakera kovaintsiri iramenakoteri Augusto, iroora okovantataitakeri notyaanteri janta.

²⁶ Iro kantacha tera noñaatyé naaka ompaitya nosankinateneriri pinkatharijanori tsika ikantakota irika, irootake namakaantantakariri piñeeyerine eerokaite, eerokatajaantakera pinkathari Agripa namakeneri, onkantya aririka pinkaratero posampiminthateri, tzimataikera nosankinateri.

²⁷ Tema te onkameethat zimotena naaka notyaante aparoni ashitakotaari, eerorika otzimajaantzi tsika osankinatakotya okaratzi inkenakaashitakeri.”

26

Iñaaventakota Pablo Agripa-ki

¹ Ipoña Agripa ikantanakeri Pablo: “Kantatsi piñaavaite eeroka.” Ari itzinaavakotanaka Pablo, ñaavaitanake, ikantzi:

² “Pinkathari Agripa, ovanaa nokimoshiretake nonkinkithavaitakaimi iroñaaka, nokovi noñaaventero okaratzi ikantakovaiyetakenari judío-payeeni.

³ Tema piyoperotziro eeroka okaratzi jameyetari asheninkapayeeni judío. Irootakera nokovantari pinkempisantavakena nonkantemiri.”

Irañaantare Pablo tekeri inkempisantanakeeta

⁴ “Jiyotaiyinira nosheninkapayeeni judío tsika nokanta eeniro nevankari-tapaake, nosaikimoyetantakariri janta Jerusalén-ki,

⁵ naakatapiintakera monkaravaitaneri Fariseo, te nompiyathanetyaaro Ikantakaantaitane. Inkovayeterikami, kantatsira inkinkithatakotena.

⁶ Irootajaantakera nosaikantari iroñaaka jaka, tema noñaaventakiziiro okaratzi ishinetakeneriri Pava pairani avaisatziite, tsika otzimi oyaakoneentaiyakarini aakaite.

⁷ Pinkathari Agripa, irojatzira noyaakoneentzitakari naaka, irootake ikantakoyetakenari iroñaaka asheninkapayeeni. Irojatzira jonyaakoneentzitakari maaroni asheninkaite itzimi icharineyetaari 12 itomüiteni Israel-ni. Irootake iñaashintsiventashivaitapiintayetakari jantavaitaineri Pava onkantya iriñaantayetaiyaarori.

⁸ ¿Opaitama kaari pikempisantantayeta eerokaite jovañiirira Pava kamave-tainchari?"

Ipatzimaminthavetakari Pablo kempisantzinkariite

⁹ “Nomatzitavetakarora naaka pairani noñaashintsivaitashitaka, nokinkishirevaivetaka nantayetemi osheki tsika ompaitya onkantya nomaimanetantyaariri ikaratzi pairyaanairiri Jesús Nazaret-satzi.

¹⁰ Irootakera nantakeri Jerusalén-ki. Ishinetakenaro ijeware omperatasorentsitaari, osheki nashitakotakaantakeri irikaite itasorentsitakaitairi. Ikanta noñaayetziri jovamaayeeetziri onimotana.

¹¹ Tzimatsi osheki novasankitaayevetakari onkantya irovashaantantyaarori ikempisanti. Ari nokantapiintayetakariri tsika japatotapi-intaita. Osheki nokisaneentakitakeri irikaite, nopatzimaminthavaitakeri, ari nomatzitakari saikayetatsiri pashineki nampitsi.”

Japiitziro Pablo ikinkithatakota ikempisantaari (Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Iroora niyaatantakeri nampitsiki Damasco, jotyaaantakenara ijeware omperatasorentsitaariite.

¹³ Iro kantacha niyankithakineki avotsi, joveraaka tampaatika ooryaat-siri noñaake oorentanainchari inkiteki, janaanakeri ishikipiryaae ooryaa, joorentakotapaakena nokatziyaka naaka, eejatzi ikaratzi tsipatakanari.

¹⁴ Notyeyanakeni maaroiteni kipatsiki. Nokematzi iñaanayeeatanakena noñaaneki hebreo-thatatsiri, ikantana: ‘¡Saulo! ¡Saulo! ¿Opaitama pipatzi-maminthatantanari? Eerokakera ovasankitaavaitacha apaniro, okempivaitakaro pimpatziminthatatyeyearomi thoyempithovari.’

¹⁵ Ipoña nakanakeri naaka: ‘¿Niinkama eeroka Pinkathari?’ Ari jakanakena Novinkatharite: ‘Naakakera Jesús, itzimi pipatzimaminthatakeri.

¹⁶ ¡Pintzinaye! Iroora noñaakantamiri iroñaaka pantavaitantanakyaanari. Ari onkantya pinkinkithatantanakyaarori okaratzi piñaakeri iroñaaka, onkarate piñeeri eejatzi apaata nantakaimiri.

¹⁷ Aritakera piñeero nontsiparyaaakoventaimi pisheninkaki, eejatzira janta kaari pisheninkata tsika notyaantemira iroñaaka.

¹⁸ Onkempivaitaiyaaro pokiryaaakaayetarimi. Aritapaake ikenashivaitaka tsirenikiriki, aña iraniiyetai kitainkariki. Aritapaake ipinkathariventakeri Satanás, aña iri Pava pinkathariventairine. Ari onkantya nompeyakotantaiyaariri iyaariperonka, notasorentsitakaayetairi aventaashire-taiyaanari naaka. Tema irootake ishinetayeetakeneriri.”

Te impiyathavaitanakya Pablo joñaakayeetakerira

¹⁹ “Pinkathari Agripa, tera nopiyathanakana joñaakayeetakenarora inkiteki,

²⁰ aña netanakaro nokinkithatakanakeri Damasco-satzi, Jerusalén-satzi, ipoña maaroiteni nampiyetarori Judea-ki eejatzi ikaratzi kaari asheninkata, nokantayetziri: ‘Pimpiyashiyetairi Pava, pantayetairo oñaakanterone povashaantairo piyaariperonka.’

²¹ Irootakera kantakaantzirori, joirikakaantavetakanari nosheninkapayeeni tasorentsipankoki, ikovavetaiyakani irovena.

²² Iro kantacha jineshinonkatakana Pava eekero niyaataakaatziro noñaaventziri iroñaaka. Noñaaventaineri maaroiteni, iriiperorite ipoña kaari iriiperoyetatsine. Okaratzira nokinkithatapiintake, tera notekapaintero okaratzí josankinayetakeri Moisés-ni, ipoña Kamantaneriite. Tema josankinatakoyetakero onkarate avisayetatsineri, ikantayetakeranki:

²³ Ontzimatyé inkame Cristo, iro kantacha aririka inkamavetakya iri etakaantyaarone irañagai eejatzi. Ari onkantya iriñaaventantayeetyaaniriri avisakotaantsi asheninkapayeeni, ipoña iriñaaventayeetaineri eejatzi kaari asheninkata.”

Ikovi Pablo inkempisantakairi Agripa

²⁴ Ikantayetakerora Pablo iroka, ikaimanake Festo: “¡Pablo, pishinkiventatya! Okantakaami paakoventakoro piñaanavaizti.”

²⁵ Ari jakanakeri Pablo: “Pinkatharí Festo. Te noshinkiventya, okaratzí nokantayetakeri omaperotatya.

²⁶ Jiyotakoperotzirori pinkathari Agripa iroka, irootake nokantantayetakarori irokapayeeni. Niyotzi naaka jiyotakotziro maaroni, tera omanakoyetya iroka.

²⁷ Pinkathari Agripa, ¿tema pinkempisantero okaratzí josankinayetzi-takari Kamantaneriite? Niyotzi naaka pikempisanziro.”

²⁸ Ari jakanakeri Agripa: “¿Piñaamatsitakema pikantakena kapicheeni ari pinkempisantakaakena, nokempitantaiyaariri ‘Cristo-veriite?’”

²⁹ Ikantzi Pablo: “Okantavetaka kapicheeni nokantakemiri, terika, os-hekirika nokantakemiri, onkamintha iri Pava kantakaiyaarone, tera intaani eeroka pinkatharí, aña eejatzi maaroiteni pikaratzí pikemaiyakenani iroñaaka, pinkempitakotaiyaanaro nokantakara naaka, onkantavetya eero joooyeetantamiro ashirothaka.”

³⁰ Ipoña ikatziyanaka pinkathari Agripa itsipatakoro Berenice, eejatzi ikempitanakari pashine pinkathari Festo, ipoñaanaka maaroiteni ikaratzí thointainchari,

³¹ jataiyanakeni jantyaatziini ikinkithavaitakotziro iroka. Ikantantavakaiyani: “Eeromi jashitakovaitaajatzirimi irika shirampari, tekatsi inekanaashitya onkantya irovamaayeetantyaariri.”

³² Ipoña Agripa ikantanakeri Festo: “Aritakemi apakagairimi irika shirampari, eeromi ikovajaantakemi irirori iramenakoteri César avinkatharijanorite Roma-ki.”

27

Jotyaantaitakeri Pablo Roma-ki

¹ Ikanta ikovaiyakeni irotyaanteri Pablo janta Italia-ki, intsipataitakeri pashinepayeeni ashitakotaari, arira niyaatzitanakyaari eejatzi naaka. Jovayeetakeri paitachari Julio jevatziriri irovayiriite pinkatharijanori Augusto, iriitakera aanakerine.

² Arira notetakotanakari Adramitio-satzi niyaatero Asia-ki. Nokaratanakeri Aristarco Tesalónica-satzi saikatsiri Macedonia-ki.

³ Okanta okitaitamanake areetakana Sidón-ki, ari jariperotapaakari Julio irika Pablo, ishinetakeri irareetapaintyaari irapatziyanepayeeni impan-tavakyaariri kovityiimotariri.

⁴ Ipoña navisanakera Sidón-ki, ari omonthaakotakanari tampyaa, te onkante namaatakote, iro nokenakotantanakari othampishiki Chipre.

⁵ Naathakiryaaanakero inkaare irojatzi janta Cilicia-ki ipoña Panfilia-ki. Ari nareetakari Mira-ki, nampitsi saikatsiri janta Licia-ki.

⁶ Ari jiñeetapaake pashine notetantanaiyaari poñaachari Alejandria-ki iyaatero Italia-ki, ari jotetaiyakenari jevari.

⁷ Osheki kitaite namatsinkakota namaatakotzi. Osheki nopomerentsivaitaka nareetantakari Gnido-ki. Eenirora omomthaakotatyaana tampyaa, nomontyaakotanaka Salmón-ki, noshinampitanakero othampishi Creta.

⁸ Osheki opomerentsitaka namaatakotzi, irojatzi nareetantakari nampitsi ikantaitziro “Avochaaki” okarikitapai nampitsi Lasea.

⁹ Avisake osheki kitaite namaatakotake, aritake kyaarontsitzimatapai, koveenkatanake namaatakote. Irootake ikantantanakari Pablo.*

¹⁰ “Pinkempisantaiyavakena, kempitaka akoveenkatakotatzi amaatakote, aritake ampeyakero amaatakomentotsi, eejatzira povaaakaropayeeni, aritake ankamakaarantayetake eejatzi.”

¹¹ Iro kantacha ijevare ovayiriite te inkempisanteri Pablo, iri ikempisan-take ashitarori amaatakomentotsi ipoña antakotziro.

¹² Tera onkameethatatyte irovavisairo kyaarontsi tsika jaatakovetaka, ikovaiyakeni iriyaaneentaiyeni Fenice-ki saikitachari janta Creta-ki, ari onkantya eero oñaashirenkantari tampyaa kenayetatsiri kirinka eejatzi kantonko. Arira ikovaiyakeni irovavisairo kyaarontsi.

Itampyaatakotzi inkaareki

¹³ Ikinkishiretaiyani ari onkantake iramaatakote tema ovakera eta-paakaro otampyaatzi kapicheeni. Ari namaatakotaiyanakeni othapyaaki Creta.

¹⁴ Iro osamanitake kapicheeni antarotapaake tampyaa, ipaitapiintaiyirini iriroriite “Euroclidón,” ookantapaakaro amaatakomentotsi,

¹⁵ onoshikakotanakena. Te iriñe tsika inkantanairo iramaatakomento, ishinetakero onoshikakotena tampyaa.

¹⁶ Osheki nopomerentsitakero pitotsi thatainchari amaatakomentot-siki. Nokenakotanakera othampishi paitachari Clauda te ontampyaperote janta.

¹⁷ Ari noteyetakerori pitotsika janta amaatakomentotsiki. Tema itharovakaatyaro notzitakotya impanemashiki eentatzira inkaare ipaiyeetziro “Sirte,” joosoyetakero onampinaki amaatakomentotsi eero okotaanta. Ishinetanakero onoshikakovaitena tampyaa.

¹⁸ Ikanta okitaitamanake, eekero oshintsitatzi otampyaatzi, ari jetanakero joviinkakaantanake irovaakaro.

¹⁹ Okanta pashine kitaite, joviinkayetanakero eejatzi okaratzi ashitajaan-tari amaatakomentotsi.

²⁰ Osheki kitaite avisaintsiri te noñaayetairi ooryaa eejatzi impokiro. Iniroi-tera notampyaatakote te niyotaiyeni aririka navisakoyetai.

²¹ Tema avisakera osheki kitaite te novaiyaani, ikantanake Pablo: “Pinkempisantavakena, okameethaveta arimi pinkempisantenami iro-jatzi asaikakemi Creta-ki. Eeromi añaayetziro okaratzi ovaariperoyetakairi.

²² Iro kantamaitacha iroñaaka, eero okantzimoneentami, tema eero pika-makaantavaizti aparoni, onkantavetakya ompeya iroka amaatakomentotsi.

²³ Inkaaranki tsireni, noñaake maninkari, irotyaantane Pava Ashitanari, nantavaiztiniri,

²⁴ ikantakena: ‘Pablo, eero pitharovi, tema ontzimatye pareetya iriñeemi César pinkatharijanori Roma-ki. Irineshinonkatemi Pava eeroka pavisako-takaanayetaiyaariri pikaratakerira jaka amaatakomentotsiki.’

* **27:9** Kantakotachari jaka “kyaarontsitzimatapai,” irojatziro ikantakoyeetziro “ikaratapiintakero itzivaitaiyani.”

25 Ari ikantakenari. Irootakera pintharomentashiretantayetyaari, tema naventaashiretakari naaka Pava, niyotake aritake omatataikya okaratzi ikamantakenari maninkari.

26 Iro kantacha ontzimaty e omposakoty a paroniki othampishi.”

27 Okanta a paroni tsireni, aritake avisanake 14 kitaite, areetakana inkaareki Adriático onoshikakovaitakena tampyaa. Niyankiityaake tsireni, ari ikaimaiyanakeni antakotzirori aamatakomentotsi ikinkishiretaiyani iro nareetaiya kipatsiki.

28 Ari jimonkarataiyakero tsika overaa osaankanaatzi, iñaatziro te osaankanaaperote, ipoña japiitakero eejatzi, iñaatzi kapicheeni osaankanaatapai.†

29 Itharovaiyini nomposakoty, joviinkake 4 ayeenterone amaatakomentotsi o poopaki, ari iñaañaataiyananeni onkitaite tanyaaari thaankiperoini.

30 Iro kantacha ikaratzi antakotzirori ikinkishiretaiyakani irishiye, irotetanakyaromi pitotsi thatayetainchari, jamamenatanakaro iroviinkaiyeroni ayeenterone othovaki amaatakomentotsi.

31 Iro kantacha Pablo ikamantakeri jevari, ipoña irovayirite, ikantakeri: “Aririka irishiyayetake irikaite, eerora pavisakoyetai eerokaite.”

32 Ari itotakotanagerori ovayiriite pitotsi, jovamaatakeri.

33 Irootaintsi onkitaitezimate, ikantantake Pablo: “Aritake avisake 14 kitaite oyaaventa ompaitya avisatsine, te povayetaiya eerokaite.

34 Okovaperotatya iroñaaka poya onkantya pañaantayetyaari, tema tekatsi kamakaantatsine a paroni.”‡

35 Ikantakera Pablo, jayimotakeri tanta, ipaasonketakeri Pava. Ipetoryakero, ovanaka.

36 Ipoña jiminthataiyananeni maaroni, ovaiyanakani eejatzi.

37 Jiroka nokarataiyini notetaiyani 276 atziri.

38 Aritakera ithonkakero jovaiyakani, joviinkakoyetanake ovaritentsi onthomakaneentanyaaari tenari.

Otsitsiyake

39 Okanta okitaitemanake, irikaite antakotzirori, okompitzimotapaakari kipatsika, iñaapaake eejatzi oparaite. Ari ikovaiyanakeni iraatkotaiyeni janta.

40 Itotakoyetanakero oosotantari aayeentzirori amaatakomentotsi, jookanakero, itzinaakoyetanairo iniroite manthakintsi, jovetsikaiyanairo iyomaro impoopatanyaaari inkene iraatkote oparaiteki.§

41 Iro kantacha ayeentakotaiyapaakani othovaki eentaatzi inkaare, te onkantani noshevatatotanai. Tankatainake o poopaki ookantaperotapaakarora otamakaane inkaare.

42 Ari ikovaiyanakeni ovayiriite irovanakerimi ashitakotaariite, eero ja-maayetanta irishiyayete.

43 Iro kantacha ijevare ovayiriite, ikovatziiira irovavisaakoteri Pablo, te irishineteri irovamaayeeteri, intaani ikantayetanakeri: “Ikaratzi iyotziro jamaatzi, iramaateeta kipatsiki.”

† 27:28 Kantakotachari jaka “te osaankanaaperote,” irojazira ikantayeeziri pairani 20 ashempavako, ikantaitziro iroñaaka 36 metro. Kantakotachari eejatzi “kapicheeni osaankanaatapai,” irojazira ikantayeeziri pairani 15 ashempavako, ikantaitziro iroñaaka 27 metro. ‡ 27:34 Kantakotachari jaka “tekatsi kamakaantatsine a paroni,” iroora oshiyarori ikantaitzi eejatzi

“eero opeyakaantavaita a paroni kishitsi.” § 27:40 Kantakotachari jaka “itzinaakoyetanairo iniroite manthakintsi,” irootakera ookantari tampyaa inkene irishiyakoyete otetanayetarori amaatakomentotsi.

44 “Iriima pashinepayeeni irontarekayetya inchakotaki inkene iramaayete.” Arira okantari navisakotantaari maaroitte.

28

Isaikake Pablo othapishiki paitachari Malta

1 Ikanta navisakoyetaira maaroiteni, ari niyotaiyake iroka othampishi opaita Malta.

2 Ari jaakameethaiyavakena maaroiteni nampiyetarori janta. Tema oparyaatzi inkane, katsinkaite okantaka, jovaampatake paampari, ari ikaimaiyakena.

3 Ari jiyaatanake eejatzi Pablo iraye irirori tsitsi, iro ipiyavetapaaka irova-pairo itsima, shitovanake maranke, jatsikakeri irakoki.

4 Ikanta iñaa yetakeri nampitarori janta jovikantapaakari, ikan-tavakaiyanakani: “Irika shirampari ovantzinkari jinatzi, okantavetaka javisakovetaka impiinkemi, temaita ishinetaiteri irañee.”*

5 Iro kantacha Pablo jotekanakeri maranke paampariki. Tekatsi avishimoterine.

6 Joyaaventaiyani ireeniyakairi irojatzii inkamantanakyaari. Ikanta osamanitakera iñaa yetakeri tekatsi avishimoterine, ikantayetanai: “Pava jinatziira irika shirampari.”

7 Tzimatsiya janta jevari nampitarori othampishiki paitachari Publio. Otz-imimotziri okarikiini irovane. Jaakameethayetakena maaroiteni jaanakena janta. Mavara kitaite nosaikimovaitakeri.

8 Ariya nokemakotakeri iriri Publio ikatsirinkavaitatzi, ishaavaitatya. Ikyaa shitanakeri Pablo. Ikanta iñaañaa taakovetakeri, jantantakari kapicheeni irako, apathakero ikantanaka, shintsitanai.

9 Jantakerora iroka, pokayetanake maaroni mantsiyariite ikaratzi nampitarori janta othampishiki, jovashinchaayetakeri.

10 Ari ipashiyetanakairi osheki tsikarika opaiyetarika. Ikanta notetanaara nijaatantaiyaari, ipayetavaana naayetanairi.

Areetaka Pablo Roma-ki

11 Ikanta nosaikakera mava kashiri janta othampishiki, ari notetanaari pashineki amaatakomentotsiki, otzimi ovavisaakerori eejatzi janta kyaarontsi. Opoñaaro eejatzi iroka amaatakomentotsi janta Alejandria-ki. Jovetsikayeetakero othovaki iroshiyakaantaro “Tsipantsi” ivavanetashivaitaitari.†

12 Ari nareetaiyakani janta Siracusa-ki, mava kitaite nosaikanake janta.

13 Ipoña navisanake janta irojatzii nareetantakari Regio-ki. Ikanta okaita-manake, okamintha otasonkakotakena tampyaa kenatsiri katonko, irojatzii nareetantakari Puteoli-ki pashine kitaite.

14 Ari noñaapaake tsikarika ikaratzi iyekiite, ikantavakena nosaikavai-tanake. Iroora nosaikimovaitantanakariri onkarate 7 kitaite. Arira nopoñaanaari irojatzii nareetantayari Roma-ki.

15 Ikanta ikemakotaiyakena iyekiite nampitarori Roma-ki, jomonthaavakana avotsiki ipaiyeetziro “Apio” tsika jiyomparivaitapiinta. Okanta janta ipaiyeetziro “Mavapankori,” ari joyaaventakanari pashine. Ikanta Pablo iñaa yetapaakerira iyekiite, ipaasonketanakeri Pava, tharomentashire ikantanaka.

* 28:4 Irootake ikantakeri, tema iñaa jaantzi atziriite iri Pava otyaantakeriri maranke, irovaskanitairi. † 28:11 Ipaitaitziri jaka “Tsipantsi,” iriiyetakera apite itomipayeeni ivavanetashivaitaitari paitachari “Jupiter,” Cástor ipoña Pólux.

16 Arira nareetapaaka Roma-ki. Ikanta ijevare ovayiriite jovavisaapaakeneri ashitakotaariite pashine jevari. Iriima Pablo ishinetakeri isaikavaita-paake tsikarika ikoviro, aparoni ovayiri aamaventakotariri.

Ikinkithatakaantzi Pablo janta Roma-ki

17 Ikanta avisanakera mava kitaite nareetapaakara, japatotapaakeri Pablo iriiperoriite judío-payeeni nampitarori Roma-ki. Ikantakeri: “Iyekiite, pairanitake jaakaantavaitakena asheninkapayeeni janta Jerusalén-ki, ipoña jovavisaakaantakena ijevareki Roma-satziite. Irootake jantayetakeri, okantavetaka tekatsi nantzimoyevetyaariri, te nomaimanevetyaaro okaratzi jameyetari pairani avaisatziite.

18 Josampisampivetakari ijevareki Roma-satzi janta, tera iriñaashitya nonkenakaashityaari onkantya irovamaantantyaanari, ikovavetaka irapaakaantainami.

19 Iro kantacha asheninkapayeeni judío te inkovaiyeni, ontzimatyenonkovakoteri iriitajaantake amenakotenaneri César, okantavetaka tekatsi niyakoventayete naaka asheninkapayeeni.

20 Irootakera napatotantamiri iroñaaka eerokaite nonkamantayetemiro. Noñaaventakotapiintairira itzimi oyaakoneentayetari maaroiiteni Israel-mirinkaite, irootakera piñaantakanari jaka joosoyentananaro ashirotha.”

21 Ari ikantaiyanakeni iriroriite: “Tera noñe naakaite irosankinatako-taitemi poñaachaneri Judea-ki. Tekatsi nonkemakotemiri eejatzi jareeyetara asheninkapayeeni jaka.

22 Intaani nokemakoventakeri iñaaventakoyeetakeri kempisantashivaitaachari. Nokovaiyini nonkememi tsika pikantzi eeroka.”

23 Ikinkishiretaiyakani irapatotyapaashine kitaite. Arira japatoven-taiyakarini osheki atziri jimaapiintzira Pablo. Iñaaventakeneri tsika ikanta Pava ipinkathariventantai, joñaakayetakeri tsika josankinatakoyeetzitakari Jesús, jetanakaro irosankinareki Moisés-ni irojatziirosankinayetaneki Kamantaneriite. Tema jetanakarora okitaityaamanake irojatzira sheeteeni.

24 Tzimatsira tsika ikaratzi kempisantavakeriri, iriima pashinepayeeni temacheeni.

25 Tera irapatziyavakaatyeyyaani, aparopayeeni jiyaatayetanai. Joveraantavaari Pablo ikantavairi: “Jiokara ikantzitaitakariri pairani pivaisatziite, iñaavaitakaakeri Tasorentsinkantsi Kamantaneri Isaías-ni, ikantakeri:

26 Piyaate, pinkanteri irika atziriite:

Pinkemaiyavetakya, eeromaita pikemathataiyavakero.

Pamenaiyavetya, eeromaita piñagaiyironi.

27 Tema kisoshire ikantaiyakani irikaite.

Matayempi jinaiyake.

Mavityaaki jinaiyake eejatzi.

Irootake kaari iñaantaiyaroni.

Kaari ikemantaiyani,

Kaari ipampithashiretantaiyani,

Tera inkempisantaiyeni, eero novavisaakotairi.

28 Piyotaiyeroni eerokaite iroka, aritakera irovavisaakoyetairi Pava kaari asheninkata. Aritake inkempisantayetai iriroriite.”

29 Ikantakerora Pablo iroka ñaantsi, jataiyanakeni judío-payeeni, osheki iñaanaminthataavakaanaka.

30 Arira isaikapairi Pablo okaratzi apite osarentsi. Ari jaakameethayetapi-intakeriri ikaratzi areetayetariri.

³¹ Ari iñaaventapiintakerori ipinkathariventantai Pava, jiyotaantapiintakotairi eejatzi Avinkatharite Jesucristo. Tekatsira oñaashirenkavaiterine.

Irosankinare Pablo Jotyaantziniri Roma-Satziite

Ovethataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzimirori, iromperatane Jesucristo nonatzi, tema iriitake kaimashiretakenari notyaantajanorite, irijatzi pairyaakena nonkamantantero Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Pava.

² Iroka Kameethari Ñaantsi iroora ishinetaantakeri Pava, otzimi jiñaaventakeri pairani kamantantaneriite Osankinatasorentsiki,

³ tsika ikantakota Itomi, Avinkatharite Jesucristo, itzimi kempitapaakari eenchaaniki itzimakera icharinetavakari David-ni.

⁴ Ikanta jañagairanki, aripaitera joñaakantakari Itomi Pava jinatzi otzimi-motziri ishintsinka, tasorentsishireri jinatzi.

⁵ Ikamintha Cristo okanta ikaminthaantaanari Pava. Iri pairyaak-enari notyaantajanoritai, nonkamantayetairi pashinesatzi atziri kaari asheninkata, inkempisantayetaita iriroriite.

⁶ Eejatzira eerokaite Roma-satzi ari akaratzitaka ikaimashiretai Jesu-cristo.

⁷ Ikaimashireyetaimi pintasorentsishiretai pikaratzii pinampitaro Roma-ki. Iretakotane Pava pinayetzi. Onkamintha ineshinonkavaitaimiti Ashitairi Pava, eejatzi inkempitayemi Avinkatharite Jesucristo, piñaayetero kameetha pisaikayete.

Ikovi Pablo irareetyaari Roma-satziite

⁸ Jiroka netavakyaari nonkante: Nopaasoonketziri Pava, okantakaantziro okaratzii jantziri Jesucristo. Nopaasoonketakoventzimi eerokaite, tema ithonka ikemakoyeetakemi tsikarikapayeeni tsika pikantayetanaa pikemp-santayetai.

⁹ Ari nokantapiintanaatya noñaañaatakoventzimi. Iriira Pava iyotatsi, itzimi nantavaishintsitaineri noñaaventanairo Kameethari Ñaantsi tsika jiñaaventakotara Itomi.

¹⁰ Aririka noñaañaateri, nokovakotziri ishinetainata niyaate pisaikaiyini eerokaite, iroorika inkovakaakenari naaka.

¹¹ Tema nokovatziiataike noñaayetemi. Nokovi nonkaminthaashireyeteri onkantya paavyaashireyetaantyaari.

¹² Ari onkantya nontharomentakaantyaamiri eeroka, piñaakenarika naaka tsika nokanta naventaashiretari Cristo. Ari pintharomentakaiyaanari naaka, noñaakemiri eejatzi eerokaite tsika pikanta paventaashiretari.

¹³ Iyekiite, nokovi piyotaiyeni iro nokinkishiretapiintaka niyaate pi-saikaiyini eerokaite onkantya noñaantayetyaamiri povapyaayetaiya, nokem-pitaakerira pashinesatziite atziri. Iro kantacha, osheki otzitzikapiintake-nari.

¹⁴ Iro kantacha ontzimatyeni niyaatashiyetairi Griego-thataintsiri, kaari griego-thatatsine, iyovaiyetanaatsiri, eejatzi kaari iyovaiyetatsine.

¹⁵ Irootakera, nokovantari noñaaventanairo eejatzi Kameethari Ñaantsi janta pinampiyetaro eerokaite Roma-satziite.

Itasorenka Pava ovavisaakotantatsi

16 Tema te nompashiventakonetyaaro naaka noñaaventero Kameethari Ñaantsi. Tema iro oshiyajaantakarori iroomi itasorenka Pava, iro ovav-isaakoshiyeyetairine maaroni kempisantayetaatsine. Nokempitaakerora naakaite no-judio-yetzi, naakatake etanakaro nokempisantanake, ipoña jim-poyetapaake griego-thataintsiri.

17 Tema iro Kameethari Ñaantsi kamantakotziriri Pava tsika ikanta itampatzikashiretakairi atziriiite. Arira ikantakaanta irirori iraventaashireyee-tanakaayaririka. Tema irootake josankinayeetantakarori, kantatsiri: Tampatzikashire irinaatyee aventashireri, ari iriñeero irañaaantaiyaaro.

Kaariperoshireriite inatzi atziriiite

18 Iriima atziriiite kaari tampatzikashireyetsine, thainkatasorentsi-tatsiri, ikisaneentaperotaitakeri Pava, joñaakantataikero iyatsimanka janta inkiteki. Tema irikaite kaariperoshiretapiintatsiri, kempitavaitaka irotzikayetyeeromi kyaaryoori eero jiyotakoyeetantarori.

19 Tema jiyotakovetari iriroriite Pava. Iri Pava kantakaarori jiyotakove-tantakariri.

20 Tema ovakera jetanakaro Pava jovetsikakero kipatsi, ari iriyotemi atziriiite tzimatsi Pava, jiñaayetakerora irovetsikane. Ari onkanya inkink-ishiretantayarimi otzimimotziri Pava ishintsinka, kañaaneri jinatzi irirori. Tekatsira otekañaanetachane iroñaaka, inkantayevetaiya: “Tera niyotero.”

21 Aña jiyotakovetaiyarini Pava, temaita iñaapinkathatapiintairi, te im-paasoonketapiintairi eejatzi. Intaani ipampithashiretakotapiintashivai-tanakaro kaariperotatsiri, irojatzi kaari ikinkishiretantanaa kameetha.

22 Ikantayevetaiyani: “Iyotaneri nonatzi,” iro kantacha aña masontzishireri jinayetanai.

23 Iro opoñaantari jovashaantziro iñaapinkathavetari Pava, itzimi kañaanetatsiri. Ari jetayetanakaro iñaapinkathayetziro ovetsikaantsi iroshiyakaaro atziri, tsimeri, piratsi, eejatzi ikaratzi kamathayetsiri kipsitsiki.

24 Irootakera ishinetantakariri Pava irikaite ayimaneenteri iyaariper-onka. Irootake jantantapiintakarori okaratzi impashiventaventyaarimi.

25 Jovashaantaminthatashitana-karo ikempisantavaantetziri Pava otzimi kyaaryootatsiri, intaani ikempisantayetanakero thaiyaantsi. Jiñaapinkathayetanakero jovetsikayeetziri, oshiyavaitakaro iroomi omper-etyaarinemi. Temaita iñaapinkathatanairi Pava itzimi ovetsikayetakerori maaroiteni iroka, tsika itzimi iñaapinkathatapiintziri aakaite. Ari onkantaayari.

26 Irootakera ishinetantakariri Pava irikaite ayimaneenteri inevetashivai-tane. Irootake jantapiintantakarori okaratzi impashiventaventyaarimi. Ari etanakarori tsikarika okaratzi tsinaneete opaantashivaitantayeta.

27 Ari ikempiyetanakari eejatzi tsikarika ikaratzi shirampariite, ipaantashivaitantanaka, iro inevekiperoyetaka impaantavakaiya ishiram-parinkakiini, jantayetanakero impashiventaventyaarimi. Irijatzimaitaka ovasankitaavaitaincha okantakaantziro ikenakaashivaitakari.

28 Iro opoñaantari ishinetayetziri Pava irikaite ayimaneentavaiyeteri iyaariperonka, iroora jantantayetakarori kaari aritatsine. Tema te inkink-ishiretakotapiintanairi Pava.

29 Iro jantapiintayetanake kaari tampatzikatatsine, imayempivaitzi, ipaantavaitanta, jineveperokivaiyeteri kireeki, jantayetziro kamaaroyetat-siri, jinevetantakovaita, jovantavaiyetake, jimaimanetavakaavaiyeta, jamatavitantavaiyetzzi, ikaviyantavaiyetzzi,

³⁰ ikishimatantavaitzi, ithaiyakotavakaavaita, ikisaneentavaitziri Pava, ikaviyavorotantavaitzi, ikantakaaperovaita, jiñaaperovaiyeta, jiyotashivaiyetaaro kaariperotatsiri, ipiyathavaiyetaari ashitariri,

³¹ imasontzishirevaiyetake, te irimonkaravainetzi, te irinethaantaneyete, te irariperotantayete, te irineshinonkatantayete.

³² Jiyovetaiyaroni irikaite okaratzi ikantakaantakeri Pava, ikantake: “Ikaratzi matayetakerone iroka inkamayetai.” Iro kantacha, eekero jantapiintayetanakitziro, jominthatakaayetakari pashineete irimayetero.

2

Tampatzika jinatzi Pava aririka iriyakoventante

¹ Kempitaka pikantashirevaitaiyini eeroka, “Ontzimatyete irovasankitaayeteri irikaite ikaariperotake.” Eero pikantavaitziro iroka. Tema aririka piyakoventavaiteri pashine atziri, eerokatakera iyakoventashivaitaincha. ¿Tema pantapiintero eeroka kaariperori?

² Iro kantacha ayotaiyini tampatzikashire jinatzi Pava aririka iriyakoventante. Iri ovasankitaayetziri ikaratzi matayetakerori iroka.

³ Eerokaite patzirinkakiini, pikantapiintaiyinira, “Ontzimatyete irovasankitaayeteri irikaite ikaariperotake,” ¿Piñaajaantakema eero jovasankitagaimi eeroka Pava?

⁴ ¿Pimanintatziirima irika neshinonkatziitakamiri, itzimi oyaakoneentamiri, itzimi amatsinkaventamiri eejatzi? ¿Tema piyotakotero iroora jamatsinkaventantakamiri onkantya irovashaantakaantyaamirori piyaariperonka?

⁵ Eeromi pikovi povashaantairo piyaariperonka, arira piñeero papeshitaiyaaro iyatsimanka Pava. Tema apaata, aririka ironaakantapaitetairo iyatsimanka, iramenakoyetairorika maaroiteni, tampatzikara inkantya irovasankitaantayetai.

⁶ Onkempivaityaaro impinayetairimi maaroiteni okaratzi jantayeetakeri.

⁷ Iri Pava añaakaayetairine ikaratzi kamaitanakarori kameethari, irootakera jiñaamampyaantakarori irovaneenkaro, jiñaamampyaaro iñaapinkathayeetairi, jiñaamampyaaro inkantaitatyeeni irañaanetai.

⁸ Iro kantacha, katsimakira inkantaiya Pava irovasankitaayetairi ikaratzi kamaitapiintanakarori inevetashivaitari, itzimi piyathavaitakariri, imanintavaitakero kyaaryootatsiri.

⁹ Inkemaantsivaitaiya, irovashiretziitaiya maaroiteni kamaitapiintakarori kaariperori. Iriira etanakyarone iriñeero nosheninkapayeeni judío, impoña irimpoiypetaake griego-thatatsiri.

¹⁰ Iriima kamaitapiintakarori kameethari, ari irovaneenkayetaiya, iriñaapinkathayeetairi, kameetha isaikayetai. Iriira etanakyarone iriñeero nosheninkapayeeni judío, impoña irimpoiypetaake griego-thatatsiri.

¹¹ Tema tekatsi atziri iramaakinete Pava.

¹² Maaroiteni kaari kemakoterone Ikantakaantaitane, ari ompeyakaashitaiyaari iyaariperonka, tema eero jamenakoyeetairi jimonkarataakerorika Ikantakaantaitane. Iriima ikaratzi kemakovetakarori, ari iramenakoyeetairi jimonkarataakerorika.

¹³ Tema ikaratzi kemakovetaajatarori Ikantakaantaitane, kaarira irika tampatzikashiretziimoterine Pava, aña iri tampatzikashiretziimotakeriri itzimi monkarayetakerori.

¹⁴ Irikaite kaari nosheninkayeta, kaari kemakovetyaarone Ikantakaan-tane Moisés-ni, kaari ñaayevetyaarone tsika osankinata, iro kantacha jimonkaraminthavaitashitakarori tsikarika okaratzí. Okempivaitakarora ontzimatyeeemi pashine ikantakaantaitane irashitaiyaarimi iriroriite.

¹⁵ Okempivaitakarora iroka Ikantakaantaitane osankinashire-tantakyaarimi, tema jiyotayetzíro ompaitya irantayeeteri. Aririka irimonkaratairo, kimoshire inkantya. Eerorika jimonkarayetzíro, okempivaitakaro apaniromi iriyakotentavaitakya, tema jiyotakero ikaariperovaitake.

¹⁶ Irootajaantakera irantayetairi apaata aririka inkantairi Pava irika Jesu-cristo: “Pamenakoyetairo maaroiteni jantayetakeri iromananeekiini atziri-ite.” Irootakera nokantakotapiintakeri noñaaventzirora Kameethari Ñaantsi.

Judío-payeeni ipoña Ikantakaantaitane

¹⁷ Iroñaaka nonkantayetemi eerokaite judío nosheninkayetane. Kempitaka pikantaiyake eerokaite: “Niyotakotzéro Ikantakaantaitane. Niyotzéri Pava.

¹⁸ Niyotzéro okaratzí ikoviri. Niyotzéro tampatzikatatsiri, tema jiy-otaayetakenaro Ikantakaantaitane.

¹⁹ Ari onkantake niyotayeri kaari iyoterone, kempitainchari irimavityaak-ityeemi, nonkempitakaantero nonkitainkatakotatyeerimi saikayetatsiri otsirenikitzi.

²⁰ Ari niyotaayetairi masontzishireri. Kantatsi niyotairi kaari iyovaitat-sine, kempivaitariri eenchaaniki. Tema otzimimotana naaka Ikantakaant-aitane. Irootake matzirori iyotaneperotakaanta.”

²¹ Aririkami okantaka piñaavaitake piyotayeteri pashine, ¿Piyomatsitakema eeroka? Tema pikantapiintzi eeroka: “Eero pikoshitzi.” ¿Tema pinkoshinete eeroka?

²² Pikantapiintzi: “Eero pimayempitzi.” ¿Tema pimayempinete eeroka? Pikantapiintzi: “Eero piñaapinkathatziri oshiyakaantsi.” ¿Tema pinkoshita-sorentsitanete eeroka?

²³ Pikantakaaperovaitaka eeroka piyotakotzéro Ikantakaantaitane. ¿Tema pipiyathataro eeroka, ari okanta pithainkantakariri Pava?

²⁴ Tema ari okanta josankinayeetakero, kantatsiri: Eerokaite kantakaantakerori, iro ithainkatasorentsiantakarori pashinesatzi atziriite ipairyaaaminthavaitashitakarori Pava.

²⁵ Ikaratzí monkarayetzirori Ikantakaantaitane, arivetacha itomeshitaan-itaka, tema irootake oshiyakaaventzirori jashiyetari Pava. Iro kantacha terika irothotyero irimonkarayetero maaroni Ikantakaantaitane, ame-naashivaitakara itomeshitaanita.

²⁶ Iriima pashinesatzi kaari asheninkata, kaari tomeshitaanitachane, aririka irimonkaraminthatashitakyaaro Ikantakaantaitane, iriitakera kem-piperotanaiaarinemi tomeshitaaniri, tema jashiperotatyaari Pava.

²⁷ Impoña irika kaari tomeshitaaniri monkaraminthatashitakarori Ikantakaantaitane, iriira amenakotaimineri apaata kyaaryoorika pimonorarayiro okaratzí piyotakotzéri, pipiyathatarorika, iri iyakotentemine, irovasankitagaitemi, okantavetaka tomeshitaaniri pinavetaka eeroka.

²⁸ Tsikara akantayeta koñaaroini avathaki, tera iro kantakaantajaan-terone ipaitantayetairi “Judío.” Ari okempitari atominthavaitashitapiin-taka avathaki, tera iro kantakaantajaanterone apaiyetantakarori “tomeshi-taari.”

29 Aña opoñaantari a-judío-yetzi iroora kantakaantzirori tsikara akantashireyeta. Ari okempitzitari eejatzi añaantakarori atomeshitaka, iroora kantakaantajaantakarori ashiretakari. Tera iro amonkaraminthavaitashitanyaarori osankinatachari, onkantya intharomentaventairi asheninkapayeeni, aña ashiretakarira Pava, ari intharomentaventayetai irirori.

3

1 Kempitaka pinkantake eerokaite: ¿Tekatsima apantaine aakaite a-judío-tzi? ¿Opaitama atomeshitaaritanti?

2 Nokantzi naaka: Oshekira apantairi aakaite. Jiroka etanakarori, iriira avaisatziite etakarori jiñaanatakeri Pava.

3 Tema tzimatsi tsika ikaratzi avaisatziite te iroisokeroyetyaari Pava, ¿Irooma ompoñaantaari Pava irovashaantero joisokeroyetanta?

4 Te ari onkantya. Aña okantavetaka ithaiyanevetaka maaroitani atziriiite, Pava irirori te inthaiyanetya. Ari okantzi josankinayeetakeri, kantatsiri: Ari pikantatya eeroka, tampatzikañaaneri pinatzi, Eerokami iramenakoyeetaimi, ari panaakotantakemi.

5 Tema antapiintayetzirora kaariperonkantsi, oñaakantziro tampatzikashire jinatzi Pava. Kempivaitaka ari ankantakemi: Iroora noyaariperoshirenka oñaakantzirori ovana ikameethaperotataike Pava, ¿Opaitama irovasankitaamentantyaanarori okaratzi oñaakantzirori ikameethaperotataizira irirori? Kaarira tampatzikashireri. (Arira okanta akinkishirevaitari aakaite atzirinkakiini.)

6 Tera ari onkantzimaitya. Kaarimi tampatzikashireri Pava, eerotya jame-nakovaiyetairimi osavisatziite, irovasankitaavaitairi.

7 Kempitaka akantzi: ¿Opaitama irovasankitaantyaanari Pava nothaiyaka, tema nothaiyapiintakara iro kantakaantakarori jiñaapinkathayeetantari Pava tera ithaiyaneta irirori?

8 Kempitaka akantake eejatzi: ¡Thame ankaariperote! tema iro oñaakanterone kameethari. (Irojatzira jiyakoventaitakenari naaka noñaaventakero kempitakarori iroka, omaperotatya.) Iro kantamaitacha irootake aritatsi irovasankitaayeeteri ikaratzi ñaavaitzirori iroka.

Tekatsira tampatzikashireri

9 ¿Irooma kantakotacha jaka, a-judío-yetzira aakaite te apantaperotai, eero okantzi anaokoyeteri pashinesatziite? Ari okantari, tema aritake nokantzi-taka maaroitani akarataiyakeni, kempivaitakami ompeyakaashivaitakaimi ayaariperonka, okantavetaka a-judío-tzi eejatzi kaari judío-tatsine.

10 Tema aritake osankinakotaka, kantatsiri:

Tekatsira tampatzikashireri, te intzimaajate aparoni.

11 Te intzime kemathavaitaneri.

Tekatsira kovakovaitairine iriyotairi Pava.

12 Ithonka ipiyashiretaiyakani, tekatsi apantyaarine.

Te intzime impaitya matapiintairone kameethashireri.

Te intzimaajate aparoni.

13 Kaariperoñaanevaitake, okempivaitakaro ithano iroomi omorona tsika ikitayeetziri kaminkari.

Amenenetaka ithaiya,

Kepiyavaantevaitake joshiyakari ikanta maranke.

14 Tema ikishimavaitantapiintake, ikaviyantayetzi.

15 Amekiitaka jiyayetzi irovamaante, ikovi inkapathainkatakaante.

16 Ipampithavokitapiintakero tsika ikenayeetzi japerotantaitzi, ikovi inke-maantsitakaantavaite.

17 Te impampithavookitapiintairo jatachari tsika isaikayeetai kameetha.

18 Te iñaapinkathaakitairi Pava.

19 Ayotzimaita iriyakoventairi Pava maaroitni pankiventavaitakarori irimonkarayeromi Ikantakaantaitane. Eero okantai irotekañaanetaiya inkante: “Tetya namaakivaitero.”

20 Tema te intzime impaitya matakero irimonkarayero Ikantakaantaitane, ari onkantya inkantantyaariri Pava: “Tampatzikashire nonatzi.” Aña aririka ayotakoperotanairo Ikantakaantaitane, arira ayoperotziri ovana akaariperokitake.

Pava ovatampatzikashiretairi, aririka aventaashiretanaiyaari

21 Iro kantamaitacha, ovakera iroñaaka, joñaakairo Pava tsika okanta antampatzikashiretanaiyaari. Te oshiyaro pairani, apankiventashiv-aitakarora Ikantakaantaitane onkantya antampatzikashiretanaiyaarimi. Irootakera josankinatakoyetakeri kamantantneriite, irojatzira josanki-natakotajaantaitakeri Ikantakaantaitane.

22 Iriira Pava ovatampatzikashiretaineri, aririka aventaashiretanaiyaari Jesucristo, ankempisanairi irirori. Iroñaaka tera anashiyetaiya tsikara ikantayeta pashineete,

23 aña maaroitni akaariperoshiretake. Irootakera eero aritanta añaayetairo irovaneenkaro Pava.

24 Iro kantamaitacha, Pava, jovatampatzikashireyetai, jineshinonkatzi-itantara irirori jotyaantairi Cristo Jesús ipinaventayetaira aakaite.

25 Irootake jotyaantakariri Pava inkapathainkatzimentai Cristo jovamaitakeri, ari onkantya irotsimaryaantaiyaariri Pava aventaashire-taiyaaririka Cristo. Iro jimantakarori Pava iroka, iriñaantayeetyaariri ari ikantaitayaani itampatzikashiretzi irirori. Pairani Pava osheki ikisashiv-etakero iyaariperonka atzirite, amaaki ikantapiintakero.

26 Irooma iroñaaka, okempivaitakero iroshepithatakairomi ayaariperonka, jovatampatzikashireyetai. Ari okanta itampatzikashiretantari irirori, ari okantzitari eejatzi itampatzikashiretakaantariri ikaratzi aventaashire-tanaariri Jesús.

27 ¿Tzimatsima iroñaaka ankantakaaperovantaiyaari? Tekatsira. ¿Opaitakama? ¿Irooma kantakaantzirori tera intzime impaitya monkarata-jaaneronone Ikantakaantaitane? Kaarira, aña iro kantakaantzirori aventaashirenka.

28 Eerora okantzi inkantakaaperovaita tampatzikashireri, tema tera inkitsirinkero ipankinaventavaiyetakero irimonkarayeromi Ikantakaantaitane. Aña intaani jimataaikero javentaashiretaarira Cristo.

29 ¿Intaanima aakaite a-judio-yetzi jantzimoyetairo Pava? Tera. Aña ari akaratairi kaari asheninkayeta, jantzimoyetairo maaroitni.

30 Tema Pava aparoni ikanta, tsika ikantajaantayetaira aakaite jovatampatzikashireyetaira, arira inkempitaayetairira eejatzi kaari tomeshitaari-tachane.

31 ¿Nomanintatziroma naaka Ikantakaantaitane noñaaventakotakerora aventaashirenkantsi? ¡Tera ari onkantya! Aña apantaro iroka.

¹ Thame ankinkishiretakotavakeri charinetanakairi Abraham-ni. ¿Tsikama ikantaitakeriri irirori itampatzikashiretantaari?

² Iroomi ipankiventane Abraham-ni tampatzikashiretakairinemi, arikatemi inkantakaaperovaitakyaami irirori. Eeromaita ikantakaaperoven-taarimi Pava.

³ Jiroka okantziri Osankinajanorentsi:
Javentaanakarira Pava irika Abraham, irootakera ikempitakaantaariri ita-mpatzikashiretane.

⁴ Thame oshiyakaaventavakero: Aririkami irantavaite aparoni atziri, ipinayeetziri. Tera jineshinonkatashiyeetakari, aña ipinayeetatziri jireeve-tayeetakeri jantavaitake.

⁵ Iriima kaari antavaitatsine, impoña iriñeero impinatashiyeetyaari, ji-neshinonkayeetatyaaari irika. Arira ikantzitaari atziri thainkatasorentsi-vaitatsiri pairani, javentaashiretaarira Pava, aritake iriñeero irovatam-patzikashiretai. Ari jineshinonkataariri javentaashiretaarira, te im-pankiventavaitaiyaaro jimatantaarori.

⁶ Eejatzi David-ni jiñaaventzikakaro inkimoshiretakaayetairi Pava ita-mpatzikashiretane, inkarate kaari ñaayerone iriñaashintsivaiventyaaro, ikan-take:

⁷ Kimoshirera inkantaiya atziri itzimi ipeyakoyeetairi ikaariperovetaka, Okempivaitaaro iromanakoyeetaatyeenerimi iyaariperonka.

⁸ Kimoshirera inkantaiya atziri, itzimi ipeyakoperotaineri Pava iyaariper-onka.

⁹ Irikaite intzime kimoshireyetaatsine, ¿Intaanima aakaite akaratzi ipaiyee-tai “tomeshitaari?” Kempitaka tera, aña ari joshiyayetai eejatzi aakaite kaari tomeshitachane. Pinkinkishiretero akantakeri:

Javentaanakara Abraham, irootakera ikempitakaantaitaariri tampatzikashiretaneri.

¹⁰ ¿Tsikapaitema ikempitakaantaari Pava irika Abraham-ni itampatzikashire-tane? ¿Aripaitema jimatakeri itomeshitaaritakara? ¡Tera! Aña tekeramintha.

¹¹ Iroora jimpoyaavaita Abraham-ni itomeshitaarita. Tema iroka tomeshi-taaritaantsi aririka ompiomatsitanake iro jiyoyeetantari javentaayee-tari Pava. Iro kantacha Abraham-ni javentaitzitavaitakari Pava, ari-take jovatampatzikashiretzitaitakari tekeramintha intomeshitaarite. Arira ikantaka Abraham-ni jetantakarori itampatzikashiretakaitziri. Irootake ikempitakaantaitakariri iriitakemi charinentyaaririmi maaroiteni tam-patzikashireriite, te onkovajaantaiya intomeshitaarite.

¹² Omaperovetatyaaakaite ipaiyeeetai “tomeshitaari” aakatake icharineper-otane Abraham-ni, akaratziri eejatzi atomeshitaarita. Iro kantacha tera iro ankempitajaantantyaari ikantara irirori itomeshitaarita, aña aventaashire-tanaarira Pava, ikempitaakerora irirori Abraham-ni, javentaashiretzitakari tekeramintha intomeshitaarite.

Iro aventaashirenka añaantaiyaarori ishineyetakairi

¹³ Tema ishinepaitetakeneri Pava irika Abraham-ni itsipataakerira inkarate charinentyaarine, ishinetzitaitaikani tekeramintha osankinatya Ikantakaantaitane. Intaanira javentaashirematzitanakara Abraham-ni.

¹⁴ Tema inkarate ñaayetairone ishinetane Pava, kaarira irikaite pankiventaventashivaitarori irimonkarayero Ikantakaantaitane. Arimi onkantyaami, amenaashivaityaami aventaashiretari Pava, tekatsira apantyaarone ishinetaakairi.

¹⁵ Itzimirika pankiventavaitarori irimonkatero Ikantakaantaitane, intaani iriñeero irovatsimayeri Pava tera inkitsirinkero. Tema eeromi otzimakemi Ikantakaantaitane, eero otzimimi eejatzi ikenakaashiitane.

¹⁶ Irootakera, itzimi ñaayetairone ishinetane Pava, iriiyetakera ikaratzi aventaashireyetaariri jineshinonkatziitanta irirori. Ari onkanta maaroiteni icharineyetaari iriñaayetairo, tera intaani añaayetairo aakaite judío, itzimi ipayetajaantaitakeri Ikantakaantaitane, aña maaroiteni inkarate aventaashiretaiyaarine Pava, oshiyakotaariri Abraham-ni. Ari oshiyavaitaaro incharineyetaimi Abraham-ni maaroni aakaite.

¹⁷ Irootakera josankinayeetantakarori, kantatsiri:

Aritake noshekyaaagaimiri charinentyaamine, eero okantaajatai isheninkamirinkatavakagaiya.

Iroora iroka ishinetane Pava. Irootake javentaashiretantanakariri Abraham-ni. Omaperotatya irimonkaratairo Pava iroka, tema kantatsi irirori iriñaakaayetaari kamayetatsiri, irijatzi ovsikayetakerori kaari tzimayevetachane pairani.

¹⁸ Jirokake ikantakeriri Abraham-ni: “Aritake noshekyaaagaimiri charinetyaamine.” Iroora ikempisantantakariri Abraham-ni, okantavetaka osheki opomerentsitzimovetakari inkempisantantyaariri.

¹⁹ Tera irovashaantapaintero kapiche javentaashiretanakara. Eekero ipampithashiretakotapiintanakityaaro iroka, ikantzi: “¿Tsikama onkantaajatyaaaka iroka? Aña tzimataike naaka 100 nosarentsite. Irootzimatake nonkamake. Iroka notsipa, Sara, te ovaiyantane.”

²⁰ Ari okantavetaka ikinkishirevaitakaro iroka, te inkishireventero okaratzi ishinetakeriri Pava, te okantzimoneentavaiyyaari javentaashiretakarira. Aña eekero jimaperotanakitziro javentaashiretziitanakari, ari ikantapiintanakitziro itharomentapiintanakari.

²¹ Jiyoperovaitake Abraham-ni ari irimatakero Pava okaratzi ishinetakeneriri.

²² Irootakera ikempitakaantaariri itampatzikashiretane.

²³ Iroora josankinatakaantantakarori Pava tsika okantakota iroka. Tera irosankinaminthatakaantashityaaro onkantya añaapinkathantyaariri Abraham-ni.

²⁴ Aña iro josankinatakaantantakarori onkantya ayoyetantaiyaari inkempitakaantai itampatzikashiretane eejatzi aakaite, aririka aventaashiretanaiyaari itzimi ovañagairiri Avinkatharite Jesucristo ikamavetaka.

²⁵ Tema iri Cristo itzimi kamimentayetaari aakaite, okantakaantziro akaariperovaitake. Irijatzira Cristo añaagaatsi okanta itampatzikashiretakaantayetaari.

5

Opoñaantari itampatzikashiretakaita

¹ Jiroka okantakari. Iroora aventaashirenka tampatzikashiretakaayetaari. Irootakera ariperotantaariri Pava. Iriitakera Jesucristo matakaayetaarori iroka.

² Tema aventaashireyetaarira Jesucristo, jiyotakaayetairo iroñaaka iyaminthaane Pava anayetai. Kimoshirera akantayetaa añaayetaiora apaata irovaneenkaro Pava.

³ Iro kantamaitacha tera intaani ankimoshirevente iroka, aña ankimoshireventziyaaro eejatzi avishimoyetaineri. Tema ayotaiyini aririka añaayetero ankemaantsivaiyya, iroora ompoñaantyaari ankamaitanetya.

4 Aririka ankamaitapiintanetanakya, ari añaayetakero aavyaashireyetanete. Aririka aavyaashirevaitapiintanakitye, ari añaayetairo aventaaperotanaiyaari oyaakoneentane.

5 Eerora jamenaakaashivaitai oyaakoneentane. Tema aritake añaataikero okaratzí jetakoperotakai Pava, jotyaaentakairi Itasorenka okempivaitakaro irisakoperotaitatyeenerimi.

6 Okanta ikovapaitetakera Pava, aripaitera ikamimentajaantayetakai Cristo, okantavetaka athainkatasorentsivaivetaka, tera aavyaavaitanete.

7 Tekatsira matapiintaajaterone inkamimenterini pashine atziri. Okantavetaka kantatsi añee kamimenterine aparoni atziri kameethashireri.

8 Iro kantacha okantavetaka aakaite kaariperoshireri anayevetaka, ikamimentakai Cristo. Osheki jetakotziyetakai Pava, jotyaaentakeri Cristo inkamimentayetai.

9 Jotyaaentakeri Cristo inkapathainkatzimentai onkantya intampatzikashiretakaantayetairi. Arira jimataaikero iroka eenirora akaariperoshirevaitaiyini, ¿Aritatsima iroñaaka antharovakaavaiyaari iraperoyetai aritakera jovatampatzikashireyetaira?

10 Tema eeniropaiteranki akisaneentavaiziri Pava, jotyaaentakairi Itomi inkamimentayetai, ari okanta ariperotantaariri. Ari okanta eejatzi ayoperotantaari aritake avisakoshireyetai, tema jañaamentai Cristo.

11 Ari okantakari, ikimoshiretziitakaayetai Pava, tema iri Avinkatharite Jesucristo ariperotakaayetairiri.

Adán ipoña Cristo

12 Pairani aparanimacheeni shirampari etakaantanakarori ikaariperotake. Iro ovasankitagaantsi jiñaakeri, ikaamaneyetai. Irojatzira antetanainchari maaroiteni icharineeteki, ikaariperoyetanake maaroiteni osavisatzite, ikaamaneyetanake.

13 Iroora avisaintsiri tekeramintha irosankinayeetero Ikantakaantaitane. Tema irikaite añaayetaintsiri pairani tekeramintha irosankinatayeetero Ikantakaantaitane, onashitya onkarate iriyakoventayeetairi. Iriima irikaite impoyeetatsiri itzimayetai ikaratzi piyathatarori Ikantakaantaitane onashiyetaira eejatzi iriyakoventayeetairi.

14 Iro kantacha ikamakitzí Adán, ikamiyetaka eejatzi charinetajaananakariri irirori okantavetaka onashiyetaka iyaariperonka. Iroora jatakotanaintsiri irojatzí itzimapaitentakari Moisés-ni. Iriira Adán oshiyakaaventakariri pashine shirampari pokaintsiri osamanitakera,

15 iriitakera Jesucristo irika. Jiroka okanta joshiyakaaventaitakeri: Atzirimacheeni jinake Adán, ikaariperovaitake, iriitake kantakaantakerori ikamayentakari osheki atziriite. Eejatzi ikempitzitakeri Jesucristo, atziri jinake irirori, ikamimentantake, iri kantakaantakerori jañaashireyetaantaaari osheki pashine atziriite, ikantakaantakero Pava jineshinonkantantzi.

16 Iro kantacha Pava jinashivaitakero jineshinonkantantaka irirori, te iroshiyakotyaari etakaantanakarori ikaariperovaitake. Tema iyaariperonka aparonitatsiri atziri, iroora kantakaantakerori jovasankitaayeetantaaari osheki atziriite. Irooma ineshinonka Pava iroora kantakaantakerori jovatampatzikashireyetaantaaari oshekitsiri ikaariperovaitetaka.

17 Tema ikaariperopaitetakranki Adán, kempivaitanakami atziritanakiyeemi “Kaamanetaantsi” iro otzikavaitakyaarimi atziriite. Irooma jineshinonkayetaantaara Jesucristo, okempivaitanakaro atziritanakityeemi “Añaanarentsi,” iro onampiyetanaiyaarimi tampatzikashireyetaatsiri.

18 Jiroka okaratzí noshiyakaaventakotziri: Aparoni shirampari kaariperotaintsi, iri kantakaantakerori jovasankitaayeetantakarori osheki atziriite.

Ipoña aparoni pashine kameethashireri shirampari, iri kantakaantakerori iravisakoshireyetantaiyaari osheki atziriite, irañaaashireyetaira.

¹⁹ Aparoni atziri piyathari, iri kantakaantakerori ikaariperoshiretantanaki osheki atziriite. Ipoña aparoni atziri kempisantaneri, iri kantakaantakerori itampatzikashireyetaari osheki atziriite.

²⁰ Iroora opoñaantari josankinatakaantaitziro Ikantakaantaitane, ari onkantya iriyotantayetaiyaari atziriite kaariperori jinayetatzii. Okantavetaka iniroite ipiyathayevetaka, iniroitejanora jineshinonkataari Pava.

²¹ Pairani kempivaitaka atziritakityeemi “Kaariperonkaantsi,” iro onampiyetakyaarimi atziriite, irojatzii ovamaantayetakariri. Iro kantacha iroñaaka kempivaitaka atziritakityeemi “Neshinonkataantsi,” iro pinkathariventayetaantaachanemi. Tema aritake jineshinonkayetai Avinkatharite Jesucristo, itampatzikashiretakaayetaira onkantya ankantaitantyaarori añaaayetai.

6

Ikamapithayeetakeri kaariperonkantsi

¹ ¿Aritatsima ankante: Thame ankaariperotapiintayetai onkantya ineshinonkaperotantairi Pava?

² ¡Tera ari onkantya! Aña okempivaitanaatyaaro ankamapithakityeeromi aakaite ayaariperonka. ¿Kantsima aparoni kaminkari iriyaatakaairo inkaariperote iyaamanenkakiini?

³ Aamaashitya eerokaite pipeyakotakaro oviinkaatzimentayetakarira Cristo Jesús, akempitakovaitanakityaari tsika ikanta jovamaayeetakeri irirori.

⁴ Iroora oshiyakaaventacha ankamakityeemi atzirinkakiini tsikara akan-taveta pairani. Ikitayeetakai. Ipoñaashitaka apiriintaa eejatzii, akempitakotaari Cristo. Tema irovaneenkaro Pava oviriintairiri Cristo, ari okanta ikempitakaantayetairi aakaite ovakerarimi atziri añaaayetaatsinemi.

⁵ Tema oshiyakotaarira irirori, kempitavaitakami ankamayetakityeemi, aritake eejatzii ampiriintayetai ikempitaakerora irirori.

⁶ Kempivaitaka atzirinkakiini tsikara akantayetara pairani, arimi intsi-pataitakairimi Cristo impaikakoyeetaimi. Ari okanta akamapithatan-takarori akaariperovaivetaka. Irootakera kaari oshiyayetantaari on-ampiyetane “Kaariperonkantsi.”

⁷ Tema aparoni kaminkari tekatsira irantayetai ompaityaarika iyaama-nenkakiini, te inkaariperotai.

⁸ Tema aritakera atspayetaari Cristo jovamaayeetai, aventashire akan-tayetaa antspayetaiyaari jañaashireyetaira eejatzii.

⁹ Tema ayotaiyeeni eero japiitairo Cristo inkamimentantai. Aparosatzii okanta ikamake, añagai. Okempivaitaaro iroñaaka te onampivaitaayaarimi irirori “Kaamanetaantsi.”

¹⁰ Aparosatzira okantaka ikamimentakeri irirori kaariperoshireriite. Irooma iroñaaka jañaamentairi Pava.

¹¹ Ari pinkempitajaantayetaiyaari eerokaite, pinkempitakaantaiya pinkamapithayetakityeeromi piyaariperonka, iri Cristo Jesús kantakaantakerori iroñaaka pañaamentantaariri Pava.

¹² Irootake, eero pishinetanta ompeyakaashivaityaami piyaariperonka. Aña poitsinampayero pinevetane.

¹³ Tema aritake kempitavaitakami pinkamakityeemi, piriintaami eejatzii, pinkempitakaantero aritakemi jatakemi Pavaki, pinkantapairimi: “Jiroka

novatha, nantantapiintaarori kameethatatsiri.” Aritapaake pikempitakaan-tavaitakaro pivatha iro pikaariperovaitantapiintakari.

¹⁴ Aritapaake pikempitakaan-taro “Kaariperonkantsi” atziritakityeemi, irootake omperavaityaamine. Tera pañiimotairo eeroka Ikantakaan-taitane, aña iroora pañimoyetai neshinonkataantsi.

Onampiyetaari tampatzikashiretaantsi

¹⁵ ¿Aritatsima ankantayete iroñaaka: “Thame ankaariperoshireyete, onkantya eero añiimotantaaro Ikantakaan-taitane, aña iro añiimotayetai neshinonkataantsi?” ¡Tera ari onkantya!

¹⁶ ¿Tema piyotzi aririka ironampitaityaami, ontzimatye pinkemp-isantapiinteri onampitamiri? Pinkempitakaan-teromi atziritakityeemi piyaariperonka, iro onampivaitakyaamine, aritake pinkamashiretai. Irooma pinkempitakaan-tairo iri Pava pinkempisantapiintai, aritake pintampatzikashiretai.

¹⁷ Tema pairani, pikempitakaan-tavetakaro iroomi “Piyaariperonka” on-ampiyetaamine. Irooma iroñaaka poisokerotaaro pikempisantanairo okaratzi jiyotaayetzitataikamiri.

¹⁸ Iroñaaka te onampitaami “Piyaariperonka,” aña “Tampatzikashirenkantsi” omperataamiri.

¹⁹ Noshiyakaaventatziimirora tsika okanta ayotakoperotapiin-taiyironi aakaite aririka ironampiyetai, ari onkantya ankemath-atantyaarori okaratzi kompitziimovaitairi aakaite. Tema pairani pikempitakaan-tavaitakaro atziritakityeemi “Kamaaroyetatsiri” iro onampivaiyetakyaanemi, ari okempitavetakamiri eejatzi “Piyathataantsi,” tema osheki pipiyathatapiintaka. Iro kantamaitacha iroñaaka iroora onampiyetaiyamine “Tampatzikashiretaantsi,” tema ari onkantya piñaantaiyaarori pintasorentsishireyetai.

²⁰ Eeniroranki okempivaitaro iroomi onampityaaminemi “Kamaaro-tatsiri,” ari pisaikaminthavaitashitari, tekatsi shintsiventemine pintampatzikashirete.

²¹ Iro kantacha piyotai iroñaaka tekatsi apantyaarone iroka. Aña iro aritatsi pimpashiventakotairo iroñaaka tsika pikantavetara pairani. Piyotai eejatzi itzimirika antayetzirori irokapayeeni aritake inkamashireyetai.

²² Iro kantamaitacha tera onkempitakaan-taimi eerokami onampitane “Piyaariperonka.” Aña iri Pava onampitaamiri. Irootake apantaperotzi-motaamiri. Tema aritake pimatairo pintasorentsishireyetai, arira pinkan-taityeero pañaanetai.

²³ Iroka “Kaamanetaantsi” okempivaitakaro iroomi impinayeetantyaarir-imi itzimi antavaitapiintakenerori kaariperotatsiri, kempitavaitaka iri-imi onampitane. Irooma “Kañaanetaantsi” okempivaitakaro iroomi ineshi-nonkatane Pava impashiyetaiyarimi ikaratzi tsipashireyetaariri Jesu-cristo, Avinkatharite.

7

Joshiyakaaventayeetziro aavakaantsi

¹ Iyekiite, eerokaite noñaanayetzi pikaratzi piyotakoyetziro Ikantakaan-taitane. ¿Tema piyotaiyeroni aririka inkame aparoni atziri, ikamapi-thatakerora Ikantakaan-taitane?

² Ikempivaitakaro aparoni tsinane tzimatsiri oime. Eenirora jañiimotziro oime, ontzimatye ontsipatapiintyaari. Irooma aririka inkamapithatakeru, aripaitera osaikashivaiyaiya

³ Irooma ari oñeeri pashine shirampari eenirora jañiimotziro oime, omayempitake. Irooma inkamakerika, arira osaikashivaitaari, kantatsi oimentaiya pashine, eerora ikempitakaantayeetaro mayempiro.

⁴ Iyekiite, okaratzi oshiyakaaventachari jaka kempivaitakara atziritakityeemi “Ikantakaantaitane,” iroomi piimentavetakyaarimi pairani. Iro kantacha pikampithatakerora iroka, pikaratairira Cristo jovamaayeetakeri-ranki. Okempivaitaarora iroñaaka pisaikashivaitaiyaami piimentayetaarira pashine, itzimiranki jañaakaayeetairi. Iroora aritantaari eerokaite pantavaitaineri Pava iroñaaka.

⁵ Tekeraminthara añeero oshiyakaaventainchari “Kaamanetaansi,” osheki apiyathatapiintakaro Ikantakaantaitane, amatapiintakero kamaarotatsiri. Irootakera ovamaashiretaineri.

⁶ Irooma iroñaaka okempivaitaarora ankamapithatakiyeeromi, asaikashivaiyetaa. Añaayetairira iroñaaka ovakerari, iriitakera Tasorentsinkantsi, tsika itzimi kantakaantaarori antavaitantaaniriri Pava. Te okempitaiyaaro pairani, apankiventavaitaro amonkarayero paisatori josankinayeetakeri.

Kaariperonkantsi saikashiretananari

⁷ ¿Aritatsima ankante: “Tekatsira apantyaarone Ikantakaantaitane?” ¡Tera! Aña irootataike iyotakagaanarori nokaariperotapiintzi. Tema jiroka Ikantakaantaitane, kantatsiri:

Eero pineveshievaineta.

Iro kantacha, eeromi niyotakotairomi iroka, eerotya niyotajataimi tzi-mataitsira nokenakaashitakari noneveshievaitapiintara.

⁸ Irooma niyotakotairora iroka Ikantakaantaitane, te onkantai namavevainetai, osheki nonevevaitapiintaka. Eeromi niyotakotairomi iroka ikan-takaantaitane, eerotyaami okaariperovaitzimi nantayetzi.

⁹ Pairani te niyotavetya kaariperori onatzi aririka noneveshiryaaavaiya nokinkishiretaneki. Nosaikashivaitapiinta, tekatsi shintsiventanane. Irooma niyotakotairora Ikantakaantaitane, arira niyotanake nokaariperovaitaneta. Niyotanai eejatzi aritake nonkamashiretai.

¹⁰ Irootakera ovamaashiretaanari iroka ikantakaantaitane. Iro opoñaantajaantavetari josankinayeetziro iroka Ikantakaantaitane, irootake kantakaanteronemi inkañaanetantayeetyaarimi.

¹¹ Nokempitakaantavaitaaro naaka atziritanakityeemi “noyaariperonka,” iroomi ampovaityaananemi netanakarora niyotakotanakero Ikantakaantaitane. Amatavivaitakena, irojatzi ovamaantakanari.

¹² Iro kantamaitachari iroka Ikantakaantaitane tasorentsi onatzi, tam-patzikari onatzi, kameethari.

¹³ ¿Irootakema ovameethanka, kantakaarori nonkamantaiyaari? ¡Tera ari onkanta! Kaarira Ikantakaantaitane ovamayenareri, aña iroora noyaariperonka ovamayenari. Intaanira iyotakaamatsitakenaro noyaariperonka iroka Ikantakaantaitane.

¹⁴ Ayotaiyini iroora ashire oñaaventakotziro Ikantakaantaitane. Iro kantamaitacha, kempitavaitakara impimantayeetakityeeromi avatha iromper-anavaitaiyaaro, iroomi “Kaariperonkantsi” kempitaiyaaronemi onampianeri.

¹⁵ Iroora kaari niyotanta opaita nokaariperoshiretananari. Tera naaka kovaminthavaitashitachane. Otsimaashievaitana.

¹⁶ Tera onimovaitaajatnara okaratzi nomatapiintakeri, ari niyotziro naaka kameethari onatzi Ikantakaantaitane.

¹⁷ Irootake okempivaitantakarori tera naaka antashivaityaarone, aña “Kaariperonkantsi” onatzi tsika otzimi atzirintantakanari, irootake shintsiventanari nomatantarori.

¹⁸ Okantavetaka nokovi nanteromi kameethari, te nomatero. Okempivaitakaro irootajaantakemi novatha kaari kameethatsine.

¹⁹ Te nonkitsirinkero nomatero kameethari nokovavetakari. Irooya nomatapiintake kaariperori kaari nonevetari.

²⁰ Irootakera okempivaitantakarori atziritakityeemi “Kaariperonkantsi” tsika otzimi atzirintantakanari, irootake antakaapiintakenarori kaariperori.

²¹ Iroora shintsiventapiintakenari nonkaariperoshirevaite, okantavetaka naaka kovavetajaantacha nantemi kameethari.

²² Aña noshirekira, nokantashiretzi: “Omaperora Ikantakaantane Pava.”

²³ Irooma jaka novathara koñaaroini, okempivaitakaro oñaashintsivaitatyeyearomi noshire. Okempivaitakaromi eejatzi iroka novatha ashitakotakaantatyeceromi noshire, ari oshintsiventavaiteromi onkaariperoshirevaite.

²⁴ ¡Ikantamacheetana! ¿Niinkama matairone iromshitovakaantairo noshire ominkyakaantavaitakero novatha?

²⁵ Iriitakera Avinkatharite Jesucristo itzimi matairone. Nopaasoonketairi Pava itzimi otyaantakeriri jimatantaarori. Iroora noshire nothotyantarori nokempisantziro Ikantakaantane Pava. Irooma novatha koñaaroini iroora nomatantapiintantari okantakaantane “Kaariperonkantsi.”

8

Ikinkishiretakotapiintaitari Tasorentsinkantsi

¹ Aritakera atsipashireyetaari Cristo Jesús, eerora añaero irovasankitaayetai.

² Tema te añiimotairo Ikantakaantaitane okaratzi ñaaventakotzirori kaariperonkantsi, tsika otzimi kantakaantzirori akamashiretantari. Aña añiimotaatziro iroñaaka pashine ikantakaantaitane okaratzi ñaaventakotzirori añaashireyetaari atsipashireyetaari Cristo Jesús.

³ Tekatsira kitsirinkerone intampatzikashirete ipankiventavaivetakaro irimonkarayero Ikantakaantaitane, tema maaroni aakaite atzirinkakini otzimimoyetai avatha kaari aavyaavaitatsine. Iriima Pava iriira kitsirinkairori itampatzikashiretakaayetairi atziriite, jotyantapaitakerira Itomijanori iratziritzimotante, otzimimovetakari eejatzi irirori ivatha okempitara avatha aaka. Iriitakera jovasankitaamentake iyaariperonka maaroni atziriite.

⁴ Irootakera aavyaantayetaarori iroñaaka atampatzikashireperoyetai, tema iroojanotakera ikantakaantaitakeri. Irootakera amayetapiintai iroñaaka okaratzi jimatakaayetairi Tasorentsinkantsi. Tera amapiintashivaitanaiaaro okaratzi anevetashivaitari aakaite.

⁵ Ikaratzi kinkishiretakovaitashitarori irantayetero inevetashivaitari, okempivaitakarora atziritakityeemi “Nevetaantsi,” iroomi omperavaityaarinemi. Iriima ikaratzi kinkishiretakovaitapiintakarori inkempisanteri Tasorentsinkantsi, iriyetakera ijevatakeri.

⁶ Ikaratzi kinkishiretakovaitashitarori irantayetero inevetashivaitari, eerora ishenkaa iriñaantyaarori inkamashireyete. Iriima itzimi kinkishiretakotapiintanakariri Tasorentsinkantsi, kameetha irañaayetai.

⁷ Ikaratzi kinkishiretakovaitashitarori irantayetero inevetashivaitari, eerora ishenka iriñaantayetyaaroni inkisaneenteri Pava, tema eero ikempisantairo okaratzi ikantakaantziri Pava, eero jaavyaajatziro inkempisantai.

⁸ Ikaratzi matakero iroka eerora okantzi irinimotakairi Pava.

⁹ Irooma eerokaite te pimayetairo iroka, aña iro pikinkishiretakotapi-intaka okaratzi ikovakayimiri Tasorentsinkantsi, tema iri saikashiretanta-kamiri. Ikaratzi kaari iyotairine Itasorenka Cristo, temacheeni jashitaari Cristo.

¹⁰ Okantavetaka pikaamanevathavetaka, okantakaantziro piyaariperonka, aritakera isaikashiretantaamira Cristo, añaashiretaimi, okantakaantakerora jovatampatzikashiretaimi.

¹¹ Aritakera isaikashiretantakami Tasorentsinkantsi, irijatzitakera añaavathatakagaimineri eejatzi, tema aritake ikempitagairiri Cristo Jesús, jovañaavathatairi.

¹² Ari okantari iyekiite, te arite antapiintashiyetyaaro okaratzi anevetashivaitari.

¹³ Tema iroorika pantapiintakeri, aritake pinkamashireyetai. Irooma aririka pinkinkishiretakotapiintanairo okaratzi ikovakaimiri Tasorentsinkantsi, okempivaitanakaro atziritanakityeemi “Pinevenka,” iroomi povamaakemi, aritakera pañaashiretai.

¹⁴ Ikaratzi antanairori ikoviri Tasorentsinkantsi, aritake intomiyetaiyaari Pava.

¹⁵ Tema irika Tasorentsinkantsi jotyaantakeri Pava, eero jookaventaimi onkanya eero papiitantaaro pinkempitakotaiyaari nampirentsi itharovavaitzi. Aña iri kantakaanterone onantyaari intomityaami Pava. Irootake ariperotantaiyaariri Pava, ankantairi: “Apá, Ashitanari.”

¹⁶ Iriira Tasorentsinkantsi iyotakaajaantairori aakaitera itomi Pava.

¹⁷ Tema itomira Pava anayetai, arira atsipataari Cristo ashiyetaaro maaroni jashitari irirori. Tema atsipatakarira Cristo akemaantsivaitaka, arira antsipataiyaari eejatzi janta tsika otzimapai irovaneenkaro.

¹⁸ Nokinkishireta naaka kapiche onatzi akemaantsivaita iroñaaka, tekatsi ompaitamaitya iroka aririka añaagairo apaata irovaneenkaro.

¹⁹ Maaroni irovetsikane Pava joyaaneentataike irapatopaitetairi itomiite Pava.

²⁰ Jamenaashivaiyetaka iroñaaka irovetsikane, te iravyeero okaratzi ikovayevetari, tema Pava kantakaarori okantantapaintari. Iro kantacha irikaite oyaaventacha

²¹ iriñaayetairo irovaneenkaro, aririka isaikashivaiyetaiya itomiyetaarira Pava. Arira onkaratapaake okempivaitakaro atziritanakityeemi “Shitzi-taantsi,” iroomi onampitantachanemi.

²² Kempitaka iroñaaka maaroni jovetsikayeetakeri jatekavaitaiyatyaani, ikempivaitakaro tsinane ontzimaanite.

²³ Eejatzi aakaite, okantavetaka añaavetakari Tasorentsinkantsi itsipashireyetai, kempivaitaka eeniromi atekavaitaiyenimi akovi avisakote eero akemaantsivaitanta, akokovayetziro tsikapaite intomiperoyetai Pava.

²⁴ Iroora oyaakoneentane kantakaantzirori avisakoshireyetaiyaari, okantavetaka teker añaayetero iroka. Arimi añaayetakeromi, ¿Eekeroma oyaakoneentatyero?

²⁵ Arira okantari oyaakoneentane, ontzimatye amatsinkashirenetya, oyaakotero okaratzi kaari añaari.

²⁶ Tema tera aavyaashiretanete, Tasorentsinkantsi neshinonkayetaine. Tema te ayoyete tsika ankantya amanayete. Iro kantacha iriira Tasorentsinkantsi amanakoventaine, okempivaitakaro iratekimentaty-eemi.

²⁷ Ikemathatzirira Pava irika Tasorentsinkantsi jamanakoventaira. Tema iriitake iyotakoperotziriri Pava opaita ikovakayiriri ikaratzi itasorentsi-takaitairi.

Aritake ankitsirinkayetakero maaroni

²⁸ Ayotzi eejatzi tsikarika ompaiyetya avishimoyetaineri, aritake inkantakaakyaaro Pava onkameethatzimoyetai. Tema iro ikaimashireyetzitan-tairi onkantya anteneri ikovakaakairi.

²⁹ Ikaratzi jiyotzitakari Pava aritake inkempisantairi, iriyyetakera inkempitakaantayetairi itomijanori. Irootakera irika Itomira, iri kempitanakarori ireevatanane itomitari, ari jimpoiyyetapaakeri pashine osheki iyekiite.

³⁰ Irikaite ikaratzi itomiyetaari Pava, iriyyetakera ikaimashireyetairi, jovatampatzikashireyetairi, ari onkantya iriinaantayetaiyaarori irovaneenkaro.

³¹ ¿Tsikama ankantakoteroka iroñaaka iroka? Aritakera jinethaatzi-iyetakaira Pava, ¿arima intzimajaantai impaitya kitsirinkaineri?

³² Tema Pava te inthañaaneentakyaari itomijanori, aña ishinetataikeri irovayeeteri okanta ikamimentantakairi aakaite. Aritakera jantzimoyetakairo Pava iroka, ¿eeroma jantzimoyetai tsikarika ompaiyetyaari kovityiimotaine?

³³ Aritakera añaayetairo jovatampatzikashiretai, ¿arima intzimajaantake impaitya iyakoventavaitaineri, iriitajaantakera Pava iyoshiitayetakairi?

³⁴ Iriitake Jesucristo kamimentayetairi, ipiriintaa eejatzi, isaikai iroñaaka irakojanoriki Pava itsipataari ipinkathariventantzi, iriitake kantakoven-tayetairi aakaite. Aritakera okanta, ¿arima intzimai impaitya ovasanki-taavaitaineri?

³⁵ ¿Tzimatsima impaitya materone intsiparyaakairi Cristo, onkantya irovashaantantyaarori jetakoyetai? Okantavetaka añaayetziro opomer-entsitzimovaivetakai, eekero jiyaatatzi jetakoyetai. Ari inkempitayerori eejatzi aririka ontzimimoyetai ovashinonkaavaiyevetaineri, inkovaite irimaimanevaitaite, antasheneentavaite, ankovityaaneentavaite ankithaaytaari, ankoveenkatakovaite, irapathakeroryetai.

³⁶ Ari okanta osankinatakotaka, kantatsiri:
Ari okantaitatyaani jovamaakaantayeetana naventaajatamira eeroka.

Ikempitakaantayeetakenari piratsi jovamaayeetziri.*

³⁷ Okantavetaka añaayetero irokapayeeni, aritake ankitsirinkayetakero maaroni iroka, tema Pava jetakoyetai, aritake imatakaakairo ankitsirinkero.

³⁸ Jiroka naventaakari naaka: Onkantavetakya añaayevetakyaaro tsikarika ompaiyetya: kaamanetaantsi, añaantarentsi, maninkariite, pinkathariite, avishimotantatsiri iroñaaka, avishimotantatsineri apaata, tzimatsiri ish-intsinka,

³⁹ jenokisato, osavisato, tsikarika opaiyetaari jovetsikayeetziri, tekatsira aparoni impaitya ovashaantakairine Pava onkantya eero añaantaaro ire-takoyetai okantakaantakero jantzimoyetakairi Avinkatharite Jesucristo.

9

Jiyoshiitaitakeri Israel-mirinkaita

* **8:36** Ikantakoyeetziri jaka "piratsi," iriira kantakotchari "oisha."

1 Jiyotziro Cristo kyaaryoori onatzi nonkantemiri. Tema iriitake Tasorentsinkantsi itzimi pinkathariventashiretanari, iri iyotakaanari te nothaiyavaita, nonkantemiro iroka:

2 Novashireperovaiventatyaari nosheninkapayeeni judío kaari kempisantsatsine, osheki okatsitzimoshiretakena.

3 Osheki nonkovataikemi iravisakoshireyetaimi nosheninkamirinkaite, aritakera nonkovataikemi nonkamaventairimi onkantya iravisakotantaiyaari. Aritake onkantaajatakemi eejatzi nonkove irovashaantainami Cristo, arimi niyotakemi iroora kantakaanteromi iravisakoshireyetantaiyaari nosheninkamirinkaite,

4 icharineyetari Israel-ni. Tema iriiyetake itomivetakari Pava irikaite, joñaakayevetakari irovaneenkaro, tzimatsi irantzimotavakaiyaari, josankinayevetakanari Ikantakaanaitane, janintaavaivetaka itharomentapiintakari, tzimatsi ishinetyetakeneriri.

5 Iriiyetake isheninkamirinkaitetakari avaisatziite. Irijatzi isheninkamirinkaitetakari Cristo, itzimi Pavatatsiri anaayetziriri maaroni, ari inkantaityaani intharomentaityaari. Ari okantari.

6 Okantavetaka irikaite te inkempisantaayerine, ¿aritatsima ankante eero omonkarata ishinetakakeri Pava? ¡Tera ari onkantya! Tema inkarate impaiyeetairi iroñaaka "Israel-mirinkaite," pashinesatziitera irinatye, kaarira icharinejanoriite Israel-ni.

7 Ari okempitaaro avishimotakeriri Abraham-ni. Te inkempitakaanaiteri isheninkamirinkaite apitetatsiri irovaiyane, aña intaani aparoni. Iriitakera jiñaaventayeetziri jaka, ikantaitake:

Iri Isaac irovaiyanejanori.

8 Ari ikempitzitakari Pava te inkempitakaanaiteri iriimi itomijanori maaroiteni jovaiyantakaanakeri Abraham-ni, intaani itomitakaari itzimi ishinetakeneriri incharinemirinkaitetyaari.

9 Jiroka okaratzi ishinetakeneriri, ikantakeri:

Pashineki osarentsi onkempipaitetaiyaaro iroñaaka, arira napiitero nonkivantaimi, intzimakera otomi Sara.

10 Ari okempitakari avishimotakerori Rebeca, itsipaantakaanakarori acharineni Isaac.

11 Tekera intzimayete irikaite, tekeramintha irantayete kameethari eejatzi kaariperori, aritake tzimake ikovakeri Pava ompaitya iranteri. Ari omonkaratari onkarate irantayeteri. Tera iri kovashivaityaarone irantero, aña Pava kantakaarori jantayetantarori opaita, ikaimashireyetairira.

12 Jiroka ikantaitakerori Rebeca:

Iri iyaapitsi omperatyaarine irantarite.

13 Jiroka josankinayeetakeri eejatzi:

Netakotakari naaka Jacob, iriima Esaú nokisaneentakeri.

14 ¡Irooma ankantantyaari: "Te intampatzikashirete Pava, aparoni jetakotashita, iriima pashine ikisaneentashitakari? ¡Tera ari onkantya!"

15 Tema Pava ikantakeri Moisés-ni:

Itzimirika nokoviri noneshinonkatyaari, aritake noneshinonkatakyaari.

Itzimirika nokoviri nonkaminthayeri, aritake nonkaminthaakeri.

16 Ñaakero, kaarira atzirite kovashivaityaarone irantayetero opaiyetarika, aña iri Pava kantakaarori jantayetantarori opaiyetarika ikaratzi ikaminthaayetairi irirori.

17 Ari ikantayeetakeriri eejatzi Faraón, jiroka josankinatakoyeetakeriri, ikantakeri:

Irootajaantakera nopinkatharitakaaantakamiri onkantya iriñaantayeetyaaroni noshintsinka onkarate natsipetakaiyaamiri eeroka. Irootakera iriñaaventayeetaitaayanari maaroni kipatsi impairyaaeyetaina.

¹⁸ Ari ikantari Pava, ikaminthayiri itzimirika ikoviri irirori. Irijatzi kantakaarori okanta ikishohireyetantari itzimirika ikoviri irirori.

¹⁹ Kempitaka ari pinkantayetaina: ¿Opaitama jovasankitaantariri Pava ikaariperotakaayetziri, eeroma okantaajatai irovashiñagairo irika ikovakaakeri Pava irantero?

²⁰ Iro kantacha, nonkantemi naaka: Tekatsira piyomatsite eeroka patzirinkakiini onkantya pinkantanyaari. Tera piñaapinkathateri Pava. Intsityaa pinkinkishiretakoteri ovetsikayetzirori kovitzi. ¿Kantatsima oñaanateri iyovite, onkanteri: Te apantaajatyana povetsikakena?

²¹ ¿Tema arite irovetsike aaroni ovaneenkatachane, impoña irovetsikake pashine eero apantaperotaro iroori? Aña aritatsi, tema iriitake ashitarori iyovite.

²² Ari ikempitzitari eejatzi Pava irirori, jovetsikayetakeri ikaratzi oshiyayetakarori kovitzi. Tzimatsi tsikarika ikaratzi jovetsikajaantakeri iriñaayetairo iratsipetaiyaaro iyatsimanka, iratsipetaiyaaro ishintsinka irapererotantayaari. Iro kantamaitacha Pava, amavera ikantaventapaintakari irikaite.

²³ Jovetsikayetantakariri Pava irikaite kaari apantari, onkantya irimonkatziyantayaariri pashine irovetsikane itzimi ikovakeri irirori inkaminthaayetairi, itzimi jiyoshiitayetzitakari pairani iriñaayetairo irovaneenkaro.

²⁴ Aakayetakera itzimi jiyoshiiyetataikeri ikaimashireyetaira. Tera intaani aakaite a-judio-tzi, arira akaratayetairi pashinesatziite kaari asheninkata.

²⁵ Irootakera jiñaavaitakaakeriri Pava pairani Oseas-ni, ikantake: Irika atziri kaari nosheninkaveta, nonkempitakaantairi, “Nosheninka.” Ikaratzi kaari netakoyeveta pairani, nonkempitakaantairi, “Netakotane.”

²⁶ Irooma janta, tsika ikantayeevetaka, “Te pisheninkatyaana eerokaite,” Arira ikantayeetai, “Itomiite pinayetzi Pava, Kañaaneri.”

²⁷ Jirokara ikantzitakari Isaías-ni jiñaaventayetziri incharineyetyaari Israel-ni:

Onkantavetakya osheki irinake incharinetyaari, inkempivaivetakyaaro oshakitzi impane jiñaathapyaaiki,

Eepiyokiinira inkarate avisakoyetaatsine.

²⁸ Tema iromapokairi Pinkathari maaroni kipatsisatziite, tampatzika inkantya irovasankitaakaantayetairi.

²⁹ Ikantake eejatzi Isaías-ni:

Eeromi ikyaaryooyetakemi avaisatziite, ikaratzi ikempoyaaventakari pinkathariventatziitaneri,

Arira añaayetairomi okaratzi jiñaataikeri pairani Sodoma-satzi, ipoña Gomorra-satzi.

Jovatampatzikashireyetairi javentaamatsitantaitaara

³⁰ ¿Irooma ankantantyaari: “Te inkokovavetaajatyaro irika kaari asheninkata, iro kantacha jimatzimaitaaro jovatampatzikashireyetairi javentaamatsiantaara iriroriite?”

³¹ Irooma aakaite icharinejanoyetari Israel-ni, te ankitsirinkaaajatero añaayetero, okantavetaka apankiventavetakaro Ikantakaantaitane.”

³² ¿Opaitama kaari ikitsirinkantaro? Iroora kaari ikitsirinkantaro tema ikinkishiretakovaitatyaaro ipankiventashivaitakari irirori. Te inkinkishiretakotaajatero ikovakayiriri Pava itzimi javentaashiretari. Okempivaitakaro irantzivavaitakityaami mapiki.

³³ Ari oshiyavaitakaro okaratzi josankinayeetzitakari, kantatsiri: Novakero mapi ikovaperoitane janta otzishiki Sion. Ovaryaantzi iroka mapi aririka irantzivaveetakyaaro. Inkarate aventaashiretaiyaarine kempitakarori mapi, eerora jamenaashivaitaa apaata.

10

¹ Iyekiite, nokoviri naaka iravisakoshiyetai nosheninkapayeeni Israelmirinkaite. Irootake namanantariri Pava.

² Niyoperotzi naaka itharomentaventashivaitatyaari Pava irikaite, jantashivaitaro te inkemathaperotzimaityaaro.

³ Tema te iriyotaiyeni ikovatzi Pava irovatampatzikashiretai, te inkempisantero, aña ikokovatashitaro intampatzikashiretantyaaro ipankiventashivaitari apaniro.

⁴ Tema iroñaaka Cristo jothotyakero irirori okantakota Ikantakaantaitane, iriitakera tampatzikashiretakairiri ikaratzi aventaashireyetaanaari.

⁵ Jiroka okaratzi josankinavetakari Moisés-ni okantakota jimonkarayeevetaro Ikantakaantaitane intampatzikashireyetaantyaarimi, ikantake:

Inkaraterika monkaratairone, iriitake ñeerone irañaashireyetai.

⁶ Tera omonkatziyaaro okantakota aventaashirenkantsi otzimi ovatampatzikashiretantatsiri. Tema te onkovaperotajaantya ipankiventashivaitaitya irimonkarayeetero tsikarika ompaitya. ¿Kantatsima irikaite pankiventashivaitachari iriyaate inkiteki ishintsiventairi Cristo irovavisaakoshiretante?

⁷ ¿Kantatsima iriyaate irikaite sarinkaveniki iroviriintairi Cristo ikamaveta-paintara?

⁸ Aña jiroka ikantayeetake:

Aritake piyoshiretakero ñaantsi, aritake piyothatakero eejatzi.

Okaratzi kantakotachari jaka “ñaantsi,” irootakera noñaaventapiintakemiri aventaashiretaarira Cristo. Jiroka okanta:

⁹ Aririka piñaanethataiyaaro pinkante, “Novinkatharite inatzi Jesús,” aririka paventaashiretanakyaari Pava iri oviriintairi ikamavetakara, aritakera pavisakoshiretai.

¹⁰ Tema aritakera paventaashiretaari iro kantakaantakerori irovatampatzikashireyetaantairi. Aritakera añaanethataaro iroka, iroora kantakaanterone irovavisaakoshireyetaantairi.

¹¹ Tema ari okantzi Osankinajanorentsi:

Inkarate aventaashiretaiyaarine, eerora jamenaashivaitaa.

¹² Onkantavetakya aakarika judío, aakarika griego-thatatsiri, iriitakera Cristo Avinkatharitea maaroitani. Intzimerika ñañaatairine aritake ineshinokaperotakeri.

¹³ Tema jiroka ikantaitake:

Intzimerika ñañaatairine Pinkathari, impairyagairi, aritake iravisakotai.

¹⁴ ¿Kantatsima iñaañaayeetaari Pava tera javentaashireyetaari? ¿Kantatsima iraventaashireyetaari Pava, tera inkemakotaiteri? ¿Kantatsima inkemakotaiteri, tera intzime kinkithatakantaatsine?

¹⁵ ¿Kantatsima inkinkithatakotaiteri, tera intzime otyaantantatsine? Irootake josankinayeetantakarori, kantatsiri:

¡Oshékira inkameethatziitaitera amerone kameethari ñaantsi isaikantaitari kameetha!

¹⁶ Iro kantamaitacha, tera maaroiteni inkempisantaitero Kameethari Ñaantsi. Irootake ikantantakarí Isaías-ni: Pinkatharí, kempitaka te inkempisantaitero nokinkithatziri.

¹⁷ Okovajaantatyaaara iretaitavakyaaro inkemayeetavakero iñaane Pava onantyaari iraventaashireyeetantyaari.

¹⁸ Nokantzi naaka, “¿Aritakema ikemayeetakero?” Aritakera, tema jiroka josankinayeetakeri kantatsiri:

Jiñaaventayeetakero nampitsiiteki,

Ikemayeetakero tsikaríka isaikayeetake jaka kipatsikika.

¹⁹ Napiitero nonkante, “Irikaite icharineyetakarí Israel-ni, ¿Ikemathapero-takeroma?” Aña iriira Moisés-ni oñaarontakerori irosankinareki, ikantake:

Ari nonkantakaakyaaro pisamaneentyaari pashinesatzi atziriite kaari sheninkatavakaachaneri.

Oshéki pinkisashireteri ikaratzi pipaiyetziri “masontzishireriite.”

²⁰ Irojatzí ikantakeri Isaías-ni irirori:

Jiñaayetaana kaaryaajaini kovakovatenane.

Noñaakayetaari kaari amemenatenane.

²¹ Iro kantacha jiroka jiñaaventakeri Isaías-ni ikantakota Israel-mirinkaite, ikantake:

Novaankavakotapiintashivetakarí, iro kantamaitachari te inkempisan-taiyenani, piyathari jinaiyakeni.

11

Tzimayetatsi Israel-mirinkaite kitsirinkakerori

¹ ¿Nokantatziima jimanintziri Pava irika Israel-mirinkaite jashiyetari? ¡Tera ari nonkante! Tema naakatzitaka karatziriri Israel-mirinkaite, icharine Abraham-ni nonatzi, icharine nonatzi eejatzi Benjamín-ni.

² Tema te jimanintana Pava, iriitake iyoshiitakenari. Pinkinkishiretero Os-ankinajanorentsi, tsika jiñaaventakota Elías-ni jiñaañaatakoventziri isheninkapayeeni, ikantake:

³ Pinkatharí, jovamaayeetakeri kamantaneriite,

Iporokayeetakero pomepirinimentotsi.

Naakatake kapatapainchari, ikovaitatzi eejatzi irovamaayeetena naaka.

⁴ Jiroka ikantzi Pava jakanakeri:

Tera eeroka kapatapainchane. Aña nokempoyaaaventataikeri pashine ikaratzi 7,000 shirampariite itzimayetzi kaari otyeerovashityaarine iriñaapinkathateri Baal.

⁵ Arira okantakarí iroñaaka, tzimataitatsi kapicheeni nosheninka itzimi jiyoshiitakeri Pava irineshinonkatyaari.

⁶ Tera iro kantakaanterone ipankiventashivaitane okanta jineshi-nonkayetantaariri Pava, aña Pava neshinonkatashitaariri. Arira okantakotari neshinonkataantsi.

⁷ Ari okantari, tera inkitsirinkero maaroiteni Israel-mirinkaite okaratzi ikovavetaiyarini. Iro kantacha tzimayetatsi kitsirinkakerori, ari ikempiyetakari itzimi jiyoshiiyetakeri Pava. Iriima pashineete ikisoshire-takaayetakeri Pava.

⁸ Irootakera josankinayeetantakarori iroka, kantatsiri:

Iri Pava kantakaarori jeempashireyeetantari.

Tzimavetacha irooki temaita iriñaantayete.

Tzimavetacha iyempita temaita inkemayete.

Irojatzí ikantzímaitaro iroñáaka.

⁹ Jiroka josankinatakotakeri eejatzí David-ni, ikantake:

¡Onkamintha iraaeyeetataiteri tsika joreyeetakeri!

¡Onkamintha irantzivatataitya!

¡Onkamintha irovasankitaayeetataiteri!

¹⁰ ¡Onkamintha irimavityaakitataite!

¡Onkamintha intsinkamítzyetataite!

Iravisakoshireyetai pashinesatzi atziri

¹¹ Tema ikantai “Onkamintha irantzivatavakaayetya” nosheninkapayeeni, ¿irooma oshiyakaaventachari iraperoyeetairi? ¡Kaarira! Iroora oshiyakaaventachari ikenakaashiyetapaintarira, irovavisaakominthatairira Pava pashinesatzi atziriite, iroora jimatantataikarori Pava iroka onkantya iriñaatyaariri nosheninkapayeeni irikaite, iro inkovantaperotaiyarini irirori-ite iravisakoyetai.

¹² Tema ikenashivaiyetakara iroora kantakaantakerori jineshinonkayeetaariri pashinesatzi atziri nampitarori maaroni kipatsi. Iroora kameethaperotataitaatsine aririka irapiiyeetairo ineshinonkayeetairi apaata nosheninkapayeeni.

¹³ Iroñáaka nonkantemi eerokaite kaari nosheninkayeta. Naakatake joveetake notyaantajanorite nonkinkithatakaayetaimi eerokaite pikaratzí kaari nosheninkata pipashinesatzi. Shirethara nonkantaventapiintanakyaaro nantavaire.

¹⁴ Iroora nokokovatataitzirira isamaneentayetaiyaami nosheninkapayeeni, ari onkantya iravisakoshireyetaiyaari tsikarika ikaratzí irirori.

¹⁵ Tema jimanintaiyakerira irirori Pava, iroora opoñaatataikari jariperoyetaari Pava maaroni osavisatzi. Irooma apaata aririka irariperoshireyetaiyaari Pava nosheninkapayeeni, onkempivaityaarora impiriintaayeemi ikamayevetaka.

¹⁶ Intsiyaa noshiyakaaventavakemiro: Tema okanta aparoni pathatsi, arira okantziri eejatzí opitha. Jiroka oshiyakaaventachari: Tema iriyevetaka etayetakarori novaisatziite itasorentsishiretake, arira inkempitayetaiyaari apaata inkarate incharinetaiyaari. Inkempitaiyaaro eejatzí tsikarika okanta incharparitha, arira okantziri eejatzí oteva.

¹⁷ Jiroka oshiyakaaventari iroñáaka incharparitha, iriiyetakera novaisatziite etayetakarori pairani. Oshiyakaaventachari oteva, iriiyetakera nosheninkapayeeni judío tziymayetaatsiri iroñáaka. Tema kempivaitaka inchekayeetakeromi iroka oteva, onkantya oshookatevantayaari pashine oteva jontsirekayeetakeri, kameetha onkantya oshooke okantakaarora oparitha. Ikaratzí oshiyakaaventaziri oteva jontarekayeetakeri, iriiyetakera atziriite kaari nosheninkata.*

¹⁸ Irootakera eero aritanta pasagaaventashivaitaiya. Pinkinkishiretero, eerokatakera oteva inchato, eerokatake añáakaayetzi oparitha.

¹⁹ Kempitaka ari pakakemi eerokaite, pinkantaiyeni: “Aña ichekayee-takero oteva okanta noshookatevantaaari naaka.”

²⁰ Ari okantavetari, iro kantamaitachari pinkinkishiretero kempivaitaka iriimi nosheninkapayeeni judío inchekatevayeetakemi okantakaantziro tera inkempisante. Irooma eerokaite kaari nosheninkata, eerokayetake impoyaatapaakariri okantakaantziro paventaashiretaa. Tera arite piriiperovaitashitya, aña piñaapinkathateri Pava.

* **11:17** Ñaaventakotachari jaka pankirentsi ashitarori oparitha, ashitarori oteva, irootakera ikantay-eetzitari “Olivos.”

21 Tema Pava iri chekakerori etayetarori oteva, paamaventyara jimataimikari eejatzi eerokaite.

22 Ari piñiuro katsima jinatzi Pava, iro kantacha neshinonkataneri jinatzi eejatzi. Ikaratzi antzivashireyetainchari jiñaayetakero ovana ikatsimatzi Pava. Irooma eerokaite, ari piñaapiintatyeero irineshinonkayetemi eekerorika poisokerotayeeri Pava. Irooma eerorika poisokerotari, ari inkempitakaantakemi oteva ichekayeetakeri.

23 Ikaratzi ichekatevayeetakeri pairani, aritake ironstirekayeetairi eejatzi, aririka irovashaantairo ithainkavaiziri Pava. Tema Pava kantatsi irimatero.

24 Eerokaitera kempitakarori oteva pankirentsiniro jontarekayeetakeri pankirentsiperoriki. Oshekira ariperotataite iroorika ironstirekayeetai oteva-perorori oponkitzijanoriki iroori.

Impiyashiretakaitairi Israel-mirinkaite

25 Iyekiite, nokovi piyotero kaari ikemathayeetzi pairani onkarate iranteri Pava. Ero pikinkishirevaitashita aritakera piyotakero maaroni. Añaayetakero iroñaaka irikaite nosheninka Israel-mirinkaite, tzimatsira kisoshiretakaayetakeriri. Iro kantacha, onapaintatziira iroka irojatzi irimonkaratantakyaari inkarate avisakoshireyetaatsineri kaari nosheninkata.

26 Impoña, iravisakoshireyetai eejatzi Israel-mirinkaite. Arira okanta josankinatakoyeetakeri, kantatsiri:

Arira impoñeeya Sion-ki tsiparyaakoventaneri,

Iriira kantakaiyarone irovashaantantyaarori icharineete Jacob ithainkata-sorentsivaiziti.

27 Ari onkantya othotyaantyaari okaratzi antzimotavakaantsi, Naakatakera aperotaironeri iyaariperonka.

28 Tema irikaite nosheninka judío jimanintakero Kameethari Ñaantsi, ikempitakaantari iroñaaka Pava iri iisaneentane, ari okanta ineshinonkayetantamiri Pava eerokaite. Iro kantacha Pava jiyoshiititakityaari nosheninkapayeeni, eekerora iriyaataye iretakoyetyaari, ari onkantya iriñaantyaarori tsika okanta ishinetakeneriri etayetanakarori novaisatziite.

29 Tema aririka inkaimashiretante Pava, jineshinonkayetantzi. Eerora jovashaantziro.

30 Pipiyathayetzitakarira pairani eerokaite Pava. Ipoñaanaka nosheninkapayeeni ipiyathanakariri, iroora opoñaantataikari jineshinonkayetaami eerokaite.

31 Irikaite piyathavaivetachari iroñaaka, aritake iriñaayetairo apaata ineshinonkayeetairi ikempitaayeetzimira eerokaite iroñaaka.

32 Arira okantakari, joñaakantakero Pava maaroiteneri apiyathavaiyetaka, arira ikenakaakerori joñaakantantaarori ovana jineshinonkayetaikai maaroiteneri.

33 Ovana nopampoyataikeri Pava jiyotanetziitataika, ikemathatziro maaroni. Tekatsira iyoperoterone irantayeri irirori, tsikarika inkantayero.

34 Jiroka josankinatakoyeetakeriri, ikantaitake:

¿Tzimatsima iyotzirori ikinkishiretari Pinkathari?

¿Tzimatsima impaitya materone inkaminayeri?

35 ¿Tzimatsima impaitya omapokakerine impanakerimi irirori, aña iriitataikera etakarori ipayetantataike?

³⁶ Iriitakera Pava kantakaantarori otzimayetantari tsikarika opaiyetari, iriitakera poñaakaantayetarori, iriitake ashitarori. Arira irashi irovaityaayeroni iñaapinkathayetairi. Ari onkantyaari.

12

Onkarate irantayeteri kempisantzinkariite

¹ Iyekiite, aritakera jineshinonkatakami Pava, nokovakotzimi pishineventaiyaari eeroka, pinkempitaiyaarimi ikantara piratsi ipometayeetziniriri. Tera poshiyakotajaantyaari piratsi, aña pañaapiintayetai eerokaite pinta-sorentsishireyetai, irootakera onimotziriri Pava. Tema arira okantataitara ikoviri Pava añaapinkathayetairi.

² Eero pikempitakovaitashitari osavisatziite. Aña iri Pava pishinete irovakerashiretakaimi. Ari onkantya piyotantaiyaarori ikovakayimiri, kameethatzimotziriri, onimotziriri, othotyaa-netachari okameethatzi.

³ Iriira Pava neshinonkataanari naaka okanta niyotaa-yetantaamiri, irootakera nokantantamiri: Eero pikempitakaantashivaita eerokatake iri-iperori. Aña pinkinkishiretakotya kameetha eeroka. Ari onkantya pi-matantyaarori ikovakayimiri Pava eekero piyaataty pavantaanakyaari.

⁴ Pinkinkishiretakotero tsika akantayetara avathaki. Tema tsikara akan-tavathayetara, iroora antakaayetairori opaiyetarika.*

⁵ Aakayetakera joshiyakaaventayeetzi aventaashiretaarira Cristo. Akempivaiyetaa aakami ivatha Cristo. Okantavetaka anashitaiyavetaka aparopayeeni, iro kantacha aparoni akantaa, kempivaitaka ovithaavakaa-yetaatyaami.

⁶ Maaroni aakaite itasonkaventayeetakai onkantya amonkaratantyaarori antayetairi. Tzimatsirika aparoni kamantanteritanaatsiri, irantayetero ikovakairiri Pava, eekerora iraventaaperotanakityeeyaari.

⁷ Tzimatsirika aparoni ampitakotantanaatsiri, irimonkarayero irirori. Tz-irmsirika aparoni iyotaanetantanaatsiri, irimonkarayero irirori.

⁸ Tzimatsirika aparoni minthatanetakaanetachari, irimonkarayero irirori. Tzimatsirika aparoni pashitanetachari, ipantaperotai osheki. Tzimatsirika aparoni jevataakaananaatsiri, irishirethaventyaaro irantavaire. Tzimatsirika aparoni neshinonkatantanaatsiri, kimoshirera inkantya imonkarayetairo.

⁹ Ontzimatye petakotantaiya kameetha, eero pamamenavaita. Sama-neenta povairo kaariperori, irooma kameethari kiso povanairo.

¹⁰ Pinkamaityaaro petakoyetantya, pinkempitakaantero petakotyaarimi pirentzi okarikiini. Piñaapinkathayeteri pashine.

¹¹ Shiretha pinkantayetya, eero piperavaita pantavaitaineri Avinkatharite.

¹² Kimoshire pinkantya poyaakoneenteri Cristo. Amavevaitane pinkan-tayetya aririka piñaayetero pomerentsizimotyamine. Piñaañaatapiinti.

¹³ Ontzimatye pimpashiyetaiyaari okovityiimovaitari itasorentsi-takaitairi. Poimaantapiintayetai pipankoki.

¹⁴ Pamanakoyetairi ovatsinaavaitzimiri onkantya irineshinonkayeetan-taiyaariri irirori. Eero pipiyatari.

¹⁵ Pintsipatyaari pinkimoshirete ikaratzi kimoshirevaitatsiri. Pintsipatyaari piraavaitya ikaratzi iravaitachari.

* **12:4** Okempitaty okitsi irootake jamenayeetantari, irooma kempitansi irootake ikemayeetantari, irooma paantentsi irootake jovayeetantari, irooma akotsi irootake joirikayeetantari, irooma kitziitsi irootake janiyeetantari.

¹⁶ Aapatziya pinkantavakaayetaiya. Eero pimanintantavaitzi, aña ontzimatye pintsipayetyaari kovityaavaitatsiri. Eero pikempitakaantashivaita iyotaneri pinatzi.

¹⁷ Tzimatsirika aparoni ovaariperovaitemiri, eero pipiyatari. Poñaakantero eeroka tampatzikatzimoterine atziriite.

¹⁸ Pinkyaaryooventapiintairo pisaikayetantaiyaari kameethaini.

¹⁹ Netakotané, eero pipiyakoventashivaita eeroka, aña pashitakaiyaari Pava iri piyakoventyaamineri. Tema jiroka josankinayeetakeri, ikantaitake: Ikantzi Avinkatharite:

Naakatakera ovasankitaantatsine,
Naakatakera piyakoventantachaneri.

²⁰ Aririka intasheneente piisaneentane, pimperi irovarite. Aririka irimireneente, pimperi imire. Aririka pimatayetanairo iroka, oshekira impashiventanakya irika iriñaakerorika pantakeri.†

²¹ Paamaventyaara oitsinampaimikari kaariperonkantsi. Aña iro aritatsi pimatapiintanairo kameethari onkantya pinkitsirinkantyaarori kaariperori.

13

¹ Ontzimatye pinkempisantayetairi eerokaite pinkathariventzimiri pinampiki. Tera impinkatharentsivaitashitya irirori, aña Pava kantakaarori okanta ipinkatharentsitantari.

² Intzimerika aparoni kovatsineri irimaimanevaiteri pinkatharentsi, okempivaitakarora iriimi Pava imaimanevaitake, irootakera irovasankitaantaityaariri.

³ Ikaratzi antayetzirori kameethari, tekatsira ompaitya intharovakaan-tavaityaariri pinkatharentsi. Iriima antayetzirori kaariperori, iriira tharovakaavaiyyaarine. Ari okantari, pantzirorika eeroka kameethari, eero pitharovakaavaitashitari pinkatharentsi, aña iriitajaantake tharomentaiyaamine.

⁴ Tema iri Pava kantakaarori ipinkathariventantari irikaite onkantya inkempoyaaventantyaamiri. Aririka pantero eeroka kaariperori, ontzimatye pintharove, tema te amenaashivaita otzimimoyetziri irosataamento. Tema iriitakera Pava kantakaarori ipinkathariyetantari irikaite, irijatziira Pava kantakaiyaarone irovasankitaakaantyaariri kaariperoshireriite.

⁵ Irootake pinkempisantantyaariri irikaite. Iro kantacha tera intaani pintharovakaiyaari jimashirenkata. Aña irootataike tampatzikatatsiri pi-mayetairo iroka.

⁶ Irootakera pimpinatantyaariri ikovakoyetzimiri jevaventzimiri pinampiki, iro iriñaantyaari irirori, tema jimonkaratziiro ikoviri Pava.

⁷ Ontzimatye pimpinayetairi maaroiteni pinkatharijanorentsi, eejatzi ikaratzi kempoyaaventantatsiri nampitsi. Ontzimatye pinkempisantayeteri, ñaapinkatha poveri.

⁸ Eero piñaashintsiventavaitaro pireevetante, aña piñaashintsiventaiyaaro petakotavakaayetaiya. Tema itzimirika etakotantachari, imonkaratziiro Ikantakaantaitane.

⁹ Jiroka josankinayeetakeri Ikantakaantaitane, kantatsiri:

Eero pimayempitzi. Eero povantzi. Eero pikoshitzi. Eero pithaiyakotanta. Eero pineveshivaitaneta.

Tzimayetatsira eejatzi osheki pashine ikantakaantaitakeri. Iro kanta-maitachari jirokara irooperotajaantatsiri ikantakaantaitakeri, kantatsiri:

† 12:20 Kantakotachari jaka "oshekira impashiventanakya" iroora oshiyarori ikantaitzi eejatzi "po-vaampateneri iitoki osheki paampari."

Petakotaiyaari pisheninka pinkempitakaantyaari petakotapiinta eerokara. ¹⁰ Opoñaantari irooperotajaantzi iroka ikantakaantaitane, irootakera apatozhirori maaroni ikantakaantayeetakeri. Tema itzimirika etakotaariri isheninka, tera irovaariperovaitairi.

¹¹ Ontzimatyera amatapiintairo iroka, tema irootaatsi avisakoshireyetai. Okempivaitakarora iroñaaka amaayetyeemi, iro kantacha ontzimatyete ankakiyetai.

¹² Tema irootaintsi onthonkaiya tsirenikiri, iro onkitainkatai. Irootake ovashaantantyaarori antayetziro kaariperori, okaratzi jantapiintayeetziri tsireniriki. Aña iro aritatsi ankempitakaantairo ankithaatakotatyeyearomi ampiyakoventantyaari,

¹³ onkantya antayetantyaarori kameethari okaratzi jantayetapiintaitziri okitainkatzi. Ari onkantya eero aniyavaitanta, eero ashinkivaitanta, eero amayempivaitanta, eero antantayetaro kamaaroyetatsiri, eero amaimanavaitavakaanta, eero asamavakaantavaita.

¹⁴ Poshiyakotaiyaari Avinkatharite Jesucristo, pinkempitakaanteri iriimi pinkithaatakotaiya. Eero pantashivaitaro okaratzi pinevetashivaitari.

14

Eentashiretaneri

¹ Ontzimatyete paakameethayetairi eentashireyetsiri. Eerora pamame-navaitaro iroka onkantya piñaanaminthatashivaitantyaari.

² Okempitatyete, tzimayetatsi kempisantzinkari kinkishiretachari kantatsi irovayetyaaro tsikarika opaiyetarika. Iro kantacha tzimatsi pashine eentashireri, intaani jovayetaro pankirentsi.

³ Irika kempisantzinkari ovayetarori tsikarika opaiyetarika, eero iman-intavaitziri pashine kaari ovayetyaarone. Ari inkempitziyaari kaari ovayetyaarone eero imanintziri pashine ovayetarori, tema Pava te iriman-teriri irirori.

⁴ ¿Kantatsima inkisathayeeteri nampirentsinentsi? Eerora, tema iri kisathatajaanterine itzimi onampitariri, irijatzi tharomentyaarine. Ari okantari, tema Pava iri onampiyetariri maaroitene ovayetarori tsikarika opaiyetarika, irijatzi tharomentyaarine.

⁵ Jiroka oshiyarori, tzimayetatsi kempisantzinkari omairentantarori kitaite. Tzimayetatsi pashine kaari ompashinetzimoteri kitaite. Ontzimatyete inkinkishiretakoyetaiya maaroni, te arite irotzitzikayeteri pashine opaitarika ikinkishiretari.

⁶ Itzimi ñaapinkathatzirori aparoni kitaite, iriitajaantakera Avinkatharite iñaapinkathatzi. Ari okempitziari eejatzi, itzimirika ovayetarori maaroni tsikarika opaiyetarika, iri Avinkatharite iñaapinkathatzi jovayetantarori, tema ipaasoonketapiintatziiri. Ari ikempitari itzimi pinkayetzirori ovaritentsi, iri Avinkatharite iñaapinkathatzitaka ipaasoonketapiintzirira.

⁷ Tera añaaminthavaitashitya aakaite, tera ankamaminthavaitashitya eejatzi.

⁸ Eenirora añaayetzi, iriitakera Avinkatharite añaaimoyetairi. Aririka ankamake, iriitakera eejatzi Avinkatharite ankamimote. Arira okantari, iriitake Avinkatharite ashitapiintairi eenirora añaayetzi, ari okempitziari eejatzi aririka ankamayetake.

⁹ Tema irootake itzimajaantakari Cristo, ikamimotantake, ari okanta jashitapiintairi eenirora añaayetzi, aririka ankamayetake eejatzi.

¹⁰ ¿Opaitama pikishimatantariri pisheninka? ¿Opaitama pimanintantariri eeroka? Aña iriira Cristo intzime amenakoyetantaatsine maaroni apaata.

11 Tema iro josankinatakoyeetakeri, kantatsiri:

Jiroka ikantakeri Avinkatharite: “Maaroi tenira irotyeerovayeetai iñaapinkathayeetaina. Omaperora.”

Aritakera intharomentayetairi maaroi teni Pava.

12 Aripaitera ankinkithatakotaiyaari maaroi teni aakaite janta Pavaki.

13 Irootake ovashaantanyarori akishimatavakaayeta. Aña ontzimaty ankantashireyete: “Eero nokantzimoneentakaavaitari pashine ‘nirentzitari,’ notzikashirevaitzirikari.”

14 Niyotzi naaka tera inthañaapithatantyaaro Pava ovayetyaaro opaiyetairika. Iro kantacha, tzimatsirika kinkishirevaitachane aritatsi impinkavaitayeete, irimatero impinkavaite irirori.

15 Aririka poñaakyaari pashine kempisantzinkari povayetyaaro otzimi ipinkiri irirori, tera petakoshiretyaari. ¿Aritatsima pinkantzimoneentakaiyaari pashine okantakaantziro povamatsitaro ovaritentsi? ¿Pikovatzi-ima povaariperoshiretai irika? Irijatzira irika kempisantaneri, ikamimentero Cristo eejatzi.

16 Arira okantari, te arite poñaakayeteri povayetari pikinkishiretari eeroka kameethari onatzi, impoña inkantayetem: “Jantakero irika kaariperori.”

17 Aakaite akarayetzi ipinkathariventayetai Pava, te iro kovaperotajaan-tachane okaratzi avayetari, okaratzi amireyetari eejatzi. Aña iro kovaperotataitachari antampatzikashireyetai, asaikayetai kameetha, anki-moshireyetai, tema iriitake kantakaantakerori Tasorentsinkantsi.

18 Itzimirika matanairori iroka jantavaitaineri Cristo, aritake irinimotakaakeri Pava, ari inkempitayeri eejatzi atziiriite ari iriakaameethatakeri.

19 Ari okantari, ontzimaty pantapiintayetairo kantakaantziro isaikantayeetari kameetha, kantakaanterone intharomentashiretavakaan-tyeetyaari.

20 Aririka pinkokovavaite povayetyaaro opaiyetairika, paamaventya paparatzirokari okaratzi jimonkaratakeneriri Pava pashineete kempisantzinkari. Tema te onthañaantsitya ovayetari. Iro kantacha itzimirika ovayetarori opaiyetairika impoña inkantzimoneentakaakyaari pashine, jantakero kaariperori irika.

21 Tera apantyaaro pinkantzimoneentakaavaityaari “pirentzitari,” okantakaantziro povayetari vathatsi, pimireyetaro kachori, pantayetziro opaiyetairika.

22 Iroora apantaperotarori piyotakoshiretai eeroka, intaanira Pava iyotakotaimirone iroka. Intzimerika kaari eentashireventavaitairone iroka, aritakera irimatairo inkimoshireyetai.

23 Iro kantacha itzimirika eentashirevaitatsine, aririka irovakyaaro opaiyetairika, ari onkempitzimotaiyaari jantakero kaariperori. Tema tera irantairo okaratzi jiyotakoshirevetaari, kaariperora onake iroka.

15

1 Aakaite kempisantzinkari aavyaashireeriite, ontzimaty antsinam-pashiretzimoyetairi eentashireyetatsiri, tera intaani antayetero okaratzi onimoyetairi aakaite.

2 Ontzimaty antayetairo okaratzi onimoyeterine asheninka, onkarate minthashiretakaiyaarine irantayetairo kameethari.

3 Irootakera jantakeri Cristo, te inkovakovatero otzimi onimoterine apaniro irirori. Tema josankinayeetakero, kantatsiri: Ikaratzi kaviyavaitemiri eeroka, irijatzira kaviyitakanari naaka.

4 Tema maaroite osankinatakotainchari pairani, kempitakarori iroka, josankinayeetakero iriyotaayeetairo. Ari okanta iroka Osankinajanorensi, iro kantakaarori añaantarori atsinampashirevaitzi, iro tharomentashiretakairi oyaakoneentantari.

5 Iriitajaantake Pava kantakaarori añaantarori atsinampashirevaitzi, irijatzi tharomentashiretakaineri. Osheki nokovakotapiintakeri inkantakaiyaaro onkantya paakameethatavakaantyaari, maaroiteni pinkempitakotaiyaari ikantara Cristo Jesús.

6 Onkempivaityaaro arimi pintsipatavakaiya maaroiteni eerokaite pimpanthaaverteri Pava, itzimi ashitariri Avinkatharite Jesucristo.

Ikinkithayeetaineri Kameethari Ñaantsi kaari judío-tatsine

7 Tema osheki jaakameethayetai Cristo aakaite, eejatzi pinkempitaiya eerokaite, paakameethayetairi pashine atziri, tema ari onkantya iriñaapinkathayeetantyaariri Pava.

8 Irootake nokantapiintakeri: Iri Cristo jotyaaantaitakeri irantavaiverteri nosheninkapayeeni judío. Iro jimatantakarori iroka onkantya iriñaantayeetyaaro omaperotatya okaratzí ishinetakeriri Pava pairani avaisatziite.*

9 Irojatzira jantakeneriri ikaratzi kaari nosheninkata, ari okanta jiñaapinkathayetaantaaariri iriroriite, jineshinonkayetairi Pava. Jiroka josankinayeetakeri, kantatsiri:

Notharomentaventaími janta isaikayetzi kaari nosheninka.

Nompairyaayetaími nompanthaaventaimira.

10 Jiroka ikantzitaitakari eejatzi:

Pashinesatziite, pintharomentaina eerokaite pintsipayetaiyaari jashiyetaari Pava.

11 Ikantaitake eejatzi:

Pashinesatziite, pintharomentaiyaari Avinkatharite.

¡Maaroiteni atziriite pintharomentaiyaari!

12 Ipoña ikantake eejatzi Isaías-ni:

Ari intzimake incharinentyaari Isaí.

Iriitake pinkathariventairine pashinesatzi atziriite.

Iriitakera iroyaakoneentairi kaari asheninkata.

13 ¡Iri Pava tharomentakaiyaamine, iri kameetha saikakaayetemine pikempisantairira! Tema iri kantakaiyaarone oyaakoneentantyaariri. ¡Iri Tasorensinkantsi kantakaiyaamirone onkantya poyaakoperotantyaariri!

14 Iyekiite. Niyotzi naaka omapero pineshinonkayetaavaka eerokaite, iyotaneperori pinayetzi, pimatakeró piyotaavakaayetaka.

15 Iro kantacha, nosankinatziimiro iroka noshintsithatziimiro onkantya eero pipeyakotantaro. Tema ikaminthaayeperotaimira Pava,

16 jotyaaantaana noñaaventaineri Jesucristo ikaratzi kaari nosheninkayeta. Nokinkithatainerira Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Pava, okempivaítaaro naakami omperatasorensitaari. Iriima kaari nosheninkata, iriiyetakera kempivaitakarorimi jashitakaayeetariri Pava, namayetainerira Pava iroora ookimotaariri. Iriitakera Tasorensinkantsi materone irovatampatzikashireyetairi.

17 Okaratzí jantakaanari Cristo Jesús, kantavetachara nonkantakaaperoventyaaroni naaka, noñaaventero okaratzí nantavaitaineri Pava.

* 15:8 Iri ikantakoyetzi jaka "judío-payeeni" itzimi ipaiyeetzi "tomeshitaari."

¹⁸ Iro kantamaitacha, intaani noñaaventairo okaratzi jimatakaayetakeneri irirori Cristo. Tema noñaayetakeri kaari nosheninkata ikempisantayetairo okaratzi noñaaventayetakeneri, okaratzi nantavaizimotakeri.

¹⁹ Iri Tasorentsinkantsi pakenarori shintsinkantsi okanta notasonkaventantakari, iro nomayetantakarori kaari iñaapiintayeetzi pairani. Ari okanta nomatantakarori nokinkithatairo Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Cristo netanakaro Jerusalén-ki, ipoña nokenayetanake irojatzí Ilírico-ki.

²⁰ Ari okanta nokovantakari noñaaventero Kameethari Ñaantsi janta tsika te inkemakoyeetero ivairo Cristo. Tera intaani nonkove niyaatero tsika janta jimayeetakeri ikinkithatakaantaitzi.

²¹ Tema jiroka josankinayeetakeri, ikantaitake: Ari iriñeeri nampiyetarori janta tsika te iriñaaventaiteeri irika. Ikaratzi kaari kemakoyeterine, ari inkemathatakotairi.

Ikovake Pablo iriyaatero Roma-ki

²² Irootake kaari okantanta niyaate pisaikaiyini eerokaite, okantavetaka osheki nokovapiintavetaka.

²³ Iro kantacha iroñaaka aritake nomatakero, tema tekatsi nantayetanairi jaka nampitsiiteki, aritake oshekitake osarensi nokovapiintavetara naretyaamimi.

²⁴ Aririka niyaaminthatakeri España-ki, arira nokoviri nareetanakyaamiri pinampiki. Aririka nosaikimovaitanakemi janta, nokovi pampitakotena potyaantena España-ki.

²⁵ Iro kantacha, netapaintyaaro niyaate Jerusalén-ki nampitakoyeteri janta itasorentsitakaitaire.

²⁶ Tema irikaite Macedonia-satzi, ipoña Acaya-satzi, jotyaantaiyakena iriroriite kireeki onkantya nompantyaariri kempisantzinkariite ashinonkainkari nampiyetarori janta Jerusalén-ki.

²⁷ Iriiyetakera kovashiyetaincha impashitantayetya, tekatsira shintsiven-terine. Okempivaitakero irikaite impinakoventatyeyyaami ikempisantaakaakeri irika kaari isheninkata.

²⁸ Aririka nomonkaratakero nompayetakeri Jerusalén-satzi ikaratzi jotyaantayetakeneri, aripaitera navisanakeri pinampiyetarora eerokaite niyaatera janta España-ki.

²⁹ Niyotzi iri Cristo tasonkaventatziitaineri aririka nareetakyaami janta.

³⁰ Iyekiite, nokovakotzimi piñaañaatakoyetapiintena eerokaite, pinkempitakotyaanaro tsika nokantapiintziro naaka. Iro nokovakotzimiri, niyotzira piñaapinkathatziri eerokaite Avinkatharite Jesucristo, iri Tasorentsinkantsi kantakaamirori petakotantakanari.

³¹ Pamanakotena eero jaakaantantana thainkashireri nampiyetarori Judea-ki. Pamanakoyetena onkantya iravakoyeetantyaanarori kameethaini ipakaantayeetziriri itasorentsitakaitane Jerusalén-satzi, iro onimoyetantyaariri iriroriite.

³² Ari onkantya nonkimoshiretantyaari niyaatera pisaikaiyini eerokaite, irirorika Pava kovakaakenarone. Arira nomakoryiimovaitaiyemine eerokaite.

³³ ¡Onkamintha iri Pava tsipashiretyaamine, iri kameetha saikakaayetemine! Ari onkantyaari.

1 Iroora Febe aanakerone iroka osankinarentsi. Iro nokempitakaan-taa iroomi notsiro. Osheki antavaitake iroori japatotapiintayeetaka janta Cnreaa-ki.

2 Paakameethatavakero iroori, irootake jashitaari eejatzi Avinkatharite, aritzi paakameethatero pikempitapiintziri paakameethatziri pashine itasorentsitakaitairi. Pampitakoyetero ompaityaarika onkovityaayete. Tema osheki ampitakoyetake iroori. Ari okempitakenari naaka eejatzi osheki ampitakoyetakena.

3 Povethatyaanaro Priscila ipoña Aquila. Irooyetake tsipayetakanari nantavaitziniri Cristo Jesús,

4 irootake shineventakanari ovavisaakotakena. Osheki nopaasoonke-takero irokaite, ari ikempitaaetakero pashinesatzi kaari nosheninkayeta ikaratzi apatoyetapiintachari pashineki nampitsi.

5 Povethatyaanari eejatzi ikaratzi apatoyetapiintachari opankoki. Povethatyaanari eejatzi netakotane Epeneto, tema iri etanakarori nokempisantakairi Cristo janta Acaya-ki.

6 Povethatyaanaro María, otzimi antavaiventakemiri osheki eerokaite.

7 Povethatyaanari Andrónico, ipoña Junias nosheninkapayeeni jinatzi, iri tsipayetakanari jashitakoyeetana. Iriiyetake etakoro ikempisantzitaka tekeramintha naaka, irijatzi jiñaapinkathayetakeri otyaantajanoriite.

8 Povethatyaanari netakotane Amplias, itzimi jashitaari Avinkatharite.

9 Povethatyaanari Urbano, itzimi karatapiintakenari nantavaitziniri Cristo Jesús. Povethatyaanari netakotane Estaquis.

10 Povethatyaanari Apeles, itzimi jaakameethatakeri Cristo. Povethatyaanari maaroiteni itzimi saikavankotziriri Aristóbulu.

11 Povethatyaanari nosheninka Herodión. Povethatyaanari saikavankotziriri Narciso, ikaratzi inampishiretantaari Avinkatharite.

12 Povethatyaanaro Trifena, opoña Trifosa. Irootake tsipatakanari nantavaitziniri Avinkatharite. Povethatyaanaro netakotane Pérsida. Irojatzi notsipatakari nantavaitziniri Avinkatharite.

13 Povethatyaanari Rufo, itzimi jiyoshiitairi Avinkatharite. Povethatyaanaro eejatzi iriniro, otzimi nokempitakaanari naaka iroomi noniro.

14 Povethatyaanari Asíncrito, Hermas, Patrobas, Hermes, ipoña ikaratapiintayetziri iriroriite, itzimi apaiyetziri iyekiite.

15 Povethatyaanari Filólogo, Julia, Nereo ipoña iritsiro, Olimpás, ipoña maaroiteni ikaratzi tsipayetariri iriroriite apaiyetziri itasorentsitakaitane.

16 Etakora pinkantya povethatavakaanaiya. Jovethayetami eerokaite maaroiteni itzimi apatoyentapiintakariri Cristo jaka.

17 Iyekiite, jiroka nokovakotzimiri: Paamaventyaari ñaanaminthatavakaachari itzimi otzitzikamentavakaarori jiyotaayeetakemiri pairani. Eerora pikempiyayetari eerokaite.

18 Aña okempivaitakaro atziritanakityeemi “Inevavaitashitane,” iro omperatanakyaarinemi. Tema kaarira Avinkatharite Jesucristo omperayanaiyaaraine. Iriiyetakera nintathayetashitariri eentashireriite jamatavivaitzirira.

19 Nokemake naakaite kameetha pikantaiyani eerokaite, te pipiyathavaita, irootake oimoshirenkakenari. Nokovi naaka pinkameethashireperote, onkempivaityaaromi te piyoyetaajateromi okantakota kaariperori.

20 Iriira Pava saikakaayetaimineri kameetha, irootaintsira inkantakaiyaaro pinkitsirinkantyaariri Satanás, onkempivaityaaro

povichoryaatyeerimi paatzikakeri. ¡Onkamintha ineshinonkataimi Avinkatharite Jesucristo!

²¹ Jovethatami Timoteo, itzimi tsipatanari nantavaitzi, eejatzi nosheninkapayeeni Lucio, Jasón, ipoña Sosípater.

²² Naakatakera Tercio itzimi osankinayetziniriri Pablo. Naakatake eejatzi ovethatami, naaka jashitayeta eejatzi Avinkatharite.

²³ Jovethatami Gayo. Arira nosaikiri iroñaaka ipankoki. Jovethayetami eejatzi ikaratzi nampiyetarori jaka. Jovethatami Erasto, itzimi oviriri kireeki ashitari nampitsi. Jovethatami eejatzi Cuarto, itzimi apaiyetairi iyeki.

²⁴ ¡Onkamintha ineshinonkayetaimi maaroiteni Avinkatharite Jesucristo! Ari onkantaari.

Ovekaraantaro tharomentaantsi

²⁵ Thame antharomentaiyaari iroñaaka matzirori inkempoy-aaventayetakemi, ari onkanta pinkyaaryooventapiintantyaarori Kameethari Ñaantsi okaratzi ñaaventakotziriri Jesucristo, tsika otzimi kaari ikemathatapiintayeevetaka pairani.

²⁶ Iro kantacha, joñaakayeetantaa iroñaaka jiyotaantayeetakera maaroiteni nampitsiki, onkanta inkempisantayeetantyaari eejatzi janta. Irootajaan-takera josankinatakaayetakeriri kamantantaneriite irika Pava, Kañaneri.

²⁷ Thame antharomentaiyaari apanirotatsiri Pava, Iyotaneri. Tema iriira Jesucristo kantakaiyaarone ankantaitantyaarori antharomentaiyaari. ¡Ari onkantaari!

Jetakari Josankinatziniri Pablo Corinto-Satziite

Ovethataantsi

¹ Naakara Pablo otyaantzimirori iroka osankinarentsi. Irotyaantajanore Jesucristo nonatzi, tema iri Pava kovakaakenarori, ikaimashiretakena. Ari notsipatakari Sóstenes nosankinatzimiro. Iriitake nokempitakaantairi iyeki.

² Eerokara nosankinayetzini pikaratzi papatoventaari Pava janta Corinto-ki, pikaratzi jovatampatzikashireyetaimi Cristo Jesús. Iriira kaimashireyetaimi pitasorensishireyetaari, pikempitaari pashineete nampiyetarori tsikarika janta, pairyaapiintayetairiri Avinkatharite Jesucristo, tema irijatzi Pinkathariventairi eejatzi irirori.

³ Onkamintha ineshinonkayetaimi Ashitairi Pava, kameetha isaikakaayetaimi, ari inkempitzityaamiri eejatzi Avinkatharite Jesucristo.

Ipaasoonketakaitziri Pablo itasonkaventantaitzi

⁴ Nopaasoonketapiintzirira naaka Pava, tema iniroite ikaminthaayetaimi, itsipashiretakagaamiri Cristo.

⁵ Irijatzi kantakaarori piñaaventapiintantariri, okanta piyotakoperotantariri eejatzi.

⁶ Irootakera poisokeroyetarori okaratzi netakari noñaaventakemiri Cristo.

⁷ Pikantakara poyaaventari impiye Avinkatharite Jesucristo, tekatsi koviitiimotemine itasonkaventazimira onkantya pantavaitantyaaniriri irirori.

⁸ Iriira kantakaiyaarone pinkyaaryoventantyaariri irojatzi impiyantakyaari, ari onkantya eero otzimanta ompaitya iriyakoventapaimiri irirori.

⁹ Oisokero jovimi Pava, iriitake kaimashireyetaimi okanta paapatziyantariri Itomi, Avinkatharitera Jesucristo.

¿Itsiparyaatyaamaranki irirori Cristo?

¹⁰ Iyekiite, noshintsithatemi nompairyeeeri Avinkatharite Jesucristo. Nokovakotzimi paapatziyavakaayetaiya, onkempivaityaaro aparonimi onkantyaami pikinkishiretaneete, eero pikantavakaamentavaitaro ompaiyetyaarika.

¹¹ Tema nokemakeri isheninkamirinkaite Cloé ikantapaakena te paapatziyavakaa kameetha.

¹² Tzimatsi pitsipayetari janta kantatsiri: “Nokempisantziri naaka Pablo.” Pashine kantayetatsi: “Iri nokempisantzi naaka Apolos.” Pashine kantatsi: “Iri nokempisantzi naaka Pedro.” Tzimatsi pashine kantayetanaintsiri: “Nokempisantziri naaka Cristo.”

¹³ ¿Itsiparyaatyaamaranki irirori Cristo? ¿Naakatakema paikakotzimentakamiri? Tema poviinkaayetakaranki eerokaite, ¿Naakama ipairyeeetake, inkantaite: “Poviinkatzimantaari Pablo?”

¹⁴ Iroora nopaasoonketantariri Pava okamintha te naaka oviinkaayetemine. Intaani noviinkaamatsitakeriranki Crispo, itsipatakari Gayo.

¹⁵ Iroora eero itzimanta janta kantashivaitachaneri iroñaaka: “Noviinkatzimentakari Pablo.”

¹⁶ ¡Jaa! Irijatzira noviinkaatzitakariranki Estéfanas, notsipataakeri isheninkamirinkaite. Tera nonkinkishiretero tzimatsirika pashine noviinkaatakeri janta.

17 Tera iro irotyaantantyaanari Cristo noviinkaantante, aña jotyaantakena nonkamantantairo Kameethari Ñaantsi. Tera nonkempitakotapaakyaari iyotaneri noñaaventayetzirora. Tema te nonkove amenaashivaityaaro irooperotataitzira ipaikakoyeetakeri Cristo.

Iri Cristo, ishintsinka Pava, iriyotane eejatzi

18 Tema aririka ankinkithatakavaavetyaari kaari oshiretachane tsika ikanta ipaikakoitakeri Cristo, ikempitakaantai masontzishireri anatyeeemi. Irooma aakaite avisakoshiretaari anai, ayoyetai omaperotatya joñaakantakero ishintsinka.

19 Tema josankinatakoyeetzitakeri kaari oshiretachane, ikantaitake: Naapithateri iriyotane ikaratzi iyotaneveretachari. Nompeyapithateri ikinkishiretane ikaratzi kinkishiryavaavetachari.

20 ¿Tsikama inkantaiyaarika iyotaneri? ¿Tsikama inkantaiyaarika iyotzinkari ikaratzi iyotaantashivaitarori irooperotzimotziriri iroñaaka iriroriite? Aña Pava jimasontyaayetairi iroñaaka irika osavisatziite, ikaratzi iyotaneveretachari pairani.

21 Tema irikaite iyotanevaitashitachari, tera irimataneero iriyotairi Pava. Irooma Pava matanetzirori jiyotaneta, onimotakeri irirori jovavisaakoshireyetairi ikaratzi kempisantañaanetairiri, okantavetaka itzimayetzi okempitzimovetakari masontzishirenkantsi onatzi iñaaneka Pava.

22 Aririka iriñeero nosheninkapayeeni judío intasonkaventantayeete, iroora inkempisantantayetyaari iriroriite. Iriima griego-thatatsiri, aririka inkemayeteri ikempitakaantari iriroriite iyotaneri inatzi, iriitakera inkempisantayeteri.

23 Irooma naaka, nokinkithatakotanairi Cristo tsikara ikanta ipaikakotzimantantaka. Irootake okempitzimotantakariri nosheninkapayeeni. Iriima griego-thatatsiri ikempitakaantakena nomasontzishirevaitatyeemi.

24 Iro kantamaitachari aakaite, ayotaiyini joñaakantairo Cristo Itasorenka Pava, eejatzi iriyotane. Irojatzi jiyoyetairi maaroni ikaimashireyetairi Pava, onkantavetakya Judío-rika inatzi, kaaririka Judío, maaroni.

25 Tema Pava janayiri jiyotanevaitashitari atzirriite, okantavetaka irika atzirriite okempitzimovetakari masontzinkantsi onatzi ikantayetakeri Pava. Tema Pava janayiri atzirriite otzimimotziri ishintsinka, okantavetaka irika atzirriite okempitzimotakariri te aavyaantanete okaratzi ikantavetakari Pava.

26 Iyekiite, ontzimatyepikinkishiryaaakotavakero tsikarika pikantaiyani eeroka pairani tekera inkaimashiretaitemiita. Tera intzimaperote iyotaneri pikarataiyini, te intzimaperote pijevarite, te intzimaperote iriiperori pinkathariventzimiri.

27 Iro kantacha Pava jiyoshiiyetairi ikempitakaantavetakari atzirriite masontzi jinatzi, ari onkantya irovashiventantaaiyaariri apaata iyotanevaitashitaneri. Jiyoshiiyetairi eejatzi ikempitakaantayeevetakariri kaari aavyaavaitaneri, ari onkantya irovashiventantaaiyaariri apaata iriiperoriite.

28 Arira ikenakaakerori Pava jiyoshiiyetantaariri imanintaminthatane atzirriite kaari iriiperotzimoyeterine. Arira okanta opoñaantaari iroñaaka ineveyeetaaro okaratzi imanintaveetakari.

29 Ari ikenakairori Pava eero itzimanta impaitya asagaaven-tavaaitachaneri.

30 Iriira Pava tshipashiretakagaamiri Cristo Jesús, tsika itzimi jotyaantairi irirori iriyotanetakaaayetaiyaami, irovatampatzikashireyetaimi, irovameethashireyetaimi. Iri pinakoventaimi pisaikashivaiyetantaari.

31 Irootakera josankinatziyeetantakarori pairani, kantatsiri:

Tema tekatsi apantyaarone irasagaaventashivaitaitya apaniro. Iroora apan-taperotarori asagaaventaiaaaro jantayetziri Avinkatharite.

2

Iñaaventayeetairi Cristo ipaikakoyeetakeri

¹ Iyekiite, niyaapaitetakeranki naaka nareetami noñaaventantyaamiriri Pava, tera nonkempitakotapaakyaari iyotanevaitashitaneri, te nonintathavaitashitapaakyaami.

² Aña intaani nokovakitatainakero noñaaventapiintanaimiri Jesucristo, ipaikakoyeetakeri.

³ Te noñeero onimotena kameetha nosaikimoyetakemi, aña tharovashire nokantaka.

⁴ Ari okanta te okitsirinkantaperotantami noñaaneyetakari, te oshiyaro iñaane iyotanevaitashitaneri. Iro kantacha okaratzi noñaaneyetakari, omatakeri oñaakantakeri Tasorensinkantsi, oñaakantakero ishintsinka.

⁵ Arira okantakeri, iroora ishintsinka Pava ikempisantakaantakamiri, kaarira iriyotane atziriite matakayemirone.

Itasorenkara Pava oñaakantayetzirori

⁶ Iro kantamaitacha, aririka ankinkithatakaayeri antakishiretaneri, arira aritziri añaaventakoteneri iyotanetaantsi. Iro kantacha iroka iyotane-taantsi, tera oshiyaro okaratzi jiyotanevaitashitari osavisatzi, okaratzi jiyotanevaitashitari pinkathariyevetachari iroñaaka. Tema eero ikantaita-tyaani irikaite.

⁷ Aña iroka iyotanetaantsi noñaaventziri naaka, tera iriyotakoperoy-eetero pairani. Okempivaitakero iromanayeetatyeeromi. Irootakera ikovi-tataikari Pava, ari onkantya añaayetantaiyaarori apaata irovaneenkaro.

⁸ Irikaite pinkathariyevetachari iroñaaka, tekatsira aparoni iyotakoper-oterone iroka iyotanetaantsi. Arimi iriyotakeromi, eeromi ipaikako-takaantzimiri Avinkatharite, otzimimoperotataitziri irovaneenkaro.

⁹ Iro kantamaitachari, iroora josankinatakoyeetzitakari pairani, ikan-taitake:

Okaratzi ishinetakeneriri Pava etakoyetaariri irirori,
Anaaperotataitziro jokitapiintaitari, ikemapiintaitziri,
Anaaperotataitziro okaratzi añaamampyaavetakari.

¹⁰ Irooma aakaite, jityaantakairi Itasorenka Pava onkantya iriyotakaan-tairori. Arira ikantari Tasorensinkantsi, jiyotakaaperotakagairi Pava.

¹¹ Tema tekatsi materone iriyoteneri ikinkishiretane pashine atziri, apaniro jiyotziro ishireki irirori. Ari ikempitari eejatzi Pava, tekatsi iyoteneriri ikinkishiretane, aña apaniro jiyotziro irirori ishireki. Irika Tasorensinkantsitairi, ishira Pava jinatzi.

¹² Irootakera omatantari jinampishiretakairi Pava Itasorenka ashireki, onkantya ayoperoyetantaiyaarori okaratzi ishineyetakairi aakaite akemp-isantayetairi. Irootakera kaari kantaajatatsine iroka iriyotairo osavisatziite,

¹³ ikaratzi iyotaantapiintakerori jiyotashiminthavaitari irirori. Aña okaratzi añaaventakeri aakaite irootakera jiyotakaayetairi Tasorensinkantsi. Irootakera akinkithatakaayerairi antakishiretaneri tsika okantakotajaanta ashireka.

¹⁴ Iriima ikaratzi kaari antakishiretatsine, te inkempisantero irirori-te jiyotakaantavetakari Tasorensinkantsi, aña okempitzimovaitakari ma-sontzishirenkantsi. Te onkantaajate iriyotakotairo irirori, tema te inamp-ishiretantari Tasorensinkantsi iyotakaantayetyaariri.

¹⁵ Irooma aakaite antakishiretaneri, aritake amayetairo ayotajaantairo maaroni tsikarika opaiyeta. Aritake okantari, okantavetaka te inkemathaproyetai osavisatziite tsika akantayetanaa aakaite.

¹⁶ Irootakera josankinatakotziyeetakari jaka, kantatsiri:

¿Tzimatsima impaiitya iyotakoperotairine ikinkishiretane Avinkatharite?

¿Tzimatsima impaiitya materine iriyotairi? Irooma aakaite, jiyotakaayee-tairora tsika okantakota ikinkishiretane Cristo.

3

Antavaitanaineriri Pava

¹ Iyekiite, tetya nomataajatero nonkinkithatakaayetemi nokempitayirira nokinkithatakairi antakishiretaneri. Aña kempivaitakami ovakerami petanakyaaaro paventagaiyaari Cristo. Kempivaitakami eeniromi peenchaanikite,

² eeniromi ithotaayeeztimi, tekeru impayeetemirotatsinaayetatsiri ovaritentsi. Tema te onkante pinkemathayetairo okaratzi niyofaavetakamiri, eeniro pikantayeta irojatzi iroñaaka.

³ Tekeraatara pantakishiretanete. Okaratzira piñaanaminthatavaayeta pikisakoneentavaita. ¿Kaarima iroka jimatayetapiintakeri osavisatziite?

⁴ Tema tzimayetatsi janta, kantatsiri: “Nokempisantziri naaka Pablo.” Pashine kantayetatsi: “Iri nokempisantzi naaka Apolos.” ¿Kaarima iroka kempitakarori iñaanaminthatavakaayeta osavisatziite?

⁵ ¿Niinkama naaka? ¿Niinkama Apolos? Naakamatsitake apiteroite iromperatane Pava, jotyaantakana nonkinkithatakaayetaimi onkantya pinkempisantantayetaiyaari eerokaite.

⁶ Tema naaka joshiyakaaventayeetake itzimi pankitaintsiri. Iriima Apolos iri joshiyakaaventayeetakeri itzimi oyaatapaakenari ithamaitakotziro nopankitakeri. Iriima Pava iriitakera matajaantzirori jantakitakaayetziro pankirentsi.

⁷ Te iririiperotajaante pankitakerori, ari ikempitari thamaitakotakerori. Aña iriira iriiperotajaantatsiri Pava, irantakishiretakaayetaimi.

⁸ Kempivaitaka intzimerikami irantavaitakaitane. Irotyaantaitakeri impankivaite, irotyaantaitake pashine inthamaitakotero. Intaani impinamatsiyeetairi okaratzi jantavaimatsitake, iroiipiyeetairi inampiki, tema te inkovaperotajaantya iriroriite.

⁹ Arira nokantaiyani naakaite, kempitavaitaka naakami antavaitziniriri Pava. Irooma eerokaite, pikempivaitakaro eerokami pankirentsimashi. Pikempivaitakaro eejatzi eerokaite, eerokami pankotsi.

¹⁰ Naaka kempivaitakariri iyotzirori jovetsikiro. Naakara etakaan-tanakaro novetsikakero pankotsika, iriira Pava neshinonkatakanari okanta netantanakarori novetsikiro. Ipoña ipokapaake pashine thonkaterone irovetsikero. Iro kantacha ontzimatyete iramatsinkaventyaaro inthonkantyaarori kameetha.

¹¹ Iriitakera Jesucristo oshiyaventakarori etapiintarori jaayetziri jovetsikayeetantaro pankotsi. Eerora okantzi ontzime irimpoyaayeeantyaariri.

¹² Aririka irovayeetakero etapiintarori, kantatsira iroñaaka inthonkayee-tairo pankotsika. Irovetsikayeetantyaaro oro, kireeki, mapipayeeni por-eryaayetatsiri. Ari onkantake eejatzi irovetsikayeetantyaaro inchakota, tsipanapayeeni.

¹³ Iro kantacha, aririka ontaiya pankotsiyetatsiri, arira iriñeetero opaitarika jovetsikantayeetakarori pankotsiyetatsiri.

¹⁴ Okempitayta, iroorika irovetsikayeetantakya mapipayeeni, eerora aproyeta ontaayetya, omapero okisotanetake okaratzi jovetsikayeetantakari. Oshékira ipinaperoyeetakeri ovetsikakerori pankotsika. Arira inkempitay-eetairiri eejatzi joshiyakaaventayeetakeri ovetsikiro pankotsi, impinaperoyeetairi eejatzi.

¹⁵ Irooma, tzimatsirika ovetsikantakarori pankotsi kaari shenkaatsine ontaayetya, kapichera ipinayeetairi irika. Arira inkempitayeetairiri eejatzi joshiyakaaventayeetakeri ovetsikakerori iroka pankotsi, kapichera inkantaiya iravisakoshiretantaiyaari, iroshiyakovaitaiyaari avisakotatsiri intaavetyaami.

¹⁶ ¿Tema piyotaiyeroni eerokaite, eerokayetakera oshiyakaaventari pankotsika? Tema kempivaitakami eerokami intasorentsipankotetyaami Pava, eerokatake inampshiretantaka Tasorentsinkantsi.

¹⁷ Aririka intzime ovaariperominthateriri oshiyakaaventari itasorentsi-pankote Pava, arira irovaariperotairi Pava irirori, tema tasorentsi onatzi ipanko. Arira okanta joshiyakaaventayeetzimi eejatzi eerokaite.

¹⁸ Paamaiya jamataviitizimikari. Kempitaka tzimayetatsi janta kantatsiri: "Iyotaneri nonatzi." Aña iro arivetachari irikaite inkinkishiretakoperotaironi okaratzi kempitzimovetakariri osavisatzi masontzishirenkantsi onatzi. Tema iroka, irootake kantakaiyaarone iriyotanetantaiyaari.

¹⁹ Tema Pava te apantzimotyaaari okaratzi ikempitakaantashitapiintakari osavisatziite iyotanetaantsi onatzi. Irootakera josankinatakotziyeetakari pairani, ikantaitake:

Tema iri Pava oirikayetakeriri iyotanevaitashitachari, iriyotashinenkakiini.

²⁰ Josankinatziyeetaka eejatzi kantatsiri:

Jiyotzitakaro Pava ikinkishiretashivaiyetakari iyotanevaitashitaneri.

²¹ Irootakera, eero jasagaaventavaintaro atzirriite okaratzi jiyomatsivetari iriroriite. Irooma eerokaite, aritake onkantake piyotakoyetairo maaroni:

²² Okaratzi niyotaaayetakemiri naaka, jiyotaaayetakemiri Apolos, jiyotaaayetakemiri Pedro, okantakota kipatsisato, añaantarentsi, kaamanetaantsi, avisayetatsiri iroñaaka, avisayetatsineri apaata. Aritake onkantake piyotakoyetairo eerokaite maaroni iroka, kempivaitaka eerokami ashityaaronemi maaroni,*

²³ tema eerokaite jashitayetaa Cristo, iriima Cristo jashitari irirori Pava.

4

Irantavaire otyaantajanoriite

¹ Arira okantari, ontzimatyee inkempitakaantayeetaina iromperatane Cristo, naakaite jovake niyotaaantayetairo kaari jiyotakoveeta pairani.

² Iro kantacha itzimirika jovayeetake irantayetairo ompaityaarika, ontzimatyee irika inkyaaryooventairo irimatantaiyaarori kameethaini.

³ Niyotzi naaka pimonkatziyantatyaanari nokarataiyinira. Tekatsi ompaitzimotyaaana pikovirika pamenakotenaro nantakerorika kameethaini. Tekatsi ompaitzimotaajatyaaana inkoverika iramenakoyetenaro jevayetatsiri nampitsiki. Tema te nonkinkishiretakotapiintaaajatyaaaro naaka nomonkatziyayetyaari nokarataiyirini.

⁴ Aririkami namenakotya naaka, kempitakatya te ontzimimotaajatena nokenakaashitane. Iro kantacha tera naaka amenakovaitachane, aña iritakera Avinkatharite amenakojanotainaneri tzimatsirika.

* 3:22 Ipaaitaziri jaka "Pedro," irijatzi ipaiyeetziri "Cefas."

5 Irootakera eero pimatantaro eerokaite pimonkatziyayetairi impaiyaarika. Aña iri Avinkatharite amenakoyetairine maaroiteni impiyapaitetapaakerika. Iriitakera oñaakantapairoone okaratzi antayetakeri omayaantsikiini. Ari iroñaakantapairo eejatzi okaratzi akinkishirevetari antayeterimi. Arira inkantaiyaari Avinkatharite tharomentaineri apaata.

6 Okaratzi noñaaventakemiri jaka, noshiyakaaventatyaara naaka notsi-patakari Apolos. Iroora nokantantamirori onkantya poisokerotantyaarori Osankinajanorentsi, tema irootake ikantaitapiintakeri: “Eero povanaatzi-itziro osankinatainchari.” Aritaima povashaantairo iroñaaka okaratzi pimonkatziyavakaapiintakana, pasagaaventapiintayetakana pinkantaiyeni, “Iriira irika anayiriri pashine.”

7 Pikantayetakera ¿Piñaajaantakema eeroa panaakoyetairi pashineete? ¿Piyotashitakaroma apaniro okaratzi kaari jiyotaayeetzimi? ¿Opaitakama pasagaaventantari pinkempitakaantavaita apaniroa piyotanelashitaa?

8 Pasagaaventavaitaiyakani eerokaite pikempitakoyetakari pinkathariite, ashaarantneriite, ikaratzi aashiryaaneentavaitziri irovarite. Kempitavaitakami te niyotaayetemimi naakaite. Onkaminthaajatyaami pimpinkathariperoventantayetemi, ari onkantya nonkaratantyaamiri naaka tsika pipinkathariventantzi.

9 Tema naakaite Otyaantajanoriite tera nonkempitaaajatyaari pinkathariite, te niriiperotaiyeni. Aña okempivaitakaro iroñaaka irovamaakaan-takenami Pava, maaroiteni jamenakoventayeetakena tsika ikantaitakena jovamaayeetana, jamenakoyetakena atziriite eejatzi ikempitayetakari maninkariite.

10 Ikinkishiretakoyeetakena tekatsi apantyaanane nokinkithatakotzirira Cristo. Irooma eerokaite pikinkishiretakoyeta iyotaneri pinayetatzi pikinkithatakoyetairi irirori. Irooma naakaite ikinkishiretakoyeetakena te naavyaashireperovainete. Irooma eerokaite ikinkishiretakoyeetakemi aavyaashirevaitaneri pinatzi. Osheki iñaapinkathayeetakemi eerokaite, irooma naakaite, temacheeni.

11 Eekerona niyaatatzi noñaashivaitakaro, irojatzi nokantziro iroñaaka, notasheneentavaitzi, nomireneentavaitzi, thonkaneeronkatakotakana, jovatsinaavaitaitana, te ontzimimotena nopanko,

12 osheki nantavaitake, naakajaantake antavaiventacha. Itzimirika impaitya kisaneentavaitanari, noneshinonkayetari naakaite. Aririka irovatsinaavaitakena, amave nokantaiyani.

13 Aririka inkaviyavaitaitena, nokokovayetziro nontsimaryaakaayetyaari. Ikempitakaantayetakena tekatsimi apantyaanane kaarashimi nonayetatyee. Eeniro ikantayeetana irojatzi iroñaaka.

14 Tera iro nosankinatantarori iroka nokovi novashikyaaayetemi, aña nokovatzi nonkaminaayetemi, nokempitakotari ashitaaniri ikaminayiri iretakotane itomi.

15 Kempitaka tzimavetaka osheki kovavetainchari iriyotayemimi eerokaite, iro kantacha te niyote tzimavetakarika kovavetainchane iriakameethatemi iroshiyari ashitamiri. Irootakera noshiyakaaventakeri naaka, kempivaitaka iriimi Jesucristo matakaakenarone noshiyakotyaaari ashitamiri, nokinkithatakaapaakemiroranki Kameethari Ñaantsi.*

16 Irootakera nosankinatantamirori iroka: Pinkempitakotaiyaanaro naaka.

17 Irootakera notyaantantamiriri iroñaaka Timoteo, tsika itzimi nokempitakaantziri eejatzi iriimi netakotane notomi, iriitake kyaaryoventakeri

* 4:15 Kantakotachari jaka “osheki,” ikaratzi 10,000.

Avinkatharite. Iriitakera kinkishiretakaapaimirone tsika ikantakaakana Cristo, tsika nokanta niyotayetairi kempisantzinkariite tsikarikapayeeni isaikayetzi.

¹⁸ Tzimayetatsi pikarataiyirini janta ñaaperovaitachari, ikovaiyini pinkempisanteri irirori. Ñaajaantzi eerora napiitairo nareetaiyaami.

¹⁹ Iro kantacha thaankipaitera nompiyitapaakya, iriirika Pava kovaintsineri. Ari onkanya noñaantyaarori omaperorika jaavyaashirevaitanetzi ikaratzi ñaaperovaitainchari janta. Aamaashitya ñaavaiminthavaitashitaka.

²⁰ Tema ikaratzi ipinkathariperoventairi Pava, iriitakera oñaakanterone jaavyaashirevaitanetzi. Tera iriñavaiminthavaitashitya.

²¹ ¿Arima onimotakemi nareetyaami novasankitaavaitapaakemi? Aña iro pinkovataike noneshinonkayetapaakemi, eero noshintsiventavaitapaakemi.

5

Jyakoventayeetzi antayetzirori kamaaroyetatsiri

¹ Tema nokemake tzimatsi janta aparoni pikaratziri, jimayempivaitapiintake. Jimatataikero jantajaantakerori kaariperokitatsiri kaari ikemakoyeetzi kempityaarone irantayetero kaari kempisantsine. Tema ipaantavaitaro irinirothori, iinatari iriri.

² ¿Opaitama piñaaperovaiyetantari itzimataitzira pikaratziri janta matakakerori iroka? Tetya povashiretakovaityaari piñaakeri jantakero. Aña iro arivetacha pomishitovakaanterimi irika shirampari.

³ Okantavetaka te nosaikimotemi pinampiki, iro kantacha nokinkishiretakotapiintakami kempivaitaka arimi ankaratemi asaike janta. Irootakera pinkempitakaantantyaarori iroñaaka arimi ankarate janta, niyakoventakeri irika shiramparika.

⁴ Ontzimatyera papatotaiya, pimpairyeeeri Avinkatharite Jesús, pinkempitakaanteromi aririkami nonkaratajaantemimi janta. Pimaterora iroñaaka okaratzi ikantakemiri Avinkatharite,

⁵ pomishitoveri shiramparika, irovasankitaavaiteriita Satanás. Aamaashitya aritake onkantai iravisakoshiretai apaata impiyeerika Avinkatharite Jesús.

⁶ Tera apantaro pasagaaventavaiya. ¿Tema piyotero okaratzi ikantayeeetakeri: “Kapicheeni onavetaka shineyakairori tanta, iro kantacha oshineyakairo maaroni tantapatha?”

⁷ Pinkempitakaantairo eeroka posokatyeeromi shineyapathatakairori tanta, posheyetairo kameetha. Irootakera pimayeteri, pomishitoveri matapiintakerori kamaaroyetatsiri, ari onkanya eero jantefaaantaro. Aña ontzimatyee pinkempitaiyaaro tanta kaari shineyatsine, jovapiintaitari joimoshirenkaitzirora kitaite “Anankoryaantsi.” Tema ikamimentayetakai Cristo joshiyakaaventari oisha jovayeetari joimoshirenkayeetzirora Anankoryaantsi.

⁸ Iroora amayetantaiyaarori okaratzi joshiyakaaventayeetakeri. Ontzimatyeeera ovashaantayetairo kamaaroyetatsiri, kaariperoyetatsiri, oshiyakaaventakari shineyakairori tanta. Aña ontzimatyee ankameethashiretai, añaavaiyetairo kyaaryootatsiri, oshiyakaaventakari tanta kaari shineyatsine.

⁹ Aritake nosankinatzitakami pairani, nokantakemi: “Eerora paapatziyaminthatari ikaratzi matapiintakerori kamaaroyetatsiri.”

¹⁰ Nokantayetakemirora iroka, tera iri nonkantakote ikaratzi kaari kempisantayetatsine, antayetzirori kamaaroyetatsiri, kisakovaitaneri, amatavitaneri, ñaapinkathatashivaitariri oshiyakaaronsi. Iriimi nonkantakoyetemi, eerotya okantaajataimi pisaikayetaimi kipsatsikika.

¹¹ Iriira nokantakotzi ikaratzi paitashiminthavaitachari “Iyekiite.” Iriiyetakera eero paapatziyaminthayetaari, iriirika matapiintakerone kamaaroyetatsiri, kisakovaitaneri, ñaapinkathatashivaitakari oshiyakaaronsi, ikaviyantavaitake, ishinkivaitapiinta, jamatavitantapiintake. Tera aritaajate payootayetairi irikaite.

¹² Tema te irovayetai aakaite iyakoventayetairi ikaratzi kaari kempisantayetaatsine. Aña iroora aritatsi iyakoventayetairi kempisantayetatsiri akaratapiintairi, irantayeterorika kaariperotatsiri.

¹³ Irootakera pookantyaariri irika shirampari matapiintakerori iroka kaariperori. Irooma Pava iriira amenakoyetairine ikaratzi kaari kempisantayetatsine.

6

Te arite iramenakotairo amaimanetavakaane kaari kempisantatsine

¹ Aririka pimaimanetavakaiya pikaratzi pikempisantzinkaritzi janta, te arite piyaate iramenakotemiro jevayetatsiri nampitsiki, kaari kempisantzinkaritatsine. Aña iro aritatsi piyaatashitavakaiya pikarataiyini itasorentsishiretakaitaimi.

² ¿Tema piyotaiyeni eerokayetake amenakoyetairine apaata maaroni o-avisatziite? ¿Eeroma pimatziro povetsikayetero pomerentsitzimoyetamiri kapicheeni eerokaite?

³ Tema aakatataike amenakoyetairine eejatzi maninkariite. ¿Eeroma okantzi amenakotantero okaratzi añaakotantayetziri iroñaaka?

⁴ ¿Opaitama pishinetantariri iramenakoyetaimi atziriite kaari pikaratapiintziri papatoventyaari Pava?

⁵ Aña ontzimatyeeemi pimpashiventakotyaaro iroka. ¿Tekatsima iyotaneri pikarataiyini, ovetsikemironeri?

⁶ Aña jiroka pikantapiintaiyaka, piyaatashiyetakeri jevari kaari kempisantsine, pikovakotakeri irovetsikayetemiro pimaimanetavakaa, okantavetaka pikantavakaiyavetaa “iyekiite.”

⁷ Iroora oñaakantzirori eenirotatsi pikenashivaiyeta, piyakoven-tavaitakeri pikarataiyini janta. ¿Opaitama kaari pamavetantaajataro inkaviyavaitaitemi, iramatavivaitaitemi?

⁸ Iroora pimayeretimi iroka. Aña eerokatajaantaiyakenira kantzimoneentavakaacha, pamatavitavakaiyakani okantavetaka pikantavakaiyaveta “iyekiite.”

⁹ ¿Tema piyotaiyeni, eerora ñaayetairo apaata impinkathariventairi Pava ikaratzi kaariperoyetatsiri? Paamaventaiyaara, otzimikari pikenakaashitane. Arira ikantayetari ikaratzi antapiintayetzirori kamaaroyetatsiri, ñaapinkathayetakeriri oshiyakaaronsi, mayempiriite, paantavakaayetachari ishiramparinkakiini,

¹⁰ koshintzipayeeni, kisakovaitaneri, shinkiryantzi, kaviyantaneri, amatavitaneri. Eerora ñaayetairo impinkathariventairi Pava irikaite.

¹¹ Pairani, ari pikantayevetakari tsikarika pikaratzi eerokaite. Irooma iroñaaka okempivaitakaro inkivayeetaimi, itasorentsishiretakaitaimi, jovatampatzikashireyeetaimi, tema pipairyaapiintairi Avinkatharite Jesu-cristo. Iriitakera Tasorentsinkantsi kantakaayetaamiri.

Piñaapinkathatantaiyaari Pava, tsikarika opaiyeta pantayetairi

¹² Tzimatsi kantayetatsiri: “Ishineyeetanaro nantayetero tsikarika ompaiyeta.” Iro kantacha tera apantaro maaroni irantayeetero. Aritake okantaveta, ishineyeetairo antayetero tsikarika ompaiyeta. Iro kantacha tera ankovataitero atzirintantayetai ompaiyetaarika ishineyeetairi.

¹³ Tzimatsi kantayetatsiri eejatzi: “Iroora otzimantari ovaritentsi onimoneentatziitantairi amotziki. Iroora otzimantari amotzi, ankematziitantyaarori ovaritentsi.” Ari okantavetari, iro kantacha Pava irapiteroryaayetairo iroka, iraperotairo. Irootakera eero pikan-tavaitashitanta eeroka: “Iroora otzimantari avatha añaathatavakaantyaari.” Tera ari onkantyaari. Aña iro otzimantari avatha añaapinkathatantaiyaari Avinkatharite. Iroora itzimantari Avinkatharite animotakaantayetaiyaari avathaka.

¹⁴ Tema Pava, eero japerotajaantairo avathaka, aña ari iroviriintayetai, iroñaakantayetairo ishintsinka, ankempitaiyaari tsikara ikantaa ipiriintaaranki irirori Avinkatharite.

¹⁵ ¿Tema piyotaiyeni iri Cristo ashiyetaaro pivathaka? ¿Kantatsima aapithayetairi jashiyetaari irirori, ashinevaitairo avatha amayempivaitantyaaro? ¿Tera ari onkantya!

¹⁶ ¿Tema piyotaiyeni ikaratzi mayempivaitatsiri, kempitavaitanaka irovithaanakyaaromi iroka, aparoni ikantanaa ivathaki? Iro okantziri josankinayeetakeri:

Aparonira inkantayetaiya ivathaki jaavakaanaara.

¹⁷ Iriima itzimi karatanairi Avinkatharite, jovithaashiretanaatyaarira, kempitavaitaka aparoni ikantakaanaari.

¹⁸ Ontzimatyete pishishiyapithatero ñaathataantsitatsiri. Okarayetzira kantashivaiyetachari kaariperori jantayeetziri, kaarira atziri ovashinonkaajantachaneri irirori, aña pashinera atziri jovashinonkaavaitakeri. Iroora iro irantake ñaathataantsiyetatsiri, iriira ovashinonkaavaitajaantaincha aparoni ivathaki.

¹⁹ ¿Tema piyotaiyeni iroora pivatha oshiyakarori pankotsi isaikantari Tasorentsinkantsi? Iriira Pava omperayetamiri. Tera eeroka añaashivaitachane aparoni,

²⁰ aña iri Pava pinakoventaperotaimiri onantaari jashiyetaami. Irootakera piñaapinkathatantaiyaari Pava, tsikarika opaiyeta pantayetairi, okaratzi pikinkishiretari eejatzi.

7

Imaimanetavakaiya aavakaachari

¹ Iroñaaka nakemiro okaratzi posampitanari posankinareki: Iroora arive-tacha eero jinananta aparoni shirampari.

² Iro kantacha, ontzimatyete piinantayetaiya, pimayempitzikari. Ari onkempitayetaiyaari eejatzi tsinaneete, ontzimatyete oimentayetaiya.

³ Arira aritziri piñaavakaayetaipiintaiya paavakaayetara.

⁴ Okaratzi jinanataitari, tera aparoni ashitaaro ovatha, aña irijatzi ashitaaro oimetaari. Ari okempitari eejatzi, ikaratzi jümetaitari, tera aparoni jashitaaro ivatha, aña irojatziri ashitaaro iinatakari.

⁵ Irootakera, te aritanta poshitaaventyaaro piñaavakaapiintayetaiya paavakaayetara. Iro kantacha, kantatsiya pinkinkithavaitakaavakaiya onkantya pintziventapaitetantyaarori piñañaatane. Impoña petanaiyaaro

piñaavakaayetaniya, ari onkantya eero jampotantami Satanás, tera piñaakotanetajaantyaara eerokaite.

⁶ Irooyetakera iroka noshinetantziri, iro kantacha tera noshintsiventantaye maaroiteni imonkarayetairo irokapayeeni.

⁷ Aña nonkovataavetya naaka maaroiteni shirampariite inkempitakotaiyaanaromi tsika nokanta naaka. Iro kantacha eerora omata iroka. Tema Pava jinashitakaro itasonkaventayetakai maaroni aakaite. Ari ikanta Pava itasonkaventantakari tsikarika ikaratzi kaari otzimayetanta itsipatari, iri-ima pashinepayeeni ontzimayete itsipatari.

⁸ Ikaratzi kaari aavakaachaneriita, nokantziri: Iro aritatsi pisaikashivaitaiya eero otzimi pitsipatari, nokempitara naaka. Irojatzira nokantayetzitariri ikaratzi kamayetatsiri itsipari.

⁹ Irooma terika pimatero piñaakotanetya, ontzimatyepintsipatayetaiya. Tema iro aritatsi pintsipataiya, ari onkantya eero piñaantaro ayimavaitemi.

¹⁰ Okaratzi jiinataitakari, aavakainchari, nokantziro: Te arite pookavakaayetaiya. Tera naaka kanterone iroka, aña iriitakera Avinkatharite.

¹¹ Aririka pookavakaiya, iro aritatsi pisaikashivaitya apaniro eero pitsipataa. Irooma eerorika, kantatsi pimpiyashitairi piimejanori. Eerokaite jiimetaitari, te arite pookayetero piinatakari.

¹² Nokantayetziri pashineete: Iyekiite, tzimatsirika piinatari kaari kempisantatsine, ontzimatyepoisokerotyaaro, aapatziyakotakamirorika iroori. Ari nokantziri naaka, iro kantacha tera iri Avinkatharite shintsiventajaan-temirone.

¹³ Ari okempitzitari, aparoni tsinane oimetariri kaari kempisantatsine, ontzimatyepoisokerotyariri irirori, jaapatziyakotakarorika.

¹⁴ Tema okantavetaka te inkempisantzinkarite oime, itasorentsishiretakaitairi irirori, iroora kantakaanakerori iinaka. Ari ikempitzitari, aparoni shirampari kempisantaneri, iinantarori kaari kempisantatsine, itasorentsishiretakaitairo iroori, iriira kantakaanakerori oimeka. Irooma aririka irookavakaakya, kempitakara eero javisakoshireyetai irovaiyane. Irooma itsipatavakaara, intasorentsishiretakaayetairi eejatzi irovaiyane.

¹⁵ Iro kantamaitacha, inkoverika irookavakaiya, kaari kempisantatsine, kantatsi irimatero. Tekatsimaita shintsiventerine eero jookavakaa, akantayetairi “Iyekiite,” eejatzi akantayetairi “Chookiite,” aayetziriri kaari kempisantatsine. Irooma kantatsirika aapatziyavakaiya kameethaini, iroora ikoviri Pava.

¹⁶ Eeroka jiinataitakari, tera piyotero, kempitaka eerokatakera kantakaanterone iravisakoshiretantaiyaari piime. Eeroka jiimetaitakari, tera piyotero, kempitaka eerokatakera kantakaanterone avisakoshiretantaiyaari piina.

¹⁷ Ari okantari. Tsikara akantayeta asaikayetzi, eerora athavaavaitaro ovashiñeero tsika akantapiinta. Iroora ikovakairi Avinkatharite, tema ari akantayetzitari ikaimashireyetantairi Pava. Irootake nokantantapiintakeri naaka irantayeetero nareetayetarira kempisantzinkariite tsikarika japotaiyani.

¹⁸ Thame oshiyakaaventavakero, aparoni shirampari itzimi totameshitaichari, irashi irovatyeerora tsika ikantaka. Terika intomeshitaanitya jetantanakarori ikempisantantaari, tekatsi ompaitya intomeshitaanitantaiyaari iroñaaka.

¹⁹ Tekatsira ompaitya aakarika totameshitaaniri, terika antomeshitaanitya. Iro kovajanotachari antayetairo ikantairi Pava amayetairo.

20 Arira ankantayetaiyaari maaroiteni, eerora athavaavaitaro ovashiñeero tsikarika akantayeta ovakera ikaimashireyetaantairi Pava.

21 Ari okempitari eejatzi. Eerokarika omperanataari ikaimashireyetaantairi Pava, eero okantzimoshirevaitami. Irooma aririka irothataakaa-paintaayaro omperatamiri pishitovai, pimatero.

22 Ikarayetzi omperavaitaari ikaimashireyetaari Avinkatharite, ontzimatye inkinkishiretya isaikakaashivaitaarira. Ikarayetzi kaari jomperanay-eetari ikaimashiretantaariri, okempivaitaarora iroñaaka iromperatanemi irinaatye Cristo.

23 Tema Pava pinakoventaperotaimi onantari jashiyetaami, iro aritatsi eero pikempitakotaari iroñaaka omperanataari, ishintsiventavaitaitziri irimonkaratero ikovakaashitariri pashine atziri.

24 Iyekiite, ontzimatye maaroiteni eerora athavaavaitaro tsikara akan-tayetara ikaimashiretantaari Pava okanta atsipashireyetaantairi.

25 Iroñaaka nakayeteri ikaratzi osampitakoventzirori evankaroite. Tera ontzime ikantakaantairi Avinkatharite okantakota iroka, iro kantacha nonkantemi naaka okaratzi nokinkishiretakotarori. Iriira Avinkatharite neshinonkataanari okanta paventaayetantaanari naaka.

26 Jiroka okaratzi nokinkishiretakotarori: Tema asaikimopaiteyetziri-irora iroñaaka tsika jashinonkaavaiyetaita, iro aritatsi pashi povayetairo tsika pikantayetara pisaikayetzira iroñaaka.

27 Thame oshiyakaaventavakero, otzimirika eeroka piina, te aritzi pintsiparyeeyaaero. Terika ontzime piina, eero pikokovatzii pintsipatya.

28 Irooma aririka pintsipatakya, tera pantero kaariperori. Ari okempitzitari aririka ontsipatya evankaro otzimi ikampitantaitakeri aantaayariri shirampari, tera antero kaariperori. Iro kantacha ikaratzi aavakaayetachari, aritake iriñaayetake pomerentsitzimotyaaaraine. Intaanira nokantashitami naaka onkantya eero piñaantayetaro pomerentsitzimovaiyetyaamiri eerokaite.

29 Iyekiite, kempitaka irootaintsi omonkarapaitetya. Ari etanakyaaro iroñaaka, ikaratzi tzimayetsiri iinaite, ontzimatye inkempitakaantairo terikami ontzimatye.

30 Ikarayetzi iraaavaiyetchari, ontzimatye inkempitakaantairo tekatsi ompaitya iriraavaitantyaari. Ikaratzi kimoshirevaiyetsiri, ontzimatye inkempitakaantayetairo tekatsi ompaitya inkimoshirevaitantyaari. Ikarayetzi amanantayetsiri opaiyetarika, ontzimatye inkempitakaantairo te iriimi ashiyetyaarone.

31 Itzimirika otzimidoyetziri opaiyetarika jaka, ontzimatye inkempitakaantairo, te apantaperotajaantyaaro. Tema irootzimatake ompeyashivaiyetaiya okaratzi tzimayetsiri kipatsiki, okaratzi antapiintayevetakari.

32 Irootakera nokovakoyetaimiri eerokaite eero pikinkishiretakovaitan-taro maaroni iroka. Ikaratzi kaari tsipayetachane, inkamaityaaro iran-tanairo ikoviri Avinkatharite, tsika onkantya irinimotakaantyaariri.

33 Iriima ikaratzi aavakainchari, ontzimatye irinimotakaayetairo itsi-patari, ontzimatye inkinkishiretakotapiintairo tzimayetsiri jaka kipatsiki.

34 Ñaakero, apitera onkantya iroshiretakotapiintaiyaari. Ari okempitzitari eejatzi tsinane kaari tsipatachane, eejatzi evankaro, kantatsi onka-maityaaro ikoviri Avinkatharite, tsikarika opaiyetaari antayetziri eejatzi okaratzi okinkishireyetaari. Irooma okaratzi tsipayetainchari, ontzimatye onimotakairi oime, onkinkishiretakotairo eejatzi tzimayetsiri jaka kipat-siki.

³⁵ Tera noshintsiventatyeemi nokantantayetamirori iroka. Aña iro aritatsi nonkantayetemiro onkantya nominthatakaantayeyaamiri pantayetairo onkarate kameethatzimotemine, ari onkantya pinkamaiperotantaiyaariri Avinkatharite.

³⁶ Tzimatsirika ashityaarone irevankarote antarokitaintsiri, iriñaakerorika aritatsi ontsipaty, kantatsi omatero, te onkaariperote. Aavakaavaitya.*

³⁷ Iriima ashitarori evankaro, kaari kovatsine ontsipaty, kameethatake eejatzi okaratzi jantakeri, tema iro ikovakeri iranteri irirori.

³⁸ Ari okantari. Aririka aavakaakya irevankarote, jantakero kameethari irika. Irooma eerorika itsipatakaaro, jantajaantakerora kameethatajaantat-siri.

³⁹ Aparoni iinaitari, okovaperotaty ontsipatapiintyaari oime eenirora aavakaa. Irooma aririka inkamimotakero, osaikashivaitaara iroori, kantatsi agai pashine oime, iro kantacha ontzimaty inkempisantzinkarite eejatzi irirori.

⁴⁰ Iro kantacha tzimatsi nokinkishiretari naaka, arira onkimoshireperoteri iroka osaikashivaitaiya, eerorika agai pashine. Kempitakara Itasorenka Pava ñaavaitakaanarori iroka.

8

Ovaritentsi jashitakaitariri oshiyakaarontsi

¹ Iroñaaka nakayeteri osampitakoventzirori ovaritentsi jashitakaayetariri oshiyakaarontsi. Tzimatsi opaiyeta ayotakotayetzirori irokapayeeni, kaari jiyotayetzi pashine kempisantzinkariite, arira onkantakemi asagaaventzimotyari. Eerora amatziro iroka, aña iro aritatsi etakoyetaiyaari irikaite, ankovavayetairo antharomentashiretakaantyaariri.

² Arira okanta itzimayetantari asagaaventavaitachari, kantatsiri: “Naaka iyoperotaneri.” Iro kantacha tekeraatara iriyotanetya ikaratzi kantayetat-siri.

³ Iriima Pava jiyoyetziri irirori ikaratzi etakotaariri.

⁴ Nakavakeri iroñaaka osampitakoventzirori ovaritentsi jashitakaayetariri oshiyakaarontsi. Tema ayotaiyini aakaite ipaitarika ikantayeeziri oshiyakaarontsi, te ontzimimotaajateri iriñaantare. Tera intzimayete pashine pavatatsine, aña apatziro ikanta Pavajanori.

⁵ Niyotzi tzimayetatsi jaka kipatsiki oshiyakaarontsi ivavanetashiitakari, eejatzi ikaratzi tzimayetatsiri inkiteki ivavanetashivaitaitakari. Iriyetakera ipaitashivaitapiintakari, ikantaitzi: “pava,” pashine ikantaitzi “novinkatharite.”

⁶ Irooma aakaite, aparoni ikanta apaitziri “Pava.” Iriitake ashitairi, itzimi ovsikayetakero maaroni. Iriira kantakaarori atzimayetantari. Ari okempitari eejatzi, aparonira apaitziri “Novinkatharite.” Iriitakera Jesucristo, itzimi jovetsikakaayeetakeri maaroni. Iriira kantakaarori okanta añaantayetaari.

⁷ Iro kantacha tzimatsi osheki kaari iyotakoterone iroka. Irootake itzimayetantari ametapiintakarori jashitakaari ovaritentsi oshiyakaarontsi, irovimaityaaroya ovaritentsika. Irikaite atziriite, ikaratzi matapiintavetakarori, okantavetaa ikempisantayetai, eentashirera ikantayetaka iroñaaka. Aririka irovayetaiyo ovaritentsika onkempitzimotyari jantakero kaariperori.

* 7:36 Kantakotachari jaka “ashitarori irevankarote,” irijatziro kantakotachari kampilantakarori iinantaaro evankaroka.

8 Iro kantacha tera iro ovayetari matakairone irakameethatantairi Pava. Tema ontzimerika ovaritentsi apinkapiintane, te antero kaariperori. Aririka antzivaivetakyaaromi iroka, tera ovameethashiretai eejatzi.

9 Iro kantacha ontzimatyē paamaventayetya, potzikashirevaizirikari eentashireriite, pinkantayete: “Nosaikashivaita naaka, kantatsi novayetyaari ipaiyetarika.”

10 Pinkinkishiretakotero opaita avisatsineri irokityaami irikaite eentashiretaneri. Okempitatya iriñeemi povavaiya janta jashitakaayeetari ovaritentsi oshiyakaarontsi. Okantavetaka pikantapiintayevetaka eerokaite: “Niyotzi naaka, te ontzimajaante irañnantare irika oshiyakaarontsi,” amaashityaara kantatsi irimatanakero iroyaari irirori.

11 Arira onkantya irika eentashireri, irantantanakyaarori irirori kaariperotzimotziriri. Eerokakera kantakaashitakyaarone. ¿Tema pipaitayēvetaari “Iyekiiite?” ¿Tema ikamimentayetaari irirori Cristo?

12 Arira pikenakaakerori eeroka okanta pikaariperotakaantakariri irikaite. Povatsiperotakerira, peentashireperotakaakeri. Aña pikaariperotzimomaitakari eejatzi eeroka Cristo.

13 Irootakera eeromi novantapiintataitaarimi naaka vathatsi, ari onkantya eero noitzipinaashiretantari ikaratzi nopaiyetairi “Iyekiiite.”

9

Irimonkarayeeteneriri Otyaantajanoriite

1 ¿Eeroma okantzi naaka nosaikashivaitya? ¿Kaarima naaka Otyaantajanori ñaajaantakeriri Jesús, Avinkatharite? ¿Kaarima naaka kempisantakaajaan-taimiriri Avinkatharite?

2 Kempitaka tzimayetatsi pashine kaari iyotenane naakara Otyaantajanori. Irooma eerokaite piyotaiyini, tema eerokayetake ikempisantaakayetai Avinkatharite nokinkithatakoyetaimirira, iroora oñaakantzirori naakakera Otyaantajanori.

3 Jiroka nonkanteriri ikaratzi ñaaventavaitanari:

4 ¿Tema aritzi intziyeetena naakaite?

5 ¿Eeroma aritzi naaka ontzime notsipatari, kempisantatsiri eejatzi? Aririka ontzime, ¿eeroma aritzi nontsipatanakyaaro janta pisaikaiyini eerokaite? Iroora jimatapiintakeri pashine Otyaantajanoriite, iro jimatapiintazitari ikaratzi jirentzitari Avinkatharite, eejatzi Cefas.*

6 Piyotaiyini eerokaite eekero nantavaaitzi naaka, onkantya naantyaari nañaantyaari, irojatzzi jantziri Bernabé. ¿Intaanima nokantakaayetakaro naakaite te ishineyeetenaro novashaantero nantavaire nonkinkithatakaantyaari?

7 Pinkinkishiretakoteroi tsika ikanta ovayiri tzimatsiri ijevare. ¿Aritsima impinateri ijevare impantyaariri irovarite? Ari ikempitzitari pankivaitatsiri, ¿Eeroma aritzi irovaiyaaro ivankire? Eejatzi ikempitzitari pira-vaitachari, ¿eeroma aritzi iranintaiyaari ipira?†

8 ¿Pikinkishiretama eerokaite okaratzi nokantayetakemiri iroora jametashimatsitaiyarini atzirriite? Aña irojatzira oñaaventakotzitatitakariri Ikantakaantaitane.

9 Tema josankinatztakaranki Moisés-ni, kantatsiri: Aririka pantavaitakairi aparonsi piratsi, te arite intasheneentavaite. ¿Pikinkishiretama intaanira piratsi joshiretakotaka Pava ikantantakari?

* 9:5 Ikantayeetziri jaka “Cefas,” iriitakera Pedro. † 9:7 Kantakotachari jaka “ipira,” iriira cabra-payeeni, tsika itzimi jirayeetapiintziri ichochone.

10 ¡Tera! Aña aakayetai ke joshiyakaaventaitakeri. Irojatzira joshiyakaaventzitateetakeri ikantaitake:

Tzimatsirika pankivaitaneri, tzimatsirika otekakivaitaneri, iro jimatantaroni iroka onkanta irovantaiyaarori.

11 Ari okempitzitari, tema naakaite aventuraashiretakaayetaamiri, ¿Eeroma aritzi pimpayetaina nañaantyaari?

12 Iroora pantapiintakeneriri pashinepayeeni janta. ¿Eeroma aritzi pimatataitenaro naakaite? Iro kantacha, tera noshintsiventapiintemi nonkantemiro iroka. Aña amave nokantaiyakero. Tema te nonkovaiyeni nomanonkemi eerokaite petanakarora pikempisantairora Kameethari Ñaantsi noñaaventayetaimirira Cristo.

13 ¿Tema piyotaiyeni jovapiintaro omperatasorentsitaari tzimakaantatsiri okaratzi jashitakaitarori fasorentsipankoki? ¿Tema piyotaiyeni ikaratzi piratsi jashitakaitariri Pava pomepirinimentotsiki, oshinetaantsitzi irovayetyaari omperatasorentsitaari?

14 Arira okempitzitari eejatzi okaratzi ikantakaantanari Avinkatharite nokinkithayetairora Kameethari Ñaantsi, ontzimaty e impinayeetaina nantayaarori.

15 Tera noshintsiventemi pairani nosaikimotantakamiri pimayetenaro. Tera noshintsiventemi eejatzi iroñaaka okaratzi nosankinatantamiri. Aña iro nokovataike nonkamemi naaka, tekera intzimanakeeta impaitya kantatsineri: “Tera kyaaryoo onatye okaratzi jasagaaventavaitakari Pablo.”

16 Tera nasagaaventavaiyaaro naaka nokinkithatakaayetaimiro Kameethari Ñaantsi. Aña kempivaitakara iriira Pava shintsiventanari nantairo, okantavetaka te naaka minthatashivaiyaarone. Eerorika nomatairo iroka. ¡Ikantamacheetana naaka!

17 Naakami kovashivaitakyaarone nomatero, ari nonkovotakeromi impinayeetena. Aña Pava ovataikenari nomayetairo iroka.

18 Arira okantaka, tekatsira ompaitya noyaaventantyaari pimpinayetaina eerokaite. Tema nokempitakaantaro iroomi impinayeetenarimi okaratzi noñeero nokimoshiretai. Tema iroora nokimoshiretantaari iroñaaka tera nonkovakotaimiro okaratzi nokinkithatakaayetaimiro Kameethari Ñaantsi.

19 Arira nokenakairo nosaikashivaitantaari, tekatsi impaitya shintsiventavaitaneri ipinatanara. Iro kantacha naakatajaantake kempitakaantacha onampitaari. Tema ari onkantya navisakoshiretakaantaiyaari osheki atziri.

20 Arira nokantzitaro eejatzi nontsipatyaaririka nosheninkapayeeni judío, nomatzitarora okaratzi jameyeteri iriroriite, ari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari. Irojatzira nomatzitari nonkempiyaari pankiventarori Ikantakaantaitane, nomonkaratziro naaka eejatzi, okantavetaka niyovetaka tekatsi shintsiventenane nonpankiventyaaro, tema ari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari.

21 Ari okantzitari, aririka nonkarateri kaari kemakotaajaterone Ikantakaantaitane, nokempitakotari iriroriite, ari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari. Iro kantacha tera nompiyathatajaantyaari Pava, tema ontzimaty nomonkarayero ikantanari Cristo nantero.

22 Ari okempitzitari, aririka nonkarateri eentashirevaitaneri, nokempitakotari jantayetziri iriroriite, ari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari. Ari nokempitayetziriri maaroiteni nashiyetachari atziriite, ari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari tsikarika inkarate iriroriite.

23 Iro nomayetantaro maaroni iroka onkantya nonkinkithakaan-tantyaarori Kameethari Ñaantsi, ari onkantya nonkarayetantaiyaari eejatzi naaka, itasonkaventayeetaanara.

²⁴ ¿Tema pinkinkishiretero tsika ikanta monkatziyavakaachari ishiy-eeyani onkantya iriñeetantyaariri intzime etyaarone irareetya? Aparonira inkantya etyaarone irareetya, iriitakera impinayeeteri. Arira pinkempitayetaiyaari eerokaite.

²⁵ Ikaratzi ñaantapiintakarori onkantya irimonkatziyavakaantyaari, ontzi-matyeera inkempoyaavainetya, iriñaashivaityaaro intzitayetyaro okaratzi in-eveyetari. Iroora jimatantayetarori iroka onkantya impinayeetantyaariri, iramathaiyeetantaityaari shivithatapo. Iro kantamaitacha sampiyanetatsi iroka. Irooma aakaite, okaratzi oshiyakaaventachari impinayeetairi, eerora othonkaneta.

²⁶ Irootakera noshiyakaaventantapiintarori naaka okempivaitaro noshiy-atyeemi, te nontempaavaiitya. Nokempitakaantaro noñaashintsivaityaaromi nonkaposante, te nonkaposashivaityaaro tampyeenka.

²⁷ Okaratzi noñaashivaityakaro noziventavaitaka, nokempitakaan-tavaitakero novatha nomperatayeeyaaromi. Irootakera nomatantakarori, ari onkantya eero ikempitakaantyeetantaanari joiyishitayeetziri, eero amenaashivaitanta nokinkithatakantapiintakera.

10

Ikaminaaventaitziro okaratzi iñaapinkathatashiyeetari

¹ Iyekiite, eero apeyakotaro tsika okanta iñaayetakeri avaisatziite. Iro ipampithatake aparoni menkori janta tsika te inampiitaro. Jimontyaayetakaro inkaare, joviryataaitapaintakeneri.

² Arira joñaakantakero javentaashiretakari Moisés-ni, ipampithatakero menkori, jimontyaakaro inkaare.*

³ Jovaiyakaroni eejatzi avaisatziite okaratzi itasonkaventayeetakeri.

⁴ Jimiretaiyakaroni jiña itasonkaventayeetakeri oshitovaatzimotakeri shirantaaki. Tema iriitajaantakera Cristo tsipashireyetakariri, iri oñaakakeriri jiña shirantaaki. Aña iri Cristo kempivaitakarori iroka shirantaa.

⁵ Iro kantacha, tzimatsi osheki iriroriite kaari irinimote Pava, irootakera ikamakaantantayetakariri tsika te inampiitaro.

⁶ Okaratzi avisaintsiri, tzimatsira oshiyakaaventakairi, ari onkantya eero akempitantari iriroriite, anevyetyaaro antero kaariperori.

⁷ Iroora eero aritanta aakaite ankempiyaari pashineete itharomen-tavaita iñaapinkathatashivaitari oshiyakaarontsi. Tema irootake jimayetakeri avaisatziite pairani, jiroka ikinkithatakoyeetakeriri: Ithointaiyakani atziri, jovavaitaiyani, jiravaitaiyini. Ari ikatziyeyanakani itharomentashivaitaiyanakani.†

⁸ Ari okempitari eejatzi, te arite antayetero kamaarotatsiri. Irojatz jantayetakeri avaisatziite, irootakera iñaantayetakarori ikamakaantake aparoni kitaite 23,000 atziri.‡

⁹ Ari okempitzitakari eejatzi te aritzi ovatsimayeri Pava. Irojatz jimayetakeri pairani iriroriite, irootakera jatsikayetantakariri maranke.§

* **10:2** Iroora jimayetakeri kempitakarori oviinkaantaantsi iroñaaka, tema aririka iroviinkaantayeetya, joñaakantairo tzimatsi javentaashiretanaari. † **10:7** Okaratzi ikantakoyeetziri jaka "itharomentashivaita," iro jantakeri pairani ivaisatziite judio-payeeni jovetsikake oshiyakaarontsi kempivaitariri iryaani vaca, iri joimoshirenkaventaayarini, iñaapinkathavaitziri irika oshiyakaarontsi. Pamenero eejatz "Tsika Ikantayeetziro Ñaantsipayeeni" tsika okantakota "Ikantakaantaitane." ‡ **10:8** Pamenero eejatz "Tsika Ikantayeetziro Ñaantsipayeeni" tsika okantakota "Balaam." § **10:9** Pamenero eejatz "Tsika Ikantayeetziro Ñaantsipayeeni" tsika okantakota "Moisés."

10 Ari okempitzitari eejatzi te aritzi ankiñaanevaite. Irojatzira jimayetzi-takari. Iroora iñaantayetakarori japerotakeri ipaiyeetziri “Aperotantaneri.”**

11 Maaroni irokapayeeni avisayetaintsiri, irootakera joshiyakaaventay-eetakairi, josankinatakoyetakero onkantya iriyotaayentairori iroñaaka aakaite, tema asaikapaitentatyaaro othonkimataara kipatsi.

12 Paamavasyetaiyai eerokaite. Eero pikantayetzi, “Eerora nomatataitziro naaka iroka,” omapokashitakari pimatanaero eejatzi eeroka.

13 Iro kantacha piñaakerorika pinevetashirevaityaaro, pinkinkishiretero tera apaniro pikantaka eeroka, aña jimatataikero ikitsirinkayetakero pashine atziriite. Kinataneri jinatzi Pava, eero ishinetzimi irirori irineveshireper-otakaityaamiro kaari pinkitsirinke. Aririka piñaakero pinevetashirevaitya, iriitajaantakera Pava oñaakemirone tsika pinkantya pinkitsirinkantyaarori, onkempivaitanakyaaro pishiyapithatatyeeromi.

14 Netakotaneete, irootakera pinkempitakaantantyaarori pishiyapithatatyeeromi, piñaayeririka pashineete iromoshirenkero iñaapinkathavaitziri oshiyakaarontsi.

15 Iroñaaka tzimatsi nonkantayetemiri, nonkempitakaantatyeeemi iyotaneri pinatyeeemi nonkantemirora. Pinkinkishiretakoyeterora.

16 Tema apatotapiintaiyanira iravaitaiyini, akinkithashiretakotziro iñaañaaventakeriranki Cristo, imiretaiyakarini iriyotaaneete, ¿Kaarima iroka ovithaavakaantsi, apatoyetaara oimoshirenkiri Cristo ikapathainkatzimentakai? Aririka ampetoryeero tanta, ¿Kaarima iroka ovithaavakaantsi, oimoshirenkirora ivatha Cristo, akinkishiretakotziro ikamimentayetakai?

17 Ari okanta, aririka ovayetakyaaro, intzimayevetakya osheki akarataiyini apototaiyani, maaroni ovaiyaroni tanta jovetsikayeetakeri apapatharoini. Ari akantayetaari aakaite, akempitayetaaro apapathatatsiri.

18 Ari ikempitayetari eejatzi nosheninkapayeeni Israel-mirinkaite, jovithaavakaayeta eejatzi iriroriite, itaayetairo jashitakaariri Pava janta pomepirinimentotsiki.

19 Irootakera kempitataikarori okaratzi jantapiintayetakeri pashinesatzi atziriite ipometayetziniri ivavanevaitashitari. ¿Piñaajaantakema nokantatzira añaanetsira ikaratzi ivavanevaitashitakari?

20 ¡Tera! Iro kantzimaitacha tzimataitsira peyari amavenavaitachari, iri ikempitakaantakeri ivavane, iriitake jashitakaantapiintayetakari irovarite. Aña kaarira Pava irashitakaayetya irovarite. Irootakera kaari nokovakaayetzimiri eerokaite pinkempiyayetyaari povayetaiyaaro okaratzi jashitakaavaitashitariri peyariite, povithagaarikari iriroriite.

21 Tera aritzi pimiretyaaro otzimi amiretapiintari akinkishiretakotziri Avinkatharite, pimatakerorika pimiretapiintakaro okaratzi jashitakaay-eetariri peyari. Ari okempitzitari, tera aritzi poyaaro otzimi ovapi-intari akinkishiretakotziri Avinkatharite, pimatakerorika povapiintakaro okaratzi jashitakaayeeetariri peyari.

22 ¿Akovatziiima ovatsimayeri Avinkatharite? ¿Anayirima otzimira irirori ishintsinka?

¿Arima notzikashirevaitantake iñaapinkathashireyetaari Pava?

23 Jiroka ikantayeetzi: “Ishineyeetanaro nantayetero tsikarika ompaiyetya.” Iro kantacha tera apantaro maaroni irantayetero. Aritake okan-tavetaka, ishineyetaaro antayetero tsikarika ompaiyetya. Iro kantacha

** 10:10 Pamenero eejatzi “Tsika Ikantayetziro Ñaantsipayeeni” tsika okantakota “Coré.”

tzimayetatsira opaita antayetziri kaari minthatakaiaarine pashinepayeeni irantayetairo kameethari.

²⁴ Tera aritzi intaani ankinkishiretakovaiyaaro akovayetziri aakaite, aña iro aritatsi añaashintsiventaiyaaro kameethatzimoterine pashinepayeeni.

²⁵ Aririka pamanantizimate vathatsi, eero posampitakoventavaitziri, pinkante: “¿Ipoñaatyama irika vathatsi janta ipomeyeetziniri oshiyakaantsi?” Aña pamananteri, poyaari.

²⁶ Tema iri Avinkatharite, ashitari ikaratzi tzimayetatsiri kipatsiki.

²⁷ Ari okempitzitari, aririka inkaimemi payooteri kaari kempisantat-sine, payooteri pikovirika. Eero posampitakoventavaitziri pinkante: “¿Ipoñaatyama irika vathatsi janta ipomeyeetziniri oshiyakaantsi?” Aña poyaari.

²⁸ Irooma tzimatsirika kamantemineri, inkantemi: “Irika vathatsi ipoñaatyama janta ipomeyeetziniri oshiyakaantsi,” eerora povari. Iroora pimatantakarori iroka pikinkishiretakotanakari kantakemiri, pikinkishiretanaka eejatzi kantatsi irovaariperoshiretante.

²⁹ Tema nokantakemira “kantatsi irovaariperoshiretante,” te iro nonkantakote irovaariperoshiretemi eeroka, aña iri nokantakotzi itzimi kaman-takemiri, kantatsira irovaariperoshireteri irirori. Kempitaka ari posampi-tanaka naaka, pinkante: “¿Opaitama nontzitantavaiyaariri naaka intaan-imacheeni ikinkishiretakotana pashineka atziri?”

³⁰ Tema nopaasoonkeventziri Pava noñaayetziro novari, ¿opaitama nonkinkishiretakotantaaarori onkarate inkishimaitenari?”

³¹ Jiroka nakemiro: Aririka povavaiyetya, pinkinkishiretakoterora, pinkantashirete: “Tzimatsirika ñaayetenaneri novavaiya, ¿arima notzikashirevaitakeri irika iñaapinkathashiretairi Pava?” Arira pinkempitzityaarori pimirevaiya, eejatzi pantayetairo tsikarika opaiyetarika.

³² Ontzimaty paamaventaiaa eero poitzipinashiretantari Judío-yetatsiri, kaari judío-yetatsine, ikaratzi pikaratapiintziri papatoventari Pava, maaroni.

³³ Irootakera nantziri naaka, nopankiventaro nonimotakaantayetyaari maaroni atziriite okaratzi nantayetziri. Tera intaani nantero kameethatzi-motanari naaka, aña iro nantzi onkarate kameethatzimoterine pashinepay-eeeni, ari onkanta iravisakoshiretantaiyaari.

11

¹ Pinkempitakotaiyaanaro naaka. Iroora nomatziri naaka, nokempitako-tari Cristo.

Ovashikainaro tsinaneete

² Notharomentaiyami iroñaaka, tema pikamaitakaro okaratzi nametakaakamiri, okaratzi niyotaakemiri.

³ Iro kantacha, jiroka nokoviri piyotero: Iriira Cristo ijevaritari shiram-pariite. Iriima shirampariite iriira ojevaritari tsinaneete. Iriima Pava iriira ijevaritari Cristo.*

* **11:3** Kantakotchari jaka “ijevaritari,” irojatzira kantakotchari “iitoitari.” Tema iroovaitake okaratzi saikantairi aitoki otzimi kinkishiretakairi, akovantayetari antayetero akovayetzi, kempitavaitaka iroomi aito jevatainemi antayetero opaiyetarika. Kantatsira ankante: “Aitotari Cristo.” Irojatziki kempitakarori aririka ankante: “Ijevatai Cristo.”

4 Okarlatzi ametapiintakari ashiramparitzika, te apashikainata aririka añaañaate, aririka ankinkithatakaante. Aririkami ampashikainatzimotanta-kyaami, ovinkatharyaakero aito.†

5 Irooma tsinaneete kaari pashikainatachane oñañaatayetzira, okinkithatakaantayetzi, ovinkatharyaantakera. Okempitakovaitakaro tsinanepayeeni ameezriri oishi.

6 Aparoni tsinane kaari kovatsine ompashikainatya, ameepero-tataiterotya oishi. Tema maaroni jiyotayetzi pashiventaantsira onatzi, ontzimatyera ompashikainatya.

7 Iriima shirampariite eero ipashikainavaita irirori, tema ikempitakoyetari Pava, iriira Pava ovaneenkatakaariri. Irooma tsinane, iri shirampari ovaneenkatakaarori.

8 Tema pairani ovakera jovetsikantakarori Pava etanakarori tsinane, iroora jaake ivatha shirampari jovetsikantakarori. Irooma ovakera jovetsikantakarori Pava etanakarori shirampari, tera iro iraaake ovatha tsinane.

9 Ari okempitzitakari, ovakera Pava jovetsikantarori tsinane iriira jovetsikajaantakeri shirampari, tema tekatsi intsipavaiya. Iriima shirampari, tera iro irovetsikaitene tsinane.

10 Irootakera ompashikainatantyaari tsinane onkantya oñaakantantyaarori tzimatsira oñaapinkathatane iroori, ari onkantya onimotakaantyaariri eejatzi maninkariite.

11 Te ontzimashitya tsinane, te intzimashitya shirampari, añaa apiteroite jashitari Avinkatharite, ikovityaavakaa apitero.

12 Tema etanakarori tsinane ivatha shirampari jovetsikayeetake. Iro kantacha eejatzi, ikaratzi shirampariatsiri iroñaaka, iro tsinane ovaiyantayetairiri. Tema apiteroka iriira Pava kantakaarori itzimayetantari.

13 ¿Ipaitema pikinkishiretakotarori iroñaaka okarlatzi nokantayetakemiri? ¿Aritatsima tsinanepayeeni oñañaateri Pava eero opashikainata?

14 Aakaite ashiramparitzika iroñaaka, tera ametaro osanthaayetero aishi, aritake ampashiventakya.

15 Irooma tsinaneete, irootake ovaneenkatakaarori. Kempivaitaka iroomi oishi oshiyanyakyaarone ovashikainaro.

16 Tzimatsirika janta kovatsiri inkisakoshiretyaaro, jiroka nonkanteriri: Irootajaantakera nametapiintakari naaka niyotantziro. Irojatziki kantapiintayetziri apatoventariri Pava tsikarikapayeeni janta.

Amenaashivaitara joimoshirenkaitziro irayootane Avinkatharite

17 Iro kantamaitacha, tzimatsira pashine nonkantakotemiri, eerora notharomentakotamiro. Tema te onkameethatzimotena pantapiintakeri papatotaiyani. Onkaratemi kameethatzimotemine, irojatzitaitakera jovasankitaaventaitakemiri.

18 Tema nokemake ikamantayeetakena pinashiyetavakaaka janta papotapiintaiyani. Iro nonkempisanterimi,

19 tema iro avisapiintatsineri iroka. Kempitaka tzimayetatsi kovashivaitachaneri inkantakotaiteri "Iriira iriiperori irika."

20 Arira okempitapiintari papatotaiyani eerokaite payootavakaiyani, amenaashivaitara poimoshirenkiro apaiyetziri "Irayootane Avinkatharite."

† 11:4 Kantakotachari jaka "ovinkatharyaakero aito." Tera ayotakoperotajaantero opaita kantakotachari "aito." Tema tzimayetatsi kantayetsiri iri Cristo oshiyakaaventari "aito." Tzimatsi pashine kantayetsiri iroora kantakotachari "aitojanori." Tema aririka ampashikainatya añaañaate, akempitakotakarora tsinane. Ovinkatharyaayetakera pashinepayeeni.

²¹ Tema povapiintakaro thaankiperoini pashitari. Tasheneenta ikan-tayeta pashinepayeeni. Tzimatsi pashine shinkivaiyetachari.

²² ¿Arima onkantaari? ¿Tekatsima pipankopayeeni tsika povapiin-tayetyaaro pashitari, tsika piravaitapiinte? ¿Pimanintatziirima ikaratzi apatotapiintachari iñaapinkathayetzirira Pava? ¿Pithainkavaitatziirima kovityaavaitatsiri? ¿Pikinkishiretama ari nontharomentakyaamiro? Eerora.

Opoñaantanakari irayootane Avinkatharite

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³ Okaratzi niyotaakemiri pairani okantakota opoñaantanakari “Irayootane Avinkatharite,” iriitakera Avinkatharite iyotaakenarori. Jirokatakera: Okantaranki tsireni tekera impithokashitaityaari Avinkatharite Jesús, jaakero tanta,

²⁴ ipaasoonkeventakero, ipetoryaakero, ipoña ikantake: “Poyaaro, novatha onatzi, tema iro kamimentemine. Irootakera pinkinkishiretantapiintyaanari.”

²⁵ Ari ikempitaakero eejatzi ikaratakero jovaiyani, jaakotakero imiretairi, ikantzi: “Niraane onatzi, irootakera shitovaatatsine onkantya irav-sakoshiretantaiyaari osheki atziri. Irootakera pimatapiintairi aririka pimiretyaaro, aririka pinkinkishiretakotapiintena.”

²⁶ Arira povapiintaiyaaro, pimiretapiintaiyaaro eeroka, ari onkantya piyotakaantaiyaariri atziriite ikamimentayetai Avinkatharite. Irootakera pimatapiintayetairi irojatzii impiyantaiyaari Avinkatharite.

Ovaminthavaitashitakyaarone irayootane Avinkatharite

²⁷ Tzimatsirika ovaminthavaitashitakyaarone, iraminthavaitashitakyaarone, kempivaitakara iriitajaantakemi Avinkatharite inthainkavathatake, ithainkakero eejatzi iriraane.

²⁸ Aña iro aritatsi, tekera oyaaro, tekera irero, ontzimatyeeera ankinkishiretakotavakya kameethashiretakairika.

²⁹ Tzimatsirika ovashivaitakyaarone, irashivaitakyaarone kaari pampithashiretakoperoterone oshiyakaaventachari “ivatha,” arira irovasankitakeri.

³⁰ Irootakera itzimantayetari shipetavaitatsiri, mantsiyavaitatsiri, tzi-mayetatsi makoryaayetaintsiri.

³¹ Irooma akinkishireperotanakarika tekera ovanakyaaro, eerora añaajaantziro irovasankitai Pava.

³² Iro kantacha aririka irovasankitaavaitakai, iñaantakaavaitayeerora inkempitakaantatye aakatakemi itomijanori. Ari onkantya eero jovasankitaaperotantai apaata, ikempitakaantayetairi tsikara inkantayetairi osavisatziite.

³³ Iyeekiite, irootakera okovantari poyaakotavakaayetaiya eerokaite, eero posasatekavaita aririka papatotaiyaani payootavakaiyani.

³⁴ Pitashaatziirika, povanakya pipankoki tekera piyaatanakeeta, ari onkantya eero iñaakaantaitami papatotakya. Aririka nareetakya nonkivan-temi, ari nothotyaakemiro niyotaayetemiro irokapayeeni.

12

Tasonkaventashiretaantsi

¹ Iroñaaka nonkantemiro tsika okantakota tasonkaventashiretaantsi. Iyeekiite, te nonkove onkompitzimotyaami.

² Piyotaiyini eeroka, pairani tekera pinkempisantayetanake, tzimapiin-tatsi pikenakaashitane, iminhashiretakaapiintashuutami piyaatashiteri oshiyakaarontsi kaari ñaavaitaajatsine.

³ Irootakera nonkamantanyaamirori iroka: Intzimerika janta kinkithatakaantsine, inkantapaake “¡Kamaarivé Jesús!” kaarira Itasorenka Pava ñaavaitakairine irika. Irooma aririka inkante, “Avinkatharite inatzi Jesús,” iriira Tasorentsinkantsi ñaavaitakairiri.

⁴ Aparoni inatzi Tasorentsinkantsi, iro kantacha tzimatsi osheki tsika ikenakayiro itasonkaventayetakai onkantya amatantyaarori.

⁵ Aparoni inatzi Avinkatharite, iro kantacha tzimatsi osheki tsika anke-nakayero antavaitaineri irirori.

⁶ Aparoni ikanta Pava, iro kantacha tzimatsi osheki tsika okanta opoñaantakari jimatakaayetairo opaiyetarika.

⁷ Maaroni aakaite, tzimayetatsi opaiyeta jimatakaayetairo Tasorentsinkantsi ari onkantya aminthatakaantayetaiyaariri pashine kempisantzinkariite irantayetairo irirori kameethari. Arira ikenakairori irirori Tasorentsinkantsi joñaakanta, jimatakaayetairo opaiyetarika.

⁸ Thame oshiyakaaventavakero, tzimayetatsi itzimi itasonkaventake Tasorentsinkantsi ari okanta jiyotanetantari. Tzimatsi pashine itzimi itasonkaventake Tasorentsinkantsi ari okanta ikinkithatakotantarori okaratzi ipampithashiretanaari.

⁹ Tzimatsi pashine itzimi itasonkaventajaantake Tasorentsinkantsi ari okanta javentaashiretziitantaari. Tzimatsi pashine itzimi itasonkaventake Tasorentsinkantsi ari okanta itekatsitakaantantari.

¹⁰ Tzimatsi pashine itzimi jimatakaakeri irirori intasonkaventante, pashine itzimi jimatakaakeri irirori inkamantantannerite, pashine itzimi jimatakaakeri irapitakotairo okaratzi ikamantantakeri kamantantneri, onkantya iriñaantyaarori iriirika Tasorentsinkantsi mataakaakeri inkamantantero. Tzimatsi pashine itzimi jimatakaake iriñaavaiyetero pashineyetsiri ñaantsi, tzimatsi pashine itzimi jimatakaake irovaakañaanetairo okaratzi iñaaventayeetakeri.

¹¹ Maaroni iroka irootakera itasonkaventantayetakeri Tasorentsinkantsi, jimatakaantakero tsikarika opaiyetarika. Aparoni ikanta Tasorentsinkantsi. Iriitajaantake matzirori itasonkaventayetakai aakaite, jimatakaayetairo okaratzi ikoviri irirori.

¹² Arira okantari ovithaavakaantayetaari, joshiyakaantayeetairo aakami ivatha Cristo. Tema tsikara akantavathayetara, irootakera matakaayetairo opaiyetarika. Arira akempitzitayetaari eejatzi aakaite, onashiyeta amayetairo opaiyetarika.

¹³ Tema aparoni ikanta Tasorentsinkantsi itzimi oviinkaatakaayetairo, ari okanta ovithaavakaantaari, onkantavetakya aakarika judío-payeeni, griego-thatsiri, omperataari, saikashivaitaari, maaroni. Okempivaitaaro maaroni antsipatavakagayia aakaite arapiintayetairo jiña añaakaashiretantatsiri, oshiyakaaventakeri Tasorentsinkantsi.

¹⁴ Pinkinkishiretakotero tsika okanta avatha. Aparoni akanta avathaki, iro kantacha tzimatsi osheki onashiyeta opaiyetarika amayeteri.

¹⁵ ¿Kantatsima oñaavaite aitzii, oñaanatero ako, onkantero: “Te nirooperote naaka, te nonkempityaami eeroka pimatziro poirikayetziro opaiyetarika?” ¿Tema irooperote eejatzi aitzika?

¹⁶ ¿Kantatsima oñaavaite oyempita, oñaanatero oki, onkantero: “Te nirooperote naaka, te nonkempityaami eeroka piñaayetziro opaiyetarika?” ¿Tema irooperote eejatzi ayempita?

17 Iroomi iyoshiitachanemi oki avathaki, ¿arima onkantakemi ankeme? Iroomi iyoshiitachanemi ayempita, ¿arima onkantakemi ankemantyaaromi osankaane?

18 Ari okantari avatha. Tema iriira Pava matakeroi jovetsikakero, tsikara okantajaanta ikovake irovetsikero, ari onkantya onashiyetantyaari ompaityaarika omayeteri.

19 Arimi oshiyavakaiyaami maaroni tsikara okantayetara avatha, eerotyava avathataromi.

20 Arira okantari aparoni onatzi avatha, iro kantacha tzimatsi osheki onashiyeta opaiyetarika amatantayetyaarori.

21 ¿Kantatsima oñaavaite oki, oñaanatero ako, onkantero: “Naaka kovaperotajaantacha, irooma eeroka, tera?” ¿Kantatsima oñaavaite aito, onkempitakotyaaro okaratzi oñaavaitekero aitz?

22 ¿Eerora omatziro! Aña okaratzi tzimatsiri avathaki kaari kempitzimotainemi iroopero onatye, irootakera kovaperotajaantachari.

23 Iroora akithaatantapiintari, omanayiro avathapayeeni, akempitakaantaro ñaapinkatharensi onayetatzi janta. Okaratzi omanakoyetziri avathaki, akempitakaantaro irooperokimi onayetzi.

24 Irooma okaratzi kaari omanayetapiintziri avathaki otzimi iñaayeetapiintziri, tera ontzime tsikarika ompaitya antayetenerori iroori. Ari ikempitzitari Pava jovetsikakerora avatha, ontzimatyera anethaayetairo kempitzimovetakairi kaari kovaperotajaantachane.

25 Eerora okantzi ampitharyeero okaratzi avathatari. Aña iro aritatsi, anethaaztiitairo maaroni avathatari.

26 Aririka ovatsinaavaitya kapicheeni avathaki, kempivaitakara ovatsinaakyaami maaroitniki avatha. Aririka ovaneenkavaitya kapicheeni avathaki, kimoshirera ankantya maaroitniki avatha.

27 Arira akantayetaari aakaite akaratzii avantaashireyetaari Cristo, kempitavaitaka aakaite ivathamani anayetaimi Cristo.

28 Jirokara tsika ikantakaaayetaari Pava ikaratzi kempisantayeetaatsiri: Etanakaro, tzimatsi Otyaantajanori. Apitetanaintsiri, tzimatsi kamantanteriiite. Mavatanaintsiri, tzimatsi iyotaantanteriiite. Ipoñaapaaka itzimayetanake tasonkaventanteri, tekatsitakaanerani, ampitakotanteri, jevataakaanerani, ñaavaiyetzirori pashineyetatsiri ñaantsi.

29 ¿Maaronima Otyaantajanoritzi? ¿Maaronima akamantantaneritzi? ¿Maaronima ayotaantaneritzi? ¿Maaronima atasonkaventantanteneritzi?

30 ¿Maaronima atekatsitakaananteneritzi? ¿Maaronima añaavaiyetziro pashineyetatsiri ñaantsi? ¿Maaronima ovaakañaanetanetzi?

31 Aña iro aritatsi, pinkovatziiyete intasonkaventayeetaimi pimayetantyaarori kovaperotajaantachari. Iro kantamaitacha, tzimatsira opaita otzimi anayirori iroka. Aritake nonkamantemiro iroñaaka.

13

Iroora kovaperotajaantachari etakotanka

1 Thame ankantashitavakya kantatsi noñaavaiteero naaka pashineyetatsiri ñaantsi iñaavaiyetziri pashine atziri, nomatzitakyaaromi okaratzi iñaavaiztiri maninkariite. ¿Tema kameethavaivetaka iroka? Iro kantacha terika nomatero netakotantya nantantarori iroka, nokameniminthavaitashitakara.

2 Ari okempitzitari eejatzi, thame ankantashitavakya kamantantanteri nonatzi naaka, niyotakotziro okaratzi kaari jiyotakoveeta pairani, naven-taatziiitari Pava ari onkantakemi iroshirinkenaro otzishi irovatziyeero

tsikarika janta. ¿Tema kameethavaivetaka iroka? Iro kantacha terika netakotantya nantantarori iroka, tekatsimacheeni nomonkaraye.

³Eejatzi okempitari, thame ankantashitavakya arimi nompashitanyaaaro maaroni tzimimotanari onkanta ontzimimantyaari iroyaari kovityaavaivatsiri. Ankantashitavakya osheki natsipeventakari impaityaarika, notaaventavaikari. ¿Tema kameethavaivetaka iroka? Iro kantacha terika netakotantya nomatantarori iroka, tekatsira nanintagaiya.

⁴Itzimira etakotantachari, tsinampari jinatzi, kaminthaantaneri, te inkisakovaitanetya, te irasagaavainetya, te iñaaperovainetya.

⁵Itzimira etakotantachari te inkaariperovaantenete, te inthañaavainetya, te inkisanetya, te irovapithaantatziityaaro inkisaneentante.

⁶Itzimira etakotantachari te inkimoshireventero jantakerorika kaariperori, aña iro ikimoshireventzi irirori iriyotakoyeetairo kyaaryoori.

⁷Itzimira etakotantachari amavevaitapiintaneri inatzi, ikempisantapiintanetzi, tzimatsi iroyaakotapiintane, joisokerotapiintaneta.

⁸Eero othonkaneta etakotanka. Irooma pashinepayeeni aritake onthonkanetaiya, okempitayta, iroka kamantantaneritaantsi, iñaavaiyeetantaitaro pashinetatsiri ñaantsi, jiyotayeetairo opaiyetarika.

⁹Tema tekera jiyotayeetziro maaroni, tekera ikamantantayeetziro okantakoyeta maaroni tzimayetatsiri.

¹⁰Irooma aririka onkaratapaake otzimi monkaratachane, eerora akovanairo maaroni onkarate peyayetaachane.

¹¹Iroovaitake akempiyetara atziritzika. Eenirorika eenchaanitzzi, akempitayetari eenchaani, tsika ikantziro iñaavaizti, tsika ikantziro ikinkishireyeta, tsika okanta ipampithashiryari. Irooma aririka antaritapaake, eero akempitakotanaari tsika ikantayetara irirori.

¹²Kantatsi oshiyakaantero eejatzi tsika akantara amenaatyaaro ashirota. Eero akoñaatzi kameethaperoini, eero ayotajaantzi tsika akantavaita. Irooma apaata ari ayotakoperoyetari tsika ikanta Pava, ari ankempitaiyaari irirori jiyoyetaira aakaite.

¹³Jiokara karatatsiri mava kantaitapiintaachane osaika, eerora othonkanetaa: aventaashirenka, oyaakoventanka, etakotanka. Iroora kovaperotajaantachari iroka etakotanka.

14

Iriñaavaitayeetantyaaro pashinetatsiri ñaantsi

¹Pinkyaaryoovero onkanta petakoyetantantyaari. Pinkokovaperomaitaiyaaro eejatzi intasonkaventayeetaimi onkanta pimayetantyaarori tsikarika opaiyetarika. Okempitaitaayaaro iroka pinkamantantaneritai.

²Aririka apatotaiyaani ankarateri kempisanzinkariite, tzimatsirika intasonkaventayeetake iriñaavaitantanakyaaro pashinethatsiri ñaantsi, eero akemathatziri, eero ayotziro opaita ikantziri. Tera iro iñaavaitantari irika ankemathatantyaariri aakaite, aña iriira Pava kemathaterine.

³Irooma intzimerika intasonkaventayeetakeri inkamantante, iriira kinkithatakaineri maaroni aakaite, onkanta irovtsikashiretakaan-tayetairi, intharomentakaan-tayetairi, imposhenkashiretantairi.

⁴Ikaratzi ñaavaiztirori pashinethatsiri ñaantsi, apanirora itharomentashirevaita. Iriima kamantantaneritaintsiri, iriira tharomentashire-takaayeritari maaroiteni kempisanzinkariite ikaratzi apatoyetachari.

⁵Osheki onimovetyaana maaronirika eerokaite pimatero piñaavaitantyaaromi pashinethatsiri ñaantsi. Iroora onimoperotaitaneri maaronimi eerokaite pimateromi pinkamantantanerite. Irootakera

anayirori pashine. Iro kantacha tzimatsirika materone irovaakakoñaaneteri ñaavaizirori pashinethatatsiri ñaantsi, iriitakera tharomentakaayetyaarine kempisantzinkariite ikaratzi apatoyetachari.

6 Iyekiite, thame ankantashitavakya, niyaatake nareetami janta, intaani noñaavaitantapaakaro pashinethatatsiri ñaantsi. ¿Notharomentashiretakaakemima? Thame ankantashitavakya eejatzi niyaatake janta, nokinkithatakotakemiro ikemathatakagaanari Pava, nopampithashiretakaami, nokamantayetaimiro, niyotaaayetaimiro eejatzi. Iroora opoñaantatainakari pitharomentashiretanaa.

7 Intsityaa noshiyakaaventavakemiro eejatzi, okempitakaro aririka ashovirivaite, aririka ampiyompivaite. Eerorika anashitaro oyameninka, irijatzi apiipiite, tekatsira iyoterone opaitarika akoviri ampanthayeri.

8 Ari okempitari eejatzi aririka antyoote. Eerorika okameñeenkatziri kameetha, tekatsira iyotatsine akaimatziiri ovayiritya.

9 Ari pinkempitayetyaari eejatzi eerokaite. Eerorika piñaavaithatantaro inkemathayeeteri, piñaavaiminthavaitashitakara.

10 Kempitaka jaka kipatsikira osheki nashiyetachari ñaantsi ñaavaityeetziri. Tzimayetsira osheki opaiyetarika ikantayeetziri ñaavaityeetziri.

11 Tzimatsirika ñaanatantantarori pashinethatatsiri ñaantsi kaari nokemathatziri, nokempitakaantari pashinesatzi inatzi, ari ikempitzitanari eejatzi irirori. Tera nosheninkamirinkatari kameethaini.

12 Niyotzi naaka, pikovaperotaiyakeroni eerokaite intasonkaventayeetemi janta. Iro kantacha ontzimatyeeera pinkokovaperoyetairo pintharomentashiretakaayetyaari maaroiteni apatotapiintayetachari janta.

13 Tzimatsirika ñaavaizirori pashinethatatsiri ñaantsi, ontzimatyeeera inkovakotairi Pava onkanta irimatakaantaiyaariri irovaakakoñaanetairo ñaavaityeziri.

14 Aririka noñañaatantyaaro naaka pashinethatatsiri ñaantsi kaari noke-mathatziri noñaavaiziro, kempitaka notharomentaventashitakaro, okan-tavetaka te nonkemathatero okaratzi noñañaatziiri.

15 Aña iro kameethatataitatsi noñañaatantyaaro ñaantsi nokemathatziri, onkarate tharomentakaiyaanari eejatzi. Arira nonkanterori eejatzi nom-panthaaventeririka Pava.

16 Thame ankantashitavakya, tzimatsi piyotainchari japatotaiyani, ari petanakoro eeroka pipaasonketziiri Pava, iro kantacha apaniro eeroka pitharomentavaitaka, iriima pikarataiyirini te intasonkaventayeeteri inke-mathatantyaarori piñaavaiyetakeri. ¿Arima iranintaavaityaaro irirori pinkantayetakeri? Te iriyotaaajatzitya eejatzi kameetharika inkantaiyeni “¡Ari onkantaayari!”

17 Arivetaka pipaasonketake eeroka. Iriima pashinepayeeni janta temacheeni povetsikashiretakaayetyaari.

18 Osheki nopaasonketapiintakeri naaka Pava ñaavaataakaanaro pashinethatatsiri ñaantsi, kempivaitakami nanaakemi pimatapiintzirora eerokaite.

19 Irooma aririka nonkarateri napatoty pashinepayeeni kempisantzinkariite te nomatero. Irootyaami nonkovaperotataitemi naaka noñaavaitemi kapicheeni onkanta inkemathatantyaanari, tetyaami nonkovaajatero noñaavaiperotataite kaari inkemathataitenari. Irootakera

nomatairi okanta niyotaantantaari kameethaini.*

²⁰ Iyeekiite, eero poshiyari ipampithashireta eenchaani, aña iro aritatsi poshiyaari ipampithashireta antari. Arivetakara pinkempitakotyaaari eenchaani okantakota eero pantantayetarokaariperori.

²¹ Pinkinkishiretakotero Ikantakaantaitane osankinatakotchari, kantatsiri:

Jirokara ikantakeri Avinkatharite:

Tzimatsi nokoviri nonkanteriri irika atzirite,

Inkarate notyaanteri, pashinesatzi irinatye ñaavaiyetzirori pashinethatatsiri ñaantsi, iriira kamantayeroneri irika.

Iro kantacha eero ikempisantavakeri.

²² Jirokara oshiyakaaventachari. Arira mataka itasonkaventayeetakai añaavaitantyaaro pashinetatsiri ñaantsi, iroora joñaakayeetziriri kaari kempisantatsine. Iroora omatantakari itasonkaventayeetakai onkantya ankamantantantyaari, iroora joñaakayeetairi aakaite akempisantzinkariyetzi.

²³ Akantashitavakya, ari papatotaiyaani maaroitene eeroka, maaroitene piñaañaatantyaaro pashinethatatsiri ñaantsi. Impoña inkyaapaake kaari kempisantatsine, kaari itasonkaventayeetzi. ¿Eeroma ikantapaake: “¡Ishinkiventatya irika!?”

²⁴ Intsityaa ankantashitavakya papatotaiyani eerokaite janta pikamantantzi. Impoña inkyaapaake kaari itasonkaventayeetzi, kaari kempisantatsine. Arira pooñaaronteneri eerokaite ikinkishirevaitashitari irirori, iroora inkinkishiretakotantantantyaari,

²⁵ iro ompoñaantyaari inkamantantairo okaratzi ikinkishirevaitashitakari iromananeke, impoña irontyeerovanake iñaapinkathatanairi Pava, inkante: “Omaperotatya itsipashiretami Pava eerokaite jaka.”

²⁶ Iyeekiite, jirokara onkarate pantayetairi aririka papatotapiintaiyaani. Kantayetatsi impanthaayeetairo Salmo, iriyotaantayeetai, kamanakoyetairone okaratzi ikemathatakagairiri Pava, iriñaavaitakaayetairi pashinethayetsiri ñaantsi, intzimayetai ovaakakoñaanetairone. Tema maaroni otzimi pantayetairi ontzimatyepovetsikashiretakaantantyaari pashinepayeeni.

²⁷ Tzimatsirika ñaavaitantarori pashinethatatsiri ñaantsi, eerora itzimaperotajantzi osheki, intaanira inkantya apite, terika inkarate mava. Eerora okantzi irakivaavakaiyaani irikaite, aña iroyaaventya irimatantyaarori pashini. Ontzimatyeeera intzime impaitya ovaakakoñaaneterine.

²⁸ Tekatsirika ovaakakoñaaneterine, ontzimatyepovetsikashiretakaantantyaari irimairete tsika papotaiyakani. Intaani iriñaañaashireteri Pava, ari onkarate.

²⁹ Oshinetaantsitzi inkamantante apite, terika mava. Iriima pashinepayeeni ontzimatyepovetsikashiretakaantantyaari irimairete tsika papotaiyakani.

³⁰ Iroora intzimerika inkemathatakaanairi Pava, eenirorika ikamantantzira pashine, aritatsi imairetavake onkantya inkamantantantyaarori pashineka.

³¹ Tema te arite iriñaavaitaiyeni apiteroka, aña iretavakyaaro aparoni impoña pashine. Ari onkantya iriyotantantyaari maaroni, tharomentashire inkantayetaiya.

³² Itzimirika matakakerori ikamantantajanotanai, iriitakera matakakerone iriñaakotanetya inkamantante.

* **14:19** Ikantakotakeri jaka Pablo “noñaavaitemi kapicheeni,” iroora oshiyarori inkante “nokovataike noñaavaite 5 ñaanchaaniki okaratzi inkemathaiteri, te nonkovaaajatero noñaavaite 10,000 ñaantsi kaari inkemathaitenari.”

³³ Aririka irakivaamashitaitya kaari Pava kantakaanterone. Aña iriira Pava santzikoityaakaantatsiri.

Iroñaaka nonkamantemiro pashine okaratzi jametapiintaari ikaratzi ita-
sorentsishiretakaitairi irapatotaiyaani tsikarikapayeeni:

³⁴ Maire okantapiintaiyani tsinaneete, te oshinetaantsite oñaavaiyete. Aña iro aritansi onkempisantayete, tema iro okantakaantziri Ikantakaantaitane.

³⁵ Tzimatsirika ompaitya onkoveri iyotero, osampiteri oime janta opankoki. Te aritzi oñaavaite tsinane aririka irapatoyeetya.

³⁶ ¿Pikinkishiretaiyanima eerokaitera omapokakaantakerori pikinkithatakaantziro iñaane Pava? ¿Eeroma onimotzimi pimayetapiintairo okaratzi jimayetziri pashine kempisantzinkariite tsikarikapayeeni?

³⁷ Tzimatsirika janta kantatsiri “Naaka kamantanerani, naaka antakishire nokanta,” ontzimatyeeera iriyotemi irika iriira Avinkatharite kantakaarori nosankinatantamirori iroka.

³⁸ Terika inkempisantayete irika, eerotya pikempisantataitziri eejatzi irirori.

³⁹ Iyeikiite, ontzimatyeeera pinkokovaperotairo irimatakaitaimiro pinkamantantayetai. Eeromaita pimaperotziro potzitzikayetairi ñaavaiyetzirori pashinethatatsiri ñaantsi.

⁴⁰ Irooma pimayetairora irokapayeeni, ñaakotanera pinkantaventyaaro, santzikoiteeni pinkantya.

15

Irañaantayetaiyari kamayetatsiri

¹ Iyeikiite, nokovi iroñaaka nonkinkishiretakaimiro tsika okantakoveta Kameethari Ñaantsi okaratzi noñaaventakemiri, poisokerotanaarira pikempisantai.

² Irojatzira ovavisaakoshiretaimineri, eekerorika poisokerotanakityeeyaaro noñaaventayetakemiri. ¿Amenaashivaitakama pikempisantayetanai?

³ Jirokara kovaperoyetachari, iroora ikamantaitakenari naaka, ipoñaaka nokamantakemiro eejatzi eerokaite: Ikamimentakaira Cristo okantakaantziro akaariperovaitake, jimatajaantakero jimonkaratakaakaro okaratzi iñaaventakotzitatatakariri Osankinajanorentsiki.

⁴ Ipoñaashitaka ikitataitakeri, iro avisavetaka mava kitaite, joviriintaitairi. Irojatzira iñaaventakotziyeetakari Osankinajanorentsiki.

⁵ Ipoña joñaakaari Cefas, joñaakaari eejatzi maaroiteni 12 iriyotaane.*

⁶ Ipoñaaka joñaakapanaatari eejatzi osheki apaiyetairi iroñaaka “Iyeikiite,” 500 ikarataiyini. Eenirotatsi jañaayetzi osheki irikaite, arimaitaka makoryaayetake tsikarika ikaratzi.

⁷ Ipoña joñaakaari Jacobo, ipoña joñaakaari eejatzi maaroiteni Otyaantajanori.†

⁸ Naaka overaantapaakaro joñaakaana eejatzi, kempivaitaka naakami impoivaitzitsinemi nontzimake.

⁹ Tema naakavetaka Otyaantajanori, janaayetanara maaroitte pashine. Tetya apantaajatyaaaromi nompaitya “Otyaantajanori,” tema novasankitaavaitakeri kempisantanairi Pava, apatoventanaariri tsikarikapayeeni.

* **15:5** Ikantaitziri “Cefas,” irootakera pashine ivairo Pedro. † **15:7** Ikantaitziri “Jacobo,” irootakera pashine ivairo Santiago, irirentzira Jesús.

10 Iro kantamaitacha, tera amenaavaitashitya jineshinonkatziitaana Pava, tema iriitake kantakaakarori Notyaantajanotantaari iroñaaka. Naakamaitakara antavaiperotaatsiri iroñaaka nanayiri pashinepayeeni, irootajaantakera kantakaantzirori nantashivaivetakari pairani. Tera naaka matashityaarone apaniirorini irokapayeeni, aña Pava neshinonkataanari nomatantaarori.

11 Irootakera nosankinatantakamirori okaratzi nokinkithatapiintakeri, irojatzira ikinkithatapiintakeri eejatzi pashine Otyaantajanoriite. Irootakera pikempisantayetairi eerokaite.

12 Aritakera nokinkithayetaimiro joviriintayeetairira Cristo, jovamaaveetakarira, ¿Opaitama pikantantari: “Eerora añaajaantayetai ankamakerika?”

13 ¿Pikinkishiretayaama te iroviriintajaantayeetairi Cristo?

14 Aririka onkantyaami, namenaashivaetakara nokinkithatake, pame-naashivaetakara eerokaite pikempisantayakeni.

15 Tema kempivaetakara nothaiyakami noñaaventakotapiintakeri Pava, nonkantantapiintayetake: “Pava oviriintairi Cristo, ari inkempitayetairi eejatzi aakaite.”

16 Arimi onkantyaami, eero ipiriintayetaa kamayetaintsiri, tera ipiri-intzita eejatzi Cristo irirori.

17 Terikami iroviriintayeetairi Cristo, pame-naashivaivetakara eerokaite pikempisantayetai. Eekerora pinkaariperoyetatyemira tekatsira peyakotaiminemi.

18 Aritakemira peyaperovaitakami eejatzi ikaratzi makoryaayetaintsiri, amenaashivaivetakara javentaanaarira Cristo.

19 ¡Inkantamacheetaimi aakaite! Amenaashivaitekamira aventaanakari Cristo, amenaashivaitekamira okaratzi oyaakoneentavetaari, añaaminthavaitashitakara kapicheeni iroñaaka. Maperokitzivaitekaimi.

20 Iro kantacha te ari onkantya. Joviriintayeetairiisti Cristo ikamave-takara. Iriitakera matakeroi jetaakaanaro jañagai tsikara inkantayetaiya apaata ikaratzi makoryaayetaintsiri.

21 Jiroka okantakota iroka: Pairani, okaratzi jantakeri aparoni atziri iro poñaakaantakarori akaamaneyetzi maaroiteni. Iro kantacha iriira eejatzi aparoni atziri poñaakaantaarori ampiriintayetai maaroiteni akamayevetaka.

22 Tema iro akaamaneyetantaari maaroiteni okantakaantziro asheninkamirinkaitetari Adán-ni. Iro kantacha ari añaayetai maaroiteni okantakaantziro asheninkashiretaari iroñaaka Cristo.

23 Jirokara tsika okantakota iroka: Iri Cristo etarori ipiriintaa. Impoña impiyeerika apaata, ari iroviriintayetapairi ikaratzi jashiyetaari irirori.

24 Ompoñaashitakya onthonkaiya maaroni, iraperotairi Cristo ikaratzi pinkathariventashivaitechari, ikaratzi otzimimovaitashitari ishintsinka. Iriira Cristo matakagairone aakaite onkantya irashitantairi Pava, matzirori Ipinkatharijanoritzi.

25 Tema jetzineeronkatatyaaro iroñaaka Cristo ipinkathariventantzi, irojatziri apaata omonkaratantapaakyaari inkitsirinkajaantairi iisaneentayetane, iraatzikantaiyaari iitzi.

26 Ovekaraantapaakyaarone iisaneentane inkitsirinkairi irootakera “Kaa-manetaantsi,” inkempitakaantairo atzirimi onatye iraperotairo.

27 Tema aritake ifñaaventakotziyeetakari Cristo, ikantaitake:

Itzimi matakeroi ikitsirinkairi maaroiteni, jimatakeri jaatzikantaari iitzi. Iro kantamaitacha ikaratzi ikantakoyeetziri jaka “maaroiteni,” tera inkantayeetatye irijatzira Pava inkitsirinkayetaari, aña iri Pava kantakagaiyaarone irimayetantyaarori maaroni.

28 Aririka impinkathariventairo Itomi maaroni, iriira Pava pinkathariventairine eejatzi irirori, tema ari ikenakairori irirori Pava impinkathariventantaiyaarori maaroni tzimayetatsiri.

29 Eerorikami jañaayetaimi ikaratzi kamayetaintsiri, ¿opaitama joviinkaatzimentantayeetariri kamaintsiri?

30 Eejatzi okempitzitari, eerorikami ipiriintayeetaami, ¿opaitama añaantapiintayetakarori aakaite ipatzimaminthavaitayeetai?

31 Iyekiite, ¿Pithainkatyaanama? ¿Kaarima naaka tharomentaventaamiri nokempisantakaayetaimiri Avinkatharite Jesucristo? Aña omaperotataitayeara iroka, okantaityaani kitaiteriki ikovayeezti irovamaitena.

32 Ari okempitzitakari eejatzi jaka nosaikira Efeso-ki, imaimanevaitakena katsimavaiyetatsiri. Eerorikami apiriintayetaami, nonkaratataiterityaami iriroriite, nonkantavaitashitakyaami:

Thame anintaavaitavakya, avavaiya, aravaite, oimoshirenkavaiya. Aa-maashiminthatya iro aname.

33 Irootakera paamaventantyaarori iroka otzimikari pikenakaashitane. “Eerora pitsipaminthitari kaariperori, pimatzirokari eeroka.”

34 Pimpampithashiretaiya kameethaini. Eero pitzipinavaitashita. Kempitaka tzimayetatsi tsikarika pikaratzi eerokaité te piyotakotaaajateri Pava. ¡Pashiventaantsiitake!

35 Kempitakara tzimayetatsi janta kantashiretatsine: “¿Tsikama inkantyaaka impiriintai tonkitsiporoki? ¿Tsikama onkantaajatyia iriñeetairo ivatha?”

36 ¡Masontzi! Kantatsi oshiyakaantero okantaranki okitho pankirentsi. Aparoni okitho sampiikitatsineri, ikitakiyeetziri, arira oshookai.

37 Iroka okitho pipankitapiintziri apakithoroini okantaveta, iro kantacha oshookanakerika iroka pashine onkantavaitanakya. Tema te pimpankitapiintero oshookimatakera pankirentsi.‡

38 Aña iri Pava shoookaayetzirori otzimayetantari ovatha okaratzi ikoviri irirori. Iriitakera nashitakaayetarori ishookakaayeziro, okaratzi tzimayetatsiri pashineyetatsiri pankirentsi.

39 Maaroiteni akaratzii otzimayetzi avatha, tera ari oshiyavakaiyani. Thame oshiyakaantavakero, aakaite atziriziti anashiyeta avathaki, onashiyeta ivatha piratsiite, tsimeriite, eejatzi shimapayeeni.

40 Eejatzi ikempiyeta inkiteveri te iroshiyayetai akantayetara aakaite osaviveri. Oztzimimotziri inkiteveri irovaneenkaro, te okempitaro ovaneenkaro aakaite.

41 Tema onashita eejatzi irovaneenkaro ooryaa, irovaneenkaro kashiri, eejatzi irashi impokiropayeeni. Tzimayetatsi tsika ikaratzi impokiro kaari kempitayetyaarine pashine.

42 Arira ankantayetaiyaara aakaite ampiriintayetairika. Tema ikitatapiintayeetzi iroñaaka avatha, ari oshitziziri, iro kantacha aririka iroviriintayeetzi, pashine onkantayetanaiya eero oshitzivaitai.

43 Aririka inkitayeetero avatha manintaaro onatzi, iro kantacha ari iroviriintayeetairo onkantya ovaneenkayetantaiyaari. Te aavyaavaitanete iroñaaka avatha, iro kantacha ari iroviriintayeetairo ontzimantaiyaari oshintsinka.

44 Okaratzi ikitayeetziri avatha tzimavetachara oshire. Iro kantacha aririka iroviriintayeetairo avatha, arira ontzimayetai atasorenka. Ari ikantayetari maaroni añaayetziri iroñaaka otzimi ishire, iroora ayotantayetari tzimatsi eejatzi pashine avatha tziimaatsine otasorenka.

‡ 15:37 Kantakotachari jaka “pankirentsi,” iroora trigo, okarayetzi oshiyayetarori.

45 Ari okanta josankinatakoyeetakeri etanakarori shirampari, Adán, ikan-taitzi:

Iro etanakarori jañaanake, ipoña otzimanake ishire.

Iriima irika oyaatapaakerine kempitapaakyaarine, otzimimotziri irirori itasorenka, iriitakera añaashiretakaantsine.

46 Arira akantayetari. Te otzimimovetai atasorenka ovakeraini. Aña iro etanakaro otzimavetaka ashire, impoña ontzimayetai atasorenka.

47 Tema irika etanakarori shirampari, kipatsira jaayeetake, jovetsikapithay-eetakeri. Iriima apitetanaintsiri shirampari, inkitekira ipoñaakaro irirori.

48 Tsikara ikantajaantara jovetsikayeetakeri kipatsipitha irika etakarori, iriira akempiyetakari aakaite. Iriima ikaratzi inkiteveriite, iriira kempitakariri irika poñeenchari inkiteki.

49 Arira ankantayetaiyaari eejatzi aakaite. Tema oshiyayevetakari atzi-mayetake irika jovetsikapithayeetakeri kipatsi, aritakera oshiyayetaiyaari eejatzi irika poñeenchari inkiteki.

50 Iyekiite, jiroka okantakota okaratzi nokantakeri: Eero okantzi isaikayetai tsika ipinkathariventantzi Pava ikaratzi tzi-mayetatsiri ivatha, iriraane, shitzitaatsine ivatha. Aña iriyyetakera saikayetaatsine janta inkarate kaari shitziyetaatsine ivatha.

51 Pinkeme, nonkamantemiro kaari jiyotakoyeetzi pairani. Jirokara: Arira impashinetakaayeetai maaroni aakaite. Iro kantacha eerora añaayetziro maaroiteni aakaite amakoryaayete.

52 Apaata ovekaraantapaakyaarone kitaite, omapokashitaiyaara inty-ooyeetai. Apathakero onkantapaintya iroovaitake amachookapainte. Arira iroviriintayeetairi kamayetaintsiri, onkantya irañaanantayetaiyaarori vathatsi kaari shitzitanetaatsine. Irooma maaroiteni aakaite añaayetatsiri impashinetakaayeetai.

53 Okaratzi avathatari iroñaaka shitzitanetatsiri, impashinetakaayeetairo eero oshitzivaitanaa. Akarayetzi akaamanevaitanetzi iroñaaka ari impashinetakaayeetai, kañaaneri ankantayetaiya.

54 Aririka omonkarapaitetaiya iroka, arira omonkarataiyaari okaratzi joshiyakaaventaitakero “Kaamanetaantsi,” okempitakotari atziri, ikan-taitake: Irika ipaiyeetakeri “Kitsirinkaneri,” japerotairo ipaitayeetziri “Kaamane-taantsi.”

55 ¡Kaamanetaantsi! ¿Kantatsima pinkitsirinkantai eeroka iroñaaka?

¡Kaamanetaantsi! ¿Eenirotatsima iroñaaka pithoyene?

56 Okaratzi oshiyakaaventachari jaka othoyene, irootakera kaariper-onkantsi. Irootakera Ikantakaantaitane iyotakairi tzi-mataitatsira akenakaashitane.

57 Iro kantacha nopaasoonketziri Pava, tema iri matakagairori aakaite oitsi-nampaantaarori, jotyaantairira Jesucristo ikitsirinkantaarori “Kaamane-taantsi.”

58 Iyekiite, ontzimatyeeera pinkyaaryootapiintayetai, pantavaitapiin-taineri Avinkatharite. Tema aritake piyotayetai te pamenaavaitashitya, iriitakera Avinkatharite matakaimirori.

16

Kireeki jotyaantaitziniriri itasorentsitakaitairi

1 Iroñaaka nosankinatakoteri apiyotziri kireeki otyaanteneriri ikaratzi ita-sorentsitakaitairi. Nonkantayetaimiro okaratzi nokantayetakeriri Galacia-satzi.

² Aririka papatotapiintaiyaani, ontzimatyeeera pookayete kapiche eerokaite tzimimotzimiri. Ari onkantya eero nopankiventantapaakaro naaka, nareetapaakyaamirika janta.*

³ Aririka nareetakyaami kantatsira pimpairyee aanakerine kireeki janta Jerusalén-ki intsipataanakero nosankinarepayeeni.

⁴ Arira nonkaratanakeri naaka niyaate janta, añaamatsitavake ari nonkantakero.

Ikinkishiretari iranteri Pablo

⁵ Eerora nareetizitami, aña netapaintyaaro niyaate Macedonia-ki, impoña nimpoitapaakero janta pinampiki.

⁶ Aririka nareetakyaami, aamaashitya osamani nosaikimotanakemi, kempitaka ari nonkyaarontsitakoteri. Impoñaashitakya potyaantaina tsikarika nokoviro niyaatai.

⁷ Tera nonkovero naaka kapicheeni onkantya nonkivantapaintemi. Aña nokovatzii osamani nosaikimovaitapaintemi, iriirika Avinkatharite shine-tainarone.

⁸ Irojatzii tara nosaikavake jaka Efeso-ki, irojatzii areetantakya kitaite joimoshirenkayeetziro "Aavataantsi."†

⁹ Iroora nomatantyaarori iroka eenirotatsi iroñaaka jaka osheki nantavaitavaineri Avinkatharite, kameetha okanta noñaakero. Tzimake osheki maimaneminthatakenari.

¹⁰ Aririka irareetakyaami Timoteo, paakameethatavakerei, tema irijatzii antavaitaineriri Avinkatharite, ari joshiyana naaka.

¹¹ Te arite intzimayete janta manintavaiterine. Iro aritatsi paapatziyavakyaari, irojatzii iravisantakyaari impiyeera naakaki. Tema oyaavanta novakeri impoke intsipayetakyaari pashinepayeeni iyekiite.

¹² Iriima Iyeki Apolos, nokantakeri intsipayetankyaari ikaratzi notyaantaimiri eerokaite. Iro kantacha te inkove iriyaate irirori. Añaamatsitavake ari irimatakero apaata.

Ovekaraantarori ovethataantsi

¹³ Paamaventaiyaani eerokaite, poisokerotyaaoro pikempisantanakeri, shirampari pinkantanakya, pishintsishireyete.

¹⁴ Etakotane pinkantavakaayetaiya, pantzimotavakaiyaarika tsikarika ompaiyetya.

¹⁵ Iyekiite, piyotaiyirini eerokaite saikavankotziriri Estéfnas, iriiyetake etanakarori ikempisantayetanake pinampiki Acaya. Ikamaiyetanaaro iriroriite jantavaiventanairi itasorentsitakaitairi.

¹⁶ Noshintsithatemi eerokaite pinkempisantairi iriroriite, ari pinkempitzityaariri eejatzii kempitakariri ikaratakerei jantavaitaiyini, kamaitanaarori.

¹⁷ Osheki nokimoshiretake noñaakero jareetakana Estéfnas, itsipatapaakari Fortunato, eejatzii Acaico. Iriitakera ovakoventapaakemiri eerokaite tera onkante pareetaiyaani jaka,

¹⁸ potapishiretantaanari. Iriiyetakera otapishireyetapaamiri eejatzii eerokaite janta. Piñaapinkathayetavairi.

¹⁹ Jovethayetamira apatoventapiintakariri Pava jaka Asia-ki. Jovethatzitami eejatzii Aquila opoña Priscila. Arira ikempitzitakamiri eejatzii ikaratzii apatoventapiintakariri Pava ipankoki.

* **16:2** Kantakotachari jaka "papatotapiintaiyaani," irojatzira ikantayeetziro "etapiintarori kitaite pashineki domingo." † **16:8** Kantakotachari jaka "Aavataantsi," irojatzira ikantayeetziro "Pentecostés."

²⁰ Jovethatzitami eejatzi pashine iyekiite. Etakora pinkantya povethatavakaayetanaiya.

²¹ Irooma iroka, iroora nosankinatajaantzimiri nakoki naaka, novethatami. Naakataker Pablo.

²² Irovasankitaaveetapaiyaari kaari etakotaiyaarine Avinkatharite. Impiyitzitaityaata thaankiperoini Avinkatharite.

²³ ¡Onkamintha ineshinonkayetaimi Avinkatharite Jesucristo!

²⁴ Netakotami maaroiteni eerokaite, iriira Cristo Jesús matakainarone. Arira onkantyaari.

Apitetanaintsiri Josankinatziniri Pablo Corinto-Satziite

Ovethataantsi

¹ Naakara Pablo osankinatzimirori iroka, Irotyaantajanore Jesucristo nonatzi, irootake ikovakaakenari Pava. Arira nokaratziri iyeki Timoteo nosankinatzimiro. Eerokayetaker nosankinatziini pikaratzii papatoven-taari Pava janta nampitsiki Corinto, irijatzira nosankinayetziniri ikaratzii itasorentsitakaitairi janta kipatsiki Acaya.

² Onkamintha ineshinonkayetaimi Ashitairi Pava, kameetha isaikakaayetaimi, ari inkempitziyaamiri eejatzii Avinkatharite Jesucristo.

Ikemaantsiyetakari Pablo

³ Thame antharomentaiyaari Pava, jirintari Avinkatharite Jesucristo. Iri-itakera Ashitairi, neshinonkataneri. Iriitake Pava, poshenkantanneri inatzi.

⁴ Aririka ontzime pomerentsitzimovaitaineri, iriira Pava poshenkaineri, iroora amatantyaarori aaka amposhenkayetaari pashinepayeeni opomerentsitzimoyetari. Irojatzira amateri aakaite okaratzii jantzimotakairi Pava.

⁵ Irojatzira matachaneri, aririka añaaayetero ankemaantsiperotziivaitya ikempitapaintzirora Cristo, arira añiitakyaaro eejatzii imposhenkaperotziivaityeetai.

⁶ Aritakera okantakari, irootakera nokemaantsivaitantakari naaka, iro niyotantyaarori tsika nonkantya nomposhenkayetaami eerokaite, ari onkantya pavisakoshireyetantaiyaari. Irootakera iposhenkantayeetakanari eejatzii naaka, ari onkantya niyotantyaarori tsika nonkantero nomposhenkayetaami eerokaite aririka piñaayetairo okaratzii nokemaantsivaitakari naaka.

⁷ Iroora niyotajaantantakari aritake imposhenkayeetaiyami eerokaite ikempitayeetakenara naaka, aririka pimatanaairo pinkemaantsivaitya nokempitaakerora naaka.

⁸ Iyekiite, nokovi piyotaiyero okaratzii noñaakeri naaka pomerentsitzimoyetakanari nosaikantapaintari Asia-ki. Osheki jovatsinaavaitaitakena noñaajaantake ari nonkamakemi.

⁹ Nokinkishiretakotaro iroñaaka, iroora ishinetantakanarori Pava noñaakero nokamimavetaka, onkantya niyotajaantantyaari naventaashiretaiyaari Pava, te arimatsite naventaatziitashivaitya naaka.

¹⁰ Iro kantacha Pava jimatakero jovavisaakotaana nonkamemi, eekero iriyaatakaatyero. Aventaashire novakeri eekerora inkempoyaaventatyeeena apaata.

¹¹ Eejatzira pinkempiyetanaiyaari eerokaite pinkarataina naaka, piñaañaitairi Pava inkempoyaaventantyaanari. Ari onkantya impaasonketziiyetantaiyaariri Pava inkarate kemakoyetainaneri jimatakero Pava ikempoyaaventaana.

Opoñaantari Pablo iraretya Corinto-satzi

¹² Niyotzira naaka notampatzikatziimotantake tsikarika nosaikimoyetantake. Iriira Pava iyotatsi tekatsi namatavite, tekatsi ompaitya nom-pashiventakovaityaari. Tsikara nokantaka niyotayetakemi eerokaite, te noñaaventapaintero ikempitakaantavetari osavisatzi iyotanetaantsi onatzi, añaa intaani noñaaventapiintakero tsika ikanta Pava ikaminthaantzi.

13 Tema okaratzí nosankinayetakemiri tekatsira nomanapithatemi, onkarate pomerentsivaitachaneri inkemathayeetero. Okamintha pinkemathatapiintairo okaratzí nosankinayetzimiri.

14 Kempitaka aritake pikemathayetakena kapicheeni, kantake pinkimoshireventaina apaata impiyeerika Avinkatharite Jesús. Ari nonkempitzityaari eejatzí naaka, kimoshire nonkantaventaiaami eerokaite apaata.

15 Irootakera nominthatantakarori napiitairo nonkivantemi janta, onkanta pinkimoshiretziintayaari nareetaiaamira.

16 Ari nokovavetakari nonkivantanakemimi niyaatantayarimi Macedonia-ki, impoña napiitanairomi eejatzí nompieerikami. Ari onkantaami pampitakotantavaiyaanarimi potyaantaina Judea-ki.

17 Iro kantacha noipithokakero nokinkishirevetakari nanterimi. ¿Piñaajaantakema eerokaite osheki namatavitapiintakemi? ¿Pikinkishiretama noñaavaitashivaitaka nonintakaaneki, nokantapiintake “¡Ari! Nonkivantakemi?” ¿Piñaajaantzima niyotataavetakaro eerora nomatziro nonkivantemi?

18 Tema Pava kaari thaiyanetacha, jiyotzi irirori te nothaiyvaita naaka nokantzira “¡Ari!”

19 Ari ikempitzitari eejatzí Itomi, Jesucristo, tsika itzimi netapaakari noñaaventakotapaakemiri notsipatantakariri Silvano ipoña Timoteo. Tema Jesucristo te inkantanete irirori “¡Ari!” iriyotakerika eero jantziro ompaitaarika. Tema okaratzí jantapiintakeri Jesucristo okempivaitakaro irimi Pava kantapiintainsine “¡Ari!”

20 Iriira Jesucristo iyotakaajaantayetairi ari omonkarataiya okaratzí ishinetantakeri Pava. Irootakera ankantantayetaiaari aakaite aventashireyetaarira “¡Arivé!” Irootakera iriñaapinkathayeetantayaariri Pava.

21 Okempivaitakarora iri Pava ovithaakaayetakairiri Cristo, irijatzí saipatziitoyetaineri,

22 okempivaitakaro impothoyetatyeeemi jashiyetaira. Tema añiirora jotyaaantakairi Tasorentsinkantsi inampishiretantai, ari ayotziri omapero Pava irothotyeeero okaratzí ishinetakairi.

23 Omaperotatyara, jiyotzi Pava te namatavitemi nokantzimira iroñaaka: Kantakaantzirori kaari nokivantantami Corinto-ki, ari onkanta eero nokisavaintantapaakami.

24 Tera nonkantatye naakara omperatamiri onkanta pinkempisan-tayetantayanari. Tema oisokero pikantaventanakaro okaratzí pikempisan-tanairi. Iro kantacha kantatsira nonkaminaayetaimi pantayetantayaarori oimoshirenkayetaimineri.

2

1 Jirokara nokinkishiretakari: Eerora napiitairo nonkivantaime, iroorika ovashiretakaavaityaamine nokivantzimi.

2 Aririkami novashiretakaavaityaami janta, ¿niinkama tharomentashire-takaiyaanane naaka?

3 Irootakera notyaantantakamiri pairani nosankinare, te nonkove niyaatashitemi onkanta povashiretakaantavaiyaanari. Aña eerokave-taiyakani tharomentashiretakainane. Irootake nokantashirevetantakari: “Eerora niyaatzita, nonkemakotavairiita tzimatsirika tharomentashire-takaiyaanane. Ari onkanta nonkimoshiretakaantavaiyaariri eejatzí iriroriite.”

4 Notyaantakemiroranki nosankinare, novashirevaitatyaara nosanki-natakemiro. Tera iro notyaantantakamirori onkanta nonkantzimoneen-takaantayamiri. Aña nokovavetatya piyote osheki netakoperotataikami.

Ipeyakotziri Pablo kanzimoneentakaaneri

⁵ Nokovi iroñaaka noñaaventeri irinta shirampari ovashiretakaavaitakanari. Tera naaka inkantzimoneentakaavaitakaya, aña kempitaka maaroni eerokaite inkantzimoneentakaayetakami. (Nokantantarori “kempitaka,” tema te nonkove novanaatziivaitero.)

⁶ Tema tzimatsi osheki pikarataiyakeni eerokaite, aritake povasankitaavaitakeri. Iro kantacha iroñaaka aritapaake povasankitaakeri.

⁷ Pimpeyakotairi iroñaaka, pimposhenkaiyaari, ayimavaizirikari irovashirenka.

⁸ Nokovakotaiyimi pinkantairi irika shirampari: “Netakotaami.”

⁹ Pairani, nosankinatakemiranki nokantakemi: “Povasankitayeri.” Noñaantzityaamira noñaantyaamiri omaperorika pikempisantana.

¹⁰ Iro kantacha iroñaaka ikovi Cristo pimpeyakotairi irika shirampari. Irootakera nantairi naaka tema irootake kameethatzimotaimineri maaroiteni eeroka. Itzimirika pimpeyakoyetairi iroñaaka eerokaite, aritake nompeyakotantai eejatzi naaka.

¹¹ Irootakera antayetairi onkantya ero ikitsirinkantai Satanás. Tema ayotaiyironi okaratzí ikoviri iranteri irirori Satanás.

Kanzimoshirevaitakariri Pablo Troas-ki

¹² Chapinkipaite, areetakana naaka nampitsiki Troas niyaatantakari nokinkithatakaantziro Kameethari Ñaantsi tsika ikantakota Cristo. Arira noñaataikero nokempisantakaantataike ikantakaantakerora Avinkatharite.

¹³ Iro kantacha te onimotajaantena janta, tema te noñaapaakeri iyeki Tito. Irootakera navisantanakari jaka Macedonia-ki.

Iriira Cristo oitsinampaakaantaneri

¹⁴ Iro kantacha, onkantavetya tsikarika ankenayete, kantatsi ampaasoonketairi Pava. Tema okempivaitakaro oyaampoiritaatyeerimi Cristo, ipiyaara irirori nampitsiki joitsinampaantakera jovayirita. Oshiyakoyetatyaro eejatzi oivarainkata kasankari maaroni nampitsiki. Arira ankantayetyaari aaka aatayete tsikarikapayeeni ankamantayetairi atziri tsika ikantakota Cristo.

¹⁵ Akempivaitakaro kasankari itayiri Cristo irinimotakaantyaariri Pava. Iroka kasankainkari kantatsi inkemainkayetairo inkarate avisakoshireyetaatsine, eejatzi inkarate peyashivaitaachane.

¹⁶ Tema tzimayetatsira, okempitzimovaitari iroka kasankainkari ovamaantanero onatzi. Iriima pashinepayeeni okempitzimovaitari kasankainkari iro ovañaashiretairine. ¿Niinkama aritataitsiri iroshiyakaaventayetaairi iroka kasankainkari?

¹⁷ Kaarira irikaite kinkithatashivaitarori iñaane Pava ikovi iraatashivaityaaro kireeki. Aña iriyyetataikera irika maperotanairori ikinkitharyaantzitzí. Irootakera nomatanairi naaka eejatzi. Iri Pava otyaantakenari nonkinkithatakaante, nantavaitaineri Cristo, iriira Pava pampoyaanari nantayetzirora.

3

Antavaiventzirori ovakerari antzimotavakaantsi

¹ ¿Pikinkishiretama nasagaaventavaitatya naaka? ¿Noshiyakotatyaarima amayetzimorori irosankinare, ikantzi: “Paakameethatavakena?” ¿Noshiyakotatyaarima kovirori posankinateneri iroka osankinarentsi, iraaetztimaityaaro tsika ikenayetzi?

² Aña eerokaite kempivaitajaantakarori osankinarentsi jaakameethatantaitari, iroora josankinashireyetantaitakanari naaka. Tema aririka iriñaayetaimi atziriite tsika pikantayetanaa iroñaaka, arira iriyotayetairo okaratzi nantzimotayetakemiri, okempivaitanakaro iriñaanayetatyeeromi okaratzi josankinatoyeetakemiri.

³ Arira añiirori eerokatake oshiyavaitakarori osankinarentsi josankinatajaantakeri Cristo. Iro kantacha tera noñaaventatyeero osankinarentsi koñaatatsiri, kempitarori aririka irosankinayeetero mapikota, aña noñaaventatziro ipashineshoretakaayetaimira Itasorenka Pava Kañaaneri.

⁴ Noñaaventantarori iroka, tema iriira Cristo kantakaakarori aventaashireyetantaariri Pava.

⁵ Tera aaka aavyaashityaarone apaniro, aña iri Pava matakaayetairori.

⁶ Iriitakera Pava matakaakenarori noñaaventaairo ovakerari antzimotavakaantsi. Iroka ovakerari antzimotavakaantsi kaarimacheenira osankinarentsi kempityaarone paisatori antzimotavakaantsi kaamanetakaantatsiri. Aña iriira kantakotachari Tasorentsinkantsi añaashiretakaantatsiri.

⁷ Pairani josankinatantaitakarori Ikantakaantaitane mapikotaki, okoñaatapaintzi irovaneenkaro Pava, ipoña opeyanaka. Ikanta iñaakerora Moisés-ni, shipakiryaaoporo ikantanaka, te onkantaajate iramenavorotairi Israel-mirinkaite. Iro kantamaitachari iroka Osankinarentsi osheki okaamanetakaantake, okantavetaka otzimimotziro ovaneenkaro.

⁸ Irooma okaratzi jimayetairi Tasorentsinkantsi iroñaaka, iroora ovaneenkaperotataitachari.

⁹ Tema ovaneenka okantavetaka okaratzi ovasankitaakaantatsiri, iroora maperokitaiterone ovaneenkataya tampatzikashiretakaantatsiri.

¹⁰ Iroka ovaneenkaperotaachari iroñaaka anaatziitataitziro tzimavetachari pairani ovaneenkaro.

¹¹ Aritakera karatataipaake ovaneenkavetapainchari. Irooma ovaneenkaperotaachaneri iroora kantaitaachaneri iroñaaka.

¹² Tema tzimataikera iroñaaka minthashiretakagaiyaanari, tontashirera nonkantanaiya nonkinkithatakaantai.

¹³ Te nonkempitavetyaari Moisés-ni ipashikavorotaka eero iñaantari Israel-mirinkaite opeyara ishipakiryaaovorotaka.

¹⁴ Tema kisoshire inaiyakeni pairani Israel-mirinkaite, irojatziki kantayetari iroñaaka ikaratzi icharineyetaari. Tema aririka inkemero iriñaanayeetero paisatori antzimotavakaantsi, eerora ikemathatziro kempivaitaka impashikaitatyeenerimi ikinkishiretane, intaanira Cristo matairone inkemathatakaayetairi kempivaitaka impashikaryaakotaatyeeromi ikinkishiretane.

¹⁵ Eeniropaitetsi iroñaaka, aririka inkemero iriñaanayeetero Ikantakaantane Moisés-ni, pashikashire ikantayetaka.

¹⁶ Irooma intzimerika piyashiretashitairine Avinkatharite, aritake impashiryaaokoshiretaiya.

¹⁷ Ikantakoyeetziri jaka “Avinkatharite” irijatzira Tasorentsinkantsi, itzimi saikashivaitakaantaachari.

¹⁸ Irooma aakaite aventaashiretarira Cristo, oshiyayetanaarira Avinkatharite. Tema okempitavaitaaro iroñaaka amenaatyeerimi Avinkatharite joorentamatsitakara ashivotaki. Tema amenavorotakoyetzirira ashivotaki iroñaaka, tera akempitari Moisés-ni ipashikavorovaitaka pairani irirori. Irooma apaata aririka añaaperotajaantairo irovaneenkaro, aripaitera ankempitagaiyaari irirori. Iriitakera matakairone irika Avinkatharite, Tasorentsinkantsi.

4

1 Iriira Pava neshinonkataanari okanta nantavaitantaaniriri irirori. Irootakera kaari okantzimoneventavaitantana.

2 Novashaantairo ovashiventaavaitenanemi, temacheeni no-manakaavaiyaaro niyotaante onkantya namatavitantantyaari, temacheeni nonthaiyakovaiyaaro iñaane Pava. Aña okaratzi noñaaventanairi kyaaryoori onatzi, ari okanta iñaantarori Pava kameetha okantzimoyetaari atziri okaratzi nokinkithatakaantayetai.

3 Tzimatsirika kaari kemathaterone tsika okantakota Kameethari Ñaantsi nokinkithatziri, tera naaka omanapithavaiterine, aña tzimatsi kantakaarori kaari ikemathatantaro okempivaitakaromi impashikapithataitayeerimi ikinkishiretane, iriitakera peyashivaitaachaneri.

4 Okempivaitakaro imavityaakitakaitayeerimi irikaite kisoshireri. Iriira kamaari ipaiyeetziri “ivavane osavisatzi,” mavityaakitakaakeriri, ari okanta kaari ikemathatantaro Kameethari Ñaantsi. Kempivaitaka te iriñaayetairomi kitainkari oshiyakaaventachari irovaneenkaró Cristo, oshiyajaantakariri Pava.

5 Iriitakera Jesucristo noñaaventakotairi, nokantzira: “Avinkatharite jinatzi.” Tera naaka ñaaventavaitachane. Intanimacheeni naaka jovakena Jesús pomperavaitaiyaana eerokaite.

6 Tema ikantake Pava: “Onkitainkatai tsirenikiri.” Irootakera oshiyakaaventacha ikitainkashiretaana naaka, ari okanta nonkitaitakotantaiyaariri eejatzi pashinepayeeni niyotakaayetairira Pava, onkempitzimotantaiyaariri iriroriite iriñaagaatyeeromi irovaneenkaró Pava oshipakiryaaake iporoki Cristo.

Aventaashire ankantayetaiya

7 Okempivaitakaro impaiyaami ovapithaantavaiyaaronemi pinaperotachari kovitziki. Iriira oshiyakaaventachari jaka Pava ipasavyaayetairo itasorenka avathaki, iroora avatha oshiyakaaventakari kovitzi. Iro jimatan-tarori onkantya iriñeetantyaarori iriitake otzimimoperotziri itasorenka, temacheeni ontzimimotai aakaite.

8 Tema nokemaantsivaijeta, temaita novashireneentavaiya. Notharokyaavaiveta, temaita ayimavaineentena.

9 Ipatzimaminthavaitaitakena, temaita irookaventayeetena. Jovatsi-naavaitaitakena, temaita impeyakaashiityaana.

10 Oshekira jovamayimavetaitaakana ikempitaitakeriranki Jesús, arira iriñaayeetairori iriñaantare Jesús.

11 Jiroka kantakotachari, osheki noñaapiintavetakaro nonkamimatzimoven-teromi nokinkithatakotakeri Jesús, ari onkantya iriñaayetaikenarika atziri, iriyoyetai tsika ikanta Jesús jañi irirori.

12 Iroora nokamimatantakarri naaka, onkantya pañaashiretantayetaiyaari eerokaite.

13 Iroora nomatakeri naaka okaratzi josankinatajaantakotaiyeetakari pairani, kantatsiri:

Nokempisantanaï naaka, irootake noñaavaitantari.

Irootakera nomatanairi naaka, nokempisantanaï, irootake noñaavaitantari.

14 Tema niyotzi naaka joviriintairi Pava irika Avinkatharite Jesús, ari-take iroviriintaina eejatzi naaka, intsipatakagaiyaanari Jesús, ari pintsi-payetaiyaana eejatzi eerokaite.

15 Nomatantarori nokinkithatayetai ari onkantya panintaavaitantaiyaari eerokaite. Tema eekerorika poshekiperotanakitye eerokaite

ineshinonkayetaari Pava, ari iroshekiperotai paasonkeyetapiintairine, iñaapinkathatairira.

¹⁶ Irootakera kaari okantzimoneentavaitantana naaka, okantavetaka jomayimavaitaitakana. Aña tharomentashire nokantapiintanaa.

¹⁷ Okaratzi nokemaantsivaitaka iroñaaka kapicheeni onatzi, eero okantaitaayani. Irootakera noñaantaiyaarori apaata iniroite ovaneenkatachari kaari thonkatanetaachaneri. Iro anagairone okaratzi nokemaantsivaive-takari, eerora okantaajatai nomonkatziyantaiyaaro ompaityaarika.

¹⁸ Tema noñaamampyaatyaro naaka kaari iñaayeezi iroñaaka, eeromaita othonkatanetaa iroka. Te onkovaperotajaantaiya okaratzi koñaayetatsiri iroñaaka kaari kisotanetatsine.

5

¹ Onkantavetya irovaariperoyeetzitairo apanko jaka kipatsiki, iro kantacha ayotzi tzimatsi pashine apanko kaari thonkanetaachane janta inkiteki, tema iri Pava ovetsikakero, kaarira atziri ovetsikerone.

² Ari okempitzitari eejatzi avatha iroñaaka, osheki okemaantsitakaavaitakai. Akovataike ontzimimotai pashine avatha añaantaiyaari inkiteki.

³ Tema aritake onkantyaari, okaratzi ashireka iroñaaka ari ontzimai ovakerari avatha apaata.

⁴ Eenirora añaantayetaro avathaka iroñaaka, atekavaita akemaantsivaitara. Iro kantamaitacha tera ankovajaantaitero ampeyashivaitaiya. Aña akovataitaziira ontzimimoyetai pashinetatsineri avatha, akovairo kantaitachaneri añaantarensi impoyaataiyarone iroka añaantare kaari kisotanetatsine.

⁵ Iriitakera Pava matakaayetairone tsika ankantayetaiya. Tema añiirora jotyaaantakairi Tasorensinkantsi inampishiretantai, ari ayotziri omapero imonkaratairo Pava okaratzi ishinetakairi.

⁶ Irootakera shintsishiretakairi. Tema ayotaiyini eekerotatsira añaayetzi iroñaaka avathaki, tekeraatara antsipatajaantyaariita Avinkatharite.

⁷ Aventaashire oviri eeniroka añaika, okantavetaka te añaavetyaari.

⁸ Aritake nokantake, shintsishire akantaka, akovayetake ookaventayetero avathaka, antsipatantaiyaariri Avinkatharite.

⁹ Akovapiintakero antayetero okaratzi onimotziriri irirori, etanakyaaro iroñaaka, ari onkempitzitaiyaari apaata aririka antsipatajaantaiyaari.

¹⁰ Tema maaroite aakaite ari ankatziyimoyetairi apaata irirori, aririka iri-saikai iramenakoyetairi maaroiteni, iroñaantaiyaariri ikaratzi antayetakerori kaariperori eenirora jañaaveta, iriitakera irovasankitaayetairi. Irame-nakoyetairi eejatzi ikaratzi antayetakerori kameethari, iriitakera inkempitakaantayetairi impinayetaatyeerimi.

Amatakaayetairi pashine irariperotaiyaari Pava

¹¹ Nokinkithatakaantapiintzira naaka, arira nokenakairori iriñaantayeetyarori omapero noñaapinkathatairi Pava. Jiyotziro irirori, onkaminta piyotaiyeroni eejatzi eerokaite.

¹² ¿Pikinkishiretama nasagaaventavaitatya napiipiitantarori? Tera ari onkantya. Aña nokovatzi piyote tsika nokantafaitari naaka, ari onkantya piyotantyaarori eeroka tsika pinkanteri pakayeteri kameethaini ikaratzi asagaaventavaitachari janta, kantavaitashitachari: “Kameethari nonatzi naaka,” temaita inkovaajataiyeni inkameethashiretaiyeni.

¹³ ¿Nokempitzimotatyamirima shinkiventavaitachari nokantantayetamiri? Tekatsira ompaitya, aña nokamaiperoventanaatyaari Pava. Irooma

nokempitzimotamirika atziri tekatsitatsiri, nokovatzira nanintaashiretakaayetyaami nokantayetantamiri.

¹⁴ Okaratzira nantayetziri, iroora nantantayetarori jetakotaanara Cristo. Tema ikamimentayetaira maaroiteni aaka, okempivaitanakaro maaroiteniimi aakaite ankamayetakemi eejatzi.

¹⁵ Jirokara opoñaantari ikamimentantakairi maaroiteni ipoña jañagai eejatzi, onkantya antapiintayetantaiyaarori ikoviri irirori, eero antashivaitaro okaratzitanevetashivaitari aakaite.

¹⁶ Irootakera, eero okantzimovaitantari aparoni atziri tsika ikanta iñeetziri ivathaki. Aña omaperovetatya otzimimotakeri ivatha eejatzi Cristo isaikimotantapaintairi. Iro kantacha te añaayetzimaityaaro iroñaaka.

¹⁷ Irootakera nokantantamiri, ikaratzitanevithaashiretanaariri iroñaaka Cristo, ovakerashirera ikantataitanaa, te inkempitanaiya tsika ikantavetara pairani, aña othotyaa maaroni ovakeratzimotanairi.

¹⁸ Iriitakera Pava matakaantzirori maaroni iroka. Irijatzira kantakaakarori okanta ariperotantaariri irirori okantakaantakero jantzimoyetairi Cristo. Ikantayetai iroñaaka irojatzira antayetairi aakaite, amatakaayetairi eejatzi pashinepayeeni irariperoyetaiyaari Pava.

¹⁹ Irootajaantakera jotyaantantakariri Pava jaka kipatsiki irika Cristo, onkantya irariperotantaiyaariri osavisatziite, eero jovasankitaaventantaari iyaariperonka. Irojatzira jotyaantayetantakanari naakaite nonkinkithatakaayetairi atziriite irariperoyetaiyaari Pava.

²⁰ Iroora nomatanairi naaka, jotyaantaitakena noñaaventairi Cristo. Okempivaitakero iriitajaantakemi Pava apiipiitakaapiintakenarori, nokantzi: "Pariperotaiyaari Pava. Irootake ikovairi Cristo."

²¹ Tera irantanetero Cristo kaariperori. Iro kantacha Pava ikemaantsitakaavaitakari okempivaitakero irantatyeeromi kaariperori. Arira inkenakaakerori Cristo, jovatampatzikashireyetantairi, ikempitakaayetai ikantara irirori.

6

¹ Naakatakera karataimiri antavaitaineri Pava, noshintsithatzimi eero pimanintavaitziro okaratzitanevithagaimi Pava, amenaashivaitakari.

² Tema jiroka ikantakeri irirori:

Niyotakera kameetha omatya, aripaitera nokemakemiro pikovakotanari.

Omonkarapaitetapaakara "Kitaite Avisakotaantsi," noneshinonkatakami.

Iroora apiipaitetaachari iroñaaka, iroka "Kitaite Avisakotaantsi."

³ Tera nonkovero intzime impaitya notzitzikavaiteri iravisakoshiretai, ari onkantya eero ithainkimavaitaitantanaro nantavaitane.

⁴ Aña nokovatzitanevithaakantairo kameetha inampitane Pava nonatzi, oisokero nonkantaneyeta, aririka avishimotena tsikarika ompaitayetya: inkemaantsitakaaveetyaana, impomerentsitakaaveetyaana, irovasankitakaaveetyaana,

⁵ impasataveetyaana, irashitakovaiveetyaana, irovatsinaavaiveetyaana, nantavaiperokivetakya, ayimavaivetakyaana novochochini, ayimavaiveetakaana notashe,

⁶ kiteshire nonkantaiya, iyotane nonkantaiya, aakameetha nonkantantai, nethaantane nonkantantai, nampishire irovaina Tasorentsinkantsi, etakoperotane nonkantantai,

⁷ nonkantapiintairo kyaaryoori, intasonkaventakaantaina Pava, nantapiintairo tampatzikashiretakainane nonkempitakaantanakero novayirityaami, notzikaaventaka ipoña nopiyakoventa.

8 Onkantavetakya inthainkimavaitaitena, ompoña ñaapinkathataaririka nonatye. Onkantavetakya inkaviyaveetakyaana, ompoña intharomentayeetyaana. Onkantavetya nonkantapiintavetyaaro kyaaryoori, ipaitapiintayeetakena “thairi.”

9 Onkantavetakya eero itzimaveta kaari ñaayetenaneri naaka, tzimamaitacha pashine iyoperoyetanari. Nonkamimavetakya, eeniromaita nañi. Irovasankitaaveefakyaana, tekeramaita jovamaaeyetana.

10 Ovashire nonkantavetakya, eekeromaitatya nontharomentatyeeya. Nonkovityaaneentavaivetakya naaka, iro kantacha nanintaakaayetaiyaari pashinepayeeni. Tekatsi tzimimovavetyaanane naaka, iro kantamaitacha nanintayetaaro kovaperotajaantachari.

11 Corinto-satziite, nokantaperotatzimira irokapyeeni, tekatsira nonanimovaitemiri.

12 Tekeraatarika aventaashiretavakaiyaata, eerokaitera kantashitarori, tera naaka.

13 Intsityaa paakameethataina naaka nonkempitaimira eeroka, tekatsi nomanimovaitemi. (Nokantzimira iroka, kempitavaitakara eentsimi noñaanate.)

Oshiyayetaaro itasorentsipankote Pava Kañaaneri

14 Eero povithaajaantanaari kaari kempisantatsine. ¿Kantatsima aparoni kameethashireri irapatziyaari irantavaite aparoni kaariperoshireri? ¿Kantatsima eejatzi ontsirenite tsika janta okitainkatzi?

15 ¿Kantatsima Cristo irakakoteneri ikoviri kamaari? ¿Kantatsima kempisantinkari intspatyaari kaari kempisantatsine irashityaaro tsikarika ompaitya?*

16 ¿Kantatsima ankempitakaantero itasorentsipankote Pava tsika janta ñaapinkathataiziri oshiyakaarontsi? Tema aakaite akaratzii akempisantinkariyetai akempitayetaatyaaro aakami tasorentsipanko tsika inampitaro Pava Kañaaneri. Tema jiroka ikantake Pava:

Ari nonampishireyetantaiyaari, nonkaratairi naniiyetai.

Naakatake inkempitakaanai Ivavane, Iriiyetake nashitaiyaari Naaka.

17 Iroora ikantantari eejatzi Avinkatharite:

Pintainaryapithatyaari pashinesatzi atziri, eero pikaraminthatzi irikaite. Eero pantapiintanetairo nopinkakaimiri.

Arira naapatziyeeyaami,

18 Arira pinkempitakaanaina naakami piri,

Nonkempitakaanaimi naaka eerokayetakemi notomiite, eerokayetakemi nishintoite.

Arira ikantziri Avinkatharite, Shintsikiiperotatsiri.

7

1 Netakotané, tema aritakera ishinetakairora Pava, ontzimatyera ankiteshiretai, ovashaantairo maaroni kaariperori, okaratzii antayetziri, okaratzii apampithashireyetari eejatzi. Aña ontzimatyee oñaakantairo añaapinkathatziiri Pava, itasorentsishiretakaira.

Ikimoshiretake Pablo jovashaantairo Corinto-satzi kaariperori

2 Paakameethataina naaka. Tera nonkantzimoneentakaavaiyaami eerokaite, te novaariperotakaanavaitemi, te nampovaitami eejatzi.

* 6:15 Jiroka pashine ivairo kamaari ikantayetziri “Belial.”

³ Tera iro nokantantarori iroka nothavetakotatziimi. Aña napiitavaimiro nokantzitakamiri: “Netakoperotataitami.” Irootakera nonkantapiintemiri eeniroka akarataiyini añiika iroñaaka, ari nonkempitzityaarori eejatzi ankaratairika ankamavetakya.

⁴ Osheki naventaashireyetakami eerokaite. Nasagaaventayetakami. Aririka nompampithashiretakoyetyaami, pitharomentashiretakaana, kimoshire nokanta, okantavetaka osheki imaïmanevetaïtakana jaka.

⁵ Tema nareetakara Macedonia-ki te onkante nomakoryaapaake tema osheki pomerentsitzimotakanari. Tzimayetatsi ñaanaminthavaitashitakanari, irootake kantzimoshirevaitakanari.

⁶ Iro kantacha Pava iposhenkapiintari ikaratzi okantzimoneentavaiyetari, arira ikempitzitakanari naaka, jareetakaapaakarira Tito nosaikira.

⁷ Oshekira notharomentashiretanaka noñaavakeri. Iroora notharomentashireperotantanakari ikamantapaakenara tsika pikantaiyani eerokaite. Tema ikantapaakena: “Jaakameethatavakena Corinto-satziite, ikovaiyakeni iriñeemi, osheki okatsizimoshiretakeri okaratzi jantzimotakemiri, iriniroite jetakoyetaami.” Arira ikantapaanari, iroora oimoshirenkaperotakanari.

⁸ Pairani, nosankinatzitantakamiri, noñaajaantavetaka osheki ovashiretakaavaietyaami okaratzi nokantayetakemiri. Aritakera notyaantataikemiroranki, nokantashirevaitanake: “Eeroty notyaantaajatzinirimi.” Iro kantamaitacha nyotzi iroñaaka kapichera povashirevaivetapainta eerokaite.

⁹ Irootakera nokimoshireventantarori iroñaaka notyaantakemirora. Tera nonkantatye iro nokimoshireventziri novashiretakaavaitakami. Aña iroora nokimoshireventairi povashaantayetaïrora kaariperori. Arira pikenakaakero eerokaite pinimotakaantaariri Pava poitsinampaayetakero povashiretane, tera novaariperovaitajaantemi naaka.

¹⁰ Tema aririka irovashiretakaantya Pava, ikovatziiira irovashaantakaan-tayetaïro kaariperori, onkantya iravisakoshireyeetantaiyaari. Irootakera eero okantzimoshirevaitantai iroka. Irooma aririka irovashiretakaan-tashivaitya osavisatziite, arira iriñaayeetakero inkamashireyeete.

¹¹ Tema okaratzi opoñaantakari jovashiretakaavaitakami Pava, irootakera pampithashiretakaanaamiri kameethaperoini, pikisakoventanaana, ovat-simaanakemi, tharovashire pikantanaka, petakoperotanaana, povasankitaakeri kantakaantzirori. Ari pikenakaakerori poñaakantantakarori kiteshire pikantayetanaa.

¹² Jiroka opoñaantajaantzitakari nosankinatantakamirori pairani, iro iriyotakaantaiyaamiri Pava tsika pinkantya piñaashintsiventayetaïyaana naaka. Tera iro nosankinamatsitanyaarori irovasankitaantaïtyaari kantakaashitakarori, temacheeni nonkisakoventanyaarori jampovaitaitakari.

¹³ Iroora notharomentashiretantanakari. Osheki okimoshiretakaakena eejatzi nokemavakera paakameethatavakeri Tito, povavisaakeneri okantzimoshirevaïvetakari irirori.

¹⁴ Tema aritake nokamantzitakari naaka Tito tsika pikantaiyani eerokaite, nokantakeri: “Kameethara jinaiyatziini Corinto-satziite.” Tera povashiventaanaro okaratzi pantayetakeri, tema omaperotatya okaratzi nokantzitakariri Tito. Arira okempitziyetakari eejatzi okaratzi nokantzimiri eeroka.

¹⁵ Jetakotziyyetaamira Tito iroñaaka, aririka inkinkishiretakoyetyaami tsika pikantaiyakani paakameethatavakeri, pikempisantavakeri, piñaapinkathatavakeri.

16 Iniroitera nokimoshiretzitaka eejatzi naaka kantatsira naven-taashireperoyetaiyaami iroñaaka.

8

Kireeki impashiyetaariri itasorentsitakaitane

1 Iyekiite, nokovi piyotakotaiyerini ikaratzi apatoventaariri Pava jaka Macedonia-ki, ikaminthaayetairi.

2 Okantaveta iñaayevetakaro osheki pomerentsitzimovaitariri, kimoshir-era ikantaiyani. Okantavetaka ikovityaaneentavaiyetaka, osheki kireeki ipashitantayetakari.

3 Ikovakaanekiinira irirori jantayetakero iroka, ipantayetake okaratzi jaavyaayetziri, janaantake ipashitanta.

4 Ikantakena naaka: "Thame ampashiyetaari kireeki pashine kemp-santzinkariite, ikaratzi kovityaaneentavaitatsiri."

5 Imaperovaitakero okaratzi jantakeri anaavaitanakero nokinkishire-takovetakariri. Iri jaakoventajaantanaka Avinkatharite, ari ikempitaake-nari eejatzi naakaite. Tema irootake ikovakaakeriri Pava.

6 Irootakera noshintsihatantakariri Tito impiyanai onkantya iriminthashiretakaantyaamiri pimatayetairo eejatzi eerokaite. Iriitakera karatapaakemiri janta petantanakarori pipashitantayetaka.

7 Eerokaitera anaantayetanaatsiri pantayetanakero osheki opaiyetarika. Kameetha pikempisantayetanai, kameetha pikinkithatakantayetanai, kameetha piyotayetanai, tharomenta pikantayeta, iniroite petakotakana. Nokovi iroñaaka panaayetante pimpashitantayetaiya.

8 Eerora noshintsiventzimi pimayentyaarori. Intaani noñaaventakoyetemiri tsika ikantayetaka jaka iminthatayetaa irineshinonkatantya. Ari okantzimaitari eejatzi onkameethavaitemi poñaakantairo petakotziitantayeta.

9 Kameethavaitake pimayetairomi jantapaintziri Avinkatharite Jesu-cristo, jineshinonkatziitantapainta. Oztimimotataavetari irirori pairani maaroni, ikempitavaitakari ashaarantakitaneri, iro kantacha ikempitakota-paintari kovityaaneentaneri. Iroora jimatantakarori iroka onkantya panin-taavaitantaiyaari onkempivaityaaromi pashaarantaiyaami inkiteki.

10 Jirokara okaratzi nokinkishiretari naaka: Iroora aritatsi pothotyero okaratzi petanakari. Eerokaite etayetanakero avisanaintsiri osarensi pikinkishiretaka pimpashitantayetya. Pimatakero petanakaro.

11 Intsityaa pothotyero. Pinkempitakaantairo ovakera pitharomen-taiyanakaniranki petantanakarori. Intsityaa pothotyaaantyaaro okaratzi tzimimotzimiri.

12 Tera inkovakotajaantai Pava anaakairo ampashitantyaaro okaratzi tzimimotakairi. Intaani ampashitantaiyaaro okaratzi aavyiiri. Aritake onimotakeri Pava.

13 Tera nonkovakotayeemi pimpashitantya iranintaavaitantyaari pipashitakari, ariya okanta pikovityaavaitantakari eerokaite okantakaantziro pipashitantaka.

14 Aña iro aritatsi, pimpashityaari okovityiimovaitari iroñaaka oztim-imoyetzimira eeroka, impoñaashitakya impashitaiyaami eeroka apaata aririka onkovityiimovaityaami. Arira onkantya pimonkaratavakaantyaari.

15 Okempivaitakaro okaratzi josankinatakotzitaaitakari, kantatsiri: Itzimi aaperotaintsiri, te ontzimakaantavaite. Iriima againtsiri kapicheeni, te onkovityiimovaityaari.

¹⁶ Nopaasoonketziri Pava, tema iriitake kantakaakarori okanta jetakotan-tamiri Tito, ari ikempitakana naaka netakotamira.

¹⁷ Tema nokantakeri: “Tito, pimpiyanai Corinto-ki.” Aña minthatzi-tavaitaka. Iro iriyaate iroñaaka.

¹⁸ Nontsipataimiri Tito pashine iyeki. Kameetha kinkitharyaantzi inatzi. Ñaapinkatha jovayetziri pashine kempisantzinkariite tsarikapayeeni, ike-mayetakerira iñaaventakotairo Kameethari Ñaantsi.

¹⁹ Irijatzira iyoshiitakeriri jaka kempisantzinkariite, jovakeri intsi-patanakyaana apaata naanakeri kireeki pashine kempisantzinkariite kovityaavaitatsiri. Irootakera oñaakanterone omaperotatya etakoyetakari, iroora ompoñaantyaari iñaapinkathayetairi Pava.

²⁰ Ari onkanta eero iñaaventakovaitaitantana tsika nonkantya nontsi-paryaaayeteri kireeki ipashitziitantayeetari.

²¹ Tema nokovatzi onkameethatzimoteri atziri nantayeteri, ari onkem-pitzimotyaariri eejatzi Pava.

²² Notyaanteri eejatzi pashine iyeki intsipayetanakyaari. Iriitake nokitapiintakari, iminthakitakaro irampitakofante. Noñaaventakotakeneri tsika pikantaiyakani eerokaite, iroora iminthaperotantanakari irampitakoyetemi, tema iraventaaperotane jovayetanakemi.

²³ Irika Tito, notsipaminthare inatzi, iri nokaratapiintakeri nantavaiventakemi. Iriima pashine apiteka iyeki itzimi intsipatanakyaari, irotyaantane inatzi kempisantzinkariite saikayetatsiri jaka, iñaapinkathaperotziri Cristo.

²⁴ Ontzimatyera paakameethatavakeri aririka irareetakya janta. Iro iriyotantyaari iyekiite kempisantatsiri jaka omaperotatyaara okaratzi noñaaventakemi eerokaite jaka.

9

¹ Niyotzi naaka te onkovajaantya nosankinatakotemiri piireekite inkarate potyaanteneriri pashinesatzi itasorentsitaikaitairi.

² Tema niyotake ayimatapiintakemi eerokaite pantero. Aritake noñaaventakotakemi jaka Macedonia-satziki, nokantayetakeri: “Ikovitzitataikara Acaya-satzi impashitantayetya chapinki avisanaintsiri osarentsi.” Noñaaventakotakemira eerokaite nominthatakaayetanakari eejatzi iriroriite.*

³ Iro kantamaitacha, iroora notyaantzitantyaamiriri iyekiite onkanta inkamantzitantyaamiri, iri etapaakyaarone iriyoyaayeteri kireeki. Tema te nonkove amenaashivaitya okaratzi noñaaventakemiri eerokaite jaka.

⁴ Tema nokovatzi thaankiini nonkivantanakemi navisanakerika janta. Kempitakara ari iroyaatanakana tsika inkarate Macedonia-satzi. Aririka noñaapaakero tekeramintha piyoyaayete kireeki, osheki nompashiventavaitya, tema aritake noñaaventakotzitakami jaka. Ari pinkempitzitakyaari eejatzi eerokaite pimpashiventavaitya.

⁵ Irootakera notyaantzitantyaamiriri irika iyekiite, iri etapaakyaarone irareetyaami janta tekeramintha niyaateeta naaka. Iriiyetake iyoyaakota-pakemirine kireeki ikaratzi pishinetantakeri eerokaite. Ovetsika pinkan-takeri maaroni kireeki aririka nareetapaakya. Ari onkanta eero nosh-intsiventantavaitapaakami pantayetero.

⁶ Intaanira pinkinkishiretero iroka:
Ikaratzi pankitatsiri kapiche, eepichokiini jaavatzi.
Iriima ikaratzi pankiperotaintsiri, osheki iravateri.

* 9:2 Ipaityetziri jaka “Acaya,” iroora kipatsi tsika janta osaiki nampitsi Corinto.

⁷ Maaroni eerokaite ontzimatyepimpashitantayetaiya okaratzi pikoviri. Eero pishintsiventantavaitzi impashitantaitiya osheki terika inkovaite, ari onkantya eero okatsitzimoshirevaitantari ipashitantakara. Tema aparoni atziri kimoshireventatziitziirori okaratzi ipashitantari, iriiyetakera jetakotari Pava.

⁸ Iriira Pava oshekyaaaperotaimirone okaratzi kovityiimovaitamiri. Aritakera ontzimakaantake onkarate pimpashitantavaitaiyaari kameethaperoini eeroka.

⁹ Okempivaitakaro okaratzi ñaaventachari Osankinajanorentsiki, kantatsiri: Okaratzi tzmimotziriri Pava, irootakera jantetaaniriri ikaratzi kovityaaneentavaitatsiri.

Tema tampatzikashire inatzi irirori, arira inkantaitatyeeyaani.

¹⁰ Iriira Pava kithokitakairori okaratzi pankiyetachari, irijatzi shookakairori, ari okanta jaavayeetantarori okaratzi jovayeetari. Arira inkempitayetaimiri eejatzi eerokaite impayetaimiro kovityiimotamiri, ari onkantya ontzimimotantaiyaamiri pimpashiyetaiyaariri pashinepayeeni, tampatzikashire pinkantya.

¹¹ Irootakera impantaperotantyaamiri Pava onkantya pimpashitantapiintyaari. Ari onkantya impaasoonketantyaariri Pava, ikaratzi aayetzirori apashitantayetari.

¹² Ari okantari, okaratzi pipashitantayetari tera intaani pineshinonkantantyaariri kovityaavaitatsiri, aña iro ompoñaantyaari impaasoonkeperoyetari Pava.

¹³ Aririka iriñaayetakero okaratzi pipashiyetakariri, ari pikempitziyetakari eejatzi pashinepayeeni, oshekira iriñaapinkathatanakeri Pava. Tema iriñaayetero tera intaani piñaavaitashiyeta, pikantzi: “Nokempisantairi Cristo oñaaventakotairi Kameethari Ñaantsi.” Aña iriñaayetero eejatzi pantayetziro oñaakantzirori omapero pikempisantayetanai.

¹⁴ Iroora ompoñaantanakyaari iretakotziyetanaiyaami, iriñaañaatakoventanaimi, okantakaaro ikaminthagaimira Pava.

¹⁵ Ari ankempitziitanaiyaari eejatzi aakaite ampaasoonketanairi Pava, tema ineshinonkatataikai aaka, iro maperokitataitziirori okameethatzi, eero okantzi othotyero añaaventero.

10

Iñaaventakotziro Pablo okaratzi jantayetziri

¹ Naakatakera Pablo, tzmitsira nokovakotzimiri. Tsinampashire nonkantya eero notsimaavaitami, nonkempitakotyari Cristo. Tema niyotzi tzmitsira ikantakoyeetakena: “Irika Pablo tsinampashireri jinatzi isaikimotapiintai, irooma isaikira intaina katsima ikanta.”

² Nokovakotzimi, eerora piyaatakaairo povatsimaavaitena. Ari onkantya eero niyakoventavaitantapaakami aririka nareetapaakyaami. Tema niyotataike arira nonkantayetapaakeri ikaratzi saikimoyetakemiri janta kantayetaintsiri: “Tekatsi impaimatsitya Pablo, ari ikempitayetari pashine atziriite te ontzimimoteri ishintsinka.”

³ Omaperovetatya ari nokempitari pashine atziriite, iro kantacha irika itzimi nomaimanetziri, tera onkempityaaro nomaimanetziri atziri.

⁴ Tema aririka nomaimanetante naaka, tera noirikayetero omanamentotsi okaratzi jomanatantapiintayetari atziriite, aña itasorenka Pava nomaimanetanta naaka. Arira okanta noitsinampaayetantariri ikaratzi ishintsitakaayevetakari noisaneentane.

⁵ Arira okanta nokitsirinkantaariri naakaite maimanevaitaneri, nokitsirinkayetairi asagaaventavaitaneri otzitzikatantatsiri kaari jiyotakoyee-tantari Pava. Nokempitakaantaaro eejatzi nonirikaatyeroami nokinkishire-tashivaiyeteri, noshintsivaantaayeeyaami nonkempisantari Cristo.

⁶ Aririka nonkemakoventaimi pipiyashitaari eerokaite pikempisan-taperotairi eejatzi, aripaitera novetsikya novasankitayeri inkarate piyathayetachaneri.

⁷ Paamaiyaara jovapyimovaitamikari. Tema tzymayetatsi pikarataiyirini kantayetatsiri: “Jashitana naaka Cristo.” ¿Ikinkishiretaiyama te jashitzitana eejatzi naaka? Iroorika ikinkishireyetakari, ikenakaashitakarora, tema naaka jashiperotataika Cristo.

⁸ Aamaashitya ari pinkantayetanake eerokaite: “Jetanakaro iroñaaka Pablo jasagaaventavaitaro okaratzi iñaaventayetziri.” Tera nompashiventakotyaaaro okaratzi inkantayeeteri, tema iriitake Avinkatharite ovakenari niyotaantayetai, tera irovena novaariperotantavaite.

⁹ Irootakera kaari nokovanta onkempitzimotyaaami okaratzi nosanki-natakemiri, nokovatziiira nomintharovavaitemi.

¹⁰ Aamashitya tzymayetatsi kantayetatsiri: “Tema jotyaantapiintairora Pablo irosankinare, osheki ishintsithatapiintakai, iñaaventapiintayetakairo pomerentsitzimotairi antayetero. Iro kantacha isaikimoyetaira jaka, kempivaitaka te irishintsitanete. Ikantara ikinkithayetake manintaari jinake.”

¹¹ Jiroka nakayeteri ikaratzi kantayetatsiri, nokantziri: “Tsikara nokanta nosankinayetakemi, arira nokantzitakari eejatzi nosaikimoyetakemi.”

¹² Tera nonkarateri naaka pikaratziri pisaikaiyini janta, asagaaven-tavaitachari. Te iriyotaajataiyeni irirori. Tzimatsi tsika ikaratzi monkaratapiintavakaavaitachari, iñaajaantake janaavakaantayetaro okaratzi kameethatzimovaitashiyetariri iriroriite.

¹³ Iroora naaka tera nasagaaventashivaityaaro nomonkaratero kameethatzimovaitashitanari naaka, intaanira noñaaventairo nomonkaratakero ikantakenari Pava irirori nanteneri. Jirokara ikovakeri nanteneri, ontzimatyeno verairo nantavaiteneri janta tsika pisaikaiyini eerokaite.

¹⁴ Irootakera noñaashintsitakoventantamiri iroñaaka eerokaite, tera nanaakaatyero okaratzi ikantakenari Pava. Tema naakatataike etakarori noñaaventakemiro Kameethari Ñaantsi tsika ikantakota Cristo.

¹⁵ Irootakera kaari nokempitantari ikaratzi asagaaventashivaitarori imonkaratane, aña tzimataavetacha pashine itzimi etainakarori jimonkaratakero. Iro kantacha iroñaaka, eekerorika pantakishirevaitanki-tye, eerora nopankiventavaitanaami eerokaite,

¹⁶ kantatsi niyaatayete pashineki nampitsi nonkinkithatakaantairo Kameethari Ñaantsi. Iroora nomateri, eerora nokenanake tsikarika jetayetakaro ikinkithatakaantzi pashine atziri, nasagaaventavaitarokari imonkaratane pashine.

¹⁷ Tekatsira apantyaarone irasagaaventashivaitaitya apaniro. Iroora apantaperotarori asagaaventaityaaro jantayetziri Avinkatharite.

¹⁸ Tema tekatsi ompaimatsitya asagaaventavaitya apaniro antharomen-tavaitya. Iroora kovaperotachari intharomentatziyetai Avinkatharite.

11

¹ Nokovi eekero pamavetyeero okaratzi nosankintzimiri jaka, onkan-tavetakya onkempitzimotyaaami jantziri aparoni masontzi. Nokovi eekero piyaatayete piñaanayetero.

² Oshekira naamaakotakami eerokaite, iriira Pava kantakaakanarori. Tema naakatake etakaro nokinkithatakaakemi okanta jashitayetantaamiri Cristo. Nokempitakaanavaitaami eerokatakami nishinto, tzimatsimi nokashiyakaakamiri pintsipatyaari, aamaakoki novapiintanaimi eero pikaariperovaitanta irojatzii paavakaanaperotakyaari. Iriira oshiyakaaventachari Cristo, itzimi kempitakariri iriimi paayetairimi apaata.

³ Tema notharovakaatyaami intzime impaitya amatavitemine, inkempitakotakyaari maranke amatavitakeroriranki Eva. Aritake iroitzipinatakemi, irovashaantakaimiro paventagaari Cristo, pikinatanaarira.

⁴ Kempitaka eerokaite, te pishenkaashityaaro pakayeteri pashine ñaaventakotemirine Jesús, ari pakakeri onkantavetakya irinashitapaakyaaro okaratzi noñaaventakotakemiri naaka Jesús, okaratzi noñaaventakemiro Kameethari Ñaantsi, okaratzi noñaaventakemiri Tasorentsinkantsi.

⁵ ¿Pikinkishiretama eerokaite janaakoyetana naaka jotyaantajanoritzii irikaite?

⁶ Aamaashitya te nonkinkithate kameethaini naaka, iro kantacha iyotane nokanta. Iroofake piñaakoyetapiintakenari.

⁷ ¿Nokenakaashitakaroma tera nonkovakotemi kireeki, nokinkithatakaayetakemirora Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Pava? Aña tsinampashirera nokantaka nantavaiventakemi niyotaantayetakamirori, te nonkovakovaite. Arira okanta ikempitakaan-tayeetaamiri iroñaaka iriiperori pinayetzi.

⁸ Okanta nokinkithatakaapaakemiranki, iriira pashinesatzi kempisantzinkariite payetakenari kireeki nañaantari. Okempivaitakaro nonkoshitatyeerimi iriroriite okanta nantavaiventantakamiri eerokaite.

⁹ Eeniroranki nosaikimotaiyimi, osheki nokovityaaneentavaitake. Temaita noñe pimpena ompaitya nañaantyaari. Ikamintha jareetaiyaka iyekiite Macedonia-satzi, iriira payetapaakenari. Ari okantakari kaari noñaantaro pimpayetena kireeki eerokaite. Arira nonkantapiintatyeeero eero nokampitzimi.

¹⁰ Iniroitera nokimoshireventakero tera nonkovakoyetemi, arira nonkantapiintanakityeeero maaroni nampitsiiteki okaratzi saikatsiri Acaya-ki. Jiyotziro Cristo kyaaryoora nokantake.

¹¹ ¿Piñaajaantzima eerokaite iro nokantantarori iroka tera netakotami? Jiyotzira Pava netakotami.

¹² Eekerora niyaataakaatyeeero onkantya irikaite kinkithatakaaneri pasagaaventavaitakari eerokaiteki, eero ikantanta: “Ari nokempitakari Pablo.”

¹³ Irikaite kinkithatakaaneri kaarira Otyaantajanori, amatavitaneri jinyayetatzii, apanirora ikempitakaan-tashivaitaka iriirikami irotyaantajanore Cristo.

¹⁴ Tekatsi ompaitya iromapokakaantairori iroka. Tema jimatzitaro eejatzii Satanás joshiyakotari ishikipiryi maninkari onkantya iramatavitanatyaari.

¹⁵ Iroora eero jomapokantavaitai ikaratzi antavaiyetziniriri Satanás, irojatzira jimatzitari irirori. Inkempitakaan-tavaitya jantavaitatzii onkantya inkameethashiretakaan-taayariri atzirite. Arimaitaka irovasankitaaventyeetaari okaratzi jantayetziri.

¹⁶ Intsityaa napiitavakero nonkantemi, onkamintha eero nokempitzi-motamiri masontzi. Irooma nokempitzimotakamiririka, pishinetavakena nasagaaventavakya kapicheeni.

¹⁷ Okarati noñaavaitziri iroñaaka, tera onkempitajaantyaaro tsika onkantaami iriñaavaiterimi Avinkatharite. Aña nokempitakotatyaari aparoni masontzi jasagaaventashivaita.

¹⁸ Arira ikantapiintayetakari pashine atziriite, ari nonkantaari naaka eejatzi.

¹⁹ Pikempitakaantavaitara eerokaite iyotaneri pinayetatzi, ¿opaitama piko-vantaiyarini pinkempisantayetairi masontzi?

²⁰ Irootajaantakera pantayetakeri eerokaite, pikempisantapiintakeri ikaratzi kempitakaantavaitakamiri irotzikatane, aapithavaiyetzimirozi tzimimotzimiri, ampovaiyetakamiri, asagaaventavaitachari, pasavorovaiyetzimiri eejatzi.

²¹ ¿Piñaajaantzima te naavyavaitanete naaka nomatantyaarori kempitakarori? ¿Kantatsima nompashiventakotyaaro tera nomatataitero? Eerora. Iro kantacha aritake nantataitake kempityaarone okarati jantavetaiyakarini iriroriite, nasagaaventavaiya, onkantavetakya nonkempivetakyaari masontzi.

²² Iroorika jasagaaventavaitaka iñaavaitziro noñaane Hebreo-thatatsiri, eejatzira naaka. Iroorika jasagaaventavaitaka isheninkamirinkaitetari Israel-ni, eejatzira naaka. Iroorika jasagaaventavaitaka icharinemirinkaitetari Abraham-ni, eejatzira naaka.

²³ Iroorika jasagaaventavaitaka jantavaiyetaineri Cristo, eejatzira naaka. (Omaperotaajatya nokempitakari naaka iñaavaitzi masontzi.) Iro kantacha nasagaaventaro nanaakovaitairi irikaite nantavaitzi, nanaakovaitairi eejatzi noñaapiintakero jashitakovaitaitakena, ipasavaitaitakena, jovamayi-mavaitaitakana.

²⁴ Noñaakero okarati 5 japiitana ipasavaitana nosheninkapayeeni janta japatotapiintaita.*

²⁵ Mavasatzira okarati jomposavaitaitakena. Aparosatzi ipicheetakena. Mavasatzi nopitamenkakotaka. Aparoni tsireni nosaikakovaitake niyankyaaki inkaare, ari nokitaitakotakeri.

²⁶ Osheki nokivantantayetake. Nokenayetake okoveenkayetzi jiña. Nokenimoyetakeri ipiyota koshintziite. Ikovayetake nosheninkapayeeni irovaariperovaitenami, eejatzi ikempitakari kaari nosheninkata. Nokoveenkatakovaitake nampitsiiteki eejatzi janta tsika te inampiitaro. Nokoveenkatakotake inkaareki. Osheki nopomerentsivaitakari paitashivaitachari “iyeki,” kaarimaita.

²⁷ Osheki nantavaitake, ayimavaivetakana nomakone. Ayimavaitakena novochoki, notashe, nomire, noyatsinkare. Tasheneenta nokantapiintaka. Nomaavaitake tsikarikapayeeni.

* **11:24** Oñaaventakota irosankinareki Moisés-ni, kantatsira irovasankitaite aparoni atziri aririka irovaariperotakeri pashine. Ontzimatyee iraayeri tsika japatotapiintayeeta, onkanta ipasavaitantayeetyaari. Eerorika okaariperotzi okarati ikenakaashitakari, eerora ipasaperoitzi. Irooma omaperorika okaariperotake okarati ikenakaashitakari, ontzimatyee irovasankitaaperoitzi. Iro kantacha tera oshinetaantsite iranaakaayeetero onkarate 40 impasavaitaiteri. Irootakera jametaitakari pairani impasaitaite onkarate 39 itzimirika kaariperovaiperotaintsiri, ari onkanta eero ipiyathatantaro Ikantakaantaitane, aririka iranaakaakero onkaratemi 40. Irootakera ipaiyetairi irikaite “Kovityaapaaka aparoni omonkarantyaari 40.” Okarati ñaaventakotainchari jaka, arira ikantaitakeri Pablo, ipasavaitaitakeri irirori.

²⁸ Tzimatsi osheki avishimoyetakenari. Iroora kantzimoperotakanari irisaikayetai kameetha ikaratzi kempisantayetaatsiri tsikarikapayeeni.

²⁹ Tzimatsirika mantsiyataintsine, nokempitakaantaro naakami mantsiyataintsine. Tzimatsirika inkaariperotakaifakeri, oshekira nonkisakoven-tavaityaari.†

³⁰ Arira okantakari nasagaaventavaita naaka, noñaaventakotakerora tsika nokantaka kaari naavyaavaitanetanta.

³¹ Itzimi iyotatsiri te namatavitante, iriitakera Pava, Ashitariri Avinkatharite Jesucristo. †Tharomenta irovapiintayeetairi!

³² Tema pairani nosaikantapaintari Damasco-ki, ikempoyaaventakaan-takero ijevatakaane Aretas maaroni nampitsi, eero noshitovanta, ari onkantya irakaantantyaanarimi.

³³ Iro kantacha jotetakena kantziriki nokarataiyirini, jovaniiryaaokotak-ena jantakironta nampitsi, ari okanta noshiyantaari.

12

Kempivaitakarori ovathaantemi kitochee

¹ Tera aritzi nasagaaventavaiya. Iro kantacha eekerora noñaaventatyeeero noñaavyatakari, okaratzi joñaakakenari Avinkatharite.

² Niyotakotziri irika shirampari jashitaari Cristo. Tzimakotake 14 osar-entsi irika shirampari jaayeetairi inkiteki, jiyaaperotatzi ojenokitajaantzi inkite. Kempitaka jiyaashinenkatatzi, te niyoperotzimaitya. Terika, jiyaatatziira koñaaroini ivathaki, te niyoperotero.*

³ Iriira Pava iyotatsiri jiyaashinenkatatziirika, jiyaatatziirika koñaaroini ivathaki. Intsityaa netapanaatyaaro noñaaventakoteri irika shirampari.

⁴ Jaayeetairira janta ikimoshireetapai. Ari ikemayetairori tsikarika opaiyetari kaari kantaajatatsine iriñaaventakoyeetero.

⁵ Arivetaka irasagaaventyaaromi irika shirampari okaratzi iñaakeri. Iro kantacha eero nasagaaventavaita. Intaani noñaaventakotakero tsika nokan-taka kaari naavyaavaitanta.

⁶ Arimi nasagaaventakyaaromi okaratzi noñaayetakero, eeromi nomasontzishirevaitzimi. Aña aritakemi noñaavaiyetakeromi kyaaryoori. Iro kantacha tera nonkove irasagaaventashivaitapiintaityaana. Intaani iñaapinkathaventaitenaro okaratzi nantayetakeri, okaratzi ikemakoyeetakenari.

⁷ Okaratzi noñaavyatakari ovaneenka okantaka, jiyotake Pava aritakemi nasagaaventavaitakyaami. Irootake ishinetantakanaromi nonkemaantsi-vaiya onkantya eero nasagaaventantavaita. Okaratzi nokemaantsivaitapi-intaka okempivaitakaro ovathaavaitatyeenami kitochee. Iriitakera ka-maari kantakaarori okanta ikemaantsivaitakaantaitakanari.

⁸ Mavasatzira nokovakotakeri Avinkatharite intsparyaakoventaina ike-maantsitakaapiintaitana.

⁹ Ikantakena irirori: “Tema aritake nokaminthaavaitakemi, tekatsira kovityiimovaityaamine. Aña kantataitsira noñaakantaperotairo noshintsinka atziriki kaari aavyaavaitatsineri.” Ikanta nokemavakerora,

† 11:29 Okantzira jaka “mantsiyataintsine,” kempitakara tzimatsi kinkishiretakotarori iriira ikan-takoyeetzi aparomi shipetashirevaitatsiri javentaarira Cristo. * 12:2 Kantakotachari jaka “ojenoki-tajaantzi inkite,” iroojatzira ikantayeeetzitari “mavatanaintsiri inkite.” Ari ikantayetapiintziri judío-payeeni iñaaventziro. Ikantaiyini: “Etanakarori inkite, ari osaikayetziri menkori. Apitetanaintsiri inkite, ari isaikayetziri kashiri, ooryaa, impokiripayeeni, maaroni. Irooma mavatanaintsiri ojenoki-tajaantzi inkite, arira inampitarori Pava.”

kimoshire nokantanaka, nominthatanakaro noñaaventayetairo tera naavyaavaitanete, tema ari onkantya aavyaavaitakaantaiyaanari ishintsinka Cristo.

¹⁰ Irootake nokimoshiretantakari naaka okantavetaka te naavyaavaitanevetya, ikaviyavaitaitana, nokemaantsivaitaka, jovatsinaavaitaitana, opomerentsitzimovaitana, osheki noñaayetakeri nantavaitziniri Cristo. Niyopaitetairora te naavyaavaitanete apaniro, arira noñaataitzirori jimatakaatyaanaro naavyaavaishiretanetai.

¹¹ Kempitaka masontzi nonake noñiirora nasagaaventavaitaka. Eerokamaitaka kantakaarori nomatantakarori. Iro arivetacha piñaaventayetainami kameethaini. Okantavetaka te niriiperote naaka, te iranaakotzimaityaana irikaite paitashivaitachari "Iriiperori Otyaantajanori."

¹² Tema nosaikimovaitakemiranki eerokaite, noñaakakemiro omapero naaka Notyaantajanoritz. Osheki namatsinkavaiventakami. Osheki notasonkaventantake, te piñaapiintaiyeroni, irootake pikempoyaaaminthatantakarori.

¹³ ¿Opaitama pikinkishirevaintantari iroñaaka nomanintavaitatziimi? ¿Tema naakameethatemi nokempitairira pashine kempisantzinkariite? ¿Irooma kantakaantarori tera noñe ompaitya pimphashityaanari? Tzimatsirika noke-nakaashitakari, pimpeyakotenaro.

Iñaaventziro Pablo mavatanaintsine inkivantante

¹⁴ Nokinkishiretaka iroñaaka napiitairo niyaatashitemi, iroora mavatanaintsine nonkivantemi. Eerora nayiri inkarate pimpinatenari. Kaarira piireekite nonkove nashityaari, aña eerokataitake nokovaperotake nashityaami. ¿Aritatsima aparoni eenchaaniki impinakoventero ikovityiiri ashitariri? Tera, aña iri ashitaaniri pinakoventziri ireentsite.

¹⁵ Irootake nomateri naaka, onkempivaitaiyaaro naakami pirintari. Aritake nomatakeri noshinetakovenyaami onkantya pavisakoshiretantyaari. Iniroite netakotakami. ¿Opaitama kaari petakotantana naaka?

¹⁶ Kempitaka zimayetatsi eerokaite kantatsiri: "Kempitaka Pablo te inko-vakoyetai aakaite, ovana jiyotzi, ari ikenakairo jamatavivaitakai."

¹⁷ ¿Piñaajaantakema jamatavivaitakemi eejatzi ikaratzi notyaan-tayetakemiri?

¹⁸ Notyaantakemiri Tito, eejatzi pashine iyeki. ¿Jamatavitakemima Tito? ¿Tema noshiyashiretavakaiyani maaroiteni naaka, naakameethayetaimira eerokaite?

¹⁹ ¿Piñaajaantakema eerokaite iro nokantantavaitakari nokovashitara notzikaaventatya? Tera ari onkantya, netakotaneete. Aña iri Cristo ñaavaitakaana, onkantya novetsikashiretakaantyaamiri. Iriira Pava iyotatsi.

²⁰ Okantzimovaitatyaanara naaka añaeyerone ankantaneentavakaavaitya aririka nareetapaakyaami. Okantzimovaitatyaanara eejatzi noñaapaakemi pintzimaventavakaavaitya, pinkisavakaavaitya, pinkisaneentavakaavaitya, eero paapatziyavakaavaita, pinkishimatavakaavaitya, pinkantakaaperovaitya, pimaimanetavakaavaitya.

²¹ Okantzimovaitatyaanara nompashiventakovaityaami Pavaki. Aamaashitya ari nonkantaneentakovaitapaakyaami pantayetakerorika kaariperori, te povashaanero pantayetziro kamaaroyetatsiri, pimayempitavaitzi, piñaathatashivaitantapiinta eejatzi.

13

¹ Irootakera mavatatsine nonkivantemi. Arira namenakotanta-paakyaamiro, ikantajaantaitakeri:

Intzimerika aparoni iyakoventaari, ontzimatyera intzime mava atziri, terika, apite ñaakotakerine okaratzi ikenakaashitakari, aritatsira irovasankitaayeeteri.

² Arira nonkantapaakeri novasankitayeri ikaratzi antzitakarori kaariperori janta pisaikinta, arira nonkempitzitapaakyaari eejatzi pashinepayeeni antayetanaorori iroñaaka. Tema aritake nokamantzitakamiro napiitankaroriranki nokivantzimi. Irojatzira nosankinatakotzimiri iroñaaka.

³ Aamashitya pikantaiyatziini eerokaite: “Kaarira Cristo otyaanterine Pablo inkinkithatakaante, kempitaka Pablo kaarira iriiperorjanori.” Paa-maventyaara, irika Cristo, kaarira atziri saikimotantamatsitapaintatsineri, aña otzimimoperotataitziri ishintsinka irirori, kantatsira iriñaakaayetemiro tsikarika opaiyetari.

⁴ Ari okantavetaka, kempivaivetaka te iravaayaavaitanete irika ipaikakoyee-tantakariri. Iro kantamaitacha añaakagairira Ishintsinka Pava. Arira nokempitzitakari eejatzi naaka, tera naavyaavaitanete, iro kantacha irijatzira Pava shintsitakagaanari, kantatsira noñaakaayetaimiro tsikarika opaiyetari.

⁵ Eerora pikinkishiretakovaitashitana tera niriiperorjanorite naaka, aña pinkinkishiretakotavakya. ¿Iriiperorjanorima pikantaka eeroka pikempisan-tai? ¿Tema piyotaiyeni inampishiretantami Cristo? Aritake okantari, terika, aamashitya te piriiperorjanote eeroka.

⁶ Niyoperotataitzira, aririka piñaavakena janta, eerora pikempitakaan-tavakena, te niriiperotzi naaka.

⁷ Nokovakotziri Pava, ari onkantya eero noñaakotantapaakamiro pike-nakaashitane. Tera iro nokantantamirori iroka nonkovashivaitapaakya nonkempitakotapaakyaari iriiperorjanori. Aña nokovaperotataitatziri pan-tayetairo okaratzi tampatzikatatsiri. Irootake nokovakeri, onkantavetya otzikaavakenami, eero noñaakantamiro noshintsinka novasankitaapaakemi, iroora niyotakaantaperotyamiri naakatake iriiperorjanori.

⁸ Tera nonkovero naaka noñaakantashivaitaaro noshintsinka, iro ovatsipero aririka nonkovemi namatavitantemi. Intaanira nokovi noñaakantataitero onkantya iriyotakoyeetantyaarori kyaaryoori.

⁹ Aritakera nontharomentakya aririka noñaakemi paavyaavaishiretanai, onkantavetakya eekero inkempitakaantaitayeenami naaka kaari aavyaavaitaneri. Iroora noñaañaakotapiintakeri, onkantya piñaantyaarori eerokaite pothotyero paavyaavaishireperotanete.

¹⁰ Irootakera notyaantantamirori osankinarentsi, tera nosaikimoyetaty-eemi eerokaite janta, ari onkantya eero notsimaavaitantapaakami apaata. Tema iri Avinkatharite ovakenari onkantya novetsikashiretakaantantyaari, tera irovena novaariperoshirevaitante.

Ovekaraantarori ovethataantsi

¹¹ Iyekiite, jiroka ovekaraantarori nonkantemi: Pinkimoshiretaiyeni. Pothotyaayetairo paavyaashirevaiyetai. Pintharomentashireyetai. Paapatziyavakaayetaiya. Kameetha pisaikayetai. ¡Iriira Pava nampishireyetantyaamine, etakotantaneri jinatzi, iri kameetha saikakaantatsiri!

¹² Etakora pinkantya povethatavakaanaiya janta.

¹³ Jovethatziitami eejatzi itasorentsitakaitairi nampitarori jaka.

¹⁴ ¡Onkamintha ineshinonkavaitaimi Avinkatharite Jesucristo! ¡Onkamintha iretakovaitaami Pava! ¡Onkamintha inkantakaiyaaro Tasorentsinkantsi paapatziyavakaantaiyaari! Ari onkantyaari.

Irosankinare Pablo Jotyaantziniri Galacia-Satziite

Ovethataantsi

¹ Naakatake Pablo otyaantzimirori iroka osankinarentsi. Otyaantajanori nonatzi naaka. Kaarira atziripayeeni otyaantenane, aña Jesucristo otyaantakenari itsipatakari Ashitairi Pava oviriıntaiririranki ikamavetaka.

² Arira nokaratziri maaroni iyekiite kempisantaatsiri jaka nosankinatzimiro iroka. Eerokaite notyaantzini pikaratzı pikempisantaı janta Galacia-ki.

³ Onkamintha ineshinonkayetaiyaami Ashitairi Pava, kameetha isaikakaayetaimi, ari inkempitzityaamiri eejatzi Avinkatharite Jesucristo.

⁴ Tema iro ikovakeri Ashitairi Pava irishinetakovetaı Cristo, ikamimentayetakai akaariperoshireyevetaka, ari onkantya eero akempitakotantaari ikaratzı kaariperovaitatsiri iroñaaka, okempivaitakaromi intsiparyaakoventaatyeeıı.

⁵ Onkamintha iñaapinkathatapiıntayeetairi Pava. Ari onkantaitatyeeyaani.

Tekatsı pashine Kameethari Ñaantsı ovavisaakoshiretantatsine

⁶ Pomapokantakanaro pikatzımataka povashaantanakero pikempisantaıyevetanakari Pava. Tema iriıtake iyoshiıyevetaami, iniroite jetakoyetami irootake jotyaantantakamiriri Cristo. ¿Opaitama pikempisantashıtantakarori pashine kaari kempityaarone Kameethari Ñaantsı?.

⁷ Tema kyaaryoo nonkante naaka, tekatsıra pashine ñaantsı ovavisaakoshıretantatsıneri. Kempıtaka tımatsı ovashaantakaakemirori, ikovatzi iroitzipınaashıretemi, irootake jovashiñaantayetakarori tsıka okanta iñaaventakoyeetziri Cristo.

⁸ Arırıkami novashiñaayetaımiromi naaka okaratzı nokamantziyetakamiri pairani, irovasankıtaitenaata. Ari okempıtari eejatzi, arırıkami impokaaıatemı manıkarııte poñaachane inkıteki, iriñaaventapaakero pashine ñaantsı kaari kempityaarone nokamantzitakamiri pairani, irovasankıtayeeteriıta irıriri.

⁹ Arıtake nokantzitakamı pairani, irootake napiıtemiri iroñaaka nonkante: Tımatsırıka ovashiñaakerone nokinkıthatakotapaakeriri Cristo pairani, irovasankıtaataveeteriıta.

¹⁰ ¿İrooma nokokovatzi iroñaaka ookımoyetashıyarıne atzırııte? Aña te, nokokovatatzııro ookımoyetariri Pava. İroorıkamı nonkokovatemı ookımoyetashıyarıne atzırııte, tera iromperatane nonatye Jesucristo.

Irantavaire Pablo

¹¹ Pinkeme iyekiıte, okaratzı nokamantakemiri Kameethari Ñaantsı, kaarira atziri iyotakayenarori.

¹² Aña iri Jesucristo iyotaakenarori maaroni, tema kaari atziri ashıtyaarone.

¹³ Pikemakotaiyakena tsıka nokantaveta pairani eenıro nomonkarayevetarı jameyetarı noshenınkapayeenı Judıo. Pikemakotaiyakena eejatzi osheki nokısanıentayevetakari kempısantayetanıriri Pava, novasankıtaakaantavetaka osheki, nokovaveta novashaantakairımı ikempısantayetanai.

¹⁴ Tema nomaperovetanakityaaro naaka nomonkarayevetakaro jameyeteri pairani nosheninkapayeeni, tekatsira nokarayevetakari anaakotenane nokantavetakara.

¹⁵ Iro kantamaitacha pairani tekeramintha nontzimaajateeta naaka, jiyoshiitzitakana Pava. Iniroitera jetakotzitakana irootake jovavisaakoshiretantaanari.

¹⁶ Joñaakaanari Itomi, niyotakotairi. Ikovake noñaaventaineri kaari judiotsatsine tsika okantakota javisakoshiretantaitari. Tekatsira atziri nosampitanake nonkanteri: ¿Opaitama nanteri?

¹⁷ Te noshiyashiyetapaintari noñaapainteri etayetakarori jotyaaantajanoritzitanta Jerusalén-ki. Aña apatziro novanakero niyaatanake Arabia-ki, ipoña nopiyapaaka irojatzitanta Damasco-ki.

¹⁸ Okanta avisakeranki mava osarentsi, ari niyaatashitakeriri Pedro noñeeri isaiki irirori Jerusalén-ki, intaani nosaikimovaitapaintziri okaratzi 15 kitaite.

¹⁹ Iro kantacha tera noñaapaake pashine otyaantajanori, intaani noñaapaakeri Jacobo irirentzi Avinkatharite.*

²⁰ Omaperotatya okaratzi nosankinatzimiri, te namatavitzimi, jiyotzi irirori Pava.

²¹ Ipoña niyaatake nampitsiki Siria eejatzitanta Cilicia-ki.

²² Tekera iriñaayetenaata Judea-satzi ikaratzi kempisantayetanairiri Cristo,

²³ intaani ikemakoyetashitakana ikantaitzi: “Irikaranki maimanetairi pairani ikisaneentai, kovavetachari iraperotai, ikinkithatakotairo irirori tsika ikantaita ikempisantaitzi.”

²⁴ Irootakera iñaapinkathayetantakariri iroñaaka Pava ikemakoyetakena.

2

¹ Okanta avisakeranki 14 osarentsi, ari niyaatairi eejatzitanta Jerusalén notsipatanakari Bernabé ipoña Tito.

² Iro niyaatantakari tema Pava oiminthashiryaakenari. Okanta na-reetakaranki janta, niyoshiitapaakeri napatotapaakeri jevayetziriri kempisantzinkari, nokamantapaakeri okaratzi nokinkithatakaayetairi kaari nosheninkata Kameethari Ñaantsi. Iro napatotantapaakariri onkantya eero amenaashivaitanta okaratzi nantayetakeri.

³ Te noñeero irishintsiventaitavakeri notsipatakari Tito irimatairo intomeshitaaninya, okantaveta griego-thari jinatzitanta irirori, kaari nosheninka.

⁴ Tema ari josatekashivaitakari kashaavaitatsiri inkempisantemi, iriyetake kovayevetacha intomeshitaaniyetakaaninya. Te onimoyeteri irirori isaikashivaitaiya kempisantayetatsiri, onkempivaityaaromi intsiparyaakoventayetaateeri Jesucristo. Iro ikovaperotaiyini inkempitakotaiyaari ikantaranki aparoni omperataari.

⁵ Iro kantacha te noshinetakaantero inkempitakoyetyaari, iro nokovaperotake iriyotakotero Kameethari Ñaantsi avisakoshirentaiyaari.

⁶ Ikanta nokinkithavaitakaapaakeri jevari iñaapinkathayetzi kempisantaanatsiri, onimotanakeri, tekatsi pashine ñaantsi inkantanakeri. (Kempitaka nokenashineentaka nokantake “jevare iñaapinkathataitziri jinatzit,” aña tekatsi atziri iramaakite Pava.)

⁷ Iro kaari otzimanta inkantavakenari, tema jiyotanake omaperotatya jotyaaantakana Pava noñaaventaineri Kameethari Ñaantsi kaari

* 1:19 Jacobo, irijatzitanta ikantaitziri eejatzitanta Santiago.

totameshitaanitachane. Ikempitaakerira Pedro jotyaaantakeri irirori inkinkithatakaayetairi nokaratzinotomeshitaaniyeta.

⁸ Tema iriitakera Pava otyaaantakeriri Pedro inkinkithatakaayetairi totameshitaanitari. Irijatzi otyaaantakenari naaka nonkinkithatakaayetairi kaari nosheninkata.

⁹ Ikanta Jacobo, Pedro ipoña Juan, etayetakarori ijvatziri kempisantzinkari, jiyotanake iri Pava etakotaanari, iri shinetaakenarori nantayetakeri. Aripaitera jaakameethatanakena, ari ikempitaavakeri eejatzi Bernabé, ari onkantya niyaatakaantyaarori nonkinkithatakaayetairi kaari nosheninkata. Ari inkempitanakyaari irirori inkinkithatakaayetairi ikaratzitotameshitaanitachari.*

¹⁰ Ipoña ikantanakena: “Aririka piyaayetake tsikarika, ontzimatyepetakoyetaiyaari ashinonkainkariite.” Aritake nomatzitaikaro netakoyetakari, irootake nantapiintayetakeri.

Ikisathaitziri Pedro Antioquía-ki

¹¹ Ikanta jiyaaantakeranki Pedro Antioquía-ki, tzimatsi ikenakaashitakari irirori, ari nokisathatakeriri.

¹² Tema ovakera jiyaaantakeranki Antioquía-ki, jimavetapaakaro kameethari, jayootapaakerira kaari isheninkata. Iro kantacha jareetaiyakaniranki irotyaantane Jacobo, ari otzimanakeri ikenashitane Pedro, jovashaantanakero jayoovetari kaari isheninkata. Iniroite itharovakaari areeyetapainchari ameyetarori itomeshitaanita.

¹³ Imatziyetanakaro pashine judío-payeeni kempisantavetainchari, ari ikempitzitanakariri eejatzi Bernabé irirori, jimatakotanakeri irikaite.

¹⁴ Ikanta noñaakeri Pedro te irimonkarayero kyaaryoori Kameethari Ñaantsi, ari napatotakeri ikaratzikempisantayetsiri, iñeeyakena maaroni nokantakeri Pedro: “Judío pinatzi eeroka, povashaantairo ameyetari pairani, pikempitakotari kaari asheninkata. ¿Opaitama pishintsiventantariri atziriite kaari judío-tatsine iroshiyakotairo akempiyeta aaka?”

¹⁵ Omaperovetatyá, a-judío-tzi aakaite, te ankempitakovetyaari kaari asheninkata ikantaitapiintavetari ‘kaariperoshireri.’

¹⁶ Iro kantacha, ayotzi iroñaaka tekatsira materone intampatzikashirete imonkaravetyaaromi Ikantakaantaitane, aña apaniro jimatziro Jesucristo jovatampatzikashiretakai aventaashiretaari. Irootake aventaantaariri aaka, antampatzikashiretaita. Tema te omatero ovatampatzikashiretante Ikantakaantaitane.”

¹⁷ Intsityaa nonkantavake: Aririka ankokovatanakero irovatampatzikashireyetai Jesucristo, ari okanta ovashaantantanaarori akokovavetaro amonkarayeromi Ikantakaantaitane. Impoña intzime kantatsine: Kaariperoshiretakemi povashaantairo Ikantakaantaitane. ¿Omaperoma ikaariperoshiretakaakai Jesucristo? Aña tera.

¹⁸ Iroora amenaashivaitachari ashintsiventavakaiya, ankante: “Thame amonkaraayetairo maaroni Ikantakaantaitane.” Iro kempivaitakarori naperoteromi nomporokero tsikarika opaita kaari ovetsikachane kameetha, impoña eejatzi napiitairomi novetsikairo tsika okantayanara pairani.

¹⁹ Tema okempivaitakarora nonkamapithatakityeeromi naaka Ikan-takaantaitane, ari okaratapaake nopankiventaro nomonkaraayetairo. Intaani noñiuro nañagai nantayetaineri okaratzikovakaanari Pava.

²⁰ Nokempitakaanakero nontsipatanaatyeeyarimi Cristo ikemaantsitakaitakariranki ipaikakotaitakeri. Tema nokempitaanatyaaari ikantaranki

* 2:9 Pedro, irijatzi ikantzitaitari eejatzi Cefas.

kaminkari, tekatsi irantanai, okarlatzi nantayetanairi tera naaka nintakaashityaarone, Cristo antakaanarori. Naventaanaari Itomi Pava, tema iniroite jetakotaana, ikamimentaana.

²¹ Te nonkove napaatero ikaminthagaanara Pava. Irootake kaari nokantanta: Ontzimatyé amonkarayetero Ikantakaantaitane añaantyaarori ovavisaakoshireyetai. Tema aririkami nonkantemi, amenaashityaami ikamimentayetakai Cristo.

3

Inampishiretantai Tasorentsinkantsi aventaashiretyaaririka Cristo

¹ Iyekiite nampiyetarori Galacia-ki, ¿tsikama okenakeka piyotane? ¿Ipaitema amatavitakemiri? Pairani osheki nokinkithatakaakemiro tsika ikantaitakeri Jesucristo ipaikakotaitakeri.

² Intaani nokovi nosampitemi tsika ikanta inampishiretantakamiriranki Tasorentsinkantsi. ¿Irooma inampishiretantakamiri pimonkarayetziro Ikantakaantaitane? Aña tera. Iro kantakaantakerori paventaashireyetaanaarira Cristo.

³ ¿Pipeyakotakaroma ovatampatzikashiretakemiranki Tasorentsinkantsi? ¿Irooma pipampithashiryaari piñaashintsivaitashitya apaniro pivathaki iroora othotyemineri ovatampatzikashiretemi?

⁴ ¿Amenaashityaama okarlatzi pikemaantsiventakariranki? Kempitaka te amenaashivaitya.

⁵ Tema Pava otyaantakemiriri Tasorentsinkantsi, itasonkaventayetakemi, piñaayetakeri opaiyeta kaari piñaapiintayeveta. ¿Irooma piñaantayetakarori okantakaantziro pimonkaraayetziro Ikantakaantaitane? Aña tera. Iro piñaantayetakarori paventaanaarira Jesucristo.

Jantzimotavakaari Pava itsipatari Abraham

⁶ Tema pairani Abraham-ni javentaanakarira Pava, irootake ikempitakaantaariri itampatzikashiretane.

⁷ Iro piyotaiyeerine eeroka, inkarate aventaashireyetaachaneri, iriitakera matakakerori ikempitakotaari Abraham-ni.

⁸ Jiroka Osankinajanorentsi iñaavaitakeri Pava pairani iñaanatziri Abraham-ni, tema jiyotzitataika aritake irovatampatzikashireyetairi pashinesatzi atziriite kaari judío-tatsine aririka iraventaashireyetaiyari. Ikantakeranki: Tasonkaventaari pinatzi eeroka paventaashiretaana, ari nonkempitakaayetaiyariri eejatzi pashinesatzi atziriite.

⁹ Ari ikantamaitakari Pava tasonkaventa jovayetairi aventaashireyetzinkari, ikempitakaantaari tsika ikantakeri pairani Abraham-ni javentaashiretakarira.

¹⁰ Tema ikarlatzi aventaarori ipankiventaro irimonkaraayetairomi Ikantakaantaitane, tera onkantatyé irothotyero irimonkarayetero, ari irashinonkaayetaiya. Tema josankinaitake pairani kantatsiri:

Ari irashinonkaayetaiya inkarate kaari othotyeeerone irimonkaraayetairo josankinaitakero Ikantakaantaitane.

¹¹ Ari okantamaita, tema tekatsi materone intampatzikashiretzimoteri Pava imonkaraayetairomi Ikantakaantaitane. Irootake ikantantaitari osankinarentsiki:

Tampatzikashire irinaatyé aventaashireri, ari iriñeero irañaantaiyaaro.

¹² Irooma Ikantakaantaitane te ari onkantya, tema josankinaitake kantatsiri:

Inkaraterika monkaratairone, iriitake ñeeroneri irañaashireyetai.

¹³ Iro kantamaitacha ikamintha itsiparyaakoventai Cristo irovasankitaaventaiteromi Ikantakaantaitane, aña iri jashitakaitaka apaniro jovasankitaitakeri. (Iriitake okantakotakeri osankinarentsi, ikantaitaker-anki:

Ovasankitaari jinatzi ithataitziri inchakotaki.)

¹⁴ Iro jimatantakarori iroka Jesucristo, tema irootake ishinetaikeneriri pairani Abraham-ni. Ari okanta iñaantayetaarori kaari judío-tatsi itasonkaventayetairi, itsipashireyetai maaroni Tasorentsinkantsi aventaashireyetaarira.

¹⁵ Pinkeme iyekiite noñaaventemiro okaratzi ameyetari aaka. Ontzimerika ompaitya antzimotavakaiyaari, osankinatakotziro iro iriyotantaityaari tzimatsi ashinetaineriri asheninka. Aririka osankinatakotakya, tekatsira materone irovashiñagairo okaratzi osankinatainchari.

¹⁶ Ari ikempitaakerori pairani Pava, tzimatsi ishinetaikeneriri Abraham-ni imperiri intsipataakeri incharinetyaari. Piñaakero iyekiite, tera iriñaaventakoiteri jaka inkarate incharinentayetanakyaari Abraham-ni, intaani iñaaventakota aparoni incharinetyaari, iriitakera Cristo.

¹⁷ Ñaakero, iriitake jetaka Pava pairani Abraham-ni ishinetaikeneri, ikan-takeri: “Abraham, tzimatsi antzimotavakaiyaari.” Ipoña avisakeranki okarotzi 430 osarentsi, ari jimpoitairi Moisés-ni josankinayetairo Ikan-takaantziri Pava. Iro kantamaitacha okaratzi josankinayetakeri Moisés-ni, tera ovashiñeero okaratzi ishinetaikeneriri Pava pairani Abraham-ni irirori.

¹⁸ Tema iroorikami kovaperotachane amonkaraayetairo mi Ikantakaantaitane añaantayetaarori impayetairi Pava, amenaashityaamira okaratzi ishinetaikeneriri pairani Abraham-ni. Tema pairani te otzimotaveta Ikantakaantaitane irimonkarayerimi Abraham-ni, intaani javentaashiretakari Pava, irootake ishinetaantakaniriri irovvisaakoshiretai.

Ipaitama otzimantari ikantakaantaitziri

¹⁹ ¿Ipaitama otzimantakari Ikantakaantaitane? Iro otzimantakari oñaakantero ipiyathanka atziriite, irojatzi irareetantakyaari incharinetyaari Abraham-ni ishinetaikeneriri pairani. Iri jotyaaantake Pava maninkariite irosankinatakairi Moisés-ni Ikantakaantaitane. Iriira Moisés kantakoventakeriri atziriite.

²⁰ Tema osheki ikaratake kantakoventantaneri. Iriima Pava aparoni ikanta irirori.

²¹ ¿Ovashiñaaakeroma Ikantakaantaitane okaratzi ishinetaikeneriri Pava pairani Abraham-ni? Aña te ovashiñeero. Iroorikami ovavisaakoshiretan-tatsinemi Ikantakaantaitane, aritakemi omatakeromi ontsiparyaakoven-tayetaimi onantyaari antampatzikashireyetai aririka amonkaraayetairo.

²² Iro kantacha, oñaarontakairo osankinarentsi omapero akaariper-oshirevetaka. Ontzimatyte aventaashiretaiyaari Jesucristo, añaantayetaarori ishinetaikairi pairani Pava.

²³ Tema pairani tekera aventaashiretanaiyaata, kempivaitaka ashitako-tatyemi Ikantakaantaitane, oyaaventa akanta omonkaratya aventaashire-tantyaari, te añaavetaro asaikashivaitya antayetairo anintakaanekiini aaka.

²⁴ Tema pairani iyotaane ovayetai Ikantakaantaitane, okempitakaantakai jiyotaitziri aparoni eentsi iriyotantayetaarori ompaitya iranteri. Irootake iyotakashire eejatzi aventaashiretantaariri Cristo, ari okanta ovatampatzikashireyetaarira.

²⁵ Aritakera ayoyetairo aventaashireyetaari, te onkovanaiya iyotaayetai Ikantakaantaitane impaitya antayetairi.

²⁶ Tema aventaashirera povayetanairi Cristo, itomi jovayetanaimi Pava.

27 Pikaratzira poviinkaatzimentaari Cristo, pikempitakaantanaatyaaro iriimi pinkithaatakotaiya.

28 Tema pikaratzira paventaashiretanaari Jesucristo, tekatsi iramaakitanairi irirori, okantaveta: aakarika judío, terika a-judío-te, aakarika omperataari, terika omperataariite, aakarika shirampari, iroorika kooya, tema tekatsi ompaiyetya iroka, ovithaavakaa ikantakaayetai maaroni.

29 Tema aventaashire povayetanairi Cristo, kempivaitajaanaka eerokami incharinentayetyaami Abraham-ni, eerokatake ñeerone okaratzi ishinetaitakeneriri pairani irirori.

4

1 Pinkeme nonkante eejatzi. Ikempitakoitakari aparoni eenchaaniki jashitakaari iriri irovaakaro inkashiyakaiyaari apaata irantaritake. Okantavetaka iriivetaka ashitakaro irovaakaro, eenirora jeentsitzi, ikempitakotari ikantara aparoni otzikataari,

2 tema tzimatsi kempoyiiniriri irovaakaro jashitakaariri iriri. Apaata aririka irantaritake, omonkarataakya ikantakeri ashtariri, aripaite impaitairi jashitakaitariri pairani.

3 Ari akantayevetakari aakaite pairani, akempitakotakari ikantaranki aparoni eentsi, akempivetakari eejatzi aparoni otzikataari, amonkaratashivaitakaro jameyeetapiintari jaka osaaviki.

4 Iro kantacha jinintapaitetapaakera Pava, jotyaantakeri Itomi, itziman-tapaakaro aparoni tsinane, ontzimatye irimonkaratapaiintero eejatzi irirori Ikantakaantaitane.

5 Iro jotyaantantaitakariri onkantya isaikashivaitantaiyaari monkaraayevetarori Ikantakaantaitane. Iro añaantaarori itomintayetai Pava.

6 Tema itomi pinayetaatzi Pava, jotyaantakemiri Tasorentsinkantsi irinampishiretantaayami. Iriitake ñaavaitakaayetairi aririka amanayete, akantzi: “¡Apá, Ashitanari!”

7 Ñaakero te pikempitakotaari ikantaranki otzikataari, itomi jovayetaimi Pava. Tema itomintaami, ikovake piñaayetairo okaratzi ikashiyakaakemiri.

*Ampankiventyaarorika Ikantakaantaitane akempitanaatyaari
pimantaari*

8 Tema pairani te piyovetari Pava, intaani pivavanetashiyetakaro irovet-sikanepayeeni atziri, irootake omperayetakamiri. Temaita ompavavetya iroka.

9 Irooma iroñaaka piyotairi eeroka Pavaperotatsiri. Ankantakotero, aña iriitake Pava iyotzimiri eeroka, jaakameethataimi. ¿Opaitama pikovantari papiitairo pikantavetara pairani? Tera apantyaaro. ¿Pikovatziima pinkempitakotaiyaari pimantaari?

10 Tema poimairentapiintantakaro kitaitepayeeni, kashiripayeeni, eejatzi osarentsipayeeni.

11 Te pinimotakaayetenaro iroñaaka. Kempitaka amenaashiyetaka okaratzi niyotaayevetakamiri.

12 Iyekiite, pinkeme nonkantemiri: Ontzimatye pinkempitaiyaana naaka, tema novashaantairo nokantaveta pairani, nokempitakotaamiro pikan-taiyani eerokaite pairani. Te pimanintashiretavakena

13 nomantsiyavaivetatya, nosaikimotakemi, ari okanta netantapaakarori noñaaventzimiro Kameethari Ñaantsi.

¹⁴ Aña te pimanintashiretavakena piñaavakenara nomantsiyavaitake, pinkempitakaantakena naakami imaninkarite Pava, paakameethataiyakena. Pikempitakaantakena eejatzi iriirikami paakameethatakemi Jesucristo.

¹⁵ Pairani ovakera piñaavakena iniroite pikimoshireventavakena. Kempivaitakami aritake pantakenaromi aririkami nonkantemimi: “Iyeikiite, pinkithoryeenaro poki pimpenaro.” Iro pantantyaarori iroka tema iniroite petakotakana. ¿Tsikama opaita kaari pikimoshireventantaana iroñaaka?

¹⁶ ¿Piñaajaantakema nokisaneentatziimi okaratzi noñaaventziro kyaaryoori?

¹⁷ Iyeikiite, ikaratzi kovayetatsiri intzipinashireyetakaiyaami, ikovayetatziira irirori pimpampithashiretakoteri kameethashire jinayetzi. Tera inkameethashireyete, aña ikovayetatzi pinthainkashireyetaina naaka, iro paakameethayentyaariri irirori.

¹⁸ Kameethara iyeikiite onkantaiyeyyaani paakameethatapiintena, te onkovaajantya nosaikimotemi.

¹⁹ Notomiite, iniroitera okatsitzimotana nopampithashiretakoyetami, kempivaitaka okatsitakotzi tsinane. Eenirora onkatsitzimotatyena irojatzi pimonkaratantakyaarori jinintakaakemiri Cristo.

²⁰ Tsika nonkantaajatyaka nosaikimotantyaamiri iroñaaka janta onkantya nonkinkithavaitakaantyaamiri kameetha. Tema te niyote opaita avishimotakemiri.

Oshiyakaaventantzi Sara ipoña Agar

²¹ Nokovi irakena ikaratzi kovayetatsiri imonkaraayetairo Ikantakaantaitane. ¿Tema inkemakotero tsika okantakota?

²² Jiroka okantakota: Pairani itzimake apite itomi Abraham-ni. Etakarori itomi, iro ovaiyantakeri irotzikatane, iriima pashine itomi, iro ovaiyantakeri iinaperori, kaari jotzikata.

²³ Tema inintakaanekiini Abraham-ni jovaiyantakaakero irotzikatane, irootakera tasonkacha jovaiyantapiintaitziri eentsiite. Iriima ovaiyantakeri iinaperori, jinashitakara irirori, tema iriitake ishinetakenerori Pava.

²⁴ Tzimatsi ipaita oshiyakaaventakeri iroka apite tsinane, tema apite okaratzi antzimotavakaantsi. Tsinaneka paitachari Agar otzikataaro, irootake kempiyetakariri ikaratzi pankiventayetarori irimonkarayeromi Ikantakaantaitane josankinatakaantakeri pairani Pava otzishiki Sinaí.

²⁵ Iroka otzishi Sinaí saikatsiri Arabia-ki, ari ipaitaitzirori eejatzi Agar. Ikaratzi otomiyetari Agar, ikempitakotero tsika okanta jotzikataitaro iroori. Iriitakera oshiyakaaventari Jerusalén-satzi pankiventashivaitarori Ikan-takaantaitane.

²⁶ Irooma pashine tsinane iinaperotari Abraham-ni kaari jotzikaitari, iroora oshiyakaaventakeriri anintaayetaachaneri pashineki nampitsi paitachari eejatzi Jerusalén saikatsiri inkiteki.

²⁷ Iro josankinatakoyetakerori pairani ikantaitake:

Okantavetaka te povaiyante, maanirothaki pinavetaka, iro kantamaitacha iniroite piñeero pinkimoshiretai.

Te piñaavetaro pinkemaantsitya povaiyante, pintharomentavyentya.

Tema osheki tzimaatsine povaiyane okantavetaka jimanintaveetakami, ari panaakotairo tzimavetachari oime.

²⁸ Iyeikiite, ari akempitaari Isaac otomira iinaperori Abraham-ni, tema tzimatsi ikashiyakaitakairi eejatzi aakaite.

²⁹ Ikempitaranki otomi tsinane otzikataaro tzimaintsiri inintakaanekiini Abraham-ni, iniroite ikisaneentakeri otomira iinaperori tzimaintsiri inintakaanekiini Tasorensinkantsi. Irootakera tasonkachari eejatzi iroñaaka.

³⁰ Iro kantamaitacha ¿Opaitama ikantaitakeriri Abraham-ni osankinar-entsiki? Tema ikantaitake:

Ontzimatyepomishitovero potzikatane, iyaataita, aanairiita otomi. Tema iri otomi piinaperori ashitaiyaarone okaratzi tzimimotzimiri.

³¹ Ari okantamaita iyekiite, tera otomintayetai otzikataaro, aña akempitay-etaari otomi kaari otzikataaro.

5

Pinkyayoventairo piñero pisaikashivaitaa

¹ Tema iriitake Cristo tsiparyaakoventairi, irootake añaantayetaarori asaikavaiyetashitaa. Ontzimatyepomishitovero ankyayoventayetairo, tema te arite apiitairo ankempitakoyetaiyaari ikantaranki otzikataari.

² Pinkeme nonkanteri. Naakatakera Pablo kamantzimirori iroka ñaantsi. Aririka pinkove pimonkarayero intomeshitaaniitemi, amenaashivaitakara pikempisantairi Cristo.

³ Nokovi napiitero nonkanteri ikarayetzi kovatsiri intomeshitaaniitya, ontzimatyepomishitovero maaroni Ikantakaantaitane.

⁴ Tema ikaratzi kovanaatsiri irimonkarayeromi Ikantakaantaitane onkantya irovatampatzikashireyetantyaarimi, itsiparyaapithaitakenerira Cristo, te iriñero neshinonkaantsi.

⁵ Irooma aakaite, ikantakaakaro Tasorentsinkantsi akempisantairi Cristo, oyaakoventashire oviri irovatampatzikashiretai.

⁶ Tzimayetatsi tomeshitaanitchari, iriima pashine te jimatziro irirori. Te onkovanaiya iroka jashiyetaira Cristo. Iro kovaperotacha ankempisantaperotanairi ari onkantya etakoyetavakaantanaiyaari.

⁷ Pairani kameetha pikanta pikempisantayetanake. ¿Ipaitama ovashaan-takaakemirori kyaaryoori?

⁸ Tera iri ovashaantakayemirone etajaantanakamiri jiyoshiiyevetakami.

⁹ Tema ikantaitzi: “Kapicheeni onaveta shineyakaarori tanta, aritake omatakeri oshineyakairo maaroni tantapatha.”

¹⁰ Naventaakari naaka Avinkatharite, iri pampthashiretakaimine eero poshoretantaro pashineyetatsiri. Iro kantamaitacha, ari irovasankitaitakeri kovatsiri intzipinashireyetakaimi, onkantavetakya tsikarika intzime.

¹¹ Iyekiite, te noshintsiventemiitsi pintomeshitaaniyetya. Arimi nonkantya, ¿Arima inkisaneentzimentaitakenaromi noñaaventziro ipaikakotaitakeri Cristo?

¹² Iro kantamaitacha, ikaratzi kovayetatsiri intzipinashireyetakaimi, nokovataike naaka iri pithokashitaitachanemi intotaaniya.

¹³ Pinkeme nonkante iyekiite. Jiyoshiitayetaimi okanta piñaantayetaaro pisaikashivaiyetaa. Iro kantamaitacha, te arite pantayetairo okaratzi pin-takakashiyetari eeroka. Aña iro kameethatatsi petakotavakaayetaia.

¹⁴ Osheki inaveta ñaantsi josankinayeetakeri Ikantakaantaneke, iro kanta-maitachari, aparoni okanta kovaperotachari ayotairi, okantzi:

Petakotaiyaari pisheninka, pinkempitakaantairi petakotaro pivatha eeroka.

¹⁵ Irooma aririka povatsimaavakaayetya, impoña pinkisavakaayetya ee-jatzi, arira piñaakero pimpeyashiretavakaiya.

Jinevetashiyetari, ipoña ikovakaantziri Tasorentsinkantsi

¹⁶ Pinkeme nonkanteri: Aririka pantapiintayetairo ikovakaimiri Tasorentsinkantsi, arira piñero povashaantairo pinevetashiyetari.

¹⁷ Tema tzimatsi pinevetashiyetari eeroka, tzimatsi eejatzi ikovakaimiri Tasorentsinkantsi. Tera oshiyavakaa iroka, aña onashiyeta. Ari okanta eero pantapiintantaro pinevetashiyetari.

¹⁸ Tema iriirika Tasorentsinkantsi antakaanaimirone jinintakaayetzimiri, tera pañimotairo Ikantakaantaitane.

¹⁹ Tera jomaanta antapiintayetzirori inebetashiyetari, jiroka ikantayeta: Te ikinayetaro itsipatari, imayempivaitzi, ipaantavakaavaita, ñaathatashivaitaneri jinatzi,

²⁰ jamanayetziri jovetsikayeetari, isheryaayeta, ikisaneentavakaavaita, iñaanaminthatavakaiyani, te iraventaavakaiya, ikatsimatavakaa, imaimanetavakaa, te jariperotavakaa, te jaapatziyavakaa,

²¹ ikisaneentakotavakaaro jashiyetari, jovavakaa, ishinkivaiyeta, in-
evekitakaro iroimoshirenkavaiya irantantyaarori kaariperori, jantayetz-
iro tsikarika opaiyeteri. Tema irootake noshintsithatakemiri pairani
eero pantantayetaro iroka. Tema aririka pantayetakero, eero piñeero im-
pinkathariventaimi Pava.

²² Irooma okaratzi jantakaantziri Tasorentsinkantsi, añaaro etakotantya,
tharomenta ankantya, kameetha asaikanai, eero athaavakavaita,
kaminthaa ovante, aakameetha ankantante, oshiretanaiya kameetha,

²³ tsinampashire ankantya, eero anevavaitashitaro opaiyeteri. Tera on-
thañaapithatairo Ikantakaantaitziri amayetairo irokapyeeni.

²⁴ Iro kantacha, ikaratzi ovashaantairori kaariperori jashiyetaarira Cristo,
kempivaitaka impaikakotaatyeeeromi okaratzi inebetapiintashitari iran-
tashiyetyaarimi irirori.

²⁵ Tema inampishiretantaira Tasorentsinkantsi, ontzimaty e amayetapiin-
tairo okaratzi ikovakaayetairi.

²⁶ Te onkameethate asagaaventavaiya, te onkameethate eejatzi
ankantzimoneentakaavaiyaari asheninka, te onkameethate eejatzi
ankisaneentakovaiteri jashiyetari pashine.

6

¹ Iyekiite, aririka piñe tzimatsine ikenakaashitane, tema antakishire
pikantaka eeroka, pinkaminayeri. Paamaventya pikishirikari, otzimikari
pikenakaashitane eeroka.

² Pampitakotavakaayetanaia, pinkempitakaantero povatsi-
naryaakotavakaatyeeyaami janayeetziro tenari. Tema ari onkantya
pimonkaraantyaarori pantayetanairo ikovakayimiri Cristo.

³ Tzimatsirika pampithashirevaitachari, inkante: "Iriipero nonatzi
naaka." Apaniro jamatavavaitaka tema tekatsi impaitamatsitya irirori.

⁴ Aña ampampithashiretakotyaa maaroni, inkene ankimoshireven-
tavaiya. Eero akantashirevaitashita: "Nanaakeri irinta."

⁵ Tema maaroiteni otzimayetzi amayeteri.

⁶ Ikaratzi ikinkithatakaapiintaitziri iñaane Pava, okameethatzi impinayee-
teri iyotayimiri, tema tzimatsi kovityiimoyetariri irirori.

⁷ Tekatsira materone iramataviteri Pava. Ikaratzi kovayevetachari ira-
mataviterimi, apaniro jamatavavaitaka. Okempivaitakaro opaitarika im-
pankiiterimi, aririka onkithotanake eero opashinetzi okitho irojatzi inkoy-
eetai tsika okanta ipankiitakeri.

⁸ Ari ikempitari ikaratzi antapiintakerori inebetashiyetari,
kempitavaitaka iravataatyeeeromi ovasankitagaantsi. Iriima ikaratzi
antayetanairo ikovakaantziri Tasorentsinkantsi, kempitavaita iri
aavataironemi kañaanetaantsi.

⁹ Ontzimatyee aamaventyaa eero aperaventantaro antayetairo kameethayetsiri. Eekero aataakaanakityeero eero okantzimoneentavaitai, iro aññaantaiyaarori kempivetarori jaavataitakeri.

¹⁰ Irootake okovaperotantari aneshinonkayetaiyaari maaroni, aakara kyaaryooperotavakaachane akaratzii akempisantayetaira.

Itharomentaro Pablo ipaikakotzimentakari Cristo

¹¹ Iyekiiite, naakara osankinatajaantzimirori nakoki iroka, antaropayeeni nokantayetakemiro.

¹² Tema ikaratzi shintsiventakemiri pintomeshitaaniyetya, inintakaashivaitaro irirori, iro irinimotakaantashityaariri ikarataiyini. Ari onkantya eero imaimaneventaitantari iriññaaverteri Cristo ipaikakoitakeri.

¹³ Tema ikaratzi totameshitaanitainchari, tetya irimonkaragaajatero Ikantakaantaitane. Iro kantacha ishintsiventaiyakemi eeroka pintomeshitaanitaiyaani, ari onkantya irasagaaventantyaari aririka irimatakaakemiro ishintsiventzimiri.

¹⁴ Irooma naaka te nonkove nasagaaventavaiyya, añña iro nokovataike nontharomentaiyaaro ipaikakotaitakeri Avinkatharite Jesucristo. Tema ipaikakotzimentakanaara naaka Cristo, okempivaitanaaromi onkamapithatatyee namisavisato, ari nokempitzimotakaro eejatzi naaka nokamapithatakero osavisato.

¹⁵ Tekatsira ompaitzimotanaiyaari Cristo aakarika tomeshitaanitari, terika antomeshitaanitya. Añña iro kovaperotanaachari ikempitakaantayetai ovakerami irovetsikayeetai.

¹⁶ Inkarate kempisantayetairone nokantayetakeri, ari irisaikayetai kameetha, kamintha irovayeetairi. Arira inkantayetaiyaari ikaratzi jashiperoyetaari Pava iroññaaka, ikempitaavetakari pairani Israelmirinkaite.

¹⁷ Ari okaratapaake iyekiite, te nonkove irimaimanevaitaitena. Tema oshekikate jovirontzimentaitakenari naaka Avinkatharite Jesús.

Overaantarori ovethaantsi

¹⁸ Iyekiiite, onkamintha ineshinonkayetaiyaami Avinkatharite Jesucristo. Arira onkantyaari.

Irosankinare Pablo Jotyaantziniri Efeso-Satziite

Ovethataantsi

¹ Naaka Pablo, irotyaantajanore Jesucristo nonatzi, irootake ikovakaakenari Pava. Eerokaite nosankinayetzini pikaratzi jashiyetaami Pava, pikinatanaari eejatzi Jesucristo paventaanaari janta Efeso-ki.

² Onkamintha ineshinonkataiyaami Ashitairi Pava, kameetha isaikakaayetaimi, ari inkempitzyaamiri eejatzi Avinkatharite Jesucristo.

Itasonkashireventantzi Cristo

³ Thame antharomentaiyaari Pava, tsika itzimi jiritari Avinkatharite Jesucristo, iri tasonkashireventairi jotyaantakairi Cristo ipoñaakaro inkitekinta.

⁴ Iri iyoshiiyetakairi pairani tekeramintha irovetsikeroota kipatsi, jiyotz-itaka ari irashiyetai Itomi, kiteshire ankantzimotaiyaari, intasorentsishiretakaayetaira.

⁵ Iniroite jetakoyetakai. Ari okanta jotyaantantakairiri Jesucristo, iro opoñaantari itomintayetai, tema ikovitataikaro irirori pairani irineshinonkayetai.

⁶ Irootake antharomentantapiintaiyaariri Pava, tema iniroite ikaminthaayetai, jaapatziyayetai, iro opoñaantari jotyaantakairi iretakoperotane.

⁷ Tema iniroitera jetakoyetai, ipinakoventayetai ikapathainkatzimentakairanki Itomi. Ari okanta ipeyakotantairori antayevetakaro kaariperori.

⁸ Ari ikenakaataikerori Pava, tema iyotaneri jinatzi, irooperori ipampithashiretane irirori.

⁹ Jiyotakaayetairo okaratzi ipampithashiretazitakari irirori, tekatsi iyoveyaaone onkarate irantairi.

¹⁰ Tema okaratzi ipampithashiretazitakari, ari onthotyaakya omonkarayetaiya. Aririka impiyee Cristo, ari inkarate impinkathariventapairi maaroni tzimayetatsiri inkiteki, eejatzi kipatsiki.

¹¹ Ipampithashiretazitakaro okaratzi jiyotakaayetairi iroñaaka. Irootake jiyoshiiyetantairi, tema ikashiyakaitzitakairi irotyaantaineri Itomi. Tema okaratzi jantayetakeri, iro ipampithashiretazitakari irirori.

¹² Irootake imayetantakarori iroka Pava, onkantya nontharomentantyaariri nokarataiyini netayetakaro naventaakari Cristo.

¹³ Ari pikempitayetakari eejatzi eerokaite, omapoka pikemakotavakeri Cristo, iñaaventaitapaakero Kameethari Ñaantsi, pikempisantanake. Tema ikashiyakaitakamiri pairani irotyaantemiri Tasorentsinkantsi, iri iyotakaimirone jashiyetaayaaami, ari inkantaitaayeeroni irinampishiretantyaami.

¹⁴ Tema añiirora te jookaventai Tasorentsinkantsi, ari ayotziri omapero Pava irothotyeeero okaratzi ishinetakairi. Ari onkantatyeeyaara irojatzi intsiparyaakoventantaitaayaariri ikaratzi ipinakoventairi irirori jashiyetaari. Irootake intharomentaventantaitaayaariri.

Iyoshiretakaantzirori ipoña oñaarontzirori

¹⁵ Tema nokemakotakemi tsika pikanta pikempisantanairi Avinkatharite Jesús, tsika pikanta petakoyetanaari ikaratzi itasorentsitakaitairi,

¹⁶ te novashaantero nopaasoonketakozentzimi, noñaañaatakotapiintzimira.

¹⁷ Noñañaatziiri Ivavane Avinkatharite Jesucristo, itzimi ashiyetarori ovaneenkarontsi. Iro nokovakotantariri iriyoshiretakaimi, iroñaarontaperotaimiro tsika ikantakota irirori,

¹⁸ impampithashiretakaimi onkanta piyotakotantyaarori joyaakoneentari ikaimashireyetairi, piyotakotantyaarori eejatzi ovaneenkataitaika iroñaakayetairiri Pava jashiyetaari,

¹⁹ piyotakotantyaarori eejatzi iniroite ishintsinka tekatsi kempityaarine. Osheki onkantakaayetai ishintsinka akaratzii akempisantayetairi. Tema irojatzii ishintsinka

²⁰ joviriintantaariri pairani Cristo ikamavetakara, jaanairi inkiteki, jomi-saikavairi irakojanoriki.

²¹ Ari ikaratairi Pava ipinkathariventairi maaroni pinkathariyevetachari. Tera intaani impinkathariventairi ikaratzi zimayetatsiri iroñaaka, ari ikaratzi impinkathariventairi zimayetaatsineri apaata. Omapero janaakotantake, tema pinkathariperori jinatzi.

²² Tema irijatzi Cristo jimatakairi Pava ijevatairo maaroni, ikempitakovaitakari aatzikiriri iisaneentane. Irijatzi Cristo ikempitakaanta Pava iriimi iriitoyetaiyaami ikaratzi kempisantaatsiri.

²³ Iriimi ikaratzi kempisantayetaatsiri, ikempivaitaka ivathami irinaaty-eemi Cristo, inampishireyetaantaari. Jothotyiiro eejatzi Cristo isaikayetake tsikarika jantapayeeni.

2

Jetakotai Pava iro avisakoshireyetaantari

¹ Iriitakera Pava ovañaayetaimi eerokaite, tema pairani kempivaitaka ova-maayetatyeeemimi piyaariperoshiretane,

² iro pantayetapiintakeri tsika ikanta piñaayetziri osavisatziite, pantashiyetakaro ikantakaantziri ovashinchiirori tampyeenka, irijatzi kanta-kaarori joshekitantari piyathariite.

³ Ari akantavetakari pairani maaroni aakaite, antapiintakero anintaakaashiyetari, anevetashiyetari eejatzi, irootake apampithashiretapiintakari. Ari akempitakoyevetakari inkarate irovasankitaayetairi.

⁴ Iro kantamaitacha Pava neshinonkatantaneri, jetakoyetai iniroite,

⁵ jañaakaayetai ovamaimavetakai kaariperori, jovañagairranki Cristo. (Tema iniroite ikaminthagaimi Pava, irootake jovavisaakoshiretantaamiri eejatzi eeroka.)

⁶ Tema jovañagairira Cristo, ari ikempitaayetairi eejatzi aakaite. Iri kanta-kaarori atsipashiretantaariri Cristo Jesús inkiteki.

⁷ Iro jantayetantakarori maaroni irokapayeeni iriyoyeetantaityaari iniroite ikaminthaantake, jotyaantakairi Cristo Jesús irovavisaakoshireyetai.

⁸ Irootakera piñaantaarori pavisakoshireyetai poshireyetaari. Aña iri Pava, itzimi kempitakaantaarori impashitaiyaamiro avisakoshiretaantsi,

⁹ tera eeroka materone povavisaakoshiretya apaniro. Ari onkanta eero pasagaaventashivaitanta.

¹⁰ Tema iro jovetsikayetantakairi ankempisantai Cristo Jesús antayetapiintaineri kameethayetatsiri, irootake ikovakaayetakairi pairani antayeteneri.

Ariperotairi Cristo ipaikakoitakeri

¹¹ Tema maaroni eerokaite te pi-judio-tzi, ipaiyetzimi nosheninkapayeeni “Kaari tomeshitaaniri.” Iriima iriroriite ipaitavakaayeta “Tomeshitaaniri.” Tekatsi ompaitzimaitya, tema jantashiyetakaro koñaanetsirsi avathaki.

¹² Pimpampithashiretakotya pairani tekera pinkempisanteriita Cristo, te pinkempiyavetyaari Israel-mirinkaite, pinashitaiyakani. Te piyotakovetaro irantzimotavakaityaari, te piyotakovetyaaro eejatzi ikashiyakaayetaari. Okantavetaka pisaiki kipatsiki, te piyotakoteri Pava, tekatsi poyaakoneente.

¹³ Irooma iroñaaka pikempisantaii Cristo Jesús, paapatziyaatyaaari Pava. Okantavetaka intaina povavetakari pairani, iro kantacha ikapathainkatzi-mentakemiranki Cristo, aripaitera paapatziyaari Pava.

¹⁴ Ari okanta ikantakaakaro Cristo asaikantaari kameetha. Iriitake kantakaakari judio isheninkatantaariri kaari judio-tatsine, jaakameethatavakaa. Tema pairani iniroite ikisaneentavakaayetaka. Irooma iroñaaka kempivaitaka irotantoryaatyeeeromi tantotsi nashiyevetakariri.

¹⁵ Kantakaantakerori opoñaantari ikisaneentavakaa iniroite, tema nosheninkapayeeni osheki ikisaneentapiintakeri kaari monkarayerone Ikantakaanfaitane. Iro kantacha ikemaantsivaitakaroranki ivathaki Cristo, ipeyapithatairi kantakaantzirori ikisaneentavakaa, ari opoñaanaa jaakameethatavakaayetanaa, okempivaitanakaro aparonimi atziri ikantanaa iroñaaka.

¹⁶ Tema ikamimentakairanki Cristo ipaikakotaitakeri, ari okaratapaake akisaneentavakaapiintaka, akempitakaananakero ovamaakityeeeromi. Tema aparoni akantanaa avathaki ariperoyetaarira Pava.

¹⁷ Iro ikantzitantaitakari:

Ipokake, ikamantayetaimiro Kameethari Ñaantsi onkantya pisaikantaiyaari kameetha, tema intaina pisaikayetake. Ari ikempitaayetakeriri eejatzi saikayetsirsi okarikiini.

¹⁸ Tema iri Cristo kantakaakarori añaantayetaarori akarayetairi aventaari Pava, tema apintzi inatzi Tasorentsinkantsi matakairori.

¹⁹ Te piyotakovetari pairani Pava, te pisheninkavetari eejatzi. Iro kanta-maitacha pikempitayetaari iroñaaka ikaratzi kempisantayetziriri, te pim-pashinetzimotairi, tema pisheninkayetaatyaaari Pava.

²⁰ Pikempivaiyetanaaro eerokami mapipanko irovetsikaitakemi. Iriima kamantantaneriite ipoña otyaantajanoriite, kempiyetakaaronemi otziterone. Iriima Cristo iri kempitakyaaronemi mapi jovayeetakeri onampinaki otzipankotzirori.

²¹ Tema okaratzi jovetsikantayeetakarori mapipanko, kameetha ovevirikavakaayeta irojatzii ovetsikantakyaari itasorentsipankote Avinkatharite.

²² Ari pikempiyetanaari eerokaite, pikempivaitakaro okaratzi ovevirikayetainchari, ari irinampishiretantaiyaami Pava.

3

Inkinkithatakairi Pablo kaari judio-tatsine

¹ Irootake opoñaantari, naaka Pablo, tema jashitakoyeetakena noñaaventaimiri Jesucristo eerokaite kaari nosheninkata,

² piyotaiyini iri Pava pairyaakena nonkinkithatakaayetaimi, tema iniroite ikamintaakemi.

³ Tema aritake nosankinatakemiro kapicheeni tsika okanta jiñaamampyaatakaitaanaro kaari jiyotakoveeta pairani.

⁴ Aririka piñaanatakeru, ari piyotairo okaratzí naaka niyotakotairiri Cristo kaari jiyotakoveeta pairani.

⁵ Tema pairani tekatsi atziri iyotakovetajaantyaarone iranteri Pava. Iro kantamaitacha, jiyotakaana Tasorentsinkantsi nokaratzí notyaanta-anoritzí eejatzí kamantantanneriite.

⁶ Jiroka kaari jiyotakoveeta: Aña iravisakoshiretziatjaantaiya kaari nosheninkaveta aririka inkamantayeetairi Kameethari Ñaantsi tsika ikan-takota Cristo Jesús. Ari iriñaakaayetairi ishinetaayeetakeneriri Judío, tema isheninkayetavakaa.

⁷ Irootake nomatantaarori iroñaaka nokinkithayetairo, iriitake Pava tasonkaventashiretanari nantantarori, tema osheki ikaminthagaana, otz-imimotzirira ishintsinka irirori.

⁸ Aña naaka iranaakotane maaroni itasorentsitakairi Pava. Iro kantamaitacha ikaminthagaana naaka, ishinetaakena noñaaventaineri Kameethari Ñaantsi kaari judío-tatsine, iro iriyoyetantaiyaari iniroite itasonkaventayetairi Cristo.

⁹ Ishinetaakenaro noñaarontaineri okaratzí omanakovetaka pairani iran-teri Pava. Tema irijatzi ovetsikayetakerori maaroni añaayetairi iroñaaka.

¹⁰ Iroora jantantakarori maaroni iroka, onkantya iriyotantyaari inkitevi-eriite pinkathariyetatsiri, iyotaneri ikanta Pava, aririka iriñaayetai akaratzí akempisantairi.

¹¹ Tema iro ipampithashiretapiintakari iranteri, irootake jotyaantanta-kariri Avinkatharite Cristo Jesus.

¹² Tema aventaari iroñaaka Cristo, aritake irakameethatai Pava, eero atharovashiretakaashivaitari.

¹³ Irootake nokantantamiri: Ñaa okantzimoneentamikari okaratzí noñaashitakovetayetakami. Aña iro onimoshiretakaayetemine eerokaite.

Iniroite etakotaantsi kaari irothotyete iyotakoitero

¹⁴ Irootake opoñaantari notyeerovashitari Ashitariri Avinkatharite Jesu-cristo,

¹⁵ tema iriira irintayeta Pava, ikempitakaantayetai aakayetai isheninka. Okantaveta aakarika inkitesatzi, aakarika kipatsisatzi.

¹⁶ Nokovakotapiintakeri Ashitairi, otzimimotziri ovaneenkayetachari, iniroite intasonkaventayetemi, iravaaashiretakaiyaami Itasorenka.

¹⁷ Nokovakotapiintakeri eejatzí Cristo irinampishiretantyaami, tema paventaayetanaari eerokaite. Pinkempitakotyaaro pankirentsi parithatatsiri kameethaini, iro paapaikantanakya iretakonka.

¹⁸ Iroora inkemathaperotantaiyaarori ikaratzí itasorentsitakaitairi, okempivaaitakaro iniroite onatyemi iretakonka Cristo, santha onkaratemi, jenoki onkantyaami, inthomoi onatyemi.

¹⁹ Irootake namanakotapiintantamiri pinkemathaperotairo iniroitera je-takotai Cristo, anayiro maaroni jiyotakoveetari, iro piñaantaiyaarori jothotyimi Pava isaikashireperotantaami.

²⁰ Thame antharomentaiyaari Pava, tzimatsiri ishintsinka, iriitake ñaakaayetairone osheki anaanakero okaratzí akampitayetziriri. Eero athotyiro ampampithashiretakotero ishintsinka aririka añaayetero irantzimoshiretairi.

²¹ Thame antharomentaiyaaro okaratzí jantakaakeriri Cristo Jesús, eejatzí okaratzí jantzimotziriri aventaayetaariri. Ari inkempitaiyaari inkarate an-charineyetaiyaari ari inkantaitaatyeeeni eejatzí intharomentaiyaari irirori. Ari onkantyaari.

4

Ovithaa ikantakaayetai Tasorentsinkantsi

¹ Arira okantayetakari, tema jashitakoyeetakena eejatzi noñaaventziri Avinkatharite. Irootakera nonkantantyaamiri: Pantapiintaineri ikovakaayetaimiri, tema iyaimashiretane pinayetatzi.

² Tsinampashire pinkantaiya, aakameethashire pikantantai. Eero pisamavakaavaiyeta. Aña ontzimatye petakotavakaayetaiya.

³ Piñaashintsiyetaiyaaro piyaatakairo pisaiki kameetha, tema iri Tasorentsinkantsi ovithaavakaayetaamiri.

⁴ Okempivaitakaro aparovatha akantanaa, tema aparoni ikanta Tasorentsinkantsi. Ari okempitari eejatzi aparonira okanta ikashiyakaayetaimiri Pava poyaakoneentairi.

⁵ Aparoni ikanta Avinkatharite, aparoni ikanta akempisantairi, aparoni ikanta aviinkaatzimentaari.

⁶ Aparoni ikanta Pava, iriitake Ashiyetairi maaroni. Iri pinkathariventayetairi maaroni, jothotyiro inampishireyetanta maaroni.

⁷ Iro kantacha, onashiyetakara jimatakaayetairi Cristo itasonkaven-tayetakai. Okempivaitakaro ompaityaami impashiyetakairimi.

⁸ Irootake josankinatakoyeetakeri pairani kantatsiri:

Ovajenokaa, jeevayetairi joitsinampaakeri ovayirivetakariri.

Tema okaratzi jaapithatantakeri, ipashiyetaari irovayirite.

⁹ ¿Opaitama ikantantaitari: “Ovajenokaa?” Iroora ikantantaitari, tema ipokita-painta osaaviki jaka kipatsiki.

¹⁰ Tema itzimi osaviinkainchari kipatsiki, irijatzi ovajenokaachari janaaper-otanakero inkite, iro jothotyaantaarori isaikantaaro maaroni tsikarikapayeeni

¹¹ Iriira tasonkaventantayetaatsiri okanta Otyaantajanoriyeetantaari tsikarika akarayetzi. Tzimatsi pashine kamantantaneritatsiri. Tzimatsi pashine kinkithatakaantayetanairori ñaantsi javisakoshiretantaitari. Tzimayetatsi eejatzi pashine jevayetanairiri kempisantzinkari, tzimayetatsi eejatzi iyotaantaneriite.

¹² Ari ikantayetaari maaroni irikaite, iriyyetakera iyotakaayetairine inkarate oshireyetaachari tsika inkantya irantavaitaineri Cristo, inkene irovetsikashiretakaayetaiyaari, inkempitanyaarorimi ivatha Cristo jinatzi.

¹³ Irojatzi añaantaiyaarori ayoperotakotairi Itomi Pava, onkempityaaromi avithaavakaatyeyyaami akempisantayetaira. Iroora amatantyaarori aatakayero oshiyakotaiyaari Cristo, antakishiretanaatyee.

¹⁴ Aritapaake akempitakariri ikantaranki eentsi, ovanaa ipashineyetzi eekerora jiyaatatzi joimonka. Tema ari ikempiyetari kaari shenkaatsine iramataviyeeteri, iriyotaiterika kaari tampsatzikatatsine. Iriyyetake kempitakarori arapanayetakairi tampyaa, okenayetzi tsikarikapayeeni.

¹⁵ Aña iro añaaventayetai kyaaryooperotatsiri onkantakaakai etakoyetantaa. Ontzimatye antakishireyetai, ankempitaiyaari tsika ikanta Cristo irirori. Tema iri Cristo kempitaniyaaronemi aito,

¹⁶ irooma maaroni aakaite akempitaro iroorikami ivatha. Aparoni atziri oimonkachari ivathaki kameetha ovithaavakaayeta jovavitonkiyeta, tema kameetha ikanta itekatsitzi ivathaki. Ari ankantayetaiyaari aakaite jivathayetaira Cristo, antavaitaineri kameetha irirori, ampitakotavakaayetanaiya, etakotavakaanaiya eejatzi.

Ovakerari añaantare ikantakaayetaaro Cristo

¹⁷ Pinkeme nonkantemiro okaratzi jiyotakaakenari Avinkatharite: Arita-paake pikempitakoyetakari osavisatziite, tema amenaashiyetaka jantayetziro irirori okaratzi ipampithashireyetai,

¹⁸ okempitaavaitakaro ipampithashiretane tsirenikiri. Kisoshire ikan-tayetaka, te inkovaiyeni iriyotakotairi Pava, te iriñeero iranintaiyaaro inin-takaavetakariri.

¹⁹ Te impashiventaiya, iro ayimatakeri imayempinka, iyaariperoshirenka jametapiintaka, eejatzi imashithanka.

²⁰ Irooma eerokaite, piyotakotairira Cristo, tera arite pantayetairo iroka.

²¹ Tema omaperorika pikempisantairi, piyotanairo kyaaryoori onatzi okaratzi jiyotaantapaintziri irirori.

²² Tsikarika pikantayeveta pikaariperotzi pairani, ontzimatyepovashaantayetairo, tema amatavitakemi okaratzi pinevevaiyetai eeroka.

²³ Aña ontzimatyepinkempitakaantairo ovakerataatyeemi pipampithashiryaane.

²⁴ Ontzimatyepovakerashireyetai, iro jovetsikantakamiri Pava pairani pinkempitaiyaari irirori, tampatzikashirepero pinaatye, tasorentsishireperori pinkantya.

²⁵ Tera onkameethate pamataviyetanairi pisheninkapayeeni, iro kameethatatsi piñaaneyetaiyo kyaaryooyetatsiri. Tema okempitanaatyaaro ovithaavakaatyeeyaami.

²⁶ Eejatzi okempitari, aririka pinkisha, pinkyaaryoote pikaariperoshiret-zikari. Ontzimatyepiñaashintsityaaro povavisaantyaarori thaankiini pimashirenka, eero pimaakotziro irojatzipashine kitaita,

²⁷ pishinetairikari Kamaari irantakaimiro kaariperori.

²⁸ Koshintzirika pinatzi, povashaantairo, ontzimatyepantavaityai. Pinke-maantsiventyaaro pantavaiventero pikovayetziri, onkantya piñaantyaarori ontzimimoyetemi, iro onantyaari pimpashiyetyaari ashinonkaayetachari.

²⁹ Eejatzi okempitari, tera onkameethate piñaavaitashiyetyaaro kaariperori ñaantsi. Aña iro piñaavaitapiinte kameethari ñaantsi, onkantya povetsikashire-takaantyaariri kemayetzimiri.

³⁰ Eerorika pantayetanairo kameethayetatsiri, ari irovashire-takotakyaami Tasorentsinkantsi poñaachari Pavaki. Tema iriitake kempoyaaventapiintakemiri irojatzipapa pavisakoshiretantaiyaari.

³¹ Povashaantero iroñaaka pikisashiretaka, aritapaaka pikisapiintaka, piñaakatsimatantzi, piñaanaminthatantayetzi, pikishimatantzi. Ontzimatyepovashaantairo pantayetakero kaariperoyetatsiri.

³² Aña ontzimatyepinkameethashiretai, pisheshinonkatavakaayetaiya. Ontzimatyepimpeyakoyetairi ikaratzi ovaariperoshiretakemiri, ikempita-gaimira Pava ipeyakotaimi irirori ikamimotaimira Cristo.

5

Tsika inkantaiya jashitaari kitainkari

¹ Tema iretakoyetane pinatzi Pava itomiyetaamira, ontzimatyepinkempi-takotaiyaari ikempitara irirori.

² Etakoshire pinkantante, pinkempitakotyaari Cristo jetakoyetakai, ishineventakai impaikakoiteri. Irootakera kempitakarori okasankainkatzi ipometayeetziniriri Pava, osheki ookimotakari.

³ Tema itasorentsitakaimi Pava eerokaite, tera onkameethate pimayem-piyete, omapero okoveenkatzii. Te aritaajate piñaaventayetairo. Ari

okempiyetari pashine kaariperoyetatsiri, eejatzi okempita aririka pin-eveyetyaaro ashaakarontsi.

⁴ Te arite piñaavaiyetero kaariperori, pintsinampaantayete, tekatsi apantyaarone irokapyeeni. Aña iro aritatsi pimpaasoonketairi Pava.

⁵ Ari piyotaiyake eeroa eero jagaitairi ikaratzi mayempivaiyetatsiri tsika ipinkathariventantai Cristo itsipatari Pava. Ari inkempityaari eejatzi ikaratzi kaariperoshireyetatsiri, ikaratzi neveyetarori ashaakarontsi ikempitakaantaro ivavanemi onatye.

⁶ Tzimatsi kaminaayetemine inkove iramataviyetemi, ari onkantya iroitzipinaashiretantyaamiri. Arira irovasankitaayetairi Pava inkarate piy-athatachane.

⁷ Te aritaajate eejatzi pintsipaminthatyaari irikaite.

⁸ Tema pairani tekera pinkempisanteriita Avinkatharite, kempivaitaka pisaikatyeeemi otsirenikitzi, pantayetapiintakero kaariperori. Iro kantacha jashiyetaami Pava, kempivaitaa pisaikaatyeeemi okitainkatzi. Irootake pi-saikantaiyaari kameetha pinkempitakaantanakero isaikaitzi okitainkatzi.

⁹ Tema inampishiretantaami Tasorentsinkantsi, ari piñaayetairo pinkaminthaantai, pintampatzikashiretai, piñaavaitapiintairo kyaaryoori.

¹⁰ Ontzimatyepantapiintayetanairo ookimotyaaesine Avinkatharite.

¹¹ Eero pitsipaminthatari kempitakariri saikayetatsiri otsirenikitzi. Aña pinkaminaathateri, tema te onkameethate jantayetziri, menaavaitaantsi onatzi.

¹² Tema iniroite ovashikyaantzi aririkami añaaventero okaratzi jantayet-ziri iromanekiini.

¹³ Iro kantacha aririka pinkaminaathatakeri, kempivaitaka pootatyeeener-imi iyaariperonka. Aritakera impampithashireyetanaiya, inkovanakero irirori inkameethashireyetai, tema okempitatyaaaro irisaikanaatyeeemi okitainkatzi.

¹⁴ Irootake josankinayeetantakari pairani, ikantaitzi:

Aritake pimaake, pinkakite,
Pintzinagai pikempiyayetakari kaminkari,
Iri ootaimine Cristo.

¹⁵ Aamaventa pinkantaventaiyaaro onkarate pantayeteri, eero poshiyakoyetari masontzishireri, aña iri pinkempitakotya ikantayeta iyotaneri.

¹⁶ Eero pisaikavaitashita, tema tzimatsi osheki kaariperoshireriite iroñaaka.

¹⁷ Eero pimasontzishirevaitzi, aña pinkokovatero pinkemathatairo iko-vakaimiri Avinkatharite.

¹⁸ Eero pishinkivaita, tema osheki okoveenkatzi. Aña iro kovaperotacha isaikashiretantaiyaami Tasorentsinkantsi.

¹⁹ Piñaaventavakaanaiyaaro Salmos, pamampaayetyaaro onkarate iriyoshiretakaimine Tasorentsinkantsi, tharomenta pinkantaventyaari Avinkatharite.

²⁰ Paasoonke povapiintairi Ashitairi Pava piñaayetziro maaroni tsikarika opaiyeta, pimpairaanairi Avinkatharite Jesucristo.

Piñaapinkathatavakaayetaiya

²¹ Ontzimatyepiñaapinkathatavakaayetaiya, tema ñaapinkatha povayetairi Pava.

²² Iinantaitari, piñaapinkathatairi piimeete, pinkempitakaanteri piñaapinkathatziri Avinkatharite.

²³ Tema ikaratzi iimentaitari ijevatziro iina, ikempitakari Cristo ijevatziro kempisantzinkariite. Tema Cristo ikempitakaanitari kempisantzinkariite iriimi ivatha, iriimi Cristo iitotanaiaami iriroriite. Irijatzi ovavisaakoshiyeyetairine.

²⁴ Tema maaroni kempisantzinkariite ñaapinkatha jovairi Cristo, ari onkempiyetyaari tsinaneete oñaapinkathatapiintairi oimeete.

²⁵ Iimentaitari, petakoyetyaaro piinaite, pinkempitakotyaaari Cristo jetakoyetakari kempisantzinkariite, iriitajaantake shineventakari inkamimentayetairi.

²⁶ Iro jantantakarori iroka onkantya intasorentsitakaanairi. Ari omatanaari aririka iroviinkaataitya, ikantapiintzi: “Nokempisantairo Iñaane.”

²⁷ Tema ikovatzi Cristo tasorentsishire inkantayetaiya ikaratzi kempisantaiiriri, kempitajaantakami te inkaariperoshiretemi kapicheeni. Joshiyakotari Cristo ikantaranki aatsine iina, te inkove iriñeero iinantaari ontsimet-sivaite, ompitsiporokivaite, aña ovaneenka onkantya.

²⁸ Iro irantayetairi iimentaitari, iretakotyaaaro iinaite. Inkempitakaantero jetakotaro ivatha irirori, ari inkempitanairori eejatzi iinaite iretakotyaaaro.

²⁹ Tema te iriñeete aparoni kemaantsitakaavaiyaarone ivatha, aña etakotziita ikanta. Ari ikempitagairiri eejatzi Cristo ikaratzi kempisantaiiriri.

³⁰ Ikempitakaanayetaari iriirikami imeshina, iriirikami itonki, iriirikami maaroni ivathaki.

³¹ Tema ikantaitzi:

Ari irookaventairi shirampari ashitariri, iraye iina, aparoni inkantaiya ivathaki jaavakaanara.

³² Osheki okompivetaka pairani inkemathayeetero iroka. Aña iriira Cristo oshiyakaaventacha jaka, ipoña eejatzi kempisantaiiriri.

³³ Ari okantari, ontzimatyete petakoyetaiyaaro piinaite, pikempitaara petakota eeroka. Ari onkempiyetanaiyaari eejatzi iinantaitari, oñaapinkathayetairi oime.

6

¹ Eentsiite, pikempisantaiiri ashitamiri, tema irootake kameethatatsiri ikovakaimiri Avinkatharite.

² Osheki ikantakaanakeri pairani Pava. Iro kantacha ari osatekakari aparoni Ikantakaanane otzimi etanakarori oñaaventziro ishinetairi Pava, ikantake:

Piñaapinkathatairi ashitamiri,

³ Aritake piñaakero osamani pamenavaite jaka kipatsiki.

⁴ Irooma eerokaite ashitaaniri, te arite pinkisakaavaitashityaari povaiyane, aña iro aritatsi pintampatzikayeteri, pinkaminayeri tsika okanta ikoviro Avinkatharite.

⁵ Omperataari, pinkempisanteri eerokaite onkarate iromperatyaamiri omperatamiri. Eero pamatavivaitziri. Ñaapinkatha poveri, pinkempitakaanteri piñaapinkathatziro Cristo.

⁶ Ero povakoventashivaita pantavaiteneri aririka iramenemi, iro pini-motakaanayaariri. Aña pashi povero pantavaitapiinteneri, tema iromperatane jovanaimi Cristo, pantero ikoviri Pava.

⁷ Shiretha pinkantaventyaaro jomperayetamiri, pinkempitakaantero iriitajaantakemi Avinkatharite pantavaitene, kaarira atziri.

⁸ Tema ayotaiyakeni, iri Avinkatharite pinayetaine okaratzí antayetakero kameethari, onkantavetakya aakarika omperataari, terika jomperayeetai.

⁹ Ari pinkempityaari otzikatantaneriite, ontzimatyé paakameethayeteri potzikatane, eero pasaryiimavaitari. Tema jomperatari Inkitesatzi pomperatane, ari ikempitzitamiri eejatzi eeroka, jomperatami, tekatsira iramaakineté irirori.

Piyaventashiretantari kempisantanaatsiri

¹⁰ Iyekiite, piñaashintsishiretya, tema iri Avinkatharite otapishiretantaamirone ishintsinka.

¹¹ Pinkempitakaantero pinkithaatakotatyeyearomi jashitari Pava ipiyakoventantaitari. Iro piñaantyaarori pimpiyatyaari kamaari.

¹² Tema kaari atzirriite koñaaroini antaminthayetaine, iriira antaminthatairi kaari koñaayetatsi. Iriiyetake pinkatharitashiventavaitachari, tzmavetachari ishintsinka, tsireniveri jinayetzi omperaminthatariri osavisatzi, irijatzi antashivaitakarori kaariperori inkiteki.

¹³ Ikempitara aparoni ovayiri javentaaro iithaare ashivotatsiri, ari pinkempitanaiyaari eeroka paventaayetanaiyaari Pava. Aritake piñaakero pimpiyakoventya. Tema aririka piñaashintsishireperotanakya, tekatsira eevokashiretemine.

¹⁴ Píkyaaaryooyetai, pinkempitakotyaari tsika ikanta jovetsikaanta ovayiriite. Tema iro jetapiinta irosoothakiyetanakyaaro iithaare eero ipakoovaitanta. Ari pinkempitapiintanaiyaari eerokaite, pimpampithashiretakoyetanairo kyaaryoori, ari onkanta eero pipakooshirevaitanta. Ikithaataapiintaro ovayiriite ashivotaki ichopineeki, inkene otzikaaventerí. Ari pinkempitanaiyaari eerokaite tampatzikashire pinkantayetanaiya, tema iro otzikaaventashireyetemine.

¹⁵ Ikyaaantapiintari ovayiriite i-zapato-te, inkene iriyaayete tsikarika. Ari pinkempiyetanaiyaari eerokaite aamaventa pinkantapiintaiya inkene piyaayete tsikarika piñaaventairo Kameethari Ñaantsi isaikantaitari kameetha.

¹⁶ Javentaatapiintaro ovayiriite irotzikaaventamento joirikayetziri eero okentantari paampakiiyetaintsiri chekopi. Ari pinkempiyetanaiyaari eerokaite paventaaperotanaiyaari Pava inkene potzikaaventashiretanaiya pimpiyatantyaari kamaari.

¹⁷ Javentaatapiintaro ovayiriite ashironaki jamathaitari. Ari pinkempiyetanaiyaari eerokaite paventaayetanaiya irovavisaakoshiretaimi Pava. Ipiyakoventantapiintaro irovathaamento ovayiriite. Ari pinkempiyetanaiyaari eerokaite pimpiyakoventantyaaro Iñaane Pava impampithashiretakaimiri Tasorensinkantsi.

¹⁸ Piñaañaatapiintayetai, tema Itasorenka Pava pampithashiretakaiyamine pinkovakoteriri. Kyaaryoora pinkantayetanaiya inkene pamanakoyetapiintanari maaroni itasorensitakaitari.

¹⁹ Impoña pamanakoyetakena naaka, iñaaperotakantaanari Pava niyotantyaari noñaaventanairo Kameethari Ñaantsi kaari jiyotakoveeta pairani.

²⁰ Tema iro aritatsi noñaaperoventyaaro nonkinkithatakaante. Irootakera jominkyaaventaitakenari. Iro kantacha eekero niyaatakaatyero nonkinkithatakaante.

Ovekaraantarori ovethataantsi

²¹ Aririka irareetapaakya Tíquico janta pisaikaiyini, iriitakera kamanta-paakemine tsikarika nokantaka, tsikarika opaita nantayetakeri jaka. Tema

irika Tíquico iyeki inatzi, netakoperotakari. Iri kyaaryootaintsi jampitakotakena nokinkithatakaantake.

²² Iro notyaantantyaariri, onkantya piyotantyaari tsika nokanta no-saikaiyini jaka. Ari onkantya pintharomentashiretantyaari.

²³ Ari okantzimaita iyekiite. Onkamintha isaikakaayetaimi kameetha Ashitairi Pava, ari inkempitayemiri eejatzi Avinkatharite Jesucristo. Ari onkantya petakotavakaantanaiyaari, aventaashire povanairi.

²⁴ ¡Onkamintha ineshinonkataimi Avinkatharite Jesucristo, pikaratakera petakotziiyetaari! Ari onkantyaari.

Irosankinare Pablo Jotyaantziniri Filipos-Satziite

Ovethataantsi

¹ Naakara Pablo otyaantzimirori iroka osankinarensi, ari notsipatakari Timoteo nosankinatzimiro. Tema iromperatane Jesucristo nonayetzi. Eeroka nosankinayetzini janta Filipos-ki pikaratzit asorentsishireyetakaimi Cristo Jesús. Irijatzira nosankinatzinini ikaratzijevayetzimiri pinkempisantayetai.

² Onkamintha ineshinonkavaitaimi Ashitairi Pava, kameetha isaikakaayetaimi. Ari inkempitayemiri eejatzii Avinkatharite Jesucristo.

Iñañaatakoyetziri Pablo kempisantaneriite

³ Aririka nonkinkishiretakotapiintyaami, osheki nopaasonketziri Pava.

⁴ Kimoshire nokantapiintaka aririka noñañaatakoyetemi,

⁵ tema ari akaratayakeni ñaaventziro Kameethari Ñaantsi. Irojatzii pikan-tanakero pairani ovakera pikemavakena nokamantapaakemiro ñaantsi, te povashaantanakero irojatzii iroñaaka.

⁶ Niyotajaantzi naaka, osheki okameethatataike okaratzii paventaashireyetaari Pava, tema iriitake kameethashiretakaimine irojatzii impiyantakyaari Jesucristo.

⁷ Tema kameetha okanta nonkinkishiretakotapiintyaami, netakoyetane pinatzi. Okantavetaka jominkyeeetakena naaka, ari akaratzii jineshi-nonkayetai Pava. Ari okantari eejatzii jaayeeatanakenara pinkatharensiki, tema noñaaventakero janta Kameethari Ñaantsi.

⁸ Iriira iyotatsi Pava osheki nokovityaataikemi noñaayetemi. Iroora ire-takonka Jesucristo kantakaarori.

⁹ Namanakotapiintakemi petakoperotziitantantyaari, iyotane pinkantya, pinkemathatairo maaroni,

¹⁰ onantyaari pantapiintayetairo kameethari. Ari onkantya pinkiteshire-tantyaari eero otzimanta inthavetakotaitemiri apaata impiyakerika Cristo.

¹¹ Ikamintha jovatampatzikashiretaimi Jesucristo okanta pantayetantarori kameethari. Iroora iriñaapinkathayeetantyaariri Pava, intharomentapi-intantaityaariri.

Nañaantaari Cristo

¹² Iyeikiite, nokovi piyotakotero avishimotakenari. Tera othataashivaitya avishimotena irokapayeeni, ña iro oivaraantyaari Kameethari Ñaantsi jav-isakoyeetantari.

¹³ Ari matamaitaka, tema ikaratzii saikavankotziriri pinkathari, ovayiriite itzimi kempoyaaventanari, jiyotaiyeeni maaroiteni jominkyaaventashiitanari Cristo.

¹⁴ Tema jiñeetakena iyeikiite jominkyaaventaitanari Cristo, te intharovaiyanake, eekero ikinkithayetanakitzi, javentaaperoyetanakari Avinkatharite.

¹⁵ Tzimatsira tsika ikaratzii jaka kashaavaitatsiri iñaaventziri Cristo, osheki ikovake iranaina iriñaapinkathayeeteri onkantya inkisaneentantaityaanari naaka. Iro kantacha tzimatsi pashine etakotajaantanari, kameethaperoini ikinkithayetanake irirori.

¹⁶ Irikaite ikaratzi kisaneentakenari, te ishineteri atziripayeeni inkempisantena, apaniro ikovi inkempisantaiteri onkantya iranaantyaanari naaka, irootake ikashaavaitantari iñaaventakotziri Cristo. Ikovatzi irikaite inkeantaitsitakaaperoyeetyaana jominkyeeetakena.

¹⁷ Iriima ikaratzi etakotajaantakanari, jiyotaiyini irirori Pava kantakaarori jominkyeeetantakanari onkantya noñaaventantyaarori janta Kameethari Ñaantsi.

¹⁸ Tekatsi ompaitamaitya itzimi kisaneentanari, iro kovaperotacha irijatzi Cristo iñaaventakoyetzi. Irootake oimoshirenkakenari. Ari omaperotya nonkimoshirete,

¹⁹ tema niyotzi irootzimatake iromishitovayeetaina. Okantakaantziro pamanakoyetapiintakena, jineshinonkatapiintakena Itasorenka Jesucristo.

²⁰ Iro nokovaperotziri iroñaaka noñaaventairi Jesucristo, tekatsi nontharovakaiya. Te nonkove irovashiventaaeyeetaina apaata. Aririka irovay-eetakena, irooma eerorika, ari nonkantaitatyeeya nantayetero kameethari, irootake iriñaapinkathayeetapiintantyaariri Cristo.

²¹ Tema iri Cristo nañaantaari naaka. Irooma aririka irovayeetakena kameethatake eejatzi.

²² Irojatzirika nañe eekero niyaatakaatyeeero nantaneri Avinkatharite ikovakaayetanari. Te niyotzimaitya iroñaaka ontzime niyoyeer.

²³ Apiteroite nokoviro. Kameethavaitake irovayeetena niyaaita nontsi-patapaiyaari Cristo. Iroora kameethaperotzimotakenari.

²⁴ Iro kantacha onkovaperotya eejatzi nañe, ari onkantya nosaikimotantyaamiri eerokaite.

²⁵ Niyotake eero nokamita, osamani nosaikimoyetanaimi eerokaite, ari onkantya nontharomentakaantyaamiri pavantaanaiyaari Cristo.

²⁶ Tema aririka nareetapaiyaami eerokaite, osheki pinkimoshireventavaina, piyotanake iri kantakaarori Jesucristo omatantari.

²⁷ Jiroka pinkantayetanaiyaari: Pantapiintanairo kameethari ookimotariri Cristo. Irootake pantapiintanari, tema aririka niyaatake nareetyaami, kameetha noñaapaakemi pisaikaiyeni. Irooma eerorika nomatziro nareetyaami, nokovi nonkemakotemi kameetha paapatziyavakaayeta, piñaashintsishireventanairo Kameethari Ñaantsi akempisantanari.

²⁸ Eero pitharovakaavaishitari kisaneentzimiri. Tema irikaite ari impampithashiretakaiyaari Pava iraperoyeetaatyeeeri. Ari inkempitzityaamiri eejatzi eerokaite pikempisantairi, iriyotakaayetaimi omapero pavisakoshireyetai.

²⁹ Tema te intaani ikovakaakemiro Cristo pinkempisantairi, aña ontzimatye piñaashitakoventaiyaari eejatzi.

³⁰ Arira akarataiyakeni iroñaaka añaashitakoventakari. Tema piñeeyakena pairani osheki noñaashitakoventakari janta. Irojatzi nokantziro iroñaaka pike-makoventana osheki noñaashitakoventakari jaka.

2

Itsinampashirenka ipoña iririiperonka Cristo

¹ Tema ari iposhenkaami Cristo, tema jetakotakami, tema isaikashiretanakami Itasorenka, tema piyotairo pineshinonkatavakaiyani,

² ontzimatye paapatziyavakaayetaiya, petakotavakaayetaiya, onkempivaityaaro aparonimi onkantaiya pikinkishiretaneete. Irootakera oimoshirenkanari.

³ Aririka ontzime ompaitya pantayeteri, eero pikisavakaamentaro, tsinampashire pinkantya, eero pasagaaventavaitaro. Te apantaro pinkantante: Naaka kameethaperotatsi, te apantyaari irinta. Aña iro aritatsi pinkante: Iri kameethaperotataitatsi irinta, janaakovaitana naaka.

⁴ Te intaani arite pinkaminthaatziitya eero, aña ontzimatyepinkaminthaayetairi eejatzi pashineete.

⁵ Poshiyakotyaari tsika ikantapainta Jesucristo,

⁶ Pavaperori jinake irirori, temaita ishintsishintsite irosokerotyaa ikempitarira Pava.

⁷ Aña jovashaantanakero ipinkatharitz, joshiyakotanakari otzikataari, itzimake, ikempitakotapaakari ikantayeta atziriite.

⁸ Ikempitapaakarira atziriite, te impinkatharitanai ikempivetara. Aña shiretha ikantapainta irojatzi ikamantakari ipaikakoitakeri.

⁹ Irootake opoñaantari Pava jiriiperotziitakairi Cristo, ipinkathariventaperotzi, janaanakeri ikaratzi jovetsikayeetakeri.

¹⁰ Ikovi Pava maaroite iriñaapinkathaperoyetaiteri Jesús, onkantavetya tsikarika janta irinampiyeetyaaro, inkiteki, kipatsikinta, eejatzi otapinaki kipatsi.

¹¹ Maaroite inkantayeetai: Pinkathariperori jinatzi Jesucristo. Aripaitera iñaapinkathayeetairi Pava Ashitairi.

Ikempitari ootamentotsi kempisantzinkariite

¹² Ari onkantamaityaari netakotane iyekiite. Tema pairani nosaikimotakemiriranki janta, osheki pikempisantiintakena. Ari pinkempitanairori eejatzi nosaikira intaina, pantapiintairo okaratzi nonkantemiri. Pinkamaiventanaityaari Pava jovavisaakoshireyetaimi, ñaapinkatha pantereni okaratzi ikovakaayetakemiri.

¹³ Tema Pava iriitake kovashiretakaantatsiri, okanta pantapiintantarori kameethari. Irijatzira Pava antakaayetemirone.

¹⁴ Pantaineri Pava maaroni kameethari, eero pikisavakaamentaro,

¹⁵ ari onkantya eero itzimanta impaitya iyakoventemine. Tema itomi Pava pinayetatzi, povashaantero kaariperori, kameetha pisaikimoyetairi kenashivaitainchari. Pinkempitakotyaari kitainkatakairori tsireni.

¹⁶ Pinkyaaryooventanairo pikemakotakero ñaantsi, iro pañaashiretantaiyaari. Aririka pinkyaaryooventakero, antarora nontharomentemi impiyakerika Cristo, tema te natsipetashivaityaaro noñaaventakemiro iñaane Pava.

¹⁷ Onkantavetya irovamaaventaenaro nokempisantakaayetakemi, osheki nonkimoshirete, ari pinkempiyetanakyaari eeroakaite, pinkimoshireventaiyena. Aririka irovamaitakena, oshiyakaro nañaantare japarayeeztziro jimireyetairi isaitaitziri piratsi ipomeyeeztziniriri Pava.

¹⁸ Irootake pinkimoshireventantyaanari eejatzi eeroakaite iroñaaka.

Timoteo ipoña Epafrodito

¹⁹ Iriirika kovaintsine Avinkatharite Jesús, ari piñaakero thaankiini notyaantemiri Timoteo. Tema aririka impiyake, inkamantapaina tsika pikanta pisaikaiyini janta, ari onkantya nonkimoshiretantyaari.

²⁰ Tema te intzime oshiyaaneri naaka ikempitakara Timoteo, osheki ikovake ineshinonkataiyemine.

²¹ Tzimayevetacha pashine, intaani joshireyetairo iriroriite opaiyetarika ikoviri, te iroshiretakotyaaaro ikovakaantziri Cristo Jesús.

²² Iro kantacha, piyotaiyini eeroka kameetha ikanta isaikimotakena Timoteo, iri kyaaryootaintsi itsipatakana noñaaventziro Kameethari Ñaantsi. Osheki jampitakotakena, kempivaitaka iriimi notomi.

²³ Iriitakera nokovakeri notyaantemiri janta, aririka niyotake tsika inkantaitena.

²⁴ Aama novakeri Avinkatharite thaankira inkantakaiyaaro, naakara jatashitajaantemiri janta.

²⁵ Iriira netavakya notyaantaimiri iyeki Epafrodito, itzimi potyaantakenari pairani. Osheki ineshinonkatapaakena. Jimaperotatziiora ikempisantanake irirori, iriitake tsipatapiintakanari nokinkithatakaantzi.

²⁶ Irika Epafrodito, osheki ipampithashiretakoyetakami, iniroite ikovake iriñaapaimi, tema jiyotake pikemakotaiyakerini jimantsiyavaitake.

²⁷ Ari ikantavetaka jimantsiyatzi, iroovetaicha inkamemi. Iro kantacha jineshinonkatakari Pava, jovashinchagairi. Tera apaniro jineshinonkatakari irirori, aña jimatzitaitakana eejatzi naaka, te inkovakainaro nomaperotya novashiretziitakotyaari aririka inkamimotakena.

²⁸ Irootake notyaantantaamiriri thaankiperoini janta, ari onkantya pinkimoshiretziitantaari aririka piñaavairi, ari onkantya eero novashiretziitanta naaka eejatzi.

²⁹ Kimoshirera pinkantaventavaiyaari, tema pirentzitavakaanaatyapikempisantairi Avinkatharite. Piñaapinkathatapiintayetairi ikaratzi oshiyariri irirori.

³⁰ Tema ikamavetaka irirori ikamaitanakaro jantayetziro ikovakairiri Cristo. Ishinetakoveentanakaro jampitakotakena, te inkaminthaatziivaitya irirori, okempivaitakaro eerokami ampitakotenami jaka.

3

Kovaperotajaantachari

¹ Ari okantamaitari iyekiite, tharomenta pinkantaventaiyaari Avinkatharite. Tema eero nosamaro naaka naplipiitemiro okaratzi nosankinatakemiri pairani. Iro kameethatatsi onkantya piyoperotantyaari.

² Ontzimatyepaamaiyaari manintaneriite kempitakariri otsitzi, kaariperoshireiite, kovatsiri intomeshitaanitakaiyaami.

³ Tema tomeshitaaniperori anayetai aakaite, inampishireyetantaira Tasorentsinkantsi, jiyotakaayetairo tsika ankantya añaapinkathayetairi Pava. Eero aventaashirevaitashitaro añaayetziri avathaki, aña iro antharomentaventya jashiyetaira Cristo Jesús.

⁴ Ari onkantemi ovavisaakoshiretairi añaayetziri avathaki, nomavaitakeromi naaka nanaakotantemi.

⁵ Tema pairani ovakera notzimapaakeranki, okaratzi 8 kitaite nomaakotapaake, ari itomeshitaanitakenari. Naakatake Israel-mirinkaite, icharinetanakari Benjamin-ni, Judio-perori nonatzi, noñaavaitzirora kameethaini iñaane nosheninkaite, nomonkarayiro okaratzi Ikantakaantaitane, tema Fariseo novaveta.

⁶ Noñaajaantake nokempisantaaperotatziiri Pava, irootake nokisaneentakariri kempisantanairiri Jesucristo. Tema nothotyaavetanakityaaro nomonkarayiro Ikantakaantaitane, te namaakitapainte aparoni.

⁷ Iro kantacha maaroni iroka, okaratzi nasagaaventavaitakari pairani, tekatsi apantaiyaarone iroñaaka niyotakotairira Cristo.

⁸ Omaperotatya, tekatsi apantaajatyaarone iroka niyoperotairira Cristo. Novashaantanairo maaroni, nokempitakaantanakero jookapiintaitziro

kaarashi. Iro nokovajaantanairi niyoperotairi Avinkatharite Cristo Jesús tema irootake kameethaperotatsiri.

⁹ Iriitakera tsipashiretaanari iroñaaka. Te nopankiventanaaro nomonkarayero Ikantakaantaitane, tema te ovatampatzikashiretena. Irooma navantaanaarira iroñaaka Cristo, iriitajaantakera Pava ovatampatzikashiretaanari.

¹⁰ Iroora nokovaperotanairi niyoperotairi Cristo, tema iriitake ashitaarori ishintsinka ipiriintaara ikamavetaka. Ari onkantya nonkempitakotantyaariri tsika ikanta ikemaantsitakoventantaka, tsika ikanta eejatzi ikamimotantake,

¹¹ irootake iroviriintantaiyaanari naaka aririka nonkamavetakya.

¹² Tekeraatara nothotyaataitero nokantayetakemiri, tekeramintha noñeero nonkameethashireperote. Iro kantacha eekero niyaataye nonkokovatero irojatzi nothotyaaperotantakyaarori, tema niyotzi iri etapaintarori Cristo Jesús jovavisaakoshiretaana.

¹³ Iyekiite, tera nonkantatye naaka: Nomatataikero nothotyaakero nonkameethashireperote. Aña jiroka nokantanaa: Maisanta novanairo nantayetakeri pairani te noshiretakotaaro, intaani nopampithashiretakotaro onkarate noñaayetairi apaata,

¹⁴ ari onkantya noyiishitantantyaari, irojatzi noñaantaiyaarori apaata impinayetairi Pava ikaimashireyetaira intsipashiretai Cristo Jesús.*

¹⁵ Irokapayeeni nokantayetakemiri, ontzimatyete oshiretakotyaaro maaroiteni akaratzii antakishireyetaira. Terika poshiretakotyaaro, Pava oñaakemirone pinkempitakotantaiyaanari.

¹⁶ Iro kantacha, ontzimatyete ankyaaaryooventairo antayetantyaarori okaratzii ayotakotajaantakeri.

¹⁷ Iyekiite, ontzimatyete pinkempitaiyaana naaka. Ontzimatyete eejatzi pamenayetairi pashine ariika joshiyakotaanaro naaka tsika nokanta piñaayetakena.

¹⁸ Tema aritakeranki napiipiitakemiro noñaaventzimiro, irojatzi napiitemiri iroñaaka nirayimankakiini nonkantemi: Tzimatsi osheki saikimotakemiri janta itzimi kisaneentziriri ikaratzii ñaaventakotzirori tsika okanta ipaikakoyetakeri Cristo.

¹⁹ Irootaintsira iriñaayetero iraperoyeetairi. Itharomentashivaitakaro okaratzii jovayetari ikempitakaantakero iroomi ivavanetyaami. Osheki ikantakaaperoventakaro okaratzii jantayetakeri, te impashiventakotyaaro. Iro ipampithashiretakovaitashitapiintaka osavisato.

²⁰ Irooma aakaite, iro akovaperotanai anampitaiyaaro isaikinta Pava. Oyaaneenta akanta impiye Ovavisaakotantaneri Avinkatharite Jesucristo,

²¹ tsika itzimi pashineyetaakaapaineri avathaki akaamanevaitzi, ari ankempitakotaiyaari tsika ikanta irirori otzimi irovaneenkaro. Aritake irimatapairo, otzimimotziri ishintsinka ipinkathariventantarori maaroni opaiyetarika.

4

Pinkimoshireventapiintairi Avinkatharite

¹ Iyekiite, nokovataike naaka poisokerotanaiyaari eerokaite Avinkatharite. Tema netakotane pinayetatzii, osheki nokovake noñaapaimi. Eerokayetake oimoshirenkanari, eerokatake kantakaanterone

* **3:14** Kantakotachari jaka “noyiishitantyaari,” ikantaranki aparoni atziri oyiishitantatsiri ishiya tsika ipiyota amenaminthatziriri, ipayeeztziri ovinaro joiyiishitantake.

impinataityaanari apaata, onkempivaityaaromi namathaire pinatyeemi.

² Nonkantemiro Evodia eejatzi Síntique: Ontzimaty e ariperotavakagaiya aventaashiretaarira Avinkatharite.

³ Nonkantemi eejatzi eeroka notsipaminthare, pinkamainairo iroka apiteka tsinane ariperotavakaantaiyaari. Tema ari okaratakenaranki natsipeventaro Kameethari Ñaantsi noñaaventziro, ari otsipatakari Clemente ipoña pashinepayeeni ikaratzi tsipayetakanari pairani. Tema maaroni irikaite, osankinatakoyetaka irañaashireyetai apaafa.

⁴ Kimoshirera pinkantaventapiintaiyaari Avinkatharite. Napi-itavakemiro: ¡Pinkimoshiretapiintaiyeni!

⁵ Ontzimaty e iriyoyetaimi maaroiteni neshinonkateri pinayetai. Tema aritake piymataka Avinkatharite.

⁶ Eero okantzimoshirevaitami, aña piñaañaatapiintairi Pava pinkovakoyeteri kovityimotamiri. Pimpaasoonketapiintairi eejatzi.

⁷ Ari onkanta piñaantyaarori isaikakaayetaimi kameetha Pava, kameethapero onatziira iroka, anayiro okaratzi akinkishireyetai aakaite. Tema iroka, saikaantsi kameetha, iro inimoshiretakaimine, eero okantzimoshirevaitantami tema itsipashiretaatyaaami Cristo Jesús.

Poshoretapiintaiyaaro kameethari

⁸ Jiroka nonkantemiri iyekiite. Poshoretapiintaiyaaro kyaayoori, ñaapinkathankantsi, tampatzikashirenkantsi, kiteshirenkantsi, onimotankantsi, ookimotankantsi, kameethashirenkantsi, tharomentankantsi.

⁹ Pantanairo okaratzi piyoyetakeri, okaratzi nokamantakemiri. Piñaantayetyaaro okaratzi niyotayetakemiri, okaratzi kameethari piñaakotakenari naaka nantayetakeri. Aririka pantayetanairo iroka, ari inimovaitakemi isaikakaimi Pava.

Ipashitanti Filipos-satzi irashi Pablo

¹⁰ Iniroite ikimoshiretakaakena Avinkatharite, noñaakero papiitairo pineshinonkataana. Niyotzi naaka te pimaisantana, aña iro kantakaantzirori te ontzime tsika pinkenakairo pineshinonkatantyaanari.

¹¹ Tera iro nonkantantyaari, noñaatziro nokovityaaneentavaitzi. Aña nametakero nokimoshirevaitzi onkantavetakya tekatsi tzimimotenane.

¹² Niyotakero tsika okantavaita aririka ankovityaaneentavaite, aririka ontzimimoyetai osheki. Nothotyaakero nametakaro maaroni, aririka novatziitya, aririka nontashaaneentavaite. Nametakaro aririka ontzimimotena osheki, nametaro eejatzi noñaashivaitaro tekatsirika tzimimotenane.

¹³ Ari onkantake nonkitsirinkero maaroni opaiyetakarika, tema iri Cristo aavyaashiretakaanarori iroñaaka.

¹⁴ Iro kantacha, osheki okameethatake okaratzi pipashitakanari, tema piyotaiyakeni tzimatsi osheki pomerentsitzimotakanari.

¹⁵ Pairani nokenantanakari Macedonia-ki, netantanakarori noñaaventziro Kameethari Ñaantsi, tekatsira neshinonkatyaanane, intaani eerokaite Filipos-satziite, pipakaantakenari pipashitanari.

¹⁶ Ari pikempitaakero eejatzi nosaikantakari Tesalónica-ki, papiipiitakero pipakaantakena pipashitanari, iri naantakari okaratzi kovityimotapiintakenari.

¹⁷ Tera intaani noshiretyaaro naaka pimpashitapiintyaanaro kovityimotakanari, nokovatziiira pantayetanairo eerokaite kameethari, inkene impashiitaiyaami apaata eeroka.

¹⁸ Aritake naakero maaroni pipakaantakenari, ipapaakenaro Epafrodito, oshekitzimotapaakena tekatsi kovityiimotenane. Okaratzi pantakeri osheki ookimotakari Pava, okempitzimovaitakari aparoni kasankainkari. Okempivaitakaro eejatzi ookimotari aririka impomeyeeteneri piratsi.

¹⁹ Iriira Pava payetemine onkarate kovityiimoyetyaamine eeroka, tema otzimimotziitziiri irovaneenkaro Cristo Jesús.

²⁰ ¡Ankantaityaanira añaapinkathatairi Ashitairi Pava! Ari onkantaari.

Ovekaraantarori ovethataantsi

²¹ Povethatyaanari janta itasorentsitakaane Cristo Jesús. Jovethayetzitami iyekiite ikaratzi tsipatakanari naaka jaka.

²² Jovethayetzitami eejatzi itasorentsitakaitane jaka, iri ovethatajaan-tamiri ikaratzi saikavankotziriri Pinkathari César.

²³ Onkamintha ineshinonkatziitaimi Avinkatharite Jesucristo. Ari onkantaari.

Irosankinare Pablo Jotyaantziniri Colosas-Satziite

Ovethataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzimiro iroka osankinarentsi. Tema irotyaantajanore Jesucristo nonatzi, irootake ikovakeri Pava. Iri notsipata iyeki Timoteo nosankinatzimiro.

² Eeroka nosankinayetzini pikarlatzi itasorensitakaitaimi janta Colosaski, tema eerokaite iyekiite oisokerotanakari Cristo pikempisantanairi. Okamintha ineshinonkataiyaaami Ashitairi Pava, kameetha isaikakaayee-taimi, ari inkempitzityaamiri eejatzi Avinkatharite Jesucristo.

Jamani Pablo onkanta iriyotanetantyaari kempisantzinkariite

³ Ari nokantapiintatya noñaañaatziri Pava Ashitariri Avinkatharite Jesucristo, nokantziri: Paasoonke Pava.

⁴ Irootake nopaasoonketantariri, tema nokemakoventakemi tsika pikanta paventaashiretanaari Jesucristo, etakotane pikantanairi itasorensitakaane,

⁵ okantakaakami pikempisantanairo kyaaryoori Kameethari Ñaantsi, piyotanairo tzimatsi poyaakoneentari inkitekinta.

⁶ Okaratzi pikemakeri eerokaite, jatakotake maaroni nampitsiiteki. Ikempisantayetanai eejatzi pashinesatzi atziriite. Ikempitakami eerokaite ovakera pikemavakero ñaantsi, pikemathanakero omapero ikaminthaayetaimi Pava.

⁷ Tema iriitake iyeki Epafras iyotaakemirori pairani janta. Netakotanera jinatzi Epafras, iri oisokerotakariri Cristo jantavaitziniri.

⁸ Irijatzira kamantapaakenari osheki petakoyetanta ikantakaakami tasorenkantisi.

⁹ Tema ovakera nokemakoventavakemi tsika pikantana, ari nokantapiintanakitya namanakoyetzimi onkanta pinkemathatantyaarori ikoviri Pava. Iyotaneshire pinkantayetaiya.

¹⁰ Namanakotzimi eejatzi pantapiintantyaarori ookimotariri Avinkatharite, tema irootake ikoviri pantaineri, iroora piyaatakaantyaarori piyoperotanairi Pava.

¹¹ Namanakotzimi onkanta otapishiretantyaamiri ishintsinka. Iro kyaaryooventakaimine irovaneenkaro, intsinampashireventakaimi eejatzi.

¹² Ari onkanta pintharomentantyaari pimpaasoonkeyetairi Ashitairi. Tema iriitake kantakaarori okanta ñaantaarori jashiyetai, anintaapiintaiyaaro okaratzi ikashiyakaayetairi ikitainkatakotairi itasorensitakaane.

¹³ Tema pairani kempivaitaka asaikatyeemi otsirenikitzi. Iro kantacha jovvisaakoshiretai Pava, ipinkathariventayetai iroñaaka iretakotane Itomi,

¹⁴ itzimi kaphathainkatzimentakairi. Okempivaitakaro impinakoventatyeeemi itsiparyaakoventayetaira, ari okanta ipeyakotantairori ayaariperonka.

Ikamimentaira Cristo ari jariperoyetairi Pava

¹⁵ Tera inkoñaanete Pava, iro kantacha joñaakantapainta iponkitzitajaanakari Itomi, tzimitachari tekeramintha irovetsikayeetero tzimayetatsiri iroñaaka.

16 Iriira Itomi ovensikakaantakero tzimayetatsiri inkiteki eejatzi kipatsiki. Jovetsikake okiyetari, ipoña kaari koñaayetatsine. Jovetsikayetakeri maaroni maninkariite pinkathariventzirori tsikarika opaiyeta. Iriitakera jovetsikakaayeetake maaroni onkanta irashitantyaarori irirori.

17 Iri etajaantanakero Cristo itzimi pairani. Irijatzi kantakaarori iroñaaka kaari onashiyetantaa okaratzi jovetsikayetakeri.

18 Irijatzi Cristo akempitakaanta iriimi aitotyaami akempisantzinkari-taira. Irooma aakaite ivatha anayetaimi. Iriitake etakaantaarori ipiriintaa ikamavetaka. Irootake iretapiintaitantyaariri iñaapinkathayeetari iroñaaka.

19 Tema iriitakera Itomi ikovaperotajaantake Ashitairi irinampishireper-otantyaari ipavatzira irirori.

20 Iriitake kamimotayetairi, kapathainka ikantapainta ipaikakoyeetak-eri. Aripaitera jariperoyetai, onkantavetakya tsika asaiké kipatsiki, terika, inkiteki.

21 Pairani kisaneeenta poviri Pava, te poshoretakotyaaro ikovakaayetz-imi, iro pantapiintashitaka kaariperori. Iro kantacha Pava, jariper-oyetaimi.

22 Tema atziriperori jinapaintzi Jesucristo, iro aritantakari ikamimoyetakai maaroni. Iriifake aayetaine Pavakinta, inkantapairi: Jirikatake, notasorentsitakaane, kiteshirepero ikantayetaa, tekatsira kantakovaitairine.

23 Arira onkantaari, aririka poisokerotanakyaaro paventaashiretyaari. Tema pairani ovakera pikemavakero Kameethari Ñaantsi, piyotanake tzi-matsi poyaakoneentari. Ithonka ikemakoyeetanakeri maaroni nampitsi-iteki. Irojatzira, naaka Pablo, ikinkithatakaayeetakenari eejatzi.

Jiyotaayetziri Pablo pashinesatzi atziri

24 Iniroite nokimoshiretzi iroñaaka noñiuro nokemaantsitakoventami. Tema nomonkaratatziiro ikemaantsitakaitakari Cristo. Iriira nokemaantsi-takoventa kempisantzinkariite, itzimi kempitanaarori iroorikami ivatha Jesucristo.

25 Iro nantavaire naaka nomonkarayetairo, tema iri Pava kantakenari: Piñaaventaineri atziriite noñaane, ontzimatyé pothotyero maaroni.

26 Tekatsi iyotaajatatsine pairani opaita iranteri Pava, irojatzii okantz-imaite iroñaaka. Iro kantacha aakaite ipaiyeetaira “itasorentsitakaane,” jiyotakaayetairo.

27 Tema iro ikovakeri Pava ayoyetairo. Jiroka jiyotakairi: Ineshi-nonkayetaimi eerokaite te nosheninkavetami, itsipashiretaami Cristo. Iro poyaakoneentantaarori piñeero irovaneenkero.

28 Irootakera noñaaventantaariri naaka Cristo. Nokantayetziri atziriite: “Aritapaake pikaariperoshirevaitake.” Niyotaayetairi kameethaperoini, okempivaitakaro naayetaatyeerimi Pavakinta, nonkantairi Pava: Jirika kempisantairiri Cristo, iriiyetake othotyaakerori.

29 Irootake noñaashintsiventakotantariri iroñaaka. Tema ishintsinka Cristo aavyaashiretakaakenarori nantayetantakarori maaroni.

2

1 Tema nokovatzi piyoyetai iniroite noñaashintsiventakami, eejatzi Laodicea-satzi ikaratzi kempisantairiri Cristo, noñaashintsiventakari. Ari nokempitaakeri maaroiiteni kaari ñaavorotaajatenane.

2 Iro noñaashintsiventantamiri onkanta pintharomentashiretantyaari, petakotavakaantyaari, piyotaneperokitantyaari, pinkemathatantyaarori irantayetairi Ashitairi Pava tera jiyotakoveetari pairani Cristo.

³ Tema iriitake Cristo kantakaarori inkemathatakaantairo kaari jiyotakoveetari, okempivaitakaro aparoni ashaararonsi otzimi jomanayeevetari.

⁴ Nokamantzitamiro iroñaaka iroka, eero piñaantaro iramataviyeetemi.

⁵ Okantaveta te nosaikimotemi pinampiki, iro kantacha nompampithashiretakotapiintakemi kempivaitaka ari ankaratajaantemi asaike janta pinampiki. Iro nokimoshireperotantakari nokemakoventakemi aripero pikantavakaanaa, oisokero povanairi Cristo paventaanaari.

⁶ Tema tsika pikanta pikempisantanakeri pairani Avinkatharite Jesucristo, eekero piyaatatye pintsipashiretyaari.

⁷ Oisokero povaperotanakeri petanakari pikempisantziri, pinkempitakotyaaari parihatatsiri kameethaini, pinkempitakotyaaaro eejatzi pankotsi jovetsikayeetziro, tema irootake jiyotakaayeetakemiri. Pimpaasoonketapiintairi Pava.

Isaikaperoshiretantaami Cristo

⁸ Pinkyaaryoote, tzmatsira kovatsiri iramatavitemi, paamaventya. Jimonkaraakaashitamirokari okaratzi jiyoyetziri, jiyotaayetziriri pairani ivaisatziite, iro jameyeetapiintari jaka kipatsiki. Tema kaari irashi Cristo.

⁹ Tema Pava, iri othotyaaaperotzirori inampivathatantari Jesucristo.

¹⁰ Irijatzi othotyaaaperotziro inampishiretantakami eerokaite, tema paventaashiretanaari Pava. Pinkathariperori jinatzi irirori, janayiri ikaratzi pinkathariyevetachari.

¹¹ Tema paventaashiretanaarira Pava, kempivaitanaa pintomeshitaanitatyeeyaami. Tera koñaaro pintomeshitaanitya, iroora oshiyakaaventacha jovashaantakaayetaimiro Jesucristo piyaariperoshirenka, jovañaashireyetaimi eejatzi. Okempivaitanakaro intomeshitaanitatyeemimi.

¹² Tema poviinkaayetakara pairani, kempipitayaarira Cristo Jesús tsika ikanta ikamavetapainta irirori. Iroovaitanake arimi pinkaratakerimi pinkitya, ikitaveetakari irirori. Ipoña pañagai, jañagaira irirori. Tema paventaanaari iroñaaka Pava tsika itzimi ashitaro ishintsinka ovañagaimiri.

¹³ Pairani eerokaite, kempivaitaka pinkamayetatyeemi okantakaantziro piyaariperonka. Iro kantacha Pava jineshinonkafaami, okantavetaka te pintomeshitaanityeta. Tema jovañagairi Cristo, ari ikempiyetaimiri eeroka jovañaashiretaimi ipeyakoyetaimiro piyaariperonka.

¹⁴ Tema pairani osheki ikovaveta nosheninkapayeeni irimonkarayeteromi Ikantakaantaitane, temaita irimonkarayero. Irootake irovasankitaantavyaariimi Pava. Tema kempivaitaka Pava irosankinatakotatyeeeromi ayaariperonka. Ikanta ipaikakoyetakerira Jesucristo, ari ashiryaaakari josankinatakovetakai Pava, kempivaitaka arimi intsipatanakyaaromi ipaikakoyeetakerira Cristo.

¹⁵ Aripaitera joitsinampaayetakeri pinkathariventashivetachari, tera ontzimimotanairi ishintsinka irirori. Te irantero iromananekiini irokapayeeni, joñaakantaperotakero onkantya iriyotakoyeetantyaarori.

¹⁶ Te arite pinkantakotavakaiyaaro ovaritensi, eejatzi jimireyeteri. Te arite eejatzi pinkantakotavakaiyaaro joimoshirenkayetari nosheninka, okempitaya osarentsi, ovakeracheeri kashiri, kitaite jimakoryaantaitari.

¹⁷ Tema maaroni imonkarayetziri pairani nosheninkapayeeni, iroovaitake okanta aamparentsi. Kantakotachari jaka iriitakera Cristo.*

* **2:17** Tema aparoni aamparentsi te onkoñaavaitashitya. Aririka añeero, ayotzi tzmatsi ashitarori irampare. Ari okempitari eejatzi okaratzi imonkarayeetakeri pairani, aamparera onayetake okaratzi jantzimoyetairi Cristo.

18 Paamaventyaari kovayetatsine iñaaventayetemi, ikovatzi poshiyakoyetaiyaari tsika ikantayetara iriroriite. Irootake ikantantayetamiri: “Thame antsinpashireyetai, onkantya añaapinkathayetantyaariri maninkariite.” Iro kantacha temaita iñaavoroteri maninkariite, intaani jaakoventaro ipampithashiretakovaitaro inevetashiyetari irirori, kantakaapero ikantaventayetaro.

19 Te irovithaajatyaaari irikaite itzimi aitotanaari aakaite. Irika aitotaari, iriitake tharomentakaarori okimotayetzi avatha, irojatzzi ovithaavakaan-tayetari. Tema Pava kantakaarori.[†]

20 Aparoni kaminkari tekatsi irante, eero okantzi irimonkarayetero itz-itayeetari. Arira pikempiyetanaari eerokaite pitsipashiretanaari Cristo, kempitajaantaka pinkamatyeemi. Te onkovajaantya pimonkarayetairo okaratzi itziyeetari. ¿Opaitama pamenaashivaitantari pantayetziro ikan-tayetziro atziriite?

21 Ikantzimi: Eero povayetaro iroka, eero pantayetziro iroka, eero poirikayetziro iroka.

22 Aña jiyotaashivaiyeetakamiro Ikantakaanaitane. Tema aririka oyaaro tsika ompaitya, eerora añaairo tsika onkantai, ari othonkari.

23 Tema aririka antziventavaiya, añaajaantzi ashinonkaaventatyaari Pava akempisantairi. Temaita, amenaashivaita iroka, tema te ovashaan-takaantero anevetashivaitapiintari.

3

1 Aritake añaagai Cristo, isaikimotapairi Pava irakojanoriki, ari ikarata-pairi ipinkathariventantzi. Ari pikantayetanaari eerokaite pitsipashiretaari Cristo, avisakoshireyetaimi. Pinkovapiintairo jashitari irirori.

2 Eero pipampithashiretakoyetaaro osavisato, aña iro pimpampithashire-takoyete inkitesato.

3 Kempivaitaka iroñaaka pinkamayetatyeerikami, tema pisaikimoshire-tairi Pava pitsipashiretaari Cristo, okantavetaka iroka kaari koñaaroini.

4 Iro kantacha, aririka impiyake Cristo, aripaitera irovañaayetai maaroite, ovaneenkaki ankantaiya antsipatapaiyaari.

Te apantyaaro apiiyetairo antayevetakari pairani

5 Te apantyaaro papiitairo pantayevetakari pairani. Pinkempitaiyaari kaminkari, te irantayetairo kaariperori. Te arite pimayempitanai, pinkaariperoshireyete, pinkamaaroshireyete, pineveshirevaiya, pinevevaiyaari kireeki. Tema aririka pinevevaitakyaari, aritake pivavanetanakyaari.

6 Irootakera jantapiintayetakeri atziriite, iro irovasankitaaventairiri apaata Pava.

7 Ari pikantayevetakari eejatzzi pairani eerokaite, pamekivetakaro.

8 Iro kantacha, ontzimatyepovashaantayetairo eejatzzi irokapayeeni, okempitayta: Pikisavakaavaita, piñaakatsimatavakaavaita, pikemaantsi-tavakaavaita, pikantzimatavakaavaita, pikaviyavakaavaita,

[†] 2:19 Jiroka oshiyakaaventachari jaka: Te iriyotaaajate iriira Cristo jevayetairi aaka, ikempivaitakaro iriimi aito. Irooma aakaite akempitakaro iroorikami ivatha. Tema aririka antharomentya anki-motote avathaki, maaronira avatha otharomenta okimotayetzi, kameetha okanta ovithaavakaayeta, irojatzzi antarivathayetantakyaari. Irootakera aito jevatakaantatsiri okanta otharomentantari okimo-tayetzi kameetha avatha. Ari ikempitzitari eejatzzi Cristo, iriira jevayetanairiri kempisantzinkariite, irojatzzi irantarishireperotantakyaari kameethaperoini.

⁹ pamatavivaitantzi eejatzi. Tema aritake povashaantayetairo tsika pikantayevetara pairani.

¹⁰ Kameethashire pikantayetaa iroñaaka, tema iri Pava ovameethashire-taimi, pinkempitaiyaari ikantara irirori, tema iriitake ovetsikakemiri pairani. Irootake piyoperotantaiyaariri iroñaaka.

¹¹ Ithonka inampishiretantai Cristo maaroiteni, ikempitayta: Griego, Judio, totameshitaari, kaaririka totameshitaari, pashinesatzitatsiri, sheninkatantaneri, kaari iyovaitaneri, pimantaari, maaroni.

¹² Ineshinonkatane Pava pinayetzi, irootake jiyoshiitantayetaamiri onantyaari irashiperotaiyaami. Ikovi iroñaaka pintasorentsishireperoyetai. Pineshinonkaytantya, pinethaantanete, tsinampashire pinkantya, eero pisamavaitanta.

¹³ Amave pinkantavakaayetanaia, pimpeyakoteri ovaariperoshirevaitzimiri. Tema aritake ipeyakotaimiro eeroka Cristo piyaariperonka. Irootake pimatanaari eejatzi eeroka.

¹⁴ Iroora kovajaantachari iroñaaka petakotavakaayetanaia, onajaan-tantyaari pariperotavakaanaiya.

¹⁵ Tema aparoni akantanaa akempiyetaaro aakami ivatha Cristo, iro añaantyaarori kameetha asaikayetana, ariperotavakaanaiya. Ontzimatye ampaasonkeyetairi Pava.

¹⁶ Poshiretapiintanaiyaaro pikemakoyetakeriri Cristo. Jiroka piyotanetantyaari onkantya piyotaavakaantaperotyaaari: Ontzimatye pamampaayetanaiaaro onkarate iriyotakaayetemiri Tasorentsinkantsi, pimpanthaayetairo Salmo, pimpaasonketairi Pava. Ari onkantya pintharomentashiretavakaantyaari.

¹⁷ Ari pinkempityaari ontzimerika pantayeteri, ompaitya piñaavaaiteri, pim-pairyaapiintairi Avinkatharite Jesucristo, pimpaasonketeri Ashitairi Pava.

Antayetairi akempisantayetai

¹⁸ Iinantaitari, piñaapinkathatairi piimeete, tema iro pantayetanairi pikem-pisantairi Avinkatharite.

¹⁹ Iimentaitari, petakoyetaiyaaro piinaite, eero piñaakatsimavaitaro.

²⁰ Itomiitari, pinkempisantairi ashitamiri, tema irootake ookimotariri Avinkatharite.

²¹ Ashitaaniri, te arite pinkisakaavaitashityaari povaiyane, ari onkantya eero okantzimoneentavaitantari.

²² Omperataari, pinkempisanteri okaratzi inkantemiri omperatamiri jaka kipsatsiki. Eero povakoventashivaita pantavaite aririka iramenemi onkantya pinimotakaantyaariri, aña kameetha pantavaitapiintaineri, tema piñaapinkathataatziiri eeroka Pava.

²³ Ari pinkempitairori maaroni pantayetanairi kameetha pishirethaventyaaro. Pinkempitakaantanakero irimi omperatyaamine Avinkatharite Jesucristo, kaarira atziri omperataajatyamine.

²⁴ Aritake piyotaiyakeni eerokaite, Avinkatharite pinayetaimiri apaata. Tema iri Cristo omperatapiintayetaamiri iroñaaka.

²⁵ Iriima ikaratzi antayetapiintanairori kaariperori, irovasankitaayee-tairi irirori. Tema Pava, tekatsi iramaakinete irirori.

4

¹ Otzikatantaneriite, paakameethateri potzikataneete, tampatzika pinkantaventyaari. Pinkinkishiretero, tzimatsira eeroka inkiteki ipaita Omperatamiri.

² Piñaañaataapiintayete, aamaventashire pinkantya piñaañaate pimpaasoonkete.

³ Piñaañaatakotzityaana naaka, onkantya ishinentanayeetyaanarori noñaaventakotanairo kaari jiyotakoveeta pairani. Tema irootake jominkyaaventaitakenari.

⁴ Piñaañaatakotena onkantya nomatantyaarori noñaaventero kameethaperoini, iro inkemathayeetantyaarori.

⁵ Ontzimatyera pisaikayete kameetha pisaikimoyetzirira kaari kempisantsine. Piyotayeri, eero pikempiyavaitashitari.

⁶ Kameetha ookimoyetyaari onkarate piñaaventeneriri, poshini onkantzimotyari. Ontzimatyepiyotayete tsika pinkante pakayeteri aririka irosampiyetemi.

Overaantarori ovethataantsi

⁷ Aririka irareetakya iyeki Tíquico pinampiki, iriitake kamantapaakemine tsika nokanta nosaikaiyini jaka. Tema irika iyeki, iriitake ampitakoperotakenari jaka nantavaitziniri Avinkatharite.

⁸ Iro notyaantantyaarori iriñeemi tsika pikantaiyani eeroakaite janta, inkamantemiro tsika nokantaiyani jaka. Ari onkantya piñaantyaarori pintharomentashiretaiyeni.

⁹ Ari notyaantemiri eejatzi iyeki Onésimo intsipatanakyaari Tíquico. Tema irika Onésimo iriitake poñeenchari pairani pinampiki. Kyaaryoo javentaaanarki irirori Avinkatharite, netakotziitane jinatzi. Apitera inkarate kamantapaakemineri okaratzi nantayetakeri jaka.

¹⁰ Arira itsipatakana Aristarco jashitakoyeetana jaka. Jovethatziitaiyami eejatzi irirori. Jovethatami eejatzi Marcos itomithori Bernabé. Tema irika Marcos, iriitake noñaaventakemiri pairani nokantakemi: Aririka irareetakya pinampiki, paakameethatavakeri.

¹¹ Jovethatiaiymi Jesús, ipaitaitziri eejatzi Justo. Iriitaiyakenira karatak-enari noñaaventakotziro tsika okanta ipinkathariventantai Pava. Osheki joimoshirenkana iriroriite, tema tekatsi pashine nosheninka kempityaarine itsipatakana irikaite.*

¹² Jovethatami eejatzi Epafras, iriitake pashine poñeenchari pairani pinampiki. Irijatzi iromperatana Cristo. Osheki iñaañaatakotapiintakemi, onkantya pinkyaaryooshireyantyaari, piyotakotantyaarori pantanairo kyaaryooperoini ikoviri Avinkatharite.

¹³ Naakajaantake ñaakeri Epafras osheki ipampithashiretakoyetakami. Ari ikempitzitariri eejatzi Laodicea-satzi, eejatzi Hierápolis-satziite.

¹⁴ Jovethatami eejatzi Lucas aaventantaneri. Irijatzi netakotane. Jovethatziitami eejatzi Demas.

¹⁵ Nokovi naaka povethatyaanari maaroni kempisantzinkariite janta Laodicea-ki. Povethatyaanaro Ninfas, eejatzi pinkempitaakeri maaroni kempisantzinkariite ikaratzi apatoyetapiintachari opankoki.

¹⁶ Piñaanateneri nosankinare ikaratzi kempisantzinkariite janta pisaikinta. Impoña potyaantakeneri Laodicea-satzi iriñaanateneri kempisantayetsiri janta. Ari pinkempityaari eejatzi eeroakaite, piñaanatero nosankinatakeneriri iriroriite.

¹⁷ Jirokara ñaantsi pinkanteriri Arquipo: Pantavaitaineri Avinkatharite tsika okantajaantara ikantakemiri, pimonkarayeneri.

* **4:11** Ikantakotziri Pablo jaka “nosheninka,” iriiyetakera ipaitayeetziri “tomeshitaaneri,” tema aritake ipaitayeetziriri judio-payeeni.

¹⁸ Naaka Pablo, jirokara nosankinatajaantzimiri nakoki novethatamira. Eero pipeyakotana jominkyetakena, piñaañaatakotapiintaina. Onkaminthara ineshinonkayetaiyami Pava. Ari onkantya.

Jetakari Josankinatziniri Pablo Tesalónica-Satziite

Ovethataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzimirori iroka notsipatari Silvano ipoña Timoteo. Notyaantzimiro janta Tesalónica-ki pashiite pikarataiyini jashiyetaami Pava eejatzi Avinkatharite Jesucristo. Onkamintha ineshinonkataimi, isaikakaayetai kameetha eejatzi.

Ikempitakoitari Tesalónica-satzi

² Aririka noñaañaatakoyetemi, iniroite nopaasoonketziri Pava.

³ Osheki nopampithashiretakotapiintakemi okaratzi pantayetanairi poshiretanaara, okaratzi jiñeetzimi petakoyetanta, ipoña okaratzi paakoventanaaro eejatzi poyaaventaari Avinkatharite Jesucristo.

⁴ Tema niyotaiyini iyekiite, jetakoyetaami Pava irijatzi iyoshiiyetaimi.

⁵ Piyotaiyini eerokaite te noñaaventashityaamiro Kameethari Ñaantsi nosaikimotantakamiri, aña Tasorentsinkantsi ovashinchaashiretakenari, niyotantari kyaaryoori onatzi okaratzi nokamantayetzimiri. Piñeeyakena eejatzi tsika nokanta nosaikimoyetakemi, osheki nokovapiintake nonkaminthaaayetemi.

⁶ Okantaveta osheki piñaashitakaro, iro kantamaitacha pikempisantayetana, tema Tasorentsinkantsi oimoshirenkakemiri. Irojatzji pimatantanaarori okaratzi nantakeri naaka eejatzi okaratzi jantakeri Avinkatharite.

⁷ Ari okanta ikempitantanaamiri ikaratzi kempisantayetanaatsiri nampiyetarori Macedonia-ki eejatzi Acaya-ki.

⁸ Te iri aparoni kemakoyeetakemi eejatzi tsikarikapayeeni. Tema nokovavetaka nonkamanterimi tsika pikanta pikempisantayetai eeroka,

⁹ iri etavakanaro ikamantavakena naaka tsika pikantayetaka paakameethatakana, tsika pikanta povashaantayetanairi pivavanevetari, iro pikovanake panteneri ikoviri Kañaaneri Pava Kyaaryoori.

¹⁰ Ikamantakenaro eejatzi tsika pikanta eeroka poyaaventari Jesús impiye inkenapairo inkiteki, tema iri Pava ashitari jovañagairi ikamavetaka. Iriitake materone irovavisaakoshiretai aririka omonkarapaitetaiya irovasankitaantayeetai.

2

Jantayetakeri Pablo Tesalónica-ki

¹ Iyekiite, piyotaiyini eeroka te amenaashita okaratzi niyaatake nareetami.

² Pairani tekera niyaateeta pisaikaiyini eeroka, osheki ikisaneentaitakena Filipos-ki, jovasankitaavaitaitakena eejatzi. Iro kantamaitacha iri Pava shintsishiretakaakenari noñaaventantakamirori Kameethari Ñaantsi, okantavetaka ikisaneentaitana.

³ Tema te nokenakaashitaro okaratzi noñaaneyetakari, te nonkaariper-oshirete noñaaventantamirori, te nonkove namatavitante.

4 Aña Pava ñaantashiretakanari naaka, iri otyaantakenari noñaaventaimiro Kameethari Ñaantsi, irootake kaari noñaaventantapaakamiro okaratzi ooki-moyetariri atziri, intaani noñaaventakero ookimotariri Pava, tema iriitake iyotashiretantatsiri.

5 Tema piyotaiyini eeroka te nonintathatantyaamiro okaratzi noñaaventakemiri, iro noñaantyaari naye osheki kireeki. Iri iyotatsi Pava.

6 Tera iro nonkovaajate piñaapinkathatashityaana. Okantavetaka naakatake irotyaantajanore Cristo, ontzimatyeeemi iriñaapinkathayeetaina.

7 Iro kantamaitacha noyamintaane novakemi nokempitakaro aparoni iniroitari aririka aamaventyaari eenchaanikite.

8 Te intaani noñaaventakemiro Kameethari Ñaantsi, aña iniroite netakoyetakami, irootake noñaashintsitakoventantakamiri.

9 Tema pikinkithashiretaiyironi eeroka netantanakarori noñaaventzimiro iñaane Pava, shintsiini nantavaitake, kitaite eejatzi tsireni. Ari okanta te piñaantaiyaroni eeroka pintziyena.

10 Piyotaiyini eeroka tsika nokanta nosaikimotakemi eejatzi ikempitaka Pava jiyotzi irirori, tema kameethashire nokantaka, kiteshire nokantaka tekatsi impaitya kantakotenari.

11 Piyotzi eejatzi osheki nokaminthaayetaimi, nokempitakotaari ashitaan-tachari ikaminairi irovaiyane, iposhenkari, ishintsithatziri.

12 Ari nokempitaayetakemiri eeroka, inkene pantayetaineri ikovakaayetz-imiri Pava, tema iriitake iyoshiiyetaimi, ari piñeero pisaikai ipinkatharivent-tantai otzimira irovaneenkaro.

13 Irootake nayaatakaantarori nopaasoonketanairi Pava. Tema pairani ovakera pikemavakena nokamantapaakemiro ñaantsi, piyotanake kaari iñaane atziri, irootake kyaaryoori iñaane Pava. Tema pikempisantanakero, antakaayetaimiro okaratzi ikovakaimiri.

14 Ari pikempitakotanaari eerokaite ikaratzi kempisantanairiri Jesucristo janta Judea-ki, tema iniroite jovasankitaayetakeri judío isheninka. Ari ikempitaitakamiri pisheninka eeroka jovasankitaayetakemi.

15 Tema iriitake judío ovamaakeriranki Jesús, irijatzi ovamaayetakeriri pairani kamantananeri. Iriitake omishitovayetakenari eejatzi naakapayeeni. Iniroite ikisaneentakeri atziripayeeni. Irootake kaari onimotziri Pava.

16 Tema te inkovaiyeni noñaaventaineri ñaantsi kaari judío-tatsine, onkantya iravisakoshireyetantaiyaari iriroriite. Ari okanta ikaariperoshiretaiyan-takarini irikaite judío, ari iñaamaitaiyaaro irovasankitaayetairi Pava apaata.

Isaikantakari Pablo intaina

17 Iyekiite, osamani okantavetaka asaikimotavakaaka intaina, osheki nopampithashiretakotapiintaiyakemi. Iro kantamaitacha osheki nokovake iroñaaka apiitairo añaavakaayetaiya.

18 Ari nokovavetaka nareetyaami, iri kantacha Satanás osheki jotzikaakena.

19 Iro kantamaitacha apaata aririka impiye Avinkatharite Jesucristo, eerokatake poshenkashiretaiyanane noñaantyaarori nonkimoshiretai. Tema eerokaite kantakaakarori impinataitantaanari naaka.

20 Eerokataiyakeni kantakaiyaarone noñaantyaarori nonkantakaaperotaiya apaata nonkimoshiretai.

3

¹ Iro nopampithashiretakariranki nosaika naaka Atenas-ki,

² Iri notyaantemiri Timoteo pisaikaiyini eeroka. Tema irika Timoteo iyeki jinatzi, osheki jantayetakeneriri Pava. Ari nokaratakeri noñaashintsitakaro noñaaventziro Kameethari Ñaantsi ikantakota Cristo. Tema aririka irareetakya pisaikaiyini eeroka, iri otzishiretapaakemine, imposhenkashiretapaiaami piyaatakaantaayarori pinkempisante.

³ Tera nonkovatye onkantzimoneentyaami aririka irovasankitaayetakemi, tema aritake onkantyaari, iro avishimoyetaineri.

⁴ Irootake nokantayetzitakamiri nosaikimotantamiri, iro piñaayetakeri okaratzi avishimoyetakemiri.

⁵ Iro kantamaitacha te onkante namavetapairo naaka, nokovake niyote eekerorika pikempisantaiyini. Noñaajaantake tzimatsi ipaita kovaintsiri inkaariperoshiretakaimi, ari amenaashivaityaami okaratzi nokamantayevetakamiri pairani.

⁶ Iro kantacha jiyaatake Timoteo jareetami, piyaa nosaiki naaka. Ari ikamantapaana eekero piyaatatzi pikempisantaiyini, etakotane pikan-tavakaiyakani. Ikamantakena eejatzi osheki pinkinkishiretapiintaiyaana, pikovi piñeena, ari nokempitzitakari naaka nokovi noñeemi eeroka.

⁷ Iyeekiite, okantavetaka osheki noñiuro jaka jovasankitaavaitaitana, tharomentashire nokanta, tema niyotzi eekero piyaatakaanakitziuro pikempisan-taiyanakeni eeroka.

⁸ Tema niyotake eekero piyaatatzi pikyaaryoventairi Avinkatharite, kameetha onimotana nosaiki.

⁹ Iniroite nopaasoonketakeri Pava, tema eerokataiyakeni matakakerori piki-moshireperotakaana.

¹⁰ Eekero naakoventatyaaro namani kitaite eejatzi tsireni, onkantya noñaantyaarori napiitero nareetyaami, ari novatampatzikatemiuro tzimat-sirika pikenakaashitakari pikempisantanai.

¹¹ Iri nokovakotzi Ashitairi, Pava, ipoña Avinkatharite Jesús, tampatzika novanakero niyaate pisaikaiyini eeroka.

¹² Nokovakotziri eejatzi iri kantakaiyaarone piñaantyaarori petakotavakaiyaani, ari pinkempitanairiri pashinesatzi atziri. Iro nokovi pinkempitakotyaanaro naaka tsika nokanta netakotaami eeroka.

¹³ Iro iriñaantyaamiri Ashitairi, Pava, kiteshire pikantayetanaa, eero itzimi impaitya kantakotemine apaata aririka impiye Avinkatharite Jesús, intsi-pataiyaari ikaratzi kameethashireri.

4

Okaratzi onimotziriri Pava

¹ Ari okantari iyeekiite. Iri kantakaiyaarone Avinkatharite Jesús, nonkantyaamirori iroka, shintsitha nonkantemiuro. Pairani niyotaakemiuro pan-tayetairo okaratzi onimotziriri Pava. Ari pimatzimaitakaro. Iro kantacha nokovi eekero piyaatakaatyero irojatzi pothotyaaantaperotakyaarori.

² Aritake piyotaiyakani eeroka, iriitake Avinkatharite Jesús matakaake-narori naaka okaratzi niyotaayetakemiri.

³ Jiroka okaratzi ikoviri Pava onkantya irovameethashiretantyaamiri: eero pimayempitzi.

⁴ Ontzimatyepiyoyetai pinkinatantya, inkene iñaapinkathayeetaimi pintam-patzikashireyetaira.

⁵ Eero piñaaposhinitaro mayempitaantsi. Iro jimatapiintayetakeri ikaratzi kaari kempisantayetairine Pava.

⁶ Paamaventayetaiya pikantzimoneentakaantarikari irokapayeeni aparoni iyeki kempisantanaatsiri. Tema nokamantakemiro, ari irovasankitaakeri Pava inkarate antakerone iroka.

⁷ Te inkove Pava ankempitakotyaaari mayempiri, iro ikovake irovameethashireyetai.

⁸ Terika pinkempisante, tera naaka pinthainkake, aña iri Pava pithainkake. Tema iri Pava otyaantakemiri Tasorentsinkantsi.

⁹ Iro noñaaventemi iroñaaka okantakota etakotaantsi. Onkantavetya te onkovya napiitaimiro eerokaite. Tema pimatakeroyetai petakotavakaayeta,

¹⁰ pimatanakeri petakoyetanaari iyekiite ikaratzi nampiyetarori maaroni piipatsiteki Macedonia-ki. Iro kantacha ontzimatyepiyaatakaairo irojatzipothotyaaantaperotakyaarori.

¹¹ Iro pinkokovayete pisaikayetai kameetha. Kaari imaimanetantaitzi, pantero okaratzi pantavaireyetai eeroka. Tema iro niyotayetakemiri pairani.

¹² Ari onkantya iriñaantyaaamiri ikaratzi kaari kempisantayetatsine, tampatzikashire pikantayeta, tekatsi kovityiimotyaaamine.

Impiyeerika Avinkatharite

¹³ Iyekiite, nokovi noñaaventemiri tsika inkantaiya apaata ikaratzi kamayetaintsiri kempisantzinkari, iro piyotantyaari eeroka. Iro eero pikempitakotantari kaari kempisantsine, iniroite jiraaneenta jovashirevaita.

¹⁴ Tema ayotaiyini aaka ikamavetaka Jesús, iro kantamaitacha eejatzi jañagai. Ari inkempitaayetairiri Pava apaata ikaratzi kempisantayetaintsiri, ari irovañaayetairi aririka impiye Jesús.

¹⁵ Jiroka okaratzi jiyotakairi Avinkatharite: Apaata aririka impiye, iri etanaiyaarone iriñaavairi ikaratzi kamayetaintsiri, aakaite impoivaitatsine añaayetzira.

¹⁶ Ari inkemaitavairo inkaimapaake ijevare maninkariite, intyootakaan-tapaake Pava. Impoña ikaratzi kamayevetainchari, iri etyaarone intzinaanake,

¹⁷ ampoñaapaakya aakaite kaari kamayetatsine, ari ankempiyanaiyaari avajenokashitavaiyaari Avinkatharite, amonthaavaiyaari menkoriki. Ari ankantaityeeni antsipataiyaari Avinkatharite.

¹⁸ Irootake iroka ñaantsi pimposhenkantavakaiyaari.

5

¹ Iro kantamaitacha iroñaaka iyekiite, te onkovajaantya nonkamantemiro tsikapaite avisantayetyaari irokapayeeni.

² Ari piyotaiyakeni eeroka, te jiyotaitziro tsikapaite, tema omapokashitaiya, onkempitaiyaaro aririka irimapokaite inkoshitaite tsireni.

³ Intzimayevetya kantatsineri: Iroñaaka asaikai kameetha, onimo pinkantya. Iro kantacha arira iromapokayeetairi iraperoyeetairi maaroni. Onkempitaiyaaro aparoni tsinane okemaantsivaita ontzimaanite, tekatsi inkenakaitero avisashitantyaari onkarate pokatsine.

⁴ Iro kantamaitacha te ari pinkantayetyaari eeroka iyekiite, eero jomapokaitzimi, ikempitaantziranki aparoni koshintzi.

⁵ Tema piyotakoyetairo eeroka, te pinkempityaari aniiyetapiintashitachari tsireniriki, inkene eero iñeetantari. Aña iri pikempitakoyeta aniiyetapiintatsiri kitaite, okoñaatzimoyetairi.

⁶ Ari okempitari, te arite ankempitakotyaaari ikanta maashitachari tsireni, aña aamaventa ankantayetya, ankempityaari kyoshireri.

⁷ Tema tsireni jimaapiintaitzi, ari ishinkitaitari eejatzi.

⁸ Iro kantamaitacha aaka ayoperotaiyini, iri akempitayetaari ikaratzi aniitapiintayetsiri kitaita. Ontzimatyete avetsikaantya, ankempisantayetai, etakotantya. Ankempitakotyaaari jovetsikaanta ovayiri, ikithaataro ashiro-tatsiri iithaare. Ankempitakotyaaari eejatzi javentaaro ashironakitatsiri jamathaitaro, ari ankempityaari aaka aventaanaiyaaro avisakoshireyetai.

⁹ Tera iro inkoveri Pava irovasankitaayetai, aña ikovake avisakoshireyetai akempisantai Avinkatharite Jesucristo.

¹⁰ Iriitake kamimentakairi. Tekatsi ompaitya ankamavetya, aririka añaayetai, aritake añaayetairo asaikimoyetairi apaata aririka impiye.

¹¹ Ontzimatyete pimposhenkashiretavakaantyaaro iroka, ovetsikashire inkantayeetya.

Ishintsithatziri Pablo kempisantaantsiri

¹² Iyekiite, piñaapinkathayetairi ikaratzi iyotaayetaimiri, ari pinkempitayeriri ikaratzi jevayetzimiri pikempisantai Avinkatharite. Tema osheki iñaashintsitakoventayetakami.

¹³ Petakoyetaiyaaari piñiirora okaratzi jantzimoyetakemiri. Ontzimatyete pisaikayetanai kameetha.

¹⁴ Pishintsithayetairi perantziite. Ari pinkempitairi kaari ñaaperoshireri, pimposhenkayetaiyaaari, potzishireyetairi kaari aavyaashirevaitatsineri ikempisanti. Eero pismavaitari irikapayeeni.

¹⁵ Te arite pimpiyatantya, iro pinkovapiinteri eeroa paakameethatavakaiya, ari pinkempitayeriri ikaratzi kaari pisheninkata.

¹⁶ Pinkimoshiretapiintaiyeeni.

¹⁷ Eero povashaantziro piñaafaatayete.

¹⁸ Ontzimerika avishimotemine, pimpaasoonketeri Pava. Tema irootake ikoviri irirori antayetairi akempisantai Jesucristo.

¹⁹ Eero pomanonkiro irantakaaimiri Tasorentsinkantsi.

²⁰ Te aritzi pimanintayetero ikamantantayeetziri.

²¹ Iro kantamaitacha ontzimatyete pamenavakero kameethaini okaratakeri. Impoña pinkyaaryooventanairo onkarate kameethashiretakaimine.

²² Okaratzi ipampithashiretari pashine atziri kaaripero onatzi, eero pantayetziro eejatzi eerokaite.

²³ Nokovakotziri Pava eekero iriyaatakaatyero irovameethashireyetaimi, tema iriitake kantakaarori asaikantayetyaaari kameetha. Nokovakotziri iramaakoventyaami maaroni, pivathaki, eejatzi pishireki. Ari onkantya eero otzimanta ompaitya ikantakoyeetaimiri apaata aririka impiye Avinkatharite Jesucristo.

²⁴ Tema kyaaryooshireperora jinatzi irirori, aritake irimatakairo.

Overaantarori ovethataantsi

²⁵ Iyekiite, pamanakoyetapiintaina naaka.

²⁶ Povethatyaanari maaroni kempisantaantsiri janta.

²⁷ Nokovi piñaanateneri eejatzi iroka nosankinare, tema iro ikoviri Avinkatharite.

²⁸ Onkamintha ineshinonkayetaimi Avinkatharite Jesucristo janta. Ari onkantyaari.

Apitetanaintsiri Josankinatziniri Pablo Tesalónica-Satziite

Ovethataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzimirori iroka notsipatari Silvano ipoña Timoteo. Notyaantzimiro janta Tesalónica-ki pashiite pikarataiyini jashiyetaami Pava eejatzi Avinkatharite Jesucristo.

² Onkamintha ineshinonkataimi Ashitairi Pava, irisaikakaayetaimi kameetha. Ari inkempitaimiri eejatzi Avinkatharite Jesucristo.

Iramenakotairi apaata Pava kaariperoshireri impiyeerika Cristo

³ Iyeekiite, okovaperotatya nompaasoonketakotapiintaimi Ashitairi Pava, tema eekero piyaatakaanakitziro pikempisantayetanake. Eekerora piyaatakaanakitziro eejatzi petakoyetavakaanaka.

⁴ Irootake noshiretapiintantamiri aririka napatotaiyaani notsipayetari pashine iyeekiite, nokantaiyini: “Eekero jiyaatakaatziro ikempisantaiyini Tesalónica-satzi, okantavetaka iniroite ikemaantsivaitaiyani jovasanki-aaetztiri.”

⁵ Arira ooñaarontari tampatzika ikanta Pava jamenakotantzi. Okempivaaitakar irovetsikaantayeeyaami Pava inkene impinkathariventemi. Irootake pikemaantsiventantayetakarori iroñaaka.

⁶ Iro tampatzikatatsiri eejatzi inkemaantsiyetakaiyaari Pava ikaratzi ke- maantsiyetakaakamiri eeroka.

⁷ Irooma maaroni aakaite, akaratziki akemaantsineentayetakaro, otampatzikatzi impinayetai apaata aririka impiye Avinkatharite Jesús, inkena- pai inketeki intsipayetaiyaari maninkariite tzimatsiri ishintsinka,

⁸ inkentanapaakyaari ipaampaporenthatzi paampari. Ari irovasanki- taayeetairi kaari iyotairine Pava, kaari kempisantairone Kameethari Ñaantsi tsika iñaaventakota Avinkatharite Jesucristo.

⁹ Iriitake atsipetaiyaarone iraperoyeetairi, ari inkantaitaateeni im- peshaitaiya, eero iñeero ishintsinka Avinkatharite.

¹⁰ Tema apaata aririka impiye, iñaapinkathatavairi kameethashireyetaintsiri, ipampoyaaminthatavairi. Ari pinkempitakyaari eejatzi eeroka, tema pikempisantairo nokamantakemiri.

¹¹ Irootake namanakoyetapiintantamiri eerokaite. Nokovakotziri pi- monkaraayetantayariri tsika inkantayetya ikaratzi jiyoshiiyetairi. Noko- vakotziri iravyaashiretakaayetemi pimayetantayarori kameethayetatsiri pikempisantaira.

¹² Iro impairyetantayariri Avinkatharite Jesucristo piñaapinkathatakaantairira, impoña iriñaapinkathatakaantaimi irirori. Iriira Pava neshinonkayetaine aaka eejatzi Avinkatharite Jesucristo.

2

Iriñaayetairi ovaariperoshiretantaneri

¹ Iyeekiite, noñaaventemiro okantakota antsipataiyaari Pinkathari Jesu- cristo, aririka impiye apaata.

² Te nonkove pinkinkishiretashivaitya piñaajaante aritake piyaa Avinkatharite. Kempitaka iro pipampithashiretaiyakarini piñaajaantzi

iro noñaaventakemiri, piñaajaantzi iro nosankinatzimiri jiyotakaakenari Tasorentsinkantsi.

³ Aña te ari onkantya, ñaa jamatavitzimikari. Tema aririka impiye apaata, etanakaaroo irimaimaneeteri Pava, impoña iriñaayeete ovaariperoshiretantaneri iriñeete eejatzi ipaiyeetziri “Otomí peyashivaitaantsi.”

⁴ Kisaneentantaneri irinatye, inkove iranaantapaake inkempitakaityaari iriñaapinkathayeeteri Pava janta tasorentsipankoki. Impoña inkante: “Pava nonatzi naaka.”

⁵ Aritake nokamantayetakemiro iroka nosaikimotantapaintamiri.

⁶ Piyotaiyini eeroka ipaita otzikaakeriri kaari ikoñaatzitanta ovaariperoshiretantaneri, intaani inkoñaate apaata aririka omonkara-paitetapaakyaarika.

⁷ Aritake antavaitake iromananeekiini ovaariperoshiretantaneri. Iro kantamaitacha tzimatsi aparoni otzikaapiintakeriri, irojatzi apaata iroñaakantantakyaariri,

⁸ aripaite iriñeeteri ovaariperoshiretantaneri. Tema aririka impiye Avinkatharite, ishintsinka iraperotantaiyaariri irovamaapairi, intaani inta-sankakeri.

⁹ Irika koñaatsine apaata, inkempitakotapaakyaari Satanás. Ari ontzi-make ishintsinka, osheki iramatavitante aririka intasonkaventantayete.

¹⁰ Tzimatsi manintayetakerori inkempisantairomi kyaaryoori ñaantsi, iroovetaka iravisakoshiretantaiyaarimi. Iriiyetakera peyashitaachaneri iramatavitakeriri ovaariperotantaneri.

¹¹ Iriitake kantakaiyaarone apaata Pava inkempisantantaityaariri ovaariperotantaneri.

¹² Irootake irovasankitaayetantyaariri inkarate thainkavaitatsineri, tema osheki itharomentakaro jantayeetakero kaariperori.

Jiyoshiyeetakeri avisakoshiretaatsine

¹³ Iyekiiite iretakotane Avinkatharite, eekero niyaatatzi naaka noñaañaatakoyetapiintaimi nopaasoonketzirira Pava. Tema pairani tekeramintha irovetsikaitemi, aritake jiyoshiitakemi pavisakoshiretai, irootake pikempisantantoori kyaaryoori, irootake jovatasorentsishire-tantaamiri Tasorentsinkantsi.

¹⁴ Iriitake otyaantakenari naaka noñaaventantakamirori Kameethari Ñaantsi, inkene piñeero apaata eerokaite iñaapinkathayeetaimi inkempiitairira irirori Avinkatharite Jesucristo.

¹⁵ Ari okanta iyekiiite, ontzimatyé pinkyaaryooventairo okaratzi niy-otaakemiri nosaikimotantapaintamiri. Ari pinkempitairori eejatzi okaratzi nosankinatzimiri.

¹⁶ Onkamintha iretakoyetai Avinkatharite Jesucristo, eejatzi Ashitairi Pava. Iri poshenkayetapiintairi, irijatzi kaminthaayetairi ishinetaantairori okaratzi kameethayetatsiri.

¹⁷ Onkamintha intharomentashiretakaapiintyaami, iri kyaaryooshire-takaimine eejatzi, iro piyaatakaantyaarori piñaaventayetanakero kameethari iro pantayetanaari eejatzi.

3

Iriñaapinkathayeetero iñaane Pava

¹ Iyekiiite, pamanakoyetapiintaina naaka niyaatakaantyaarori noñaaveri Avinkatharite, ari onkantya iñaapinkathatantaiyaariri pashinesatzi atzirriite, inkempitaiyaami eeroka.

² Pamanayetaipiintai eero jovasankitaantana kaariperoshireri, tema te maaroni inkempitayetai aaka akempisantayetzi.

³ Iro kantamaitacha kyaaryoori inatzi Avinkatharite, ari iravyaashiretakaayetaimi, iro kempoyaaventemine eero ikitsirinkantami ovaariperoshiretantaneri.

⁴ Iri Avinkatharite iyotakaakenari ari piyaatakaatyeeero pantayetanairo niyotaayetakemiri, tema pikovaiyakeni pantero.

⁵ Nokovakotziri Avinkatharite impampithashireperotakaimiro tsika okanta jetakotami Pava. Inkyaaryooshiretakaimi pinkempitakotantyaariri Cristo.

Ontzimaty antavaiyetai

⁶ Iyekiite, tzimatsi ikoviri Avinkatharite Jesucristo nonkantemiri: Te arite paapatziyaari aparoni peravaitapiintachari kempisanzinkari. Tera jimatziro okaratzi niyotaakemiriranki.

⁷ Aña ontzimaty inkempitaiyaanami naaka, tema te nomperavaitya no-saikimotantapaintamiri.

⁸ Tekatsi nonkampitemiri pimpashityaana novarite, aña nopinatzihiro maaroni pipayetanari. Nantavaitake shintsiini, kitaite eejatzi tsireni. Ari okanta te piñaantaiyarori eero ka pintziyena.

⁹ Aña tampatzika inaveta pimpayetenami novarite, intaani nantavaitake shintsiini onkantya pamenayetantyaanari, iro pinkempitakotantyaanarori tsika nokantaka naaka.

¹⁰ Tema iro nokantapiintakemiri nosaikimotantapaintamiri janta, nokantzi: “Inkarate kaari antavaitatsine, eero jovaatsi eejatzi.”

¹¹ Ari nokemake ikantaitzi tzimatsi pikarataiyini janta perayetachari, te inkove irantavaite, intaani imaimanetantayetzi.

¹² Tzimatsi eejatzi ikovakaanari Avinkatharite Jesucristo nonkantayeteriri irikaite: “Eero pimaimanetantzi, santzikoiteeni pantaventero povayetari.”

¹³ Iyekiite, ari pathi povero pantapiintairo eero ka kameethayetsiri.

¹⁴ Tzimatsirika kaari kempisanterone iroka nosankinatakemiri, eero paapatziyanaari, iro iriñaantyaarori impashiventayeta.

¹⁵ Iro kantamaitacha eero pikisaneentziri, pinkaminaayetairi pinkempitakaantyaari pirentzi.

Overaantarori tasonkaventaantsi

¹⁶ Tema iri Pava kantakaarori asaikantayetyaari kameetha, nokovatziri iri inimotakaimirone pisaikaiyeni okantavetaka piñaayetero onkarate avishimoyetemiri. Nokovakotziri intsipatyaami.

¹⁷ Jiroka nosankinatajaantzimiri nakoki: Tema naaka Pablo ovethatamiri. Irootake nametapiintari aririka notyaante nosankinare.

¹⁸ Onkamintha irineshinonkayetaimi maaroni Avinkatharite Jesucristo janta. Ari onkantaarori.

Jetakari Pablo Josankinatziniri Timoteo

Ovethataantsi

¹ Naakatakera Pablo osankinatzi miro iroka. Irotyaantajanore Jesucristo nonatzi, tema irootake ikantakaantziri ovavisaakotairi Pava itsipatari Jesucristo oyaakoneentane.

² Eeroka nosankinatziini Timoteo, nokempitakaantaami notomi novimi akempisantanaira. Onkamintha ineshinonkataimi Ashitairi Pava eejatzi Avinkatharite Cristo Jesús, onkamintha iretakotyaami, piñeero pisaikameetha.

Ikenakaashiitari jiyotaantaitzi

³ Pairani niyaatantakari Macedonia-ki, noshintsithatanakemi pisaikEfeso-ki, ari onkantya piyotaantyaariri saikayetatsiri janta, irovashaantairo ikenakaashiyetakaro jiyotaantzi.

⁴ Jiñaaventashiyetaro kinkitharensi, jiñaaventashiyetaro eejatzi tsika ikan-tayeta pairani ivaisatziite. Te oofñaarontero irokapayeeni okaratzi jantakeri Pava onkantya ankempisantanaiyaariri, aña iro kantakaantakerori jiñaanaminthatavakaantari atziripayeeni.

⁵ Aryaajaini aaka aririka ayotaante, añaaventziro tsika ikantaita jektotavakaita. Tema aririka ankiteshiretanai, aririka ampampithashiretanairo tampatzikatatsiri, aririka ankempisantaperotanai, arira amatzirori etakoyetanta.

⁶ Ari itzipinayetakari irikapayeeni, amenaashivaitaka okaratzi jiñaaventayetziri.

⁷ Ikovashivaitaka iriyotaantero Ikantakaantaitane. Okantavetaka ishintsithatantzi jiyotaantayetziri, iro kantamaitacha te ikemathatzi taro irirori okaratzi jiñaaventziri.

⁸ Irooma aakaite ayotzi omapero okameethatake Ikantakaantaitane, iro kantamaitacha ontzimatyekemathatero opaita otzimantari iroka.

⁹ Tema te iri irosankinayeetene ikaratzi kameethashireyetaintsiri, aña iro irovasankitaayeetantyaariri: maimanetzinkariite, piyathariite, kaariperoshireriite, tsimainkatzinkariite, thainkantaneriite, manintashiretantaneriite, ovamaayetziriri ashitariri, ovantzinkariite,

¹⁰ mayempiriite, antaminthatavakaachari ishiramparinkakiini, noshikantaneriite, thairiite, kamataviririite, ikaratzi otzitzikayetziriri ayotaantari kameethari.

¹¹ Tema onashita iroori Kameethari Ñaantsi ipampoyaaaminthayeetziri, irootake ikantakenari Pava Tasorentsitsiri nonkamantantairo.

Irantavaire Pablo

¹² Iriitakera Avinkatharite Jesucristo ovashinchaakenari. Iro nopaasoonketantariri, tema jiyotzi aritake kyaaryootakena, jotyaaantakena nantavaiteneri.

¹³ Okantavetaka pairani osheki nopairyaashivaivetakari, noisaneentane noviri, novasankitaapiintakeri jashiyetaari, iro kantamaitacha jektokotaana irirori. Tema te niyovetaro okaratzi nantakeri, tekera nonkempisantanakeeta.

¹⁴ Iro kantacha irika Avinkatharite iniroite jektoperotakana, ari opoñaanakari nokempisantanairi Jesucristo, osheki netakotanaari.

¹⁵ Jiroka nonkanteri kyaaryoori onatzi, ontzimatyé inkempisantaiteero: Ipokake Jesucristo jaka kipatsiki irovavisaakoyetairi kaariperoshireeriite. Tema naaka anaayevetakari maaroni nokaariperoshirevetaka.

¹⁶ Iro opoñaantari jineshinonkataana Jesucristo, te isamaneentyaana okantavetaka naaka maperovetakarori nokaariperotzi. Tema tsika ikantaana naaka, arira inkantayetaiyaari pashine inkarate kempisantayetairine, ari inkantaitaatyero iriñaaneyetai.

¹⁷ Nokovi ari inkantaitaatyero iriñaapinkathaperoyeetairi kantaitaachaneri Impinkatharite, Kañaaneri, Kaari koñaanetatsine. Ari onkantyaari.

¹⁸ Notomí, Timoteo, tzimatsi nokoviri nonkamantemi. Ari onkempityaaro okaratzi ikinkithatakotaitakemiri pairani. Iro nonkamantantyaamirori pintharomentashiretantyaari piyaatakaairo piñaashintsiperoty kameetha,

¹⁹ eekero piyaatakaanakityeero pinkempisantanake, eekero pimpampithashiretanakityeero tampatzikatatsiri. Tema tzimayetsi ovashaantakerori. Okantaveta ikempisantayeveta, ikempivaitakaro impitamenkakotakityeeyaami.

²⁰ Ari ikempitakari Himeneo eejatzi Alejandro. Iriitake noshinetakeri irovashinonkaayetairi Satanás, ari onkantya iriyotantyaari eero ipairyaashivaitantari Pava.

2

Iñaaventakoyeetziro ñaañaantaansi

¹ Jiroka netavakyaari noshintsithatemiri: Ontzimatyé piñaañaatanete, pinkovakoyentante, pinkantakoyentante, pimpaasoonkeventairi maaroni.

² Pamanakoyetairi pinkathariite. Pamanakotairi eejatzi maaroni jevariite pisaikayentantyaari kameetha, ñaapinkathatasorentsi pinkantya, tampatzikashire pinkantya eejatzi.

³ Irootake kameethatatsiri maaroni iroka. Irootake ikoviri Pava ovavisaakoshiretairi.

⁴ Tema ikovatzi Pava maaroni iravisakoshireyetai, ikovi eejatzi iriyotakoyeetairo kyaaryoori ñaantsi.

⁵ Jiroka kyaaryoori ñaantsi: Aparoni ikanta Pava. Aparoni ikanta kantakoyentziriri atziri janta Pavaki. Iriitakera Cristo Jesús.

⁶ Iriitake pinakoyentakairi maaroni ikamimentakai, itsiparyaakoyentayetai jinintapaitetapaakera Pava.

⁷ Irootake ipairyaaantakanari naaka notyaantajanorite, iri otyaantakenari nonkinkithatakaayetairi atziri kaari asheninkayeta, niyotayetairi inkempisantayetairo kyaaryoori ñaantsi. Tema omaperotatya.

⁸ Tsikarika irapatoyeetapiintya, nokoviri shirampariite iriñaañaataneyetaiya, tzinaavako inkantya ikempitapiintara. Iro kantamaitacha kiteshire inkantayetya, eero ikisavaita, eero iñaanaminthatavakaavaita.

⁹ Ari onkempitanaiyaari tsinaneete eero oñaavenavaita onkithaatyaaaro ovaneenkatachari, aparavaiteri kireeki amanantayeteri othatane maryaayetsiri, oñaavenavaiyyaaro ovaneenkatero oishi.

¹⁰ Aña iro ameyetaiyaari antayetapiintairo kameethayetsiri. Tema irootake kameethatatsiri antayetziri tsinane kantapiintatsiri: “Naaka, ñaapinkathatasorentsi nonatzi.”

¹¹ Aririka iriyotaantaite, ovayempita onkantayetya tsinane, onkempisantante.

¹² Te noshinetakaantero iyotaantayete tsinane, te noshinetakaantero ojevateri shirampariite eejatzi. Intaani ovayempitayetya.

¹³ Tema iri Adán jetaitaka pairani jovetsikayeetakeri, iro impoitapaintsiri Eva.

¹⁴ Kaari Adán iramataviitakeranki, aña iro tsinane jamataviperoitake irojatzi antantakarori kaariperori.

¹⁵ Iro kantamaitacha, tsinaneete, tema irootake ovaiyantaatsiri, ari onkantake avisakoshireyetai eekerorika iyaataakanakityeero onkempisante, etakotantya, kyaaryooperoini onkameethashireyete.

3

Tsika inkantayetya jevariite

¹ Kyaaryoo onatzi nonkantemiri: Tzimatsirika kovatsine ijevateri kempisantzinkariite, ari okameethatzi okaratzi ikoviri iranteri.

² Ikaratzi jevayetsinero ontzimatye inkameethashirete, eero itzimayetzi impaitya ñaaventavaiterine, inkinayetyaaro iina, kempoyaavaitane inkantya, irantayetapiintero kameethari, iriñaapinkathatakaantya, iromaayetantanete ipankoki, iyotaantane inkantayetya.

³ Eero ishinkitapiinta, eero ikisapiinta, aña etakotaneri inkantya, tsinam-pashire irine, eero inebetapiintashitari kireeki.

⁴ Iriyote ijevayetairi ikaratzi saikavankotziriri, ñaapinkatha inkantante irovaiyane, eero ipiyathavaita.

⁵ Tema aparoni atziri kaari iyoterone ijevatakaante ipankoki, ¿kantatsima ijevaventero ikaratzi kempisantanairiri Pava?

⁶ Ari ikempitzitari ovakeratatsiri ikempisantzi, eero okantzi ijevatakaante. Tema aririka irimatero ijevate, ari inkantakaaperovaitanakya, ari inkempitakotakyaari okaratzi avishimotakeriri pairani kamaari.

⁷ Ikaratzi kaari kempisantatsine okovaperota iñaapinkathatairi jevariite. Tema eerorika iñaapinkathatakaanta jevari, ari iriñaakero iriñaaventavaitaiteiri, irojatzi iramatavitantakyaariri kamaari.

Tsika inkantayetya ampitakotziriri

⁸ Ikaratzi ampitakotziriri jevatziriri kempisantzinkariite, ontzimatye iriñaapinkathatakaantya, aventane irovayeeteri eejatzi, eero ishinkitapiintayeta, eero inebetapiintashitari kireeki irapithatanteri iroshekyayeteri.

⁹ Okovaperota iriyotakoyetairo okaratzi akempisantairi, kaari jiyotakoveeta pairani.

¹⁰ Onantyaari aparoni atziri irampitakoteri jevariite, ontzimatye iriñaantaitavakyaari kantatsiri irimatero, aririka iriñaantaitakyaari kantatsi iriyaatakairo.

¹¹ Ari onkempitayetyaari eejatzi tsinane ontzimatye oñaapinkathatakaantya, eero oñaaventakotantashiyeta, kempoyaavaitane onkantya, onkyaaryooven-tayetanairo maaroni.

¹² Inkarate ampitakotantatsineri inkinayetyaaro iina, ijevatakairi kameethaperoini irovaiyane eejatzi saikavankotziriri.

¹³ Aririka irimatanairo, ñaapinkatha irovaiteri, ari iriyotairo iraven-taashiretya iriñaaventairo tsika okanta ikempisantantaariri Cristo Jesús.

Omapero okameethatake akempisantziri

¹⁴ Nokovataike niyaatemi shintsipaiteeni noñeemi. Iro kantacha ne-tavakyaaro nosankinatemiro iroka,

¹⁵ aamaashitya eerorika niyaatzita, nonkamantzityaamiro tsika ikan-taita isaikaitzi jashiyetai Pava. Tema akaratzi jashiyetai Kañaneri Pava,

akempitanaaro okantaranki tzinkamintsipero, aakatake otzinkamitanaa ikinkithayezziro kyaaryoori ñaantsi.

¹⁶ Omapero okyaaryootzi okaratzii akempisantairi, tera jiyotakoveetaro pairani tsika ikantaita jiñaapinkathatasorentsitaizi. Jiroka akempisantziri: jatzirizimotantake Pava,

Iri oñaakantakeriri Tasorentsinkantsi iriiperori inatzi.

Iri maninkariite amenayetakeriri,

Iri ikinkithatakoyeetairi pashinesatziki atziri.

Iri ikempisantaiziri jaka kipatsiki,

Iri ovajenokaachari irovaneenkaroki.

4

Ñaaventaitziri ookaventerone ikempisantaveta

¹ Iro kantamaitacha, jirokara ikantairi Tasorentsinkantsi, ikantzi: Apaata, ari iriñeetake ookaventerone ikempisantavetari, iro inkovanake inkempisantayetero iñaane kamaari, jamatavitantzira.

² Iriyotaavaitashitantaaro kamataviri kaari irooperotatsiri, eero ikemairo irovashireneentakotyaro jantayetzirira, eempashire ikantaka. Inkempitakyaaro okantaranki ompirotakai itagaita eempavathatakaantzi eero akemairo katsiri.

³ Eero ishinetakaantziro iraavakaayeetya, intzitakaantero okaratzii jovayeetari. Tera arite iroka. Tema aakaite akaratzii akempisantayetairi Pava, ayotairo kyaaryoori, jovetsikayetakinero ovaritentsi. Ishinetaakairo irirori ovayetaiyaaro irokapayeeni, ampaasoonkeyetairi.

⁴ Tema okaratzii jovetsikayetakeri Pava, kameetha onayetatzii. Tekatsi ompaitya apaavaitantyaarori, aña ontzimatye ampaasoonkeyetairi añaayezziro okaratzii ipayetairi.

⁵ Tema aririka amatakero okantziri iñaane Pava añaañaatakoyetairo okaratzii ipayetairi, ari intasonkaventakero.

Antavaitaineriri kameetha Jesucristo

⁶ Iroorika piyotaantake iroka, pimatanaatziro pantavaitaineri kameetha Jesucristo. Pimonkaratanaatziro okaratzii pikempisantanairi, pimatanaatziro okaratzii jiyotaayeetakemiri.

⁷ Povashaantayetairo kinkitharensipayeeni kaari irooperotatsine, irootake ametapiintashivetakari antarokonaite okinkithayezziro iroka. Aña ontzimatye piñaashintsishiretanaiya piñaantyaarori piñaapinkathatasorentsitai.

⁸ Tema okameethatziimovetairi eejatzi añaayezziro añaashintsisyetya koñaaroini avathaki, aña iro kameethaperotataitatsi añaashintsishireyetanaiya añaantyaarori ankiteshireperoyetairi. Tera iro antantayetarori iroka onkantya anintaavaiyetantyaari iroñaaka eenirora añaayetzii, aña, eejatzi añaero apaata anintaavaitaiya aririka añaagai.

⁹ Kyaaryoora onatzi iroka ñaantsi, ontzimatye maaroni ankempisantaayetairo.

¹⁰ Irootakera añaantayetarori añaashintsitayeta, shintsiiini antavaiyetzi, tema oyaakoneentane oviri Pava tsika itzimi kañaanetatsiri. Kantatsi irovavisaakoshiretairi maaroni atziriite, iriitakera irovavisaakoshireyetairi inkarate kempisantaarine.

¹¹ Irootake iroka piyotaantayetairi, ñaashintsii pinkantantero.

¹² Te nonkove inthainkimavaitaitemi pevankarizira. Aña ontzimatye poñaakantero tsika pikantanaa pikempisantai, ari onkantya inkempitakotantaityaamiri. Ontzimatye paamaakoveentyaaro okaratzii piñaavaiyetziri, eejatzi

okaratzi pantayeteri. Etakotane pinkantante, kyaaryooshire pine, kiteshire pinkantanaiya.

¹³ Shintsitha piñaanatapiintayetaineri atziriite Osankinajanorentsi, pinkinkithatapiintairo, piyotaantapiintairo, irojatzi piñaantakyaarori nareetyaami janta.

¹⁴ Pimpampithashiretero iñaaventakemi pairani jevariite, ari okanta itasonkaventantakamiri jotzimikapatzii toyetantamiro irako. Ñaa papaatzirokari itasonkaventaimi Pava pimatantaarori iroka.

¹⁵ Ñaashintsi pinkantaventanaiyaaro, onkantya iriñaantaityaamiri eekero piyaatakaanakitziro pimatankero.

¹⁶ Paamaventayetaiya eeroka tsika pikantayetanaa, pimpampithashire-takotyaaro kameetha onkarate piyotaantayetairi, onkarate pantayeteri eejatzi. Aririka pimatakeri pinkyaaryooyeventairo, aritake piñeero pavisakoshiretai, eejatzi inkempitayetaiyaari ikaratzi piyotaapiintakeri.

5

Anteneriri pashinepayeeni

¹ Te arite pinkisathayeteri antarikona, kameetha piñaanayeteri. Iro aritatsi paakameethayeteri pinkempitakaanteri iriirikami piri. Ari pinkempitairi evankariite, paakameethateri pinkempitakaanteri iriirikami pirentzi.

² Ontzimaty e paakameethayetero antarokonayetatsiri, pinkempitakaan-tero iroorikami piniro eeroka. Ari pinkempitairori evankaropayeeni, paakameethayetero, eero poshiretaro pimaimanevaitero pinkempitakaan-tero iroorikami pitsiro.

³ Paakameethayetero kamaimetzinkaro tsika otzimi maperotzirori okovityaatavaitzi.

⁴ Irooma aparoni kamaimetzinkaro, tzimayetatsiri eentsite, osaripayeeni, iriitake amenerone irampitakoyetero, ontzimaty e impiyataiyaaro iraa-maakoventaiyaaro okempitaaakerira pairani iroori jantaritantakari irirori. Irootakera ikoviri Pava antayetairi.

⁵ Irooma aparoni kamaimetzinkaro matzirori osaikavaitzi apaniro, aven-taiyaari iroori Pava, onkantaitatyeeni aakoventyaaro oñañaate onko-vakoyetairi.

⁶ Irooma ontharomentashivaitanakyaarika onintakaanekiini irokapyeeeni, tera aña kameethaperoini, kempitavaitaka onkamakityeemi.

⁷ Pishintsithatero omayetantyaarori nokantakeri, ari onkantya eero otzi-manta iriñaaventakoyeeterori.

⁸ Tzimayetatsi kaari amenerone isheninkayetari. Iriira ovatsiperotakerori kaari amenairone ovaiyantakeriri. Ikempivaitana irovashaantak-ityeeroni ikempisantzzi. Iri maperokitanakerori janaanakeri ikanta kaari kempisantatsine.

⁹ Jiroka kovachari irosankinatakoyeetantyaarori aparoni kamaimet-zinkaro antavaitaineri Cristo: Ontzime onkarate 60 osarentsite, kinata ovapiintakeri otsipatari,

¹⁰ kameethashire okanta ikemakoyeetziro, aamaakoventa okantziri ovaiyane, oimaantzi opankoki, aakameethatapiintakeri kempisantzinkari, kaminthaane ovapiintziri ashinonkainkari, omatapiintakerori okaratzi kameethayetsiri.

¹¹ Irooma kamaimetzinkaro kaari antarokonatsine, eero josankinatakoitziro. Eerora okantaperota antavaitaineri Cristo, tema eeniro onkove aye otsipatari.

¹² Aririkami omatakeru ontsipatya, arimi inkantakovaitaitakero, tema te omonkarayero okaratzi okantavetakari anterimi.

¹³ Aritakemi omperatanakyaaro eejatzi, onkenayete pankotsipayeeniki, onkinkithavaitakotantayete, aka akavaitashitane onkantya.

¹⁴ Irootake nokovantari aayetai otsipatari aparoni kamaimetzinkaro kaari antarokonatsine, ovaiyantayete, osaikeeta opankoki antavaite. Ari onkantya eero itzimanta impaitya kishimavaiterone.

¹⁵ Tema tzimayetatsi matakero, antavaishitakero ikoviri Satanás.

¹⁶ Ikaratzi kempisantzinkari ñiirori isheninka okamaimetzinkarotzi, ontzimatye irampitakoyetero. Ari onkantya eero iñaantaro ikaratzi ikempisantaiyini, iriñaashintsityaaro irampitakotero. Intaani irampitakoyetero matzirori oñiirori okovityaavaaitzi.

¹⁷ Ontzimatye impinayeetairi jevatakaanatsiri iñaapinkathayeetzi. Iri impaperoyeete kinkithatakaantapiintatsiri, eejatzi ikaratzi iyotaantapiintatsiri.

¹⁸ Tema irootake kempitarori okantakotziri Osankinajanorentsi: Aririka pantavaitakairi aparoni piratsi, te arite intashaaneentavaite. Jiroka okantziri eejatzi:

Aparoni antavaitatsiri ipinayeetzi.

¹⁹ Apanirorika ikanta atziri kantakotziriri aparoni jevari, eero pikempisantziri. Irooma inkaraterika apite, eerorika inkarate mava tsika itzimi ñaakotakerine jantakero kaariperori, ari okameethatzi inkempisantaite.

²⁰ Eekerorika irantaitatyero kaariperori, payeri tsika ipiyotaita pinkisathateri, ari onkantya intharovantaityaari, eero jimatantayeetaro.

²¹ Noshintsithatzimi pantero iroka. Tema aririka pimatanairo, eero piñiirori pamaakitante jiyotzi Pava nokantzimiro. Jiyotzitaro eejatzi Jesucristo, jiyotzitaka eejatzi maninkariite ikaratzi jiyoshiitakeri.

²² Te arite pathavaiyaaro potzimikapatziiotantyaaro pako ijevatantaityaari. Tema aririka iriyotayeeteri jantakero kaariperori, kempivaitakara eerokami kantakaashitakyaarone. Aña ontzimatye pinkiteshiretai eeroka.

²³ Te arite intaani pirapiintero jiña, iro aritatsi pirero kapicheeni kachori, ari piñaakero peshitakote pimantsiyavaiveta.

²⁴ Tzimatsi atziri, tekeramintha iriyakoventaiteriita jantakero kaariperori, maaroni ikemakoyeetakeri. Tzimatsi pashine eejatzi kaari jiyotakoitzi jantzirorika kaariperori, intaani inkemakoyeeteri apaata.

²⁵ Ari okempitari eejatzi, tera iromanakotapiintero atziri irantayetero kameethari. Irooma aririka irantero kaariperori, ari inkovapiintavetya iromanakoty, iro kantamaitacha ari inkemakoyeetakeri.

6

¹ Ikaratzi jotzikayeetari ontzimatye iñaapinkathatairi itzimi omperatariri. Iro nokantantari, ari onkantya eero itzimanta impaitya ñaaventavaitaine, akantakaanziririkari Pava.

² Aparoni otzikataari ñiirori jomperatari kempisantatsiri, te arite inkantashirevaite: “Eero pikempitakaanana otzikataari, tema iyeki novanaimi.” Aña okovaperota irika otzikataari irantavaiperoteneri kyaaryooperoini, iretakotane iroveri, tema kempisantzinkari inatzi. Ontzimatye piyotaantairo iroka, pishintsithantairo.

Kiteshiretakaanatsiri ipoña onimotaantsi

³ Aririka impoke nashityaarone inkinkithatakaante, kaari kempityaarone okaratzi iñaaneyetakari Avinkatharite Jesucristo, irinashitapaakyaaro eejatzi iriñaaventero ñaapinkathatasorentsitantatsiri,

⁴ kantakaaperovaineri inatziira, tekatsira iriyote. Intaani ikovi irirori añaanatizimentavakaavaiyaaro ñaantsi. Iro ompoñaantyaari asamavakaavaiya, amaimanetavakaavaiya, ankaviyavakaavaiyetya, ankantakotavakaavaiyetya,

⁵ ankisaneentavakaatziyetya. Iroora jimayetapiintakeri kaariper-oshireri kaari iyotakotaajaterone kyaaryoori ñaantsi. Ipampithashireta iraantyaaro kireeki jamamenavaitaro iñaapinkathatasorentsitanaira. Te arite paapatziyari eerokaite.

⁶ Aritake okantamaita, kimotara impinaventayeetairo apaata añaapinkathatasorentsitzira. Iro kantacha onkantya añaantyaarori impinayeetai, ontzimatyem onimoyetai añaari okaratzi tzimimoyetairo.

⁷ Tema pairani ovakera atzimapaake te amapaake tzimimotaine. Ari okantari eejatzi aririka ankamai, onkarate tzimimotaine eero okantzi aanairo.

⁸ Tema otzimapiintzirika oyaari, otzimapiintzirika ankithaantyaari, aritapaake.

⁹ Iriima inkarate kovayeterone irashaarantya, okaimashiryiiri inkaariperoshirete. Ikempitakovaitakari shirikachari ivirentsiki, aririka irantayetanakero ikovakaashiyetari ovaariperotantatsiri, irootake peyakaashitantachari.

¹⁰ Aririka irineveetapiintya irashaarantayeetya, okempivaitakaro iro omparithatanakyaami kaariperoyetatsiri. Tzimatsi matakakerori ineveyetaro irashaarantya, jovashaantanakero ikempisantzi, okempivaitakaro iriimi kemaantsitakaavaitachanemi jovathaavaitaka apaniroini.

Pinkempitakaantero povayiriventatyeeromi pikempisantanai

¹¹ Irooma eeroka, jashitaami Pava, povashaantairo irokapayeeni, pinkempitakaantero pishiyapithatayeeromi. Aña iro pinkokovatapiintanai pintampatzikashirete, kaminthaa pinkantante, pinkempisantairi Pava, etakotane pinatyem, eero pisamaneentanta, tsinampa pinkantya.

¹² Eekero pinkempisantanatye, pinkempitakaanterokero povayiriventanaatyeeromi kameethayetatsiri. Pinkempitakaanterokero eejatzi piñaashintsiventatyeeyaromi irojatzi paantakyaarori kantaitaachane añaakagaimi. Iro ikovakaayeetakemi piñeero añaantarentsi, ari okanta ikemayetantaamiri atziriite, pikantzi: “Nokempisantai.”

¹³ Tzimatsi noshintsithatemiri. Tema Pava itzimi añaakaayetzirori okaratzi tzimayetatsiri, jiyotzi nokantzimiri. Jiyotzita eejatzi Avinkatharite Jesucristo, itzimi kantapiintakerori kyaaryootatsiri, irojatzi ikantapaakeriranki jagaitanakero Poncio Pilato. Jiroka onkarate noshintsithatemiri:

¹⁴ Eero pipiyathataro ikantakaantaitziri, eero povashifñaavaaitziro, itzimikari ñaaventakovaitashityaamine. Piyaatakaanairo eeroka irojatzi impiyantaiyaari Avinkatharite Jesucristo,

¹⁵ aririka irinintapaitetake Pava. Tema apaniro Pava intasorentsitai, apaniro ijevatakaantairo maaroni tzimayetatsiri, apaniro impinkathariventairi ikaratzi pinkathariventavetachari, ari iñaapinkathatairo eejatzi iñaapinkathayeetari iroñaaka.

¹⁶ Iriitake ashitarori kantaitaachari añaantarentsi, ari isaikatzi tsika oshipakiryaaneperotzi, irootake kaari jareeanotantaitari. Tekatsi atziri matakakerone iriñeeri, eero imatayeetzirootsi eejatzi. Omapero iñaapinkathaitziri. Ari inkantaitaatyeeroni impinkathariventantai. Ari onkantyaari.

¹⁷ Ontzimatyē piyotaayetairi ashaarantayetchari iroñaaaka, eero ikan-takaaperovaitanta. Eero javentaashivaitaro irashaakaro, tema eero okan-taitatyaani onkisotzimoteri. Aña ontzimatyē iraventaayetaiyaari Pava, iri-itake matzirori ifharomentajanotakaantanta.

¹⁸ Piyotaantairo irantayeetairo kameethari. Ikempitara aparoni ashaarantaneri otzimimoperotziitziro irovaakaro, ari pinkempitanaiyaari eerokaite ontzimimoperotziitaimi pantane, iro pinkempitakaantanairomi iroorikami povaakaro. Piyotaantairo irineshinonkayeetantya, ayimateri impashitantayetaiya.

¹⁹ Iroorika irimatanai iroka, okempivaitaka irovapithaantyaaromi irashaakaro inkashiyakaiyaari apaata. Ari inkantaitatyeero iriñeero irisaikai kameetha.

Overaantapaakarori ikantziriri Pablo irika Timoteo

²⁰ Timoteo, pinkyaaryoovero piyotaantairo okaratzi jineshinonkay-eetakemiri. Povashaantairo okaratzi iñaaventashiyeetaro kaariperori. Povashaantero iñaanatziimentavakaitaro ikempitakaantaveetari irooperori onatzi jiyotaneetari.

²¹ Tema tzimayetatsi matayetakerori, ikenashivaiyetanaka, kempivaitaka intzipinatatyeemi. Onkamintha irineshinonkayeetemi. Ari onkantyaari.

Japiitairo Pablo Josankinatziniri Timoteo

Ovethataantsi

¹ Naakatakera Pablo osankinatziro iroka. Irotyaantajanore Jesucristo nonatzi, tema iri Pava kovakaakenarori noñaaventairo ishinetayetakairo, irañaakaayetai Cristo Jesús.

² Eeroka nosankinatziro Timoteo, itzimi nokempitakaanta netakotane notomi. Onkamintha ineshinonkataimi Ashitairi Pava eejatzi Avinkatharite Jesucristo, onkamintha iretakotyaami, piñeero paisaika kameetha.

Piñaaventairi Cristo

³ Ari nokantapiintatya tsireni eejatzi kitaite namanakoyetzimi, nopaasoonketziri Pava, itzimi nantavaitaineri, nomatakotairi ikempiyetaka nocharineete tampatzikashireri.

⁴ Aririka noshiretyaaro piraavaitakaranki, osheki nokovataike napiitairo noñeemi, onantyaari nonkimoshirete.

⁵ Osheki nopampithashiretakotami tsika okanta poshireperotantanakari. Tema iro etanakaro pisaro Loida, ipoñaanaka piniro Eunice. Niyotzi eejatzi ari pikempitanakari eeroka.

⁶ Irootake napiitantamiri nonkantemi: Papiitairo povakeratairo ita-sonkaventakemiri Pava notzimikapatziitotantakamiroranki nako, pinkempitakaantairo joisaitziri paampari intsivakimate.

⁷ Tema Pava te intharovashiretakaante. Intaani ishintsishiretakaantzi, jetakoshiretakaanta, jiñaakoshiretakaanta.

⁸ Irootake eero pipashiventakaantaro piñaaverteri Avinkatharite, ari pinkempitainari naaka, eero pipashiventakaana jashitakoventaitanari Pava. Aña iriitake shintsishiretakaimine, pinkempitakotantyaanari naaka, nokemaantsitakoventaro Kameethari Ñaantsi.

⁹ Irijatzi ovavisaakoshireyetairi Pava, iri iyoshiitayetai atasorentsishiretantaari. Tera apaniro aaka matashityaarone, aña iri kovaintsi irantero. Ari ikantaitatyaani pairani Pava ikovapiintake irineshinonkayetai Cristo Jesús.

¹⁰ Irootake jimatakeri iroñaaka, ikoñaatakeranki Ovavisaakotantaneri, Cristo Jesús. Iriitake matakakerori joitsinampairo kaamanetaantsi, jookapaintairo Kameethari Ñaantsi, iro ayotantaari ari onkantaitatyeeni irañaakaayetai.

¹¹ Irootake ipairyantakanari naaka Otyaantajanori, iri otyaantakena nonkinkithatakaante, ipoña niyotaayetairi eejatzi kaari nosheninkata.

¹² Irootake iroñaaka noñaashivaitantarori, iro kantacha temaita nopashiventa. Tema niyotzi naaka itzimi noshiretaari, niyoperotzita otzimimotziri ishintsinka onkantya eero jovashaantakaanaro ikovakaakenari nantaineri irojatzi apaata kitaiteriki impiyeerika.

¹³ Ari pinkempitanaiyaari eeroka, pimatakotenaro tsika okanta pikemakena nokinkithayetake, piyaatakaaro poshiretya. Etakotane povante, tema iro irantapiintanairi jashiyetaari Cristo Jesús.

¹⁴ Tema inampishiretantakami Tasorentsinkantsi, iri kyaaryooshiretakaimine eero povashaantantaro kyaaryoori otzimi ikovakaakemiri piy-otaantero.

¹⁵ Pikemayetake eeroka tsika okanta jookaventavaitanakena Asia-satzi. Jirikatake: Figelo ipoña Hermógenes.

¹⁶ Iro kantacha Onesíforo, osheki iposhenkapiintakana irirori, te impashiventakotanakena joosoveetakana. Iniroite nokovi ineshinonkatairi Pava ikaratzi saikapankotziriri.

¹⁷ Tema iri kovakovatapaakena jareetakara Roma-ki, irojatzi jiñaantapaakanari.

¹⁸ Iriira Avinkatharite neshinonkataiyaarine apaata kitaiteriki impiyerika. Tema piyotaiyakeni eejatzi eeroka, osheki jampitakotakena Onesíforo nosaikantakari Efeso-ki.

2

Pinkempitakaantya eerokami irovayirite Jesucristo

¹ Notomí, tema iri neshinonkataami Cristo Jesús, ontzimatyé pinton-tashiretai.

² Tema pikemakena tsika okanta niyotaantake atziriteki. Ontzimatyé piyoshiitayete iroñaaka tsika inkarate kyaaryooshireri intzime matanairone iriyotaanairi eejatzi pashine.

³ Aamaventa pinkantya piñaashitakoventanaiyaari Jesucristo. Pinkempitakaantya eerokami irovayirite.

⁴ Tema aparoni ovayiritachari te iñeetziri irantanairo antavairentsi jantayeetapiintaitziri kitaiteriki. Aña ontzimatyé iretapaintyaaro ikantakeriri ijevarite.

⁵ Kantatsi eejatzi pinkempitakotyaari aparoni ipinayeetziri janaakotantake ishiyeyani. Tema iniroite iriñaashintsityaaro. Iro kantacha irimatantyaarori iranaakotante ontzimatyé irantero tsika okanta jametapiintaiyari. Irooma inkovakemi inthaiyavaiya inkene iranaakotantemi, eerora ipinayeetziri.

⁶ Kantatsi eejatzi pinkempitakotyaari ikanta aparoni pankivairentzi. Tema iriitake etapiintaro jovayetaro okitho ivankire.

⁷ Ontzimatyé pimpampithashiretakotero nokantayetakemiri. Tema iriitake Avinkatharite kemathatakaaperotemirone maaroni.

⁸ Pimpampithashiretakoteri Jesucristo itzimi icharinetakari David-ni. Tema añaagai irirori ikamavetaka. Irootakera iroka Kameethari Ñaantsi otzimi noñaaventairi.

⁹ Irootake nokemaantsitakoventari iroñaaka, okanta noñaantarori joosovaitaitana jashitakoyeetana, ikempitakaantaitakena naakami ovariantzinkari. Irooma iñaane Pava eerora imataitziro iroosoyeetakero.

¹⁰ Iro namaveyetantakarori maaroni iroka, okantakaantzziro netakotari ikaratzi jiyoshiiyetairi Cristo Jesús itzimi irovvisaakoshiretai iriñaantayetairone kantaitachari añaantarentsi, tema ovaneenka onkantya.

¹¹ Jiroka omapero ikantayeetziri: Aririka ankamakoyetakeri Cristo, ari ankempiyeyyaari irañaakaayetai.

¹² Aririka amavevaintake, ari ankaratairi ampinkathariventante. Irooma aririka ankantayete: “Te noñeeri.” Ari inkempitaaayetairi eejatzi aakaite.

¹³ Iro kantacha terika añaayevetaro ankamaiventyaarimi, irooma irirori ikamaiventayetai. Tema ari jashi jovatziro irirori, te impashinetanete.

Pinkempityaari antavairyaaantzi jaakameethaitziri

¹⁴ Piyotaantairo iroka. Pishintsithatantero ikovakaantaperotziri Pava: Eero iñaanatziimentavakaashitaitaro ñaantsiyetatsiri kaari irooperotatsine. Aña kantatsi onkantzimoneentakaiyaari inkarate kemerone.

15 Ontzimatyepiñaashintsitya povatampatzikatanairoñaantsi kyaaryoori, inkene irakameethaventaimiro Pava. Pinkempitakotyaari ikantaranki aparoni antavairyaaantzi kaari tzimatsine ompaitya impashiventakotyaari.

16 Povashaantairo eero ka jiñaanetashiyetari kaariperori. Arira opoñaari ithainkatasorentsitantayeetzi.

17 Okempitakotaro okantaranki ovavathatanta ampathaavaite. Irootake avishimotakeriri Himeneo ipoña Fileto.

18 Ikenakaashivaitanakaro irirori jiyotaantziro kyaaryoori, ikantake: “Tera kyaaryoori añaayetai aririka ankamayetake, aña añaayetzitaitakaro joshiyakaaventaitziro ‘añaagaantsi.’” Tema okarantzi jiyotaantavetakari jovashaantaakeri tsika ikaratzi joshireveyetanaa.

19 Iro kantacha, okempivaitakaro Pava irovatzikatyeemi irooperori itzinkami, ari irovetsikakemi ipanko. Ipoña jontarekakotake apite os-ankinatachari kantatsiri: “Jiyoyetziri Avinkatharite ikaratzi jashiyetari.” Impoña: “Inkarate pairyaagairine Cristo, ontzimatyepi vovashaantairo kaariperotatsiri.”

20 Iro kantacha janta iniroiteki ipanko, kempivaitaka tzimayetatsimi ova-noonkatachari kovitzipayeeni, shipakiryaa okantayeta kaminthaa jovayetziro. Tzimayetatsi eejatzi kovitzi jovetsikayeetziro inchato, eejatzi kipatsi-naki, kaari ikaminthaaperoitzi.

21 Aririka ankiteshireyetanai, ari ankempiyetaiyaaro kovitzi ikaminthairo ashitarori, ikovapiintzi irovantayetyaaro. Tasorentsishire inkantakaanai Pava, aamaventa ankantya antayetaineri kameethayetsiri.

22 Itaina povayetairo inevetashivaitari evankariite, pinkempitakaantero pishiyapithatatyero. Aña iro pinevetapiintanakya pinkameethashireyetai, oshiretane pinkantya, etakotane povante, kameetha pisaikakaantayete, pinkempiyayetaiyaari kiteshireri itzimi pairyaayetariri Avinkatharite.

23 Ontzimatyepovashaantayetairo piñaaneyetaro kaari apantyaarone, tema iro opoñaantari ikisavakaantayeetari.

24 Irooma aakaite jomperatayetai Pava te arite amatero añaanaminthatavakaiya. Aña ontzimatyepi aneshinonkashiretante, ayimaneenta ayotaantai, tsinampashire ankantya,

25 shipetashire ankantya ankaminaayeteri kisanentairi, aama ari impiyashiretakairi Pava, ari iriyotakotairo kyaaryoori.

26 Ari onkantya inkempitakotantyaariri amathaataro ivirentsi, tema kamaari otzikatakari, ishintsiventziri irantayeteneri ikovakaashiyetari irirori.

3

Tsika inkantayeetya isaikayeetai apaata overaantapaakyaarone kitaite

1 Ontzimatyepiyote, apaata ovekaraantapaakyaarone kitaite iniroite ompomerentsitzimoyetai.

2 Jiroka inkantayeetya atziriite: Apaniro inkaminthaatziitavaiya, impiyotashivaiyaari iireekite, inkantakaaperovaiya, eero iñaapinkathatantzi, inkaviyantavaite, piyatha inkanteri ashitariri, eero jiyotziro impaasoonkante, thainkatasorentsitaneri irinayete,

3 eero jetakonetanta, eero ikovanetzi impeyakotante, thaiyakotane inkantya, eero jomaantakaaro inevetashitari, ovatsinaantaneri irine, osheki inkisineentero kameethayetsiri,

4 pithokashitaneri irinayete, eero jiñaakoneta, asagaaventavaitane irine, iro irineveperotya ikovashiyetari anaanakero ikovakaavetariri Pava,

⁵ ari inkempivaitakyaarimi ñaapinkathasorentsitaneri, aña ithainki otzimi-motziri Pava ishintsinka. Eerora pikempiyayetari eeroka.

⁶ Ari jimatakerero irikaite isaikavankotantzi, jamataviyetakero tsinaneete jentashireri, ipampithashiretakaayetaro iniroite okaariperoshiretake, ontzimatye aventaiaari irikaite, irojatzi ompoñaantyaari ayimavaitanakero onveshirevaitari iroori.

⁷ Irootake onkokovatapiintantyaariri iyoperotero, iro kantamaitacha te iyoperotakomaitaro okaratzi irooperotatsiri.

⁸ Iro jimatakeri pairani Janes itsipatakari Jambres, te onimoteri jantakeri Moisés, ari ikempitaari irika atziriite amatavitantaneri, te onimoshiretziri okaratzi irooperotatsiri. Kaariperoshireri jinayetzi, jamenaashivaitaka okaratzi ikempisantayevetari.*

⁹ Eeromaita jimatziro, ari iriyoyeetairi amenaashivaita okaratzi jantziri, ari inkempitakotakyaari ovakera añaaventakeri.

¹⁰ Irooma eeroka, pinkempityaana naaka, okaratzi niyotaantziri, tsika nokenakairo, opaita nokoviri, opaita noshiretari, namatsinkaventanta, etakotane novantzi, kinataneri nonake,

¹¹ ovatsinaari nonake, ikemaantsitakaavaitaitakena, okempitayta okaratzi avishimotakenari Antioquia-ki, Iconio-ki, ipoña Listra-ki. Tema osheki ikemaantsitakaaveetakana, iro kantacha Avinkatharite itsiparyaakoventapiintakena.

¹² Ari onkantyaari, irovatsinaayeetairi maaroni jashiyetaari Cristo Jesús kovanaatsiri iriñaapinkathasorentsitanete.

¹³ Iriima kaariperori atziriite amatavitantaneri eekero irimaperotaty-eyya, irashiminthatyaaro iramatavitantapiinte, irimayeetzityaari irirori iramatavitaiteri.

¹⁴ Iro kantacha eeroka, kiso povero okaratzi piyotakeri, tsika otzimi paventaanaari. Tema piyotzi ipaita iyotaakemirori.

¹⁵ Tema petanakaro eeniro peentsitanake piyotakotairo Tasorentsitsiri Osankinarentsi. Ari opoñaari piyotai aritake pavisakoshiretai aririka paventaiaaari Cristo Jesús.

¹⁶ Tema maaroni Osankinajanorentsi, iriira Pava tasonkashiryaan-takerori josankinayeetantakarori. Iro jiyotaayeetantari, iro ishintsithayeetantari inkaminaantaite, iro jovatampatzikayeetantari, iro jiñaantayeetantari inkene inkameethashireyeete.

¹⁷ Ari iriñeerori ikaratzi jashitaari Pava iriyoperoshiretairo irantayetairo maaroni kameethari.

4

Piñaaventairo ñaantsi

¹ Jiroka okaratzi noshintsithatemiri pantero. Jiyotzi Pava nokantzimiri, jiyotzitaro eejatzi Avinkatharite Jesucristo, intzime iyakoventairine maaroni añaayetatsiri, ipoña ikaratzi kamayetaintsiri eejatzi. Tema irootzimatake inkoñaatai ipinkatharitapai.

² Pinkeme nonkantemi: Okovatya povetsikya inkene piñaaventairo iñaane, tera intaani piñaaventairo aririka onkameethatzimotemi, aña ontzimatye pimatero eejatzi aririka pinkovenkatakote. Aririka piyotaante, ontzimatye

* **3:8** Ikinkishiretakoitziri Janes ipoña Jambres sheripiyari inayini, Egipto-satzi jinatzi. Tema pairani Moisés itsiparyaakoventantaariri Israel-mirinkaite, irika sheripiyariite ikempitakotari Moisés, ji-raantsitakairo jiña, ikoñaatakaayetake eejatzi osheki mashero.

povatampatzikatante, shintsitha pinkaminaante, piñaashintsithatante, iro kantacha ñaa pitharokyaaventapiintzirokari aririka pimayetanairo iroka.

³ Tema apaata, eero ikovaitai inkempisantaiteero tampatzikari okaratzi piyotaantayetziri iroñaaka, aña impiyotapaakya pashine intzime iyotayerine, ari iramenaashivaityaari inkantayete: “Ari, kameethatake irantay-eetero inevetashiyeetari.”

⁴ Iroora ompoñaantyaari impiyashiyeetero inkempisantaairo ikinkithatashiyeetari, irovashaantanakero ikempisanziro irooperotatsiri.

⁵ Irooma eeroka, ñaakotane pinkantya, pamaveyetanairo avishimotemine poivaraayetziro Kameethari Ñaantsi, ontzimatyeera pimonkarayero maaroni onkarate pantanaineri Avinkatharite.

⁶ Tema naaka, kempitaka irootaintsi nompeyakotya, ari nonkempitakotyaaro isakoitapiintziro imireetari aririka impomeeteneri Pava, aritakera sakotzimataka imireetari.

⁷ Kyaaryooshire nokantapiintaka, okempivaitakaro nomatakero iniroite nomankiyapiintakya. Okempivaitakaro eejatzi aritake nomatakero noyishitantzí nareetya janta tsika overaa noshiye.

⁸ Irootakera okempitantakarori iri Avinkatharite ovayetakerone amathairentsi impayeetairi inkarate tampatzikashireri. Tema Tampatzikashirera jini irirori Avinkatharite, iri iyotantapaatsine omaperorika ikameethashireetzi, aripaitera impainaro nashi naaka. Tera apaniro naaka, ari inkempitaayetairi eejatzi inkarate kaari samaneentachane joyaakoneentari impiye.

Apaniro ikantaitziri Timoteo

⁹ Nokovaperotataike pinkokovatero tsika pinkantya pimpokantakyaari nosaikira naaka.

¹⁰ Tema jookaventanakena Demas, aña okaimashiretairi irirori osavisato. Jatake janta Tesalónica-ki. Iriima Crescente ikenakero Galacia-ki. Ari ikempitakari Tito ikenake Dalmacia-ki.

¹¹ Intaani Lucas iri apaniro saikanaintsi itsipatana jaka. Irootake nokovantari pimpoke eeroka pintsipatakyaari Marcos, aritake irimatakero irirori irampitakotena.

¹² Tema notyaantakeri Tíquico janta Efeso-ki.

¹³ Aririka pimpokanake eeroka, pamainaro noveviryaakoro nookanakeriranki Troas-ki osaiki ipankoki Carpo. Nokovi pamainaro eejatzi maaroni nosankinayetane saikatsiri janta.

¹⁴ Irikananki Alejandro, ashiropakori itzimi oñaashirenkapiintakenari, irovasankitagaatyeerira Avinkatharite.

¹⁵ Irijatzira paamaventyaari eeroka, tema te onimoteri okaratzi noñaaventayetakeri osheki ikishimentakenaro.

¹⁶ Tema ovakera jaayeetakenaranki naaka isaiki pinkatharentsi nonkamantakotero okaratzi ikantakoyeetakenari, tekatsira aponi tsipatanakyaanane, ithonka ishiyapithatanakana. Iro kantacha, te nonevetaro naaka irovasankitaamentaiteeri iroka.

¹⁷ Aña itsipashiretakana Novinkatharite, iriitake ñaaperoshiretakaakenari. Iro nomatantakarori nokinkithatakaairi maaroni, ari okanta ikemathatantakanari eejatzi kaari asheninkata. Irootakera kaari japishoonkayeetantana kashekarimoroki iroyaana.

¹⁸ Iriitake Avinkatharite kempoyaaventakenari kaari jovashinonkaintanana, eekero iriyaatakaatyero irojatzí nareetantaiyaari ipinkathariventantzí Inkitesatzí. Arira irashi irovaitatyero irirori iñaapinkathayeetairi. Ari onkantyaari.

Ovekaraantapaakarori itasonkaventantaitzi ipoña ovethataantsi

¹⁹ Nokovi povethatyaanari Prisca ipoña Aquila, ari pinkempitaakeri Onesiforo, eejatzi ikaratzi saikavankoyetziriri.

²⁰ Iriima Erasto, ari isaikapaake irirori Corinto-ki. Ipoña Trófimo, naaka ookanakeriri Mileto-ki, imantsiyavaitapaakitzi.

²¹ Ontzimatye pintharokyaate pareetantyaari nosaiki naaka tekera okyaarontsitanaikari. Maaroni akantayetairi jaka “iyekiite,” jovethataiyami. Jirika ikaratzi ovethatamiri: Eubulo, Pudente, Lino, ipoña Claudia.

²² Nokovake irinampishiretantaami Avinkatharite Jesucristo, ineshinonka irovayetaimi. Ari onkantyaari.

Irosankinare Pablo Jotyaantziniri Tito

Ovethataantsi

¹ Naakatake Pablo itzimi otyaantzimiro iroka, iromperatane Pava nonatzi. Naaka Irotyaantajanore Jesucristo onkantya iroshiretantaiyaari ikaratzi jiyoshiiyetairi Pava, inkene iriyotairo irooperotatsiri iriñaapinkathatasorentsitairo.

² Ari iriyoyetairi iriroriite inkantaitaatyeero iriñaayetai. Irootake ikashiyakaantakeri pairani Pava tekeramintha irovetsikero kipatsi. Tera iramatavitantanete Pava.

³ Okanta jinintapaitetakera, joñaakantaka Pava Ovavisaakotaneneri. Iritakera kantakaantakerori iñaaventayeetairo iñaane. Jimatakena naaka eejatzi, jotyaantakena nonkinkithatakaante.

⁴ Eerokara Tito notyaantzini nosankinare. Nokempitakaantakami kyaaryoomi notomintaami, atsipatavakaara ashiretaa. Onkamintha ineshinonkataimi Ashitairi Pava eejatzi Avinkatharite Jesucristo, Ovavisaakotaneri, onkamintha iretakotyaami, piñeero pisaike kameetha.

Irantayeteri antarikonaite ipoña jeveriite

⁵ Iroora nookantanakamiri Creta-ki pintampatzikayetante, pinkoye antarikonaite jevaterine oshiretachari, iro nokovakaakemiri.

⁶ Inkarate jevayetsineri ontzimatyee inkameethashirete, eero itzimi impaitya ñaaventakovaitashityaarine, kinatane irovero iina, oshiretane inkantya irovaiyaneete itzimikari kantakovaiterine piyathari jini, ñaathavaitaneri jinatzi.

⁷ Tema iri Pava jantavaitziniri aparoni jevatziriri oshiretaneriite, ontzimatyee iramaventya itzimikari kantakoterine kantakaaperori ini, kishinkari ini, shinkiryantzi ini, antantzinkari, oshekyiiriri iireekite jaapithatantziri.

⁸ Aña ontzimatyee iroimaantanete ipankoki, irantapiintayetero kameethari, kameetha impampithashiryeeya, tampatzikashire inkantya, tasorentsishireri, iriñaakoptanetya,

⁹ kyaaryooshire inkantya iroshiretyaaro ñaantsi otzimi jiyotaayeetakeriri, inkene irimatanairo irirori iriyotaantero kyaaryooperori, inkene eejatzi imonkatziyaari kaari iyotaanterone tampatzikari.

¹⁰ Tema osheki kovatsiri iñaanatziimentantashivaityaaro, iñaavaitashivaita, jamatavitantzi. Iri antayetakerori iroka, paitashivaitachari “Totameshi-taaniri.”

¹¹ Ontzimatyee poshekari eeroka jiyotaantayetzi, tema osheki ikompitakaaka atziiriite ikaratzi isaikavankotaiyini. Jiyotaantashitaro irikaite kaari irooperotatsiri, intaani ikovashitaiyakani irantyaaro kireeki.

¹² Tema tzimatsiranki aparoni Creta-satzi kamantantaneritaintsiri, ikan-takeranki: “Maaroni Creta-satzi, thairi nonayetzi, kaariperori, perantziite niyavairentzi.”

¹³ Omapero iroka ikantakeri. Irootake pinkisathatantyaariri eeroka shintsiiini, inkene inkempisantaaitero tampatzikari,

¹⁴ ari onkantya irovashaantantyaarori ikempisantapiintziro ikinkithatashiyetari judío-payeeni, tema ishintsithatantake irikaite irovashaantaaitero kyaaryoori.

¹⁵ Irootake akantapiintziri: Aparoni kiteshiretaintsiri, tekatsira impaitya ovaariperoshireterine onkantavetakya eerorika ipinkavaitzi. Iri-ima aparoni thainkashireri, itzimi kaariperoshiretatsiri, tekatsira impaitya kiteshiretakairine onkantavetakya impinkavaivetya. Tema aritake ovaariperoshirevaitaka.

¹⁶ Jiñaajaantzi jiyotakotairi Pava. Iro kantacha, okaratzi jantayetziri, iro oñaakantzirori te iriyotakotairi, aña Pava osheki ipinkimatataikeri irika. Tema ipiyathatapiintakari eejatzi irika, tekachaaajaini aparoni kameethari iranteneri.

2

Jiyotaantayeetziro Kameethari Ñaantsi

¹ Irooma eeroka, okovatya piyotaantairo okaratzi tampatzikatatsiri, jiroka okantakota:

² Kempoyaavaitane inkantaiya antarikonaite, iriñaapinkathatakaantya, impampithashiretakotero kameethaini irantayeteri, irothotyeeero inkempisantai, iretakotantai, inkisashivainetaiya.

³ Ari onkempitayetyaari eejatzi tsinane antarokonaite, oñaapinkathatasorentsiantai, eero oñaaventakotantashivaita, eero oshinkitapiintayeta. Aña ontzimatyeyotaantayetairo okaratzi kameethayetsiri,

⁴ inkene ominthashiretakaayetyaaro evankaroite aakameethayeteri oime, eejatzi onkempitairi ovaiyaneete,

⁵ ompampithashiretakotyaaoro kameethaini antayeteri, kiteshire onkantya, antavairyaaanto, ñaapinkatha overi oimeete. Aririka omayetanairo iroka, eerora ithainkavaitaitziro iñaane Pava.

⁶ Ari inkempiyetanaiyaari eejatzi evankariite, ontzimatyeyimpampithashiretakoyetaiyaaro kameethaini irantayeteri.

⁷ Irooma eeroka, pimpampithashiretya piyotaantairo tampatzikari, iro piñaantyaarori iriñaapinkathaventaimiro pantayetakari, ari irimatakoyee-tanaimiro.

⁸ Ari onkantya eero itzimanta kishimatizimentemirone pikantayetziri, aña pashiventa inkantya ikaratzi pampithashireveyetachari inkantakoyetashityaami.

⁹ Ontzimatyeyepishintsithayetairo omperataari eero ipiyathavaitari omperatariri, aña inkokovate irakameethaperotairi, eero iñaanaminthatziri aririka iromperatyaari,

¹⁰ eero ikoshineentzi kapicheeni, aña ontzimatyeyeroñaakantero kameethatatsi irameentaityaari. Irootakera iriñeetantyaarori ovana okameethaperotataitzi jiyotaantaitziro iñaane Ovavisaakotairi Pava.

¹¹ Tema Pava joñaakayetairo osheki ikaminthaayetai, iriitake materone iravisakoshireyetaimi maaroni atziiriite.

¹² Iriitake iyotakaayetairo ovashaantantaarori athainkatasorentsiantzi, eejatzi okaratzi anevatshiyetari. Aña kempoyaavaitane ankantya iroñaaka, tampatzikashire anaatye, añaapinkathatasorentsiantai,

¹³ amenavooki ovairi oyaakoneentane. Tema irootaatsi inkoñaatai Jesucristo, iriitake amairone irovaneenkaro Ovavisaakotairi, Pava.

¹⁴ Iriitakera Jesucristo shinetashitainchari apaniro irovamaiteri. Tema ikovatzi impinaventaio okaratzi akaariperoshireyetake. Iro ikovairi inkiteshiretakaayetai, onantyaari irashiyetai irirori, ayimaneenta ankantya antayetairo kameethari.

¹⁵ Irooyetakera iroka, piyotaantayetairi. Pishintsithantero. Iro pinkisathatantyaari. Eerokatake jovaitake pimonkaratakaantero iroka, ontzimatye irantayeetero onkarate pinkantanteri.

3

Ineshinonka ovameethashiretai

¹ Ontzimatye pimpampithashiretakaapiinteri janta kempisantzinkariite iñaapinkathayetairi pinkathariventantatsiri pinampiki, eejatzi inkempitaiteiri jevariite. Eero ipiyathanetanta. Ayimaneenta inkantayetya irantayetanairo kameethari.

² Eero ikishimatanairi pashine, eero iñaanaminthatantashivaita. Aña etakotantaneri inkantya, tsinampashire irine eejatzi.

³ Pairani tzimatsi akantayeveta aakaite, amasantzishirevaitzi, apiyathavaiyeta, tzipinashire anayetake, antayetziro anevetapiintashitari, eejatzi okaratzi anintakaashiyetari, ovaariperotapiintakeri pashine asheninka, anevetakoyetantaro opaiyetarika, amanintashiretantzi, akisaneentavakaayeta.

⁴ Iro kantacha omatakaranki jineshinonkayetai Ovavisaakotairi Pava, jetakoyetaari maaroni atziriite,

⁵ arira jovavisaakoshireyetairi. Iro kantacha tzimatsira opaita jantantakarori, tera aakajaantake antashityaarone apaniro akameethashireyetai. Aña jineshinonkashimitsitakai irirori. Ikempitakaantakero iri kivayetainemi, kempivaitaka ovakerami intzimakaayetai Tasorensinkantsi.

⁶ Tema okaratzi jantzimoyetairi Ovavisaakotairi Jesucristo, iriitakera Pava kantakaarori, jotyaantakairi Tasorensinkantsi intsipashiretziiyetai okempivaitakaro irisakoperotziitakairimi.

⁷ Iro jantantakero iroka inkene añaayetero ikashiyakaayetakairi, ari añaamampyaarori iroñaaka aritake ankantaitaayeeni añaayetai. Aritake okanta, irootake ikempitakaantairi iroñaaka kameethashire anatzi, tema neshinonkatantaneri jinatzi irirori.

⁸ Omaperora onatzi iroka okaratzi nokantakemiri. Irootake nokovantari piyotaayetairi ikaratzi avantaanaariri Pava piyotakotanairora eeroka okovaperotatya iroka, inkene irantapiintayetanairo kameethayetsiri. Omapero okameethatake iroka, osheki iranintaayeytaaro.

⁹ Irooma aririka iriñaanatziimentavakaashiityaaro tsika ikantakota itzimantayetakari pairani etakaantarori, eero pimatzitaro eeroka posasatekavaiya, tekatsi ompaitya, amenaantsi onatzi. Ari pinkempityaari eejatzi aririka iriñaanatziimentavakaityaaro tsika okantakota Ikantakaantaitane.

¹⁰ Intzimerika ovashiñeerone iriyotaantero kyaaryoori ñaantsi okaratzi niyotaantakeri pairani, iro ompoñaantyaari jovashaantakairi oshirevetanainchari, pinkaminaathateri. Eekerorika iriyaatakaatyero, papiiteri pinkaminayeri. Eekerorika iriyaatakaatyero eero pishinetaineri iriyotaantai.

¹¹ Tema jiyotaitakeri irika ipiyaatya, ikaariperoshirevaitaatzi. Apaniro jiyakoventavaita.

Apaniro ikantaitziri Tito

¹² Notyaantatyemiri Artemas. Eerorika notyaantzimiri irirori, aamaaka iri notyaantemi Tiquico. Aririka irareetakya pisaiki eeroka, nokovira pimpoke eeroka pomonthaiyaana Nicópolis-ki. Ari nokoviri naaka nonkyaarontsitakoteri janta.

¹³ Iriima Zenas iyotakoperotzirori ikantakaantaitziri, ipoña Apolos, aririka impokimatanake iriroriite, pimpavakeri paavyiiri eeroka, inkashiyakalyaari impokanakerika.

¹⁴ Tema maaroni aakaite, eero asaikashivaitanta, ontzimatyē aakameethayetairi kovityaaneentavaiyetatsiri.

Overaantarori ovethataantsi ipoña tasonkaventaantsi

¹⁵ Maaroni jovethatami tsipayetakanari jaka. Nokovi eejatzi naaka povethatyaanari oshiretayetachari janta ikaratzi etakotanari. ¡Onkamintha ineshinonkayeetaimi maaroni eerokaite janta! Ari onkantyaari.

Irosankinare Pablo Jotyaantziniri Filemón

Ovethataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatziro iroka. Tema jashitakoventaitakenari naaka Jesucristo jaka. Iriira notsipataka iyeki Timoteo nosankinatziro iroka. Eerokatake notyaantziniri, Filemón, netakotane novimi, eeroka ampi-takotapiintanari.

² Iro nosankinatziniri Apia otzimi nokempitakaantaari “chooki,” ipoña nosankinatziniri eejatzi Arquipo itzimi tsipayetakairi añaashintsiyeta. Irijatzi nosankinatziniri kempisanzinkariite ikaratzi apatotapiintachari pipankoki.

³ Onkamintha ineshinonkayetaimi Ashitairi Pava, eejatzi Avinkatharite Jesucristo, kameetha irisaikakaayetaimi.

Iretakonka ipoña iroshirenka Filemón

⁴ Aririka noñaañaatakoyetemi, iniroite nopaasonketziri Pava.

⁵ Tema nokemakotakemi etakotane povantzi, kinatane poviri Avinkatharite Jesús, ari pikempitairi eejatzi ikaratzi jashiyetaari irirori.

⁶ Iro namanakotantami inkene eerokaite pikaratzi paapatziyavakaayetanaa poshreyetaa, pinkemathaperotanairo kameetha okaratzi jantakaashiretaimiri Cristo Jesús pikempisantairi.

⁷ Iyeki, etako povapiintanairi eeroka oshireyetanaachari, irootake iñaantakarori iriroriite itharomentashireperoyeta. Irojatzira oimoshirenkaanari eejatzi naaka, tharomenta nokanta.

Pablo ikantakoventziri Onésimo

⁸ Niyotzi iroñaaka, naaka ipairyaavetaka Cristo nomonkaratakaimiromi onkarate pantairi.

⁹ Iro kantacha, intaani nonkovakotashityaami kapicheeni, tema niyotake tsika pikanta petakotanta. Pablo nonatzi naaka, antarikonatakana, jashitakoventaitakenari naaka Jesucristo.

¹⁰ Jirika Onésimo nonkovake paakameethataajatairi. Iriitake nokempitakaantakeri naaka irimi notomi, tema naakatake oshiretakaakari Cristo jashitakoitana.*

¹¹ Tema tekatsi apantavetyaarine irika, irooma iroñaaka ari irapantziro-taiyaami eeroka, ari inkempitziromityaanari naaka eejatzi.

¹² Tema eejatzira notyaantaimiri Onésimo, itzimi netakoneentari.

¹³ Osheki nokovavetaka intsipatyaanami naaka. Ari onkantakemi irimpoyaatyaami eeroka irampitakoyetena jaka jashitakoyetakena okantaantaaziro nokinkithatakotziro Kameethari Ñaantsi.

¹⁴ Aña iro aritatsi, tekeraatara nonkeme pinkantena eeroka opaita pikoviri, te nonkove naaka noshintsiventemi pantero iroka, iro nokovake eerokatajaantake kantatsine opaita pikoviri panteri.

¹⁵ Aamashitya irootajaantake omatantakari ishineitatziri irika Onésimo ishiyapithatantakamiri pairani, ari onkantya inkempisantantyaariri Cristo irojatziri impiyantaiyaari intsipatapiintantaiyaamiri iroñaaka.

¹⁶ Iro kantacha iroñaaka, tera intaani pinkempitakaantairi pomperatane pikempivetarira pairani, aña pinkempitakaantairi iriimi pirezintzi petakoperotane. Ari nokempitakaantakariri eejatzi naaka. Aña eerokara

* **1:10** Iroka vairontsi Onésimo iñaaneke iriroriite okempivaitaro akantziri aaka: Apantari.

maperotaiterone petakoperonetyaari pomperatarira koñaaroini, irijatzi jomperatanetaari eejatzi Avinkatharite.

¹⁷ Tema pikempitakaantana eeroka, naaka pitsipatane, ari pinkempitairiri eejatzi irirori paakameethateri, pinkempitakaanteri naakami paakameethatzi.

¹⁸ Tzimatsirika opaita kaari irinimotakaimi, tzimatsirika opaita jireevetzimiri, pinkempitakaantero naakami ireeveteminemi.

¹⁹ Naaka, Pablo itzimi osankinatajaantzirori iroñaaka iroka. Omaperotatya, aritake nompinataimiro jireevetzimiri. Añaajaantake eerokatake ireeveperotana naaka novavisaakoshiretakaanaimira

²⁰ Ari okanta iyekí. Nokovataike iroñaaka inkantakaanaiyaami Avinkatharite paakameethatairi Onésimo, tema irootake otsinkaneentashiretenari.†

²¹ Iro nosankinatantamirori iroka niyotzira aritake pimatakenaro, tema aritake pimatakeror ari panaakaanakero okaratzi nokovakotakemiri.

²² Nokovataike eejatzi, paamaventyaana niyaatashitemi pisaiki eeroka, ari nomayimotapaakemiri. Iroorika pinkampitantakeri pamanakotena, ari ishinetakero Pava omatya.

Ovekaraantakaro jovethatantaitzi ipoña itasonkaventantaitzi

²³ Ari jovethatami Epafra, itzimi notsipatakari jaka jashitakoventaitanari Cristo Jesús.

²⁴ Ari jovethatamiri eejatzi Marcos, Aristarco, Demas ipoña Lucas, iriitake notsipatapiintakari jaka.

²⁵ ¡Onkamintha ineshinonkataimi Avinkatharite Jesucristo! Ari onkantyaari.

† 1:20 Kantakotachari jaka “paakameethatairi Onésimo,” ikantatzi: Nokovataike papantzimotaiyaana eeroka. Tema ifñaaneke iriroriite ivairo onatzi Onésimo iroka: Apantaari.

Josankinayeetziniri Hebreo-Payeeni

Pava jotyaantakeri Itomi iñaaventairi

¹ Pairani, inkoverika Pava iriyotakayeri acharineete ompaityaarika, iri kamantantneri amerone ñaantsi. Osheki japiipiitakero Pava, tzimatsi jimatatakaayetakeriri kamantantneriite.

² Iro kantacha ovakera iroñaaka, jotyaantakairi Itomi irirori iñaaventairi. Tema iriitake Itomi jovetsikakaake pairani iroka kipatsi, iriitake jashitakaayeta okaratzi jovetsikayetakeri.

³ Iri Itomi ikempitakantakeri iriimi irovaneenkatanene, shipakiryaa ikanta. Ari ikempivaitari irirori tsika ikanta Ashitariri. Tema shintsinkantsi onatzi iñaanetakari, iro kaari onashiyetanta okaratzi jovetsikayetakeri jaka kipatsiki. Aritakeranki jimonkaraapaintziro omatantyaari inkiteshiretakaantai, jiyaatai inkiteki, saikapai irakojanoriki Ashitariri itsipatapaari ipinkathariventantzi.

⁴ Ari opoñaanakari janaakoyetziri imaninkarite Pava, iniroite jiriipero-takaitairi irirori.

Iri Itomi anaakoyetairi maninkariite

⁵ Tema Pava kantavairi:

Notomi novimi eeroka.

Naakatake pirintana iroñaaka.

Ikantavairi eejatzi:

Naakatake pirintaa.

Eerokatake notomintaa.

Tema Pava tekatsira aparoni maninkari inkanteri kempityaarone iroka.

⁶ Apaata aririka irapiitairo irotyaantairi jaka kipatsiki iponkitzitanakari itomiitari, inkantayeete:

Intharomentaiyaari maaroni imaninkarite Pava.

⁷ Tzimatsi eejatzi iñaaventakoitziri jaka maninkariite, jiroka ikantaitzi:

Iriitake matakairi imaninkarite inkempitakotyaaro tampyeenka.

Iriitake matakairi irotyaantaneete inkempitakotyaarimi paampari.

⁸ Irooma aririka iriñaaventakoteri Itomi irirori, jiroka ikantzi:

Pava, eeroka kantaitaachane pimpinkathariventantai.

Ari pinkempitakotaiyaari pinkathariite otzimimotziri irinchakiire inantari ipinkathariventantzi. Iro kantacha aña eeroka matairone pintampatzikashiretai aririka pimpinkathariventantai.

⁹ Eeroka kovirori kameethari, irooma kaariperori ovana ovatsimaimi.

Irootake isaipatziitotantaamiri Pava, pimpinkatharitantaiyaari. Iriitake pivavane matakemirori.

Isaitantaamiro yeenkantsi ari pikimoshiretai temi panaakoyetairi pikaratapiintavetari.

¹⁰ Jiroka pashine iñaaventakoyeetziri Itomi, ikantaitake:

Pinkathari, ovakera etantanakari pairani eerokatake ovetsikakero kipatsi.

Eerokatake ovetsikajaantakero inkite.

¹¹ Iroka okaratzi povetsikakeri, aritake aperotaiya apaata, irooma eeroka ari pinkantaitaayeeni.

Ari onkempitakoyetaiyaaro okaratzi povetsikane aparoni paisatomairi kithaarentsi.

¹² Tema aririka ompaisatomaitake piithaare, pankoviimaitziro, pamenai pashine ovakerari pinkithaataiyaari.

Arira pinkempitagairori apaata eeroka povetsikane kipatsi ipoña inkite. Irooma eeroka ari pinkantaitatyeeni eero pipashinevaitai. Eero paperotaatsi.

¹³ Iñaaventakoyeetakeri eejatzi, ikantaitzi:

Pisaikapai nakojanoriki, ampinkathariventante, irojatzi apaata novasankitaantakyaariri kisaneentayetakemiri, aripaite paatzikantaiyaari pitzi.

Tema tekatsi maninkari inkempitakaanteri Pava inkanteri iroka.

¹⁴ Tema maaroni maninkariite, intaani jotyaaantayeetziri irirori irampitakoyetairi atziriite intzime avisakoshireyetaatsine.

2

Iniroite ovavisaakoshiretaantsi

¹ Ontzimatye ankempisantero okaratzi jiyotaayetakairi, onkanyta eero ovashaantantaro.

² Te aritzi anashitakaayetaiyaaro otzimi jotyaaantaitakariri pairani maninkariite inkamantantero. Tema maaroni kaari ovayempitayearone inkempisantairo, jovasankitaayeetakeri ipiyathatakaroro.

³ Aakara irimaperoyeete irovasankitagaite, eerorika ovayempitayetaaro iñaaventakoyeetziro iniroite avisaakoshiretaantsi, otzimi jetapaintari Avinkatharite Jesús iñaaventapaintziro. Tema irootake ikamantayetairi aakaite ikaratzi kemayetajaantakerori.

⁴ Iriitajaantake Pava iyotakaayetakairori omaperotatya okaratzi ikamantayeetakairi, tema jimatakaantakero itasonkaventantayeetzi, joñaakakaantakero kaari iñeetapiintzi, Tasorentsinkantsi antakaantakero iroka, ari omatajaantakari ikoviri Pava.

Itzimi matakakerori jovavisaakoshiretantzi

⁵ Tera iri maninkariite irimatakayeri Pava impinkathariventairo tsika asaikayetai apaata, otzimi noñaaventakemiri.

⁶ Añaajaantake atziriite irinatye intzime matairone. Tema ikantaitaker-
anki:

¿Iriiperoma atziriite pipampithashiretakotantariri?

¿Opaitama pikovantari pineshinonkayetairi?

⁷ Aña kapichera jiñiuro iroñaaka atziriite te iranaakotante, iri maninkariite anaakoneentakeri.

Iro kantacha, irootaatsi pamathaitairi inkene iñaapinkatharentsitai, otzimi-
motairi irovaneenkaro.

Iri anaakoyetairone maaroni povetsikane.

⁸ Pinkempitakagaiyaari ikantaranki aatzikiriri iisaneentane, iromperayetaiyaari maaroni.

Arira inkantakayetaiyaari Pava atziriite, tema tekatsi aparoni kaari anaakotantaatsine. Iro kantacha, tekeri iriñaayetero iroñaaka atziriite iroka.

⁹ Iro kantacha, tzimatsi aparoni atziri jotyaaantaitakeri, irijatzi ñaapaintzirori kapicheeni te iranaakotante, aña iri anaakotakeriri maninkariite. Iriitakera noñaaventzi Jesús. Tema iriitake ñaakero ikemaantsitaka irojatzi ikamantakari, ipoña jamathaitaitakeri ari okanta jiñaapinkathayeetantaariri, otzim-
imotairi irovaneenkaro. Irootakera ikamimentantakairi maaroni, tema iniroite ineshinonkayetai Pava.

¹⁰ Ovana otampatzikatataike tsika ikenakaakero Pava ishinetakeri Jesús inkemaantsivaitya, ari jothotyakaakeriri onkarate iranteri. Tema Irika, itzimi ashietariri maaroni, itzimi kantakaantziri itzimayetantari maaroni,

irijatziatjaantake kemaantsitakoventaari inkene irovavisaakoshireyetairi, ari onkantya intsipatantaiyaariri maaroni itomiitari janta irovaneenkaroki.

¹¹ Jiroka okantakotajaanta, ikempitakaantai Jesús irirentzi, tema ari akaratziri irintari Pava. Jirintari irirori itasorentsishiretakaantzi, irintari eejatzi aakaite itasorentsishiretakaayetaira Jesús.

¹² Iro ikantantakarri pairani:

Noñaaventakotaimi eeroka isaikayetzi nirentziyetaari, Tsikarika japatotapiintayeta, ari nontharomentaimi nompanthagaiyeni.

¹³ Ikantake eejatzi:

Naventaane novairi Pava.

Ipoña eejatzi ikantzi:

Jirika Naaka, notsipayetaari itomiite Pava ikaratzi ikempoyaakaayetaanari.

¹⁴ Akantajaantayetakara aakaite atziritzi, otzimi avatha, otzimi iraane, ari ikantakarri eejatzi Jesús irirori, iro okantantakarri ikami. Aripaite joitsinampaakeriri kamaari. Tema otzimimovetatyaa kamaari ishintsinka jimaimanetantarri kaamaneriite.

¹⁵ Ari ikenakaakerori Cristo itsiparyaakoventantairi atharovakaayetaro kaamanetaantsi, kempitavaitanakami atziritanakiyeemi kaamanetaantsi iroorikami otzikayetanakaimi.

¹⁶ Omaperotatya, tera iri maninkariite impokashitake Cristo irineshinonkayetairi. Aakara ipokashitake, icharineyetaira Abraham-ni.

¹⁷ Irootake jatziritajaantantaari ikempitayetai aaka jirentziyetaira, ari okanta jimonkaraantaarori irirori ikovapiintavetakari irimonkarayeromi pairani omperatasorentsijanori. Ovana ineshinonkatantataike irirori, ikyaryootake imonkaraantakarori, iri kantakaantaarori okanta Pava ipyakotantaarori akaariperoshirevetaka.

¹⁸ Tema jatziritakera Jesús ikemaantsitakaitakarri, ari ineshiretakaavaiveetakari. Irootake imatantarori jineshinonkatai iroñaaka akaratziri ineshiretakaavaitaitaro kaariperori.

3

Iri Jesús anaakotziriri Moisés

¹ Iyekiite itasorentsishiretakaitane, nonkantaiyemini pikaratzi ikaimashiretaimi Inkitesatzi: Pimpampithashiretakotaiyaari Cristo Jesús, iriitake kempitakariri aparori otyaantaari, irijatzi kempitakariri aparori omperatasorentsijanori.

² Ikantaranki aparori otyaantaari ikyaryooventziro okaratzi ikantziriri otyaantziriri. Ari ikantakarri eejatzi Jesús. Ikempitakotakarri Moisés-ni, ikyaryooventakeneri isheninkapayeeni jashiyetari Pava, itzimi ipaiyeetakeri “Inampivanko Pava.”

³ Iro kantacha Jesús iriira matzirori jiriiperotzi janaakotziri Moisés-ni, tema iriitake ovetsikakeriri pairani. Iroovaitake ikantayeetapiintzi: “Piñaapinkathatero nopanko.” Tema kaarira pankotsi inkantakoperoyeete iriñaapinkathatero, aña iri iñaapinkathatzi ashitarori ipanko. Tema itzimira ovetsikirori pankotsi iriira iriiperotatsiri.*

⁴ Tema iri ashitarori pankotsika itzimi ovetsikakerori, iroovaitake ikempi-taakero pairani Pava jovetsikantayetakarori maaroni.

⁵ Ikantaitake:

* **3:3** Iriira Moisés kempitarori pankotsi, tema irijatzi isheninkamirinkaite judío-payeeni ipaitayeet-ziri “Inampivanko Pava.”

Moisés kyaaryooventakeriri isheninkapayeeni ipaiyeetziri “Inampivanko Pava.”

Iro kantacha ikempitakomatsitakari irirori aparoni omperataari, iñaaventayetairo onkarate avisatsineri.

⁶ Iriroma Cristo, iriitajaantake tomtariri ashitarori pankotsi, iriitake jevatairi ikaratzi ikempitakaantaitaari pankotsi. Aritakera ankaratairi aakaite irikaite ipaiyeetakeri “Inampivanko Pava” aririka ankyaryooven-tairi, kisorika ovanairi irojatzi ovekaraantapaakyaarone kitaite.

Imakoryaamento jashiyetaari Pava

⁷ Jiroka ikantakeri Tasorentsinkantsi:

Pinkemairi iroñaaka Pava iñaavaitzi, ikantzi:

⁸ Ero pikisoshirevaitzi.

Pikempitarikari pithokashitakanari pairani jiñaantayeetakana tsika te in-ampiitaro.

⁹ Arira ikovakaavetakana pivaisatziite novasankitaayerimi, iñaantashiretakana naaka,

Okantavetaka iñaavetaiyakaro noneshinonkataiyakerini okaratzi 40 osar-entsi.

¹⁰ Irootake nokisantanakari,

Nokantake: Ari ikantapiintatya itzipinashirevaita,

Te iraniitantapiintaiyaaro nokovakairiri.

¹¹ Nyatsimanekiini nokantanake:

Eerora nareetakaayetaari nomakoryaamentoki.

¹² Iyekiite, ñaa povashaantzirikari Pava, Kañaanetsiri. Ero pikaariper-oshirevaitzi, ero pithainkashirevaitzi.

¹³ Iro aritatsi pominthashiretavakaapiintya poshreyetaiya. Petataityaa-roota iroñaaka onkantya ero jamataviitantami pantayetairo kaariperori, irojatzi piñaantyaarori pinkisoshirevaite.

¹⁴ Aririka oisokerotziitanaiyaari Cristo, irojatzi overaantapaakyaarone ki-taite, aritake añaero amatero intsipaminthayetai.

¹⁵ Irootake ikantantaitari:

Pinkemairi iroñaaka iñaavaitzi Pava, ikantzi:

Ero pikisoshirevaitzi.

Pikempitarikari pithokashitakanari pairani.

¹⁶ ¿Itzimikama matakakerori ipithokashitakari, ikemataavetakaro iñaane Pava? ¿Kaarima irikaite ijevatakeri Moisés-ni ipoñaakaakari Egipto-ki?

¹⁷ ¿Itzimikama ikisapiintayetakeri Pava okaratzi 40 osarentsi? ¿Kaarima an-tapiintakerori kaariperori, itzimi aperotainchari janta tsika te inampiitaro?

¹⁸ ¿Itzimikama iñaaventaitake inkantaitake:

Eerora nareetakaayetaari nomakoryaamentoki?

¿Kaarima ikantayeetake piyathariite?

¹⁹ Ari añaarori kantakaantzirori kaari jareetakaayeetantaari, tema iro kan-takaantakerori te inkempisantaiyeni.

4

1 Eenirora otzimi ishinetayetakairi aakaite kempivaitakarori irareetakaayetaimi imakoryaamentoki. Irootake piñaapinkathatantaiyaariri, otzimikari ompaitya otzikaavakemiri, iro eero pareetantaa.*

2 Tema akemayetairo aakaite Kameethari Ñaantsi, ari akempiyetaari ikan-tara avaisatziite pairani. Iro kantapainchari irikaite, te iranintaamaityaaro ikemakoyevetakari, tema te iraventaashiretanakyaaro ikemayevetakari.

3 Irooma aakaite aventaayetakari, aritake irareetakaayetai imakoryaamentoki. Jiroka iñaaventakero imakoryaamento, ikantake:

Noyatsimanekiini nokantanake:

Eerora nareetakaayetaari nomakoryaamentoki.

Aña ithonkatakero pairani Pava irantavaitane ovakera jovetsikantakarori kipatsi.

4 Tema tzimatsi tsika oñaaventakota 7-tapaintsiri kitaite, ikantaitzi:

Iroka 7-tapaintsiri kitaite, ari ikaratapaakero irantavaire Pava, imakoryaake.

5 Iroka makoryaantsi irojatzira iñaaventakoitziri, ikantaitzi:

Eerora nareetakaayetaari nomakoryaamentoki.

6 Ari okantari. Irootake intzimantyaari tsika inkarate makoryaashireyetaatsine. Iriroma pashineete etayetakarori, te irareetayetya, tema te inkempisante ikinkithaveetaniri Kameethari Ñaantsi.

7 Okanta avisanake pairani osheki osarentsi, japiitairo Pava iñaaventai pashine imakoryaamento, ipaitairo “iroñaaka.” Irootakera josankinatako-tairi David-ni, ikantakeranki:

Pinkemairi “iroñaaka” Pava iñaavaitzi, ikantzi:

Eero pikisoshirevaitzi.

8 Aririkami irimatakeromi Josué imakoryaaperotakaayetaairimi pairani avaisatziite, eerotyia japiitairomi Pava iñaaventaimi pashine imakoryaamento.

9 Arira ayotziri eenirotatsi oshiyakaaventachari imakoryaamentoperotaiyaari jashiyetaari Pava.

10 Iroora joshiyakaaventakeri pairani Pava jimakoryaaventakero irantavaitane ithonkakero. Tema ari inkempiyetaiyaari makoryaashireyetaatsine ari onthonkaiyaari irantavaitane.

11 Ontzimatyera ankyaryoventairo areetantaiyaari amakoryaashireyetai, akempiyetaarikari piyathayetainchari pairani.

12 Tema iñaane Pava, ovañaantane onatzi, shintsinaane okanta. Okempitakara aparoni osataamentotsite thoyempiperotatsiri apimitzikarateki, te oshenkaakanta ontoshenotonkiyetante irojatzii nthomoi iipathantsiki. Iroora maperotzirori iñaane Pava kempitavaitaka ontoshiretatyemi, irootake iyotakaanterone impampithashireyetyaari, inkovashireyeteri eejatzi.

* 4:1 Iroka imakoryaamento, tzimayetatsi oshiyakaaventachari jaka. Tema pairani, jimakoryaaventakerora, Pava jovetsikakeri kipatsi, ikempitakaantakero “imakoryaamento” iroka 7-tapaintsiri kitaite jimakoryaantakari. Ikanta osamanitakeranki, ishitovayetzi Judío-payeeni janta Egipto-ki, 40 osarentsi ikekenavaiyetake, irojatzii jareetantakari kipatsiki otzimi ishinetakeneriri Pava. Irojatzira iroka kipatsi ipaiyeetakeri “imakoryaamento.” Jirokara oshiyakaaventachari iroñaaka kempitarori “Imakoryaamento” kempisantzinkariite, tema tzimatsi kantatsiri: “Iro inkite imakoryaamento kempisantzinkariite.” Tzimatsi pashine kantatsiri: “Iro ‘imakoryaamento’ iroka aventaashiretaneri irovavisaakoshiretante Pava, tema te onkovaajantya iriñaashintsivaitya onkantya iravisakoshiretan-taiyaari.”

¹³ Tema ikaratzi jovetsikayetakeri Pava tekatsira aparoni materone iro-manapithatyaari eero iñaantaari. Aña Pava ari iriyotakotairo maaroni antayetakeri, iriitakera amenakoyetairone.

Iri Jesús anaakotziri omperatasorentsijanori

¹⁴ Irika Jesús, Itomi Pava, iriitake anaaperotakerori inkite. Iriitake ankepmatakaanya omperatasorentsijanori. Irootake oisokerotantyaariri aventaashiretaari ikemayeetai akantake: “Nokempisantairi Jesús.”

¹⁵ Tema Jesús ikempitaarira omperatasorentsijanori, irootake jineshi-nonkayetantairi ontzimerika pomerentsitzimoyetaineri. Tema pairani irirori, tzimavetaka ikovashirevetakari, ari ikempitakotakai añaayetziro avishimoyetairi aakaite. Iro kantachari, tera inkaariperotaajatapainte kapicheeni.

¹⁶ Irootake aventaantyaariri añaañaatairi Jesús kempivaitaka aatashire-taatyeeerimi tsika impinkatharitai. Tema aritake ineshinonkayetai, ari inkaminthaayetai aririka ankovityaashirevaite.

5

¹ Tema Pava ovakeri pairani atziri impairyeeeri omperatasorentsijanori. Iriitake kantakoventayetairine atziriite kaariperoshireyetatsiri. Iri pomeyetairone jashitakariri Pava.

² Tema atziri jinake irika omperatasorentsitaari, otzimimotziri opaita pomerentsitzimoyetariri. Irootake jiyotantarori jamatsinkaventari tzip-inashirevaiyetachari atziriite ikaratzi pokashitziriri, masontzishireyetatsiri eejatzi.

³ Jimatzitaro irirori ipomeventa okaratzi jashitakaariri Pava inkene impyakoteneri ikaariperoshirevaitzi, jantziro ikempitapiintziniri atziriite.

⁴ Tekatsimaita omperatasorentsitaari pairyaashitachane apaniro, aña Pava ovayetziriri, ikempitaakeri jovakeri pairani Aarón-ni.

⁵ Ari ikantakari eejatzi Cristo, te iri pairyaashitachane apaniro ikempitakotaari omperatasorentsitaari onantari intharomentaventaityaari. Aña Ashitariri matakakerori, ikantziri: Notomi novimi eeroka, Naakatake pirintanaa iroñaaka.

⁶ Ipoña ikantake eejatzi:

Eeroka kantaitaachane pomperatasorentsitaarite,
Ari pinkempityaari ikantaranki Melquisedec.

⁷ Tema pairani jatziritapaintzi Cristo, jiraaneentaka jiñaañaatakeri Pava, ikaikaimatake shintsiini jamaniri. Aña Pava, otzimimotziri ishintsinka, ari onkantakemi irovavisaakoteri eero jovamaantayeetari. Tema Cristo ñaapinkathatasorentsitaneri jinake, ikempisantakeri Pava ikovakotakeriri.*

⁸ Okantavetaka Cristo iriivetaka Itomi Pava, ikemaantsitapainta, tema ari jiñaakero tsika okanta ikempisantaiziti.

⁹ Ikanta jimonkaratakaayeetakeri iranteri, arira omatakari jovavisaakoshiretairi inkarate kempisantairine, ari inkantaitatyeeero irivisakotai.

¹⁰ Ari okantakari, Pava omperatasorentsitakaariri, ari okempitakaro tsika okanta jomperatasorentsitakaakari pairani Melquisedec.

* ^{5:7} Jiroka ikantakeri Jesús, jiñaañaatakeri Pava, ikantziti: “Ashitanarí, pishinetanarika, pintsi-paryaaokoventena onkarate nonkemaantsityaari. Iro kantacha eerora pimatanaro okaratzi nokovavetakari naaka, iro pimate okaratzi pikovakaakenari eeroka.” Jirokara ikenakaakero Pava ikempisantakeri Jesús ikovakotakeriri, jamavetakaakeri ikemaantsiyetakari, ishinetakeri inkamimotante jovañagairi eejatzi.

Ikamantantaitziro aririka ovashaantero aventaashiretari

¹¹ Tzimatsi osheki nokovavetari niyotaimiri tsika ikantakota irika. Iro kantacha ovana opomerentsita nomatemiro, tema kisoshire pikantayetaka, osamani onkantya pinkemsthatantyaarori.

¹² Tema ari osamanitakera, noñaajaantakemi eerokatake iyotaantayetanaatsinemi. Iro kantacha eeniro okova intzime impaitya iyotaayetemine eerokaite, irojatzzi irapiitayetaimi etayetarori iyotaantaitziro iñaane Pava. Okempivaitakaro tsika ikantaitziri aparoni ithotaayetziri, tekera onkante impayeeteri tatsinaari ovanarontsi.

¹³ Ari pikantari eerokaite, iriivaiyetake eenchaaniki ithotaayetziri, tema tekera piñaantapiintayetaaroota otzimi kameethashiretakaantatsiri.

¹⁴ Iriima itzimi ovayetakarori tatsinaari ovaritentsi, iriivaiyetake ikaratzzi ñaantapiintayetakarori, te opomerentsitzimotari iriyotero otzimi kameethatatsiri, otzimi kaariperotatsiri.

6

¹ Ontzimatyee niyaataakaanakero niyotaaperotemiro pashine tsika ikantakota Cristo. Tera arite napiipiitemiro okaratzzi piyotziyetakari eerokaite, okempitayee okantakota iroka: Jovashaantayeetairo kaariperori kaamaneshiretakantatsiri. Javentaashireyeevanaari Pava.

² Jiyotaayeetakemiro eejatzzi oviinkaataantsi, eejatzzi otzimikapatzziitoantsi, eejatzzi irañaaakayeetairi kamayetatsiri, impoña irovasankitaayeetairi kaariperoshireri.

³ Irootakera aatakaantyaarori pashinetatsiri, inkamintha iri kovatsine Pava.

⁴ Onkamintha eero amenaashivaita pikemathayevetavakari, itasonkaventayeevetakami, inampishirevetantakami Tasorentsinkantsi,

⁵ piñaayevetakaro okameethatzzimotzimi iñaane Pava, piñaayevetakaro eejatzzi ishintsinka onkarate irooñaarontayetairi apaata.

⁶ Tema ikaratzzi ñaayevetakarori iroka, ipoña jovashaantairo, eerora imataajatairo impiyashiretai irookaventantaiyaarori iyaariperonka. Kempivaitakami iriivaiyetakemi apiitaironemi impaikakotakaantairimi Itomi Pava, kempitavaitaka iriimi thainkimavaitairinemi eejatzzi ipiyotaiyani atzirite.

⁷ Okantaranki aparoni ovaantsi irenkapathatziri inkane, aririka impankitantyaaro, iroorika shookayetaintsineri pankirentsi pinarontsitachari, irira Pava tasonkaventakeriri pankitakerori.

⁸ Irooma iro iyoshiitachane oshookake kitochee, ipoña tovarishi, tekatsira apantyaarone, katsimashire inkantya pankitakerori, intaayeetairo apaata.

⁹ Irooma eerokaite, netakoyetané, niyotajaantzi eerora pikempitakotaro noshiyakaaventakeri, tema niyotaiyini naaka pantanaairo kameethari ovakera jovavisaakoshireyetaimi.

¹⁰ Tema Pava tampatzzikashire inatzzi, eero ipeyakotaimiro pantayetakeri eerokaite, petakoyetanaari ikaratzzi pairyaayetairiri Irirori, eekerora piyaataakaatziro petakoyetari.

¹¹ Irootakera nokovakoyetaimiri, ari pinkantapiintatyeeva poñaakantairo pinkyaaryooshireyetai, irojatzzi omonkarayetantaiyaari okaratzzi poyaakoshiretaiyarini.

¹² Iro eero piperashiretante eerokaite, aña iro aritatsi pinkempitakoyetayari ikaratzzi jatakarori ikempisantanai, ikaratzzi kamaitanaarori. Tema iriitake aayetairone ishinetaantaitakeri.

¹³ Tema pairani ovakera Pava ishinetaakeneri Abraham-ni, tekatsira aparoni anaakoterine Pava intzime impairyakero ivairo, iri iyoterone eejatzzi

omaperotatya irimonkaravainete. Aña iri pairyaachari apaniro ivairoki Pava.

¹⁴ ikantakeri Abraham:

Omapero nontasonkaventemi Naaka,
Omapero noshekeyemiri Naaka pincharinentyaari.

¹⁵ Tera irathavaavainetatyeeya Abraham-ni, amatsinka joyaaventaka, jiñaakero ishinetaitakeneriri.

¹⁶ Tema aririka inkovapiinte atzirite iriyote omaperorika omatya ishine-tantziri, ipairyiro ivairo aponi itzimi anaakotziriri, ari iriyoyeete omape-ro irimonkaravainete.

¹⁷ Ari okempivaivetakaro okaratzi jantakeri Pava, ipairyaka irirori omatantyaari ishine-tantakeri. Tekatsi kanterone impashinetakairo okaratzi ipampithashiretakari iranteri.

¹⁸ Ari okanta otzimantanakari apite kaari ikantayeetai impashinetakaayee-tairo. Iro omatantari ayotai te ithaiyaneta Pava, irootake poshenkashireper-otairi aakaite aventaashireyetaari Irirori, ayotzi ari omonkarataiya oyaakoneentari.*

¹⁹ Iro oyaakoneentanka joshiyakaaventaitziri jaka okempitaro aponi tenari ayeentaatziirori iniroite pitotsi eero amaataanta. Ari okempitari oyaakoneentanka, ayeentaperoshire ovayetai. Irootake kantakaarori ankempitakotantyaariri itzimi kyaatsiri janta tsika jotantotaitantaro tontamaitat-siri.†

²⁰ Ari añaamampyaarori aakaite kantatsi ankyaayetai janta kempitakarori iroka, aririka oyaampoiritanairi Jesús itzimi joshiyakaaventaitakeri kya-gaintsiri janta. Tema iri Jesús joshiyakaaventake pairani Melquisedec. Iriitake Jesús omperatasorentsijanori iroñaaka, ari inkantaitaateeni irirori.

7

Iromperatasorentsinka Melquisedec

¹ Tema Melquisedec, iri pinkathariventantantsi Salem-ki, iromperatasorentsita inake Jenokisatzi Pava. Iriitake aavairiranki ipiyaaro Abraham-ni japerotakeri pashine pinkathariite jovayiritari, itasonkaventavairi.*

² Irijatzi ipakeranki Abraham-ni ovaakarontsi okaratzi jaapithatantakeri jovayirita. Tema Melquisedec, tzimatsi oshiyakaaventachari ivairo. Jiroka etarori oshiyakaavanta: “Pinkathari kameethashireri.” Jiroka apite-taintsiri oshiyakaavanta ivairo ipinkathariventantantzi Salem-ki: “Pinkathari saikakaantatsiri kameetha.”†

³ Te iriyoyeetero ivairo ashtariri, te iriyoyeete eejatzi itzimi icharineyetanakari. Kempitavaitaka te ontzimemi tsika ipoñaantanakari, tsika ithonkaka eejatzi, ikempitakotakari Itomi Pava, ari ikantaitatziro irirori jomperatasorentsitaaritzi.

* **6:18** Tema tzimatsi apite kantakotachari jaka kaari inkantayeete impashinetakaayee-tairo. Jiroka etarori: “Pava te ithaiyaneta, aritake omonkarataakya okaratzi ishinetantakeri.” Jiroka apite-tanaintsiri: “Tekatsi pashinetakagairone ipairyaka apaniro ivairoki Pava, tema tekatsi anaakoterine irirori.” † **6:19** Iro ifaaventakoyeetzi tontamaitatsiri jotantayeentantari tasorentsipanko, iro ipaitay-eetzi tasorentsisaante onatzi janta. Intaani inkye omperatasorentsitaneri, tera irakoventyaaro inkyaapiinte. Iro ikantayeetzi “ari janta joñaakanta Pava.” Irootakera oshiyakaaventarori inkite tsika janta añeeri Pava apaata. * **7:1** Iroka vairontsi “Salem” irootake ipaitaitziri nampitsi Jerusalén pairani tekeri inampitaro Judío-payeeni janta. † **7:2** Jiroka kantakotachari ipakeriri Abraham-ni pairani Melquisedec. Aririka irapithatante jovayirita Abraham-ni onkarate 10, aponi irashitakaakyaari Melquisedec. Ari ikantakerori maaroni jaapithatantakeri, ontzimerika 10, aponi irashitakaakyaari Melquisedec.

⁴ Ari añiirori iriiperori inake Melquisedec. Tema Abraham-ni, itzimi acharineyetanakari aakaite, iri ipake pairani okaratzi jaapithatziriri pinkathariite jovayiritakari.

⁵ Iroora kempitakarori okaratzi jantapiintayetakeri pairani Leví-mirinkaite. Ipayeetziri aparoni tzimimotziriri isheninka ontzimerika 10, tema iro oshinetaantziri Ikantakaantaitane irantayeteri omperatasorentsitaari. Iro jametaiyarini, tema irimirinkaite inatzi icharineyeteri Abraham-ni.

⁶ Iriima Melquisedec kaari asheninkata a-judío-yetzira aaka, kaari ayotaajatzi ipaita charinetariri. Iro kantacha, Abraham-ni, itzimi ishine-taaperoyeetakeneri pairani, iriitajaantakera pakeri Melquisedec aparoni karatatsiri 10 jaapithatantakeri jovayirita. Ipoña Melquisedec itasonkaventajaantanakeri Abraham-ni.

⁷ Omaperotatya ikantapiintayeetzi: “Itzimirika tasonkaventantatsiri, janayiri itzimi itasonkaventaiziri.”

⁸ Itzimirika ipayeetziri aparoni opaitarika karatatsiri 10 jaka kipatsiki, atziri jinayetzi, kaamaneri. Iriima Melquisedec, kempivaitakami kañaaneri irinakemi irirori.

⁹ Irojatzí jantakeri Leví-mirinkaite, ikaratzi ipashitapiintayeetaari. Aña kempivaitaka iriitakemi pinakoventantatsinemi, tema irootake jantakeri ivaisatzite Abraham-ni,

¹⁰ etanakaro ipinakoventantake pairani ipashitakariranki Melquisedec jomonthaantavaariri jovayirita. Tema tekeramintha intzimaajate Leví-ni, aritake jantzitakaro Abraham-ni iroka.

¹¹ Pairani, ikaratzi omperatasorentsitaari, icharineete Aarón-ni inatzi, ikantayeetziri “Leví-mirinkaite.” Ari okanta Ikantakaantaitakeri. Iro kantacha irikaite omperatasorentsitaari, te irimatajaantero irovameethashiretante. Arimi irimatakero, eerotya josankinatakoyeetaimi pashine omperatasorentsitaari kempitaariri Melquisedec, kaari charinetariri Aarón-ni.

¹² Omaperora itzimai pashine omperatasorentsitaari kaari icharineta Aarón. Irootake ovashiñaantaiyaari Ikantakaantaitane, onantyaari intzimai pashine omperatasorentsitaari.

¹³ Tema irika iñaaventaitakeri kempitaariri Melquisedec, kaarira icharineete Leví-ni, pashinemirinkaite inatzi, kaari tzimaajatatsine aparoni isheninka intzime iromperatasorentsitaari.

¹⁴ Irika kempitakariri Melquisedec, iriira Avinkatharite Jesucristo, itzimi icharinetakari Judá. Tema pairani irosankinareki Moisés-ni, te oshine-taantsite iromperatasorentsitaariite charinetariri Judá.

¹⁵ Ari okoñaaperotziri ontzimatye impoke pashine omperatasorentsitaari kempityaarine Melquisedec,

¹⁶ te iromperatasorentsivetya inkempityaari oñaaventziri Ikantakaantaitane itzimi icharinematsitari Leví-ni. Aña iri kempityaarine aparoni tziatsiri ishintsinka, kaari kaamanetatsine.

¹⁷ Tema iri jiñaaventayeetake, ikantaitzi:

Eeroka kantaitaachane pomperatasorentsitai,
Ari pinkempityaari ikantaranki Melquisedec.

¹⁸ Ari okanta, tema okaratzi Ikantakaantaveetakari, otzimi irovashaantaite, tera omatero ovameethashiretante, eeniro kovityaachari.

¹⁹ Tema tekatsi aparoni ovameethashirete Ikantakaantaitane. Iro kantacha otzimaira pashine impoyaaarori, irootakera matakayetairone okaakishiretaiyaari Pava, tema iro oyaakoneenteri.

²⁰ Irootakera ishinetaakairi iroka Pava, tema iriitakeranki pairyeencha apaniro ivairo iriyoyeetantyaari omapero omonkaratya.

²¹ Iriroma pashine omperatasorentsitaantsiri, tera impairyaaajaty Pava jovayetantakariri irikaite. Aña, iri ipairyaaaventaka pashine, ikantakeri:

Iri Pinkathari pairyaamentakami, te joipithokanetziro iñaane.

Eeroka kantaitaachane pomperatasorentsita,

Ari pinkempityaari ikantaranki Melquisedec.

²² Ari okanta, iriitakera iroñaaka Jesús iyotakaayeetairori omapero omonkarataya okaratzi jantzimotavakaitakari, irootake anaakotakerori pashine etavetanakarori pairani jantzimotavakaitakari.

²³ Tema ikaravetaka pairani omperatasorentsivetainchari, osheki tzi-maintsiri impoyaaeyetakariri iriroriite. Tema ikamapiintayetake irikaite, te onkante iriyaatakairo irantayeterimi, aña ontzimaty intzime pashine impoyaatyaarine.

²⁴ Iriima Jesús, kañaaneri jini irirori, iri kantaitaachane iromperatasorentsita.

²⁵ Ari okanta, iriira Jesús ovavisaakoshiretapiintairine okaakishire-taiyaarine Pava, inkantakoventapiintairi.

²⁶ Iriitajaantake iroñaaka omperatasorentsitaari akovityaaperovetakari. Jiroka ikantari irirori: Itasorentsishiretzi, ikameethashiretzi, ikiteshiretzi, te isaikimoyetairi kaariperoshireri, janaaperotairo inkite.

²⁷ Irika Jesús te inkempityaari omperatasorentsijanovetainchari pairani. Tema aririka impomeyeteri atziriite jashitakaayetariri Pava, jetaro irirori ikovakotziri Pava impeyakotavakeri ikaariperoshiretzi. Iriima Jesús jothotyaaakero maaroni, jimonkaratakero ishinetakaranki apaniro inkempitakotyaaari ipomeyetziniriri Pava.

²⁸ Ikaratzi omperatasorentsitakaayetakari Ikantakaantaitane, atziri in-ayetzi, shipetashireri, ikaamaneyetzi. Iriima Itomijanori Pava pokaintsiri avisakeranki osheki osarentsi, iriira jomperatasorentsitakaakeri Pava ipairyaaakaranki ivairoki. Iri monkaratajaantakerori kameethaini, arira onkantaitaateeni.

8

Iri Jesús kantakoventantaatsi ovakeratantaari antzimotavakaantsi

¹ Jiroka iroñaaka otzinkamiperotajaantari ikantayeetakeri: Iriitajaantakera Cristo omperatasorentsiventairi, iri saikaatsiri irakojanoriki Pinkathariperori, itsipataari ipinkathariventantai inkiteki.

² Okempivaitaaro ari irantavaitemi tasorentsithaanteki, iro kantacha, tera ari irantavaimatsite tasorentsithaanteki otzimi jovetsikakeri pairani atziriite, aña inkiteki jantavaitai, tsika otzimi jovetsikakaantairi Pava.

³ Tema ikaratzi omperatasorentsitaantsiri pairani, tzimatsi jashitakariri Pava, ipometayetziniri. Ari ikempitakarori eejatzi Jesucristo, tzimatsi opaita jashitakaariri Pava.

⁴ Iro kantacha, te onkantavetya iromperatasorentsitemi Jesucristo, isaikantavetapaintari kipatsiki, te oshinetakaantero Ikantakaantaitane, tema te isheninkamirinkaitetari Leví-ni.

⁵ Tema irikaite omperatasorentsitaari onshiyakaaronsi inamatsiyetake, aña tzimatsi iñaamampyeetakari tsika onkantaiya kyaaryooperoini janta inkiteki. Irootake ikantayeetakeriri pairani Moisés, tsika inkantya irovet-sikero tasorentsithaante, ikantayeetakeri:

Pinkempitakaantero povetsikero, tsika okanta piñaamampyaakaro otzishiki.

⁶ Ari ikantaari Jesús omperatasorentsitaari jinatzi, janaakotairi jomperatasorentsitaitaari atziri. Tema Pava jovakeratai pashine antzimotavakaantsi, iri ishinetagaine iroñaaka Cristo ikantakoyentayetai, irootakera anaakotairori okaratzi ishinentavetakari pairani, iro anaakotairori etakarori antzimotavakaantsi.

⁷ Tema tzimatsi kovityeenchari etakarori antzimotavakaantsi kaari imonkarayetake, irootake okovantakari ontzime pashine ovakerari, impoyaataiyarone.

⁸ Jiroka otzimi kovityeenchari, tema ikantaitakeranki:

Ikantzi Avinkatharite:

Pamenero onkarate avisatsineri apaata,

Ari napiitairo ontzime nantzimotairiri icharinepayeeni Israel-ni, icharinepayeeni Judá-ni.

⁹ Aririka novakeratairo antzimotavakaantsi, eero okempitaaro nantzimove-takariri ivaisatziite.

Tema pairani nokempitakaantaari nakathataatyeerimi,

Naakami eevatairinemi nomishitovantaariri Egipto-ki.

Tera imonkaraamaitaro iriroriite okaratzi nantzimotavakaiyaari,

Iro opoñaantari novashaantziro nokempoyaaventziri.

Arira ikantake jiñaavaitake Pinkathari.

¹⁰ Japiitakero iñaavaitake eejatzi, ikantzi:

Jiroka ovakerari antzimotavakaantsi iriñeeri apaata Israel-mirinkaite:

Ari niyoshiretakaayetairi kameethari onkarate irantayetairi.

Onkempivaityaaro nosankinashiretaatyeenerimi nokantakaantane,

Naakatake inkempitakaantai Ivavane,

Iriiyetake nashitaiyaari Naaka.

¹¹ Te onkovajaantaiya iriyotaavakaavaitaiya,

Intaani ikantayetairi isheninka: Piyoshireperotairi Avinkatharite.

Tema maaroni iriyoyeetaina.

Ari iriyoyetaina iriiperoriite irojatzi ashinonkaaneriite, maaroni.

¹² Osheki noneshinokatairi ikaariperoshireyetake,

Ari nompeyakotaineri.

¹³ Tema ipaiyeetakerora “Antzimotavakaantsi ovakerari,” ari jiyotakoyeet-zirori iroka etavetakarori, kempivaitake paisatorimi onatzi. Tema okaratzi paisatotaintsiri, jookayeetziro.

9

¹ Okanta iroka etakarori antzimotavakaantsi, iro ikantakaantakeri Pava iriyotayeetantyaari tsika inkantaitya iñaapinkathayeetairi. Ari oñaaventari tasorentsithaante tsika janta iñaapinkathayeetairi.

² Iroka tasorentsithaante, apite okanta jinashiyeetakaro jotantaitziro. Janta antarosaantetzi tsika ikyaapiintaitzi, ari jovayeetakeri ootamentotsi, menkochaaniki, ipoña tasorentsitanta. Ari ipaiyeetzirori “tasorentsisaante.”

³ Irooma tashomointa, tsika ithatashiitakero tontamairi, iryaaninaki okanta. Ari ipaitayeetzirori “tasorentsisaanteperori.”

⁴ Ari osaikiri itaantapiintaitarori kasankainkari, ari osaikiri eejatzi tasorentsinaiki. Iro jovetsikayeetanta poreryaari iroka. Ari ovakotari inthomointa eepiyokiini “maná” jovetsikañakitashiitakero poreryaari. Ari jovayeetziro ikotzi Aarón-ni shookaintsiri pairani, ari osaikitari eejatzi mapikota tsika osankinatata antzimotavakaantsi.*

* 9:4 Ikantakoyeetziri jaka poreryaari, iriitakera oro.

5 Okanta jeñokiini tasorentsinaiki, ari jovayeetake jovetsikaitziri iroshiyakaaro maninkariite, iriitake otsimankantakaro ishivanki otatari tasorentsinaiki. Iro ipaiyeetziri “Ineshinonkamento.” Iro kantacha eero nayaatakairo noñaaventemiro tsika okantayeta aparopayeeni.

6 Aritake jovetsikayeetakero maaroni iroka. Osheki jantapiintakeri omperatasorentsitaari janta antaroki tasorentsisaante, ari jantayetzirori inkene iriñaapinkathatasorentsise.

7 Irooma iyaaperotanake inthomointa tasorentsisaanteperoriki, intaani ishinetaitziri inkye omperatasorentsijanori. Aparosatzira ikyaapiintzi osarentsiki. Aririka inkyaake janta, iraanake irira piratsi intsikirisantyaaro ipaitayeetziro “Ineshinonkamento Pava.” Ari onkanta irineshinonkatantyaariri Pava, eero jovasankitaaventantari iyaariperoshirenka. Ari ikempitaayetziriri eejatzi atziriite kaariperoshireyetsiri.

8 Ari okanta, tzimatsi jiyotakaayetairi Tasorentsinkantsi, jiroka okanta: Pairani otzimantavetari tasorentsithaante, te onkante inkyaayete atziriite janta otasorentsisaanteperotzi.

9 Jiroka okantakota: Aririka impayeeteri Pava jashitakaitariri, aririka impomeyeteneri, tera iro matakaajaanterine iñaapinkathashiretaiiri Pava inkene intampatzikayetairo ipampithashiretari.

10 Aña intaani intzитайaaro ovaritentsi, jimireyeteri, inkivayetapiintaiya eejatzi. Iro ikantakaantaitakeri otzimi koñaayetsiri irantayeetero, irootake irantayeete irojatzi irovakeratakaantaiyaarori Pava antzimotavakaantsi.

11 Ari mataka ikoñaatai Cristo, iriitake kempitaariri iroñaaka omperatasorentsitaari. Iro kantacha, tera inkyaajate tasorentsisaanteperoriki otzimi jovetsikayetakeri atziriite, aña jimatakero inkyaake irirori inkiteki tsika intaani añaamampyaayetakaro iroñaaka, otzimi anaakoperotantatsiri.

12 Tema Cristo te inkempityaari omperatasorentsitaari atziritatsiri itzimi kyaamatsitapiintatsiri tasorentsisaanteperoriki iraanake iriraane piratsi. Aña iriitajaantake shinetaincha irovamagaiteiri irisakotapaintero iriraane, inkene iriñaayetairo maaroni ari inkantaitaatyeeeni iravisakoshireyetai.†

13 Oshiyakaaventziro aririka ookimotyaaari Pava iriraane piratsi, eejatzi isamampote, kempivaitaka iro kitevathatakairine atziri itzimi antakerori ipinkayeetziri.

14 Irooma iriraane Cristo, iro maperotakerori okantakaakaro pikiteshiretantayetaari. Tema ikempitara irirori tekatsi ompaitya inkenakaashityaari, irijatza shinetainchari irovaiteri, ikantakaakari Tasorentsinkantsi. Iriitake oshephithaimirori kaariperori pipampithashiretane, tema pantayetakero kaamanetakaantatsiri. Aña ontzimatyepantayetairo okaratzi ikovakaimiri Pava, Kañaaneri.

15 Iriitakera Cristo itzimi jotyaaantakeri Pava inkantakoventairi atziriite, ari okanta jovakeratakaantaarori antzimotavakaantsi. Tema okantakota ovakerari antzimotavakaantsi, ontzimatyepantayetairo, iro iravisakotantaiyaari piyathatakarori paisatori antzimotavakaantsi. Ari iriñeetairo ishineyetaikairo pairani ankañaanetai. Iroka antzimotavakaantsi, iroovaitake aparoni osankinarentsi tsika oñaaventayeta okaratzi jashiyeeteri, oñaaventayetziri eejatzi intzime ashiyetaiyaarone aririka inkamaminthatake ashitaaniri.

16 Iro kaari jiyoperoyeetanta intzime aayeterone okaratzi jashitakaayee-tantari, intaani jiyoyeetzi aririka inkamake ashitaaniri.

17 Eenirora jañi ashitaaniri, eero ipitaitari itzimi ishinetaitakeneri irashitaiyaaro. Intaani impayeetairi aririka inkamake.

† 9:12 Jiñaaventaitziri jaka ikantaitzi piratsi, iri iñaaventayeetzi cabra-payeeni ipoña vaca.

18 Ari okempitari, jetajaantayeetanakarori paisatori antzimo-tavakaantsi, tzimatsi ipaita kamaintsiri, iriraanera jetantayeetanakari.

19 Tema pairani ithonkakero Moisés ifñaanatakeneri atziriite Ikantakaan-tane, jaake iriraane piratsi, itentaakero jiñaa, jaake inchashiteva, jankovi-itake kityonkamaitatsiri, itsikirisantakaro osankinatainchari, ari ikempi-taakeriri eejatzi atziriite.[‡]

20 Ikantakeri:

Iroka iraaantsi iro ooñaarontaperoterone antzimotavakaiyaari, irootake ikan-takaantakeri Pava.

21 Itsikirisantakaro eejatzi iraaantsi janta tasorentsithaanteki, ari ikempi-taakerori okaratzi saikatsiri inthomointa.

22 Ari okanta, tema kempivaitaka aririkami intsikirisantaityaaro iriraane piratsi, imonkaratanairo Ikantakaantaitziri, kempivaitaka iroomi oite-vathatantsine. Tema eerorika otzimi iraaantsi, eero ipeyakotantairo Pava kaariperori.

Iri Cristo matakakerori jovavisaakoshiretantzi

23 Irootake ikamimentantari piratsi ipomeyeetziniri Pava kempivaitaka inkitevathatakaantatyeeemi. Irootake kempitakarori okaratzi avisaintsiri inkiteki, jotyaantakeri Pava inkamimentante Cristo, inkiteshoretakaan-tayetairi. Iro anaakotakerori ikamimentantzi piratsi.

24 Tema te inkye Cristo tasorentsisaanteperoriki irovetsikamatsitane atziriite. Aña irootataike oshiyakaaventacha inkiteki tsika ikenai Cristo, inkantakoventayetai isaikira Pava.

25 Tema te japiipiitapaintziro Cristo ikamimotantzi. Ari opashinetziri jantziri omperatasorentsitaari itzimi kyaavetapiintachari aparosatzi osar-entsiki tasorentsisaanteperoriki. Te iri ashitaajatyaaarone iriraa isakotayeet-ziri.

26 Arimi iroshiyamatsityaarimi Cristo ikaratzi omperatasorentsitaari, osheki irapiipiiteromi inkamimentante. Arimi iretanakyaaro inkemaantsiventantyaami ovakera ovetsikantakari kipatsi. Aña aparosatzi ikamimentantapaintzi. Ari ikantaitanaatziro joitsinampaakero kaariperori.

27 Iroovaitake ikantaitziri: “Maaroni atziri aparosatzi okanta ikami, im-
poña Pava amenakotairone ishire.”

28 Iro jantakeri Cristo, aparosatzi ikamake ikemaantsiventakotari osheki kaariperoshireri. Iro kantacha eejatzi inkoñaatapai apaata irirori, eerova ikemaantsitakaitavaari, aña irovavisaakotairi ikaratzi oyaakoneentakeriri.

10

1 Iroora Ikantakaantaitane oshiyakarori aamparentsi. Tema okantara aparoni aamparentsi te ontzmanete ovatha, intaani jiyotayeetzi tzimatsira ipaita ashitaro iraampare. Ari okantari eejatzi Ikantakaantaitane, iyotaakai tzimatsi apaata kameethataatsine. Ikantakaantaitake ontzimatye impometapiintayetaineri Pava maaroni osarentsiki, iro kantacha tera ovameethaperoshiretziri atziriite antayetakerori.

2 Arimi omaperotya ovameethaperoshiretante, ikaratzi antayetakero arimi irovashaantakeromi, tema aritakemi oiteshoretakeri, eero iyaatzimi onkatsitzimoshirevaiterimi jantayetakero kaariperori.

3 Aña te ari onkantya, iro jantapiintakeri avisayetzira osarentsipayeeni, ipometapiintayetziniri Pava, ipampithashiretakotaro iyaariperoshirenka.

[‡] 9:19 Kantakotachari jaka inchashiteva, irootakera ipaiyeetziri eejatzi “isopo.”

⁴ Tema jovamaayetapiintziri piratsiite ikapathainkatakaitziri, tera omatero ompeyakoperotero iyaariperonka atziri.

⁵ Irooma ipokakeranki Cristo jaka kipatsiki, ikantakeri Pava:

Te pinkovamatsitairo iramayeetaimi piratsi jashitakaayeetamiri, ipomeyeetzimiri.

Aña naakatake potyaantake natzirite, nonkempitakotyaari ipomeyeetzimiri.

⁶ Tera intaani onimotemi ipometayeetzimiri piratsi okantakaantziro iyaariperoshirenka irikaite.

⁷ Nonkante Naaka:

Pavá, nopokake naaka nantairo okaratzi pikovakaakenari eeroka,

Tema aritake josankinatakoyeetakena pairani onkarate nanteri.

⁸ Pinkinkishiretero kantatsiri jaka:

Te pinkovamatsitairo iramayeetaimi piratsi jashitakaayeetamiri, impomeyeetaimiri. Te onimotemi impomeventemiro iyaariperoshirenka.

Iro kantacha, ¿kaarima ikantakaantaitziri iroka?

⁹ Intsityaa pinkinkishiretero pashine kantatsiri:

Nopokake naaka nantairo okaratzi pikovakaakenari eeroka,

Iroka apiitainchari ikantaitakeri, impoyaataro etanakarori pairani.

¹⁰ Aña ikovake Pava onkempityaaro ivatha Cristo okaratzi ipomeyeetziniriri, ari okanta ikamimentantapaintariri maaroni atziriite. Arira opoña jovameethashireyetai aakaite.

¹¹ Pairani, maaroni omperatasorentsitaari jaminiri Pava jashitakaariri, japiipitziro kitaiteriki ipometziniri piratsi. Temaíta irimatero irovashaantaperotakaantero kaariperori.

¹² Irooma Cristo, aparosatzi ishinetaka irovamaaventaiteri iyaariperonka atziriite, ipoña isaikai irakojanoriki Pava itsipataari ipinkathariventantzi,

¹³ ari isaiki jovaaventa irojatzí iroitsinampaantaperotaiyaariri, ikempitakaantairi imakoryaakiimento.

¹⁴ Irootakera jantantakarori aparosatzi ikamimentantakero iyaariperonka atziriite, ari ikantaitaatyaañi jovameethashireperoyetairi.

¹⁵ Ari ikempitakarí Tasorentsinkantsi jiyotakaakai omaperotatya. Tema iri etakaro josankinatakaantake:

¹⁶ Ikantake jiñaavaitake Pinkathari, ikantzi:

Jiroka ovakerari antzimotavakaantsi iriñeetairi apaata:

Ari niyoshiretakaayetairi kameethari onkarate irantayeeteri

Onkempivaityaaro nosankinashiretaatyeeenerimi nokantakaantane.

¹⁷ Eekero ikantatzi:

Ari nompeyakotaineri ipiyathataka, jantayetakero kaariperori.

¹⁸ Tema aritake ipeyakotantairo Pava ikaariperoshireyeetzi, te ariperotai impomeyeetaineri iroñaaka.

¹⁹ Irootake iyeikiite, tema kaphathainka ikantaka Jesucristo jovamaantaitakariri, aventaashire antsipashiretaiyaari Pava, onkempivaityaaro ankyaatyeemi tasorentsisaanteperoriki.

²⁰ Tema jatziritakera Cristo, irootake okantantaari ankyaaayetai inkiteki, iro oshiyakaaventachari ankyaatyeemi ithatayeetakero tontamaitatsiri tasorentsisaanteperoriki. Aakara omapokayetaarori iroka kaari jimayeetzi pairani, irootake kañaanetakaantaatsiri.

²¹ Ikempitaari iroñaaka Cristo iriimi omperatasorentsijanoventaineri akaratzí jashiyetaira Pava.

²² Ari okanta. Kyaaryooperoini ankantaiya antsipashiretaiyaari Pava, mapero ankantya oshiretaiyaari. Kiteshire ikantakaayetai, eero apampithashiretakoyetaaro kaariperori. Aña ankempitakaantya inkivantaty-eeromi jiña kiteshaari.

²³ Kiso ovanakero aventaashiretaari, ikemayeetakai akantake: “Noy-aakoneentane inatzi Cristo.” Tema tsika itzimi shinetakairori, kiso jovakai irirori.

²⁴ Ontzimaty e ampampithashiretakotairo tsika onkantya aminthashire-takaantyaariri pashine iretakotantya, irantayetairo kameethari.

²⁵ Eero ovashaantziro apatotapiintya, tema tzimayetatsi ovashaant-tayetakerori. Aña ontzimaty aminthashiretakaiyaari akarataiyini. Eekero aataty antanaairo ayotaira aritake impiye Cristo.

Ikamantayeetariri antzirori inintakaanekiini kaariperori

²⁶ Tema aritake ayotairo kyaaryootatsiri, aririka othataanakyaaro ovashaantanakero, impoña aatakaairo antayetero kaariperori, tera impyakoitairo ayaariperonka.

²⁷ Aña ikamantayeetatye antharovashirete irovasankitayeetai, tema Pava iraperotairi intaayetairi ikaratzi kisaneentakeri.

²⁸ Pairani, intzimerika piyathatakyaarone Ikantakaantane Moisés, te ineshinonkaitari, aña jovamaayeetziri inkarterika mava kantakoterine. Ari irovamaayeetakeri eejatzi inkarataajaterika apite kantakoterine.

²⁹ ¿Tema omaperota irovasankitaiteri itzimirika manintakerori jantzi-motajaantakairi Itomi Pava? Tema okempivaitakaro jaatzikashivaitaitaro kaari apantaro, irimanintashivaitakyaaromi ikapathainkatakake ikamimenantake. Ari ithainkashiretakero jantzimotantzi Pava ishinetaave-taniri intasorentsishiretakairi. Ikaviyavaitakeri Tasorentsinkantsi neshi-nonkataneri.

³⁰ Irooma aakaite ayotziri itzimi kantaintsiri:

Naakatake ovasankitaantatsine,
Naaka piyakoventantachaneri.

Iroora ikantakeri Pinkathari.

Ikantaitzi eejatzi:

Jovasankitaayetziri Pinkathari ikaratzi jashitaari irirori.

³¹ ¡Kempitaitaika iniroitemi intharovashireyeetakemi jiyotayeetai iriitajaantakemi ovasankitaayetantaatsine Kañaaneri Pava!

³² Pimpampithashiretakotya. Tema eerokayetake pairani kempisan-tanantsiri, kempivaitaka pinkitainkatakotaatyeeemi. Ipoña piñaakero ike-maantsitakaayeetakami.

³³ Piñaayetakero eejatzi ikisayeetzimi, jovatsinaayetzimi tsika ipiyotayeeta. Piposhenkayetakari avishimoyetziri okaratzi piñaakeri eeroka.

³⁴ Piposhenkayetakari ikaratzi jashitakoyetakeri, piñaayetakero eejatzi jaapithayeetakemiro tzimimoyetzimiri. Iro kantacha, eekero piyaatatzi piminthashiretanaka, tema piyotaiyini onkarate piñeeri apaata, osheki okameethaperotzi, te othonkaneta.

³⁵ Irootake eero povashaantantaro okaratzi pavantaanaari, tema iniroite impinayeetaimi apaata.

³⁶ Amave pinkantya pantayetanaairo ikovakaayetzimiri Pava, ari onkantya piñaantaiyaarori ishinetaakemiri.

³⁷ Tema ikantzi Pava:

Eero ishenkaa irareetantyaari okaakitzimataintsiri,

Eero osamani inkantya.

³⁸ Tampatzikashire irinaatye aventaashireri, ari iriñeero irañantaiyaaro.

Irooma aririka impiyashiretai, eerora jinimotakaanaro.

³⁹ Irooma aakaite, te akempitari ikaratzi piyashiretadari, itzimi iraperoy-
etairi. Aña oshireyetaara aakaite, ari añaero añaashireyetai.

11

Aventaashirenkantsi

¹ Jiroka okantakota aventaashirenkantsi. Okempitatya aririka inkantashireete: “Aritake omatakya nokovaperotane.” Jiyomampyaaperotajaan-take aritake omatakya ikoviri, onkantavetakya tekeri iriñaero.

² Iro iraventaashirenka avaisatziite kantakaarori okanta Pava iñaaventantakariri kameethaini.

³ Iro aventaashirenkantsi kantakaarori amatantarori akemathatairo tsika okantajaan-taka jovetsikantakarori Pava kipatsi. Intaani jiñaavaitake, matanaka ovetsika. Ari opoñaanakari ovetsikanaka iñaayeetairi iroñaaka kaari koñaataajatsiri pairani.

⁴ Iro iraventaashirenka Abel kantakaari ipometantakaniri Pava jashitakaariri, anaakotanakero irashi Caín jashitakaavetariri Pava. Iro ookimotakariri ipometakeri Abel. Ari ikantake Pava: “Kameethashire inatzi Abel.” Okantavetaka ikamake Abel, eeniro akemakotapiintziri kempivaitajaan-taka irojatziri iriñaavaitemi irirori, tema iro kantakaarori ikempisantake.

⁵ Iro iraventaashirenka Enoc kantakaari jaantaitaariri, te iriñaero inkame. Te iriñaetairi, tema inkiteki jagairi Pava. Pairani eeniro isaiki kipatsiki, ikantakeri Pava: “Eerokara inimotakaaperotakenari.”

⁶ Tema aparoni kaari materone ontzime iraventaashirenka, te onimoteri Pava. Aña aririka inkovayeete iriyoperoitairi Pava, ontzimatye inkempisantai, omapero tzimatsi Pava. Ontzimatye inkempisantai ari irimatakaayetairi Pava inkarate kovaperotaatsine iriyotairi.

⁷ Iro iraventaashirenka Noé kantakaari jovetsikantakarori iniroite pitotsi inkene irovvisaakoteri isheninkamirinkaite. Kyaaryoo iñaapinkathatasorentsitanetake irirori. Tema iri Pava kamantakeri onkarate avisatsine, kaari iñaetaajatziri pairani. Iroora opoñaantari jiñaetakero iro apantaperotaro irovasankitaayeetairi osavisatziite. Arira jovameethashiretakeriri Pava, tema irootake ishinetaayetakeneriri kempisantaneriite.

⁸ Iro iraventaashirenka Abraham kantakaarori ikempisantantakariri Pava ikantakeriranki irishitove inampiki iriyaatero pashine nampitsi otzimi ishinetaakeneriri. Iro jantakeri Abraham, jatake okantavetaka te iriñaero tsika iriyaatenta.

⁹ Iro iraventaashirenka Abraham kantakaarori jimantantakarori jinampitaro pashine kipatsi tsika te itzimapai isheninka irirori. Ari isaikakeri ipankoshetatariri meshinantsimai. Ari ikempitaakari Isaac, Jacob, tema irijatziri ishinetaayeetakeneri eejatziri.

¹⁰ Iro jimantantakarori Abraham inampitakaro, tema jiyotzi ari inkañaanetai inkiteki. Kempivaitaka iri ñaamampyaakarori aparoni nampitsi otzimaajaan-tzi jovetsikairi Pava, tsika irinampiperotaiyaaro apaata.

¹¹ Aña omatzitaikaro iroori Sara, ovaiyantai okantakaaro aventaashirenka. Aritake antarokonavetaka, karavetapaaka ovaiyantantyaari. Iro kantacha, omatairo ovaiyantai, tema aventaashiretanakariri Pava aritake imonkaratakenero ishinetaakenerori.

¹² Ari okanta. Oimera Sara, itzimi ayimavetakari irantarikonanka, jovaiyantakairo iina, irojatziri joshekiantaari icharineyetairi, ikempitaari

joshekitzi impokiro, ikempitaaro impane oshekitzi janta jiñaathapyaaki. Omapero joshekiperotai, tekatsi materone iriyoyeetai tsika ikaratzi joshekitzi.

13 Maaroni irikaite (Abraham, Isaac, Jacob, Sara), ikamakoyetakero iraventaashirenka, te iriñaajatero okaratzi ishinetaayeetakeriri. Intaani jiñaamampyaayetanakaro. Intaina okantaka inkite ikovashiretakeri inampitaiyaaro. Irootake ikantayetantari: “Asaikaminthatashitara kipatsiki, kaari anampi, akempitakovaitakari aparoni kaari tzimatsine isheninkamirinkaite.”

14 Tema jiñaavaitaitakero kantainchari ñaantsi, ari ayoperotziri omapero ikokovaitzi pashine nampitsi tsika inampiperotajaantaiyaaro kameethaini.

15 Iroomi iriñaaventayete impiyamatsiyetaimi inampiiteki ipoñaayetakaro pairani, aritya irimatakeromi impiyayetai.

16 Aña tzimatsi pashine ikovaperotakeri otzimi anaakoperotzirori, jantara inkiteki ikoviro. Irootajaantakera jovetsikakeneri Pava irashiite irikaite, tema Pava te ipashiventakotari ikantapiintakeri “Novavané.”

17 Iro iraventaashirenka Abraham kantakaakarori impometantyaanerimi Pava irapintzite itomi Isaac, tema Pava iñaantatyaaro iraventaashirenka Abraham. Iroovetainchami irapintziryeerimi irovaiyantane,

18 okantavetaka ikantakeri Pava:

Iri Isaac piñaantaiyaari intzimai osheki pincharinetyaari.

19 Tema Abraham javentaashiretakari Pava jiyotzi ari irovañagairi kamatsiri. Irootake Pava joipiyantaaniriri Isaac, tema iri oshiyakaaventakero iriñaayeetai.

20 Iro iraventaashirenka Isaac kantakaarori itasonkaventantakariri Jacob ipoña Esau, iro oshiyakaaventacha avisayetatsineri apaata.

21 Iro iraventaashirenka Jacob kantakaakarori itasonkaventantakariri apiteroite itomi José. Irojatzi iraventaashirenka Jacob-ni kantakaarori itharomentantakari Pava ikotziporokitantakari ikamimatake.

22 Iro iraventaashirenka José kantakaari ikantantanakari ikamimatake, ikantzi: “Aririka irishitovayetai Egipto-ki asheninka itzimi icharineyetai Israel, iramenai tsika inampitaiyaaro.” Ikantake eejatzi: “Ontzimatyeeera iraaeyetanairo apaata notonkiporoki.”

23 Iro iraventaashirenka ashitariri Moisés kantakaari jomanantakariri ireenchaanite ovakera itzimapaake, irojatzi itzimakotantakariri mava kashiri. Tema kameethaini ikantaka eenchaaniki. Ari jiñaakaarori ashitariri Moisés okaratzi ikantakaantakeri pinkathari, irovayeeteri maaroni eenchaaniki inkarate shiramparitatsine.

24 Iro iraventaashirenka Moisés kantakaari kaari ikovanta incharinetyaari pinkathari Faraón, okantavetaka iro oimotantakeri irishinto pinkathari.

25 Aña iro ikovake inkempiyaari atzirite jashitari Pava, ari itsipatakari isheninkapayeeni jovasankitaavaitaziri, te inkovajatero iranintaavaityaaro kapicheeni inevetashiyetari irirori.

26 Tema jiyotake Moisés okovaperota irovinkatharyaaventaiteeri Cristo, iro anayirori ontzimimotairimi irashaakaro Egipto-satzi. Aña iro jiñaamampyaakari impinayeetairiri apaata.

27 Iro iraventaashirenka Moisés kantakaari ishiyantakari Egipto-ki. Tera iro ishitovantaajatyari itharovakaari pinkathari inkisaneenter, aña ikyaarvoventatziro onkarate irantakairiri Pava, okempivaitakaro iriñaavorotayerimi Pava kaari koñaanetsine.

²⁸ Iro iraventaashirenka Moisés kantakaarori jimonkarayiro ikantakaan-taitakero anankoryaantsi, itsikirisantakaro iraantsi eero jovamaantari maninkari aperotaneri iponkitzitari irovaiyaneete.

²⁹ Iro aventaashirenkantsi kantakaarori jimontyeetantakarori Inkaare Kityonkaari, janiitaiyakeni okisopathatakera. Irooma jimavetapaakaro Egipto-satzi, piinkaiyakeni.

³⁰ Iro aventaashirenkantsi kantakaarori jimatantakarori jinkijinkitakero Jericó okaratzi 7 kitaite, irojatzji jiñaantayeetakarori oporokathapitake nampitsi.

³¹ Iro aventaashirenka Rahab kantakaarori aakameethatantakariri ovayiriite amenarontachari, ari okanta te otsipatantari piyathariite japeroitakeri. Okantavetaka iroka Rahab mayempiro onavetaka.

³² ¿Nonkinkithatakoterima pashine? Eerora nothotyaakotziri. Jirika ikaratzi: Gedeón, Barac, Sansón, Jefeé, David, Samuel, ipoña kamantantaneriite.

³³ Iro iraventaashirenka irikaite kantakaayetaari okanta: Itziman-tari oitsinampaayetairiri pinkathariite, pashine tampatzikashireyetaatsiri, pashine ñaayetairori ishinetaitakeneri, pashine jookaveetakari imoronaki kashekari te jatsikiri,

³⁴ pashine jookaveetaka paampariki te itaga, pashine jamathaataitaka irovathaiterimi, pashine ishintsitakaitai, pashine ñaaperotaacha jovayirita, pashine jomishiyayetake ovayiriite poñaachari pashine nampitsi.

³⁵ Tzimatsi tsinane ñaayetairiri osheninkamirinkaite jañaayetai ikamaveta. Iro kantacha tzimatsi pashine kamimayetaintsiri jomposavaitaitakeri, te irovashaantanakero iraventaashirenka irapakaantaityaarimi. Aña oyaa-neenta ikanta irañaaperoyetai apaata, eero okempitaaro añaavetara iroñaaka.

³⁶ Tzimatsi itzimi ithainkavaitaitziri ipoña ipasavaitaitakeri, pashine joosoyeetakeri ipoña jashitakoyeetakeri.

³⁷ Tzimatsi ipicheetakeri, pashine itankaitakeri, pashine josataayeetakeri. Tzimatsi pashine anii anivaitatsiri intaani ikithaamatsitakari meshinantsi-mai, pashine kovityaaperovaitane ikantaka, pashine osheki ikokovayeetakeri, pashine ikemaantsitakaitakeri.*

³⁸ Pashine ikenaviyetake tsika te inampiitaro ipoña otzishimashiki, pashine inampiyetakaro omoronaki. Tera aritaajate ankempitakaanteri irikaite osavisatziite. Aña iriitake apantaperotachari.

³⁹ Iro iraventaashirenka irikaite kantakaarori okanta Pava iñaaventantaariri kameethaini, okantaveta tekeri iriñaayetairo ishinetaayetakeriri.

⁴⁰ Tema iñaamampyaakaro Pava otzimi anayirori: Ikovakaakairo aakaite antsipayetaiyaari irikaite, inkameethashiretakaayetai maaroni.

12

Kempoya ovanairi Jesús

¹ Irootakera, añaashintsiyetantyaari eejatzji aakaite, ankempitakaantero oyiishitantayeemi, okempivaitakaro eejatzji impiyotatyeyyaami irikaite iramenayetaimi matayetakerori javentaashirenetaka, intzime amatakoyetairi aakaite. Amatantyaarori ashiye shintsiini, ookanairo aithaare amatsinkakairi ashiye. Iro oshiyakaaventachari aithaare aririka ookaventaairo akaariperoshirevaitzi. Ari añeerori aakoventyaaro ashiyapiintai.

* 11:37 Ikantakoyeetziri jaka meshinantsimai, iroora imeshina oisha ipoña cabra.

² Ikempitara shiyachari ikamaitaro jameniro tsika irareetya, ari ankempitanaiyaari aakaite, kempoya ovanairi Jesús itzimi etakarori javentaashiretakaayetakai. Iriitake monkaratakairone eejatzi aventaashiretane. Iriitake ankempitakotaiya, tema jiñaamampyaakaro irirori iranintaiyaari. Irootake jamaventakarori ipaikakoveetakari, aritzimotakeri ipashiventakaitakari ikamavetapainta. Ari saikai iroñaaka irakojanoriki Pava ipinkathariventantai.

³ Aririka ankinkishiretakoteri Jesús ikanta jamavetakero ikisaneentavaitakeri kaariperoshireri, iro tharomentashiretakaine eejatzi aakaite amavetero, eero okantzimoneentashivaitai.

⁴ Aritake piñaashintsiyetakari eerokaite kaariperori, iro kantacha tekera piñero inkapathainkatakaimi.

⁵ Aamaa pipeyaakotaaro ishintsithatantamiro Pava osankinarentsi, ikempitakaantami eerokami itomiite, ikantzimi:

¡Notomí! Eero pimanintziro aririka irovasankitaimi Pivinkatharite.

Eero okantzimoneentavaitami aririka ishintsithatemi.

⁶ Tema iri iretakotajaantane Pinkathari jiñaantakaapiintari, Maaroni ikempitakaantari itomi, jovasankitairi.

⁷ Onkarate avishimoyetemiri pinkempitakaantero Avinkatharite ñaantakaashiretamirori. Tema ikempitakaantaami Pava eeroka itomi. ¿Tema jovasankitaapiintziri itomi ikaratzi ashitaaniyetachari?

⁸ Ontzimatyé irovasankitaayetai maaroni. Terika piñero eeroka, kempitaka tekera itomiperotami Pava, aña otomi mayempiro pinatzi.

⁹ Okempitara eejatzi, tzimatsi koñaaneri ashitairi ovasankitairi, añaapinkathatziri irirori. ¿Eeroma amaperotzirori añaapinkathatairi Ashitairi kaari koñaaneri, onantyaari añaashireyetai?

¹⁰ Tema ikaratzi ashitairi koñaaneri kapiche jovasankitaayeyetai, tsika okantzimotari irirori. Iriima Pava jovasankitaayetai irirori onkantya inkameethashiretakaanairi, ari onkantake eejatzi intasorentsishiretakai ikempitara irirori.

¹¹ Te onimoshireyetai irovasankitaaminthaitai, aña osheki onkantzimoneentashirevaitai. Iro kantacha apaata, ikaratzi kaari maninterone jovasankitaayetziri, aririka inkameethashireyetai, ari iñero isaikai kameethaini.

Aparatakerori ineshinonka Pava

¹² Irootakera piñaashintsitanyaaari pinkempityaari ñaantapiintakarori ishiya, iñaashintsita ishevata ishipetashempavetaka, ari ikempitairori eejatzi ishipetayeretovetaka, iñaashintsita.

¹³ Pinkempityayetaiyaari eerokaite shiyapiintachari tsika okameevokitzi kaari ñaayerone inkithoke ishipetakiitake. Aña ontzimatyé intekatsikiite.

¹⁴ Aakameetha pinkantavakaiya, piñaashintsitya pintasorentsishirete. Tema eerorika pimatayetairo iroka, eerora piñeri Añaapinkathatane.

¹⁵ Paamaventyaari inkarate aparatakerone jineshinonkayetai Pava. Paamaventyaari oitzipinaashiretaneri, joitzipinairikari ikaratzi kempisan-tayatsiri.

¹⁶ Paamaventyaari mayempitatsiri. Paamaventyaari thainkatasorentsitaneri kempityaarine pairani Esaú, ikovajaantzi irovavakya aparosatzi, ari ipimantakerori ikashiyakaitariri iriira iponkitzitarora itzimi.

¹⁷ Tema piyotzi eerokaite aritake jimatakero Esaú kantachari, osheki ikovavetaa iriñeeromi intasonkaventyeeteri, iniroite jiraakotakaro. Iro kantacha te iriñaamaitiyaaro tsika inkenakagairo irovashiñaantaiyaarori ikenakaashitakari.

18 Tema te pikempitari eerokaite aakerori pairani Ikantakaantaitane. Jiyaataiyake irirori otzishiki tsika otzimi koñaanetsiri. Osheki otaantzi, tsireniki okantaka, ooreenkatake, iniroite otampyaatake.

19 Ikemakero ityootaitzi. Ikemake eejatzi iniroite iñaavaitaitzi, ari itharovaiyanake, osheki jamanaiyavetaka eero ikemantaro kantachari.

20 Tema osheki itharovakaitakaro okaratzi ikantakaantayeetakeri, ikan-taitzi:

Eero pikenayetzi jaka otzishiki. Te aritaajate pinkenakaayeteri kapicheeni pipirayeteri janta. Aririka inkenayeetake kapicheeni janta, ontzi-matye intsitokayeeteri, ontzimaye irovathaateeteri.

21 Omaperoitaka okoveenkatziki ikantzi Moisés:

Iniroite notharovake, okavaitakana.

22 Te pikempitari eerokaite ikaratzi ñaakerori, aña eerokaite oshiyakariri ikaratzi jataintsi otzishiki paitachari Sion, saikatsiri nampitsiki Jerusalén-ki. Iroora oshiyakaaventachari piyaayetai inkiteki tsika isaiki Pava Kañaaneri. Tema ari pintsipataiyaari eerokaite ipiyotapaa maninkariite.

23 Pintsipataiyaari ikaratzi piyotachari janta javentaashiretaari Iponkitzitane Pava, tema iriyyetake osankinatakotainchari irisaikayetai inkiteki. Pintsipataijaantaiyaari Pava, intzime amenakoyetairine maaroni. Pintsipataiyaari ishireete kempisantzinkariite itzimi jothotyeeetakeri ikameethashiretakaitairi iroñaaka.

24 Pintsipataiyaari eerokaite Jesús, itzimi poñaakaantanaarori ovakerari antzi-motavakaantsi, itzimi kapathaintsiri ikamimentayetakai. Tema iroka iriraane Jesús kempivaaitakami oñaavaitatyeemi, anaanakero oñaaventakeri pairani iriraane Abel.*

25 Paamaiya paparatzirikari Pava aririka iriñaanashiretemi. Tema pairani ikaratzi kemavetakariri Pava jiñaavaitzi jaka kipatsiki, jovasankitaakeri jimanintakero okaratzi ikantziriri. Aakara irimaperote irovasankitaayetai, aririka ampiyashiretake akemayevetakari jiñaaneshiretakai inkitesatzi.

26 Pairani aririka iriñaavaite Pava, jontziñaakaaro kipatsi. Irooma iroñaaka, tzimatsi okaratzi ishinetaakairi, ikantzi:

Ari napiitairo nontziñaakairo, tera intaani kipatsi, aña ari omatzitaiya inkite eejatzi.

27 Tzimatsi opaita oshiyakaaventachari ikantziri: “Ari napiitairo.” Iroora oshiyakaaventacha aririka irotekairo okaratzi jovetsikayefakeri, iraperotairo irovetsikane kaari enitanetatsine, intaani osaikayetai enitatsiri.

28 Irooma aakaite, impinkathariventayetai janta tsika enitanetapai. Irootake ampaasoonketantyaariri Pava, ñaapinkatha ovairi, antavaitaineri.

29 Tema Pava, iriitake kempitakariri aparoni paampari pometaneneri.

13

Irantanairi kempisantsiri

1 Ontzimatyete petakotapiintanaiyaari “Iyeküite.”

2 Eero povashaantziro poimaayeteri pipankoki areeyetachari pinampiki. Tema itzimayetzi antakerori, tekatsi kamanterine, iriira maninkariite joimaake ipankoki.

* 12:24 Pairani itsitokantakariri Caín irirentzi Abel, ikantake Pava: “Kempivaaitaka onkaimatyeeemi iriraane Abel ikokovatziki inkisaventayeetyaari.” Ari opoñaari ikantayeeetzi kempivaaitaka oñaavaitatyeemi irantsi. Irooma oñaavaitzi iriraane Cristo, tera inkove inkisaventaityaari, aña okovi ompeyakotantero kaariperori.

³Eero pipeyakotaro paamaventaiyaari pikaratzi pikempisantayetai itzimi jashitakoyetziri. Pinkempitakaantero aririkami pinkarateri irashitakoyeetemi. Ari pinkempitairiri ikaratzi jovatsinaavaitaitzi, paamaventaiyaari, tema piyotzi eeroka tsika okantavaita aririka inkemaantsitakaayetai.

⁴Pinkinataiyaari pitsipa, eero japitevaitami pashine. Tema jovasankitairi Pava itzimi mayempitatsiri.

⁵Eero pinevetapiintashitari poshekyeeri kireeki. Onimotemi piñiuro tzimimotajaantakemiri. Tema iri Pava payetemirone kovityiimotamiri, jiroka ikantake:

Eero nookaventataitzimi.

Eero novapintaimi.

⁶Irootake aventaashiretantyaariri aakaite, ankantayetai:

Iri Novinkatharite kaminthainari.

Tekatsi nontharovakaiya.

¿Tzimatsima inkantaina atziri?

⁷Pinkinkishiretakoteri jevatakaimiri pikempisantayetai, itzimi ñaaventapiintzimiroi ñaane Pava. Pinkinkishiretakoteri tsika ikantayeta isaiki, opaita jimonkaraayetakeri iriroriite. Pinkempitakotaiyaari tsika ikantakero javentaashireyetaka.

⁸Irojatzi ikanta iroñaaka Jesucristo, tsika ikantapainta, ari inkantaitaatyeeni irirori.

⁹Eero pishinetairi iramataviyetemi iyotaantzirori kaari tampatzikatatsine, kaari ikemapiintaitzi. Tema iriitake Pava tampatzikashiretakaayetairi, jineshinonkayetaira.

Kaarira tampatzikashiretakaantatsine ampinkavaiteero jovayeetari. Tema tzimatsi matayevetakarori iroka, temaita ovameethashireteri.

¹⁰Okempivaitakero ontzimimoyetaimi ovakerari pomepirinimentotsi. Itzimi jovamaitakeri janta, kamimentakairi aakaite. Te aritaajate irovayetaiyaari antavaitatsiri tasorentsithaanteki.*

¹¹Tema jayiroranki omperatasorentsijanori iriraane piratsi inthomoi tasorentsithaanteki onkantya ipeyakoyeetantaariri iyaariperonka, jaayetzirovathara piratsi othapitapaara nampitsi ari impomeyeterori.

¹²Ari okempitakari eejatzi, jovamaayeetakeri Jesús othapiki nampitsi, ari ikemaantsitakoventantari ikapathainkatake jovameethashireyetantairi.

¹³Ontzimatyee ankempitakaantero aakaite ashitovatyeemi nampitsiki aatayee tsika isaiki Jesús, manintaari irovayeetai ikempitaitakeri pairani irirori.

¹⁴Tema jaka tsika asaikayetzi iroñaaka eero okantaitatyaani. Irootake añaamampyaantarori tsika anampitaiyaaro apaata.

¹⁵Irootakera, antharomentantyaariri, ampairyeeero ivairo irirori. Iroora impoyaataarori okitho pankirentsi jashitakaayetakariri pairani.

* **13:10** Kantakotachari jaka antavaitatsiri tasorentsithaanteki, iriyyetakera omperatasorentsitaari. Itzimi ishineyeetake irovapiintyaari tzimakaarantatsiri piratsi, tzimakaarantatsiri okitho pankirentsi okaratzi jamayetziri atziriite irashitakaiyaari Pava. Irooma pomepirinimentotsi, ari intaapiintayeeteneri Pava okaratzi jashitakaayeetariri, ari ikovakotapiintziri ipeyakotaineri iyaariperonka. Iro kantacha ipaikakoyeetakeriranki Cristo, irojatzi ikamantakari okanta ipeyakoperotantaarori irirori kaariperori, iroora impoyaataapaakarori okaratzi itaapiintayeetakero jashitakaitariri Pava janta pomepirinimentoki. Tema iroka inchakota tsika ikamake Cristo ipaikakoyeetakeri, iro kempitanaarori iroomi ovakerari pomepirinimentotsi. Tera aritanai irika omperatasorentsitaari iroyaari itzimi kamaintsiri janta. Ari okantari eejatzi, ikaratzi pankiventarori irimonkarayeretomi ikantakaantaitane, ikantakaantaitane, ikaratzi pinkavaitzirori ovaritentsi, ikokovavetaro impyakoyeetaineri iyaariperonka, eerora jiñeero irirori iranintagaiyaaro okaratzi ikamimentantakera Cristo.

¹⁶ Ari okempitari eejatzi, eero povashaantziro kameethari, pimpavakaiya tzimimotzimiri. Irojatzzi kempitakarori ookimotariri pairani Pava ipometayeetziniri.

¹⁷ Eero pipiyathari jevayetziriri kempisantanaatsiri, iriitake aamaventashireyefamiri. Iri kamantairine apaata Pava opaita avishimoyetakeriri jaamaventakoshireyetakami. Kameetharika onkantya inkinkithateri, kimoshire inkantayetaiya iriroriite, eejatzi pinkempitaiyaari eerokaite. Irooma ovashirerika onkantakaiyaari inkinkithateri, eejatzira onkempitzimotaiyaami eerokaite apaata, eero apantzimotaami.

¹⁸ Pamanakotapiintaina onkantya iriñaantayeetyaanari tampatzikashire nonatzi. Kempitaka iro nomatakeri.

¹⁹ Pamanakotapiintaina eejatzi niyaatashitantaamiri thaankiini eerokaite.

Overaantarori ovethataantsi ipoña tasonkaventaantsi

²⁰ Noñañaatziri Pava, tema iriitake kameetha saikakaayetemine, iriitake ovañagairiranki Avinkatharite Jesucristo ikamavetaka. Iri Pava kempitakaantakarori iriiperori aamakoventariri oisha. Osheki ikapathainkatake jovakeratakaantaarori antzimotavakaantsi kantaitaachari iroñaaka.

²¹ Namanakoventakemi irovetsikashiretantaamiri pimayetairo kameethari ikovakaimiri. Pamaneri eejatzi eeroa pimatantyaarori okaratzi onimotziriri, tema ayotzi iriitajaantake Jesucristo matakairone. Arira inkantaitatyeeni iñaapinkathayeetairi irirori. Ari onkantyaari.

²² Iyekiite, eero pisamaro pinkempisantero okaratzi nosankinatakemiri, tema te oshekiperote.

²³ Nokovi piyote eejatzi jomishitovayeetairi iyeki Timoteo. Aririka irareetapaiya jaka, iriitake nontsipatanakyaari niyaatashitemi noñeemi.

²⁴ Povethatyaanari ikaratzi jevatzimiri janta, eejatzi pashine itasorentsitaakaitairi. Ari ikempitari Italia-satziite jovethayetami.

²⁵ ¡Onkamintha irineshinonkayeetaimi maaroni eerokaite janta! Ari onkantyaari.

Irosankinare Santiago

Ovethataantsi

¹ Naakatake Santiago osankinatzirori iroka, iromperatane jovana Pava eejatzi Avinkatharite Jesucristo. Novethatari ikaratzi jashiyetaari Pava oivaraayetaichari pashineki nampitsi.*

Pavaki opoña iyotanetaantsi

² Iyeekiite, kimoshire pinkantya aririka piñaayetero avishimoyetemine.

³ Ontzimatyepiyoyete iñaantaitatyaami kyaaryoorika pikempisantsi. Irootakera piñaantyaarori pinkyaaryooshireyetanai.

⁴ Piyaatakaairo pamaveyetanairo iroka, aritake piñaayetakero pantakishireyete irojatzipototyaaantakyaarori.

⁵ Terika piyotero pamavevainete, pinkovakoteri Pava, iriitake iyotakaimirone tsika pinkantya. Tema te inkisathaneteri ikaratzi kampilatyetziriri. Aña ari iriyotakaaperoyetakeri, te iriyote irirori inthañaavainetya.

⁶ Aririka pinkampiteri Pava, eero pikantashirevaitashita: “¿Ari inke-maajatakana Pava okaratzi nokampitziriri?” Tema ikaratzi kisoshirevaitatsiri ikempitaro okantaranki inkaare kaari mairyaatatsine aririka ontasonkaatero tampyaa.

⁷ Paamaventya pikempitakarikari kisoshireri, tema te iriñaayetero irirori ikampivetariri Avinkatharite.

⁸ Tema tizimatsi ipampithashirevetari iranterimi impoña osaitekira tizimatsi pashine inkoveri iranteri, te aparoni onkantya ipampithashiretari.

⁹ Ontzimatyepinkimoshireyetai ashinonkainkariite kempisantanaatsiri, tema ari impinkatharitakaayetairi apaata Pava.

¹⁰ Ari inkempityaari eejatzi ashaarantzinkariite, ontzimatyepinkimoshireyete onthonkaiya okaratzi tizimimovetariri. Tema inkempitakotaiyaaro inchatyaki oparyaateyatzi.

¹¹ Aririka iroorye shintsiini ooryaatsiri okamatayatzi inchatyaki, eero iñeetairo ovaneenkateyatane. Ari inkempitaiyaari eejatzi ashaarantzinkariite eero iñaakoyeetairi jovaneenkataro irovaakaro.

Tharomentashire ankantya iñaantashireyetairika

¹² Aririka añaavetyaaro onkarate avishimoyetaineri, eekerorika aataakanakityeero ankyaaryooshiretanake, ankimoshirete, tema tizimatsi irantzimotairi Pava amavetakerora, ikantakeranki: “Maaroni etakotaanari naaka, ari inkantaitatyeeni nañaakaayetairi apaata inkempitakaantairo namathaitaateyerimi.”

¹³ Aririka ompokimotai ankovashiretero kaariperori, kaarira Pava kantakaiyaarone. Tema Pava, te invetaro irirori. ¿Kantatsima ishinetairo aaka? Tema eero.

¹⁴ Aña aakatake nevetapiintarori kaariperori, irootake apampithashiretapiintakotantarori.

¹⁵ Tema opokimotaira akovashiretzi antero, aakoventanakaro ampampithashiretakotero, irojatzipiñaantakyaarori amatero kaariperori. Irootakera ankemaantsivetantaiyaarimi apaata ankamai.

* **1:1** Ikantaitziri jaka, “jashiyetaari Pava,” iriyyetake kempiyetariri 12 pashineyetsiriri icharineyeteri Israel-ni.

¹⁶ Iyeekiite netakotane, paamaiya otzimikari pikenakaashitane.

¹⁷ Tema okaratzi jantzimoyetairi Pava kameetha okanta, irootake iran-tapiintatyeeri. Tema te impashinetanete irirori, te inkempityaari irovetsikane shipakiryaaayetatsiri, añairi irishitovamanai impoña añaeri inkyaanai sheeteeni.

¹⁸ Tema ikovake irirori iriyotakaayetairo kyaaryooperotatsiri iñaane, irootake etayetantyaarori aaka ankempisanteri, ari inkempitayetaiyaari pashine irovetsikane inkarate kempisantairine apaata.

Tsika inkantanaiya kempisantanairine Pava

¹⁹ Irootake nokantantari iyeekiite: Ovayempita pinkantayetya, eero pothataanta aririka inkinkithavaitaite, eero ayimavaitashitami pimashirenka.

²⁰ Aririka ayimavaitai amashirenka, eerora amatziniri ikovakaayetairi Pava.

²¹ Okovaperotatya ookayetairo okaratzi ovaariperoshiretakairi, tsinam-pashire ankantya ankempisantanairo ñaantsi, irootake matairone ovavisaakoshireyetai.

²² Iro kantacha ontzimaty eamayetairo okaratzi akemayetakeri, terika amatziro ankempisantero, apaniro aaka amatavivaitaka.

²³ Itzimirika kemavetarori iro kantamaitacha te irimatero inkempisantero okaratzi ikemavetakari, ikempitakari amenavorotachari amenaarontsiki.

²⁴ Intaani jiñaavorotapainta, iro osamaniityaake ipeyakotanaaro tsika okanta iñaavetakaro iporo.

²⁵ Tzimatsi pashine amenavorotachari, kaari peyakotyaarone iporo tsika okanta iñaakero. Ari ankempitanaiyaari aaka, pampithashire ovanairo ñaantsi, eero apeyakotaro. Tema irootake matzirori otsiparyaakaventantzi. Kimoshire ankantaventaiyaaro onkarate antayetairi.

²⁶ Tzimatsi ñaavetarori jimatakero ikempisantanai. Iro kantamaitacha te iravaantetya, jamenaashivaitakara ikempisantzi, apaniro jamatavivaita.

²⁷ Jiroka irooperori ookimotariri Ashitairi Pava aririka ankempisantanai: Etakoyetaiyaari miritziite, ari ankempitaayetairori kamaimetzinkaroite. Ontzimaty ankiteshireyetai, eero akempitakotari ikantayetara saikashivaitachari jaka kipatsiki.

2

Iñaaventaitziro manintaantsi

¹ Iyeekiite tema pikempisantairi Avinkatharite Jesucristo iñaapinkathaperoitziri, eero pamaakitavaka.

² Thame ashiyakaantavakero: Aririka piñe papatotapiinta ovaneenkatachari ikithaata, mareryaa ikanta jovayetziri irakoki, impoña piñe inkyaapaake pashine ovapatankaporoki ikantaka.

³ Iri paakameethake ovaneenkatainchari posatekakeri niyanki papatotaiyani, iriima ovapatankaporokitachari, pinkantakeri: “Ari pinkatziyavake eeroka tekatsi pisaike, pikovirika pisaike osaaviki.”

⁴ Aririka pikantakari pimatakero pamaakitantzi, tema aparoni paakameethake, pimanintashiretakeri pashine.

⁵ Pinkeme nonkante iyeekiite. Ikoyaayetairira Pava ashinonkainkariite, ikempisantakaaperoyetairi. Tema ikantzitaitaka Pava, ikantake: “Ari nompinkathariventairi maaroni etakotyaanane naaka.”

⁶ Iro kantamaitacha eerokaite, pimanintashirevaitakeri ashinonkainkari. Pipeyakotakari ikisaneentapiintzimi ashaarantayetachari ikovi irovasanki-taakaan-tavaitemi.

⁷ Iri kyaaryootapiintziti ithainkashiretziro ivairo pikempisantanairi.

⁸ Pimatakerora kameethari omaperorika pinkempisantanairo irooperori Ikantakaan-taitziri, tema josankinaitake pairani, kantatsiri:

Petakotyaaari pisheninka, pinkempitakaan-tereri petakota pivathaki eeroka.

⁹ Irooma, eenirorika pamaakitavaka, tzimakera pikenakaashitane, ari irovasankitaaventaitakemiro irooperori ikantakaan-taitakeri pairani.

¹⁰ Intzimerika kantatsine: “Nokempisanziro naaka maaroni ikantakaan-taitziri.” Iro kantamaitacha tzimatsirika kovityaapainchane aparoni kaari inkempisantake, tzimakera ikenakaashitane.

¹¹ Tema ikantaitzi pairani:

Eero pimayempitzi.

Eero povantzi.

Te imayempiveeta, iro kantamaitacha eenirorika jovantaitzi, tzimatsi ikenakaashitakeri.

¹² Aña iro kameethatatsi antayetairo irooperori ikantakaan-taitziri, antayetairo añaavaiyetziri eejatzi okaratzi antayetziri. Ari onkantya eero jovasankitaitanta apaata itsiparyaakoventayeetaira

¹³ Tema eerorika etakoyetanta, ari irovasankitaaperoyeetai. Irootake kovaperotacha etakoyetantya eero jovasankitaayeetantai.

Eerorika antziro kameethayetatsiri, amenaashivaita aventaavetanaari Pava

¹⁴ Iyekite, terika amatanairo kameethayetatsiri, amenaashivaitara akantzi: “Naventaari Pava.” Tera iro ovavisaakoshiretantatsine aventaavetari.

¹⁵ Piyotzirika eeroka okovityiimovaitakeri aparoni iyeki iithaare, tashaa-neenta ikantaka,

¹⁶ ompoña pinkanteri: “Pimatero pavishe iyeki, kithaatziita pinkantanakya, kameetha povatziitapaiya eejatzi.” Terika pimpavakeri kovityi-imotariri, ¿Petakotakarima? Aña te.

¹⁷ Ari okempitari eejatzi aventaavetaari Pava. Terika antayetero kameethari, amenaashivaitaka.

¹⁸ Arira okempita intzimerika kantatsine: “Naventaari Pava.” Pashine, ikantzi: “Nantziro kameethayetatsiri.” Eerorika pantanairo eeroka kameethari, ¿kantatsima poñaakantero paventaanaari? Naakarika, ari noñaakakemiro naventaanaari, nantanairo kameethayetatsiri.

¹⁹ Pikantavetapiinta eeroka: “Niyotziri naaka Pava apaniro ikanta.” Omaperovetantya. Iro kantamaitacha jimatziyetaro peyariite jiyotziro iroka, itharovakaitari Pava.

²⁰ Kaari imasontzitaizi, ontzimatyey ayotayetari aaka: terika antayetairo kameethayetatsiri, amenaashivaita aventaavetaari Pava.

²¹ Ampampithashiretakoteri pairani Abraham-ni. Ishinetakeri itomi Isaac impometenerimi Pava. Irootake ikantantakeri Pava:

Osheki naakameethatemi Abraham.

²² Ari añiirori, tera aparoni ikantake: “Naventaari Pava.” Tema jantakeri okaratzi ikantziriri. Ari okanta jooñaarontantakarori omapero javentaaperotakeri Pava.

²³ Ari omonkarataka josankinaitakeri pairani, okantzi:

Javentaanakarira Pava irika Abraham, irootakera ikempitakaan-teriri ita-mpatzikashiretane.

Irootake ikantantayeetakariri eejatzi pairani Abraham-ni:

Iraapatziyane inatzi Pava irika.

²⁴ Ñaakero. Tera apaniro otampatzikaashiretakaantzi akantzi: “Naven-taanaari Pava.” Ontzimatyek ankempisantanairi eejatzi.

²⁵ Ari okempitakari eejatzi pairani tsinane paitachari Rahab, mayempive-tachari. Okempisantikiziri iroori Pava, omanantakariri opankoki ovayiri, oפוּנָה otyaantairi inkenantanaiyaaro pashine avotsi eero jovantaitavakari. Tema irootake jaakameethatantakarori Pava okempisantanairira.

²⁶ Eerorika otzimanai ashire, peyakotanakai. Ari okempitzitari eejatzi, eerorika antayetziro kameethayetsiri, amenaashivaita aventaavetanaari Pava.

3

Avaantetaantsi

¹ Iyekiite, eero akovashivaita ayotaantayete, ontzimatyek amayetairo okaratzi añaaventayetziri. Apaata, ari inkantayetapai Pava: “¿Pimatakeroma eeroka okaratzi piyotaantziri?”

² Maaroni otzimayetzi akenakaashiyetari. Irooma tzimatsirika aavaante-tachari kaari kantzimoneentakaiyaarine isheninka, iriitake kameethashire-tainsiri, ari onkantake iramaakoventanaia eero jantantanaaro kaariper-ori.

³ Joosoponthoitzi mora, ari itzimpatakoitziriri, irootake inkenan-tayetyaari tsika inintakaitziri. Iryaani onavetaka itzimpatakoitantariri, iro kantacha omatziri okemakairi, okantavetaka antari inatzi mora.

⁴ Pimpampithashiretakotero antaro pitotsi. Aririka ontampyaatakote niyankyaaki inkaare, ayiro tampyaa tsikarika onintakaaro. Iro kantacha tzimatsi oyomaraaniki, okitsirinkiro okenakairo tsikarika inintziro ko-matzirori.

⁵ Ari okempitakari eejatzi paantentsi, te antaroveta, iro añaaavitantayetapiintari. Okempitakari paampari, iryaani inaveta ovakera imorekanake, iro kantacha aritake onkantake impaampatakaairo antaroite antami.

⁶ Ari okantari eejatzi paantentsi okempitakotari paampari, aririka añaaavitake kapicheeni, antaro avaariperoshirevaitaka, kantatsi eejatzi añeero onkantaitatyeyaani ovaariperoshiretante. Tema sarinkaveniri iy-otairori añaaavitayetantyaarori ovaariperoshiretantatsiri.

⁷ Pinkeme. Kantatsi impiraityaari piratsiyetatsiri, tsimeriyetatsiri, marankepayeeni, iñaaaveripayeeni, maaroni. Ameyetacha irikapayeeni impi-raitkyaaririka.

⁸ Iro kantamaitacha tekatsi atziri kanterone iravaantetya, inkempi-takaantero ipiraitari piratsi. Okempitaro ipaante aparoni piyantatsiri, ovamaantanero onatzi.

⁹ Iro apaante akantantapiintariri Pava: “Ashitanari, kameetha pinatzi.” Irojatzi apaante akantzimatanteri asheninka, ikaratzi kempishiretayariri Pava.

¹⁰ Aparo onaveta apaante, iro kantacha ari añaaavitantaro kameethari, eejatzi kaariperori. Iyekiite, te arite ankonovayetero añaaaneyetari.

¹¹ Pinkeme noshiyakaaventemiro. Tsikarika oshitovaatzi jiñaa, kite-shaarika okanta, eero añiuro onkepishaate.

¹² Iyekiite, ¿Kantatsima aparoni pankirentsi uva onkithotero higo? Ari okempitzitari jiñaa iroori, aririka ompotyaaate, eero añiuro onkiteshaate.

Inkiteki opoña iyotanetaantsi

¹³ Ayotanetanaarika, apampithashiretanaarika, etakotantya, tsinampashire ankantya onkantakaakai ayotanetanaari.

¹⁴ Irooma añeerorika ankisaneentashirevaitante, te arite ashamevaite. Athaiya akantzi: “Iyotaneri nonatzi.”

¹⁵ Aririka amayetakero iroka, tera iri Pava iyotakairone. Iro ipampithashiretakaantziri kamaari.

¹⁶ Ari okanta aririka ankisashiretantavaite, eero amatziro aakameethatavakaiya, kaariperoshire ankantapiintayetya.

¹⁷ Iro kantacha iriirika Pava kovakairone ayotanetaiya, ari onkantake ankameethashiretanai, eero akisashirevaitanaa, etakotantaneri anatyey, eero apiyathatanaa, neshinonka ankantante, ovameethatero antavaiyeteri, kyaaryoo ankantanaiya, eero akamataviritanai eejatzi.

¹⁸ Aririka ankantapiintanakya aakameethashiretavakaanaiya, ari añeero apaata irovameethashireperoyetai. Onkempityaaro ipankivaitaitzi, ari añeero apaata aavayetairo okitho.

4

Aapatziyarori osavisato

¹ ¿Opaitama opoñaantari ovayiritaantsi? ¿Opaitama ikisaneentavakaantari atziiriite? ¿Kaarima kantakaantziri iri ineshireyetero ikovityaaneentziri?

² Inevakitakaro tsikarika opaiyeta, temaita ontzimoyeteri. Ikisaneentakovetakari jashitari pashine, te ontzimimoteri. Jovantayevetaka, jovayiritantavetaka, te iñaamaitaro ontzimimoteri ikovayevetari, tera inkampitaty-eeri Pava.

³ Imavetakaro ikampitziri Pava ikovayetziri, te ipamaitari. Ikampitakoventashita irantayetantyaarori ookimoyetariri irirori.

⁴ Ikempitashitakaro kaari kinatari oime, oñaake pashine, iro okisaneentantanakariri oime. Ari ikempitakari maaroni kovayetzirori irapatziyaaro osavisato, ikisaneentantziirira Pava.

⁵ ¿Amenaashitama josankinaitakeri pairani, kantatsiri: “Jotyaantakeri Pava Tasorentsinkantsi neshinonkayetaineri, iriitake aamaakoventaine eero antantayetaro kaariperori?”

⁶ Jetakotai Pava, iro okantantari osankinarentsi: Osheki irovasankitairi Pava ñaaperovaitaneri, iriima tsinampashireri osheki iretakoyetaiyaari irirori.

⁷ Irootake nokantantari naaka: Patsipetakoventaiyaaro ikovakaimiri Pava. Pimpiyatyaari kamaari, aritake piñaakero irovashaantemi.

⁸ Pampithashire povanairi eeroka Pava, eero jookane giovanakemi irirori. Kaariperoshire pinaveta, povashaantayetairo. Terika pinkyaaryoventairi, pinkiteshireventairi.

⁹ Pinkinkishiretakotairo pantayevetakari, pikimoshireventashitakaro kaariperori. Ontzimatyey povashiretakotaiyaaro okaratziki pikimoshireventashitakari pairani.

¹⁰ Tsinampashire pinkantaventanaiyaari Avinkatharite, tema iriitake ñaapinkathatakantaimineri apaata.

Kantakotavakaantsi

¹¹ Iyekiite, te apantaro ankantakotavakaavaiya. Aririka pinkantakoteri pashine, pithainkatziirora Ikantakaantaitane.

¹² Apaniro ikanta osankinatantaantakerori pairani Ikantakaantaitziri, iriitake matziri iri jovavisaakoshiretantzi, iri matziri eejatzi jovasankitaantzi sarinkaveniki. Tekatsi ompaitya aaka onantyaari ankantakoyeteri pashine.

Te ikantakaaperoventaitaro anteri apaata

¹³ Tzimayetatsi kantashivaitachari: “Nokovi niyaate osaitekira nampit-siki, aparoni osarentsi nosaikavaite janta, nompimantayete opaitarika, naye osheki okaratzí nokovayetziri.”

¹⁴ Iro kantacha te iriyomaitya ompaitya avishimoteneri osaitekira. Okempitakaro añaantare menkoryenka. Te oshenkaanete, kapiche onkanta-paintya, ompoña ompeyanaiya, eero añaavairo.

¹⁵ Jiroka inkantayetemi: “Irirorika Pava penaroneri nañaantare, ari nan-takero ishinetainari irirori.”

¹⁶ Iro kantacha javentaashivaitakaro iñaaperovaitaka apaniro. Amenaantsi onatzi, te apantyaaro.

¹⁷ Aririka ayovetyaaro ovameethashiretantatsiri, iro kantacha te am-atero, tzimanake akenakaashitane, kaariperoshiretakai.

5

Iñaaventaitziri ashaarantaneri ovashinonkaantatsiri

¹ Pinkeme ashaarantaneriite. Piraakoneentayetaiya eeroke, iroora piñeero pashinonkaavaitaiya.

² Ari ompathaayetai maaroni povaakaro. Omperekimaitayetai pi-ithaareyetai.

³ Inthonkya impovayetai piireekite, mareryaaveyetachari maaroni. Ari iriyotaitemiri pipiyotashitakari, tema iriitake taakagaiyaamine apaata. ¿Irootakema pipiyotantakariri?

⁴ Jiyotakemi Pava te petakotanta, irootake irovasankitaantyaamiri. Te pimpinayeteri patzirite, pipiyotashitakaro povaakaro. Ikishimatakemira patzirite, ikemake Pava, tema ipinkathariventatziitanetzi irirori.

⁵ Apaniro panintaavaitaka, te pimpampithashiretakoteri pashine, in-taani pikimoshireventakero povaakaro. Pikempitakari aparoni piratsi jo-vathantaitziri, aririka inkyeetake kameetha, ikantake ashitariri: “Thame ayaari nopira, vathatake kameetha.” Ari inkempityaari Pava irirori, inkantai: “Osheki irovaakaro irika, monkaratapaaka novasankitaantyaariri.”

⁶ Povashinonkaayetake osheki kameethashireri, irojatzi ikaman-tayetakari, tetya piñaavetyaaro impiyakoventya.

Amavevaine pinkantya, pamanayetai

⁷ Iyekiite, amavevaine pinkantya poyaaventyaari impokai Avinkatharite. Pinkempityaari pankivarentzi, amavevaine ikanta joyaaventaro inkane omparyaakote ivankire iriñaantyaarori onkithote.

⁸ Ari pinkempityaari eeroke, amavevaine pinkantya poyaaventya, oisokero povanakeri, tema eero osamani onkantya impokantaiyaari Avinkatharite.

⁹ Irootake, iyekiite, kaari aritanta pinkantakoteri pashine. Tema poki-matai kantayetapaimineri eeroke: “Pantakero kaariperori.”

¹⁰ Pinkinkishiretakoteri kamantanageri pairani. Pava omityaantakeriri iñaaventantayetairi. Iro kantacha osheki iñaashitayetakaro irirori amavevaine ikanta joyaaventari Avinkatharite. Ari pinkempitayetaiyaari eejatzi eeroke.

¹¹ Osheki inkimoshiretai atsipetarori ikemaantsivaita. Inkempitako-taiyaari Job-ni, amavevaine ikantaka joyaaventari Avinkatharite, ike-maantsitakoventakari. ¿Tema ineshinonkatari Pava? Ayotzi ari ikantai-tatyaani jineshinonkatanta Pava.

¹² Iro kantamaitacha iyekiite, ontzimerika piñaaventakoyeteri, eero pi-pairyaashivaitaro inkite eejatzi kipatsi. Omaperorika pantero pikantziri,

pinkante: “¡Ari!” Irooma eerorika pantziro, pinkante: “¡Eero!” Ñaa jovasanki-taitzimikari.

¹³ Piñiirorika onkantzimoshirevaityaami, pamaneri Pava. Irooma piki-moshirevaitzirika, pimpanthaaventera Pava.

¹⁴ Pimantsiyavaitzirika, pinkamanteri irantarikonate kempisantzinkari, iramanakotemi, impoña irotziritantyaamiri yeenkantsi impairyakeri Avinkatharite.

¹⁵ Tema aririka iramanakotantake kempisantanaatsiri kyaaryooperoini, aritake irovashinchagairi Pava mantsiyavetachari. Iroorika kantakaantzirori ikaariperoshirevaitzi imantsiyatantakari, ari impeyakotaineri eejatzi.

¹⁶ Pikantzimoneentashiretakaaririka pisheninka, pinkantairi: “Pimpeyakotaina.” Pamanairi Pava eejatzi, pinkanteri: “Ashitanari, povashinchaayetairi mantsiyayetatsiri.” Tema aririka iramanakotante kameethashireri, jantayetzinirira ikovakoyetziriri.

¹⁷ Atziri inake eejatzi pairani Elías, ikempitayetai akantayeta aaka avathaki. Iro kantamaitacha ikempisantakeri kameethaini Pava. Ikovakotakeri Pava eero oparyaanta inkane. Mataka, tema avisaneentanake mava osarensi te omparyaagai.

¹⁸ Opoña japiitairo ikovakotairi, irojatzi oparyaantaari inkane. Shookayetanai pankirensi.

¹⁹ Iyekiite, aririka pinkempisantakagairi ikaratzi ovashaantavetaarori ikempisantziri Pava,

²⁰ povavisaakotairira ikaariperoshirevetaka. Jatavetaa sarinkaveniki aririka inkamaimi. Omaperora ikaariperoshirevetaka, iro kantamaitacha ikempisantaira eejatzi, impeyakotaineri Pava maaroni, eero impapithashiretakotaaro.

Jetakari Irosankinare Pedro

Ovethataantsi

¹ Naakatake Pedro osankinatzimirori iroka. Eerokaite nosankinatziini pikaratzi te isheninkayeetami tsika pisaikayetzi, tema oivaraa pikan-tayetaka pinampitaro Ponto-ki, Galacia-ki, Capadocia-ki, Asia-ki ipoña Bitinia-ki.*

² Jiyotzitaka Pava pairani ari iriyoshiiyetaimi onkantya irovameethashiretantaiyaamiri. Ari pinkempisantairi Jesucristo itzimi kapathainkaintsiri ikamimentakemi. ¡Onkamintha ineshinonkayetaimi, irisaikagaimi kameetha!

Añaashiretakaantzi oyaakoneentari

³ Antharomentairi Pava, iri Jirintari Avinkatharite Jesucristo, tema ineshinonkaperoyetai okempivaitaaro ovakerami antzimayetaimi. Añaashiretakaayetai oyaakoneentari, tema añaagairanki Jesucristo ikamavetaka.

⁴ Iro akovajaantairi otzimi ishinetaayeetakairi, ari onkantaitatyeeni añeero, eero othonkaa. Irojatziki ikashiyakaayeetakamiri eerokaite inkiteki.

⁵ Iro ishintsinka Pava ikempoyaaventantaami eerokaite. Iriitakera kantakaarori pinkempisantantyaariri onkantya irovvisaakoshiretan-taiyaamiri apaata.

⁶ Irootake pikimoshiretantakari, okantavetaka piñaayetakero pikemaantsivetapainta, iñaantashireyeetanakami.

⁷ Ikempitakaantaitakemiri ikantayeetziri oro, itaayeetziri iriñaantaityaariri kameetharika inatzi. Okantavetaka irika oro eero ikantaitatyaani iriñeeteri, ari iraperotaiya. Iro kantacha, aririka impiyapaake Jesucristo, ari iriñeetemiri kyaaryoorika pikempisantakeri. Arira intharomentaiteriri Cristo, ñaapinkatha irovayeetairi, osheki iriñaaventayeetairo irovaneenkaro.

⁸ Petakoperotane povairi Cristo okantavetaka te piñeeri. Pikempisantairi, kimoshire pikantaventakari, okantaveta te piñaajaanteri iroñaaka.

⁹ Tema pikempisantayetaira, ari piñaayetairo irovvisaakoshireyetaimi.

¹⁰ Ikamantakoyetakemi pairani kamantantaneriite aritake ineshinonkay-eetaimi, ari piñeero irovvisaakoshireyeetaimi. Jamatsinkaventakaro, osh-eki josampitakoventayetakero,

¹¹ ikovajaantake iriyotemi itzimi ovavisaakotantatsine, tsikapaite inkoñaate. Tema iriitake Itasorenka Cristo thavetakaayetakairi, oshékira inkemaantsitakaaveetyaari Cristo impoña iriñeero irovaneenkaro.

¹² Tzimatsi iyotakaakeriri kamantantaneriite, tera iri ñaajaantayerone, aña eerokaite. Tema pikemayetairo iroñaaka Kameethari Ñaantsi. Jotyaan-taitakeri Tasorentsinkantsi ipoñaakaro inkiteki ikinkithatakaantakamirori. Irojatzira ikovaiyakeri maninkariite ikovitaiyavetakari inkemathatairo.

Tasorentsishire ankantaventaiyaari Pava

¹³ Aamaventara onkantya pikinkishiretane, pinkempityaari itzimi oosothakitarori iithaare. Kameetha pimpampithashiryeyya. Oyaaventa pinkantya irineshinonkatapaiyaami Jesucristo aririka impiyapaake.

* **1:1** Kantakotachari "pikaratzi te isheninkayeetami tsika pisaikayetzi" tzimatsi kantayetsiri iriira ikantakoyeetziri kempisanzinkariite nampitzimoyetariri osavisatziite kaari jashitaari Pava.

14 Pinkempityaari shirethari eentsi. Eero pantashivaitaro pineve-tashiyetari, okantakaami pimasontzinka.

15 Aña iri pinkempitakotaiya Tasorentsi itzimi kaimashiretakemiri. Iri-itakera tasorentshiretakaimine maaroni pantairi.

16 Tema osankinataka kantatsiri:
Pintasorentshirete, tema naakatake Tasorentsi.

17 Tema pikantapiintziri “Apá” irika kaari amaakitantsine amenakoyetairone apaata okaratzi jantayetakeri atziriite, ontzimatyeeera pinkempisantapiinteri eenirora pisaiki jaka kipatsiki.

18 Tema piyotzi kaarira kireeki, kaarira oro ipinakoventantayeetakamiri, pavisakoshiretantaari pisaikavaivetaka jaraperoiteeni pikempitakotari picharineete. Tema tekatsi apantaperotyarine oro eejatzi kireeki, ari inthonkaiya.

19 Aña iroora iriraane Cristo ipinakoventantayeetakamiri, ikempitakotakari oisha kaari tzimatsine iyaariperonka, tekatsi inkantavaitya ivathaki.

20 Tekeraminthara irovetsikaajatero Pava kipatsi jiyotzitaka opaita iranteri Cristo. Iro kantacha ovakera piñeero iroñaaka, ipokake, irovavisaakoshire-taimi.

21 Okaratzi jantakeri Cristo, iro opoñaantari paventaashiretaari Pava. Tema iri Pava ovañagairiri, jiñeetantarori irovaneenkaro. Oyaakoneenta povairi iroñaaka Pava paventaashiretaarira.

22 Tema shiretha pikantaventaaro kyaaryoori, kiteshire pikantayetaa, petakotapiintayetaari maaroni pipaiyetziri “iyekiite” iroñaaka.

23 Tema okempivaitakaro papiitaatyeeromi pintzimayetaimi iroñaaka. Iro kantacha itzimi pirintaari, kaarira atziri kaamaneri, aña kañaaneri inatzi irirori. Okanta apiitantaari itzimakaayetaimi, iroora iñaane, otzimi kañaanetatsiri eejatzi.

24 Tema:

Avatha okempivaitaro tovari.

Tzimavetacha ovaneenkaro, okempivaitaro tovari otzimi oteyaki.

Iro kantacha okamashitzi tovari

Ipoña oparyaateyatzi.

25 Iro kantacha iñaane Avinkatharite okantaitatyaani.

Irootajaantakera iroka ñaantsi otzimi ikamantayeetakemiri eeroka.

2

1 Irootakera povashaantantyaarori pikaariperotzi, eero pithaiya, eero pikamataviritzi, eero pinevevaineta, eero pikishimatantzi.

2 Pinkempityaari eentsi ovakera tzimatsiri ikovi inthote. Ari pinkan-tayetanaiyaari eerokaite, pinkovairo tasorentsitatsiri ontzime antarik-ishiretakaimine, onkantya pavisakoshiretantaiyaari apaata,

3 tema piñaakero ikaminthaayetaimi Avinkatharite.

Mapitatsiri kañaaneri

4 Pinkempisanteri eerokaite itzimi kempitakarori mapi, iro kantacha kañaaneri inatzi irirori. Osheki atziriite manintakerori mapika, iro kantacha Pava ikempitakaantaro ikovaperoitane mapi, osheki ovinaro.

5 Ari pikantzitaari eejatzi eerokaite pikempitaaro mapi, tsika otzimi jaayeetakeri irovetsikayeetantyaaro pankotsi, okantavetaka te pinkempitajaantyaaro mapi, tema añaatsimi eeroka. Pinkempiyetai yaari eejatzi omperatasorentsi itzimi saikantaiyaarone iroka pankotsi, pinkempitakaantero pimpomeshireyetaatyeeromi ookimotariri Pava, okantakaantziro okaratzi jantayetairi Jesucristo.

⁶ Tema iro okantziri Osankinajanorentsi:

Novatziiro mapi ikovaperoitane janta otzishiki Sion. Irootake otziterone pankotsinampi. Osheki ovinaro iroka.

Inkarate aventaashiretaiyaarine kempitakarori mapi, eerora jamenaashiv-aita apaata.

⁷ Eerokaite pikaratzi pikempisantai, panintayeetaaro mapika tzimatsiri osheki ovinaro. Iriima kaari kempisantatsine, te iriñeero iriroriite, iri okantakotakeri. Osankinajanorentsi:

Imanintavetakaro mapi ovetsikirori pankotsi,

Iro kantacha jovayeetairo pankotsinampinaki ikempitakaitaaro iroorikami tzinkamintsi.

⁸ Ikantaitake eejatzi:

Ovaryaantzi mapi, aririka irantzivaityaaro.

Tema okempivaitaro imparyaantayeeyaaromi mapi ikaratzi piyathayetakarori ñaantsi. Iriiyetakera jiyoshiiyetakeri Pava irovasankitaayetairi.

Isheninkayetaari Pava

⁹ Irooma eerokaite, jiroka pikantayetaari:

Isheninkamirinkaitetaami jiyoshiiyetaimira,

Jomperatasorentsitaami Pinkathari,

Tasorentsishireri pinaatzi,

Jashiyetaami Pava.

Ari pikantayetaari onantyaari piñaaventairo kameethaini tsika okanta ikaimashireyetaimi pisaikavetakara otsirenikitzi, kempivaitaa iroñaaka pi-saikaatyeeemi tsika ikitainkataairo irirori.

¹⁰ Pairani eerokaite te pisheninkatavakaaveta, irooma iroñaaka pimatairo tema isheninkataami Pava. Pairani eerokaite te pitsipavetari ineshinonkatane Pava, irooma iroñaaka piñeero jineshinonkayetaimi.

Iromperatane anayetai Pava

¹¹ Netakotaneete, pikempitakaantziro eerokaite eeromi pisheninkatanaari osavisatzi. Irootake noshintsithatantyaamiri povashaantairo pinevetashitaro osavisato. Tema iro kempitakarori irokapayeeni iroomi maimaneshireyeteeminemi.

¹² Onkarate pantayeteri, kameetha animoyetairi atziriite. Aamaa tzimatsi kishimavaivetamiri iroñaaka, iro kantacha aririka iriñaapiintanakero pantanairo kameethari, ari impampithashiretanaiya, intharomentanairi Pava.

¹³ Ikovi Pinkathari eero pipiyathayetari atziriite ikaratzi pinkathariventzimiri pinampiki. Pimatziyaari itzinkamijaantari pinkathariventtantatsiri pinampiiteki.

¹⁴ Eero pipiyathayetari eejatzi irotyaantane ovasankitaayerine kaariperori, tema iri intharomentyaari atziriite antayetzirori kameethari.

¹⁵ Iroora ikovakaimiri Pava. Aririka pantanairo iroka tampatzikatatsiri, ari iroimairentakeri masontzishireri inkovemi inkantakotemi.

¹⁶ Saikashivaiyetaami iroñaaka eerokaite. Iro kantacha, eerora pantanairo kaariperori, aña pinkempitakotyaari iromperatane Pava.

¹⁷ Piñaapinkathateri maaroni. Petakotyaari iyekiite. Ñaapinkatha poveri Pava. Piñaapinkathatairi pinkathariventzimiri pinampiki.

¹⁸ Eerokaite omperataari, shiretha pinkantya iromperayeetyaami. Te intaani piñaapinkathateri aakameethatzimiri, pimatziyaari eejatzi itzimi ot-simaavaitamiri.

¹⁹ Intzimerika antakerori ikoviri Pava, ipoña iramavetakero jimanin-tavaitaitakeri, iriira intharomentaventya atziriite jiñaakerira jimatakero kameethari.

²⁰ Tzimatsirika amavetakero jovasankitaaventaitziri jantakero kaariperori, tekatsira tharomentyaarine. Irooma eerokaite, aririka pamavetakero irovasankitaaventaitemiro tampatzikari, irootakera onimotziriri Pava.

²¹ Iroora ikaimashireyetantakamiri, tema iri Cristo kemaantsitakoven-taami eeroka. Ari okanta joñaakantapaintamirori onkarate pantairi eeroka.

²² Tekatsi kaariperori irantapainte irirori,
Te inthairivaantetapainte.

²³ Ikaviyavaitaitakeriranki irirori, te impiyatantya. Ikanta jovasanki-taavaitaitakeri te irasaryiimatantya impiyatantya, aña iri javentaaperotaika itzimi iyotzirori tampatzikari.

²⁴ Ari okanta ipaikkakoyeetantakariri, okantakaantakero ayaariperonka. Iro añaantaiyaarorimi ovashaantayetairo kaariperori, kameethashire anayetai, ankempitakaanairomi ankamayetaatyeeemi impoña añaayetaimi eejatzi. Tema:

Jovatsinaavaitaitakeriranki, ikemaantsitakaitari, iroora
pavisakoshireyetaari eerokaite iroñaaka.

²⁵ Pairani eerokaite pikempitakari oisha tzipinari. Iro kantacha iroñaaka kempivaitaka pimpiyaatyeeemi isaikira aamaventariri oisha, iriitake aamaventashireyetaamiri.

3

Irantayetairi tsipatachari

¹ Jiroka pinkantayetyaari eerokaite iinantaitari, shiretha pinkantzi-motyaaari pimeete. Onkantavetya tzimatsirika tsika inkarate kaari kempisanterone iñaane Pava. Aamaashitya ari onkantake pinkempisantakairi aririka iriñaakemi tsika pikantanaa,

² kiteshireri pinanaatzi, ñaapinkatha pinkantante.

³ Eero amenaashivaita iriñeetemi ovaneenka pikanta, pampitayetero pi-ishi, pimporeryaatziite, ovaneenka pinkithaayetya.

⁴ Aña iro aritatsi pimatanairo kaari koñaanetatsine, pinkameethashiretai. Tema aririka antsinampashirevaite eero atharovakovaita, okantaitani iroori te onthonkanetya, irootake ikovaperotziri Pava.

⁵ Arira okantayetakari pairani tasorentsishireri otzimi aventaashiretakariri Pava, ñaapinkatha ovayetziri oimeete.

⁶ Okempitaranki Sara shiretha okantzimotari Abraham, opaitziri oime: “Noñaapinkathatane.” Eerokaitera kempitaarori osaroyetaari aririka pimatanairo tampatzikari. Ari onkantya eero otzimanta ompaitya pintharovakaiyaari inkishmentaitemiri.

⁷ Ari pikempitari eejatzi eerokaite iimentaitari, piñaantapiintyaaro pariperotyaaoro piinaite. Pinkaminthairo, tsinane onatzi iroori. Pinkempitakaantero ikaminthaitziro sataanetsiri ovamentotsi. Ñaapinkatha povero tema ineshinonkayeetaaro eejatzi iroori añaashireyetai ikempiitaimira eeroka, te ompashinete okaratzi ishinetaayetaimiri. Irootake pantanairi ari onkantya eero omanonkantavaita piñaañaatane.

Pankiventarori irantayetanairo kameethari

⁸ Ari okantari: aapatziya pinkantavakaiya, kaminthaa pinkantante, petakotavakaiya tema okempitanaatyaaro pirentzitavakaiyaami. Neshinonka povanairi pitsipayetari. Tsinampashire pinkantya.

⁹ Eero pikemaantsitakaari itzimi kemaantsitakaamiri eeroka, eero pikaviyiri itzimi kaviyimiri eeroka. Aña paakameethateri onkempivaityaaro pintasonkaventatyeerimi. Tema iro ikaimashiretantakamiri Pava intasonkaventatyetaimi eeroka.

¹⁰ Tema:

Itzimi nevatarori iranintaavaitya kameetha irañe, Irovashaantairo ikaviyavaitantzi, ikamatavirivaantetzi eejatzi.

¹¹ Ontzimaty e irovashaantairo kaariperori. Aña iro aritatsi irantairo kameethari.

Iro inkokovatapiintairi irapatziyavakaayetaiya.

¹² Tema jiyotziri Avinkatharite ikaratzi kameethashireri.

Ovayempita joviri ikaratzi ñañaatariri.

Iriima kaariperoshireriite, katsimara jameniri Avinkatharite.

¹³ Aamaatziinerika pantayetanairo kameethari, ¿zimatsima kemaantsitakaaperotaiyaamine?

¹⁴ Tzimatsirika ovasankitaakemine pantziro kameethari, ari intasonkaventakemi Pava. Tema ikantayeetake:

Eero pitharovatziitashita, eero okantzimoshirevaitashitami eejatzi.

¹⁵ Aña iro aritatsi poshiretaiyaari Cristo, tema iriitake piñaapinkathaperotairi. Ovetsika pinkantapiintya pinkamantantero tsika okantakota poyaakoneentari, aririka intzime impaitya osampitemine. Iro kantacha kaminthaara pinkantante pinkamantantero, ñaapinkatha pinkantante eejatzi.

¹⁶ Eekero piyaataye pinkinkishiretro otzimi tampatzikatatsiri, pantayetairo kameethari itsipashireyetaamira Cristo. Aamaashitya ari impashiventaiya inkarate thaiyakovetyaamine.

¹⁷ Iro aritatsi piñaashitakoventyaaro pantayetziro kameethari, iroorika inkoveri Pava. Iro maperotzirori okaariperotzi piñeero irovasankitaaventaitemiro pantakero kaariperori.

¹⁸ Pinkempitakotaiyaari Cristo, tampatzikashire inake irirori, ikamimentakeri tzipishireriite okantakaantziro jantayetziro kaariperori. Iro jantantakaro iroka onkantya intsipashiretakaayetantairiri Pava. Osheki ikemaantsivathatakaaveetakeri, iro kantacha añagai.

¹⁹ Iri jatashinenkataintsiri ikinkithatakaayetairi ishire ikaratzi etayetakarori pairani itzimi jashitakoshireyetaakeri.

²⁰ Osheki ipiyathayetaka iriroriite jovetsikantakarori pairani Noé iriniroite pitotsi, oyaavetacha Pava te intharokyaate. Iro kantacha kapichera atziri avisakotaatsi impiinkemi, ikaramatsitake 8.

²¹ Iri pikempitakotari eerokaite tsika pikanta pavisakoshireyetai poviinkaayetaa. Iroka oviinkaantaantsi tera okempitaajataro impiinkaite jiñaaki inkivaitero ikipatsivathaitzi. Aña amanaantsi onatzi, tsika ikovakoyeetziri Pava impampithashiretakaantero tampatzikashiretatsiri. Irootakera jañaantaari Jesucristo.

²² Isaikaiki inkiteki iroñaaka Cristo irakojanoki Pava ipinkathariventairi maninkariite, ipinkathariventairi inkiteveri pinkatharitatsiri, ipinkathariventairi tzimayetatsiri ishintsinka.

4

Antavaitaineri kameetha Pava tema tzimatsi jimatakaayetairi

¹ Ari okanta, ikemaantsitakoventai Cristo. Iroora poshiretakotapiintanaiyaari eejatzi eerokaite. Tema ikaratzi ñiirori ikemaantsitakaitari, tera inkovairo irantairo kaariperori.

² Ari pinkempityaari eerokaite eenirora pisaikayetzi iroñaaka jaka os-aaviki, iro pantapiintai ikoviri Pava. Eero pantashiyetaro pineveyetari, tema irootake jantapiintakeri pashine atziri.

³ Irootakera pantapiintakeri pairani, tema pikempitakeri pashine atziriite nevevaitashitachari. Tema jametapiintakaro jimayempiryookitzi, ipaan-tantavaita, ishinkivaita, jinevetaro joimoshirenkavaita irantantyaarori kaariperori, niyavaitaneri jinake, jiñaañaatapiintakero tsika opaiyeta ikempi-takaantakero iriimi pava.

⁴ Osheki okompitzimotakari ikaratzi pitsipavetari pairani, te onimoteri povashaantanakero pikempiyari jantayetzirora kaariperori. Iro opoñaantari ikishimavaitanakemi.

⁵ Iro kantacha irikaite ontzimatyete iramenakoyetairi apaata Pava. Tema Pava, iri iyotzirori maaroni jantayetakeri ikaratzi añaayetatsiri iroñaaka, okaratzi jantayetakeri eejatzi kamayetaintsiri.

⁶ Irootakera ikamantantayeetakarori Kameethari Ñaantsi, jimayeetakeri eejatzi kamayetaintsiri. Ari jovasankitaayeetakeri ikamayetakera, iro onan-taari iroñaaka jovañaashireyetairi Pava.

⁷ Irootaintsi onthonkaiya añaari iroñaaka kipatsi. Iro poshiretantyaari pantairo kameethari, aakoventa pinkantya piñaañaatai.

⁸ Iro kovaperotacha, piyaatakaaperoyetanairo petakotavakaanaiya. Tema:

Itzimirika etakoyetaiyaari, amaakitapiintaineri irovaariperotai.

⁹ Poimaanetantapiinte pipankoki, eero pikiñaaneventziro.

¹⁰ Itasonkaventayeetakemi onkantya pantantayetyaarori jimatakaayetaimiri Pava. Okaratzi jimatakaayetaimiri eeroka, pampitakotairi pashine, pantairo kameethari, tema ineshinonkataami eeroka Pava.

¹¹ Ikaratzi jovayeetakeri inkinkithate, iriyote Pava jiñaaventzi. Itzimi jovayeetakeri inkaminthaantayete, irantavaitantyaaro ishintsinka ipakeriri Pava. Ari onkantya iriñaapinkathayeetantyaariri Pava, inkantakaan-tero Jesucristo itzimi otzimimotairi irovaneenkaro, ari inkantaitatyeeeni impinkathariventantai. Ari onkantyaari.

Kempisantzinkari ananzi osheki ankemaantsityaari

¹² Netakotané, ñaa omapokimikari aririka piñaanakero pomer-entsitzimotemine. Tera avishimovaitashityaami iroka, aña jiñaantaminthayeetatyaaami.

¹³ Iroora ikemaantsitapaintari eejatzi Cristo. Aririka piñeero eeroka inkemaantsitakaaperoyeetyaami ikempitaitakeri irirori, kantatsi pinki-moshireventero. Tema ari pintharomentaperotaiyaari impiyeerika irirori iramairo irovaneenkaro.

¹⁴ Aririka inkishimayeetemi eeroka okantakaantziro paventaashiretaari pipairyagairi Cristo, tasonkaventaari pinatzi. Tema iro ooñaarontzirori isaikantakami shintsiri Itasorenka Pava.

¹⁵ Tera arite povante, pinkoshitante, pantero kaariperori, pimaiman-ente, ari piñaakero irovasankitaaventaitemiro.

¹⁶ Iro kantacha iroorika irovasankitaaventaitemiri jashitaami Cristo, eero pipashiventavaita. Aña iro aritatsi pintharomentaiyaari Pava ipaiyee-taimira “Cristo-veri.”

¹⁷ Tema monkaraataika iroñaaka iramenakoyetantairi Pava. Aakaite akaratzi jashiyetaira, jetayetakai jovasankitaakai. Iri maperotairone inke-maantsitaiya ikaratzi thainkakerori Kameethari Ñaantsi.

¹⁸ Tema otzimimoyetziri iroñaaka pomerentsitzimotariri kameethashireriite onkanta iravisakoshireyetantaiyaari,

¿Tsikama opaita avishimotairine kaariperoshireri thainkatasorentsitsisiri?

¹⁹ Tema ikaratzi kemaantsivaitachari iroñaaka, iriira Pava shinetairiri inke-maantsivaitya. Ontzimatyera iraventaashiretaiyaari ovetsikakeriri, iran-yetairo okaratzi tampatzikayetatsiri.

5

Ikaminaayeetziri kempisantzinkariite

¹ Tzimatsi nokoviri nonkaminayemiri eerokaite pikaratzi pijevayetairi kempisantzinkariite. Eejatzi naaka nojevatziri kempisantzinkariite, ari akarataiyini. Naaka ñaajaantakeri Cristo tsika ikanta ikemaantsitakaitakari, aritake nomatairo naaka onkarate iriñeetairi apaata ovaneenkaperonkantaia.

² Jiroka nonkaminayemiri: Kempoya povayetairi kempisantzinkariite pinkempitakaanteri ikempoyeetziri oisha. Eero pantashivaitaro aririka ish-intsiventayeetemi pantero, aña iriirika Pava kovakaimirone, pimaterotya. Eero pantziro pinkovashitya paantyaaro kireeki, aña iro pantantyaarori piminthatashitanakyaaro eeroka.

³ Eero pikovashivaita pomperatantya, ontzimatyepoñaakeri ikaratzi pikempoyaayetairi pantanairi eeroka inkene irimatanairo iriroriite.

⁴ Inkene apaata aririka inkoñaatapai Jevajanori itzimi pikempoyaak-eneri oisha, ari iramathaitantaiyaamiro ovaneenkatachari kantaitachari oshpakhiryaane.

⁵ Eerokaite evankariite piñaapinkathateri antarikonaite. Ontzimatyepiñaapinkathatavakaayetaiya maaroni. Tema:

Te ikoviri Pava asagaaventavarentzi,
Iriima itzimi tsinampashiretatsiri osheki inkaminthayeri.

⁶ Tsinampa pinkantaventyaaro okaratzi jimatakaayetaimiri Pava. Iro-jatzi apaata aririka inkovapaitetake, iriitake kantakaiyaarone onkantaia iriñaapinkathayetantyaamiri.

⁷ Aririka piñaayetero onkantzimoshirevaiyetyaami, paventaiyaari Pava. Tema iriitake neshinonkatyaamine.

⁸ Pimpampithashiretapiintairo kameethari, aamaventashire pinkantya. Tema kamaari itzimi kisaneentairi, ikempitakari kashekari kenakenavaitat-siri, jasootzi ikokovatzi impaitya iratsikeri.

⁹ Iro kantacha ontzimatyepimpipyatyaari, pinkyaaryooventanairo paventaashiretaari Pava. Tema piyotzi ari pikempitakari maaroni iyekiite pike-maantsitaiyani jaka kipatsiki.

¹⁰ Iro kantacha aririka onkaratapaake pikemaantsivaitaka kapicheeni, ari intampatzikashiretakaaperotaimi Pava, iravyaashiretakaimi, amavevaitane inkantakaiyami. Tema neshinonkataneri inatzi, iriitake kaimashire-taimiri piñaantaiyaarori kantaitachane irovaneenkaro Cristo.

¹¹ Iriitakera intharomentaitya Pava. Ari inkantaitaatyeni impinkathariventantai. Ari onkantaiaari.

Ovekaraantarori ovethataantsi

¹² Iriira Silvano osankinatanarori iroka. Iriitake nokempitakaantaka naaka kyaaryoori iyeki inatzi. Irootake nosankinatantakamirori eepichokini nokaminayimi, nokamantzimiro tsika ikanta Pava jineshinonkaperotanta. Ontzimatyeera pinkyaaryoventayetairi.

¹³ Jovethayetami kempisantzinkariite itzimi apatotapiintachari Babilonia-ki, ikaratzi kempitayetaamiri eerokaite jiyoshiyeetaimi. Jovethatami eejatzi Marcos, itzimi nokempitakaantari iriimi notomi.*

¹⁴ Etako pinkantya povethatavakaanaiya. ¡Onkamintha pisaikayetai kameetha pikaratzi jashiyetaami Jesucristo! Ari onkantyaari.

* **5:13** Ikantakotziri Pedro jaka "Babilonia" iroora iñaaventakotzi Roma. Tema jamamenataitayaro Roma iñaaventaitziro, irootake iñaaventapiintantarori Babilonia. Ari onkantya eero jiyotaitantari ni-inkarika osankinatzirori, iro eero jovasankitaitantari.

Apitetanaintsiri Irosankinare Pedro

Ovethataantsi

¹ Naakatake Simón Pedro osankinatizimirori iroka. Naaka iromperatane Jesucristo, irotyaantajanore nonatzi. Eerokaite nosankinatizini pikaratzi pikempisantanaí pikempitayetaana naakaite, tema iri apantaperotariri itzimi akempisantai, iro kantakaantakerori itampatzikashirenka Pava, ari ikempitaari eejatzi Jesucristo itzimi ovavisaakoshiretai.

² Onkamintha ineshinonkaperoyeetaimi, isaikakaaperoyetaimi kameetha! Eekerora piyotanaatyeeeri Pava eejatzi Avinkatharite Jesús.

Tsika onkantya pintasorentsishireyetantaiyaari eerokaite

³ Tema iniroite itasorenka Pava, iriitake kantakaarori otzimimotantairi maaroni kovityimoshiretai añaapinkathatasorentsitanaiyaari. Ari okanta, omaperora ayoperotairi. Tema ovaneenka ikantataika irirori, osheki ikameethaperotataike, iro omatantaari ikaimashireyetai.

⁴ Iro ishinetantairori pinarontsiperotachari, kameethaperotajaantatsiri, inkene pintasorentsishireyetai eerokaite. Iro povashaantantaiyaarori pikaariperoshiretake, pikempiyetari osavisatzi antapiintakerori ikovashiyetari.

⁵ Irootake pinkempisantapiintantaiyaari eeroka, eero pamaavaaitashitaro. Aririka pinkempisantapiintanakitye, ari piñaayetziro pintampatzikashireyetai. Aririka pimatapiintanakero iroka, aritake piñaayetakero piyotaneta.

⁶ Aririka pimatapiintanakero iroka, aritake piñaakotanetaiya. Aririka pimatapiintanakero iroka, aritake pinkamaitapiintanetaiya. Aririka pimatapiintanakero iroka, aritake piñaapinkathatasorentsitanetaiya.

⁷ Aririka pimatapiintanakero iroka, aritake pinkaminthaatapiintantayetai. Aririka pimatapiintanakero iroka, aritake petakopiintantaiya.

⁸ Iroorika pimatapiintanake eeroka, ari iriñeetakemi omapero piyotairi Avinkatharite Jesucristo, eero itzimavaitzi kantakotemine: “Te apantari irika.”

⁹ Irooma intzimerika aponi kaari matanairone ñaaventainchari, ikempitakari aponi mavityaakiri kaari okichaatsine. Aña imaisantakitzi-iro jantayetakeri Cristo ikiteshireyetaantaariri, tema kaariperoshireri jinavetaka pairani.

¹⁰ Ari okantari iyekiite, ontzimatyepinkinkishiretapiintaiya, eero piñaantaro pinkisoshireventavaitero jiyoshiiyeetaimi, kaimashiretaari pinatzi. Tema iroorika pimatapiintanake ikovakaayeetakemiri tsika pinkantanaiya, eerora piñiuro pintzipinashireyetai.

¹¹ Ari onkantya piñaantaiyaarori osheki okameethaperotataike inkyaakaayeeetaimi impinkathariventantapai ovavisaakoshiretai Avinkatharite Jesucristo.

¹² Irootakera, eero novashaantantaro nompampithashiretakaapiintemiro okaratzi añaaventakeri, okantavetaka aritake piyoyevetakaro, pikantayetzi: “Omapero onatzi iroka.”

¹³ Iro tampatzikatatsiri nokinkithashiretakaapiintaimiro eenirora nañi naaka,

¹⁴ tema kapichetapaake noñaantaiyaarori nonkame. Ari okanta jiyoshiretakaakena Avinkatharite Jesucristo.

¹⁵ Nokovataike naaka iro pinkamaitya pinkinkishiretapiintairo eerokaite irokapayeeni aririka nookaventaimi nonkamake.

Ñaajaantayetakerori irovaneenkaro Cristo

¹⁶ Tema pairani, ovakera noñaaventapaakemiri Avinkatharite Jesucristo, nokantapaakemi: “Otzimimotziri ishintsinka, aritake irapiitairo impiyee.” Tera niyotashitaro naakaite, te namatavivaitantapaakamiro. Aña naakatajaantake okitataikari Cristo, osheki ipinkathariperotataike irirori.

¹⁷ Iriitajaantake Ashitairi Pava kantakaarori iñaapinkathayeetairi, joñaakantakero irovaneenkaro, ikantakeranki iñaavaitake: Notomi inatzi irika netakokitakari, osheki nokimoshireventakeri, pinkempisantairi.

¹⁸ Naakayetakera kemajaantakerori iñaavaitakeranki inkiteki notsipatantariri Jesús janta tasorentsiitoki.

¹⁹ Ontzimatyeeera pinkemathayetairo josankinayetakeri kamantantanerite. Irootakera iyotakaaperotaineri, onkempitakovaitakyaari ootamentotsi ikoñeenkatzi otsirenikitzi. Iroora pantayetanairi eeroka irojatzii impiyantaiyaari Jesucristo intharomentashiretakaapaimi, inkempitapaakyaari impokiro orimishi.

²⁰ Ontzimaty ankemathatero iroka: Tekatsira aparoni okaratzi osankinainchari Osankinajarentsiki ontzime inkamantavaitashitantakyaari kamantantanerite.

²¹ Tera iri iyotashivaityaarone atziriite, aña Tasorentsinkantsi iyoshiretakaantakero okaratzi ikovakeri Pava.

2

Kamantantanirori ipoña iyotaantanirori

(Jud. 3-13)

¹ Iro kantacha, tzimatsira pairani kamantantanirori. Irojatzii okantari iroñaaka pisaikayetzira eerokaite. Ari piñaake kantemineri, “Naaka iyotaantaneri.” Aña iromananeikiini ikovi irikaite irovaariperotantyaamiro iriyotaayetemiri. Jimanintatziirira Avinkatharite, itzimi pinakoventavetaariri irovavisaakoshireyetairimi. Iroora eero oshenkaanta iriñaayetero irikaite iraperotaiya.

² Iro kantacha tekera japerotaata, tzimatsira osheki kempitakotyaarine okaratzi joñaakantakeri, imayempivaitzi. Iriira kishimavaitakaanterine anitantanaarori “Avotsijanori.”

³ Osheki irinevekityaari kireeki, inkovapiintake pimpinateneri okaratzi jiyotaashivaitamiri. Iro kantacha Pava eero ishenkaa iramenakoyetaineri jantayetakeri, ari iraperotairi.

⁴ Tema pairani ikaariperopaitetantakari tsika ikaratzi maninkari, jimatakerro Pava jovasankitaayetakeri, jookakeri sarinkaveniki, tsireniki ikantakoyetaka joyaaventa irovasankitaapaiteperotantyaariri.

⁵ Ari ikempitaakeri Pava kaariperoshireri atziriite etayetanakarori pairani inampitaro kipatsiki, aperotaka ipiinkake oonkaropaiteki. Iro kantacha Pava jovavisaakotakeri Noé, itzimi kinkithatakotakerori pairani tsika inkantya kameethashireri. Tema irijatzi Pava ovavisaakotakeriranki isheninkamirinkaite, ikaratayiini 7.

⁶ Ari ikempitaakeri eejatzi nampiyetarori Sodoma ipoña Gomorra, japerotakeri ipometakeri. Arira iñeetziro ompaitya avishimoyetairine thainkatasorentsitaneri.

⁷ Iro kantacha, Pava jovavisaakotairi Lot, tema kameethashireri inake. Irika Lot iniroite oñaashirenkakeri kaariperori okaratzi jantayetziri piyatharite.

⁸ Tema okantaitani kitaiteriki irika tampatzikashireri Lot tsipatakariri kaariperoshireri, jiñiiri, ikemiri jantayetakero kaariperori. Iniroite okantzi-moshiretakari.

⁹ Arira okantari, jovavisaakotziri Avinkatharite ñaapinkathatasorentsitaneri ñaapiintakerori ñaantashiretaantsi, onkantya eero ineveshirevaitanta. Tema jetzitakaro jovasankitaayetziri kaariperoshireri, irojatzi apaata iramenakoyetantaiyaariri maaroni.

¹⁰ Irimaperotairi Pava irovasankitairi antayetzirori kamaarotatsiri in-
evetashitari, piyathayetakaro ikantaveetari. Te iñaakotanetya kantakaap-
erori. Te intharovakaajatyaaari ikishimatziri maninkariite otzimimotziri
ishintsinka.

¹¹ Iriima maninkariite, okantavetaka otzimimoperotziri ishintsinka, te
inkishimateri irikaite, jiyaatashitapiintzirira Pava inkamantakoteri.

¹² Irikaite kaariperoshireri ikempivaitakari piratsi, te iriyote impampi-
thashirenetya. Itzimashivaiyetaka impofa iriñeero iraperotaiya. Ari inkem-
pitaiyaari iraperotaiya kishimayetakeriri maninkariite kaari jiyotakotaa-
jatzi tsika ikantayeta iriroriite.

¹³ Iro inkemaantsitanyaaari okantakaantziro ikemaantsitakaantaka
irirori, iro kempityaarone impinataatyeeromi iyaariperonka. Tema
irikaite, te inkaanitanete jantayetziro kamaaroyetatsiri kitaipate.
Okempivaitakaro iriimi ovitsintayetakemine jayooyetakemi irikaite
ikovayetzira iramataviyetemi.

¹⁴ Iro jaakoventa jimayempiryookivaitake, ivathakitakaro kaariperori.
Ikamashireyetziri shipetashireri inkaariperotakairi. Ikokovatapiintake
kireeki. Iro irovasankitaantayeyaariri.

¹⁵ Ikenashivaiyetaka, imanintakero tampatzikari. Jantakero okaratzi
jantakeri Balaam, itomi Beor, ikokovatake impinaiteri irantantyaarori
kaariperori.

¹⁶ Iro kantacha irika Balaam, jantakerora kantachari, iriira burro
kisathakeriri. Okantaveta te iriyote iriñaavaitanete burro, irika burro
ikempitanakari atziri iñaavaaitake, ari okanta jovashaantakaantaariri ipamp-
ithashireta inkoshekavaityaami Balaam.

¹⁷ Irikaite kaariperoshireri inkantaitaayeeni irovasankitaayeeitari janta
otsirenikiperotzi. Tema ikempitakaro okantakaranki opiryaatzi omotyaa
jiña, ikempitakaro eejatzi okantaranki menkori atainkatziro tampyaa, im-
poña añeero eero oparyi inkane.

¹⁸ Ari okanta joshiyakaaventayeetziri kaariperoshireri, tema
jovapyaashita tsika ikanta iñaaveetari, ikempitakaro opiryaatzi omotyaa
jiña. Tema kantakaapero ikanta iñaavaiyetzi, aritake onkantake ira-
mataviteri ovakera kempisantatsiri, itzimi shiyapithavetarori kaariperori,
inkantayeteri: “Kameetharini apiitairo antero anevetashiyetari, aritatsi
amayempite.”

¹⁹ Jamatavitantashita irikaite jiyotaantzi, ikantayetzi: “Oshinetaantsitzi
pantayetero pinevetashiyetari.” Iro kantacha, irikaite iyotaantanirori, te
isaikashivainetajaantya irirori, aña ikempitakotari aparoni omperataari,
iro kaariperori inkempitakaantya ivinkatharite, omperanavaitari.

²⁰ Pairani irikaite kaariperori ovakera ikempisantavetaari Avinkatharite,
Ovavisaakotaneri, jovashaantavetanakaro jantayetziro kamaarotatsiri.
Okanta osamanitanake ipiyakotaaro jantayetanairo kamaarotatsiri, irojatzi
jimaperotantakari iroñaaka te ikempita ikantaveta pairani.

²¹ Ari okameethaveta eeromi iñihiro “Avotsijanori” otzimi tampatzikashire-takaanatsiri. Tema maperoitaka okoveenkatzi okaratzi jantayetanairi, ikempisantavetanaaro ikantakaanavetari tasorentsitsatsiri, ipoña jovashaantanakero osamaniityaake.

²² Ikempivaitakaro ikantapiintayeetziri:

Aparoni otsitzi, aririka inkamarankake, ipiyashitaro irovaiyaaro.

Ipoña ikantayeetzi eejatzi:

Aparoni chancho, aririkami inkivaiteri joipatsitaka, ipiya eejatzi iroipatsi-vaitya.

3

Impiyantaiyaari Avinkatharite

¹ Netakotané, iro apitetatsiri iroka osankinarentsi notyaantzimiri, nominthashiretakaatyaaami,

² pimpampithashiretantayarori ikantayetakeri kamantantanneriite tasorentsishireri, ikantakeri eejatzi Avinkatharite, Ovavisaakotaneri, itzimi otyaantayetakenari nonkamantaimiro eerokaite.

³ Ontzimatyé ankemathatero iroka: Tekera impiyaminthatai Cristo, intzime osheki thainkavaitaneri. Iriiyetake antashivaiyaarone okaratzi ineve-tashiyetari.

⁴ Osheki inthainkavaite inkante: “¿Tsiikapaitema iriñeetero ikantaitzi ari impiye Cristo? Eero ipiyaa. Kaari añeero ompashinete kipatsi, aña irojatzí okantataita ovakera jovetsikaitakero. Ari kamayetatailke tsika ikaratzi etanakarori Otyaantajanori, te añeero ompashineyete.”

⁵ Ikenakaashivaitakarora ikaratzi kantatsiri. Te iriyote iri Pava ovet-sikamero inkite, iñaane jovetsikantaka. Jovetsikakero eejatzi kipatsi, iro otzimantankari jiñaa, tema okantaitanakityaani kipatsi okovi jiñaa.

⁶ Irojatzí jiñaa japerotantakari Pava pairani, oonkantakari kipatsi.

⁷ Iro kantacha, inatziira te impashinetakayero Pava inkite eejatzi kipatsi. Iroora ikantakaanakeri pairani eero opashinevaitzi irovetsikane irojatzí apaata aririka iramenakoyetairo maaroni, impoña iraperotairi kaariperori thainkatasorentsitaneri aririka intagauro maaroiteni.

⁸ Netakotané, ontzimatyeeera piyotairo iroka: Ikempitakaanaro Avinkatharite aparoni kitaite, oshekirini osarentsi. Aririka onkarate oshekirini osarentsi, iroovaitake onkaratemí aparoni kitaite.

⁹ Tera irosamaninkashityaaro Avinkatharite imonkaratairo okaratzi ishinetaantakeri, tema tzi mayetatsi kenakaashivaitakarori ipampithashireta josamaninkashitatyaaaro. Aña amatsinka ikanta Avinkatharite, ikovi impiyashireyetaimi maaroni, tekatsi peyashivaitaachanemi aparoni.

¹⁰ Irooma apaata impiyakerika, inkempitapaakyaari jomapokantzi aparoni koshintzi. Ari inkemayeetairo iniroite poimpataatsine, aripaite aperotaiyaari inkite. Ari onkempitagaiyaari eejatzi kipatsi, aperotaiya. Maaroni okaratzi jagaitakeri jovetsikaitantakarori kipatsiki, onthonkya ontagaia. Ari onkempitagaiyaari maaroni irovetsikane atziiriite, ontagaiya maaroiteni.

¹¹ Tema ari inkantayeetairo iraperoyetairo maaroiteni, ¿Tsikama pinkantya pisaikai eerokaite eero otzimanta pikenakaashitane? ¿Tema ontzimatyé pintasorentsishiretai? ¿Tema ontzimatyé jiñaapinkathatasorentsitanetai?

¹² Aamaventara pinkantayetaiya, pimpankiventayetaiya, tema irootaintsi impiye Avinkatharite, aripaite intaayetairo Pava inkite, imporokayetairo jagaitakeri jovetsikantaitakarori kipatsiki

¹³ Irooma aakaite, aritake añamampyaakaro ovakerari inkite, eejatzi ovakerari kipatsi, tsika janta inampiyetaiyaaro kameethashireri. Tema iro ishinetakairi Pava.

¹⁴ Ari okantari netakotaneete. Tema aritake piñamampyaakaro eerokaite maaroni iroka, minthashire pinkantya, inkene iriñaaipaimi apaata Pava kiteshire pinkantya, eero ikantakovaitzimi pantakero kaariperori.

¹⁵ Pimpampithashiretero, amatsinka ikanta Avinkatharite, josamaninkatziuro impiyantaiyaari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari atziriite. Tera ompashinete iroka, ari okempitaro josankinatakemiri etakotane iyeki Pablo. Tema iri Pava iyotakaakeri Pablo maaroni iroka,

¹⁶ ari okempitakari eejatzi pashine josankinayetakeri. Kompitaa inaveta inkemathayeetero okaratzi josankinayetakeri Pablo. Irootake itzimantayetari atziri kaari iyotakoperoterone, tema te iravyaashireyetanete, ikenakaashivaitakaro jiyotantavetaro irosankinare Pablo. Ari ikempitaayetakero eejatzi maaroni Osankinajanorentsi. Arimaitaka iraperoyeetairi ikaratzi kenakaashivaitakarori.

¹⁷ Irooma eerokaite netakotaneete, tema aritake nokamantzitakamiro, aamaventa pinkantayetya eero ikenakaashivaitantami irikaite piyathariite. Paamaventya jovashaantakaimirokari pikamaitanetzi.

¹⁸ Aña iro aritatsi eerokaite piyaatakairo pantakishireyetai, piyaatakaanairo piyoperotakoyetanairi Avinkatharite, Ovavisaakotaneri Jesucristo, tsika ikantakero irirori jineshinonkatantaamiri. Arira irashi irovaitayeero irirori iñaapinkathayeetairi. Ari onkantyaari.

Jetakari Irosankinare Juan

Ñaantsi okantakota Añaantarentsi

¹ Jiroka kantakotachari jaka nosankinatzimiri: Iriira ipaitaitziri “Ñaantsi okantakota Añaantarentsi.” Itzimitataika pairani irovakera etantanakarori jovetsikantayeetzi. Naakayetake kematakeri, naakayetake ñaataikeri, nantantayetaari nako.

² Tema irika paitachari “Añaantarentsi.” Joñaakantaka irirori, inampitapaintaro kipatsiki, naakayetake ñaakeri. Irootake noñaaventantakamiriri kantaitachani añaantarentsi, tema jañiitataika pairani irirori itsipatakari Ashitariri. Iriitake oñaakaanari naakaite.

³ Irootake noñaaventantamiriri itzimi nokitajaantakari, nokemajaantakeri eejatzi, inkene aapatziyavakaayetaiya aakaite. Iriitajaantakera Ashitairi itzimi aapatziyaari, ari akempitaanairiri eejatzi Itomi.

⁴ Iro opoñaantari nosankinayetaimiro eerokaite, ari onkantya panintaatzi-ivaityaari.

Ipaitaitziri Pava Kitainkari

⁵ Jiroka ñaantsi jiyotakaanari Cristo, irootake novavisaimiri eerokaite: Ipaitaitziri Pava “Kitainkari,” tera inkempityaaro tsirenikiri.

⁶ Aririka ankante “Naapatziyari Pava,” eekerorika antapiintatyeeero kaariperori, athaiyaka. Okempivaitakaro tsirenikimi aniitzi, apiyathatakarora kyaaryoori.

⁷ Irooma aririka asaikanai kameetha tekatsi antzimotante, ayotaantanairo kyaaryoori, arira amatakero aakameethatavakaayetanaiya. Tema okempivaitakaro asaikatyeemi okitainkatzi, akempitakotaari Pava isaikira irirori kitainkariki. Ari onkantya impeyakotantairori antayevetakaro kaariperori, irootakera ikapathainkatantakari Cristo ikamimentakairanki.

⁸ Aririka ankante “Te nantanetero kaariperori,” apanirora amatavivaitaka, te ayotakotero kyaaryoori.

⁹ Irooma aririka ankamantairi Pava okaratzi kaariperori antayetziri, ari-take irimatakero irirori impeyakotairo. Tema ikyaryooventapiintayetakai irirori, tampatzikashireri inatzi, iriitake kiteshireperotakaineri.

¹⁰ Aririka ankantavaite “Te nonkaariperote,” okempivaitakaro ankantaty-eemi “Thairi inatzi Pava.” Tera ayotakotairo iñaane.

2

Iri Cristo ookaakoventayetairi

¹ Notomiite, opoñaantari nosankinatzimiro iroka ari onkantya eero pantantaro kaariperori. Irooma aririka antake kaariperori, tzimatsi ookaakoventaine janta Ashitairiki. Iriitakera Jesucristo, kameethashireri.

² Iriitake otsimaryaakeriri Pava irovasankitaaventairomi ayaariperonka. Tera intaani irookaakaventai aakaite, aña maaroiteni atziri ikaratzi nampitarori kipatsiki.

³ Jiroka ayotantyaari kyaaryoorika ayotairi Cristo: Aririka amonkaratapi-intanairo ikantakaantairi.

⁴ Tzimatsirika kantavetachane, “Niyotziri naaka,” iro kantacha irika eeniro ipiyathataro ikantakaantane, ithaiyakara irika. Te iriyotakotero kyaaryoori.

⁵ Itzimirika monkaratanairori ikantakaantane, iriira etakoperotanaariri Pava. Iroora ayotantari kyaaryoo atsipashiretanaari.

⁶ Tzimatsirika kantatsine, “Notsipashiretaari naaka,” ontzimatye isaikanai kameetha iroshiyakotyaaari ikantapaintara Cristo.

Ovakerari ikantakaantaitziri

⁷ Iyekiite, kaarira ovakerari ikantakaantaitane nosankinatzimiri. Aña iro piyotzitataikari pairani. Irootake ñaantsi pikemayetakeri pairani eerokaite.

⁸ Irojatzimaitaka kempitakarori ovakerari ikantakaantaitane, okantakaaro jantapaintziri Cristo. Okantakaaro pantayetanaari eejatzi eerokaite. Kempivaitaka iroñaaka avisainkatanake tsireñeenkari, iri kitainkatapaintsi iriiperori kitainkari.

⁹ Tzimatsirika kantatsine, “Jashitaana kitainkari,” irojatzimaita ikisaneentavaka ikaratzi ikempisantzinkaritzi, tekeraata jimatziro, aña okempivaitakaro irojatzimi isaikakemi otsirenikitzi.

¹⁰ Iriima itzimi etakotanaariri ikaratzi ikempisantzinkaritzi, iriitakera kempitanaariri itzimi aniitanaatsiri okitainkatzi, te irantzivavaiya, tera ontzimatyetaye inkantzimoneentavakaiyaari.

¹¹ Itzimi kisaneentavakaachari ikaratzi ikempisantzinkaritzi ikempitakarori itzimi aniitantarori tsirenikiri. Te iriyote tsika ikeni, te irokichaate otsirenikitakera.

¹² Notomiite, eeroka nosankinatizini iroka tema pikempisantairi Cristo, pi-pairyaapiintairi ivairo, irootake ipeyakotantaamirori piyaariperoshirenka.

¹³ Ashitaaniri, eeroka nosankinatizini iroka tema piyotairi Cristo itzimi añaaitainchari pairani etantanakarori jovetsikantayeetzi. Evankariite, eeroka nosankinatizini iroka tema poitsinampagairi kamaari. Notomiite, eeroka nosankinatizini iroka tema piyotairi itzimi Ashitaamiri.

¹⁴ Ashitaaniri, eerokaite nosankinatizini tema piyotairi añaaitainchari pairani etantanakarori jovetsikantayeetzi. Evankariite, eeroka nosankinatizini iroka tema shintsishire pikantayetaa, piyotairo iñaane Pava, poitsinampagairi kamaari.

¹⁵ Eero petashivaitaro osavisato. Tzimatsirika etashivaitakyaarone osavisato, tera jetakoperotaari Pava.

¹⁶ Tema maaroni osavisato tera ompoñeeya Pavaki, aña osaviveriki opoñaaro. Jiroka okanta osavisato: anevetashivaitaro kamaarotatsiri, anevetashivaitaro añaayetzi, ankovavaite ankantakaaperotyaa.

¹⁷ Maarote iroka osavisato otzimi ineveyetari atziriite, ari aperotaiya. Iriima itzimi antanairone ikoviri Pava, iriitake kantaitaachane irañagai.

Kisaneentziriri Cristo

¹⁸ Notomiite, irootaintsi onthonkimataiya kipatsi. Pikemaiyake eeroka ari inkoñaatapaake kisaneenterine Cristo aririka onthonkimataiya. Tzimataike iroñaaka jaka kisaneentayetakeriri Cristo. Iro ayotantari iroñaaka irootzimatataikera onthonkimataiya kipatsi.

¹⁹ Iriikaite kisaneentakeriri Cristo, iriyyetakera akaravetapiintakarori akempisantzi, itzimi ookaventayetanakairi. Omaperotyaaami inkarayetaimi, eeromi jookaventayetaimi. Irooma jookaventayetanakai, ari ayoyetzi tera omaperotajaantya inkarashireyetai aakaite.

²⁰ Iro kantacha eerokaite, jotyaantaitakemiri Tasorensinkantsi irinampishiretantyaamiri, kempivaitakara isaipatziiyoeyetantakamiri. Aritake piyotairo eerokaite iroka.

²¹ Irootajaantake nosankinatantamirori iroka, tema aritake piyotairo eeroka kyaaryoori. Aritake piyotayetairo pinashitaaro iroorika thaiyaantsi.

²² ¿Itzimikama thaiyachari? Iriitakera itzimi kantatsiri “Jesús kaari Cristo.” Iriitake kisaneeentakeriri Cristo. Irijatzi manintakeriri Pava, ari ikempitaakeri eejatzi Itomi.

²³ Itzimirika manintavaitakerine Itomi Pava, irijatzira jimanintajaantake Ashitariri. Iriima tsika itzimi kempisantairiri Itomi, omaperora jashitajaantaari Ashitariri.

²⁴ Iroora eerokaite, oisokero pinkantanakero petakari pikemakero pairani. Iroorika pimatankeri, ari poisokerotakyaari Itomi, ari pinkempitaanakeriri eejatzi Ashitariri.

²⁵ Jiroka ishinetajaantakairi irirori: Ari ankantaitaayeeni añashireyetai.

²⁶ Iroora nosankinatzimiri tsika ikantakota ikaratzi kovayetatsiri iramataviyetemi.

²⁷ Iro kantamaitacha eerokaite, oisokero pikantaventakaro isaipatziiitoyeetakemi. Irootake eero okovityaanta intzime pashine iyotagaimine. Irika Tasorentsinkantsi ikempitakaantaitakamiri isaipatziiitoyeetantyaamiri, iri iyotaayetzimiri kameetha. Jiyotaimiro kyaaryoori, kaarira thaiyaantsi iriyotaimi. Ontzimatyé pantayetairo tsika okantajaanta jiyotayimi irirori, pintsipashireyetaiyaari.

²⁸ Ari okanta notomiite, ontzimatyé antsipashireyetaiyaari Cristo, onkantya eero apashiventavaitanta aririka impiyake, aña aventaashire akantya amonthaavaiyaari.

²⁹ Aritakera piyoyetairi kameethashireri inatzi Cristo, arira piyotairi eejatzi itzimirika ashiminthatanaarori irantanairo kameethari, kempivaitaka irapiitakeromi intzimayetaimi ikantakaanaarira Cristo.

3

Itomiite Pava

¹ Pinkinkishiretero iroka: Antaro jetakotai Pava, itomiyetai. Omaperora. Tera inkemathatero osavisatzi tsika ipaita Cristo-tatsiri, ari ikempiyetairi eejatzi aakaite te inkemathayetai.

² Ari okanta netakotaneete. Itomi Pava anayetai. Tekera ayotaaajatero tsika ankantayetaiya apaata. Intaani ayotzi ari ankempitaiyaari ikantara Cristo aririka impiyapaake, tema ari onkantake añeeri tsika ikantajaantara irirori.

³ Maaroni atziri itzimi kovairone iriñeero impiyantaiyaari, irantapiintairo onkarate kiteshiretakairine. Tema Cristo kiteshire ikanta irirori.

⁴ Iriiima itzimi kaari ovashaanterone jantayetziro kaariperori, ipiyathatayaaro ikantakaantziri Pava. Tema iroka kaariperori, piyathataantsi onatzi.

⁵ Piyotaiyini eeroka opaita ipokantakari Cristo kipatsiki, tema iro ipokantakari iraperotairo kaariperori. Tera irantapaiintero irirori kaariperori.

⁶ Ikaratzi oisokerotanaariri Cristo, te arite irantanairo kaariperori. Tema inkarate oisokerotarori kaariperori, tera iriyotaaajatairi Cristo.

⁷ Notomiite, eero pamatavitaaritzii. Inkarate antapiintanairone kameethari, iriitakera kameethashireri, ikempitakotanaari Cristo ikameethashiretzi irirori.

⁸ Iro kantacha itzimirika antapiintakerori kaariperori, joisokerotatyaari kamaari. Tema iri kamaari etakaantakarori jantakero kaariperori. Iroora ipokantajaantakari Itomi Pava kipatsiki, iraperotairo kaariperori otzimi joñaakantakeri pairani kamaari.

⁹ Iriima ikaratzi jovameethashiretairi Pava kempitanaachari ovakerami intzimayetaimi, tera irantapiintanairo kaariperori. Tema Pava tomintanaari, kempivaitaka irapiitakeromi intzimayetaimi ikantakaanaarira Pava.

¹⁰ Irootake kaari okompitanta ayoteri itzimi jashiyetari Pava, itzimi jashiyetari kamaari. Maaroni kaari antapiintairone kameethari, tera inkaratairi Pava. Ari ikempitari eejatzi kaari etakotavakaachane ikempisantzinkaritzi, te inkaratairi Pava.

¹¹ Jirokara ñaantsi pikemayetavakeri pairani ovakera pikempisantantana-kari, ikantaitzi: Ontzimatyete etakotavakaayetaiya.

¹² Eero oshiyakotari ikanta Caïn, kaariperoshire jinake jovakeri irirentzi. ¿Opaitama jovantakariri? Aña iro jovantakariri okantakaari ikaariperoshiretzi Caïn, iriima irirentzi kameethashire jinake irirori.

¹³ Iyekiite, eero okompitzimotami aririka inkisaneentavitemi osavisatzi.

¹⁴ Ayotaiyini aaka, kempivaitaka kamashire akantayevetaka pairani. Iro kantacha iroñaaka, kempivaitaka añaashireyetai. Iro ayotantari, tema etakoyetavakaapiinta akempisantayetaira. Itzimi kaari etakotantachane, ikempitakari kamashireri.

¹⁵ Itzimirika kisaneentantatsiri, ikempitakari ovantaneri. Ayotakotaiyirini aparoni ovantaneri eero iñeero irañaashireyetai.

¹⁶ Jirika oñaakantaperotzirori tsika ikantaita jetakotantaita: Ikamimentakai Cristo aakaite. Iro amatanairi aakaite, mintha ankantya ankamimentantayete.

¹⁷ Tzimatsirika otzimimotziri ashaakarontsi, impoña iriñe aparoni iyeki kovityaavaitaneri, iri imashithavaitake irika iyeki, tekera jimaperotzirori iretakotaiyaari Pava.

¹⁸ Notomiite, te arite ankantashitapiintya, “Netakotanta.” Aña ontzimatyete antanairo oñaarontzirori etakotanta.

¹⁹ Irootakera ayotantaari omapero jashiyetai Pava. Tema ayotaira jashiyetaira Pava, irootake aventashiretantaariri añaañaatairi,

²⁰ onkantavetakya ontzimayetemi ompaitya katsitzimoshiretaineri. Tema Pava jiyotziro maaroni, jiyotzitaro akinkithashiretane okaratzi katsitzimoshiretakairi akaariperotake.

²¹ Netakotaneete, aririka ovashaantairo okaratzi katsitzimoshiretakairi, ari añaakero aventashiretaiyaari Pava añaañaatairi.

²² Iro ayotantyaarori aritake irimatakairo onkarate ankovakoyeteriri. Tema amonkarayetairo ikantakaantane, antapiintaineri ikoviri irirori.

²³ Jiroka ikantakaantane: Ontzimatyete aventaiyaari, ampairyapiintairi Itomi Jesucristo. Ontzimatyete etakotavakaayetaiya. Iroora ikantakaantane amatairi.

²⁴ Inkarate monkarayetairone ikantakaantane, iriitakera tsipashiretaariri. Iri Tasorensinkantsi jotyaantakairi iyotakaayetairi omapero atsi-pashiretaari.

4

Itasorenka Pava ipoña iisaneentashiretane Cristo

¹ Netakotaneete, tziatsi osheki kantavetachari: “Naaka kamantantaineri.” Iro kantacha kamaarira ñaavaitakaakeri. Irootake eero pikempisantantari okaratzi inkantayeteri, aña ontzimatyete piñaantyaari iriitajaantakerika Pava ñaavaitakaakeri irika kamantantaineri.

² Jiroka ayotantyaari iriirika Itasorenka Pava ñaavaitakairiri, aririka inkante: “Jatzirizimotai Jesucristo.”

³ Iriima itzimi thainkañaanetakerone ikantayeetakeri, kaarira jashitari Pava, iriitakera jiñaavaitakaakeri iisaneentashiretane Cristo. Pikemakotaiyakeri eerokaite, ari intzimake jaka kipatsiki ñaavaiterone iroka. Aritakera tzimake.

4 Iro kantacha eerokaite, notomiite, jashitami Pava, eerokara anaakoyetakeriri. Tema iniroite ishintsinka Cristo, itzimi pitsipashiretaari eerokaite. Janaakotairira itzimi tsipashiretakariri osavisatzii.

5 Irikaite kempivetakariri kamantantaneri, osavisatzii inatzi. Irootake ikempisantavakaantari ikaratzi josavisatzizii.

6 Irooma naakaite, jashiyetaana Pava. Irootake pikempisantantanari pikaratai jashiperotaami Pava. Temaita ikempisantayetai kaari iyotairine Pava. Ari okanta, te okompitanta ayoyetairi itzimi jiñaavaitakaayetairi Tasorentsinkantsi, okanta jimatantaarori jiyotaantairo kyaayoori. Ari ayotziriri jashitari kamaari itzimi iyotaanzirori kenashivaaitaantsi.

Pava iriitake ipaitaitzi “Etakonkantsi”

7 Netakotaneete, ontzimatye petakotavakaayetaiya. Itzimirika antanairori iroka, kempivaitaka irapiitakeromi intzimayetaimi ikantakaanaarira Pava. Iriiyetake iyoyetairiri.

8 Itzimirika kaari etakotantachane, te iriyotairi Pava. Tema Pava ipaitaitziri irirori “Etakonkantsi.”

9 Jiroka ikanta Pava joñaakairo omapero jetakotai: Jotyaantakairi irapintzite Itomi jaka kipatsiki, okanta jimatakaayetantairori aakaite añaashireyetai.

10 Jiroka okantakota irooperori etakonkantsi: Tera aakaite poñaakaantyaarone etakotaiyaari Pava, aña iri Pava poñaakaantakarori jetakoyetai. Tema iniroitera jetakoyetai, jotyaantakairi Itomi. Iriitake otsimaryaakeri Pava irovasankitaaventairomi ayaariperonka.

11 Netakoyetane, jetakotaira iniroite Pava, ari ankempiyetaiyaari aakaite etakotavakaayetaiya.

12 Tekatsira aparoni atziri ñaakerine Pava. Iro kantacha aakaite kantatsi antsipashiretaiyaari, aririka etakotavakaayetaiya. Iriitakera Pava matakairone aatakaantyaarori etakotantapiintaiya.

13 Tema Pava jotyaantakairi Tasorentsinkantsi inampishiretantai, iro ayotantaari omapero atsipashiretaari.

14 Tema naakayetajaantake ñaayetairi Itomi Pava, itzimi jotyaantakeri kipatsiki. Iriitakera nokinkithatakoyetairi.

15 Itzimirika kantatsiri, “Jesús Itomi inatzi Pava,” iriitakera maperotzirori itsipashiretaari Pava.

16 Ayotaira aakaite tsika ikanta jetakoyetakai Pava, akempisantayetairi. Tema Pava ipaitaitziri “Etakonkantsi.” Inkarate etakotantapiintaachaneri, itsipashiretapiintaarira Pava.

17 Irootake aatakaantyaarori etakotantapiintaiya, aventura shire averi Pava, irojatzi apaata amonthaantavaiyaariri aririka iramenakoyetairi maaroiiteni. Tema aripaite ankempitaiyaariri Cristo. Aritakera amatzi-tataikaro akempitakari iroñaaka eeniro asaikayetzi jaka kipatsiki.

18 Eero atharovakaavaitari itzimi etakoperotairi. Etakora jovai irirori, eero atharovakaari irevasankitai. Aririka antharovakaiyaari, tekeratara ayoperote omapero jetakotai.

19 Irootakera etakotantaariri aakaite Pava, apiyatatyaari jetakarora jetakoyetakai aakaite.

20 Intzimerika kantatsine, “Netakotane inatzi Pava,” iro kantacha ikisas-hiretziri iyeki, ithiyakara irika. Tema kaari etakotyaarine isheninka, itzimi jiñiiri, ¿Tsikama inkene iretakotyaari Pava, kaari koñaanetsatine?

21 Irootake otzimatantari ikantakaantakeri, ikantake: Ikaratzi etakotaariri Pava, ontzimatye iretakotaiyaari iyekiite.

5

Aventaashirenka oitsinampaantya osavisato

¹ Maaroni aventaashiretaneri kantatsiri, "Irika Jesús, Cristo inatzi," itomira Pava jinayetaatzi, kempivaitanaa irapiitakeromi intzimayetaimi. Ikaratzi etakotaariri Ashitairi, jetakotaarira eejatzi itomiyetaari irirori.

² Aririka etakotaiyaari Pava, aririka amonkarayeneri ikantakaantane eejatzi, iro ayotantaari omaperora etakoyetari itomiyetaari irirori.

³ Aririka etakoperotanaiyaari Pava, iroovaitakera amonkarayeneri ikantakaantane. Eero opomerentsita amonkarayetairo ikantakaantane.

⁴ Ikaratzi ikempitakaakari Pava irapiitakeromi intzimayetai, ari iroitsinampaayetairo osavisato. Tema aventaashirenka oitsinampaantayetya.

⁵ ¿Itzimikama materone iroitsinampayero osavisato? Iriira aventaashiretaneri, kantatsiri: "Itomira Pava inatzi irika Jesús."

Ikinkithatakaantziri Tasorentsinkantsi

⁶ Tema Cristo ipokake jaka kipatsiki. Iro kantamaitacha, tera intaani ipokake impiinkaantanyaaro jiña, aña ontzimatyee eejatzi onkapatthainkate iriraane, irovamaiteri. Iri Tasorentsinkantsi kinkithatakaantakerori okantakota iroka. Okaratzi iñaaventakaantziri irirori, kyaaryoori onatzi.

⁷ Tema mavasatzi japiiyeetakero ikantaitzi, "Itomi Pava inatzi irika Cristo."*

⁸ Iriitajaantake Tasorentsinkantsi kinkithatakaantatsiri. Iriitajaantake Pava ñaavaitaintsi joviinkaapaaitetakaranki Jesús. Iriitajaantake Pava ñaavaitaintsi ikinkithavaitakotziroiranki Jesús tsika inkantya irovamaiteri.†

⁹ Tema akempisantziri atziriite ikantayetziri, iri ovatsipero Pava ankempisantairi ikantairi. Jiroka ikantake jiñaaventziri Jesucristo, ikantzi: "Iriitake Notomi irika."

¹⁰ Itzimirika kempisantairiri Itomi Pava, iriitake kemathatairori omapero Jesús itomitari Pava. Iriima kaari kempisantatsine, jiiatakamatavitakeri Pava, tema ithainkañaanetakeri ikantake "Notomi inatzi Jesús."

¹¹ Jiroka ikantaitakeri: Iri Pava kantakaiyaarone añaashiretantaiaari, tema atsipashiretaari Itomi.

¹² Intzimerika tsipashiretaiyaarine Itomi ari irañaashiretai. Iriima kaari tsipashiretaiyaarine Itomi Pava, eero jañaashiretai.

Ayoyetai ari ankantaityaani añaashireyetai

¹³ Pipairyaapiintairi eerokaite Itomi Pava pikempisantairi. Irootake nosankinatantamiro iroka onkantya piyoperotantyaari ari pinkantaitatyeeeni pañaayetai apaata.

* **5:7** Jovaakakoyeetantakarori pairani iroka osankinarentsi iñaaneke Roma-satziite (Latín), ari jovanaayeetakerori kapicheeni kaari osankinatajaantachane ovakeraini. Jiroka okantzi jovanaayee-takeri: "Mava ikaratzi ñaavaitatsiri inkiteki: Ashitairi, Ñaantsi, Tasorentsinkantsi. Irika mavatatsiri, aparoni jinatzi." Irootakera iroka ñaantsipayeeni josankinayeetakeri iñaaneke Virakocho ipaitaitakeri "Reina Valera." † **5:8** Okaratzi kantakotachari jaka, iriira jiñaaventayeezi: "Tasorentsinkantsi, Jiña, Iraantsi. Ikaratakera mava, te ompashinete oshiyakaaventachari." Ikovatzi jaka Juan, iriyotakoperoyeeteri Jesús omapero Itomitari Pava. Mavasatzi jiñaaventziro okaratzi ikantayeetakeri, "Itomi Pava inatzi irika Jesús." Etanakarori, iriitajaantake Tasorentsinkantsi iyotakaaeyetakeriri irotyaantaneete Cristo iriyotaantayete. Apitetsiri, iroora "Jiña" oshiyakaaventachari joviinkatakaranki Jesús. Irootakera jiñaaventajaantakeri Pava, otzimi osankinatainchari Mt. 3.16-17. Mavatsiri, iroora "Iraantsi" oshiyakaaventacha ikapatthainkatakera Jesús jovamaayeetantakariri. Iro jiñaaventajaantakeri Pava isaikantakariranki Jesús otzishiki ikinkithavaitakairi Moisés, Elías tsika onkantya irovamagaiteri. Otzimi osankinatainchari Lc. 9.31-35; Jn. 12.27-33.

¹⁴ Aventaashirera ankantairi Pava, tema ayoyetzi ikemayetai aririka añaañatakotero tsika okanta ikovakaaajaantairi irirori.

¹⁵ Ayoyetaira ikemai Pava aririka amaneri, ayotzita eejatzi ari iri-matakairo okaratzi akovakotakeriri.

¹⁶ Piñeerika eeroka aparoni iyeki tzimatsiri ikenakaashitane, pamanakotairi, aritake irañashiretakagairi Pava. Iri noñaaventzi jaka tzimatsiri ikenakaashitane kaari maperotachane onkaariperote. Tema tzimatsi kaariperori ovamaashiretantatsiri. Tera iro noñaavente. Tema tera arite amanakotairi antakerori iroka maperotzirori okaariperotzi.

¹⁷ Noñaaventakero “kaariperori kaari omaperotachane,” tera nonkantatye kameethara iroka. Maarõni kaari kameethatatsi, te arite antayetero. Iro kantacha tzimatsi kaariperori kaari ovamaashiretantatsine.

¹⁸ Ayoyetzi te irantapiintairo kaariperori ikaratzi itomintaari Pava. Iriira Cristo kempoyaaventaari, eero ikemaantsitakaantaari kamaari.

¹⁹ Ayoyetai aaka jashiyetai Pava. Iriima osavisatzi, iri ashitaari kamaari, ipinkathariventziri.

²⁰ Ayoyetai ipokake Itomi Pava, iri kemathatakaayetairori kyaaryoori. Irootake amatantaarori ayotairi ipaitaitziri “Kyaaryoori.” Atsipashiretaari Kyaaryoori, tema atsipashiretaatyaari itomi. Iriitakera Pava ipaitaitzi “Kyaaryoori,” ipaitaitziri eejatzi “Kañaaneri.”

²¹ Notomiite, paamaiyaari oshiyakaaronsi. Ari onkantyaari.

Apitetanaintsiri Irosankinare Juan

Ovethataantsi

¹ Antarikona jinatzi itzimi osankinatzimorori iroka. Eeroka nosankinatzi ipaiyeetziri “Iyoshiitaaro tsinane ipoña otomiite.” Netakoperotane pinayetatzi. Tera apaniro naaka netakotami, aña jetakotzitaami eejatzi maaroni iyotayetairone kyaaryoori.*

² Ari okantari, oisokero ovayetairo kyaaryoori, ari ankantaitaatyeeeni.

³ Onkamintha ineshinonkayetaimi Ashitairi Pava, inkaminthaayetaimi, kameetha pisaikayetai. Ari inkempitaimiri eejatzi Itomi Jesucristo, piyoyetairo kyaaryoori petakotavakaantayetaiyaari.

Oisokero povero jiyotaimiri Cristo

⁴ Osheki nokimoshiretanake noñaayetake tsika pikaratzii eerokaite pimapiintanakero kyaaryoori, pimatajaantanakero ikantakaantakeri Ashitairi.

⁵ Eerora nosankinatzi iroñaaka ovakerari ikantakaantaitane, aña iro nonkinkishiretakaimi okaratzii nokamantayetakemiri ovakera pikempisantantanakari. Jiroka okanta: Ontzimatyete takotavakaiya.

⁶ Aririka antapiintanairo ikantakaantane Ashitairi, aritake amatanairo etakotavakaapiintaiya. Iroora nokantakaantakemiri pantapiintayetairo okaratzii pantayetanakeri ovakera pikempisantantanakari.

⁷ Tema tzimayetatsi iroñaaka osheki amatavitaneri. Ikantayetzii irikaite, “te iratziritajaantapainte Jesucristo.” Tema thairi inatzi itzimirika ñaavaizirori iroka, iisaneentane inatzi Cristo.

⁸ Paamaventya, povashaantzirokarari okaratzii niyotayetakemiri. Te nonkove pamenaashivaitaiya, ero piñeero panintaavaitaiya apaata.

⁹ Itzimirika kenakaashiperovaitachane, kaari oisokerotyaaarone jiyotaantapaintziri Cristo, tera itsipashiretari Pava. Iriima tsika itzimi oisokerotakarori jiyotaantapaintziri Cristo, iriitake matakero itsipashiretari Ashitairi, ari ikempitzitakarari eejatzi Itomi.

¹⁰ Intzimerika impaitya kivantemiri janta, impoña inkove iriyotaimiro nashitachari kinkitharentsi, ero pishinetziri irisaikavankotemi. Eero ari-taajatzii povethatyaari eejatzi.

¹¹ Tema aririka povethatyaari, kempivaitaka pakakotatyeeerimi iyaariperonka okaratzii jantziri irirori.

Nokovake noñeeyemini

¹² Tzimatsi osheki nosankinatemiri, iro kantacha tera intaani nonkove nosankinatemiro, aña nokovatzi niyaatashitemi noñeemi, inkene nonkinkithavaitakaimi, inkene ankimoshiretaiyeeni.

¹³ Jovethatayami ipaiyeetziri “otomiite pitsiro iyoshiitaro.” Ari onkantyaari.†

* **1:1** Tzimatsi pampithashiretakotarori ipaiyeetziri “Iyoshiitaaro tsinane ipoña otomiite,” iriira oshiyakaaventchari jaka ikaratzi kempisantzinkariite itzimi apatotaachari aparoni nampitsiki. Okantavetaka te ayotero tsika otzimi nampitsi japatoyetantaari irikaite kempisantzinkariite. † **1:13** Tzimatsi pampithashiretakotarori ipaiyeetziri “otomiite pitsiro iyoshiitaro,” iriitake oshiyakaaventchari kempisantzinkariite itzimi apatoyetaachari janta tsika inampitaro Juan osankinatzirori iroka.

Mavatanaintsiri Irosankinare Juan

Ovethataantsi

¹ Antarikona nonatzi, itzimi osankinatximirori iroka. Eeroka nosankinatziini Gayo, netakoperotane pinatzi.

² Netakotané, namanakotzimi piñaantyaarori ontzimimotemi kovityiimotamiri koñaaroini. Namanakotzimi eejatzi piñaantyaarori pintekatsite kameethaini. Tema niyotzi kameetha pikanta poshiretanaa.

³ Ari nokimoshireperotake noñaakeri jareeyetaka iyekiite ikamantapaakena irojatziki pikantaiyani eeroka poisokerotaro kyaaryoori.

⁴ Tekatsira pashine anayerone nokimoshiretanake, nokemakera oisokero jovanakero kyaaryoori ikaratzi nokempisantakaayetairi naaka.

Ikimoshireventairi Gayo joimaantapiintake ipankoki

⁵ Netakotané, pimatakero eeroka tampsatikatsiri pampitakoyetakeri iyekiite ikaratzi avisayetatsiri janta pisaikinta.

⁶ Ikinkithatakoyetakemi iriroriite jaka japatotaiyani iyekiite tsika okanta petakoyetakari. Tema irantavaitakaane inayetatzi Pava irikaite, ari otampatzikatzi pimpayeteri kovityiimotariri aririka piñeeri.

⁷ Tema jiyaatayetatziki irikaite iñaaventairi Cristo, kaarira kaariperoshirerite payeterine ikovayetziri.

⁸ Irootake ampayetantyaariri aakaite okaratzi kovityiimotariri. Ari onkanta ankaratantyaariri oivarairo kyaaryoori, inkemakoyeetantyaarori.

Ithainkañaanetantziri Diótfes

⁹ Nosankinavetakaniri pairani apatoyetachari pinampiki. Iro kantacha Diótfes ithainkañaanetakero nosankinare. Ikempitakaantashivaitaka irirori iriiperorimi irinatye.

¹⁰ Irootakera nonkamantapaakeri maaroiteni janta okaratzi jantakeri irika. Ikantakovaitashitakana. Tera intaani iroka, aña osheki jimanintashirevaitakeri ipaiyeetziri “iyekiite,” te ishinetante irakameethatavakaayetya. Jomishitovayetakeri eejatzi japatotapiinta kempisantzinkariite.

Kameetha ikinkithatakoyetakeri Demetrio

¹¹ Netakotané, te arite pimatero eeroka kempitarori iroka kaariperori. Aña iro pimatapiintai kameethari. Itzimirika antairone kameethari, iri jashitaari Pava. Itzimirika antzirori kaariperori tera iriyotairi Pava.

¹² Iriima irika Demetrio, maaroite jiñaaventaitziri kameethaini, ikan-taitzi “Ikantapiintziro kyaaryoori irirori.” Ari nomatzitaro eejatzi naaka, nokantzi “Kameetha jinatzi.” Piyotaiyini eerokaite okaratzi nokantziri kyaaryoori onatzi.

Ovekaraantarori ovethataantsi

¹³ Tzima vetacha osheki nosankinatemiri, iro kantacha tera intaani nonkove nosankinatemi,

¹⁴⁻¹⁵ aña nokovatziki niyaate noñeemi, inkene ankinkithavaitaiyani. Onkamintha pisaikayete kameethaini. Jovethataiyami jaka akarayetziri. Povethayetyaanari eejatzi ikaratzi saikatsiri janta.

Irosankinare Judas

Ovethataantsi

¹ Naakara Judas osankinatzimirori iroka. Iromperatane Jesucristo nonatzi. Naaka irirentzi Jacobo. Eerokaite nosankinayetzini itasorentsitaakaan Ashitairi Pava, pikaratzi ikaimashireyetaimi. Eerokayetake ikempoyaaventaari Jesucristo.

² ¡Onkamintha ineshinokaperoyetaimi, isaikakaaperoyetaimi kameetha, jetakoperoyetaamira!

Iyotaantashivaitachari

(2 P. 2.1-17)

³ Netakotané, nokovavetaka nosankinatakotemiro tsika okanta avisakoshireyentaari aakaite. Iro kantacha iroñaaka okovaperotatyata nosankinatemiro tsika okantakota pinkamaitantyaarori pinkempisante, pinkempitakotyaari etayetanakarori kempisantzinkariite itasorentsitaakaitairi.

⁴ Tema tzimayetatsi atziri iromananeikiini josatekantayetaka. Thainkatasorentsitaneri jinayetake, ikinkithatakaantashivaitaka, ikantayetzi: “Ineshinokatane jovayetai Pava, kantatsi iroñaaka antayetero akovayetziri, kantatsi eejatzi amayempiteetsi.” Irikaite ñaavaitakerori ñaantsika, imanintakeri Pava, itzimi apanirotatsiri jomperatanta. Ari ikempitaakeri eejatzi Avinkatharite Jesucristo. Irootake ipampithashiretantakari pairani Pava irovasankitaayetaari irika.

⁵ Nokovi nompampithashiretakaimiro okaratzi piyoperotaiyirini. Okantavetaka Pava itasonkaventatziivetakari jashitaari irirori, irikaite itzimi jomishitovayetaari Egipto-ki, iro kantamaitacha japhathakeroryaayetaakeri ikaratzi thainkatasorentsitaantsiri.

⁶ Ari ikempitakari eejatzi maninkariite itzimi jomishitovayetaakeri inkiteki, kaari jatakairone tampatzikaini impinkathariventante. Kempivaitaka iroosotakotayeerimi Pava tsika otsirenikitzi, ari joyaaventari irovasankitaayeetaari.

⁷ Ari ikempitakari eejatzi pairani Sodoma-satzi, Gomorra-satzi ipoña ikaratzi saikanampiyetakeriri. Kaariperoshire jinayetake, ipaantavaakaavaitaka ishiramparinkakiini, imayempivaizti. Arira jovasankitaayeetantakari paampari. Ari jiñeetzirori ompaitya avishimoyetairine kempityaarine irikaite irovasankitaayeetantaiyaari paampari kaari tsivakanetatsine.

⁸ Ari ikempiyetari irikaite kinkithatakaantashivaitachari, kinkishiretakaantashivaitachari, nevetashivaitakari kamaaroyetatsiri, thainkavaitaneri. Te intharovakaiyaari ikishimatzi maninkariite otzimimotzi ishinsinka.

⁹ Iro kaari irimataajate maninkari Miguel, itzimi anaakotantatsiri ipinkathariventantzi, te iriñaavaitashivaitya irirori iñaanaminthatziri kamaari iñaaventakotzi Moisés ikamantapaintari. Intaani ikantake Miguel: “Iri Pinkathari kishemine.”

¹⁰ Iriima irikaite atziri kamantantashivaitachari, ithainkashirevaitakero kaari jiyotaajatzzi. Tema okantatzi jiyotashivetari iriroriite okempitaro jiyotanetari aparoni piratsi. Irijatzi aperovaitacha.

¹¹ ¡Irimaperoiteri irovasankitaayeeteri! Tema jantakero oshiyarori jantakari pairani Cain. Ikenashivaitaka ikempitakari Balaam, intaani ikovashitaka

iraantyaaro kireeki. Ikempitakotakari ikaratzi kamayetaintsiri jovayiritantakari Coré.

¹² Okempivaitakaro iriimi ovitsintayetakemine jayooyetakemi. Tera itsipayetashitami inthainkatasorentsivaitante, intaani ikovi irantayetero onimotziriri irirori. Ikempitakaro menkori otasonkainkatziro tampyaa. Ikempitakaro pankirentsi te onkithote omonkarapaiteveta onkithotantyaari, kamaperotake, aritake itzimponchakiryeeetakero.

¹³ Ikempitakaro okanta otamakaane inkaare oshimoryaatakaashivaitaro jiña, irootake jimayetakeri irikaite joñaakantashivaitakaro iyaariperonka. Ikempitakotakari parinari ikemakaanta iraperotante, ari inkempitayetaiyaari iriroriite iraperotaiya otsirenikitzi.

¹⁴ Iriiyetakera iñaaventakotzitakari pairani Enoc icharinetanakari Adán, ikantakeranki:
Pamene, ipokake Pinkathari itsipataari osheki itasorentsitakaane.*

¹⁵ Ipokake irovasankitairi maaroni.

Ipokake iramenakotairi okaratzi jantayetakeri thainkatasorentsitaneri.

Ipokake iramenakotairo ikishimatantake eejatzi.

¹⁶ Irikaite kinkithatakaantashivaitaneri, kishimatantaneri inayetatzi. Thaiyakovaitaneri ikantaka. Jantayetziro inevetashiyetari irirori. Kantakaaperovaitaneri jinayetzi. Jinintaathatantakamiro jiyotaanziriri ikovira iraantashivaityaaro kireeki.

Ikaminaayetziriri kempisantzinkari

¹⁷ Irooma eerokaite, netakotané, poshiretyaaro jiyotaayetakemiri pairani Irotyaantajanore Avinkatharite Jesucristo.

¹⁸ Tema ikantayetake irirori: “Apaata overaantapaakyaarone intzimayete thainkantaneriite, iri antashivaityaarone inevetashiyetari.”

¹⁹ Iriiyetakera kantakaarori inkisavakaantayeetyaari, intaani ipampithashiretaro osavisato. Te inampishiretantari Tasorentsinkantsi.

²⁰ Irooma eerokaite, netakotané, povetsikashiretavakaayetaiya pinkempisantiintanairo tasorentsishiretakaakemiri. Piñaañaatapiintayetairi Pava, tsika okanta ikovakajaantairi Tasorentsinkantsi.

²¹ Oisokero irovanakemi Pava iretakotyaaami, oyaako povero piñaayetero ineshinonka Avinkatharite Jesucristo onkantaitatyeeni irañaakaayetai.

²² Neshinonka poveri inkarate kisoshireneeronkayetatsine.

²³ Pashine, pinkempitakaantero kapiche okantaka povavisaakotantaariri intgaiyaami. Pashine, ontzimatyepineshinonkayetairi. Irooma iyaariperonka, kisaneenta povero. Ari pinkantakerori ikithaatari ikaariperoshiretantakari, pinkempitakaantero pinkisaneentatyeeromi. Tharovakaara povero iroka pimatzirokari eeroka.

Tharomentaantsi

²⁴ Antharomentairi iroñaaka irika itzimi matzirori ikempoyaaventayetai kaari antzivashirevaitanta. Antharomentairi irika itzimi kimoshiretakagaine antsipataiyaari, eero otzimai akenakaashitane.

²⁵ Antharomentaiyaari Pava apanirotatsiri, iyotaneri, ovavisaakotantaneri. Iriitake irika Pava tzmatsiri irovaneenkaro, ñaapinkatha ikantaitziri, omapero otzimi ishintsinka, pinkathariperori jinatzi, iri etakaro itzimi tek-eramintha ontzimayete maaroni, irojatzi ikanta isaiki iroñaaka, ari inkantaitatyeeroni. Ari onkantyaari.

* **1:14** Irika Enoc, iri 7-tanantsiri icharinetanakari Adán. Iroka okaratzi iñaanetakari Enoc, tera ompoñaayetya janta Osankinajanorentsiki, aña pashineki osankinarentsi opoñaakaro, ipaitayeetziro “Irosankinare Enoc.”

Joñaa kayeetakeriri Juan

Joñaa kantakeri Jesucristo

¹ Jiroka okaratzi joñaa kantakeri Pava tsika ikantakota Jesucristo, iriira Pava kantakaarori iriyoyetantyaarori iromperataneete tsika onkantakotya okaakitzimataintsiri iriñaayeetero. Iro jotyaa tantakariri Pava imaninkarite inkamanteri Juan. Tema irika Juan iri jomperatapiintakari Pava.

² Iri Juan itzimi kinkithatakerori okaratzi iñaakeri. Jiroka okaratzi ikinkithatakeri, iñaane Pava, tsika otzimi ikantakaantakeri Jesucristo inkamantero.

³ Kimoshirera inkantaiya itzimi ñaanatairone iroka kamantaantsi, ari inkempitayetyaari eejatzi inkarate kempisanterone. Kimoshirera inkantaiya inkarate monkarayetairone okaratzi osankinatainchari. Tema okaakitzimatake iriñaantayeetyaarori.

Jovethayeetari kempisantzinkariite karatatsiri 7 japatoyetaka

⁴ Naakara Juan itzimi osankinatziro iroka. Eeroka nosankinatziro kempisantzinkariite karatatsiri 7 papatoyetaka janta nashiyetachari nampitsi saikayetsiri Asia-ki. Tema añaatsi Pava iroñaaka, iri etakaro pairani itzimake, irootzimatake impiye, kaminthaara inkantayetaimi irirori, kameetha isaikakaayetaimi janta. Ari inkempitaimiri eejatzi irika ipaiyeetziri “7 tasorentsi.”

⁵ Ari inkempitaimiri eejatzi Jesucristo, tema kyaaryoori onatzi okaratzi iñaaventziri. Iriitakera etanaarori ipiriinta ikamavetaka, iriira pinkathariventairiri maaroni ikaratzi pinkatharivetachari jaka kipsatsiki. Iriitakera etakoyetairi aakaite. Iriitakera kempitakaantairi inkivaatyemi, ipeyakoyetairora ayaariperonka ikapathainkatakeranki ikamimentayetai.

⁶ Iriitakera pinkatharitakaayetakairi. Iriitakera omperatasorentsi-takaayetairi antavaitantaaniriri Pava itzimi Ashitariri. Iriitake otzimimotairi irovaneenro, iriitake pinkathariperotaatsiri. Ari inkantaitayeeroni. Ari onkantaayari.

⁷ Jirika Cristo, inkenapai menkoriki, maaroni iriñeetavairi. Irimatzityaaro iriñeeri ovathaamerekifakeriri. Iriraakoyeetaiyaaari maaroiteni jaka kipatsiki, irimatziyaaro kaari sheninkatavakaachane. Ari onkantaayari.

⁸ Jiroka ikantzi Avinkatharite Pava: Naakatake oshiyarori etarori osankinarentsi, Naaka oshiyarori eejatzi overaantarori.

Añaachana Naaka iroñaaka, Naaka etakaro pairani notzimake, Naaka piyaatsine apaata.

Naakatake tzimaperotatsiri noshintsinka.

Joñaa kantaka Itomi Atziri

⁹ Naakara Juan, pirementzi povayetaana pikempisantzinkaritari, ari akarataiyakeni amavetakero akemaantsivaitaka, ari atsipatavaka ipinkathariventayetai Jesús. Eeniro nosaikiranki othampishiki paitachari Patmos nokinkithatziro iñaane Pava, nokamantantziro ikantakenari Jesús.

¹⁰ Okanta aparoni kitaite ipampithashiretakotapiintaitari Avinkatharite, tzimatsi joñaaakenari Tasorentsinkantsi. Nokemakari notaapiiki ipaita kanarani, ikempitakarora tyootaantsi iñaavaitzi,

¹¹ ikantakena: “Posankinatero onkarate noñaakemiri. Iro potyaanteneriri kempisantzinkariite karatatsiri 7 japatoyetaka janta nashiyetakarori

nampitsi saikayetatsiri Asia-ki. Tema jiroka 7 nampitsi, paitachari: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea.”

¹² Ari nopithokanaka notaapiiki nameneri ipaita ñaanatanari. Noñaatziiri ootamentotsipayeeni jovetsikayeetziri oro. Ikaratzi 7.

¹³ Iro kantacha janta niyankineki ari josatekaka aparoni kempitakariri Itomi Atziri. Opamankakeri itziki iithaare. Jontarekakari ichopineeki jovetsikasherónkaataitziri oro.

¹⁴ Kitamaropovainka ikantaka iitoki, kempivaitaka iroomi ivitzi oisha, kitamaroki okantaka iroovaitake sharaka. Irooki okempiyetakari paampari.

¹⁵ Shipakiryaa okantayetaka iitzi, iriivaitake iporeryaatzi kireeki ita-gaitziri. Okempivaitakaro ñaane opoimpaatzi osheki jiña.

¹⁶ Joirikake impokiropayeeni irakojanoki, ikaratzi 7. Joimishitovimaitaro ipaanteki kempitakarori osataamentotsi, apimitzikarate okanta othoyempitake. Ikempitakarori iporoki ikantaranki ooryaatsiri ishipakiryaaaperotzi tampatzikapaite.

¹⁷ Ikanta noñaakeri, tyaanakena nokamanake. Iro kantacha jantantakanaro irakojanoo, ikantana: “Eero pitharovi, Naakatake etarori, Naakatake overaantyaarone.

¹⁸ Naakatake kañaaneri, nokamavetaka iro kantacha iroñaaka ari nonkantaitayeini nañagai. Naakatake ashitaaro shintsinkantsi jovayeetaanara nompeyakaantya notyaantayetantai sarinkaveniki.

¹⁹ Posankinatero okaratzi piñaakeri, iro petanakya okaratzi piñaakeri iroñaaka, impoña onkarate piñeeri eejatzi apaata.

²⁰ Ikaratzi ootamentotsi piñaakeri karatatsiri 7, iriira oshiyakaaventariri kempisantzinkariite karatatsiri 7 japatoyetaka janta nashiyetakarori nampitsi. Ikaratzi piñaakeri impokiro noirikakeri nakojanoki, karatatsiri 7, iri oshiyakaaventariri maninkariite tsipayetaariri kempisantzinkariite karatatsiri 7 japatoyetaka.”*

2

Kamantaantsi jotyaañaitakeneriri 7 japatoyetaa kempisantzinkariite: Kamantaantsi jotyaañaitakeri Efeso-ki

¹ “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apato-tachari Efeso-ki. Iriira ñaanatziri oirikakeriri 7 impokiro irakojanoriki, osatekainchari niyanki ipaampatakera 7 ootamentotsi. Ikantziri:

² “Niyotziro okaratzi pantayetziri, tsika pikanta pantavaitake, okaratzi pamavetakeri. Pisamayetakeri kaariperoshireriite. Piñaantayetaari paitashivaitachari, “Otyaantajanoriite” itzimi iyotaantashivaitachari. Piyotairi eeroka thairi jinayetatziri.

³ Kyaaryoori pinake, amavevaine pikantaka, osheki pikemaantsivaitaka jovasankitaaventaitzimiro pimpairyeero novairo. Temaíta pisamavaitya.

⁴ Iro kantacha, tzimisi kapatapainchari, iro kaari kameethatatsine. Jiroka okanta: Povashaantanakero eerokaite petakotanta, te pantairo pikempivetanakaroranki pairani.

⁵ Pinkinkishiretero tsika pikanta pairani ovakera pikempisantanake. Povashaantero tsika pikanta iroñaaka, pimpiyakotairo pantairo tsika pikan-tanaka ovakeraini pikempisantanake. Tema eerorika povashaantairo, ari niyaatashitakemi, naapithataimiri ootamentotsi saikimotakemiri janta.

* **1:20** Tzimatsi kantatsiri irikaite “maninkariite” ñaaventakotainchari jaka, iriitakera atziriite ikaratzi jevayetaariri kempisantzinkariite. Tzimayetatsi pashine kantatsiri, iriijanoyetake kyaaryoori maninkariite.

⁶ Iro kameethatainsi pantakeri eerokaite pikisaneentakero jantayetak-eri ikaratzi kempisantansiriri jiyotaantziriranki Nicolás. Nomatzitataikari naaka.*

⁷ Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi iñaanatzi kempisanzinkariite. Intzimerika kitsirinkakerone, ari noshinetairi iroyaaro chochoki ovañaantatsiri tsika otzimi pankitainchari itasorentsipathateki Pava.’”

Kamantaantsi jotyaaantaitakeri Esmirna-ki

⁸ “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisanzinkariite apatotachari Esmirna-ki. Iriira ñaanatziri itzimi etakarori, intzime overaantyaarone. Iriira ñaanatziri itzimi kamavetaingcha iro kantacha añaagai eejatzi. Ikantziri:

⁹ ‘Niyotziro okaratzi pantayetziri, niyotziro tsika okanta pikemaantsi-vaitaka, niyotziro tsika okanta pashinonkaavaitaka, eerokataavetakara ashaarantashiretaneri. Niyotzi eejatzi ithaiyakotakami judío-payeeni janta. Ipaitashivaitaka judío, aña Satanás ashitayetakari.

¹⁰ Eero pitharovakaashitaro onkarate pinkemaantsityaari. Tema irootaintsi piñero tzimayetatsi janta tsika inkarate irashitakotakaante kamaari. Ari pisaikeri onkarate 10 kitaite pinkemaantsivaitya, iñaantashiretatyaaamira kamaari. Iro kantacha ontzimatyepinkyaaryooshirete eerokaite piyaatakaairo onkantavetakya irovaitemi, imoña apaata aritake nañaakagaimi, onkempivaityaaro namathaiyetaatyemimi.

¹¹ Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi iñaanatzi kempisanzinkariite. Intzimerika kitsirinkakerone iroka, eerora jiñeero inkemaantsivaitaiya irapiitairo inkamai.’”

Kamantaantsi jotyaaantaitakeri Pérgamo-ki

¹² “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisanzinkariite apototachari Pérgamo-ki. Iriira ñaanatziriri otzimimotziri irosataamento apim-itzikaratatsiri okanta othoyempitzi. Ikantziri:

¹³ ‘Niyotziro pantayetziri, niyotzi ari pisaikimotakeri ikaratzi ipinkathariventziri Satanás. Iro kantacha niyotzimi eejatzi oisokero povakena pipairyaapiintakero novairo, te povashaantero paventaashiretana. Te povashaantanakero eerokaite okantavetaka jovamaaveetakari noyempisantakaaperotane Antipas, itzimi kinkithatakotakenari janta tsika jinampitaro Satanás.

¹⁴ Iro kantacha, tzimatsi kapatapainchari, iro kaari kameethatatsine. Jiroka okanta: Tzimayetatsi tsika pikarataiyini kempitakariri Balaam jiyotaantzi. Tema pairani Balaam, jiyotaapiintakeri Balac onkanya inkaimashiryaantyaariri charinetanakariri Israel-ni irovakaiyaari ipomey-eetziniriri ikempitakaantashitari ivavane. Jimayempitakaakeri eejatzi.

¹⁵ Ari okempitakari eejatzi tzimayetatsi itzimi kempisantzayetakero jiyotaantziriranki Nicolás.

¹⁶ ¡Povashaantairo! Eerorika povashaantziro, ari niyaatashitakemi no-vayiriteri, iroora novayiritantyaari osataamentotsi shitovatsiri nopaanteki.

¹⁷ Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi iñaanatzi kempisanzinkariite. Intzimerika kitsirinkakerone iroka, ari nompakeri

* 2:6 Te jiyoperoyeetzi itzimi “kempisantzansiriri jiyotaantziriranki Nicolás.” Kempitaka iriyyetake nashitaincha japatota, iri iyotaashivaitakariri kempisanzinkariite, aamashitya iri kempitakariri Balaam okaratzi jantakeri pairani irirori.

iroyaaro omanaantsitatsiri maná. Ari nompakeri eejatzi aparoni kitamarori mapi tsika osankinatata ovakerari vairontsi tsika otzimi kaari jiyoyeetzi, intaani iriyotairo intzime aakerone iroka mapi.’ ”

Kamantaantsi jotyaaantaitakeri Tiatira-ki

18 “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apotachari Tiatira-ki: Iriira ñaanatziri Itomi Pava, itzimi kempitakariri irooki paampari, itzimi poreryaataintsiri itziki. Ikantziri:

19 ‘Niyotziro pantayetziri, petakoyetantaka, pinkempisantake, pantavaitake, kamaitaneri pinake. Eekero pinkamaitantyaaro iroñaaka panaakaanakero pikantaveta pairani.

20 Iro kantacha, tzimatsi kapatapainchari, iro kaari kameethatatsine. Jiroka okanta: Paapatziyakaro eerokaite tsinane paitachari Jezabel. Okantzi iroori kamantantano onatzi, iro kantacha okaratzi iyotaantakeri iroori, osheki oitzipinashiretakeri notzikatane. Iro opoñaantari ovakaayetakeri ipomeyeeztiniriri ikempitakaantashitari ivavane. Omayempitakaayetakeri eejatzi.

21 Osamani noyaakovetakaro ovashaantantyaarori antakeri, iro kantacha te onkove ovashaantero omayempivaizti.

22 Eerorika ovashaantashitaaro, arira nomantsiyatakero tsika omayempitajaantapiintake, ari onkemaantsivaityaari. Ari nonkempitaakeriri inkarate mayempitakerone.

23 Ari novamaayetairi ikaratzi iyotaayetakeri. Iro ompoñaantyaari iriyotai maaroni kempisantzinkariite naakatake iyoshiretziri maaroiteni, niyotzi opaita ipampifhashireyeteri, niyotzi opaita ikemashireyetziri. Ari onkanta noipiyanthamirori okaratzi pantayetakeri eerokaite.

24 Irooma eerokaite, kapatapainchari janta Tiatira-ki kaari kempisantakerone okaratzi iyotaantashivetakeri, eerora nokisathatzimi. Tema te pimpankiventavaityaaro okaratzi iyotaantashivetakeri ipaitayeetziri “iromanakaaperotane Satanás.”

25 Iro kantacha eerokaite ontzimatyera pinkyaaryooneyete irojatzit nompiyantakyaari.

26 Intzimerika kitsirinkakerone irimonkaratero noñaane irojatzit ovekaraantapaakyaarone, aritake nomatakaakeri impinkathariventairi atziriite.

27 Ari oshiyakyaaro ikempitaakena Ashitanari naaka, jimatakaakenaro ipinkatharitakaana, ari inkempitagaiyaariri eejatzi iriroriite impinkathar-itakairi.

Ari ijevatantaiyaari irashirotzite.

Irijatzit aperotairine iisanentane, inkempitakaantairi iporokaitziro kovitzi.

28 Ari nompairyee naaka kempitakariri impokiro orimishi.

29 Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi jiñaanziri kempisantzinkariite.’ ”

3

Kamantaantsi jotyaaantaitakeri Sardis-ki

1 “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apotachari Sardis-ki. Iriira ñaanatziri ipaitayeetziri ‘7 tasorentsi,’ itzimi oirikiriri 7 impokiro. Ikantziri: ‘Niyotzimiro pantayetakeri, ikantayeetzimi “añaashireri,” aña te ari kantantya, kamashireri pinayetzi.

2 Pinkakempishiretai. Pinkyaaryooshirete eero pikamashiretanta. Tema Pava jiñiio okaratzi pantziri te pimomkaratero otzimi ikovakayimiri.

³ Pinkinkishiretero ikamantaitakemiri pairani, pimonkaratero. Povaashantero pantapiintakeri. Eerorika pikakempitai, ari nomapokapaimi nonmpiyeerika, nonkempityaari jomapokantzi aparani koshintzi.

⁴ Iro kantacha tzimatsi kapicheeni janta Sardis-ki matakakeri ikiteshiredzi. Iriiyetake kempitakeri kaari oipatsiterone iithaare, irootakera apantantari irikaite onkantya intsipantaiyaanari nokithaataro kitamarori.

⁵ Intzimerika kitsirinkakerone, aritake nonkithaatairi kitamarori. Eero noshetziro ivairo itsipataari josankinatakotaka inkarate kañaaneyetaatsine. Aña ari nonkantairi Ashitanari, eejatzi maninkariite: "Ikempisantaana irika."

⁶ Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi ikantziriri kempisantzinkariite."

Kamantaantsi jotyaantaitakeri Filadelfia-ki

⁷ "Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apotachari Filadelfia-ki. Iriira ñaanatziri Tasorentsitsiri, Kyaaryoojanori. Iri jiñaanatziri jovayetakari irominkyayetairi atziriite, irijatzi otzikayetairine kaari irishineete inkyaayete. Arira inkempitaiyaari David-ni. Tekatsira shintsithaterine irika ominkyantaatsiri, itzimi eejatzi otzikayetantaatsiri. Ikantziri:

⁸ "Niyotziro pantayetziri. Pamene. Noshinetakemi pinkyee, tekatsira otzikaavakemine. Iroora nomatakemiri tera pishintsishiretaiyeni, iro kantacha pimonkarataakenaro noñaane, te inkemaitemi pinkante: "Te jashitana Pava."

⁹ Iriroma irikaite kantashivaitachari: "Naaka Judío." Kaarimaita judío-perori, aña iri jashiyetakari Satanás. Irootakera notyeerovakaantaiyaariri apaata iñaapinkathayetaimi. Ari iriyotairi omatya netakotakami.

¹⁰ Tema pikyaaryoventakero eerokaite pimonkarayetziro noñaane, aritake nonkempoyaaventakemi eero iñaantashiretantayeetami. Tema kapicheta-paake iriñaantayeetantyaariri ikaratzi nampiyetarori kipatsiki.

¹¹ Irootzimatake nonpiyake. Kisora povero pikempisantakeri, eero pame-naashivaitanta panintaiyaaro impayeetaimiri, iramathaiyeetaimira.

¹² Intzimerika kitsirinkakerone iroka, ari nonkempitakaantairi aparani tzinkamintsi otzinampitzirori itasorentsipankote Pava. Ari irashi ivairo irisaikai. Ari nonkentakotaineri ivathaki ivairo Pava, ari iriyoeyete Pava ashitaari. Ari nonkentakotaineri ivathaki ovairo nampitsi Jerusalén, ari iriyoeyetai irisaikai irika inampiki Pava, tsika ontzime areetaachane osaaviki ompoñagaiyaaro inkiteki. Ari nonkentakotaineri eejatzi ivathaki ovakerari novairo.

¹³ Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi ikantziriri kempisantzinkariite."

Kamantaantsi jotyaantaitakeri Laodicea-ki

¹⁴ "Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apotachari Laodicea-ki. Iri ñaanatziri ipaiyeetziri 'Ari onkantyaari,' itzimi javentashiretapiintayeetari jiñaavaizirora kyaaryoori. Iriira jiñaanatziri itzimi jovetsikakaayeetakeri pairani iroka kipatsi. Ikantziri:

¹⁵ "Niyotziro pantayetziri. Pikempitarora kaari saavaatatsine, kaari katsinkaatsine. Nokoviri naaka, saavaari. Eerorika osaavatziri, katsinkaari.

¹⁶ Irooma pikempitaro eempaari jiña, ari norovaventakyaami.

¹⁷ Kikantapiintaiyini eerokaite: "Ashaarantakana, tekatsi nonkovitye." Iro kantacha tera ari pinkantya, aña ovashireri pinatzi, manintaari, ashinonkaari, mavityaakiri, sapokamerekiri.

¹⁸ Aña ontzimatyepinkempitakaantairo pamanantaatyeeerimi noorote itzimi itaayeetakeri imporekaperotantyaari. Arira pimatairo pashaarantya. Pinkempitakaantairo pamanantaatyeeeromi kitamarori noithaare, eero pisapokamerekivaitanta iro ompoñaantyaari pimpashiventavaiya. Pinkempitakaantero pamanantaatyeeeromi naaventaro peshitakotantaiyaari pimavityaakivaitake.

¹⁹ Iro nametari naaka nokisathatziri netakotane, novasankitairi. Ontzimatyeeera pinkyaaryootai eerokaite, pimpiyashireyetai.

²⁰ Pamene, kempivaitakara nonkatziyatyeemi jakakiroki nokaimi nonkyaantyaari. Tzimatsirika inthomointa kemarkenari, ishinetanarika nonkye, ari antsipatavakaiyaari ayootavakaiya.

²¹ Intzimerika kitsirinkakerone iroka, aritake intsipataiyaana nompinkathariventante. Tema nomatakeru naaka nokitsirinkakero, notsipataari isaikamentoki Ashitanari nopinkathariventantai.

²² Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi ikantziriri kempisantzinkariite.’”

4

Tharomentaantsi inkiteki

¹ Okanta okaratapaake iroka, noñaatzi ashitryaanaka inkite. Irijatzipiitapairo jiñaanatapaana noñaakeri inkaaranki poimpatapaintsiri ikempitari tyoorentsi. Ikantana: “Pimpoke jenoki, ari noñaakemiro onkarate avisatsineri apaata.”

² Ikanta niyaashinenkatakake jenoki, noñaakero saikamentotsi, okempivaitakaro isaikantapiintari pinkatharijanori, ovaneenka okantaka. Tzimatsi aparoni saikantakarori.

³ Irika saikaintsiri shipakiryaa ikantaka, ikempitakaro potsitakiri mapi karenikitatsiri. Itapotakari oyechari isaikamentoki, ikempivaitakaro oyechari natsiryaaakiri mapi karenikitatsiri.*

⁴ Tzimatsiya pashine saikamentotsi 24 okaratzi, iro osatekakeriri niyankineki saikaintsiri. Ari isaikayetakeri antarikonaite, kitamaro okantayetaka iithaare, oro inayetake iramathaire.

⁵ Noñaake ookatharontsi, nokemakero opoñaanaka oñaanake janta saikamentotsiki. Tzimatsi 7 ootamentotsi ovaampatainchari, iri omontetakari saikamentotsi. Iriitakera oshiyakaaventariri Itasorentsite Pava, karatatsiri eejatzi 7.

⁶ Tzimatsi inkaare omontetakari saikamentotsi, kiteshaaniki okantaka. Tzimatsi 4 inkiteveri katziyeenchari, iri tapotakerori iroka saikamentotsi. Iro kantacha irika inkiteveriite otzimi osheki irooki, irootake jamenantayetari tsikarika, jamenantayetaro eejatzi itaapiiki.†

⁷ Aparoni inkiteveri joshiyakari kashekari. Pashine joshiyakari vacaniki. Pashine atziriporo jinake. Iriima pashine joshiyakari jevovaita pakitha.

⁸ Ipoñaashitaka otzimayetanake ishivanki irika inkiteveri, 6 ishivanki tzi-mayetanantsiri. Otzimi osheki irooki ivathaki, otzimitanaka irooki inthomointa ivathaki. Iriitake aakoventanakarori ipanthaapiintake, kitaiteki eejatzi tsireni, ikantz:

Tasorentsi, Tasorentsi, Tasorentsi inatzi Pinkathari Pava, Shintsiperotatsiri.

* **4:3** Mapi “potsitakiri karenikitatsiri” ipaiyeetziro “jaspe,” ipaiyeetziro eejatzi “cornalina.” Irooma mapi “natsiryaaakiri karenikitatsiri” ipaiyeetziro “esmeralda.” † **4:6** Kantakotachari jaka “kiteshaaniki” okempitakaro okantara botella, vidrio eejatzi cristal.

Iriitake añaatsi iroñaaka, iri etakaro pairani itzimake, irootzimatake impiye.

⁹ Ari ikantapiintatya irikaite inkiteveri itharomentari irika saikaintsiri, kantaitachari jañi. Ikanta joñaakantakero irikaite jiñaapinkathatapiintakeri, ipaasoonketapiintakeri,

¹⁰ jimatanaero eejatzi 24 antarikonaite jotyeerovashitanakari saikaintsiri, kantaitachari jañi. Itharomentanakari, jamathairyimotanakari. Ari jiñeetzirori omapero janaakotantzi irika saikaintsiri ipinkatharitzzi, okanvaveta ipinkathariventantaveta eejatzi antarikonaite. Ikantaiyanakeri:

¹¹ Novinkatharité, Pavá,

Iroora apantataitorori ontzimimotemi eeroka povaneenkaro, ñaapinkatha inkantayeetemi, ontzimimotemi pishintsinka.

Eerokatake ovsikayetakero maaroni, tema eerokatake kovashitainchari ontzimayete povetsikane.

5

Osankinarentsi ipoña Oisha

¹ Noñaatziiri irika thointainchari saikamentotsiki, joirikake irakojanoki aparoni osankinarentsi. Kameetha apinaitaka, 7 okaratzi japiipiitaitakero jontsirekaitakero eero japinairyaaantaitaro.

² Noñaatzi eejatzi aparoni maninkari tzimatsiri ishintsinka, shincheenka ikanta iñaavaitzzi, ikantzi josampitantzi: “¿Niinkama ipairyeeetakeri irontsirekaryeero osankinarentsi, impoña irapinairyeeero?”

³ Tekatsi aparoni materone irapinairyeeero iriñaanatero. Te intzime inkiteki, tekatsi eejatzi kipatsiki, ari okempitakari sarinkaveniki, te intzime apinairyeeerone.

⁴ Iniroite niraanaka, tema tekatsi materone irapinairyeeero iriñaanatero.

⁵ Ikantana aparoni antarikona: “Aritake piraaka. Pamene. Tzimatsira aparoni matakerori otzimimotziri itasorenka, iri materone irontsirekaryeero, irapinairyeeero eejatzi. Iriitakera aparoni charinetakariri Judá, ipaiyeetziri ‘Kashekari.’ Irijatzi charinetakariri David-ni. Iriitakera ipairyeeetakeri irimatero.”

⁶ Opoñaashitaka noñaake aparoni oisha. Ikatziyaka niyankineki osaikakera saikamentotsi, josatekari inkiteveriite, josatekari antarikonaite. Kempivaitaka irika oisha aritake jovamaaveetakari pairani. Tzimatsi okaratzi 7 íchee. Tzimatsi eejatzi 7 irooki. Iriira oshiyakaaventachari 7 Tasorentsi, íkaratzi jiñeetairi maaroni kipatsiki.

⁷ Ikanta irika oisha, jiyaatashitakeri okarikiini saikaintsiri. Joirika-paakero osankinarentsi.

⁸ Ikanta inkiteveriite ipoña antarikonaite, jotyeerovashitanakari oisha, jiñaapinkathatanakeri. Tzimayetatsi ivanthaamento. Tzimayetatsi kasankainkari itaayeetziri jovayeetakero oro-naki. Iroka kasankainkari iro oshiyakaaventacha iñaañaatane itasorentsítakaitane.

⁹ Ari ipanthaiyanakero ovakerari panthaantsi, ipanthaakotziri oisha, íkantzi:

Eeroka ipairyeeetakeri poirikero osankinarentsi, eeroka ontsirekaryeerone, Tema eeroka kapathainkaintsi jovamaaveetakami, ari pipinakoventairi atziriite jashitantaariri Pava.

Ari opoña jashiyetaari Pava tsika íkaratzi sheninkamirinkatavakaachari tsíkarikapayeeni, kemathatavakaarori iñaane tsíkarikapayeeni, íkaratzi nampiyetarori tsíkarika janta, íkaratzi ipinkathariventaitziri tsíkarikapayeeni.

¹⁰ Eeroka kantakaarori ikempitantaariri pinkathariite, ikempitaari omperatasorentsitaari, jantavaitaineri Pava.

Iriiyetakera pinkathariventairine osavisatziite.

¹¹ Opoñaashitaka noñaake osheki maninkariite piyotzimentapaakarori saikamentotsi, tsika isaikake inkiteveriite ipoña antarikonaite. Ari ipiyopero-taiyapaakani oshikirini, oshikirini maninkariite.

¹² Ikantaiyini:

Irika oisha jovamaaveetakari, iriira apantaperotataitaari ontzimidoteri itasorenka, ontzimidotairi irashaakaro, iriyotane, ishintsinka, iriñaapinkathayeetairi, irovaneenkataiya, intharomentaityaari.

¹³ Nokematzi ipanthaiyanakeni maaroite saikantarori inkite, kipatsi, inkaare, sarinkaveni. Ikantaiyini:

Irika thointainchari saikamentotsiki, itsipatakari oisha, tharomentaari jinatzi, ñaapinkathataari jinatzi, otzimimotziri irovaneenkaro, ipinkathariventantzi, arira inkantaitayeeni.

¹⁴ Iriira inkiteveriite apiipiitziirori ikantzi, “Ari onkantyaari.” Iriima antarikonaite uyeerova ikantaiyakani jiñaapinkathataiyarini irika kantaitaachaneri.

6

Jontsirekayeetakero

¹ Opoña noñaakeri oisha jontsirekaryaanakero etanakarori jontsirekayee-takero. Ari ishincheenkatanake iñaavaitanake aparoni inkiteveri, okempivaitakaro ookatharontsi, ikantzi: “¡Pimpoke! ¡Pamene!”

² Noñaatziiri ishiyataipaaka aparoni kitamarori mora, joirikakero ivyaane irika kyaakotakariri mora. Jamathaitavakeri, jatake irovayiritya, iraperotante.

³ Ipoña jontsirekaryaaakero oisha pashine. Ari jiñaavaitanake pashine inkiteveri, ikantzi: “¡Pimpoke! ¡Pamene!”

⁴ Ari ishiyataipaaka pashine mora kityonkari, ipaitavakari iniroite ovathaamentotsi kyaakotakariri. Iri jovayeetake irovashaantakairi atziiriite isaiki kameetha kipatsiki. Irojatzi opoñaantanakari jovamaavakaayeta.

⁵ Ipoña jontsirekaryaaakero oisha pashine. Ari jiñaavaitanake pashine inkiteveri, ikantzi: “¡Pimpoke! ¡Pamene!” Noñaatziiri ishiyataipaaka pashine mora cheenkari, joirikataike itenamento kyaakotakariri.

⁶ Nokematzi ñaavaitanaintsiri ikatziyeyakani inkiteveri, ikantaitzi: “Pimpimantayete eepiyokiini pivankire, pimpinatakaaperotyaro, tema te ontzimaperote. Ari paake osheki kireeki aparoni kitaite, irojatzi iriñeetantakyaarori irinirote tashetsi. Iro kantacha tekeraatara povaariperotziro pankirentsi tsika jaayeeziro jimireetari, tsika jaayeeziri eejatzi yeenkantsi.”*

⁷ Ipoña jontsirekaryaaakero oisha pashine. Ari jiñaavaitanake pashine inkiteveri, ikantzi: “¡Pimpoke! ¡Pamene!”

⁸ Noñaatziiri ishiyataipaaka pashine mora kiteriri, ipaitayeeziri “Kaa-manetaantsi” kyaakotakariri. Ari itsipatakari ipaitayeeziri “sarinkaveni.”

* **6:6** Iro ikantajaantaitakeri jaka: “Pimpimante apaponaroini harina onkarate ompinatya aparoni denario. Pimpimante mavaponaroini cebada onkarate ompinatya aparoni denario.”

Irika ipaitayeetziri “Kaamanetaantsi” ipairyeeetake irovamaayete osheki osavisatziite. Tzimayetatsi jovamaakaantakeri irovathaantayeetyaari osataamentotsi, tzimayetatsi aayeteri itashe, pashine aayetakeri mantsiyarentsi, pashine iratsikayeteri katsimari piratsi.[†]

⁹ Ipoña jontsirekaryaaakero oisha pashine. Noñaatzi oponkitziki pomepirinimentotsi ishireete ikaratzi jovamaaventaitakeri ikyaaryootzi iñaaventziro iñaane Pava.

¹⁰ Iri kaimayetanaintsi shintsiini, ikantaiyini: “Novinkatharijanorité, Tasorentsiri, Kyaaryoori. ¿Tsikapaitema onkarate poyaaventya onkanta pimpiyakoventantyaanari, povasankitaayetairi osavisatziite?”

¹¹ Ipoña ipayeetakeri kitamarori kithaarentsi inkithaatya, ikantziri: “Eekerotyaaami pimakoryaavake irojatzi irareetantakyaari pirementziite pitsipatakeri pantavaitake. Tema ontzimatyé irovamaayeeteri eejatzi iriroriite inkempitakotyaaamiro eerokaite.”

¹² Noñaatziiri oisha jontsirekaryaaakero pashine, kapatapaaka aparoni inthonkantyaarori. Ari omapokanakari iniroite onikaro. Tsvakimatanake ooryaa, tsireniki okantanaka. Kityonka ikantanaka kashiri ikempitanakaro irantsi.

¹³ Ari ithopiryaayetanake impokiro, ikempivaitanakaro oparyiikitzi irakakiri chochoki otekakitziro iniroite tampyaa.[‡]

¹⁴ Te onkoñaatanai inkite, okempivaitanakaro apinaitaranki iniroite tsi-pana. Te iriñeetairo otzishipayeeni otarankayetanake eejatzi othampi-shipayeeni.

¹⁵ Omanaiyanakani atziriite imperetamoroki. Ari ikaratzi jomanaiyanakani maaroitni, pinkathariite, iriiperoriite, ijevarepayeeni ovayiriite, ashaarantaneriite, shintsiriite, omperataariite, saikashivaitaneriite eejatzi.

¹⁶ Irikaite omanayetanainchari ikaikaimatanakero otzishi, mapiite, ikantzi: “Patsinakaiyenani. Pomanena eero noñaantari thointainchari saikamentotsiki. Pomanena eero noñaantari oisha kisaneentakenari.”

¹⁷ Tema monkarapaitetapaakara iyatsimanka. ¿Tzimatsima amaveterone?

7

144,000 ikentakotamakoyeetakeri

¹ Okanta okaratapaake iroka, noñaake ikatziyayeta 4 maninkariite tsikarika ovachentetapaara kipatsi. Iriitake otzikaakerori iniroite tampyaa. Iroora kaari jiñeetantaro ontamakaatakairo inkaare, te iriñeetero eejatzi ovaraapanayetero oshi inchato.

² Ipoña noñaake eejatzi pashine maninkari itonkaapaake ishitovapiintzi ooryaa. Shincheenka iñaanatapaakeri 4 maninkariite. Tema irikaite 4 maninkariite, otzimimotziri ishintsinka, ipairyeeetakeri irovaariperotero kipatsi eejatzi inkaare.

³ Ikantapaakeri: “Apaatara povaariperotziro kipatsi, inkaare, inchatopayeeni, nopohtavakeriita nonkentakotamakotantyaariri jomperayetaari Pava.”

⁴ Nokematzi aparoni ñaaventakotanakeriri ikaratzi ikentakotamakoyeetakeri. Ikarataiyini 144,000. Iriiyetakera karatatsira 12 jinashiyetaa icharineyetari Israel-ni.

[†] 6:8 Jiroka kantakotachari jaka “tzimayetsi,” intzimerika 4 atziri, aparoni kamakaantatsine. Ari inkantyaari pashineki nampitsi tsikarika itzimayetzi 4 atziri, aparoni kamakaantatsine. Arira inkantayetyaari maaroni kipatsiki. [‡] 6:13 Iroka chochoki ikentakoyeetzi jaka higuera onatzi.

⁵ Ikentakotamakoyeetake 12,000 Judá-mirinkaite, 12,000 Rubén-mirinkaite, 12,000 Gad-mirinkaite,

⁶ ipoña 12,000 Aser-mirinkaite, 12,000 Neftalí-mirinkaite, 12,000 Manasés-mirinkaite,

⁷ ipoña 12,000 Simeón-mirinkaite, 12,000 Leví-mirinkaite, 12,000 Isacar-mirinkaite,

⁸ ipoña 12,000 Zabulón-mirinkaite, 12,000 José-mirinkaite, 12,000 Benjamín-mirinkaite.

Kitamaroyetaintsiri ikithaayetaka

⁹ Okanta okaratapaake iroka, noñaatzi ipiyotaiyakani atziriite. Tema oshekipero ikantaka, tekachaajaini materone iriyoteri tsikarika ikarataiyini. Iriiyetakera poñaayetainchari tsika ipinkathariventzityeetakarari tsikarikapayeeni, sheninkamirinkatavakaachari tsikarikapayeeni, nampitziyevetarori tsikarikapayeeni, kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni. Irika atziriite, iriitakera katziyayetachari janta isaikamentoki oisha, kitamaro ikantayetaka ikithaayetaka. Joirikayetake kompiropena.

¹⁰ Tharomenta ikantaiyaka, ikaimaiyini ikantzi:

Iriira Pava ovavisaakotantatsiri, iriitakera thointainchari saikamentotsiki, itsipatakari kempitakotakariri oisha.

¹¹ Ipoña jotypeerovaiyanakani ikaratzi tapothaitakerori saikamentotsi. Jirika ikarataiyake: maninkariite, antarikonaite, ipoña inkiteveriite. Itharomentanakari Pava,

¹² ikantaiyini: “¡Ari onkantyaari! Tharomentaari jinatzi irirori, otzimimotziri irovaneenkaro, iyotaneri jinatzi, paasoonketaari jinatzi, ñaapinkathataari jinatzi, tzimatsi itasorenka eejatzi ishintsinka. Onkantaitatyeenira antharomentaiyaari Pava. Ari onkantyaari.”

¹³ Ipoña jiñaananatzena aparoni antarikona, ikantzi josampitana: “¿Ninkama irikaite kitamarothaitaintsiri ikithaataka? ¿Tsikama ikenapaakeka?”

¹⁴ Ari nokantanakeri naaka: “Iitaantya, piyotziro eeroka novinkatharite.” Ipoña ikantanakena irirori: “Iriiyetakera ñaayetakerori ‘Iniroite Kemaantsivaitsi.’ Okempivaitakaro inkivayetantakyaaromi iithaare iriraane oisha, irootake kitamaromaitakaaperoyetakerori.

¹⁵ Irootakera ikitsirinkantaarori irikaite ikatziyimotaari Pava isaikamentoki. Ari inkantaitatyeeni kitaiteri, eejatzi tsireni irantavaitaineri itasorensipankoteki. Irika thointainchari isaikamentoki, ikempitaaro iriimi katziyathaantetainchane iraampyeeri irikaite.

¹⁶ Ero itasheneentavaitai, ero jimireneentavaitai, ero ikemaantsivaitsaari ooryaatsiri,

¹⁷ tema irika kempitakariri oisha, katziyimotakariri niyankineki thointainchari isaikamentoki, iriitakera aamaventaiaarine, inkempitakaantairi jaamaventaitari oisha, iriitake aayetairine irirakairi jiña tsika otzimi ovañaantsiri. Tema Pava osheyookiperotairine, jiraavaiyetaka.”

8

Karatapaintsiri 7 jontsirekayeetakero

¹ Ikanta kempitakariri oisha jontsirekaryaaero karatapaintsiri 7 jontsirekayeetakero. Osamanineeronka jimaireetapaintzi inkiteki, tekachaajaini aparoni ñaavaitatsine.*

² Ipoña noñaakeri 7 maninkariite itzimi itsipatapiintakariri Pava. Ipayetak-eri tyoomentotsi.

* **8:1** Kantakotachari jaka “osamanineeronka,” aamashitya okaratzi 1/2 hora.

³ Ipoña ipokapaake pashine maninkari, ikatziyimotapaakaro pomepirinimentotsi, joirikanakitakero jovetsikaitziri oro. Irika maninkari, ipay-eetavakeri osheki kasankainkari intaantyaaro joirikanakitakeri. Ari okonovakero iñañaatane atziriite itasorensitakaitairi, kempivaitaka ompiyotakyaami onampinaki pomepirinimentotsiki.

⁴ Okanta otaanaka kasankainkari janta joirikanakitakeri maninkari, katziyeenkatanaka oyachaane okonovainkatanakaro iñañaatane itasorensitakaitane, osheki onimotakeri Pava.

⁵ Ipoña irika maninkari itzimi oirikanakitakero itaamento, jaake ovaamparimenkite pomepirinimentotsi, jotetakeri joirikanakitakeri. Jookakeri kipatsiki. Ari omapokanakari kameñeenkatanaintsiri, iniroite ookathatanaka, iniroite onikanaka eejatzi.

Tyoomentotsiite

⁶ Ovetsikaiyanakani 7 maninkariite intyootaiyeni.

⁷ Ari jetanakaro aparoni maninkari ityootanake, omapokashitapaaka oparyaapaake kipatsiki sharaka, eejatzi paampari, kempivaitapaaka iraantsi. Otaapaakero kipatsi. Iro aperotyaaami kashetani kipatsi ontaiya inchatopayeeni, eejatzi inchashipayeeni.[†]

⁸ Ipoña ityootanake pashine maninkari, omapokashitanaka otokanake kempitakarori iniroite otzishi, shitovanake paampari, ookapaaka inkaareki, okempitapaakaro iraantsi. Iro aperotyaaami kashetani kipatsi tsika otzimayetzi jiña,

⁹ iro iraperotyaaami inkamayetemi ikaratzi saikayetantarori inkaare, eejatzi ikempiyetakari saikayetantakarori iniroite pitotsi.

¹⁰ Ipoña ityootanake pashine maninkari, omapokashitanaka ithopiryaanake impokiro, paampa ikantanaka irojatzi tsika otzimayetzi jiña, iro aperotyaaami kashetani kipatsi otzimayetzi jiña.

¹¹ Irika impokiro paryeentsiri kipatsiki ipaitayeetziri “Kepishiri.” Tema kepishaa ikantapaakaro maaroni jiña tsika oparyaayetake ipomeki. Iro aperotyaaami kashetani kipatsi inkamayetemi atziri itzimi opiyakeri jirakero jiña.

¹² Ipoña ityootanake pashine maninkari, omapokashitanaka itsirenikitana ooryaa, iro iraperotyaaami kashetani te irooryaaperotai. Ari ikempitanakari eejatzi kashiri ipoña impokiro, te iroorentaperotaiya tsireni.

¹³ Nokematzi poimpatapaintsiri jarapaake inkiteki, noñaatziiri pakitha inatzi, ikantapaake jateki: “¡Eejoo, eejoo, eejoo, inkantamacheeteri inkarate nampitavaiyaarone kipatsiki, iri apeshityaarone kapatapainchari intyootavai mava maninkariite!”

9

¹ Ipoña ityootanake pashine maninkari. Noñaatzi josaviinkatapaake kipatsiki aparoni kempitakariri impokiro. Iriira ipairyeeetake irashitaryeero omorona inthomoıntaperotatsiri.

² Ikanta jashitaryaakero, ari oshitovainkatanake kachaari, iroovaitake okantaranki iniroite ootaantsi. Opamankanakeri ooryaatsiri, eejatzi tampyeenka.

³ Ari ishitovanakeri kachaariki osheki tsinaroniro, ikempitapaakari iken-tantzi kitoniro.

[†] 8:7 Jiroka kantakotachari jaka “Iro aperotyaaami kashetani kipatsi.” Aririka ankotaryeeromi mavakota kipatsi, impoña aake apakotaro, aperotakero okaratzi tzimantarori, maaroni inchatopayeeni, shimapayeeni, othonka oshityaatanake jiña janta.

4 Te irishinetaiteri irovaariperotero pankirentsi, inchashipayeeni, inchatopayeeni. Intaani ikentayetapaakeri atziriite kaari ikentakotamakoyetzi Pava.

5 Irikapayeeni tsinaroniro, te ishineeteri irovamayeri atziriite ikentayetakeri. Intaani ikemaantsitakaayetashitakeri ikaratzi 5 kashiri. Iniroite ikatsitzimotakeri, iroovaitake iyatsinka kitoniro.

6 Oshekira inkemaantsivaitya atziriite, inkovayetanake atziriite inkamapthateri, eero okantamaita.

7 Irikapayeeni tsinaroniro ikempitakotakeri morapayeeni jiñaantakaayeetari irovayiritya, jamathaiyetakeri oro. Atzirivorovaitake ikantayetaka.

8 Santhapetaishi okanta iishi, iroovaitake oishi tsinane. Antarotziitaini iraiiki, iroovaitake iraiiki kashekari.

9 Kempivaitaka ikithaataromi ashivotaki ichopineeki. Iniroite impoimatanake jaraiyanakeni, irirovaitake ipoimpatzi imorane atziriite aririka irovayiritavakaiya.

10 Ikempitakeri kitoniro otzimayetzi ithoyene ipatzishithaki. 5 kashiri osamanitzi avisantyaari iyepiyanka.

11 Irikara ijevaritakeri tsinaroniro, maninkari inavetaka, iriitakera pinkathariventantatsiri janta inthomointaperotzi omorona. Ipaitayeetziri irika “Aperotanteneri.” Iñaaneki hebreo, ipaita “Abadón.” Iñaaneki griego, ipaita “Apolión.”

12 Arira overaari etanakarori jatekaitzi “jeejoo!” Iro kantacha eenirora okapata apite inkantaite “jeejoo!” omonkaratya.

13 Ipoña ityootanake pashine maninkari, eeniro ikapatapaaka intyootavai aparoni maninkari irojatziri irimonkaratantyaari 7 maninkariite. Nokematzi ñaavaitanaintsiri osorinacheenampiki pomepirinimentotsi montakariri Pava.

14 Jiñaanatapaakeri maninkari tyootanaintsiri, ikantziri: “Poosoryaakoteri 4 maninkariite itzimi kempitakarori oosotatyeerimi iniraani jiñaapaitayeetziri ‘Eufrates.’”

15 Jashiryaaoyeetakeri maninkari ayimatakeri irovante. Iri aperoterinemi iroveri atziri nampiyetarori kashetani kipatsi. Irootakera jashiryaaoyeetantakariri iraperotante.*

16 Tzimatsi osheki ovayiriite kyaakoyetakariri imorane. Ikantaitakena, ikarataiyini 200,000,000 ovayiriite.

17 Ipoña noñaakeri ikoñaaperotanake irika ovayiriite noñaavyatakari, ikithaayetakaro ashivotaki ichopineeki. Tzimatsi porekathaitantsiri ikempitakeri paampari, pashine kityonkaneeronkathaitantsiri, pashine kiterithaitantsiri. Irika morapayeeni, irirovaitake iito kashekari. Oshitovanake ipaanteki paampari, kachaari, kiterimoito okantanaka, osheki oshitzinka.

18 Iroora aperoterinemi ovamairi atziri nampiyetarori kashetani kipatsi, okaratzi shitovanaintsiri ipaanteki.

19 Tema ipaanteki morapayeeni otzimayetake ishintsinka. Aña kantatsi iratsikantantyaaro eejatziri ipatzishitha, ikempivaitakarira maranke.

20 Iro kantamaitacha, te irovashaantero ikaariperoyetzi atziriite kaari irovamaayeete. Eekero jiyaatakaatziiro iñaapinkathayetanakeri kamaari,

* 9:15 Jiroka kantakotachari “Iri aperoterinemi iroveri atziri nampiyetarori kashetani kipatsi.” Aririka ankotaryeeromi mavakota kipatsi, impoña aake apakotaro, aperotakero okaratzi tzimantarori.

iñaapinkathatziri oshiyakaarontsi jovetsikayeetziri oro, kireeki, ashiro, mapi, inchakota, ikempitakaantakeri pava, temaita inkemanete, te iraniitanete.†

²¹ Tera irovashaantanakero eejatzi jovantayetzi, ikisaminthatantzi, jima-yempitzi, ikoshitayetzi.

10

Maninkari oirikakerori iryaani osankinarentsipana

¹ Ipoña noñaake josaviinkatapaake pashine maninkari, ikenantapaakaro menkori, kempitavaitaka irika iro inkithaatakyaaami menkori. Kempitavaitaka iri oyechari iramathaitakya iitoki. Shipakirya ikantaka iporoki, irirovaitake ooryaatsiri. Omorekataike iporipayeeni.

² Joirikake iryaani osankinarentsipana. Jayiitziimatapaakera, jaatzikantapaakaro iitziperori inkaareki, irooma irampate, iro jaatzikantapaaka kipatsiki.

³ Ikaimapaake shintsini, iriivaitake ikaimi kashekari. Omapokashitanaka ookathatanaka, 7 okaratzi apiitanakero.

⁴ Okanta okaratapaake 7 ookathataka, ari nokovaveta nosankinateromi nokemakeri iñaavaiyeetakeri ookatharontsiki. Nokematzi iñaanatanakena aparoni inkitesatzi, ikantana: “Eero posankinatziro pikemakeri ookatharontsiki.”

⁵ Ipoña iñaavaitanake noñaakeri maninkari jaatzikapaakero inkaare, ipoña kipatsi. Itzinaavakotanakero irakoperori,

⁶ iro iyoyeetantyaari te ithaiya iñaavaitziri ipairyiirora ivairo Pava Kañaaner, itzimi oveltsikakerori inkite, kipatsi, inkaare, maaroni ikaratzi tzimantarori. Ikantanake: “Tera osamanitapai,

⁷ irootaintsi intyooete overaantarori maninkari, arira omonkarapaitetya okaratzi Pava ikantakeriri kamantantaneriite inkamantantero kaari jiyotakoveeta pairani.”

⁸ Nokematzi japiitanakero iñaanataka inkitesatzi, ikantana: “Piyaatashiteri maninkari katziyeenchari inkaareki eejatzi kipatsiki, payero eeroka panaryeenchari joirikakeri.”

⁹ Ari nokantakero. Niyaatashitanakeri maninkari, nokampitapaakeri, nokantziri: “Pimpenaro osankinarentsi.” Ipoña ikantanakena irirori: “Jiroka, poyaaro. Osheki ovochanka, iriivaitake pitsi aririka povakyaaro, irooma aririka piniyakero, osheki oyepishikemi pimotoziki.”

¹⁰ Ari nokantakero, naakero, novakero. Ari okantaka, pochakitake iriivaitake pitsi, iro kantacha osheki oyepishikanakena nomotoziki.

¹¹ Ipoña ikantanakena maninkari: “Pinkamantayeterira onkarate avishimoyeterine ikaratzi nampiyetarori tsikarika janta, ikaratzi ipinkathariventayetziri tsikarikapayeeni, kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni. Pinkamantayeteri eejatzi pinkathariite.”

11

Apite ñaaventanteri

¹ Ipoña ipayeetakena aparoni kotzitsi, nomonkaramento onatye. Ikantayetana: “Piyaate pimonkaratero tasorentsipanko, eejatzi pomepirinimentotsi. Piyoteri eejatzi tsika ikaratzi piyotainchari janta iñaapinkathatantzi.

† 9:20 kantakotachari jaka “ashiro” irijatzira ipaiyeetziri bronze.

² Eerora pimonkaratziro jakakiroki tasorentsipanko. Iroora ishineyeetakeneriri pashinesatzi atziririite, arira impiyotaiyaani maimanetanteneri janta tasorentsinaampitsiki. Ari avisheru inkarate 42 kashiri osamanite.*

³ Aripaitera, notyaante apite ñaaventakotenari, iriitakera kinkithatapaakerone avisayetatsine, onkarate 1,260 kitaite iriñaaventena. Inkempitakotakyaari ikanta ikithaayeta ovashiretakotariri kaminkari.”

⁴ Irikaite apite ñaaventanteneri, iriira joshiyakaaventayeetakeri pairani apite inchato, irijatzi joshiyakaaventayeetakeri apite irootamento Pava itzimi pinkathariventziriri kipatsisatzi.†

⁵ Intzimerika kovatsine irimaimaneteri irika apite ñaaventanteneri, ari irishitovanake ipaanteki paampari, iraperotakeri kisaneentziriri. Ari inkantyaari maaroni kovavetachane irimaimaneteri, ari inkamake.

⁶ Irika ñaaventanteneri ontzimomoteri ishintsinka. Ari inkantakaakyaaro irirori eero oparyaagai inkane irojatzu irimonkaratantakyaarori ikinkithatakaantzi. Ari onkantake impeyero iraantsi jiñaapayeeni. Ari onkantake ontzime ompaitya pomerentsitzimovaityaarine osavisatzi. Ari irapiipiitero okaratzi ikoviri irirori.

⁷ Aririka onkaratapaake ikinkithatake, ari irishitovanakeri koveenkari piratsi impoñaakyaaro omoroki inthomointaperotatsiri, imaimanetapaakeri apitera ñaaventanteneri, irojatzu irovamaantakyaariri.

⁸ Irookanakeri irovamaane avotsiki saikatsiri janta iniroite nampitsi, tsika ipaikakotajaaantaitakeri pairani Ivinkatharite. Iroora oshiyakaaventachari janta “Sodoma” ipoña “Egipto.”

⁹ Eero ishineetziri inkitayeeteri irovamaane, ari avisaneentanakeri mava kitaite onkarate osamanite iramenaminthaiteri. Inthonkya iriñaayeteri nampiyetarori tsikarika, sheninkamirinkatavakaachari tsikarikapayeeni, kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni, ikaratzi ipinkathariventaitziri tsikarikapayeeni.

¹⁰ Iniroite iromoshirenkya kipatsisatziite, impashitavakaayetya opaiyetarika. Kimoshire inkantayetya jovamaayeetakerira apiteroite ñaaventanteneri itzimi kemaantsitakaayetakariri kipatsisatziite.

¹¹ Iro kantacha, avisaneentanakera pashine mava kitaite, itasonkairi Pava irikaite, añaayetai. Ipoña ipiriintaa. Osheki itharovayeetanake jiñeetakeri ipiriintaa.

¹² Ikemayeetake shintsiri ñaantsi inkiteki, ikantaitake: “Pataite jaka jenoki.” Jomapokashitanaka jovajenokantanaaro menkori. Ari jiñaavairi maaroni kisaneentavaitakeriri.

¹³ Arira onikanakari iniroite kipatsi, iro aperoteromi nampitsi, ikamayetake ikaratzi 7,000 atziri. Iriima kaari kamatsine, ikantayetanake: “Omaperu otzimi ishintsinka Pava saikatsiri inkiteki.”‡

¹⁴ Ari avisavetaka apite ikantaitake “¡eejoo!” Iro kantacha, irootaintsira iriñeetero mavatatsine.

Overaantarori tyootaantsi

¹⁵ Ipoña ityootanake ovekaraantarori maninkari, ari ikaimaitanake shintsini inkiteki, ikantaitzi: “Iroñaaka impinkathariventantai Avinkatharite kipatsikinta. Ari impinkathariventantai Cristo, tsika itzimi jotyaantakeri Pava, ari inkantaitatyeeni impinkathariventantai.”

* **11:2** Kantakotachari jaka “42 kashiri” irojatzu oshiyarori ikantayeetakeri “1,260 kitaite.” Irootakera kantakotachari avisaneentanake mava osarentsi osamanite. † **11:4** Kantakotachari jaka “apite inchato” irootakera “olivos.” ‡ **11:13** Ikantaitziri “onikanakari iniroite kipatsi,” tsika otzimi 10 pankotsi, oporokanake aparoni. Ari okantakari maaroni nampitsi.

¹⁶ Ari jotyeerovaiyanakani 24 antarikonaite, itharomentanakari Pava,

¹⁷ ikantaiyini: “Pavá, Pinkathari, Shintsiperori, eerokatake añaatsi iroñaaka, pitzimita eeroka pairani, irootzimatake pimpiye. Osheki nompasoonketemi, tema pimatakeró poñaakantziro pishintsinka, pipinkathariventantzi.

¹⁸ Pairani osheki ikisaneentakemi atziriite, iro kantacha iroñaaka, monkaratapaaka poñaakantyaariri piyatsimanka, povasankitaayetairi kamayetaintsiri, paperoyetairi ovamaantayetaintsiri. Aripaite pimpinayetairi kamanfantaneriite pomperatane eeroka, ari pinkempitaakeri pitasorentsitakaane itzimi pairyaayetairori pivairo iñaapinkathayetaimira, maaroite pimpinayetairi petanakyaari antariite irojatzí iryaaniiteki, maaroni.”

¹⁹ Ipoña ashitaryaanaaka itasorentsipankote Pava janta inkiteki, koñaavaitanake tasorentsinaiki tsika jotetakoitziro antzimotavakaantsi. Antaro ookathatanaka, onikanaka kipatsi, paryeenkatapaake iniroite jiriniki.

12

Tsinane ipoña noonke

¹ Ipoña okoñaatanake inkiteki aamparentsi. Noñaatzi aparoni tsinane, iriivaitakemi ooryaatsiri okithaatakari, iri kashiri okatziyantaka. Amath-aitakotakari ikaratzi 12 impokiro.*

² Omotzitatzi iroka tsinane. Osheki okaikaimavaitake okemaantsita ontz-imaanite.

³ Ipoña okoñaatanake inkiteki pashine aamparentsi. Noñaatzi aparoni noonke, kityonka ikantaka. Tzimatsi 7 iito, ipoña 10 ichee. Jamath-aiyetakero iito.

⁴ Osheki impokiro jataantakari itzinko, iro iraperoteromi kashetani inkiteki ikaratzi tzimayetsiri impokiroite. Ari ipokashitapaakero tsinane, ikovi irovityaaro eenchaanikite aririka intzimapaake.†

⁵ Okanta otzimaanitake tsinane, shiramparyaaniiki inake. Iriitakera jevatantaiyaarine atziriite irashirokotzite. Omapokashitaka jagaitanakeri ithointakara Pava isaikamentoki.

⁶ Okanta tsinanera shiyanaka iroori tsika te inampiitaro. Ari jovet-sikanotakerori Pava tsika onampityaaro, onkarate 1,260 kitaite intziy-eetero.

⁷ Aripaitera otzimake ovayiritaantsi inkiteki. Iriitakera Miguel itsipayetakari imaninkarite. Iriira jovayirita noonke itsipayetakari imaninkarite irirori.

⁸ Iro kantacha irika noonke, te ontzimaperote ishintsinka, jotziryaayee-takeri inkiteki.

⁹ Ari itsipataitakeri imaninkarite jotziryeetakeri. Irika noonke jotziryeetakeri, iriira paitachari “Kamaari,” ipaita eejatzi “Satanás.” Iriira kovatsiri iramataviteri maaroiteni atziriite ikaratzi nampitarori kipatsiki.

¹⁰ Nokemataitatzí ñaavaitanaintsiri shintsiiñi inkiteki, ikantzi: “Jetatainakarora ipinkathariventantzi Pava, jetatainakarora joñaakantziro ishintsinka, jovavisaakotantai. Jetatainakarora eejatzi Cristo jashitantaa.

* 12:1 Kantakotachari jaka “tsinane,” iriitakera oshiyakaaventachari judío-payeeni. Kantakotachari “otomyaaniki,” iriira oshiyakaaventachari Jesucristo. † 12:4 Jiroka kantakotachari jaka “kashetani inkite,” aririka ankotaryeeromi mavakota inkite, impoña aake apakotaro, aperotakero okaratzi zimantarori.

Tema aritake jotziryaakeri itzimi thavetakotapiintakeriri janta Pavaki ipaiyeetziri 'iyekiite.'

¹¹ Iro kantacha irikaite ipaiyeetziri 'iyeki' joitsinampagairi kamaari, tema aritake ikamimentairi kempitakariri oisha, kapathainka ikantaka ikamake. Iro joitsinampaantaariri eejatzi ikinkithatairo ñaantsi, jiminthataaro irirori inkamimentairi Cristo.

¹² Irootake, pintharomentantyaari eerokaite inkitesatzi. Inkantamacheetemi eerokaite kipatsisatzi, eejatzi inkaaresatzi, tema katsima ikantanaka kamaari jotziryeetakeri, jiyotzi kapatakotapaaka kapicheeni.”

¹³ Ikanta jiñaakero noonke jotziryeetakeri kipatsiki, jetanakaro iñaashitakaavaitanakaro tsinane otzimi ovaiyantakeriri shiramparyaaniki.

¹⁴ Iro kantacha, tzimanake apite oshivanki, iroovaitake ishivanki pakitha. Iro arantanari iyaatero tsika te inampiitaro. Ari omanapithatakariri iririite maranke. Ari avisaneentanakero mava osarentsi osaikavaite janta.‡

¹⁵ Ikanta iririite maranke joimishitovanake jiña ipaanteki, iroovaitanake iniraani jiña. Ikovaveta iroviinkero aririka oonkakotanakya.

¹⁶ Iro kantamaitacha, tankanake kipatsi, oniyaatavakero jiña, ari okanta avisakotantakariri tsinanera.

¹⁷⁻¹⁸ Ari opoña ikatsimaperotanake noonke. Jatake irovayirityaari pashine otomiite iroka tsinane. Iriiyetakera joshiyakaaventayeetzi itzimi kempisan-takerori ikantakaantane Pava, itzimi kamaitanakarori ikinkithatakoyetairi Jesucristo.

13

Apite koveenkari piratsi

¹ Ipoña nokatzipyapaaka inkaarethapyaaiki. Noñaatzi ishitovanake jiñaaki aparoni koveenkari piratsi. Tzimatsi okaratzi 10 ichee, 7 iito. Jamathaiyetakero icheepayeeni. Tzimatsi josankinayetakeri iitoki, ithinkatasorentsivaitaitzi.

² Irika piratsi iriivaitake karinari kashekari. Joshiyavaitakari okanta iitziipayeeni maini. Iroovaitake ipaante kashekari. Ikanta noonke, ipakeri ishintsinka irika piratsi, iriiperori ikantanaka ipinkathariventantanake.

³ Okanta aparoni iito kempitavaitaka irovamagaitakityeero, iro kantacha eejatzi añaagai. Ipampoyaaminthatanakeri osavisatziite,

⁴ osheki iñaapinkathayetanakeri, itharomentanakari, ikantaiyini: “¿Ipaitema monkaratyaarine irika piratsi? ¿Ipaitema kitsirinkerine?” Ari ikempiy-eetakeriri eejatzi noonke, itharomentayeetanakari, tema iriitake pakeriri ishintsinka irika piratsi.

⁵ Ipoña jiñaavaitanake irika piratsi, ithinkatasorentsivaitanake. Iriitake ipaiyyeetake impinkatharite, okaratzi osamanite 42 kashiri ipinkathariventantake.

⁶ Osheki ithinkatasorentsivaitake ipaiyyaaminthavaitashitakari Pava, ipaiyyaaminthavaitashitakaro tasorentsithaante, ipaiyyaaminthavaitashitakari inkitesatzi.

⁷ Irika thainkatasorentsitaneri, iriitakera ovayirityaarine itasorentsita-kaitane, inkove iroitsinampairi. Iri ipaiyyeetake ipinkathariventairi ikaratzi sheninkamirinkatavakaachari tsikarikapayeeni, nampiyetarori tsikarika, kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni, ikaratzi ipinkathariventaitziri tsikarikapayeeni.

‡ 12:14 Kantakotachari jaka “ari avisaneentanakero mava osarentsi,” iroora ikantajaantayeetziri: “aparoni osarentsi, osarentsipayeeni ipoña kashetani osarentsi.”

⁸ Osheki iŃaapinkathatanakeri kipatsisatziite kaari osankinatakotachaneri tsika josankinatakoyetaka jiyoshiyeetakeri pairani jovetsikantayee-takarori kipatsi, inkarate iraŃaakaayeetairi, ikaratzi ikamimentayetairi kempitakarori oisha.

⁹ Kovirori inkemathatero iroka, inkempisante.

¹⁰ Inkarate irominkyaaavaitaite, ¡Irimatero! Inkarate ovamaan-tantyaarone osataamentotsi, ari inkempitayeetairi apaata irirori irovamaantayeetaiyaari osataamentotsi. Irootakera iroisokerotantyaarori inkempisantayetairi itasorentsitakaitairi.

¹¹ IpoŃa noŃaake pashine koveenkari piratsi ishitovanake kipatsiki. Tz-imatsi apite ichée, iroovaitake otapoterempita ichée oisha. IŃaavaitapaake, ikempitapaakari noonke.

¹² Irika piratsi otzimimotziri ishintsinka. Irootake ipasavyaakariri etakarori piratsi itzimi jovamaaveetakari iitoki, ipoŃa jaŃagai eejatzi. Ish-intsiventakeri atziriite iriŃaapinkathateri etakarori piratsi.

¹³ JoŃaakantapaake kaari iŃeetapiintaitzi. Ithonka iŃaayetakeri maaroite atziri jovayitakeri paampari.

¹⁴ Osheki kipatsisatziite jamatavitantakeri ishintsinka ipasavyaakariri etakarori piratsi jovaveetakari iitoki. IpoŃa ishintsiventakeri atziriite irovsike iroshiyakaaro etakarori piratsi.

¹⁵ Ikanta irika piratsi kempitakarori ichée oisha, itasonkakeri oshiyakaarontsi, aŃaanake. Kantanake iŃaavaitzi. Japerotakeri jovamaayetakari kaari Ńaapinkathaterine.

¹⁶ Ikentakotamakotakaantakeri atziriite, terika irakojanoki. Maaroite atziriite ikentakotakaantakeri, antariite, iryaaniite, kovityaavaineriite, ashaarantaneriite, omperataneriite, otzikataariite, maaroni.

¹⁷ Tzimatsirika kaari ikentakoyeetzi, te irishineeteri iramanantavaite, eejatzi impimantavaite. Irootake onkovantaperotyaari inkentakoyeeteneri ivairo piratsi maaroiteni atziriite. Intzimayete pashine ikentakoyeetakeneri oshiyavetarori ivairo piratsi.

¹⁸ Aparoni iyotaneri, ari onkantake inkemathatero iroka oshiyakarori ivairo piratsi. Tema iroka oshiyakarori ivairo piratsi, irootake josankinay-eetziri “666.”*

14

Ivanthaane karatatsiri 144,000

¹ IpoŃa napiitakero namenana, noŃaatziri oisha ikatziya janta otzishiki ipaitaitziri Sion. Ari itsipayetakari karatatsiri 144,000 itzimi kentakota-makoyetakarori ivairo irirori, eejatzi irashi Ashitariri.

² Nokematzi poimpatanaintsiri inkiteki iroovaitake ovaryeenkaate jiŃaa, iroovaitake shintsiri ookatharontsi, iroovaitake ipiyompivaitaitzi.

³ Iriira panthaiyatsini karataintsiri 144,000 itzimi ipinakoventairi oisha. Itapothaifakari ipanthaaventziri thointainchari saikamentotsiki, ari ikatziyitakari eejatzi 4 inkiteveri, ipoŃa antarikonaiite. Iriira iyoshiitacha ipanthaiyakeni irikaite, tekatsira pashine materone impanthayero.

⁴ Irikaite karataintsiri 144,000, kiteshireri jinayetatzzi, te irantayetero kamaaroyetatsiri irimayempiyetero tsinane. Iriiyetake oyaatapiintakeriri

* **13:18** Kantakotachari jaka, tema maaroni letra josankinatantari hebreo-thatatsiri ipoŃa griego-thatatsiri, kantatsi inkempitakaantayeetero númeru. Okempitaya iroka: a=1, b=2, c=3, ari okantayeta maaroni. Aritake okantake ayotayetero vairontsipayeeni aririka apatotero letra-payeeni. Irootakera kantakotachari eejatzi jaka.

oisha tsikarika ikenayetzi. Iriiyetakera jetakari jashitaari Pava, irijatzzi jashiyetakari oisha.

⁵ Te inthairivaantenete, te otzimavaitzi iyaariperoshirenka ompaitya inthavetakoyeeteriri isaikira Pava.

Ikamantantakeri mava maninkari

⁶ Ipoña noñaake jarapaake inkiteki pashine maninkari, ikinkithatakaapaakeri kipatsisatzi ikaratzi ipinkathariventaitziri tsikarikapayeeni, sheninkamirinkatavakaachari tsikarikapayeeni, kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni, nampiyetarori tsikarika. Iñaaventapaakeneri kantaitachari Kameethari Ñaantsi.

⁷ Ikaimapaake shintsiini, ikantzi: “Piñaapinkathateri Pava. Pintharomentaiyaari. Tema irootzimatake iramenakoyetairi maaroiteni jantayetakari. Irootake pintharomentantayarori, itzimi ovetsikakerori inkite, kipatsi, inkaare, eejatzzi jiñaapayeeni.”

⁸ Ipoña ipokapaake pashine maninkari, shintsiini ikaimapaake, ikantzi: “Japathakeroryeetakerora iniroite nampitsi Babilonia. Japeroyeetakeri atziriite nampintarori, itzimi aakoventarori imayempivaitake. Tema ikaimashireyetakari pashinesatzi atziriite irimatakoteri okaratzi jantayetakari irirori. Okempivaitakaro irishinkitayeerimi okanta jimayempitakaantakariri.”

⁹ Ipoña ipokapaake pashine maninkari, ikaimapaake shintsiini ikantzi: “Itzimayetzirika ñaapinkathateriri piratsi, ñaapinkathayetakarori eejatzzi iroshiyakaaro, itzimi kentakotamakoyetakarori ivairo, irakoki,

¹⁰ iriijatzziyetakera inkisaneentayeteri Pava. Onkempivaitaiyaaro iroiyaatayeerimi piyantatsiri. Iniroitera inkemaantsitakaayetaiyaari intagairi, iratsipetaiyaaro kachaari, kiterimoito onkantanakya, osheki oshitzinka. Ari iriñaayetairi maaroni maninkariite tasorentsitsintsiri, ari iriñeeri eejatzzi oisha.

¹¹ Arira inkantaitayeeni inkemaantsitaiyaaro kachaari, kitaiteki eejatzzi tsireniki, eero otsivakapaintzi kapicheeni. Ari ikempitagaiyaari maaroni tsika itzimi ñaapinkathateriri piratsi, ñaapinkathaterori iroshiyakaaro, kentakotarori eejatzzi ivairo.”

¹² Irootakera inkamaitantayarori iramavevainete itasorentsitakaitane ikempisantairira Jesús, imonkaratapiintairo ikantakaantziri Pava.

¹³ Ipoña nokematzi iñaavaitanake aparori inkitesatzi, ikantzi: “Posankinatero iroka: Aririka inkamayete ikaratzi jashitaari Avinkatharite, kimoshirera inkantaiya.” Irojatzzi ikantanakeri eejatzzi Tasorentsinkantsi, ikantzi: “Omatyaata, tema te onkovajaantya iroñaaka iñaashintsishirevaitaiya, aña kameetha jimakoryaavaitzi, janintaavaitapaaro okaratzi jantaventakeri.”

Iraavayeetairi kipatsiki

¹⁴ Ipoña okoñaatapaake aparori kitamarori menkori, noñaatziri ithointaka kempitakariri Itomi Atziri. Jamathaitakari oro, joirikake thoyempyaanikiri kotsiro.

¹⁵ Ipoña ishitovanake tasorentsipankoki pashine maninkari, ikaimakotapaakeri shintsiini thointainchari menkoriki, ikantziri: “Sampainkatakera pankirentsi, paavatantyaaro piyotsirote.”

¹⁶ Ikanta irika thointainchari menkoriki, itotantakaro iyotsirote, jaavatantake kipatsiki.

¹⁷ Ikanta pashine maninkari saikantarori tasorentsipanko janta inkiteki, shitovanake irirori, irojatzzi joirikake thoyempyaanikiri kotsiro.

18 Ari ishitovanake pashine maninkari ipoñaanakaro pomepirinimen-totsiki. Jiyaatashitanakeri itzimi jovayeetakeri inkempoyeer paampari. Ikaimakotanakeri shintsii pashine oirikakerori kotsiro, ikantziri: “Pinchekayetero kithoyetaintsiri kipatsiki, aritake irakayetake.”*

19 Ari jimatakeri maninkari, ichekakero kithotaintsiri kipatsiki, ipiyotakero inchatonaaki, inkavirinkaitero. Okaratzi oshiyakaaventari piyantatsiri jimireetari, iroora ikashiyakaariri Pava maaroni iisaneentane.

20 Okaratzi oshiyakaaventari inchatonaa irootakera janta othapiki nampitsi tsika jovamaantayeetake. Oshiyakaaventakeri ikavirinkayeetakeri, iroora iriraane kamayetaintsineri. Tema osheki iraantsi shitovaatatsine opamankanakero nampitsi. Ari omonkaratakari ipaanteki mora overaiya osaankanaate iraantsi. Jatake intaina oonkaatya onkarate 300 kilómetro.†

15

Maninkariite amerone apaata 7 ovasankitaantsi

1 Ipoña noñaake pashine aamparentsi inkiteki. Kameetha okantaka, osheki nopampoyaaaminthatanakero. Tzimatsi ikaratzi 7 maninkari. Iriiyetake nashiyetakarori jovasankitaantayetake. Tema okaratzi jantayetak-eri maninkari, ari omonkaratari jiñaayeetziro iyatsimanka Pava.

2 Ari noñaake eejatzi aparoni inkaare, okempivaitakari amenaaronsi. Iro kantacha morekathaitake iroka inkaare. Arira ikatziyayetakari oitsi-nampaakeriri koveenkari piratsi, joirikayetakero iviyompimento ipavairiri Pava. Iriiyetake kaari ñaapinkathaterone iroshiyakaaro piratsi, kaari ken-takoyeyaarone ivairo.

3 Iroora ipanthaiyirini irikaite otzimi ipanthaakeri pairani Moisés-ni. Ipaityeetziro “Ivanthaane oisha,” okantzi: Novinkatharite Pava, Shintsiperotatsiri, Kameetha pantakeri, nopampoyaaaminthatakeri. Pantapiintakero eeroka tampatzikari, tema piñaanetaro kyaaryoori. Eeroka pinkathariventairiri atziriite.

4 ¿Eeroma itzimi impaitya ñaapinkathataimine, impaitya tharomen-taiyaamine, impaitya pairyeerone pivairo? Apanirora eeroka pitasorentsitzi. Eeroka impokashiyetai atziriite, iñaapinkathayetaimi. Tema aritake poñaakantakero osheki okameethatake pantayetakari.

5 Ipoña noñaake inkiteki tasorentsipanko, ari ashiryaanakari eejatzi tasorentsisaantejanori.

6 Ari ishitovanakeri tasorentsipankoki 7 maninkariite intzime ovasanki-taantatsineri. Kitamaro okantayetaka iithaare, shipakiryaaavaitziitake ova-noonkataka. Jovathakichopineetakari oro.

7 Ikanta aparoni inkiteveri karatatsiri 4, ipayetavakeri maninkariite apa-roni taso. Kempivaitaka janta tasoki, ari ojaikitikyaami iyatsimanka Pava, kantaaitachari inkañaanetai.

8 Kachaareenkatanake tasorentsipanko, okantakaakaro irovaneenkaro Pava eejatzi itasorenka. Tekatsi kanterone inkye tasorentsipankoki irojatz- onkaratantapaakyaari jovasankitaantake maninkariite.

* 14:18 Kantakotachari jaka kithoyetaintsiri, okitho “uva” onayetatz. † 14:20 Okaratakera iyaatake 300 kilómetro, iro kempitakarori aririka aniite onkarate 7 kitaite, eerorika onkarate 8 kitaite. Irootake ikantayeetziro 1,600 estadio.

16

Tasopayeeni ojaikitaka katsimankantsi

¹ Nokematzi inkiteki, ipaita ñaanatanakeriri 7 maninkariite, ikantziri: “Piyaate pisakotero kipatsiki okaratzi jaikitainchari 7 tasonaki kempitakarori iyatsimanka Pava.”

² Arira jetanakaro aparoni maninkari isakotakero kipatsiki jaikitainchari itasoneki. Ari omapokashitanakari ipathaavaitanake iniroite ikaratzi kentakotakarori ivairo koveenkari piratsi, ikaratzi ñaapinkathatakerori iroshiyakaaro.

³ Ikanta pashine maninkari isakotakero inkaaremashiki jaikitainchari itasoneki. Okempitanakaro iraansti inkaare, japerotaka ikamake saikantarori.

⁴ Ikanta pashine maninkari isakotakero jiñaamashiki, oyaapyaaki jiñaatenimashi jaikitainchari itasoneki. Okempivaitanakaro iraansti jiñaapayeeni.

⁵ Nokematzi iñaavaitanake maninkari jovayeetakeri inkempoyaaventeri jiñaaveri, ikantanake: “Tasorentsi, itzimi añaatsiri, jañitaka pairani, tampatzikhshireri pinatzi eeroka, tema eeroka amenakotairone kameethaini iroka.

⁶ Tema ikaratzi ovamaayetakeriri itasorentsitakaitairi, ikaratzi kapathainkatakaakeriri kamantantaneriite jovamaayetakeri, iriiyetake iroñaaka mireyetyaarone iroka iraansti. Tema irootake ikovatziiiri.”

⁷ Ipoña nokemake iñaavaitanake pashine janta pomepirinimentotsiki, ikan-tanake: “¡Arivé! Novinkatharite Pava, okaratzi pikovakeri pantero tam-patzika okantayetaka. Kyaaryoori onatzi.”

⁸ Ikanta pashine maninkari, isakotakero ooryaaki jaikitainchari itasoneki. Jomapokashitanaka ooryaa jotsiyanakeri atziriite.

⁹ Iniroitera jotsiyakeri atziriite ooryaa, ari opoñaanakari ithainkatasorentsivaitanake, ipairyaashivaitanakari Pava, ashitarori ishintsinka, itzimi ovasankitaantatsiri. Te onkantzimoshiretyaari impiyashireyetai, iñaapinkathatairi Pava.

¹⁰ Ikanta pashine maninkari, isakotakero tsika ipinkathariventantzi piratsi jaikifainchari itasoneki. Iniroite otsirenikitana. Antaro jashinonkaayetaka atziriite janta, jatsikavaitakero inene ikemaantsi-vaitaka.

¹¹ Ari ithainkatasorentsivaitanake, ikishimavaitanakeri Inkitesatzi Pava, tema osheki ikemaantsivaitaka, osheki ipathaavaitake. Iro kantacha te irovashaantzimaityaaro iyaariperonka.

¹² Ikanta pashine maninkari, isakotakero iniraaki jiña Eufates jaikitainchari itasoneki. Omapokashitanaka opiryaatanake. Kantatsi irimontyaayetapaake pinkathariyetatsiri tsika ishitovapiintzi ooryaa, irovayiritya.

¹³ Ipoña ishitovanake peyari ipaanteki noonke. Ishitovanake eejatzi peyari ipaanteki piratsi, ari okempitakari ipaanteki thairi kamantanta-neri, ishitovanake peyari. Ikaratzi peyari shitovayetapaintsiri, iriivaitake mashero,

¹⁴ kantatsi irantayetero kaari jiñeetapiintzi. Ithonka jiyaatashiyetakeri ikaratzi pinkathariyetatsiri kipatsiki. Jiñaantakaayetakeri irovayiritakaiyaari, impiyapaitetakeri Pava shintsiperotatsiri.

¹⁵ (Pamene, nonkempitapaiyaari koshintzi aririka nompiyakeri. Ki-moshire inkantya itzimirika aamaventaiaananeri, kempitakariri itzimi ovirori okarikiini iithaare inkene inkithaatanakyaaro, eero ishiyamereki-tantanaka, irovashiventaayeeteri.)

16 Ipoña irikaite peyari, irapatoyetakeri pinkathariite janta tsika opaita “Armagedón.” Iñaane onatzi Judío-payeeni iroka Armagedón.*

17 Ikanta ovekaraantapaakarori maninkari, isakotakero tampeenkaki jaikitaichari itasoneki. Ikemaitatzi kaimanaintsiri janta fasorentsipankoki, osaikira saikamentotsi, ikantaitzi: “¡Ari othonkapaaka!”

18 Ari iñeetakero oporekanake ookatharonsi, ikemaitakero iniroite onikanaka kipatsi. Te iriñeetapiintaitero kempitakarori iroka onikaro, irojatzi pairani ovakera itzimayetantanakari atziriite kipatsiki.

19 Okanta antaro nampitsi, mavakota okantanaka otankanake. Ari aperotakari eejatzi oporokanake nampitsiite tzimayetsiri kipatsiki. Arira impampithashiretakotaitanakyaaero avishimoterine Babilonia-satzi, irimiretyaaero “imashirenka Pava,” okempitakarora piyantatsiri.

20 Ari aperotakari maaroni othampishi, te iriñeetairo. Ari okempitakarori eejatzi otzishipayeeni.

21 Ari oparyaapaake tenayetatsiri jiriniki, anavyaayetapaakeri atziriite. Eekeromaitacha jiyaatakaanakitziro ithainkatasorentsivaitanake, ikishimavaitantanake ikemaantsivaitakara osheki.†

17

Irovasankitaitero kempitakarori antaro mayempiro

1 Ipoña ipokashitapaakena aparani maninkari karataintsiri 7 joirikayetakerori itasone, ikantapaakena: “Pimpoke, piñeero tsika inkantaiteri irovasankitaayeeteri atziriite, tema ikempiyetakaro aparani mayempiro saikathapyaatantakarori oponkityaamashi jiña.”

2 Iroka kempitakarori mayempiro, kempivaitakara iroomi imayempiyetakemi ikaratzi pinkathariventantatsiri nampitsiiteki. Okempivaitakaro eejatzi, aperotakerimi oshinkiyeterimi kipatsisatziite.

3 Ipoña jaashinenkatanakana tsika te inampiitaro. Ari noñaakero aparani tsinane okyaakotakari kityonkari piratsi, okaratzi 7 iito, 10 ichee. Tzimatsi vairontsipayeeni osankinataichari ivathaki, ithainkatasorentsivaitaitzi.

4 Okithaatakari iroka tsinane, okityonkamaitatzi, ipoña ojonkeromaitzi eejatzi. Kameetha jovaneenkayeetantakaro oro, ipoña poreryaataneri mapikiite. Oirikanakitake jovetsikayeetziri oro. Kempivaitaka ari ojaikityaami oyaariperonka, eejatzi omayempinka.

5 Tzimatsi osankinataichari otamakoki, kaari ikemathaveeta pairani, okantzi: ANTARO BABILONIA, INIROITE MAYEMPIRO, KISANEENTAPEROTAARO KIPATSIKI.*

6 Namenaperotanakero iroka tsinane, aña oshinkitatyaaero iriraane itasorentsitakaitane ikaratzi jovamaayeetakeri. Iriraane eejatzi ikaratzi jovamaayeetakeri jiñaaventanakeri Jesús. Ikanta noñaakero iroka, osheki nopampoyaanakero.

7 Ipoña ikantana maninkari: “¿Opaitama pipampoyaanarori iroka? Ari nonkantakemi opaita oshiyakaaventachari, tera jiyotakoveetarori pairani iroka tsinane, eejatzi irika piratsi itzimi okyaakotakari, oshekitatsiri iito, eejatzi ichee.

* 16:16 Kantakotachari jaka “Armagedón,” iroora tsika janta jovayiriyetapiintaka pairani judío-payeeni. † 16:21 Kantakotachari jaka “tenayetatsiri,” iroora ikantayeetziri eejatzi

“aparani talento,” irojatzi ikantayeetairi iroñaaka “40 kilo.” * 17:5 Tzimayetsisira kantatsiri iroka “Babilonia,” irootakera nampitsi Roma. Tema iro iñaaneyetakari iromananeekiini pairani kempisantzinkariite, jiñaaventziro iroka Roma, ikantzi: “Babilonia.” Pamenero eejatzi janta 1 P. 5.13.

⁸ Itzimitaka pairani joshiyakaaventayeetzi piratsi, te iriñeeteri iroñaaka, iro kantacha irootaintsi irishitove impoñaakyaaro omoronaki inthomointaperotatsiri. Impoñaashitakya irovamaayeetakeri. Irikaite kipatsisatzi, kaari osankinatakotchane pairani jovetsikantayeetakarori kipatsi, osheki impampoyaaaminthatanakeri piratsika. Tema eero ikemathatziro opaita kantakotachari: 'Itzimitaka pairani, te iriñeetairi iroñaaka, irootaintsi impiyake.'

⁹ Omatantyaari inkemathayeetero iroka, okovaperotatya ontzime iyotanetaantsi. Karataintsiri 7 kitotsi okyaakotakara tsinane, iro oshiyakaaventacha 7 otzishi.†

¹⁰ Tzimakeranki ikaratzi 7 pinkathariventakerori janta. Aritake joitsinampaitake ikaratzi 5 pinkathari. Tzimatsi aparoni itzimi pinkatharitatsiri iroñaaka. Iriima pashine, intzime pinkatharitatsine, tekeramintha intzimaa-jate. Irika ovekaraantyaarone kapicheeni impinkathariventapaintante, eero osamaniperotzi.

¹¹ Irika piratsi tzimitachari pairani, kaari iñeetzi iroñaaka, pashine inatzi, iriitake karatapaintsine 8. Iro kantacha, ari iroshiyavetapaakyaari pashine karataintsiri 7 pinkathariite. Ari iraperotzimaitaitakyaari.

¹² Irooma karataintsiri 10 cheetsi, irojatzi oshiyakaaventariri pinkathariite, karatatsiri 10. Tekeraata impinkathariventanteyete irirori. Tema aririka impinkathariventantanake piratsi, iriyyetakera intsipayetyaari impinkathariventante. Eero osamaniperomaita, intaani irishirinkapaintya kapicheeni ooryaa.

¹³ Irikaite pinkathariite irakakotavakaiyaaro iranteri. Ñaapinkatha inkanteri piratsi, eero piyathavaitari.

¹⁴ Osheki irovayiriminthatyaari Oisha. Iro kantacha irika Oisha, iriitake oitsinampaantatsine. Tema iriitake omperayetari itzimi omperayetantachari. Iriitake pinkathariventziri itzimi pinkathariventantatsiri. Iriyyetakeera intsipayetalyaari irirori, ikaratzi ikaimashireyetairi, itzimi jiyoshiyyeetakeri, ikaratzi oisokerotakariri."

¹⁵ Ipoña ikantakena eejatzi maninkari: "Iroka oponkityaamashi jiñaasaikathapyaatantakarori tsinaneka, iriira oshiyakaaventachari atziriite nampiyetarori tsikarika, piyoyetainchari tsikarikapayeeni, ikaratzi ipinkathariventaitziri tsikarikapayeeni, kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni.

¹⁶ Irikaite atziri saikantarori 10 nampitsi, itzimi oshiyakaaventakarori 10 cheetsi, ari inkisaneentanakeri saikantarori nampitsi oshiyakaaventakarori tsinaneka. Ari inkempitaakerori eejatzi piratsika osheki inkisaneentanakero. Onkempivaityaaromi irisapokatyeeromi tsinaneka, irovavathavaitakyaaromi, intaavaitakeromi. Tema japerotakero nampitsi oshiyakaaventakarori tsinaneka.

¹⁷ Iriitakera Pava kantakaarori akakotavakaantakarori antayetantakarori iroka. Irijatzi kantakaarori ikempisantantakariri piratsi. Irootake irantayeeteri, irojatzi omonkaratantakyaari ikantakeri Pava.

¹⁸ Ari okantakarori, tema iroka tsinane iroora oshiyakaaventacha antaro nampitsi. Tema ikaratzi saikantarori nampitsika, ipinkathariventayeetakarori nampiyetarori pashine nampitsiteki."

18

Japathakeroryeetakero Babilonia

† 17:9 Tzimayetatsi paitayetzirori nampitsika Roma, ikantayeetziro: "Roma, inampitsite 7 pinkathariite." Ikantayeetzi eejatzi: "Roma, onampitsite 7 otzishi."

1 Ikanta okaratapaake iroka, noñaatzi josaviinkatapaake pashine maninkari. Oztimimotziri irirori osheki ishintsinka, osheki irovaneenkaro. Joorentapaakero kipatsi.

2 Ikaimapaake, ikantzi: “Japathakeroryeetakerora antaro nampitsi Babilonia. Intaani jinampiyetaaro iroñaaka nashivaiyetachari peyari janta, te ishineyeetairi irishitove janta. Ari ikempitayeetakeriri eejatzi nashivaiyetachari tsimeri ipinkayeetziri itzimi ovapiintakariri kaminkari.

3 Tema atziriite ikaratzi saikantavetakarori nampitsika oshiyakaaventakariri tsinaneka, ashaarantatziyevetaka, jiyomparivaitapiintavetakariri atziriite saikayatsiri pashineki nampitsi. Ikaimashireyetakeriri atziriite iroshiyakotaiyaari tsika ikantayevetara iriroriite, intaani ikovaperoyetziro ashaakarontsi, inevetashivaiminthatari eejatzi. Iro opoñaantari jiñaayetakero te ikinataari Pava, ikempivaitakaro okanta tsinane mayempiro. Irootakera oshiyantakarori irishinkitayeeyaromi ashaakarontsika, iroora jantayetantakarori kempitarori mayempitaantsi.”

4 Ipoña nokemake japiitanakero jiñaavaitanai inkitesatzi, ikantzi: “Asheninká, eerora pikempiyari saikantarori nampitsi oshiyakaaventakariri tsinaneka, pikaratairikari irovasankitaayeetairi.

5 Tema Pava, ikinkishiretziro iyaariperonka ikaratzi tsipatakariri, kempivaitaka ovajenokakyaami iyaariperonka inkiteki, ari opiyotakari.

6 Pinkisakoventaiyaari, papiipiiteri povasankitayeri. Tema okaratzi oshiyakaaventachari omiretakaakariri tsinaneka shinkitantatsiri, poipiyenero iroori, tontaaki pinkantakero oyepiyanka.

7 Amenaashivaitaka iroori okantapiintzi: ‘Naaka pinkatharo, eero jiñeetana nashinonkaavaiya nonkempitakotyaaro kamaimetzinkaro.’ Tema osheki okantakaaperotziivaiventakaro ovaneenkane, aakoventakaro omayempitziivaivaitake. Irootakera oñaantyaarori iroñaaka onkemaantsivaitziitaiya.

8 Irootake omapokantaiyaari irovasankitagairo aparoniki kitaite, ari omantsiyatake, onkemaantsivaitaiya, osheki ontasheneentavaitai, impoña intagaitairo. Iriitakera matairone Avinkatharite Pava irovasankitagairo. Tema oztimimotziri irirori ishintsinka.

9 Aririka iriñaayeetakero oyachaarinka ontagaiya nampitsika oshiyakaaventakariri tsinaneka, osheki irovashiretakotyaaro, iriraakovaiyaaro pinkathariite, tema iri kempiyayetakariri saikantakarori jantayetakero okaratzi oshiyayetarori mayempitaantsi.

10 Intaina inkatziyayetake iriroriite intharovakaiyaaro jovasankitaayee-takeri, inkantaiyeni: ‘Ikkantamacheetziri nampitarori Babilonia-ki!’ Irooperotziivaivetaka nampitsi. ¿Okatzimatakama jovasankitaayeetakemi? Teker-
atya ishirinkaperotajate ooryaa.

11 Ari inkempitakyaari ikaratzi jiyomparitapiintakariri, osheki irovashineentakotyaari, iriraakovaiyaari, tema tekatsi iriyomparitaiya.

12 Tema iri jiyomparivetapiintakariri iroorote, iireekite, poreryaari imapine, nashivaiyetachari kithaarentsi, kitamaromairi, jonkeromaitatsiri, kityonkamaiperotatsiri, karenimaitatsiri. Tzimayevetacha oshiyarori santari. Tzimayevetacha irovsikane ipothoyetakeri kameethaini, tyoorenantsi, in-chakota pinayetachari, ashiro, mapi.

13 Tzimayevetacha meta, tzimayevetacha nashivaitachari kasankaari, tzimayevetacha jimireyeetari, tzimayevetacha ovaaki inchato kempitariri yeenkantsi, tzimayevetacha opane jovayeetari, tzimayevetacha i-vaca-te, iroishate, imorane ishiyakomentari, tzimayevetacha iromperatanepayeeni eejatzi.

¹⁴ Arira othonkapaakari chochoki pinevetapiintakari. Te ontzimayetai ashaakaro pikovapiintakeri, ari okaratapaake ovaneenkata.

¹⁵ Intaina iramenakoyetairo iyomparitapiintari, tharova inkantya eero it-sipataayeetziri jovasankitaitakeri irirori. Iniroite iriraakotyaaari irovashire-takotanakyaarira.

¹⁶ Inkantaiyeni: ‘Ikkantamacheetziri nampitarori janta! Irooperotziivaive-taka nampitsi. Tzimayevetacha osheki irooperori kitamaromairi iman-thaki, jonkeromaitatsiri, eejatzi kityonkaperomaitatsiri. Tzimayevetacha osheki iroorote, imapine poreryaayetatsiri.

¹⁷ Intaani ishirinkaneentanaka kapicheeni ooryaa, ari japeroyeetakerori antaro ashaakaroka.’ Ari ikempitakari saikayetaintsiri iramaatakomentoki, intaina ikatziyayetaka jamenakotziri tsika ikanta japeroyeetakeri. Ari ipiy-otaiyakani ikaratzi antakoyetziro iramaatakomento, itsipayetakari ikaratzi otetantarori.

¹⁸ Ikanta iñaakerora oyachaarinka nampitsi otaga, osheki jiraakotakaro, ikantayetzi: ‘Tekatsi pashine nampitsi kempitaiyaarone iroka irooper-oveta.’

¹⁹ Iniroitera jovashireneentaka, ikantaiyakeni: ‘Ikkantamacheetziri ikaratzi nampitakarori janta. Tema ashaarantayevetakai aakaite aayetapiintakero ashaakaronsi amaatakomentoki. Tema intaani ishirinkapainta kapicheeni ooryaa, ari japeroyeetakerori.’

²⁰ Irooma eeroakaite inkitesatzi, itasorentsitakaitane, otyaantajanoriite, kamantantaneriite, ontzimatyepinkimoshiretayeete, tema ikamantayetz-itakai Pava iro jovasankitaantakariri saikantarori antaro nampitsi, ik-isakoventayetaatyaaami eeroakaite.”

²¹ Ikanta aparoni maninkari tzimatsiri ishintsinka, jaake antaro mapi, japishoonkakero inkaareki, ikantzi: “Nokempitaakero napishoonkakero antaro mapika, ari nonkempitaakerori eejatzi antaro nampitsi Babilonia. Ari ompeyaari, eero jiñeetairo.

²² Eero ikemaitaimi pimpanthaye, onkameñeenkate piviyompimento, pisonkare, eejatzi pityoore. Eero jiñeetaimi pikaratzi povetsikayetziro tsikarika opaiyetari. Eero ikemayeetairo ompoimpate pitononkamento.

²³ Eero jiñeetairi imporekai pootamento. Eero jiñeetaimi paavakaiya. Ari okaratapaake maaroni iroka, tema osheki poitzipinashireyetaikeri pashine-satzi atziriite, kempivaitaka pinkisaminthatayeerimi. Tema iniroite ish-intsiyevetaka ikaratzi iyomparivetapiintakamiri.

²⁴ Iriitakera ovatsinaavaitakeriri pashinesatziite, ikap-athainkatakaavaitakeri kamantantaneriite. Ari ikantakeriri maaroni itasorentsitakaitairi.”

19

Itharomentaita inkiteki

¹ Okanta okaratapaake iroka, nokematzi kameñeenkatanaintsiri inkiteki ikaimaiyini, ikantzi:

¡Eejoo! Iriitajaantake Pava ovavisaakoyetairi. Oztzimimotziri irovaneenkaro, eejatzi ishintsinka.

² Maaroni ikoviri iranteri irirori, tampatzika okantayetaka.

Kyaaryoori onatzi.

Tema jovasankitaakero mayempiro otzimi ovaariperoyetakeriri kipa-tsisatziite.

Ipiyakoventaari ikaratzi jovamaayeetakeri iromperatane.

³ Irojatzzi japiipiitaiyirini, ikantzi:

¡Eejoo! Onkatziyeenkataveete oyachaarinka.

4 Ikanta 24 antarikonaite, itsipatakari 4 inkiteveriite, jotypeerovaiyanakani, tema jiñaapinkathathanakitziiri Pava ithointakara irirori saikamentotsiki, ikan-taiyini:

¡Ari onkantyaari! ¡Eejoo!

5 Tzimatsi ñaavaitanaintsiri saikamentotsiki, ikantaitzi:

Maaroni jomperayetaari Pava, pintharomentaiyaari.

Piñaapinkathatairi maaroiteni, iretanakyaaro iryaaniite irojatzí antariite, maaroni.

6 Ipoña nokemake kameñeenkatapaintsiri, iriivaitake ipiyotaiyani atziriite, iroovaitake oparyeenkatzi jiña, iroovaitake eejatzí ookatharontsi. Ikan-taitzi:

¡Eejoo! Aritake pinkathariventantai Pava, iri Avinkatharitetaari Shintsí-janokitatsiri.

7 Thame ankimoshireventeri, thame añaapinkathateri, tema irootzimatake iromoshirenteri iraaavakaiya Oisha. Aritake oveysikaka iinantaari.

8 Kitamaro okantaka oithaare, te onkipatsivaite, poreryaa okantaka. Oshiyakaaventachari “iinantaari,” iriyyetakera kempisantzinkariite ita-sorentsítakaitari. Oshiyakaaventachari “te onkipatsivaite oithaare,” iroora kameethari jantayetakeri irikaite.

Irayootaiteri iraaavakaiya kempitakariri oisha

9 Ipoña ipokashitapaakena inkitesatzi, ikantzi: “Posankinatero iroka: Osheki inkimoshiretai ikaratzi ikaimayeetakeri irayootairi iraaavakaiya Oisha.” Ipoña ikantakena eejatzí: “Iroka, iñaaneperora onatzi Pava.”

10 Ari notyeerovanaka noñaapinkathathanakeri maninkari, ipoña ikantana: “¡Eero piñaapinkathatana naaka! Ari akarataiyini jomperatai Oisha, ari noshiyami eeroka, ari noshiyakari eejatzí ikaratzi oisokeroyetakarori iñaaventapaintziri Jesús. Aña iri piñaapinkathatajaante Pava. Tema okaratzi iñaaventapaintziri Jesús, irootajaantakera iyoshiretakaayetakeriri kamantan-teriiite.”

Kyaakotakariri kitamarori mora

11 Ipoña noñaake ashitaryaanaka inkite. Tzimatsi janta aparoni kitamarori mora. Itzimi kyaakotakariri, iriitake ipaitayeetziri “Oisokerotaneri,” ipaitaitziri eejatzí “Kyaaryoori.” Aririka irovasankitaante, tampatzika okanta. Ari okempitari eejatzí aririka irovayiritante.

12 Irooma irooki iriivaitake paampari. Amathaitziita ikantaka. Josanki-natakaro vairontsi kaari jiyotakoyeetzi intaani jiyotziri irirori.

13 Ikithaatakotakaro othakakeri iraaantsi. Iri ipaitayeetziri eejatzí “IÑAANE PAVA.”

14 Tzimatsi irika inkitekinta irovayirite. Kitamarothaitake okantaka eejatzí iithaare, te onkipatsivaite. Iriitake oyaatakeriri ikyaaoyetakari eejatzí kitamarori imorane.

15 Ari oshitovanakeri ipaanteki kempitakarori othoyempyaanikitzi o-ataamentotsi, irootake iromposantayetaiyariri iisaneentane. Iriira omperatantayearine irashirokzote. Irijatzira oveysikakeriri oshiyakarori jimiretairi ipaiyeetziri “Imashirenka Pava Shintsíjanokitatsiri.”

16 Josankinatakaro vairontsi iithaareki, eejatzí iporiki. Jiroka vairontsi: PINKATHARIVENTZIRIRI PINKATHARIITE. OMPERATARIRI OMPERATANERIITE.

17 Ipoña noñaake pashine maninkari ikatziyantakari ooryaa, ikaimapaak-eri maaroni tsimeriite arayetatsiri, ikantziri: “Pimpoke papatotya, poyaaro onkarate impayetemiri Pava.

¹⁸ Tema povatyeyyaari atzirivatha: ivatha pinkathariite, ivatha ijevare ovayiriite, ivatha iriiperoriite, ivatha kyaakotapiintariri imorane. Ari povanakaaro eejatzi ivatha imoraneete. Tera intaani povaiyaari irikaite, aña povayetaiyaari eejatzi ivatha maaroiteni: omperataari, omperataneri, antarikonaite, iryaanipayeeni, maaroni.”

¹⁹ Ipoña noñaakeri koveenkari piratsi, noñaakeri eejatzi kipatsisatzi pinkathariite itsipayetakari irovayirite. Ari ipiyotaiyakani inkene irovayiriteri irika kyaakotakariri kitamarori imorane itsipayetakari eejatzi irovayirite.

²⁰ Tzimatsi ipaita oirikavakeriri koveenkari piratsi. Ari ikempitaakeriri thairi kamantantaneri itsipatapiintakari itasonkaventantzi. Ari okanta jamatavitantakariri ikaratzi kentakoyetakarori ivairo piratsi, ikaratzi ñaapinkathayetakarori iroshiyakaaro. Irika piratsi ipoña thairi kamantantaneri, japishoonkaitakeri opaampapirothaatake inkaare, tsika okiteryeenkatake shitzivaro oyachaarinka.

²¹ Jovamaayeetakeri maaroiteni kempisantanakeriri, jovathaayeetantakariri shitovapaintsiri ipaanteki kyaakotakariri kitamarori mora. Kematzi-ineentayetaka tsimeripayeeni.

20

Osheki osarentsi, onkarate 1,000

¹ Ipoña noñaake jayiitapaake pashine maninkari. Joirikakero irashitaryaantaaarori omorona inthomointaperotatsiri. Joirikake eejatzi iniroite ashirotha.

² Jaakeri noonke, maranke tzimitainchari pairani. Iriitakera Kamaari, Satanás. Joosotakeri onkarate 1,000 osarentsi,

³ ari jotziryaakeriri omoronaki inthomointaperotatsiri. Joshepitakotakeri, jovitsinekakotakeri onkantya eero jamatavitantaari atziririite, irojatzi omonkaratantakyaari onkarate 1,000 osarentsi. Aririka onkaratapaake iroka, ari iroosoryaakotapainteri kapicheeni.

⁴ Ipoña noñaake osheki saikamentotsi tsika irisaikayetai inkarate pinkathariventantsineri. Ari noñaakero ishireete ikaratzi jovamaa-mentaitakeri ikempisantairo iñaane Pava, tsika otzimi iñaaventapaintziri Jesús. Irikaite, te iriñaapinkathateri koveenkari piratsi, te iriñaapinkathatero iroshiyakaaro eejatzi. Te inkentakotamakotyaaro iriroriite ivairo piratsi, eejatzi irakoki. Iriiyetakera piriintaachari, ipinkathariventantayetake itsipataari Cristo okaratzi 1,000 osarentsi.

⁵ Iriima pashine ikaratzi kamayetaintsiri, tera iriñaayetai irirori, irojatzi omonkaratantapaakari 1,000 osarentsi. Irootakera ipaiyeetziri “Etarori Añagaantsi.”

⁶ Kimoshirera inkantaiya inkarate piriintaachane ipaiyeetakeri “Etarori Añagaantsi.” Tema tasorentsishireri jinayetake. Eero japiitziro inkamayetai. Aña kañaaneri inkantaiya, iri kempitaiyaarine omperatasorentsitaari irantavaitaineri Pava, irantavaitaineri eejatzi Cristo. Ari itsipataari ipinkathariventantai okaratzi 1,000 osarentsi.

⁷ Aririka omonkaratapaakya 1,000 osarentsi, ari iromishitovayeeta-painteri Satanás jashitakoitakeri.

⁸ Aririka irishitovanake, iretapaiyaaro iramatavitapairi maaroiteni atziri tsikarika inampiyetaro. Iroka nampitsiite ipaitayeetakero “Gog,” pashine “Magog.” Irapatotairi maaroni inkene irovayiritakaiyaari. Intzimaperote osheki atziri, iroovaitake okanta oshekitzi impaneki jiñaathapyaaiki.

⁹ Jiyaataiyakeni tsika ovintenipathatzi, itapotakeri tasorentsishireriite tsika ipiyotaiyakani iriroriite. Ari okaratzi itapotakero eejatzi ipaiyeetziri “Etakoperotaaro Nampitsi.” Omapokashitanaka iparyaapaake paampari, japerotakeri maaroiiteni.

¹⁰ Ari japishoonkayeetakeri Kamaari janta opaampapirothaatake inkaare, kiferyeenka okantaka shitzivaro oyachaarinka. Tema ari japishoonkayeetzitakariri irirori koveenkari piratsi, itsipataitakeri thairi kamantaneri. Arira inkantaitaateero inkemaantsivaitaiya.

Iramenakoyeetantai janta kitamaroriki saikamentotsiki

¹¹ Ipoña noñaake iniroite kitamarori saikamentotsi. Tzimatsi saikan-takarori, iriitakera matakerori japerotairo inkite eejatzi kipatsi.

¹² Ari ikatziyeeyakani kamayetaintsiri janta kitamaroriki saikamen-totsi, jetakari itsipayetaari antariite irojatzi iryaaniite, maaroni. Ari japinairyaayetanakero osankinarentsi, japinairyaanakero eejatzi pashine tsika josankinatakoyeta añaayetaatsine. Jamenakoyetairi atziri tsikarika opaiyeta jantakeri okaratzi josankinatakoyeetakeriri.

¹³ Eejatzi ikaratzi piinkayetaintsiri jiñaaki, ari ipiyoyetakari iriroriite. Ikaratzi kamayetaintsiri, ari isaikitaiyakani eejatzi janta, okempivaitakaro atziritaatyeeemi “Kaamanetaantsi,” apakagairimi onampivaivetakari. Ari ikaratzi jamenakoyeetairi iriroriite okaratzi jantayetakari.

¹⁴ Ari japishoonkayeetakerori “Kaamanetaantsi” opaampapirothaatake inkaare ontagaiya. Iroka opaampapirothaatake inkaare, iroora ipaiyeetak-eri “Apitetanaintsiri Kaamanetaantsi.”

¹⁵ Ipoña japishoonkayeetakeri opaampapirothaatake inkaare maaroni kaari osankinatakotchane irañaayetai.

21

Ovakerari inkite, ovakerari kipatsi

¹ Ipoña noñaake ovakerari inkite, ovakerari kipatsi. Tema aritake apero-taka paisatori inkite, eejatzi paisatori kipatsi. Te iriñeetairo inkaare.

² Ipoña noñaake oshaviinkapaake inkiteki aparoni nampitsi tasorentsitatsiri, ipaitayeetziri “Ovakerari Jerusalén.” Iri Pava ovayitakaaantakerori. Ovaneenkakitaka, iroovaitake aparoni tsinane ovaneenkatashitari oimentyaari.

³ Ari jiñaavaitaitanake shintsiini janta saikamentotsiki, ikantaitzi: “¡Pamene! Arira osaikimotairi kipatsisatziite iroka tasorentsithaante tsika inampitaro Pava. Arira itsipatajaantaari Pava tsika isaikayetzi isheninkataari.

⁴ Tema Pava oshyookiperotairine, imposhenkayetaiyaari. Eero ikaa-maneyetai, tekatsi onkatsizimovaitai, tekatsi iragaachane, tekatsi ke-maantsivaitaachane. Tema ari okaratapaake maaroni iroka.”

⁵ Ipoña iñaavaitanake thointainchari saikamentotsiki, ikantzi: “Novaker-atakiro maaroiiteni.” Ikantanake eejatzi: “Posankinatero iroka, tema kyaayoori ñaantsi onatzi, ari okantaitayeeni.”

⁶ Ari ikantana: “¡Ari overaapaaka! Naakatake oshiyarori etarori os-ankinarentsi. Naaka oshiyarori ovekaraantarori eejatzi. Naakatakera etakaantanakarori. Naakatake thonkaironeri. Tzimatsirika miretatsiri, ari nomiretakaiyaari jiña tsika otzimi ovañaantsisiri. Impashiitaiyaari, te opinarontsita.

⁷ Irootakera noshinetakeneri kitsirinkaneriite. Naaka Pava itzimi iñaapinkathayetai. Iriitake nonkempitakaantairi notomiite.

⁸ Iro kantamaitacha eero notomitaari tharontziite, kisoshireri, kisaneentaneri, ovantaneri, mayempiri, matsi, ñaapinkathatakeriri oshiyakaaronsi, thairiite. Aña iriira taayetaachane opaampapirothaatake inkaare, kiteryenekataintsiri oyachaarinka. Iroora apitetanaintsine inkamayetai.”

Ovakerari Jerusalén

⁹ Ikanta okaratapaake iroka, ipokashitapaakena aparoni maninkari ovasankitaantaneri itzimi oirikakerori itasone. Ikantapaakena: “Pimpoke, noñaakemiro oshiyakaaventari tsinaneka ontzime iinantaari Oisha.”

¹⁰ Jaashinenkatanakena tonkaari otzishiki. Joñaakakenaro nampitsi tasorentsitsisiri ipaitayeetziri Jerusalén, otzimi jovayiyitairi Pava opoñaagaaro inkiteki.

¹¹ Janta nampitsiki, ari jiñeetairori irovaneenkaro Pava, shipakiryavaitake, iroovaitake okanta mapiki porekatsiri, pinaperotachari.*

¹² Iniroite okantaka otantonampiro. Tzimatsi 12 tsika ikyaapiintaitzi. Tzimatsi ikaratzi 12 maninkariite aamakoyentayetarori tsika ikyaapiintayeetzi. Ari josankinayeetakero ivairo itomiite Israel-ni.

¹³ Okaratzi mava ikyaapiintayeetzi montetakariri ishitovapiintzi ooryaa. Eejatzi ikyaapiintzira ooryaa, okaratzi mava. Katonkokero, okaratzi mava. Kirinkakero, okaratzi mava.

¹⁴ Tzimatsi okaratzi 12 iniroite mapi otzitakerori otantonampi. Ari osankinayetakarori 12 ivairopayeeni otyaantajanoriite.

¹⁵ Irika ñaanatakenari, joirikake imonkamentoshithaki jovetsikayeetziri oro, iro irimonkaratantyaarori otantonampi, eejatzi tsika ikyaapiintayeetzi.

¹⁶ Ari omonkaranampitavakaa iroka nampitsi, te anaavakaa. Ikanta irika, jetanakaro jimonkaranampitakero, okaratzi 2,200 kilómetro osanthanka, eejatzi okaratake ojenokitzi.†

¹⁷ Ipoña jimonkaratakero eejatzi otantonampi, okaratzi otontatzi 144 jimonkaratantakaro ikonaki. Iroora jimonkaratantakari irika maninkari kempitarori ikonaki atziri otzimi jimonkaratantiintakari irirori.

¹⁸ Iroka otantonampi, oshiyavaitakero mapi porekaki okantaka. Jiyoshiita oro jovetsikantayeetakarori nampitsi, porekaki okantaka.‡

¹⁹ Itzinkamiitantakarori otantonampi, iro jaayeetake porekakiyetatsiri mapiki, pinaperoyetachari. Jiroka ovairopayeeni mapiki tsika okanta jovetsikayeetakero: jasje, zafiro, ágata, esmeralda,

²⁰ ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio, crisopraso, jacinto, amatista.

²¹ Okaratakera 12 ikyaapiintayeetzi, iroora jaayeetake antaroperori kitamarori mapi, iro jimokakeri jovetsikantakarori. Maaroni avotsite nampitsi, jiyoshiita oro jovetsikayeetantakarori, porekaki okantaka.§

²² Te ontzimapai janta tasorentsipanko. Tema iro inampi Avinkatharite Pava Shintsijanokitatsiri isipataari Oisha. Iriiyetajaantakera impoyaatayearone tasorentsipanko janta.

²³ Te inkovajaantaiya ooryaatsiri, eejatzi kashiri. Tema irovaneenkaro Pava kitainkatakagairone. Iri Oisha kempitaiyaarine ootamentotsi.

²⁴ Iriitake kitainkatakotairine iraniiyetaira atziriite janta. Pinkathariite tzimayevetachari irovaneenkaro kipatsiki, kameethaini irisaikayetai janta iñaapinkathatairi Pava.

* **21:11** Kantakotachari jaka “porekatsiri,” iroora ipaiyeetziri eejatzi “jaspe.” † **21:16** Kantakotachari jaka “2,200 kilómetro” iroora ikantayeetziri eejatzi “12,000 estadio.” ‡ **21:18** Kantakotachari jaka “porekaki,” okempitakero okantara botella, eejatzi vidrio. § **21:21** Kantakotachari jaka “kitamarori mapi” irojatzira ipaiyeetziri “perla.”

²⁵ Eero otsirenitapai, aña okantaitatyeeni onkitaitapai. Te ashitanetaiya nampitsi janta.

²⁶ Ikaratzi tzimayevetachari irovaneenkaro kipatsiki, itzimi iñaapinkathayeetairi, kameethaini isaikayetai janta iñaapinkathatairi Pava.

²⁷ Eero itzimi janta kaariperotapaatsineri, eero iñeetairi janta antayetairone ipinkayeetziri, eero itzimapai eejatzi thaiyapaachane. Intaani inampiyetaiyaaro ikaratzi josankinatakoyetakeri Oisha irañaayetai janta.

22

¹ Ipoña joñaakakenaro jiñaa otzimi kañaanetakaantatsiri. Kiteshaaniki okantaka. Iro shitovaatatsiri isaikamentoki Pava itsipatakari Oisha,*

² irootake shiyaatainchari niyankineki avotsi. Omontethapyatakeri oshookantakaro chochoki kañaanetakaantatsiri. Okantaitani kashiriki okithotapai osarentsiki. Otekatsitakaantapai oshi.

³ Eero otzimapai ovasankitaantsi janta. Ari osaikapairi isaikamento Pava, eejatzi irashi Oisha. Inkantaitatyeeni irantavaitapaineri iromperatane.

⁴ Ari iriñaavoroyeetairi Pava. Inkentakotamakotaiyaaro atziriite ivairo Pava.

⁵ Eero otsirenitapai janta. Eero itzimapai ooryaatsiri. Tema iri kintankataatsine Avinkatharite Pava. Ari ikantaitatyeero impinkathariventantapai atziriite janta.

Irootaintsira impiye Cristo

⁶ Ipoña ikantanakena maninkari: “Kyaaryoora onatzi iroka ñaantsi, kantatsi anکمپسانtero.” Tema ikempitaakerira pairani Avinkatharite Pava jiyotakaayetakeri kamantantaniite, ari ikempitaakenari eejatzi naaka, jotyaaantakenari imaninkarite joñaakayetakenaro iroka, iro iriyoyetantaiyaari iromperataneete irootzimatake avisayete tsikarika ompaiyetaari apaata.

⁷ Jiroka ikantzi Jesús: “¡Pamene! Irootaintsi nompiye. Kimoshirera inkantaiya inkarate kempisantakerone ikamantantaitakeri jaka osankinarentsiki.”

⁸ Naakatakera Juan osankinatziirori iroka. Naaka ñaajaantakerori maaroni, naaka kemajaantakerori eejatzi. Ari notyeerovavetanaka noñaapinkathateri maninkari oñaakakenarori maaroni iroka.

⁹ Ikantanakena irirori: “¡Eero piñaapinkathatana naaka! Ari akarataiyini jomperatai Pava, ari noshiyami eeroka, ari noshiyakari kamantantaniite pipaiyetziri ‘iyekiite,’ noshiyakari eejatzi inkarate kempisantairone osankinayetainchari jaka. Aña iri piñaapinkathatajaantai Pava.”

¹⁰ Ipoña ikantanakena eejatzi: “Okaratzi posankinatakotakeri avisayetatsineri apaata, eerora povitsinekakotziro, tema irootzimatake iriñeetero avisatsineri.

¹¹ ¡Inkaariperoshiretziitaveete itzimi kaariperoshiretatsiri iroñaaka! ¡Inkamaaroshiretziitaveete itzimi kamaaroshiretaintsiri iroñaaka! ¡Irantaperotero kameethari itzimi antakerori iroñaaka! ¡Intasorentsishireperote itzimi tasorentsishiretaintsiri iroñaaka!

¹² ¡Irootaintsira nompiye! Irootaintsira nompinayetairi atziriite okaratzi jantaventakeri aparopayeeni.

¹³ Naakara oshiyarori etarori osankinarentsi, Naaka oshiyarori ovekaraantarori eejatzi. Naakatake etarori, Naakatake overaantyaarone. Naakatakera etakaantanakarori, Naakatake thonkaironeri.”

* 22:1 Kantakotachari jaka “kiteshaaniki” okempitakaro okantara botella, vidrio eejatzi cristal.

¹⁴ Kimoshirera inkantaiya inkarate kivayetairone iithaare, inkene ishineyeetairi chochoki añaakaantatsiri, inkene inkyaayetai ikyaaapiintayeetzi nampitsiki.

¹⁵ Ero ikyaayetai janta kempitakoyetariri otsitzi, matsikantaneri, an-tapiintakero kamaarotatsiri, ovarianteri, ikaratzi ñaapinkathatakeriri oshiyakaaronsi, ikaratzi ametapiintakarori ithaiya.

¹⁶ “Naakatakera Jesús, otyaantakeri maninkari inkamantemiro irokapayeeni, inkene povavisayeneri eeroka itzimi apatoventapiintakariri Pava tsikarikapayeeni. Naaka charinetariri David-ni. Naakatake ipaitayeetzi ‘Impokiro Orimishi.’ ”

¹⁷ Ikantzi Tasorentsinkantsi: “Pimpokeeta.” Ari okantzitari eejatzi kempitakarori tsinane iinantaityaari. Inkarate kemayetairone iroka, inkantayetai: “Pimpokeeta.” Impokayeetea itzimi mireyetatsiri. ¡Itzimirika kovanaintsiri irimiretyaaro jiña añaakaantaneri, iriravaite, te opinata!

¹⁸ Tzimatsi nonkamanteriri inkarate kemairone iroka tsika osankinatakoyetakara avisayetatsineri apaata: Tzimatsirika ovanaavaitakerone okaratzi osankinatainchari jaka, ari irovanagaineri Pava inkemaantsitaiyaari irirori okaratzi ñaaventakoyetainchari jaka osankinarentsiki.[†]

¹⁹ Tzimatsirika thañaapithatantakyaarone okaratzi osankinatainchari jaka, ari inthañaapithataiyaari apaata Pava irirori eero ishinetaineri chochoki añaakaantatsiri. Ero ikyagai nampitsiki otzimi iñaaventaitakeri jaka.

²⁰ Itzimi ñaaventakaantakerori maaroni iroka, ikantzi: “Irootaintsi nompiye.” Ari nokantzi naaka: “Ari onkantyaari, thaankiini pimpiye.”

²¹ Onkamintha ineshinonkayetaimi Avinkatharite Jesucristo janta. Ari onkantyaari.

[†] **22:18** Tzimatsi ñaaventakoyetzirori okaratzi kantakotachari: “Ovanaavaitakerone okaratzi osankinatainchari jaka” itzimi ovaakaanakerori josankinayetziro. Osankinajanorentsi, ari onkantya iramenantyaarori irosankinatero kameethaini tsikara okantajaantara. Ero jovanaashivaitaro, eero jamaakivaizti aaroni. Tzimatsi pashine kantatsiri iyotagaantsi onatzi okaratzi ñaantsikoyentachari jaka irashiite maaroni, ari onkantya eero jotekantaitaro, inkantaite: “thaiyaantsi onatzi okaratzi osankinatakotachari ifaaneki Pava.”

Tsika Ikantayeetziro Ñaantsipayeeni

AARÓN Irirentzi inatzi Moisés-ni. Isheninkamirinkaite inatzi Leví-ni. Iriitake Pava ovakeri Aarón okanta jomperatasorentsitantari, ipometan-tapiintaniriri Pava janta tasorentsithaanteki. Okanta jiyoyaantakariri pairani Pava irika Aarón, ikovakitziira iroñaakantero iriitakera Aarón omperatasorentsitaari, te inkovakairi pashinepayeeni. Iroora ikantantakariri pairani Pava: “Maaroni ijevare Israel-mirinkaite, iramayetakero ikotzikii. Irovayetero tasorentsithaanteki.” Ikaratzi 12 jevariite amayetakero ikotzi, jovayetapaintziro tasorentsithaanteki. Okanta okitaitamanake, iñeetaziro ikotzi Aarón, oshookanake, tzimake oteya, eejatzi okitho. Irooma pashine kotzitsi, te oshookaajate. Arira iñeetakerori omapero jiyoshiitayeetak-eri Aarón-ni, iriitake omperatasorentsitatsine. Iriira isheninkamirinkaite Aarón-ni omperatasorentsitapiintatsiri janta Israel-mirinkaiteki. (Pamenero Ikantakaantaitane.)

AATZIKIRIRI IISANEENTANE Irootakera jametayetari pairani nampitayetari pashineki kipatsi. Aririka irovayiritavakaiya, tzimatsi jantapiintziri pinkathari itzimirika oitsinampaantaintsine. Aririka iriñaakero pinkathari oitsinampaantaintsiri, japerotakeri jovamaakaantakeri irovayirite iisaneentane, iriyaatashitanakeri, ironoryaakeri kipatsiki, iraatzikakentsitakeri. Iroora iriyotantaityaari omapero joitsinampaakeri iisaneentane. Iniroitera impashiventavaiya pinkathari joitsinampaitakeri. Ikantaitzi eejatzi, irika pinkathari oitsinampaantaintsiri, iraanakeri pashine pinkatharivetachari joitsinampaitakeri janta ivinkatharipankotekira, ari iraatzikavaitapiinteri, inkempitakaantavaiteri iroorikami imakoryaakiimento. Ari onkantya irovashiventaavaitapiintantyaariri.

AAVAKAANTSI Tzimatsi jametayarini pairani judío-payeeni aririka iravakaiya. Iriira koyaantachari evankari otzimirika ikoviri iinantaari. Aririka iriñaake evankaro ookimotakariri, inkamantakeri ashitariri. Impoñaakya ashitariri evankari intsipatakyaari itomi, iriyaatashitakeri ashitarori evankaro. Arira inkinkithavaitakairiri ompaityaarika irantzimotavakaiyaari. Arira impinatante ashitariri evankari, impinataiteri ashitarori evankaro, ari onkantya ero amenaashivaitanta iravakaiya itomi. Eerora itsipatzitaro. Impiyeerika evankari isaikira ashitariri, irovetsikapai ipanko. Aamaashitya onkarate aparoni osarentsi osamanite. Arira onkantya iriñaantantyaarori evankaroka ikovakeri iinantaaro, terika oñi pashine shirampari. Ari onkempitzityaari eejatzi evankaroka, oyaaventapaitetarira oimentyaari irovetsikaantya tsika irisaikairo apaata, ontyaavaitatsi iroori, ovetsike oithaare ovaneenkatachaneri, iro onkithaatanakyaari apaata aririka iyaatanake ovakerariki opanko jovetsikakeri oime, oimoshirenkavaiya. Aririka omonkarapaitetakya, iromapokashitakyaaro ireeetya oimentyaari, intsipayetakyaari irapatziyane. Iraanakeri evankaroka ipankoki, ari iroimoshirenkavaiyaari. Iro kantacha, aririka ovaiyantashivaitakya evankaroka eenirora iñaantaitaro tekeramintha avakaiyaata, ari inkovake evankarika impicheetero evankaroka. Ontzimatyee iroipiyeetaineri iireekite ipinaventakerori pairani ashitariri. Irootakera avishimotakeriri pairani José-ni. Iro ikovantavetakari irovashaanteromi María, iñaajaantzi omotzitashivaita. (Pamenero Mt. 1.18–25.)

ABEL Iri itomivetari Adán-ni. Piravaitaneri inaveta. Iriima Caín irirentzira, pankivairyaañtzi inatzi. Okanta aparoni kitaite ikovaiyakeni iriñaapinkathateri Pava, impometeneri ipira. Oshekira onimotakeri Pava okaratzi jantakeri Abel, tema irootake ikantakaantakeri. Iriima Caín irirentzira, intaani jamamatsitanake ivankivaire irashitakaiyaaniri Pava. Temaita onimoteri Pava. Iroora opoñaantanakari ikisanaka Caín, itsitokakeri irirentzi. Aripaitera etanakaro ovantaantsi okaratzi iñaaventayeetziri iñaaneki Pava.

ABRAHAM Iriitakera icharinetanakari maaroni judío-payeeni. Tek-eramintha intzimeeta Jesús aritake tzimake irirori. Ari inampivetarori pairani nampitsiki paitachari Ur, ipoña jotyaantairi Pava inampitaiyaaro Abraham-ni janta Canaán-ki. Ishinetakeneri iroshekite incharinentyaari, iriitake ashitaiyaarone maaroni kipatsi Canaán-ki. Oshekira javentaaperotakeri Abraham-ni irika Pava, shitovanake inampiki, jatake tsika jotyaantakeri. Oshekira javentaakeri eejatzi Abraham-ni irika Pava, aritake intzimize irovaiyane. Irootakera onimotakeriri Pava, irootake ikempitakaan-takari tampatzikashireri inatzi Abraham-ni. Irijatzi Abraham-ni etakaan-tanakarori itomeshitaanita. Ikanta jantarikonatake Abraham-ni, tzimakotake 100 irosarensite, eejatzi okempitzitakari iina Sara tzimakotake 90 osarensite, arira itzimakeri itomi, ipaitakeri Isaac. Irojatzit itzimantanakari icharine paitanainchari Jacob. Ikanta Jacob, iriitakera oshekitanaintsiri itzimayetanake itomipayeeni, iriitake ipaitayeetairi iroñaaka Judío. Tek-eramintha irovaiyantakaroota Abraham-ni iinara, jetzitakero jovaiyantakaakero inampire paitachari Agar, iri ipaitakeri Ismael. Irootakera shine-takeriri Sara irovaiyantakairo inampire, oñaajaantake eero ovaiyantai irorori. Iro kantacha itzimayetanakera icharinepayeeni Ismael, kisaneeñta joviri ikaratzi icharineyatanakari Isaac-ni. Irojatzit ikantziri iroñaaka kisaneeñta jovavakaiyani. (Pamenero Antzimotavakaantsi, Isaac, eejatzi Hch. 7.2-8.)

ADÁN Iriira shirampari etakaantajaanakarori inampitaro jaka kipatsiki. Iriitake Pava ovetsikakeriri jaakero kipatsipane. Itasonkakeri okanta jañaantanakari. Ikanta iñaakerira Pava tekatsi intsipatya Adán, jovochokeyaakeri, ari jayitakeriri aparoni imereki, irootake jovetsikakeneriri iinantaari, ipaitakero Eva. Kimoshirera ikantaiyani isaikaiyavetaka, te iriyotaiyeroni kaariperori. Iro kantacha Satanás, ipeyashitakari maranke, jamatavitakero Eva. Ari okanta opiyathatantakariri Pava, ovakaro chochoki ipinkakaave-takarori. Okanta Eva, opakero eejatzi Adán, jovavakaro irirori. Iroora opoñaantanakari ikaariperoyetzi atzirite, ipiyathavaitari Pava, irojatzit mat-achari iroñaaka.

AKOJANORI Ikaratzi pinkathariyetatsiri pairani pashineki nampitsi, tzimayetatsi isaikamento ovaneenka okanta. Ari isaikapiintziri ipinkathariventantzi. Tzimatsiya pashine saikamentotsi irakojanoriki, tsika ithointapiinta aparoni itzimi ikoyaakeri pinkathari, iriiperori jinatzi. Iriitakera kaminairiri impinkathariventantyaari kameethaperoini. Ikempitakaanaitziri pinkathari irinatyeemi irika, kantatsi iraventaityaari eejatzi irirori.

AMATHAIRENTSI Pairani, aririka irovetsikayeete aparoni amathairentsi, iroora jovetsikayeetantari ikaratzi poreryaayetatsiri, ikempitayaama oro. Aririka inthonkayeetakero amathairentsi, ovaneenka onkantya. Iroora ikashiyakaayeetziriri ikaratzi pinkathariyetatsiri, iro iramathaitaiteriri. Tekatsira pashine amathaiyaarone kempityaarone iroka amathairentsi. Tema okaratzi iñaaventakoyeetapiintziro amathairentsi iñaanekira Pava, ayotzi iriira ikantakoyeetzi Pinkathari. Oshekira ikempitakoyeetakero pairani iroka amathairentsi ikashiyakaayeetariri

pinkatharentsi. Tema ikempitakoyeetarora jovetsikaitziro amathairentsi, jagaitziro shivithatapo, savorotapo, tsikarika ompaiyetya. Impoña irovaneenkatantayetakyaaro inchateya, tsipana ovaneenkayetchari, tsikarika ompaiyetyaari. Irootakera jamathaitantayetariri itzimirika oyiishitaintsiri irareetya tsikara overaayeta osanthatzi irishiye.

ANANKORYAANTSI Kitaite onatzi iroka joimoshirenkantapiintari judio-payeeni. Arira ipampithashiryiirori tsika okanta javisakotantaari pairani jomperanavaivetakari Egipto-satzi. Ikanta ipokakeranki maninkaripayeeni tsiteni janankoryiitakeri ipankoite judio-payeeni. Javisanakero ipankoite te irovasankitaanakeri, intaani jiyoshiitanakeri Egipto-satzi jovasankitaavankotanakeri. Iroora omintharovakeriri Egipto-satziite, ari okanta ishine-tantaariri iriyaatai judio-payeeni inkokovayetai tsika inampitaiyaaro, ari onkantya irisaikashivaitantaiyaari tekatsi omperanavaityaarine.

ANTARIKONAITE Pairani, etayetanakarori Israel-mirinkaiteki, iriira iñaapinkathaperoyeetziri antarikonayaintsiri, iriyyetake jeveritatsiri, iriyyetake pinkathariventantatsiri eejatzi. Okanta, ipokantapaintariranki Jesús, irojatzira jovashiñeetairi iroka ñaantsi “antarikonaite,” ikempitakaan-taitaaro akantapiintziri “jevari.” Irootakera ipaitayeentakariri pairani “antarikonaite,” ikaratzi etayetanakarori ijvayetziri kempisantzinkariite, apatoventapiintanaariri Eristo. Ipaitapiintaitakeri “antarikonaite,” okantavetaka irikaite te irantarikonaperote.

ANTZIMOTAVAKAANTSI Pairani tekeramintha intzime Jesús, ari iñaanatake Pava aparoni shirampari ipaita Abraham, ikantakeri: “Abraham, tzimatsi nantzimotemiri. Ari piñaake intzime pitomijanori eeroka, iriira oshekitaatsine.” Iro kantacha Abraham okovaperota ontzime ompaitya irantzimoteriri irirori Pava. Tema javantaanakityaarira Pava ontzimatye intomeshitaaninya. Okanta avisake osheki osarentsi, monkarataka okaratzi ikantaitakeriri pairani Abraham, oshekitate icharine. Irojatziri itzimantakari Moisés-ni irirori. Iriitakera osankinatakerori tsika onkantya omonkaratantyaari jantzimotavakaakari pairani Pava itsipatari Abraham-ni. Irijatziri osankinatakerori Ikantakaanane Pava. Irootakera jimayetanakeri icharinepayeeni Abraham-ni, onkantya irothotyaaantayetyaarori antzimotavakaantsi. Jiroka ikantakeriri Pava irika Moisés: “Aririka povamaye pipira pimpometenari naaka, payero iriraane, pisaitantyaarori pomepirinimentotsi. Impoña paakotakero povakeri niyankyaa iraaantsi, pintsikirisantaiyaari pisheninka.” Iroora jantakeri Moisés, tema iro oñaarontziri antzimotavakaantsi. Ipoña avisake osheki osarentsi, ari itzimakeri pashine kamantantaneri ipaita Jeremías. Iri josankinatakaake Pava, ikantake: “Ari iriñeetairo ontzime ovakerari irantzimotavakaiyaari Pava intsipataiyaari icharineyeteri Abraham-ni. Onashitaiya, eero okempitaro okaratzi iñaashintsiveetakari irothotyeteeromi josankinatakeri pairani Moisés-ni. Jiroka okantzi ovakerari antzimotavakaantsi: ‘Pampithashirera irovayeetaina. Ari nompeyakotantairo ikaariperoshirevetaitaka.’” Okanta avisake osheki osarentsi, irojatziri itzimantakari Jesucristo. Arira omonkaratakari josankinatakeri Jeremías. Jiroka ikantakeranki joveraantanaaro Jesucristo jovakaanari iriyotaane, ikantziri: “Niraanera onatzi iroka, iroora aparaatachaneri iravisakoshireyetaantaiyaari osheki atziriite. Irootakera oñaakantairone antzimotavakaiyaari.” (Pamenero Mr. 14.24; 1 Co. 11.25; He. 8.6-10.18.) Ikanta ikamimotantakeranki Jesucristo, arira etanakarori ovakera antzimotavakaantsi. Iro ipaitaitziri iroñaaka “Ovakerari Antzimotavakaantsi.” Irooma pashine josankinayeetakeri pairani ipaiyeetziro “Paisatori Antzimotavakaantsi.”

ARAMEO (Pamenero Hebreo)

AVOTSI, AVOTSIJANORI Iriira ikantakoyeetziri jaka ikaratzi aventaaayetaariri Cristo, ipaitayeetairi “karatanairiri ipaiyeetziri ‘Avotsi.’” (Pamenero Hch. 9.2; 19.9; 22.4.) Irojatzira ikantakoyeetzitari 2 P. 2.2. “aniitantaarori Avotsijanori.” Irijatzira ikantakoyeetzitari, ikaratzi aventaaayetaariri Cristo. Opoñaantari joshiyakaaventaitziri avotsi, tema ikantakeranki Jesús: “Naakatake ipaiyeetziri ‘Avotsi.’” Iriitajaantakera Jesús oshiyakaaventakarori avotsi, irijatzi kempitakarori avotsi areetakaantachari inkiteki, antspatantaiyaariri isaikira Pava. Tema aririka aventashiretanaiyaari irirori, aritake añaashireyetai inkiteki antspataiyaari Pava.

BALAAM Sheripiyari inatzi pairani irika eeniroranki jañaaveta Moisés-ni. Kaari Israel-mirinkaite. Iriitakera sheripiyaritatsiri ijevatakaantapaitetantariri Moisés-ni Israel-mirinkaite, shiyapithayetaariri Egipto-satzi, iriyaataiyeeroni Canaán-ki, ishinetakeneriri Pava irinampiyetaiyyaaro. Ari ikenimotaiyanakeri inampiki Moab-satziite. Iriira pinkatharitatsiri Balac janta Moab-ki. Osheki itharovakaakari Israel-mirinkaite irovayiritanakyaari. Jotyaantake iriyaatashiiteri Balaam sheripiyariperotatsiri, ikaimakaantatziiri iroiipyashinenkateri Israel-mirinkaite isheripiyarinkakiini. Ishinetakeneri impinateri osheki aririka inkitsirinkakeri. Ikantavetakari Pava irika Balaam, eero ikoshekavaitari. Iro kantacha Balaam, ikinkishiretanaka iraperote osheki kireeki. Jatake ikyaakotanakari imorane. Okanta niyanki avotsi, aparoni maninkari joñaakakari imorane Balaam joirikakero irosataamento, ari ikatziyapaakari. Temaita iriñaapaakeri irirori. Ari janiiryanaanake Balaam, ipasavaitakeri imorane. Irojatziri iñaavaitakaanakariri Pava irika mora. Aripaitera joñaakanakari Balaam irika maninkari, ikantanakeri: “Balaam, piyaatashiteri Balac, pinkamanteri onkarate inkanteriri Pava.” Ari ikantakero Balaam. Oshekira itasonkaventayeetakeri Israel-mirinkaite, te iroiipyashinenkayeeteri. Iro kantamaitachari, okantavetaka itasonkaventantavetaka Balaam, ikaminaakeri Balac, ikantakeri: “Kantatsi poitsinampayeri Israel-mirinkaite aririka pamatavitakeri.” Okanta evankaropayeeni nampitarori Moab-ki, onevshiryaaakayetakari evankariite Israel-mirinkaite, itsipavaiyetakaro tsika joimoshirenkavaitaita, jovayetakari ipometayeetziniriri ivavanevaitashitari, jimayempivaiyetakero evankaropayeeni. Irootakera jomantsiyaantakariri Pava maaroiiteni, osheki Israel-mirinkaite kamayetaintsiri, ikaratzi 23,000 kamaintsiri aparoni kitaite, ipoña pashine ikaratzi 1000. Japatotanaka maaroni kamayetaintsiri ikaratzi 24,000 atziri. Irootakera ikinkishiretakoyeetantapiintariri Balaam, ikaminaantake iramatavitaite. Irootakera opoñaantanakari iñaapinkathatashivaitaitari oshiyakaarontsi, imayempivaitaitzi.

BALAC (Pamenero Balaam)

CAÍN Iriitakera itomi Adán-ni, irijatzira etakaanakarori joviri pairani irirentzi. (Pamenero Abel.)

CAMELLO Piratsi jinatzi. Ipiyotapaaro pashineki nampitsi paitachari Africa, Arabia, eejatzi Palestina. Kantatsi inkyaakotyaari atziri, jaakaitziri tenari eejatzi. Omapero jantaritzi, aririka inkatziye janayiri tsika joveraa ikatziya aparoni atziri. Santhapayeeni okanta ivitzi okempivetaro ivitzi oisha, aritatsi ironyagaitero.

CÉSAR Irootake ivairo pinkatharijanotatsiri pairani nampitsiki Roma. Tz-
imatsi osheki irovayirite, iriitake jatayetaintsiri pairani pashineki nampitsi okaratzi saikathapyaatzirori iniroite inkaare Mediterráneo. Ikyaae pairani

irovayirite César iipatsiteki judío-payeeni, ari ipinkathariventantakeri eejatzi janta.

CORÉ Leví-mirinkaite inatzi. Ari jañaapaitetziri irirori isaikavaitantakeri Moisés-ni, ikekenavaitantakeri Israel-mirinkaite janta tsika te inampiitaro. Iro kantacha Coré, imaimanetakeri Moisés-ni, ikantavaitakeri: “Te nojevaritetyaami eeroka. Maaroni naakaite tasorentsi nonaiyini, ari nokempitami eeroka.” Ikarataiyini 250 atziri aapatziyakariri irimaimanetane. Iro kantacha Pava, itankakaakero kipatsi, othonka aperotakeri oniyakeri Coré eejatzi irovaayanepayeeni. Iriima pashinepayeeni karatatsiri 250 atziri, japerotantakeri Pava itaantakeri paampari.

CRISTO Iroka ñaantsi “Cristo” opoñaaro iñaaneki griego. Iro akantziri añaaneki aaka: “Saipatziitotaari.” Iro jametayetari pairani judío-payeeni, isaitantari yeenkantsi iitoinaki aparoni isheninka, aririka irovakerate impinkathariventante. Iroora oshiyakaaventachari ipatziiri ishintsinka Pava. Iroka ñaantsi “Cristo,” iro ivairo pokaintsiri pairani, iroyaakoneentane judío-payeeni, iriitake pinkathariventairine. Tema iri ishinetakeneriri Pava pairani irotyaanteneri. (Pamenero Saipatziitotaantsi.)

DAVID Judío jinatzi. Iriira etakarori itzimi pairani tekeramintha intzimeeta Jesús. Eeniro jevankaritapaake, jovakeri antari shirampari paitachari Goliat iisaneentane judío-payeeni. Irootakera opoñaantari ipinkathariventziri isheninkapayeeni. Iriitakera anaakeriri ikarayetzi etakarori ipinkatharitziri pairani, te iriñeete pashine ivinkatharite judío kempityaarine David-ni. Irijatzi osankinayetakerori Salmo jamampaaventaitarira Pava. Irika pinkathari David tzimatsi ishinetakeneriri Pava, ikantakeri: “Ari intzimake aparoni icharine, iriitakera Pinkathariperotatsine. Iri anaakoperoterine inkarate pinkatharivetachane.” Iriitakera ipaitayetziri judío-payeeni “Cristo.” Tema irootake ikantantapiintayetari judío: “Ari impokake apaata Cristo, iri kempitapaakyaarine David-ni impinkathariventante.”

DENARIO Iireekite inatzi Roma-satzi ipaitaitziri denario. Iri ipinaitziriri pairani atziri aririka irantavaitake aparoni kitaite. Aparoni denario ipinay-eetziriri.

EGIPTO Iroora nampitsi tsika jomperavaitaitakeri pairani ivaisatziite judío-payeeni. (Pamenero José, Moisés.)

ELÍAS Judío inatzi irika. Kamantantaneri inatzi. Pairani tekeramintha intzimeeta Jesús, iriitake kamantantakerori iñaane Pava. Joofaakantake osheki kaari iñaapiintayeetzi. Ikantzi pashine kamantantaneri: “Tekatsi kempityaarine Elías, janaayetakeri pashine kamantantaneriite.” Tema irika Elías, te iriñeero irirori kaamanetaantsi, jagairi Pava inkiteki. Iriitakera iroyaakoneentane judío-payeeni impiye, irovetsikanontapaakeri Pava impinkathariventantai. Tema ikantakeranki Jesús: “Iriira Juan kempitapaakariri Elías-ni, iriitakera ovetsikashiretakaayetaariri atziriite, impinkathariventairi Pava.”

ESAÚ Iriira itomi Isaac, iriitake itsipa Jacob-ni. Okaratzi jametaiyarini pashinesatzi atziriite, jiyoyiiri iponkitzitanakari itomi, ikashiyakaayetari irashitakaiyaari okaratzi tzimimotziriri. Okempitaty ipanko, iipatsite, maaroni. Okanta aparoni kitaite, itashenekiini Esaú jareetaa ipankoki. Iriima Jacob, onkotsitake irirori ovaritentsi. Itashaaperotakitzira Esaú, ikovatzitapaake irovapaakyaa. Ikantziri Jacob irirentzika: “Aririka pimpakenaro okaratzi jashitakaakamiri ashitairi, aritake nompakemiro poyaaro nokoshitane.” Ikovatziira iroya Esaú, onimotakeri imperi. Okanta apaata,

osheki okatsitzimovaitakeri jantakeri, tema te aritanai irashitaiyaaro ishinetavetakaniriri ashitariri.

EVA Irootakera tsinane etajaantanakarori añaanake pairani. Iroora imereki Adán jovetsikayeetakeri. (Pamenero Adán.)

FARAÓN Iroora ivairopayeeni pinkathariyetatsiri Egipto-ki. (Pamenero Egipto.)

FARISEO Judío inayetzi, iriitake kovavetachari irimateromi irotho-tyeetero irosankinare Moisés-ni. Iro kantamaitacha irikaite Fariseo, josankinayetake pashine, janaakaaneentanakero josankinayetakeri pairani Moisés-ni. Irooya ipankiventavaitari irimatero irotho-tyeero, ari onkanta iriñaantaityaariri omapero ikameethashireperoyetzi. Okanta ipokakera pairani Jesús, iñaakotapaakeri jantayetziri, irojatziki ikantantakariri: “Te piyote pineshinonkatantya, osheki pasagaaventavaitaka apaniro. Amenaashivaitakara pikovayevetari potho-tyeero.”

GOMORRA (Pamenero Sodoma.)

GRIEGO, GRIEGO-THATATSIRI Pairani tekeramintha intzime Jesús, ipaitayetziri “Griego” ikaratzi nampitarori “Grecia-ki.” Tema pairani ikyaayetake “Grecia-satzi” iipatsiteki pashine atziri kaari isheninkayeta, iñaavaitakaayetakeri iriñaane. Ikaratzi ñaavaiyetakerori iriñaane Griego, ipaitay-eetanakeri “Griego-thatatsiri.” Irojatzira ikantayetapiintaiyakerini eejatzi judío-payeeni irirori, ikantaiyini: “Griego-thatatsiri,” iroovaitake akantapi-intaiyini aakaite: “Virakochathatatsiri.” Irojatzira iñaavaitaiyakerini pairani Roma-satzi iriñaane Grecia-satzi, okantavetaka ikyaavetaka iriroriite iipatsiteki ikaratzi ñaavaiyetzirori Griego-thatatsiri. Oshekimaita jomperanavai-tantaka pairani Roma-satzi.

HEBREO, HEBREO-THATATSIRI Arira ipaitayeeztitari eejatzi judío-payeeni. Iroora ñaantsi ñaaventakotzirori iñaane judío-payeeni. Tema pairani ipokantapaintari Jesús jaka kipatsiki, irojatzira iñaanetapaintari irirori iñaavaitzirora iriñaanejanori paitachari “arameo.”

HERODES Iriitakera pinkathariyetatsiri pairani inampiki judío. Joshiyakoyetari tsika ikantayeta judío-payeeni, irootake ikempitakaantakariri isheninka irinatyeemi. Ikanta itzimakeranki Jesús, iriira pinkathariventantatsiri janta Jerusalén-ki, iriitakera etanakarori ipaitayetziri Herodes. Iro kantamaitacha irika Herodes tzimatsi omperatariri eejatzi irirori, iriitake César ivinkatharijanorite Roma-satzi, iriitake otyaantayetziriri impinkathariventayeteri judío janta Judea-ki. (Pamenero Mt. 2; Lc. 1.5) Ikanta jantaritakeranki Jesús, aritake kamake etarori ipaita Herodes. Iri pinkathariventantaatsi itomi paitachari Herodes Antipas. Iriitake pinkathariventantatsiri Galilea-ki. Irijatzi ashitakotakaantakeriri pairani Juan oviinkaantanteri irijatzi ovamaakaantakeriri eejatzi. Irojatziki jetantanakarori Jesús ikinkithatakaantanake. Irijatziita ovamaakaantakeriri eejatzi. (Pamenero Lc. 3.1, 19-20; Mt. 14.1; Lc. 23.8.) Ikanta avisanake tsika okaratzi osarentsi, ari ipinkathariventantairi icharine Herodes etanakarori. Ipaíta irirori Herodes Agripa, ipinkathariventantake Judea-ki. Iriitake ovamaakaantakeriri irotyaantajanore Jesús paitachari Jacobo. Jovamaakaantake eejatzi osheki kempisantayetanaintsiri pairani. Ikokovavetakari Pedro irovamaakaanterimi eejatzi. (Pamenero Hch. 12.1-25.) Ipoña avisake eejatzi tsikarika okaratzi osarentsi, ari ipinkathariventantairi itomi Herodes Agripa. Iri kempitakotaariri ivairo iriri. Iriitake ikinkithatakaakeriranki pairani Pablo. (Pamenero Hch. 25-26.)

HIGO Pankirentsi onatzi ipaitayeetziri “higo,” ari oshiyavetaro okitho potooki. Te antaroyete ovaato. Osheki ipaminthaitziri, tema chochoki onayetatzi. Osheki inevetaitaro inthoyeetero. Iriyotayeetantyaaro aritake irakake okithoki, aririka iriñeetakero ompothonayetanakeri.

IKANTAKAANTAITANE Ari ipaiyeetziro josankinayetakeri pairani Moisés-ni, iriñaane Pava onatzi. Iro ikovavetakari judío-payeeni irimateromi irothoyeero maaroni. Iro kantamaitacha te onkante irimatero. Ari ipaitayeetzitarori eejatzi josankinayetakeri pairani Moisés: Génesis, Éxodo, Levítico, Números, Deuteronomio. (Pamenero Osankinajanorentsi.) Irootakera ikovaperotajaantayeetziri osankinarentzi ipaitayeetziri “Ikantakaantaitane karatatsiri 10.” Jiroka okantzi ikantaitakeri:

1. Eero piñaapinkathavaitashitari kempitakoyetariri pava, intaani piñaapinkathayetairi Pavajanori.
2. Eero povetsikaminthavaitashitari oshiyakaarontsi pinkempitakaanteri pivavane piñaapinkathatairi.
3. Eero pipairyaashivaitari Pava.
4. Piñaapinkathatero kitaite imakoryaantaitari.
5. Piñaapinkathayeteri ashitamiri.
6. Eero povantzi.
7. Eero pimayempivaitzi.
8. Eero pikoshivaitzi.
9. Eero pithaiyavaita.
10. Eero pineveshivaitaneta.

Tzimayetatsira eejatzi osheki ikantakaantaitakeri, okempitatya iroka: tsika ikantaita jaakameethayeetziri omperataari, jovasankitayeetziri ovaariperotaneri, joimoshirenkayeeta, ipometayeetziri piratsi, ikitevathayeetantaitari, oñaakantantyaarori iñaapinkathatayeetziri Pava, tsika okantakota ovaritentsi ipinkayeetziri, itziventayeetari eejatzi. Iriitakera Pava payetakeriri pairani Moisés-ni Ikantakaantaitane, janta otzishiki “Sinaí.” Tema iniroite jimenkoritakaakero Pava janta otzishiki, antaro ookathatanaka, okempitavaitakari paampari. Iniroite itharovaiyanakeni Israel-mirinkaite. Arira ikantakeriri Pava: “Piyaate inainaini, eero pikatziyayeta okarikiini. Intzimerika aatzikakerone, ontzimatye irovamaayeeteri.” Irootakera itharovaperotantanakari Israel-mirinkaite. Intaani ishinetaitakeri Moisés-ni intonkayero otzishi. Ari ikamantakeriri Pava okaratzi Ikantakaantakeri. Iro kantacha ikemaiyake atziriite iñaavaitake Pava janta otzishiki, osheki itharovaiyanakeni. Ikanta ikaratakerora ikamantantakero Ikantakaantaitane, ikantaiyanakeni atziriite, “Arivé, aritake amatakero othoyeero maaroni.” Aripaitera jetanakaro jovetsikaiyanakeni ipomepirinimento, tsika impometapiintayetairi ipira itayinirira Pava. Arira jetaitakarori Moisés-ni jaakero iriraane piratsi, itsikirisantayetakari atziripayeeni. Ikantayetziri: “Iroka iraantsi, iroora oñaarontaperoterone antzimotovakaiyaari.” Ipoña japiitairo ipiyanaa Moisés-ni otzishiki, arira ipakeriri Pava aparoni mapikota, tsika osankinataka Ikantakaantaitane. Oshekira Ikantakaantaitane ikamantakeriri janta, tema 40 kitaite okaratzi isaikavaitake Moisés-ni otzishiki. Tema osamanira isaikavaitake, iñaajaantake Israel-mirinkaite peyaka Moisés. Ikovakotakeri Aarón irirentzira Moisés-ni, irovetsikeneri oshiyakaarontsi, iriitake intharomentavaiyaari iriñaapinkathavaiteri. Ipoña Aarón jaake oro, jovetsikeneri oshiyakaarontsi ikempitakaakari iryaani vaca. Iriitakera iñaapinkathavaitakeri Israel-mirinkaite. Ikanta Moisés-ni, oirinkaa irirori, iñaapaatziri intharomentavaitari oshiyakaarontsi, jantakero ipinkakaavetariri Pava. Japishoonkapaakero Moisés-ni mapikota, tankavaitapaake. Iro kantacha jovashaantayetairo atziriite kaariperori

jantayevetakari. Iñaañaatakoventairi Moisés-ni, impeyakotantaiyaariri Pava. Ipoña Pava ikantairi: “Moisés, papiitairo posankinatero Nokantakaan-tane.” Arira itonkaanaai eejatzi Moisés otzishiki, japiitairo irisaikavaitapai okaratzi 40 kitaite. Ikanta joirinkaara Moisés-ni, iniroitera ishipakiryaa-avorotake, tema iñaanatajaantakiziri koñaaroini Pava. Osheki itharovaiyakeni atziriite irameneri Moisés-ni. Irootakera ipashikavorotantakari Moisés-ni. Iro kantacha amatsinka okantaka avisantaari ishipakiryaaavorotzi, irojatzzi ipashikaryaaperotantaari iporoki.

IMPINKATHARIVENTANTAI PAVA Pairani tekera intzime Jesús, osheki iñaaventakero irikaite judío-payeeni impinkathariventairi Pava jaka kipatsiki. Ikanta itzimakeranki Jesús, irojatzzi ikinkishitapaake irirori, ikantake: “Monkarataka iriñeetantyaariri Pava impinkathariventantai.” Iro kantamaitacha tera onkoñaatanete iroka pinkathariventaantsi, tera inkempityaari pinkathariyetatsiri jaka kipatsiki. Tema itasorentsinkakiini Jesús ipinkathariventantzi iroñaaka. Iriitake pinkathariventashiretairiri ikaratzzi aventaayetaariri. Iro kantacha ari omonkaratakya apaata iriñeetairo impinkatharite koñaaroini. Ari inkantaitaayeero, impinkathariventairi nampiyetarori kipatsi, eejatzzi inkiteki.

INKITE Arira inampitaro Pava. Aririka iriñaaventayetero judío-payeeni inkite, ikempitakaantaro ontzimatyeeemi iniroite manthakintsi, iro nashitarori kipatsi, eejatzzi inkite tsikara inampitaro Pava. Irootakera ikantantakariranki Jesús: “Ari piñaakero ashitaryeeya inkite.” (Pamenero Jn. 1.51; Ap. 4.1.) Arira añiirori, kempivaitaka otamikanakityeeyaami manthakintsi onkantya iriñeetantyaarori tsika inampitaro Pava. Ari okempititzari eejatzzi Ap. 6.14. Arira oñaaventakotari eejatzzi okempivaitakaro otzipiyaranki manthakintsi, oshiyanyakyaaro ankoviitaranki tsipanashi.

IPAIAKOTAITAKERI (Pamenero Paikakotaantsi)

IPINKAYEETZIRI (Pamenero Kitevathari)

IPOMETAITZINIRIRI PAVA Iro jametayarini pairani judío inampiki Jerusalén ipometayetziri ipira tasorentsipankoki. Ari ikantaitatyaani kitaiteriki itayi ipira: Intaamanake aparoni onkitaityaamanai, irapiitanairo sheeteeni. Kantatsi eejatzzi iraaayeteri ipira, impakeri omperatasorentsitaari, ipometakereni. (Pamenero Jashitakaayetariri Pava.)

IRAANTSI Iñaanekira Pava, osheki iñaaventakoyeetziro “iraantsi.” Okempitattyaaama, joveraantantanaaroriranki Jesús jovakaanaari iriyotaane, ipakotakeri imire, ikempitakaantakero iroorikami impakoterimi iriraane, tema iro joshiyakaaventake inkamimoterira. Intsityaa pamenero Lc. 22.20. Irojatzzi jimatayetanairi iriyotaane, osheki iñaaventakotakeri Jesús, ikantayetzzi: “ikapathainkatzimentakai Cristo.” Intsityaa pamenero Ro. 3.25; 5.9; Ef. 1.7; Co. 1.14; He. 10.29; 13.20; 1 Jn. 1.7; Ap. 12.11. Iñaaventakotzitakaro eejatzzi iriraanejanori Jesús. Intsityaa pamenero 1 Co. 11.27; Ap. 7.14. Opoñaantari iñaaventakoyetzziro, tema ikinkishiretaiyani Israel-mirinkaite, iroora iraantsi añaakaayetziriri atziri, irojatzzi añaakaayetziriri piratsipayeeni. Tema ikantapiintaiyini irirori, “ikapathainkatakake,” irootakera oshiyarori inkantaiy-ayeenimi, “kamake.” Tema ikinkishiretaiyani Israel-mirinkaite iro kovaperotajaantachari iraantsi, irootake ipinkantari irovakotyaaari iriraane vathatsi. Aririka irovamaapiinteri piratsi, ithatziri jenoki, onthaantyaarri maaroni iriraane. Intsityaa pamenero Hch. 15.20. Iro kantacha iroora iraantsi jaakeri pairani Moisés-ni, ari okanta jooñaarontantakarori irantzi-motavakaiyaari Pava itsipataari Israel-mirinkaite. (Pamenero Antzimotavakaantsi.)

ISAAC Itomi inatzi Abraham-ni. Iriitake tzimaintsiri okaratakera 100 irosarentsite Abraham-ni. Ikovake Pava iriñaantyaari Abraham-ni omaperorika javentaashiretaneta. Ikantakeri: “Abraham, paanakeri pitomi Isaac otzishiki, ari pimpometenariri.” Te impiyathanakya Abraham-ni, tema omaperora javentaashiretakari Pava, ikinkishiretanaka, ikantzi: “Ari iroviriintainari Pava notomi aririka inkamavetakya.” Ikanta jareetakara otzishiki tsika jookotakeneri Pava, joosotapaakeri itomi, jonoryaakeri it-simaki tsikara impometeri, iro itzinaavakovetanaka irovathaantyaariri itomi, arira iñaanatanakeriri Pava, ikantziri: “¡Abraham, eero povamairi pitomi!” Iro jamenanake jantyaatziini, iñaataitatzii aparoni piratsi impometeneriri Pava. Arira okantakari joñaakantantakarori Abraham-ni omaperora javentaashiretakari Pava.

ISRAEL Pairani tzimatsi icharinejanori Abraham-ni, ipaita Jacob. Ikanta irika Jacob, iñaakeri tsireni imaninkarite Pava. Jomankiyakari, tema ikovakotatziri intasonkaventeri. Ikanta jomankiyari iroovetaincha inkitaikotemi, ari ichokiryapooritaitakeri Jacob, tema te inkovavetcha irapakayeri. Josampitanakeri jomankiyakari, ikantziri: “¿Tsikama pipaitaka?” Ikantzi: “Jacob nopaita.” Ari ikantziri: “Eero pipaita iroñaaka Jacob. Israel pimpaitaiya, tema pomankiyakari Pava.” Aripaitera ipaitanaa “Israel.” Ikanta itzimayetanaira itomijanori irirori karatatsiri 12, ipaitayeetzitakeri eejatzi iriroriite Israel-mirinkaite. Irojatzii joshikiperotantanakari icharine-tayetanakari. Ari okempitari eejatzi inampi, ipaitaitziro “Israel.” (Pamenero Judío, Esau, eejatzi Hch. 7.8-16.)

ITASORENKA (Pamenero Tasorensinkantsii)

ITASORENSITAKAITAIRI, ITASORENSITAKAITANE Iroora jameyetaari ipaitayeetairi ikaratzi aventaashiretanaariri Cristo. Okantavetaka tekera inkameethashireperotaiyeni, arimaitaka ikempitakaantaari Pava kameethashire inayetzi, ipaitayetairi “Notasorensitakaane.” Tema irootake jotyaantantakariri Pava irika Jesucristo kipatsiki, intasorensitakaantai, inkamimentantayetai, irovasankitaaventaiteri iyaariperonka atziriite.

ITOMI Iro jameyetaari judío-payeeni joshiyakaaventantayetzi. Aririka inkove iriñaavente aparoni atziri tsika ipaita joshiyari, joshiyakaaventayetzi. Pamenero: Mr. 3.17. Ikantaitzi: “Otomii ookatharontsi.” Iro ikantantaitariri, aamaashitya shintsi ikanta iriñaavaite, ikempitaro ookatharontsi. Pamenero eejatzi Jn. 17.12; 2 Ts. 2.3. Tema ikantaitzi: “Otomii Peyashivaitaantsi.” Pamenero eejatzi Hch. 4.36. Tema ikantaitzi: “Itomii poshenkantaneri.” Irojatzira kempitaro aririka oshiyakaaventante aaka, akantayetzi: “Itomii otsitzi.” Ayotziri kaarira itomipero otsitzi oshiyakaaventatziiri. Iro kantamaitacha joshiyakaaventantayetzira Judío-payeeni tera inkaviyantatye. Ari okempitari eejatzi joshiyakaaventaitakeri pairani, ikantaitake: “Itomii Atziri.” Tema tzimatsi iñeetakeri aparoni ikempitakovaitapaakari atziri, iriitake saikaintsiri inkiteki itsipatakari Pava ipinkathariventantzi.

ITOMI ATZIRI Pairani tekera intzime Jesús, tzimatsi aparoni kaman-taneri ipaita Daniel. iñaakeri Pava imishirekiini, ithointa isaikamentoki inkiteki. Ari ikoñaatapakeri aparoni pokaintsiri kempitakariri itomi atziri, ikenapaakero menkoriki, jiyaatashitziri Pava. Iri ipinkatharerotakaakeri, ipinkathariventairi atziripayeeni pashineyetatsiri iriñaane, ikaratzi nampifarori maaroni kipatsiki. Eero ikaamanetai, inkantaitatyeero impinkathariventantai. Aripaitera josankinatakoreri Daniel iroka ñaantsi, “Itomii Atziri.” Ikanta osamanitake jiyotaiyeni Judío tzimatsi irotyaanteri Pava apaata pinkathariventairine. Iro ipampithashiryapiintayetziri judío-payeeni okaratzi ikantakeri pairani Daniel-ni, ipairyiuro ivairo iroyaakoneentane, ikantzi: “Itomii Atziri.” Ikanta itzimakera pairani

Jesús kipatsiki, iñaanetapaintaro irirori iroka ñaantsi aririka inkove impairy-eeya. Iriitake kankovetacha, kempitavaitaka pashinemi inkantakotemi. Tzimayetatsi Judío iyotakoyevetarori osankinajanorentsi, ithainkavaiyetzi irirori, te onimoteri ikemiri Jesús ipairya apaniirini, ikantzi: “Naaka Itomi Atziri.” Irootakera ikisaneentantakariri, tema jiyotakoyetziri Itomi Atziri iñaaventakeri pairani Daniel, tera atziri irinatye, Itomi Pava jinatz, itsipatakari Pava, ipinkathariperotakaakeri eejatzi.

IVATHA CRISTO Iro iriñaane Pablo Irotyaantajanore Pava, ikantapiintake: “Ivatha Cristo.” Iriira joshiyakaaventayetzi ikaratzi jashiyetaari Pava. Tema ikaratzi avantaanaariri Jesucristo kempivaitaka ivatham iinayetanatyeeemi, iri Jesucristo kempitanakarori iriimi itoina. Tema ayotaiyini, iro aito apampithashiretantari añaantayetarori antayetziro opaitayetarika. Ari ikempitaari eejatzi Jesucristo, iriitakera pampithashiretakaayetaariri avantaayetaariri, ari okanta jantantayetarori okaratzi ikovakaayetaariri. Okempitayya okaratzi avathayetari: ako, aitz, oki, atonki, ameshina, te onkemaantsitavakaayetya iroori. Te añeero ako onkemaantsitavakaavaityaaro pashine avathayetari, ayotzi osheki okatsitzi. Aririka ampahaavaite, ako aaventanta, eero añiuro avatsitero avathaaro. Ari inkempitayetaiyaari irikaite, iroshiyakoyetaiyaaro okantayeta avathatari, te onkemaantsitavakaayetya, aamaakoventavakaayeta. Iroora ikovairi Jesucristo inkantayetaiyaari kempisantzinkariite, te onkameethate irovaariperotavakaaya, ontzimatyete iramaakoventavakaayetaiya. (Pamenero 1 Co. 12.12-30.)

IYE, IYEKIITE Ari ikantavakaayetari ikaratzi avantaanaariri Jesucristo, okantaveta te jirentzitavakaa kyaaryooperoini. Ikempitavakaantaiyani isheninkami okarikiini, jaamaakoventavakaiyani. Inkempitakaantanakero koñaaroinira jirintari Pava, isheninkamirinkatari pashine kempisantzinkariite.

IYOTZINKARI Pairani tekeri intzimaminthate Jesús jaka kipatsiki, tzimatsi judío-payeeni osankinaryaantzitatsiri. Iro irantavaire japiitairo josankinayetairo Osankinajanorentsi okaratzi josankinayetakeri pairani Moisés. Jantetaamaitaniri isheninka okaratzi josankinatzi, iriñaanayeetantayarori tsikarikapayeeni. Tema osheki osarentsi jaakoventakaro josankinayetziro, jiyokitakero, tera intaani irosankinayetanairo, iriitakera iyotaantayetanarori osankinajanorentsi.

JACOB (Pamenero Israel)

JASHITAKAITARIRI PAVA Iro jameyetari pairani judío jovamayiri ipira. Ompona impometakeneri Pava. Tera aparoni onkarate jantzi iroka. Kantatsi impometeneri irovanoro, imireyetari, itayiniri eejatzi kasankainkari. Opoñantari jantayetziro iroka: Tema ipaasoonketatziiri Pava, ikovatzi impyakotaineri ikaariperoshirevaitzi, iro irapatziyantaiyaariri Pava, inkitevatantaiyaari eejatzi. Irootake jantantapiintarori iroka ipomeyetziri ipira. (Pamenero Ipometaitziniriri Pava.)

JEREMÍAS Kamantantanerini inatzi. Tzimakotake 600 osarentsi jañaantavetakari, tekeramintha intzimeeta Jesucristo. Iriitake kamanantantsiri, ikantake: “Ari ontzimize ovakerini antzimotavakaantsi.” (Pamenero Antzimotavakaantsi.)

JERICÓ Iroora aparoni nampitsi saikatsiri pairani Canaán-ki, tekeramintha irinampityaaro Israel-mirinkaite janta. Aritakeranki jomishitovairi Moisés-ni irika Israel-mirinkaite janta Egipto-ki, ikekenavaintakariri tsika te inampitaro, irojatzi ikyaaayetantaari Canaán-ki, tema irootake ishinetakeneriri Pava. Iroora Jericó etarori nampitsi jetanakari jovayiritaro. Tema okaratzi 7 kitaite itapotapotakaro, irojatzi iporokantakarori Pava

nampitsika. Arira okanta ikitsirinkantantakari judío-payeeni. (Pamenero Rahab.)

JERUSALÉN Iroora irooperotajaantatsiri inampitsite judío-payeeni. Iriira etakarori David-ni ipinkatharitake janta. Ipoñaashitaka jovetsikayeetakero tasorentsipanko janta. Ari inampiyetapiintakarori ijevarepayeeni judío. Ari osaikapairi janta otzishi ipaitaitziri “Sion.”

JESÚCRISTO (Pamenero Cristo)

JOSÉ Iriitakera aparoni itomi Jacob, ikarataiyinira 12. (Pamenero Hch. 7.9-16.)

JUDÁ Iriira itomi Jacob, iriitake aparoni karatatsiri 12 irovaiyane. Iriira isheninkamirinkaitetakari pinkathari David-ni. Iri ishinetaitakeneri intzime aparoni icharine pinkatharijanotatsineri. (Pamenero Judío.)

JUDÍO Icharine inayetzi Abraham-ni, Isaac-ni, eejatzi Jacob-ni. Iriitake paitayetaachari iroñaaka “Judío.” Tema pairani Jacob-ni, tzimatsi itomi paitachari “Judá,” arira opoñaari iroka vairontsi “Judío.” Irojatzzi oshiyarori ikantayeetziri “Judá-mirinkaite.” Irijatzzi ipaitayeetziri eejatzzi “Israel-mirinkaite,” tema irootake ivairo eejatzzi pairani Jacob-ni. Irikapayeeni Judío, iriyoshiitane pairani inayeveta Pava, ikashiyakari irotyaanteneri ovavisaakotairine. Irootake kaari ikovanta irikaite judío inkempiyayetyaari pashinesatzi atziri kaari judío-tatsine. Tema ikinkishiretaiyani iriroriite, eero ineshinonkatari Pava kaari isheninkayeta. Ipaitaiyakani “Tomeshitaari,” ipaitaiyakani eejatzzi “Jashitayetari Pava.”

KAMANTANTANERI Iriitake ñiiriri Pava imishirekiini, ari ikamantziriri iriñaane. Iri ovavisainiriri atziripayeeni okaratzi ikoviri Pava, ikamantantziro eejatzzi onkarate avisayetatsineri apaata. Irijatzzira osankinayetakerori pairani Osankinajanorentsi. Okanta avisakera osheki osarentsi, irojatzzi itzimantakari Jesucristo. Iriira iriyotaanepayeeni Jesús osankinayetakerori ipaitayeetziri “Ovakerari Antzimotavakaantsi,” tsika iñaaventakoyeta Jesucristo. Irijatzzira osankinatakoyetakerori etayetanakarori kamantantaneriite. Pamenero Mt. 2.6. Arira iñaaventakoyeetzirori okaratzi iñaavyatakari pairani kamantantaneri Miqueas. Tzimakovetaka 700 osarentsi josankinatantakarori Miqueas, ikantakeranki: “Ari impoñeeyaari pinkatharijanori janta Belén-ki.” Iroora monkaratainchari itzimantakariranki Jesús janta Belén-ki. Arira ikantayetakari etanakarori kamantantaneri, josankinatakoyetakeroro okaratzi iñaavyayetari, imishitakairira Pava, okaratzi jiyoshiretakaayetziriri eejatzzi. Pamenero Mt. 15.8-9. Arira oñaaventari eejatzzi ikantakeriri Pava irika Kamantantaneri Isaías, iñaaventziri judío-payeeni, itzimi saikayetatsiri pairani eeniro jañaaveta Isaías-ni, ikantake: “Irikaite atzirite te inkinkishiretaiyaani kameetha.” Irootakera japiitakeri pairani Mateo josankinatakotziro okaratzi iñaaventakeri Isaías-ni. Aritake avisavetaka okaratzi 700 osarentsi tekeramintha intzimeeta Jesús. Iro kantacha ikempitakaantziro Mateo, irijatzzimi iñaaventakotzi judío-payeeni ikaratzi ñaayetakeriri Jesús, ikaratzi kaari kempisantavakerine. Irootakera añaantayetarori iroñaaka irosankinare kamantantaneriite, okempivaitaro iñaaventakotatyeeromi okaratzi avisaintsiri pairani. Okaratzi kantayetainchari, iroora iñaaventakoyetzi jomishimpyiiri Pava, okaratzi jiyoshiretakairiri eejatzzi. Irootamaitaka apiitaachaneri eejatzzi omonkarataiya jaka kipsatsiki. Iroora kempitakarori okaratzi iñaaventakeriranki Juan-ni iriyotaane Jesús, tema kamantantaneri jinatzzi eejatzzi irirori. Pamenero Ap. 9.1-5. Arira josankinatakotakeroro Juan-ni

okaratzi iñaavyatakari. Iro kantamaitacha pamenero eejatzi Ap. 9.6. Arira añirori tsika ikanta Juan-ni ipashinetakaanakero iñaaventziri, kempivaitaka iñaaventatziro onkarate avisatsineri apaata.

KAMEETHARI ÑAANTSU Irootake ñaantsi kaari shenkaatsine inkemakoyeetero. Ari iñaaventatziro Jesucristo jovavisaakoshiretantzi, tsika ikanta eejatzi Pava ipinkathariventantzi. Arira ipaitayeetzitarori irosankinere: Mateo, Marcos, Lucas, ipoña Juan. Ari oñaaventayetari irañaantare Jesucristo, okaratzi jantapaintziri kipatsiki, okanta ikamantakari, irojatzi jañaantaari ikamimotantapaintzi.

KISAKOTANTANERI Pairani tekera intzimapaake Jesús, saikitaka ipaitaitziri “Kisakotantineri.” Judío-payeeni inatzi. Iriitake maimanetapiintakereri Roma-satzi ikovi iromishitovairi tema ikyaakitzi iipatsiteki. Kisa-neenta joviri Roma-satzi, ikovaiyini irovayiriterimi iromishitovantaiyaariri inampiki. Temaita onkante inkitsirinkerri. Iriñaaneki Judío ipaitaitziri “Cananista.” Iñaaneki griego ipaitaitziri “Zelote.”

KITATAARI Okaratzi jametayarini judío-payeeni, aririka inkamakaante, jovayetapiintziri kaminkari omoronaki. Kantatsi eejatzi irimorontashiteri okantatamakota kipatsi, ari irovayeteriri. Impoña irashitakotantakyaari iniroite mapi, irovatziyamentatakeri omorokira.

KITEVATHARI Maaroni Ikantakaantaitane josankinayetakeri Moisés-ni, arira iñaaventakoyeetzirori ipinkayeetziri. Tera ishinetaantsite iroirikayeeteri kempitariri kitairiki. Te ishinetaantsitzi iroirikayeeteri eejatzi kempitariri iyotsi. Te onkante iroirikayeeteri pathaavaiyetatsiri, te ishinetaantsitzi iroirikayeeteri kaminkari atziri, kaminkari piratsi, te oshinetaantsitzi eejatzi iroirikayeetero irantsi. Aririka iroirikayeetero iropakayeeni, eerora okantanai inkyaayeetai tasorentsipankoki iriñaapinkathayentayeariri Pava, eero okantai impomeyeterineri. Ontzimatyete inkivayetaiya, onkantya inkitevathayentantaiyaari. Ari okempitari eejatzi aririka ontzimaanite tsinane, ontzimatyete omonkaratero ikantakaantane Moisés-ni, onkantya onkitevathatantaiyaari. Irootakera ishintsiventantayetakeri pairani Fariseo-payeeni irimonkarayeetero isaikantapaintari Jesús kipatsiki. Irootakera jaakoventapiintantakarori ikivaakotaiyani, jaamagaiyani joirikakerika tsika ompaitya kaari ishinetaantaitziri. Iro kantacha ikantapaintzi irirori Jesús: “Ikaratzi oirikayetziri, te irovaariperoshiretante.” (Pamenero Mr. 7.1-23; Mt. 15.1-20; 23.25; Hch. 10.14,28; Ro. 14.14; He. 9.13-14.)

KOVAKOTZIRIRI KIREEKI ISHENINKA Judío inayetzi irika. Iri-itake jatziritetari Roma-satzi, ikovakoyetziri kireeki isheninka, irotyaantamaityaaniri ivinkatharijanorite Roma-satzi. Tema pairani ikyaake Roma-satzi iipatsiteki judío, osheki jomperatantaka. Irootake ikisaneentantari judío-payeeni, te onimoteri okaratzi jantayetziri. Ari ikempitzitakariri eejatzi jatziritetakari Roma-satzi, ikisaneentakeri. Tema aririka inkovakotante kireeki, janaakayiri ikovavetari pinkatharijanori, ikovakotziri osheki. Ari jayiri irirori kireeki jañaantari. Irootake kaari onimotziriri isheninkapayeeni, ikisaneentakeri shintsini, jiitakoshintzivaaitakeri, tema irapatziyane inatzi Roma-satzi.

LEVÍ-MIRINKAITE Irika icharine inayetzi itomi Jacob paitachari pairani Leví. Jashi jovatziro irikapayeeni jantavaitapiintzi tasorentsipankoki. Iro kantacha tzimatsi jiyoshiitayeetakeri, iriitake ipaitayeetakeri “Omperatasorentsitaari.”

LOT Iri itominthori pairani Abraham-ni. Inampitaro Sodoma-ki. Iro kantamaitachari, kaaripero inayetake Sodoma-satzi, eejatzi ikempitzikari Gomorra-satzi. Jantapiintayetakero kamaarotatsiri, ipaantavakaavaiyetaka, jimatakero ishiramparinkakiini ipaantavakaavaiyetaka. Irootakera ikovantakari Pava iraperoteri Sodoma-satzi ipoña Gomorra-satzi. Temaita inkove iraperoteri Lot ipoña irovaiyane. Jotyaantake maninkari onkantya inkamantantyaariri Lot irishiye. Ikantapaakeri: “Lot, ontzimatyepishiye. Eeromaita pipithokapainta pitaapiiki pamena-panaate.” Ari ikantavetakaro Lot, ishiyeyakani. Arira jovaryaaake Pava paampari ikonovakaro mapipayeeni oñoaayetakaro inkiteki, iro aperotakerori nampitsi. Iro kantacha iinaka Lot, opiyathataka iroori, opithokapainta ameni otaapiiki. Apathakerora opeyanake tzivipirini. (Pamenero Lc. 17.28-32; 2 P. 2.7.)

MANÁ Iro jovayetapiintakari pairani judío-payeeni, ikenenavaitantakari tsika te inampiitaro. Tema jomishitovayetairiranki Moisés-ni janta Egipto-ki, okaratzi 40 osarentsi isaikavaitake tsika te inampiitaro. Tera ontzimayetatyeera tsika impankivaite, itasonkaventakeri Pava, ari okanta iñaantakarori kitaiteriki irovarite kempitavetarori tanta. Irootakera ipaiyetziri “Maná.” Ikanta jareetakara tsika irinampiyetaiyaaro, tera iriñaayetanairo iroka ovaritentsi maná.

MANINKARI Irovetsikane inayetzi Pava. Te inkoñaanete. Isaikayetzi inkiteki. Tzimatsirika inkoveri Pava inkamanteri atziri, iri irotyaante maninkari inkamantante. Shipakiryaa ikanta aririka iroñaakyaari atziri.

MIRRA Ovaaki inchatonatz, ari opiyotapari nampitsiki Palestina, Arabia, eejatzi Egipto-ki. Kasanka okanta. Iro jövetsikayetziri kasankaari. Iro itaayetzi eejatzi, osheki okasankatzi, ipaitaitziro “incienso.”

MOISÉS Pairani tekera intzime Jesús, jomperataitari judío-payeeni inampiki Egipto-satzi. Iri Moisés jotyaantake Pava intsiparyaakoventairi tema iri isheninkapayeeni. Iriitake jevatairine irayetairi inampiki paitavetachari pairani “Canaán,” ipaitayetairi iroñaaka “Israel.” Osheki iñaanatapiintakeri Pava, jiyotaayetakari irantayetairimi maaroni Israel-mirinkaite. Iri osankinayetakerori: Génesis, Éxodo, Levítico, Números, ipoña Deuteronomio, ipaitaitziri Ikantakaantaitane. Jiroka ikinkithatakoyeetziro iriñaantare Moisés-ni janta Hch. 7.17-44. Arira iñaaventakoyeetziro okaratzi itasonkaventantake ishitovantaari Egipto-ki, ikenenavaitantakari tsika te inampiitaro. Pamenero Hch. 7.36. Okempitayta iroka: ishiyapithatarira Egipto-satzi, intaani jovaankavakotapaaka inkaareki ipaitayetzi “Kityonkaari.” Apathakero opiryaatanake niyankineki inkaare, ari ikenaiyanakeni janiitaiyanakeni Israel-mirinkaite. Ipokamintaitzi Egipto-satzi ipatzimatakeri, piyaatapaaka inkaare, ari ithonka ipiinkakeri. Ipoña ipampithatakaakeri Pava tsika otsimankiro menkori. Osheki ikenenavaitake tsika te inampiitaro. Ikanta itashaaneentaiyakeni, ipakeri Pava ovaritentsi ipaitaiyakeri “Maná,” irootake jovaiyakarini. (Pamenero “Maná.”) Ikanta jimiretaiyakeni, ikantakeri Pava irika Moisés-ni: “Pomposantyaaro pikotzi iroka shirantaa.” Ari ikantakero Moisés-ni, apathakero oshitovanake jiña, iro imiretaiyakarini. Ipoñaashitaka eejatzi Israel-mirinkaite iñaaventakotaiyakero jiña ipoña itashe. Arira jotyaantake Pava osheki maranke iratsikayeteri, jovasankitaatziira okaratzi iñaaventavaitakero. Osheki kamayetaintsiri. Ipoña ikantairi Moisés-ni: “Nantakero kaariperori noñaaventashivaitakero, eerora napiitairo. Pinkovakotairi Pava impeyeriita marankepayeeni.” Ikanta iñaañaatakotairi Moisés-ni, ari ikantanake Pava: “Povetsikeneri oshiyakaaronsi inkempityaari maranke, povatzikakoteri.

Inkarate iratsikayeteri maranke, kantatsi iramenayetairi iroshiyakaaro maranke, eero ikamayetzi.” Iro jimataiyakerini, avisakoyetai. Iro kantacha, eekero ipiyathayetyaari Pava. (Pamenero eejatzi “Balaam,” ipoña “Coré.”) Irootakera kaari okantanta inampitayetaiyoaro kipatsiki ishin- evetakaniriri Pava. Aperotaiyavetaka inkamayetemi tsika te inampitaaro, intaani iñaamatsiyetairo itomuite ikitsirinkayetairo inampitaaro kipatsiki ishinetaitakeneriri.

NOÉ Iriira ivaisatziite Abraham-ni, itzimita pairani tekeramintha intzimeeta Abraham-ni. Ikanta itzimakeranki Noé, osheki ikaariperoyetake atziripayeeni. Iro kantacha Pava, iñaakeri Noé kameethashireri inatzi irirori. Ikantakeri: “Noé, povetsike iniroite shintzipaa, tema noonkakaaty- eeyaaaro kipatsi.” Ari ikantakero Noé, ikinkithatakaavetakari nampitayetarori janta, oshekimaita ithainkimavaitaitakeri. Ikanta ithonkakero jovetsikiro shintzipaa, pokaiyakeni piratsipayeeni, otetaiyapaakani, ari ikempitakari eejatzi Noé, iina, ipoña mava irovaiyanepayeeni. Ikaratzi 8 atziri japatotanaka. Irojatzii onkantakari kipatsi. Ari japerotakari ikamaiyakeni atziriite. Iriimi Noé, itsipayetakari irovaiyane, avisakoyetai irirori.

OISHA Piratsi inatzi, iñeetzi maaroni nampitsiki. Antaro mam- potzii okanta ivitzi, iro jontyaayeeziri. Ipirayeetari oishapayeeni, te jañaashineta apaniro antamiki, ontzimatyete intzime aamaventyaarine, eero imaimanetantariri piratsi ovaminthatariri, eero itzipinavaitanta tsikarika- payeeni. Osheki joshiyakaaventaitziri irika oisha iñaaneke Pava. Iri oisha kempityaarinemi ikaratzi kempisantayetaatsiri, iriima Pava iri kempityaarinemi aamaventakotariri oisha. Pairani Juan-ni, joshiyakaaventak- eri Jesús inkempityaarinemi aparoni oisha. (Pamenero Jn. 1.29.) Tema aririka inkaariperoshiretake aparoni Judío, iraaake iroshate, iraanakeri tasorentsipankoki impakeri omperatasorentsitaari. Iraakeri omperata- sorentsitaari oisha, irovamaakeri, impometakeneri Pava. Ari okanta, kaari jovasankitaitantari judío ikaariperoshirevetaka, aña iri oisha jovamaitak- eri, iri atsipetakotentakariri. Iro jantakeri eejatzi Jesús ikempitakotari oisha ikamimentakeri atziriite, jatsipetakaro jovasankitaaventaitakeri iyaariper- oshirenka atziriite, ari onkantya eero jovasankitaavaitantaitari atziriite.

OMPERATASORENTSITAARI Iriitake pairani pometapiintziriri piratsi jashitakaitari Pava. (Pamenero Ipometaitziniriri Pava.) Judío jinayetzi, icharine Leví-ni jinayetzi. Tema tzimatsi pairani icharine Leví, ipaita Aarón. Irirentzi inatzi Moisés. Iri etakarori jomperatasorentsitaaritzii pairani. Ikanta itzimayetanake icharinepayeeni irirori, iriitake jinashiyee- takari irantavaitapiinte tasorentsipankoki.

OSANKINAJANORENTSI Irosankinare onatzi Judío-payeeni iroka. Iro josankinayetakeri pairani Moisés, iro josankinayetakeri pinkathariite, iro josankinayetakeri eejatzi kamantantaneriiite. Ari opaitari okaratzi josankinayeetakeri pairani, tekeramintha intzimeeta Jesucristo. Irootake paitachari “Paisatori Antzimotavakaantsi.” Okanta avisake osheki osarentsi josankinayeetake pashine paitachari “Ovakerari Antzimotavakaantsi.” Irojatzii ipaitayeetazitari Osankinajanorentsi.

OTEKIRORI IIPATSIKIITE Tzimatsi jametari judío-payeeni aririka iraree- tantya pashineki kipatsi kaari jinampitari, jotekiro iipatsite iitziiki, aririka impiyee inampiki irirori. Oshiyakaaventachari jotekiro iipatsikiite, eero jamantaaro kaariperori inampiki. Tema ipampithashiryayeta iriroriite,

maaroni atziriite kaari isheninkata, te jashitari Pava. Irojatzira ikantakeriri Jesús iriyotaane irantero aririka inthainkaitakeri tsikarikapayeeni. (Pamenero Mt. 10.4; Mr. 6.11; Lc. 9.5; Hch. 13.51.)

OTOMI (Pamenero itomi.)

OTYEEROVAANTSI Iro jametayarini pairani atziri. Aririka iriñeeri pinkathari, jotyeerovashitari tema iñaapinkathatazziiri. Aririka inkove aparoni atziri inkampiteri pinkathari tsikarika ompaitya, ontzimatyete irotyeerovashityaari.

OTZIMIKAPATZIITOTAANTSI Iro jantayetapiintakeri kempisantzinkariite, jotzimikapatziitoyetantari irako ovakera kempisantayetat-siri. Ari ikempitayeeziri jovayeeziri ijevateri kempisantzinkariite. Aririka iriñaañaatakotakeri, irotzimikapatziitotantakyaari irako, tema itasonkaventatziiri Pava, iro irimatantyaarori irantavaiteneri onkantya inkempisantantaiyaari kameetha pashinepayeeni. (Pamenero Hch. 6.6, 13.3; 1 Ti. 4.14, 5.22; 2 Ti. 1.6; He. 6.2.)

OVAARIPEROSHIRETZIRI (Pamenero Kitevathari.)

OVANEENKANTSI Iñaanekira Pava, osheki iñaaventayeetziro “irovaneenkaro.” Aririka iriñaaventayeetero irovaneenkaro Pava, iroora ikinkishiretakoitziiri inampitaiyaaro inkiteki intsipataiyaari Pava. Osheki okameethataitake, te onkante añaamampyaaro tsikarika okantavaita. Irootake ikantakoyeetantarori ovaneenkataantsi. Irootake iñaaventakeranki eejatzi Jesús, iñaañaatakoyeeziri iriyotaane, ikantzi: “Nokovatzi iriñaayetairo novaneenkaro.” (Pamenero Jn. 17.24.) Okaratziki ikantakotziiri Jesús, aritake ovetsikaka inkemaantsivaitya, inkame impoña irañagai iriyaatai inkiteki, ari onkantya irimatantyaarori eejatzi apaata iriyotaane intsipataiyaari sikara irisaikapai.

OVETHATAANTSI Iro jametari judío-payeeni aririka irovethatavakaiya, ikantavakaa: ¡Onkamintha pisaikayetai kameetha! Ikempitakaantziro iñaañaatakotayeerimi isheninka, tema ikovakotziiri Pava isaikakairi kameetha. Irootakera añaantarori josankinayetakeri Pablo, Pedro, Juan ipoña Judas. Iro jetapiinta jovethayetari inkarate ñaanayeterone irosankinare, ikantayetziri: “¡Inkamintha pisaikayetai kameetha!” Irojatziki ikantakeriri Jesús iriyotaane, jotyaantayetakeri inkinkithate, ikantavakeri: “Aririka pareetakya aparoni nampitsi, tsikarika irakameethayeetavakemi, povethatapaakyaari, pinkanteri: ¡Inkamintha pisaikayetai kameetha!” Arira onkantya irakameethatantyaamiri ashitarori ipanko, tema Pava saikakairine kameetha.” (Pamenero Mt. 10.12-13.)

OVIINKAATAANTSI Pairani iro jametari judío-payeeni ipiinkaantantaro jiña, ikempitakaantaro ikaatapiintaita. Joviinkaayetziri isheninkapayeeni jiñaaki, joshiyakaaventziro inkivatyeenerimi kaariperori jantayetziri. Tera apaniro ikantakaaro judío, jimatziyetaro kaari judío-tatsine ikaratziri inampitaro pairani. Iro jimatakeri pairani Juan oviinkaantantani, ari opoña ipaitantaitariri oviinkaantantani. Irootake jimayetairi ikaratzi avantaanaariri Jesucristo, iro iriñeetantyaari omapero jovashaantairo jantayeve-takaro kaariperori. Irojatziki ipaitaitzi eejatzi aririka impiinkaantantaiyaari Tasorentsinkantsi, kempivaitaka jiñaami irinatyeemi. Tema kantatsi inampishiretantaiyaari avantaanaariri Jesucristo. Irootake inkameethashiretantaiyaari.

PAAMPARI Osheki iñaaventaitziri paampari iñaaneki Pava. Ikantaitzi iri paampari irovasankitaantaiya apaata ikaratzi antayetzirori kaariperori. Irootake ikantantaitari: “Okempitaro sarinkaveni ipaampatzi paampari kaari tsivakanetatsine.” Ikantaitzi eejatzi iri paampari irovameethashiretantaiyaari ikaratzi avantaayetaariri Pava, inkempitakaantaiteri itagaitziri

oro inkameethatantyaari kyaaryooperoini, eero okonovari kapicheeni kipatsi. Oshiyakaaventachari paampari, irootakera okaratzi pomerentsitzimovaiyetariri kempisantzinkariite. Aririka iriñaayetakero iroka, iroora pampithashiretakairine onkantya iraventaaperotantyaariri Pava. Iro iriñaantyaarori inkameethashireperote. Iroora iñaaventakeri Juan oviinkaataneri, ikantakeranki: “Iri matzirori Jesús joviinkaatanantari paampari.” (Pamenero Mt. 3.11.) Tema aririka iroviinkaataitya jiñaaki, kempivaitaka inkivaatyeeyaami atziri oviinkaatainchari. Impoña iroviinkaataintakyaarimi paampari, tema iri paampari ovameethashireperoterine, iraperotaineri okaratzi ikaariperoshirevaitake. Irootakera avishimotayetziriri ikaratzi aventaaetanaariri Pava, iro iriñaantyaarori ompeyeeya ikaariperoshiretake.

PAIKAKOTAANTSI Iro jantayetziri pairani Roma-satzi aririka irovasankitayeri maperotzirori ikaariperotzi. Iri ikashiyakaitziri omperataari, ikashiyakaitziri eejatzi ovayiri poñaayetachari pashineki nampitsi. Pairani ikyaantakari Roma-satzi iipatsiteki judío, ari jimatapiintakerori. Iri judío-payeeni ikyaaryooventaitake ipaikakoitziri pairani inampiki. Jovatzikashitziri inchakota, inkonompitevarekiitakero. Ari impaikakoiteri irakoki, eejatzi iitziki, osheki inkemaantsityaari ooryaa, ayimateri imire, irojatziki inkamantakyaari. Ari impathayeri aririka inkamake. Eerorika ikamita aparoni paikakotaari, ontzimaty e iromposavaitaiteri, inkaraiteri itonki inkamantyaari thaankiini. Te ishinetaantsitapiinte inkitayeeteri.

PAIRYAANTSI Osheki iñaaventaitziro iroka iñaaneke Pava, ikantayeetzi, “Pairyaashivaitariri Pava.” Pamenero Mr. 9.39. Iro iñaanetakari Jesús, ikantakeranki: “Ikaratzi tasonkaventantatsiri ipairyiirora novairo, eerora ikishimataana osamaniityaake.” Aririka impairyeteri Jesucristo, tera inkempitakotyaaari tasonkantatsiri pairani ipeyantayetariri tsikarika impaitayeta. Aña ikaratzi pairyaapiintanairiri Jesucristo iñaaventairi, javentaatyaaari, ikempisantairi. Pamenero eejatzi Jn. 16.24. Irojatziki iñaanetzitakari Jesús, ikantake: “Tema pamanapiintayetzirira Ashitanari pikovakoyetziri opaiyetarika, pikampiminthatashivaitakari. Irooma iroñaaka aririka pinkovakoyetairi, ontzimatyempairyaaapiintaina naaka. Arira pinkantya pinkovakotapiintairi, aritake irimatakemiro, irootake pinkimoshiretziintantaiyaari.” Tema ikantake “Pinkovakotapiinteririka Pava, pimpairyaaapiintaina naaka.” Iroora oshiyaro inkantakemi “Pinkovakotapiinteririka Pava, paventaashiretaiyaana naaka.” Irojatzira oshiyarori inkantakemi “Pinkovakotapiinteririka Pava, naakatajantake shinetakemironeri pantero, onkempitavaiyyaaro arimi nosaikemi naaka janta.”

PATHAARONTSI Mantsiyarentsi onatzi ipaitaitziro “lepra.” Te iriyoitero opaita iraaventantaityaarori. Omapero okoveenkatzi aririka omatone iroka pathaaronsi. Ikaratzi omatayetziri, jookaitziri tsika ipiyotayeetziri. Aririka iriñeeteri eero japitetaitari, ontzimaty e irishiyapithaiteri jantetaantzirokari imantsiyare. Osheki ipinkaitziro mantsiyarentsika. Tzi-matsi jametari pairani judío, onantyaari irariperotaiyaari eshitakotaatsiri omatziri mantsiyarentsi, ontzimaty e iriyaatashiteri omperatasorentsitaari iramenairi. Osheki onkarate kitaite impometaiteneri Pava, osheki irapiiteri iramenaiteri, irojatziki iriyotantaitakyaari omapero jeshitakotai. Aripaite iriyaatai intsipataiyaaari isheninka. Irootakera Ikantakaantaitakeri pairani.

PILATO Irika Pilato Roma-satzi inatzi kaari Judío. Irootyaantane Pinkathari César impinkatharite inampiki Judío, iriitake pinkatharitatsi ipaikakotaitantakariri pairani Jesús.

PINKAARI APEROTANTANERI Vaironsi onatzi iroka, iri kamantantakerori pairani kamantantanageri paitachari Daniel. Iñaaventziri aparoni atziri, joshiyakaaventaitziro ivairo. Tema irika atziri kaarira isheninka judiopyeenei, osheki inkisaneentero judío. Iro inkisaneentantanyariri, tema inkovavetya irika atziri iromperayetyaarimi judiopyeenei, inkove eejatzi iraperotante. Iri Daniel-ni etakaro pairani iñaaventakeri irika atziri, ipaitayetziri “Pinkaari Aperotantanageri.” Ikantake Daniel: “Eero jomaanta, ari iriyotaitavakeri, tema inkyaapaake tasorentsipankoki, irovapaakeri irovet-sikane kaari onimoterine Judiopyeenei.” (Pamenero Mr. 13.14; Mt. 24.15)

POMETAANTSI (Pamenero Ipometaitziniriri Pava)

RAHAB Tsinanera onatzi, mayempiro onatzi. Kaarira Israel-mirinkaite. Ari onampitarori janta Jericó-ki. Amaashitya aripaite osaikavaitziri iroori jañaapaitetariranki Moisés-ni. Ikovantaiyakarini Israel-mirinkaite irovayiritya Canaán-ki, jotyaantaiyakeni amenaantyaarone janta nampitsiki Jericó, inkene irovayiritya kameethaperoini. Okanta iroka tsinane Rahab, aakameethatavakeri amenarontyaarone, omanavakeri eero iñaantari Jericó-satzi. Irojatziri omishiyantaariri eejatzi. Okanta jovayiritaitakerira nampitarori Jericóki, japerotaitakeri maaroni, irooma tsinaneka Rahab, te irovamaitero, avisakotai iroori, otsipayetakari osheninkamirinkaite. (Pamenero Jericó.)

ROMA Nampitsi onatzi iroka. Intaina ovavetaro inampi Judiopyeenei. Iro kantamaitacha pairani tekera intzimeeta Jesús, ipokaiyakeni ovayirite poñaachari Roma-ki, ikyaake inampiki judiopyeenei jashitapaakaro, ari inampitakarori jomperavaitari judío. Osheki ikovakotapiintakeri kireeki irotyaanteneri Pinkatharijanori saikatsiri Roma-ki. Te iriñeero isaikai kameetha judiopyeenei. Tera aparoni inampiki judío ikyaake, ari ikempitaakerori eejatzi pashinepayeeniki nampitsi.

SADUCEO Judío inayetzi, iri iyoshiitacha omperatasorentsitaari. Te irimayetero irothotyeeero irosankinare Fariseo-payeenei, tema jovanaashitakaro josankinayetakeri pairani Moisés. Te inkempisantayetero Saduceo ikantaitziri: Ari irañaayetai kamayetatsiri. (Pamenero Hch. 23.6-8.) Iro kaari jariperotantari Fariseo, kisaneenta jovavakaiyani. Irijatziri Saduceo kisaneentakeri pairani Jesús.

SAIKAMENTOTSI Pairani ikaratziri pinkatharitatsiri pashineki nampitsi, tzi mayetatsi isaikamento ovaneenka okanta. Ari isaikapiintziri ipinkathariventantayetzi. (Pamenero Akojanori.)

SAIPATZIITOTAANTSI Irojatzira jametaiyarini judiopyeenei, aririka impairyee aparoni isheninka ijevatakaante, impinkathariventante, ontzimee isaipatziitoyetantyaari yeenkantsi. Iroora iriyotantayeetyaariri, iriitake pinkathariventantatsineri. Opoñaantari isaipatziitoyetziri ipairyane, joshiyakaaventatziirora irisaikantayeetyaarimi shintsinkantsi, ari onkanta impinkathariventantantyaari kameethaperoini. Irojatzira oshiyakaaventachari okaratziri iñaaventakoyeeetziriri Tasorentsinkantsi, kempitavaitakami isaipatziitotantaityaarimi ikaratziri kempisantayetaatsiri. Tema iriitake Tasorentsinkantsi, antakaantayetzirori kameethayetatsiri. (Pamenero Cristo)

SALMOS Amampagaantsi onatzi. Iro ipanthaapiintakeri pairani pinkathari David-ni jamampaakotari Pava. Iri David-ni osankinayetakerori. Irojatzira jamampaayetapiintakarori etayetanakarori javentaari Jesucristo, ipanthaaventzirira Pava. Tema jamampaavaiyetara judiopyeenei, osheki

japiipiitziro ivanthaane, jinashitzimaitaroya kapicheeni okaratzi japiitayetziri. Pamenero He. 1.7. Arira josankinatakoyeetziro eepichokiini Salmos, okantzi:

Iriira matakairiri maninkariite inkempitakotyaaro tampyeenka.

Iriira matakairiri irotyaantaarite inkempitakotyaari paampari.

Aritake añiirori ikantaitziri “maninkariite,” irijatzira “otyaantaari.” Tema japiipiyeetatziiroora, ari opashinetanake eepichokiini ivairo. Arira okantayetari iramampaane pairani judío-payeeni. Irojatzira amampagaantsi josankinatakeri Pablo, Ro. 3.11. Kantatsiri:

Tera intzime kemathavaitaneri.

Tekatsira kovakovatairine iriyotairi Pava.

Ari añiirori eejatzi, te irapiipiitavetyaaro ivanthaane, iro kantacha te onashitya okaratzi kantakotachari.

SAMARIA Nampitsi onatzi iroka. Irootake osatekachari osaiki janta Judea-ki ipoña Galilea-ki. Ari inampiyetarori ipaitayeetziri Samaria-satzi, judío inayeveeta irikaite. Iro kantacha pairani, irikaite Samaria-satzi ikonovakari pashinesatzi atziriite poñaayetachari pashineki nampitsi, jiinan-tayetakaro tsinane pashinesato. Irootakera opoñaantari ikisaneentziri judío-peroyetatsiri. Ikanta osamanitake jimatanakero irovaiyaneete iriroriite ikisaneentziri judío. Te ishineteri inkenimoteri ipatsiteki osaikira inampi. Aririka inkene aparoni judío, eero ipaitziri irovarite, imire. Ikanta ipokakeranki pairani Jesús, joñaakantapaintziro irirori, te inkisaneentero Samaria-satzi, aña eekero ikantapaintatzi: Tzimatsi Samaria-satzi kameethashiretatsiri. Iro kantacha judío-payeeni, eekero ikisaneentatziiri Samaria-satziite.

SARA Irootake iinaperori Abraham-ni, jinirontanakari Isaac. (Pamenero Abraham.)

SATANÁS Iro iñaanetari pairani Judío-payeeni. Vairontsi onatzi iroka, akantziri aaka: Kamaari. Iriitake pinkathariventziri peyari. Maninkari inaveta, iro kantacha iisaneentane inatzi Pava. Ari okempitari eejatzi, osheki ikisaneentziri kempisantayetaatsiri, ipaitziri: “Aisaneentane.” Jiroka oshiyakaaventachari vairontsi Satanás: “Kashiyimatantaneri,” “kantakotantaneri,” “Thavetakotantaneri.” Iriitakera kashiyimayetaariri maaroni atziri, irijatzi kyaaryootatsi ipampithashiretakaantziro irantayeetero kaariperori.

SHINEYAKAARORI TANTA Arira opaitari ikonovaitzirori tantapatha onkachopathatantyaari, irootake shineyakairori tanta. Iroovaitake aririka inkonovaitero naarentsi kachopathatatsiri, ari onkachopathatanake eejatzi iroori. Tera oshinetaantziro judío-payeeni irovayeetyaaro shineyatsiri tanta aririka iroimoshirenkero kitaite Anankoryaantsi, tema ipampithashiretakotatziro ishiyantaari pairani ivaisatziite Egipto-ki. Thaankira jomishitovaitakeri, te onkantanaake inkonovanakero itantane kachopathari. Oshékira joshiyakaaventaitzirori iroka shineyakairori tanta. Tema ikantaitzi: kaariperori onatzi aririka onkachopathate tantapatha. Irojatzii kantakeri Jesús pairani. (Pamenero Mt. 16.6.) Ari ikantakeri Pablo (Pamenero 1 Co. 5.6-8.) Tema kapicheeni onavetya shineyakairori kachopathari, kantatsira oshineyakairo maaroni ikonovaitakerori. Ari okempititari eejatzi kaariperori. Intzimerika aparoni atziri kaariperotapiintainsineri, aritakera irimatakaakeri pashinepayeeni. Iro kantamaitacha, ikantake eejatzi pairani Jesús: Aririka impinkathariventantai Pava, ikempitaro shineyakairori tanta. (Pamenero Mt. 13.33.) (Pamenero Tantaponka, eejatzi Anankoryaantsi.)

SION Oztzishi onatzi ipaitaitziri Sion, iro saikatsiri janta nampitsiki Jerusalén. Arira osaikitari tasorentsipanko janta Jerusalén-ki. Ari inampitayetarori eejatzi ijevaritepayeeni judío. Irootakera ikantantayeetari: “Inampira onatzi Pava iroka Sion.” Ikempitakaantayeetziro eejatzi Sion, inkite onatzi. Tema iñaanekira Pava, iriñaaventayeetoro aparoni nampitsi saikatsiri inkiteki, paitachari “Sion,” paitachari eejatzi “Jerusalén”

SODOMA IPOÑA GOMORRA Nampitsi onavetaiyani eeniroranki isaikaveta Abraham-ni. Irootake japerotakeri pairani Pava, ikan-takaantakero atziriite nampiyevetantarori janta, ikaariperovaitaiyakeni. (Pamenero Lot.)

TANTAPONKA Ari opaitari kitaite joimoshirenkiri Judío-payeeni, 7 kitaite okaratzki joimoshirenka. Ari ipampithashiretakotziri iri ivaisatziite jovayetakaro pairani itantane kaari shineyatsine. Tema iyatzimarekiini jovetsikaponkayetziro, irishiyapithatayeeriri Egipto-satzi. Ari ikantziro jovayetaro. (Pamenero Anankoryaantsi, eejatzi Shineyakairori tanta.)

TASORENTSINKANTSI Iri ipaitaitziri eejatzi “Itasorenka Pava.” Ishire inatziira Pava, te inkaamanete. Iri nampishiretantariri aventaayetaariri Jesucristo, ikinkishiretakaanta kameetha, jantakaantziro kameethayetatsiri.

TASORENTSIPANKO Ari opaitari pankotsi iñaañaatapiintzi judío-payeeni, ari ipometapiintziniri Pava ipirapayeeni. Irootakera irovetsikakaantane pinkathari Salomón, itomira pinkathari David-ni. Ari osaikavetari inampiki judío-payeeni paitachari Jerusalén. Antaro okanta jotantotaitziro. Iroka jotantotaitakero, irojatzira ipaitayeetzitari tasorentsipanko. Ari ipimantayeetziri piratsi ipometayeetziniriri Pava. Iro kantacha pairani tekera intzime Jesús, ipokake Babilonia-satzi jovayiritakeri Judío-payeeni, ari iporokaitakerori tasorentsipanko. Jaayeeanakeri judío-payeeni inampiki Babilonia-satzi. Ikanta ipiyeeyaani pairani judío-payeeni jaantaveetakariri, ari jovetsikaveetari pashine, eejatzi iporokaitakero. Ikanta avisake osheki osarentsi, ari jovetsikaveta pashine, iriitakera Herodes ovetsikakaantave-taarori, iro iñaapaakeri pairani Jesús ipokantapaintari kipatsiki. Ikanta Roma-satzi eejatzi japiitairo iporokakaantairo pairani, ari aperotari, te iriñeetairo irojatzki ironaaka.

TASORENTSITHAANTE Pairani, ishiyantayetaari Israel-mirinkaite Egipto-ki, ijevatantakariri Moisés-ni, aripaitera ikantakeriri Pava irovetsike aparoni tasorentsithaante, arira iñaapinkathatapiintairiri Pava janta, ari impometayeteniriri ipira. Manthakintsimaira jovetsikayetantakari, itsipataakeri meshinantsi, jovavikotayetakari. Tera iriñeero Israel-mirinkaite tsika inampitaiyaaro, ikenavaiatayetzki tsikarikapayeeni, te ontzimayete ipankoperori, intaani ipankoshetavaitaiyani. Ari okempitzitari eejatzi itasorentsithaantete, kantatsi incheepookiryero, onkantya iraanayarori tsikarika ikenayetzki. Aririka iriñaake tsika onimotziri irisaikapai, ari irovatzikapairori eejatzi itasorentsithaantete. Iro kantacha, inthomaira tasorentsithaanteki, ari otzimiri ipaitayeetziri “Tasorentsiperosaante.” Tera inkyaaapiintayeete janta, intaani ikyaamatsitzi Omperatasorentsijanori.

TOMESHITAANANTSI Irootake jametayetari judío itotapiintziro opatzimeshina ishiramparitantari. Tzimatsi oshiyakaaventachari ikan-taiyini judío, irooperori onatzi. Tema aririka intomeshitaaniyetya, ari jiyotayeetziri omapero jashiyetaari Pava. (Pamenero antzimotavakaantsi.)

TSIKA IKANTA PAVA IPINKATHARIVENTANTAI (Pamenero Impinkathariventantai Pava)

TZIVI Osheki iñaaventaitziro tzivi iñaanekira Pava, iri kempisantzinkari joshiyakaaventaitzi tzivi. Tema iro tzivi poshinitakairori ovaritentsi inkatyokantaityaaro. Ari okempitari eejatzi joshiyakotaro tzivi kempisantzinkaripayeeni, iriitake poshinitakairo nampitsi tsika isaikayetzira atziripayeeni, iro iñaaposhinitantarori Pava. Ipoña ikantaitzi eejatzi: Ari onkantake tzivipane inkonovaitero tsikarika ompaitayetyaari, kipatsipane. Tzimatsira pairani konovavaitakerori tzivipane, iramatavitantyaariri amanantayetzirori, tema ikovajaantavetatya iraataperotyaaromi kireeki. Temaita aritzi inkatyokantayeetaiyaaro, tema te apantanaiyaaro kipatsipanetanake. Eerora okantai eejatzi iriyoshiitayeetairo tzivipane ikonovaitakeri.

UVA Pankirentsi onatzi ipaitaitziri “uva,” ari okempivetaro okithoki shevantoki. Iro kantacha te ontzime ovaato oshivithatzi iroori. Osheki ipankiminhaitziro, tema osheki opochatzi okithoki. Iro jimireetari ovaaki aririka inkavithokaataitero, ipaitaitziro “vino.” Kameetha opoitantetzi. Kantatsira ovanontyaaro osamani, eero okaariperovaitzi.

VINO (Pamenero Uva)

ZAPATO-RYAANTSI Iro jantapiintakeri pairani aparoni otzikataari, i-zapato-ryiiri omperatariri inkene inkivakiiteri. Irootake iñaaventakeri pairani oviinkaatanerani Juan iñaaventakotziri Jesucristo, ikantakeranki: “Aatsikitake maperotzirori ipinkatharentsitzi, noñaapinkathatzitataikari naaka, te aritaajate inkempitakaantyaana iromperatane onkantya nozapato-ryaantyaariri.” (Pamenero Mr. 1.7)